

Yi Ac'aj Testament

El Nuevo Testamento

El Nuevo Testamento en el idioma Aguacateco de Guatemala

Primera Edición del Antiguo Testamento
© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Primera Edición del Nuevo Testamento
© 1993, International Bible Society

Segunda Edición del Nuevo Testamento
© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Primer Edición de las Escrituras
(Veintiseis Libros del Antiguo Testamento y
El Nuevo Testamento)
© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.ScriptureEarth.org

Eres libre de:

copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra

Bajo las condiciones siguientes:

- **Atribución** — Debes reconocer la autoría de la obra en los términos especificados por el propio autor o licenciatante.
- **No comercial** — No puedes utilizar esta obra para fines comerciales.
- **No Derivadas** — No está permitido que alteres, transformes o generes una obra derivada a partir de esta obra.

Entiendo que:

- **Renuncia** — Alguna de estas condiciones puede no aplicarse si se obtiene el permiso del titular de los derechos de autor.
- **Otros derechos** — Los derechos siguientes no quedan afectados por la licencia de ninguna manera:
 - Los derechos derivados de usos legítimos u otras limitaciones reconocidas por ley no se ven afectados por lo anterior;
 - Los derechos morales del autor;
 - Derechos que pueden ostentar otras personas sobre la propia obra o su uso, como por ejemplo derechos de imagen o de privacidad.
- **Aviso** — Al reutilizar o distribuir la obra, tiene que dejar bien claro los términos de la licencia de esta obra.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Yi Tajlal Xak U'j Kale Na

Jale't Jujun Liwr

	pág.
Mateo	Mt 770
Marcos.....	Mr 836
Lucas	Lc 877
Juan.....	Jn 945
Hechos.....	Hch 995
Romanos.....	Ro 1054
Bajx Corintios	1 Co 1081
Ca'p Corintios.....	2 Co 1106
Gálatas	Gl 1122
Efesios	Ef 1132
Filipenses.....	Fil 1141
Colosenses	Col 1148
Bajx Tesalonicenses	1 Ts 1154
Ca'p Tesalonicenses	2 Ts 1159
Bajx Timoteo	1 Ti 1162
Ca'p Timoteo	2 Ti 1170
Tito	Tit 1175
Filemón	Flm 1179
Hebreos	Heb 1181
Santiago	Stg 1202
Bajx Pedro	1 Pe 1208
Ca'p Pedro	2 Pe 1216
Bajx Juan.....	1 Jn 1221
Ca'p Juan.....	2 Jn 1228
Toxi'n Juan	3 Jn 1230
Judas	Jud 1232
Apocalipsis	Ap 1235
Mapas	1272

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL TE'Y

Yi e' mam cyen Jesucristo

(Lc 3.23-38)

- 1** ¹I bin jalu' cyakil yi bi'aje'j yi na chintzan tan stz'ibe'n, ya'stzun chibi' yi e' mam cyen Jesucristo, yi cho'n itz'nak te chixonl k'ajtzun Luwiy yi xonl Abraham.
- 2** ²Yi Abrahama'tz, ya'stzun taj Isaac.
Ma yi Isaaca'tz, ya'stzun taj Jacow.
Ma yi Jacowa'tz, ya'stzun chitaj Judá scyuch! e' mas stzicy tu titz'un.
- 3** ³Ma yi Judája'tz tu Tamar, e' taj xtxu' Fares tu yaj Zara.
Ma yi Faresa'tz, ya'stzun taj Esrom.
Ma yi Esroma'tz, ya'stzun taj Aram.
- 4** ⁴Ma yi Arama'tz, ya'stzun taj Aminadab.
Ma yi Aminadaba'tz, ya'stzun taj Naasón.
Ma yi Naasóna'tz, ya'stzun taj Salmón.
- 5** ⁵Ma Salmóna'tz tu Rahab, ya'stzun taj xtxu' Booz.
Ma yi Booz tu Ruta'tz, ya'stzun taj xtxu' Obed.
Ma yi Obeda'tz, ya'stzun taj Isaí.
- 6** ⁶Ma yi Isaía'tz, ya'stzun taj yi rey Luwiy.
Ma yi rey Luwiya'tz, tu yi txkelbe'n Urías, e' taj xtxu' Salomón.
- 7** ⁷Ma yi Salomóna'tz, ya'stzun taj Roboam.
Ma yi Roboama'tz, ya'stzun taj Abías.
Ma yi Abías, ya'stzun taj Asa.
- 8** ⁸Ma yi Asa-a'tz, ya'stzun taj Josafat.
Ma yi Josafata'tz, ya'stzun taj Joram.
Ma Joram, ya'stzun taj Uzías.
- 9** ⁹Uzías, ya'stzun taj Jotam.
Ma Jotam, ya'stzun taj Acaz.
Ma Acaz, ya'stzun taj Ezequías.
- 10** ¹⁰Ma yi Ezequíasa'tz, ya'stzun taj Manasés.
Ma yi Manasés, ya'stzun taj Amón.
Ma Amón, ya'stzun taj Josías.
- 11** ¹¹Ma Josías, ya'stzun taj Jeconías scyuch! e' titz'un. Ya'stzun quitz'e'ntz yi chibene'n ticy'le'n yi e' aj Israel pres Babilonia.

¹² Ma yi tele'n tiemp yi chibenle'nix pres Babilonia, jal jun nitxajil Jeconías yi Salatiel ban bi'.

Ej nin yi Salatiela'tz, ya'stzun taj Zorobabel.

¹³ Ma yi Zorobabela'tz, ya'stzun taj Abiud.

Ma yi Abiuda'tz, ya'stzun taj Eliaquim.

Ma yi Eliaquima'tz, ya'stzun taj Azor.

¹⁴ Ma yi Azora'tz, ya'stzun taj Sadoc.

Ma yi Sadoca'tz, ya'stzun taj Aquim yi taj Eliud.

¹⁵ Ma yi Eliuda'tz, ya'stzun taj Eliazar.

Ma yi Eliazara'tz, ya'stzun taj Matán.

Ma yi Matána'tz, ya'stzun taj Jacow.

¹⁶ Ma yi Jacowa'tz, ya'stzun taj Ḫep, yi chmil Mariy. Nin yi jun Mariya'tz, ya'stzun xtxu' Jesús, yi Jesúsa'tz yi na a'lchij Cristo^a tetz.

¹⁷ Yi jun c'oloj bi'aja'tz, na tzan tan ḫchajle'n sketz yi cyajlaj cu'n wek wunak xe'tle'n tzaj te Abraham, jalen yi tule'n itz'ok Luwiy.

Ej nin cyajlajt wek wunak yi xe'tle'n tzaj te Luwiy, jalen yi chibene'n quicy'le'n yi e' aj Israel pres le ama'l Babilonia.

Ej nin yi chibene'n pres yi e' aj Israel jalen Babilonia, ja chijal cyajlajt wek wunak jalen yi tule'n itz'ok Cristo.

Yi titz'e'n Jesucristo

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Itzun bantz yi titz'e'n Jesucristo. Yi Mariy, nsken bixe' chitrat tu Ḫep. Jalt cuntu' tan cyok'bel quib. Poro te yi ntaxk cyok'bej quib, nin oc lac'puj jun ni' te'j tan porer yi Espíritu Sant.

¹⁹ Ma yi Ḫep, chumbalaj nin i' ḫchiwutz wunak nin swutz Ryos, nin yi tilol i' yi nsken oc lac'puj jun ni' te Mariy, quinin oc tan telse'n xtx'ix. Ma na numun cu'n klo' cyaje'n cyen tilol tan qui quibital wunak.

²⁰ Te yi na tzan i' tan xtxumle'n yi jun ajtza'kla'tz nintzun ḫchaj tib jun ángel le wutzicy'. Itzun taltz tetz: "Ḫep, a᷇ jun xonl k'ajtzun Luwiy, qui bin tzacabej ac'u'l tan toque'n Mariy tetz awuxkel, na yi ni' yi mo'c lac'puj te'lj, tetz yi Espíritu Sant.

²¹ Yil tz'ul itz'ok yi jun ni'a'ltz, ba'n tz'oc yi bi' awa'n tetz Jesús. Ya'stzun bi' sbne'-tz, na tan i' ḫchicolpok yi e' tetz tanum tk'ab yi quil," stzun yi ángel bantz tetz Ḫep.

²² Tan cyakil yi xtxolbila'se'j ja el cu'n te'j yi alijt cyen tan Kataj Ryos tetz jun scyeri e' elsanl stzi' i' tentz. Nin je xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen ta'n:

²³ "Jun xun yi ntaxk cunin til wutz jun yaj, steke' pwokil jun ni!. Yi jun ni'a'ltz xicy sbne!. Ej nin sb'i'ajk Emanuel" (yi na elepont: "Ryos skaxo'l").

²⁴ Yi tele'n watl Ḫep, nin ban tane'n yi ca'wl yi cyaj tlol yi ángel le wutzicy'. Qui't tzun cyaj tilol i' yi Mariyitz. ²⁵ Poro quinin nchiwitbej quib jalen cu'n yi tule'n itz'ok yi bajx tal Mariy. Nintzun oc bi' yi ni' ta'n tetz Jesús.

^a 1.16 Yi yol Cristo nka Mesías na elepont "Jun yi nje' aceit twi". I'tz jun techl yi ja bixe' tetz jun pale' nka jun Rey nka tetz jun elsanl stzi' Ryos. Yi jun Jesúsa'tz, bixba'nt i' tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk munla'tz. Si'leju' mas xtxolbil tul Glosario.

Yi cyopone'n yi e' nachol tan xajse'n Jesús

2 ¹Itzun bantz, yi at tzaj Herodes tan cawu'n tibaj cyakil yi ama'l Judea, cho'n tzun titz'e'n Jesús le tnum Belén cwent Judea. Cyopone'n tzun cobox yaj aj tele'n tzi'n le tnum Jerusalén. E' cu'n nachol.² ²Nin e' octz tan jakle'n tkanil yi na'mitzle't yi chireyil yi e' judiy.

—¿Na' nmitz'e't yi chireyilu' yi e'u' judiy? Na te yi ato' lilen, ja kil jun tx'uml tcyaj'i ja ja ñchaj sketz yi ja itz'ij yi chireyilu'. Cha'stzun te nkasaj tan kac'u'lal i', —che'ch e' nachola'tz bantz.

³ Yi tbital rey Herodes chitziblal yi e' nachol ninin el yabtz te chiyol. Ncha'tz cyakil yi e' wunak yi najlche'-tz Jerusalén, ninin e' el yabtz te'j. ⁴Cawune'n tzun yi rey Herodes tan chichakle'n cyakil yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ma yi cyopone'n nintzun jaktz scyetz:

—¿Mbi bi' yi jun luwar kale tz'ule't itz'ok yi Cristo?

⁵ Itzun cyaltz:

—Le tnum Belén cwent Judea, na ya'stzun tz'iba'nt cyen tan jun scyeri e' elsan stzi' Ryos tentz. Je tzun cyajnak stz'ibalej:

⁶ 'Yi tnum Belén yi at cwent Judá,

nk'l'e'tz yi qui'ck mas k'ej ñchiwutzak yi e' mas tnum cwent Judá.

Na cho'n stz'itz'ok jun ajcaw le ama'la'tz.

Nin xconk i' tetz jun q'uil chibe' yi e' intanum yi e' aj Israel.'

Ya'stzun yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan jun scyeri e' elsan stzi' Ryos tentz, —che'ch tzun.

⁷ Itzun yi cyaje'n cyakil yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, nintzun ben mantar Herodes tan chichakle'n yi e' nachol. Ñchuc cuntu' i' tan jakle'n scyetz yi mbi tajjal xawil quiol yi jun tx'umla'tz. ⁸ Yi tbital i' yi xtxolbil yi cyal yi e' nachol, nintzun e' ben ñchakoltz jalen Belén. Itzun taltz scyetz:

—Chibenku' Belén tan jakle'n tkanil yi jun ni'a'tz. Ej nin yil jal cya'nu', ba'n chu'l'u' tan ta'lche'n swetz yi na' atite't. Na ncha'tz in, na waj chimben tan c'u'laje'n i', —stzun Herodes bantz scyetz.

⁹⁻¹⁰ Yi quibital yi yol yi rey, nintzun e' bentz. I cunin na chelu'ltz ju' ca'l yi bene'n quiol junt tir yi tx'uml yi nsken cyen quil jalen lilen tzi'n. Wi'nin chitzatzine'n yi quiol junt tir. Cwe'n tzun bajxoktz ñchiwutz tan ñchajle'n scyetz na' atite't yi ni'. Yi topone'ntz kale atit yi ni', nintzun taque' cu'ntz.

¹¹ Itzun yi cyoque'n xe ca'l nintzun quil yi ni' tu Mariy, yi xtxu'. Chicwe'n tzun mejlokutz tan c'u'laje'n yi ni'. Ej nin je' chijakol yi e'chk chicu'lbil tan jese'n tzaj e'chk or tu insens tu mirra tan toye'n tetz yi ni'.

¹² Nin te yi ate'-tz, nin ñchaj Ryos scyetz tul jun wutzicy' yi ba'n tcu'n qui't chipakxij kale atit Herodes. Cha'stzun te apart be' quicy'ajtz tan cyopone'n le cyetz chitanum.

Yi chibene'n ñep tan ew ib jalen Egipto

¹³ Itzun bantz yi nsken cha'j yi e' nachol, nin ñchaj tib jun ángel le wutzicy' ñep. Itzun taltz:

^b 2.1 Nachol: Jun tz'aknak cu'n tu tajtza'kl. Na el xtxum tetz yi mbi na "ñchaj yi e'chk tx'uml. Dn 2.2.

—Xep, elk awatl, cy'ajnin yi ni' tu xtxu', ej nin ba'n cxe'lwok ojk tzone'j. Ba'n cxbenwok jalen Egipto. Yil cxoponwok, ncwenwok tu'-tz jalen cu'n lwal junt tir tzatz. Kalena's tzun cxa'jwok tzajitz. Na tz'ocpon Herodes tan joyle'n yi ni' tan biyle'n cu'n, —stzun yi ángel bantz tetz Xep.

¹⁴ Tele'n tzun watl Xeptz. Nin wek tibtz tan bene'n tcy'al yi ni' tu yi xtxu'. Ite'n nin ak'bala'tz e' eltz tan cyopone'n Egipto. ¹⁵ Ya'stzun e' a'te't-tz, jalen cu'n quime'n Herodes. Bajij yi xtxolbil'a'tz tan tele'n cu'n te'j, yi xtxolbil yi alijt cyen tan Kataj tetz jun scyeri elsanl stzi' i' tentz. Je na tale'j: "Ja opon inmantar jalen Egipto tan xchakle'n tzaj inCy'ajl."^c

Yi tele'n ort tan Herodes tan chibiyle'n cu'n e' ni'

¹⁶ Yi tele'n xtxum Herodes tetz yi nsken xubsij i' cyak'un e' nachol, saje'n tzun jun chin chi'ch c'u'lal tetz. Ej nintzun el jun ort ta'n tan chibiyle'n cu'n cyakil yi e' ni' yi najche' le tnum Belén, tuml yi e' yi najche' solte'j tnum. El yi ortal'tz ta'n tan chibiyle'n cu'n cyakil yi e' nitxa' tetz cob yob le cu'nak tzaj. Na nin nachon i' te yi tajjal yob yi alijt cyak'un e' nachol tetz. ¹⁷ Yi wi't baje'n yi xtxolbile'j, ja el cu'n te'j yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan Jeremías, jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz. Je xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen ta'n:

¹⁸ "Na bajij o'kl jalen Ramá. Wi'nin o'kl nin wi'nin chuna'n na bajij. Wi'nin tok'e'n Raquel. Na ok' squibaj yi e' xonl yi ja chiquim. Qui't na moxe' tan paj bis scye'j e' xonl yi nchiquim."^d

¹⁹ Itzun bantz yi ntaxk che'l tzaj Xep Egipto, nin yi nsken wi't quim Herodes, nin xchaj tib jun ángel le wutzicy' Xep. Itzun taltz tetz:

²⁰ "I bin jalú' Xep, elk awatl. Cy'ajnin yi ni' tu yi xtxu'. Pakxenwok junt tir le amal' cwent Israel. Na cyakil yi e' yi e' oc klo' tan biyle'n yi ni', ja wi't chiquim cye'tz."

²¹ Ele'n nin ban watl Xeptz, nin ben tcy'al yi ni' tu xtxu' jalen le amal' cwent Israel. ²² Poro yi tbital Xep yi Arquelao at cyen tan cawu'n tetz xel yi k'ajtzun taj, xobe'n nin bantz tan tpone'n junt tir Judea. Cha'stzun te yi cho'n bene'n i'-tz tul junt amal' cwent Galilea, na ya'stzun a'lchij tetz tc'u'l junt wutzicy'.

²³ Yi cyopone'n Galilea, cho'n tzun chinajewe'ntz le jun tnum yi na bi'aj Nazaret. Yi wi't cyopone'n tan najewe'n le jun tnuma'tz, ya'stzun tele'n cu'ntz te'j yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un e' elsanl stzi' Ryos yi at tocbil bi' tetz Jesús aj Nazaret.

Yi toque'n Wa'n Bautist tan txoli'n

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 ¹ Itzun bantz yi tele'n tiemp, cho'n tzun topone'n Wa'n Bautist tan txoli'n le jun amal' tz'inunin tu' cwent Judea. ² Nin je yi yol i'e'j: "Chitx'ixpe'nu' cyajtza'klu', na txant tan tule'n Ryos tan cawu'n."

³ Yi jun Wa'na'tz, ya'stzun yi juna'tz yi cyajnak stz'ibal Isaías, jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz. Je yi xtxolbil yi cyajnak stz'ibal Isaías:

"Sjilonk jun tul jun amal' tz'inunin tu', nin chin wi' nin sbne' tan yol, nin je stale'e'j: 'Chinuq'ue'u' cyajtza'klu' chi na oc nuc'le'n jun balaj be' yi at

^c 2.15 Os 11.1. ^d 2.18 Jer 31.15.

tulbil jun yi at k'ej. Cyejnak nin tu' cyuleju' cyajtza'klu!', " stzun Isaías ban cyen.

⁴ Yi be'ch tetz Wa'n, xi'il camey tu' nin tz'u'm tu' icy'nak xe c'u'l tetz sinch. Ej nin sac' tu' na baj ta'n tetz wa' tu cabil wunak txuc. ⁵Cyakil yi e' aj Jerusalén, scyuch' yi e' yi najlche' le luwar cwent Judea, nin scyuch' yi e' wunak yi najlche' tzi a' Jordán, cyakil cu'n e' wunaka'tz e' opon len tan tbite'n yi yol Wa'n. ⁶Yi baje'n chitxolil quil, nintzun je' a'-tz ḥchiwi' tan Wa'n tzi a' Jordán.

⁷Poro yi tilol Wa'n yi wi'nin cyopone'n yi e' parisey scyuch' yi e' sadusey tan jakle'n ko at rmeril tan je'n a' ḥchiwi', itzun ben tloltz scyetz: "¿Nxac na cyaju' tan je'n a' ḥchiwi'u'? Na i cun cyuch'u' lubaj. Iñkaj ja tzunk che'l'u' liwr tk'ab yi jun q'uixc'uj yi na xon tzaj tan chicawse'n'u'. ⁸Chitx'ixpe'nu' cyajtza'klu'. Ba'n tcu'n nink chibantu' yi e'chk takle'n balaj tan lajlichaxe'n yi ja wi't chitx'ixpuj' cyajtza'klu'. ⁹Quil cho'cu' tan xtxumle'n yi jak wi't chichaxu' tan tu' yi e'u' xonl Abraham. Na ba'n cho'c alchok jilwutz wunak tka'b Ryos, na xcyek i' tan wenkse'n yi c'ubej' tan toque'n tetz me'l cy'ajl i' ko na taj. ¹⁰Or bin quilu', na at tulbil chicawsu' na ni'cu'n quitane'n'u' chi tane'n jun wi' tze' yi qui na wutzin. Nin list atit cxbil tan chitamle'n cy'enu' bantz chibene'n'u' jo'li'n tk'ak!. ¹¹Ma yi in wetz, yi na je' a' wa'n ḥchiwi' wunak i'tz tan ḥchajle'n yi ja wi't chitx'ixpuj' yi cyajtza'kl. Poro at jun yi at tulbil yi stk'e' yi Espíritu Sant scyetz yi e' yi na chitx'ixpuj' cyajtza'kl. Nin yil tak' chicaws yi e' yi qui na chixom te'j. Yi juna'tz yi tz'u'l, at mas tetz k'ej tzinwutz wetz. Na siquier atk mu'x wetz ink'ej tan pujle'n wetz yi xajab yi juna'tz yi at tulbil, na qui'c eka'n wa'n. ¹²Yil tz'u'l i', cy'a'n ca'wl ta'n. Tz'u'l i' tan katxa'le'n chi na ban jun yaj yi na xcon pale't ta'n tan xupe'n tul triw. Yi triw scolxok, poro yi tz'iis mben te'tz tul jun k'ak! yi quinin bajsbe'n tetz."

Yi je'n a' twi' Jesús

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Itzun bantz, cho'n saje'n Jesús le ama'l Galilea. Nin opontz tzi a' Jordán, kale atit Wa'n tan je'se'n a' chiwi' wunak. Na yi tajbil Jesús i'tz tan toque'n Wa'n tan je'se'n a' twi!. ¹⁴Yi toque'n tlol Jesús tetz Wa'n bajx tir, quinin cujj Wa'n tan je'n a' twi!. Itzun taltz tetz Jesús:

—¿Mbitzuntz yi na tzanu' tan jakle'n pawor swetz tan je'se'n a' twi'u'? In klo' wetz na chintzan tan jakle'n pawor teru!, —stzun Wa'n bantz tetz.

¹⁵—Bintzi na awal tzaj, poro banaj yi wetz yi na el walma' te'j. Na tajwe'n tan kabnol tane'n cyakil yi tajbil Ryos, —stzun Jesús bantz tetz.

Yi tbital Wa'n yi yol Jesús, nintzun je' a'-tz ta'n twi!. ¹⁶Na je' tzaj cunin xe a' yi je'n jaxkxuj yi tcy'a'j. Nin ben tilol Jesús yi Espíritu Sant yi cwe'n mule'n twi' i!. Cho'n cunin ban chi na ban jun plomx yi na cu'ul. ¹⁷Nin ben quibital jun yoltz tcy'a'j yi na tal:

"Yi june'j ya'stzun yi jun tal ḥutuj inCy'ajl yi wi'nin ok'le'n wutz wak'un."

Yi toque'n pile'n Jesús

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, nintzun ben ticy'le'n Jesús tan yi Espíritu Sant tul jun ama'l yi tz'inunin tu!. Ja ben ticy'le'n tan takle'n ama'l tetz Bayba'n tan pile'n yi kol sjuch til nka qui!. ²Ca'wnak k'ej nin ca'wnak ak'bal, qui'c nin

jun piëx waj baj ta'n. Le ca'wnak k'ej saje'n tzun jun chin we'jtz te'ej. Yi wi't tilol Bayba'n, nintzun octz tan pile'n Jesús. Itzun taltz tetz:

³—Yi ko aëx nin Cy'ajl Ryos, tx'ixpe'n bin yi c'ube'j tetz pam, —stzun Bayba'n tetz.

⁴—Tz'iba'nt cyen: ‘Quil jal stz'ajbil jun yaj ntin tan waj, ma na kol sban tane'n cyakil yi tajbil Ryos,’ —stzun Jesús tetz.

⁵ Ej cho'n tzun bene'n tcy'al Bayba'n yi Jesús jalen le tnum Jerusalén, yi tnum yi wi'nin xanil. Yi cyopone'n, nintzun ben moxol Bayba'n yi Jesús tibaj yi culunil yi templo. ⁶ Itzun taltz:

—Yi ko aëx nin Cy'ajl Ryos, c'oxnnin awib jalen wuxtx'otx!. Na tz'iba'nt cyen:

‘Yi chu'l ḫchakol Ryos yi tetz ángel tan acolche'n. List quitane'n tan atxoble'n bantz qui alo'one'n te c'ub,’ —stzun Bayba'n tetz Jesús.

⁷ Stza'wel tzun Jesús:

—Bintzi, poro ncha'tz alijt cyen tan Ryos yi qui'c cu tan toque'n jun tan pile'n i!, —stzun Jesús tetz Bayba'n.

⁸ Bene'n tzun tcy'al Bayba'n Jesús wi jun chin wutz yi chin wutz tkan nin. Yi chije'n pone'n, nin ben ḫchajol cyakil yi e'chk lmak tnum bene'n tzi'n wi munt, tu e'chk balaj takle'n yi at. Yi wi't ḫchajol cyakil yi ama'la'tz, itzun taltz tetz:

⁹—Swak'e! cyakil yi e'chk ama'le'j tzatz kol ḫmeje' tzinwutz tan inlok'e'n.

¹⁰—Cale'n swe'j, na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj: ‘Lok'aj yi awajcaw yi aRyosil, ntin banaj amunl swutz i!.’

¹¹ Tele'n tzun jatxol tib Bayba'ntz te Jesús. Cyopone'n tzun yi e' ángel tan ḫch'eye'n.

Yi xe'te'n Jesús tan chichusle'n wunak

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Itzun bantz, yi tbtial Jesús yi nsken oc Wa'n xetze', nintzun bentz le ama'll Galilea. ¹³ Quinin cyaj cyen i' le tnum Nazaret, ma na cho'n najewe'n i' le tnum Capernaum. I'tz jun tnum yi cho'n at tzi jun chin lagun yi at tul yi luwar cwent Zabulón tu Neftalí. ¹⁴ Yi tpone'n i' tul yi ama'la'tz, ya'stzun tele'n cu'n te'j yi yol yi tz'iba'nt cyen tan Isaías, yi elsanl stz'i Ryos tentz. Je yi cyajnak cyen stz'ibale'j:

¹⁵ “Yi sbajok le ama'l cwent Zabulón tu Neftalí, at e' wunak yi nk'e'tz e' judiy yi cho'n najlche' tul e'chk ama'la'tz cwent Galilea. Cho'n najlche' xlajak yi be' yi na icy' tzi mar, swutze'l tzaj yi a' Jordán.

¹⁶ Yi e' wunaka'tz ate' tul tz'o'tz wutzil, poro squile' wutz yi jun yi tz'ul. Xcyek i' tan xite'n yi tz'o'tz wutzil. Yi e' wunaka'tz yi quimich tlen tu' ate't tk'ab ilc'ol, sjalok cyajtza'kl tan yi juna'tz yi chitzekbil tane'n.”^e

¹⁷ Yi tpone'n Jesús Galilea, ya'stzun xe'te'n i' tan xtxole'n. Je yi yol i'e'j.

“Chitx'ixpe'nu' cyajtza'klu', na txant tan tule'n yi ajcaw yi at tcyalj, tan cawu'ne'n tzone'j wuxtx'otx!”

Yi chisaje'n ḫchakol Jesús yi cyaj aj cayinl

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Itzun bantz te yi na chixon Jesús tzi a' Galilea, nin e' ben tilol cob yaj yi quitz'un quitzicy quib. I'tz Simón Lu' tu yi titz'un yi na bi'aj Le᷑. Cho'n na chitzan tan jo'le'n chileb wi a', na e' aj cayinl. Itzun tal Jesús scyetz:

^e 4.16 Is 9.1-2.

¹⁹—Xomen tzajwok swe'j. Tzinchaje' tzitetz yi ñe'n na ban tan chicambaje'n wunak, —stzun Jesús scyetz.

²⁰Cyaje'n cyen tzun quiol chileb, nin e' xomnintz te Jesús.

²¹Jun tkujix nin quicy'le'ntz yi bene'n tilol Jesús cobt yaj yi quitz'un quitzicy quib nintz. E' Jacow tu Wa'n, yi cy'ajl Zebedeo. Cho'n ate' tu chitaj tul jun barc. Na chitzan tan laq'ue'n chileb. Che' saje'n tzun ñchakol Jesús. ²²Lajke'l nin tzun cyele'n tzajtz tul barc, nin e' xomnintz te Jesús. Ma chitaj cyaj cyen tu' quiloltz tul yi barc.

Yi toque'n Jesús tan chichusle'n wi'nin wunak

(Lc 6.17-19)

²³Bene'n tzun Jesús lakak ama'l cwent Galilea. Nintzun octz tan chichusle'n yi e' wunak lakak sinagoga kale na chichamwit quib wunak tan tbite'n yol Kataj. Yi chusu'n yi oc i' tan xtxole'n i'tz yi balaj stziblal yi at tulbil Ryos tan cawu'n. Ncha'tz oc i' tan tulse'n yos scyuch' yi e' yabi'x. ²⁴Bene'n nin ban lo'on yi stziblal Jesús lakak e'chk ama'l cwent Siria. Cha'stzun te e' opon ticy'le'n wi'nin yabi'x te'ej. Bichk cuntunin jilwutz yabilil yi na chicy'an. At e' yi at yi espíritu cwent Bayba'n le chiwankil. Ej nin at e' yi xya'y wi'il na chicy'an. Ej nin at e' yi ye'yuj chiwankil, poro ul len cu'n yos scyuch' tan Jesús. ²⁵Wi'nin aj Galilea e' xomnintz te'ej. Ncha'tz at e' aj Decápolis e' xomnintz. At e' aj Jerusalén nin at e' yi cho'n chisaje'n lakak e'chk ama'l cwent Judea, scyuch' yi e' wunak yi cho'n najlche' jalaj cy'en yi a' Jordán.

Yi toque'n Jesús tan chichusle'n wunak wi jun ju'wtz

5 ¹Itzun bantz yi tilol Jesús yi jun c'oloj wunak yi xomche' nin te'j, nintzun c'ole'e'ntz wi jun tal ju'wtz. Ma yi e' ñchusbe'tz, nin e' baj cu'n c'olchoktz xlaj i!. ²Toque'n tzun Jesústz tan chichusle'n. Nin je tal scyete'j:

³“Ba'n cyeri e' yi na chinachon te quil, na ate' nin cyera'tz tk'ab Ryos.

⁴“Ba'n cyeri e' yi na chibisun, na chimaysok cyera'tz tan Ryos.

⁵“Ba'n cyeri e' yi na cyocsaq quib juy tu cyajta'kl, na ñchicambok cyera'tz te yi ac'aj ama'l yi suki'nt tan Kataj.

⁶“Ba'n cyeri e' yi nter nin na el cyalma' tan cyoqua'n tetz balaj, na tz'ocopon Ryos tan tak'le'n cyajbil.

⁷“Ba'n cyeri e' yi na el chik'ajab scye'j wunak, na Ryos tz'elpon k'ajab scye'j cyetz.

⁸“Ba'n cyeri e' yi skoj cu'n te cyalma', na squile' cyera'tz wutz Ryos.

⁹“Ba'n cyeri e' yi na chixit cu'n yi e'chk oyintzi!, na stale' Ryos scyetz: ‘Axwok inme'l incy'ajl.’

¹⁰“Ba'n cyeri e' yi na chitzan tan muc'le'n q'uixc'uj tan yi e'chk takle'n balaj yi na chibán, na ate' nin cyera'tz tk'ab Ryos.

¹¹“Ba'n cyeru' yi na cho'c wunak tan chijisle'nu' nin tan chibuchle'nu', tan tu' yi na chixomu' swe'j. Ba'n cyeru' yi na cho'c wunak tan xtxumle'n e'chk yol yi nk'erat'z bintzi scye'ju'. ¹²Chitzatzinku' yil bajji yi e'chk takle'na'sel'j scye'ju', na yil choponu' jalen tzi'n tcyaj', ñchicamboku' te jun balaj oy. Quil che'l yabu' te yi e'chk q'uixc'uj yi na chitzan cyeru' tan tijle'n, na ite'n nin q'uixc'uja'tz yi icy'nakpon cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz.

Yi atz'um elsawutzil tetz jun creyent
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³“Yi ko ya'tz quitane'nul, ni'cu'n tzun quitane'nul ḫchixo'l wunak chi tane'n atz'um. Poro elnakt chitxumu' te yi atz'um, yi ko elnakt yi pitz'pal qui'ct xac. Na el jo'li'n tbe', nin ba'n chixon wunak tibaj.

¹⁴“Ncha'tz ni'cu'n quitane'nul ḫchixo'l wunak chi tane'n jun k'ak' yi na txekun. Nin qui'c rmeril tan tewal tib jun tnum yi ko cho'n at wi ju'wtz, na lajluch cu'n. ¹⁵Ncha'tz yi na oc k'a'kl jun cantil, quil sc'ul yi nink je' jokba'n jun cajon tibaj, ma na cho'n na je' ch'imba'n tcyal' tan xtxeke'n xe ca'll. ¹⁶Ni'cu'n tzun quitane'n cyeru', tajwe'n tan lajluchaxe'n chibalajilu' ḫchiwutz wunak tan cyak'ol wunak k'ej Kataj yi at tcyal'.

Yi toque'n Jesú斯 tan xtx'olche'n xo'l yi Ley Moisés

¹⁷“I bin jalu', quil cho'cu' tan xtxumle'n yi jajk nu'l tan xite'n yi ley yi ak'ij cyen tan Moisés, mpe ik yi chichusu'n yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Nk'era'tz inmuniñ tan xite'n. Ma yi wetz inmuniñ i'tz tan tele'n cu'n te'j cyakil yi tz'iba'nt cyen. ¹⁸Jun cu'n yol swale' cyen scyeru', yi ntaxk sotz yi tcyal' tu wuxtx'otx', qui'c rmeril tan stzajse'n jun tal yol te yi ca'wl yi tz'iba'nt cyen. Na yi e'chk ca'wla'tz ilenin xconk jalen cu'n yil tz'ul yi wi'tzbil k'ejal. ¹⁹Jun cu'n yol na walnin scyeru', alchok scyetz yil tz'oc tan telse'n k'ej jun tal ca'wl Kataj, ej nin kol tz'oc tan chisuble'n wunak tan chixome'n te yi tetz ḫchusu'n, quil jal k'ej yi juna'tz yil tz'opon tzi'n tcyal'. Poro alchok scyetz yi na tzan tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz, sjalok k'ej i!. Ej nin ko na oc tan ḫchusle'n junt quib yi na tal yi mero ley, sjalok k'ej yil tz'opon jalen tzi'n tcyal'. ²⁰Poro yi wetz inchusu'n yi na chintzan tan xtxole'n i'tz yi je': Quil choponu' jalen tzi'n tcyal' yi ko quil jal junt ajtza'kl cyanu' yi ba'n tcu'n swutz cyajta'kl yi e' parisey, scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés.

²¹“Bita'nt cya'nul yi yol yi alijt cyen scyetz yi e' kamam kate!: ‘Quil cxbiyolnakin, na alchok scyetz yil sbiy cu'n junt tuch', banijt tetz cawsa'tz.’ ²²Poro yi wetz inchusu'n yi swale' cyen scyeru' i'tz: Alchok scyetz yil chi'ch quen c'u'l te junt wunak, tz'ak'llok tetz cawsa'tz. Ej nin alchok scyetz yil tz'oc tan xbjatz'i'l'n te junt, tajwe'n tan cyoqu'e'n yi e' wi' banl wi' tan tak'le'n yi caws. Ej nin pyor ko at jun yi tz'a'llon yi qui'c xac junt wunak, na xiban te'tz tan tpone'n tq'uixc'uj tc'u'l jun chin wutzile'n k'ak'.

²³“Cha'stzun te kol choponu' wutz ca'll Ryos tan tak'le'n jun oy nka tan nachle'n i!, nin kol tz'ul tx'akx chic'u'l'ul' yi na chi'ch chic'u'l'ul' te junt, ²⁴ba'n tcu'n tx'akek cyen tu' chimunlu'. Bajx chibenk tzaju' tan stzajse'n yi oyintzi' yi at chixo'lu'. Kalena's tzun chipakx tzaju'-tz tan wi'tze'n chimunlu' swutz Ryos.

²⁵“Ej nin ncha'tz, ko at jun yil chibensanu' swutz jun juez, ba'n tcu'n yil chibansaj quibu' te yi ntaxk choponu' swutz yi juez. Na yi ko quil cyocsaj quibu' juy, chocaponu' swutz yi juez, ej nin yi juez chijatxonk ninu' tk'ab polisiy tan cyoqu'enul' xetze!. ²⁶Jun cu'n yol swale' nin scyeru', qui'c rmeril tan cyele'nul' liwr jalen cu'n yil chichoj quenu' cyakil chimultu'.

Yi xe' yi jopol wutzaji'n

²⁷“Ncha'tz bita'nt cya'nul yi cyajnak alijt tentz: ‘Quil cxjopon wutzaj.’ ²⁸Poro yi wetz inchusu'n yi swale' cyen scyeru' i'tz: Alchok scyetz yil xmaynin jun xna'n nin tz'el nin talma' te'j, jopol wutzaj i!.

²⁹“Cha'stzun te ko na chijuchu' quilu' tan chiwutzu', ba'nt cu'n yil tz'el yi jalaj chiwutzu', na mas ba'nt cu'n yil choponu' tcyaj' tu jalaj chiwutzu', swutz yil chibenu' tq'uixc'uj tu cabil chiwutzu'. ³⁰Ej nin ko na chijuchu' quilu' tan chik'abu', ba'nt cu'n yil tz'el yi jalaj chik'abu'a'tz, na mas ba'nt cu'n yil choponu' tcyaj' tu jalaj chik'abu', swutz yil chibenu' tq'uixc'uj tu cabil chik'abu'^f.

Qui'c cu paxe'n

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹“Ncha'tz bita'nt cya'nul: ‘Alchok scyetz yi na taj spax cyen yi txkel, at rmeril tan paxe'n, ntin na taj yil je' jun u'j tetz paxe'n.’ ³²Poro yi wetz inchusu'n yi swale' cyen scyeru' i'tz: Alchok scyetz yi na pax cyen yi txkel, na tzan tan pitle'n nin yi txkel tul il. Ncha'tz alchok scyetz yil tz'oc te jun xna'na'tz yi ja cyaj paxe'n, jopol wutzaj i!. Qui'c cu tan paxe'n, ntin yi kol lajluchax yi aj yajinl yi xna'n.

Tajwe'n tan kalol yi bintzi

³³“Ncha'tz, at jun xtxolbil alijt cyen scyetz e' kamam kate' yi na tal: ‘Tajwe'n cu'n tan awele'n cu'n te'j yi ko na xcon bi' Ryos awa'n tetz stiwl ayol.^g ³⁴Poro yi wetz inchusu'n i'tz: Tajwe'n tan cyele'n cu'nul' te chiyolu'. Quil cyak' quenu' yi tcyaj' tetz stiwl chiyolu', na ya'stzun kale najle't Ryos. ³⁵Ncha'tz quil cyak' quenu' yi e'chk luwar tetz stiwl yi chiyolu', na tetz cu'n Ryos tircu'n. Ncha'tz quil cyak' quenu' Jerusalén tetz stiwl chiyolu', na ya'stzun tanum yi wi'tz Kajcawil. ³⁶Ncha'tz quil cyalu', ko quil ne'l cu'n te inyol, quil skojan cu'n inwi', na ntin Ryos na til yi mbi sbajok scye'ju' ek ca'p. ³⁷Cha'stzun te, ba'n tcu'n cyalu' yi mero bintzi. Na ko qui', e' cu'nul' la'j, nin cho'n na saj yi jun ajtza'kla'tz te Bayba'n.

Quil kaban kajbil te kacontr

(Lc 6.29-30)

³⁸“Ncha'tz bita'nt cya'nul' yi yol yi alijt cyen yi na tal: ‘Alchok scyetz yil scolpe'l tzaj wutz jun wunak, tz'elpon nin tetz wutzal'tz. Ej nin ncha'tz, alchok scyetz yil tz'elsan te' jun wunak, tz'elpon nin tetz te'-tz.' ³⁹Poro yi wetz inchusu'n yi swale' cyen scyeru' i'tz: Kol tz'oc jun yaj yi cach'i' tajtza'kl tan chibiyle'nul, quil chiban cu'n quibu' swutz tan oyintzi'. Nin kol tz'oc tzek'l jun k'ab xak chitz'i'u', ba'n tcu'n cyak' ninu' yi jalajt. ⁴⁰Ncha'tz ko at jun yaj yi na jumin tan xochle'nul' swutz alcal tan majle'n cmi'xu', ba'n tak' ninu' tuml yi cxe'yul'. ⁴¹Ncha'tz ko at jun yaj yil sc'uch jun pawor scyeru' tan ticy'le'n nin jun ujlub yi tektz, ba'n chich'eyninu' cob ujlub. ⁴²Ko al scyetz jun na ul tan jakle'n jun pawor scyeru', nk'e'tz yi ntink chiwutzu' tan xmaye'n nin, ma na cyak'ninu' yi tajwe'n tetz.

Tajwe'n kachaj lok' ib scyetz kacontr

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³“Ncha'tz bita'nt cya'nul' yi yol yi alijt cyen yi na tal: ‘Pek'enwok scye'j e' itamiw, nin chi'chok ic'u'l scye'j e' icantr.’ ⁴⁴Poro yi wetz inchusu'n yi swale' cyen

^f5.30 Yi na elepont yi cob elsawutzil i'tz yi ko na kajuch kil tan kawutz tajwe'n tan katamol yi jun ajtza'kla'tz, na chin xo'wbil nin yi kacaws yi tx'aklij yi ko quil kacyajscyen. ^g5.33 Lv 19.12. Le wutz cyajtza'kl yi e' judiy yi ko xcon alchok bi'ajil yi nk'e'tz tetz Ryos, qui'c quil te'j yi ko quil che'l cu'n te'j.

scyeru' i'tz: Chichaje'u' yi lok' ib scyetz yi e' chicontru'. Chijke'u' chibanol yi e' yi na chitzan tan jakle'n chicawsu'. Chibne'u' jun ba'n scyetz yi e' yi na chi'ch chic'u'l scye'ju'. Chinache'u' Kataj squibaj yi e' yi na chitzan tan chibuchle'nul.⁴⁵ Ko ya'tz chibantu', chocpon tzunu'-tz tetz mero me'l cy'ajl Kataj yi cho'n najlij tcyaj, na tan Kataj Ryos na je'ule't k'ej squibaj balaj wunak nin squibaj mal wunak. Ej nin ncha'tz na tak' i' yi abal squibaj yi e' balaj nin squibaj yi e' mal nak.⁴⁶ Quil chicambaju' yi tcyaj ko ntin na chipek'u' scye'j yi e' yi ba'n na chipek' scye'ju', na ya'stzun cyajtza'kl yi e' mal wunak.⁴⁷ Cachi' na chibantu' ko ntin na chik'ajlanu' scyetz yi e' cyamiwu', na ite'n i'a's na chiban yi e' yi qui'c na cyocsaj.⁴⁸ Tajwe'n tan cyoqe'nul' tetz jun balaj wunak chi tane'n yi balajil Kataj yi cho'n najlij tcyaj. Chin tz'aknak cu'n i'.

Quil kaban kamunl ntin tan jale'n kak'ej

6 ¹“Quil chibantu' e'chk takle'n balaj tu e'chk pawor ntin tan jale'n chik'eju' xchiwutz wunak. Ko ya'tz chibantu', quil chicambaju' chik'eju' swutz Kataj yi cho'n najlij tcyaj.

²“Cha'stzun te yil cho'cu' tan banle'n jun pawor tetz jun meba', quil che'lul' tan yolche'n yi pawor yi na chibantu', na yi e' yi chiwutz tu', chiplaj tu' na cyocsaj, wi'nin na chisle'quin yi na chiban jun ba'n. Na chisle'quin tan yolche'n tc'a'yil nin lakak e'chk sinagoga kale na chichamwit quib tan na'wse'n Ryos. Na chiban yi e'chk pawor ntin tan jale'n balaj yolbil cyetz. Poro jun cu'n yol swale' nin scyeru', quil tak' Kataj Ryos jun balaj oy scyetz, na ja wi't cyak' wunak chik'ej. ³Ma yi e' cyeru' yil chibantu' jun pawor tetz jun yi at tajwe'n tetz, quil che'lul' tan yolche'n. Ba'n tcu'n yi cya'l jun lbitan tetz. ⁴Qui'c na ban yi ko cya'l na el xtxum tetz yi oy yi na cyak'u', na ilenin na til Kataj. Ej nin i' tz'ak'on oy scyeru'!

Yi toque'n Jesús tan chichusle'n wunak tan nachle'n Kataj

(Lc 11.2-4)

⁵“Ncha'tz, yil cho'cu' tan nachle'n Kataj, quil chibantu' chi na chiban yi e' yi chiwutz tu', chiplaj tu' na cyocsaj Ryos. Na yi e' cyetz ntin na chipek' tan nachle'n Kataj lakak e'chk xchicy be', nin lakak e'chk sinagoga. Na yi cyetz cyajbil i'tz tan xchajle'n chibalajil xchiwutz wunak. Tan yi xtxolbile'j, ja wi't jal cyetz chik'ej xchiwutz wunak, nin qui't jal chik'ej swutz Kataj. ⁶Poro yi e' cyeru' yil cho'cu' tan nachle'n Kataj, ba'n tcu'n yil chibenu' chichucu' xe chica'lul'. Chijope'l tzaju' yi chipuertu'. Ba'n chinachu' Kataj chichuc cuntuwu', na at nin Kataj scye'ju', nin na til i' cyakil yi na icy' chic'u'lul', nin stk'e' i' banl squibu'.

⁷“I bin jalu', yil cho'cu' tan nachle'n Kataj, quil chibantu' chi na chiban yi e' mas wunak yi coboxe'n yol chitx'ano'n quib tan yolche'n. Na le wutz cyetz cyajtza'kl yi ko na chibent cyentu' tan yol mas na tbit Ryos, poro qui'. ⁸Qui bin chiban cyeru'-tz chi na chiban yi e'a's, na na til Kataj yi mbi tajwe'n sketz. Illijt ta'n yi ntaxk ko'c tan jakle'n tetz. ⁹Cha'stzun te, yil cho'cu' tan nachle'n Kataj, cho'n cyuleju'e'j:

‘Kataj yi atu' tcyaj, wi'nin xanil yi bi'u' Ta'!.

¹⁰ Sajku' tzone'j wuxtx'otx' tan cawu'n skibaj.

Cawunku' tzone'j wuxtx'otx', chi na cawunu' tzi'n tcyaj'.

¹¹ Tak' tzaju' kawa' tetz jalú.

¹² Cuye'u' kapaj, chi na kacuy ketz chipaj yi e' mas wunak.

¹³ Quil ko' stzakpninu' le il,
ma na make'u' kawutz tan qui kabene'n tul.
Na ilu' ajcaw tibaj cyakil.
Nin chin cham nin ilu'.
Nin at teru' k'leju' ben k'ej ben sak. Amén.'

¹⁴ "Na kol chicuyu' paj junta yaj, ncha'tz Kataj yi at tcyaj scuye' cyeru' chipaju'.
¹⁵ Poro yi ko quil chicuyu' paj junta, ncha'tz Kataj, quil scuy cyeru' chipaju'.

Ñxe'n lkaban tan muc'le'n we'j

¹⁶ "Je junxt xtxolbile'j: Ko na cyaju' chimuc'u' we'j tan tak'le'n chik'ajsbilu' swutz Ryos, quil chichaju' yi ko na chimuc'u' we'j. Na yi e' yi chiwutz tu', chiplaj tu' na cyocsaj, na chichaj ñchiwutz wunak yi na chimuc' we'j. Na chiban yi xtxolbila'tz tan chichajol ñchiwutz wunak yi chumbalaj nin quitane'n tan tu' yi na chimuc' we'j. Jun cu'n yol na walnina scye'ju', quil tak' Kataj banl squibaj yi jun jilwutz wunaka'tz, na ja wi't cyak' wunak chik'ej. ¹⁷ Ma e' cyeru', ko na cyaju' chimuc'u' we'j tan cyak'olu' chik'ajsbilu' swutz Ryos, chitx'aje'u' chiwutzu' nin chixebe'u' chiwi'u' ¹⁸ tan qui tele'n chitxum yi e' wunak yi na chitzanu' tan muc'le'n we'j. Poro yi Kataj yi at nintz scye'ju', tz'elepon xtxum tetz yi na chitzanu' tan muc'le'n we'j tan tak'le'n chik'ajsbilu' swutz, nin stk'e' tzun i' yi banl squibu'.

Qui'c rmeril tan k'ukewe'n kac'u'l te Ryos yi ko cho'n ajlij kac'u'l te kamebi'l
(Lc 12.33-34)

¹⁹ "Quil chijoyu' puntiñ tan colche'n chimebi'l'u' tzone'j wuxtx'otx', na slo'onk tera'tz tan poc' nin stzajk tera'tz. Nin qui'c ltak' kol jal jun c'oloj chimebi'l'u' tzone'j, na chocpon alk'om tan talk'e'n len. ²⁰ Ma na ba'n tcu'n yi nink chijoyu' puntiñ tan colche'n chimebi'l'u' tcyaj, na qui'c taj quen poc' tetz tera'tz. Ej nin quil tz'el c'u'l tera'tz. Ncha'tz alk'om, qui'c lcyaj quen tetz. ²¹ Na kale atit yi mebi'l jun yaj, ya'tz nin ajle't yi c'u'l.

²² "Nin je jun elsaawutzile'j: Tan kawutz na kaxmayine't. Nin yi ko ba'n kawutz, clar cumin e'chk takle'n skawutz. ²³ Poro yi ko maymuj kawutz, ni'cu'n tzuntz chi tane'n yi ato'k tul tz'o'tz. Ncha'tz tane'n jun yaj. Yi ko jopij wutz tajtza'kl, at tzun yajtz tul jun chin tz'o'tz wutzil.^h

²⁴ "Na qui'c rmeril tan k'ukewe'n chic'u'l'u' te Ryos yi ko jalt nin chimebi'l'u' na chitxum!. Na je jun elsaawutzile'j: Qui'c rmeril tan stza'wel jun yaj cob patrón. Na ilenin spek'ok mas te'j jun swutz jun. Ñchaje' yi c'ulutxumil tetz jun, ma yi jun tz'elepon k'ej ta'n. Cha'stzun te qui'c rmeril tan k'ukewe'n chic'u'l'u' te Ryos yi ko cho'n ajlij chic'u'l'u' te chimebi'l'u'.

Elsaawutzil tetz buch tu ch'u'

(Lc 12.22-31)

²⁵ "Cha'stzun te na wal nin scye'ju': Quil sotz chic'u'l'u' te yi ank'i'n tetz tzzone'j wuxtx'otx!. Quil cyalu': ñxe'n kawan nin ñxe'n kuc'a'? Nin quil cyalu': ñxe'n

^h 6.23 Na elepong ko jalt nin kamebi'l na kajoy jopij tzun wutz kajtza'kl.

kawekx? ¿Nxac na sotz chic'u'lul' tan yi ank'i'l n tetz tzone'j wuxtx'otx? ¿Nk'e'tz pe' mas tajwe'n kutz'ajbil swutz e'chk takle'na'tz? ²⁶ Qui'c na tak! yi sotzaj c'u'lal. Na quil cu'nul' yi e' ch'u'l. Qui na cyawaj co'n, nin qui na je' cosech cya'n. Qui'c cyetz chic'o'jaj, poro na chiwan tan Ryos. ¿Nk'e'tz ptzun mas tcu'n cyeru' chick'eju' x̄chiwutz e' ch'u'l? ²⁷ Qui'c na tak! yi sotzaj c'u'lal, na qui'c rmeril tan bene'n x̄kon tiemp jun yaj tan sotzaj c'u'lal.

²⁸ "Quil sotz chic'u'lul' tan be'ch cyeru'. Ba'n tcu'n yi nink cho'ku' tan xtxumle'n yi e'chk buch. Qui na chak'uj nin qui na chichemon, poro chumbalaj nin na chiyub. ²⁹ Mas na chiyub cyera'tz swutz yi be'ch tetz yi k'ajtzun rey Salomón yi chin yube'n nin. ³⁰ Yi ko ya'tz quitane'n yi e'chk buch tan Ryos, ¿qui ptzun tz'oc il i' scye'j cyeru'? Yi buch june'n tkuj na tak! yi yubel, ej nin jalcu'n na skej nin na oc wi k'ak!. Poro yi o' ketz, yi o' wunak, at mas ketz kak'ej tan Ryos. ¿Nxac tzun qui na k'uke' chic'u'lul' te'j? ³¹ Cha'stzun te quil cyalu!: '¿Xe'n kuc'a'? ¿Xe'n kawan? Nin ¿xe'n kawekx?' ³² Qui't tzunk chiban cyeru' yi xtxolbila'se'j, na ya'tz na chiban cyakil yi e' mas wunak tzone'j wuxtx'otx!. Ntin chiwa' na chijoy. Poro yi e' cyeru', at jun ilol cyeru', yi Kataj, yi at tzi'n tcyaj. Nin na til cyakil yi tajwe'n scyeru'. ³³ Cha'stzun te, bajx cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl Ryos, nin chibne'u' tane'n yi tetz tajbil. Tz'ak'lok tzun cyakil yi tajwe'n scyeru!.ⁱ ³⁴ Qui bin sotz chic'u'lul' te yi mbi na xon tzaj ek ca'p. Qui'c na tak! sketz kol ko'c tan bis te yi mbi sbajok ske'j ek ca'p, na at e'chk il yi at skawutz cyakil k'ej, kajoye' bin puntil tan xite'n cu'n yi e'chk ila'tz, —stzun Jesús ban scyetz.

Quil kama'laj yi palti'l junt wunak

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 ¹ "Quil cyalu' yi qui'c xac junt. Qui tzun ljal cyeru' chipaltilu'-tz swutz Ryos. ² Kol cyalu' yi at palti'l junt yaj, ncha'tz Ryos, stale' yi ni'cu'n chipaltilu' tuch!. Quib na chitzanu' tan ma'le'n yi palti'l jun yaj, ite'n nin ma'l'bila'tz xconk tan ma'le'n yi cyeru' chipaltilu'. ³ ¿Xe'n na jal jun tal ni' tz'is cya'nul' le wutz cyuch'u!, poro qui na chinachonu' te'j yi jun chin k'e'aj tz'is yi at te cyeru' chiwutzu? ⁴ Nxac na cyalu' tetz jun cyajwutzu!: 'Kucy'aje'l tzaj yi jun tal ni' tz'is yi at le awutz,' che'chu' tetz, nin qui na chinachonu' te yi jujun chin wutzile'n tz'is yi at le cyeru' chiwutzu!. ⁵ Chiwutz tuwu', chiplaj tuwu', na ntin na cyocsaj quibu' balaj. Ba'n tcu'n klo' yi bajx quicy'aje'l tzaj! yi jun chin wutzile'n tz'is yi at te cyeru' chiwutzu!. Na ko bajx tz'el yi cyeru' cya'nul', ba'n tzun lcho'cu' tan telse'n yi jun tal ni' tz'is yi at te wutz cyuch'u!.

⁶ "Quil cyak'u' yi chi'baj yi xansa'nt scyetz e' tx'i!. Na ntin cuntu' ba'n lkak'nin scyetz nin e' te'n lcho'c tan kachi'le'n. Ej nin ncha'tz, ni'cu'n yi nink kak' cu'n balaj uwaj x̄chikul boch, na ntin chocopon tan yak'pe'n yi balaj uwaja'tz.

Chic'uche'u' tetz Ryos, tz'ak'lok tzuntz scyeru'

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ "Ma yi e' cyeru' chic'uche'wul' yi cyajbilu' tetz Ryos, tz'ak'lok tzuntz scyeru!. Elk cyalma'u' tan joyle'n Kataj, sjalok tzuntz cya'nul'. Kol chic'onl cyenu' puertil tcyaj, jakxok tzuntz x̄chiwutzu!. ⁸ Na cyakil yi e' yi na chijak jun takle'n tetz

ⁱ 6.33 Salmos 37.25.

Ryos, tz'ak'lok scyetz. Nin ko na el cyalma' tan joyle'n yi banl Kataj, sjalok cya'n. Ej nin cyakil yi e' yil chic'onl cyen yi puertil tcyal', sjakxok x̄chiwutz.

⁹"Na yi kol tz'oc jun nitxa' tan jakle'n quen pam tetz taj, quil sc'u'l yi nink tak' yaj jun c'ub tetz. Ncha'tz, kol tz'oc jun nitxa' tan jakle'n jun pīx cay tetz taj, ¹⁰quil sc'u'l yi nink Itak'nin x̄chibel lubaj tetz. ¹¹Yi e' cyeru', chin cachi' nin cyajtza'klu', poro na cyoyu' balaj takle'n scyetz chinitxajilu'. Pyor tzun Kataj yi at tcyal', stk'e' i' yi e'chk takle'n balaj scyetz yi e' yi na jakon tetz.

¹²"Yi e' cyeru', na chitzatzinu' yi na bajij jun ba'n scyeru'. Ncha'tz tzun e' cyeru'-tz, chibne'u' bin pawor scyetz wunak, na ya'stzun na elepont yi chusu'n yi at cyen tul yi ley Moisés tu chichusu'n yi e' elsanl stzi! Ryos tentz.

Yi puert yi juy wutz i'tz banle'n tane'n yi x̄husu'n Cristo

(Lc 13.24-30; Jn 8.31)

¹³"Chibne'u' bin puers tan cyoque'n'u' tc'u'l yi puert yi juy wutz, na nim wutz yi puert, nin nim wutz yi be' yi na chibensan wunak tq'uixc'uj, nin wi'nin e' yi na chixon tul jun be'a'tz. ¹⁴Poro yi be' yi na opon kale atit yi itz'ajbil, juy wutz. Quijat cuntu' e' yi na chijalsan, na latz'luj yi puert.

Tan yi e'chk takle'n yi na ban jun yaj na lajluchax yi x̄e'n tane'n i'

(Lc 6.43-44)

¹⁵"Ncha'tz or quilu' yi e' aj txolinl yi ntin na chitzan tan chisuble'n wunak. I cun chumbalaj nin e' poro yi ajtza'kl yi cy'a'n cya'n, chin juntlen nin. I cunin cyuch' yi xo'j. ¹⁶Tz'elepon chitxumu' scyetz tan tu' yi e'chk takle'n yi na chibán. Na qui na jal jun balaj lo'baj te jun wi' pajl. Ncha'tz, qui na jal balaj lo'baj ka'n te jun wi' sars. ¹⁷Jun wi' tze' yi balaj, balaj nin wutz na tak!. Ncha'tz jun wi' tze' yi ploj, ploj nin wutz na tak!. ¹⁸Qui'c rmeril yi nink jal ploj lo'baj ka'n te jun balaj tze', nin qui'c rmeril yi nink jal balaj lo'baj ka'n te jun wi' tze' yi ploj. ¹⁹Jun wi' tze' yi ploj yi lo'bajil, jepón tamij nin tz'ocpon tera'tz tk'ak!. ²⁰Ncha'tz yi e' aj txolinl yi na chitzan tan suble'n wunak, tz'elepon katxum scyetz tan yi e'chk takle'n cachí' yi na chibán.

Nk'e'tz cyakil wunak x̄cha'tok te yi tiemp yil cawun Ryos

(Lc 13.25-27)

²¹"Nk'e'tz cyakil wunak x̄cha'tok te yi tiemp yil cawun Ryos, mpe najk cyal: 'Ilu' Wajcaw', swetz. Ma na ntin yi e' yi na chibán tane'n yi tajbil Intaj, ya'stzun yi e' yi x̄cha'tok tul yi jun balaj tiempa'tz. ²²Yil tz'ul tzaj yi tiemp yil tz'oc Intaj tan cawu'n, wi'nin wunak yi scyale' swetz: 'I bin jalu' ta!', yi o' ketz ja katxol yi stziblalu' nin ja xcon yi bi'u' ka'n tan cyelse'n len yi e'chk espíritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Ncha'tz ja bnix e'chk milawr ka'n tan bi'u', che'ch sbne'!

²³Poro yi in wetz, swale' scyetz: 'Qui wajske'n iwutz. Quitele'nk swe'j, na yi axwok itetz, axwok juchul il' chinch sbne'-tz scyetz.

Yi cob jilwutz ajtza'kl

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴"Cyakil yi e' yi na quibit yi inchusu'n, nin yi na chitzan tan banle'n tane'n, cho'n tzun tane'n cyajtza'kl chi tajtza'kl jun yaj yi je' bnol yi ca'l tib jun quiw

luwar.²⁵ Nin saj jun chin cyek'ek' abal. Nin elu'l jun chin wutzile'n tzanla' te ca'l, poro quinin el yi ca'l ta'n a!, na chin quiw nin yi luwar kale je't bnol yaj yi ca'l.

²⁶ Poro cyakil yi e' yi na quibit yi inchusu'n, nin qui na cho'c tan banle'n tane'n, ni'cu'n e' chi tane'n jun yaj yi qui'c tajtza'kl. Cho'n je'n bnol yaj yi ca'l wi puklaj.

²⁷ Nin saj jun chin cyek'ek' abal, nin elu'l jun wutzile'n tzanla' te ca'l, nin cu' woc' yi ca'l. Chin xo'wbil nin ban yi cwe'n woc'."

²⁸ Yi baje'n yolol Jesús yi xtxolbile'j, wi'nin cycle'n yab wunak te'j, na chumbalaj nin yi ñchusu'n i!. ²⁹ Na yi toque'n i' tan chusu'n, ja lajluchax yi at tetz k'ej. Nk'e'tz cho'n ban i' tan chichusle'n chi na chibán yi e' tx'olol xo'l ley Moisés.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi at lepra tetz

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹ Itzun bantz yi pakxe'n tzaj Jesús wi ju'wtz, nin e' xomnin wi'nin wunak te'j.

² Tpone'n tzun jun yaj te'j i' yi at jun yabil te'j yi chin xo'wbil nin yi na bi'aj lepra. Cwe'n tzun mejloktz swutz Jesús, nin taltz tetz:

—Ta!, ¿cu pe' tanu' yil tz'ul yos tanu' swuch'?

³ Bene'n tzun Jesús tan macle'n cyen wankil yaj, nintzun taltz:

—Na, na waj tz'ul yos tzawuch'.

I cunin saje'n tlol Jesús yi yole'j, yi tule'n yos tu yabi'x.

⁴ —I bin jalú' yaj, cya'l tzawalnint yi mbi mbají' tzawe'j. Ntina'tz tu'-tz, cun chaj awib tetz pale' nin cy'ajnin yi oy yi alij cyen tan Moisés, bantz lajluchaxe'n ñchiwutz wunak yi ja ul yos tzawuch', —stzun Jesús bantz.

Yi tule'n yos tu yi mos capitán

(Lc 7.1-10)

⁵ Itzun bantz: At tzun jun capitán, aj Roma. List tzun i'-tz tan c'ulche'n Jesús yi tocompone'n le tnum Capernaum. Nintzun taltz tetz Jesús:

⁶ —Ta!, bane'u' jun pawor swetz. At jun inmos xe inca'l. Wi'nin il at cu'nt, na ñruk'l cuntu' wankil tan yabil.

—Cu, ba'n bin chimen tan tulse'n yos tuch', —stzun Jesús tetz.

⁸ —Ba'n tcu'n quil benu' Ta!, na qui'c noc wetz ink'ej yi nink ben tzaju' xe inca'l. Ntin cawunk nin tuwu', tz'ul tzun yos tu inmos. Na na wocsaj yi at ca'wl tk'abu'.

⁹ Na ncha'tz in, atin jak' ca'wl junt. Nin ncha'tz in, at ca'wl tink'ab, na ate' sanlar jak' inca'wl. Kol walnin: "Quilo'kwok tzone'j," jalcu'n na chiben. Ej nin ko na walnin tetz junt: "Catzam tzone'j," jalcu'n na ul. Ncha'tz yi na walnin jun mantar tetz inmos, na bnix ta'n. Cha'stzun te, cawunk nin tuwu', tz'ul tzun yos tu inmos, —stzun yaj ban nintz tetz Jesús.

¹⁰ Yi tbital Jesús yi xtxolbile'j, wi'nin tele'n yab te'j, nin ben tloltz scyetz yi e' yi xomche' te'j:

—Jun cu'n yol na walnin scyeru', qui'c nin jun ketz katanum aj Israel yi k'uklij c'ull swe'j chi tane'n yi yaje'j. ¹¹ Ma jalú', chinach cu'nu' yi xtxolbile'j yi swale' cyen scyeru'. At wi'nin awer nak tele'n tzi'n nin toque'n tzi'n yi ñchincyojsaje'.

Nin yil tz'oc Ryos tan cawu'n tzantzaj, ñchiwank yi e'a's tu k'ajtzun Abraham, tu k'ajtzun Isaac nin k'ajtzun Jacow, scyuch' e' mas me'l cy'ajl Ryos. ¹² Poro yi e' yi ja klo' cho'c tetz tajjal, chelepon laju'n jalen tzi'n tul tz'o'tz. Ñchok'ok nin skitz'nek xecye' tan chi'ch c'u'lal tu yi bis yi ate' cu'nt, —stzun Jesús bantz scyetz wunak.

¹³ Yi baje'n yolol yi yole'j, nin ben tloltz tetz capitán:

—Ajku' xe ca'lul'. Nin yi xtxolbil yi ja k'uke' c'u'lul' te'j tan bnixe'n, sbnixok, —stzun Jesús bantz tetz capitán.

Ite'n nin tkuja's ul yos tu yi mos yi capitán.

Yi tule'n yos tu xna'n, yi ji' Lu'

(*Mr 1.29-31; Lc 4.38-39*)

¹⁴ Itzun bantz, cho'n tzun tpone'n Jesús xe ca'l Lu'. Yi tpone'n, ja til jun xna'n yi yabi'x tan k'a'kl. I'tz yi ji' Lu'. ¹⁵ Ntin tu' mac Jesús yi k'ab yabi'x, ninin ul yos tuch!. Je'n tzun txiclok, nin octz tan c'a'che'n Jesús scyuch' yi e' yi xomche' te'j.

Yi tule'n yos scyuch' jun c'oloj wunak

(*Mr 1.32-34; Lc 4.40-41*)

¹⁶ Ma yi toque'n tal yupcan, nin e' opon wi'nin wunak te Jesús. Cy'a'n len yabi'x cya'n. At e' yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil. Poro tan jun tal yol yi ben tlol Jesús te jujun, xcy'e' tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz. Ncha'tz, ul yos ta'n scyuch' cyakil yi e' mas yabi'x. ¹⁷ Tan tu' yi ban i' yi e'chik milawra'tz, ja el cu'n te'j yi tz'iba'n cyen tak'un Isaías, yi elsanl stzi' Ryos tentz. Na je yol i'e'j: "I' ntijon kaq'uixbel, nin i' micy'an len kayoblil."

Cobox yi at cyajbil tan chixome'n te Jesús

(*Lc 9.57-62*)

¹⁸ Yi tilol Jesús yi wi'nin wunak ate' te'j, nintzun cawun nintz scyetz e' xchusbe'tz:

—Or itetz, quin. Kicy'oken jalaj icy'en a', —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁹ Yi quicyle'n pone'n jalaj icy'en, nin opon xkansal tib jun scyeri e' tx'olol xo'i ley Moisés xlaj Jesús tan yol tetz:

—Ta', na' nin lbene'tu', tunin chinxonminta, —chij.

²⁰ Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—Ba'n, poro yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, siquier nink mu'x tal ama'l at tan wujewe'n. Pyor wutane'n xchuwatz yi e' txuc, na at len chijulil kale na chiwite'l. Ncha'tz yi e' ch'u'l, at len chisoc. Poro yi in wetz, qui'c.

²¹ Toque'n tzun xkansal tib jun scyeri e' xchusbe'tz Jesús te'j tan yol tetz, nintzun taltz:

—Ta', na waj chinxon te'ju', poro jalen cu'n tzimuk cyen intaj.

²² —Yaj, ba'n tzawak' ama'l scyetz yi e' yi quimnak quitane'n tk'ab yi quil tan mukle'n ataj. Ma yi aż awetz, xomen tzaj swe'j jalcu'n.

Yi tanewe'n yi cyek'ek' tu pak'bil mar tan Jesús

(*Mr 4.35-41; Lc 8.22-25*)

²³ Itzun bantz, cho'n tzun toque'n Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz tul jun barc.

²⁴ Nin te yi na chixon wi a', ja xe'tij jun chin wutzile'n cyek'ek!. Nin yi pak'bil mar ja oc tc'u'l yi barc. Ma Jesús na wit. ²⁵ Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan c'ase'n.

—iTa!, ko' cole'u!! iTxant tan kabene'n xe a'! —che'ch.

^j 8.20 Dn 7.13.

²⁶—¿Nxac na cxobwok? Qui'c mas k'uklij ic'u'l te Ryos, —stzun Jesús bantz scyetz.

Je'n tzun txiclok Jesús, nin octz tan makle'n yi cyek'ek' tu tojkbil mar. Tanewe'n nin ban tetz cyek'ek'tz tu yi tojkbil mar. ²⁷Wi'nin tzun cyele'n yabtz te yi mbi cu'n bajij.

—¿Mbi eka'n tan yaje'j? Na nicy't nin cyek'ek' tu mar na quibit yi ca'wl i!, —che'ch tzun bantz squibil quib.

Yi e' aj Gadara yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil
(*Mr 5.1-20; Lc 8.26-39*)

²⁸Yi ticy'e'n pone'n Jesús jalaj icy'en a', kale najlche't yi e' aj Gadara nintzun e' ul cob yaj tan c'ulche'n. Cho'n chisaje'n jak' e'chk picy kale na chimukxe't e' alma!. Yi cob yaja'tz, at len espíritu cwent Bayba'n chiwankil. Chin xo'wbil nin e'. Cha'stzun te wi'nin chixobe'n yi e' wunak scyetz, nin qui na chinimsaj chic'u'l tan quicyle'n le ama'l a'tz, kale najlche't yi cob yaja'tz. ²⁹Ma yi cyule'n swutz Jesús wi'nin chiëch'ine'n, nin je cyale'j:

—Jesús, ilu' Cy'ajl Ryos, ¿mbi na taju' sketz? ¿Ja pe' ulu' tzone'j tan kaxuxe'n len yi ntaxk opon k'ejlal?

³⁰Ate' tzun jun c'oloj boch tan wa'a'n joylaj len mu'x. ³¹Cyoque'n tzun yi e' espíritu cwent Bayba'n tan cu'swtuzil tetz Jesús:

—Ta', kol ko' lajlenu' tzone'j, nink tak'u' ama'l sketz tan koque'n chiwankil yi e' boch yi ate' tzone'j.

³²—Quibene'nk bin, —stzun Jesús scyetz.

Cyele'n tzaj tzuntz ñchiwankil yi e' yaj, nin e' octz ñchiwankil yi e' boch. Ma yi cyocompone'n le chiwankil nin e' el ojkuj. Cho'n tzun tele'n chirimpul quibtz wutz kotx!. Cyopone'n tzun txuk'pujtz xe a'. Sotzel chiwutz bantz.

³³Ma yi e' pstor cyetz boch, ele'n nin ojk e' ban cyera'tz. Cho'n cyopone'n tnum, nin e' octz tan xtxole'n scyetz cyakil wunak yi mbi cunin bajij scye'j cob yaj yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil.

³⁴Yi quibital yi e' wunak yi stziblal, wi'nin tzun e' e' sajtz tan tilwe'n Jesús.

Ma yi chic'u'l quib, cyoque'n tzun yi e' wunaka'tz tan laje'n len Jesús tan tele'n le cyetz chitanum.

Yi tule'n yos tu jun ñnukl cuntu' wankil
(*Mr 2.1-12; Lc 5.17-26*)

9 ¹Toque'n tzun Jesús tc'u'l jun barc, nin icy'tz jalaj icy'en a' tan tpone'n le tetz tanum. ²Itzun bantz yi at i' le tetz tanum, nin opon ticy'le'n jun yaj swutz. Yi jun yaja'tz, ñnukl cuntu' wankil tan yabil. Cha'stzun te palij tpone'n swutz Jesús. Yi tilol Jesús yi k'uklij chic'u'l yi e' yi palol tetz, nintzun taltz tetz yi yabi'x:

—Witz'un, qui't cëbisun, na ja wi't cuylip apaj, —stzun Jesús tetz.

³Ate' tzun cobox tx'olol xo'l ley Moisés, nin ben quibital yol Jesús, nin e' baj octz tan xtxumle'n chic'u'l cuntu!: “Yi yaje'j na tzan tan telse'n k'ej Ryos,” che'ch.

⁴Poro yi Jesús, nin el xtxum te cyajtza'kl, nin ben tlol scyetz:

—¿Nxac na chitzanu' tan xtxumle'n yi jun ajtza'kla'tz? Cachi' na chibantu!. ⁵Na yi nink walnin tetz jun yabi'x: ‘Ja cuylip apaj,’ nka nink walnin: ‘Txiclige'n, xon,’

ni'cu'n q'uixbel cabil xtxolbil, na cya'l nin jun nink xcy'e' tan banle'n, ntin Ryos.
 6 I bin jalu', tan ñchajle'n scyeru' yi at ca'wl tink'ab tan cuyle'n chipaj wunak,
 swale' nin tetz yabi'xe'j:

—Yaj txiclije'n, ja ul yos tzawuch', quilo'k xe aca'l, —stzun Jesús tetz.

7 Je'n tzun txiclok yi yabi'x, nin ajtz xe ca'l. 8 Yi quilol yi e' wunak yi xtxolbilej,
 ja che'l yab te'j, nin ja cyak' chik'ajsbil tetz Ryos.

—Chumbalaj nin yi mak'lij yi jun jilwutz porera'tz tetz yi yaje'j, —che'ch tzun
 bantz.

Yi je'n xtxa'ol Jesús yi Te'y

(*Mr 2.13-17; Lc 5.27-32*)

9 Yi nsken el tzaj Jesús le tanum, nin noj quen te jun yaj yi na bi'aj Te'y. Cho'n
 c'olchij i' kale na ele't alcawal.

—Quin, xomen tzaj swe'j, —stzun Jesús tetz.

Bene'n nin ban xomok Te'y te Jesús.

10 Ej itzun yi na tzan Jesús tan wa'a'n scyuch' e' ñchusbe'tz xe jun ca'l, nintzun
 e' opont coboxt elsanl alcawal, scyuch' coboxt juchul il tan wa'a'n scyuch' Jesús.

11 Ej nin yi quilol yi e' parisey yi na wan Jesús ñchixo'l yi e' juchul ila'tz, nintzun
 e' octz tan jakle'n scyetz yi e' ñchusbe'tz Jesús:

—¿Nxac na wan chibajxomu' ñchixo'l yi e' ta'k elsanl alcawal scyuch' yi e' mas
 juchul ile'j? —che'ch bantz.

12 Poro yi tbital Jesús chiyol, nintzun tal scyetz:

—Yi e' yi qui'c chiyab, qui tajwe'n jun ajtz'ac scyetz, ma yi e' yabi'x, tajwe'n
 ajtz'ac scyetz. 13 Ba'n tcu'n yi nink cho'cu' tan xtxumle'n yi mbi na eleponyi
 yole'j yi tz'iba'nt cyen yi na tal: 'Nk'e'tz tx'ixwatz na waj, ma na yi wetz wajbil i'tz
 yi nink tz'el ik'ajab te'j junt.' Na yi wetz, quinin nnu'l tan chijoyle'n yi e' balaj, ma
 na ja nu'l tan chijoyle'n yi e' juchul il bantz je'n chitx'ixpul cyajtza'kl.

Jun xtxolbil tetz muc'le'n we'j

(*Mr 2.18-22; Lc 5.33-39*)

14 Ncha'tz e' opon cobox ñchusbe'tz Wa'n Bautist tan jakle'n jun xtxolbil tetz
 Jesús:

—Yi o' ketz, scyuch' yi e' parisey, at na ban cu'nt yi qui na kawan yi na kaban
 yi kamunl swutz Ryos, poro yi e' teru' ñchusbe'tzu', qui na chimuc' we'j yi na
 chibán cyetz chimunl swutz Ryos. ¿Mbitzun lo'-tz? —che'ch bantz tetz Jesús.

15 —Qui na yub yi ko na chibisun nin ko na chimuc' we'j yi e' inchusbe'tz te
 yi atine't ñchixo'l. Na je jun elsawutzile'j: Qui na yub yi ko na chibisun e' aj
 quicyujinl te yi at yi trat yi xun ñchixo'l. Poro ñchibisunk, nin chimuq'ue' we'j
 yil tz'el ticy'le'n ñchixo'l. Ncha'tz sbajok yil ne'l ticy'le'n wetz ñchixo'l yi e'
 inchusbe'tz.

16 “Nin je junts elsawutzile'j, yi na ñchaj yi na lab tib wetz inchusu'n tu yi antiw
 chusun. Na cya'l nin jun yi nink xcon jun piñ cha'bil yi txe'n cunin mu'xij tan
 lape'n jun be'ch tetz bu'yt. Na yi cha'bil yi txe'n cunin mu'xij, ite'n nin i'a'tz
 tz'ocopon tan katzle'n yi bu'yt. Mas tcu'n mben lo'on yi katza'll. 17 Ncha'tz qui na
 xcon jun bu'yt tz'u'm tan colche'n t'a'al uva yi watok cunin bnix. Na yi ko ya'tz,
 skatzok yi bu'yt tz'u'm yil puc'un wutz yi t'a'al lo'baj. Nin skojxok yi a' yi at tul.

Elnak chitxumu' tetz yi ko watok cunin bnix t'a'al lo'baj, tajwe'n tan cwe'n tul jun ac'aj tz'u'm. Qui tzun lkatz yi tz'u'm nin quil kojx yi t'a'al lo'baj. Ncha'tz weri inchusu'n, xitok kol yuj tib tu yi antiw chusu'n.^k

Yi xtxolbil tetz yi me'l Jairo

(*Mr 5.21-43; Lc 8.40-56*)

¹⁸ I cunin na tzan Jesús tan talche'n e'chk takle'na'se'j yi tpone'n jun ajcaw scyeri e' judiy te Jesús. Cwe'n tzun mejloktz tan c'uche'n jun pawor tetz:

—Ta!, ana' chan cunin nquim inme'l, poro yi nink benu' swe'j nin yi nink tak'e'nu' k'abu' twi', tz'itz'ok junt tir.

¹⁹ Je'n tzun txiclok Jesús nin bentz te'j. Ncha'tz yi e' ḫchusbe'tz, e' xomnintz. ²⁰ Te yi na chixon tbe', nin oc ḫkansal tib jun xna'n wutz coc Jesús. Yi jun xna'na'tz, nsken el coblajix yob yi quinin na tane' yi xtx'ajo'n. Yi tocomponen naka'jil Jesús, nin oc macol yi be'ch tetz. ²¹ Na yi xtxumu'n yi xna'n i'tz: "Yi nink tzinmac quen yi be'ch tetz, tz'ul yos swuch'", stzun i' tc'u'l cuntu!. ²² Inti Jesús, yi nachone'n te'j yi toque'n macol xna'n yi ju' yi be'ch tetz, nin je' such'k'il tib tan tilwe'n yi na' macon i!. Yi bene'n tilol i' yi xna'n, itzun taltz tetz:

—Quil cëbisun na ja wi't ul yos tzawuch', tan tu' yi mawocsaj yi chinxyek tan tulse'n yos tzawuch', —stzun Jesús bantz tetz.

Ninin ul yos tu yi xna'n.

²³ Ma yi tpone'n Jesús xe ca'l yi ajcaw, na chitzan e' aj kbetzum tan tocse'n son alma', nin wi'nin cyok'e'n wunak. ²⁴ Bene'n tzun tlol:

—Che'lku' tzi'n, na yi xun nk'e'tz quimich mban te'tz. Watl tu' na ban. Poro yi e' wunak tze'e'n tu' e' ban te yol Jesús. ²⁵ Ma yi cyele'n tzaj wunak xe ca'l, nintzun oc quen Jesús. Ma tocomponen kale atit yi xun, nintzun je' tzaj ḫch'inul yi k'ab. Ule'n nin ban yos tuch', nin je' txiclok. ²⁶ Bene'n nin tzun ban lo'on stziblal yi mbi cu'n ban Jesús. Quibital tzun cyakil wunak yi najlche'-tz le e'chk ama'la'tz.

Yi tule'n yos scyuch' cob moyi'᷊

²⁷ Itzun bantz, yi tele'n tzaj Jesús xe jun ca'l'a'tz, nin yi xone'n tbe', nintzun e' ḫch'in tzaj cob moyi'᷊ wutz coc i!. Je yol yi cyale'j:

—Ta!, elk k'ajabu' ske'j, na ilu' yi xonl k'ajtzun Rey Luwiyy yi at tulbil, —che'ch bantz.

²⁸ Itzun yi tocomponen Jesús xe junt ca'll, ncha'tz yi e' moyi'᷊, nin e' ocopon xlaj.

—¿Na pe' itocsaj yi chinxyek tan tulse'n yos tzituch? —stzun Jesús scyetz.

—Na, na kocsaj ta!, —che'ch.

²⁹ Bene'n tzun Jesús tan macle'n quen chiwutz, nin ben tloltz scyetz:

—Tz'ul yos tzituch' kol tzitocsaj cu'n yi chin xcyek te'j.

³⁰ Ninin jakxij chiwutz. Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Cya'l tzitalwok nint yi xtxolbile'j.

³¹ Poro watok cunin che'l tzajtz le jun ca'l'a'tz yi cyoque'n tan xtxole'n yi mbi cu'n ban Jesús scye'j. Bene'n nin ban lo'on yi stziblaltz le yi ama'la'tz.

^k9.17 Ya'stzun na elepont yi elsawutzil yi xcon tan Jesús.

Yi ta'we'n yol tan jun mem

³²I cunin na che'l tzaj yi cob moyil'xa'tz yi cyoqe'nt coboxt wunak swutz Jesús. Cy'a'n jun yaj cya'n yi mem, yi at espíritu cwent Bayba'n twankil. ³³Yi tele'n lajul Jesús yi espíritu cwent Bayba'n yi at twankil yi mema'tz, ninin jilon. Cyakil nin e' wunak e' el yabtz te'l, nintzun cyalitz squibil quib:

—Cya'll cunin na kilwit jun xtxolbil tzone'l tkatanum chi yi milawre'j, —che'ch tzun bantz.

³⁴Inti yi e' parisey, nin cyalitz:

—Bintzi yi jun yaje'l na xcy'e' tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n. Poro i'tz tan tu' yi ak'iij yi porer i' tak'un yi wi'tz Bayba'n.

Yi tele'n k'ajab Jesús scye'j wunak

³⁵Itzun bantz, nintzun ben Jesústz tan txoli'n lakak e'chk tnum, nin lakak e'chk aldey. Ilenin nxcon e'chk sinagoga ta'n tan chichusle'n wunak. Nin xtxol i' yi balaj stziblal yi at tulbil Ryos tan cawu'n. Nin ul yos ta'n scyuch' e' wunak yi e' len yabi'x tan wi'nin jilwutz yabil.

³⁶Yi tilol Jesús yi xe'n cu'n quitane'n wunak, ja el k'ajab scye'j, na cho'n quitane'n wunak chi quitane'n jun bu'l cneru' yi qui'c pstor cyetz. Na na chibisun, nin elnake' tu xit, na qui'c cyetz chipstor.

³⁷Yi tilol Jesús yi xe'n quitane'n yi e' prow wunak, nintzun taltz scyetz e' xchusbe'tz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, yi cosech wi'nin, poro qui'c mas ak'unsom tan je'se'n yi cosech. ³⁸Cuken bin iwutz tetz yi taw cosech tan saje'n xchakol mas ak'unsom tan je'se'n yi tetz cosech.

Yi je'n xtxa'ol Jesús yi coblaj Apostl

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 ¹Itzun bantz nintzun e' je'n xtxa'ol Jesús yi coblaj xchusbe'tz, nin tak' chick'ej tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Nin tak' i' chick'ej tan tulse'n yos scyuch'ak wunak yi at alchok jilwutz yabil scye'j.

²Je chibi'e'l yi coblaj apostla'tz: Yi bajx i'tz Simón, yi ncha'tz na bi'aj Lu', tu yi titz'un yi na bi'aj Leñ. Ej nin Jacow, tu Wa'n yi quitz'un quitzicy quib. E' cy'ajl Zebedeo. ³Ncha'tz Li'p tu Bartolomé, nin Mañ tu Te'y yi elsanl alcawal. Ncha'tz Jacow yi cy'ajl Alfeo, tu Lebeo, yi ncha'tz na a'lchij Tadeo tetz. ⁴Ej nin Simón, jun scyeri yi partir yi na bi'aj e' aj Canaán tu Judas Iscariot, yi jatxon Jesús xchik'ab yi e' contr.

Yi chibene'n xchakol Jesús yi coblaj xchusbe'tz

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Che' bene'n tzun xchakol Jesús yi coblaja'tz tan txoli'n. Yi ntaxk chiben, tak' i' yi cobox ca'wle'j scyetz: “Quil cxbenwok xchixo'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Quil cxbenwok tan txoli'n xchixo'l yi e' aj Samaria. ⁶Ma na cho'n cxbenwok tan txoli'n xchixo'l yi e' katanum aj Israel, yi tx'akxnake' tane'n swutz Ryos. ⁷Txolwok scyetz yi txant tan tule'n yi tiemp tan toque'n Ryos tan cawu'n. ⁸Nin na taj tulse'n yos scyuch' yi e' yi tz'amijche' tan alchok jilwutz yabil, scyuch' yi e' yi at lepra scye'j.

Chitz'ok alma' ita'n. Ej nin ba'n cxo'cwok tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Na na chintzan tan tak'le'n porer tzitetz tan ibnl e'chk milawra'tz. Poro qui na chintzan tan jakle'n jun sentaw tzitetz. Ncha'tz axwok, yil bnix jun milawr ita'n, quil tzijakwok jun sentaw scyetz wunak.

⁹“Ma yil cxbenwok tan txoli'n, quil tzitcy'a'j nin ipu'k. ¹⁰Nin quil tzitcy'a'jwok nin siquier jun isam nka junt be'ch itetz tetz tx'ixbil. Nin quil tzitcy'a'jwok nin junt ixajab nka junt itx'amij na qui'c xtx'ixwilil yi kol cxwanwok scy'e'j wunak.

¹¹“Ma yil cxopon le jun tnum, nka jun aldey, joywok jun balaj wunak, nin ba'n cxcyajwok tuch' jalen cu'n yil cxicy'wok junt tir. ¹²Nin yil cxopon xe'ak e'chk ca'l tan txoli'n, ba'n xk'ajlanwok tetz yi taw ca'l. Alwok scyetz: Tak' tzaj Kataj yi banl tu tzatzin paz squibu', ñchijwok sban tetz. ¹³Yi ko balaj yi e' taw ca'la'tz, stk'e' Ryos banl squibaj. Poro yi ko nk'e'tz e' c'ulutxum, ba'n tzitalwok yi quil tak' Ryos chibarl tu yi tzatzin paz squibaj. ¹⁴Yi ko at cobox wunak xe jun ca'l yi qui na cyaj quibit iyol, ilwok cyen tu' e'-tz. Ncha'tz yi ko at jun tnum yi qui na cyaj quibit iyol, ilwok cyen tu'-tz. Tina'tz jun techl yi ba'n tzichajwok scyetz. Ba'n tzimaslenwok yi puklaj yi at te itkan tan ñchajle'n scyetz yi tx'aklij cyetz chicawsa'tz ñchiwutz. ¹⁵Jun cu'n yol na walnин tzitetz, le wi'tzbil k'ejlal, yil tz'oc puje'n xtisya', pyor tcu'n sbne' cyetz chicaws swutz chicaws yi e' aj Sodoma scyuch' yi a' aj Gomorra.

Chocopon wunak tan chibuchle'n

¹⁶“Bitwok tzaj yi xtxobile'j, na chintzan tan ichakle'n nin ñchixo'l wunak, poro ni'cu'n tzibne' ñchixo'l chi na chiban cne'r tk'ab xo'j. Or tzun tzitiltz, banwok list itajtza'kl, chi listil jun lubaj. Poro ncha'tz, tajwe'n tan itoque'n mans chi tane'n yi mansil tu putzpal jun plomx. ¹⁷Or tzitil, na chocopon e' wunak tan ixochle'n ñchiwutz e' alcal, nin chocopon tan ibiyle'n lakak e'chk sinagoga kale na chichamwit quib tan na'wse'n Ryos. ¹⁸Tan tu' na chin itocsaj ncxben ticy'le'n ñchiwutz yi e' wi'tz ajcaw tetz tnum. Poro yil cxoponwok ticy'le'n ñchiwutz, sjalok ama'l tan xtxole'n scyetz yi mbi eka'n wa'n. Nin sjalok ama'l tan xtxole'n scyetz yi e' awer nak. ¹⁹Poro yil cxben ticy'le'n ñchiwutz yi e' wi'tz ajcawa'tz, quil cxbisun te yi mbi tzitalwok scyetz, na ite'n Kataj Ryos tz'ak'onk weklil yi iyol. ²⁰Yil cxo'c tan yol scyetz, nk'e'tz itetz yi ajta'kl yi xconk ita'n, ma na i yi Espíritu Kataj tz'ak'onk kulil iyol.

²¹“Ite'n ixonl chocopon tan ixochle'n ñchiwutz e' wi' banl wi' tetz tnum tan itele'n cu'n swutz. Nin ncha'tz, at e' yi chocopon tan xochle'n yi cyetz chinitxa' tan cycle'n cu'n swutz. Nin ncha'tz at e' nitxa' yi chocopon tan chibiyle'n chitaj chitxu'. ²²Tan tu' yi na cxomwok swe'j, chocopon cyakil wunak tan contri'n tzite'j. Poro cyakil yi e' yil tz'icy'pon cya'n jal en yil chiquim, ya'stzun yi e' yi ñchiclaxok. ²³Yil cho'c tan ibuchle'n tul jun tnum, ba'n cxicy'wok ojk tc'u'l junt. Na jun cu'n yol na wal cyen tzitetz: Yi ntaxl baj ixajsal cyakil e'chk ama'l kale najlche't yi e' katanum aj Israel, nsken nu'l wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol.

²⁴“Yi in wetz, yi in chusul itetz, chocopon wunak tan imbuchle'n tan wele'n cu'n swutz. Ite'n tzun sbajoka's tzite'j, na axwok inchusbe'tz. ²⁵Yi in wetz, in ajcaw tzite'j, nin chocopon tan imbuchle'n. Ncha'tz axwok, chocopon tan ibuchle'n tan tu' yi atixwok jak' inca'wl. Na ko na icy'pon q'uixc'uj tan jun bajxom, tajwe'n tan ticy'e'n pone'n q'uixc'uj cyak'un yi e' yi xomche' te'j. Ko

na tij jun patrón q'uixc'uj, tajwe'n tan ticy'e'n pone'n q'uixc'uj cyak'un e' mos. Ncha'tz ko na a'lchij tetz jun yaj yi chin wi'tz Bayba'n i!, inin na a'lchija's scyetz yi nitxajil. Ni'cu'n tzun sbajok tzite'l itetz.

Yi jun yi ba'n kaxob tetz

(Lc 12.2-9)

²⁶“Poro quil cxobwok scyetz, na qui'c nin jun ajta'kl yi ewa'n cya'n yi qui'k lajluchax, na tzantzaj slajluchaxk cyakil e'chk ajta'kl yi qui lajluch skawutz jalu!. ²⁷Ma yi e'chk xtxolbil yi na chintzan tan xtxole'n nin tzitetz kachuc cuntu', tajwe'n tan itxolil clar cunin scyetz cyakil wunak. ²⁸Nin quil cxobwok scyetz, na ntin na chixye' tan biyle'n kawankil. Poro qui na chixye' tan biyle'n kalma!. Poro at jun yi ba'n cxobwok tetz i'tz yi jun yi ba'n na xcy'e' tan biyle'n iwankil, nin tan pitle'n nin italma' tq'uixc'uj.

²⁹“Yi e' tal ch'u'l, cobox ntzi' sentaw jamel yi jun lmuj. Chin warat nin e!. Poro Kataj ilol cyetz. Quil sotz jun yi ko nk'era'tz tajbil i!. ³⁰Pyor tzun axwok itetz, ilij tan Kataj yi jatna' tajjal yi xi'il iwi!. ³¹Qui bin cxobwok scyetz yi e' wunaka'tz, na yi axwok itetz, at mas ik'ej x̄chiwutz jun c'oloj ch'u'l.

Yi e' yi bintzinin xomche' te Jesús

(Lc 12.8-9)

³²“Cyakil yi e' yi quil chixob tan talche'n yi xomche' swe'j, ya'stzun yi e' swale' chitziblal tetz Intaj yi at tcyal', yi bintzi nin xomche' swe'j. ³³Poro cyakil yi e' yi na chixob tan talche'n yi xomche' swe'j, ya'stzun yi e' yi swale' tetz intaj yi at tcyal' yi qui xomche' swe'j.

Tan tu' x̄husu'n Jesús, sjalok oyintzi' chixo'l wunak

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴“Quil cxo'cwok tan xtxumle'n yi jajk nu'l tan tak'le'n tzatzin paz scyetz cyakil wunak. Qui', nk'era'tz inmantar. Quinin nu'l tan tak'le'n tzatzin paz, poro ja nu'l tan tak'le'n oyintzi' x̄chixo'l wunak. ³⁵Tan tu' yi nnu'l, sjalok oyintzi' x̄chixo'l jun cy'ajol tu tetz taj. Sjalok oyintzi' x̄chixo'l jun xna'n tu tal. Sjalok oyintzi' x̄chixo'l ilibaj tu tlib. ³⁶Ite'n nin ixonl chocpon tetz icontr.

³⁷“Alchok scyetz yi na pek' mas te yi taj xtxu', nin qui na xom te wetz wajbil tan paj qui'c i' tetz wajal. Ncha'tz, alchok scyetz yi na pek' mas te yi nitxajil, nin qui na xom te wetz wajbil, qui'c i' tetz wajal. ³⁸Alchok scyetz yi nk'e'tz tk'o'n tib tan je'n tcy'al yi tetz pasyon, nin tan quime'n swe'j, qui'c i' tetz wajal. ³⁹Na alchok scyetz yi na taj scol tib tk'ab quimichil, stz'ake' yi stz'ajbil. Poro alchok scyetz yil tak' tib tk'ab quimichil tan tu' yi xomij swe'j, scambaj i' yi stz'ajbil.

Skacambaje' jun oy kol kaban pawor scyetz creyent

(Mr 9.41)

⁴⁰“Alchok scyetz yil tocsaj yi yol yi tzitzole', na tzun chintocsajtz, Ncha'tz alchok scyetz yi na chintocsaj na tzun tocsaj yi jun yi nchinchakon tzaj. ⁴¹Nin alchok scyetz yil sban jun pawor tetz jun aj txolnl tan tu' yi chakij tan Ryos, xtx'aconk te jun oy. Quib tane'n yi oy yi xtx'aque' jun aj txolnl, ite'n nin oya'tz xtx'aque' yi jun yil ch'eyan. Ncha'tz, alchok scyetz yil sban jun pawor tetz jun

yaj yi balaj i' swutz, xtx'aconk te jun oy. Quib tane'n yi oy yi xtx'aque' jun balaj yaj, ite'n nin oya'tz xtx'aque' tetz. ⁴² Nin alchok scyetz yil tz'ak'on siquier jun was chawla' tetz jun scyeli yi e' prow yi xomche' swe'j, xtx'aconk te jun oy. Jun cu'n yol yi xtxolbile'j yi na walnin tzitetz."

Yi chibene'n ñchakol Wa'n Bautist cob ñchakum tan yol tu Jesús

(Lc 7.18-35)

11 ¹Yi wi't baje'n xtxolil yi e'chk yola'se'j scyetz yi coblaj ñchusbe'tz, nintzun bentz tan chichusle'n wunak, nin tan txoli'n lakak e'chk tnum yi at cwent yi jun luwara'tz.

² Inti Wa'n Bautist, te yi at xetze', nintzun tbit yi mbi cu'n na tzan Jesús tan baje'n. E' bene'n tzun ñchakol cob ñchusbe'tz tan jakle'n punti'l tetz Jesús:

³ —¿I pe' ilu'a'tz yi Cristo yi at tulbil? Nka ¿txe'n nin ul te juna'tz? —che'ch tzun bantz.

⁴ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: "Chibenku' tan talche'n tetz Wa'n cyakil yi e'chk takle'n yi ja quilu', nin yi ja quibitu' swe'j. ⁵ Cyal quenu' tetz yi at e' moyi'x yi ja jakxij chiwutz. Nin at co'x yi ba'n't chixon. Nin at e' t'oknak chiwankil tan tx'a'c yi ja ul len yos scyuch!. Nin at chcan chiwi' yi ja ul yos scyuch!. Nin at alma' yi ja chitz'i'j junt tir. Nin yi e' meba', na chitzan tan tbite'n yi balaj stziblal yi ba'n chiclax ta'n. ⁶ Ba'n cyeri e' yi qui na chicabéj chic'u'l swe'j," stzun Jesús scyetz.

⁷ Yi nsken cha'j yi cob chakuma'tz, nintzun oc cyen Jesús tan xtxole'n yi balajil Wa'n. Je tzun yol i'-tze'j: "¿Mbi e' ñcha'ku' tan xmaye'n le ama'l yi tz'inunin tu? ¿Ja pe' ñcha'ku' tan xmaye'n jun aj yi ploj, chi tane'n jun aj yi na yucan wi' tan cye'ek'? ⁸ Qui' lo'. ¿Mbi e' ñcha'ku' te'j? ¿Ja pe' ñcha'ku' tan xmaye'n jun yaj yi weko'n tib tan balaj be'ch tetz? Qui' lo', na yi jun jilwutz wunaka'tz cho'n najlche' cyera'tz lakak e'chk balaj ca'l kale najlche't yi e' rey. ⁹ ¿Mbi e' ñcha'ku' tan xmaye'n? ¿Ja pe' ñcha'ku' tan xmaye'n jun elsanl stzi' Ryos? Bintzi, i' jun elsanl stzi' Ryos, ej nin at mas k'ej i' swutz alchok elsanl stzi' Ryos, ¹⁰ na yi jun Wa'na'tz, ya'stzun yi jun yi at tulbil chi tz'iba'nt cyen:

'Bajx tzinchake' nin inchakum tzawutz,
tan nicy'se'n cyajtza'kl e' wunak tan ac'ulche'n.'

¹¹ Jun cu'n yol na walnin scyeli', cya'l jun yi atk mas k'ej swutz Wa'n Bautist sajle'n tunintz. Ntin cu'n e' yi na chiban puers tan cyoque'n tetz cyajlal yi e' yi ate' jak' ca'wl Ryos. Mpe qui tu'k k'usij e', poro at mas chik'ej swutz Wa'n Bautist.

¹² "I bin jalu', jetz yi xe'tle'nix Wa'n Bautist tan xtxole'n yi txant tan tule'n yi tiemp tan cawune'n Ryos, jat lo' wunak ja chiban puers tan cyoque'n tetz tajlal yi e' yil cho'c jak' ca'wl Ryos. Jat lo' e' ja cho'c il tan cyoque'n tetz tajlal yi e' yi ñchitzatzink tk'ab Ryos. ¹³ At tulbil yi jun tiempa'tz yil cawun Ryos, na yi ntaxk ul Wa'n Bautist, ocnake' cyakil yi elsanl stzi' Ryos tan xtxole'n yi at tulbil yi jun tiempa'tz. Nin ncha'tz, tz'iba'n cyen le ley Moisés. ¹⁴ Ko na cyaju' cyocsaju' yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un e' elsanl stzi' Ryos tentz yi at tulbilt Elías ba'n tzun cyocsaju' yi Wa'n ya'stzun yi jun Elíasa'tz. ¹⁵ Ma jalu' ko ja quibitu' inyol chitxume' binu'-tz.

¹⁶ "¿Xe'n wulej tan ñchajle'n yi xe'n cu'n quitane'n yi e' wunak jalu'? Swale' nin scyeli' yi xe'n quitane'n. Ni'cu'n e' scyuch' cob bu'j nitxa' yi na chisakchij tc'a'yl. At jun bu'j yi na cyal scyetz junt bu'j: ¹⁷ 'Yi ketz kajbil i'tz tan kasakche'n te jun

quicyuj, cha'stzun te ja oc su' ka'n, poro quinin cxbixinwok ske'j. Ncha'tz ja kajoy junt puntil tan kasakche'n tzituch!. I'tz yi ja quim jun kuch' tane'n, poro quinin ncxsakchijwok skuch!. Ja kachunan poro quinin ncxpек'wok te jun saja'cha'tz. Quinin ncxchunanwok ske'j, che'ch nitxa' scyetz cyuch!. ¹⁸ Ncha'tz nin ban yi tule'n Wa'n Bautist. Ja muc' we'j, nin qui baj mu'x tal win ta'n, poro ja cyal wunak tetz yi yab i', qui'c tajtza'kl. ¹⁹ Nin cha'tz nin bantz yi wule'n wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol. Ba'n chinwan nin ba'n nuc'a!, poro ja cho'c wunak tan inyolche'n: 'Wi'nin wan jun yaje'j, wi'nin na baj win ta'n. Ej nin cyamiw quib scyuch' e' ta'k aj peyunl cwent Roma. Ej nin na cyamiwi quib scyuch' yi e' mas juchul il, che'ch wunak swetz. Poro na lajluchax yi chin tz'aknak cu'n tajtza'kl Ryos tan yi e'chk takle'n balaj yi na bnix cyak'un yi e' tetz nitxajil," sztun Jesús scyetz.

Cobox tnum yi mas tecu'n cyetz chicaws sbne'

(Lc 10.13-15)

²⁰ Itzun bantz, nintzun oc Jesús tan chiyolche'n yi e' wunak yi najlche' tul cobox tnum kale bnixe'l wi'nin e'chk milawr ta'n. Na yi e' wunaka'tz, quinin chitx'ixpuj cyetz cyajtza'kl.

²¹ "Lastum e'u' aj Corazín. Lastum e'u' aj Betsaida. Na quinin cyocsaju' weri inyol, wech na ja quilu' yi e'chk milawr yi bnixnak wak'un ḫchixo'lu'. Yi cho'nk bnixe'n e'chk milawra'tz wa'n le tnum Tiro, nin le tnum Sidón kale najlche'e' awer nak, ja klo' wi't je' chitx'ixpul cyetz cyajtza'kl. Ja klo' wi't je' tza'j xo'l cyetz chiwi', nin ja klo' oc jun jilwutz be'ch cyetz cya'n yi na ḫchaj scyetz wunak yi na chibisun tan quil. ²² Swale' nin scyeru', yil tz'ul yi k'ejjal tan pujle'n xtisya', tz'ak'llok mas cyeru' chicawsu' yi e'u' aj Corazín, ḫchiwutz yi e' aj Tiro. Nin tz'ak'llok mas cyeru' chicawsu' yi e'u' aj Betsaida ḫchiwutz yi e' aj Sidón.

²³ Ncha'tz e'u' aj Capernaum, le wutz cyeru' cyajtza'klu' at cyopombilu' tcyaj', poro quil choponu'. Ma na cho'n choponu' xetze' ḫchixo'l e' alma', na quinin chincyocsaju', wech na bnixnak wi'nin e'chk milawr wa'n ḫchixo'lu'. Yi cho'nk bnixe'n wa'n le tnum Sodoma, ja klo' chincyocsaj, nin qui't klo' nhisotz cyetz.

²⁴ Poro swale' nin scyeru', yil tz'ul yi k'ejjal tan pujle'n xtisya', pyor tcunin sbne' yi cyeru' chicawsu' swutz chicaws yi e' aj Sodoma."

Chisajku' tzinwutz, ḫchujeku' wa'n

(Lc 10.21-22)

²⁵ Te yi tiempa'tz yi na tzan Jesús tan yolche'n yi e'chk takle'na'tz, ncha'tz tal i' tetz taj: "I bin jal' Ta', yi ilu' yi na cawunu' tcyaj' nin ncha'tz tzone'j wuxtx'otx', ntyo᷑ teru' Ta' yi cho'n lajluchax yi tajbilu' ḫchiwutz yi e' yi qui chusijche'. Nin quinin lajluchax ḫchiwutz yi e' yi chusijche'. ²⁶ Ntyo᷑ teru' Ta' tan yi xtxolbile'j, na ya'stzun tajbilu' yi txumijt ta'nu!", sztun Jesús tetz Ryos.

²⁷ Toque'n tzun i' tan yol scyetz wunak, nintzun taltz:

"Intaj nchajon cyakil e'chk takle'n tzinwutz. Cya'l jun na el xtxum swetz, ntin yi Intaj. Nin cya'l jun na el xtxum tetz Intaj, ntin yi In, yi in wetz yi in Cy'ajol. Poro at e' yi na el chitxum tetz, i'tz yi e' yi at wajbil tan ḫchajle'n scyetz yi mbi eka'n tan Intaj. ²⁸ Ma jal' bin, cyakil yi e'u' yi k'le'xsnake'tu' jak' cyektzu', chisajku' tzinwutz, ḫchujeku' wa'n. ²⁹ Cho'ku' jak' inca'wl. Che' inchuse'l' chi na ban jun wac᷑ tan ḫchusle'n yi tuch!. Na wi'nin impasens tan chichusle'nu'. Pe nin

sk'il wulej chichusle'nu', nin sjalok tzatzin paz tetz cyalma'u!. ³⁰Na yi weri inca'wl yi swale' scyeru' ni'cu'n tu jun yucu' yi sas, qui'c q'uixbel tan ticy'le'n nin. Chin sas nin."

Yi cyoque'n yi e' ḥchusbe'tz Jesús tan stzutle'n wutz triw le jun k'ej ujle'n
(*Mr 2.23-28; Lc 6.1-5*)

12 ¹Itzun bantz, yi tele'n cobox k'ej, cho'n tzun quicy'e'n Jesús tul jun k'ab be' scyuch' yi e' ḥchusbe'tz. Noj quen cu'ntz te jun k'ej ujle'n. Yi jun k'ab be'a'tz, cho'n na icy' xo'l jalaj triw. Tan paj yi we'j ja chiben yi e' ḥchusbe'tz Jesús tan stzutle'n tzaj cobox triw tan je'n chibajsal. ²Yi quilol yi e' parisey yi xtxobile'j, nintzun cyaltz tetz Jesús:

—Tilninu' e' ḥchusbe'tzu', na chak'uj. Xan yi ak'un tul jun k'ej ujle'n, —che'ch bantz.

³—¿Xe'n tzuntz? —chij Jesús. —¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi banak k'ajtzun Luwiy scyuch' e' tuch' yi chiquime'n tan we'j? ⁴Oc i' le ca'l Ryos, nin el tzaj tcy'al yi pam. Nin baj ta'n scyuch' e' tuch!. Wech na qui'c cu tan je'n chibajsal, ma na ntin yi e' pale' yi bixba'nche!. ⁵Ncha'tz, ¿qui pe' na chisi'leju' yi ley Moisés yi na tak' amal' scyetz yi e' pale' yi na chitzan tan banle'n chimunl le templo tan cyak'uje'n lakak jun k'ej ujle'n? Nin qui na jal quil. ⁶I bin jalu', atin ḥchixol'lu', nin at mas ink'ej swutz yi templo. Poro yi e' cyeru' qui na el chitxumu' tetz yi mbi eka'n wa'n. ⁷Lastum qui na el chitxumu' te yi ley yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Nk'e'tz tx'ixwatz na waj, ma na yi wetz wajbil i'tz yil tz'el chik'ajabu' te'j jun.” Yi nak el chitxumu' tetz yi jun xtxolbila'tz, qui klo' na chitzanu' tan tak'le'n quil yi e' yi qui'c cyetz quil. ⁸Poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, at weri ink'ej tan xcone'n yi jun k'ej ujle'n te yi mbi cu'n tajwe'n swetz, na in ajcaw te'j.

Yi tule'n yos tu yaj yi skej k'ab tan yabil

(*Mr 3.1-6; Lc 6.6-11*)

⁹Tele'n tzaj tzun Jesús, cho'n tzun tpone'ntz le sinagoga kale na na'wse't Ryos.

¹⁰Yi tocompone'n, at tzun jun yaj yi skej k'ab tan yabil. Nin je e' contr Jesús ate'tz. Na chitzan tan joyle'n puntil yi xe'nk tan jale'n til Jesús. Cha'stun te bene'n chijakol tetz:

—¿At pe' cu tan stz'aque'n jun yabi'x lakak jujun k'ej ujle'n? —che'ch bantz.

¹¹Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—I bin jalu', swale' nin jun xtxolbil scyeru': Cya'l nin jun scyeru' kol ben tzopyuj jun tawun tjul, mpe nink nojquen te jun k'ej ujle'n, iħkaj qui tzunk lben tan je'se'n tzaj. ¹²Ko ya'tz na bajijtz te jun cne'r, itzun pyor jun wunak. At rmeril tan kabnol jun ba'n lakak jujun k'ej ujle'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹³Bene'n tzun tloltz tetz yi yabi'x:

—Chich'baj len ak'ab.

Yi tele'n ḥchich'bal, ul yos tuch', chi tane'n yi jalaj ba'n. ¹⁴Cyele'n tzaj tzun e' parisey, nin e' octz tan xtxumle'n yi xe'nk cyulej tan biyle'n cu'n Jesús.

Jun xtxolbil yi tz'iba'n cyen te Jesús

¹⁵Yi tbital Jesús yi na tzan joyle'n puntil tan biyle'n cu'n i', nintzun eltz le jun tnuma'tz. Wi'nin wunak e' xomnintz te'j. Nin ul yos ta'n scyuch' e' yabi'x. ¹⁶Poro

tal i' scyetz yi cya'l cyalnint.¹⁷ Yi bnixe'n cyakil yi e'chk takle'na'se'j tan Jesús el cu'n te'j yi tz'iba'nt cyen tan Isaías yi elsanl stzi' Ryos tentz. Na je yi talnak i'e'j:

¹⁸ "Ya'atzun wetz inchakum yi txa'ij wa'n.

Ya'atzun jun yi nternin na chimpek' te'j,
yi jun yi wi'nin na tak! tzatzin swetz.

Swak'e' inEspíritu tetz,
nin xtxole' yi wajbil scyetz cyakil jilwutz wunak.

¹⁹ Poro quil tz'oc i' tan wak' ib scyuch' wunak.

Nin quil je' wi' tbe'.

Na cya'l nin jun bitan yi wi' i' tan oyintzi' tbe'.

²⁰ Quil stamlen i' jun aj yi xo'c te'j.

Ej nin quil stzajsaj jun k'ak' yi pentu' na txekun.¹
I cuntunin ltuleja's jalen cu'n ltz'ak'lij ca'wl tk'ab.
Nin yil tz'oc i' tan cawu'n, txa'ij cu'n ltulej.

²¹ Nin cyakil jilwutz wunak sk'ukek chic'u'l te'j,"
stzun yi jun elsanl stzi' Ryosa'tz.

Yi talche'n "Bayba'n" tetz Jesús

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Tpone'n tzun ticy'le'n jun yaj swutz Jesús yi moyi'x nin mem tan jun espíritu cwent Bayba'n, nin ul yos tan Jesús tuch'. Ba'nt xmayin, nin ba'nt jilon.²³ Yi e'
wunak, wi'nin cycle'n yab te'j yi mbi cu'n ban Jesús, nin cyaltz: "¿Ya'tz pe' yi xonl
k'ajtzun rey Luwiy yi at tulbil?" che'ch bantz squibil quib.

²⁴ Yi quibital yi e' parisey yi ajtza'kle'j, nintzun cyaltz: "Yi yaje'j, na xcy'e' tan
telse'n len yi e'chk espíritu cach'i chiwankil wunak tan tu' yi ak'lij yi porer yi
wi'tz Bayba'n tetz, yi jun yi na bi'aj Beelzebú."

²⁵ Poro yi nachone'n Jesús te yi qui'c xtxolbil chiyol, nintzun ben tloltz
scyetz: "Qui'c xtxolbil chiyolu!. Na kol jal oyintzi' xchixol' alchok scyetz monil,
xchixitok. Ncha'tz alchok scyetz najalil yi na choyintzin squibil quib, xchixitok.
²⁶ Ni'cu'n tzun sbajoktz scye'j e' xchakum Bayba'n. Yi nink cho'c tan oyintzi'
squibil quib, xchixitok, nin ncha'tz yi ca'wl Bayba'n, xitok. Qui'c rmeril tan
toque'n Bayba'n tan xit ib xchuc.

²⁷ "I bin jalu' na cyal cyeru' yi tan tu' yi porer Bayba'n na chinxcye' tan laje'n
len yi e'chk espíritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Ik ya'tzk bintzi, i'mbi jilwutz
porer na xcon cyak'un yi e' cyuch'u' yi na chixcy'e' tan laje'n len e' espíritu cwent
Bayba'n? Na kol cyalu' yi i'tz tan porer Bayba'n, ite'n nin e' cyuch'u' chocopon tan
xite'n chiyolu'.²⁸ Poro qui na xcon yi porer Bayba'n wa'n, ma na na xcon yi porer
Ryos wak'un tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n. Nin tan tu' yi ya'tz na
imban ja lajluchax yi ja wi't xe'tij Ryos tan cawu'n tzone'j wuxtx'otx'.²⁹ Ej nin je
junt elsawutzile'j: Yi ko chin cham nin jun yaj, cya'l jun yi nink xcy'e' tan majle'n
len yi be'ch tetz. Na ntin at rmeril tan majle'n len yi be'ch tetz yi kol cu' c'alij.

³⁰ "Alchok scyetz yi qui na xom wi' swe'j, contr i' swe'j. Ej nin alchok scyetz yi
qui na oc tan wuch'eye'n te wak'un, na tzan tan xite'n wak'un.

¹ 12.20 I'tz jun elsawutzil yi na "xchaj yi pasens Jesús scye'j e' prow nak yi qui na chiquiwix te yi na
cyocsaj.

³¹ “Ma jalu', at cuybil chipaj cyakil wunak, mpe nink cho'c tan yolche'n e'chk mal yol. Poro kol cho'c tan telse'n k'ej yi Espíritu Sant, qui'c cuybil chipaj.
³² Ncha'tz, alchok scyetz yil tz'oc tan injisle'n, yi in Bajx Cy'ajol, at cuybil paj. Poro kol tz'oc jun tan jisle'n yi Espíritu Sant, qui'c cuybil paj. Qui'c cuybil paj jalu' nin sbne' opon tunintz.

Yi elsawutzil tetz jun wi' tze'

(Lc 6.43-45)

³³ “Ncha'tz ko balaj jun wi' tze', balaj yi wutz yi na tak!. Poro ko ploj jun wi' tze', ploj nin yi wutz yi na tak!. Tan yi wutz jun wi' tze' yi na tak!, na el katxum tetz yi ko ploj, nka balaj. ³⁴ Ncha'tz e'u', icu'n cyuch'u' lubaj, na e'u' subul nak tu cyajtza'klu', na qui'c rmeril tan chiyololul jun balaj yol. Tetz nin cyajtza'klu'-tz, na yi e'chk takle'n yi na cyalu' cho'n na saj te cyalma'u!. ³⁵ Jun balaj yaj chumbalaj nin na jilon, na balaj tajtza'kl; poro jun yaj yi cachi' tajtza'kl ntin e'chk takle'n cachi' na yol, na tetz nin i'-tz. ³⁶ Ma jalu' swale' scyeru', yil tz'ul tzaj yi k'ejjal yil tz'oc puje'n xtisya', cyakil wunak scyeche' wutz paltil chijilon, mpe xubse'n tu' nchibani te chiyol. Cyakil e'chk yol yi na yol jun yaj ite'n nin yola'tz tz'ak'on yi til. ³⁷ Na mbi cu'n yolin yi na el le stzi' jun yaj, ite'n nin i'a'tz chajon yi ko at paltil nka qui!.”

Yi cyoque'n wunak tan jakle'n jun milawr tetz Jesús

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Cyoque'n tzun cobox scyeri e' parisey, scyuch! cobox tx'olol xo'l ley Moisés tan stza'we'n yol Jesús:

—Ta', na klo' kaj yi nink sbanu' jun milawr skawutz, —che'ch.

³⁹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Juntlen cyajtza'klu'. Ni'cu'n e'u' tu jun jopol wutzaj, na ja cyaj cyen quilolu' Ryos. Na ntin milawr na chijaku!. Poro quil tzinchaj junt milawr scyeru', ntin jun, chi ban yi milawr yi bajij te Jonás yi elsanl stzi' Ryos tentz. ⁴⁰ Ja a'tij Jonás ox k'ej tu ox ak'bal tc'u'l yi jun chin wutzile'n cay. Ncha'tz in yi in Bajx Cy'ajol chin mukxok ox k'ej nin ox ak'bal jak' tx'otx!. ⁴¹ Ej nin yil tz'ultzaj yi k'ejjal yil tz'oc puje'n xtisya' scye'ju', chocopon yi e' aj Nínive tan tak'le'n mas k'a'kl yi quilu', na yi e' cyetz ja chitz'ixpuj cyetz cyajtza'kl tan tu' yi toque'n Jonás tan xtxole'n scyetz. Poro lastum e'u', na yi in yi atin ḫchixo'lu' at mas weri ink'ej swutz Jonás, nin qui na cyocsaju' inyoltz. ⁴² Ncha'tz yil tz'ultzaj yi k'ejjal yil tz'oc puje'n xtisya' scye'ju', tz'ocopon yi xna'n,^m yi wi'tz ajcaw sajle'n squib wunak cwe'n tz'i'n, tan tak'le'n mas k'a'kl yi quilu'. Na joylaj saje'n i' tan tbite'n yi balaj tajtza'kl k'ajtzun Rey Salomón. Stk'e' yi jun xna'na'tz k'a'kl yi quilu', na nk'e'tz tajwe'n tan chibene'nu' joylaj tan tbite'n inyol chi banak i' tetz, na atin ḫchixo'lu'. Nin at mas weri ink'ej swutz yi k'ej k'ajtzun Salomón, poro qui na cyocsaju' inyol.

Yi ḫe'n na cho'c junt tir yi e' espíritu cachi' twankil jun yaj

(Lc 11.24-26)

⁴³ Itzun tal Jesús: “Yi na el jun espíritu cachi' twankil jun yaj, na ben tan xo'n lakak e'chk ama'l yi tz'inunin tu' tan joyle'n ama'l na'l tz'a't cu'nt. Poro tan paj yi

^m 12.42 2 Cr 9.1-12.

qui na jal ta'n na oc i' tan xtxumle'n: ⁴⁴'Ba'n tcu'n chimpakxok kale elnakint tzaj,' chij i' tc'u'l cuntu!. Yi na pakxij jun tiz te yaj kale elnaktzit, na til yi ba'n atit yaj tan tak'le'n amal tetz, na ni'cu'n talma' yaj chi tane'n jun ca'l yi qui'c q'uiicy'lom te'lj. ⁴⁵ Cha'stzun te na ben yi espíritu cachi' tan ticy'le'n jukt espíritu yi mas cachi' tcu'n e', nin cyakil cu'n e' na chinajan te'j yaj. Pyor tcu'n na ban yi tajtza'kl yaj swutz yi sajle'n. Ya'stzun sbajoktz scye'ju' yi e'u' yi juntlen cyajtza'klu!', stzun Jesús scyetz.

Yi e' xtxu' Jesús scyuch' yi e' titz'un
(*Mr 3.31-35; Lc 8.19-21*)

⁴⁶I cunin na tzan Jesús tan yolche'n yi xtxolbila'se'j yi cyopone'n yi xtxu' scyuch' yi e' titz'un. Yi cyetz cyajbil i'tz tan chijilone'n tetz Jesús. Quinin e' ocopon xe ca'l, ma na e' ocopon quen tu' tzica'll. ⁴⁷Nintzun ocopon juntz tan talche'n tetz Jesús:

—Ta', yi xtxu'u' scyuch' yi e' titz'inu' ate' tzi'n, na cyaj chijilon teru!.

⁴⁸Itzun saj tlol Jesús tetz:

—¿Na' scyetz i' yi intxu', nin na' scyetz e' yi e' witz'un le awutzatz? Je puntile'j swale' tzatz.

⁴⁹Bene'n tzun xchajol yi e' xchusbe'tz tan k'ab, nintzun taltz:

—Yi e'e'lj ya'stzun intxu', nin ya'stzun yi e' witz'un. ⁵⁰Na alchok scyetz yi na tzan tan banle'n tane'n yi tajbil Intaj yi at tcyaj, ya'stzun intxu', nin ya'stzun e' witz'un, —stzun Jesús scyetz.

Yi elsawutzil tetz ujul
(*Mr 4.1-9; Lc 8.4-8*)

13 ¹Ite'n nin k'eja'tz yi tele'n tzaj Jesús xe ca'l, cho'n tzun bene'ntz tzi a'. Nin c'ole' cu'ntz. ²Poro tan tu' yi wi'nin wunak e' opontz te'lj, nintzun ocul jun barc. Ma yi e' wunak cho'n tzun e' cyaje'n cyera'tz tzi a'. ³Toque'n tzun Jesús tan chichusle'n tan wi'nin e'chk elsawutzil. Je xtxolbile'j yi oc tan xtxole'n: "At jun yaj yi ben tan xchitle'n ij wi cojibil. ⁴Te yi na tzan i' tan xchitle'n, at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj tbe', nin e' opon ch'u'l tan bajse'n. ⁵Nin at ij yi cho'n tpone'n xo'l c'ub, kale qui'cle't mas tx'otx!. Yi ija'tz, jalcu'n je'n mule'n na qui'c mas pimpl yi tx'otx!. ⁶Poro yi mak'te'n k'ej, ja tz'e' na qui'c mas benak ta'kl tan paj c'ub. ⁷Ej nin at ij yi cho'n tpone'n xo'l tx'i'x. Yi tx'i'x jalcunin ch'uye'n, nin xcy'e' tan biyle'n ujul. ⁸Poro at junt tx'akajt yi cho'n noje'n cu'n tc'u'l balaj tx'otx!. Chumbalaj nin ban, nin tak' balaj cosech. At jujun wi' tak' jujun cient bak'wutz, nin at jujun wi' yi tak' oxc'al bak'wutz, nin at jujun wi' yi tak' junaklaj bak'wutz. ⁹Ma jalu', ko ja quibitul inyol, chitxume' binu'-tz."

Yi tlol Jesús yi mbi tzuntz yi na xcon yi e'chk elsawutzil ta'n
(*Mr 4.10-12; Lc 8.9-10*)

¹⁰Cyocompone'n tzun chiëkansal quib yi e' xchusbe'tz Jesús te'lj, nintzun chijaktz tetz: Ta', c'mbi tzuntz yi ntin e'chk elsawutzil na xcon tanu' yi na ocu' tan kachusle'n?

¹¹Stza'wel tzun Jesús: "Yi Ryos yi at tcyaj, i' ak'ol itajtza'kl tan tele'n itxum te yi tetz tajbil; poro yi e' mas wunak, qui'c rmeril tan tele'n chitxum tetz. ¹²Na

yi axwok itetz, tan tu' yi na el noc itxum tetz yi ḫchusun Ryos, tz'ak'lok mas itajtza'kl. Sjalok jun c'oloj itajtza'kl. Poro yi e' yi qui na el chitxum te yi ḫchusun Ryos, tz'elepon ticy'le'n cyakil yi mu'ix cyajtza'kl yi at.¹³ Na quil yi mbi na bajij poro qui na el chitxum tetz. Na quibit inyol, poro qui na pujx cya'n. Cha'stzun te na xcon elsawutzil wa'n.¹⁴ Tan tu' yi ya'stzun tane'n cyajtza'kl, na el cu'n te yi yol Ryos yi alijt cyen tan Isaías, yi elsanl stzi' i:

'Tzitbite'wok, poro quil tz'oc te iwi';

Tzitile'wok poro quil tz'el itxum tetz.

¹⁵ Chin tze'tzuj nin te italma', na qui na itaj tzitbit.

Axte'nwok na cxtzan tan jople'n wutz itajtza'kl,
na qui na itaj tz'el itxum tetz.

Qui na itaj tzitbit.

Cha'stzun te quil pujx ita'n nin qui't expakxwok tzaj tzinwutz,
tan wak'ol imbanl tzitetz,' stzun Ryos banak cyen.

¹⁶ "Poro chumbalaj nin axwok itetz, na ja jakxij wutz itajtza'kl, nin ja itbit inchusun. ¹⁷ Jun cu'n yol na walniñ tzitetz, at elsanl stzi' Ryos sajle'n tunintz, nin wi'nin balaj wunak yi elnak cyalma' tan quilol klo' yi e'chk takle'n yi na cxtzanwok itetz tan xmaye'n jalu'. Poro quinin quil. Ja el cyalma' tan tbite'n klo' yi e'chk takle'n yi na cxtzanwok itetz tan tbite'n swe'j jalu'. Ba'n itetz na ja itil inwutz.

Yi mbi na elepont yi elsawutzil tetz ujul

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ "Bitwok tzaj yi mbi na elepont yi elsawutzil tetz yi ij yi oc yaj tan ḫchitle'n nin wuxtx'otx'. ¹⁹ Yi ij yi cho'n tpone'n tx'akxuj tbe', i'tz jun elsawutzil scyetz yi e' yi na quibit yi tajbil Ryos, poro qui na pujx cya'n. Tz'ocpon Bayba'n tan telse'n len yi e'chk chusu'n yi at le chiwi'. ²⁰ Ma yi ij yi cho'n tpone'n xo'l c'ub, i'tz jun elsawutzil scyetz yi e' yi nternin na chitzatzin yi nquibit yi inchusun, ²¹ poro qui na chiquiwix. Na yi na ul yi pilbil cyetz, nka yi na chibuchlij tan paj yi na cyocsaj yi chusu'n, na chipakxij, na jalcu'n na chicabej chic'u'l. ²² Ma yi ij yi cho'n noje'n cu'n xo'l tx'i'x, i'tz jun elsawutzil scyetz yi e' yi ba'n na quibit yi chusu'n, poro ntin na sotz chic'u'l te yi e'chk bis o'kl yi at tzone'j wi munt, nka na el nin cyalma' te e'chk mebi'l. Yi e'chk ajtza'kla'tz na xcy'e' tan chipo'tze'n. Qui'c na tak' yi chusu'n yi na quibit, na qui na chiwutzin. ²³ Poro yi ij yi cho'n cwe'n tul yi balaj tx'otx', i'tz jun elsawutzil scyetz yi e' yi na quibit yi chusu'n, nin na el chitxum tetz. Na chiwutzin cyera'tz. At e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' jun cient bak'wutz. Ej nin at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' oxc'al bak'wutz. Ej nin ncha'tz, at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' junaklaj bak'wutz," stzun Jesús scyetz.

Yi elsawutzil tetz yi titz'un triw

²⁴ Nintzun oc Jesús tan talche'n junt elsawutzil yi ḫe'n quitane'n yi cmon tetz Ryos: "Yi cmon tetz Ryos ni'cu'n tane'n chi ban jun yaj yi ben tan ḫchitle'n balaj ij wi cojibil. ²⁵ Itzun bantz yi na chiwit len cyakil, ja opón jun contr yi taw ujul tan ḫchitle'n tijal titz'un triw" xo'l yi ujul. Yi cyaje'n cyen ḫchitol, nintzun ajtz. ²⁶ Yi

ⁿ 13.25 Yi titz'un triw i'tz jun xtze' yi ni'cu'n mu'"x tu ixi'n triw. Poro kol baj ka'n, tz'ul kaxa'w ta'n nin at na ban cu'ntz yi na chiquim wunak ta'n.

ÿch'uye'n yi ujul, nin yi wutzine'n, kalena's tzun ÿchajone'ntz yi at titz'un triw xo'l.²⁷ Yi quilol yi e' mos, ja chiben tan talche'n tetz yi taw ujul: 'Ta!', chumbalaj nin yi ij yi oc ta'nul', ÿmbitzuntz yi ja jal titz'un triw xo'l?' che'ch bantz.²⁸ Saje'n tzun stza'wel yi taw ak'un: 'At jun incontr yi ja ulak tan ÿchitle'n wi incojibil.' 'Ma jalu' ta', ÿba'n pe' lkaben tan buk'le'n le wutz teru'?'²⁹ 'Qui', na kol je' yi titz'un triw ka'n, ncha'tz je'ul xomok cobox wi' mero triw te'j.³⁰ Ba'n tcu'n cuk tu'-tz jalen je' cosech. Kalena'tz chincawuntz scyetz yi e' ak'unwil tan molche'n yi titz'un triwa'tz. Boc'oji'n sbne' cya'n, nin sc'alxok xe c'u'l tan bene'n jo'li'n tk'ak'. Ma yi triw, scolxok tera'tz.'

Yi elsawutzil tetz yi tijal muÿtans

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19 Dn 4.10-12, 20-22; Sal 80.8-11)

³¹ Je junt elsawutzile'j yi xcon tan Jesús: "Ni'cu'n ÿch'uyok yi cmon tetz Ryos chi jun tal bak'wutz muÿtans yi na oc cyen ttx'otx! ³² Qui tunin k'usij yi jun tal bak'wutz ija'tz, poro yil ch'uy, chumam nin sbne' wustkan, chi na ban jun wi' tze!." Ej nin chocopon yi e' ch'u'l tan banle'n chisoc wi'ak e'chk k'ab."

Yi elsawutzil tetz xtx'amil pam

(Lc 13.20-21)

³³ Ej nin je junt elsawutzile'j yi xcon tan Jesús: "Je sbajoke'j scye'j yi e' yi ate' tajlal yi cmon Ryos: Cho'n cu'n sbne' chi na tulej jun xna'n yi na yuj cu'n mu'ÿ tal tx'am tc'u'l ox ma'lbil k'otil pam, poro na ben lo'on yi tx'am tc'u'l cyakil yi k'ot."

Ntin e'chk elsawutzil xcon tan Jesús

(Mr 4.33-34)

³⁴ Ntin e'chk elsawutzil xcon tan Jesús tan chichusle'n yi e' wunak. Qui'c nin jun tir yi qui'k xcon jun elsawutzil ta'n.³⁵ Tan tu' yi xcon e'chk elsawutzila'tz ta'n, ja el cu'n te'j yi cyajnak stz'ibal jun scyeri yi e' elsanl stzi' Ryos tentz:

"Yil no'c tan chichusle'n,
xconk e'chk elsawutzil wa'n tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk xtxolbil
yi quinin el chitxum wunak tetz jetz yi cwe'nle'n wuxtx'otx!"^p

Yi toque'n Jesús tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan yi elsawutzil tetz titz'un triw

³⁶ Itzun bantz yi stzaje'n wi' yi yol Jesús, cho'n tzun toque'ntz xe jun ca'l. Cyocompone'n tzun chiÿkansal quib yi e' ÿchusbe'tz te'j, nintzun chijaktz: Ta', tale'u' sketz yi ÿmbi na elepont yi elsawutzil tetz yi titz'un triw yi njal xo'l ujul che'ch.

³⁷ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: Je bin xtxolbile'j: "Yi taw ujul i'tz yi in, yi in Bajx Cy'ajol. ³⁸ Ma yi cojibil i'tz cyakil yi e' wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt. Ma yi balaj ij, i'tz jun elsawutzil yi e' yi ate' tetz tajal Ryos. Ma yi titz'un triw i'tz jun elsawutzil scyetz yi e' yi na chixom te yi tajtza'kl Bayba'n. ³⁹ Yi contr yi xa'k tzaj tan ÿchitle'n yi tijal titz'un triwa'tz, i'tz yi Bayba'n. Yi cosech na ÿchaj yi wi'tzbil tiemp. Ma yi e' je'sanl cosech i'tz yi e' ángel. ⁴⁰ Inti yi elsawutzil tetz yi titz'un

^o 13.32 Ez 31.3-9. ^p 13.35 Sal 78.2.

triw, yil chamlíj tan toque'n tk'ak!, ya'stzun yi sbajok yil tzaj wi' yi tiempe'lj.
 41 Yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, chu'l inchakol yi e' wetz inángel tan chichamle'n
 nin tan chilaje'n len cyakil yi e' subulnak scyuch' yi e' juchul il yi le wutz cyetz
 cyajtza'kl ate' tetz tajal Ryos. 42 Yi e'a'tz, cho'n nchiben pitij cyera'tz tc'u'l jun
 chin wutzile'n k'ak!. Yil chopon, ḥchok'ok, nin skitx'nek xe cye' tan yi q'uixc'uj yi
 ate' cu'nt. 43 Poro yi e' yi na chibán tane'n yi tajbil Ryos, sjalok wi'nin chik'ej yil
 tz'u'l tzaj yi balaj tiemp yil cawun Kataj Ryos. Ma jalu', ko ja itbit in yol, tajwe'n
 nque'nwok il tan xtxumle'n.

Yi elsawutzil tetz yi jun alc

44 "Yi na el xtxum jun yaj tetz yi tx'aco'n yi at te Ryos, cho'n tzun na ban chi
 na ban jun yaj yi nojquen te jun alc yi mukij tul jun luwar. Yi mbaj xmayil, nta'tz
 nin na muk cyent. Nin tan paj yi wi'nin na tzatzin te yi jun alca'tz, na c'ay nin yi
 tetz xtx'otx', tuml cyakil yi mebi'l tan cambal yi tx'otx' kale mukije't yi jun chin
 alca'tz.

Yi xtxolbil tetz yi balaj uwaj

45 "Ej nin ncha'tz yi na el xtxum jun yaj tetz yi ḫe'n tane'n yi tx'aco'n yi at te
 Ryos, cho'n na ban i' chi na ban jun aj pyaj yi yocol uwaj. 46 Yi na jal jun mero
 uwaj tak'un, yi wi'nin jamel, na c'ay nin cyakil yi uwaj yi cy'a'n nin ta'n, tan
 lok'che'n yi jun balaj uwaja'tz.

Yi elsawutzil tetz yi leb

47 "Ncha'tz je junt elsawutzile'j yi na ḥchaj yi mbi sbajok scye'lj yi e' yi ate' tajjal
 cmon Ryos. Cho'n cu'n sbne' chi na ban yi na ben jo'li'n jun leb wi a', nin na jetzaj
 wi'nin jilwutz cay ta'n. 48 Yi na jetzaj yi leb tzi a', na cho'c yi e' caywil tan xtxa'le'n
 yi balaj, nin na colxij tul mo'tx. Ma yi e' yi qui'c chixac, na che'l jo'li'n. 49 Ncha'tz
 sbajok yil tzaj wi' yi tiempe'lj. Chocopon yi e' ángel tan chitxa'le'n len yi e' mal
 nak ḥchixo'l yi e' balaj. 50 Nin yi e' mal naka'tz, cho'n nchiben jo'li'n tc'u'l jun chin
 wutzile'n k'ak!. Ḫchok'ok, nin skitx'cank xecye' tan paj q'uixc'uj ate' cu'nt."

51 Toque'n tzun Jesús tan jakle'n scyetz yi e' ḥchusbe'tz:

—¿Na pe' el itxum te yi e'chk xtxolbila'sel'j?

—Na ta', —che'ch bantz.

52 Talol tzun Jesús scyetz:

—Yi ko na el xtxum jun aj chusunl te yi mbi eka'n tan e'chk ca'wl Ryos, cho'n
 sbne' chi tane'n jun yaj yi ajcaw xe najbil, yi wi'nin mebi'l. Te yi mebi'l ba'n
 na tcy'aje'n tzaj e'chk takle'n ac'aj nin e'chk takle'n antiw yi wi'nin walor tan
 tak'le'n scyetz najal.

Yi xa'ke'nt Jesús Nazaret

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Yi wi't bajé'n yolol Jesús yi e'chk elsawutzila'tz, nintzun ajtz. 54 Cho'n tzun
 tpone'ntz le tetz tanum, nin octz tan chichusle'n yi e' wunak le sinagoga. Wi'nin
 cycle'n yab wunak te ḥchusu'n, nintzun cyaltz squibil quib:

—¿Na' nchusun yi yaje'l te yi balaj tajtza'kle'j? ¿᠀e'n na xcy'e' tan banle'n
 e'chk milawr? 55 Na cy'ajl tu' se'ol i', nin yi xtxu' i'tz yi tal Lu'ch. Ej nin ya'stzun

yi e' titz'un i', yi Jacow, tu Ḫep, nin Simón tu Judas.⁵⁶ Ncha'tz yi e' tanub cho'n najlche' tzone'l skaxo'l. ¿Ẋe'n tzun njal tajtza'klx? —che'ch.

⁵⁷ Cha'stzun te quinin cyak' k'ej Jesús. Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Bintzi yi na a'lchij: Cyakil wunak na cyak' k'ej jun elsanl stzi' Ryos, poro yi e' tetz tanum scyuch' yi e' najał, qui na cyak' k'ej, —stzun Jesús scyetz.

⁵⁸ Cha'stzun te quinin oc Jesús tan banle'n wi'nin e'chk milawr ḫchixo'l yi e' tetz tanum, na quinin cyocsaj yi at k'ej i'.

Yi ḫe'n cu'n ban yi quime'n Wa'n Bautist
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹Te yi na tzan Jesús tan txoli'n, nin tbit Herodes, yi gobernador tetz Galilea yi stziblal yi mbi na ban i!. ² Yi tbital Herodes nintzun taltz scyetz yi e' tuch': "Ya'stzun lo' k'ajtzun Wa'n Bautist. Ja lo' itz'ij junt tir ḫchixo'l alma". Cha'stzun te na xcye' tan banle'n e'chk milawra'tz," stzun Herodes scyetz tuch'.

³ Je bajij te Wa'n yi quime'n. Ja tx'amxij tan Herodes nintzun cu' c'alol nin oc ta'n xetze'. ⁴ Na nin tal Wa'n: "Yi qui na yub yi je'n cyok'bel quib tu Herodías yi txkel yi titz'un yi na bi'aj Li'p."

⁵ Ej nin yi tajbil Herodes yi toque'n Wa'n xetze' i'tz tan biyle'n cu'n klo', poro nin xobtz scyetz wunak. Na cyakil wunak ncyocsaj, yi Wa'n i' jun elsanl stzi' Ryos. ⁶ Itzun bantz yi stz'ake'n yob Herodes, nin oc yi tal Herodías tan bixl ḫchiwutz yi e' xtxocum Herodes. Wi'nin tzatzine'n Herodes te yi xun yi na bixin. ⁷ Cha'stzun te bene'n tlol tetz: Jun cu'n yol, swak'e' alchok e'chk takle'nil yi tzac'uch swetz. Nin ko quil wak', quil sakin cu'n inwi', stzun Herodes tetz xun. ⁸ Yi tbital xun yi tajbil yi xtxu', nintzun jaktz tetz Herodes:

—Ta', tak'e'u' yi wi' Wa'n Bautist swetz. Na waj yil tz'ul tanu' tul jun platu'.

⁹ Yi tbital Herodes yi tajbil xun, wi'nin bisune'n. Poro tan paj yi yol i' yi nsken suk, nin tan paj yi nsken quibit yi e' xtxocum yi jun yola'tz, nintzun cawun nin i' tan banle'n yi tajbil yi xun. ¹⁰ Bene'n tzun mantar tan telse'n yi wi' Wa'n xetze'. ¹¹ Yi tele'n kuxij nin ul ticy'le'n, nin ak'llij tetz yi xun. Sbe nin bene'n xun tan tak'le'n tetz yi xtxu'. ¹² Ma yi e' ḫchusbe'tz Wa'n, nin e' bentz tan ticy'le'n tzaj yi wankil Wa'n, nin e' ḫcha'k tan mukle'n. Yi cyaje'n chimukul nintzun e' bentz tan talche'n stziblal tetz Jesús.

Yi tk'ol Jesús chiwa' o' mil yaj
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Yi tbital Jesús yi mbi cu'n bajij te Wa'n, nintzun cyaj cyen tilol yi jun luwara'tz. Cho'n toque'n tul jun barc tan ticy'e'n tul junt luwar tz'inunin tu'. Poro yi e' wunak yi ate' lakak tnum nin quibit yi na' atit tpombil Jesús, nin e' bentz xo'n cuntu' tan tilwe'n. ¹⁴ Yi tele'n tzaj Jesús tul barc, nin ben tilol yi ate' jun c'oloj wunak tan ḫch'iwe'n. Nin el k'ajab scye'j, nin ja ul yos ta'n scyuch' yi e' yabi'ḥ, yi cy'a'n len cyak'un wunak. ¹⁵ Yi txant tan bene'n k'ej nin e' ocopon yi e' ḫchusbe'tz tan talche'n tetz:

—Ta', ja balk'ij or. Ej nin qui'c jun ca'l at tzone'j. Ba'n tcu'n talninu' scyetz e' wunak yi ba'n chiben lakak aldey tan lok'che'n chiwa', —che'ch bantz tetz Jesús.

¹⁶ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Nk'e'tz tajwe'n tan chibene'n joylaj. Ba'n tzitak'wok chiwa'.

¹⁷—Poro Ta', ntin cy'a'n o' tal pam ka'n, tu cob tal cay, —che'ch bantz.

¹⁸—Cy'ajwok tzaj, —chij Jesús scyetz.

¹⁹ Cawune'n nin tzuntz scyetz yi e' wunak tan chic'olewe'n cu'n wi txa'x ch'im. Je'n tzun tcy'al yi o' pam tu yi cob tal cay. Xmayine'n nintzuntz tcyal, nin tyoñintz tibaj. Kalena's tzun baje'n cu'n piñultz, nin ben tk'ol scyetz yi e' ñchusbe'tz tan jatxle'n scyetz wunak. ²⁰Cyakil wunak baj noj len chic'u'l. Ma yi chibaj bnixe'n wunak tan wa'a'n, nin chamxij coblaj mo'tx sowril. ²¹Te jun tir wa'a'na'tz, ja chiwan o' mil yaj, apart e' xna'n nin e' nitxa'!

Yi xone'n Jesús wi a'

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Yi wi't baje'n yi e'chk xtxolbila'sej, nin cawunin Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz tan cyoque'n tul barc tan quicy'e'n pone'n jalaj cy'en a!. Ma i' tetz, nin cyaj cyen tan stzajse'n wi' yi yol scyetz wunak. ²³Yi nsken chijatx quib scyuch' yi e' wunak, nintzun bentz tan nachle'n Kataj wi'wtz. Ñchuc cuntu' i!. Baj cuntunin ak'baltz ta'n tan nachle'n Kataj. ²⁴Te yi na tzan i' tan nachle'n Kataj, nsken chichy'pon yi e' ñchusbe'tz nicy'al a!. Wi'nin xtxalcape'n yi barc tan paj yi pak'bil mar. Na yi tojkbil cyek'ek!, contr scye'j. ²⁵Yi txant tan tule'n skil, xomt nin tzun Jesús wutz chicoc. Xo'n cuntu' bene'n i' wi a!. ²⁶Yi quilol yi e' ñchusbe'tz yi xo'n cuntu' atit Jesús wi a' naka'jil yi barc, nin e' xobtz. Wi'nin chiëch'ine'ntz tan paj yi xo'w yi ate' cu'nt:

—Ilwok nin yi jun labe'j, —che'ch.

²⁷Nintzun ben tlol Jesús scyetz:

—Quil cxobwok swetz. I ina'tz.

²⁸Saje'n tzun tlol Lu' tetz Jesús:

—Ta', yi ko i ilu'a'tz, cawunk tzaju' tan wupone'n te'ju' wi a!.

²⁹—Catzam bin, —chij Jesús tetz.

Cwe'n tzaj tzun Lu' tul barc. Nin bentz xo'n cuntu' wi a! te Jesús. ³⁰Poro yi tilol Lu' yi chin xo'wbil nin yi pak'bil mar tu cyek'ek!, xobe'n nin bantz. Yi txantok tan bene'n mulk' xe a!, nintzun ñch'intz:

—iTa' chincole'u'!

³¹Lajke'l nintzun bene'n Jesús tan ñch'ine'n tzaj.

—Yaj, qui'c mas k'uklij ac'u'l swe'j. ¿Nxac na acabej ac'u'l swe'j? —chij Jesús tetz.

³²Ma yi cyoque'n tul barc, tanewe'n nin ban yi cyek'ek!. ³³Cyakil yi e' yi ate' tul barc nin e' cu' mejloktz swutz Jesús, nin cyaltz:

—Jun cu'n yol, ilu' yi Cy'ajl Ryos.

Yi tule'n yos tan Jesús scyuch' e' yabi'ñ Genesaret

(Mr 6.53-56)

³⁴Quicy'e'n pon tzun jalaj cy'en a!. Cho'n cyopone'ntz le ama'l yi na bi'aj Genesaret. ³⁵Yi tele'n chitxum wunak tetz yi ya'stzun Jesús, bene'n nintzun ban lo'on yi stziblal i' tc'u'lak e'chk ama'la'tz. Wi'nin cyule'n ticy'le'n yabi'ñ kale atite't i!. ³⁶Nin cu' chiwutz tetz tan chimacol yi ju' yi be'ch tetz. Ej nin cyakil yi e' yi oc chimacol yi be'ch tetz Jesús, baj ul len yos scyuch'.

Yi ñe'n na jal til jun yaj swutz Kataj
(Mr 4.7-23)

15 ¹Cyopone'n tzun cobox parisey, scyuch' cobox tx'olol xo'l ley Moisés te Jesús. Cho'n chisaje'n Jerusalén. Nintzun e' octz tan jakle'n jun xtxolbil tetz Jesús.

—Ta!, —che'ch—, ñmbi tzuntz qui na chixom yi e' ñchusbe'tzu' te yi chiestumbr yi e' kamam kate'? Na qui na chixom te yi kaley yi na tal yi tajwe'n tan kaxansal kak'ab yi ntaxk kawan, —che'ch bantz tetz Jesús.

—Yi e' cyeru', pyor tcu'n, na na chitzanu' tan pajle'n yi mero ca'wl Ryos, na ntin na chibuch quibu' tan banle'n tane'n yi e'chk leya'tz yi je'nak tu' chinak'balu!. ⁴Na at jun ca'wl Ryos yi qui na chibananu' tane'n yi na tal: 'Lok'wok itaj itxu!'^q Ncha'tz alijt ta'n: 'Alchok scyetz yi na jis yi e' taj xtxu!, tajwe'n tan biyle'n cu'n.'^r ⁵Poro yi e' cyeru' ba'n ñchiwutzu' yi nink tal jun yaj te taj xtxu!: 'Ta', qui'c rmeril yi nink no'c tan quich'eye'nú', na cyakil yi wetz yi ja klo' wak' teru', ja wi't insuk tetz Ryos.' ⁶Le chiwutzu cyeru' yi ba'n yi jun ajtza'kla'tz. Na le chiwutzu cyeru' yi nk'e'tz tajwe'n tan tk'ol jun yaj mu'ñ ñch'eybil tetz taj xtxu': yi ko ja wi't suk tetz Ryos. Ta'n tu' yi na chixomu' te cyeru' cyajtza'klu'e'j, na chitzanu' tan telse'n k'ej yi mero ca'wl Ryos. ⁷Na cyocsaj quibu' balaj, poro chiwutzu tuwu', chiplaj tuwu'. Bintzinin yi cyajnak yolol Isaías, yi elsanl stzi' Ryos tentz:

—Yi wunake'j na cyak! ink'ej, poro chitzi' tu' chiplaj tu!. Na qui ajlij chic'u'l swe'j.

—Qui'c na tak! yi e'chk chimunl yi na chibana tzinwutz na ca'wl tu' wunak na chitzan tan banle'n tane'n,^s stzun Jesús bantz.

—Toque'n tzun Jesús tan chichakle'n tzaj yi e' wunak, nintzun taltz scyetz:

—Quibit tzaju' inyol. Cho'ku' tan xtxumle'n yi yol yi swale' nin scyeru': ¹¹Qui'c til jun te'j yi kol baj e'chk takle'n ta'n yi ntaxk xansaj yi k'ab, na nk'e'tz yi na oc le katzi' ya'stzunk na jale't kil. Ma na i yi e'chk yol yi na el tzaj le katzi', —chij Jesús scyetz.

—Toque'n tzun chiñkansal quib yi e' ñchusbe'tz Jesús xlaj i', nintzun cyaltz tetz:

—Ta!, ñja pe' pujx ta'nu' yi ja je' ñchiwutzu yi e' parisey yi yol yi ntalu'?

—che'ch.

—¿Ya'tz pe'? Poro je jun puntile'j: Yi Intaj yi at tcyaj, jepon buk'ul cyakil yi ujul yi nk'e'tz i' awal tetz. ¹⁴Quil cxbisunwok scye'j yi e' pariseya'tz, na jopij wutz cyajtza'kl. Nin je jun xtxolbile'j: Kol tz'oc jun moyi'ñ tan ñch'ine'n nin junt moyi'ñ, ni'cu'n nchiben tzoyp tju!, —stzun Jesús scyetz e' ñchusbe'tz.

—Toque'n tzun Lu' tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta!, tale'u' sketz yi mbi eka'n tan yi elsawutzil yi ntalu'!

—¿Ncha'tz pe' axwok? ¿Qui pe' na el itxum tetz? ¹⁷¿Qui pe' na el itxum tetz yi cyakil yi e'chk cumir yi na baj tan jun yaj, cho'n na opon te'tz le c'u'l, nin na elt?¹⁸ Poro yi e'chk yol yi na el tzaj le stzi', cho'n na saj le xtxumu'n, te talma'!

Ya'stzun na jale't til. ¹⁹Nin yi e'chk yab ajtza'kl yi na saj te talma', ya'stzun yi na piton nin tan biyolnaki'n, nin tan jopol wutzaji'n. Ya'stzun na piton nin tan yaji'n,

^q 15.4 Ex 20.12; Mr 7.11. ^r 15.4 Ex 21.17. ^s 15.9 Is 29.13.

nka xna'nin. Ya'stzun na piton nin tan alak', nin tan talche'n e'chk la'jil, nka tan ñchaq'ue'n yol. ²⁰Tan yi e'chk ajta'kla'tz, ya'stzun na jale't til jun yaj. Qui na jal til jun yaj tan tu' yi qui na xansaj yi k'ab yi ntaxk oc tan wa'a'n, —chij Jesús scyetz.

Yi tocsal jun xna'n awer nak

(*Mr 7.24-30*)

²¹Tele'n tzaj tzun Jesús tul yi jun ama'la'tz. Cho'n tzun tpone'ntz le ama'll cwent Tiro tu Sidón.

²²At tzun jun xna'n aj Canaán yi cho'n najlij tc'u'l jun ama'la'tz. Nk'e'tz judiy i!. Tpone'n tzun il'-tz swutz Jesús. Cy'a'nt nin yol ta'n yi tpone'n:

—Ta', jun cu'n ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiy yi at tulbil. Elk k'ajabu' swe'j. Na at jun wal xun yi wi'nin il at cu'nt tan jun espíritu cwent Bayba'n yi at twankil, —chij i' bantz tetz Jesús.

²³Poro yi Jesús, quinin oc il te'j. Cyoque'n tzun yi e' ñchusbe'tz tan talche'n tetz:

—Ta', ba'n tcu'n talnин' tetz tan taje'n na tunin na ñch'in tu'-tz wutz kacoc.

²⁴Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi xna'n:

—Yi in wetz ja chinsaj chakij ntin scyetz yi e' aj Israel, yi tx'akxna'ke' swutz Ryos.

²⁵Poro yi xna'n, nin oc ñkansal tib, nin cu' mejlok swutz Jesús tan talche'n:

—Ta', chinñch'eyaju'.

²⁶—Qui na yub kol kamajlen chiwa' nitxa' tan bene'n kuk'ol scyetz yi e' tx'i!, —chij Jesús tetz yi xna'n.

²⁷—Bintzi Ta', poro yi e' tx'i!, ilen nin na chiwan te wa'be'n yi taw, —stzun xna'n.

²⁸—Ti, jun cu'n yol yi cho'n k'uklij ac'u'l swe'j, sbníxk tzun yi awajbil, —stzun Jesús bantz.

Ninin cunin ul yos tu tal yi xna'n.

Yi tule'n yos scyuch' wi'nin yabi'ñ

²⁹Tele'n tzaj tzun Jesús le jun luwara'tz, cho'n tzun tpone'ntz tzi a' Galilea. Ma yi tpone'n, nintzun bentz wi'wtz, nin c'ole' cu'ntz wuxtx'otx!. ³⁰Wi'nin wunak e' opontz kale atite't i!. Cy'a'n len yabi'ñ cya'n. At e' yi cy'a'n co'x cya'n. At e' yi cy'a'n moyi'ñ cya'n. At mem e' opontz. Ej nin at e' yi po'tnak chik'ab, nin at wi'nin jilwutz yabi'ñ baj opontz cya'n swutz Jesús. Baj ul len yos ta'n scyuch'.

³¹Wi'nin tzun cyele'n yab wunak yi quilol yi ba'nt chijilon yi e' mem, nin yi tule'n yos scyuch' yi e' yi po'tnak chik'ab, nka quikan. Nin wi'nin cyele'n yab yi quilol yi ba'nt chixon yi e' co'x, nin yi ba'nt chixmayin yi e' moyi'ñ.

Cyoque'n tzun cyakil yi e' aj Israela'tz, tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Kataj Ryos.

Yi chiwane'n cyaj mil yaj tan milawr Jesús

(*Mr 8.1-10*)

³²Chisaje'n tzun ñchakol Jesús yi e' ñchusbe'tz, itzun taltz scyetz:

—Na el ink'ajab scye'j yi e' wunake'j, na ja el oxix k'ej yi ate' tzone'j swe'j, nin qui'c chiwa!. Qui na waj che' inchak nin xe'ak chica'l yi ntaxk chiwan, ko tzun chisaj num tbe' tan paj we'j, —chij Jesús bantz.

³³—Poro ta', ḡna' ljale't chiwa' jun c'oloj wunake'j? Na cya'l nin atit siquier jun ca'l naka'j, —che'ch.

³⁴—¿Jatna' tkan pam cy'a'n ita'n? —chij Jesús scyetz.

—Juk intzi' pam cy'a'n ka'n ta', tu cobox tal cay, —che'ch bantz.

³⁵ Cawune'n tzun Jesús tan chicwe'n c'olchok cyakil yi e' wunaka'tz wuxtx'otx'.

³⁶ Je'n tzun tcy'al yi caytz tu pam, nin tyoħintz tetz Ryos. Yi wi't tyoħine'n nin cu' piħultz, nin ben tk'oltz scyetz yi e' ħchusbe'tz.

Cyoque'n tzun ħchusbe'tz tan jatxle'n nin scyetzak wunak. ³⁷E' baj wan len cyakil yi e' wunaka'tz. Baj noj len chic'u'l tz. Poro ja sowrin juk mo'tx piħa'l pam tu cay yi quinin chixcye' tan bajse'n. ³⁸Te jun tir wa'a'na'tz ja chiwan cyaj mil yaj, apart xna'n nin apart nitxa!

³⁹ Ma yi stzaje'n wi' yol Jesús nin e' baj aj ħchakol yi e' wunak.

Toque'n tzun Jesús tul barc. Nintzun icy'tz wi a' tan topone'n le luwar yi na bi'aj Magdala.

Yi cyoqe'n yi e' parisey scyuch' yi e' sadusey tan jakle'n jun milawr

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16

¹ Itzun ban, nintzun e' opon cobox parisey, nin cobox sadusey te Jesús. ² Yi cyajbil i'tz yi ḫe'nk ljal til. Cyoque'n tzuntz tan jakle'n tetz tan ħchajol jun milawr tan ħchajle'n yi ko bintzinin cho'n nin na saj yi porer i' tcyal'. ³ Poro quinin ħchaj jun milawr scyetz. Ntin tal scyetz: "Yi e' cyeru' ba'n na el chitxumu' te yi mbi eka'n tan yi e'chk techl yi na jal tcyal'. Na yi ko ḫe'xi yi xe cya'l yi na cu' k'ej, na cyalu': 'Yi chumbalaj sbne' yi junt k'ej eklen.' ⁴ Ej nin ko ḫe'xi yi sbak' yi txant tan je'n mul k'ej, na cyalu': 'Yi at tulbil abal.' Bintzinin na el chitxumu' tetz e'chk techla'tz. Poro qui na el chitxumu' tetz yi mbi eka'n wa'n, nin yi mbi na bajij jalcu'n ħchiwutzu'. Na cyocsaj quibu' balaj, poro chiwutzu tuwu', chiplaj tuwu'. ⁵ Chin juntlen nin e'u'. Ja cyaj cyen quilolu' Ryos. Ni'eu'n e'u' swutz Ryos chi jun jopol wutzaj. Poro ilenin na chitzanu' tan jakle'n jun milawr tetz. Quil chajlij jun milawr scyeru'. Ntina'tz jun ħchajlok ħchiwutzu', i'tz yi milawr yi bajij te Jonás," stzun Jesús scyetz.

E' cyaje'n cyen tzun tiloltz, nin icy'tz.

Juntlen chichusu'n yi e' parisey

(Mr 8.14-21)

⁵ Yi quicy'e'n pone'n yi e' ħchusbe'tz jalaj cy'en a', quinin chinach tan lok'che'n nin chiwa'. ⁶ Ej nin yi na tzan nin Jesús tan yol scyetz, ja tal:

—Or tzitil yi chitx'amil yi e' parisey, scyuch' yi e' sadusey.

⁷ Yi quibital yi e' ħchusbe'tz, quinin el chitxum tetz, nintzun cyaltz squibil quib.

—Yi xtxolbile'j yi na kubit nin, i'tz lo' yi qui nkanach tan ticy'le'n tzaj pam, —che'ch.

⁸ Poro yi tele'n xtxum Jesús te cyajtza'kl, nintzun ben tlol scyetz.

—¿Nxac na ital yi qui'c ketz kapam? ¿Qui pe' k'uklij ic'u'l swe'j? ⁹ ¿Qui pe' na pujx ita'n, nin qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi o' pam yi xcon wa'n tan chic'a'che'n o' mil wunak? ¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l jatna' mo'tx pam sowrin? ¹⁰ ¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi juk pam yi xcon wa'n tan chic'a'che'n yi cyaj mil wunak? ¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi jatna' mo'tx pam yi sowrin? ¹¹ ¿Mbi tzuntz yi quinin na pujx

inyol ita'n? Yi wetz, qui na chintzan tan xtxumle'n chipam yi e' parisey scyuch' yi e' sadusey, ma na i xtx'amil cyajta'kl.

¹²Kalena's tzun tele'n chitxum tetz yi qui na tzan Jesús tan xtxumle'n yi xtx'amil yi pam, ma na i chichusu'n yi e' parisey tu chichusu'n yi e' sadusey.

Yi talol Lu' yi Jesús i' yi jun yi bixba'nt tan tule'n

(*Mr 8.27-30; Lc 9.18-21*)

¹³Itzun bantz yi ate' tul yi luwar Cesarea, cwent Filipo, nintzun oc Jesús tan jakle'n scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—Ma jalut, yi In wetz yi in Bajx Cy'ajol, ḫna' scyetz in ḫchiwutz wunak?

¹⁴—At bin e' yi na cyal yi ilu'a'tz yi k'ajtzun Wa'n Bautist yi ja itz'ij junt tir. Ej nin at e' yi na cyal yi i ilu'a'tz yi k'ajtzun Elías. Nin at na cyal yi ilu'a'tz yi k'ajtzun Jeremías, nka alchok scyetz jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos yi quimnake!, —che'ch.

¹⁵Bene'n tzun jakol junt tir scyetz:

—Ma le iwutz itetz, ḫna' scyetz in?

¹⁶Saje'n tzun stza'wel Simón Lu':

—Ta', i ilu'a'tz yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan tule'n. I ilu'a'tz yi Cy'ajl kaRyosil yi itz' nin tetz, —stzun Lu' tetz.

¹⁷—Ba'n awetz Simón, cy'ajl Jonás, na nk'e'tz jun wunak nchajon yi xtxolbila'tz tzatz, ma na i yi Intaj yi at tcyaj'. ¹⁸Ma jalut, yi in wetz swale' jun xtxolbil tzatz: I aña'tz aña Lu'. Nin jepon intxicbal weri incmon tibaj yi jun c'uba'tz, nin quil xcye' yi porer Bayba'n tan xite'n. ¹⁹Ncha'tz swak'e' yi lawe'il yi tcyaj' tzatz. Ej nin alchok e'chk ajtza'kl yil cxo'c tan makle'n tzone'j wuxtx'otx', nsken bixe' tan Ryos tcyaj'. Ej nin ncha'tz alchok e'chk takle'n yil cxo'c tan pujle'n tzone'j wuxtx'otx' nsken tak' Ryos ama'l tetz, —stzun Jesús bantz.

²⁰Cawune'n tzun Jesús scyetz cyakil yi e' ḫchusbe'tz:

—Cya'l tzitalwit yi intziblal yi i ina'tz yi Cristo.

Yi talol Jesús yi chocopon wunak tan biyle'n cu'n

(*Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27*)

²¹Yi tele'n chitxum tetz yi mbi eka'n ta'n, nintzun oc Jesús tan xtx'olche'n xo'l yi mbi sbajok te i!. Itzun taltz:

—At imbebnil Jerusalén. Yil nopen chocopon yi e' wi' banl wi' tetz tnum scyuch' yi e' wi'tz pale', nin yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés tan imbuchle'n. Chinquimok cya'n, poro snitz'ok le toxi'n k'ej, —chij Jesús ban scyetz yi e' ḫchusbe'tz.

²²Tele'n tzun moxol Lu' Jesús joylaj len mu'x, nin octz tan talche'n tetz tan qui talol yi jun xtxolbila'tz.

—Qui'k ltak' Ryos jun xtxolbila'tz teru!. Qui'c rmeril yi nink bajij yi jun xtxolbila'tz te'ju' ta!, —chij Lu' bantz tetz Jesús.

²³Je'n tzun such'k'il tib Jesús, nintzun taltz tetz Lu':

—Cawle'n swe'j Satanás, Na na cxtzan tan inmakle'n. Na yi awajtza'kl nk'e'tz cho'n na saj te Ryos, ma na i'tz cyajta'kl tu' wunak, —chij Jesús bantz tetz Lu'.

²⁴Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—Alchok scyetz yi na taj xom tzaj swe'j, tajwe'n yi quil sban yi tetz tajbil; nin chin tajwe'n cunin yi list i' tan tk'ol tib tk'ab quimichil chi na c'ox tib jun yaj

tan quime'n swutz pasyon. ²⁵Poro cyakil yi e' yi mas na chipek' te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', chitz'ake' cyera'tz yi quitz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Poro ko list atit jun yaj tan tilwe'n cyen yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', tan tu' yi na chintocsaj, scambaj yi stz'ajbil. ²⁶Qui'c ltak' tetz jun yaj mpe nink cambaj cyakil yi e'chk takle'n yi at tzone'j wuxtx'otx' kol stz'ak yi stz'ajbil tan paj. Na qui'c jun takle'n ba'n tak' jun yaj tan jale'n stz'ajbil. ²⁷Ej nin yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, nu'l junt tir. Yil nu'l, cy'a'n k'ej Intaj wa'n, ej nin xomche' yi e' ángel swe'j. Kalena's tzun nu'l tan tak'le'n chicaws yi e' mal nak, nin tan tak'le'n jun oy scyetz yi e' balaj nak. Tu nin xom quen te yi mbi cu'n mbaj chibnol.

²⁸Poro je junt xtxolbile'j: Jun cu'n yol at e' tzixo'l wok yi qui' chan lchiquim, jalen cu'n quil yil tz'ak'lij wetz ink'ej tan cawu'n, yi in yi in Bajx Cy'ajol.

Yi je'n xtx'ixpul tib yubil Jesús

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Yi tele'n kak k'ej nintzun e' ben tcy'al Jesús yi Lu' tu Jacow, tu Wa'n yi titz'un Jacow. Cho'n tzun chije'n pone'ntz chichuc cuntu' wi'wtz. ²Te yi ate' wi'wtz, je' xtx'ixpul tib yubil Jesús x̄chiwutz. Wi'nin xtekune'n wutz, chi tane'n k'ej. Ej nin yi be'ch tetz, chin skoj nin ban. ³Chije'n tzun jobtuj k'ajtzun Moisés tu k'ajtzun Elías x̄chiwutz, nin e' jilon tu Jesús. ⁴Bene'n tzun tlol Lu' tetz Jesús:

—Ta', chumbalaj nin yi ato' tzone'j. Ko na taju' ba'n kaban ox scabte', jun teru' nin jun tetz Moisés nin jun tetz Elías, —stzun Lu' bantz.

⁵I cunin na tzan Lu' tan yolche'n yi yole'j, yi cwe'n mule'n noc sbak' scye'j. Chin litz'un nin yi sbak'a'tz, nin ben quibital jun yoltz: "Yi june'j, ya'stzun inCy'ajl, wi'nin ok'le'n wutz wa'n. Bitwok yi ca'wl i," stzun yi juna'tz ban tzajtz.

⁶Yi quibital yi e' x̄husbe'tz yi jun xtxolbila'tz, ninin e' opon jokpuj wuxtx'otx' tan paj xo'wl. ⁷Toque'n tzun x̄kansal tib Jesús scye'j, nin bentz tan chiyuque'n.

—Txiclige'nwok, quil cxobwok.

⁸Ma yi bene'n quilol, cya'l at, ntin Jesús.

⁹Yi chipakxe'n tzaj le cu'nak tzaj, nintzun oc Jesús tan talche'n scyetz:

—I bin jalu', qui na waj yi nink tzitalwok yi xtxolbile'j tetz jun wunak, ma na jalen cu'n yil nitz'ij x̄chixo'l alma', yi in yi in Bajx Cy'ajol.

¹⁰Cyoque'n tzun yi e' x̄husbe'tz tan jakle'n tetz:

—¿Mbi tzuntz yi na cyal yi e' tx'olol xo'l ley Moisés yi bajx cunin at tulbil Elías?

¹¹—Bintzi na tal yi ley Moisés yi at tulbil Elías bajx, tan nuc'le'n cyakil yi e'chk takle'n. ¹²Nin swale' nin tzitetz: Ja wi't ulak, poro quinin mme'l chitxum tetz. Ntin ja cho'c tan buchle'n. Ej nin ncha'tz in, yi in Bajx Cy'ajol, chocopon tan imbuchle'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹³Kalena's tzun tele'n chitxum yi e' x̄husbe'tz yi na tzan i' tan yolche'n Wa'n Bautist.

Yi xicy yi na saj colpuj wi' tan xya'ywi'il

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Yi chicwe'n pone'n kale ate't yi e' wunak, nin opon jun yaj te Jesús, nin cu' mejloktz tan c'uche'n jun pawor tetz:

¹⁵—Ta', elk k'ajabu' te incy'ajl. Tu na saj tu colp yi wi' tan xya'ywi'il. Chin il nin na ban ta'n. At na ban cu'nt yi na ben tk'ak' nka xe a' tan paj. ¹⁶Ja wal scyetz yi e' ḫchusbe'tzu', poro quinin nchixye' tan tulse'n yos tuch!

¹⁷Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' wunak:

—Lastum e'u'. Qui na cyocsaju!. Apart cyajtza'klu'. ¿Jat nin lo' tiemp tajwe'n tan wa'te'n ḫchixo'l'u'? ¿Nicy'na't nin muc'be'n cyeru'? Quicy'aj tzaju' yi xicy tzinwutz, —chij Jesús scyetz.

¹⁸Toque'n tzun Jesús tan laje'n len yi espíritu cwent Bayba'n yi at twankil yi xicy. Yi tele'n ninin cunin ul yos tuch'.

¹⁹Itzun yi chicyaje'n cyen Jesús chichuc nintzun e' oc yi e' ḫchusbe'tz tan jakle'n tetz:

—Ta', ɬmbitzuntz quinin nkaxcye' ketz tan laje'n len yi espíritu'a'tz?

²⁰Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—I'tz tan paj yi qui'c mas k'uklij ic'u'l te Ryos. Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yi nink k'uke' mu'ñ tal ni' ic'u'l te Ryos, ba'n tzun klo' tzitalnin te wutze'j:

'Cawle'n tc'u'l yi ama'le'j, nin quilo'k tul junt luwar,' nin ya'tz nin sbne'-tz. Na ko bintzinin k'uklij ic'u'l swe'j, qui'c jun takle'n yi qui'k xcy'e'wok tan banle'n.

²¹Poro yi jun jilwutz espíritu cwent Bayba'ne'j qui'c rmeril tan laje'n len, ntin kol cxo'cwok tan nachle'n Kataj nin tan muc'le'n we'j.

Yi toque'n Jesús tan talche'n yi sbiylok

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Itzun bantz te yi na chixon lakak ama'l cwent Galilea, nintzun oc Jesús tan talche'n scyetz:

—Yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol ḫchinjatxlok ḫchik'ab yi e' wunak.

²³៥chinquimok cya'n. Poro snitz'ok junt tir le toxi'n k'ej.

Yi quibital yi e' ḫchusbe'tz yi xtxolbila'se'j, tak' bis scyetz.

Yi cutxuj tetz ca'l Ryos

²⁴Itzun bantz yi cyopone'n Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz le tnum Capernaum, at tzun jun aj peyul tetz yi cutxuj tetz yi ca'l Ryos nin opon te Lu', tan jakle'n yi xtxolbile'j tetz:

—៥Na pe' tak' yi cyeru' chibajxomu' yi tetz cutxuj tetz ca'l Ryos?

²⁵—Na, —stzun Lu' bantz.

Poro yi tpone'n Lu' xe yi ca'l kale atit Jesús, bajx jilone'n tzaj Jesús tetz:

—Simón, ɬmbi na awal atz ta'n? ὅNa' scyetz e' yi tajwe'n tan chichojol yi e'chk alcawal tu yi e'chk cutxuj? ὅNa pe' cyak' yi e' wi'tz ajcaw yi cyetz chicutxuj? Nin yi e' cyuch', ὅna pe' cyak' cyetz chicutxuj? ὅNka ntin yi e' yi qui'c cyetz chik'ej?

²⁶—Qui' ta', ntin na cyak' yi e' yi qui'c cyetz chik'ej, —stzun Lu'.

—Bintzi, qui na cyak' chicutxuj. ²⁷Poro tan qui kak'ol chi'ch c'u'lal scyetz, ba'n tcu'n cëben tzi a' tan cayi'n. C'ox nin ansuel wi a'. Yil tx'amxij yi bajx cay awa'n, sjalok jun pwok le stzi!. Tzicu'n yi jun pwoka'tz tan ḫchojle'n yi wetz tu atz acutxuj. Ba'n tzun cëben tan tak'le'n scyetz.

Yi e' yi at mas chik'ej swutz Jesús

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

—Yil xe'tij Ryos tan cawu'n tzzone'j wuxtx'otx', ḡna' scyetz e' yi sjalok mas chik'ej? —che'ch bantz.

²Saje'n tzun moxol Jesús jun nitxa', nin opon txiclok chinicy'al. ³Bene'n tzun tlol scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—Jun cu'n yol na walnin tzitetz, ko quil tzitz'ixpe'n itajtza'kl, nin ko quil cxo'cwok c'ulutxum chi tane'n c'ulutxumil yi jun nitxa'e'j, quil cxo'cwok cyajlal yi e' yi ate' jak' ca'wl Ryos. ⁴Na swutz Ryos yi e' yi chocopon tetz bajxom, nin yi e' yi sjalok chik'ej, i'tz yi e' yil cyocsaj quib juy, yi e' yi cyocsaj quib c'ulutxum chi tane'n yi nitxa'e'j. ⁵Na alchok scyetz yi na xom swe'j, nin yil tak' k'ej jun wunak yi qui'c mas k'ej, chi tane'n yi nitxa'e'j, na tzun tzantz tan tak'le'n weri ink'ej.

Chin xo'wbil nin kol kajuch kil

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Ko at jun tal prow yi na chin tocsaj. Ej nin ko na xcye' jun yaj tan suble'n, nin tan pitle'n nin tul il, tz'ak'llok caws yi jun subul naka'tz. Ba'n tcu'n yi nink tz'oc c'alijun chin ca' skul, nin ben c'oxijtz xe mar, swutz yi nink tz'oc tan suble'n jun tal prow yi k'uklij c'u'l swe'j. ⁷Lastum yi at e' yi chixcyek tan chisuble'n wunak, nin ilenin ḫchijalok. Poro tz'ak'llok chicaws.

⁸“Ko na ijuch itil tan ik'ab, nka tan itkan, tajwe'n tan tele'n tamij nin tan c'oxle'n len. Na ba'n tcu'n yi nink tzimuc' q'uixc'uj tan icambal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, swutz yi nink cxben cyakil tu itajtza'kl cachi' tul yi jun chin wutzile'n k'ak' yi quinin bajsbe'n tetz. ⁹Ej nin ko na ijuch itil tan iwutz, tajwe'n tan tele'n c'olpi'n yi jun iwutz'a'tz. Na ba'n tcu'n yil cxoponwok tcyaj' tu jalaj iwutz, swutz yil cxoponwok tq'uixc'uj tu cabil iwutz.

Yi elsawutzil tetz jun cne'r yi tx'aknak

(Lc 15.3-7)

¹⁰“Quil tzital yi qui'c chixac yi e' tal prow yi na chin cyocsaj, na jun cu'n yol na wal tzitetz, yi e' ángel yi q'uiicy'lom cyetz, nternin na che'l na cho'c tu Intaj yi at tcyaj'. ¹¹Ej nin yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, ya'stzun wetz inxac yi wule'n tzzone'j tan chiclexe'n yi e' yi tx'akxsnake' tk'ab yi quil.

¹²“¿Mbi na ital itetz? ¿Mbi na ban jun yaj yi at jun ciente tawun, nin kol tx'akxij jun? ¿Qui ptzun che' til cyen jun tkuj yi jun mutx' tu belulaj tawun tan bene'n tan joyle'n yi jun yi ntx'akxij? ¹³Ej nin kol jal yi juna'tz yi ntx'akxij, stzatzink mas te'j, swutz yi jun c'oloj yi ba'n ate't. ¹⁴Ej nin ya'stzun tane'n Kataj yi at tcyaj', qui na taj i' yi nink tx'akxij jun scyeri yi e' tal prowa'tz yi na chin cyocsaj.

Ẋe'n kaban tan cuyle'n paj jun wunak

(Lc 17.3)

¹⁵“I bin jalu', swale' nin tzitetz icyakil: Ko at jun itajwutz yi na tzan tan nuc'le'n quen jun e'chk takle'n cachil' tzite'j, ba'n cxbenwok ichuc tan nuc'le'n tetz i!. Kol pujxij ta'n, ja tzun xcye'woktz tan pakle'n tzaj tajtza'kl yi itajwutz'a'tz. ¹⁶Poro ko quil pujx ta'n, ba'n lben jun, nka cob tan tbite'n iyol. ¹⁷Poro ko quil pujx ta'n ba'n cho'c yi e' nim juy tan pujle'n ixo'l. Poro ko quil tocsaj chiyol yi e' nim juy, cyajk tu' i' chi tane'n jun yaj yi qui na tocsaj Ryos, nka chi tane'n jun scyeri yi e' mal nak yi ntin na chitzan tan ixile'n.

¹⁸ “Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, yi e'chk ajtza'kl yil cxo'cwok tan makle'n tzone'j wuxtx'otx', nsken bixe' tan Ryos. Ej nin yi e'chk ajtza'kl yil tzitak'wok ama'l tetz tzone'j wuxtx'otx', nsken tak' Ryos ama'l tetz.

¹⁹ “Ncha'tz, swale' cyen tzitetz: Ko at cob axwok yi junit sban itajtza'kl tan c'uche'n jun e'chk takle'n tetz Intaj yi at tcyaj', stak'e' i' tzitetz. ²⁰ Na kale na chichamwit quib cob, nka ox innitxajil, atin nintz scye'j, —chij Jesús scyetz.

²¹ Toque'n tzun Lu'-tz tan jakle'n jun tajtza'kl tetz Jesús:

—Ta!, ¿yatna' tir na taj tan incuyul paj jun wunak yi na juch til tzinwutz?
¿Tzicu'n polo' tan juk tir?

²² —Nk'e'tz ntin juk tir, ma na na taj tzacuy paj jun yaj juk tir oxc'al tu lajuj, —chij Jesús bantz tetz Lu'.

Yi mos yi quinin cuy paj yi tuch'

²³ “Na cho'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n chi banak jun wi'tz ajcaw scye'j yi e' mos. Ja oc i' tan peye'n chitx'ok'be'n. ²⁴ Nintzun ul ticy'le'n jun yi jat lo' mil xtx'ok'be'n tetz. Poro yi yaj, qui'c nin jun centaw colij ta'n tan ñchojle'n yi xtx'ok'be'n. ²⁵ Nintzun cawun nin yi wi'tz ajcaw tan bene'n c'ayi'n yaj tuml yi najal tu cyakil mebi'l, tan ñchojle'n yi xtx'ok'be'n yi at. ²⁶ Ma tal prow yaj, nin cu' mejlok swutz yi patrón tan jakle'n cuybil paj: ‘Ta!', chij, ‘max c'u'l lu' swibaj. Tak'e'u' mu'ñ pasens swetz. Tzinjoye' puntil tan ñchojle'n cyakil yi intx'ok'be'n.’

²⁷ “Tele'n tzun k'ajab yi patrón te i' nin cuy paj te yi xtx'ok'be'n. Tzaje'n nin ban yi xtx'ok'be'n i' swutz yi taw. Nin el yaj liwr.

²⁸ “Watok cunin el tzaj yaj swutz yi patrón yi cwe'n chic'ulul quib tu jun tuch'. Yi jun tuch'a'tz at xtx'ok'be'n tetz, poro qui'c mas, cobox ntzi' pwok. Bene'n tzun yaj tan yok'le'n yi kul tan biyle'n cu'n tuch'. Nintzun taltz: ‘iChojaj yi atx'ok'be'n swetz!' stzun i' tetz prow.

²⁹ “Cwe'n tzun mejlok yi jun tal prow yaja'tz swutz yi tuch', nin octz tan c'uche'n cuybil paj: ‘Ta', max c'u'l lu' swibaj. Tak'e'u' mu'ñ tal ama'l swetz, nin tzinchoje' cyakil.' ³⁰ Poro yi junt, quinin cuy paj yi tuch', nin oc ta'n xetze' tan ñchojol yi xtx'ok'be'n tetz.

³¹ “Yi quilol yi e' mas ak'unwil yi mbi cu'n ntulej yi juna'tz yi tuch', nin tak' ch'on scyetz. Nintzun e' ben tan talche'n tetz chipatrón yi mbi cu'n mbajij.

³² Ñchakxe'n tzun yi jun yaja'tz tan yi patrón, nin yajontz tetz: ‘Ñe'n yaj, chin junten nin awajtza'kl. Yi in wetz ja incuy cyakil yi atx'ok'be'n tan tu' yi ncu' awutz swetz. Cha'tz klo' maban atz. ³³ Ja klo' el ak'ajab te awuch' chi mme'l wetz ink'ajab tzawe'j. ³⁴ Chin chi'che'n nin ban c'u'l yi patrón yaj te'j, nin cawunin tan tak'le'n caws i', jalen yil ñchoj cyakil yi paj xtx'otx'be'n.'"

³⁵ —Ncha'tz sbne' intaj yi at tcyaj'. Stk'e' i' icaws cyakil yi axwok yi qui na icuy paj yi ituch', tetz cu'n italma!. Ej nin qui na taj yil tzina'wsaj junt tir yi quil, —chij Jesús bantz scyetz.

Qui'c cu tan cyaje'n paxil yaj yi txkel

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 ¹Itzun bantz yi baje'n xtxolil yi e'chk xtxolbila'se'j, tele'n tzaj tzuntz Galilea. Cho'n tzun tpone'ntz le luwar cwent Judea yi cho'n at jalaj cy'en a' Jordán. ²Wi'nin wunak e' xom nintz te'j, nin ul yos scyuch' yi e' yabi'ñ ta'n.

³Cyoque'n tzun cobox parisey tan joyle'n puntil yi ñe'nk jal til Jesús. Bene'n tzun chijakol tetz:

—¿Mbi na tal teru' ta'? ¿Ba'n pe' slaj len jun yaj yi txkel yi kol tz'icy' paj te'j?
—che'ch tetz Jesús.

⁴—¿Qui ptzun na chisi'leju' tul yi ley yi tz'iba'nt cyen yi na tal: 'Yaj tu xna'n e' tulej Ryos'? ⁵Ncha'tz at jun xtxolbil yi na tal: 'Tajwe'n cu'n tan cyaje'n cyen tilol jun yaj yi taj xtxu' tan cyok'bel quib tu txkel. Nin chijunaj quib yi coba'tz yi na cyok'bej quib. Junit na chiban swutz tkan Ryos.' ⁶Nk'e'tz cob chixone'n, ma na jun ntzi' nchibanc. Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink xcy'e jun wunak tan chijatxle'n yi jun lmuja'tz yi Ryos ncyok'ben cu'n, —chij Jesús scyetz.

⁷Cyoque'n tzun yi e' parisey tan jakle'n junt xtxolbil tetz:

—Yi ko ya'tz, ɔmbi tzuntz yi talnak Moisés yi ntin bnix jun u'j, tan cyaje'n cyen tilol jun yaj yi txkel? —che'ch bantz.

⁸Stza'wel tzun Jesús:

—Caj tlol Moisés yi xtxobible'j tan paj stze'tzal cyalma'u', poro le xe'tzibil tzaj nk'era'tz tajbil Ryos. ⁹Ma yi wetz inchusu'n i'tz: Alchok scyetz yi na pax cyen yi txkel, nin na tok'bej tib tu junt, jopol wutzaj i'. Ntin at cu tan paxe'n cyen yi xna'n yi ko jopol wutzaj i'. Ncha'tz, kol tok'bej tib jun yaj tu jun xna'na'tz yi cyajnak cyen paxi'n, jopol wutzaj i'.

¹⁰Cyoque'n tzun yi e' ñchusbe'tz Jesús tan yol tetz, itzun cyaltz:

—Ta', yi ko ntina'tz xe' tan cyaje'n cyen Paxil jun yaj yi txkel, ba'n tcu'n quil sjoy txkel, —che'ch.

¹¹—Bintzi lo', poro nk'e'tz cyakil yaj chitx'aje' yi xtxobible'j. Ntin yi e' yi ak'ij yi jun ajtza'kla'tz scyetz tan qui toque'n quixkel. ¹²At xe' tan qui toque'n quixkel cobox. At e' yi quil tz'oc quixkel tan paj yi po'tnak chiwankil yi quitz'le'nix. Ej nin at e' yi po'tnak chiwankil cyak'un wunak. Nin ncha'tz at e' yi qui na oc quixkel tan paj yi cyak'o'nt quib tan chixcone'n tetz Ryos. Alchok scyetz yi na nachon te'j yi ya'tz tajbil Ryos te i', ba'n sban tane'n.

Yi tk'ol Jesús yi banl squib e' nitxa'

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Ej itzun cyopone'n ticy'le'n cobox nitxa' swutz Jesús tan je'n tk'ol yi k'ab ñchiwi', nin tan nachol Kataj squibaj. Poro nin e' oc yi e' ñchusbe'tz tan makle'n chiwutz yi e' cy'anl tetz. ¹⁴Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Ak'wok ama'l scyetz yi e' nitxa' tan cyule'n swe'j. Quil tzimakwok chiwutz. Na cyakil yi e' yi cho'n tane'n chic'ulutxumil chi tane'n chic'ulutxumil yi e' nitxa'e'j, ya'stzun yi e' yi ate! tk'ab Ryos, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁵Je'n tzun tk'ol yi k'abtz chiwi' yi e' nitxa' tan tk'ol chibani. Yi wi't bnixe'n yi xtxobible'j, bene'n nin ban Jesús tul junt luwar.

Yi jilone'n jun ric tetz Jesús

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Ej itzun bantz, nintzun opon jun ac'aj yaj tan yol tu Jesús, nin jaktz tetz:

—Ta', chumbalaj nin ilu'. Tale'u' swetz, ɔmbi jun takle'n balaj tzimban tan incambal yi wutz'ajbil?

¹⁷Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—¿Mbi tzuntz yi na awal yi in balaj? ¿Qui pe' na el atxum tetz yi qui'c jun balaj at tzone'l wuxtx'otx'? Ntin Ryos balaj. Poro ko na awaj tzacambaj yi awutz'ajbil, banaj tane'n yi e'chk ca'wl.

¹⁸—Poro ćna' scyetz ca'wlil ta'? —stzun yaj.

—Quil cëxbiyołnakin; quil cëjopon wutzaj; quil cëalk'ij; quil tzajal cu'n jun wi awak' tetz alchok wunak. ¹⁹Lok'we' ataj atxu', nin lok'we' yi e' mas wunak chi na alok' awibatz,' —chij Jesús bantz tetz yaj.

²⁰—Poro ta', jetz yi in tzaj nitxa' wocle'n tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk xtxolbile'j, ćmbi tzun mas na tajtz?

²¹—Ko na awaj jal abalajil, cun c'ay yi amebi'l, nin oy nin yi jamel scyetz yi e' meba!. Tz'ak'llok tzun amebi'l tzca'y. Yil tzaban tane'n yi xtxolbile'j, ba'n tzun cëu'l tz tan axome'n swe'j, —stzun Jesús bantz tetz yaj.

²²Poro yi tbital yaj yi xtxolbile'j, wi'nin bisune'n na chin ric nin i!. Cyaje'n cyen tzun tilol yaj yi Jesús.

²³Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ḥchusbe'tz:

—Swale' nin tzitetz yi mero bintzi, at q'uixbel tan cambal jun ric yi balaj tiemp yil tz'ul tzaj Kataj Ryos tan cawu'n. ²⁴¿Ja pe' itbit? Ni'cu'n q'uixbel tan tpone'n jun ric le balaj ama'l kalel cawune't Ryos, chi yi q'uixbel tan ticy'e'n jun camey tul jun julil bak tz'isbil, —chij Jesús bantz.

²⁵Yi quibital yi e' ḥchusbe'tz yi xtxolbile'j, nintzun e' el yabtz te'j, nintzun cyaltz squibil quib:

—Yi ko ya'tz, ćxe'n tzun clax jun?

²⁶Che' bene'n tzun xmayil Jesús, nintzun ben tlol scyetz:

—Quil xcy'e' jun wunak te yi xtxolbile'j, poro qui'c jun takle'n yi qui'k xcy'e' Ryos te'j.

²⁷Toque'n tzun Lu' tan yol tetz Jesús:

—I bin jalu' Ta!, yi o' ketz ja cyaj kilol cyakil yi kamebi'l tan kaxome'n te'ju!, ćmbi tzun skacambaje'tz?

²⁸Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale! nin tzitetz, yil tz'ul yi tiemp yil tz'oc cyakil tetz ac'aј, nin yil chinc'ole' tan cawu'n le c'olchbil yi wi'nin k'ej, ncha'tz axwok, xc'olek tzinxlaj tan chicawe'n yi coblaj k'u'j xonl k'ajtzun kamam Israel. ²⁹Ncha'tz alchok scyetz yil til cyen yi tetz ca'l, nka yi e' titz'un, nka yi taj atxu', nka yi txkel, nka nitxajil, nka xtx'otx' tan xome'n swe'j, scambaj yi juna'tz jun cient mas. Ej nin ncha'tz scambaj i' yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. ³⁰Poro at wi'nin e' yi bajxche', yi wi'tzbil ḥchibne!. Nin at e' yi wi'tzbil quitane'n yi ḥchibajxok tan chicambal yi quitz'ajbil.

Yi elsawutzil tetz chichojo'n cobox ak'unwil

20 ¹“Ni'cu'n sbajok tul yi balaj tiemp yi at tulbil, chi banak jun yaj taw pinc scye'j e' mos. Itzun bantz, jalchan cunin tele'n yaj tan chijoyle'n ak'unwil tan ak'un tuch!. ²Yi jale'n cobox ta'n, ja bixe' chirrat tan ḥchojol jun pwok te chik'ej, nin e' ben ḥchakol tan ak'un. ³Yi tpone'n beluj ch'ich' jalchan, ja noj quen i' scye'j coboxt ak'unwil yi qui'c cyak'un. ⁴Nin ben tloltz scyetz: ‘Ak'ujenwok swuch', nin cxinchoje'wok.’ Chibene'n tzuntz tan ak'un. ⁵Ma tpone'n chajcu'n k'ej, ja el tan chijoyle'n coboxt ak'unwil. Nin ncha'tz ban i' yi tpone'n ox

ch'ich' cu'lbe'n k'ej. ⁶Ej nin yi tpone'n o' ch'ich' cu'lbe'n k'ej nin el tzaj junt tir tan xo'n. Ja noj cyen scye'lj coboxt yi qui'c cyak'un, nin taltz scyetz: '¿Mbi na ibanwok tzone'lj? ¿Qui'c pe' itak'un?' ⁷'Qui'c ta', qui'c kak'un na jal ka'n,' che'ch bantz. 'Quibene'nk bin tan ak'un swuch!'

⁸"Itzun bantz, yi cwe'n k'ej, nin cawun yi patrón te yi martoma' tan chichakle'n yi e' mos tan tele'n chichojo'n. 'Bajx che' achoj yi e' yi buch tlen ncho'c tan ak'un. Wi'tzbil tlen che' achoj yi e' yi jalchan nchixe'tij tan ak'un,' stzun yi patrón tetz martoma'.

⁹"Cyopone'n tzun yi e' yi e' xe'tij tan ak'un o' ch'ich' cwe'n k'ej. Yi tele'n tzaj chichojo'n, ja ak'lij jujun pwok te jujun. ¹⁰Ma yi cyopone'n yi e' yi e' xe'tij tan ak'un bajx cu'n, le wutz yi cyetz cyajtza'kl yi nimt cu'n yi cyetz chichojo'n tz'ak'llok, poro qui!. Jujun pwok ak'lij tetz jujun. ¹¹Cyoque'n tzuntz tan xoch'o'n tetz yi patrón: ¹²'Ta!, Ʉmbi tzuntz yi nicy' nin tu' kachojo'n mban scyuch' yi e' yi june'n or nchak'uj? Ma ketz ja icy'pon cu'n jun k'ej ka'n. Ja katij wi'nin k'ej. Poro ni'cu'n kachojo'n mban scyuch!'

¹³"Saje'n tzun stza'wel yi patrón tetz jun scyeri yi e' ak'unwila'tz: 'I bin jalu' wamiw, max ac'u'l. Nk'l'e'tz cachil na chintzan tan baje'n tzite'. ɄNk'era'tz pe' katraj tzituch' tan inchojol jun pwok te ik'ej? ¹⁴Je'j, tz'amwok ipu'k, nin quitaje'nk, na yi in wetz na waj yi nicy' nin tu' ichojo'n sban. ¹⁵Na yi in wetz, ba'n tzimban wajbil te impu'k. ɄNka na tzun tak' chi'ch c'u'lal yi imbalajil tzitetz? ¹⁶Yi xtxolbile'j na Ʉchaj: Yi e' wi'tzbil chocopon tetz bajx, ma yi e' bajx chocopon tetz wi'tzbil. Na tzan Ryos tan chimoxe'n tzaj wi'nin, poro qui'c mas e' yi Ʉchiclaxok.

Yi talolt Jesús yi at cyocbil wunak tan biyle'n

(*Mr 10.32-34; Lc 18.31-34*)

¹⁷Itzun bantz yi na chixon tbe' tan cyopone'n Jerusalén, nintzun e' el tzaj Ʉchakol yi e' Ʉchusbe'tz Ʉchixo'l yi e' mas wunak tan yol scyetz chichuc cuntu!. Itzun taltz:

¹⁸—I bin jalu', sak tziwutz yi cho'n at kabembil Jerusalén. Yi nsken wi't kopon Ʉchinjatxlok Ʉchik'ab yi e' wi'tz pale', nin Ʉchik'ab yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ncha'tz sbixek cya'n tan wele'n cu'n swutz. ¹⁹Chinjatxlok Ʉchik'ab yi e' awer nak. Nocopon tetz chitzel'lbe'tz. Chinlo'onk cya'n nin chinjepon cya'n swutz pasyon. Chinquimok, poro le toxi'n k'ej nitz'ok junt tir Ʉchixo'l alma', —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi chijakol cob yaj chik'ej

(*Mr 10.35-45*)

²⁰Itzun te yi na chixon tbe', nintzun opon yi xtxu' Jacow tu Wa'n tan yol tetz Jesús. Xomche' yi cob tala'tz te'j. E' cy'ajl Zebedeo. Cwe'n tzun mejlok yi jun xna'na'tz swutz Jesús tan jakle'n jun pawor tetz. ²¹Bene'n tzun jakol Jesús tetz: —¿Mbi na taju' swetz?

—Ta!, yil tz'ocu' tan cawu'n, na klo' waj yil tak'u' chik'ej yi cob wale'j tan chic'olewe'n xlaju!. Jun le sbalu', nin junt le maxu', —chij xna'n tetz Jesús.

²²Talol tzun Jesús scyetz:

—Yi axwok itetz, qui na el itxum tetz yi mbi na cxtzanwok tan c'uche'n. ɄPe xcyekwok tan muc'le'n yi q'uixc'uj yi tz'icy'pon wetz wa'n? —chij Jesús bantz.

—Kaxcyek ta!, —che'ch cob yaja'tz.

²³Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol tzitije' yi q'uxc'uj yi tzintije' wetz, poro tan ic'olewe'n tzinxlaj nk'e'l tz in chincawunk te'j, ma na cho'n tz'ak'lok scyetz yi e' yi txa'ijche't tan intaj.

²⁴Itzun yi quibital yi lajujt cyuch!, nintzun je' x̄chiwutz yi mbi'tz na chitzan yi cob tan jakle'n tetz Jesús. ²⁵Toque'n tzun Jesús tan chichakle'n tzaj, nin taltz scyetz:

—Na itilwok yi x̄e'n quitane'n yi e' wi'tz ajcaj lakak lmak tnum, wi'nin na chicawun. Na cho'c wunak jak' chica'wl. ²⁶Poro qui na taj yi ya'tz tziban itetz. Ma na je puntile'j, ko at jun tzixol' yi na taj jal k'ej, tajwe'n tan toque'n i' tetz chichakum yi e' mas. ²⁷Ko at jun tzixol' yi na taj tz'oc tetz bajxom, tajwe'n tan toque'n tetz chichakum yi e' mas. ²⁸Chi wutane'n wetz, yi in Bajx Cy'ajol, nk'era'tz inmantar yi nink cho'c wunak tetz inchakum, ma na ja nu'l tan woque'n tetz chichakum wunak. Ja nu'l tan wuk'ol wib tk'ab quimichil tan chiclaxe'n wi'nin wunak.

Yi tule'n yos tan Jesús scyuch' cob moyi'x̄

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Itzun bantz yi cyele'n tzaj le tnum Jericó, wi'nin wunak e' xom tzaj te Jesús.

³⁰At tzun cob moyi'x̄ c'olxche' tzi be!. Yi quibital yi ticy'e'n cu'n Jesús, nin e' x̄ch'intz:

—Kajcaw, ilu' yi xonl Luwiyi yi at tulbil, elk k'ajabu' ske'j.

³¹Cyoque'n tzun yi e' wunak tan makle'n chitz'i tan qui't chiixch'ine'n, poro mas tcunin na chiixch'intz:

—Ta!, ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiyi yi at tulbil, elk k'ajabu' ske'j.

³²Taquewe'n cu'n tzun Jesús, nin e' saj x̄chakol yi e' moyi'x̄ te'j tan jakle'n scyetz:

—¿Mbi itajbil swetz?

³³—Ta!, na klo' kaj yil jakxij kawutz.

³⁴Tele'n tzun k'ajab Jesús scye'j, nin oc macol te chiwutz. Ninin ul yos scyuch!, nin e' xom nintz te'j.

Yi tpone'n Jesús Jerusalén

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 ¹Yi txantok tan cyopone'n Jerusalén, ja chopon naka'jil yi tal tnum Betfagé, yi cho'n at te c'u'll wutz yi na bi'aj wi Olivo. Che' saje'n tzun x̄chakol Jesús cob x̄husbe'tz, ²nin taltz scyetz:

—Quibene'nk le aldey tzi'ne'j. Yil exopon, tzitile' jun buru' c'alij yi at tal.

Pujwok tzaj, nin cy'ajwoke' tzaj. ³Ko al xmakonwok te'j, alwok: ‘Cho'n xconk tetz Kajcaw. Ax chul kuk'e't nin,’ x̄chijwok sban.

⁴Tan yi xtxolbile'j ja el cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen tak'un jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz, yi na tal:

⁵“Cun al scyetz aj Sión:

‘Bitwok tzaj, at tulbil ireyil.

Chin c'ulutxum nin i' sbne!.

Na yil tz'ul, cho'n at te jun buru',
jun ne'ë mam buru', tal jun ekum ektz tu!.' ”^t

⁶Chibene'n tzun yi cob x̄chusbe'tza'tz tan ticy'le'n chimantar yi e' ben chakij telj. ⁷Yi tule'n quicy'al yi e' buru'a'tz, nin je' cyak'ol yi chixbu'ktz tetz scy'e'j yi tal ni' buru'. Kalena'tz je'n Jesús te'lj. ⁸Ma yi e' wunak wi'nin chimule'n. At e' baj cu'n chilit'ul chixbu'k kale atit ticy'bil Jesús. Ej nin at e' e' ben tan tamle'n k'ab tze' tan cwe'n tbe' kale atit ticy'bil i!. ⁹Cyakil yi e' wunak yi bajxche' scyuch' yi e' yi xomche't tzaj, wi'nin chiëch'ine'n:

—iKak'e' kak'ajsbil tetz yi june'l, na i' yi jun xonl Luwiy yi at tulbil! iAt banl Kataj tibaj, na Ryos nchakon tzaj! iKak'e' bin kak'ajsbil tetz Ryos! —che'ch yi e' wunaka'tz.

¹⁰Yi tocomponen Jesùs le tnum Jerusalén, wi'nin chiëch'ine'n wunak te'lj tan tzatzin yi ate' cu'nt. Poro at e' yi chijak squibil quib:

—¿Mbi eka'n tan yi yaje'l? —che'ch.

¹¹—Ya'stzun Jesús, aj Nazaret cwent Galilea. I' jun elsanl stzi' Ryos, —che'ch coboxt ban tzajtz.

Yi toque'n Jesùs tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl le templo

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹²Yi baje'n wi' yi e'chk xtxolbila'se'l, cho'n tzun toque'n Jesùs tc'u'l yi ama'l cy'anl te yi templo, nin octz tan chilaje'n len yi e' yi na chitzan tan c'ayi'n, nin tan lo'k. Nin baj je' trimpul yi e'chk chimes yi e' tx'exunl wutz pwok. Ncha'tz yi chichem yi e' c'a'y plomë. ¹³Te yi na tzan tan chilaje'n len, nin tal i' scyetz:

—Tz'iba'nt cyen: ‘Yi weri inca'l, ya'stzun nachbil wetz,’ poro yi e' cyeru' na xcon cya'nul' tetz jun molbil alk'om, —stzun Jesús.

¹⁴Te yi at i' le templo, nin ocopon chiëkansal quib cobox moyi'ë, tu cobox co'x, ej nin ul yos ta'n scyuch!. ¹⁵Poro wi'nin x̄chi'che'n chic'u'l yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi quilol yi e'chk milawr yi bnix tan Jesús. Nin ncha'tz at e' nitxa' yi na chiëch'in: “Wi'nin k'ej yi yaje'l, na i' yi xonl k'ajtzun rey Luwiy yi at tulbil,” che'ch bantz.

Yi quibital yi e' wi'tz pale' yi chiyol yi e'a'tz yi na chitzan tan talche'n le templo, ¹⁶nintzun e' octz tan jakle'n tetz Jesús:

—¿Na pe' awit nin yi k'ajsbil yi na chitzan nitxa' tan tak'le'n? ¿Ba'n cëchij lo'? Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Na, na wit, poro qui pe' na chisi'lej cyeru' yi jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: ‘Ryos na ak'on cyajtza'kl yi e' nitxa' scyuch' yi e' tal ni' tan cyak'ol chik'ajsbil tetz.’ Ya'stzun yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen, —stzun Jesús scyetz.

¹⁷E' cyaje'n un cyen tzun tiloltz, nin icy'tz. Cho'n tzun tpone'ntz le aldey Betania. Ya'stzun baje't ak'baltz ta'n.

Yi skeje'n jun wi' ibë tan Jesús

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸Itzun bantz le junt eklok, yi pakxe'n tzaj Jesús tnum, nin saj we'j te'j tbe'!

¹⁹Bene'n tzun tilol jun wi' ibë yi at tzi be!. Yi bene'n klo' tan stzutle'n tzaj wutz, quinin jal jun lo'baj ta'n. Ntin xak wi'nin. Nin oc tlol te jun wi' ibëa'tz:

^t21.5 Zac 9.9.

—Qui't cëwutzin sbne' opon tunintz, —stzun i' tetz.
 Na el tzaj cunin yi yole'j le stzi', yi skeje'n yi jun wi' ibëxa'tz.
²⁰ Yi quilol yi e' xëhusbe'tz yi xtxolbile'j, nin e' baj el yab te'j, nin e' jaktz tetz Jesús:

—¿Xe'n tzuntz Ta!, yi chin lajke'l nin nskej jun wi' tze'e'j? —che'ch.
²¹—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz. Yi nink k'uke' ic'u'l swe'j, nin qui'k tzicabej ic'u'l, xcyekwok tan banle'n e'chk milawr chi na imban wetz. Ncha'tz ko quil tzicabej ic'u'l, ba'n tzitalwok tetz yi wutzel'j: ‘Cawle'n tzone'j, quilo'k xe mar,’ nin ya'tz nin sbne'-tz. ²²Yi nink k'uke' ic'u'l te Ryos, tz'ak'lok cyakil yi na ic'uchwok.

Yi chijakol tetz Jesús yi na' ak'on k'ej i'

(*Mr 11.27-33; Lc 20.1-8*)

²³Bene'n tzun Jesús le templo. Itzun te yi na tzan tan chichusle'n wunak, nin e' opon yi e' wi'tz pale' scyuch' yi wi' banl chiwi' yi e' judiy tan jakle'n tetz:

—¿At ptzun ak'ej tan chichusle'n wunak? ¿Na' nmak'on ak'ej? —che'ch tetz Jesús.

²⁴—I bin jalu', bajx tzinjake' jun xtxolbil scyeru!. Kol cyalu' yi puntil swetz, ncha'tz in swale' scyeru' yi na' nmak'on ink'ej. ²⁵¿Na' site't k'ej k'ajtzun Wa'n Bautist tan je'se'n a' chiwi' wunak? ¿Ryos pe' ak'on tetz, nka e' tu' wunak? —chij Jesús bantz scyetz.

E' baj xe'te'n tzun tan wolnewe'n squibil quib: “Kol kal yi Ryos ak'on k'ej Wa'n, stale' sketz yi mbi tzuntz yi quinin nkaban tane'n yi xëhusu'n. ²⁶Ej nin kol kal yi wunak tu' ak'on k'ej Wa'n, ¿mbil chitxum wunak ske'j? na cyakil wunak na cyocsaj yi elsanl stzi' Ryos k'ajtzun Wa'n,” che'ch squibil quib.

²⁷Jalta'tz nin ben cyalol tetz Jesús:

—Cuquen, qui na pujx ka'n, —che'ch.

—Ko ya'tz cyajtza'klu', ncha'tz in wetz, quil wal scyeru' na' nmak'on ink'ej tan chichusle'n yi e' wunake'j, —chij Jesús scyetz.

Yi elsawutzil tetz yi cob cy'ajol

²⁸—I bin jalu', ¿mbi na chitxumu' te yi jun elsawutzile'j? At jun yaj yi at cob cy'ajl. Nintzun taltz tetz jun scyeri cy'ajl: ‘Cun ak'ujen wi cojbil.’ ²⁹Stza'wel tzun yi cy'ajl yaj: ‘Qui' ta', qui na waj.’ Poro le junt tkuj nintz, nintzun je' xtx'ixpul yi tajtza'kl, nin bentz tan ak'un. ³⁰Ite'n nin xtxolbila'tz ben tlol tetz yi junt cy'ajl. Stza'wel yi jun cy'ajla'tz: ‘Cu ta', nchimben.’ Poro quinin ben. ³¹I bin jalu', ¿na' scyetz jun scyeri yi cob cy'ajola'tz yi ban tane'n yi ca'wl yi taj? —stzun Jesús scyetz.

—I bin bajx, —che'ch.

—I bin jalu', jun cu'n yol na walnin scyeru', yi e' aj peyunl cwent awer nak, yi chin cachí' nin e' xëchiwutzu', scyuch' yi e' wi'tz bnol tetz, chocopon cyera'tz tk'ab Ryos. ³²Poro yi e' cyeru', quil cho'cu' tk'ab Ryos. Na ja ulak Wa'n Bautist tan xtxole'n scyeru' yi mbi'tz yi e'chk takle'n yi tajwe'n tan chibnolu' tane'n, nin quinin nchibantu' tane'n. Ma yi e' aj peyunl cwent awer nak, yi chin cachí' nin e' xëchiwutzu', wi'nin e' ja cyocsaj, nin ja chibantu' tane'n. Nin ncha'tz yi e' wi'tz bnol tetz, at e' yi nchibantu' tane'n. Poro lastum e'u', na ja quilu' yi mbi nchibantu'. Poro quinin nchitx'ixpuju' yi cyajtza'klu'.

**Jun el sawutził scyetz yi e' ak'unwil yi juntlen cyajtza'kl
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)**

³³ “Quibit tzaju' yi junt el sawutził'e: At jun yaj yi cu' tawal uva tc'u'l jalaj tx'otx'. Nin oc pe'm te'j. Nin bnix jun pila' ta'n kale na ele't yi t'a'al uva. Nin ncha'tz ja bnix jun xcyak'te' ta'n. Yi bnixe'n, nintzun ben tk'ol yi jalaj luwara'tz tan c'mo'n'i'n. Bene'n tzun i'-tz joylaj tan pyaj.

³⁴ Ma yi k'abte'n cosech, nin e' ben ḥchakol cobox ḥchakum tan ticy'l e'n tzaj mu'x tetz te yi cosech. ³⁵ Poro yi e' c'amol tx'otx', nin e' oc tan chitz'amle'n e' chakum, nin lo'on jun cya'n, nin junt quim cya'n, nin e' oc tan c'oxle'n junt tan c'ub. ³⁶ Ya'stzun bantz te jun tira'tz. Pontzaj tlen bene'n ḥchakol yi taw luwar junt tx'akaj chakum. Poro yi e' c'amol, nin e' octz tan chibiyle'n chi e' ban scye'j yi bajx tx'akaj.

³⁷ “Wi'tzbil tlen bene'n ḥchakol yi taw luwar yi tetz cy'ajl, na le wutz yi tetz tajtza'kl yi scyeke' ḥchi' yi cy'ajol. ³⁸ Poro yi bene'n quilol yi e' c'amol yi cy'ajol, nintzun cyaltz squibil quib: ‘Je nocx tz'ule'j. Ya'stzun sc'o'ek cyen tibaj luwar. Ba'n tcu'n kabiye' cu'n'x tan kacambal ketz yi luwar.’ ³⁹ I nin tzun cyulejtz. E' octz tan stz'amle'n, nin el cya'n tul luwar, nin cu' chibiyoltz, —stzun Jesús scyetz.

⁴⁰ Toque'n tzun Jesús tan jakle'n scyetz yi e' wi' banl wi':

—I bin jalu', yil tz'ul tzaj yi taw luwar, ḥmbil sban i' scye'j yi e' c'amola'tz?

⁴¹ Saje'n tzun chitza'wel yi e' wi' banl wi':

—Quil tz'el k'ajab i' tan chibiyle'n cu'n yi jun jilwutz wunaka'tz. Ej nin stk'e! i' yi luwar tan c'mo'n'i'n scyetz junt tx'akajt. Yi junt tx'akaja'tz, cupon chijatxol yi cosech, nin scyak'e' tetz taw luwar, —che'ch yi e' wi' banl wi' bantz tetz Jesús.

⁴² Toque'n tzun Jesús tan talche'n scyetz:

—Qui pe' na chisi'lēju' yi yol Ryos yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

‘Yi c'ub yi qui'c xac ḥchiwutz yi e' bnol ca'l,

ya'stzun yi c'ub yi mas tajwe'n tan xcone'n.

Kajcaw txumul tetz yi xtxolbile'j.

Ej nin chumbalaj nin yi xtxumu'n i!.’^u

⁴³ I bin jalu' yi eka'n tan yi xtxolbila'se'j i'tz: Cheleponu' cwent Ryos, nin chocopon junt tx'akajt tetz chixelu' yi scyak'e' tzatzin tetz Ryos. ⁴⁴ Inti yi jun c'uba'tz, alchok scyetz yil je' tzotp te'j, sq'uixpok. Ncha'tz cyakil yi e' yil saj yi c'ub squibaj, puch'ij cu'n ḥchibne' ta'n, —stzun Jesús bantz scyetz yi e' wi' banl wi'.

⁴⁵ Yi quibital yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' parisey yi e'chk el sawutził'a'se'j, nin el chitxum tetz yi e' te'n na tzan Jesús tan chiyolche'n. ⁴⁶ E' oc klo' tan stz'amle'n Jesús, poro nin e' xob scyetz wunak na nsken cyocsaj wunak yi Jesús, i' jun elsanl stzi' Ryos.

Yi el sawutził tetz jun quicyuj

22 ¹ Toque'n tzun Jesús tan xtxole'n coboxt el sawutził scyetz wunak:

² “Je junt el sawutził'e, yi na ḥchaj yi na' scyetz e' yi ba'n cho'c tajjal yi emon Ryos: Oktz ka'n yi at jun wi'tz ajcaw. Yi toque'n txkel yi cy'ajl, nin oc tan

^u 21.42 Sal 118.22-23.

xtxumle'n jun balaj quicyuj. ³Yi xtxumxe'n, nin ben ḫchakol cobox ḫchakum tan chichakle'n yi e' xtxocum. Poro quinin e' ul.

⁴“Chibene'n tzun ḫchakol junt tir yi e' ḫchakum tan talche'n scyetz: ‘Ja che' imbiy cobox inwacx, nin ncha'tz ja che' imbiy cobox wawun yi k'ansa'nche'. Ja bnix cyakil tu kawa!. Na waj yil chu'l' jalcu'n tan tilwe'n quicyuj,’ ḫchijwok sban scyetz, stzun taw quicyuj. ⁵Poro yi e' txocum yi na tzan chichakle'n, quinin chicuji. Yi tbital jun yi stziblala'tz, nin ben tan tilwe'n xtx'otx!. Ma junt cho'n bene'n tan pyajil'n. ⁶Nin yi e' mas xtxocum, nin e' oc tan chitz'amle'n yi e' ḫchakum yi jun wi'tz ajcawa'tz. E' oc tan chijisle'n, nin tan chibible'n cu'n. ⁷Yi tele'n xtxum yi wi'tz ajcaw tetz, wi'nin ḫchi'che'n c'u'l scye'l. Nin e' ben ḫchakol yi e' tetz sanlar tan chibible'n cu'n, nin tan toque'n t'inij k'a'kl cyakil yi tnum kale ate't. ⁸Bene'n tzun tlol yi jun wi'tz ajcawa'tz scyetz e' ḫchakum: ‘Ja wi't bnix cyakil yi e'chk takle'n tan katzatzine'n te quicyuj, poro yi e'a'tz yi nche' katxoc klo', qui'ct rmeril tan cyule'n na qui'c chixac. ⁹Quibene'nk lakak e'chk ḫchicy be' tan chitxocle'n tzaj alchok jilwutz wunak yil cxnoj quen scye'l.’ ¹⁰Chibene'n tzun yi e' ḫchakumtz lakak be', nin saj chimolol cyakil yi e' yi e' noj quen ḫchiwutz. At balaj wunak, nin at mal wunak e' baj opon cya'n. Noj cu'n ca'l'a'tz cyak'un wunak.

¹¹“Te yi nsken chicham quib wunak, nin opon yi wi'tz ajcawa'tz tan chixmaye'n. Nintzun ben tilol yi at jun yaj yi qui weko'n tib tan be'chok tetz quicyui'l'n. ¹²Bene'n tzun tlol tetz: ‘Wamiw, ḡnxac ncö'o'c tzaj tzone'l? na qui'c be'chatz at tzawel'j tetz quicyui'l'n.’ Poro yi yaj, qui'c nin ben tlol. ¹³Cawune'n tzun yi wi'tz ajcaw scyetz yi e' ḫchakum: ‘Ma jal', c'alwok cu'n tkan tu k'ab, nin jo'lwok len tzi'n tul tz'o'otz. ḫch'ink, nin skitx'nek xe te' tan q'uixc'uj,’ stzun wi'tz ajcawa'tz scyetz. ¹⁴Bintzinin, wi'nin e' yi na tzan Ryos tan chimoxe'n tzaj, poro qui'c mas yi e' yi ḫchiclavok,” stzun Jesús scyetz.

Yi pwok yi na ak'lilj tetz César

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Toque'n tzun chitxumu'n yi e' parisey tan joyle'n puntill yi ḫe'nk ljal til Jesús.

¹⁶Nin e' ben chichakol cobox cyuch' tan yol tu Jesús, itzun cyaltz:

—Ta', na kil ketz yi qui'c nin mu'x la'jilu!. Ej nin na kil yi xtxolbil cu'n na tuleju' yi xtx'olche'n xo'l yi tajbil Ryos. Qui na tzanu' tan xtxole'n ntin yi e'chk takle'n yi na chipek' wunak te'l, na qui na xobu' tan talche'n paltil jun. Qui'c na ban mpe atk k'ej yaj nka qui'c. ¹⁷Cha'stzun te Ta', ja ku'l swutzu' tan jakle'n jun kajtza'kl teru!. ḡBa'n pe' lkak' yi pwok yi na tzan César tan jakle'n sketz, nka qui'?

¹⁸Poro jalculin nachone'n Jesús te cyajtza'kl, yi suble'n tu' i' cyajbil. Cha'stzun te bene'n tlol scyetz:

—Chiwutz tuwu', chipraj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj. ḡNxac na chitzanu' tan joyle'n puntill tan jale'n wil? ¹⁹Chichaj tzaju' jun pwok swetz yi na cyak'u' tetz César, —stzun Jesús scyetz.

Saje'n tzun cyak'ol jun pwok tetz. ²⁰Ma yi cwe'n xmayil Jesús, nin ben jakol scyetz:

—᠁Na' taw yi yubile'l yi at swutz, nin na'l taw yi bi'aj yi banij swutz?

²¹Tetz César, yi wi'tz ajcaw, —che'ch ban tzaj.

—Yi ko tetz César, ba'n cyak'u' tetz. Poro ncha'tz tajwe'n lcyak'u' tetz Ryos cyakil yi tetz, —chij Jesús scyetz.

²² Yi quibital xtxolbile'j, nin e' baj el yabtz te'j. Cyaje'n cyen tzun quilol Jesús, nin e' ajtz.

At junt tir itz'e'n
(*Mr 12.18-27; Lc 20.27-40*)

²³ Ite'n nin k'ejal'tz yi cyopone'n cobox scyeri e' sadusey te Jesús. Yi e' sadusey, quinin cyocsaj yi at junt tir itz'e'n ḥchixo'l alma!. Cha'stzun te ja cho'c tan joyle'n puntil tan pile'n Jesús:

²⁴ —Ta', talnak k'ajtzun Moisés yi kol quim chmil jun xna'n yi ntaxk jal chinitxa', tajwe'n tan toque'n yi titz'un yi alma! tetz chmil yi xna'n, bantz quil sotz yi xonl i!. ²⁵ I bin jalu' Ta', at bin juk yaj, quitz'un quitzicy quib. Yi bajxnak nin cyok'bej quib tu jun xna'n, poro yi ntaxk jal chinitxa', nin quim yi yaj. Cha'stzun te toque'n xna'n tk'ab yi titz'un yi k'ajtzun chmil. ²⁶ Ite'n nin bana's tu ca'p, nin tu yi tox'i'n. Baj elepon cunin chmilil xna'n yi juk yaja's, yi quitz'un quitzicy quib. ²⁷ Wi'tzibil tlen quime'n xna'n. ²⁸ Ma jalu' Ta', yi nink chitz'ij jun tir chixo'l alma!, ḫna' scyetz jun yi mero chmil nin xna'n sbne'-tz chixo'l yi juk yaja'tz?

²⁹ Saje'n tzun stza'wel Jesús scyetz:

—¿Nk'e'tz pe' xubse'n nchibantu' tan tu' yi qui na el chitxumu' tetz yi yol yi tz'iba'nt cyen, nin tan tu' yi qui na puix yi porer Ryos cya'nul? ³⁰ Na yi chitz'ij junt tir yi e' alma!, qui't cyok'bej quib, nin qui't cyok'bej quib chinitxa!. Cho'n ḫchibne' cyetz chi quitane'n yi e' ángel, yi ate' tcyaj'. ³¹ Inti xtxolbil te itz'e'n ḫchixo'l alma!, qui ptzun na chisi'leju' yi yol yi alijt cyen tan Ryos tetz Moisés? ³² Na, talnak i!: 'I ina'tz in chiRyosil Abraham, tu Isaac nin Jacow.' Nsken chiquim yi ox yaja'tz yi talol Ryos yi yole'j. Na tzun ḫchaj sketz yi qui sotzsnake!. Na yi Kataj Ryos, i' kaRyosil, yi o' yi itz'o' scyuch' yi e' yi quimnak chiwankil. Swutz Ryos qui'c nin jun wunak yi najk sotz, —stzun Jesús scyetz.

³³ Yi quibital wunak yi xtxolbile'j, nin e' el yab te'j, na qui'c mu'x paltil.

Yi ca'wl yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n
(*Mr 12.28-34*)

³⁴ Yi quibital yi e' parisey yi nsken chilo'on yi e' sadusey tan Jesús, cwe'n tzun chimolol quibtz te'j. ³⁵ At tzun jun ḫchixo'l yi e' pariseya'tz yi i' jun tx'olol xo'l yi ley Moisés, nin octz tan jakle'n jun xtxolbil tetz Jesús tan pile'n i!. Itzun taltz:

³⁶ —I bin jalu' ta', txo'l cyakil yi e'chk ca'wl, ḫna' scyetz jun yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n?

³⁷ Saje'n tzun stza'wel Jesús tetz:

—'Lok'aj yi aRyosil tetz cu'n awalma!, nin tetz cu'n awajtza'kl.' ³⁸ Ya'stzun ca'wl yi mas tajwe'n tan banle'n tane'n. ³⁹ Ej nin ni'cu'n mu'x tal yi ca'p yi na tal: 'Lok'we' yi e' wunak chi na alok' awib atz.' ⁴⁰ Yi cob ca'wle'j na jop cyakil yi e'chk ca'wl yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, nin na jop chichusu'n cyakil yi e' elsanl stzi! Ryos tentz.

Yi Cristo i' Tajcaw k'ajtzun Luwiy
(*Mr 12.35-37; Lc 20.41-44*)

⁴¹ Te yi ntaxk cha'j yi e' parisey, nin oc Jesús tan jakle'n yi xtxolbile'j scyetz:

⁴²—¿Mbi na chitxum cyeru' te yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan tule'n? ¿Na' scyetz kamam cyen yi xonl i' le chiwutz cyeru'?

—Cho'n at tulbil Cristo x̄chixol' xonl k'ajtzun kamam Luwi, —che'ch bantz tetz Jesús.

⁴³—Yi ko xonl tu' k'ajtzun Luwi yi Cristo, ̄mbi tzuntz yi talnak Luwi Wajcaw tetz? Na je yol k'ajtzun Luwi yi tz'iba'nt cyen:

⁴⁴ 'Nin tal Ryos tetz Wajcaw:

C'olchen cu'n tzone'l le insbal,

jalen cu'n lcho'c e' acontr wa'n jak' awukan,' stzun Luwi tentz.^v

Yi yole'l ya'stzun alij cyen tan k'ajtzun kamam Luwi tan porer yi Espíritu Sant.

⁴⁵ Ma jal', ko talnak k'ajtzun kamam Luwi 'Wajcaw' tetz yi Cristo yi bixba'nt tan tule'n, ̄mbi tzuntz na cyalu' yi wunak tu' i', yi xonl tu' Luwi i'?

⁴⁶ Yi quibital yi xtxobile'l, qui'c nin jun yol ben cyalol. Cya'l jun nimsaj c'u'l tan stza'we'n nin yol i'. Jetza'tz tzun qui't e' oc tan wak' ib tu Jesús.

Yi talol Jesús chipalti yi e' parisey scyuch' yi e' tx'olol xo'l ley Moisés

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 ¹Toque'en tzun Jesús tan yol scyetz yi e' wunak, nin scyetz yi e'
x̄chusbe'tz:

²"Yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' yi e' parisey, bixba'nt che' tan xtx'olche'n xo'l yi ley Moisés. ³Ba'n kol chixomu' te chichusu'n. Chibne'u' tane'n yi e'chk ca'wla'tz. Poro quil chixomu' te yi e'chk takle'n yi na chiban cyetz. Na yi e' cyetz, ba'n na chicawun te jun takle'n, poro qui na chiban tane'n. ⁴Chin al nin e'chk ca'wl yi na bixe' cyak'un, nin wi'nin na chicawun tan cyoque'n wunak tan banle'n tane'n. Poro yi e' cyetz siquier najk chiban tane'n mu'x tal. ⁵Cyakil yi e'chk takle'n yi na chiban cyetz, i'tz ntin tan jale'n chik'ej x̄chiwutz wunak. Quilninu' yi cu'lbil yol Kataj yi ch'inlij wutz chiplaj, nin yi c'alij te chik'ab. Nimte'n cu'n na cyulej. Ej nin quilninu' chixbu'k txow'i'n cya'n. Chumam nin ju' na cyulej. Ya'stzun na cyulej tan jale'n cyetz chik'ej x̄chiwutz wunak. ⁶Ej nin yi na bajij jun wa'a'n, ntin na cyaj cho'c jalen tzi'n quen tan majle'n yi bajx chem. Ej nin yi na chiban chimunl swutz Ryos tulak e'chk sinagoga, ntin na cyaj chic'ole' bibaj bajx chem, tan jale'n chik'ej. ⁷Yi e' cyetz, ntin na cyaj yi chin yut' cunin chik'ajlan wunak scyetz. Ej nin wi'nin na chitzatzin yi na a'lchij wutzile'n ta' scyetz.

⁸"Ma yi e' cyeru', quil chixomu' te jun ajtza'kla'tz. Quil cyak'u' ama'l scyetz wunak tan cyak'ol chik'eju' yi na chik'ajlan scyeru'. Na cyakil yi e' cyeru', quitz'un quitzicy quibu', nin ntina'tz jun chusul cyeru' i'tz yi Cristo. ⁹Ej nin quil cyalu' kataj scyetz alchok jilwutz wunak tzone'l wuxtx'otx!. Na jun ntzi' Kataj at, i'tz yi Ryos yi at tzi'n tcyaj. ¹⁰Quil cyak'u' ama'l scyetz wunak tan cyalol scyeru' yi e'u' ajcaw, na jun ntzi' Kajcaw at, i'tz yi Cristo yi suki'nt tan Kataj. ¹¹Yi e' yi na cyak' quib tetz chichakum yi e' mas, ya'stzun yi e' yi at mas chik'ej swutz Ryos. ¹²Tz'ak'lok chik'ej cyakil yi e' yi na cyocsaj quib juy, nin tz'elepon chik'ej yi e' yi na cyocsaj quib nim.

¹³"iLastum e'u' tx'olol xo'l ley Moisés, nin yi e'u' parisey! Chiwutz tuwu', chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj. Quibe'u' tk'ab Ryos, nin na chitzanu' tan makle'n chiwutz yi e' mas yi na cyaj cho'c tk'ab.

^v 22.44 Sal 110.1.

¹⁴ “¡Lastum e'u', na chiwutz tuwu', chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj! Na na chimajlenu' chica'l yi e' xma'lca'n, nin tunin na chiben tcyen tuninu' tan nacle'n Kataj tan tewe'n yi quilu!. Tan tu yi ya'tz na chibantu', tz'ak'llok mas chicawsu'.

¹⁵ “¡Lastum e'u', na chiwutz tuwu', chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj! Na na chibenu' joylaj tan tocse'n chic'u'l wunak tan chixome'n te cyeru' chichusu'nu!. Poro mas tcunin na chitzanu' tan chipitle'n nin tul il. Na yi na chixom te chichusu'nu', mas na chiben tul il cya'nu'!

¹⁶ “¡Lastum e'u', na e'u' q'uil chibe' wunak tane'n, poro jopij wutz cyajtza'klu'! Na na cyalu' yi qui'c til jun yaj yi qui na el cu'n te jilon yi ko ja xcon yi templo tetz stiwl yol i!. Poro ntin sjalok til yi kol xcon yi pwok yi colij le templo tetz stiwl yol. ¹⁷ ¡Chin yab nin cyajtza'klu'! Jopij wutz cyajtza'klu'!. ¿Qui'c pe' mas k'ej yi templo swutz yi pwok yi colij tu' le templo?

¹⁸ “Ej nin ncha'tz na cyal cyeru' yi qui'c til jun yaj yi qui na el cu'n te jilon yi ko na xcon yi patbil tx'ixwatz tetz stiwl yol i!. Poro at til ko quil tz'el cu'n te jilon yi ko ja xcon yi oy yi at tibaj yi patbil tx'ixwatz'a tz tetz stiwl yol i!. ¹⁹ E'u' yab. Jopij wutz cyajtza'klu'!. ¿Qui'c pe' na el chitxumu' tetz yi ni'cu'n xanil yi patbil chitx'ixwatzu' tu yi oy yi na je' tibaj? ²⁰ Na ko na xcon yi altar tetz stiwl yol jun yaj, nk'e'tz ntin altar na xcon tetz stiwl, ma na cyakil tu oy yi at tibaj. ²¹ Ncha'tz yi ko at jun yaj yi na oc yi templo tetz stiwl yol i!, nk'e'tz ntin yi templo na xcon tetz stiwl, ma na ncha'tz Ryos, na cho'n najlij i' le templo. ²² Ncha'tz yi ko at jun yaj yi na oc yi tcyaj' tetz stiwl yi yol i!, ni'cu'n chij najk oc Ryos tetz stiwl yi yol i!, na cho'n c'olchij Ryos tcyaj'.

²³ “¡Lastum e'u' tx'olol xo'l ley Moisés, nin yi e'u' parisey! Na chiwutz tuwu' chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj. Na cyak'u' chidiesmu' te yi tal ne'x cosech anix, nin te yi alwenu' yi at scyuch'u', nin na cyak'u' chidiesmu' te mu'x tal pumient yi na xcon tetz chic'o'csbilu', poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wl yi mas tajwe'n. Mas ba'n tcu'n yi nink cho'cu' tetz tz'aknak cu'n. Mas ba'n tcu'n yi nink tz'el nin chik'ajabu' te junt wunak. Ej nin mas ba'n tcu'n yi nink cho'cu' tan joyle'n puntil tan k'ukewe'n chic'u'l' te Ryos. Ba'n na chibantu' yi na cyak'u' chidiesmu' te chicoschu', poro ncha'tz na taj banle'n tane'n yi e'chk ca'wl yi mas tajwe'n. ²⁴ Yi e' cyeru', e'u' q'uil chibe' wunak, poro jopij wutz cyajtza'klu'!. Na chitxa'tzaju' quic'a'u' tan qui bene'n jun tal ni' us te'c'u'l. Na xchiwutz cyeru' xan kol baj cya'nu', poro qui tz'icy' scyeru' yi na baj jun chin wutzile'n camey cya'nu'.

²⁵ “¡Lastum e'u' tx'olol xo'l ley Moisés, nin yi e'u' parisey! Chiwutz tuwu', chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj. Na chixansaju' chilaku' tu e'chk chiplatuwu'. Chin tx'ajij cunin na cyuleju' solte'j, poro yi t'imbil yi at tc'u'l, alak' tu' tane'n, na xkantzaj nink na cyaju'. ²⁶ E'u' parisey, jopij wutz cyajtza'klu'!. Ma kol quil cyenu' e'chk ajtza'kla'tz, chin xansa'n nin tzun sbne' chilaku'-tz swutz Ryos.

²⁷ “¡Lastum e'u'! Na yi e' cyeru' na cyocsaj quibu' balaj, poro ni'cu'n e'u' tu jun nichil alma!. Chin skoj nin tane'n yi solte'j, poro yi tc'u'l nojnak tan bakil alma' tu e'chk takle'n cachi!. ²⁸ Cha'stzun quitane'nu', na cyocsaj quibu' balaj xchiwutz wunak, poro yi cyajtza'klu' chin cachi' nin.

²⁹ “¡Lastum e'u'! Na na chibantu' ba'n te chinichil yi e' k'ajtzun elsanl stzi! Ryos. Ncha'tz na cho'cu' tan nuc'le'n quen yubil yi e'chk chinichil yi e' balaj wunak,

yi quimnake' tentz. ³⁰Nin na cyalu!: ‘Yi ato’k ketz tul yi tiempa’tz yi cyoque’n yi e’ kamam kate’ tan chibiyle’n yi e’ elsanl stzi’ Ryos, yi o’ ketz qui klo’ nko’c tan chibiyle’n,’ che’chu!. ³¹Tan chiyolu’ yi na chiyolu’, na ḫchaj yi ni’cu’n cyajtza’klu’ scyuch’ e’ biyolnaka’tz yi e’ bijon yi e’ elsanl stzi’ Ryos sajle’n tunintz. ³²Na ite’n nin ajtza’kla’tz cy’a’n cya’nu’. Ba’n nin chixom ninu’-tz te’j tan wi’tze’n. ³³iNa chin juntlen nin e’u!! Quil che’lu’ liwr tk’ab yi jun chin wutzile’n q’uixc’uj yi banijt tetz cyeru’!

³⁴“I bin jalú’, ate’ balaj inchakum, nin ate’ balaj aj chusunl tan xtx’olche’n xo’l yi wetz inchusu’n. Ya’stzun e’al’s yi nchiben inchakol ḫchixo’lu’. Poro chocoponu’ tan chibuchle’n. At jujun yi ḫchiquimok cya’nu’. Ej nin at jujun yi jepon chipajolu’ swutz pasyon. Chocoponu’ tan chibuchle’n lakak sinagoga. Tunin chixomniu’ tan makle’n chiwutz lakak e’chk tnum. Sjalok quilu’ tan paj. ³⁵Ncha’tz yi e’chk takle’n cachí’ yi bnixnak cyak’un yi e’ chimam chite’u!, e’u’ lchojon tetz. Na elnak chiëch’el yi e’ balaj wunak cya’n. E’u’ lchojon cyakil yi il yi banake’ cyen jetz yi quimle’nix Abel yi balaj nak jalen yi quime’n Zacarías, yi cy’ajl Berequías, yi jun yi cho’n quime’n cya’n xo’l yi templo tu yi patbil tx’ixwatz.” ³⁶Jun cu’n yol, chichoje’u’ cyakil yi ila’tz, yi bajij sajle’nix tunintz, chichoje’u’ yi e’u’ yi ate’u’ jalú’.

Yi talol Jesús: “Lastum e’u’ aj Jerusalén”

(Lc 13.34-35)

³⁷“iLastum e’u’ aj Jerusalén! Na chisajle’nix tuninu’ tan chibiyle’n e’ elsanl stzi’ Ryos. Chisajle’nix tuninu’ tan c’oxle’n c’ub scye’j yi e’ ḫchakum Ryos yi e’ ulak ḫchixo’lu’. iJat lo’ tir el walma’ tan chimoxe’n tzaju’, chi na ban jun ti q’uitx tan chimolche’n yi e’ tal, tan cyoque’n jak! yi xicy!! Poro yi e’ cyeru’ qui na chic’ulu!. ³⁸Quil ninu’ yi ca’l Ryose’j, tz’inunin tu’ tane’n, na qui’c Ryos at. Ten cyaj tilol i’ yi ca’le’j. ³⁹Ncha’tz in, qui’t quilu’ inwutz jalen yil tz’ul yi tiempil yil cyalu’: ‘K’ajsbil tetz yi june’j, yi tzan cwe’n mule’n. Bixba’nt i’ tan Ryos tan cawu’n,’ che’chu’ sbne’.”^x

Yi talol Jesús yi xitok yi templo

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Tele’n tzaj tzun Jesús le templo. Te yi na chixon tbe’, nin oc chiëksal quib e’ ḫhusbe’tz xlaj tan ḫchajle’n nin yi balajil yi templo tu yi e’chk balaj ca’l yi cwent yi templo. ²Poro itzun tal Jesús scyetz:

—¿Chumbalaj nin pe’ yi ca’le’j yi na itilwok nin? Poro qui’c tak!, na jun cu’n, xitok cyakil. Cyakil yi c’ub yi weko’n tib te yi ca’le’j, qui’c nin jun yi qui’k cu’ ch’uk.

Yi e’chk techl yi sbajok yi txant tan tule’n yi wi’tzbil k’ejjal

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Chije’n pone’n tzun wi Olivo. Te yi c’olchij Jesús, nin e’ opon e’ ḫhusbe’tz te’j chichuc cuntu!, nin e’ octz tan jakle’n tetz:

—Ta’, na klo’ kaj yi nink talu’ sketz toná’ Ibajij cyakil yi e’chk xtxolbila’tz yi ntalu’ sketz. ¿Mbi techl ḫchaje’u’ yi txant tan stzaje’n wi’ yi tiempe’j? —che’ch bantz tetz Jesús.

^w 23.35 2 Cr 24.20-22. ^x 23.39 Sal 118.26.

⁴—Or tzitilwok, qui'l cxubsijwok, ⁵na ḫchijalok wi'nin e' yi scyale' yi e' len cu'n Cristo, nin wi'nin wunak ḫchixubsov cya'n. ⁶Tzitbite' stziblal yi na tzan e'chk lmak oyintzi!. Quil cxe'lwok yab te'j. Nin tzitbite' yi at tulbil mas lmak oyintzi!. Poro quil cxe'l yab te'j, na tajwe'n cu'n yil bajij e'chk takle'na'tz, poro nk'era'tz yi k'ejal tan stzaje'n wi' yi tiempel'. ⁷Chocopon e'chk lmak tnum tan oyintzi! scyuch! yi e' mas lmak tnum. Tz'ocopon junt tnum tan biyle'n junt tnum. Sjalok we'j. Tz'u'l wi'nin yabil. Copon wi'nin e'chk coblajnob bene'n tzi'n wi munt. ⁸Poro yil bajij cyakil yi e'chk takle'na'tz, i'tz xe'tzibil tu' yi q'uixc'uj yi at tulbil.

⁹“Inti yi axwok itetz, xjatxlokwok cya'n ḫchik'ab yi e' mal wunak tan cyoque'n tan ibuchle'n. Xquimokwok cya'n, tan tu' yi k'uklij ic'u'l swe'j. Ḫchi'chok chic'u'l cyakil wunak tzite'j. ¹⁰Yil tz'u'l yi jun tiempa'tz, at wi'nin e' txizo'lwok yi ḫchipakxox. Ḫchi'chok chic'u'l squibil quib. Nin e' te'n ḫchijatxe' quib squibil quib ḫchik'ab chicontr. ¹¹Ḫchijalok wi'nin la'j txizo'lwok. Scyale' yi tetz Ryos yi chusun'i yil cy'a'n cya'n, poro qui!. Chixubsok wi'nin wunak cya'n. ¹²Sjalok wi'nin juchul il. Chin xo'wbil nin sbne' yi jun tiempa'tz. Na sjalok wi'nin e' yi na chixom swe'j tane'n yi qui't chipek' squibil quib. ¹³Poro cyakil yi e' yil tz'icy'pon yi e'chk takle'na'tz cya'n, ḫchiclavox. ¹⁴Yi nsken baj quibital cyakil jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt yi jun stziblal yi txant tan tule'n Ryos tan cawu'n, kalena'tz tzun tz'u'l yi wi'tzibil k'ejal.

¹⁵“Tz'iba'nt cyen tak'un k'ajtzun Daniel, yi elsanl stzi' Ryos tentz, yi at tulbil jun yaj yi chin cachi' nin, yi chin aj xitunl i!. (Yi e' yil cho'c tan si'le'n yi xtxolbile'j lok tz'el chitzum tetz.) Yil jepon txiclok yi juna'tz le ama'l yi chin xan nin, ¹⁶ba'n tcu'n yil che'l ojk cyakil yi e' yi najlche! Judea. Ba'n tcu'n chiben joylaj xo'l wutz tan cyewal quib. ¹⁷Yil bitij yi tziblal yi ja wi't oc yi yaj le luwara'tz, qui na taj ḫch'iwe'n. Ko c'olchij jun yaj tzica'll ba'n tcu'n tz'el ojk lajke'l. Ba'n tcu'n quil tz'oc xe ca'll tan telse'n tzaj alchok takle'n. ¹⁸Yi e' yi ate' tan ak'un wi cojibil, ba'n tcu'n quil chipakxij xe'ak chica'l tan ticy'le'n be'ch cyetz. ¹⁹iLastum yi e' prow xna'n yi ch'on wi' yil bajij yi e'chk takle'na'tz! iLastum yi e' xna'n yi ni' cu'n ni' scye'j! ²⁰Nachwok Kataj tan qui noje'n quen yi ile'j te tiemp tetz che'w, nka tul jun k'ej ujle'n. ²¹Na tz'u'l wi'nin q'uixc'uj. Jetz yi xe'tzibil tzaj, txe'n cunin bajij jun q'uixc'uj chi yi juna'tz yi sbajok, ej nin qui't lbajij junt. ²²Yi na tzan yi jun q'uixc'uja'tz, tz'ocopon Kataj Ryos tan makle'n wutz, yi ko qui!, cya'l nin jun nink clax. Smakxok yi jun q'uixc'uja'tz tan tu' yi tz'elepon k'ajab scye'j yi e' yi txa'ijche' ta'n.

²³“Ej nin at e' scyale': ‘Yi Cristo cho'n at tzone'j, nka ‘Yi Cristo cho'n at chone'j.’ Quil tzitocsaj chiyol. ²⁴Na at cyulbil wi'nin wunak yi scycose' quib tetz Cristo, nka scyale' yi e' cu'n elsanl stzi' Ryos. Yi jun jilwutz wunaka'tz chixcyek tan banle'n milawr tan chisuble'n wunak. Yi atk rmeril, chixubsok yi e' yi txa'ijche't tan Ryos, poro qui'c rmeril. ²⁵Cha'stzun te na chintzan tan talche'n cyen yi e'chk xtxolbila'se'j tzitetz tan qui ixubse'n. ²⁶Cha'stzun te kol cyal wunak tzitetz: ‘Cho'n at yi Cristo wutzwutz,’ acxbenchwok tan tilwe'n, na nk'era'tz bintzi. Ej nin ko na cyal: ‘Cho'n at Cristo tul yi ca'le'j’, quil tzitocsaj chiyol. ²⁷Na tech cu'n tib yil nu'l tzaj wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol, na cho'n cu'n tzimbne' chi na ban yi na cu' jun xlak' cya'l, yi na xcy'e' tan xteke'n bene'n tzi'n. ²⁸Ncha'tz, je junt elsavutzile'j: Yi na kil yi na chimil quib yi e' ku's tcyaj, tech cu'n tib yi at jun txuc quimnak.

Yi mbi cu'n sbajok yil tz'u'l tzaj yi Bajx Cy'ajol

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹“Ej nin yil bajij yi e'chk q'uixc'uja'tz, tz'ocopon tz'o'tz swutz yi k'ej. Ej nin quil txekeun yi xaw. Nin chul' tx'akx cyakil tx'uml. Syucank cyakil yi at tcyaj.

³⁰ Kalena's tzun chinquilnin cyakil jilwutz wunak, yi in yi in Bajx Cy'ajol. Ḍchok'ok len yil chinquilnin yil chincu' ul tul noc sbak'. Nin cy'a'n imporer wa'n tu ink'ej yil chincu'ul. ³¹ Ḍch'ink jun chun nin chin wi' nin sbne!. Kalena's tzun che' inchak nin yi e' weri inángel tan chimolche'n tzaj cyakil yi e' yi txa'ijche' yi ate' bene'n tzi'n wi munt.

³² "Ba'n cxo'cwok tan xtxumle'n yi jun elsawutzile'j: Yi na xe'tij jun wi' ibx tan xlumine'n na el katxum tetz yi txant tan tucumule'n yi tiemp tetz tz'a!. ³³ Ni'cu'n sbajok tzantzaj, na yil tzitilwok cyakil yi e'chk techl yi ja wi't wal tzitetz, i'tz jun techl yi txant tan wule'n. Yil tzitil yi e'chk techla'tz, ja tzun opon txe' cyen cunin yi jun tiempa'tz. ³⁴ Jun cu'n yol na walnini tzitetz, quil chisotz yi jun wek wunaka'tz jalen yil bajij yi e'chk takle'na'tz yi ja wi't wal. ³⁵ Yi tcyaj' tu wuxtx'otx' sotzok, poro yi weri inyol tz'elk cu'n te'j. Quil sotz te'tz.

³⁶ "Poro cya'l nin jun yi nink tz'e'l xtxum tetz yi tonal' lbajij yi e'chk takle'ne'j. Qui na el chitxum yi e' ángel tetz. Mpe ik yi in, yi in Cy'ajol, qui na el intxum tetz, ma na ntin Intaj ilol tetz.

³⁷ "Chi banak tentz, yi at tzaj k'ajtzun Noé, ite'n nin sbajoka's yil nu'l tzaj junt tir. ³⁸ Na sajle'n, yi ntaxk saj yi abal tan chisotzaje'n yi e' wunak, quinin cyocsaj yi at tulbil chicaws. Na na chiwan len, na chuc'a' len nin na chitzatzin len te e'chk balaj quicyuj. Ya'stzun quitane'n yi e' wunaka'tz yi toque'n tetz Noé tul barc. ³⁹ Qui na chibisun mu'x tal. Jalt cuntunin chinachol yi xe'te'n yi abal tan chisotzaje'n. Ite'n nin Ḍchibne' wunaka's yil nu'l tzaj wetz junt tir, yi in yi Bajx Cy'ajol. ⁴⁰ Yil tz'u'l yi tiempa'tz, ko at cob yaj na chak'uj wi cojibil, ma'je'n jun, nin scyajk cyen jun. ⁴¹ Ncha'tz ko at cob xna'n yi na chichen, ma'je'n jun, ma yi junt scyajk cyen.

⁴² "Eli'ch len te ic'u'l yi at tulbil jun k'ejlala'tz, nin qui ilij ita'n yi mbi oril yil nu'l yi in wetz, yi in itajcawil. ⁴³ Ej nin je junt elsawutzile'j yi swale' tzitetz: Yi nink tz'e'l xtxum jun taw ca'll tetz yi mbi oril tz'u'l jun alk'om tan talk'e'n be'ch tetz, quil wit, nin quil tak' ama'l tan toque'n alk'om xe ca'll. ⁴⁴ Ncha'tz axwok itetz, banwok cwent itib, na qui tz'icy' tzitetz yil nu'l, yi in yi in Bajx Cy'ajol.

Yi e' chakum balaj, nin yi e' ploj

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ "Ma jalu' katxume! na' scyetz e' inchakum yi at cyajtza'kl, yi e' yi ba'n k'uke' inc'u'l scye'j. Ni'cu'n quitane'n chi tane'n jun martoma' jun patrón yi na cyaj tan chiq'uicy'le'n yi e' mos. ⁴⁶ Yil tz'u'l tzaj yi patrón, chumbalaj nin ltíl i' yi jun martoma'a'tz yi at cyen, yi ko na tzan tan banle'n tane'n yi e'chk tarey yi ak'iij cyen tetz. ⁴⁷ Jun cu'n yol tz'ak'lok k'ej jun martoma'a'tz, na tz'ocopon i' tetz ajcaw tibaj cyakil yi ak'un. ⁴⁸ Poro ko cachi' tajtza'kl jun martoma', quil tz'oc tan xtxumle'n yi tulbil yi patrón. ⁴⁹ Ntin tz'ocopon tan chibuchle'n yi e' mos, nin tan xtxumle'n e'chk balaj wa'a'n tu xc'alai'n Ḍchixoi' kbarel. ⁵⁰ Yil tz'u'l tzaj yi patrón, qui cunin tz'icy' tetz. ⁵¹ Tz'ocopon tzun yi patrón tan biele'n cu'n, nin tz'elepon laju'n yi talma' tan bene'n le ama'l yi banijt scyetz yi e' wunak yi chiwutz tu' chiplaj tu' na cyocsaj. Wi'nin o'kl sbne', nin sbajk xitx'ul xi'il wi' tan bis o'kl.

Jun elsawutzil tetz lajuj xun

25 ¹ "Je junt elsawutzile'j yi na Ḍchaj sketz yi mbi sbajok yil tz'u'l tzaj Ryos tan cawu'n. At e' yi cho'n cu'n Ḍchibne' chi banake' lajuj xun. Yi lajuj

xuna'tz nin e' ben tan ḫch'iwe'n jun bu'j aj quicyujinl. Cy'a'n len cantil cya'n tetz chitzekbil. ² At o' scyeri yi e' xuna'tz yi chin list nin e', nin at o' yi qui'c mas cyajtza'kl. ³ Yi o' yi qui'c mas cyajtza'kl, ntina'tz aceit cy'a'n cya'n yi at tul chicantil. Quinin ben mu'xt stz'a'pl cya'n. ⁴ Poro yi o' xun yi list, ben chinojsal chicantil nin apart nin mu'x ben quicy'altz ko ḫe'n lbaj yi at tul cantil.

⁵ “Itzun bantz, kale'n nin il cyule'n yi aj quicyujinl tu yi xicy yi taw xun. Itzun bantz tan paj ḫch'iwe'n, nintzun e' baj wit len cyakil e' xun. ⁶ Poro e'chk nicy'ak'bal nin lo', quibit yi na ḫch'in jun: ‘Je yi xicy, yi taw xun tz'ul. Or, quibene'nk tan c'ulche'n,’ chij juna'tz ban tzajtz. ⁷ Chic'ase'n tzun yi e' xun, nin e' octz tan nuc'le'n chik'ak!. ⁸ Yi o' yi ploj cyajtza'kl, nin cyal scyetz yi o' yi chin list nin e': ‘Tzitak'wok mu'x ketz te yi aceit yi cy'a'n ita'n, na yi ketz kacantil tzan stzaje'n.’ ⁹ ‘Qui’, che'ch yi o'a'tz yi chin list nin e', ‘na kol kak' nin mu'x itetz te'j, quil tz'ak ketz, nin quil tz'ak itetz. Ba'l tcu'n quibene'nk tan lok'che'n itetz kale na c'aye't.’ ¹⁰ Te yi ḫcha'ke'n tzaj yi o' xun tan lok'che'n cyetz chi'aceit, opone'n nin ban tetz xicytz, yi taw xun. Inti yi o' xun yi at nin cyetz chi'aceit, nin e' xom quen cye'tz te aj quicyujinl. E' oc xe ca'll, nin jopxij yi puert. ¹¹ Buch tlen cyopone'n yi o'-t xun yi e' ḫcha'k tzaj tan lok'che'n aceit. Nsken jopxij puert yi cyopone'n. ‘Ta’, che'ch, ‘ta’, jake'nu' puert skawutz. Jake'nu' puert skawutz ta!’ ¹² Saje'n tzun stza'wel yi taw xun: ‘Qui', na qui wajske'n iwutz,’ stzun i' bane'l tzajtz.

¹³ “I bin jalu', eli'ch len te ic'u'l yi at wulbil, na qui ilij yi mbi k'ejil nka mbi oril yil nu'l wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol,” stzun Jesús ban scyetz e' ḫchusbe'l tz.

Yi elswawutził te yi pwok yi ak'lij tetz chixajbil cobox yaj

¹⁴ “At e' yi ate' tk'ab Kataj yi cho'n cu'n ḫchibne' chi banake' cobox yaj te chixajbil yi tak' chipatrón scyetz. Je xtxolbile'j: At jun yaj yi at bembil joylaj tul junt tnum. Poro yi ntaxk ben te pyaj, nin e' ḫchak yi e' martoma', nin cyaj jatxol yi pu'k scyetzak tan cyoque'n tan negos te'j. ¹⁵ Nin cyaj tk'ol o' mil tetz jun martoma', nin cyaj tk'ol cob mil tetz junt. Ma yi junt, jun ntzi' mil pwok tak' tetz. Xom cyen tu' chixajbil te cyajtza'kl. Yi cyaje'n cyen jatxol patrón yi pwok, nintzun ben i' joylaj. ¹⁶ Yi jun yaj yi cyaj ak'ij o' mil pwok tetz, oc i' tan lijensi'n, nin cambaj o't mil ganans. ¹⁷ Ncha'tz yi jun yi cyaj ak'ij cobt mil pwok tetz, cambaj cob mil ganans. ¹⁸ Ma yi jun yi cyaj ak'ij jun mil pwok tetz xajbil, nin ben tan kople'n jun jul, nin cyaj tewal yi pwok tul.

¹⁹ “Yi tele'n jun c'oloj tiemp, nin pakxijt yi chipatrón, nintzun octz tan banle'n cwent scyuch!. ²⁰ Yi tpone'n yi bajx martoma', cy'a'n yi o' mil xajbil yi cyaj cyen tk'ab tu yi o' mil ganans. Nin tal tetz patrón: ‘Ta', je yi o' mil pwoke'l yi cyaj tk'olu' swetz. Ej nin je o't mil gananse'j,’ stzun i' tetz patrón. ²¹ ‘Ba'n, chumbalaj nin mmaban tu mu'x yi nwak' tzatz. A᷇ balaj ak'unwil. Nin ba'n k'uke' inc'u'l tzawe'l. Swak'e' mas axajbil jalu!. Nque'n tzaj swe'j, katzatzink tzawuch,’ stzun yi patrón.

²² “Ma yi tpone'n yi ca'p martoma', yi cyaj ak'ij yi cob mil xajbil, nintzun taltz: ‘Ta', je yi cob mil inxajbil yi cyaj tk'olu' swetz, nin je cobt mil gananse'j,’ stzun i' tetz patrón. ²³ ‘Ba'n, chij patrón, ‘chumbalaj nin mmaban tu yi mu'x yi nwak' tzatz. A᷇ balaj ak'unwil. Ba'n k'uke' inc'u'l tzawe'l. Swak'e' mas axajbil jalu!. Nque'n tzaj swe'j. Kätzatzink tzawuch,’ stzun yi patrón bantz.

²⁴“Ma yi tpone'n yi martoma' yi cyaj ak'iij junintzi' mil pwok tetz, ja tal te patrón: ‘Ta', na el intxum tetz yi at macle'nu', nin chin tz'aknak cuninu' tan negosi'l, na na cambaju' cosechu' kale qui na ak'uje'tu'. ²⁵Cha'stzun te ja chinxob teru' ta!. Ej nin yi inxajbil yi cyaj tk'olu', cho'n ncu' imukul jak' tx'otx!. Je pu'ku'e'j, stzun yi martoma' bantz. ²⁶‘Yaj,’ chij patrón, ‘chin cachi' nin awajtza'kl. Chin cy'aj nin a᷇. Elnakt atxum tetz yi chin tz'aknak cunin in te e'chk negos, na ba'n na incambaj e'chk cosech kale qui na nak'uje't tan tawle'n. ²⁷Ba'n tcu'n klo' yi nink mme'l impu'k awa'n tan c'mo'ni'n. Ja klo' incambaj mu'᷇ inganans te impu'k, stzun patrón.

²⁸“Bene'n tzun tlol yi patrón scyetz yi e' mas wunak yi ate!: ‘Ma jalu', majwok len yi jun mil pwok yi cyl'a'n ta'n, nin ak'wok nin te yi jun yi ja jepon ju' yi tetz te lajuj mil. ²⁹Na alchok scyetz yi na xconsan yi mu'᷇ yi ak'lilj tetz, tz'ak'llok mas tetz, yi quinin bajsbe'n tetz. Poro alchok scyetz yi qui na xconsaj yi mu'᷇ yi ak'iij tetz, tz'elepon ticy'le'n yi mu'᷇ yi at tk'ab. ³⁰Inti yi june'j yi quinin nma'w ak'un ta'n, elken pitij tzi'n tul tz'o'tz. Tz'ok'ok, nin sbajk xitx'ul xi'il wi' tan yi q'uixc'uj yi stije!.’

Yil bajij xtisya' scye'j cyakil wunak

³¹“Ej nin yil nu'l tzaj tan woque'n tetz bajxom ḥchiwutz cyakil wunak, xomche'e' ángel swe'j. Chinc'olek tibaj jun balaj c'olchbil, tan cawu'n. ³²Nin ḥchimole' quib cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt, tzinwutz. Nocopon tzun tan chijatxle'n. Cho'n tzimbne' chi na ban jun pstor tan chijatxle'n len yi e' cneru' ḥchixo'l e' chiw. ³³Yi e' cneru' cho'n chiben cyera'tz le insbal. Ma yi e' chiw, cho'n chiben le inmax. ³⁴Kalena's tzun lwalnin scyetz yi e' yi ate' le insbal: ‘I bin jalu', yi axwok itetz yi at banl Intaj tzitibaj, quisaje'nk swe'j, bantz itopone'n tul yi balaj luwar yi banijt tetz itetz jetz yi cwe'le'n wuxtx'otx!. ³⁵Ba'n cxo'c tul jun luwara'tz, na yi inquime'n tan we'j, ja itak'wok inwa!. Ej nin yi inquime'n tan saktzi!, ja itak'wok wuc'a!. In awer nak tane'n poro ja itak'wok imposar. ³⁶Qui'c be'ch wetz, poro ja chinwekxij ita'n. Yi in tzaj yabi'᷇, ja cxa'kwok tan inxajse'n. Ej nin yi woque'n xetze!, ja cxa'kwok tan inxajse'n xetze!. ³⁷Yil quibit yi e' balaj wunaka'tz yi xtxolbile'j, ḥchijake' swetz: ‘Poro Ta', skawutz ketz, cya'l nkak'wit wa'u!, nin cya'l nkak'wit tc'a'u!. ³⁸Ncha'tz, skawutz ketz cya'l n̄chajwit tibu' skawutz chi awer nak tane'n u'. Cya'll nkak'wit posaru', nka be'ch teru!. ³⁹Skawutz ketz, cya'l nin yobte'tu', nin cya'l nin oque'tu' xetze!, che'ch sbne' swetz. ⁴⁰Poro yi in wetz, yi in wi'tz Ajcaj, swale' scyetz: ‘Jun cu'n yol na walniñ tzitetz, yi e'chk pawor yi ibanwok cyen tan quich'eye'n alchok scyetz scyeri yi e' tal prow witz'ue'j, chi i ina'tz na ibanwok pawor swetz.’

⁴¹“Ma yi e' yi ate' le inmax swale' scyetz: ‘Yi axwok itetz, banijt icaws. Quitele'nwok swe'j. Quibene'nk tc'u'l yi chin wutzile'n k'ak' yi quinin bajsbe'n tetz, yi jun k'ak'a'tz yi banijt tetz Bayba'n scyuch! yi e' tetz ángel. ⁴²Na yi axwok itetz quinin itak'wok inwa! yi inquime'n tan we'j. Qui itak'wok wuc'a! yi inquime'n tan saktzi!. ⁴³Ja nicy'ak tan jakle'n mu'᷇ tal imposar tzitetz, poro quinin itak', na in awer nak tane'n tziwutz. Qui'c be'ch wetz, poro quinin itak'wok swetz. Yi in tzaj yabi'᷇, quinin acxa'kwok tzaj tan inxajse'n. Ncha'tz yi atin tzaj xetze!, cya'l acxopone't tan inxajse'n, chinch sban scyetz. ⁴⁴Poro yi e' scyetz scyale!: ‘Ta', cya'l nkilwit yi jak quimu' tan we'j, nka tan saktzi!. Nin cya'l

nkilwit yi jak ocu' tan jakle'n posar. Ncha'tz cya'l nkilwit wutzu' yi qui'c nin be'ch teru!. Nin qui'c nin jun tir yi nink nkil wutzu' yi ilu' yabi'x, nka cho'nk atu' xetze!. Yi ya'tzk, ja klo' ko'c tan ñch'eye'nú', che'ch sbne'.

⁴⁵ "Itzun yi in wetz yi in Ajcaaw, swale' scyetz: 'Yi pawor yi qui ibanwok scye'j yi e' tal prow witz'une'j, itzun pawora'tz yi qui ibanwok swetz,' chinch sbne' scyetz.

⁴⁶ "Cyakil yi e' wunaka'tz, cho'n nchiben cyera'tz le jun chin wutzile'n k'ak' yi quinin bajsbe'n tetz. Ma yi e' wunak yi e' balaj swutz Ryos, ñchicambaj cyera'tz jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz," stzun Jesús ban cyen.

Yi chijoyol puntil tan xtx'amxe'n Jesús

(*Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53*)

26

¹ Yi wi't baje'n xtxolil Jesús cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j, nintzun taltz scyetz e' ñchusbe'tz:

² —I bin jalu', yi axwok itetz, elnakt itxum tetz yi cobte'n k'ej tan xe'te'n yi k'ej Pasc, poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, ya'stzun chinjatxlij ñchik'ab wunak tan injen' pajij swutz pasyon, —stzun Jesús bantz scyetz.

³ Inti yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' yi e' wi' banl chiwi' yi e' judiy, nin cu' chichamol quibtz wutzk'anil yi ca'll Caifás yi wi'tz pale'. ⁴ Ya'stzun oque't chitxumu'ntz yi ñe'n chiban tan suble'n Jesús tan xtx'amxe'n, nin tan quime'n cya'n. ⁵ Cwe'n tzun chitxumultz:

—Ba'n tcu'n quil kanicy' quen te yi k'ej yi tz'ul, na quicunin batz chijepon nil yi e' wunak tan kabiyle'n.

Yi je'n kojij tz'ac'bil twi' Jesús

(*Mr 14.3-9; Jn 12.1-8*)

⁶ Yi na tzan xtxumle'n yi e'chk takle'ne'j, cho'n at tetz Jesús le ca'l Simón le aldey Betania. Yi jun Simona'tz, icy'nak yi yabil te'j yi na bi'aj lepra. ⁷ Te yi at Jesús xe yi ca'la'tz, nin opon ñkansal tib jun xna'n te'j. Cy'a'n jun tz'ac'bil ta'n yi na bi'aj nardo. Wi'nin c'o'cal nin wi'nin jamel. Cho'n at tul jun balaj cu'lbil yi alabastro bi!. Te yi c'olchij Jesús wi mes, nin je' kojol yi xna'na'tz yi tz'ac'bil xo'l wi' Jesús. ⁸ Yí quilol yi e' ñchusbe'tz yi mbi mbajij, nin je' ñchiwituz, nin e' octz tan yolche'n:

—Lastum yi tx'akxe'n tu' mban yi tz'ac'bile'j. ⁹ Ba'n tcu'n klo' yi nink mben c'a'y, nin yi jamel ja klo' xcon tan quich'eye'n yi e' meba'.

¹⁰ Yi tbital Jesús chiyol, nintzun taltz scyetz:

—Quil tzitak'wok bis te yi xna'ne'j, na yi je'j yi mban i' swe'j, ba'n atit. ¹¹ Inti yi e' meba', ate' nin cyera'tz tzixo'lwok cyakil tiemp. Poro yi in wetz, quil na'tij mas tzixo'l. ¹² Yi tz'ac'bile'j yi wi'nin jamel, yi nje' kojol xo'l inwi', ja xcon tan nuc'le'n chan inwankil tetz quimichil. ¹³ Jun cu'n yol na walnin tzitetz, kale tz'oqe't xtxole'n yi balaj stziblal yi at rmeril tan chichlaxe'n wunak, ncha'tz xtxolxok yi mbi cu'n mban yi xna'ne'j. Xtxolxok tan tule'n tx'akx yi balajil yi xna'ne'j ñchic'u'l wunak.

Yi cwe'n xtxumul Judas tan jatxle'n Jesús

(*Mr 14.10-11; Lc 22.3-6*)

¹⁴⁻¹⁵ Itzun bantz, at jun scyeri yi coblaj ñchusbe'tz Jesús yi na bi'aj Judas Iscariot. Nin ben i' tan yol scyetz yi e' wi'tz pale':

—¿Nicy'na' lcyak'u' swetz kol tzinjoy puntil tan xtx'amxe'n Jesús cyanu'?
 Nintzun cyak' junaklaj pwok sakal tetz.¹⁶ Ninin cunin xe'tij Judas tan joyle'n
 puntil yi ñe'n sban i' tan quich'eye'n tan stz'amle'n Jesús.

Yi wi'tzbil tir yi chiwane'n Jesús scyuch' e' ñchusbe'tz

(*Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26*)

¹⁷ Itzun bantz tul yi bajx k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, nin e' oc yi e'
 ñchusbe'tz Jesús tan jakle'n tetz:

—Ma jalu' Ta!, ñmbi na tal teru? ¿Na'l kabene't tan nuc'le'n yi kawa' tetz Pasc,
 tan kawane'n tuch'u'?

¹⁸ —Quibene'nk tnum, le ca'l yi jun yaja'tz yi ilijt nin ita'n. Alwok quen tetz: 'I
 nsaj tlol chusul ketz: Ja wi't opon oril tan inquime'n, nin na waj lkawan scyuch'
 e' inchusbe'tz xe ca'lú', tan banle'n tane'n yi Pasc, ñchijwok sban.

¹⁹ Chibene'n tzun yi e' ñchusbe'tz Jesús tan nuc'le'n yi jun wa'a'na'tz tetz Pasc,
 chi ben alij scyetz.

²⁰ Itzun bantz yi toque'n akale'n, nin te yi c'olchij Jesús te mes scyuch' yi e'
 ñchusbe'tz, ²¹ nintzun octz tan yol scyetz:

—Swale' nin tzitetz yi bintzinin, at jun tzixo'lwok yi tz'ocopon tan quich'eye'n
 yi e' incontr tan intz'amle'n, —stzun Jesús scyetz.

²² Yi quibital yi e' ñchusbe'tz yi xtxolbile'j, wi'nin chibisune'n, nin e' baj oc len
 tan jakle'n quen tetz Jesús, itzun cyaltz:

—¿In pe' wetz, Ta'? —che'ch len bantz tetz Jesús.

²³ —I'tz jun tzixo'lwok yi na cxwanwok swe'j tul yi jun platu'e'j. Tz'ocopon tan
 quich'eye'n yi e' incontr. ²⁴ Bintzi, tajwe'n tan tele'n cu'n te cyakil yi tz'iba'nt cyen
 swe'j, yi in Bajx Cy'ajol, poro lastum yi yaj yil chinjatxon nin ñchik'ab incontr.
 Ba'n tcu'n klo' yi qui'k itz'nak i'.

²⁵ Toque'n tzun Judastz tan yol tetz Jesús, yi jun Judasa'tz yi nsken xa'k tzaj tan
 c'aye'n Jesús:

—¿In pe' wetz, Ta'? —stzun i'-tz tetz Jesús.

—I aña'tz, —chij Jesús tetz.

²⁶ Te yi na chiwan, je'n tzun tcy'al Jesús jun pam, nin tyoxíntz tibaj. Kalena's
 tzun cwe'n piñultz, nin ben jatxoltz scyetz e' ñchusbe'tz:

—Je'j bajswoke'n. Ya'stzun inwankiltz tane'n.

²⁷ Je'n tzun tcy'al jun wastz, yi at quic'a' tul. Yí wi't tyoxíne'n tibaj, nin ben tk'ol scyetz:

—Je'j c'ajwoke'n. ²⁸ Na ya'tz inñch'el tane'n, na yil saj kojx inñch'el, sbixek jun
 ac'aj trat' tan cuyle'n chipaj wi'nin juchul il. ²⁹ Poro swale' tzitetz, qui't lwuc'aj
 wetz yi t'a'al lo'baje'j, jalen cu'n yil tz'oc Intaj tan cawu'n.

Yi talol Jesús yi stewe' Lu' yi na xom wi' te Jesús

(*Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38*)

³⁰ Yi wi't stzaje'n wi' yi wi'tzbil chibitz, cho'n tzun chibene'ntz wi Olivo.

³¹ Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz:

—Tan yi e'chk takle'n yi sbajok swe'j te akale'ne'j, xitok len itajtza'kl, na at
 jun xtxolbil tz'iba'nt cyen yi na tal: 'Copon imbiyol yi pstor, nin yi e' cneru'

^y 26.28 Si'leju' yi xtxolbil yi at le Glosario yi at wi'tzbil yi Ac'aj Testamente'j.

chelepon xit.³² Poro yil nitz'ij junt tir chixo'l alma!, chimbajxpon wetz Galilea tan ich'we'n, —stzun Jesús scyetz.

³³Poro yi tbtal Lu', nintzun taltz:

—Mpe nink xit cyajtza'kl yi e' mas tan qui chixome'n te'ju', poro yi wetz quil xit wajtza'kl.

³⁴—Jun cu'n yol Lu', te yi ak'bale'j, yi ntaxk ok' jun ajtzo', nsken awal ox tir yi qui xomquix swe'j.

³⁵—Ta', mpe nink chinquim wetz yil quim teru', poro quil wal yi qui xomij inwi' te'ju', —stzun Lu' bantz tetz.

Ite'nin xtxolbila'tz cyal yi e' mas ḫchusbe'tz Jesús.

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj le ama'l Getsemaní

(Mr 14.32-42 Lc 22.39-46)

³⁶Quicy'e'n tzun Jesús, cho'n tzun cyopone'n scyuch! e' ḫchusbe'tz le jun luwar yi na bi'aj Getsemaní. Itzun ben tlol Jesús scyetz:

—C'olchin quen tuwok tzone'j, jalen pe'k nchimben tzaj tan nachle'n Kataj.

³⁷Ntin Lu' tu yi cob cy'ajl Zebedeo e' ben tcy'al. Xe'te'n nin ban talma' tan txuknewe'n tan paj bis,³⁸nin ben tloltz scyetz yi oxa'tz:

—Chin bis nin na nicy'an. Jalt nin tan inquiime'n ta'n. Nquentu'wok tzone'j tetz wuxk'ajlab. Quil cxwitwok.

³⁹Tele'n tzun ḫkansal tib joylaj len mu'ḥ, nin ben jokbal tib wuxtx'otx' tan jakle'n ḫch'eybil tetz tetz Ryos: “Ta', ko at rmeril xit cu'nul yi jun q'uixc'uj yi tx'aklij tzinwutz. Poro Ta', qui na waj yi wetz wajbil, ma na i teru'”, chij i' bantz.

⁴⁰Yi pakxe'n tzaj Jesús scye'j yi ox ḫchusbe'tz, nsken chiwit. Bene'n tzun tlol i' tetz Lu':

—Lastum, qui'c nin plo' rmeril yi siquier nink jun or nink mimuc'wok watl tetz wuxk'ajlab.⁴¹ Elk iwatl, ej nin nachwok Kataj tan qui ibene'n tul il. Poro bintzinin na el italma' tan wuch'eye'n poro yi iwankil qui na xtx'aaj.

⁴²Bene'n tzun Jesús le ca'p tir tan nachle'n Ryos, itzun taltz: “Ta', ilu' Intaj, yi ko qui'c nin rmeril tan wele'n tk'ab yi q'uixc'uj yi tx'aklij tzinwutz, ilu' cu'n. Bane'u' tajbilu' swe'j.”

⁴³Yi pakxe'nt tzaj junt tir Jesús, na chiwit len cu'n yi e' ḫchusbe'tz, na ocnakt quen tunin bow chin watl ḫchiwutz.⁴⁴ Qui'c nin oc tajal scyetz, nin bent tan nachle'n Kataj le toxi'n tir. Ite'n nin yola'tz taltz tetz Kataj chi nsken tal.⁴⁵ Yi stzaje'n wi' yi oración, nintzun pakxij kale ate' cyent yi e' ḫchusbe'tz. Yi tpone'n, nin jilon nin scyetz:

—Ba'n cxwitwok jalu!. Ba'n cxuje'wok, ko ya'tz itajbil. Poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, ja wi't opon yi oril tan imben'e'n jatxij ḫchik'ab yi e' juchul il.⁴⁶ Or tziye'n, quin, na je yi jatxol wetz tz'ul tzi'ne'j.

Yi bene'n Jesús pres

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷I cunin na tzan Jesús tan yol yi tpone'n Judas te i'. Yi Judas i' jun scyeri yi coblaj ḫchusbe'tz Jesús. Xomche' jun c'oloj wunak te'j, cy'a'n len spar tu tze' cya'n. Chakijche' cyak'un e' wi'tz pale' scyuch! yi e' wi' banl chiwi' e' judiy.

⁴⁸Inti Judas, yi c'ayin nin Jesús, nsken tal i' scyetz yi ḫe'n sban i' tan ḫchajle'n

Jesús scyetz. Je yol i'e':j: "Yi jun yi tzintz'ube'n xak stzi', itzun i'a'stz, nintzun chitz'amie'nu'-tz." ⁴⁹ Toque'n tzun ḫkansal tib Judas te Jesús, nintzun taltz:

—Quech ta!, —chij.

Nintzun bentz tan stz'uble'n xak stzi' Jesús.

⁵⁰—Wamiw, ḫmbi amantar swetz? —chij Jesús bantz tetz.

Chibene'n tzun niltz tan stz'amle'n Jesús, nin cu' chitz'amoltz.

⁵¹ Toque'n tzun jun scyeri yi e' yi xomche'l-tz te Jesús tan jutene'n tzaj yi spar, nintzun octz tan biyle'n jun ḫchakum yi wi'tz pale!. Cho'n tzun noje'n cyen yi spar te ḫchin, ninin el yi ḫchin. ⁵²Bene'n tzun tlol Jesús tetz taw spar:

—Col cu'n aspar le soc, na cyakil yi e' yi na chibiyon tan spar, ncha'tz e', ḫchibiylok tan spar. ⁵³¿Qui pe' na el atxum tetz yi ko na waj, ba'n tzinjak cobox mil ángel tetz Intaj? Ninin chul' jalcu'n tan wuch'eye'n tan chibile'n e' incontr. ⁵⁴Poro qui', na yi ko ya'tz, ḫxe'n tz'el cu'n te yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal yi tajwe'n yil bajij yi e'chk takle'n yi na bajij jalú? —stzun Jesús tetz.

⁵⁵ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' mas wunak:

—¿Mbi xac yi cy'a'n spar tu tze' cya'nu' tan intz'amle'n? ¿In pe' alk'om ḫchiwutzu'? ¿Mbi tzuntz yi quinin cho'cu' tan intz'amle'n te yi na chintzan tzaj tan chichusle'nu' le templo? ⁵⁶Poro yi e'chk takle'n e'j yi na bajij swe'j jalcu'n, tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te'l, na tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz, yi ya'stzun sbajok.

Cyele'n tzun ojk cyakil yi e' ḫchusbe'tz, nin ḫchuc Jesús cyaj cyen.

Yi tpone'n ticy'le'n Jesús ḫchiwutzu' e' wi' banl wi'

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Inti yi e' tz'amol tetz Jesús, nin ben quic'y'al Jesús ḫchiwutzu' Caifás yi wi'tz pale!, scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' e' wi' banl wi' tettz num yi nsken chimol quib tu Caifás. ⁵⁸Ma Lu', joylaj xom nin wutz chicoc yi e' tz'amol tetz Jesús. Xom nintz scye'j jalén cu'n cyopone'n le ca'l yi wi'tz pale'a'tz. Ocopon quen tu' Lu' wutzk'anil, nin c'olequentz ḫchixo'l e' aj ront cwent pale', tan tilwe'n yi mbi cunin sbajok te Jesús.

⁵⁹Cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale' scyuch' cyakil yi e' wi' banl chiwi' e' judiy tan joyle'n puntil tan jale'n klo' til Jesús. List e' tan joyle'n jun til, yi je tu' klo' teklat, na yi cyetz cyajbil i'tz tan tele'n cu'n swutz. ⁶⁰Wi'nin wunak e' octz tan tak'le'n til Jesús, poro apart len chicularión. Poro wi'tzbil tlen jal cob testiw yi cu' tu' chitxumul jun la'jil. ⁶¹Je chiyole'j:

—Yi yaje'j, kubitnak yi yol yi talnak: 'Ba'n tzinxit cu'n yi luwar yi wi'nin xanil, kale najle't Ryos; nin chinxcyek tan xtxicbaje'n tul ox ntzi' k'ej,' stzunx ban, —che'ch cob yaja'tz.

⁶²Je'n tzun txiclok yi wi'tz pale', nin octz tan yajle'n Jesús:

—¿Mbi tzuntz yi qui'c nin jun yol na awal tzaj tan acolol awib? Bitnin awil yi na tzan tzaj xtxole'n, —stzun.

⁶³Poro yi Jesús, quinin ben stza'wel jun yol, cha'stzun te jakol yi wi'tz pale' tettz:

—Swutz cu'n kaRyosil, yi itz' nin tettz, al tzaj swetz yi mero bintzi. ¿I pe axa'tz yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan tule'n? ¿I pe' axa'tz yi Cy'ajl Ryos?

⁶⁴—I ina'tz chi na tal tzaju' swetz. Ej nin ncha'tz, swale' cyen scyeru', ḫchinquile'wu' yi c'ol᠁chin xlaj Kataj Ryos, yi Kataj Ryos yi chin cham nin tettz.

Nin ḫchinquile'wu' yi in, yi in Bajx Cy'ajol, yil nu'l tzaj junt tir. Cho'n nopen tzaj tcyaj tul noc sbak!, —stzun Jesús scyetz.

⁶⁵Toque'n tzun yi wi'tz pale' tan rit'e'n cu'n yi tetz be'ch tetz tan ḫchajle'n scyetz yi qui'c xac yi yol Jesús swutz i', nintzun taltz:

—Tan yi yole'j yi ntal yi yaje'j na tzan tan telse'n k'ej Kataj Ryos. Qui tajwe'n mas stiw tan joyle'n til, na ja wi't quibitu' yi ja wi't el k'ej Kataj Ryos ta'n. ⁶⁶I bin jalu', ḫmbi na cyal cyeru' te xtxolbile'j? —stzun yi wi'tz pale' scyetz cyakil yi e' yi ate'!

—At tilx, tajwe'n tan quime'n, —che'ch.

⁶⁷Cyoque'n tzuntz tan stzube'n quen t'a'al chitz'i twutz Jesús, nin tan biyle'n. At cobox yi oc chilajol k'ab xak stzi' Jesús, ⁶⁸itzun cyaltz:

—Ko a᷑ nin Cristo, al tzaj sketz na' nc᷑biyon, —che'ch ban tetz Jesús.

Yi talol Lu' yi qui xomij wi' te Jesús

(Mr 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Yi na tzan baje'n yi xtxolbila'se'j, yi Lu' cho'n c'olchij wutzk'anil. Tpone'n tzun ḫkansal tib jun xuntz te Lu'. Yi xuna'tz, mos tu' i!. Itzun taltz:

—Ncha'tz a᷑ xomqui᷑ te Jesús yi aj Galilea.

⁷⁰Poro yi Lu', nin ju᷑ tib, nin tal i' ḫchiwutz cu'n cyakil wunak:

—Qui na el intxum te ayol, —stzun i!.

⁷¹Yi tele'n tzaj tzun klo' Lu' tzi puert, nintzun oc junt xun tan yol scyetz cobox wunak yi ate'tz:

—Yi yaje'j, i' jun scyeri e' yi xomche' te Jesús yi aj Nazaret.

⁷²Poro nin ju᷑ tib Lu' junt tir, nin tal:

—Sak swutz Ryos, qui wajske'n wutz te nocx yaja'tz.

⁷³At tzun cobox wunak yi ate' tzi puert, ej nin le rat, nin e' oc chi᷑kansal quib te Lu' tan yol:

—Jun cu'n yol, a᷑ jun scyeri yi e'a'tz, na tech cu'n tib te c᷑jilon, —che'ch bantz tetz Lu'!

⁷⁴—Sak swutz Ryos, nin ba'n chinquim yi ko nk'era'tz bintzi inyol. Qui wajske'n wutz yi nocxa'tz.

I cunin na el tzaj yi yole'j le stzi' Lu' yi tok'e'n jun ajtzo'. ⁷⁵Tule'n tzun tx'akx tc'u'l Lu' yi yol Jesús yi alijt ta'n: 'Yi ntaxk ok' jun ajtzo', nsken awal ox tir yi qui xomij awi' swe'j.' Ele'n tzaj nin ban Lu'. Wi'nin bisune'n. Wi'nin tok'e'n.

Yi jatxle'n Jesús tk'ab Pilat

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 ¹Itzun bantz yi tule'n skil, nin bixe' chitxumu'n yi e' wi'tz pale', scyuch' chibajxom yi e' judiy, yi mbi punti cyulej tan biyle'n cu'n Jesús.

²Cwe'n tzun chic'aloltz, nintzun ben chicy'al, nin e' jatxtz tk'ab Poncio Pilat, yi gobernador.

Yi quime'n Judas

³Inti Judas, yi aj negos te Jesús, yi tilol yi nsken bixe' jun c'oloj caws, wi'nin tzun bisune'n. Bene'n tzun i! tan tak'le'n junt tir yi junaklaj pwok sakal scyetz yi e' wi'tz pale', scyuch' chibajxom yi e' judiy. ⁴Nintzun taltz scyetz:

—Chumam nin wil nminjuch tan paj yi ja ben inc'ayil jun yaj yi qui'c nin noc til.

—Cuquen. Qui'c ketz tzawuch!. Nsaj cu'n bina'tz le awi!, —che'ch ban nintz tetz Judas.

⁵Cyaje'n quen tzun c'oxol Judas yi pwok le templo, nintzun el ojkujtz. Je'n tzun xinul tibtz jak' jun k'ab tze!. Bek'xe'n nin bantz, nin quimtz.

⁶Inti e' wi'tz pale!, nin e' bentz tan sicy'leje'n yi pwok, nin cyaltz:

—Xan yi nink kak' cu'n yi pwoke'lj xo'l yi pwok yi na chamxij tetz templo, na yi pwoke'lj ja xcon tetz xo'c jun yaj tan jatxle'n yi tuch' tk'ab quimichil.

⁷Bixewe'n tzun chitxumu'ntz tan lok'che'n jalaj tx'otx' tetz jun bnl ñwok', tan xcone'n tetz chimukbil yi e' awer nak. ⁸Ma jalu' na bi'aj Tx'otx' Jamel Chich'.

⁹Tan yi xtxolbile'j el cu'n te yi yol yi alijt cyen tan Jeremías, jun scyeri yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Je yol i'e'lj: "Ntina'tz junaklaj pwok sakal ñchitz'ame' te yi jun yi wi'nin jamel. Lastum, na e' cu'n xonl Israel yi ncu' chibixbal noc jamela'tz. ¹⁰Ej nin tan yi junaklaj pwok sakala'tz, ja chilok' yi jalaj tx'otx' yi na bi'aj Xtx'otx'il ñwok' chi cyajnak tlol Kajcaw."

Yi tpone'n Jesús swutz Pilat

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹Yi tpone'n ticy'le'n Jesús swutz gobernador, nintzun oc yi gobernador tan jakle'n tetz:

—¿Aäx nin pe' chireyil yi e' judiy?

—I ina'tz, chi na tal tzaju' swetz, —stzun Jesús bantz tetz.

¹²Yi cyoque'n yi wi'tz pale!, scyuch' e' chibajxom yi e' judiy tan tak'le'n til Jesús, qui'c cunin jun yol tal i!. ¹³Cha'stzun te toque'n Pilat tan jakle'n tetz:

—¿Qui pe' na awitinri yi awil yi na chitzan wunak tan jale'n te akul?

¹⁴Poro yi Jesús, qui'c nin na tal nin. Wi'nin tzun tele'n yab yi gobernador te jun ajtza'kla'tz, nin quinin jal puntil ta'n yi mbi sban.

Yi bixewe'n tan cwe'n biyij Jesús

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵At tzun jun ley yi gobernador, ilen na stzakplen jun pres lakak k'ej Pasc. Yi cyajbil wunak ya'stzun na el tzakpu'n. ¹⁶At tzun jun pres yi bita'nt stziblal cya'n cyakil wunak, Barrabás bi!. ¹⁷Itzun bantz yi chichamo'n quib wunak swutz Pilat, nin jak i' scyetz:

—¿Na' scyetz te yi coba'tz yil tzintzakplen le chiwutz cyeru'? ¿I pe' Barrabás, nka i Jesús yi na a'lchij Cristo tetz?

¹⁸Xcon yi jun bi'aj Cristo tan Pilat tan tele'n klo' chitxum wunak tetz yi balajil Jesús, na nin el xtxum tetz yi opon ticy'le'n Jesús swutz i' tan tu' yi wi'nin na chi'ch chic'u'l yi e' wi' banl chiwi' e' judiy te'lj.

¹⁹I cunin c'olchij Pilat tan xtxumle'n yi ko at til Jesús nka qui', yi tpone'n jun aj mantar tan txkel tan talche'n tetz: "I nsaj tlol txkelu' Ta', quil spit tibu' tan joyle'n til yi jun balaj yaja'tz, na ma's at jun wutzicy' chin xo'wbil nin ban te yi jun yaja'tz, chij txkelu' mban tzaj swetz."

²⁰Inti e' wi'tz pale!, scyuch' e' chibajxom wunak, e' xcye' tan jople'n quen chiwutz wunak tan c'uche'n pawor tetz Pilat tan tele'n Barrabás liwr, nin tan

biyle'n cu'n Jesús. ²¹ Toque'n tzun junt tir yi gobernador tan yol scyetz wunak, nintzun jaktz scyetz:

—¿Na' scyetz jun scyeri coba'tz tz'elepon liwr le chiwutz cyeru'?

—Barrabás na kaj, —che'ch bantz.

²²—¿Xe'n tzun kulej Jesús, yi na a'lchij Cristo tetz?

Chiñch'ine'n tzun cyakil wunak:

—iJeken swutz pasyon!

²³—Poro ¿mbi tzun til? —stzun Pilat ban nin scyetz wunak.

Quinin chitza'wej. Ntin ja chiñch'in junt tir:

—iJeken swutz pasyon!

²⁴Yi tilol Pilat yi qui'c rmeril tan yol scyetz, nin yi tele'n xtxum tetz yi txant tan jale'n jun chin oyintzi', nin octz tan xtx'aļle'n yi k'ab ñchiwutz. Ya'stzun tulejtz, tetz jun elsawutzil yi qui'c paj i' te yi quime'n Jesús. Itzun ben tlol scyetz wunak:

—Nk'e'tz impaj wetz yi kol quim yi yaje'l, i'tz chipaju!. Na tzinwutz wetz, qui'c til.

²⁵—iBa'n bin yi ko o' ajpjaj te'j, nin ko chipaj kanitxa' chicyakil! —che'ch ban nintz tetz.

²⁶Tele'n tzun stzakpul Pilat yi Barrabás, nintzun cawunin i'-tz tan toque'n biyle'n Jesús tak'un xicy'xab. Kalena's tzun cawune'n nin i'-tz tan bene'n quicy'al sanlar tan je'n swutz pasyon.

²⁷Toque'n tzun ticy'l'e'n Jesús cyak'un e' sanlar tpilta!. Yi tocomponer'n nin oc chic'opil quib yi e' mas sanlar te'j. ²⁸Nin el quicy'al yi be'ch tetz Jesús, nin oc jun xbu'k cya'n yi txib yubil. ²⁹Je cyak'ol jun coron tx'i'x twi', nin oc cyak'ol jun tx'amij tk'ab, nintzun e' baj meje' cyentz swutz. Poro xcy'aklil tu' e' ban cyentz. Nin cyaltz:

—Wi'nin k'eju' Ta!, na ilu' chireyil yi e' judiy, —che'ch.

³⁰Ncha'tz, e' oc tan stzube'n cyen t'a'al chitz'i twutz. Ma yi tx'amij yi oc cyak'ol tetz, nin el chimajol, nin e' octz tan jabe'n cu'n twi'. ³¹Yi ticy'e'n chipaj tan xcy'aklil te'j, nin el quicy'al yi jun xbu'k yi txib yubil, nin oc cyak'ol yi tetz be'ch tetz nintz. Bene'n nin bantz cya'n tan je'n swutz pasyon.

Yi je'n Jesús swutz pasyon

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²I cunin na che'l tnum yi chic'ulul quib tu jun yaj aj Cirene yi na bi'aj Simón. Cwe'n tzun chitz'amol e' sanlar yi jun yaja'tz, nin oc chipach'ul tzak' yi pasyon yi cy'a'n tan Jesús.

³³Cho'n tzun cyopone'ntz le jun luwar yi na bi'aj Gólgota, yi na ele't Wi Bakil Wi'baj. ³⁴Ya'stzun e' oque't-tz tan suke'n quen mu'ñ vinagr tetz, yi yuju'n tib tu jun tz'ac'bil yi chin c'a' nin. Yi je'n pilul, nin nachontz te'j yi chin c'a' nin, cha'stzun te quinin bajtz ta'n.

³⁵Te yi nsken je' cyak'un swutz pasyon, cyoque'n tzun yi e' sanlar tan tx'ilu'n te be'ch tetz Jesús, na'l camban tetz. Tan yi xtxolbile'j na el cu'n te'j yi tz'iba'nt cyen tak'un elsanl stzi' Ryos yi talnak: “Ja cho'c tan tx'ilu'n te be'ch wetz, nin ja cu' chijatxol ñchiwutz.”^z ³⁶Nta'tz nin e' c'olecu'ntz tan q'uicy'le'n Jesús. ³⁷Poro

^z 27.35 Sal 22.18.

nsken wi't cu' chitz'ibal cobox letrtz tan ḫchajle'n yi mbi til Jesús scyetz, nin je cyak'oltz twi!. Yi yol yi cu' chitz'ibal i'tz: "Je Jesúse'l. I' chireyil yi e' judiy."

³⁸ Ncha'tz at cob alk'om yi e' je'-tz swutz pasyon xlaj Jesús, jun le sbal, nin jun le max. ³⁹ Inti yi e' wunak yi na chicy' cu'n, wi'nin chixcy'akline'n quentz tetz Jesús. ⁴⁰ Itzun na cyal quentz:

—I aña'tz, yi awalnak yi ba'n xcye' tan xite'n cu'n yi templo nin tan je'se'n junt tir tul ox ntzi' k'ej, colp cu'n tzaj awib swutz pasyon, yi ko bintzi na awal yi aña nin cy'ajl Ryos.

⁴¹ Ncha'tz yi e' wi'tz pale', scyuch' e' tx'olol xo'l ley Moisés, e' octz tan yol scyuch' yi e' parisey, nin scyuch' chibajxom yi e' judiy. Nintzun chiyolbej te'j squibil quib:

⁴²—Ja xcye' tan tulse'n yos scyuch' wunak, poro i' tetx qui na xcye'-x tan colpe'n cu'n tzaj tib. Yi ko bintzinin i' kareyil yi o' aj Israel, cu'ul tzun colpil tibxa'tz swutz pasyon. Ko ya'tz sban, kocse' tzun yol i'-tz. ⁴³ Yi ko k'uklij c'u'ltx te Ryos, tz'ul bin Ryosa'tz tan colpe'n cu'n tzajx. Yi najk pek' Ryos te'j, ja klo' wi't oc Ryos tan ḫch'eye'nx, wech na talnak yi Cy'ajl Ryos i'-x.

⁴⁴ Ncha'tz tzun tane'n jun scyeri cob alk'om yi ate' swutz pasyon xlaj i', na xcy'aklin nin tetz.

Yi quime'n Jesús

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Itzun bantz, yi tpone'n chajcu'n k'ej, tz'o'ltz nin tunin ban wuxtx'otx' jalen cu'n tpone'n ox ch'ich' cu'lbe'n k'ej. Kalena's tzun skiline'n. ⁴⁶ Poro yi ntaxk skilin, ox ch'ich' cu'lbe'n k'ej, chin wi' nin Jesús ban tan yol: "Elí, Elí, ḫlama sabactaní?" Yi na elepent jun yola'tz i'tz: "Ay Ta', ilu' inRyosil, ḫmbi tzuntz yi nchincyaj tilolu??"

⁴⁷ At tzun cobox yi quibit yi yol Jesús, nintzun cyaltz:

—Na lo' tzan i' tan ḫchakle'n k'ajtzun Elías, —che'ch bantz squibil quib.

⁴⁸ Lajke'l tzun bene'n jun tan ticy'le'n tzaj jun esponja, nin cu' mu'ul tul mu'ḥ vinagr, nin ben ḫocbal swi' jun aj tan tak'le'n klo' tetz Jesús. ⁴⁹ Poro yi e' mas tuch', nin ben cyalol:

—Skile' bajx kol tz'ul Elías tan colpe'n cu'n tzaj, —che'ch.

⁵⁰ ḫch'ine'n tzun junt tir Jesús, quimich nin bantz. ⁵¹ Na quim cunin Jesús yi je'n jakx yi xbu'k yi at swutz yi luwar le templo yi chin xan nin. Cho'n xe'te'n tzaj swi'e'n jalen tzkan. Cwe'n tzun jun chin coblajnob, ninin aj pax e'chk c'ub.

⁵² Ncha'tz at e'chk nichil alma' yi ninin je' c'abx, nin te yi nsken itz'ij junt tir Jesús at e' alma' yi cyocsnak yi yol Ryos yi e' itz'ij junt tir. ⁵³ E' opon le tnum Jerusalén, yi tnum yi wi'nin k'ej swutz Ryos. Ej nin at wunak yi quil chiwutz yi e'a'ltz yi e' itz'ij junt tir.

⁵⁴ Inti yi capitán scyuch' yi e' yi xomche' te'j tan q'uicy'le'n Jesús, yi chinachone'n te yi jun chin wutzile'n coblajnob, nin yi quilol yi mbi cunin bajij, wi'nin chixobe'n, nin cyaltz:

—Jun cu'n yol, yi yaje'j i' Cy'ajl Ryos.

⁵⁵ Ncha'tz at xna'n yi joylaj len na chixmayin tzaj. Yi e' xna'na'tz, ya'stzun yi e' xna'n yi e' xom tzaj te Jesús tan ḫch'eye'n yi tele'n tzaj i' Galilea. ⁵⁶ ḫchixol'i yi cobox xna'na'tz, at Lu'ch, Mat, ej nin yi Lu'ch yi chitxu' Jacow tu ḫep. Ncha'tz at chitxu' yi e' nitxajil Zebedeo.

Yi mukxe'n Jesús
(*Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42*)

⁵⁷At jun yaj yi chin ric nin, yi cho'n najlij le tnum Jerusalén. Ḫep bi!. Cho'n xomij wi' i' te Jesús. ⁵⁸Itzun bantz yi txant tan toque'n akale'n, nintzun bentz tan jakle'n yi wankil Jesús tetz Pilat. Inti Pilat, nintzun cawun nintz tan tak'le'n amal' tetz. ⁵⁹Cwe'n tzaj tzun tcy'al Ḫep yi wankil Jesús, nin cu' tk'ol tul jun xbu'k yi chin skoj nin, ⁶⁰nin bentz tan mukle'n tul yi tetz nichil yi ac'aj cunin kopxle'nix wutz c'ub. Yi toque'n cyen yi wankil Jesús tjud, oc cyen jun chin c'ub tan jople'n stzi' jul. Yi mukxe'n cyen, aje'n nin ban tetz Ḫep xe ca'l. ⁶¹Poro yi e' Lu'ch Mat, tu yi junt Lu'ch, nta'ste'n nin e' c'olequentz stzi' jula'tz.

Yi e' q'uicy'lom yi e' cyaj tzi jul

⁶²Itzun bantz le junt eklok, le sawr, nintzun e' ben yi e' wi'tz ajcaw scyetz pale!, scyuch' e' parisey, tan yol tetz Pilat:

⁶³—Max c'u'lul' ta!, ja ul tx'akxuj tkac'u'l cobox yol yi alijt cyen tak'un jun yaja'tz yi ntaxk quim. Talnak i!: 'Le tox'i'n k'ej nitz'ok junt tir ḫchixo'l alma!' ⁶⁴Ma jalú' ta!, na klo' kaj sbanu' pawor tan chibene'n cobox q'uicy'lom tzi jul. Na klo' kaj yil chichyaj tan q'uicy'le'n jalen cu'n tz'icy' yi ox k'eja'tz. Na qui na kaj yi nink chiben yi e' ḫchusbe'tz lak'bal tan telse'n tzaj wankil tjud. Na kol tz'el tzaj cya'n, scyale' scyetz wunak yi ja itz'ij junt tir ḫchixo'l alma!. Pyor tcu'n sbne' yi junt la'jila'tz swutz yi la'jil yi alijt cyen ta'n.

⁶⁵—Quicy'aj nin binu' yi cobox sanlare'l. Chitxume'u' ḫe'n cyuleju' tan q'uicy'le'n tzi jul, —stzun Pilat bantz scyetz.

⁶⁶Chibene'n tzuntz tzi jul. Toque'n tzun jun techl cyak'un tan ḫchajle'n yi qui'c cu ljakxij. Nintzun e' cyaj cyen yi e' sanlar tan q'uicy'le'n yi jul.

Yi titz'e'n junt tir Jesús ḫchixo'l alma'
(*Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10*)

28 ¹Itzun bantz yi nsken icy'pon jun k'ej ule'n, chin bixe' skil nin te yi bajx k'ej te sman, yi chibene'n Lu'ch Mat tu junt Lu'ch tan tilwe'n kale oc cyent yi wankil Jesús. ²Na chopon cunin yi yucane'n yi tx'otx' tan jun chin wutzile'n coblajnob, nin cu'ul jun ángel cwent Ryos. Yi tpone'n yi ángel tzi jul, nin octz tan patx'que'n len yi c'ub yi at tzi jul, nin cu' c'olchoktz tibaj. ³Wi'nin litz'une'n wutz yi jun ángela'tz, nin yi be'ch tetz, chin stum nin. ⁴Yi quiol yi e' sanlar yi xtxolbile'j, wi'nin chixobe'n, ninin e' baj yentijtz ta'n. ⁵Toque'n tzun yi ángel tan yol scyetz e' xna'n. Itzun taltz:

—Qui bin cxobwok, na na el intxum tetz yi na cxtzanwok tan joyle'n Jesús, yi jun yi je' pajij swutz pasyon. ⁶Qui'ct at tzone'l. Ja wi't itz'ij junt tir, chi alijt cyen ta'n. Or itetz, xmaywok cyen kale oc cyent. ⁷Ma jalú', quibene'nk lajke'l tan talche'n scyetz yi e' ḫchusbe'tz yi ja wi't itz'ij junt tir ḫchixo'l alma!. Alwok scyetz yi bajxpon i' Galilea. Ya'stzun quilwit wutz. Tina'tz cuntu' inyol yi tajwe'n tan walol tzitetz, —stzun yi ángel ban scyetz.

⁸Yi quibital yi xna'n yi xtxolbile'j, lajke'l nin cyele'ntz tzi jul. Cy'a'nt nin xo'witz cya'n, nin cy'a'nt nin tzatzintz cya'n yi chibene'n tz'itpuj tan talche'n stzibla'l scyetz yi e' ḫchusbe'tz Jesús. ⁹Te yi na chixon tbe!, ḫchaj tib Jesústz ḫchiwutz, nin

tal jun yos scyetz. Inti e' cyetz, nin oc chiëkansal quib te Jesús tan c'u'laje'n, nin tan k'ale'n tkan.

¹⁰—Quil cxobwok, ntin alwok quen scyetz e' witz'un yi tajwe'n tan chibene'n jalen Galilea. Squile' inwutz chone'j, —stzun i' scyetz.

Yi xtxolbil yi cyal e' sanlar

¹¹Te yi na chixon yi e' xna'n tbe', nin e' ben cobox scyeri e' sanlar tnum tan tak'le'n part scyetz e' wi'tz ajcaw, nin scyetz pale'. ¹²Chibene'n tzun yi e' wi'tz ajcaw scye'j yi e' chibajxom yi e' judiy tan xtxumle'n yi mbi cu'n chiban. Yi bixewe'n chitxumu'n, nin cyak' wi'nin pwok scyetz e' sanlar tan qui cyalol yi mbi bajij, ¹³nintzun cyaltz scyetz:

—Ba'n cyalu!: ‘Te yi na kawit lak'bal tzi jul, ja chopon yi e' ñchusbe'tz Jesús tan telse'n tzaj yi wankil tjudi, che'chu' sban. ¹⁴Ej nin kol tbit yi gobernador yi xtxolbile'j, kocopon tan tocse'n c'u'l i' tan qui toque'n tan chibuchle'nu!, —che'ch e' wi'tz ajcaw scyetz e' sanlar.

¹⁵Saje'n tzun chitz'amol yi pwok nin e' bentz tan talche'n yi mbi cunin txolij scyetz. Ite'n xtxolbila'stz na cyal yi e' judiy jalu'.

Yi e' bene'n ñchakol Jesús yi e' apostl

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶Inti yi e' ñchusbe'tz Jesús, nin e' bentz jalen Galilea. E' je' wi jun wutz yi alijt tan Jesús scyetz. ¹⁷Yi quiol wutz Jesús, nintzun e' cu' mejloktz swutz tan c'u'laje'n. Poro ilenin at cobox yi chicabej chic'u'l te'j. ¹⁸Toque'n tzun ñkansal tib Jesús scye'j, nintzun taltz:

—Ak'ij wetz ink'ej tan cawu'n tecya'j, nin tan cawu'n wuxtx'otx!. ¹⁹Cha'stzun te quibene'nk chixo'l cyakil yi jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt. Chuswoke' te weri inchusu'n; nin banwoke' bautizar tan bi' Intaj, nin tan wetz imbi' yi in Cy'ajol, tu yi bi' yi Espíritu Sant. ²⁰Chuswoke' yi tajwe'n tan chibnol tane'n cyakil yi ca'wl yi alijt wa'n tzitetz. Ba'n k'uke' ic'u'l yi xomchin tzite'j jalen yil tzaj wi' yi tiempe'j, —stzun Jesús bantz scyetz. Amén.

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL MARCOS

Yi toque'n Wa'n Bautist tan txoli'n

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 ¹I bin jalu' yi xtxolbile'j, i'tz yi ḫe'n cu'n ban yi xe'te'n yi balaj stziblal tetz Jesucristo, yi Cy'ajl Ryos. ²Cho'n cunin ban chi tz'iba'n cyen tak'un Isaías, yi elsanl stzi' Ryos. Je yol i' yi alijt cyen ta'n:

“Yi ntaxk cħopon, bajx tzinchake' nin jun inchakum tan nicy'se'n cyajtza'kl wunak bantz chixome'n tzawel'j.”

³Ncha'tz tz'iba'nt cyen:

“Sjilonk jun tul jun ama'l tz'inunin tu',
nin chin wi' nin sbne' tan yol,
nin stale' scyetz wunak:
‘Chinuq'ue'u' cyajtza'klu' chi na oc nuc'le'n jun balaj be'
yi at tulbil jun yaj yi at k'ej.

Cyenak nin tu' cyuleju' cyajtza'klu', chij i' sbne',”
stzun Isaías ban cyen.^a

⁴Itzun topone'n tetz Wa'n Bautist le jun ama'la'tz yi tz'inunin tu', nintzun oc tan xtxole'n scyetz wunak yi tajwe'n tan chitx'ixpul cyajtza'kl, nin tan je'n a' ḫchiwi' bantz szaje'n yi quil. ⁵Wi'nin tzun e' wunak cwent Judea scyuch' yi e' aj Jerusalén e' baj opontz te'j tan xtxole'n quil. Nin baj je' a'-tz ḫchiwi' ta'n stzi' a' Jordán. ⁶Ma yi be'ch tetz Wa'n banij tane'n i'tz xi'il camey tu!. Ej nin yi c'albil i'tz tz'u'm tu!. Ej nin sac' tu' baj ta'n, tu jun jilwutz cabil wunak txuc yi na jal wutz wutz.

⁷Ej nin je yol i'e'j yi talnak scyetz wunak: “At tulbil jun yi at mas tetz k'ej tzinwutz wetz, na yi in wetz qui'c wetz ink'ej, siquierk tan pujle'n wutz yi xabaj. ⁸Yi in wetz a' tu' nje' wa'n ḫchiwi'u!. Ma yi jun yi at tulbil, stk'e' yi Espíritu Sant scyeru!.”

Yi je'n a' twi' Jesús

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Itzun bantz cho'n tzun tpone'n tzaj Jesús le tnum Nazaret, cwent Galilea. Nintzun je' a' twi' tan Wa'n tzi a' Jordán. ¹⁰Ma yi je'n tzaj xe a', nintzun ben tilol

^a 1.3 Mal 3.1; Is 40.3.

yi je'n c'apx yi tcyalj, nin yi cwe'n mule'n yi Espíritu Sant twi' i!. Cho'n cunin ban chi na cu'ul jun plomx. ¹¹ Bene'n tzun quibital yi jilone'n tzaj jun tcyalj: "Añ jun c'oloj incy'ajl, wi'nin ok'le'n awutz wa'n. Na chintzatzin tzawe'j."

Yi toque'n pile'n Jesús

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, nintzun ben ticy'le'n Jesús tan yi Espíritu Sant tul jun ama'l yi tz'inunin tu!. ¹³ Ca'wnak tzun k'ej a'tijtz tul jun ama'la'tz yi tzl'inunin tu' kale ate't smaron txuc. Te yi at i' le jun ama'la'tz, nin oc Satanás yi Bayba'n tan pile'n. Ma yi e' ángel cwent Ryos, ate' nintz tan ñch'eye'n Jesús.

Yi xe'te'n Jesús tan chichusle'n wunak

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Itzun bantz, yi nsken oc Wa'n xetze!, nintzun ben Jesús le ama'l Galilea tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Ryos. ¹⁵ Itzun taltz: "Ja opon yi tiempil. Txant tan tule'n Ryos tan cawu'n. Chitx'ixpe'n binu' cyajtza'klu', nin cyocsaju' yi balaj stziblal," chij Jesús ban scyetz.

Yi toque'n Jesús tan chimoxe'n tzaj yi cyaj caywil

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Itzun bantz, te yi na chixon Jesús tzi a' Galilea, nin e' ben tilol Simón tu yi titz'un yi na bi'aj Leë. Na chitzan tan jo'le'n nin chileb wi mar, na e' caywil.

¹⁷—Xomen tzajwok swe'j, nin tzinchaje' tzitetz yi ñe'n na ban chicambaje'n wunak, —stzun Jesús scyetz.

¹⁸ Cyaje'n cyen tzun quilol yi chilebtz, nin e' xom nintz te Jesús.

¹⁹ Itzun ticy'e'n cu'n tzi mar, nintzun noj tpontz te Jacow tu yi titz'un yi na bi'aj Wa'n. E' cy'ajl Zebedeo. Cho'n ate' tul barc tan laq'ue'n chileb. ²⁰ Che' saje'n tzun ñchakoltz. Cyaj cyen tu tzun quilol yi chitaj yi na bi'aj Zebedeo tul yi barc scyuch' e' mos. Ma e' cyetz, nintzun e' xom nintz te Jesús.

Yi yaj yi at espíritu cwent Bayba'n twankil

(Lc 4.31-37)

²¹ Cyopone'n tzun Jesús le tnum Capernaum. Itzun le jujun k'ej ujle'n, na oc i' tan chichusle'n wunak le sinagoga. ²² Wi'nin tzun cycle'n yabtz te ñchusu'n, na ni'cu'n ñchusu'n chi tane'n jun yaj yi wi'nin ca'wl tuch!. Na quinin oc tan chichusle'n chi na chibán yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés.

²³ At tzun jun yajtz le sinagoga yi at jun espíritu cachí' twankil. Chin wi' nin ban tan yol, itzun taltz:

²⁴—¿Mbi teru' skuch', Jesús aj Nazaret? ¿Ja pe' ulu' tzone'j tan kaxite'n? Wajske'n wutzu!. I ilu'a'tz yi jun yi chin xan nin, yi cho'n nsaju' te Ryos, —chij yi espíritu bantz.

²⁵—Ñc'abnequen tu!. Cawle'n twankil yi yaje'j, —chij Jesús ban nintz tetz.

²⁶ Saje'n tzun colpuj yajtz, nin wi'nin ñch'ine'n yi espíritu cwent Bayba'ntz yi tele'n twankil. ²⁷ Cyakil cu'n tzun wunak e' baj el yabtz te'j, nin baj chijakoltz squibil quib:

—¿Mbi ñchusu'nil yi yaje'j? ¿I pe' jun ac'aj chusu'n? Na ba'n na cawun scyetz yi e' espíritu cachí', nin na chibán tane'n, —che'ch.

²⁸ Jalcunin bene'n lo'on tulak e'chk tnum cwent Galilea yi stziblal yi mbi cu'n ban Jesús.

Yi tule'n yos tu ji' Lu'
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Itzun bantz yi wi't cyele'n tzaj Jesús le sinagoga, nintzun e' opontz xe ca'l Lu' tu Lex. Xomche' Jacow tu Wa'n scye'j. ³⁰ Ma yi xna'n, yi ji' Lu', coylil wi soc, na yabi'x tan k'a'kl. Cyalol tzuntz tetz Jesús yi xe'n tane'n i!. ³¹ Toque'n tzun xkansal tib Jesús te'j, nin je' stz'amol yi k'ab. Jalcunin ticy'e'n k'a'kl, nin ule'n nin ban yos tuch!. Yi tule'n yos tuch!, nin octz tan chic'ache'n Jesús.

Yi tule'n yos scyuch' wi'nin yabi'x tan Jesús
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Itzun yi cwe'n k'ej, yi nsken wi't ben k'ej, cyopone'n tzun ticy'le'n wi'nin yabi'x te Jesús, scyuch' wi'nin e' yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil. ³³ Tircu'n e' aj tnum e' baj nojtz tzi puert. ³⁴ Nin wi'nin yabi'x baj ul yos scyuch' tan Jesús. Qui'c na ban mbi jilwutz yabilil at scye'j, ul yos scyuch'. Ej nin ncha'tz quin tech nin espíritu cwent Bayba'n baj el lajultz xchiwankil wunak. Poro quinin tak' Jesús ama'l scyetz yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz tan chijilone'n tetz, na elnak chitxum tetz yi na' scyetz i! Jesús.

Yi toque'n Jesús tan txoli'n lakak ama'l cwent Galilea
(Lc 4.42-44)

³⁵ Itzun bantz le junt eklok, chin tz'o'tz'e't nin wuxtx'otx!, nin ntaxk picy'un, nintzun el tzaj Jesús nin ben le jun ama'l yi tz'inunin tu' tan nachle'n Kataj. ³⁶ Buch tlen chiben Simón scyuch' coboxt tan joyle'n. ³⁷ Itzun yi jale'ntz cya'n, nintzun cyaltz tetz:
—Ta', at wi'nin wunak yi na chitzan tan joyle'n!

³⁸ —Qui', quin ketz lakak e'chk tnum yi ate' naka'j tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz, na ya'stzun nchinsaj te'j, —chij Jesús ban scyetz.

³⁹ Nintzun ben tan xtxole'n lakak sinagoga yi at lakak ama'l cwent Galilea. Nin wi'nin espíritu cwent Bayba'n yi at xchiwankil wunak, e' el lajultz.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi at jun chin yabil te'j yi na bi'aj Lepra
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Itzun bantz, nin opon xkansal tib jun yabi'x te Jesús. Yi yabil yi at te'j i'tz jun jilwutz yabil yi na bi'aj lepra. Cwe'n tzun mejlok swutz Jesús, nintzun taltz:

—Ta', ko na taju' ba'n tz'u'l yos ta'nul' swuch!, —chij i!.

⁴¹ Tele'n tzun k'ajab Jesús te'j, nin oc macol. Itzun taltz:

—Ba'n, ba'n tz'u'l yos tzawuch!, —chij Jesús.

⁴² Na nin el tzaj yi yola'tz le stzi' Jesús yi tule'n yos tu yi jun yabi'xa'tz. Qui'c nin mu'x lepra ban cyen te'j. ⁴³ Taje'n tzun xchakol Jesús yi jun yaja'tz. Poro yi ntaxk aj, nin ben tlol Jesús tetz:

⁴⁴ —I bin jalul' yaj, cya'l tzawal nint yi mbi mbajij tzawej, poro cun chaj awib swutz yi pale!. Nin ak'aj yi oy tetz yi alij cyen tan Moisés yi tajwe'n tan itk'ol yi axwok itetz yi na icy' yi yabil lepra tzite'j. Slajluchaxk tzuntz xchiwutz wunak yi qui'ct yabil tzawej.

⁴⁵ Poro yi yaj, quinin cu tewal, na yi nsken el tzaj swutz Jesús, ninin octz tan xtxole'n yi ñe'n cu'n tule'n yos tuch'. Cha'stzun te qui't xon Jesús lakak tnum, ma na cho'n xone'n tulak e'chk ama'l tz'inunin tu' kale qui'cle't wunak. Poro yi e' wunak ilenin e' opontz te'j. Na' cuntunin e' baj saje't lakak e'chk ama'l.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi ñuñkl cuntu' wankil

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹ Itzun yi tele'n cobox k'ej pakxe'n tzun Jesús junt tir le tnum Capernaum. Nintzun bitij stziblal yi cho'n at i' xe ca'l. ² Jalcunin tzun chimolol quib wunaktz te'j. Qui't nin na chibaj quen xe ca'l, tenlüche' cuntunin tzi puert.

³ Na tzun tzan Jesús tan xtxole'n yi tajbil Ryos scyetz yi cyopone'n cyaj yaj yi cy'a'n jun yaj cya'n yi ñuñkl cuntu' wankil. ⁴ Poro tan paj yi jun c'oloj wunak yi tenlüche' tzi puert, quinin jal puntil cya'n tan cyocompone'n te Jesús. Cho'n tzun chije'ntz wi ca'l nin el quicy'al mu'ix te yi wi' ca'l tan cwe'n pone'n yi yabi'x swutz Jesús. Xcon yi soc cya'n tan cwe'n pone'n. ⁵ Itzun yi tilol Jesús yi ñe'n cu'n k'uklij chic'u'l te i', nin ben tloltz tetz yi yabi'x:

—Witz'un, ja wi't cuylip apaj.

⁶ C'olüche' tzun cobox tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ej nin yi quibital yi mbi ben tlol Jesús tetz yi yabi'x, wi'nin ticy'e'ntz ñchic'u'l. ⁷ «¿Nxac na talk yi yola'sej? na ntin Ryos na xcy'e' tan cuyle'n paj jun yaj,» che'ch len ñchic'u'l cuntu'. ⁸ Poro nin nachon Jesús te yi mbi na icy' ñchic'u'l, bene'n tzun tlol scyetz:

—¿Nxac na icy' yi xtxolbile'j ñchic'u'l? ⁹ Na ¿na' scyetz qui'c mas q'uixbel talche'n nin tetz jun ñuñkl cuntu' wankil, i pe': 'Ja wi't cuylip apaj,' nka i pe': 'Txiclije'n, cy'aj nin asoc, nin quilo'k xe aca'l?' Cabil xtxolbil, ni'cu'n q'uixbel. ¹⁰ Poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, tzinchaje' scyeru' yi at ink'ej tan cuyle'n chipaj wunak, na je swalé' tetz yi yabi'xel:

¹¹ —¡Txiclije'n! Cy'aj nin asoc, nin quilo'k xe aca'l.

¹² Lajke'l nintzun je'n txiclok yi yabi'x, nin ñchiwutz cu'n cyakil wunak yi bene'n tcy'al yi soc. E' baj el yabtz te'j, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos:

—Cya'l nin na kilwit jun xtxolbil chi tane'n yi mbajij tzone'j, —che'ch.

Yi saje'n moxol Jesús Leví

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Yi wi't baje'n yi xtxolbile'j, nintzun ben Jesús tzi mar. Wi'nin wunak e' opontz te'j, nin octz tan chichusle'n. ¹⁴ Poro itzun yi na xon i', nin ben tilol jun yaj yi c'olchij kale na ele't alcawal. Leví bi', cy'ajl Alfeo. Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—¡Yaj! xomen tzaj swe'j.

Je'n tzun txiclok Leví, nin xomnintz te Jesús.

¹⁵ Itzun bantz, te yi na chiwan Jesús scyuch' yi e' ñchusbe'tz xe ca'l Leví, ncha'tz ate' wi'nin elsanl alcawal scyuch' coboxt juchul il tan wa'a'n scyuch'. Lmal chixone'n yi e'a'tz yi ate'-tz. ¹⁶ Itzun yi quilol yi e' tx'olol xo'l yi ley scyuch' e' parisey yi cho'n na wan Jesús ñchixol' yi e' elsanl alcawala'tz scyuch' yi e' mas juchul il, nintzun cyaltz scyetz yi e' ñchusbe'tz:

—¿Nxac na wan yi chusul cyeru' scyuch' yi e' elsanl alcawal, nin scyuch' yi e' mas juchul il? —che'ch bantz.

¹⁷Yi tbital Jesús chiyol, nintzun ben tlol scyetz:

—Yi e' yi qui'c chiyab, qui tajwe'n jun ajtz'ac scyetz. Poro yi e' yabi'x, tajwe'n scyetz. Cha'stzun wutane'n wetz, na quinin nnu'l tan chimoxe'n yi e' balaj, ma na i e' juchul il bantz je'n chitx'ipul yi cyajtza'kl.

Yi ḥchusut' Jesús te yi muc'le'n we'j

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸At jun tir yi na chitzan yi e' ḥchusut' Wa'n scyuch' chichusut' yi e' parisey tan muc'le'n we'j, nintzun e' opon cobox wunak te Jesús tan jakle'n tetz:

—Ma jalú! Ta!, yi e' ḥchusut' Wa'n scyuch' yi e' parisey, na chimuc' juljun k'ej we'j. ¿Mbi tzuntz qui na chixom yi e' teru' ḥchusut' zu' te yi jun leya'tz?

¹⁹Itzun ben tlol Jesús scyetz:

—Qui na yub yi ko na chibisun, nin ko na chimuc' we'j yi e' xtxocum jun aj quicuyujinl yi at yi yaj ḥchixo'l yi tz'ocopon txkel. ²⁰Poro yil tz'ul yi tiemp yil tz'e' ticy'l e'n yi taw xun, ba'n tzun chimuc' we'j tan yi bis yi sjalok scyetz.

²¹“Ej nin je junt elsawutzile'j yi na ḥchaj yi na lab tib wetz inchusu'n tu yi antiw chusu'n. Cya'l nin jun yi nink xcon jun pi᷑ cha'bil yi txe'n cunin mu'xij tan lape'n jun be'ch tetz bu'yt. Mas tcu'n mben lo'on yi katza'l. ²²Ncha'tz qui na xcon jun bu'yt tz'u'm tan colche'n t'a'al uva yi watok cunin bnix, na yi ko ya'tz, skatzok yi bu'yt tz'u'm tan tu' yi puc'un wutz yi t'a'al lo'baj. Tz'elepon kojx yi a' yi at tul, nin yi tz'u'm skatzok. Elnak chitxumu' tetz yi ko watok cunin bnix t'a'al lo'baj, tajwe'n tan cwe'n tul ac'aj tz'u'm. Ncha'tz weri inchusu'n, xitok kol yuj tib tu yi antiw chusu'n.

Yi cyoque'n yi e' ḥchusut' Jesús tan stzutle'n tzaj wutz triw le jun k'ej ujle'n

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Itzun bantz tc'u'l yi jun k'ej ujle'n, cho'n quic'y'e'n cu'n Jesús scyuch' e' ḥchusut' xo'l triw. Itzun yi na chixon yi e' ḥchusut' Jesús, cy'a'nt nin stzutle'n tzaj wutz triw cya'n. ²⁴Itzun ben cyalol cobox parisey tetz Jesús:

—Ta!, tilninu' yi mbi na chiban yi e' ḥchusut' zu'. ¿Mbi xac na chiban yi e'chk takle'n yi qui'c cu tan kabnol le jun k'ej ujle'n? —che'ch e' parisey bantz.

²⁵—¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi cu'n banak k'ajtzun Luwiy yi saje'n we'j te'j scyuch' yi e' yi xomche' te'j? ²⁶¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi banak i' yi at tzaj Abiatar tetz wi'tz pale'? Baj yi pam tan k'ajtzun Luwiy yi oyi'nt tetz Ryos, yi pam yi qui'c klo' cu tan baje'n tan alchok jilwutz wunak, ma na ntin e' pale!. Poro baj ta'n nin ben tk'ol scyetz yi e' yi xomche' te'j.

²⁷Ncha'tz tal Jesús scyetz:

—Ja txumxij yi jun k'ej ujle'n tan xcone'n tetz wunak, na at mas k'ej jun wunak swutz yi jun k'ej ujle'n. ²⁸Ej nin ncha'tz, yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, in taw e'chk k'ej ujle'n, —chij Jesús bantz scyetz.

Yi yaj yi skej k'ab tan yabil

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Itzun bantz nin opon junt tir Jesús tc'u'l sinagoga. At tzun jun yaj at-tz yi skej k'ab tan yabil. ²Cyoque'n tzun yi e' contr Jesús tan tilwe'n yi ko tz'ocopon i' tan tulse'n yos tuch!. ³Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi yaj yi skej k'ab:

—Txiclin cu'n skanicy'al.

⁴Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' mas wunak:

—¿At pe' cu tan kabnol jun ba'n le jun k'ej ujle'n le chiwutz cyeru', nka i yi e'chk takle'n cachí? ¿At pe' cu tan koque'n il te jun yaj yi jalt tan quime'n, nka qui'? ¿Mbi na cyal cyeru'? —stzun Jesús scyetz.

Cya'l nintzun jun nimsaj c'u'l tan yol. ⁵Sajnak tunin yamp wutz i' yi xmayine'n nin scyetz, na wi'nin bisune'n tan paj yi stze'tzal cyalma'!

Bene'n tzun tlol tetz yi yaj yi skej k'ab:

—Chich'baj len ak'ab.

Yi tele'n ḫchich'bal, ninin ul yos tuch'.

⁶Itzun yi cycle'n tzaj yi e' parisey le sinagoga, nintzun oc chitxumu'n scyuch' yi e' yi xomij chiwi' te Herodes, yi ḫe'nk chiban tan biyle'n cu'n Jesús.

Yi cyopone'n jun c'oloj wunak te Jesús tzi mar

⁷Cycle'n tzaj tzun Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz le sinagoga. Cho'n tzun chibene'n tzi mar Galilea. Xomche' nin wi'nin aj Galilea scye'. ⁸Na yi quibital yi e' wunak yi mbi cunin e'chk takle'n balaj yi na tzan Jesús tan banle'n, nintzun e' baj opontz te'. E' baj opon yi e' yi najlche' le luwar cwent Judea, scyuch' yi e' aj Jerusalén. Ncha'tz e' baj opon yi e' aj Idumea, scyuch' yi e' yi najlche' swutz len yi a' Jordán. Ncha'tz e' baj opon yi e' yi najlche' le ama'l cwent Tiro tu Sidón. Cyakil yi e'a'tz, e' baj opon tan tilwe'n yi mbi na ban Jesús.

⁹Cawune'n tzun Jesús scyetz yi e' ḫchusbe'tz tan chibnol list jun barc kalel c'olecu'nt, ko tzun chisaj nil wunak te'. ¹⁰Na nsken quil yi e' wunak yi ul yos tan Jesús tu jun c'oloj yabi'x. Cha'stzun te cyakil yi e' mas yabi'x e' baj opon niltz te'j tan macle'n klo' yi be'ch tetz tan tulse'n yos scyuch'.

¹¹Ncha'tz yi quilol yi e' espíritu cachí' wutz Jesús, nin e' baj cu'n mejlok swutz i', nin chin chiwi' nin bantz tan yol:

—Ilu' yi Cy'ajl Ryos, —che'ch.

¹²Poro nin oc Jesús tan chimakle'n tan qui cyalol na' scyetz i'.

Yi je'n xtxa'ol Jesús yi coblaj ḫchusbe'tz

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Yi baje'n yi xtxolbila'se'j, nintzun ben Jesús wi jun ju'wtz. Yi tpone'n, nintzun e' saj ḫchakol yi e' tetz tajbil tan cyoque'n tetz apostol. ¹⁴Che' bixbal tzun i' coblaj ḫchakum nka apostol tan chixome'n te', nin tan chitxolil yi tajbil Ryos. ¹⁵Nin tak' i' porer scyetz tan tulse'n yos scyuch' yabi'x, nin tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n le chiwankil wunak. ¹⁶Je chibi' yi coblaj yi e' bixe' tan Jesús: Simón, yi Lu' na a'lchij tetz; ¹⁷Jacow, tu Wa'n yi tetz titz'un; e' cu'n cy'ajl Zebedeo. Nintzun oc junt chibi' tan Jesús, i'tz Boanerges. Yi na elepont i'tz, yi chin cham nin e' tan yol chi na nilcan k'ancyok. ¹⁸Ncha'tz e' bixe' Le'x tu Li'p ta'n, nin Bartolomé tu Te'y; ncha'tz Ma'x, tu Jacow yi cy'ajl Alfeo. Ncha'tz e' bixe' Tadeo tu Simón, jun scyeri yi e' yi na xom chiwi' te yi partir yi na bi'aj cananista. ¹⁹Ncha'tz bixabaj i' Judas Iscariot yi jatxon nin ḫchik'ab yi e' contr.

Yi cyalol wunak yi tetz Bayba'n yi porer yi na xcon tan Jesús

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

Itzun yi wi't baje'n yi xtxolbile'j, nintzun oc Jesús xe jun ca'l scyuch' yi e' ḫchusbe'tz. ²⁰Nintzun e' opon junt tir jun c'oloj wunak scye'. Siquier e' wan nink

tan chipaj yi jun c'oloj wunaka'tz.²¹ Itzun yi quibital yi e' tajwutz Jesús yi at i' xe jun ca'l'a'tz, nintzun e' opontz tan ticy'l'e'n klo', na le wutz yi cyetz cyajtza'kl nsken oc yab twi'.

²² Ncha'tz cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen, yi cho'n chisaje'n Jerusalén: "Yi yaje'j, cy'a'n porer Beelzebú yi Bayba'n ta'n. Nin tan yi porera'tz na xcy'e' tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'natz," che'ch.

²³ Chisaje'n tzun ḥchakol Jesús, nin octz tan talche'n jun elsawutzil scyetz: "Qui'c xtxolbil chiyolu', na ḥxe'n slaj tib Satanás stibil tib?²⁴ Ncha'tz kol choyintzin yi e' wunak te'ul jun tnum squibil quib, ḥchixitok.²⁵ Ej nin ncha'tz jun najal yi ko ntin oyintzi' cya'n, ḥchixitok.²⁶ Ni'cu'n tzun tane'n Satanás, yi ko contr stibil tib, i' te'n xite' tib ḥchuc. Cha'stzun te qui'c xtxolbil chiyolu'.

²⁷ "Ej nin je junt elsawutzile'j: Yi ko chin cham nin jun yaj, cya'l jun yi nink xcy'e' tan majle'n len yi be'ch tetz xe ca'l. Ntin at rmeril tan majle'n len yi be'ch tetz yaj yi ko bajx c'alxij.

²⁸ "Jun cu'n yol swale' scyeru': At cuybil chipaj yi e' wunak. Nin qui'c na ban yi mbi jilwutz il yi na chijuch, nka mbi e'chk cachi' yol yi na chiyol.²⁹ Poro ko at jun yil tz'oc tan jisle'n yi Espíritu Sant, qui'c cuybil paj tera'tz tetz ben k'ej ben sak."

³⁰ Tal Jesús yi xtxolbila's scyetz, tan paj yi ja cyal yi at jun espíritu cwent Bayba'n twankil.

Yi e' xtxu' Jesús scyuch' e' titz'un

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Yi nsken wi't bajij yi xtxolbile'j, cypone'n tzun yi xtxu' Jesús scyuch' yi e' titz'un tan joyle'n i!. Poro quinin e' ocopon kale atite't. Mantar tu' ocopon te i!.

³² Nintzun cyal yi e' yi c'olčhe' naka'jil Jesús yi na tzan joyle'n i!. Je chiyole'j yi cyal:

—Ta!, yi xtxu'u' scyuch' e' titz'unu' ate' tzi'n, na chitzan tan joyle'nu', —che'ch.

³³ Poro itzun saj tlol scyetz:

—¿Na' scyetz e' intxu', nin na' scyetz e' witz'un le chiwutz cyeru'?

³⁴ Xmayine'n tzuntz scyetz yi e' yi c'olčhe'-tz xlaj, itzun taltz scyetz:

³⁵ —Cyakil yi e' yi na chitzan tan banle'n yi tajbil Ryos, ya'stzun yi e' witz'un, ya'stzun yi e' wanub, nin ya'stzun intxu' tane'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi elsawutzil tetz ujul

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Toque'n tzun junt tir Jesús tan chichusle'n wunak tzi mar, nin quintech nin wunak e' baj opontz te'j. Tan paj yi jun chin c'oloj wunaka'tz, nintzun oc Jesús tul jun barc yi at tzi a!. Yi c'olewe'n cu'n, nin jilon nin scyetz yi e' wunak yi ate' cyen wi samlicy'.² Nintzun octz tan chichusle'n tan wi'nin elsawutzil. Je jun scyeri elsawutzil yi xcon ta'n:

³"Quibit tzaju' yi elsawutzile'j. Itzun bantz, nin ben jun yaj tan ḥchitle'n jí wi cojibil.⁴ Poro te yi na tzan i' tan ḥchitle'n nin yi ij, at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj tbe'. Cyule'n tzaj tzun ch'u'l tan sicy'l'e'n, nin baj cyak'un.⁵ Nin at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj wi c'ub kale qui'cle't mas pimpl tx'otx'. Jalcunin je'n mule'n.

⁶Poro yi je'n mule'n yi k'ej, skeje'n nin ban, na qui'c ama'l tan tele'n mas yi ta'kl.⁷Ej nin at ij noj cu'n xo'l tijal tx'i'x. Poro yi tx'i'x jalcunin ḥch'uye'n, nin xcy'e' tan

c'osine'n yi ujul. Cha'stzun te quinin wutzin. ⁸Poro yi ij yi cho'n cwe'n tul balaj tx'otx', ja je'ul, ja ch'uy, nin ja wutzin. Chumbalaj nin ban cosech. Te jujun wi' tak' junaklaj bak'wutz. Nin at jujun yi tak' oxc'al. Nin at jujun yi tak' jun cient bak'wutz ⁹Ma jalu' ko na cyaju' tz'el chitxumu' tetz yi xtxolbile'j, cho'k binu' il tan xtxumle'n," sztun Jesús ban scyetz.

Tajwe'n tan koque'n il tan xtxumle'n e'chk elsawutzil

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Itzun yi stzaje'n wi' yi xtxolbila'se'j nin yi cyaje'n cyen Jesús xchuc, nintzun e' oc yi e' xchusbe'tz scyuch' coboxt yi xomche' scye'l tan jakle'n tetz yi mbi eka'n tan yi jun elsawutzila'tz. ¹¹Bene'n tzun tlol scyetz: "Ak'ij itajtza'kl tan Ryos tan tele'n itxum tetz yi e'chk xtxolbil te yi ca'wl i', yi ewa'n cuntu' ta'n sajle'nix tunintz. Poro yi e' mas wunak, qui na pujx cya'n. ¹²Na quil yi mbi na imban, nin na quibit inyol, poro qui na pujx cya'n mbi na elpont. Cha'stzun te ntin elsawutzil na xcon wa'n xchiwutz. Poro tan paj yi qui na cho'c il tan xtxumle'n, qui na pujx cya'n yi mbi na elpont. Cha'stzun te quil chitx'ixpuj cyajtza'kl, nin quil cuyluj chipaj."

Yi toque'n Jesús tan xtx'olche'n xo'l yi elsawutzil tetz ujul

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Ncha'tz ben tlol scyetz: "¿Qui ptzun na el itxum tetz yi jun elsawutzila'tz? Na ko qui na el itxum tetz, ¿xe'n tzun tz'el itxum tetz yi mas elsawutzil yi xconk wa'n tan ichusle'n? ¹⁴Poro je puntile'j: Yi yaj yi awal ij, ni'cu'n chi i'-k jun tx'olol xo'l yi yol Ryos. ¹⁵Ma yi ij yi cho'n tpone'n q'uiuxpuj tbe' ni'cu'n chi tane'n yi e' wunak yi na quibit yi yol Ryos poro jalcu'n na ul Satanás tan ticy'le'n len yi xtxolbil yi nsken quibit. ¹⁶Ma yi ij yi noj cu'n kale qui'cle't pimpl tx'otx', ni'cu'n scyuch' yi e' wunak yi tzatzin cu'n na quibit yol Ryos. ¹⁷Poro qui na chiquiwix, na yi na ul pilbil cyetz, nka yi na chibuchlij tan paj yi na cyocsaj yol Ryos, na chipakxij. ¹⁸Ma yi ij yi noj cu'n xo'l tijal tx'i'x ni'cu'n quitane'n yi e' wunak ¹⁹yi na quibit yol Ryos, poro tan paj yi na sotz chic'u'l te yi e'chk bis o'kl yi at tzone'j wi munt, nka tan paj yi na el cyalma' te e'chk mebi'l, na xcy'e' tan chipo'tze'n. Nin qui na chiwutzin. ²⁰Poro at wunak yi ni'cu'n quitane'n tu yi ij yi cho'n cwe'n tul balaj tx'otx'. Na quibit yi yol nin na cyocsaj cu'n. Ya'stzun yi e' yi na chiquiwix, nin yi na chiwutzin. At e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' junaklaj bak'wutz. Nin at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' oxc'al bak'wutz. Nin at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' jun cient bak'wutz," chij Jesús ban scyetz yi e' xchusbe'tz.

Yi elsawutzil tetz jun cantil

(Lc 8.16-18)

²¹Ncha'tz tal junt elsawutzil scyetz cyakil wunak yi ate'-tz tzi a!: "Cya'l nin jun yi cho'nk na oc jun cantil ta'n jak' jun cajon nka jak' tx'ach, ma na cho'n na je' ch'imba'n tcyaj tan tsekune'n. ²²Na qui'c jun xtxolbil yi ewa'n cuntu' jalu' yi qui'k skojan, nin qui'c jun xtxolbil yi qui na pujx cyak'un wunak yi qui'k lajluchax xchiwutz. ²³Ma jalu' ko na itaj tz'el itxum tetz yi xtxolbile'j nque'nwok bin il tan xtxumle'n.

²⁴Ncha'tz tal Jesús scyetz: "Nque'nwok bin il tan xtxumle'n yi xtxolbil yi na wal tzitez, na quib yi na ibanwok tan xtxumle'n, ite'n nin sbne' Ryosa'tz

tan tak'le'n itajtza'kl, nin mas tcu'n stk'e'. ²⁵Na yi e' yil cho'c il tan jale'n mas cyajtza'kl, sjalok cyajtza'kl. Poro yi e' yi quil cho'c il te'j, tz'elepon ticy'lle'n yi mu'ix tal cyajtza'kl yi ja wi't jal cya'n."

Yi elsawutzil te yi ñe'n na ch'uy jun wi' ujul

²⁶Ncha'tz tal Jesús scyetz: "Je jun xtxolbil yi na ñchaj sketz yi ñe'n na tx'ixpuj tajtza'kl jun yaj tan Ryos tan toque'n jak' ca'wl i!. Ni'cu'n chi na oc cyen ij ttx'otx".

²⁷Yi nsken oc cyen yi ij, na aj yi awal tetz xe ca'l. Nin yi na el cobox k'ej ñchuc yi ujul na je'ul, nin ñchuc na ch'uy. Poro yi yaj qui na el xtxum tetz yi ñe'n na ban.

²⁸Yi puntil i'tz, ñchuc na wenkse'n tib yi ij ttx'otx'. Na je'ul ñchuc, nin na ch'uy, nin na jal wutz. ²⁹Nin yi na skej, na ben je'sanl tetz, na nsken opon tiemp tan je'se'n yi cosech."

Yi elsawutzil tetz bak'wutz muñtans

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Ncha'tz tal Jesús scyetz: "I bin jalú', ɿmbik xcon wa'n tan ñchajle'n tzitetz yi ñe'n tane'n tajjal yi e' yi ate' tk'ab Ryos jalú? ɿmbik elsawutzil xcon wa'n?

³¹Je jun elsawutzile'j: Ni'cu'n yi tajjal yi e' yi ate' tk'ab Ryos chi jun bak'wutz muñtans yi na cu' awij ttx'otx'. Na yi jun tal bak'wutz muñtans, i'tz yi ij yi mas tal ni' cu'n swutz alchok jilwutz ij. ³²Poro yi na awlij, na ch'uy, nin mas na ch'uy swutz alchok jilwutz itzaj, na el k'ab, nin lmak len wutz xak na ban, nin ba'n na chimujan ch'u'l txe!", stzun Jesús scyetz.

Ntin elsawutzil xcon tan Jesús tan chichusle'n wunak

(Mt 13.34-45)

³³Ja xcon wi'nin elsawutzil yi chin sensiy nin tan Jesús tan chichusle'n wunak. Xomquen tu' te yi ñe'n tane'n cyajtza'kl. ³⁴Poro quinin xtx'ol xo'l scyetz, ma na ntin scyetz yi e' ñchusbe'tz.

Yi tanewe'n cyek'ek' tu pak'bil mar tan Jesús

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Itzun te yi jun cwe'n k'eja's nin tal Jesús:

—Kicy'oken jalaj icy'en a!, —stzun i' scyetz yi e' ñchusbe'tz.

³⁶Chicyaje'n cyen tzun yi e' wunak, nintzun e' ben Jesús scyuch' yi e' ñchusbe'tz tc'u'll yi tal juy barca'tz kale c'olche't. Ncha'tz at wunak yi e' xom nin scye'j tc'u'lak cyetz chibarc.

³⁷Itzun te yi na chixon wi a!, xe'te'n tzun jun chin wutzile'n cyek'ek'tz. Nintzun oc yi pak'bil mar tc'u'll barc. Jun tzunin noje'n tan a!. ³⁸Ma Jesús, cho'n at tan watl xtx'u'c len yi barc. Coylij i!, nin at cyen jun witz!. Cyoque'n tzun yi e' ñchusbe'tz tan c'ase'n. Nintzun cyaltz tetz:

—iTá! ¿Qui pe' na bisunu? Na txant tan kabene'n mulk' xe a!.

³⁹Je'n tzun txiclok Jesús, nin makxij yi cyek'ek' ta'n, nin ncha'tz ben tlol tetz yi mar:

—iNumlen cu'n!

Tanewe'n nin ban yi cyek'ek', nin ncha'tz ban yi pak'bil mar, qui't pak'xin.

⁴⁰Itzun ben tlol Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz:

—¿Nxac na cxobwok? ¿Nxac qui k'uklij ic'u'l swe'j?

⁴¹ Wi'nin tzun cyele'n yabtz te yi mbi cunin bnix tan Jesús. Itzun cyaltz squibil quib:

—¿Mbi eka'n tan yaje'j? na nicy't nin cyek'ek' tu mar na quibit yi ca'wl i!, —che'ch bantz squibil quib.

Yi aj Gadara yi at espíritu cwent Bayba'n twankil

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹Quic'y'e'n pone'n tzun Jesús le ama'l cwent Gadara yi at jalaj icy'en yi a!.

²Na nin el tzaj cu'ntz tul barc yi tule'n tzaj jun yaj te'j. At espíritu cwent Bayba'n twankil. Cho'n saje'n xo'l picy kale na chimukxe't alma!. ³Na cho'n najlij yaj tulak e'chk picya'tz. Cya'l nin jun najk xcye' cyen te'j. ⁴Na quin tech nin tir c'alxij tkan tu yi k'ab tan caren, poro pak'lul'n cu'n na saj ta'n. Cya'l jun yi najk xcye' cyen te'j. ⁵Sk'ejl nin lak'bal, tu na xon tunintz xo'lak wutz, nin xo'lak picy kale mukijche't alma!. Tunin na ḫch'in tunintz. Ḫchuc na biy tib tan c'ub. ⁶Joylaj atit i! yi bene'n tilol wutz Jesús. Lajke'l nin tule'n, nin cu' mejlok swutz Jesús.

⁷Chin wi' nin tzun i! ban tan yol:

—Jesús Cy'ajl yi Ryos yi at tzi'n tcyaj, ¿mbi teru' swuch'? Swutz cu'n Kataj Ryos, quil chinxuxu!, —chij i! bantz.

—Tal i! yi yola'tz na nsken wi't ben tlol Jesús tetz:

—¡Espíritu cwent Bayba'n, cawle'n twankil yaje'j!

⁹Nintzun ben jakol Jesús tetz:

—¿Mbi abi'?

—Yi wetz imbi' i'tz Legión, na wi'nin kaxone'n yi ato' twankil yi yaje'j.

¹⁰Wi'nin cwe'n chiwutz yi e' espírituja'tz tan qui cyele'n laju'n tc'u'l yi luwara'tz. ¹¹Ate' tzun jun c'oloj boch tan wa'a'l naka'j wutz txala'j. ¹²Cwe'n tzun chiwutz yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz tetz Jesús, itzun cyaltz:

—Tak'e'u' ama'l sketz tan koque'n chiwankil yi e' boche'j.

¹³Nin tak' Jesús ama'l scyetz.

Cyele'n tzaj tzun twankil yi yaj. Cho'n tzun cyoqe'ntz chiwankil yi e' boch. Inti e' bocha'tz, at lo' cob mil chixone'n, nin baj el chitolil quib wutz kotx!. Cho'n cyopone'n xe a!, nin e' quimtz.

¹⁴Yi quilol yi e' pstor boch yi mbi cu'n bajij, cyele'n tzun ojkuj tan bi'l xo'w. Nintzun ben lo'on stziblal cya'n tnum, nin lakak e'chk aldey. Wi'nin wunak e' baj ultz tan tilwe'n yi mbi cu'n mbajij. ¹⁵Itzun yi cyopone'n te Jesús, nintzun quil yi jun yaj yi at tzaj yi e' espíritu cwent Bayba'n twankil. C'olchij i!, nin sken oc be'ch tetz. Qui'ct yab. Sken ul yos tuch!. Wi'nin tzun cyele'n yab wunaktz te'j. ¹⁶Cyoqe'en tzun yi e' yi quil tan talche'n scyetz yi e' wunak yi e' baj opon, yi ḫe'n cu'n tule'n yos tu yi yaj yi at yi espíritu cwent Bayba'n twankil, nin yi ḫe'n cu'n chiquime'n yi jun c'oloj boch. ¹⁷Yi quibital wunak yi xtxolbile'j, nintzun cu chiwutz tetz Jesús tan cyaje'n tilol yi chiluwari.

¹⁸Yi toque'n Jesús tul barc, nintzun cu' wutz yi yaj, yi el yi espíritu cwent Bayba'n twankil, tan xome'n nin klo' scye'j. ¹⁹Poro quinin tzun cuji Jesús. Nin ben tloltz tetz:

—Qui' yaj, ba'n tcu'n quilo'k xe aca'l, nin txolaj scyetz e' awajwutz yi ḫe'n cu'n mu'l yos tzawuch' tan Ryos. Alaj scyetz yi ḫe'n me'l k'ajab tzawel'j.

²⁰Nintzun pakxij yaj, nin oc tan xtxole'n lakak tnum cwent Decápolis yi ñe'n cu'n tule'n yos tuch' tan Jesús. Yi quibital wunak yi xtxolbil, wi'nin cyele'n yabtz te'j.

Yi tule'n yos tu yi me'l Jairo tu yi xna'n yi macon yi be'ch tetz Jesús

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Itzun bantz yi ticy' mule'n Jesús jalaj icy' tzaj a' tul yi barc, nintzun e' opon wi'nin wunak te'j. Cho'n tzun cyaje'n cyen i' tzi a' tan yol scyetz.

²²Ej nin te yi at i' tzi a', tpone'n tzun jun yaj yi na bi'aj Jairo. I' jun wi' banl wi' cwent sinagoga. Yi tpone'n te Jesús nintzun cu mejloktz swutz. ²³Cwe'n tzun wutz tetz Jesús, itzun taltz:

—Ta!, at jun inme'l, quimich tlen tu' atit. Max c'u'l lu!. Benku' swe'j tan je'n tk'olu' k'abu' twi' tan tulse'n yos tuch'.

²⁴Nintzun ben Jesús te'j. Ncha'tz wi'nin wunak e' xomnintz, nin wi'nin chibitz'ol quibtz squibil quib.

²⁵At tzun jun xna'n yi xomij ñchixol'i yi jun c'oloj wunaka'tz. Nsken el coblajix yob yi qui na tane' yi xtx'ajo'n te'j. ²⁶Wi'nin q'uixc'uj baj tijol tan yi e'chk tz'ac'bil yi nsken cyak' yi e' ajtz'ac tetz. Nin nsken baj sotzal cyakil yi pu'k tan stz'aque'n klo!. Poro qui'c nin ntak' tetz. Pyor tcunin tane'n yi yabliltz. ²⁷Poro yi tbital i' yi stziblal Jesús, nintzun oc pitol tib ñchixol'i wunak tan tocompone'n wutz coc Jesús, nintzun oc macol yi be'ch tetz. ²⁸Na i yi na icy' tc'u'l i', i'tz: "Tz'ul yos swuch' kol tzinmac yi be'ch tetz," stzun i' tc'u'l cuntu!. ²⁹Yi toque'n macol i' yi be'ch tetz Jesús ninin makxij yi yabil, nin nachon i' te'j yi nsken ul yos tuch'.

³⁰Poro yi Jesús nin nachon te'j yi nsken ul yos tu jun tan yi tetz porer. Je'n tzun such'k'il tib, itzun taltz scyetz yi e' wunak:

—¿Na' nmacon be'ch wetz? —chij Jesús bantz.

³¹Poro itzun ben cyalol yi e' ñchusbe'tz tetz:

—Tilninu' jun c'oloj wunak yi na chibitz' quib te'ju', nin na talu': "¿Na' nchinmacon?" —che'ch e' ñchusbe'tz tetz.

³²Poro Jesús, nin aj nin wutz tan tele'n xtxum tetz yi na' mmacon i'. ³³Wi'nin tzun xobe'n, nin wi'nin lucnewe'n yi xna'na'tz, na nin el xtxum tetz yi mbi cu'n mbajij te i!. Toque'n tzun ñkansal tibtz, nin cu' mejloktz swutz Jesús, nin tal yi mero bintzi yi mbi'tz yi tajbil i' yi toque'n macol i' yi be'ch tetz Jesús.

³⁴—Ja wi'l ul yos tzawuch' tan tu' yi mawocsaj yi chinxcyek tan tulse'n yos tzawuch!. Ba'n cxa'j. Cheb cuntu' cxben. Qui't saj junt tir yi ayablil, —chij Jesús bantz tetz.

³⁵I cunin tzun na tzan Jesús tan yol tetz yi xna'na'tz yi tule'n tzaj jun scyeri najal Jairo tan talche'n:

—Ta!, yi me'l u' ja wi't quim. Cha'tz, quil xuxu' mas yi chusul ketz, —chij i' bantz tetz.

³⁶Poro yi tbital Jesús yi mbi'tz yi chiyol, itzun ben tlol tetz Jairo, yi wi' banl wi' tetz sinagoga:

—Quil bisunu!. K'ukek c'u'l u' te Ryos.

³⁷Quinin c'ul Jesús yi nink xom nin junt scye'j, ma na ntin Lu', tu Jacow tu Wa'n, yi titz'un Jacow. ³⁸Yi cyopone'n xe ca'l Jairo, yi wi' banl wi' cwent sinagoga, nin yi tilol Jesús yi tx'ujte'n tu yi bis o'kl yi na tzan, itzun taltz:

³⁹—¿Nxac na chibisunu? ¿Mbi tzuntz na chok'ul? na nk'e'tz quimich mban yi xun, watl tu' na ban te'tz, —chij Jesús.

⁴⁰Poro yi e' wunak, tze'e'n tu' e' ban te yol Jesús. Cawune'n tzun Jesús tan cycle'e'n tzaj cyakil yi e' wunak yi ate' xe ca'l. Ntin tak' ama'l tetz yi taj xtxu' xun tan xome'n cyen te'j kale atit yi xun yi nsken quim. Ncha'tz e' xom quen yi e' yi xomche' nin te'j. ⁴¹Je'n tzun stz'amol Jesús yi k'ab yi xun, itzun taltz:

—Talita, cumi— yi na elepont: “Tij, txiclij'e'n.”

⁴²Na nin tal Jesús yi yola'tz yi je'n txiclok yi xun, nin xontz. Yi xuna'tz at tul coblaj yob. Wi'nin cycle'e'n yab wunak te yi mbi cu'n bajij. ⁴³Poro nintzun cawun Jesús scyetz tan cya'l cyalnint yi mbi cu'n bajij. Ncha'tz tal scyetz tan cyak'ol chan wa' yi xun yi ul yos tuch!.

Yi xa'ke'nt Jesús Nazaret

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Yi wi't bnixe'n yi e'chk xtxolbile'j, nintzun aj junt tir le tetz tanum. Nin e' xom nin e' xchusbe'tz te'j.

²Itzun le jun k'ej ujle'n, nintzun oc Jesús tan chichusle'n wunak le sinagoga. Yi quibital wunak yi chusu'n yi tak' i!, wi'nin tzun cycle'e'n yabtz te'j.

—¿Xe'n njal tajtza'kl yi yaje'l? ¿Qui bi chusu'nil yi cy'a'n ta'n, nin xe'n na xcy'e' tan banle'n milawr? ³Na se'ol tu' i!. Tal Lu'ch tu' i!. Nin yi e' titz'unx i'tz nocx Jacow tu nocx Xep tu Judas tu Simón. Nin ncha'tz yi e' tanub, cho'n najlche' tzone'j tkatanum, —che'ch wunak squibil quib.

Cha'stzun te quinin jal k'ej Jesús xchiwutz yi e' tanum. ⁴Nin cha'stzun te tlol Jesús yi xtxolbile'j scyetz:

—Bintzi yi na a'lchij: ‘Cyakil wunak na cyak' k'ej jun elsanl stzi' Ryos. Poro yi e' tetz tanum, nin yi e' najal, qui na cyak' k'ej i,’ —chij Jesús bantz scyetz.

⁵Qui'c tzun milawr bnix cyen ta'n le tetz tanum. Ntin je tk'ol k'ab tib cobox tal yabi'x, nin ul yos scyuch!. ⁶Ej nin wi'nin tele'n yab Jesús scye'lj yi e' tetz tanum tan paj yi quinin cyocsaj yi at porer tuch!. Cho'n tzun bene'ntz lakak aldey yi at naka'jil yi tanum i' tan chichusle'n wunak.

Yi chibene'n xchakol Jesús yi coblaj xchusbe'tz

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷Ej nin e' saj xchakol Jesús yi coblaj xchusbe'tz te'j, nin baj octz tan chichakle'n nin tan txoli'n. Quicobenle'n e' baj bene'n lakak e'chk ama'l. Poro yi ntaxk chiben, nintzun tak' Jesús yi porer scyetz tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n xchiwankil wunak. ⁸Ncha'tz tak' i! jun ca'wl scyetz tan qui bene'n quicy'al jun e'chk takle'n, ntin tak' ama'l scyetz tan bene'n chitx'amij. Poro qui tak' ama'l tan bene'n quicy'al chisam, mpe chiwa' nka yi chipu'k. ⁹Ntin tak' ama'l scyetz tan toque'n nin chixajab yi tal suquij wutz tu!. Nin ntin tak' i! ama'l scyetz tan xcone'n yi be'ch cyetz yi at nin scye'l. ¹⁰Ncha'tz tal i! scyetz:

—Kalel jale't iposar, ncwentu'wok jalen yil xicy' tul junt ama'l. ¹¹Ej nin ko at jun ama'l kale qui na cyajwit wunak quibit iyol, ilwok cyen tu' e!. Ntin maswok len yi puklaj te itkan tan xchajle'n scyetz yi at tulbil chicaws. Jun cu'n yol na walnin tzitetz, ko at e' yi quil cyak' ama'l tzitetz, tz'ak'lok mas chicaws yi e' wunaka'tz swutz chicaws yi a' aj Sodoma tu aj Gomorra.

¹² Chibene'n tzuntz tan xtxole'n scyetz wunak yi tajwe'n tan je'n chitx'ixpul cyajtza'kl. ¹³ Ncha'tz e' xcy'e' tan chilaje'n len wi'nin espíritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Nin oc jun jilwutz aceit cya'n scye'j e' yabil'ë. Nin baj ul len yos scyuch'.

Yi ñe'n cu'n ban yi quime'n Wa'n Bautist

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Quibital tzun cyakil wunak yi stziblal Jesús. Ncha'tz Herodes yi rey, tbit stziblal, itzun taltz scyetz yi e' tamiw:

—Ya'stzun lo' k'ajtzun Wa'n Bautist. Ja lo' itz'ij jun tir ñchixol' alma!. Cha'stzun te na xcy'e' tan banle'n e'chk milawr, —stzun Herodes scyetz yi e' tamiw.

¹⁵ Poro at e' yi cyal:

—Qui', i'tz Elías, yi elsanl stzi' Ryos.

Nin at coboxt yi cyal:

—I' jun elsanl stzi' Ryos, chi banake'! yi e' elsanl stzi' Ryos tentz.

¹⁶ Poro yi tbital Herodes yi stziblal Jesús, itzun taltz:

—Chinch wetz, yi jun yaja'tz yi na tzan tan banle'n e'chk milawra'tz, i'tz Wa'n Bautist, yi yaj yi in incawun tan tele'n tamij yi wi'. Ja lo' itz'ij jun tir ñchixol' alma!, —stzun Herodes ban scyetz e' tamiw.

¹⁷ Tal i' yi yole'j, na i' ocsan Wa'n xetze', nin i' cawun tan cwe'n tcaren. Ya'stzun ban Herodes tan paj yi quinin tzatzin Wa'n Bautist te yi tajtza'kl i'. Na nin oc i' tan chipaxe'n cu'n Li'p tu txkel, nin cyok'bej quib tu txkel Li'p yi na bi'aj Herodías. Wech na quitz'un quitzicy quib Herodes tu Li'p. ¹⁸ Na i talnak Wa'n tetz Herodes: “Wi'nin xanil yi ncyok'bej quibu' tu txkel yi titz'unu!”

¹⁹ Ncha'tz Herodías, yi txkelbe'n Li'p, wi'nin ñchi'che'n c'u'l te Wa'n tan paj yi contr Wa'n te cyetz cyajtza'kl yi cu' chinuc'ul. Ej nin yi tajbil Herodías i'tz tan tele'n cu'n swutz. Poro quinin jal puntil ta'n, ²⁰ na elnak xtxum Herodes tetz yi balajil Wa'n. Nin elnak xtxum tetz yi qui'c nin mu'ë tal paltil swutz Ryos. Cha'stzun te wi'nin xobe'n i' tan cwe'n klo' biyol. Quinin tzun na tak'o'k i' ama'i tetz Herodías yi txkel tan biyle'n cu'n. Ncha'tz ternin na tzatzin Herodes yi na tbit yi yol Wa'n. Poro quinin el xtxum tetz yi mbi na elepong yi yol Wa'n.

²¹ Ma tetz Herodías ilenin jal puntil ta'n yi ñe'n sban tan quime'n Wa'n yi baje'n yi tzatzin yi stz'ake'n junt tiemp tan Herodes. Je cunin bane'j. Txumxij jun chin wa'a'n tan Herodes, nin baj xtxocol i' yi e' wi'tz ajcaw scyuch' e' capitán scyuch' yi e' mas wunak yi at chik'ej Galilea. ²² Tocompone'n tzun yi tal Herodías kale na chitzane't tan wa'a'n, nin octz tan bixl. Chumbalaj nintzun til Herodes scyuch' yi e' yi ate'-tz wi mes yi ñe'n cu'n bixin yi xun.

²³ Itzun taltz tetz xun:

—Jakaj swetz yi mbi na taj awalma', nin swak'e' tzatz. Na sak swutz Ryos yi swak'e' cyakil yi mbi cu'n tzajak swetz, mpe ik jalaj yi luwar yi na chincawun tibaj, —stzun Herodes tetz xun.

²⁴ Tele'n tzaj tzun yi xun, nintzun xjake'-tz tetz yi xtxu':

—¿Quibik tzinjak tetz Herodes?

Itzun tal yi xtxu' tetz:

—C'uchaj yi wi' Wa'n Bautist.

²⁵ Lajke'll nin tzun bene'nt swutz Herodes, nintzun jak yi tajbiltz:

—Na waj yil tak'u' yi wi' Wa'n Bautist swetz tc'u'l jun chin platu!. Poro jalcu'n, —stzun yi xun.

²⁶ Wi'nin tzun bisune'n yi rey, poro tan qui tele'n xtx'ix i' ḫchiwutz yi e' yi ate' te'j wi mes, quinin tzun paj yi tajbil yi xun yi na tzan tan jakle'n. ²⁷ Jalcunin tzun bene'n ḫchakol yi rey jun sanlar tan saje'n ticy'le'n yi wi' Wa'n. ²⁸ Bene'n tzun yi sanlar kale jopije't Wa'n, nin el tamol yi wi', nin opon tcy'al tul jun platu!. Sbe nin bene'n tan tak'le'n tetz yi xun. Nin yi xun, nin bentz tan tak'le'n tetz yi xtxu!.

²⁹ Yi quibital yi e' ḫchusbe'tz Wa'n yi mbi cu'n bajij, nintzun e' bentz tan ticy'le'n yi wankil xetze' tan cwe'n chimukul.

Yi chiwane'n o' mil yaj tan Jesús

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Itzun bantz yi chipakxe'n tzaj yi e' apostl tan xtxole'n yi tajbil Ryos, chichamol tzun quib tu Jesús, nin chitxoltz tetz yi mbi cunin baj chibnl, nin mbi cu'n chitxol scyetz wunak.

³¹ Yi tbital Jesús chiyol, itzun taltz scyetz:

—Quin, kujek tul jun ama'l kale qui'cle't wunak.

Tal Jesús yi xtxolbile'j na quintech nin wunak tenlāche' scye'j. At opone'n, nin at aje'n na chiban. Qui't nin jal ama'l cya'n, siquier tan chiwane'n tan paj yi quintech nin wunak scye'j. ³² Chichuc tzun chibene'ntz tc'u'l jun barc tan cyopone'n tul jun ama'l kale qui'cle't wunak. ³³ Poro wi'nin e' quil yi na' bene't Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz. Nin tan paj yi cyajske'n na' e' bene't Jesús, chibene'n tzuntz tan cyopone'n bajx kale atit tpombil. Ncha'tz at e' lakak tnum e' baj ben tan tilwe'n Jesús. ³⁴ Ma yi tele'n tzaj Jesús tul yi barc, nin ben tilol yi jun chin c'oloj wunaka'tz yi nsken chopon. Nintzun ok' nin c'u'l tz scye'j, na i cu'n cyuch' cne'r yi qui'c pstor cyetz. Toque'n tzun i' tan chichusle'n tan wi'nin e'chk xtxolbil. ³⁵ Ej nin yi cwe'n k'ej, cyopone'n tzun yi e' ḫchusbe'tz, itzun cyaltz tetz:

—Ta!, ja wi't cu k'ej, nin yi luware'j chin tz'inunin tu!. ³⁶ Che' ḫchak ninu' yi e' wunak tan chibene'n lakak ca'l, nin lakak aldey tan lok'che'n chiwa', na qui'c chiwa' cy'a'n cya'n, —che'ch yi e' ḫchusbe'tz.

³⁷ —Qui', ba'n chiwan ita'n, —chij Jesús scyetz.

—Poro ḫe'n Ta!, ɺnkaben pe' tan lok'che'n cob cient pwok pam tetz chiwa' yi jun chin c'oloj wunake'j?

³⁸ —¿Jatna' pam cy'a'n ita'n? iCun ilwok!

Yi quilol nintzun cyaltz:

—O'e'n pam cy'a'n ka'n Ta!, tu cob tal cay, —che'ch.

³⁹ Poro nintzun cawunin Jesús scyetz yi e' ḫchusbe'tz tan cyalol scyetz yi e' wunak yi tajwe'n tan chic'olewe'n cu'n wi txa'x ch'im. ⁴⁰ Tx'akaji'n tzun e' cwe'n c'olchoktz wi ch'im. At jujun tx'akaj tan cienti'n, nin at jujun tx'akajt tan nicy' cienti'n. ⁴¹ Je'n tzun tcy'al Jesús yi o' pam tu yi cob cay, nin xmayin nintz tcyaj tan tyoxine'n tibaj. Cwe'n tzun piñul yi pam nin ben tk'ol scyetz yi e' ḫchusbe'tz tan cyak'ol scyetz wunak. Ncha'tz ite'n nin bajij te yi cay. ⁴² Cyakil yi e' wunak e' baj wan len, nin noj len chic'u'l. ⁴³ Yi wi't chiwane'n cyakil wunak, at coblak mo'tx pam tu cay sowrin. ⁴⁴ Yi e' yi e' baj wan len i'tz o' mil yaj, apart e' xna'n nin e' nitxa!.

Yi xone'n Jesús wi a'
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Itzun bantz yi baje'n yi xtxolbila'se'j, nintzun cawunin Jesús scyetz yi e' x̄chusbe'tz tan cyoque'n tul yi barc tan cyopone'n Betsaida, yi at jalaj icy'en a!. Ma yi i' tetz, nin cyaj cyen tan stzajse'n wi' yi yol scyetz wunak, nin tan chichakle'n nin xe'ak chica'l. ⁴⁶ Yi nsken wi't chaj' yi e' wunak, nintzun ben Jesús wi jun ju'wtz tan nachle'n Kataj. ⁴⁷ Yi toque'n tz'o'tz nsken chinicy'an yi e' x̄chusbe'tz nicy'al cy'en a!. Ma Jesús, x̄chuc at cyen wi ju'wtz. ⁴⁸ Bene'n tzun tilol yi wi'nin il ate' cu'nt tan tole'n yi barc wi a!, na i yi tojkbil cyek'ek' na tzan tan chimakle'n. Ej nin te yi ntaxk saj xe cya'j, nin opon Jesús chinaka'jil. Tkan cuntu' na xon wi a!. Icy' klo' tu' i'-tz x̄chixlaj.

⁴⁹ Ma yi e' x̄chusbe'tz yi bene'n quilol yi na xon Jesús wi a!, nintzun e' xobtz, nin e' x̄ch'intz na le wutz cyetz cyajtza'kl i'tz jun lab. ⁵⁰ Na cyakil e' quil, nin saj tunin xit chitz'i tan xo'w. Poro itzun saj tlol Jesús scyetz:

—Quiwit, qui cxobwok swetz, na i ina'tz, —stzun.

⁵¹ Toque'n tzun Jesús tul yi barc, nin tanewe'n nin ban yi cyek'ek!. Wi'nin cycle'n yab yi e' x̄chusbe'tz te cyakil yi mbi'tz mbajij. ⁵² Na quinin pujsx cya'n yi mbi na elepont yi milawr yi bnix tan Jesús tan yi o' tal pam. Quinin pujsx cya'n, na jopij wutz cyajtza'kl.

Yi tule'n yos tan Jesús scyuch' e' yabi'x Genesaret
(Mt 14.34-36)

⁵³ Itzun bantz yi quicy'e'n pone'n jalaj icy'en yi a' le ama'l cwent Genesaret, cyaj cyen tu' chic'alol yi barc tzi a!. ⁵⁴ Na nin che'l tzaj tul barc yi cyechal chan yi e' wunak yi wutz Jesús. ⁵⁵ Lajke'l tzun chibaj bene'ntz lakak luwar tan quicy'le'n tzaj e' yabi'x. Nin baj opon chipalol kale atit Jesús. ⁵⁶ Nin ncha'tz yi na opon Jesús lakak aldey tu lakak tnum, nka alchok ama'lil, na chopon ticy'le'n yi e' yabi'x tzi e'chik be' kale na icy' cu'nt i!. Nin yi e' yabi'x, cu' len chiwutz tetz Jesús tan tk'ol ama'l scyetz tan chimacol siquier yi ju' be'ch tetz. Ej nin cyakil yi e' yi baj chimacol, ul len yos scyuch'.

Yi x̄e'n na jal til jun yaj swutz Kataj
(Mt 15.1-20)

7 ¹ Itzun bantz, nin e' opon cobox parisey te Jesús scyuch' cobox tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Cho'n chibaj saje'n Jerusalén, nin e' baj opontz te Jesús. ² Ej itzun yi quilol yi at cobox x̄chusbe'tz i' yi e' wan yi ntaxk chixansaj chik'ab, nintzun e' octz tan yolche'n Jesús. ³ (Na yi e' parisey scyuch' yi e' mas judiy, cho'n xomche' te chichusu'n chimam chite' yi qui'c rmeril tan chiwane'n yi ko qui na chitx'aj ala' tir chik'ab. ⁴ Nin ncha'tz yi na chipakx tzaj tc'a'yl, yi ko quil chixansaj chik'ab quil chiwan. Nin at mas chichusu'n yi ni'cu'n, chi tane'n xansaje'n e'chik lak uc'a'bil, tu e'chik xaru' tx'otx', tu e'chik xaru' ch'ich!. Nin ncha'tz na chixansaj chiwitbil.) ⁵ Cyoque'n tzun yi e' pariseya'tz scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta!, ñmbi tzun yi qui na chixom yi e' x̄chusbe'tzu' te chichusu'n kamam kate? na na chiwan yi ntaxk chixansaj chik'ab, —che'ch ban nin tetz Jesús.

⁶—Bintzinin yi na tal yi xtxolbil yi cyajnak cyen stz'ibal Isaías tentz, yi chiwutz tuwu' chiplaj tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj, na je yol i'e'j:

‘Yi wunake'j na cyak' ink'ej, poro chitzil' tu!.

Qui ajlij chic'u'l swe'j.

⁷ Qui'c na tak' yi e'chk chimunli yi na chibán tzinwutz,
na ca'wl tu' wunak na chitzan tan banle'n tane'n.'

⁸ Ni'cu'n e'u' scyuch' yi e' wunaka'tz tentz na ja cyaj cyen quiol e'chk ca'wl Ryos tan chixome'nu' te chichusu'n wunak. Na na cho'cu' tan xansaje'n e'chk xaru' tu e'chk lak uc'a'bil. Nin na chixomu' te wi'nin e'chk ajtza'kl yi qui'c mu'x xtxolbil.

⁹Ncha'tz tal scyetz:

—Tan tu' yi na chixomu' te e'chk chusu'na'tz, ja cyaj cyen chixajsalu' yi tajbil Ryos. ¹⁰Na je tz'iba'n cyen tan Moisésel'j: ‘Lok'wok itaj itxu!',^b ej nin: ‘Alchok scyetz yi na oc tan telse'n k'ej yi taj xtxu', tajwe'n cu'n tan biyle'n cu'n i'.^c ¹¹ Ma yi e' cyeru' na cyalu' yi ba'n kol tal jun yaj tetz taj xtxu': ‘Qui'c rmeril tan che' inc'a'chalu', na cyakil yi inmebi'l ja oc tetz Corbán.’ (Yi na elepong yi yol Corbán i'tz: Yi ja wi't insuk inmebi'l tetz Ryos.) ¹²Kol xcon yi jun yola'tz tan jun yaj, na cyalu' yi nk'e'tz tajwe'n tan toque'n i' tan chic'a'che'n, nka tan quich'eye'n yi taj xtxu'. ¹³Tan yi jun ajtza'kla'tz yi na chixomu' te'j na chitzanu' tan telse'n k'ej yi e'chk ca'wl Ryos. Ej nin at mas e'chk xtxolbil yi na chibánu' yi ni'cu'n tu yi ajtza'kle'j, —stzun Jesús scyetz.

¹⁴Ej nin at junt tir yi e' saj ḫchakol Jesús yi e' wunak, itzun taltz scyetz:

—Quibit tzaju' inyol, nin cho'ku' il tan xtxumle'n. ¹⁵Qui'c nin jun takle'n yi na baj tan jun yaj yi nink xcy'e' tan jalse'n til swutz Ryos. Ma na i yi e'chk ajtza'kl yi cho'n na saj te talma' yaj, ya'stzun na xcy'e' tan jalse'n til swutz Ryos. ¹⁶I bin jalú' ko ja quibitu' inyol ba'n cho'cu' il tan xtxumle'n.

¹⁷Itzun yi wi't stzaje'n wi' yi yol Jesús scyetz yi e' wunaka'tz, cho'n tzun toque'n i' xe jun ca'l. Nin e' oc yi e' ḫchusbe'tz tan jakle'n tetz yi mbi na elepong yi jun elsawutzila'tz yi sken tal. ¹⁸Itzun taltz scyetz:

—¿Ncha'tz ptzun axwok itetz, qui pe' na el itxum tetz? Na yi e'chk takle'n yi na baj tan jun yaj quil xcy'e' tan jalse'n til. ¹⁹Na nk'e'tz cho'n na opon te talma', ma na cho'n na opon le c'u'l, nin na elt.

Tal Jesús yi yole'j tan ḫchajle'n yi nk'e'tz xan kol baj alchok takle'n tan jun yaj.

²⁰Ncha'tz tal scyetz:

—Yi xtxolbil yi na jalsan kil swutz Ryos i'tz yi e'chk ajtza'kl catchi' yi cho'n na itz'ij te kalma'. ²¹Na yi e'chk ajtza'kl catchi', chi tane'n yi jopol wutzaji'n nka yi xna'ni'n tu yaji'n, nka biyolnaki'n, cho'n na itz'ij tetz talma' jun wunak. ²²Nin ncha'tz ko alk'om jun yaj, nka na el talma' te e'chk takle'n yi nk'e'tz tetz, cho'n na itz'ij yi jun ajtza'kla'tz te talma'. Nin ncha'tz na jal til jun tan subulnaki'n, nin tan chi'ch c'u'lal, nin tan telse'n k'ej junt, nin tan tu' yi na tocsaj tib nim tu tajtza'kl. Nin ncha'tz na jal til jun ko tu na tzan tu' tan banle'n e'chk takle'n catchi'. ²³Cyakil yi e'chk ajtza'kl catchi'a'tz yi na saj tetz talma' jun, ya'stzun yi na xcy'e' tan jalse'n til. Nk'e'tz yi e'chk takle'n yi na baj ta'n.

^b7.10 Ex 20.12. ^c7.10 Ex 21.17; Lv 20.9.

Yi tocsal jun xna'n yi nk'e'tz judiy
(Mt 15.21-28)

²⁴Ticy'e'nt tzun Jesús nin cho'n tpone'n le ama'l cwent tetz Tiro tu Sidón. Yi tpone'n, nintzun jal jun ca'll kale oque't tan posari'n, na yi tajbil i' i'tz yi cya'll jun lbitan stziblal. Poro qui'c rmeril tan tewal tib x̄chiwutz wunak, ²⁵na jalcunin tbital jun xna'n yi stziblal. Yi jun xna'n'a'tz, at jun tal yi xun, yi at jun espíritu cwent Bayba'n twankil. Cha'stzun te tpone'n swutz Jesús nin cu' mejlok tz.

²⁶Nk'e'tz judiy i', ma na i' jun aj sirofenicia. Yi cwe'n mejlok, nin cu' wutz tetz Jesús tan toque'n tan laje'n len yi espíritu cwent Bayba'n twankil yi tal. ²⁷Poro itzun tal Jesús tetz:

—X̄ch'iwe' binu', na tajwe'n yi bajx chiwan yi e' nitxa', na qui na yub kol kamajen chiwa' tan bene'n kuk'ol scyetz e' tx'i', —chij Jesús tetz yi xna'n.

²⁸Poro itzun saj tlol yi xna'n:

—Bintzi Ta', poro ncha'tz e' tal tx'i', na noj chic'u'l te chiwabe'n yi e' nitxa'.

²⁹Itzun ben tlol Jesús:

—Ba'n atit yolu' na!. Ba'n bin tz'aju', na ja wi't el yi espíritu cachi' twankil yi talu'.

³⁰Yi tpone'n yi xna'n xe ca'l, coylij yi tal wi xtx'ach. Na nsken el yi espíritu cwent Bayba'n twankil.

Yi tule'n yos tu jun chcan, nin kekeb

³¹Tele'n tzaj tzun Jesús le luwar cwent Tiro, nin icy' cu'ntz Sidón, nin tulak yi e'chk tnum cwent Decápolis tan tpone'n tzi a' Galilea. ³²Tpone'n tzun ticy'e'n jun chcan, nin kekeb swutz i'. Nin e' oc yi e' q'uil tetz tan cu'swutzil swutz Jesús tan je'n tk'ol yi k'ab twi!. ³³Tele'n tzun tcy'al Jesús yi chcan wi' x̄chixo'l yi jun c'oloj wunak yi ate'-tz. Yi tele'n chixajsal quib, nintzun oc tk'ol Jesús jun wi k'ab tul yi julil x̄chin yaj. Nin oc stzibil yi t'a'al stzi' te wi k'ab, nin oc tk'ol te tak' yi jun yaja'tz yi kekeb. ³⁴Xmayine'n nin tzun tcyaj, nin saj jun bis te c'u'l. “iEfata!” chij Jesús bantz. Yi na elepont yi jun yola'tz i'tz: “iJake'n awib!”

³⁵Jalcunin jakxe'n x̄chin yaj, nin jalcunin yucane'n tak' tan yol. Chin clar cunin jilone'n yaj. Qui'c mu'ë tal paltil. ³⁶Cawune'n tzun Jesús scyetz yi e' wunak yi i'l'on yi mbi cu'n ban i', tan cya'l cyal nint stziblal. Poro pyor cunin e' bantz tan yolche'n. ³⁷Wi'nin cyele'n yab te yi mbi cunin ban Jesús, itzun cyaltz: “Chumbalaj nin cyakil yi na bnix ta'n, na na xcye' tan tulse'n yos scyuch' yi e' chcan, nin scyuch' yi e' mem.”

Yi chiwane'n cyaj mil yaj tan milawr Jesús
(Mt 15.32-39)

8 ¹Te cobox k'je'a'tz nsken chicham quib wi'nin wunak poro qui'c chiwa' cy'a'n cya'n. Chisaje'n tzun x̄chakol Jesús yi e' x̄chusbe'tz, itzun taltz scyetz:

²—Na el ink'ajab scye'j yi e' wunake'j, na ja el oxix k'ej yi ate' tzone'j swe'j, nin qui'c chiwa!. ³Qui na waj che' inchak nin xe'ak chica'l yi ntaxk chiwan, ko tzun chisaj num tbe' tan paj we'j. Na at e' yi joylaj nchisaj, —chij Jesús bantz scyetz.

⁴—Poro Ta', ɺna' ljale't chiwa' jun c'oloj wunake'j? na cya'll atit jun ca'll naka'j, —che'ch yi e' x̄chusbe'tz.

⁵—¿Jatna' pam cy'a'n ita'n? —chij Jesús scyetz.
 —Juk ntzi' pam cy'a'n ka'n Ta!, —che'ch e' ḫchusbe'tz.
⁶Cawune'n tzun Jesús tan chicwe'n c'olchok cyakil yi wunak wuxtx'otx!. Je'n tzun tcy'al yi juk pam, nin tyoxin tetz Ryos. Yi wi't tyoxine'n, nin cu' piixultz, nin ben tk'ol scyetz yi e' ḫchusbe'tz. Cyoque'n tzun yi e' ḫchusbe'tz tan jatxle'n nin scyetzak yi e' wunak. ⁷Ncha'tz at cobox tal cay cy'a'n cya'n. Yi wi't tyoxine'n Jesús tibaj, nin cawun tan bene'n jatxij scyetz wunak. ⁸E' baj wan len cyakil yi e' wunaka'tz, nin baj noj len chic'u'l. Poro sowrin juk mo'tx pam tu cay. ⁹Te jun tir wa'a'na'tz, e' wan cyaj lo' mil wunak. Yi wi't chiwane'n, nin oc Jesús tan chichakle'n nin xe'ak chica'l. ¹⁰Yi nsken cha'j yi e' wunak, toque'n tzun Jesús tul yi barc nintzun e' ben scyuch' yi e' ḫchusbe'tz le ama'l cwent Dalmanuta.

Yi cyoqe'n yi e' parisey tan jakle'n jun milawr

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Itzun bantz yi cyopone'n, nintzun e' oc cobox parisey tan wak' ib tu Jesús. Yi cyajbil i'tz yi ḫe'nk tan jale'n til Jesús. Nin chijak tetz tan ḫchajol jun milawr tan ḫchajle'n yi ko bintzi nin cy'a'n porer Ryos ta'n. ¹²Saje'n tzun jun chin bis te talma' Jesús, nin taltz:

—Ntin milawr na chijak yi e' wunak, poro jun cu'n yol quil bajij jun milawr ḫchiwutza.

¹³Che' cyaje'n cyen tzun tilol yi e' pariseya'tz, nin oc junt tir tul barc, nin icy'tz jalaj cy'en a'.

Juntlen chichusu'n yi e' parisey

(Mt 16.5-12)

¹⁴Yi quicy'e'n pone'n yi e' ḫchusbe'tz jalaj icy'en a', nin e' nachon te'j yi qui'c chiwa' cy'a'n cya'n. Ntin jun tal pam cy'a'n cya'n. ¹⁵Toque'n tzun Jesús tan chicawe'n:

—Or tzitil xtx'amil chipam yi e' parisey tu yi xtx'amil yi chipam yi e' yi xomij chiwi' te Herodes.

¹⁶Yi quibital yi e' ḫchusbe'tz, quinin el chitxum tetz, nintzun cyalz squibil quib:

—Yi xtxolbile'j yi na kubit nin, i'tz lo' tan paj yi qui'c kawa' cy'a'n ka'n.

¹⁷Yi tele'n xtxum Jesús te cyajtza'kl, nintzun ben tlol scyetz:

—¿Nxac na italwok yi qui'c pam cy'a'n ka'n? ¿Nxac na cxbisunwok? ¿Txe'n nin ptzun k'uke' ic'u'l swe'j? ¿Chin tze'tzuje't nin pe' itajtza'kl? ¹⁸At iwutz, ¿qui pe' na itilwok yi mbi na bnix wa'n? At iħchin, ¿qui pe' na itbitwok yi mbi na wal? ¹⁹¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi milawr yi bnix wa'n yi woque'n tan jatxle'n yi o' pam scyetz yi o' mil wunak? ¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi jatna' mo'tx sowrin? —chij Jesús ban scyetz.

—Coblaj mo'tx Ta!, —che'ch.

²⁰—Ej nin yi woque'n tan jatxle'n yi juk pam scyetz yi cyaj mil wunak, ¿jatna' mo'tx sowril molxij ita'n?

—Juk, —che'ch.

²¹—Yi ko ya'tz, ¿mbi tzuntz qui na pujx ita'n yi mbi eka'n wa'n?

Yi jakxe'n wutz jun moyi'ħ le tnum Betsaida

²²Yi cyopone'n le tal tnum yi na bi'aj Betsaida, tule'n tzaj tzun ticy'le'n jun moyi'ħ swutz Jesús. Cyoque'n tzun yi e' q'uil tetz tan cu'swutzil tetz Jesús tan

toque'n macol yi moyi'x. ²³ Bene'n tzun Jesús tan ḫch'ine'n tzaj yi moyi'x, nintzun el tcy'altz xlaj len yi tnum. Yi nsken che'l, toque'n tzun tk'ol Jesús mu'x tal t'a'al stzi' te wutz yi moyi'x, nin je tk'ol yi k'ab twi', nin jaktz tetz yi ko ba'nt xmayin.

²⁴ Xmayine'n tzun yi moyi'x, itzun taltz:

—Na che' wil yi e' wunak poro ni'cu'n e' chi jun wi' tze' quitane'n, nin na chixon.

²⁵ Toque'n tzun macol Jesús junt tir wutz yi moyi'x. Ule'n nin ban yos tuch!, nin chin clar cunin xmayine'n i'.

²⁶ Taje'n tzun ḫchakol Jesús xe ca'l, nin ben tlol tetz:

—Quil ḫicy'ak tnum, nin cya'l tzawalwit scyetz wunak yi ḫe'n mu'l yos tzawuch!.

Yi talol Lu' yi Jesús i' yi jun yi bixba'nt tan tule'n

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Itzun bantz yi wi't baje'n yi xtxolbile'j, chibene'n tzun Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz lakak e'chk aldey cwent yi ama'l Cesarea Filipo. Itzun te yi na chixontz tbe', jakol tzun Jesús scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—¿Na' scyetz in, nin mbi'tz inmuni ḫchiwutz wunak?

²⁸ —At bin e' yi na cyal yi ilu'a'tz k'ajtzun Wa'n Bautist; ej nin at e' yi na cyal yi i ilu'a'tz yi k'ajtzun Elías. Nin ncha'tz at e' na cyal yi ilu'a'tz jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos yi ja itz'ij jun tiz.

—Ma le iwutz itetz, ¿na' scyetz in?

²⁹ Saje'n tzun stza'wel Lu', itzun taltz:

—Ta', i ilu'a'tz yi Cristo.

³⁰ Cawune'n tzun Jesús scyetz tan cya'l cyal nint yi i' yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n.

Yi talol Jesús yi chocopon wunak tan biyle'n cu'n

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Yi wi't tele'n chitxum tetz yi xtxolbila'se'j, kalena's tzun xe'te'n Jesús tan xtx'olche'n xo'l scyetz yi tajwe'n tan tijol i' q'uixc'uj. Ncha'tz tal scyetz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, quil tz'ajwij inwutz cyak'un yi e' wi' banl wi' tetz tnum scyuch' e' wi'tz pale', nin e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Chin biylok cya'n, poro nitz'okt le toxi'n k'ej, —chij Jesús ban scyetz.

³² Clar cunin tlol i' scyetz. Tele'n tzun moxol Lu' Jesús joylaj len mu'x, nin octz tan talche'n tetz tan qui talol yi jun xtxolbila'tz. ³³ Je'n tzun such'k'il tib Jesús, nintzun xmayin tzaj scyetz yi e' ḫchusbe'tz, nin ben tlol tetz Lu':

—Cawle'n swe'j, na ni'cu'n aä tu Bayba'n. Yi awajtza'kl nk'e'tz cho'n na saj te Ryos, ma na cyajta'kl wunak tu!, —chij Jesús bantz tetz Lu':

³⁴ Chisaje'n tzun ḫchakol Jesús yi e' ḫchusbe'tz scyuch' yi e' wunak. Itzun taltz scyetz:

—Alchok scyetz yi na taj xom tzaj swe'j, tajwe'n yi quil sban yi tetz tajbil, nin chin tajwe'n cunin yi list i' tan tk'ol tib tk'ab quimichil chi na c'ox tib jun yaj tan quime'n swutz pasyon. ³⁵ Poro cyakil yi e' yi na chipek' te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', chitz'ake' cyera'tz yi quitz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Poro ko list atit jun yaj tan tilwe'n cyen yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx' tan tu' yi na taj tz'oc jak'

inca'wl, scambaje' tzun i' yi stz'ajbil yi quinin bajsbe'nt tetz. ³⁶Qui'l Itak' tetz jun yaj mpe nink cambaj cyakil yi e'chk takle'n yi at wuxtx'otx' kol stz'ak yi stz'ajbil tan paj. ³⁷Na qui'c jun takle'n yi ba'n tak' jun yaj tan jale'n stz'ajbil. ³⁸Tajwe'n yi quilib' tx'ixwij jun yaj tan xome'n swe'j, na yi in wetz, in Bajx Cy'ajol nin nu'lunt tir tzone'j wuxtx'otx'. Yil nu'l, cy'a'n yi k'ej tu porer Intaj wa'n. Nin xomche' yi e' balaj ángel swe'j. Poro yil nu'l, qui'c lwaj cyen scyetz yi e' yi qui na chixom swe'j. Qui'c lwaj quen scyetz, na qui na chixom te weri inchusu'n tan tu' yi na chixob x'chiwutz yi e' mas juchul il, yi e' yi cyajnak cyen quilol Kataj Rynos.

9 ¹Ncha'tz tal Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz. At e' tzixo'lwok yi qui' chan lchiquim jalen cu'n lquil yi bintzinat tulbil Rynos tan cawu'n.

Yi je'n xtx'ixpul tib yubil Jesús

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Yi tele'n kak k'ej, nintzun e' ben tcy'al Jesús yi Lu' tu Jacow, nin Wa'n. Cho'n tzun chije'n pone'n chichuc cuntu' wi'wtz. Yi cyopone'n nintzun je ttx'ixpul tib yi yubil Jesús x'chiwutz. ³Chin stum nin ban be'ch tetz. Qui'c nin jun aj tx'ajonl wi munt yi nink tz'opon k'ab te yi skojal yi be'ch tetz. ⁴Chije'n tzun jobtuj k'ajtzun Elías tu k'ajtzun Moisés x'chiwutz, nin quilib' yi cyoque'n tan yol tu Jesús. ⁵Bene'n tzun tlol Lu' tetz Jesús:

—Ta', chumbalaj nin yi ato' tzone'j. Ba'n kaban ox scabte', jun teru', nin jun tetz Moisés, nin jun tetz Elías, —stzun Lu' bantz.

⁶Tan paj xo'w yi at cu'nt Lu' scyuch' yi e' mas, quinin pujx ta'n yi mbi cunin na tzan tan yolche'n tetz Jesús. ⁷I cunin na tzan Lu' tan yolche'n yi yola'se'j yi cwe'n mule'n noc sbak' squibaj, nin cho'n e' cyaje'n cyen tc'u'l. Nin tc'u'l yi sbak'a'tz ben quibital jun yoltz: "Yi june'j, ya'stzun inCy'ajl. Wi'nin ok'le'n wutz wa'n. Bitwok yi ca'wl i," stzun jun yola'tz ban tzaj. ⁸Yi stzaje'n wi' jun yola'tz, quibe't Moisés tu Elías. Jalt Jesús at cyen.

⁹Itzun yi chipakxe'n lucu'nak tzaj, nintzun oc Jesús tan talche'n scyetz:

—I bin jalu', qui na waj yi nink tzitalwok yi xtxolbile'j tetz jun wunak, jalen cu'n yil nitzij' xchixo'l alma'.

¹⁰Cya'll nin tzun cyalwit yi xtxolbila's scyetz wunak. Ntin e' oc tan xtxumle'n xchic'u'l cuntu' yi mbi eka'n tan yi yol Jesús yi tal yi stz'itz'ok i' xchixo'l alma'.

¹¹Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan jakle'n tetz:

—¿Mbi tzuntz yi na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen, yi bajx cunin at tulbil Elías?

¹²—Bintzi nin na tal yi ley yi tz'iba'nt cyen yi tajwe'n tan tule'n Elías bajx, tan nuc'le'n cyajtza'kl wunak. Poro ncha'tz na tal yi tajwe'n tan intijol q'uixc'uj yi in yi in Bajx Cy'ajol. Nin quilib' tz'ajwiy inwutz cyak'un wunak. ¹³Poro yi in wetz swale' nin tzitetz: Ja wi't ulak Elías, poro qui me'l chitxum tetz. Ntin e' oc tan buchle'n. Cho'n nin u'ljj i' chi tz'iba'nt cyen.

Yi tele'n jun espíritu cachí' twankil jun xicy

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Chipakxe'n tzaj tzuntz kale ate't yi e' mas xchusbe'tz, nin quilitz yi nilxche' wi'nin wunak scye'j. Ncha'tz quilib' yi at cobox tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen

tan Moisés. Na chiwak' quib scyuch' yi e' ḫchusbe'tz Jesús. ¹⁵ Yi bene'n quilol wutz Jesús, wi'nin cycle'e'n yabtz te'j, nin lajke'l nin e' baj bene'ntz tan k'ajla'n tetz. ¹⁶ Poro nin jak Jesús scyetz:

—¿Mbi na iyolbej te'j?

¹⁷ Jilone'n tzun jun scyetz yi jun c'oloj wunaka'tz:

—Max c'u'l'u! Ta!, ja ul wucy'al incy'ajl swutzu!. Mem i' tan paj jun espíritu cachi' yi at twankil. ¹⁸ Alchok at pont i' yi na saj colpuj yi wi' tan xya'ywi'il, tan paj yi jun espíritu cachi' yi at le wankil. Ninin na cu' trimp i' wuxtx'otx', nin na swokwax t'a'al stzi!, nin na kitx'ne' xe te'. Nin tan paj yi je'j ja oc yab. Ja inc'uch pawor scyetz yi e' ḫchusbe'tzu' tan laje'n len klo' yi jun espíritu cachi'a'tz, poro quinin chixcye' te'j, —chij yaj ban tetz Jesús.

¹⁹ —Lastum e'u' yi qui na cyocsaju!. ¿Jat lo' tiemp tajwe'n tan wa'te'n ḫchixo'l'u'? ¿Nicy'n'a' nin muc'be'n cyeru? Quicy'aj tzaju' yi xicy tzinwutz, —chij Jesús scyetz.

²⁰ I cunin na ocopon ticy'le'n yi xicy swutz Jesús yi je'n trimpu'n tan yi espíritu cachi' yi at twankil. Itzun yi tpone'n ticy'le'n swutz Jesús nin ben tilol yi espíritu cachi'a'tz wutz Jesús, nin octz tan xuxe'n yi xicy, nin saj xya'ywi'il te yi xicy, nin cu' trimpuj wuxtx'otx!. Baj tunin tolil tib, ninin swokwaxe'n yi t'a'al stzi!.

²¹ Bene'n tzun jakol Jesús tetz yi taj yi xicy:

—¿Tona'ix yi xe'tle'n yi yabile'j te'j?

—Ni'il tzaj yi xe'te'n yi yabile'j te'j Ta!. ²² Ej nin at na bant cu'n na ben tk'ak' nka na ben xe a' tan paj yi espíritu cachi' yi at twankil. Yi tajbil i' i'tz tan biyle'n cu'n. Cha'stzun te, kol xcy'e'u' te'j ¿qui pe' sbanu' pawor tan tulse'n yos tuch? Elk k'abajbu' ske'j. Ko' ḫch'eyaju' Ta!, —chij yaj bantz tetz Jesús.

²³ —¿Nxac na awal 'kol xcy'e'u' te'j? Na qui'c jun xtxolbil yi qui'k bnix ko nternin k'uklij kac'u'l, —chij Jesús bantz tetz yaj.

²⁴ Chin wi' nin ban yi taj yi xicy tan yol, itzun taltz:

—K'uklij inc'u'l Ta!, chin᷑ch'eyaju' tan k'ukewe'n mas inc'u'l te'ju'!

²⁵ Yi tilol Jesús yi tzan cyule'n wi'nin wunak, nintzun octz tan laje'n len yi espíritu cachi' twankil yi jun yabi'᷑a'tz. Itzun tal i':

—A᷑ espíritu cachi', yi na xcy'e' tan toque'n jun wunak tetz mem, nin tetz chcan, na chincawun tzawe'j: Cawle'n twankil xicy'e'j, nin qui'c x̄o'c junt tir.

²⁶ ḫch'iné'n tzun yi espíritu, nin saj junt tir xya'ywi'il te xicy ta'n. Nin ele'n nin bantz. Yi tele'n, nin kine' cyen yi xicy. I cunin quimich bantz. Cha'stzun te wi'nin e' cyal yi nsken quim. ²⁷ Poro Jesús nin ben i'-tz tan stz'amle'n yi k'ab tan xtxiebaje'n. Je'n tzun txiclok yi xicy.

²⁸ Itzun yi nsken chocopon xe jun ca'l, nin yi chichuc ate', nintzun e' oc yi e' ḫchusbe'tz tan jakle'n puntiil tetz:

—Ta!, ḫmbi tzuntz yi quinin nkaxcye' ketz tan laje'n len yi jun espíritu cachi'a'tz?

²⁹ —Yi jun jilwutz espíritu cachi'a'tz tz'elepon twankil yi yaj ntin yi kol kanach Kataj, nin kol kamuc' we'j. Qui'c junt puntiil at.

Yi toque'nt Jesús tan talche'n yi sbiylok

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Yi cycle'e'n tul yi jun luwara'tz, nintzun e' icy' cu'ntz tul yi luwar cwent Galilea. Yi tajbil Jesús i'tz yi cya'lk bitan stziblal i', na na tzan i' tan chichusle'n yi e' ḫchusbe'tz. ³¹ Je yol i' yi tal scyetz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, ḫchinjatxlok ḫchik'ab yi e' wunak. Ḫchinquimok cya'n, poro snitz'ok le toxi'n k'ej.

³² Poro yi e' cyetz quinin pujx cya'n yi mbi na elepont yi yol Jesús, nin tunin na chixob cu'ntz tan jakle'n tetz.

Yi e' yi at wi'nin chik'ej swutz Ryos

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Itzun bantz yi cyopone'n le tnum Capernaum, nin yi nsken cho'c xe jun ca'l, nin oc Jesús tan jakle'n scyetz:

³⁴ —¿Mbi nin tzun na iwak' itib te'j tbe'?

Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan talche'n tetz. Na yi e' oc tan xtxumle'n tbe', i'tz yi na' scyetz jun scyetz yi at mas k'ej ḫchixo'l.

³⁵ Cwe'n tzun c'olchok Jesús, nin e' saj ḫchakol yi coblaj ḫchusbe'tz tan talche'n puntil scyetz:

—Alchok scyetz yi na taj yil tz'oc tetz bajxom, tajwe'n yil tocsaj tib juy, nin tajwe'n yil xcon tetz chichakum yi e' mas.

³⁶ Saje'n tzun tcy'al jun tal nitxa' nin opontz ta'n ḫchinicy'al, nin je k'alul. Itzun taltz scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

³⁷ —Alchok scyetz yi na xom swe'j, nin yil tak' k'ej junt wunak yi qui'c mas k'ej chi tane'n yi nitxa'e'j, na tzun tzantz tan tak'le'n weri ink'ej. Ej nin nk'e'tz ntin in, ma na ncha'tz na tzan tan tak'le'n k'ej yi Intaj yi nchinchakon tzaj.

Kak'e' chik'ej yi e' yi nk'e'tz e' contr ske'j

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Bene'n tzun tlol Wa'n tetz Jesús:

—Ta!, ja kil jun yaj yi ja xcon yi bi'u' ta'n tan telse'n len yi e' espíritu cachi' chiwankil wunak. Poro tan paj yi qui xomij i' ske'j, ja tzun ko'c tan makle'n wutz, —stzun Wa'n tetz Jesús.

³⁹ —Quil tzibawok yi juna'tz, na qui'c nin jun yi na oc tan banle'n jun milawr tan imbi' yi nink tz'oc tan inyolche'n. ⁴⁰ Na cyakil yi e' yi nk'e'tz e' contr ske'j, e' tzun kamiw tane'ntz. ⁴¹ Na alchok scyetz yil tz'ak'on siquier jun was chawla' tzitetz tan tu' yi xomquixwok swe'j, jun cu'n tz'ak'llok jun oy tetz.

Chin xo'wbil nin kol kajuch kil

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Poro ncha'tz ko at jun tal prow yi k'uklij c'u'l swe'j, ej nin ko na xcy'e' jun yaj tan suble'n, nin tan pittle'n nin tul il, tz'ak'llok jun chin caws yi jun subul naka'tz. Ba'n tcu'n yi nink tz'oc c'alij jun chin ca' skul nin ben c'oxij i' xe mar, swutz yi nink tz'oc tan suble'n jun tal prow yi cho'n k'uklij c'u'l swe'j.

⁴³ “Ncha'tz ko na ijuch itil tan ik'ab, ba'n tcu'n tzitamlen. Na ba'n tcu'n jalaj ntzi' ik'ab, swutz yi nink cxopon tu cabil tq'uixc'uj, na chin xo'wbil nin yi jun q'uixc'uja'tz.

⁴⁴ Na quil tzaj yi k'ak', nin quil chiquim yi tamlu'il^d chiwankil yi e' yi chopontz tul.

⁴⁵ “Ej nin ko na ijuch itil tan itkan, ba'n tcu'n tzitamlen. Na ba'n tcu'n yi jalaj ntzi' itkan swutz yi nink cxopon tu cabil tq'uixc'uj. Na chin xo'wbil nin yi jun

^d9.44 Na lo' elepont yi i'tz bis o'kl yi qui bajsbe'n tetz.

q'uixc'uja'tz. ⁴⁶Na quil tzaj yi k'ak', nin quil chiquim yi tamlu'il chiwankil yi e' yi chopontz tul. ⁴⁷Ej nin ko na ijuch itil tan iwutz, ba'n tcu'n c'olpe'lwok tzaj, na ba'n tcu'n yi jalaj ntzi' iwutz yil cxopon tcyaj swutz yi cxopon tq'uixc'uj tu cabil iwutz. ⁴⁸Na quil tzaj yi k'ak' nin quil chiquim yi tamlu'il chiwankil yi e' yi chopontz tul.

⁴⁹"Poro ko na taj jun yaj yil jal tatz'mil nin yil jal balajil, tajwe'n tan muc'ul q'uixc'uj. Na ntin sjalok tatz'mil jun yaj kol tij q'uixc'uj. ⁵⁰Chumbalaj nin yi atz'um, poro ko qui'c pitz'pal, ñxe'n tzun jal pitz'paltz? A'tok bin itatz'mil, nin sjalok yi tzatzin paz tzixo'l, —chij Jesús bantz scyetz.

Qui'c cu paxe'

(Mt 19.1-2; Lc 16.18)

10 ¹Yi wi't baje'n xtxolil Jesús yi xtxolbila'se'j, tele'n tzaj tzun i'-tz Capernaum. Cho'n bene'n i' le luwar cwent Judea nin tu yi luwar yi at jalaj icy'en a' Jordán. Itzun te yi tpone'n, chichamol tzun quib yi e' wunak te i', nin octz tan chichusle'n chi na ban nin i!. ²Cyoque'n tzun cobox parisey tan joyle'n puntill yi ñe'nk jal til Jesús. Itzun chijaktz tetz:

—¿Mbi na tal teru' Ta', ba'n pe' le wutz teru' kol spax cyen jun yaj yi txkel? —che'ch.

³—¿Mbi cyajnak stz'ibal Moisés yi tajwe'n tan chixome'nu' te'j? —stzun Jesús scyetz.

⁴—Alijt cyen tan Moisés yi at cu tan cyaje'n cyen paxil jun yaj yi txkel. Ntin na taj je'se'n jun u'j tetz paxe'n, ba'n tzun scol cyen yaj yi txkel, —che'ch bantz tetz Jesús.

⁵—Cyaj tlol Moisés yi xtxolbile'j tan paj stze'tzal cyalma'u!. ⁶Poro le xe'tzibil tzaj, yi bnixe'n cu'n cyakil e'chk takle'n tan Ryos, "Yaj tu xna'n e' tulej Ryos."^e ⁷"Cha'stzun te tajwe'n tan cyaje'n cyen tilol jun yaj yi taj xtxu' tan cyok'bel quib tu txkel, nin chijunaj quibtz. ⁸Yi coba'tz yi na cyok'bej quib, junit na chiban swutz Ryos."^f Nk'e'tz cob chixone'n ma na jun ntzi' na chiban. ⁹Cha'stzun te qui'rmeril yi nink xcy'e' jun wunak tan chijatxle'n yi jun lmuja'tz yi Ryos ncyok'ben cu'n, —chij Jesús scyetz.

¹⁰Yi nsken chopon xe jun ca'l, nintzun e' oc yi e' ñchusbe'tz tan jakle'n puntill tetz te yi mbi eka'n tan yi xtxolbil yi nsken tal. ¹¹Itzun tal Jesús scyetz:

—Cyakil yi e' yi na chipax cyen quixkel, nin cyok'bej quib tu junt xna'n, e' tzun jopol wutzaj. ¹²Ej nin ncha'tz alchok scyetz xna'n yil spax cyen yi chmil nin Itok'bej tib tu junt, jopol wutzaj i!.

Yi tk'ol Jesús yi banl squib e' nitxa'

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Cyopone'n tzun ticy'le'n cobox nitxa' swutz Jesús tan je'n tk'ol yi k'ab ñchiwi!. Poro nin e' oc yi e' ñchusbe'tz tan makle'n chiwutz yi e' cy'anl cyetz. ¹⁴Poro yi tilol Jesús yi mbi na chitzan yi e' ñchusbe'tz tan banle'n, nintzun je' swutz.

—Ak'wok ama'l scyetz yi e' nitxa' tan cyule'n swe'j. Quil tzmakwok chiwutz, na cyakil yi e' yi cho'n tane'n chic'ulutxumil chi tane'n chic'ulutxumil yi e'

^e 10.6 Gn 1.27; 5.2. ^f 10.8 Gn 2.24.

nitxa'e'j, ate' nin cyera'tz tk'ab Ryos. ¹⁵ Jun cu'n yol na wal tzitetz, alchok scyetz yi quil tz'oc c'ulutxum jak' ca'wl Ryos chi tane'n c'ulutxumil jun nitxa', quil tz'oc tera'tz tk'ab Ryos, —chij Jesús ban scyetz.

¹⁶ Bene'n tzuntz tan chik'ale'n yi e' nitxa', nin je' yi k'ab x̄chiwi' tan tk'ol yi banl squibaj.

Yi jilone'n jun ric tetz Jesús

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Itzun bantz yi tcy'alt Jesús yi be', lajke'l nin tule'n tzaj jun yaj nin cu' mejloktz swutz. Itzun jaktz:

—Ta' chumbalaj nin ilu', ćmbik tzimban tan incambal yi itz'ajbil yi quinin bajdbe'n tetz?

¹⁸ —ćMbi tzuntz na awal tzaj yi in balaj? Ntina'tz jun balaj at, i'tz Ryos.

¹⁹ Ncha'tz, ćmbi xac na ajak tzaj swetz yi mbi'tz yi puntil tan acambal yi awutz'ajbil? Na elnak atxum tetz yi lajuj ca'wl, yi na tal: 'Quil c̄xjopon wutzaj; quil c̄xbiyolnakin; quil c̄xalk'ij; qui tzajal cu'n jun wi awak' yil c̄xo'l tan stiwi'n; quil c̄xo'l tan chisuble'n wunak; lok'we' ataj atxu!', —stzun Jesús bantz tetz.

²⁰ —Poro Ta', juyil tzaj cu'n in yi inxe'tle'n tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j yi na tal tzaju' swetz.

²¹ Tzatzin cu'n tzun bene'n tlol Jesús tetz:

—Jalta'tz jun apaltil at. Cun c'ay cyakil amebi'l, nin oy nin yi jamel scyetz e' meba'. Sjalok tzun amebi'l tcyaj'. Yil tzaban tane'n yi xtxolbile'j, ba'n tzun c̄xu'l tz tan axome'n nin swe'j. Poro tajwe'n yi list aă tan muc'le'n q'uixc'uj chi na c'ox tib jun yaj tan quime'n swutz pasyon.

²² Poro yi tbital yaj yi yol Jesús, wi'nin bisune'n. Ej nin yi taje'n i' xe ca'l, wi'nin ticy'e'n tc'u'l, na wi'nin mebi'l.

²³ Xmayine'n nintzun Jesús scyetz yi e' x̄chusbe'tz. Itzun taltz scyetz:

—At q'uixbel tan cambal jun ric yi jun balaj tiemp yil tz'oc Ryos tan cawu'n.

²⁴ Wi'nin cycle'n yab yi e' x̄chusbe'tz te yi yol Jesús. Cha'stzun te talol junt tir Jesús scyetz:

—Axwok jun c'oloj witz'un, wi'nin q'uixbel tan tpone'n jun yaj te Ryos, yi ko cho'n k'uklij c'u'l te yi mebi'l. ²⁵ Ni'cu'n q'uixbel chi tane'n q'uixbel yi nink tz'icy' jun camey tul jun julil bak tz'isbil, —chij Jesús scyetz.

²⁶ Yi quibital yi e' x̄chusbe'tz Jesús yi yol i', nintzun e' el yabtz te'j, nintzun cyultz squibil quib:

—Yi ko ya'tz, ćxe'n tzun clax jun?

²⁷ Che' bene'n tzun xmayil Jesús, nintzun taltz scyetz:

—Quil xcy'e' jun wunak te xtxolbile'j, poro qui'c jun takle'n yi qui'k xcy'e' Ryos te'j.

²⁸ Toque'n tzun Lu' tan yol tetz Jesús:

—I bin jalú! Ta', yi o' ketz ja cyaj kilol cyakil yi kamebi'l tan kaxome'n te'ju'.

²⁹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, alchok scyetz yi list tan cyaje'n cyen tilol yi ca'l tu yi xtx'otx' tan tu' yi na taj xom swe'j, nin tan tu' yi ja el xtxum te yi inchusu'n yi na tak' itz'ajbil, tz'ak'lok jun cient ca'l tu jun pi'aj tx'otx' tetz. ³⁰ Ej nin ncha'tz alchok scyetz yi list tan cyaje'n cyen tilol yi taj xtxu', nka yi stzicy,

nka yi titz'un, nka yi txkel, nka yi e' nitxajil tan xome'n swe'j, sjalok jun chin c'oloj taj xtxu', tu jun c'oloj titz'un nin stzicy. Nin sjalok jun chin c'oloj nitxajil. Na cyakil yi e' yi list tan chixome'n swe'j, sjalok cyakil yi je'j. Poro ilenin chiti'e q'uixc'uj. Na yil tz'ul tzaj yi tiemp yi at tulbil, ḥchicambok te jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ³¹Poro at wi'nin e' yi bajxche' jalu' yi wi'tzibil ḥchibne'. Nin at e' yi wi'tzibil quitane'n jalu' yi ḥchibajxok tan chicambal quitz'ajbil.

Yi talol Jesús yi at cyocbil wunak tan biyle'n

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Itzun bantz yi na chixon tbe' tan cyopone'n Jerusalén, bajxij Jesús ḥchiwutz yi e' ḥchusbe'tz. Poro wi'nin chibisune'n te yi qui bi lo' sbajok te Jesús. Ncha'tz quitane'n yi e' mas wunak yi xomche' nin. Wi'nin chixobe'n. Chichuc tzun yi e' ḥchusbe'tz e' el moxoltz joylaj len mu'x nin octz tan talche'n scyetz yi mbi sbajok te i!. ³³Itzun tal i'-tz:

—I bin jalu', sak tziwutz yi cho'n at kabembil Jerusalén. Yil kopon ḥchinjatxllok, yi in yi in Bajx Cy'ajol, ḥchik'ab yi e' wi'tz pale', nin ḥchik'ab yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Ncha'tz bixek cya'n tan wele'n cu'n swutz. Chinjatxllok ḥchik'ab yi e' awer nak. ³⁴Nocopon tetz chitez'lbe'tz. Chinlo'onk cya'n tan xicy'xab. Chocopon tan stzube'n tzaj t'a'l chitzil tinwutz, nin chinquimok cya'n. Poro le toxi'n k'ej, nitz'ok junt tir ḥchixo'l alma'!

Yi chijakol Jacow tu Wa'n chik'ej

(Mt 20.20-28)

³⁵Toque'n tzun chičkansal quib Jacow tu Wa'n yi e' cy'ajl Zebedeo te Jesús. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', na klo' kaj yi sbanu' yi pawor yi skac'uche' teru'!

³⁶—¿Mbi tzun na itajwok yil tzimban?

³⁷—Yi kajbil i'tz, yil cambaju' yi k'eju' tan toque'nu' tan cawu'n, na klo' kaj yil tak'u' ama'l sketz tan kac'olewe'n xlaju', jun le sbalu', nin junt le maxu', —che'ch.

³⁸Itzun tal Jesús scyetz:

—Yi axwok itetz, qui na el itxum tetz yi mbi na cxtzanwok tan c'uche'n. ¿Pe' xcyekwok tan muc'le'n yi q'uixc'uj yi tz'icy'pon wetz wa'n?

³⁹—Kaxcyek Ta!, —che'ch.

—Jun cu'n yol tzitije' yi q'uixc'uj yi tzintije' wetz, ⁴⁰poro tan ic'olewe'n tzinxlaj, nk'e'tz in chincawun te'j, ma na cho'n tz'ak'llok scyetz yi e' yi txa'ljche' tan Intatz.

⁴¹Itzun yi quibital yi lajujt cyuch', nintzun je' ḥchiwutz yi mbi'tz na chitzan Jacow tu Wa'n tan jakle'n tetz Jesús. ⁴²E' saje'n tzun ḥchakol Jesús, itzun taltz scyetz:

—Na itilwok yi ḥe'n quitane'n yi e' wi'tz ajcaj lakak e'chk lmak tnum, wi'nin na chicawun. Na cho'c wunak jak' chica'wl. ⁴³Poro qui na taj yi ya'stzunk tziban itetz. Ma na je puntile'j: Ko at jun tzixo'l yi na taj jal k'ej, tajwe'n tan toque'n i' tetz chichakum yi e' mas. ⁴⁴Ko at jun tzixo'l yi na taj tz'oc tetz bajxom, tajwe'n tan toque'n tetz chichakum yi e' mas. ⁴⁵Chi wutane'n wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol, nk'era'tz inmantar yi nink cho'c wunak tetz inchakum, ma na ja nu'l tan woque'n tetz chichakum wunak. Ja nu'l tan wuk'ol wib tk'ab quimichil tan chichlaxe'n wi'nin wunak.

Yi tule'n yos tan Jesús tu Bartimeo yi moyi'ë

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Itzun bantz yi ticy'ake'n Jesús le tnum Jericó, xomche' yi e' ñchusbe'tz, scyuch' jun c'oloj wunak. Yi cyelemule'n ju'e'l tzaj tnum, at tzun jun moyi'ë c'olchij tzi be' tan rmosumi'n. Bartimeo bi', cy'ajl Timeo. ⁴⁷ Ej nin yi tbital i' yi txant tan tule'n Jesús naka'jil i', nintzun jilontz. Chin wi' nin bantz tan yol:

—Jesús ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiyi at tulbil, elk k'ajabu' skej.

⁴⁸ Poro wi'nin wunak e' oc tan makle'n wutz i' tan qui't ñch'ine'n, poro mast cunin ñch'ine'n i':

—Jesús, ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiyi at tulbil, elk k'ajabu' swej.

⁴⁹ Taquewe'n cu'n tzun Jesús, itzun taltz:

—Cy'ajwok tzaj tzonej.

Chibene'n tzun cobox tan ticy'le'n tzaj yi moyi'ë, itzun cyaltz tetz:

—Quiwit yaj, txiclije'n, na na tzan Jesús tan achakle'n.

⁵⁰ Cyaje'n cyen tzun jowbal yi xbu'k, nin cy'a'nt nin tz'itpu'n ta'n yi je'n txiclok nin opontz swutz Jesús. ⁵¹ Jakol tzun Jesús tetz:

—¿Mbi tzun na awaj yil tzimban tzawej?

—Ta!, yi wajbil i'tz yil jakxij inwutz ta'nul.

⁵² —Ba'n cxa'j, na tan tu' nk'uke' ac'u'l swej ja wi't ul yos tzawuch!

Na nin el tzaj yi yola'sej le stzi' Jesús yi jakxe'n yi wutz yi moyi'ë. Ej nin xomnintz te Jesús.

Yi tpone'n Jesús Jerusalén

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹ Itzun bantz yi cyopone'n naka'jil Jerusalén xlaj yi cob tal tnum yi na bi'aj Betfagé tu Betania, yi ate' wi Olivo, nin e' ben ñchakol Jesús cob ñchusbe'tz tan ticy'le'n jun mantar, ² itzun taltz:

—Quibene'nk le aldey tzi'nej. Yil expon, tzitile' jun buru' c'alij, yi txe'n cunin bajij mansar. Pujwok tzaj, nin cy'ajwok tzaj. ³ Inti ko al cxmakonwok tej, ba'n tzitalwok tetz: 'Cho'n xconk tetz Kajcaw, ax tz'ul kulk'e'l nin', ñchijwok sban, —stzun Jesús scyetz.

⁴ Chibene'n tzuntz nin jal nin yi buru' cya'n. Cho'n c'alij tzi be' tzi jun sawan.

⁵ Itzun te yi na chitzan tan pujle'n, at tzun wunak yi cyal scyetz:

—¿Mbi na ibanwok? ¿Nxac na cxtzanwok tan pujle'n yi buru'?

⁶ I nin tzun ben cyaloltz chi yi ben tlol Jesús scyetz, nintzun ak'lilj ama'litz scyetz tan bene'n quicy'al. ⁷ Tpone'n tzun yi buru' cya'n kale atit Jesús, nin je cyak'ol chixbu'k tej. Nintzun je nin Jesús tej. ⁸ Wi'nin wunak yi baj cu' chilit'ul yi chixbu'k tbe!. Ej nin at e' yi xak tze' cu'n baj cu' cya'n the!. ⁹ Cyakil yi e' yi bajxche' cyuml yi e' yi xomche' nin, wi'nin chiëch'ine'n tan yi tzatzin yi ate' cu'nt:

—Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos, na at banl i' tibaj yi junej, yi ja ul ñchakol.

¹⁰ Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos na txant tan toque'n yi junej tetz ajcaw chi yi suki'nt tan Ryos tetz k'ajtzun rey Luwiyi tentz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz yi kaRyosil yi at cya'j, —che'ch cyakil yi e' wunak.

¹¹ Tpone'n tzun Jesús le tnum Jerusalén, nin octz le templo. Yi nsken baj xmayil cyakil yi e'chik takle'n yi at, nintzun eltzaj tan tpone'n le tal tnum Betania, na nsken cu' k'ej. Xomche' yi coblaj ñchusbe'tz i' tej.

Yi skeje'n yi jun wi' ibë tan Jesús
(Mt 21.18-19)

¹²Itzun bantz le junt eklok yi chipakxe'n tzaj le tal tnum Betania, saje'n tzun jun chin we'j te Jesús. ¹³Bene'n tzun tilol jun wi' ibë yi cho'n at tzi be!. Chin txa'x nin xak. Nin ben tan tilwe'n yi ko at wutz. Poro yi tpone'n qui'c nin jun wutz at, ntin xak wi'nin, na nk'era'tz tiempil tan jale'n wutz. ¹⁴Itzun tal Jesús tetz:

—Qui'l cëwutzin sbne' opon tunintz, —stzun i!.

Yi e' xchusbe'tz quibit yi jun yole'j.

Yi toque'n Jesús tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl le templo
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-32)

¹⁵Itzun bantz yi cyopone'n Jerusalén, nintzun oc Jesús le templo nin octz tan chilaje'n len cyakil yi e' aj c'ayinl scyuch' yi e' lok'ol yi ate'-tz. Nin baj je' trimpul yi chimes yi e' tx'exul wutz pwok. Ncha'tz baj je' trimpul yi chichem yi e' c'a'y plomë. ¹⁶Nin quinin tak' ama'l tetz jun tan ticy'e'n cu'n le ama'l yi cy'anl te yi templo yi ko cy'a'n jun ektz ta'n nka alchok e'chk takle'n. Nin octz tan chichusle'n cyakil yi e' wunak. Itzun taltz scyetz:

¹⁷—Je na tal yi yol Kataj yi tz'iba'nt cyene'l: 'Yi weri inca'l ya'stzun nachbil wetz tetz alchok jilwutz wunak.' Poro yi e' cyeru' na xcon cyanu' tetz jun molbil alk'om.

¹⁸Yi quibital yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi yol Jesús, nintzun e' octz tan joyle'n ju' yi xe'n chiban tan biyle'n cu'n. Poro quinin jal puntil cya'n na na chixob scyetz cyakil wunak yi na chitzatzin te yi xchusbe'n Jesús. ¹⁹Poro yi toque'n akale'n ele'n nin ban Jesús tnum scyuch' yi e' xchusbe'tz.

Yi skeje'n yi jun wi' ibë
(Mt 21.20-22)

²⁰Itzun bantz le junt eklok yi na chixon tbe' nin ben quilol yi jun wi' ibë. Nsken skej tircu'n tuml yi ta'kl. ²¹Tule'n tzun tx'ak tc'u'l Lu' yi mbi tal Jesús te yi jun wi' ibëa'tz. Itzun taltz:

—Ta', tilninu' yi jun wi' ibë yi tak'u' caws ewt. Ja wi't skej.

²²Itzun saj tlol Jesús:

—Yi puntil i'tz yi tajwe'n tan itocsal cu'n yi sbníxok yi e'chk takle'n yi na ijakwok tetz Ryos. ²³Na jun cu'n yol swale' nin tzitetz. Alchok scyetz yil tz'a'lon te wutzelj: 'Quilo'k xe mar,' sbníxk, yi ko qui na cabej c'u'l. Sbñixk yi ko tetz cu'n talma' na tocsaj yi sbníxk. ²⁴Cha'stzun te na wal nin tzitetz, yi na exo'cwok tan nachle'n Kataj sbníxk alchok takle'nil yi na ijakwok tetz. Poro ntin yi ko na itocsa cu'n yi sbníxk. ²⁵Ncha'tz ko na tzan jun yaj tan orari'n nin ko na ul tx'akx til junt tc'u'l, tajwe'n tan cuyul paj. Scuye' tzun Kataj yi at tcyal' yi tetz paj. ²⁶Poro ko qui na cuy yi til junt, qui tzun scuy Kataj yi tetz paj, —stzun Jesús bantz.

Yi chijakol tetz Jesús yi na' mak'on k'ej i'
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Cyopone'n tzun junt tir Jerusalén. Itzun te yi na xon Jesús le templo, nintzun e' opon yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy, tan jakle'n tetz:

²⁸—¿At ptzun ak'ej tan banle'n yi e'chk xtxolbila'se'j? ¿Na' mak'on ak'ej? —che'ch bantz tetz Jesús.

²⁹—I bin jalu', bajx tzinjake' jun xtxolbil scyerp. Kol cyalu' yi puntil swetz, ncha'tz in swale' scyerp yi na' mak'on ink'ej. ³⁰¿Na' ak'on k'ej k'ajtzun Wa'n Bautist, tan je'se'n a' chiwi' wunak? ¿Ryos pe' ak'on tetz, nka e' tu' wunak? Cyal tzaju' swetz, —chij Jesús ban scyerp.

³¹E' baj xe'te'n tzuntz tan wolnewe'n squibil quib: “Kol kal yi Ryos ak'on k'ej Wa'n, stale' tzaj sketz yi mbi tzuntz quinin kaban tane'n yi ḫchusu'n. ³²Ej nin kol kal yi wunak tu' ak'on k'ej Wa'n, quil chitzatzin yi e' wunak ske'j,” che'ch squibil quib. Cyal yi jun yola'tz na wi'nin chixobe'n scyerp wunak, na cyakil e' wunak a'lón yi Wa'n i' jun elsanl stzi' Ryos. ³³Jalta'tz tlen tu' ben cyaloltz tetz Jesús:

—Cuquen, qui na pujx ka'n, —che'ch.

—Ko ya'tz cyajtza'klu', ncha'tz in wetz quil wal scyerp na' ak'on ink'ej tan imbnol cyakil e'chk xtxolbila'se'j, —chij Jesús bantz scyerp.

Yi elsawutzil tetz yi e' ak'unwil yi qui'c chixac

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Toque'en tzun Jesús tan xtxole'n junt elsawutzil scyerp yi e' ajcawa'tz. Je yol i'e': “At jun yaj nin oc tan tawle'n jalaj uva le tetz luwar, nin oc pe'm ta'n te'j. Nin bnix jun pil'a' ta'n kale na ele't t'a'al uva. Ej nin bnix jun xcyak'te' ta'n. Yi nsken wi't bnix ta'n, nin e' cyaj c'amol swutz. Ma yi taw, nintzun ben joylaj te jun pyaj. ²Ma yi k'abte'n cosech, nin ben ḫchakol jun ḫchakum tan ticy'lé'n mu'x tetz te yi cosech. ³Poro yi e' c'amol nin e' oc tan stz'amle'n, nin tan biylen. Nin aj chitxak'lultz. Qui'c nin mu'x tal ben cyak'oltz tetz.

⁴“Bene'n tzun ḫchakol taw luwar junt ḫchakum. Poro yi tpone'n yaj nin e' oc tan c'oxle'n tan c'ub. Nin lo'on cya'n, nin baj chijisol. ⁵Poro yi taw luwar nin ben ḫchakol junt. Yi tpone'n yi junta'tz el cu'n cya'n swutz.

“Yi tele'n tiemp e' ben ḫchakol wi'nin ḫchakum. At e' yi q'uixpe'n tu' e' bantz. Nin at e' yi e' quimtz cya'n. ⁶Poro at jun cyl'ajl yi taw luwar, yi wi'nin ok'le'n wutz ta'n. Wi'tzbil tlen tzun bene'n ḫchakol, na i xtxum yi taw luwar: ‘Cyak'e' lo' k'ej, na incy'ajl bin.’ ⁷Poro itzun cyal yi e' ak'unwil squibil quib: ‘Je nocx tz'ule'j, ya'stzun sc'o'ek cyen tibaj luwar. Ba'n tcu'n kabiye' cu'nx tan kacambal ketz yi luwar.’ ⁸Nintzun cu' chitz'amol nin el cu'n cya'n swutz. Nin el tu' chijo'lil yi wankil prów,” stzun Jesús scyerp.

⁹Toque'en tzun Jesús tan jakle'n scyerp yi e' wi' banl wi':

“Ma jalu', ḡmbil sbne' yi taw luwar le chiwutz cyeru'? Je puntile'j: Tz'ul tan chisotzaje'n cyakil ak'unwil, ma yi ama'l stz'ak'lok scyerp junt tx'akajt wunak,” chij Jesús scyerp.

¹⁰“Ncha'tz qui pe' na chisi'leju' yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

‘Yi c'ub yi qui'c xac ḫchiwutz yi e' bnol ca'l,
ya'stzun yi c'ub yi mas tajwe'n tan xcone'n.

¹¹ Yi Kajcaw, ya'stzun txumul tetz yi xtxolbile'j.

Ej nin chumbalaj nin skawutz ketz,’ ” chij Jesús ban scyerp.

¹²Bene'n tzun klo' Jesús cya'n xetze', na nin el chitxum tetz yi ja xcon yi xtxolbila'tz tan Jesús tetz cyerp. Poro tan paj yi na chixob scyerp yi e' wunak, cyaj cyen tu' quilol nin e' ajtz.

Yi cutxuj yi na ak'lilj tetz César
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Bene'n tzun chichakol yi e' wi' banl wi' cobox parisey tan yol tu Jesús. Ncha'tz xomche' cobox scyeri yi e' partir Herodes scye'lj. Yi chimantar i'tz tan joyle'n til Jesús. ¹⁴Itzun yi cyopone'ntz te'lj, itzun cyaltz:

—Ta', na kil ketz yi ya'stzun yi mero bintzi yi na tzanu' tan xtxole'n. Ej nin na el katxum tetz yi qui na tajlaju' yi chitz'i wunak, na qui na xobu' tetz jun. Qui'c na ban yi ko at k'ej nka qui'c. Ntin na tzanu' tan xtxole'n sketz yi ñe'n kaban tan kopone'n te Ryos. I bin jalu' Ta', ñba'n pe' lkak' yi pwok yi na tzan César yi wi'tz ajcaw tan jakle'n sketz, nka qui'? ñBa'n pe' lkak' nka qui'?

¹⁵Poro jalcunin nachone'n Jesús te cyajtza'kl yi suble'n tu' i' cyajbil. Cha'stzun te bene'n tlol scyetz:

—¿Nxac na chitzanu' tan joyle'n puntil tan jale'n wil? Chichaje'u' yi pwok swetz. Na waj lwl.

¹⁶Nintzun chichaj jun pwok yi cy'a'n cya'n, nin oc Jesús tan xmaye'n. Nin yi cwe'n tilol nintzun jaktz scyetz:

—¿Na' taw yi yubile'lj yi at swutz yi pwoke'lj? ¿Nin na' taw yi bi'aj yi banij swutz?

—Tetz César, yi wi'tz kajcaw, —che'ch.

¹⁷Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Yi e'chk takle'n yi tetz César, ba'n kak' tetz. Poro ncha'tz ba'n kak' tetz Ryos cyakil yi e'chk takle'n yi tetz i', —chij Jesús bantz scyetz.

Wi'nin tzun cyele'n yab te yol.

At junt tir itz'e'n
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Itzun bantz, cyopone'n tzun cobox sadusey te Jesús. Le chiwutz cyetz qui'c itz'e'n junt tir ñchixo'l alma!. Itzun ben cyaloltz tetz Jesús.

¹⁹—Ta', tz'iba'nt cyen ta'n Moisés: “Ko at jun yaj yil quim, ej nin ko qui'c nitxajil njal cyen te txkel, chin tajwe'n cunin tan cyok'bel quib tu balc, tan jale'n xonl yi k'ajtzun alma!”.^g ²⁰Ma jalu' Ta', at juk yaj banak. Quitz'un quitzicy quib. Toque'n tzun txkel yi bajx, poro nin quim i', nin qui'c nin jun chinitxa' ban cyen.

²¹Toque'n tzun yi ca'p nak te txkelbe'n yi k'ajtzun stzicy. Ncha'tz i', nin quim, nin qui'c nin jun chinitxa' jal. Ej nin ite'n nin ban yi toxi'n. Qui'c nin jun chinitxa' jaltz. ²²E' icy'ak chijuklil, poro quinin jal cyen jun chinitxa' te yi xna'n. Wi'tzbil tlen quime'n yi xna'n. ²³Ma jalu', yi nink chitz'ij junt tir, ñna' scyetz jun ñchixo'l yi juk yaja'tz tz'ocopon tetz chmil yi xna'n? Na e' len cu'n chmil banake!, —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

²⁴Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—I bin jalu' yi e' cyeru' ja chixubsiju' na qui na el chitxumu' te yi mbi na tal yi yol Kataj. Ej nin qui na el chitxumu' te yi porer i!. ²⁵Na yil chitz'ij junt tir yi e' alma!, qui'c cyok'bej quib cyera'tz, nin qui't chume!. Cho'n ñchibne' chi quitane'n yi e' ángel yi ate' tcyaj'. ²⁶Poro tan tele'n chitxumu' tetz yi at itz'e'n junt tir ñchixo'l alma!, ulk

^g12.19 Dt 25.5.

tx'akx xchic'u'l u' yi yol yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, yi ñe'n cu'n jilone'n tzaj Ryos tetz, xo'l jun tal pucuj tze' yi na tzan k'a'kl. Nin je yol Ryose'j: 'In chiRyosil Abraham tu Isaac tu Jacow,' stzun Ryos ban cyen tetz Moisés. ²⁷Poro nsken chiquim yi oxa'tz yi talol Ryos yi jun xtxolbila'tz. Na tzun xchaj sketz yi itz'e!. Na yi Kataj i' kaRyosil yi o' yi itz'o', scyuch' yi e' yi quimnak chiwankil. Na swutz Ryos qui'c nin jun wunak yi najk sotz. Cha'stzun te xubsnake'u' yi na cyalu' yi qui'c itz'e'n junt tir xchixo'l alma!.

Yi ca'wl yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n

(Mt 22.34-40)

²⁸Tpone'n tzun jun scyeri yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés te Jesús. Na nin tbit yi toque'n Jesús tan wak' ib scyuch' yi e' sadusey nin xcye' i' tan xite'n cyajtza'kl. Nintzun jaktz tetz:

—I bin jalú! Ta!, ñna! scyetz ca'wl yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n?

²⁹Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—Yi ca'wl yi mas tajwe'n i'tz: 'Axwok aj Israel bitwok tzaj, yi ketz Kajcaw, yi kaRyosil, jun ntzi' i!. ³⁰Lok'aj bin yi awajcaw, yi aRyosil tetz cu'n awalma' nin tetz cu'n awajtza'kl, nin ak'aj cyakil achamil tan xcone'n tetz.' Ya'stzun yi ca'wl yi mas tajwe'n tan banle'n tane'n. ³¹Ej nin ni'cu'n mu'ñ tal yi ca'p yi na tal: 'Lok'we' yi e' wunak chi na alok' awib atz.' Qui'c nin jun ca'wl yi at mas k'ej swutz yi coba'tz, —chij Jesús ban tetz.

³²Bene'n tzun tlol yi tx'olol xo'l yi ley Moisés tetz Jesús:

—Chumbalaj nin yi yolu! Ta!. Bintzi na talu' yi jun ntzi' Ryos at, na cya'll atit junt. ³³Ej nin mas ba'n tcu'n lok'e'n wutz Ryos tetz cu'n kalma', nin tetz cu'n kajtza'kl swutz cyakil yi e'chk katx'ixwatz nka e'chk oy yi na kak' tetz Ryos. Ncha'tz mas ba'n tcu'n yi nink kak' cyakil kachamil tan xcone'n tetz Ryos. Nin ncha'tz mas ba'n tcu'n yi lok'e'n chiwutz wunak swutz cyakil e'chk katx'ixwatz nka e'chk oy yi na kak' tetz Ryos.

³⁴Yi tilol Jesús yi ba'n na el xtxum yaj tetz, itzun taltz tetz:

—Txant tan awoque'n tk'ab Ryos.

Cya'll nin junt nimsaj c'u'l tan wak' ib tu Jesús.

Yi Cristo i' Ajcaw te k'ajtzun Luwiyy

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Itzun tal Jesús scyetz yi e' wunak te yi na tzan tan chichusle'n le templo:

—I bin jalú! ñnxac na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi xonl tu' k'ajtzun Luwiyy yi Cristo yi jun bixba'nt tan tule'n? ³⁶Na ko xonl tu' k'ajtzun Luwiyy yi Cristo, ñmbi tzuntz yi talnak Luwiyy tan porer yi Espíritu Sant yi xtxolbile'j?:

'Itzun tal Kataj Ryos tetz Wajcaw:

C'olchin cu'n tzone'j le insbal,

jalen cu'n lcho'c e' acontr wa'n jak' awukan,

stzun Ryos banak cyen tetz Wajcaw.'^h

³⁷Ko ya'tz yi yol yi alijt cyen tan k'ajtzun kamam Luwiyy tan porer yi Espíritu Sant, ñnxac na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi wunak tu' Cristo, yi xonl tu' Luwiyy yi jun yi bixba'nt tan tule'n?

^h 12.36 Sal 110.1.

Wi'nin tzun wunak ate'tz tan tbite'n yi yol Jesús, nin wi'nin chitzatzine'n yi quibital yi xtxolbila'tz.

Yi talolt Jesús chipaltil yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Ncha'tz tal Jesús scyetz yi e' wunak yi toque'nt tan chichusle'n: "Or quilu', chixomi'chu' te cyajtza'kl yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Na yi e' cyetz na xcon jilwutz be'ch cyetz cya'n yi chukpi'n nintu', tan ḥchajle'n ḥchiwutz wunak yi qui'c quil tane'n. Nin wi'nin na chitzatzin yi na ak'lilj chik'ej yi na bajij k'ajla'n scyetz.

³⁹Ej nin yi na chibán chimunl swutz Ryos tulak e'chk sinagoga, ntin na cyaj chic'ole' tibaj yi bajx chem tan jale'n chik'ej. Ej nin yi na bajij jun wa'a'n, ntin na cyaj cho'c jalen tzi'n quen tan majle'n yi bajx chem. ⁴⁰Or quilu' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés na na chimajlen chica'll yi e' xma'lca'n, nin tan tewe'n yi quil, tunin na chiben quen tunin tan orari'n. Tan tu' yi ya'tz na chibán, tz'ak'lok mas chicaws."

Yi oy yi opon tan jun tal xna'n meba' nin xma'lca'n

(Lc 21.1-4)

⁴¹At jun tir yi cho'n c'olchij Jesús le templo, naka'jil kale atit yi e'chk cu'lbil oy. Nintzun tilnintz yi wi'nin cyopone'n wunak tan tak'le'n cyoy. Nin til yi wi'nin cyoqe'n ric tan cu'se'n wi'nin pwok tul e'chk cu'lbla'tz. ⁴²Topone'n tzun jun tal prow xna'n xma'lca'n, nin cu' tk'ol cob tal centaw. ⁴³Yi bene'n tilol Jesús nintzun e' saj ḥchakol yi e' ḥchusbe'tz, itzun taltz scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yi jun tal prow xma'lca'ne'j, i' mmak'on mas pwok ḥchiwutz cyakil wunak, ⁴⁴na yi e' cyetz, wi' tlen tu' chipu'k ncu' cya'n. Ma yi tal prow xna'ne'j, yi chin meba' nin, ja toy cyakil yi pwok yi colij ta'n tetz gast.

Yi talol Jesús yi xitok yi templo

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Itzun bantz yi tele'n tzaj Jesús le templo nin ben tlol jun ḥchusbe'tz tetz: —Ta', tilninu' e'chk c'ube'j, tilninu' e'chk ca'le'j yi cwent yi templo, chumbalaj nin, —stzun yi jun ḥchusbe'tza'tz.

²—Bintzi, chumbalaj nin yi ca'le'j yi na awil nin. Poro tz'ul jun tiemp yi qui'c nin jun c'ub yi nink cyaj cyen tib junt. Cyakil cu'n copon ch'uki'n, —chij Jesús ban tetz.

Yi e'chk techl yi sbajok yi txant tan tule'n yi wi'tzbil k'ejalal

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Itzun bantz yi chije'n pone'n Jesús wi Olivo nin e' c'ole' cu'ntz. Lajluch cu'n na quil tzaj yi templo. Chichuc tzun Lu', tu Jacow tu Wa'n tu Le᷑ yi cyoqe'n tan jakle'n jun xtxolbil tetz Jesús. ⁴Itzun chijaktz:

—I bin jalú! Ta!, tale'u' sketz toná Ibabij yi e'chk xtxolbila'tz yi ntalu' sketz. Nin tale'u' sketz mbi techlil sbajok yil tz'ul tzaj yi jun tiempa'tz.

⁵—Or tzitilwok, qui'k cxubsjwok, ⁶na ḥchijalok wi'nin e' yi scyale' yi e' len cu'n Cristo. Chixcyek tan chisuble'n wi'nin wunak. ⁷Nin ncha'tz acxbisunch yil tzitbit yi na tzan e'chk lmak oyintzi', nin yil tzitbit yi at tulbil mas lmak oyintzi', na tetz nintz. Poro nk'era'tz yi wi'tzbil k'ejalal. ⁸Na yi ntaxk ul yi wi'tzbil

k'ejlala'tz chocopon e'chk lmak tnum tan oyintzi' scyuch' e' mas lmak tnum. Tz'ocopon jun tnum tan biy'e'n junt. Copon wi'nin e'chk coblajnob bene'n tzi'n wi munt. Sjalok we'j, poro cyakil yi xtxolbile'j, xe'tzbil tu' yi q'uixc'uj.

⁹“Ma axwok itetz or tzitil, na cxjatxlokwox xchik'ab yi e' yi at ca'wl xchik'ab. Cxlo'onkwok cyak'un lakak sinagoga. Ej nin tan tu' yi na cxomwok swe'j, nxbenwok ticy'le'n xchiwutz yi e' gobernador nin xchiwutz yi e' rey tan tbite'n icaws. Poro ba'n atit, na sjalok ama'l tan xtxole'n scyetz yi mbi eka'n wa'n. ¹⁰Ej nin ncha'tz, yi ntaxk ul yi wi'tzbil k'ejal, tajwe'n yil txolij yi balaj stziblal scyetz cyakil jilwutz wunak. ¹¹Ej nin yil cxben ticy'le'n xchiwutz yi e' ajcaw, quil cxbisunwok te yi mbi tzital. Ntin alwok yi yol yi stk'e! Ryos le iwi', na nk'etx axwok cxjilonk, ma na i yi Espíritu Sant. ¹²Ncha'tz at e' yi chocopon tan xochle'n yi quitz'un nka quitzicy tan chicwe'n biyij. Ncha'tz at e' yi ya'tz xchibne' te chichy'ajl. Ncha'tz at e' yi chocopon tan xochle'n chitaj chitxu' tan cyele'n cu'n swutz. ¹³Ej nin tan paj yi na cxomwok swe'j, cyakil wunak chi'chok chic'u'l tzite'. Poro cyakil yi e' yil tz'icy'pon yi q'uixc'uja'tz cya'n jalen yil chiquim, ya'stzun yi e' yi xchiclavox tk'ab yi q'uixc'uja'tz yi banij.

¹⁴“Ej nin je junt xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen tak'un k'ajtzun Daniel, yi elsanl stzi' Ryos tentz: ‘Sjalok jun yaj yi chin cachi' nin, yi chin aj xitunl nin.’ (Yi e' yil cho'c tan si'le'n yi xtxolbile'j lo'k tz'el chitxum tetz.) Yil tz'ocopon yi juna'tz le ama'l kale qui'cle't cu tan tocompone'n, ba'n tcu'n yil che'l ojk cyakil yi e' yi najlche' Judea tan cyewal quib xo'l wutz. ¹⁵Nin ko c'olchij jun yaj wutz ca'l yil tbit stziblal, tajwe'n tan tele'n ojk lajke'l. Ba'n tcu'n qui't tz'oc xe ca'l tan telse'n tzaj alchok takle'n. ¹⁶Ej nin yi e' yi ate' tan ak'un wi cojibil, ba'n tcu'n quil chipakxij xe'ak chica'l tan ticy'le'n be'ch cyetz. ¹⁷iLastum e' prow xna'n yi e' ch'on wi' yil bajij yi e'chk takle'na'tz! iLastum yi prow xna'n yi ni' cu'n ni' scye'j! ¹⁸Nachwok Kataj tan qui noje'n quen yi jun ila'tz te yi tiemp tetz che'w. ¹⁹Na tz'ul wi'nin q'uixc'uj. Jetz yi xe'tzbil tzaj, txe'n cunin bajij jun q'uixc'uj chi yi juna'tz yi sbajok. Ej nin qui't bajij junt. ²⁰Yi na tzan yi jun q'uixc'uja'tz tz'ocopon Kataj Ryos tan makle'n wutz, na yi ko qui', cya'l nin jun yi nink clax. Smakxok yi jun q'uixc'uja'tz ta'n tan tu' yi tz'elepon k'ajab scye'j yi e' yi txa'ijche't.

²¹“At e' yi scyale!: ‘Cho'n at yi Cristo tzone'j,’ nin at e' yi scyale!: ‘Cho'n at Cristo chone'j.’ Itocsajch. ²²Na xchijalok e' yi scyocse' len quib tetz Cristo. Ej nin xchijalok e' yi scyale' yi e' len cu'n elsanl stzi' Ryos. Yi e'a'tz, chixcyek tan banle'n wi'nin milawr tan chisuble'n wunak. Ej nin yi atk rmeril, chixcyek klo' tan chisuble'n yi e' yi txa'ijche't, poro qui!. ²³Ma axwok itetz, list cuntunin axwok, na ja wi't wal cyakil yi puntil tzitetz.

Yi mbi cu'n sbajok yil tz'ul tzaj yi Bajx Cy'ajol

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴“Yil tzaj wi' yi q'uixc'uj tc'u'l jun tiempa'tz tz'ocopon tz'o'tz swutz yi k'ej. Ej nin quil txejun yi xaw. ²⁵Nin cyakil yi at tcyaj' syucank. ²⁶Kalena's tzun chinquillin cyakil jilwutz wunak yi in yi in Bajx Cy'ajol. Na chincu'ul tul jun chin sbak', nin cy'a'n imporer wa'n tu ink'ej. ²⁷Kalena's tzun che' inchaknin yi e' inángel tan chimolche'n tzaj yi e' yi txa'ijche't yi ate' bene'n tzi'n wi munt, tu yi e' yi ate' tcyaj'.

²⁸“Ba'n cxo'cwok tan xtxumle'n yi jun elsawutizle'j tetz jun wi' ibx: Na yi na xe'tij jun wi' ibx tan xlumine'n na el katxum tetz yi txant tan tucumule'n yi tiemp tetz tz'a!. ²⁹Ni'cu'n

sbajok tzantzaj, na yil tzitilwok cyakil yi e'chk techl yi ja wi't wal tzitetz, i'tz jun senil yi txant tan wule'n. Yil tzitil yi e'chk techla'tz ja tzun opon txe' quen cunin yi jun tiempa'tz.
³⁰ Jun cu'n yol na walnin tzitetz, quil chisotz yi jun jilwutz wunake'j jalen yil bajij yi e'chk takle'na'tz yi ja wi't wal. ³¹ Na yi tcyal'j tu yi wuxtx'otx' sotzok tera'tz poro yi weri inyol tz'elk cu'n te'j. Quil sotz tera'tz.

³² "Poro cya'l nin jun yi nink tz'el xtxum tetz ton'a' lbajij yi e'chk takle'ne'j. Qui na el chitxum yi e' ángel tetz. Mpe ik in, yi in Cy'ajol, qui na el intxum tetz, ma na ntin Kataj Ryos ilol tetz.

³³ "Cha'stzun te or tzitilwok. Acxwiti'ch. Nachwok Ryos, na qui na itil mbi tiempil yil bajij yi xtxolbila'se'j. ³⁴ Ni'cu'n sbajok chi ban jun yaj yi ben joylaj tan xo'n. Cyaj tilol yi ca'l, nin cyaj cawul yi e' mos. Cyaj tk'ol yi cyak'un, nin cyaj tloltz tetz yi q'uciy'lom puer: 'Sajch awatl.' ³⁵ Ncha'tz bin itetz, sajch iwatl, na qui na itil yi mbi tiempil tz'ul tzaj yi taw ca'l. Mi tz'ul pe' yil cu' k'ej, nka yil tz'ok' q'uitx, nka skilt cuntu', quinin elsbil txum. ³⁶ Ban ko na cxwitwok yil tz'ul tzaj. ³⁷ Ej nin yi xtxolbile'j yi na walnin tzitetz, nk'e'tz ntin tetz itetz, ma na tetz cyakil: Or bin tzitilwok.

Yi joyle'n puntiL tan xtx'amxe'n Jesús (Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹ Itzun bantz yi cobte'n k'ej tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'aj Pasc, yi k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, nin e' mol quib yi e' wi'tz pale' scyuch' e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ej nin e' octz tan xtxumle'n yi xe'n chiban tan suble'n Jesús nin tan xtx'amxe'n cya'n, tan cwe'n chibiyol. ² Poro itzun cyaltz:

—Ba'n tcu'n quil katz'am le k'ej, na ko tzun chije' nil yi e' wunak ske'j, —che'ch bantz.

Yi je'n kojij tz'ac'bil twi' Jesús (Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Cho'n tzun at Jesús le tal aldey yi na bi'aj Betania. Cho'n at i' le ca'l Simón, yi Simón yi icy'nak yi yabil te'j yi na bi'aj lepra. Te yi c'olch quen i' te mes nintzun opon jun xna'n te'j. Cy'a'n jun perjum ta'n yi na bi'aj nardo. Wi'nin c'o'cal, nin wi'nin jamel. Cho'n at tul jun balaj cu'lbil yi na bi'aj alabastro. Nintzun el stzojul yi stzi' yi cu'lbil yi jun tz'ac'bila'tz nin je' kojol twi' Jesús. ⁴ Poro at tzun e' yi je' x̄chiwutz yi mbi cu'n ban yi xna'na'tz. Nintzun cyaltz:

—Lastum yi tx'akxe'n tu' mban yi tz'ac'bile'j. ⁵ Ba'n tcu'n yi nink mben c'a'y tan ox cient pwok nin ja klo' xcon yi jamel tan quich'eye'n yi e' meba'!

Quinin e' tzatzin yi e'a'tz te yi tajtza'kl yi xna'n.

⁶ Poro itzun ben tlol Jesús scyetz:

—Quil tzitak'wok bis te yi xna'ne'j, na yi je'j yi mban i' swe'j ba'n atit. ⁷ Inti e' meba', ate' nin cyera'tz tzixo'lwok cyakil tiemp. Ko na itaj tzibán jun ba'n scyetz, ba'n tzibán, poro yi in wetz quil na'tij mas tiemp tzixo'lwok. ⁸ Yi xna'ne'j, ja tak' yi nxcy'e te'j. Ja xompon chan tan tocse'n tz'ac'bil te inwankil tetz mukbil wetz. ⁹ Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, kalel txolije't yi balaj stziblal bene'n tzi'n wi munt, ncha'tz sna'wsok yi mbi mban yi xna'ne'j, —stzun Jesús ban scyetz.

Yi cwe'n xtxumul Judas yi jatxle'n Jesús (Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Itzun bantz, at jun scyeri yi coblaj x̄husbe'tz Jesús yi na bi'aj Judas Iscariot. Nin ben i' tan yol scyetz yi e' wi'tz pale'. Yi tajbil Judas i'tz tan banle'n jun

trat scyuch' yi e' wi'tz pale' tan jatxle'n Jesús ñchik'ab. ¹¹ Yi quibital yi e' wi'tz pale'a'tz yi tajtza'kl Judas wi'nin chitzatzine'n, nin chisuk pwok tetz. Ninin cunin xe'tij Judas tan joyle'n puntil yi ñe'n sban i' tan jatxle'n Jesús ñchik'ab.

Yi wi'tzbil tir yi chiwane'n Jesús scyuch' yi e' ñchusbe'tz

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-36)

¹² Itzun bantz tul yi bajx k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, yi k'ej yi na oc jak' kul yi cne'r tetz Pasc, nintzun e' oc yi e' ñchusbe'tz Jesús tan jakle'n jun xtxolbil tetz:

—Ma jalut! Ta!, ñmbi na tal teru? ñNa'l kabene't tan nuc'le'n yi wa'a'n tetz Pasc?

¹³ Saje'n tzun ñchakol Jesús cob scyeri e' ñchusbe'tz nin taltz scyetz:

—Ba'n cxabenwok tnum. Nin yil cxopon tnum cxnojponk te jun yaj yi cy'a'n jun ñchok! a' ta'n. Ba'n cxomwok nin te'j. ¹⁴ Itzun yil cxoponwok te yi ca'll kalel tz'oqe't i' ba'n tzitalwok quen tetz yi taw ca'll: “I nsaj tlol Kajcaw, ñna' atit yi amal' kalel kawane't tetz Pasc scyuch' inchusbe'tz? stzun i' mban tzaj.” ¹⁵ Tzun ñchaje' jun ca'l yi list atit. Cho'n at le ca'p chup. Cho'n tzun tzinuc'wok ketz kawa!, —chij Jesús ban nintz scyetz.

¹⁶ Chibene'n tzuntz. Nin yi cyopone'n tnum inin bana's, quib yi ben alij scyetz. Chixe'te'n tzuntz tan nuc'le'n yi jun wa'a'n tetz Pasc.

¹⁷ Ma yi toque'n akale'n nintzun e' opon Jesús scyuch' yi coblaj ñchusbe'tz. ¹⁸ Ej nin te yi na chiwan, nintzun tal Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, at jun skaxo'l yi tz'ocopon tan injatxle'n ñchik'ab incontr.

¹⁹ Yi quibital yi yole'j nintzun e' bisuntz nin ñchijunalen e' octz tan jakle'n tetz Jesús:

—¿In polo! Ta'?

²⁰ —I'tz jun scyeri yi coblaj ixone'n. I'tz yi jun yi na tzan tan mu'le'n yi tetz pam tul yi lake'j yi na xcon wa'n. ²¹ Bintzinin, tajwe'n tan tele'n cu'n te cyakil yi tz'iba'nt cyen swe'j, yi in yi in Bajx Cy'ajol, poro lastum yi yaj yil chinjatxon nin ñchik'ab incontr. Ba'n tcu'n klo' yi qui'k itz'nak i', —stzun Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz.

²² Te yi na chiwan, je'n tzun tcy'al Jesús jun pam nin tyoxíntz tibaj. Kalena's tzun cwe'n piñultz, nin ben jatxoltz scyetz e' ñchusbe'tz.

—Je'j, bajswoke'n, na i'tz inwankil.

²³ Je'n tzun tcy'al jun was, cu'lbil quic'a!. Yi wi't tyoxíne'n tibaj, nin ben tk'oltz scyetz. Tircu'n e', baj len mu'ñ cya'n. ²⁴ Bene'n tzun tlol scyetz:

—Yi at tul yi lake'j i'tz inñch'el, nin yil saj kojx inñch'el sbixek jun ac'aj trat tan cuyle'n chipaj wi'nin wunak. ²⁵ Ej nin jun cu'n yol swale' tzitetz, qui't lwuc'aj yi t'a'al uva jalen cu'n yil tz'ul yi k'ejal yil tz'oc intaj tan cawu'n, kalena's tzun lbaj junt tir wa'n.

Yi tlol Jesús yi stewe' Lu' yi na xom te'j

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Yi wi't stzaje'n wi' jun chibitz, cho'n tzun chibene'ntz wi Olivo. ²⁷ Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz:

—Tan yi e'chk takle'n yi sbajok swe'j te akale'ne'j xitok len itajtza'kl. Na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: ‘Cupon imbiyol yi pstor, nin yi e' cneru',

chelepon xit.ⁱ ²⁸Poro yil nitz'ij junt tir ḫchixo'l alma', chimbajxpon wetz Galilea tan ich'iwe'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁹Ma yi tbital Lu', itzun taltz:

—Mpe nink chipakxij cyakil yi e' mas, ilenin chin xomok wetz te'ju'!

³⁰—Jun cu'n yol Lu', yi ntaxk ok' cob tir jun ajtzo' te yi ak'bale'j nsken awal ox tir yi qui xomquiix swe'j.

³¹Poro quinin tane' Lu' tan talche'n:

—Ta', mpe nink chinquim tan paj, quil wal yi qui xomij inwi' te'ju', —stzun Lu' tetz Jesús.

Ncha'tz yi e' mas ḫchusbe'tz ite'n nin cyala'tz.

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj le ama'l Getsemaní.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Cho'n tzun cyopone'n Jesús le ama'l yi na bi'aj Getsemaní. Bene'n tzun tlol scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—C'olchin quen tu'wok tzone'j, jalen pe'k nchimben tzaj tan nachle'n Kataj.

³³Yi bene'n, ntin e' ben tcy'al Lu', Jacow tu Wa'n. Xe'te'n nin ban talma' Jesús tan txuknewe'n tan paj xo'w nin bis.

³⁴Itzun ben tlol scyetz:

—Chin bis nin na nicy'an. Jalt nin tan inquime'n ta'n. Nquentu'wok tzone'j poro quil cxwitwok.

³⁵Tele'n tzun ḫkansal tib joylaj len mu'ë, nin ben jokbal tib wuxtx'otx' tan jakle'n tetz Ryos, yi ko at rmeril tan qui tijol yi jun q'uixc'uja'tz yi tx'aklij swutz i!. ³⁶Je tzun tal i' yi toque'n tan nachle'n Kataj: “Ta!, ilu' Intaj, nin na el intxum tetz yi qui'c nin jun takle'n yi qui'k xcye'u' te'j, nink chinjatxlenu' tk'ab yi jun q'uixc'uj yi tx'aklij tzinwutz. Poro qui na waj yi wetz wajbil Ta', ma na ntin yi teru' tajbilu'”, stzun i!.

³⁷Ma yi pakxe'n kale ate' quent yi e' ḫchusbe'tz, na chiwit len. Bene'n tzun tlol tetz Lu':

—Simón, ¿na pe' cäxit? ¿Qui'c nin polo' rmeril yi nink mamuc' jun or wat?

³⁸Elk iwatl, nin nachwok Kataj tan qui ibene'n tul il. Bintzinin na el italma' tan wuch'eye'n, poro qui na xtx'aj yi iwankil.

³⁹Bene'n tzun junt tir Jesús tan nachle'n Kataj nin ite'n nin yola'tz taltz. ⁴⁰Yi pakxe'n tzaj junt tir i' na chiwit len cu'n yi e' ḫchusbe'tz, na ocnak cyen tunin bow chin chiwatl. Ej nin yi jilone'n Jesús scyetz, cya'll nin jun yi tza'wen tzaj yi yol i!. ⁴¹Nin yi pakxe'n tzaj le toxi'n tir nin taltz scyetz:

—Ba'n cxwitwok jalu!. Ba'n cxuje'wok ko ya'tz itajbil. Poro yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol ja wi't opon oril tan imbene'n jatxij ḫchik'ab yi e' juchul il. ⁴²Poro or tzi'e'nwok, quin, na je yi jatxol wetz, chu'l tzi'ne'j.

Yi bene'n Jesús pres

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³I cunin na tzan Jesús tan yol yi tpone'n Judas te'j. Yi Judas i' jun scyeri yi coblaj ḫchusbe'tz Jesús. Xomche' jun c'oloj wunak te'j. Cy'a'n len spar tu tze'

ⁱ14.27 Zac 13.7.

cya'n. Chakijche' cyak'un yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés nin e' wi' banl wi' scyetz judiy. ⁴⁴ Inti Judas, yi c'ayin nin Jesús, nsken tal i' scyetz yi xe'n sban i' tan xchajle'n Jesús scyetz. Je yol i'e': "Yi jun yil tzintz'ube'n xak stzi! itzun i'a'stz, nintzun chitz'amie'nu'-tz, nin quicy'ajninu'-tz," chij i'!

⁴⁵ Itzun yi tpone'n Judas le jun luwara'tz, cyenin tzun bene'ntz swutz Jesús, itzun taltz:
—Quech Ta'.

Nintzun ben tan stz'uble'n xak stzi! Jesús. ⁴⁶ Chibene'n tzuntz tan stz'amle'n Jesús, nin cu' chitz'amoltz, tan bene'n pres.

⁴⁷ Poro at tzun jun scyeri yi e' yi ate' te Jesús nin jetzaj tcy'al yi tetz spar. Nin lo'on yi xchakum yi wi'tz pale' ta'n, ninin el jalaj xchin ta'n. ⁴⁸ Yi xtx'amxe'n Jesús cya'n, itzun ben tloltz scyetz:

—¿Mbi xac cy'a'n spar tu tze' cya'nu' tan intz'amle'n? ¿In pe' alk'om xchiwutzu'?

⁴⁹ ¿Mbi tzuntz qui je' chitz'amolu' in te yi na chintzan tzaj tan chichusle'nu' le templo? Poro tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te yi e'chk takle'ne'j yi na bajij swe'j jalcu'n, na tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi! Ryos tentz, yi ya'stzun sbajoktz, —chij Jesús bantz.

⁵⁰ Cyele'n tzun ojk cyakil yi e' xchusbe'tz, nin cyaj cyen tetz Jesús xchuc.

Yi tele'n ojk yi xicy yi tx'anl cuntu'

⁵¹ At tzun jun xicy yi xchusbe'tz Jesús yi xomnin wutz chicoc yi e' contr Jesús. Txowi'n jun xbu'k ta'n. Cyoque'n tzun yi e' contr tan stz'amle'n klo!. Poro quinin e' xcy'e' tan stz'amle'n. Ntin xbu'k tx'amx cyen cya'n. ⁵² Cha'stzun te cyaj cyen tu' tilol xicy yi xbu'k, nin el ojkujtz. Tx'anl cuntu' i!. Qui'c be'ch tetz yi tele'n ojk.

Yi tpone'n ticy'le'n Jesús xchiwutzu' e' wi' banl wi'

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Bene'n tzun quicy'al Jesús swutz yi wi'tz pale!. Tircu'n tzun cyopone'n yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' wi' banl wi', nin scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. ⁵⁴ Ma Lu', joylaj xomnint wutz chicoc yi e' tz'amol tetz Jesús. Xom nintz scye'j jalen cu'n cyopone'n le ca'l yi wi'tz pale!. Ocopon cyen tu' Lu' wutzk'anil, nin c'ole' quenzt xchixo'l yi e' aj ront cwent pale' tan mak'o'n ib tzik'ak!.

⁵⁵ Cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale' scyuch' cyakil yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy tan joyle'n puntil tan tak'le'n til Jesús. Na yi cyetz cyajbil i'tz tan tele'n cu'n swutz. Poro quinin jal puntil cya'n. ⁵⁶ At wi'nin e', e' octz tan jale'n cu'n wi cyak' te'j, poro aparch klen chiyol. ⁵⁷ Chije'n tzun txiclok cobox tan tak'le'n til Jesús, poro wi cyak' tu!. ⁵⁸ Je chiyole'j:

—Je yol nkubit ketz te nocxe'j: 'Tzinxite' cu'n yi ca'l yi wi'nin xanil, yi wunak bnol tetz, nin le tox'i'n k'ej jepon intxicbal junt tir, yi nk'e'tz wunak bnol tetz,' tzun i!, —che'ch bantz.

⁵⁹ Poro ncha'tz e', aparch klen chiyol. ⁶⁰ Je'n tzun txiclok yi wi'tz pale' xchiwutzu' yi e' mas yi chichamo'n quib, nintzun jaktz tetz Jesús:

—¿Mbi tzuntz yi qui'c nin jun yol na awal tzaj tan acolol awib?

⁶¹ Poro yi Jesús, quinin ben stza'wel. Cha'stzun te jakol yi wi'tz pale' tetz:

—¿I pe' axa'tz yi Cristo, yi Cy'ajl Ryos yi wi'nin k'ej?

⁶² —I ina'tz, nin squile'u' yi c'olxchin xlaj Kataj Ryos, yi Ryos yi chin cham nin tetz. Nin xchinquile'u' yi in yi in Bajx Cy'ajl yil nopen tzaj junt tir tcyaj tul noc sbak!, —stzun Jesús tetz.

⁶³Toque'n tzun yi wi'tz pale' tan rit'e'n cu'n yi be'ch tetz tan öchajle'n yi qui na yub yi yol Jesús swutz i!. Bene'n tzun tloltz scyetz:

—Qui tajwe'n mas stiw tan joyle'n til, ⁶⁴na ja wi't quibitu' yi ja wi't el k'ej Kataj Ryos ta'n. I bin jalu!, ɔmbi na cyal cyeru' te xtxolbile'j? —stzun yi wi'tz pale'.

—Tajwe'n tan quime'n, —che'ch bantz chicyakil.

⁶⁵Cyoque'n tzun cobox tan stzube'n cyen yi t'a'al chitz'i te wutz Jesús. Nin ncha'tz oc jun su't cya'n tan jople'n wutz. Kalena's tzun cyoque'ntz tan t'okle'n. Itzun cyaltz:

—¿Cxöpon pe' te'j, na' ncxbiyon? —che'ch.

Ncha'tz yi e' aj ront nin e' octz tan t'okle'n xak stzi' Jesús.

Yi talol Lu' yi qui xomij wi' te Jesús

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Cho'n tzun at Lu' wutzk'anil yi tpone'n jun mos yi wi'tz pale'. ⁶⁷Nintzun ben tilol yi c'olchij Lu' tzi k'ak' tan mak'o'n ib, nintzun c'abe' cyentz tan xmaye'n.

—Yi añatz, aña jun scyeri yi e' yi xomche' te Jesús yi aj Nazaret, —stzun i' bantz tetz Lu'!

⁶⁸—Qui', qui wajske'n wutz yi juna'tz, nin qui na pujx wa'n yi mbi na awal tzaj swetz, —stzun Lu' tetz.

Yi wi't talol Lu' yi yola'tz nintzun el tzi puert. Tok'e'n tzun jun ajtzo!. ⁶⁹Toque'ntzun yi mos tan xmaye'n nin Lu', nintzun taltz scyetz yi e' yi ate' naka'j:

—Yi yaje'j, i' jun scyeri yi e' öchusbe'tz Jesús.

⁷⁰Poro nintzun tal Lu' junt tir yi qui!. Junt tkuj nintz, yi cyalol yi e' yi ate'-tz xlaj Lu':

—Jun cu'n yol, aña jun cyuch' yi e'a'tz, na aña aj Galilea, na ni'cu'n cixilon scyuch'!

⁷¹Poro itzun tal Lu':

—Sak swutz Ryos yi qui wajske'n wutz yi jun yaja'tz yi na cyal tzaju' swetz, —stzun Lu' bantz.

⁷²I cunin na eltzaj yi yola'tz le stzi' Lu' yi tok'e'n junt tir yi ajtzo!. Tule'n tzun tx'akx tc'u'l Lu' yi yol Jesús yi nsken tal: "Yi ntaxk ok' cob tir jun ajtzo!", nsken awal ox tir yi qui xomij awi' swe'j." Yi tule'n tx'akx yi yola'tz tc'u'l Lu', nintzun ok' cu'ntz.

Yi tpone'n ticy'le'n Jesús swutz Pilat

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Itzun bantz yi tule'n skil, chichamol tzun quib cyakil yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' chiwi' banl wi' e' judiy, nin scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' cyakil yi e' aj txumunl. Cwe'n tzun chic'alol Jesús nin ben quic'y'al swutz Pilat. ²Toque'n tzun Pilat tan jakle'n tetz:

—¿Aña pe' chireyil yi e' judiy?

—I ina'tz, chi na tal tzaju' swetz, —stzun Jesús bantz.

³Poro mas tcunin til cyak' yi e' wi'tz pale'. ⁴Toque'ntzun Pilat tan jakle'n junt tir tetz Jesús:

—¿Mbi tzuntz yi qui'c nin na awal tzaj? ¿Qui pe' na awitnin yi awil yi na chitzan wunak tan jale'n te akul?

⁵Poro yi Jesús, qui'c na tal nin. Cha'stzun te qui't pujxij tan Pilat yi mbil sban.

Yi bixewe'n tan cwe'n biyij Jesús
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶At tzun jun cstumbr Pilat, ilen nin na stzakplen jun pres lakak k'ej Pasc. I yi cyajbil wunak ya'stzun yi na el tzakpu'n. ⁷At tzun jun pres yi na bi'aj Barrabás. At i' xetze' scyuch' coboxt, tan paj yi e' contr te yi gobierum nin tan paj yi e' biyol nak. ⁸Cyopone'n tzun yi e' wunak swutz pilat tan jakle'n tetz tan tele'n stzakpul jun pres chi tane'n nin cstumbr i'.

—¿Na pe' cyaju' yil tzintzakplen yi chireyilu' yi e'u' judiy? —stzun i' bantz.

¹⁰Xcon yi jun yola'tz tan Pilat na el xtxum tetz yi opon ticy'lén Jesús swutz i' cyak'un yi e' pale' tan tu' yi na chi'ch chic'u'l te'j. ¹¹Poro yi e' wi'tz pale' nintzun e' octz tan tocese'n chic'u'l yi e' wunak tan chiäch'ine'n, nin tan cyalol yi ba'n tcu'n yil tzel tzakpu'n Barrabás. ¹²Jakol tzun Pilat scyetz:

—¿Mbi tzun cyajbilu' tan imbnol te yi yajel' yi na cyalu' "Kareyil" tetz? —chij Pilat ban scyetz.

¹³Chiäch'ine'n tzuntz chicyakil cu'n, itzun cyaltz:

—Jeken swutz pasyon.

¹⁴—Poro, ¿mbi tzun til? —stzun Pilat bantz scyetz.

Poro yi e' wunak wi'nin chiäch'ine'n:

—Jeken swutz pasyon, —che'ch.

¹⁵El tzun Barrabás liwr tan Pilat na yi tajbil i' i'tz tan chitzatzine'n cyakil wunak te'j.

Itzun te yi nsken lo'on Jesús tan xicy'xab tan ca'wl Pilat nintzun ben wa'baltz tan je'n swutz pasyon.

¹⁶Nin ben quicy'al yi e' sanlar wutzk'anil tpilta', nin oc chic'opil quib cyakil yi e' sanlar te'j. ¹⁷Nin oc jun xbu'k cya'n te'j yi txib yubil nin je' cyak'ol jun coron tx'i'x te twi!. ¹⁸Cyoque'n tzuntz tan k'ajla'n tetz.

—Ta!, wi'nin k'eju', na ilu' chireyil yi e' judiy, —che'ch bantz.

¹⁹Nin ncha'tz e' oc tan jabe'n yi wutz i' tan jun tx'amij. Nin e' oc tan stzube'n quen t'a'al chitzi' twutz. Ej nin e' cu' mejlok swutz tan tak'le'n k'ej i' tane'n, na xcy'aklil tu' na chibán. ²⁰Yi nsken wi't icy' chipaj tan tze'e'n te'j, tele'n tzun quicy'al yi be'ch tetz yi oc cyak'ol yi txib yubil. Kalena's tzun toque'nt yi tetz be'ch tetz nin. Bene'n tzun quicy'altz tan je'n swutz pasyon.

Yi je'n Jesús swutz pasyon
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Itzun bantz at tzun jun yaj aj Cirene, Simón bi'. I' chitaj Alejandro tu Rufo. Opone'n atit i' tnum. Cho'n saje'n i' xo'l wutz. Xtx'amxe'n tzuntz cyak'un yi e' sanlar, nintzun oc chipach'ul tzak' yi pasyon yi cy'a'n tan Jesús.

²²Bene'n tzun quicy'al yi e' sanlara'tz le jun amal' yi na bi'aj Gólgota yi na elepont Wi Bakil Wi'abaj. ²³Nin e' suk mu'x win tetz yi yuju'n tib tu mirra. Poro quinin baj ta'n. ²⁴Kalena's tzun je'ntz cya'n swutz pasyon. Nin e' octz tan tx'ilu'n te be'ch tetz, tan quilol na' lcamban tetz.

²⁵Beluj ch'ich' jalchan yi je'n Jesús swutz pasyon. ²⁶Nin je' tz'iba'n cobox yol swi'e'n i' tan xchajle'n yi mbi til yi quime'n. Je yole'j: CHIREYIL YI E' JUDIY.

²⁷Ncha'tz e' je' cob alk'om xlaj i', jun le sbal nin jun le max. ²⁸Tan yi xtxolbile'i'j el cu'n te yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Tz'ocopon tetz tajlal mal nak."

²⁹Ej nin cyakil yi e' yi na chichy' cu'n e' octz tan telse'n k'ej. Na na chiyuque'n chiwi' tan xbajtzi'i'n te'lj. Itzun na cyal nintz:

—I aña'tz yi awalnak: 'Ba'n chinxcye' tan xite'n cu'n yi templo, nin tan je'se'n junt tir tul ox ntzi' k'ej,' ³⁰colp cu'n tzaj awib swutz pasyon, —che'ch.

³¹Ncha'tz yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés wi'nin chitze'ene'n te'lj, nin cyaltz squibil quib:

—Ja xcy'e-x tan tulse'n yos scyuch' wunak, poro yi i' tetz qui na xcy'e-x tan colpe'n cu'n tzaj tib. ³²Yi ko bintzinin i' kareyil yi o' aj Israel, cu'ul tzun colpil tibxa's swutz pasyon. Ko ya'tz sbanx, skocse' tzun yi yolk, —che'ch.

Ncha'tz yi e' yi e' je' swutz pasyon xlaj i', na nin chiyajonin tetz, wech quimich tlen tu' ate't.

Yi quime'n Jesús

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Yi tpone'n chajcu'n k'ej, tz'o'tz nin tu' nin ban cyakil wuxtx'otx', jalén cu'n tpone'n ox ch'ich' cu'lbe'n k'ej. Kalena's tzun skiline'n. ³⁴Poro te yi ntaxk skilin ox ch'ich' cu'lbe'n k'ej, chin wi' nin Jesús ban tan yol: "Eloí, Eloí, ¿llama sabactani?" chij i' bantz. (Yi na elepont jun yola'tz i'tz: "Siwl Ta', ilu' inRyosil, ɔmbi tzuntz yi nchincaya tilolu'?"")

³⁵Bene'n tzun quibital cobox scyeri yi e' yi ate', itzun cyaltz:

—Bitwok nin, na lo' tzan tan ɔchakle'n tzaj Elías, yi elsanl stzi' Ryos, tan tule'n tan ɔch'eye'n i'.

³⁶Lajke'l nin tzun bene'n jun tan mu'le'n cu'n jun esponja tc'u'l mu'x vinagr. Nintzun je' tk'ol tzwi' jun aj tan je'n stz'ubul klo' Jesús. Itzun taltz:

—Skile' bajx, ko tz'u'l Elías tan cu'se'n tzaj, —stzun.

³⁷Ma Jesús chin wi' nin ban tan sich', nin quimtz. ³⁸Na quim cunin Jesús yi katze'n yi xbu'k yi at swutz yi chin xan nin yi at le templo. Cho'n xe'te'n tzaj swi'e'n jalén skan. Cob cuntunin el. ³⁹Inti yi capitán yi aj Roma yi txiclij stkan Jesús, yi tbital yi ɔch'ine'n Jesús, nin yi tilol yi ɔe'n cu'n ban yi quime'n, itzun taltz:

—Jun cu'n yol yi yaje'l i' Cy'ajl Ryos.

⁴⁰Ncha'tz at xna'n yi na chixmayin tzaj joylaj len mu'x. Chixo'l yi e' xna'na'tz at Lu'ch Mat, tu Salomé. Ej nin ncha'tz at Lu'ch yi xtxu' Jacow juy tu ɔtep. ⁴¹Yi e' xna'na'tz e' xom te Jesús yi at tzaj i' Galilea. Ej nin ya'stzun yi e' xna'n yi e' ban pawor tan c'a'che'n. Ncha'tz ate' wi'nin xna'n yi xomche' te Jesús yi tele'n tzaj i' Galilea tan tpone'n Jerusalén.

Yi mukxe'n Jesús

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²Itzun bantz te yi ntaxk oc akale'n nin te yi na nuc'x cyen chiwa' tetz yi jun k'ej ujle'n, ⁴³nintzun nimsaj tib ɔtep yi aj Arimatea tan jakle'n yi wankil Jesús tetz Pilat. Yi jun ɔtep'a tz i' jun scyeri yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy. Nin at wi'nin k'ej i' ɔchixoi'. Ncha'tz nter nin na tzan i' tan ɔch'iwe'n yi tulbil Ryos tan cawu'n. ⁴⁴Ma yi tbital Pilat yi nsken quim Jesús, wi'nin tele'n yab te'lj. Cha'stzun te ɔchakol i' yi capitán, nintzun

jaktz tetz yi ko bintzinin ja nin quim Jesús nka qui!. ⁴⁵ Yi talol capitán yi bintzinin sken quim Jesús, tk'ol tzun Pilat ama'l tetz Ḫep tan cwe'n tzaj tcy'al yi wankil. ⁴⁶ Lok'ol tzun Ḫep jun balaj xbu'k nin bentz tan cu'se'n cu'n tzaj yi wankil Jesús nin cu' tk'oltz tul yi balaj xbu'ka'tz. Kalena's tzun bene'ntz tan tak'le'n yi wankil Jesús tul yi jun nich yi kopij wutz c'ub. Yi nsken oc quen, nintzun oc jokbal jun chin c'ub stzi!. ⁴⁷ Ma Lu'ch Mat tu Lu'ch yi xtxu' Ḫep, quil kale oc quent yi wankil Jesús.

Yi titz'e'n Jesús ḫchixo'l alma'

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹ Itzun bantz yi sken icy' yi jun k'ej ujle'n, nintzun e' ben Lu'ch Mat tu Salomé tu Lu'ch yi xtxu' Jacow tan lok'che'n jun jilwutz tz'ac'bil yi wi'nin c'o'cal, tan chibene'n tan tocse'n te wankil Jesús. ² Chin jalchan cunin tzun e' bene'ntz le bajx k'ej te sman. Nsken je'ul k'ej yi cyopone'n kale oc quent wankil Jesús. ³ Poro te yi ntaxk chopon na chijilon squibil quib:

—¿Al nink scyetz jun tz'icy'an len yi c'ub tzi jul? —che'ch.

⁴ Ma yi bene'n quiol kale oc cyent Jesús nsken wi't el toli'n yi jun chin c'uba'tz. ⁵ Cyoque'n tzun tul yi jul nin ben quiol jun xicy yi c'olchij. Cho'n at i' le chisbal nin chin sak cu'n yi be'ch tetz. Wi'nin quele'n yab te'j. ⁶ Poro itzun saj tlol yi juna'tz scyetz:

—Quil chixobu', na na el intxum tetz yi na chitzanu' tan joyle'n Jesús yi aj Nazaret, yi jun yi nquiim swutz pasyon. Qui'ct at tzone'j, na ja itz'ij junt tir. Quil cu'nul' kale cyaje't coyba'n. Qui'ct at. ⁷ Chibenku' bin tan talche'n stziblal scyetz yi e' ḫchusbe'tz nin tetz Lu', yi at tpombil i' tan chich'iwe'n jale'n Galilea. Squile' wutz i' chone'j chi alijt cyen ta'n.

⁸ Cyele'n tzun ojkuj yi e' xna'na'tz. Wi'nin chilucnewe'n tan xo'w. Nin quinin cyal jun yol tetz jun, tan paj xo'w yi ate' cu'nt.

Yi ḫchajol tib Jesús swutz Lu'ch Mat

(Jn 20.11-18)

⁹ Ite'nin te yi bajx k'eja'tz te sman, chin jalchan nin, yi sken itz'ij junt tir Jesús, bajx ḫchajol tib swutz Lu'ch Mat, yi jun yi elnak juk espíritu cwent Bayba'n twinkil ta'n. ¹⁰ Bene'n tzun i' tan talche'n stziblal scyetz yi e' yi xomche' te Jesús. Na wi'nin chibisune'n nin wi'nin cyoke'e'n. ¹¹ Ma yi quibital yi nsken wi't itz'ij junt tir Jesús, nin yi nsken wi't i'lwij wutz tan Lu'ch, quinin cyocsaj.

Yi ḫchajol tib Jesús ḫchiwutz cob ḫchusbe'tz i'

(Lc 24.13-35)

¹² Pontzaj tlen ḫchajol tib Jesús ḫchiwutz cobt ḫchusbe'tz, poro apart yubil i!. Cho'n ḫchajol tib scyetz te yi na chixon joylaj len yi tnum. ¹³ Yi nsken ḫchaj tib ḫchiwutz chipakxe'n tzuntz tnum tan talche'n stziblal scyetz yi e' mas ḫchusbe'tz. Poro quinin cyocsaj chiyol.

Yi e' bene'n ḫchakol Jesús yi e' apostl

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Pontzaj tlen tzun ḫchajol tib Jesús ḫchiwutz yi junlaj ḫchusbe'tz te yi na chiwan cu'n wi mes. Nin yajon i'-tz scye'j tan paj stze'tzal cyalma', na quinin

cyocsaj chiyol yi e' yi i'lon tetz yi nsken itz'ij i'. ¹⁵ Itzun taltz scyetz: "Quibene'nk bene'n tzi'n wi munt tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz cyakil wunak. ¹⁶ Cyakil yi e' yil chincyocsaj, nin yil je' a' ñchiwi' ñchiclaxok cyera'tz. Ma yi e' yi quil chincyocsaj tz'ak'lok cyetz chicawsa'tz. ¹⁷ Ncha'tz ñchibne' e'chk takle'n yi na ñchaj yi cho'n k'uklij chic'u'l swe'j. Xconk imbi' cya'n tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n. Chixcyek tan yolche'n e'chk jilwutz yol tan porer yi Espíritu Sant. ¹⁸ Kol chitz'amé'n lubaj, nka kol baj wenen cya'n, qui'c chiban ta'n. Ncha'tz kol cyak'e'n chik'ab squibaj yi e' yabi'x tz'ul yos scyuch!"

Yi taje'n Jesús tcya'j

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Itzun yi wi't jilone'n Kajcw Jesús scyetz, nin aj ticy'le'ntz tcya'j, nin c'ole' cu'ntz le sbal Kataj Ryos jalen tzi'n tcya'j.

²⁰ Chibaj bene'n tzun yi e' ñchusbe'tz tan xtxole'n yi balaj stziblal bene'n tzi'n wi munt. Nin oc Kajcw tan quich'eye'n. Nin tan yi e'chk milawr yi bnix cya'n lajluchax yi i'tz yi bintzi yi xtxolbil yi na chitzan tan xtxole'n. Amén.

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL LUCAS

Yi xe'tzbil xtxolbil

1 ¹I bin jalu' ta' Teófilo, at wi'nin e' yi ja cho'c tan stz'ibe'n cyen yi xtxolbil te yi mbi cu'n bajij skaxol'. ²Ya'stzun yi xtxolbil yi chusijcho't te cyak'un yi e' aj txolinl yi ilon yi mbi cu'n bajij le xe'tzbil tzaj. ³Ncha'tz in ta', ino'cnakin tan xtxumle'n cyakil yi xtxolbila'tz, cha'stzun te ja intxum tan bene'n intz'ibal teru' yi mbi cu'n bajij le xe'tzbil tzaj, ⁴na na waj yil tz'el xtxumu' tetz yi bintzinin yi xtxolbil yi bita'nt tanu'.

Yi talol yi ángel yi stz'itz'ok Wa'n Bautist

⁵Itzun bantz yi at tzaj Herodes tan cawu'n squibaj yi e' aj Judea, at tzun jun pale' yi na bi'aj Zacarías. I' jun scyeri yi jun k'u'j pale' yi na chibi'aj Abías. Yi txkel Zacarías na bi'aj Elizabet. Xonl k'ajtzun Aarón i'. ⁶Chumbalaj nin e', nin chin tz'aknak cu'n e' swutz Ryos. Qui'c mu'x yolbil cyetz. ⁷Nsken chibi'xin chicabil, poro qui'c nin jun tal chinitxa' na jal, na qui'c talbil Elizabet.

⁸Ej itzun yi noje'n cyen k'ejal yi chimunl yi jun k'u'j pale'a'tz, ⁹cho'n tzun toque'n lajpuj yi pate'n incens te Zacarías le ama'l yi chin xan nin. ¹⁰Ej nin te yi na tzan Zacarías tan pate'n incens, cho'n tzun ate' cyakil wunak wutzk'anil tan nachle'n Ryos. ¹¹Ma yi tocompone'n tan banle'n tane'n yi munl, je'n tzun jobtuj jun ángel tetz Kajcaw swutz i'. Cho'n cwe'n txiclok xlaj yi patbil incens. ¹²Yi bene'n tilol Zacarías, wi'nin tele'n yabtz te'j, nin wi'nin xobe'ntz. ¹³Saje'n tzun tlol yi ángel tetz:

—Zacarías, quil cxob, na ja tbit Ryos yi atzi' yi akul. Stalaj Elizabet yi awuxkel jun tal. Wa'n sbne' yi bi!. ¹⁴Cëtzatzink te'j. Nin chitzatzink wi'nin wunak te'j. ¹⁵Stk'e! Ryos k'ej i' yil ch'uy. Quil baj win ta'n. Quil baj xc'ala' ta'n. Te yi ntaxk ul itz'ok nojnak yi talma' tan yi Espíritu Sant. ¹⁶Nin xcyek i' tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl wi'nin aj Israel tan chixome'n te yi Cyajcaw yi chiRyosil. ¹⁷Sbajxok i' tan talche'n yi xom tzaj yi Cristo, yi jun yi at tulbil. Cho'n sbne' i' tan xtxole'n chi banak k'ajtzun Elías. Chin wi' nin i' sbne', na, xcyek tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl yi e' wunak, bantz jale'n tzatzin paz ñchixol' tu chinitxajil. Nin xcyek i' tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl yi e' pajol ca'wl tan chixome'n te cyajtza'kl yi e' balaj. Tz'ocopon i' tan nuc'le'n cyajtza'kl yi e' wunak, bantz list ate't tan c'ulche'n Kajcaw, —stzun ángel bantz tetz Zacarías.

¹⁸—Poro ñxe'n ljal kanitxa? na ja kabi'xin tu wuxkel, —stzun Zacarías bantz tetz yi ángel.

¹⁹ Saje'n tzun stza'wel yi ángel:

—Yi in wetz, in Gabriel. In ḥchakum Ryos. Ja chinsaj chakij tan talche'n tzawetz yi balaj stziblal yi na wal nin tzatz. ²⁰I bin jalu', tan paj yi qui mawocsaj inyol, c̄xocpon mem. Qui't c̄xiljan jalén cu'n yil tz'el cu'n te yi yol yi na wal nin tzatz. Yil tz'opon k'ejjal, tz'elk cu'n te'j, —stzun yi ángel bantz.

²¹ Ma yi wunak, tircu'n na chitzan tan ḥch'iwe'n Zacarías wutzk'anil, nin wi'nin cycle'n yab te'j, na wi'nin tiemp a'tij Zacarías le ama'l yi wi'nin xanil. ²² Ma yi tele'n tzaj, qui't na a'w yol ta'n. Tele'n tzun chitxum wunak tetz yi at jun takle'n noj quentz swutz i' le ama'l yi wi'nin xanil. Na yi tele'n tzaj, sken oc tetz mem. Jalt yi k'ab na ban tzaj scyetz wunak.

²³ Yi stzaje'n wi' yi munl i' le templo, nintzun ajtz xe ca'l. ²⁴Oque'n nin ban lac'puj yi ni' te Elizabet. O' tzun xaw cyaj cyen i'-tz xe ca'l. Wi'nin txumu'n atit te'j yi mbi cu'n tane'n i!. ²⁵"Ryos mak'on tzaj swetz tan qui't cyalol wunak yi qui'c inxac," stzun Elizabet tc'u'l cuntu'.

Yi jilone'n ángel tetz Mariy

²⁶ Te yi at Elizabet le kaki'n xaw, saje'n tzun ḥchakol Ryos yi ángel Gabriel le tnum Nazaret cwent Galilea. ²⁷ Cho'n tzun tpone'ntz tan yol tu jun xun yi na bi'aj Mariy. Yi jun xuna'tz, ntaxk cunin til wutz jun yaj. Ntin tu' nsken bixe' chiyol tu jun yaj yi na bi'aj Ḫep. Yi jun Ḫepa'tz, xonl k'ajtzun rey Luwiy i!. ²⁸ Yi tocompone'n yi ángel kale atit Mariy, itzun taltz:

—Quech Mariy. Yi āxatx ja jal abanl swutz Ryos, na at i' tzawe'j. Ej nin at mas atz abalajil ḥchiwutx cyakil xna'n, —stzun yi ángel bantz tetz.

²⁹ Yi bene'n tbital Mariy yi yol ángel, nin el yabtz te'j, na qui nin el xtxum tetz.

³⁰ —Quil cxob Mariy, na Ryos mak'on tzaj yi xtxaxl talma' tzawibaj.

³¹ Cha'stzun te, tzawekaj pwokil jun ni!. Tzawalaj jun awal, nin tzawak' quen yi bi' tetz JESUS. ³² Tz'ak'lok k'ej i!, nin tz'a'lchok yi Cy'ajl Ryos i!. Ej nin yi Kajcaw yi kaRyosil, i' tz'ak'on yi ca'wl tka'b awal. Chi sajle'n k'ajtzun rey Luwiy tan cawu'n, ncha'tz sbne' i' tetz. ³³ Tz'ocpon i' tetz chireyil yi e' xonl Jacow, yi e' atanum, tetz ben k'ej ben sak, —stzun ángel bantz tetz Mariy.

³⁴ Itzun ben tlol Mariy tetz ángel:

—¿Ẋe'n tzuntz? Iixkaj jak wil jun yaj, —stzun Mariy bantz.

³⁵ —Qui bin c̄xbisun na cu' ul yi Espíritu Sant tzawibaj tu yi porer Ryos.

Cha'stzun te yi jun ni! yi stz'itz'ok tzawe'j, chin xan nin sbne!. Nin tz'a'lchok yi i' Cy'ajl Ryos. ³⁶ Ncha'tz tane'n Elizabet yi axonl. Bi'xil tlen nje' tekal pwokil jun ni!. At i' tc'u'l kaki'n xaw jalu!. Wech qui'c talbil i!. ³⁷ Poro tan tu' porer Ryos stz'itz'ok yi jun ni'a'tz te'j, na qui'c nin jun takle'n yi qui'k xcy'e! Ryos te'j, —stzun ángel bantz tetz Mariy.

³⁸ —Ba'n bin. Ba'n no'c tetz xconsbe'tz Ryos chi na tal tzaju' swetz, ko ya'tz tajbil i!, —stzun Mariy bantz tetz ángel.

Aje'n nintzun ban tetz ángel.

Yi xa'ke'n Mariy tan xajse'n Elizabet

³⁹ Qui nin ben ḥkon mas k'ej yi bene'n Mariy tan xajse'n Elizabet. Cho'n tzun najlij tetz Elizabet wi'wtz le jun aldey cwent Judea. ⁴⁰ Ma je'n pone'n Mariy le ca'l Zacarías, nintzun k'ajlan nintz tetz Elizabet.

⁴¹ Itzun bantz yi tbital Elizabet yi yol Mariy, je'n tzun yuquil tib yi ni' twankil Elizabet. Noje'n tzun yi talma! Elizabet tan yi Espíritu Sant. ⁴² Tetz cu'n talma! toque'n tan yol, itzun taltz:

—iMariy, ja jal mas atz abanl x̄chiwutz cyakil xna'n, nin ncha'tz yi tal ni' yi tz'itz'ok tzawe'j, at banl Ryos tibaj! ⁴³ ¿Mbi tzuntz nc̄u'l tan inxajse'n? ¿At ptzun lo' mas weri ink'ej tzawutz tzatz? na yi āxatx āx xtxu' Kajcaw sbne!. ⁴⁴ Na yi nwit ayol, ninin nj'e! yuquil tib yi tal ni' yi at tinwankil, tan yi tzatz'i'n yi at cu'nt. ⁴⁵ Ba'n c̄xtzatzin jalu', na ja awocsaj yol Kataj. Tz'elepon tzun k'ab Kajcaw te yi yol yi alijt cyen ta'n, —stzun Elizabet tetz Mariy.

⁴⁶ Toque'n tzun Mariy tan yol, itzun taltz:

“Nternin na wak! ink'ajsbil tetz Kajcaw.

⁴⁷ Nin wi'nin na chintzatzin te i',
na i' colol wetz.

⁴⁸ Ja el k'ajab swe'j. Wech qui'c ink'ej.
Qui'c eka'n wa'n. Poro, tbit tzaju'.
Sbne' opon tunintz scyale' wunak:
‘Ba'n tetz Mariy, na at banl Kataj tibaj.’

⁴⁹ Scyale' yi jun xtxolbila'tz swetz
na ja bnix wi'nin e'chk takle'n balaj swe'j, tan Kataj Ryos.
Na at wi'nin porer tuch!. Nin chin xan nin tetz bi'.

⁵⁰ Ej nin na el k'ajab scye'j cyakil yi e' yi na cyek x̄chi' i'!
⁵¹ Chin wutzile'n milawr bnixnak ta'n,
na xitnak cyajtza'kl yi e' yi cyocsaj quib nim.

⁵² Elnak chik'ej yi e' wi'tz ajcaw ta'n.
Ma yi e' meba', ak'llij chik'ej ta'n.

⁵³ Yi e' meba', yi nternin el cyalma' te'j,
ya'stzun yi e' yi jalnak chibanal ta'n.
Ma yi e' ric, yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl,
ya'stzun yi e' yi elnak chik'ej ta'n.

⁵⁴ Yi o' ketz yi o' aj Israel, yi kak'o'nt kib tan kaxcone'n tetz Ryos, ch'eya'n cho't ta'n,
na alijt cyen scyetz yi e' kamam kate'
yi tz'ocpon i' tan kuch'eye'n.

⁵⁵ Ja el cu'n i' te yi yol yi alijt cyen ta'n
tetz k'ajtzun kamam Abraham, scyuch' yi e' mamaj i'.
Na tetz ben k'ej ben sak tera'tz yi yol yi alijt cyen ta'n,” stzun Mariy bantz.

⁵⁶ Ox tzun xaw cyaj cyen Mariy tu Elizabet, kalena's tzun taje'n tzaj xe tetz ca'!.

Yi titz'e'n Wa'n Bautist

⁵⁷ Itzun bantz yi stz'ake'n xawlil Elizabet, nintzun ul yostz tuch' i!. Xicy tzun ban yi ni' yi itz'ij te'j. Wi'nin tzatzine'n te'j. ⁵⁸ Ncha'tz yi e' wisin scyuch' yi e' chixonl, wi'nin chitzatzine'n yi quibital yi sken ul yos tuch' tan banl talma! Kataj.

⁵⁹Ej itzun yi stz'ake'n wajxok k'ej tan yi ni', nintzun e' opon cobox wunak tan toque'n jun senil te yi wankil yi ni' yi na bi'aj circuncisión.^a Toque'n tzun klo' cyak'ol bi' yi ni' tetz Zacarías, na ya'stzun bi' yi taj.

⁶⁰Poro qui nin cuji yi xtxu', nintzun taltz:

—Qui!. Wa'n sbne' bi', —stzun xtxu'.

⁶¹—Poro qui'c nin jun xonlu' yi ya'tzk na bi'aj, —che'ch yi cobox wunaka'tz.

⁶²Cyoque'n tzun tan jakle'n tetz Zacarías tan chik'ab yi mbi bi' tulej. ⁶³Bene'n tzun jakol i' jun ma'cl, tan stz'ibe'n, nin cu stz'ibal yi tetz tajbil. Itzun na tal yi cu' stz'ibal i'tz: 'Wa'n bi' te'tz.' Wi'nin cyele'n yab wunaktz te'j.

⁶⁴Ej nin ite'n nin rata'tz ta'we'nt yol tan Zacarías. Yi jilone'n, nin octz tan tak'le'n k'ajsbil tetz Ryos.

⁶⁵Ma cyakil yi e' wisin scyuch' yi e' yi najlche'-tz wi'wtz cwent tetz Judea wi'nin cyele'n yabtz te cyakil yi mbi bajij, nintzun ben lo'on stziblal cya'n. ⁶⁶Nin e' octz tan xtxumle'n, nin tan jakle'n squibil quib: "¿Mbi nin lo' sbne' yi jun ni'a'tz yil ch'uy?" che'ch cyetz.

Cyal yi yola'tz na bintzinin, at banl Kataj tib yi ni'.

Yi toque'n Zacarías tan bitz

⁶⁷Ma Zacarías, yi taj ni', nintzun oc tan tak'le'n k'ajsbil tetz Ryos tan porer yi Espíritu Sant yi titz'e'n yi ni'. ⁶⁸Itzun taltz:

"I bin jalu' ikak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw, yi kaRyosil, yi o' aj Israel, na ja ul i' tan kaxajse'n, nin tan kalok'che'n, yi o' ketz, yi o' tanum i'!"

⁶⁹Nin ja saj ḫchakol jun colpinl ketz yi chin cham nin.

Cho'n njal ḫchixo'l yi e' xonl k'ajtzun kamam Luwiy, yi ḫchakum i' tentz.

⁷⁰⁻⁷¹Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Ryos,

na le xe'tzbil tzaj alijt cyen ta'n yi skaclaxok ḫchik'ab yi e' kacontr, nin ḫchik'ab yi e' yi na chi'ch chic'u'l ske'j.

Ya'stzun talnak i' tan chitzi' yi e' elsanl stzi' i' yi xansa'n che't tentz.

⁷²Na alijt cyen ta'n scyetz yi e' kamam kate' yi tz'elepon k'ajab i' scye'j.

Ma jalu', ja tzun ul tx'akxuj yi jun yola'tz tc'u'l yi wi'nin xanil.

⁷³⁻⁷⁴Ej nin talnak Ryos tetz k'ajtzun kamam Abraham yi skaclaxok ḫchik'ab yi e' kacontr.

Cha'stzun te, yil ko'c tan banle'n kamunl jalu', quil kaxob scyetz yi e' kacontr.

⁷⁵Ncha'tz alijt cyen tak'un i',

yi stz'ak'lok ama'l sketz tan kabnol kamunl swutz i'!

Ej nin alijt cyen tak'un i',

yi stz'ak'lok ama'l sketz tan kabnol tane'n yi tetz tajbil, jalen cu'n lkaquim.

⁷⁶I bin jalu' ni', tzabi'aj elsanl stzi' Ryos,

na cxbajxok swutz Kajcaw tan talche'n stziblal.

⁷⁷Cxconk tan tele'n katxum tetz yi mero colpi'n ibaj.

I'tz yi scuyllok kapaj.

⁷⁸Na ja el k'ajab Ryos ske'j, na at tulbil i' skaxo'l.

^a1.59 Si'ljeu' le Glosario yi yol "circuncisión".

Tz'ul i' tan katxeke'n, chi na ban k'ej yi na je' ul.

Cha'stzun sbantz yil tz'ul tzaj i'.

⁷⁹ Tz'ul i' tan xtxeke'n chibe' yi e' yi ate' tul tz'o'tz,
yi e' yi na chixob tetz quimichil.

Ncha'tz tz'ul i' tan ḥchajle'n sketz yi be' kale na jale't yi tzatzin paz skaxo'l tu
Ryos," stzun Zacarías bantz.

⁸⁰ Ch'uye'n nintzun ban tetz ni'-tz, nin wi'nin jale'n balajil swutz Ryos. Cho'n
najewe'n tc'u'l e'chk ama'l yi tz'inunin tu' jalen cu'n yi tucumule'n yi tiemp tan
ḥchajol tib ḥchiwutz yi e' tanum aj Israel.

Yi titz'e'n Jesúś

(Mt 1.18-25)

2 ¹Itzun bantz nin el jun ca'wl tak'un Augusto César tan cu'se'n chibi' cyakil
wunak yi ate' wi munt. ²Ya'stzun yi bajx tir yi cwe'n chibi' yi e' wunak yi
at tzaj Cirenio tan cawe'n yi tnum Siria. ³Tircunin wunak chibene'ntz tan cu'se'n
chibi' lakak chitanum. ⁴Tele'n tzaj tzun tetz Ḫep Nazaret cwent Galilea. Cho'n
tzun je'n pone'ntz Belén, jun tnum cwent Judea. Yi jun tnuma'tz ya'stzun tanum
k'ajtzun Luwiy tu Ḫep, na chixonl quib. ⁵Chije'n pone'n tzun Ḫep tu Mariy na
sken bixe' chiyol tuch!. Tx'anlij tlen tu' wi' Mariy. ⁶Ate' pon cu'n tzuntz Belén
yi tpone'n k'ejjal tan tule'n yos tu Mariy. ⁷Ya'stzun ule't yos tuch' tu yi bajx tal.
Cwe'n tzun tolil Mariy yi tal ni'-tz tul bu'y. Cho'n tzun cwe'n coybaltz tul jun
cu'lbil wa' wacx, na cya'll nin jale't ama'l cya'n le mesón.

Yi jilone'n yi ángel scyetz e' pstor

⁸ At tzun cobox pstor atel'-tz wutz wutz naka'jil Belén tan wate'n cyawun. ⁹Nin
ḥchaj tib jun ángel tetz Kajcaw ḥchiwutz. Kale'n nin pak'puchal yi cwe'n mule'n
squibaj. Xobe'n nin e' bantz. ¹⁰Saje'n tzun tlol yi ángel scyetz: "Quil cxobwok, na
ja nu'l tan talche'n jun balaj stziblal tzitetz. I'tz jun balaj stziblal yi stk'e' tzatzin
scyetz cyakil wunak. ¹¹Je xtxolbile'j: Jalu' mmritz'ij yi aj colpinil itetz le tal tanum
k'ajtzun rey Luwiy. I' yi CRISTO yi Kajcaw. ¹²Je jun techle'j, yil cxoponwok te'j,
cho'n toli'n cu'n tul bu'y. Nin cho'n coylil tc'u'l jun cu'lbil wa' wacx," stzun ángel
bantz scyetz.

¹³ Chisaje'n tzun jun c'oloj ángel tcyaj. Na chitzan len tan tak'le'n chik'ajsbil
swutz Ryos. Itzun cyaltz:

¹⁴ "K'ajsbil swutz Ryos tcyaj.

Nin tzatzin paz scyetz yi e' wunak,
yi na tzatzin Kataj scye'j," che'ch yi e' ángel bantz.

¹⁵ Itzun bantz yi cyaje'n yi e' ángel tcyaj, cyoque'n tzun yi e' pstor tan yol
squibil quib, itzun cyaltz:

—Quin bin Belén tan xmaye'n mbi cu'n mbajij, yi mma'lchij sketz tan Kajcaw,
—che'ch bantz squibil quib.

¹⁶ Jalcunin e' bene'ntz. Ma yi cyopone'ntz jal Mariy cya'n tu Ḫep tu yi ni'. Yi
ni' cho'n coylil tul jun cu'lbil wa' wacx. ¹⁷Yi quilol yi ni', nin baj chitxolil yi

stziblal yi mbi cunin a'lchij scyetz le pstorbil. ¹⁸Cyakil yi e' yi quibit yi chiyol yi e' pstor ninin e' el yabtz te'j. ¹⁹Ma yi Mariy, a'tij cyakil yi xtxolbil tetz talma', nin wi'nin ticy'e'n tc'u'l. ²⁰Yi chipakxe'n yi e' pstor, na chitzan tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos tan yi e'chk takle'n yi quibit tetz ángel. Nin wi'nin chitzatzine'n tan c'u'laje'n Ryos tan yi mbi cu'n quil, na i cunin bana's chi yi a'lchij scyetz.

Yi jatxle'n yi ni' Jesús le templo

²¹Yi stz'ake'n yi wajxok k'ej, nintzun bajij circuncidar yi ni'. Toque'n tzun cyak'ol yi bi' tetz Jesús. Ya'stzun bi' yi sken oc tan yi ángel yi ntaxk oc lac'p te Mariy.

²²Ma yi je'n pone'n Mariy te yi tajlal k'ej yi na cho'c yi e' xna'n wi xan, chi tz'iba'nt cyen tul yi ley Moisés, bene'n tzun quicy'al yi ni'-tz le templo tan jatxle'n tetz Kajcaw. ²³Na ya'stzun yi ley Kajcaw yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Cyakil yi e' bajx cy'ajol yi na chitz'ij, chin tajwe'n cunin chijatxlok tan chixcone'n tetz Kajcaw." ²⁴Yi cyopone'n Jerusalén, nintzun tak' Mariy yi xtx'ixwatz tetz Ryos, na tz'iba'nt cyen le ley Kataj yi na tal: "Oy tzaj jun lmuj xmucuy, nka cob tal plomx."

²⁵At tzun jun yaj at-tz Jerusalén yi na bi'aj Simeón. Chin tz'aknak cu'n i' swutz Ryos. Wi'nin na tek xchi' Ryos, nin wi'nin na tak' k'ej Kataj. Ej nin na tzan i' tan xch'iwe'n yi tulbil yi tiemp tan cyele'n yi e' aj Israel tzak' chica'wl yi e' awer nak. Ej nin at yi Espíritu Sant te'j. ²⁶Ej nin at jun xtxolbil yi talnak yi Espíritu Sant tetz: "Yi ntaxk xquim, tzawile' wutz Cristo, yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan cawu'n."

²⁷Itzun bantz, yi sken opon ticy'e'n Simeón le templo tan yi Espíritu Sant, tpone'n tzun ticy'e'n yi ni' Jesús tan yi xtxu' tan chibnl tane'n yi ley Moisés yi tz'iba'nt cyen. ²⁸Je'n tzun k'yalol Simeón yi ni', nin tak' k'ajsbil tetz Ryos, itzun taltz:

²⁹"I bin jalu' Wajcaw, chintzatzink yil chinquim,
na ja el cunu' te yi alijt cyen tanu'.

³⁰⁻³¹Na tzinwutz cunin yi mmu'l yi colpinl cyetz cyakil wunak, yi jun yi bixba'nt tanu'.

³²Tz'ocopon i' tetz chitxekbil yi e' yi nk'e'tz e' aj Israel.
Ej nin tan i' sjalok kak'ej yi o' aj Israel, yi o' tanumu' Ta!', stzun Simeón tul oración.

³³Ma yi taj xtxu' yi ni', wi'nin cyele'n yab te cyakil yi e'chk k'ej yi ni' yi na tzan Simeón tan yolche'n.

³⁴Tk'ol tzun Simeón yi banl squibaj, nin ben tloltz tetz Mariy, yi xtxu' ni':

—Yi ni'e'j, bixba'nt tan chixite'n nka tan chitxicbaje'n wi'nin aj Israel. Yi ni'e'j, xconk tan Ryos tetz jun techl scyetz wunak, poro quil cyocsaj. ³⁵Na tan i' lajluchaxe't mbi na icy' xchic'u'l cyakil wunak. Ncha'tz aż Mariy, cxbisunk yil tzawil yi xtxolbile'j. Chi tane'n xch'onal jun ch'ich' yi na oc te c'u'l jun yaj, ya'stzun sbne' yi xch'onal te awalma', —stzun Simeón bantz tetz Mariy.

³⁶Ncha'tz at jun tal bibü' at-tz. Elsanl stzi' Ryos i', yi Ana bi'. Me'l Fanuel i', jun chixonl yi e' tu Aser. Yi xna'na'tz juk ntzi' yob cyok'bej quib tu chmil. Nin quim tetz yajtz. ³⁷Jun mutx' tu cyaj yob cyajle'nix cyen tan xma'lca'nil. Sk'ejl nin lak'bal at i' le templo tan c'u'laje'n Ryos. Nin at na ban cu'nt qui na wan tan paj nachle'n Kataj. ³⁸Nintzun opon i'-tz kale ate't Ḫep tu Mariy, nin octz tan tyoxine'n

tetz Kataj. Ncha'tz ben i' tan xtxole'n stziblal yi ni' scyetzak yi e' aj Israel yi naja'lche' Jerusalén, yi e' yi na chitzan tan ḥch'iwe'n tan cyele'n liwr ḥchik'ab yi e' awer nak.

Yi chipakxe'nt Nazaret

³⁹ Yi wi't chibnl tane'n Mariy tu ḥep yi ca'wl yi tz'iba'nt cyen le ley Kajcaw, chipakxe'n tzuntz Nazaret le cyetz chitanum, yi Nazaret cwent Galilea.

⁴⁰ Ch'uye'n nin ban tetz ni'l-tz, nin jal ḥchamil tu tajtza'kl. Wi'nin banl Kataj at tibaj.

Yi cyaje'n cyen cyajsal tib Jesús le templo

⁴¹ Itzun tane'n chiley yi taj xtxu' Jesús, cyakil nin yob na chibenak tan ticy'se'n k'ej Pasc Jerusalén.

⁴² Itzun yi sken tz'ak coblaj yob tan Jesús, nin ben quicy'altz Jerusalén tan ticy'se'n yi jun k'eja'tz. ⁴³ Ma yi ticy'e'n pone'n tetz k'ej, nintzun e' pakxijtz. Yi chipakxe'n qui nin tz'icy' scyetz yi e' taj xtxu' yi cyaje'n cyen cyajsal tib Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Nsken el jun k'ej chibe' yi chinachone'n yi qui'c Jesús xomij scye'j. Cyoque'n tzuntz tan joyle'n ḥchixol' yi e' chixonl nin ḥchixol' yi e' cyamiw. Che'ch lo' cyetz yi ko ya'tz xomije't Jesús. ⁴⁵ Cya'll nintzun jale'ttz cya'n. Chipakxe'n tzuntz Jerusalén tan joyle'n. ⁴⁶ Jalen le toxi'n k'ej jale'n cya'n. Cho'n at i' le templo. C'olchij ḥchixol' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Na tzan tan tbite'n chiyol, nin tan ḥch'ote'n chitzl' yi e' wutzile'na'tz. ⁴⁷ Cyakil yi e' yi ate'-tz tan tbite'n yi yol Jesús, wi'nin cyele'n yabtz te tajtza'kl, nin wi'nin cyele'n yab te yi ḥe'n cunin na stza'wej chiyol yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. ⁴⁸ Ncha'tz yi taj xtxu', wi'nin cyele'n yab te yol i!. Bene'n tzun tlol yi xtxu' tetz:

—Wal, ḡnxac na c̄xtzan tan tak'le'n bis o'kl sketz? Wi'nin kabisune'n tu ataj yi na katzan tan ajoyle'n.

⁴⁹ —¿Mbi xac na chitzanu' tan injoyle'n? ¿Nk'e'tz pe' tajwe'n tan imbnol yi tak'un weri Intaj? —chij i' scyetz taj xtxu'.

⁵⁰ Poro qui nin el chitxum te yi yol yi ben tlol scyetz.

⁵¹ Yi cyaje'nt taj xtxu' Nazaret, nin xom nin i'l-tz scye'j. Chin c'ulutxum nin i' bantz jak' chica'wl. Inti Mariy, nin oc tan xtxumle'n cyakil yi xtxolbil yi na tzan Jesús tan banle'n. ⁵² Yi ḥch'uye'n Jesús, jale'n nin ban mas tajtza'kl, nin jal mas balajil i' swutz Ryos nin ḥchiwutz wunak.

Yi toque'n Wa'n Bautist tan txoli'n

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 ¹ Itzun bantz yi na xon Tiberio César tul o'laj yob tan cawu'n squibaj e'chk tnum, ite'n nin tiempa'tz yi at tzaj Poncio Pilato tan cawe'n e'chk ama'l cwent Judea. Ej nin ite'n nin tiempa'tz yi at tzaj Herodes tan cawu'n squibaj e'chk tnum cwent Galilea. Ncha'tz Li'p yi titz'un Herodes, at tzaj i' tetz ajcaw squib e'chk ama'l yi na bi'aj Iturea tu Traconite. Ej nin ite'n nin tiempa'tz, yi at tzaj Lisanias tetz ajcaw le tnum Abilinia. ² Nin ate' tzaj Anás tu Caifás tetz wi'tz pale'. Ya'stzun yi tiemp yi toque'n juclul Ryos jun xtxolbil le wi' Wa'n, yi cyl'ajl Zacarías. Yi toque'n yi jun xtxolbil'a'tz le wi' Wa'n cho'n at i' le jun ama'l yi tz'inunin tu'. ³ Toque'n tzun i' tan xtxole'n yi tajbil Ryos lakak e'chk ama'l naka'jil yi a' Jordán.

Nin octz tan xtxole'n scyetz wunak yi ba'n je' a' chiwi' tan ḫchajle'n yi bintzinin ja chitx'ixpuj cyajtza'kl. Nin ncha'tz tal yi ko ya'tz ḫchibne' sjalok tzun cuybil chipaj swutz Ryos. ⁴ Cho'n nin bantz tan xtxole'n chi tz'iba'nt cyen tan Isaías, yi elsanl stzi' Ryos. Je yol yi tz'iba'nt cyene'j:

“Sjilonk jun tul jun ama'l tz'inunin tu'!

Nin chin wi' nin i' sbne' tan yol, nin stale':

‘Chinuq'ue'u' cyajtza'klu',

chi na oc nucl'e'lun jun balaj be',

yi at tulbil jun yaj yi at k'ej.

Cyenak nin tu' cyuleju' cyajtza'klu',
tan c'ulche'n Kajcaw.

⁵ Cyakil yi e'chk joco'jil snojsok.

Cyakil wi'wtz tu e'chk ju' wutz snicy'sok.

Cyakil yi e'chk ḫo'quil be' syubsok.

Cyakil yi e'chk be' ploj spak'sok.

Ya'lstzun sbne' Ryos te kajtza'kl yil tz'ul.

⁶ Ej nin tz'eleon chitxum cyakil wunak te colpi'n ibaj yi na tzan Ryos tan suke'n sketz,'

stzun Isaías banak cyen.”

“Wi'nin tzun wunak e' opontz te Wa'n tan je'se'n a' chiwi'. Talol tzun Wa'n scyetz:

—I cun cyuch'u' lubaj. ¿Na' a'lton scyeru' yi at rmeril tan cycle'nu' ojk swutz yi caws yi at tulbil? ⁸ Ba'n tcu'n klo' yi nink chibantu' tane'n yi e'chk takle'n yi na ḫchaj yi bintzinin ja wi't chitz'ixpuj' cyajtza'klu'. Quil cyalu' chic'u'l cuntuwu': ‘Yi o' ketz chumbalaj nin o', na o' cu'n xonl k'ajtzun Abraham.’ Qui'c na tak' jun ajtza'kla'tz, na na xcy'e' Ryos tan cyocse'n alchok scyetz jilwutz wunak tetz jun xonl Abraham yi bintzinin xomche' te tajtza'kl Abraham, mpe nk'e'tzk e' xonl i!. Nin ko na taj Ryos, ba'n xcy'e' i' tan toque'n yi e'chk c'ube'j tetz mero xonl Abraham. ⁹ Poro yi e' cyeru', ni'cu'n e'u' tu jun wi' tze' yi qui na wutzin, yi na el tamij, nin yi na ben jo'l'i'n tk'ak!. Or bin quilu', na list atit yi cxbil tan chitamle'nu', —stzun Wa'n scyetz.

¹⁰ Bene'n tzun chijakol yi e' wunak tetz:

—¿Ẋe'n tzun kabantz tan kaclaxe'n? —che'ch.

¹¹ —Yi yaj yi at cob cmi'x ba'n toy nin jun te yi yaj yi qui'c tetz. Nin alchok scyetz yi wi'nin wa', ba'n toy nin tetz yi jun yi qui'c tetz, —stzun Wa'n bantz scyetz.

¹² Ncha'tz, at e' elsanl alcawal ḫchixo'l yi e' wunak yi e' opon te Wa'n tan je'n a' chiwi'. Bene'n tzun chijakoltz tetz Wa'n:

—Kajcaw, ḫmbi tzun lkaban ketz? —che'ch.

¹³ —Quil chipeyunu' mas swutz yi ca'wl yi alijt scyeru', —stzun Wa'n scyetz.

¹⁴ Ncha'tz e' ban cobox tkan sanlartz tan jakle'n tetz:

—Ma ketz, ḫmbi lkaban?

—Quil chibchu' yi e' wunak, quil chimajlenu' chipu'k. Nin quil chixo'quinu' scye'j. Cuk chic'u'l' te yi na chitx'acu'!

¹⁵ Cyoque'n tzun cyakil wunak tan xtxumle'n yi Wa'n ya'tz tzun yi Cristo.

¹⁶ Poro chin clar cunin tlol scyetz: “Yi in wetz ja je' a' wa'n ḫchiwi'u', poro a' tu'!

Poro at junt yi at tulbil yi at mas porer tzinwutz wetz, na yi in wetz qui'c nin mu'l'x ink'ej siquierk tan pujle'n wutz yi xajab i!. ¹⁷Ej nin yil tz'ul tzaj yi juna'tz, cho'n sbne' i' ḫchixo'l' chi na ban yi na oc jun yaj tan xupe'n tc'u'l triw. Yi triw scolxok, ma yi stz'isil mben tera'tz tk'ak!. Yi jun k'ak'a'tz, qui'c bajsbe'n tetz," stzun Wa'n bantz scyetz wunak.

¹⁸Ya'stzun jilwutz xtxolbil yi xcon tan Wa'n tan chichusle'n wunak. Nin yi na tzan i' tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz wunak, xcon wi'nin jilwutz elsawutzil ta'n.

¹⁹Itzun bantz, nin oc i' tan makle'n wutz Herodes yi gobernador, na nin je' cyok'bel quib tu Herodías yi txkel yi titz'un yi na bi'aj Li'p. Ej nin ncha'tz oc tan makle'n wutz Herodes te cyakil yi e'chk takle'n cachí' yi na tzan i' tan banle'n, nin octz tan makle'n wutz Herodes tan qui't bnol. ²⁰Poro qui nin tocsaj yi yol Wa'n. Mas tcunin til octz tan juchle'n, na nin oc Wa'n ta'n xetze'!

Yi je'n a' twi' Jesús
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Itzun bantz yi na tzan je'se'n a' ḫchiwi' wunak, ncha'tz Jesús, je' a' twi!. I cunin na tzan Jesús tan nachle'n Ryos yi je'n c'apxuj yi tcyaj nin cu' ul yi Espíritu Sant tibaj. ²²Cho'n ban yi cwe'n mule'n chi na cu' ul jun plomë. Quibital tzun jun yoltz tcyaj, yi na tal:

—Yi axtatz, axt inCy'ajl. Ok'le'n awutz wa'n. Na chintzatzin tzawel'j.

Yi e' mam cyen Jesús
(Mt 1.1-17)

²³Yi na tzan baje'n e'chk takle'na'se'j, na tzun xon Jesús tul junaklaj yob. I' cy'ajl ḫep tane'n ḫchiwutz wunak. Yi ḫep, cy'ajl Elí. ²⁴Ej nin yi jun Elíja'tz i' cy'ajl Mata. Ej nin yi Mataja'tz i' cy'ajl Leví; yi Leví i' cy'ajl Melqui; yi Melqui i' cy'ajl Jana; yi Jana i' cy'ajl ḫep. ²⁵Ma ḫep i' cy'ajl Matatías; yi Matatías i' cy'ajl Amós; yi Amós i' cy'ajl Nahum; yi Nahuma'tz i' cy'ajl Esli; yi Eslija'tz i' cy'ajl Nagai. ²⁶Ma yi Nagai i' cy'ajl Maat; yi Maata'tz i' cy'ajl Matatías; yi Matatías i' cy'ajl Semei, yi Semei i' cy'ajl ḫep, yi cy'ajl Judá. ²⁷Ma yi Judá i' cy'ajl Joana; yi Joana i' cy'ajl Resa; yi Resa i' cy'ajl Zorobabel; yi Zorobabel i' cy'ajl Salatiel; yi Salatiel i' cy'ajl Neri; ²⁸yi Neri i' cy'ajl Melqui; yi Melqui i' cy'ajl Adi. Ma yi Adi i' cy'ajl Cosam yi cyl'ajl Elmodam; yi Elmodam i' cy'ajl Er; ²⁹yi Er i' cy'ajl Josué; yi Josué i' cy'ajl Eliezer, yi cy'ajl Joram; ma yi Joram i' cy'ajl Matat; ³⁰yi Matat i' cy'ajl Leví; yi Leví i' cy'ajl Simeón; yi Simeón i' cy'ajl Judá; yi Judá i' cy'ajl ḫep; yi ḫep i' cy'ajl Jonán. Ma yi Jonána'tz i' cy'ajl Eliaquim; ³¹yi Eliaquim i' cy'ajl Melea; yi Melea i' cy'ajl Mainán. Ma yi Mainán i' cy'ajl Matata; yi Matata i' cy'ajl Natán; ³²yi Natán i' cy'ajl Luwy, yi cy'ajl Isaí. Ma yi Isaí i' cy'ajl Obed; yi Obed i' cy'ajl Booz; yi Booz i' cy'ajl Salmón; yi Salmón i' cy'ajl Naasón; ³³yi Naasón i' cy'ajl Aminadab; yi Aminadab i' cy'ajl Aram; yi Aram i' cy'ajl Esrom; yi Esrom i' cy'ajl Fares; yi Fares i' cy'ajl Judá; ³⁴yi Judá i' cy'ajl Jacow; yi Jacow i' cy'ajl Isaac, yi cy'ajl Abraham; yi Abraham i' cy'ajl Taré; yi Taré i' cy'ajl Nacor; ³⁵yi Nacor i' cy'ajl Serug; yi Serug i' cy'ajl Ragau; yi Ragau i' cy'ajl Peleg; yi Peleg i' cy'ajl Heber; yi Heber i' cy'ajl Sala; ³⁶yi Sala i' cy'ajl Cainán; yi Cainán i' cy'ajl Arfaxad, yi cy'ajl Sem. Ma yi Sem i' cy'ajl Noé, yi cy'ajl Lamec. ³⁷Ma yi Lamec

i' cy'ajl Matusalén, yi cy'ajl Enoc; yi Enoc i' cy'ajl Jared, yi cy'ajl Mahalaleel, yi Mahalaleel i' cy'ajl Cainán,³⁸ yi cy'ajl Enós. Ma yi Enós i' cy'ajl Set, yi cy'ajl Adam. Ma Adam i' cy'ajl Ryos.

Yi toque'n pile'n Jesús

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Itzun bantz yi noje'n talma' Jesús tan yi Espíritu Sant, nintzun cyaj cyen tilol yi a' Jordán. Cho'n tpone'ntz tan yi Espíritu Sant le jun ama'l tz'inunin tu'. ²Ca'wnak k'ej a'tij i' tul jun ama'la'tz. Ej nin oc Bayba'ntz tan pile'n. Tc'u'l yi ca'wnak k'eja'tz, quinin wan i!. Poro yi ticy'e'n pone'n yi ca'wnak k'eja'tz, kalena's tzun saje'n we'j te'j. ³Nintzun tal Bayba'n tetz:

—Yi ko aăx nin Cy'ajl Ryos, tx'ixepe'n c'ube'l tetz awa', —stzun Bayba'n.

⁴—Tz'iba'nt cyen: ‘Quil jal stz'a'jibil jun yaj tan waj,’ —stzun Jesús tetz.

⁵Cho'n tzun bene'n tcy'al Bayba'n yi Jesús wi jun wutz yi chin wutz tkan nin. Jun rat cunin bene'n ḥchajol cyakil yi e'chk tnum yi at wi munt. ⁶Itzun taltz tetz Jesús:

—Swak'e' ama'l tzatz tan awoque'n tan cawu'n squibaj cyakil e'chk tnume', nin sjalok wi'nin ak'ej. Ba'n wak' tzatz, na wetz cyakil yi je'j, nin ba'n wak' tettz alchok scyetz yi na waj. ⁷Swak'e' tzatz cyakil cu'n, kol cëmeje' tzinwutz tan inlok'e'n, —stzun Bayba'n tetz Jesús.

⁸—Cawle'n swe'j Bayba'n, na tz'iba'nt cyen: ‘Lok'aj yi Awajcaw yi aRyosil. Ntin banaj amunl swutz i,’ —stzun Jesús tetz.

⁹Bene'nt tzun tcy'al Bayba'n yi Jesús tztz jalen Jerusalén. Cho'n tzun chije'n pone'ntz tibaj jun culunil yi templo, nintzun taltz tetz:

—Yi ko aăx nin yi Cy'ajl Ryos, c'ox nin awib jalen wuxtx'otx!. ¹⁰Na tz'iba'nt cyen:

‘Chu'l ḥchakol yi e' tettz ángel tan acolche'n.

¹¹Ej nin list chocopon tan atxoble'n,
 bantz qui alo'one'n tan c'ub,
 na ya'stzun tz'iba'nt cyen,’ —stzun Bayba'n tetz Jesús.

¹²—Bintzi, poro ncha'tz alijt cyen tan Ryos yi qui'c cu tan toque'n jun tan pile'n i!, —stzun Jesús ban tettz Bayba'n.

¹³Ma yi wi't tilol Bayba'n yi qui'c rmeril tan xubse'n Jesús ta'n, nin cyaj tilol tettz jun tiemp.

Yi xe'te'n Jesús tan chichusle'n wunak

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Cho'n tzun pakxe'n Jesús le ama'l Galilea. Xomij yi porer yi Espíritu Sant te'j. Bene'n nin ban lo'on yi k'ej Jesús lakak e'chk ama'l Galilea. ¹⁵Nintzun octz tan chichusle'n wunak lakak e'chk sinagoga kale na na'wse't Ryos. Cyakil cu'n wunak cyak! len chik'ajsbil tettz i!.

Yi xa'ke'nt Jesús Nazaret

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Cho'n tzun tpone'nt Jesús Nazaret, yi tettz tanum. Itzun le jun k'ej ujle'n, cho'n tzun bene'ntz le sinagoga, na ya'stzun ley i!. Te yi na chitzan tan banle'n

chimunl le sinagoga, cho'n toque'n lajpuj si'le'n yi yol Kataj te Jesús. Je'n tzun txiclok,¹⁷ nin ak'lij yi liwr tetz, yi tz'iba'nt cyen tan Isaías yi elsanl stzi' Ryos. Yi je'n jakol yi liwr, nintzun noj quentz te jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

¹⁸ “Yi Espíritu Kajcaw at swe'lj,

na bixba'n chint tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz e' meba'!

Nin ja chinsaj chakij tan telse'n bis scyetz yi e' yi na chibisun.

Nin ja chinsaj chakij tan talche'n scyetz yi e' pres yi at rmeril tan cyele'n liwr.

Nin ja chinsaj chakij tan tulse'n yos scyuch' e' moyi'x, nin tan cyelse'n liwr yi e' yi buchijche'.

¹⁹ Ncha'tz ja chinsaj chakij tan xtxole'n

yi txant tan tule'n yi balaj tiemp

yi bixba'nt cyen tan Kajcaw,”^b

chij yi xtxolbil yi je' si'lel Jesús.

²⁰ Cwe'n tzun jopol yi liwr kale tz'ibane't yi yol yi je' si'lel. Nintzun ben tk'oltz tetz yi chakum. Nin c'ole' cu'ntz. Ma yi e' wunak yi ate' xe ca'l, jaxlche' quen tunintz tan xmaye'n. ²¹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—I bin jalu' ḥchiwutz cuninu' yi mme'l cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen, —stzun i!.

²² Chumbalaj nin yolbil tetz bantz cyak'un wunak. Nin wi'nin cyele'n yabtz te e'chk balaj yol yi na tzan i' tan yolche'n. Poro at e' ḥchixo'l yi cyal:

—¿Nk'e'tz pe' cy'ajl tu ḥtep yi yaje'j? —che'ch bantz.

²³ Bene'n tzun stza'wel Jesús chiyoltz:

—Na lo' cyalu' squibil quibu' yi yol yi na a'lchij: ‘Ko bintzi nin i' aj tz'ac, xcyek bina'tz tan chitz'aque'n yi e' yabi'x.’ Na na klo' cyaju' yil tzimban e'chk milawr tzone'j le katanum chi yi mbinx wa'n Capernaum.

²⁴ Poro jun cu'n yol na wal nin scyeru', qui'c nin jun elsanl stzi' Ryos tentz yi jak ak'lij k'ej cyak'un yi e' tetz tanum.

²⁵ Na je bajij yi at tzaj Elías: Qui nin saj abal tetz ox yob tu ni'cy. Cwe'n tzun jun chumam we'lj tzone'j tkatanum. Ma yi cwe'n yi jun chin we'ja'tz, at wi'nin xma'lca'n yi icy'epon we'lj cya'n. ²⁶ Poro quinin ben chakij Elías tan ḥch'eye'n jun. Ma na cho'n bene'n chakij tan Ryos ḥchixo'l yi e' awer nak le tnum Sarepta, cwent Sidón. Wech na awer nak yi juna'tz.

²⁷ Ncha'tz yi at tzaj Eliseo, yi elsanl stzi' Ryos tentz, at wi'nin e' kamam kate' yi at lepra scye'j. Poro cya'll nin jun ul yos tuch' ta'n, ma na ntin jun awer nak yi na bi'aj Naamán, yi aj Siria.

²⁸ Yi quibital cyakil yi e' yi ate' xe ca'l yi xtxolbila'tz, chi'che'n nin ban chic'u'l.

²⁹ Chibaje'n tzun txiclokatz, nin el chilajul Jesús tnum. Cho'n tele'n quicy'altz tan tele'n klo' chipitoltz wutz kotx!. Na cho'n at yi tnum Nazaret wi ju'wtz. ³⁰ Poro quinin tak' tib Jesús, na cho'n ticy'e'n cu'n ḥchixo'l, nin bentz.

Yi yaj yi at jun espíritu cachi' twankil

(Mr 1.21-28)

³¹ Cho'n tzun cwe'n pone'n Jesús Capernaum, jun tnum yi at cwent Galilea. Nin octz tan chichusle'n yi e' wunak lakak jujun k'ej ujle'n. ³² Wi'nin cyele'n yabtz te ḥchusu'n, na ni'cu'n ḥchusu'n chi tane'n ḥchusu'n jun yaj yi wi'nin tajtza'kl.

^b 4.19 Is 61.1-2.

³³ At tzun jun yaj le sinagoga yi at jun espíritu cwent Bayba'n twankil yi chin cachi' nin. Chin wi' nin tzun bantz tan yol, itzun taltz:

³⁴ —Ko' til cyenu!. ¿Mbi teru' skuch!, Jesús aj Nazaret? ¿Ja pe' ulu' tzone'j tan kaxite'n? Wajske'n wutzu!. I ilu'a'tz yi jun yi chin xan nin, yi cho'n nsaju' te Ryos, —stzun i' bantz.

³⁵ Toque'n tzun Jesús tan makle'n wutz:

—Ñctabnequen tu!. Cawle'n twankil yaj, —stzun Jesús tetz.

Yi tele'n yi espíritu cachi' twankil, ninin opon trimpuj wuxtx'otx!. Poro qui'c q'uixpij tetz yi yaj. ³⁶ Cyakil cu'n tzun wunaktz e' baj el yabtz te Jesús, nintzun baj chijakoltz squibil quib:

—¿Mbi jilwutz yolil na xcon tan yaje'j? na chin cham nin i' tan chicawe'n yi e' espíritu cwent Bayba'n. Nin na xcye' tan chilaje'n len, —che'ch bantz.

³⁷ Wi'nin tzun bene'n lo'on stzibal Jesúus bene'n tzi'n lakak e'chk ama'l.

Yi tule'n yos tu yi ji' Lu'

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Tele'n tzaj tzun Jesús le sinagoga, nin bentz xe ca'l Lu'. Yi tocompone'n, nin e' octz tan c'uche'n pawor tetz tan toque'n tan stz'aque'n yi ji' Lu' yi xna'n, na nim il tane'n tan k'a'kl. ³⁹ Cwe'n tzun c'o'lok Jesús, nin oc tan laje'n len yi yabil twankil. Jalcunin tule'n yos tu yi xna'n. Qui'ct nin k'a'kl ban, nin octz tan chic'a'che'n Jesús nin e' wantz ta'n.

Yi tule'n yos scyuch' wi'nin yabi'x tan Jesúus

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Itzun bantz yi cwe'n k'ej, cyakil yi e' yi at len yabi'x scyuch' baj opon len quicy'altz swutz Jesús. Je'n tzun tk'ol Jesús yi k'abtz ñchiwi', nin ul yos scyuch'!

⁴¹ Ncha'tz wi'nin espíritu cwent Bayba'n baj el ta'n ñchiwankil wunak. Wi'nin chiñch'ine'n yi cycle'n. Itzun cyaltz

—il ilu'a'tz, ilu' Cy'ajl Ryos! —che'ch bantz tetz Jesús.

Toque'n tzun Jesús tan chimakle'n. Quinin tak' ama'l scyetz tan yol. Na elnak chitxum tetz yi ya'stzun yi Cristo, yi bixba'nt tan Ryos.

Yi bene'n Jesúus tan txoli'n lakak sinagoga

(Mr 1.35-39)

⁴² Itzun bantz yi tule'n skil, cho'n tzun bene'n Jesús tul jun ama'l yi tz'inunin tu!. Xomche' nin wunak tan joyle'n. Ma yi cyopone'n kale atit, nin e' octz tan moxe'n tan qui tele'n jatxol tibtz scye'j. ⁴³ Itzun saj tlol Jesús scyetz:

—Chin tajwe'n cunin tan imben'e'n lakak e'chk tnum tan xtxole'n yi balaj stzibal yi ñe'n cu'n scawunk Ryos, na ya'stzun chakij chint te'j, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁴⁴ Bene'n tzun i' tan xtxole'n lakak e'chk sinagoga cwent Galilea.

Tan milawr Jesús tx'amxe't jun c'oloj cay

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 ¹ Itzun bantz yi at tzaj Jesús tzi a' Genesaret. Cyopone'n tzun nil jun c'oloj wunak te i' tan tbite'n yi yol Ryos. ² Bene'n tzun tilol Jesús cob barc yi

ate'e'n tzaj tzi a'. Nsken che'l tzaj yi e' aj cayinl tul tan xtx'ajle'n yi chileb.

³Toque'n tzun Jesús tc'u'l jun scyeri yi cob barca'tz. Simón tzun bi' taw yi jun barca'tz kale oque't i!. Nintzun ben jakol jun pawor tetz Simón tan pitle'n nin mu'x yi barc wi a!. Cwe'n tzun c'olchok Jesús le barca'tz, nin oc tan chichusle'n yi jun c'oloj wunaka'tz. ⁴Yi wi't jilone'n, nintzun ben tloltz tetz Simón:

—Kaǒkansaj nin kib mu'xt wi a!, bantz xcone'n ileb tan cayi'n.

⁵Bene'n tzun stza'wel Simón yi yol Jesús:

—Wajcaw, ja baj ak'bal ka'n tan cayi'n, poro qui'c nin jun cay nkacambaj. Poro ko na taju', ban kalit' nin kaleb tan pile'n junt tir, —stzun Simón tetz Jesús.

⁶I nin tzun chibana'stz. Yi bene'n chilit'ul yi chileb, tx'amxij jun c'oloj cay cya'n. Ninin je katz yi chileb tan talal yi cay. ⁷Nintzun e' chakon nintz scyetz yi e' cyuch' yi ate' tc'u'l junt barc tan cyule'n tan quich'eye'n. Noje'n nin tzun ban yi cob barca'tz tan cay. Mu'xt qui e' ben mulk'uj xe a' tan paj.

⁸Yi tilol Simón Lu' yi mbi cu'n bajij, nintzun cu' mejlok swutz Jesús tan talche'n:

—Wajcaw, ba'n tcu'n ḫkanslen tibu' swe'j, na yi in wetz in juchul il, —stzun Lu' bantz tetz Jesús.

⁹Ja ben tlol Lu' yi yole'j tan paj yi jun c'oloj cay yi tx'amxij cya'n, na ja el yab i' te'j scyuch' yi e' mas yi xomche' te'j. ¹⁰Ncha'tz yi e' tuch' Simón, yi Jacow tu Wa'n, yi e' cy'ajl Zebedeo, wi'nin cyele'n yab te Jesús.

—I bin jalu' Lu', quil cxob swetz, na i sbne' opon tunintz cçocopon wa'n tan chicambaje'n wunak chi maban tan chicambaje'n yi cay, —stzun Jesús bantz.

¹¹Ma yi cyopone'ntz tzi a', cyaj cyen tu' quilol cyakil yi chima'cl nin e' xom nintz te Jesús.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi yabi'x tan lepra

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²At jun tir yi xake'n Jesús tul jun tnum kale atit jun yaj yi at jun yabil te'j yi na bi'aj lepra. Yi tilol yaj wutz Jesús, nin ben jokbal tibtz swutz tan jakle'n pawor tetz:

—Wajcaw, ɿcu pe' tanu' yil tz'u'l yos tanu' swuch'?

¹³—Cu, —chij Jesús tetz.

Je'n tzun tk'ol Jesús yi k'abtz twi', nintzun taltz:

—Ja wi't ul yos tzawuch'.

Ninin ul yos tu yaj. ¹⁴Nin cawun nin Jesús tetz tan cya'l tal nint yi ḫe'n cu'n tule'n yos tuch'. Ncha'tz nin bent tloltz tetz:

—Cun chaj awib ḫchiwutz yi e' pale', nin cun oy yi atx'ixwatz chi yi cyajnak tlol Moisés, bantz tele'n chitxum wunak tetz yi qui'ct ayab.

¹⁵Wi'nin tzun bene'n lo'on yi k'ej Jesús. Nin wi'nin wunak e' opontz tan tbite'n yol i!, nin tan tule'n yos scyuch!. ¹⁶Ma Jesús ilenin na jatxlen tib tan nachle'n Kataj lakak e'chk ama'l yi tz'inunin tu'.

Yi tule'n yos tan Jesús tu jun ḫnukl cuntu' wankil

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Itzun bantz te yi na tzan Jesús tan chichusle'n wunak. Ate' tzun cobox parisey scyuch' cobox tx'olol xo'l yi ley Moisés yi c'olčhe' tan tbite'n yi yol

i!. Cho'n chisaje'n lakak e'chk aldey cwent Galilea tu Judea. Nin at e' yi cho'n chisaje'n le tnum Jerusalén. Ma Jesús at nin yi porer Ryos te'j tan tulse'n yos scyuch' wunak.

¹⁸Nin e' opon cobox yaj yi cy'a'n junt yaj cya'n tib jun wit'bil. Õnukl cuntu' yi wankil i' tan yabil. I klo' cyaj tan tocompone'n yi yabi'x cya'n xe ca'l tan tule'n yos tuch' tan Jesús. ¹⁹Poro tan paj yi quin tech nin wunak c'oplche' tzi ca'l, qui nin ocopon cya'n. Cho'n tzun chije'n wi ca'l, nin el quicy'al mu'x te yi wi' tan cwe'n pone'n yi yabi'x cya'n xe ca'l. Cwe'n pone'n tzun cya'n swutz Jesús cyakil tu yi wit'bil.

²⁰Ma yi tilol Jesús yi bintzinin k'uklij chic'u'l te'j, nintzun ben tlol tetz yi yabi'x:

—Yaj, ja wi't cuyluj apaj.

²¹Cyoque'n tzun yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés scyuch' yi e' parisey tan xtxumle'n ñchic'u'l cuntu!: “Yi yaje'j na tzan tan telse'n k'ej Ryos. Na ntin Ryos na xcy'e' tan cuyle'n paj jun wunak,” che'ch ñchic'u'l cuntu!.

²²Poro nin nachon Jesús te'j yi mbi na icy' ñchic'u'l, nin ben tlol scyetz:

—¿Nxac na chitxumu' yi jun xtxolbila'tz? ²³Na yi nink wal nin tetz jun yabi'x: ‘Ja cuyluj apaj,’ nka yi nink wal nin: ‘Txiclige'n, xon,’ ni'cu'n q'uixbel yi cob xtxolbila'tz. Nk'e'tz alchok yil xcy'e' te'j. ²⁴Poro bantz tele'n chitxumu' tetz yi cho'n at ca'wl tink'ab tan cuyle'n chipaj wunak swale' nin junt xtxolbil tetz yi yaje'j yi õnukl cuntu' wankil: ‘Yaj, txiclige'n. Cy'aj nin awit'bil, nin quilo'k xe aca'l,’ —stzun Jesús bantz tetz.

²⁵Ñchiwutz cunin cyakil wunak yi je'n txiclok, nin je' tcy'al yi wit'biltz, nin ajtz xe ca'l. Nternin na tak' k'ajsbil tetz Ryos.

²⁶Baj cyele'n tzun yab cyakil wunaktz te'j yi mbi cu'n bajij, nin cyak' chik'ajsbil tetz Kataj Ryos. Itzun cyaltz:

—Jalu' ja kil jun chin milawr, —che'ch bantz.

Wi'nin tzun cyele'n yab te yi mbi cu'n bajij.

Yi saje'n moxol Jesús yi Leví

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Yi wi't bnixe'n yi xtxolbile'j, icy'e'n nin ban Jesús. Bene'n tzun tilol jun elsanl alcawal yi na bi'aj Leví. C'olchij i' kale na ele't alcawal. Nin ben tlol Jesús tetz:

—Xomen tzaj swe'j.

²⁸Cyaje'n cyen tzun tilol Leví cyakil, nin xom nintz te Jesús.

²⁹Bnixe'n tzun jun chin wutzile'n wa'n tan Leví xe tetz ca'l. Yi cyopone'n Jesús tan wa'n at tzun coboxt elsanl alcawal ñchixol'i yi e' xtxocum. ³⁰Ncha'tz ate' cu'n tzun cobox tx'olol xo'l yi ley Moisés scyuch' cobox parisey tan chixmaye'n. Le wutz yi cyetz cyajtza'kl yi qui'c chixac yi e' elsanl alcawala'tz. Cha'stzun te e' octz tan chiyajle'n yi e' ñchusbe'tz Jesús. Nin ben cyaloltz scyetz:

—¿Nxac na chiwanu' scyuch' yi e' ta'k elsanl alcawale'j nin scyuch' yi e' mas juchul il? —che'ch tzun ban.

³¹Saje'n tzun stza'wel Jesús yi chiyoltz:

—Yi e' yi qui'c chiyab, qui tajwe'n jun ajtz'ac scye'j. Ma yi e' yabi'x, tajwe'n ajtz'ac scye'j. ³²Na yi in wetz, quinin nnu'l tan chijoyle'n e' balaj. Ma na ja nu'l tan chijoyle'n yi e' juchul il, tan chitx'ixpul yi cyajtza'kl, —chij Jesús bantz scyetz.

Jun xtxolbil te yi muc'le'n we'
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Poro nintzun cyaltz tetz Jesús:

—Ma jalu' Ta', at na ban cu'nt yi qui na chiwan jujun k'ej yi e' ḫchusbe'tz Wa'n, tan cyak'ol k'ej Ryos. Nin wi'nin na chi'orarin. Ncha'tz na kaban ketz yi o' parisey. Ma yi e' teru' ḫchusbe'tzu', qui na chimuc' we'j tan tak'le'n k'ej Ryos. ḫMbi tzun lo'-tz? —che'ch.

³⁴ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jalen pe'k atin ḫchixo'l, ba'n chiwan. Na qui na yub ko qui na chiwan e' xtxocum jun aj quicyujinl te yi at yi taw xun ḫchixo'l. ³⁵ Poro tz'u'l jun k'ej yil ne'l ticy'le'n ḫchixo'l. Ba'n tzun chimuc' jujun k'ej we'j, —chij Jesús scyetz.

³⁶ Bene'n tzun tlol jun elsaawutzil scyetz:

—Cya'l nin jun yi nink tcy'ajlen jun pi᷑ chabil te jun be'ch tetz ac'aj tan lape'n jun be'ch tetz yi bu'yt. Na yi ko ya'tz tulej, nk'e'l tz ntin spo'tok yi ac'aj ma na ncha'tz, qui na yub yi chabil ac'aj te yi bu'yt.

³⁷ Ncha'tz, cya'l nin jun yi nink cu' jun ac'aj win ta'n tul jun tz'u'm yi bu'yt. Na yi ko ya'tz tulej, xcyek yi ac'aj win tan katzle'n yi tz'u'm. Tz'elepon kojx yi win, nin yi tz'u'm skatzok. ³⁸ Ma na chin tajwe'n cunin yil xcon ac'aj tz'u'm kalel cwe't ac'aj win. Ko ya'tz kulej, quil katz yi tz'u'm, nin quil tz'el kojx yi win.

³⁹ Alchok scyetz yi na'wnakt tan tc'ajle'n yi tetz tc'a!, at q'uixbel tan na'we'n tan tc'ajle'n junt jilwutz a!. Na stale' yi ba'n tcu'n yi tetz tc'a!.

Yi cyoque'n yi e' ḫchusbe'tz Jesús tan stzutle'n wutz triw le jun k'ej ujle'n
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 ¹ Itzun bantz tc'u'l yi jun k'ej ujle'n, yi quicy'e'n cu'n Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz xo'l triw cy'a'nt nin stzutle'n tzaj cobox bakaj wutz triw cya'n. Nin cu' chik'uchul tan chik'ab tan je'n chibajsal.

² Poro yi quilol yi e' parisey yi xtxolbile'j nintzun cyaltz:

—¿Nxac na chibantu' yi e'chk takle'n yi qui'c cu tan kabnol le jun k'ej ujle'n?

³ Saje'n tzun tlol Jesús scyetz:

—¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi banak k'ajtzun Luwi'y yi saje'n we'j te'j scyuch' yi e' yi xomche' te'j? ⁴ ¿Qui pe' na chisi'leju' yi ḫe'n cu'n tocompone'n le ca'll Ryos tan telse'n tzaj yi pam yi oyi'nt tetz Ryos? Wech qui'c cu tan toque'n alchok jilwutz wunak tan bajse'n yi e'chk pama'tz. Ntin yi e' elsanl stzi' Ryos, at cu tan je'n chibajsal. Poro yi saje'n we'j te k'ajtzun Luwi'y, ^c nin je' bajsal yi pam, nin ben tk'ol scyetz yi e' yi xomche'-tz te'j, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁵ Ncha'tz tal scyetz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, in taw e'chk k'ej ujle'n, —chij Jesús scyetz.

Jun yaj yi skej k'ab tan yabil
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Itzun bantz le jun k'ej ujle'n, cho'n toque'n Jesús tan chichusle'n wunak le sinagoga. At tzun jun yaj yi skej nin tunin jalaj k'ab tan yabil. ⁷ Cyoque'n tzun yi

^c 6.4 1 S 21.1-6.

e' tx'olol xo'l yi ley Moisés scyuch' yi e' parisey tan xmaye'n Jesús ko tz'ocpon i' tan tulse'n yos tu yi jun yabi'xa'tz tul jun k'ej ujle'na'tz. Yi cyetz cyajbil i'tz tan jale'n til Jesús. ⁸Poro elnak xtxum Jesús te cyajta'kl. Bene'n tzun tlol tetz yi yaj yi skej k'ab tan yabil:

—Or awetz tzone'j. Txiclin cu'n skanicy'al.

Xcyewe'n cu'n tzuntz chinicy'al. ⁹Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' wunak:

—¿Mbi na cyal cyeru'? ¿Ba'n pe' lkaban jun ba'n le jun k'ej ujle'n, nka ba'n tcu'n quil kaban? ¿Mbi na cyal cyeru'? ¿Ba'n pe' ko'l tan stz'aque'n jun yabi'x, nka ba'n tcu'n yil quim? —stzun Jesús scyetz e' parisey.

¹⁰Xmayine'n nin tzun Jesús scyetz cyakil wunak, nintzun ben tlol tetz yi yabi'x:

—Chich'baj len ak'ab.

Inin tzun tulejtz, ninin ul yos tuch!. ¹¹Poro yi e'a'tz wi'nin ñchi'che'n chic'u'l bantz te Jesús. Nin oc jun chitxumu'n yi ñe'n quilej tan chimakol wutz.

Yi chije'n txa'iij yi coblaj apostl

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Itzun bantz, nin ben Jesús wi jun ju'wtz tan nachle'n Ryos. Baj cuntunin jun ak'bala'tz ta'n tan nachle'n Kataj. ¹³Yi tule'n skil, nin e' ñchak yi e' ñchusbe'tz te'j, nin je xtxa'ol coblaj ñchixo'l. Toque'n tzun tk'ol chibi' tetz apostl. ¹⁴Ej nin je chibi' yi e' yi je' xtxa'ol: Simón yi ncha'tz oc bi' tetz Lu'; Leñ, yi titz'un Lu'; Jacow, Wa'n, Li'p, Bartolomé, ¹⁵Te'y tu Mañ, Jacow yi cy'ajl Alfeo, Simón yi zelote,^d

¹⁶Judas, yi cy'ajl Jacow; tu Judas Iscariot yi jatxon Jesús.

Yi toque'n Jesús tan chichusle'n jun c'oloj wunak

(Mt 4.23-25)

¹⁷Cwe'n tzaj tzun scyuch' yi e' ñchusbe'tz wi jun chk'ajlaj kale ate't jun c'oloj wunak. Yi e' wunaka'tz, cho'n chisaje'n lakak e'chk ama'l cwent Judea, tu Jerusalén, tu yi ama'l cwent yi tnum Tiro tu yi tnum Sidón. Cyakil cu'n yi e'a'tz, e' baj opon len tan tbite'n yol Jesús, nin tan tule'n yos scyuch'. ¹⁸Ncha'tz at e' yi wi'nin q'uixc'uj ate' cu'nt cyak'un e'chk espíritu cwent Bayba'n. ¹⁹Yi cyetz cyajbil i'tz tan macle'n quen te Jesús, na at jun porer te'j yi na xcy'e' tan tulse'n yos scyuch' cyakil wunak.

Yi e' yi bintzinin at chibani

(Mt 5.1-12)

²⁰Xmayine'n nin tzun Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz, nin ben tlol scyetz:

“Ba'n cyeru' yi e'u' meba', na ate' nin cyeru'-tz tk'ab Ryos.

²¹“Ba'n cyeru' yi e'u' muc'ul we'j, na tzantzaj qui't chimuc'u' we'j. Ba'n cyeru' yi na chok'u' jalu', na tzantzaj ñchitzatzinku'.

²²“Ba'n cyeru' yi na chi'ch chic'u'l wunak scye'ju'. Ba'n cyeru' yi na che'l'u' laju'n cya'n wunak. Ba'n cyeru' yi na chijisliju' cya'n wunak. Ba'n cyeru' yi na a'lchij yi qui'c xac chibi'u'. Ba'n cyeru' ko na chitzanu' tan muc'le'n cyakil yi e'chk q'uixc'uja'tz tan tu' yi na chixomu' swe'j. ²³Chitzatzinku' yil bajij yi e'chk

^d6.15 Zelote, jun yaj yi tko'n tib te yi na tocsaj; nka jun scyeri jun partir yi contr te gobierum tentz, na ya'stzun tane'n Simón yi ntaxk tak' tib tan xome'n te Jesús.

takle'na'se'j scye'ju', chitzatzinku' na xchicambaje'u' jun balaj oy yil choponu' tcyaj'. Poro quil che'lut' yab te'j yil cho'c wunak tan chibuchle'nu', na ncha'tz e' u'lilj yi e' elsanl stzi' Ryos tentz cyak'un chimam chite'u'.

²⁴“Poro lastum yi e' ric, na tzantzaj quil jal tzatzin paz cya'n.

²⁵“Lastum yi e' yi nternin na noj chic'u'l jalut', na tzantzaj chitzajk tan we'j.

“Lastum yi e' yi na chitze'en jalut', na tzantzaj xchibisunk, nin xchok'ok.

²⁶“Lastum e'u' yi na cho'c wunak tan talche'n yi chumbalaj nin e'u', na ite'n nin xtxolbila's cyalnak chimam chite'u' scyetz yi e' subul nak tentz, yi cyocsaj quib tetz elsanl stzi' Ryos, poro qui'.

Kalok'e' chiwutz kacontr

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷“Ma jalut' swale' nin jun xtxolbil scyeru' yi e'u' yi na chitzanu' tan tbite'n inyol. Chilok'ewu' chiwutz yi e' yi na chi'ch chic'u'l scye'ju'. ²⁸Chic'uche'u' chibanal yi e' yi na chitzan tan pate'n chibi'u'. Chinache'u' Kataj squibaj yi e' yi na chibuchun scye'ju'. ²⁹Kol lo'on jalaj xak chitzi'u', cyak' ninu' jalajt. Na' scyetz yil majonlen yi chicxe'y'u', ncha'tz ba'n cyak'u' ama'l tetz tan telse'n chicmi'xu'. ³⁰Kol chijak wunak jun takle'n scyeru', cyak' ninu' scyetz. Kol tz'el majij jun takle'n scyeru', quil chijaku' junt tir. ³¹Yi e' cyeru' na chitzatzinu' yi na bajij jun ba'n scyeru'. Ncha'tz bin e' cyeru'-tz, chibne'u' bin jun ba'n scyetz wunak.

³²“Na yi ko ntin na chipek'u' scye'j yi e' yi na chipek' scye'ju', xmbil chicambaju' te'j? Qui'c, na ncha'tz na chiban yi e' juchul il. ³³Na yi ko na chibantu' pawor ntin scyetz yi e' yi na chiban pawor scyeru', xmbil chicambaju' te'j? na ya'tz na chiban yi e' juchul il. ³⁴Quil cyak'u' c'mo'n ntin scyetz yi e' yi ba'n na chichojo. Ko ya'tz na chibantu' xmbil chicambaju' te'j tcyaj? na ya'stzun na chiban yi e' juchul il. Yi e' juchul il na cyak' c'mo'n ntin tan chicambal junt tir. ³⁵Chilok'ewu' yi chicontru'. Chibane'u' jun ba'n scyetz. Cyak'e'u' c'mo'n scyetz, mpe qui'tk tz'ul junt tir. Kol chibantu' tane'n cyakil yi xtxolbila'se'j, xchitx'aconku', nin tz'ocopon mu'x tal cyajtza'klu', chi tane'n yi tajtza'kl Kataj Ryos, na ite'n nin i' na el k'ajab scye'j yi e' yi qui na chityoxin tetz. Nin na el k'ajab scye'j yi e' mal nak. ³⁶Elk bin chik'ajabu' scye'j wunak, chi na el k'ajab Ryos scye'j cyeru'.

Quil kayol paltil junt

(Mt 7.1-5)

³⁷“Quil cyalu' yi qui'c xac junt wunak. Qui tzun jal cyeru' chipaltilu' swutz Ryos. Quil cho'cu' tan yolche'n til junt. Qui tzun jal cyeru' quilu' swutz Ryos. Chicuye'u' chipaj yi e' wunak, tzun cuyllok cyeru' chipaju'-tz tan Ryos.

³⁸Choyinku' scyetz wunak, tzun tk'e' Ryos xel scyeru'. Stk'e' Ryos jun balaj oy scyeru' tetz xel yi mu'x yi na cyak'u!. Nim te'n yi ma'l bil yi xconk ta'n tan tak'le'n xel scyeru!. Ej nin chin titztuj cu'n, chin txak'ij cu'n, nin spulink wi' yil tak'! Ryos scyeru!. Na quib yi na chibantu' scye'j wunak, ite'n nin sbne' Ryosa'tz scye'ju!', stzun Jesús scyetz.

³⁹Ej nin tal junt elsawutzel scyetz:

“Ixkaj atk rmeril tan toque'n jun moyi'x tan xchajle'n be' junt moyi'x, na chicabil nchiben tzoyp tjul. ⁴⁰Ni'cu'n tzun quitane'n yi e' aj chusunl, quil jal mas

cyetz cyajtza'kl ko qui'c mas tajtza'kl yi chusul cyetz. Mpe nink tz'a'l w cyakil cu'n yi x̄husu'n yi chusul cyetz cya'n, ntina'tz nin cyajtza'kl sjaloktz, na ntina'tz nin tajtza'kl yi chusul cyetz.

⁴¹ “¿Nxac na chitzanu' tan xtxumle'n yi paltil junt? Na ni'cu'n yi jun ajtza'kla'tz chi yi nink chocu' tan telse'n tzaj yi tal tz'is yi at le wutz junt, nin qui na chinachonu' te yi jun wutzile'n tz'is yi at te cyeru' chiwutzu'. ⁴² Qui na yub yi na cho'cu' tan banle'n tane'n yi til junt ko qui na chibantu' tane'n yi cyeru' chipaltiлю!. Ko ya'tz na chibantu', ni'cu'ntz chi nink cyal ninu' tetz junt: ‘Yaj, catzam. Wucy'aje'l tzaj jun tal ni' tz'is yi at le awutz.’ Ej nin qui na chinachonu' te jun chin k'e'aj tz'is yi at te cyeru' chiwutzu'. Ko ya'tz na chibantu', chin juntlen nin e'u!. Bajx chinuq'ue! quibu' squibil quibu', kalena's tzun chinuc'u' yi paltil junt.

Tan yi e'chk takle'n yi na ban jun yaj na lajluchax tajtza'kl

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ “Na ko ploj jun lo'baj, ploj nin yi tze'. Ncha'tz, yi ko ploj jun wi' tze', ploj nin yi lo'bajil. ⁴⁴ Tan yi e'chk wutz jun wi' tze' yi na tak', na el katxum tetz yi ko ba'n tze' nka ploj. Jun wi' pajl qui na tak' laranch. Ncha'tz jun wi' xtxoyb chej, qui na tak' lo'baj tx'i'l'x. ⁴⁵ Ncha'tz quitane'n yi e' balaj nak. Ntin yi e'chk takle'n balaj na chipek' tan banle'n. Ma yi e' mal wunak, ntin e'chk takle'n cachi' na chipek' tan banle'n, na quib nin kutane'n tu kajtza'kl, ite'n nin kutane'na's.

Yi elsawutzil tetz cu'se'n xe'tzbil cob ca'

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “¿Nxac na cyalu! ‘Wajcaw’ swetz nin qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi inca'wl? ⁴⁷ Swale' nin jun elsawutzil scyeru' yi x̄e'n quitane'n yi e' yi xomche' swe'j, yi e' yi na quibit inyol, nin yi na chibantu' tane'n. ⁴⁸ Ni'cu'n e' chi jun yaj yi oc tan je'se'n jun tetz ca'l. Toque'n tzuntz tan cu'se'n xe. Nim ben yi xe' ca'l ta'n jalen cu'n cwe'n pone'n te xak. Ya'lstzun xe't-tzit xe' ca'l ta'n. Cha'lstzun te yi telemule'n jun chin tzanla!, nin yi tpone'n bowl te ca'l, quinin cu' woc' tan yi a', na cu'nak pon yi xe'tzbil te xak. ⁴⁹ Poro yi e' yi na quibit inyol nin qui na chitzan tan banle'n tane'n, ni'cu'n e' chi jun yaj yi cho'n je'n nuc'ul yi ca'l tib puklaj. Qui'c mas benak xe'tzbil yi ca'l ta'n ttx'otx!. Ma yi tpone'n bowl yi a' te'j, quinin xtx'aj, na lac'che'n tu' tib puklaj. Jalcu'n cwe'n woc'. Cu' tunin much yi jun ca'la'tz. Cho'n cu'n sbajok scye'j yi e' yi na quibit inyol, poro qui na cho'c tan banle'n tane'n, —stzun Jesús scyetz.

Yi tule'n yos tan Jesús tu mos jun capitán

(Mt 8.5-13)

7 ¹ Yi wi't baje'n xtxolil Jesús yi e'chk yola'se'j scyetz wunak, cho'n tzun tpone'ntz le tnum Capernaum. ² At tzun jun capitán aj Roma yi cho'n najlij Capernaum. Yabi'x jun mos i!. Quimich tlen tu' atit. Nin yi capitán wi'nin na pek' te yi jun mos i'a'tz. ³ Cha'lstzun te yi tbital i' stziblal Jesús, nin ben x̄chakol yi wi' banl wi' cyetz judiy tan cwe'n chiwutz tetz Jesús tan tule'n tan tulse'n yos tu yi yabi'x.

⁴ Itzun yi cyopone'n yi e' wi banl wi' te Jesús, nin cu' chiwutz tan moxe'n. Itzun cyaltz:

—Ta', max c'u'lul', na klo' kaj yil benu' skuch' tan tulse'n yos tu yi mos jun capitán, na yi jun capitána'tz chumbalaj nin i!. ⁵ Na na pek' i' scye'lj e' katanum, nin bnixnak jun kaca'l ta'n kale na kana'wswit Ryos, —che'ch bantz tetz Jesús.

⁶ Xome'n nin tzun Jesús scye'lj. Itzun yi txant tan tpone'n Jesús te yi ca'l, nin e' saj ḥchakol yi capitán coboxt tamiw tan talche'n cobox yol tetz Jesús:

—Ta', —che'ch, —i nsaj tlol capitán sketz: “Qui tajwe'n tz'ulu' xe incal”, stzun “na yi in wetz, qui'c weri ink'ej yi nink tz'ulu' swuch! ⁷ Nin qui'c weri ink'ej yi nink nopen swutzu'. Nach tzaj tuwu' cobox yol tibaj yi inmos yi yabi'x. Nin tz'ul tzun yos tuch!. ⁸ Na ncha'tz in, Ta', atin jak' ca'wl junt, nin at weri ink'ej tan chicawe'n yi e' sanlar yi ate' jak' inca'wl. Kol wal nin tetz jun sanlar: ‘Quilo'k,’ jalcu'n na ben. Kol wal nin: ‘Catzam tzone'lj,’ jalcu'n na saj. Ncha'tz yil wal nin tetz jun inmos: ‘Banaj yi je'lj,’ jalcu'n na bnix ta'n,’ chij capitán mban tzaj sketz, —che'ch e' aj mantarirl tetz Jesús.

⁹ Yi tbital Jesús yi yole'lj, wi'nin tele'n yab te'lj. Nin je' such'k'il tib tan yol scyetz yi e' yi xomche' te'lj:

—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', cya'l nin jun mpe ik ḥchixo'l yi e' ketz katanum, yi nternin k'uklij c'u'l chi tane'n capitáne'lj, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁰ Itzun bantz yi cyopone'n junt tir yi e' aj mantarinla'tz xe ca'l yi capitán, nsken ul yos tu yi yabi'x.

Yi titz'e'n junt tir yi tal yi jun xna'n xma'lca'n

¹¹ Itzun bantz yi tpone'n Jesús naka'jil yi tnum Naín, xomche' wi'nin ḥchusbe'tz te'lj, scyuch' jun c'oloj wunak. ¹² Ma yi cyopone'n naka'jil yi sawanil yi tnum chic'ulul tzun quibtz scyuch' jun c'oloj wunak yi at chibembil tan mukle'n jun alma!. Yi alma'a'tz, i'tz tal jun xna'n xma'lca'n. Tina'tz cunin jun tal ḥutuj taltz. Ncha'tz at jun c'oloj wunak yi e' aj tnum yi xomche'-tz te'lj. ¹³ Nin yi tilol Jesús yi xna'nat'z, nin el k'ajabtz te'lj:

—Na', quil tz'ok'u', —stzun Jesús tetz.

¹⁴ Toque'n tzun ḥkansal tib Jesús te yi alma!, nin oc stz'amol yi palbil tetz. E' txcyewe'n cu'n tzun yi e' palol tetz alma!. Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi alma!:

—Ma jalul' yaj, c'olchije'n, —stzun Jesús bantz tetz yi alma!.

¹⁵ Je'n tzun c'olchok yi alma! nin jilontz. Bene'n tzun jatxol Jesús yi xicya'tz tetz yi xtxu!. ¹⁶ Wi'nin cycle'n yab wunak te yi mbi mbajij, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos:

—Ja ul jun chin wi'tz elsanl stzi' Ryos skaxo'l, —che'ch cobox bantz.

Ncha'tz at e' yi cyal:

—Ja ul Ryos tan kuch'eye'n yi o' yi o' tanum i!, —che'ch bantz.

¹⁷ Bene'n nin ban lo'on yi k'ej Jesús bene'n tzi'n Judea tu cyakil e'chk ama'l solte'lj.

Yi e' ḥchakum Wa'n Bautist

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Itzun bantz, nintzun e' oc yi e' ḥchusbe'tz Wa'n Bautist tan xtxole'n tetz cyakil yi e'chk milawr yi na tzan Jesús tan banle'n. ¹⁹ Bene'n tzun ḥchakol i' cob scyeli e' ḥchusbe'tz tan yol tu Jesús. Yi chimantar yi coba'tz i'tz tan jakle'n tetz Jesús yi ko i'i'a'tz yi jun yi at tulbil, nka nk'era'tz. ²⁰ Yi cyopone'n yi ḥchakuma'tz, nin e' jaktz tetz Jesús:

—Ta', ja ko' saj ñchakol Wa'n tan jakle'n teru', yi ko i' ilu'a'tz yi jun yi at tulbil nka tajwe'n tan kach'iwal junt, —che'ch ban tetz Jesús.

²¹ Te yi na chitzan yi e' ñchakum Wa'n tan jakle'n quen yi yola'tz tetz Jesús, na nin tzan Jesús tan tulse'n yos scyuch' wi'nin yabi'ñ. At e' yi tz'amij che' tan yabil, scyuch' yi e' yi at espíritu cachi' ñchiwankil. Baj ul len yos scyuch'. Ej nin ncha'tz wi'nin moyi'ñ yi ul yos scyuch'. ²² Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz Wa'n:

—Chibenk'u' tan talche'n tetz Wa'n cyakil yi xtxolbil yi na chitzanu' tan xmaye'n nin tan tbite'n. Ba'n cyalu': Yi e' moyi'ñ bant chixmayin. Yi e' co'x ba'nt na chixon. Yi e' t'oknak chiwankil tan tx'a'c, ja ul len yos scyuch'. Nin at chcan chiwi', ba'nt na quibit yol. Nin at alma' yi ja chitz'ij junt tir. Nin yi e' meba' na chitzan tan tbite'n yi balaj stziblal yi at colbil ibaj. ²³ Ej nin ba'n cyeri e' yi na cyocsaj yi i ina'tz yi jun yi bixba'nt tan tule'n, —tzun Jesús ban nintz scyetz yi e' ñchusbe'tz Wa'n.

²⁴ Yi chipakxe'n yi e' ñchusbe'tz Wa'n, nintzun oc quen Jesús tan yolche'n yi balajil Wa'n. Itzun taltz scyetz e' wunak:

“¿Mbi nñchijoye'u' yi ñchake'nú te Wa'n le ama'l tz'inunin tu'? ¿Ja pe' ñchaku' tan xmaye'n jun yaj yi tu na ojkel tu' tajtza'kl chi na yucan jun aj tan cyek'ek'? Qui!. ²⁵ Poro ñmbi nintzun e' ñchaku' tan xmaye'n? ¿I pe' jun yaj yi chumbalaj nin be'ch tetz? Qui!. Na yi e'a'tz yi at balaj be'ch cyetz, yi at chimebi'l, cho'n najlche' cye'tz lakak e'chk balaj ca'l. ²⁶ Poro yi e' cyeru' ja ñchaku' tan xmaye'n jun elsanl stzi' Ryos yi jun cu'n at wi'nin k'ej. ²⁷ Na i' yi jun yi tz'iba'nt cyen yi at tulbil, nin je yi xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen:

‘Bajx tzinchake' nin inchakum tzawutz,
tan nicy'se'n cyajtza'kl yi e' wunak tan ac'ulche'n,’^e tzun Ryos banak cyen.
²⁸ Ma jal' yi in wetz, swale' nin scyeru', le xe'tzibil tzaj qui'c nin jun elsanl stzi' Ryos yi mas balaj swutz Wa'n Bautist. Poro ncha'tz quitane'n yi e' yi ate' tk'ab Ryos jal'. At mas cyetz chik'ej swutz Wa'n, mpe qui tunink k'usij e!,” tzun Jesús scyetz.

²⁹ Yi quibital yi e' wunak scyuch' yi e' elsanl alcawal yi xtxolbile'j, yi e' yi sken je' a' ñchiwi' tan Wa'n, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil swutz Ryos, ³⁰ Inti e' parisey, scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, yi e' yi quinin je' a' ñchiwi' tan Wa'n, quinin chipek' te yi xtxolbil yi tal Jesús. Na quinin nchicujij yi mbi oc Ryos tan suke'n scyetz tan Wa'n Bautist.

³¹ “¿Mbik jun xtxolbil ba'n xcon wa'n tan ñchajle'n yi ñe'n quitane'n yi e'
wunak te tiempe'l?” tzun Jesús scyetz. “Quibit tzaju!. Swale' nin scyeru' yi ñe'n
quitane'n. ³² Ni'cu'n e' scyuch' cob k'u'j nitxa' yi na chisakchij tc'a'yil. At jun k'u'j
na cyal scyetz yi e' cyuch': ‘Yi ketz kajbil i'tz yi nink kasakchij chi jun bixi'n,
poro nk'era'tz itajbil. Cha'stzun te ja kasakchij te jun muku'n, poro ncha'tz yi jun
jilwutz saja'cha'tz, qui na itaj,' che'ch e' nitxa' scyetz e' cyuch'. Ni'cu'n tzun tane'n
cyajtza'kl yi e' wunak te tiempe'l. Qui'c jun ajtza'kl yi najk chipek' tel'j,” chij Jesús.

³³ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz e' parisey scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés:

“Quinin na chitzatzinu' te Wa'n Bautist, na qui na baj balaj t'imbil ta'n, nin
qui na baj win ta'n. Ej nin na cyalu' yi at yi espíritu Bayba'n twankil. ³⁴ Nin

^e7.27 Mal 3.1.

ncha'tz quitane'nu'-tz swe'j, yi in yi in Bajx Cy'ajol. Yi in wetz ba'n na chinwan, nin ba'n na nuc'a!. Poro ite'n nin quitane'nu'-tz swe'j, na i na cyalu' swetz: "Je jun yaje'j, chin xo'j nin i' tan wa'n. Wi'nin na uc'a!, nin cyamiw quib scyuch' e' elsanl alcawal, nin scyuch' yi e' mas juchul il', che'chu' na ban." ³⁵Poro cyakil yi e' yi nternin na el cyalma' tan chixome'n te tajtza'kl Rynos, ya'stzun yi e' yi na el chitxum tetz yi in balaj. Nin ncha'tz na el chitxumu' tetz yi balajil Wa'n Bautist," stzun Jesús bantz scyetz.

Yi tpone'n Jesús xe ca'l Simón yi parisey

³⁶At tzun jun tir, nin cu' wutz jun parisey tetz Jesús tan bene'n tan wa'a'n tuch!. Itzun yi tocompose'n Jesús xe ca'l nin c'ole' quentz te mes. ³⁷At tzun jun xna'n aj tnum yi chin juchul il nin i!. Nin tbit yi cho'n at Jesús wi mes xe ca'l yi jun pariseya'tz. Bene'n tzun i' tan tilwe'n Jesús. Cy'a'n jun chin balaj perjum ta'n tul jun balaj cu'lbil. ³⁸Cho'n tzun tpone'n txiclok i' te tkan Jesús. Wi'nin tok'e'n. Ninin ac' yi wi' tkan Jesús tan yi t'a'al wutz. Toque'en tzun i' tan skejse'n te'l tan yi xi'il wi!. Nin baj stz'ubul te yi wi' tkan, nin oc tk'ol yi jun balaj perjum te wi' tkan. ³⁹Yi tilol yi pariseya'tz yi mmoxon tzaj Jesús tan wa'a'n tuch!, nin icy'tz tc'u'l: "Yi bintzi nink elsanl stzi' Rynos yi yaje'j, ja klo' el xtxum tetz yi mbi jilwutz xna'nil yi na tzan tan macle'n quen te wi' tkan, na chin wi'tz juchul il nin i!," chij yaj tc'u'l cuntu!. ⁴⁰Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Simón, at jun xtxolbil na waj lwal teru!.

—¿Mbi tzun lo!, Wajcaw? —stzun Simón.

⁴¹—Je jun elsawutzile'j: At cob yaj yi at chitx'ok'be'n tu jun ak'ol c'mo'n pwok. At jun yi o' cu'n cient xtx'ok'be'n. Ma junt nicy' ntzi' cient. ⁴²Cya'll nin tzun jale't puntiil cya'n tan jalse'n xel chitx'ok'be'na'tz. Poro yi taw pwok nin cuy chipaj. Ma jal' Simón, tal tzaju' swetz, éna' scyetz jun scyeri yi cob yaja'tz yi mas ntzatzin te'l yi ak'ol c'mo'n? —stzun Jesús tetz Simón.

⁴³—Chinch wetz, i lo' jun yi nim tcu'n tetz xtx'ok'be'n, —chij Simón.

—Bintzi ja el xtxumu' tetz, —stzun Jesús tetz.

⁴⁴Je'n tzun such'k'il tib Jesús tan xchajle'n xna'n tetz Simón, nin ben tloltz tetz:

—Til ninu' yi xna'ne'j. Yi in wetz ja nucu'l xe ca'lul!. Poro quinin tak'u' mu'x a' tan xtx'ajle'n wukan. Ma yi xna'ne'j, ja xtx'aj'i wi' wukan tan t'a'al wutz, nin ja skejsaj tan xi'il wi!. ⁴⁵Ma teru' quinin stz'ubu' in, ma yi xna'ne'j te yi jun tkuj yi wunle'nix tzone'j, quinin na sactij tan stz'uble'n wi' wukan. ⁴⁶Yi teru' qui nje' tk'olu' perjum xo'l inwi!. Ma yi xna'ne'j ja oc tk'ol jun balaj perjum yi wi'nin c'o'cal te wukan. ⁴⁷Ma jal' Simón jun cu'n yol na wal nin teru!, yi xna'ne'j wi'nin na pek' swe'j, na chumam nin til yi ncuylij. Na ko qui tunin k'usij til jun yaj yi na ncuylij, qui'c mas na tzatzin te yi jun yi ncuyun paj, na qui'c mas xtxintxal yi til yi na nach.

⁴⁸Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi xna'n:

—Cuyijt apaj.

⁴⁹Cyoque'n tzun yi e'a'tz yi ate' len te mes tan yol squibil quib:

—¿Mbi eka'n tan yi yaje'j yi na oc tan cuyle'n chipaj wunak? —che'ch.

⁵⁰Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi xna'n:

—Tan tu' yi nk'uke' ac'u'l swe'j, ja cxe'l liwr tk'ab awil. Quilo'k bin. Cheb cuntu' cxben.

Yi e' xna'n yi ak'on wa' Jesús

8 ¹Itzun bantz yi stzaje'n wi' yi jun xtxolbila'tz, nintzun ben Jesús lakak e'chk tnum nin lakak e'chk aldey tan xtxole'n yi balaj stziblal yi at tulbil Ryos tan cawu'n. Xomche' yi coblaj x̄chusbe'tz te'lj. ²Nin xomche' cobox xna'n te'lj. At e' yi elnake' espíritu cwent Bayba'n ta'n chiwankil. Nin at e' xna'n yi ulnak yos scyuch!. Ej nin jun scyeri e' xna'n'a'tz i'tz yi Lu'ch Mat yi jun yi elnak juk espíritu cwent Bayba'n twankil tan Jesús. ³Ej nin ncha'tz at na' Cha'n, yi txkel wutzile'n Chus, yi bajx x̄chakum Herodes. Xomij i' te Jesús. Ej nin ncha'tz na' Susana, scyuch' jun c'olojt xna'n, xomche' te'lj. Yi e' xna'n'a'tz e' cu'n nchichojon cyakil yi gast te mbi cu'n tajwe'n tetz Jesús.

Yi elsawutzil tetz ujul

(Mt 13.1-19; Mr 4.1-9)

⁴Wi'nin tzun wunak xomche'-tz te Jesús, scyuch' cyakil yi e' wunak yi e' baj saj lakak tnum. Bene'n tzun tlol Jesús jun elsawutzil scyetz: ⁵"Itzun bantz, nin ben jun yaj tan x̄chitle'n nin ij wi cojibil. Yi toque'n i' tan x̄chitle'n nin yi ij, at tzun ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj the' nin wi'nin wunak e' xon tibaj. Nin at baj chisicy'ol ch'u'l nin baj cyak'un. ⁶Ej nin at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj wi c'ub, kale qui'cle'i mas pimpl yi tx'otx'. Yi x̄ch'uye'n, jalcumin skeje'n, na cya'l atit mas ta'lcl yi tx'otx'. ⁷Nin at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj xo'l tx'i'x. Jalcu'n ch'uye'n yi tx'i'x. Nin xcy'e' tan c'osine'n yi ij. ⁸Ma yi ij yi cho'n cwe'n tul balaj tx'otx', ja ch'uy, nin ja wutzin, chumbalaj nin ban cosech. Na te yi jujun wi' tak' jun cient bak'wutz," stzun Jesús scyetz.

Yi wi't baje'n talol yi jun elsawutzila'tz, chin wi' nin tzun bant tan yol, itzun taltz: "Ma jalu', ko ja quibitu' inyol ba'n cho'cu' il tan xtxumle'n."

Yi tlol Jesús yi mbi tzuntz yi na xcon e'chk elsawutzil ta'n

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Cyoque'n tzun yi e' x̄chusbe'tz Jesús tan jakle'n tetz yi mbi eka'n tan yi elsawutzil yi nsken tal i'.

¹⁰Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: "Ak'ij itajtza'kl tan Ryos tan tele'n itxum tetz yi tajbil i' scye'j wunak. Poro yi e' mas wunak qui na pujx cya'n. Na na quil yi mbi na imban, nin na quibit e'chk elsawutzil yi na xcon wa'n, poro qui na pujx cya'n mbi na elepont, tan paj yi qui na cho'c il tan xtxumle'n. ¹¹Je bin eka'n tan yi jun elsawutzila'tz: Yi ij ya'stzun jun elsawutzil tetz yi yol Ryos. ¹²Yi xtxolbil te yi ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj the', i'tz jun elsawutzil yi at wunak yi na quibit yi yol Kataj poro jalcu'n na ul Bayba'n tan telse'n len yi xtxolbil te cyalma!. Na qui na taj Bayba'n yil cyocsaj yi yol Ryos, nin yil chiclax.

¹³"Ej nin yi xtxolbil te yi ij yi cho'n noje'n cu'n wi c'ub, i'tz jun elsawutzil yi at wunak yi wi'nin na chitzatzin yi na cyocsaj yol Kataj. Poro yi na ul yi pilbil cyetz, jalcu'n na chipakxij nin qui na chiquiwix.

¹⁴"Ej nin yi xtxolbil te yi ij yi cho'n noje'n cu'n xo'l tijal tx'i'x, i'tz jun elsawutzil yi at e' yi na quibit yol Kataj poro yi na xon tiemp na chipakxij tan paj yi e'chk il yi na ul x̄chiwutz. Nka na chipakxij tan paj yi na el nin cyalma! tan chicbal mas chimebi'l, nka na chipakxij tan paj yi na el nin cyalma! te e'chk tzatzi'n yi

at wi munt. Qui tzun na chiwutzintz, na ni'cu'n e' tu jun wi' ujul yi qui na ak'on ba'n.¹⁵ Poro yi xtxolbil te yi ij yi cho'n noje'n cu'n tul balaj tx'otx', na ḫchaj sketz yi at e' yi tetz cu'n cyalma' na cho'c tan xtxumle'n yi yol yi na quibit nin qui na el te chic'u'l. Ni'cu'n tzun e' tu jun wi' ujul yi na wutzin, nin yi na ak'on ba'n.

Qui'c jun takle'n yi qui'k lajluchax

(*Mr 4.21-25*)

¹⁶“Ncha'tz cya'l nin jun yi na oc k'a'kl jun cantil ta'n yi nink sjob cu'n tan jun lak. Nin qui na oc jun cantil ka'n jak' tx'ach, ma na cho'n na je' tcyal tan xtxeke'n xe ca'l. Ncha'tz tzun tane'n yi ajtza'kl yi na chintzan wetz tan xtxole'n cyen tzitetz. I'tz tan lajluchaxe'n yi tajbil Ryos ḫchiwutz cyakil wunak chi na ban jun cantil yi na txeckun tul tz'o'tz.¹⁷ Na qui'c nin jun ajtza'kl cach'i' yi qui'k lajluchax tan wetz inchusu'n. Ej nin qui'c nin jun ama'l kale najlche't wunak, mpe chin tz'o'tz nink yi cyajta'kl, yi qui'k xcy'e' inchusu'n tan xtxeke'n.

¹⁸“Nque'nwok bin tan xtxumle'n yi xtxolbile'j yi na wal nin tzitetz, na yi e' yil cho'c il tan xtxumle'n, nin tan banle'n tane'n, tz'ak'llok mas cyajta'kl. Poro yi e' yi qui na cho'c il te'l, tz'elepon ticy'le'n yi mu'x tal ajtza'kl yi ak'ij scyetz,” stzun Jesús scyetz.

Yi xtxu' Jesús scyuch' e' titz'un

(*Mt 12.46-50; Mr 3.31-35*)

¹⁹ Ej itzun te yi na jilon i' nintzun e' opon yi xtxu' Jesús scyuch' e' titz'un kale atit. Poro quinin jal puntil cya'n tan cyocompone'n te i' tan paj yi wi'nin wunak ate!. ²⁰Cyoque'n tzun cobox yi ate' xe ca'l tan talche'n tetz Jesús:

—Ta', yi xtxu'u' scyuch' e' titz'unu', ate' tzi'n. Na cyaj chijilon teru', —che'ch.

²¹Bene'n tzun stza'wel Jesús:

—Yi e' yi na quibit yi yol Ryos, nin na cho'c tan banle'n tane'n, ya'stzun intxu' nin ya'stzun e' witz'un, —stzun Jesús scyetz.

Yi tanewe'n cyek'ek' tu pak'bil mar tan Jesús

(*Mt 8.23-27; Mr 4.35-41*)

²²Itzun bantz te yi jun tiempa'tz nin e' oc Jesús scyuch' yi e' ḫchusbe'tz tul jun barc.

—Kicy'ok bin jalaj icy'en a!, —stzun Jesús scyetz.

Nin e' bentz.²³ Te yi na xon yi barc wi a!, nintzun wit Jesús tc'u'l. Xe'te'n tzun jun chin wutzile'n cyek'ek'. Nin xcy'e' tan ḫchek'e'n yi mar. Nin yi pak'bil mar nin oc tul barc. Chin xo'wbil nin ban.²⁴ Cyoque'n tzun yi e' ḫchusbe'tz tan c'ase'n Jesús nintzun cyaltz tetz:

—iT'a!, Ta'! iTxant tan kele'n cu'n swutz! Elk watlu', —che'ch.

Yi c'ase'n Jesús, nintzun cu makol yi cyek'ek' tu yi pak'bil mar. Tanewe'n nin tzun ban tojkbil cyek'ek'tz tu yi a!. Numba'n nin cwe'n.

²⁵—¿Nxac qui k'uklij ic'u'l swe'j? —stzun Jesús scyetz.

Wi'nin cycle'n yab te jun milawra'tz yi bnix tan Jesús nintzun cyaltz:

—¿Mbi tzun eka'n tan jun yaje'j? na nicy't nin yi cyek'ek' tu yi mar na quibit yi ca'wl i!, —che'ch tzun bantz squibil quib.

Yi tule'n yos tu yi yaj aj Gadara

(*Mt 8.28-34; Mr 5.1-20*)

²⁶Cho'n tzun cyopone'ntz le ama'l cwent Gadara, yi cho'n at jalaj cy'en a!, swutz quen tnum Galilea.²⁷ Yi tele'n tzaj Jesús tul barc tule'n tzaj tzun jun yaj aj

tñum. Nsken el tiemp yi cyocle'nix yi espíritu cwent Bayba'n twankil. Nin sken el tiemp yi qui na xcon be'ch tetz ta'n. Nin quinin najlij i' xe ca'l. Ma na cho'n najlij i' lakak e'chk picy kale na chimukxe't alma'!

²⁸ Yi bene'n tilol i' Jesús, nin cu' mejloktz swutz. Itzun taltz:

—Jesús, ilu' Cy'ajl Ryos ćmbi tzun na taju' swetz? Quil chinxuxu!, —stzun.

²⁹ Chin tja'j nin bantz tan yol, na nsken cawun Jesús te yi espíritu cwent Bayba'n tan cyaje'n cyen tilol yi yaj. Nsken el tiemp yi tocle'nix yi espíritu cwent Bayba'n twankil yaj. Ala' tir c'alxij yaj tan caren tu ҳimbil. Poro ilenin ja xcy'e tan pak'le'n cu'n. Ej nin pitij yaj tan yi espíritu cwent Bayba'na'tz lakak e'chk ama'l tz'inunin tu!. ³⁰Bene'n tzun jakol Jesús tetz yi espíritu cwent Bayba'n:

—¿Mbi abi'?

—Legión imbi', —chij.

Ya'stzun tal i'-tz, na ala' cu'n chixone'n yi e' espíritu cwent Bayba'n yi nsken cho'c le wankil yaj. ³¹Cyoque'n tzun tan cu'swutzil tetz Jesús tan qui chibene'n laju'n tq'uixc'uj.

³²Ate' tzun jun c'oloj boch tan wa'a'n txala'j. Cwe'n tzun chiwutz yi e' espíritu ja'tz tan tk'ol Jesús ama'l scyetz tan cyoqe'n chiwankil yi e' boch. Nintzun tak' Jesús ama'l scyetz.

³³Cycle'n tzaj tzun yi e' espíritu cachi' twankil yi yaj, nin e' octz chiwankil yi e' boch. Lajke'l nintzun bene'n chitrimpul quib yi e' boch tkotx!. Cho'n chicwe'n pone'n tol jalen xe a', nin e' baj quimtz.

³⁴Yi bene'n quilol yi e' q'uiicy'lom boch te yi mbi cu'n bajij, nin e' el ojkujtz. Nin e' baj nintz tan talche'n stziblal tñum, nin lakak e'chk mas ama'l yi at naka'l. ³⁵Baj cycle'n tzaj tzun wunaktz tan xmaye'n yi mbi cu'n mbajij. Yi cyopone'n te Jesús, nintzun quil wutz yi yaj yi nsken el yi espíritu cachi' twankil. Cho'n c'olchij i' swutz Jesús. Nsken oc be'ch tetz, nin qui'ct yab. Wi'nin tzun cycle'n yab wunak te'j. ³⁶Ej nin yi e' yi i'lon tetz yi mbi cu'n mbajij te'j, nin e' baj octz tan xtxole'n yi ҳe'n cu'n mmu'l yos tuch'!

³⁷Poro cyakil yi e' wunak yi e' ultz tan xmaye'n nin e' octz tan talche'n tetz Jesús tan tele'n i' le cyetz chiluwar, na wi'nin chixobe'n tetz. Toque'n tzun Jesús tul yi barc nin ajtz. ³⁸Ma yi yaj yi el yi espíritu cwent Bayba'n twankil, nsken cyen jak i' pawor tan xome'n nin te Jesús. Poro quinin tak' Jesús ama'l tetz, ma na ntina'tz tal i':

³⁹—Quilo'katz xe aca'l. Txolaj yi e'chk takle'n balaj yi mban Ryos tzawe'j, —stzun Jesús tetz.

Aje'n nin ban tetz yajtz tñum, nin octz tan xtxole'n yi e'chk takle'n balaj yi mbajij te i' tan Jesús.

Yi tule'n yos tu me'l Jairo tu yi xna'n yi mmacon quen yi be'ch tetz Jesús
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Itzun bantz yi pakxe'n junt tir Jesús le ama'l Galilea, wi'nin chitzatzine'n wunak yi ate' tan c'ulche'n. ⁴¹Tpone'n tzun jun yaj te Jesús yi na bi'aj Jairo, i' jun scyeri yi e' bajxom cwent yi sinagoga. Cwe'n tzun mejloktz swutz Jesús, nin octz tan moxe'n tan bene'n xe tetz ca'l, ⁴²na at jun me'l i' yi quimich tlen tu' atit tan yabil. E'chk coblaj lo' yob yi xuna'tz. Itzun yi tcy'al Jesús yi be' tan tpone'n xe ca'l yaj, wi'nin chibitz'ol quib wunak te'j.

⁴³ Ej nin ḫchixo'l yi e' wunaka'tz at jun xna'n yi sken el coblajix yob yi qui na makxij yi xtx'a'jo'n te'j. Nsken baj sotzal cyakil yi pu'k tan ḫchojle'n yi e' ajtz'ac. Poro cya'l nin jun xcy'e' tan stz'aque'n. ⁴⁴ Cho'n tzun tocompone'n ḫkansal tib wutz coc Jesúś nin oc macol i' yi ju' yi be'ch tetz. Jalcunin tzun makxe'n yi yobliltz.

⁴⁵ Poro yi nachone'n Jesúś te'j nintzun taltz:

—¿Na! nchinmacon? —stzun Jesúś.

Cya'l nin jun jilon tzaj. Bene'n tzun stza'wel Lu' scyuch' yi e' mas:

—Ta!, ¿qui pe' na til ninu' yi jun c'oloj wunake'j, yi wi'nin chibitz'ol quib te'ju'? ¿Mbi tzuntz ntalu'? ¿Na! nchinmacon?"

⁴⁶ —Poro at nin jun yi nchinmacon, —stzun Jesúś. —Na ja chinnachon te'j yi ja ul yos tu yi juna'tz tan imporer.

⁴⁷ Yi nachone'n xna'n te'j yi qui'c rmeril tan tewe'n yi mbi cu'n mban i', toque'n tzun ḫkansal tib te Jesúś tan xtxole'n tetz yi mbi tzuntz yi toque'n macol yi be'ch tetz. Quibital tzun cyakil wunak yi xtxolbil yi tal xna'n. Ej nin je yol i'e':

—Ta!, jalcu'n mmu'l yos swuch' yi mmo'c inmacol be'ch teru', —stzun i' bantz.

⁴⁸ —Bintzi na', ja ul yos tuch'u', poro tan tu' yi nk'uke' c'u'l'u' swe'j yi chinxyek te yoblilu'. Ba'n bin tz'aju', nin cheb cuntu' lbenu', —stzun Jesúś bantz tetz.

⁴⁹ I cunin na tzan Jesúś tan yol tetz yi xna'na'tz yi tule'n tzaj jun scyeri yi e' najal Jairo tan talche'n tetz i':

—Ta!, yi me'l'u' ja wi't quim. Cha'tz, quil xuxu' mas yi kajcaw, —chij i' bantz.

⁵⁰ Yi tbital Jesúś yi yol yaj, itzun taltz tetz Jairo:

—Quil bisunu!. K'ukek c'u'l'u' te Ryos, tz'ul tzun yos tu me'l'u'!

⁵¹ Yi tocompone'n Jesúś xe ca'll Jairo quinin tak' amal' scyetz wunak tan cyoque'n xe ca'll. Ntin Lu' tu Jacow, nin Wa'n, scyuch' yi e' taj xtxu' yi xun e' octz te'j. ⁵² Wi'nin chibisune'n nin wi'nin cyok'e'n cyakil yi e' wunak, tan paj yi nsken quim yi xun:

—Quil chok'u' na nk'e'tz quimich mban yi xun, ma na watl tu' na ban te'tz, —stzun Jesúś scyetz.

⁵³ Poro yi e' wunak tze'e'n tu' e' ban te yi yol Jesúś, na nsken quil yi nsken quim yi xun.

⁵⁴ Je'n tzun stz'amol Jesúś yi k'ab yi xun nintzun taltz:

—iXun! txiclije'n.

⁵⁵ Tule'n tzun yos tu yi xun, nintzun je' txicloktz. Cawune'n nin tzun Jesúś scyetz yi e' taj xtxu' tan cyak'ol wa!. ⁵⁶ Poro yi e' cyetz wi'nin cyele'n yab te yi ḫe'n cu'n mitz'ij junt tir chinitxa!. Talol tzun Jesúś scyetz tan qui cyalol yi mbi cu'n bajij scyuch'.

Yi chibene'n ḫchakol Jesúś yi coblaj ḫchusbe'tz

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹ Itzun bantz yi baje'n ḫchakol Jesúś yi coblaj ḫchusbe'tz nintzun tak' i' ama'l tu yi porer scyetz tan cyelse'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n, nin tan tulse'n yos scyuch' e' yabi'x. ² E' bene'n tzun ḫchakol tan talche'n yi yol Ryos nin tan tele'n chitxum wunak tetz yi ḫe'n lcawun Ryos, ej nin ncha'tz, tan tulse'n yos scyuch' yi e' yabi'x.

³ —Quil tzitcy'ajwok nin jun takle'n, mpe ik itx'amij, mpe ik isam, mpe ik iwa!, mpe ik ipu'k, mpe cob icxe'y. ⁴ Ej nin yi ca'll kalel cxopone't, nta'tz nin cxcyajwok

cyentz jalen cu'n yil cxicy't. ⁵ Ilwok cyen tu' e'chk tnum kale quil cxc'ulche'twok cyak'un wunak. Nin ba'n tz'el cyen yi puklaj yi at te itkan tan ḫchajle'n scyetz yi at tulbil chicaws, —chij Jesús scyetz e' ḫchusbe'tza'tz.

⁶ Chibene'n tzuntz lakak aldey tan xtxole'n yi balaj stziblal, nin tan tulse'n yos scyuch' yi e' yabi'x.

Yi toque'n Herodes tan jakle'n tkanol Jesús

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Itzun Herodes yi wi'tz ajcaw te yi tiempa'tz, nintzun tbit cyakil yi e'chk takle'n yi baj bnol Jesús. Poro quinin pujxij ta'n na' scyetz i' Jesús na at e' cyal tetz:

—Ya'stzun Wa'n Bautist, yi ja itz'ij junt tir ḫchixo'l alma!, —che'ch.

⁸ Nin at jujunt cyal:

—I'tz k'ajtzun Elías lo!. Ja lo' ul junt tir wi munt.

Poro at cobox yi cyal:

—Qui' lo!. Ja lo' itz'ij jun scyeri yi e' elsanl stzi' Ryos yi quimnake' tentz, —che'ch wunak.

⁹ —Poro elnak wi' Wa'n wak'un wetz. Ma jalu' ḫna' scyetz i' yi june'j yi na kubit nin yi e'chk takle'ne'j te'j? —stzun Herodes bantz.

Joyol tzun i' puntil tan techal wutz Jesús.

Yi chiwane'n yi o' mil wunak

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Itzun bantz yi chipakxe'n junt tir yi e' apostl te Jesús, nin baj chitxoliltz yi mbi cu'n e' ban.

Itzun yi tbital Jesús yi xtxolbila'tz cho'n tzun e' bene'n tcy'al tc'u'l jun ama'l yi tz'inunin tu' cwent yi tnum Betsaida. ¹¹ Poro yi quibital wunak chitziblal yi na' atit chibembil, nin e' baj xom nintz wutz chicoc. Poro yi tilol Jesús yi e' wunak nintzun oc tan chichusle'n te yi ḫe'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n. Ej nin ul len yos ta'n scyuch' e' yabi'x.

¹² Ma yi txantok tan cwe'n k'ej, toque'n tzun chičkansal quib yi coblaj ḫchusbe'tz tan yol tetz:

—Che' ḫchak ninu' yi e' wunak lakak aldey nin lakak yi e'chk ama'l yi at naka'j tan chijoyol chiposar tu chiwa', na yi ama'l kale ato't chin tz'inunin tu', —che'ch bantz tetz Jesús.

¹³ —Ba'n tzitak'wok chiwa', —chij Jesús scyetz.

—Poro ntin o' tal pam tu cob cay cy'a'n ka'n ta!. ḫNka ya'tz teru' tajbilu' tan kabene'n tan lok'che'n chiwa' yi jun c'oloj wunake'j? —che'ch bantz.

¹⁴ At lo' o' mil yaj ate'-tz. Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—Or, alwok nin scyetz yi wunake'j tan chicwe'n c'olchok wi txa'x ch'im.

Nicy'chok cient che' itulej, —chij Jesús ban nintz scyetz yi e' ḫchusbe'tz.

¹⁵ I nin tzun cyulejtz, nin ben cyalol scyetz wunak tan chicwe'n c'olchok.

¹⁶ Je'n tzun stz'amol Jesús yi o' pam tu yi cob cay nin xmayinintz tcyal'. Yi wi't tyoħine'ntz tibaj cwe'n tzun piħultz nin ben tk'oltz scyetz yi e' ḫchusbe'tz tan bene'n cyak'ol scyetz e' wunak. ¹⁷ Cyakil cunin wunak e' baj wan lentz te'j. Baj noj len chic'u'l. Ma yi sowril coblaj mo'tx ban.

Yi talol Lu' yi Jesús i' yi jun yi bixba'nt tan tule'n
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Itzun bantz yi tele'n jatxol tib Jesús tan nachle'n Kataj, xomche' nin yi coblaj xchusbe'tz te'j. Toque'n tzun i' tan jakle'n scyetz:

—¿Na! scyetz in, le chiwutz wunak?

¹⁹ —At cobox yi na cyal yi i ilu'a'tz Wa'n Bautist, nin at cobox na cyal i ilu'a'tz k'ajtzun Elfás, nin at e' na cyal yi ja lo' itz'ij junt tir jun scyeli yi e' elsanl stzi' Ryos yi quimanake' tentz, —che'ch tetz.

²⁰ —Ma le iwutz itetz, ¿na! scyetz in?

—I ilu'a'tz yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n, —chij Lu' ban nintz tetz Jesús.

Yi talol Jesús yi chocopon wunak tan biyle'n cu'n
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Toque'n tzun Jesús tan talche'n scyetz yi chin tajwe'n cunin yi cya'l chitxolwit yi jun xtxolbila'tz. ²² Ncha'tz tal i':

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, tajwe'n cunin tan intijol wi'nin q'uixc'uj. Quil tz'a'l'wjij inwutz cyak'un yi e' wi' banl wi'. Chin quimok cya'n. Poro snitz'ok le tox'i'n k'ej.

²³ Ncha'tz ben tlol scyetz cyakil wunak:

—Alchok scyetz yi na taj xom tzaj swe'j, tajwe'n yi quil sban yi tetz tajbil, nin chin tajwe'n cunin yi list atit i' cyakil k'ej tan tk'ol tib tk'ab quimichil chi na c'ox tib jun yaj tan quime'n swutz pasyon. Ncha'tz, chin tajwe'n cunin yi list i' tan banle'n tane'n wetz inca'wl. ²⁴ Poro cyakil yi e' yi mas na chipek' te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', chitz'ake' cyera'tz yi quitz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Poro ko list atit jun yaj tan cyaje'n cyen tilol yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx' tan xome'n swe'j, scambaje' tzun i' yi stz'ajbil. ²⁵ Qui'c tak' tetz jun yaj mpe nink scambaj cyakil yi e'chk takle'n tzone'j wuxtx'otx' kol stz'ak yi stz'ajbil tan paj. ²⁶ Na yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, nu'l tan cawu'n chi na cawun jun rey nin yil nu'l tzaj xomche' jun c'oloj ángel swe'j. Nin cy'a'n yi k'ej tu porer Intaj wa'n yil nu'l tzaj. Poro yil nu'l, qui'c lwaj cyen scyetz yi e' yi na chitx'ixwij tan chixome'n swe'j jalú', nin tan chixome'n te weri inchusu'n. ²⁷ Jun cu'n yol na walnin tzitetz, at e' tzixo'lwok yi qui' chan lchiquim jalen cu'n lquil yi bintzinat tulbil Ryos tan cawu'n.

Yi je'n xtx'ixpul tib yubil Jesús
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Yi tele'n wajxok k'ej yi baje'n xtxolil yi yola'tz, nintzun e' ben tcy'ajl Jesús yi Lu', tu Wa'n, tu Jacow tan nachle'n Kataj wi'wtz. ²⁹ I cunin na tzan i' tan nachle'n Kataj yi je'n xtx'ixpul tib yi yubil i', nin yi be'ch tetz chin stum nin ban. Wi'nin pak'puchaxe'n. ³⁰ Chije'n tzun jobtuj cob yaj, nin e' baj jilon cu'ntz tu Jesús. Yi cob yaja'tz e' k'ajtzun Moisés tu k'ajtzun Elfás. ³¹ Wi'nin pak'puchaxe'n cye'j, nin baj chiyolbel te yi mbi sbajok te Jesús Jerusalén. ³² Inti Lu' scyuch' yi cob tuch' ocnak cyen tunin bow chiwatl. Poro ben quiol yi wi'nin pak'puchaxe'n te Jesús scyuch' yi cob yaja'tz yi txiclche' te i'!

³³ Itzun yi tele'n chixajsal quib yi cob yaja'tz tan cyaje'n, jilone'n nin tzun Lu' tetz Jesús:

—Ta!, chumbalaj nin yi ato' tel'ju' tzone'lj. Ba'n lo' kaban ox scabte', jun teru', nin jun tetz Moisés, nin jun tetz Elías, —stzun Lu' banintz tetz Jesús.

Quinin pujx tan Lu' mbi cu'n na tzan nin i' tan yolche'n tetz Jesús. ³⁴I cunin na tzan Lu' tan yolche'n nin yi yola'se'j yi cwe'n mule'n noc sbak' squibaj. Wi'nin tzun chixobe'ntz tan paj. ³⁵Bene'n tzun quibital jun yol yi cho'n jilone'n tzaj tul yi sbak'a'tz: “Yi june'j, ya'stzun inCy'ajl, yi txal'ijt wa'n. Bitwok yi ca'wl i!”

³⁶ Yi tanewe'n yi yol tul sbak', nintzun ben quiloltz yi ḫchuc Jesús txicly cyen. Ma yi cob yaj sken cha'j. Te jun tiempa'tz qui'c nin jun xtxolbil cyal scyetz wunak te yi mbi cunin baj quilo.

Yi tele'n jun espíritu cachi' twankil jun xicy

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Itzun bantz le junt eklok yi chicwe'n mule'n wi'wtz, nin e' baj ul tzaj jun c'oloj wunak tan c'ulche'n Jesús. ³⁸ At tzun jun yaj scyeri yi jun c'oloj wunaka'tz. Chin tja'j nin ban tan yol tetz Jesús:

—Ta!, bane'u' pawor swetz tan stz'aque'n yi incy'ajle'j, na tina'tz cunin jun tal ḫutuj. ³⁹ At na ban cu'nt na tx'amxij i' tan jun espíritu cachi'. Nin wi'nin na ḫch'in, nin wi'nin na el xya'ywi' i' ta'n. Nin wi'nin na swokin stzi' ta'n. Chin buchij nin i' ta'n. Ej nin kale'n nin il na ul tajtza'kl. ⁴⁰ Ja cu' inwutz scyetz yi e' ḫchusbe'tzu' tan tele'n klo' yi jun ila'tz cya'n, poro quinin e' xcy'e' te'j, —stzun yaj bantz tetz Jesús.

⁴¹ —iLastum e'u' yi qui na cyocsaju! ¿Jat lo' tiemp na taj tan wa'te'n ḫchixo'l? ¿Nicy' na' nin muc'be'n cyeru? Tcy'aj tzaju' yi cy'ajlu', —stzun Jesús tetz yaj.

⁴² I cunin na ocopon ticy'l e'n yi xicy swutz Jesús yi je'n trimpu'n tan yi espíritu cachi' yi at twankil. Ninin cu' yu'ul tib ta'n. Toque'n tzun Jesús tan makle'n yi espíritu cachi'. Jalcunin tule'n yos tu yi xicy, nin ben tk'ol junt tir tetz yi taj.

⁴³ Wi'nin cyele'n yab cyakil wunak te yi porer Ryos yi bajij te yi jun xicya'tz.

Yi tlol Jesús junt tir yi sbiylok i'

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

I cunin na che'l yab te yi mbi cunin bajij, yi toque'n Jesús tan yol scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

⁴⁴ —Bitwok tzaj yi jun xtxobile'j yi swale' nin tzitetz, nin qui na waj yil tz'el te ic'u'l: Yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, chinjatxlok ḫchik'ab yi e' mal wunak.

⁴⁵ Poro quinin el chitxum tetz yi xtxobil yi na tzan Jesús tan talche'n scyetz, na jopij wutz yi cyajtza'kl tan qui tele'n chitxum tetz. Tunin na chixob cu'n tan jakle'n tetz yi mbi na elepont yi yol i'.

Yi e' yi at chik'ej swutz Ryos

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Cyoque'n tzun yi e' ḫchusbe'tz Jesús tan xtxumle'n na' scyetz jun ḫchixo'l tz'oc cyen tetz bajjom. ⁴⁷ Poro yi tele'n xtxum Jesús tetz yi mbi na icy' len chic'u'l, saje'n tzun tcy'al jun nitxa'-tz nin cu' xtxicbal xlaj i'.

⁴⁸ —Cyakil yi e' yi na chixom swe'j nin yi list e' tan tak'le'n k'ej junt wunak yi qui'c mas k'ej, chi tane'n yi nitxa'e'lj, itzun e'a'stz yi na cyak' ink'ej. Nin itzun

e'a'stz yi na cyak' k'ej Ryos yi nchinchakon tzaj. Na yi e' yi na cyocsaj quib juy, ya'stzun yi e' yi at mas chik'ej swutz Ryos.

Yi toque'n Jesús tan makle'n chiwutz yi e' ḫchusbe'tz

(*Mr 9.38-40*)

⁴⁹—Poro Ta', —stzun Wa'n, —ja kil jun yi ja xcon yi bi'u' ta'n tan laje'n len yi e'chik espíritu cwent Bayba'n. Ja tzun kamak wutz, na nk'e'tz cho'n xomij i' ske'lj.

⁵⁰—Ko at e' yi ya'tz na chiban, quil tzimakwok chiwutz, na yi e' yi nk'e'tz e' contr ske'j, e' kamiw tane'n.

Yi makol Jesús chiwutz Jacow tu Wa'n

⁵¹ Yi tule'n yi tiemp tan taje'n Jesús tcyal' nin cu xtxumul tan bene'n Jerusalén. ⁵² Che' bene'n tzun ḫchakol cobox ḫchakum tan chibajxe'n swutz. Cho'n tzun cyopone'n scye'lj e' bajxom tetz jun tnum cwent Samaria tan jakle'n chiposar. ⁵³ Poro yi e' aj Samariaja'tz quinin chicujij, na elnak chitxum tetz yi cho'n at bembil Jesús Jerusalén. ⁵⁴ Yi quibital Jacow tu Wa'n, yi e' ḫchusbe'tz Jesús, yi jun xtxolbila'tz bene'n tzun cyalol tetz Jesús:

—Ta!, ¿cu pe' tanu' yil kacawunin tan cwe'n tzaj k'ak' tcyal' tan chisotzaje'n, chi banak Elías tenxchan? —stzun Jacow tu Wa'n.

⁵⁵ Je'n tzun such'k'il tib Jesús tan chimakle'n. Itzun taltz:

—Yi ax itetz, qui na el itxum tetz na' taw yi jun ajtza'kl cachia'tz yi cya'n ita'n.

⁵⁶ Na yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, qui nin nu'l tan chisotzaje'n wunak, poro ja nu'l tan chiclaxe'n, —stzun Jesús bantz.

Yi cobox wunak yi e' xom klo' te Jesús

(*Mt 8.19-22*)

⁵⁷ Te yi na chixon tbe', at tzun jun a'lon nintz tetz Jesús:

—Wajcaw, yi in wetz, tunin chinxom nintz te'ju' na'l bene'tu'!

⁵⁸ Stza'wel tzun Jesús:

—Yi e' yac at len chijulil. Ncha'tz yi e' ch'u'l, at len chinajbil kale na chiwite't. Poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, cya'l atit jun ama'l kalel nuje' cu'nt, —stzun Jesús bantz.

⁵⁹ Ncha'tz jilon nin Jesús tetz junt yaj. Itzun taltz:

—Xomen tzaj swe'lj.

—Cu, Wajcaw, poro jalen yil quim intaj.

⁶⁰—Yaj, ba'n tcu'n chixcon yi e' yi quimnake't tk'ab ilc'ol tan q'uicy'le'n ataj nin tan mukle'n yil quim, ma awetz ba'n cëben tan xtxole'n yi ñe'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n.

⁶¹ At tzun junt yi a'lon tzaj tetz Jesús:

—Wajcaw, yi in wetz chinxomok te'ju', poro bajx na waj chimben tzaj tan talche'n intziblal scyetz e' innajal.

⁶² Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Alchok scyetz yi na stz'ame'n k'ab yi ḫch'oc, tan ḫch'ocl tx'otx', qui't sc'u'l yi nink xmayinin wutz coc, na yi ko ya'tz na bantz, qui'c xac i' tu tak'un.

Yi chibene'n ḫchakol yi oxc'al tu lajuj aj txolinl

10 ¹Itzun bantz yi baje'n xtxolil yi e'chk xtxolbila'se'j, toque'n tzun Jesús tan chibixbaje'n cobox ḫchakum. Oxc'al tu lajuj chixone'n.^f Nin e' ben ḫchakol lakak e'chk tnum kale atite't bembil i'.

² Yi ntaxk chiben, nintzun ben tlol jun elsawutzil scyetz:

“Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yi cosech wi'nin, poro yi e' ak'unwil qui'c mas chixone'n. Cha'stzun te, c'uchwok tetz yi taw cosech tan tk'ol i' mas ak'unwil tan je'se'n yi tetz cosech. ³Or bin tzibene'n, poro ni'cu'n stzibne'wok ḫchixo'l yi e' wunak chi na ban jun cneru' ḫchixo'l yi e' xo'j. ⁴Yi cxabenwok quil tzitcy'aj nin jun sam, nin quil tzitcy'aj nin mu'ë a'. Nin quil tz'oc nin ixajab. Nin quil xtaque' cu'nwok tan yol tbe' tu alchok scyetz yil tzic'ulwok. ⁵Ej nin yil cxopon xe jun ca'l, ba'n tzital te taw ca'l: ‘Tak' tzaj Kataj banl squibu’.⁶ Ko c'ulutxum yi jun najala'tz, stk'e' Ryos banl squibaj, ma yi ko qui' quil jal chibanal. ⁷Poro ko c'ulutxum e', ba'n tzun xcyaj cyenwok scyuch'. Nin ba'n baj yi e'chk takle'n ita'n yil tz'oyij tzitetz, na yi ak'unwil tajwe'n tan wane'n te yi tak'un. Quil tzijoy junt iposar. ⁸Ej nin yil cxopon tc'u'l jun ama'l ba'n baj yi e'chk takle'n ita'n yil tz'ak'lij tzitetz. ⁹Tz'acwoke' e' yabi'xi yi ate' lakak e'chk tnum, nin txolwok yi xtxolbil scyetz: ‘Txant tan tule'n yi tiemp tan toque'n Ryos tan cawu'n.’ Ya'stzun tajwe'n tzitalwok. ¹⁰Kol cxopon tul jun tnum kale qui na cyajwit quibit iyol, ba'n cxaben lakak be' tan talche'n yi yole'j: ¹¹‘Na katzan tan masle'n len yi puklaj te kukan tetz jun techl yi at tulbil chicawsu’. Poro oken tetz cyajalu' yi txant tan tule'n yi tiemp tan cawu'ne'n Ryos,’ c'chijwok sbantz,” stzun Jesús scyetz. ¹²“Ma jalu' jun cu'n swale' nin tzitetz: Yi e' wunaka'tz tz'ak'lok mas chicaws swutz yi chicaws yi e' aj Sodoma.

¹³ Ej nin ncha'tz tal Jesús:

“Lastum yi e' aj Corazín. Lastum yi e' aj Betsaida. Na wi'nin milawr bnixnak wa'n ḫchixo'l, poro quinin cyocsaj. Ba'n tcu'n klo' yi cho'nk bnixe'n e'chk milawra'tz ḫchixo'l yi e' awer nak yi najlche' le tnum Tiro tu yi tnum Sidón. Ja klo' chibisun tan cyetz quil, nin ja klo' chitz'ixpuj yi cyajtza'kl. Nin ja klo' chic'ole' tul tza'j nin ja klo' oc be'ch cyetz yi sac tu' tan ḫchajle'n yi wi'nin na chibisun tan quil. ¹⁴Cha'stzun te, yil tz'u'l yi k'ejal tan tak'le'n chicaws cyakil wunak, mas tcu'n chicaws yi e' aj Corazín scyuch' yi e' aj Betsaida tz'ak'lok ḫchiwutz yi e' aj Tiro tu yi e' aj Sidón, ¹⁵Ncha'tz yi axwok aj Capernaum, le iwutz itetz cxoponwok tcyaj' poro qui', na cho'n cxaben jo'l'i'n tq'uixc'uj.

¹⁶“Ma jalu' bin, alchok scyetz yil tocsaj yi yol yi stzitxole'wok, na tzun tocsaj weri inyoltz. Poro alchok scyetz yi quil tocsaj yi yol yi tzitxole'wok, qui tzun na tocsaj inyol. Nin qui na tocsaj yi yol yi jun yi nchinchakon tzaj,” stzun Jesús bantz scyetz.

Yi chipakxe'n yi oxc'al tu lajuj

¹⁷Itzun yi chipakxe'n yi oxc'al tu lajuj ḫchakum Jesús, wi'nin chitzatzine'n, itzun cyaltz:

—Kajcaw, nicy' nin yi e' espíritu cwent Bayba'n, ja che'l ojkuj yi nxcon yi bi'u' ka'n.

^f10.1 At copia yi ac'aj Testament le griego yi na tal yi i'tz oxc'al tu coblaj (72) yi tajlal yi e' “xchusbe'tz.

¹⁸Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—Yi in wetz, wilnak yi tele'n tzaj laju'n yi Bayba'n, yi Satanás, tcyal'. Lajke'l cwe'n mule'n wuxtx'otx' chi na cu jun xlitz!. ¹⁹Bitwok tzaj, yi in wetz swak'e' imporer tzitetz tan ixcyewe'n tan chiyak'pe'n yi e' lubaj tu sina'l'. Xcyekwok te cyakil ḥchamil yi icontr. Cya'll jun xcye' tzite'l'. ²⁰Poro quil cxtzatzinwok tan tu' yi na xcye'wok tan laje'n len e'chk espíritu cwent Bayba'n, ma na ba'n tcu'n yil cxtzatzinwok te yi ja wi't exo'cwok tajjal yi e' yi tz'iba'nt chibi' tcyal'.

Yi stzatzine'n Jesús

²¹Toque'n tzun lac'puj jun chin tzatzin tetz Jesús. Itzun taltz: “Ta!, yi ilu' teru' yi ilu' Ajcaw te yi tcyal' tu wuxtx'otx', swak'e' ink'ajsbil teru' na quinin ḥchaju' yi e'chk takle'n'a'tz scyetz yi e' yi tz'aknak cu'n cyajtza'kl, ma na cho'n nōchaju' scyetz yi e' yi qui tunin k'usij e!. Ntyo᷑ teru' Ta!, na ya'stzun tajbilu!”

²²Ej nintzun ben tlol scyetz yi e' ḥchusbe'tz:

—Cyakil yi e'chk takle'n yi na chinxcye' tan banle'n i'tz tan tu' yi ak'ijt imporer tan Intaj. Na yi in wetz yi in Cy'ajl Ryos, cya'll nin jun na el xtxum te yi ḥe'n wutane'n ma na ntin Intaj. Ncha'tz cya'l jun na el xtxum te yi ḥe'n tane'n Intaj ma na ntin in, scyuch' yi e' yi tzintxole' scyetz.

²³Ej nin ncha'tz te yi ate' chichuc cuntu', nin ben tlol scyetz yi e' ḥchusbe'tz:

—Ba'n itetz na na cxtzanwok tan xmaye'n yi e'chk takle'n yi na bajij jalu!. ²⁴Na tenstzaj at e' nachol scyuch' e' rey yi ya'stzun cyajbil tan tilwe'n, poro quinin quil. Ej nin ya'tz cyajbil tan tbite'n poro quinin quibit, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi elsawutzil tetz aj Samaria

²⁵Tpone'n tzun jun scyeri yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés te Jesús, nintzun octz tan pile'n. Itzun taltz:

—Max c'u'l'u' Ta!, poro ḡmbil tzimban tan incambal yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak?

²⁶Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—¿Mbi eka'n tan yi ley Moisés yi na ocu' tan si'le'n? ¿Mbi na tal teru'?

²⁷Saje'n tzun stza'wel yajtz:

—Lok'aj yi Awajcaw, yi aRyosil, tetz cu'n awalma', nin tetz cu'n awajtza'kl, nin tetz cu'n achamil, nin tetz cu'n ana'chl; nin lok'we' yi e' awisin chi na alok' awib atz. Ya'stzun na tal yi ley Moisés, —stzun i' bantz.

²⁸Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Ba'n atit. At le wi'u!. Poro tajwe'n tan bnolu' tane'n. Tzun cambaju' yi stz'ajbilu' tetz ben k'ej ben sak.

²⁹Itzun tan colol tib yi yaj tk'ab yi til, bene'n tzun jakoltz tetz Jesús:

—¿Na' scyetz e' inwisin Ta'?

³⁰Saje'n tzun stza'wel Jesús tan yi xtxolbile'j:

—At jun yaj yi cho'n saje'n le trnum Jerusalén. Cho'n at bembil i'-tz Jericó. Nintzun noj cyentz ḥchik'ab alk'om. Tele'n tzun chimajol yi be'ch tetz, nin lo'on cyentz cyak'un, nin e' icy'tz. Txant nin qui quim cyentz cyak'un.

³¹Itzun bantz, na tzun xon tzaj jun pale!. Ej nin yi bene'n tilol yi yaj yi q'uiixpnak, quil cy'en tu' i'-tz xlaj be!. Jak'enle'n wutz ban nintz yi ticy'e'n cu'n xlaj be!. ³²Ncha'tz, i nin ban jun scyeri yi e' tu Leví. Yi tpone'n i' le ama'la'tz, ben

tunin xmayil, nin icy'tz. ³³Na tzun xon tzaj jun yaj aj Samaria. Yi tpone'n kale atit yi q'uixpnak, nintzun el nin k'ajabtz te'j. ³⁴Toque'n tzun ḫkansal tibtz te'j, nintzun oc tan stz'aque'n. Nin oc kojol tz'ac'bil te yi q'uixpnak. I'tz jun jilwutz aceit tu win. Je'n tzun tk'oltz te tetz ḫchej, nin ben tcy'altz le jun mesón, nin octz tan q'uicy'le'n.

³⁵Itzun le junt eklok yi txant tan ticy'e'n, nin cyaj tk'ol pwok tetz taw mesón: "Ma jalú!, yi yaje'j yabi'x. Q'uiicy'leju!. C'achajú!. Kol sotz mas pwok tanu' te'j, tzinchoje' yil nult tzaj," stzun yaj ban cyentz. ³⁶Ma jalú!, scyeri yi ox yaja'tz yi e' icy' cu'n te yi yaj yi q'uixpnak cyak'un alk'om, ɬna' scyetz wisin i' bantz, le wutz teru? —stzun Jesús tetz yaj.

³⁷—Pues, i bin yi jun yi el quen k'ajab te'j, —stzun yaj bantz.

—Benku', nin bne'u' tane'ntz chi banak yi jun yaja'tz, —stzun Jesús tetz.

Yi xa'ke'n Jesús tan chixajse'n Mariy tu Mart

³⁸Itzun bantz yi na xon Jesús tbe', cho'n tzun tocompone'ntz tc'u'l jun aldey kale najle't jun xna'n yi na bi'aj Mart. Tk'ol tzun yi jun xna'na'tz ama'l tetz Jesús tan tocompone'n le ca'l i!. Wi'nin chitzatzine'n yi tpone'n Jesús tan chixajse'n.

³⁹At tzun jun titz'un yi xna'na'tz yi na bi'aj Mariy. Nintzun c'ole' cu'ntz te Jesús tan tbite'n yi yol i! yi na tzan tan xtxole'n. ⁴⁰Ma yi Mart, cho'n nin tzajnak wutz te tak'un. Bene'n tzun i'-tz tan talche'n tetz Jesús:

—Wajcaw, ɬqui pe' na el k'ajabu' swe'j yi inchuc nin na chintx'ujtij tan ak'un nin qui'c Mariy at tan wuch'eye'n? ɬQui polo' Ital ninu' noc tetz yi nink tz'oc tan wuch'eye'n?

⁴¹Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—A᷊ jun c'oloj Mart, tunin na sotz tu' ac'u'l tz tan banle'n wi'nin e'chk takle'n nin tunin na c᷊bisun tu'-tz. ⁴²Poro at jun xtxolbil yi mas tajwe'n. Ya'stzun yi nje' xtxa'ol awitz'un Mariy, nin cya'l jun lmajon len tetz.

Yi ḫchususu'n Jesús tan nachle'n Kataj

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹At tzun jun tir nin oc Jesús tan nachle'n Kataj le jun ama'l. Yi wi't nachol Kataj nintzun opon jun ḫchusbe'tz te'j nintzun taltz:

—Kajcaw, ko' ḫchuse'u' tan nachle'n Kataj chi banak tetz Wa'n tan chichusle'n yi e' tetz ḫchusbe'tz.

²Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Yil exo'cwok tan nachle'n Kataj, je bin tzitale'j:

‘Kataj yi atu' tcyaj', wi'nin xanil yi bi'u' Ta!.

Sajku' tzone'j wuxtx'otx' tan cawu'n skibaj.

Cawunku' tzone'j wuxtx'otx', chi na cawunu' tzi'n tcyaj'.^g

³Tak' tzaju' kawa' tetz jalú!.

⁴Cuye'u' kapaj, chi na kacuy ketz chipaj yi e' mas wunak.

Quil ko' stzakpninu' le il,' —c᷊chijwok sban.

⁵Ej ncha'tz, nin tal jun elsawutzil scyetz:

^g11.2 At copia le griego kale qui na jale't yi yol “yi atu' tcyaj’.” Tile'u' yi version popular, “Dios Habla Hoy”.

—Ok tu'-tz ka'n yi at jun yaj yi at tamiw, nin yi tamiw yaj, nin opontz te'l' nicy'ak'bal tan c'uche'n jun pawor tetz. Itzun taltz: 'Wamiw, bane'u' jun pawor swetz. Intx'ixe' cobox inwa' teru!. ⁶Na ja ul jun wamiw swe'j, yi aj pyaj i!. Poro qui'ct nin sowril ketz kawa' tan tak'le'n nin tetz.' ⁷Saje'n tzun stza'wel yi yaj yi at xe ca'l: 'Cuquen yaj, ja wi't jopxij puert wa'n. Nin na chiwit len innajal. Qui'c rmeril tan wuk'ol tzatz,' stzun yaj bane'l tzajtz. ⁸Bintzinin, —stzun Jesús, — qui ntak' yaj tan tu' yi cyamiw quib, poro tan paj yi qui nin tx'ixwjj yi tamiw yaj tan jakle'n tetz. ⁹Cha'stzun te swale' nin tzitetz: C'uchwok tetz Ryos, nin tz'ak'lok tzitetz. Elk italma' tan joyle'n yi banl Kataj, tzun jalok ita'n. Kol cxo'c il tan c'onle'n quen, sjakxok tziwutz nin tz'ak'lok itajbil. ¹⁰Na yi e' yi na chic'uch, tz'ak'lok scyetz. Ej nin cyakil yi e' yi na cho'c il tan joyle'n, sjalok cya'n. Ncha'tz cyakil yi e' yi na cho'c tan c'onle'n quen, sjakxok ḥchiwutz, nin tz'ak'lok yi cyajbil.

¹¹"Ncha'tz cya'l jun yi nink tak' jun c'ub tetz nitxajil kol jak jun pam tetz. Ncha'tz kol sjak jun cay quil tak' nin jun lubaj tetz. ¹²Ej nin kol sjak jun c'olob, quil tak' nin jun sina'j tetz.

¹³"I bin jalu' yi axwok itetz, axwok tu wunak nin qui'c nin ibalajil, poro na itak' balaj oy scyetz initxa!. Inintzun pyor Kataj Ryos yi at tcyaj, stk'e' i! yi Espíritu Sant scyetz yi e' yil cho'c tan c'uche'n tetz.

At porer Jesús tan xite'n chiporer yi e' espíritu cwent Bayba'n

¹⁴Itzun bantz, at jun tir na tzan Jesús tan telse'n len jun espíritu cwent Bayba'n twankil jun yaj. Mem yaj tan yi jun espíritu'a'tz. Ma yi tele'n yi espíritu Bayba'n twankil nintzun jilontz. Wi'nin cycle'e'n yab wunak te'l'. ¹⁵Poro at tzun e' cyultz: "Na xcy'e' tan telse'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n le chiwankil wunak tan tu' yi at porer Beelzebú yi wi'tz Bayba'n te i!" che'ch bantz.

¹⁶Ncha'tz at coboxt yi e' octz tan joyle'n puntil yi ḥe'nk jal til Jesús. Nin e' jak tetz tan bnol jun milawr yi na ḥchaj yi bintzinin cho'n na saj yi porer i! te Ryos. ¹⁷Poro nachon Jesús te yi cyajtza'kl yi i'tz tan suble'n tu' i! cyajbil. Bene'n tzun tlol scyetz:

"Xitok jun tnum ko na choyintzin yi e' wunak squibil quib. Ncha'tz jun najal, xitok kol choyintzin squibil quib. ¹⁸Ncha'tz yi Satanás, yi Bayba'n, kol choyintzin squibil quib ḥxe'n xtxicabaj tib? Cha'stzun te qui'c xtxolbil yi chiyolu' yi na caylu' swetz, yi tan tu' yi porer Bayba'n na chintzan tan laje'n len Bayba'n. ¹⁹Ncha'tz yi nink xcon yi porer Bayba'n wa'n tan laje'n len Bayba'n, ḥmbi tzun jilwutzil porer na xcon cyak'un e' cyuch'u' yi na xcy'e' tan telse'n len e' espíritu cwent Bayba'n? ¿Tetz ptzun Bayba'n yi porer yi na xcon cya'n? Qui!. Or bin quilu', na ite'n cyuch'u' chocopon tan xite'n yi cyajtza'klu'. ²⁰Poro yi in wetz na chintzan tan cyelse'n len yi espíritu cwent Bayba'n tan yi porer Ryos. Ej nin i'tz jun techl tetz cyeru' yi bintzinin ja wi't ul Ryos tan cawu'n ḥchixo'l'u'.

²¹"Ej nin je junt elsaawutzile'j: Ko at jun yaj yi cham, yi at ma'cl tan q'uiicy'le'n ca'l, quil tz'el be'ch tetz tan alk'om. ²²Poro kol tz'ocopon junt yi mas tcu'n cham swutz i!, xcyek tzun te'j. Nin tz'elepon majij yi ma'cl yaj tu cyakil yi be'ch tetz. Ya'stzun mimban te Bayba'n.

²³"Poro yi e' yi qui na xom chiwi' swe'j, e' contr swe'j. Nin yi e' yi qui na chitzan tan wuch'eye'n te wak'un, na chitzan cye'tz tan xite'n.

**Ba'n na cho'c yi e' espíritu cachi' twankil jun yaj yi ko qui'c Espíritu Sant tan
makle'n chiwutz**
(Mt 12.43-45)

²⁴Ej, nin xcon junt elsawutzil tan Jesús:

“Yi na el yi espíritu cwent Bayba'n te talma' jun yaj, cho'n na ben yi jun espíritu'a'tz tan joyle'n junt posar lakak e'chk ama'l. Poro tan tu' yi cya'l na jale't posar ta'n, na tzun octz tan xtxumle'n: ‘Ba'n tcu'n chimpakxok kale nne'l tzit,’ stzun i' na bantz. ²⁵Ma yi na opont kale elnak tzit, chumbalaj nin tane'n yi ama'll tan c'ulche'n, na nuq'uijt tan yi taw. ²⁶Nin tzun na bent yi jun espíritu cwent Bayba'n'a'tz tan joyle'n jukt espíritu yi pyor tcu'n tan chinajewe'n tuch' te talma' yaj. Pyor tcu'n tzun na ban yi tajtza'kl yaj swutz yi ntaxk tzaj el yi jun,” stzun Jesús bantz.

Yi e' yi bintzinin at chibani

²⁷Itzun bantz te yi na tzan Jesús tan xtxole'n yi e'chk xtxolbila'tz at tzun jun xna'n ḥchixoi'l yi e' aj bitanl yi chin wi' nin bantz tan yol, itzun taltz:

—Chumbalaj nin yi xna'n yi mma'langu', nin yi ntxu'tzanu', —stzun i' bantz tetz Jesús.

²⁸Bene'n tzun tlol Jesús:

—Mas tcu'n chibani yi e' wunak yi na quibit yi yol Ryos nin yi na chibani tane'n, —stzun i' bantz.

Yi e' yi ntin milawr na chijak

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹Ma yi cyule'n nil jun c'oloj wunak te Jesús, itzun taltz scyetz:

“Cyakil e'u' chin juntlen nin e'u'. Na ntin na chitzanu' tan jakle'n jun techl tan lajluchaxe'n ḥchiwutzu' yi in yi Cristo. Poro quil chajxij jun techl scyeru', ma na ntina'tz yi techl yi mban Jonás. ³⁰Na ja xcon tan Ryos tetz jun techl scyetz yi e' aj Nínive. Poro ncha'tz in, na chinxcon tetz jun techl scyeru'. ³¹Ej nin yil tz'ul tzaj yi wi'tzbil k'ejal, nin yil tz'oc Ryos tan tak'le'n chicawsu', ncha'tz yi reina yi cho'n saje'n cwe'n tzi'n tan tbite'n yol Ryos, ncha'tz i' stk'e' mas quilu'. Na yi i' tetz chin joylaj nin saje't tan tbite'n yi balaj tajtza'kl yi rey Salomón. Poro yi jalu' at jun yi at ḥchixoi'l yi mas balaj tcu'n tajtza'kl swutz yi rey Salomón. Poro qui na cyaju' cyocsaju' yi tetz yol. ³²Ej nin ncha'tz yi e' aj Nínive, chocopon tan tak'le'n quilu', na yi e' cyetz ja je' chitx'i xpul cyajtza'kl tan tu' yi toque'n Jonás tan xtxole'n yi tajbil Ryos scyetz. Wech na at jun aj txolnl ḥchixoi'l jalu' yi at mas k'ej swutz Jonás, poro qui na cyaju' cyocsaju' yi yol i'!

Yi e'chk elsawutzil yi xcon tan Jesús tan ḥchajle'n yi lajluch cu'n yi tetz ḥchusu'n
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³“Je jun elsawutzile': Yi weri inchusu'n qui jopij na ni'cu'n chi yi na oc k'a'kl jun cantil. Qui'c xac yi kol kajop cu'n tan jun cajon. Ma na cho'n na je' ch'imba'n tcyaj' tan xtxeke'n xe ca'l. Ncha'tz wutane'n wetz tu inchusu'n, chin clar cunin na wulej. ³⁴Ej nin je junt elsawutzile': Tan kawutz na kaxmayine't. Ej nin yi ko ba'n kawutz, na lajluchax yi e'chk takle'n skawutz. Poro yi ko maymuj kawutz,

ni'cu'n tzuntz chi yi ato'k tul tz'o'tz. Ncha'tz tane'n jun yaj, yi ko jopij wutz tajtza'kl, at tzun yajtz tul jun chin tz'o'tz wutzel.³⁵ Or tzun quilu'-tz, jopxi'ch wutz cyajtza'klu'.³⁶ Na ko jopij wutz cyajtza'klu' quil lajluchax inchusu'n ḥchiwutzu'. Poro yi ko list e'u' tan tbite'n inyol, nin ko jakij wutz cyajtza'klu', slajluchaxk tzun inchusu'n ḥchiwutzu', chi na lajluchax e'chk takle'n tc'u'l tkan k'ak!''

Yi lajluchaxe'n yi chipaltil yi e' parisey tan Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40 Lc 20.45-47)

³⁷Yi wi't talol Jesús yi yola'tz, nin oc jun parisey tan moxe'n tan bene'n tan wa'a'n tuch!. Yi tocompone'n Jesús xe ca'l, nin c'ole' quentz te mes.³⁸ Wi'nin tele'n yab yi jun pariseya'tz te Jesús, na qui xansaj i' yi k'ab yi toque'n i' tan wa'a'n chi tane'n chicstumbr yi e' parisey.

³⁹Bene'n tzun tlol Kajcaw Jesús tetz:

—Bintzinin, yi e' cyeru' yi e'u' parisey, na chitx'aju' solte'j chilaku' tu chiwasu!. Poro qui na cho'cu' il tan telse'n yi e'chk takle'n cachil' yi at te cyalma'u!, na ntin xkant tzaj nink na cyaju!.⁴⁰ ¿E' pe'u' yab? Na ko ya'tz tajbil Ryos tan tele'n chitx'ajolu' yi tz'il yi at solte'j chilaku', ɿnk'era'tz pe' tajbil Ryos tan tele'n yi e'chk takle'n cachil' yi at te cyalma'u?⁴¹ Ba'n tcu'n yi nink cyoyu' mu'x chimebi'lu' scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz, chocpon tzunu'-tz tetz mero balaj.

⁴²“Lastum e'u' parisey, na bintzi na cyak'u' chidiesmu' te yi alwenu' tu yi luta' tu cyakil jilwutz itzaj yi na cyawaju!. Poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n balaj yi na tzatzin Ryos te'j, nin qui na chitzanu' tan ḥchajle'n yi lok' ib yi na jal tu Ryos. Ba'n na chibantu' yi na cyak'u' chidiesmu', poro lastum, qui na chitzanu' tan banle'n tane'n cyakil cu'n tajbil Ryos.⁴³ Lastum e'u' parisey, na ntin na cyaju' chic'ole'u' tibaj yi chem kale na jale't k'lej jun yaj. Ej nin yi na chibenaku' tc'a'yil, ntin na cyaju' yi chin yut' cunin chik'ajlan wunak scyerp!

⁴⁴“Lastum e'u' na na chitzanu' tan xtx'olche'n xo'l yi ley Moisés scyetz wunak poro chiplaj tuwu', chiwutz tuwu' tu chichusu'n!. Ni'cu'n e'u' tu jun alma' yi mukxnakt, yi qui'c techl kale mukij cu'nt. Ncha'tz quitane'n yi e' wunak yi na chixom te yi chichusu'n!. Quinin tz'icy' scyetz yi na chixubsij cyanu'.

⁴⁵Saje'n tzun stza'wel jun scyeri yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, itzun taltz:

—Ta', tan yi xtxolbile'j yi na tzanu' tan talche'n ncha'tz na tzanu' tan telse'n ketz kak'ej, —stzun yaj tetz Jesús.

⁴⁶—Bintzinin yolu' na nk'e'l tz mas balaj e'u' ḥchiwutz yi e' parisey, na na chitzanu' tan xtxumle'n wi'nin e'chk ca'wl tan chixome'n wunak te'j, poro yi e' cyeru' siquierk nin mu'x tal nak chitzanu' tan banle'n tane'n e'chk ca'wla'tz.

⁴⁷“Lastum yi e'u' yi na cho'cu' tan nuc'le'n chinichil yi e' k'ajtzun elsanl stzi' Ryos, yi e' te'n chimam chite'u' e' quimsan.⁴⁸ Na cho'cu' tan nuc'le'n yi e'chk nicha'tz poro ni'cu'n cyajtza'klu' chi banake! yi e' chimam chite'u', yi e' oc tan chibiyle'n yi e' elsanl stzi' Ryosa'tz. Na tan tu' yi na chitzanu' tan banle'n ba'n te yi chinichil, ni'cu'n na elepong chi e'u' nin biyon cyetz. Na ite'n nin cyajtza'klu' chi cyajtza'kl yi e' chimam chite'u'.

⁴⁹“Cha'stzun te talnak Ryos, yi jun yi tz'aknak cu'n tajtza'kl: ‘Che' inchake' nin elsanl intzi' scyuch' yi e' weri in apostl ḥchixo'l yi e' wunake'j. Poro chocpon yi e' wunak tan chibuchle'n nin tan chibiyle'n cu'n, chij Ryos banak cyen.⁵⁰ Tan tu' yi ya'tz na chibantu', chichoje'u' yi cyeru' chicawsu' tu chicaws yi e' chimam

chite'u', yi ocnake' tan chibiyle'n yi e' elsanl stzi' Ryos sajle'nix tunintz. ⁵¹ Na cyakil yi il yi chijuchnak yi e' chimam chite'u' jetz yi quime'n Abel jalen cu'n yi quime'n Zacarías cya'n nicy'al yi altar tu yi templo, e' cu'nul lchojon tetz.

⁵² "Lastum e'u' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Na qui na cyak'u' ama'l scyetz yi e' wunak tan tele'n chitxum te yi bintzi. Nin ncha'tz e'u', qui na el chitxumu' tetz. Cha'stzun te quil chiclax yi e' yi nternin na el cyalma' tan chiclaxe'n, —stzun Jesús bantz.

⁵³ Yi tele'n tzaj i' xe ca'l, cyoque'n tzun yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés scyuch' yi e' parisey tan xuxe'n, ⁵⁴ nin tan joyle'n puntil yi xé'nk tan tlol i' jun xtxolbil tan jale'n til.

Kaxomi'ch te cyajtza'kl e' parisey

12 ¹Chimolol tzun quib jun c'oloj wunak te Jesús. Jat lo' mil chixone'n. Nin wi'nin chipitol quib tan paj yi quintech nin e'. Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz yi e' xchusbe'tz. Itzun taltz:

"Je jun xtxolbile'j yi chin tajwe'n cunin tan itbital. Or bin tzitil, acxomi'chwok te cyajtza'kl yi e' parisey, na chiwutz tu', chiplaj tu' yi na cyocsaj quib balaj.

²Poro qui'c nin jun takle'n yi nink je tx'otx' tibaj, yi qui'k lajluchax tzantzaj. Nin qui'c nin jun takle'n yi nink tz'ewij yi qui'k lajluchax. ³ Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, qui'c nin jun yol yi na yolchij ewun cu'n yi qui'k skojan. Qui'c nin jun yol yi na a'lchij jasnewe'n cu'n xe jun ca'l yi qui'k tz'el stziblal.

Yi jun yi ba'n kaxob tetz

(Mt 10.28-31)

⁴ "Axwok inchusbe'tz, axwok wamiw, swale' jun xtxolbil tzitetz: Quil cxobwkoy scyetz yi e' yi ntin na chixye' tan quimse'n iwankil, na ntin iwankil na chixye' cye'tz tan biyle'n. ⁵ Poro swale' nin tzitetz yi na' scyetz yi jun yi ba'n cxobwkoy tetz. Xobenwok tetz yi jun yi ba'n na xcy'e' tan quimse'n iwankil nin tan pitle'n nin italma' tq'uixc'uj. Ya'stzun yi jun yi ba'n cxobwkoy tetz.

⁶⁻⁷ "At ixac swutz Ryos, na je jun elswutzile'j: Yi e' tal ch'u'l na chic'ayij o' tal tan cobox ntzi' centaw, poro qui'c nin jun yi qui'k ilijt tan Ryos. Qui bin cxobwkoy scyetz yi e' mal naka'tz. Na ɻnk'e'tz pe' mas tcu'n iwalil x̄chiwutz jun c'oloj ch'u'l? Mpe ik xi'il iwi', ajla'nt tan Ryos.

Ba'n cyeri e' yi qui na chixob tan talche'n yi xomche' te Jesús

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Ncha'tz, swale' nin tzitetz: Ba'n cyeri yi e' yi qui na chixob tan talche'n yi xomche' swe'j. Na yi ko ya'tz na chibán, swale' chitziblal yi ate' tetz wajal x̄chiwutz cyakil yi e' ángel tetz Ryos. ⁹ Poro yi e' yi na chixob tan talche'n scyetz wunak yi na chixom swe'j, ncha'tz in, swale' x̄chiwutz yi e' ángel tetz Ryos yi qui xomche' swe'j.

¹⁰ "Cyakil yi e' yi na cho'c tan inyolche'n, scuylok chipaj. Poro yi e' yil cho'c tan jisle'n yi Espíritu Sant, qui'c cyetz cuybil chipaja'tz.

¹¹ "Quil cxbisun yil cxben ticy'le'n x̄chiwutz yi e' wi' banl wi' tetz sinagoga, nka x̄chiwutz yi e' alcal. Quil cxo'c tan xtxumle'n yi mbi jilwutz yol xconk ita'n tan stza'we'n nin yi cyetz chiyol. ¹² Quil cxbisun ta'n na i yi Espíritu Sant tz'ocopon tan tak'le'n kulil iyol yil cxo'c tan yol.

Yi ric yi ntin k'uklij c'u'l te mebi'l

¹³ Bene'n tzun tlol jun scyeri yi e'a'tz yi ate'-tz:

—Ta', tale'u' tetz yi witz'un tan tk'ol mu'x wetz te yi mebi'l yi k'ajtzun kataj yi at cyen.

¹⁴ Bene'n tzun stza'wel Jesús:

—Yaj, nk'e'tz in pujul ixo'lwok, nk'e'tz in jatxol tx'otx'.

¹⁵ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz cyakil yi e' mas wunak:

—Or quilu' yi ajtza'kl yi xkant tzaj nink na taj. Na mpe wi'nink mebi'l jun yaj, quil xcy'e' yi mebi'la'tz tan jalse'n yi stz'ajbil.

¹⁶ Talol tzun Jesús junt elsawutzil scyetz:

"At jun yaj yi chin ric nin, yi chumbalaj nin yi e'chk cosech yi na je' ta'n. ¹⁷Toque'n tzuntz tan xtxumle'n tc'u'l cuntu!. Itzun taltz: '¿Mbil tzimban te incosech? na qui'c nin ama'l kalel tzincolwit. ¹⁸Ah, je tzimbane'j, tzinxite' cu'n cyakil yi e'chk inc'ojaj yi co'chk. Nin tzimbne' coboxt yi mas nim tcu'n. Ya'stzun wulejtz tan colche'n cyakil yi incosech tu cyakil yi e'chk takle'n yi colij wa'n. ¹⁹Ba'n tzun nuje'-tz. Qui't tzun bisun walma', na ja molxij inwa' tetz ala' tiemp. Nujek, chinwank, nuc'a'k, chintzatzink, stzun yaj tc'u'l cuntu!. ²⁰Poro saje'n tzun tlol Ryos tetz: 'Yaj, chin yab nin aă, na căquimok te ak'bale'j. Nin yi e'chk takle'n yi ja wi't baj amolol, apart scambok te'j,' stzun Ryos bantz tetz. ²¹Ma jalú!, stzun Jesús scyetz wunak. Ya'stzun sbajok scye'j yi e' yi ntin na chitzan tan xtxumle'n chimebi'l, nin qui na chitzan tan xtxumle'n e'chk takle'n yi na tak' tzatzin tetz Ryos," stzun Jesús.

Yi sotzaj c'u'lal

(Mt 6.25-34)

²² Ncha'tz tal Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz:

"Cha'stzun te swale' nin tzitetz, quil sotz ic'u'l tan iwa', nin tan be'ch itetz, ²³na ja tak' Ryos yi kaxew, ¿qui ptzun ltak' kawa' jalú? Ncha'tz i'l bnol kawankil, ¿qui ptzun ltak' be'ch ketz? ²⁴Nque'nwok tan xtxumle'n yi e' joj, yi ñe'n quitane'n. Qui na cyawaj cyetz co'n. Qui'c cyetz chicosech, nin qui'c cyetz chic'ojaj, nin qui'c cyetz cu'lbil quixi'n, poro na chiwan tan Ryos. ¿Nk'e'tz pe' mas balaj tcu'n ax itetz ñchiwutz yi e' joja'tz? ²⁵Quil ben ñkon mas tiemp jun yaj tan bis tan o'kl. ²⁶Quil xcambijwok te jun takle'n tan tu' yi na sotz ic'u'l. Ko ya'tz ñnxac tzun na sotz ic'u'l tan cyakil yi e'chk takle'na'tz?

²⁷"Nque'nwok tan xtxumle'n yi e'chk buch. Qui na cho'c cye'tz tan jicy'le'n nok!. Qui na cho'c tan chem. Poro jun cu'n yol swale' nin tzitetz, mas tcu'n na chiyub yi bucha'tz swutz yi balajil yi be'ch tetz k'ajtzun rey Salomón. ²⁸Ej nin ko na yub yi e'chk xtze' tan Ryos yi cobox ntzi' k'ej na ñchaj, nin na ben te'tz tk'ak!, ¿qui ptzun cxwekxij itetz tan Ryos, yi axwok itetz yi cho'n k'uklij ic'u'l te'j? ²⁹Qui bin cxbisun tan iwa' nin tan itc'a!. ³⁰Na yi ko na cxbisun ta'n, ni'cu'n tzun axwok scyuch' cyakil yi e' mas wunak yi ntina'tz cyajbil tan jale'n chiwa!. Poro yi axwok itetz na til Kataj cyakil yi tajwe'n tzitetz. ³¹Nque'nwok tan xtxumle'n yi tajbil Ryos, tz'ak'lok tzun cyakil yi e'chk takle'n yi tajwe'n tzitetz," stzun Jesús bantz scyetz yi e' ñchusbe'tz.

Kajoye' yi kamebi'l tcyaj

(Mt 6.19-21)

³² "Axwok tal wawun tane'n. Ej nin qui'c mas tal ixone'n, poro quil tzicabej ic'u'l, na ya'stzun tajbil Ryos tan tk'ol i' ama'll tzitetz tan inajewe'n tuch' tetz

ben k'ej ben sak.³³ C'aywok bin imebi'l, nin oywok nin yi jamel scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz. Ko ya'tz tzibán, sjalok jun imebi'l tcyaj', jun mebi'l yi quil sotz. Nin quil tz'ocopon alk'om te'j. Nin quil tz'ocopon poc' te'j.³⁴ Cyakil yi e' yi na chitzan tan ḫchamle'n yi chimebi'l tcyaj', ya'stzun yi e' yi cho'n nin ajlij chic'u'l tcyaj'. Na kale atite't mebi'l jun yaj, ya'tz nin ajle't c'u'l.

Kabne' list kib

³⁵ "Cha'stzun te banwok list itib. Nin ba'n tz'oc k'a'kl icantil.³⁶ Nin ba'n tzibánwok chi na ban jun q'uicy'lom ca'l yi na cyaj tan q'uicy'le'n yi ca'l patrón yi na ben i' te jun quicuyuji'n. Na txekun k'ak' ta'n, nin list atit tan jakle'n puerit yi na ul tzaj yi patrón.

³⁷ Ba'n cyeri yi e' mosa'tz yi na chitzan tan ḫch'iwe'n tulbil chipatrón. Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yil tz'ul chipatrón, tz'ocopon i' tan banle'n chiwa' yi e' mosa'tz. Scawunk tzun i' tan chiwane'n wi mes. Ite'n nin chipatrón tz'ocopon tan jatxle'n nin chiwa'.³⁸ Ba'n cyeri yi e' mos yi ate' nintz tan ḫch'iwe'n chipatrón yi na ul. Qui'c na ban mpe nicy'ak'bal tz'ul chipatrón, nka skil cuntu', poro ate' nintz tan ḫch'iwe'n.

³⁹ "Ncha'tz nque'nwok tan xtxumle'n yi xtxolbile'j: Yi nink tz'el xtxum jun taw ca'l tetz yi oril yi tz'ul jun alk'om xe ca'll, quil tak' ama'l tan tele'n be'ch tetz tan yi alk'om.

⁴⁰ Ncha'tz axwok itetz, or tzitilwok. Banwok list itib, na qui cunin tz'icy' tzitetz yil nu'l tzaj, yi in yi in Bajx Cy'ajol," sztun Jesús bantz scyetz yi e' ḫchusbe'tz.

Yi cupral balaj tu yi ploj

(Mt 24.45-51)

⁴¹ —I bin jalu' Ta!, —stzun Lu' tetz Jesús, —yi xtxolbile'j yi na tzanu' tan xtxole'n, ḫketz cuntu' pe', nka ncha'tz cyetz cyakil wunak? —chij Lu' tetz.

⁴² Bene'n tzun stza'wel Jesús:

"Ba'n cyeri yi e' martoma' yi ba'n na k'uke' c'u'l yi patrón scye'j. Ba'n cyeri yi e'a'tz yi toque'n cu'n chitxumu'n tan banle'n tane'n yi tajbil chipatrón, nin tan jatxle'n chirasyon yi e' mos.⁴³ Ba'n cyeri e' martoma'a'tz yi ya'tz na chitx'ujtij te'j yi na ul tzaj chipatrón.⁴⁴ Jun cu'n yol na wal nin, yi jun jilwutz martoma'a'tz, tz'ak'lok mas cyetz chik'ej tak'un chipatrón. Na tz'ak'lok chik'ej tan chicawune'n tibaj cyakil mebi'l yi chipatrón.⁴⁵ Poro lastum yi e' martoma' yi na cho'c tan xtxumle'n: 'Quil tz'ul chan kapatrón.' Nin tan paj yi jun ajtza'kla'tz na cho'c tan chibuchle'n yi e' mos. Nin na cho'c tan xtxumle'n tan banle'n e'chk tzatzin ḫchixo'l cyetz. Nin na oc a' ḫchiwi'.

⁴⁶ Lastum yi jun jilwutz martoma'a'tz na quinin tz'icy' scyetz yil tz'ul tzaj chipatrón. ḫchilo'onk tan xicy'xab tan chipatrón. Nin chocopon ta'n tetz cyajjal yi e' pajol ca'wl.

⁴⁷ "Na cyakil yi e' martoma' yi elnak chitxum tan banle'n tane'n tajbil chipatrón, poro qui na bnix cya'n, ḫchitije' cyera'tz wi'nin tz'u'm.⁴⁸ Ma yi e' yi quinin tz'icy' scyetz, yi na chixubsij tan banle'n tane'n yi tajbil yi chipatrón, ilenin ḫchicawsok mu'ṅ. Na yi e' yi ak'ijt wi'nin cyajtza'kl, chin tajwe'n cunin yil wutzin mas yi cyak'un ḫchiwutz yi e' yi qui'c mas cyajtza'kl. Ncha'tz yi e' yi ak'ijt wi'nin chixajbil, chin tajwe'n cunin yil wutzin mas yi cyak'un cya'n ḫchiwutz yi e' yi qui'c mas cyetz cyajtza'kl ak'ijt.

Sjalok oyintzi' ske'j yil kocsaj

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ "Na tan tu' yi nnu'l wetz tzone'j wuxtx'otx', tz'ocopon k'a'kl oyintzi'. Nin ḫe'nk yil xe't chan.⁵⁰ Poro quil xe'tij jalen cu'n yil tzintij q'uixc'uj. Nternin na el

walma' yi nink tz'ul chan yi jun tiempa'tz lajke'l. ⁵¹ ¿Mbi na itxum? ¿Sjalok pe' tzatzin tzone'j wuxtx'otx' tan yi nnu'l? Quil jal tan tu' yi nnu'l, poro sjalok chi'ch c'u'lal. ⁵² I sbne' opon tunintz, at najal yi sjalok oyintzi' ḫchixo'l tan paj weri inchusu'n. Ko at o' xone'n tul jun najal, sjalok oyintzi' ḫchixo'l. Chocopon lo' ox tan contri'n scye'j cob, nka chocopon cob tan contri'n scye'j ox. ⁵³ Ḫchi'chok c'u'l jun yaj te cy'ajl, nka jun cy'ajol te taj. Ḫchi'chok c'u'l jun xna'n te tal, nka yi tal te xtxu!. Ncha'tz yi wutzile'n ilibaj te yi tlub, nka yi ilibaj te yi wutzile'n tlub.

Yi e' judiy qui nin pujx cya'n yi mbi eka'n tan Jesús
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Itzun ben tlol scyetz cyakil wunak:

“Yi na quil ninu' yi na nuc' cu'n tib yi sbak' toque'n tzi'n, jalcu'n na cyalu' yi tz'ul abal. Nin ya'tz nin na bantz. ⁵⁵ Ncha'tz yi na saj cyek'ek' cwe'n tzi'n na cyalu' yi sjalok tz'a', nin ya'tz nin na bantz. ⁵⁶ Na pujx cyanu' yi e'chk techl yi na jal tcyaj. Poro chiwutz tuwu', chipraj tuwu' yi na cyalu' yi e'u' tetz Ryos. Na qui na pujx cyanu' yi mbi na bajij ḫchixo'l.

⁵⁷ “¿Nxac yi qui na pujx cyanu' yi mbi'tz yi balaj yi na bnix tan Ryos ḫchixo'l?

⁵⁸ Nin je jun elsawutzile'j: Yi na chibenu' tu yi chicontru' tan pujle'n xtisya' tpiita, na chijoyu' puntil tan xite'n yi oyintzi' yi ntaxk choponu' swutz yi pujul xtisya'. Na ko qui', i' chijatxon ninu' ḫchik'ab e' polisiy tan cyoqe'nu' xetze' cya'n. ⁵⁹ Jun cu'n yol, qui'c rmeril tan cycle'nu' liwr jalen cu'n yil chichoju' cyakil yi chimultu!.”

Ko quil kabisun tan kil sotzel kawutz sbne'

13 ¹I cunin na tzan Jesús tan xtxole'n yi cyopone'n cobox yaj tan talche'n jun xtxolbil tetz. Itzun cyaltz:

—At cobox aj Galilea yi i cunin na chitzan tan biyle'n chitx'ixwatz yi cyopone'n biyol cyetz tak'un Pilato. Ej nin yi cyetz chi'ch'el nin yuj tib tu yi ḫch'el yi chitx'ixwatz, —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

²—Na lo' cyal cyeru' yi ja chitij yi q'uixc'uja'tz tan paj yi mas tcu'n cyetz quil ḫchiwutz cyakil yi e' mas aj Galilea. ³Poro qui!. Ma yi e' cyeru', ko quil chibisunu' tan quilu', nin ko quil chitx'ixpuju' yi cyajtza'klu', sotzel chiwutzu' sbne!. ⁴Nin ncha'tz yi chiquime'n yi wajxoklaj wunak tzak' yi culunil, yi ncu' woc' le ama'l Siloé, ja lo' chitxumu' yi mas tcu'n cyetz quil nchijuch ḫchiwutz cyakil wunak aj Jerusalén. ⁵Poro qui!. Nin ncha'tz e'u', ko quil chibisunu' tan quilu', nin ko quil chitx'ixpuju' cyajtza'klu' sotzel chiwutzu' sbne!, —stzun Jesús scyetz.

Yi xtxolbil tetz jun wi' lo'baj yi qui na wutzin

⁶Tlol tzun Jesús junt elsawutzil scyetz:

—Oktz ka'n yi at jun yaj yi cu'nak tawal jun wi' ibë tc'u'l jalaj xtx'otx!. Bene'n tzun i' tan tilwe'n ko at wutz, poro quinin jal jun wutz ta'n. ⁷Itzun taltz tetz yi q'uicy'lom ama'l: ‘Oxix yob yi wa'wle'nix tan xmaye'n yi wutz yi jun wi' ibë'e'j poro qui'c jun wutz na jal wa'n. Ma jalu', tame'n, na tx'otx' tu' na mak,’ stzun taw luwar tetz yi q'uicy'lom. ⁸‘Ta!', chij yi mos, ‘cuk tu' junt yobtz. Nocopon tan banle'n ba'n tetz. St'ok awon wa'n txe!. ⁹Nin kol wutzin, qui tzun stamu'-tz, poro ko quil wutzin kalena's tzun stame'nu'-tz, stzun q'uicy'loma'tz tetz taw ujul, —chij Jesús bantz scyetz.

Yi tule'n yos tu jun xna'n le jun k'ej ujle'n

¹⁰ Itzun bantz, at jun tir na tzan Jesús tan chichusle'n wunak le jun sinagoga.

¹¹ At tzun jun xna'n yi sken el wajxoklajix yob yi tz'amij tan jun yabil. Je'nak tlen tunin ḥocpuj tan yi jun yabilia'tz. Nin quinin na je' te'j. ¹² Yi bene'n tilol Jesús jun xna'n'a'tz nintzun saj ḥchakoltz. Itzun taltz tetz:

—Ja wi't ul yos tzawuch!, —stzun Jesús bantz tetz.

¹³ Nin je' tk'ol Jesús yi k'ab twi', ninin ul yos tuch!. Toque'n tzun xna'ntz tan tak'le'n k'ajsbil tetz Ryos. ¹⁴ Poro yi ajcaw tetz yi sinagoga wi'nin ḥchi'che'n c'u'l te Jesús tan paj yi mmu'l yos ta'n tu jun wunak le jun k'ej ujle'n. Cha'stzun te tlol i' scyetz cyakil wunak:

—At kak k'ej tetz ak'un. Ej nin tc'u'l yi kak k'aja'tz ba'n chu'l'u' tan tz'ac ib. Qui na waj yil chu'l'u' tan tz'ac ib tc'u'lak jujun k'ej ujle'n, —stzun ajcaw tetz sinagoga scyetz wunak.

¹⁵ Bene'n tzun tlol Jesús:

—Chiplaj tuwu!, chiwutz tuwu!, na tc'u'l yi jun k'ej ujle'n qui'c nin jun scyeru' yi qui'k na stzakplen yi tetz wacx nka tetz buru' tan ḥchajle'n tc'a!. ¹⁶ Ko ya'tz na chibantu' le jun k'ej ujle'n, qui'c pe' cu tan tulse'n yos tuch! yi xna'ne'j le jun k'ej ujle'n. Na ja el wajxoklajix yob yi xtx'amxle'nix tan yabil. ¹⁷ At ptzun kil te'j kol tz'u'l yos tu jun wunak ka'n le jun k'ej ujle'n? —stzun Jesús scyetz.

¹⁷ Wi'nin chitx'ixwe'n yi e' contr Jesús yi quibital yi xtxolbila'se'j. Ma yi e' mas wunak wi'nin chitzatzine'n te yi e'chk takle'n balaj yi na bnix tan Jesús.

Yi elsawutzil tetz tijal muxtans

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: “¿Mbik xcon wa'n tan ḥchajle'n scyeru' yi ḥe'n quitane'n yi e' yi xomche' te Ryos jalu'? ¿Mbik elsawutzilil xcon wa'n? ¹⁹ Je bin tane'ne'j: Ni'cu'n e' chi jun bak'wutz muxtans yi cu' tawal jun yaj le xtx'otx!. Jalcunin je'n mule'n. Chumam nin wutz tkan ban, chi jun wi' tze!. Poro ja cho'c ch'u'l tan banle'n chisoc wi'ak k'ab.”

Yi elsawutzil tetz yi xtx'amil pam

²⁰ Ncha'tz tal i!: “¿Mbik junt elsawutzil xcon wa'n tan ḥchajle'n scyeru' yi ḥe'n quitane'n yi e' yi xomche' te Ryos? ²¹ Je bin quitane'ne'j: Cho'n quitane'n chi na tulej jun xna'n yi na yuj cu'n mu'x tx'am tc'u'l ox chin ma'llbil arin, poro na ben lo'on yi tx'ama'tz tc'u'l cyakil arin.”

Yi be' juj wutz

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Ticy'e'n tzun i' lakak e'chk tnum tu e'chk aldey tan tpone'n jalen Jerusalén. Nin octz tan chichusle'n e' wunak lakak e'chk ama'la'tz.

²³ At tzun jun yaj jilontz tetz. Itzun taltz:

—Ta!, chinch wetz qui'c mas kaxone'n yi o' yi skaclaxok, —stzun yaj bantz tetz Jesús.

²⁴ —Chibne'u' puers tan cyoque'n pone'nu', na chin latz'luj nin yi puert. Na jun cu'n, at wi'nin e' yi na klo' cyaj cho'c poro quil tz'ak'lilj ama'l scyetz, na jajtz yi

na jop cu'n yi taw ca'l yi puert ḫchiwutz.²⁵ Qui'ct rmeril mpe ate' ninku'-tz wutz puert. Qui'c rmeril mpe nink cho'cu' tan c'onle'n quen wutz puert nin tan sich': 'Ta' jake'nu' puert skawutz.' Qui'c rmeril tan jakxe'n yi puert, na stale'l tzaj taw ca'litz: 'Qui wajske'n iwutz.'²⁶ Qui'c rmeril mpe nink cyalu!: 'Poro ta', ja kawan, nin ja kuc'a' tuch'u', nin ja ko' ḫchusu' lakak be' le katanum,' che'chu' sbne!.²⁷ Qui'c rmeril, na tz'elu'l stza'wel xe ca'l: 'Qui wajske'n iwutz. Quitele'nk, na axwok pajol ca'lwl,' stzun i' sbne'-tz scyeru'.²⁸ Ḫchok'oku' nin ḫchi'chok chic'u'lul' yil tz'el chitxumu' tetz yi quibe'u' cyajjal yi e' yi nsken wi't chicambaj yi balaj tiemp yil cawun Ryos. chi quitane'l Abraham tu Isaac tu Jacow, scyuch' cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos yi ḫchicambok te yi jun balaj tiempa'tz.²⁹ Ej nin ncha'tz at wi'nin jilwutz wunak bene'n tz'i'n wi munt yi chitzatzink yil cha'tij tul yi jun balaj tiempa'tz yil cawun Ryos.³⁰ Poro le chiwutz cyeru' qui'c noc chibalajil yi e' wunaka'tz, ma swutz Ryos e' balaj. Ncha'tz at e' ḫchixo'lul' yi na cyocsaj quib balaj, poro swutz Ryos qui'c noc chibalajil.

Yi tok'e'n c'u'l Jesús scye'j aj Jerusalén

(Mt 23.37-39)

³¹I cunin na tzan i' tan xtxole'n yi yole'j yi cyopone'n cobox parisey. Itzun ben cyaloltz tetz Jesús:

—Ba'n tcu'n yi nink tz'elu' ojk tzone'j tnum, na yi tajbil Herodes i'tz tan biyle'nu', —che'ch e' parisey bantz tetz Jesús.

³²—Nak cyale'u' tetz yi jun tal prowa'tz: 'Yi in wetz na chin tzan tan telse'n len e' espíritu cwent Bayba'n, nin tan chitz'aque'n yi e' yabi'x. Ej nin ite'n nin tzimbne'a'tz ek ca'p. Ma oxen, ya'stzun lbnix yi wetz wak'un,' che'chu' sban tetz.³³ Poro bintzinin chin tajwe'n cunin yil wojkel nin tan wupone'n ek ca'p Jerusalén, na lastum ko nk'e'tz e' aj Jerusalén lcho'c tan imbiyle'n. Na cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos yi nxcon ta'n sajle'n tunin cho'n nchiquim wutz ḫchik'ab yi e' aj Jerusalén.

³⁴“Lastum e' aj Jerusalén. Lastum e', na e' cu'n biyol elsanl stzi' Ryos. Nin ilenin ja cho'c tan chic'oxle'n yi e' yi na che' inchak nin ḫchixo'l. Jat lo' tir ja ok' inc'u'l tan chiclaxe'n. Ja klo' cho'c jak' ink'ab, chi na che' tulej jun xtxuq'uitx yi e' tal. Poro qui nchicujij.³⁵ Ma jalu', qui'c wetz scyuch!. Chiq'uiicy'lej quiba'tz. Poro jun cu'n, qui't quil inwutz jalen cu'n yil cyal: 'Jun cu'n at banl Kataj Ryos tibaj yi june'j yi nsaj ḫchakol i.'

Yi tule'n yos tan Jesús tu jun yaj yi je'nak tu xub wankil tan mal

14 ¹Itzun bantz tc'u'l jun k'ej ujle'n, nin oc Jesús tan wa'a'n xe' ca'l jun wi' banl chiwi' e' parisey. At tzun cobox parisey e' ocopontz tan joyle'n ju' yi na'l-ka' jal cu'nt til Jesús cya'n. ²Tilol tzun Jesús jun yaj xe ca'l yi benak tunin xub yi wankil tan mal. ³Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' yi cobox parisey'a'tz:

—¿Cu pe' cyanu', kol katz'acan le jun k'ej ujle'n? —stzun Jesús scyetz.

⁴Siquierk nin jun yol saj chitz'a'wel. Toque'n tzun macol Jesús yi yaj, ninin ul yos tuch!. Aje'n nin ban tetz yaj.

⁵—¿At pe' jun ḫchixo'lul' kol ben mulk'uj jun buru' nka jun wacx tul jun julil a' le jun k'ej ujle'n yi qui'k ben lajke'l tan je'se'n tzaj? —stzun Jesús scyetz.

⁶Siquierk nin, nink saj chitza'wel yi xtxolbile'j.

Yi elsawutzil scyetz aj quicyujinl

⁷Yi tilol Jesús yi ñe'n cu'n quitane'n wunak tan joyle'n yi bajx chem nintzun octz tan talche'n nin jun elsawutzil scyetz. Itzun taltz:

⁸—Yi na chitxocliju' tan wa'a'n te jun quicyuj, quil chic'ole'u' tibaj yi bajx chem, na quicunin bantz ja txoclij jun yaj yi at mas k'ej ñchiwutz cyeru!. ⁹Na yi ko nsken chic'ole'u' yil chu'l tzaj yi taw k'ej tu yi xtxocum, stale' i' scyerp 'Che'lku' tzone'j. Cyak' cyenu' chem tetz intxocume'j. Chitx'ixwok tzunu'-tz yil cho'cu' tan joyle'n yi cyeru' chichemu' wutz coc. ¹⁰Ma na yil chitxocliju', chic'oleku' tibaj yi wi'tzbil chem. Yil tz'ul tzaj yi txocol cyeru', quicunin batz stale' i': 'Or cyeru' chic'oleku' tibaj yi balaj cheme'j.' Sjalok tzun cyeru' chik'eju'-tz ñchiwutz cyakil yi e' txocum yi c'olxche!. ¹¹Na cyakil yi e' yi na cyocsaj quib nim, tz'elepon chik'ej. Ej nin cyakil yi e' yi na cyocsaj quib tetz juy, sjalok chik'ej.

¹²Ncha'tz tal Jesús tetz yi taw ca'l yi txacon i' tan wa'a'n:

—Yil txumxij jun wa'a'n tanu', quil che' ñchaku' yi e' tamiwu'; quil che' ñchaku' yi e' tajwutzu'; quil che' ñchaku' yi e' xonlu'; quil che' ñchaku' yi e' wisinu' yi wi'nin chimebi'l. Na quicunin batz chu'l tan xtxocle'nu' tan cyak'ol xel yi wa'a'n yi e' xtxocu' te'j. ¹³Poro yil xtxumu' jun wa'a'n, che' xtxoque'u' yi e' meba', nka yi e' po'tnak chiwankil, yi e' co'x, nin yi e' moyi'ñ. ¹⁴Ko ya'tz sbanu', sjalok tzun mebi'lul'-tz, na qui'c ñch'iwu' tan tule'n xel cya'n. Poro tzantzaj yil chitz'ij jun tir yi e' balaj, xelank yi toyu'.

Jun xtxolbil tetz jun balaj wa'a'n

¹⁵At tzun jun scyeri yi e' yi c'olxche' wi mes, nin yi tbital i' yi yol Jesús, nintzun taltz:

—Ba'n cyeri yi e' yi ñchiwank te Ryos tzantzaj, —stzun i' scyetz wunak.

¹⁶Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—At jun yaj cu' xtxumul jun chumbalaj wa'a'n. Nin el stziblal ta'n scyetzak wi'nin wunak. ¹⁷Yi bnixe'n yi waj, nintzun ben ñchakol jun ñchakum tan talche'n scyetz yi e' xtxocum yi nsken bnix. 'Ba'n chibenu' na ja bnix kawa!', chij. ¹⁸Yi quibital yi yol yi jun chakuma'tz, cya'l nin jun cujij. Na i saj stza'wel yi bajx: 'Scuyu' impaj. Quinin chimben na at jalaj intx'otx' minlok!. Chin tajwe'n cunin chimben tan xmaye'n.'

¹⁹"Ej nin at junt a'llon: 'Scuyu' impaj. Quinin chimben na at jun lmuj inwacx' minlok!. Chin tajwe'n cunin chimben tan chipile'n yi ko ba'n chak'uj.'

²⁰"Ej nin at junt a'llon: 'Scuyu' impaj. Quinin chimben, na ana' na kume!.'

²¹"Itzun yi pakxe'n yi chakum, talol tzun i' yi xtxolbila'tz tetz patrón. Nin yi tbital yi taw k'ej cyakil yi xtxolbil, wi'nin ñchi'che'n c'u'l. Bene'nt tzun ñchakol jun tir yi ñchakumtz. 'Quilo'k lajke'l lakak e'chk c'aybil, nin lakak e'chk be!. Txocwe' tzaj cyakil yi e' meba', scyuch' yi e' po'tnak chiwankil, yi e' co'x, scyuch' e' moyi'ñ. ²²Ma yi pakxe'nt yi chakum, nintzun taltz tetz taw k'ej: 'Ta', ja xna'k te mantar yi ntalu' swetz, poro na wil yi at ama'l tetz mas.' ²³'Quilo'k bin lakak e'chk nim be!', nin lakak e'chk k'ab be!. Banaj puers tan chimoxe'n tzaj yi e' wunak tan cyule'n tzone'j, na na waj yil noj cu'n inca'l. ²⁴Poro jun cu'n yol, quil wak' ama'l scyetz yi e' yi quinin nchicuij tan cyule'n,' stzun taw k'ej bantz, —stzun Jesús.

Tajwe'n tan cyaje'n cyen kilol cyakil ko na kaj kaxom te Cristo

²⁵At jun tir xomche' jun c'oloj wunak te Jesús. Je'n tzun such'k'il tib öchiwutz yi e' wunaka'tz. Itzun tal scyetz:

²⁶“Ko at jun yi na taj xom tzaj swe'j, quil wak' ama'll tetz ko nk'e'tz list i' tan cyaje'n cyen tilol yi taj xtxu'. Nin quil wak' ama'll tetz ko nk'e'tz list i' tan cyaje'n cyen tilol yi txkel scyuch' e' nitxajil. Ncha'tz quil wak' ama'll tetz ko nk'e'tz list i' tan cyaje'n cyen tilol yi e' titz'un scyuch' e' stzicy.^h Ej nin ncha'tz, quil wak' ama'll tetz ko nk'e'tz list i' tan cyaje'n cyen tilol yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx' tu cyakil yi tetz mebi'l. Ko nk'e'tz list jun tan cyaje'n cyen cyakil, quil wak' ama'll tetz tan xome'n swe'j.ⁱ ²⁷Na qui'c rmeril tan toque'n jun yaj tetz inchusbe'tz ko nk'e'tz tk'o'nt tib tan quime'n tan paj yi xomij i' swe'j. ²⁸Na ko at e' yi na cyaj chixom tzaj swe'j, chin tajwe'n cunin yil cho'c tan xtxumle'n yi kol chixcye' te'j, chi na ban jun yaj tan xtxumle'n jun ac'aj ca'll. Chin tajwe'n cunin yil tz'oc i' tan xtxumle'n yi e'chk gast, tan tele'n xtxum tetz kol xcye' tan xtxibaje'n nka qui'. ²⁹Na lastum ko ntin bnix yi xe' ta'n, nin quil xcye' tan jople'n wi!. Tz'elepon tzun xtx'ix i' yil cyal wunak: ³⁰‘Lastum yi yaje'j. Ntin cu' xe'tzal yi ca'l, nin quinin me'l cu'ntz te'j,’ che'ch sbne' tetz.

³¹“Ej nin ncha'tz, ko at jun rey yi ntin lajuj ntzi' mil sanlar ate'-tz te'j, nin tz'u'l junt contr yi cy'a'n che' junak mil ta'n, ¿qui pe' ltz'oc yi rey yi lajuje'n mil sanlar cy'a'n che' ta'n tan xtxumle'n pe xcyek nka qui'? ³²Nin yil nachon te'j yi quil xcye', nchiben öchakol yi e' öchakum tan joyle'n puntil tan stzaje'n yi oyintzi!. ³³Ncha'tz e' cyeru', ko na cyaju' chixom tzaju' swe'j, chin tajwe'n cunin yi list e'u' tan cyaje'n cyen quilolu' cyakil.

³⁴“Na yi atz'um,^j chin tijle'n nin. Poro ko qui'ct pitz'pal, ¿xe'n ljal junt tir pitz'pal? ³⁵Nin ko qui'ct pitz'pal, qui'c xac. Mpe nink xcon tetz awon, qui'c ltak!. Ba'n tcu'n tz'el c'oxij wi tz'is. Ma jalu' ko ja quibitu' inyol ba'n bin cho'ku' il tan xtxumle'n.

Yi elsawutzil tetz jun cne'r yi tx'akxij

(Mt 18.10-14)

15 ¹Itzun bantz nin e' opon wi'nin juchul il te Jesús tan tbite'n yol i', scyuch' cobox judiy yi na chixcon cyak'un awer nak tan telse'n alcawal. ²Poro yi e' parisey scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, nin e' octz tan yolche'n Jesús. Itzun cyaltz:

—Na tak'x ama'll scyetz yi e' juchul il nin na wanx scyuch!, —che'ch squibil quib.

³Cha'stjun te tlol Jesús yi jun elsawutzile'j scyetz: ⁴“Ko at jun scyeru' yi at jun cient tawun, nin ltx'akx jun öchixo'l, ¿qui pel che' jutz' cyen yi jun mutx' tu belulaj le pstorbil tan bene'n tan joyle'n yi junt yi ntx'akx cyen? Öche' jutz'e' cyen, nin mben tan joyle'n jaljen cu'n yil jal ta'n. ⁵Yil jal, stzatzink tzuntz, nin steke' tzajtz. ⁶Ma yil tz'opon yaj xe ca'll, stale' stziblal scyetz e' wisin, scyuch' yi e' mas tamiw: ‘Katzatzink, na ja jal yi jun tal wawun yi ntx'akxij.’ ⁷Ma jalu', swale'

^h14.26 Lc 18.28-30. ⁱ14.26 Lc 5.11; Fil 3.7-8; 1 Jn 2.15-16. ^j14.34 Yi atz'um i'tz jun elsawutzil tetz yi balajil tajtza'kl jun yaj yi na ban tane'n yi tajbil Ryos.

nin scyeru' yi mbi na elepont yi jun elsaawutzile'j. Wi'nin tzatz'i'n na bajij tcyaj' yi na xtx'ixpuj jun juchul il yi tajtza'kl. Mas tcu'n tzatz'i'n na bajij te yi juna'tz yi na jal ñchiwutz yi jun mutx' tu belulaj yi ba'n ate't nin, yi qui'c tajwe'n tan chitx'ixpul cyajtza'kl.

Yi elsaawutzil tetz jun pwok yi tx'akxij

⁸“Nin je junt elsaawutzile'j: Ko at jun xna'n yi at lajuj sakal tuch' nin ltx'akxij jun, ¿qui polo' tz'oc k'ak' ta'n nin tz'octz tan masle'n xe ca'l jal en yi sakal ta'n yi ntx'akxij? ⁹Yil wi't jal ta'n stale' scyetz yi e' tamiw nin scyetz yi e' wisin: 'Katzatzink, na ja jal yi insakal yi ntx'akxij,' chij i' sbne' scyetz. ¹⁰Ya'stzun na bajij tzi'n tcyaj' yi na xtx'ixpuj jun juchul il yi tajtza'kl, wi'nin na chitzatzin yi e' ángel te'j.

Yi cy'ajol yi baj sotzal yi herens

¹¹Ej nin tal Jesús junt xtxolbiltz: “At jun yaj yi at cob cy'ajl. ¹²Itzun yi jun juy, nin octz tan talche'n tetz yi taj: ‘Ta’, chij, ‘na klo’ waj yil sjatx cu'n' yi mebi'lú' skawutz.’ Cwe'n tzun jatxol wutzile'n yi mebi'ltz ñchiwutz. ¹³Nin yi tele'n cobox k'ejtz toque'n tzun yi ca'p naktz tan molche'n cyakil yi jamel yi herensa'tz. Nintzun bentz joylaj tc'u'l junt tnum. Ya'stzun baje't sotzal cyakil yi pu'k. Bich cuntuñin sotz nint yi pu'k ta'n. ¹⁴Te yi nsken wi't baj sotzal cyakil yi pu'k, cwe'n tzun jun chumam we'j le tnuma'tz. Toque'n tzun yajtz wutz pe'm. ¹⁵Jale'n tzun tak'untz ta'n tu jun aj tnum. Nintzun ben chakijtz tan chipstore'n boch. ¹⁶Wi'nin tzun tele'n nin talma'-tz te chiwa' yi e' boch. ¹⁷Tule'n tzun colpuj twi', nintzun octz tan xtxumle'n tc'u'l cuntu': ‘Quin tech nin ak'unwil tuch' intaj. ¹⁸Ba'n tcu'n nna'j te intaj, na qui'c we'j na quil yi e' mos intaj. Ma yi in wetz, chin il nin atin cu'nt tzone'j tan we'j. Na'j lo'tz te intaj, nin swale' tetz: Ta', ja injuch wil swutz Ryos nin swutz'. ¹⁹Qui'ct jopij wutz wa'n tan woque'n tetz cy'ajlu!. Lok sc'ulu' tan woque'n chi jun mosu', stzun i' bantz tc'u'l cuntu'. ²⁰Taje'nt tzuntz te taj.

“Ma yi bene'n tilol yi taj yi ule'n atit yi cy'ajl, nintzun el nin to'kl c'u'ltz te'j. Lajke'l nintzun bene'ntz tan c'ulche'n. Nin yi chic'ulul quib nin bentz tan k'ale'n tzaj yi cy'ajl, nin baj stz'ubultz. ²¹Bene'n tzun tlol yi cy'ajl tetz: ‘Ta', ja injuch wil swutz Ryos nin swutz'. Ma jalu' qui'c jopij wutz wa'n tan woque'n tetz cy'ajlu!’. ²²Bene'n tzun tlol yi taj scyetz yi e' mos: ‘Joywok tzaj yi be'ch wetz yi mas balaj nin ak'wok quen te'j, nin ak'wok quen jun xmalk'abtz wi k'ab. Ej nin ak'wok quen xajabtz. ²³Nin cun cy'ajwok yi ne'ë wacë yi k'ansa'nt, nin biywok cu'ntz. Kawank jun, nin katzatzink, ²⁴na tzinwutz wetz yi incy'ajle'j quimnakt. Poro qui' lo', na ja ult. Tx'akxnakt, poro ja jalt junt tir.’ Chibaj xe'te'n tzuntz tan tzatz'i.

²⁵“Itzun yi bajx cy'ajol, cho'n tzun at tera'stz xo'l wutz. Ma yi tule'n tzaj naka'jil yi ca'l, nintzun ben tbtial yi son tu yi bixl yi na tzan. ²⁶Saje'n tzun ñchakol jun scyeri e' mos yi taj, nintzun jaktz tetz: ‘¿Mbi tzun na bajij xe ca'l?’ stzun i!. ²⁷‘Ja ul yi titz'unu', nin yi taju' ja cu' biyol jun ne'ë wacë yi k'ansa'nt, na ba'n cuntu' mu'l junt tir.’

²⁸“Cyakaxe'n tzun yi bajx cy'ajoltz, nin quinin oc tk'ol tib. Tele'n tzaj tzun yi taj tan moxe'n tan toque'n scye'j xe ca'l. ²⁹Poro stza'wel tzun i' tetz yi taj: ‘Ta', til tzaju', yi in wetz jatix nin lo' yob wa'wle'nix tan ak'un tuch'u', ej nin qui'c nin jun tir jak tak'u' jun inchiw tan cwe'n imbiyol tan intzatzine'n scyuch' e' wamiw.

³⁰ Ma yi mu'l tzaj nocx cy'ajlu'e'j, yi ja baj sotzalx yi pu'ku' scye'jak e' xna'n, yi e' wi'tz bnol tetz, jalcunin ncu' biyolu' yi jun ne'ë wacë yi k'ansa'nt,' stzun i' bantz.

³¹ "Talol tzun tajtz tetz: 'Aë jun c'oloj incy'ajl, cyakil nin tiemp atië swe'j, nin cyakil yi inmebi'l, awetz. ³² Poro yaj, il tzaj, chin tajwe'n cunin yil katzatzin, na skawutz ketz yi quimnakt awitz'un, poro qui', na ja ult. Tx'akxnakt, poro ja jalt.' "

Ba'n tcu'n xcon yi kamebi'l tan tak'le'n k'ej Ryos

16 ¹Ncha'tz tal Jesús yi xtxobile'j scyetz yi e' ñchusbe'tz: "At jun martoma' at cyen tan banle'n tane'n yi mebi'l jun ric. Nin yi tbital yi ric yi quinin oc il yi martoma' te yi mebi'l, ²nintzun ñchak: '¿Mbi na aban yaj? Nuc'aj cyakil yi cwent te inmebi'l yi at tak'ab, na cëelepon wa'n te awak'un,' stzun ric tetz yi martoma'. ³Ma yi martoma', nin octz tan xtxumle'n: '¿Mbil tzimban jalu'? na nelepon laju'n te wak'un. Quil tzintx'aj yil ne'l tan ak'un wi cojibil. Nin chintx'ixwok kol no'c tan rmosumi'n. ⁴Ba'n tcu'n je bin tzimbane'j tan chijale'n wamiw yil ne'l te wak'un.' ⁵Toque'n tzun i' tan chichakle'n cyakil yi e' yi at chitx'ok'be'n tetz yi patrón. Yi tocompone'n yi bajx, nin ben jakoltz tetz: '¿Jatna' xtx'ok'be'nu' tetz impartrón?' ⁶'Jun ciente tonel aceit olivo,' chij i!. 'Bintzinin, na je listu'e'j, poro katx'ixpe'n. Oken ka'n tetz nicy' ntzi' ciente,'

⁷"Toque'n tzun yi ak'un som tan jakle'n tetz junt: 'Ma yi teru', ñyatna' xtx'ok'be'nu' at?' 'Jun ciente quintal ixi'n triw,' chij. 'Katz'ixpe' bin yi listu'. Oken ka'n tetz jun mutx' quintal.'

⁸"Yi tbital yi patrón yi mbi cu'n ban yi martoma', nintzun taltz: 'iBinin tajtza'kl yi june'j ncu' nuc'ul!' stzun patrón.

"Bintzinin," stzun Jesús. "At mas cyajtza'kl yi e' mal nak swutz cyajtza'kl yi e' balaj, tan jale'n chibalajil ñchiwutz yi e' cyuch!. ⁹Cha'stzun te swale' nin tzitetz, ba'n xcon imebi'l tan jale'n itamiw ñchixo'l yi e' tal prów meba!. Tzantzaj tzuntz yil tz'ul yi tiemp tan sotze'n cyakil yi e'chk mebi'l, tz'ak'lok tzun jun ama'l tzitetz, kale xnajewe'l tetz ben k'ej ben sak."

¹⁰"Ko at jun yaj yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j tan banle'n yi e'chk takle'n yi qui tunin k'usij, ba'n tzun k'uke' kac'u'l te'j tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n yi at mas q'uixbel. Ncha'tz ko at jun yi cachi' tajtza'kl tan chisuble'n wunak te e'chk takle'n yi qui tunin k'usij, ncha'tz tz'ocopon i' tan chisuble'n te yi e'chk takle'n yi at mas q'uixbel, nka yi at mas xtxintxal. ¹¹Ej nin ko quil xcon imebi'l, yi ja jal ita'n tzone'j wuxtx'otx', tan banle'n yi e'chk takle'n balaj, ñxe'n tz'ak'lij yi mero mebi'l tzitetz? ¹²Na ko qui na iban yi balaj tu imebi'l yi c'mo'n tu' tane'n, ñxe'n tz'ak'lij yi mero riquil tzitetz yi quinin bajsbe'n tetz?

¹³"Qui'c rmeril tan stza'wel jun mos cob patrón, na spek'ok te jun, nin ñchi'chok c'u'l te junt. Nin sjalok k'ej jun ta'n, nin tz'elepon k'ej junt ta'n. Ncha'tz qui'c rmeril tan toque'n jun jak' ca'wl Ryos ko at i' jak' ca'wl yi mebi'l."

Yi e' yi chiwutz tu' chiplaj tu' na cyocsaj quib tetz balaj

¹⁴ Itzun yi quibital cobox parisey yi yol Jesús, nintzun je' ñchiwutz, nin e' octz tan xbjtz'i'e'n i' na ntin pwok na chitxum cyetz.

¹⁵ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: "Yi e' cyeru' na cyocsaj quib' balaj ñchiwutz wunak, poro na til Ryos yi mbi na icy' chic'u'l! Na at e'chk takle'n yi na chibantu' yi ba'n tane'n ñchiwutzu', poro swutz Ryos qui'c xac.

¹⁶“Sajle'n tunintz ja xcon yi e'chk ca'wl cyanu' yi tz'iba'n cyen tak'un Moisés scyuch' e' mas elsanl stzi' Ryos. Ja xcon cyanu' jalen yi quime'n Wa'n Bautist. Poro yi jalu' apart na tzan xtxole'n, i'tz yi balaj stziblal tetz yi ñe's sbne' Ryos tan cawu'n sbne' opon. Ej nin wi'nin e'u' na chibantu' puers tan cyoque'nu' cyajjal yi e' yi chocopon tajjal Ryos.

¹⁷“Poro te yi e'chk ca'wla'tz yi cyajnak stz'ibal Moisés, qui'c nin jun yi nink xit. Na mas tcu'n q'uixbel xite'n yi e'chk ca'wla'tz swutz yi xite'n cu'n yi tcyaj' tu yi wuxtx'otx'.

¹⁸“Na cyakil yi e'u' yi na quil cyenu' quixkelu', nin na cyok'bej quibu' tu junt, e' cu'nu' jopol wutzaj. Ncha'tz yi e' yi na cyok'bej quib tu jun yi cyajnak paxi'n, e' cu'n jopol wutzaj chicabil,” chij Jesús bantz scyetz.

Yi xtxolbil tetz Lázaro tu ric

¹⁹Ncha'tz tal Jesús yi junt xtxolbile'j scyetz: “At jun yaj yi chin ric nin. Chumbalaj nin yi be'ch tetz, wi'nin litz'une'n. Ej nin cyakil nin k'ej na xtxum jun balaj wa'a'n.

²⁰Poro at junt yaj yi chin meba' nin, yi na bi'aj Lázaro. Tal aj rmosuminl i!. Cho'n cyaje'n tak'le'n tzi puertil ca'l yi jun rica'tz. Ej nin yi wankil cu'nak tunin t'ok tan tx'a'c. ²¹Nin wi'nin tele'n nin talma' tan bajse'n yi wa'be'n yi ric yi na el tx'akx wuxtx'otx!. Ncha'tz yi e' tx'i!, e' opon tan lak'che'n te xtx'a'c yi jun tal prow yabi'xa'at.

²²“Itzun bantz yi quime'n yi tal prow Lázaro, nin aj ticy'le'n tera'tz cyak'un ángel. Cho'n tpone'ntz cya'n kale opnakit yi talma' k'ajtzun Abraham. Ncha'tz ban yi ric. Quime'n nin ban i'-tz, nin mukxij yi wankil. ²³Ma yi talma', wi'nin q'uixc'uj at cu'nt, na cho'n tpone'n xetze!. Poro yi xmayine'n cy'en, nin ben tilol wutz Abraham. Nin at Lázaro te'j. ²⁴Ñchak'ine'n cy'en tzuntz: ‘Ta' Abraham, elk k'ajabu' swe'j. Ñchak tzaju' Lázaro. Siquier wi' k'ab smu' tzaj tan tule'n tan tak'le'n mu'x tal a' le intzi!. Na wi'nin q'uixc'uj atin cu'nt tzone'j tk'ak!', stzun i! ban cy'entz tetz Abraham. ²⁵‘Yaj, nachon te'j. Yi ntaxk tzaj cü'ul tzone'j, wi'nin tzatzin abanak te amebi'l. Ma Lázaro, yi ntaxk ul tzone'j, wi'nin q'uixc'uj at cu'nt. Poro yi jalu' na tzatzin te'tz tzone'j, ma axatz, q'uixc'uj na cëtzan tan tijle'n. ²⁶Qui'c rmeril tan kupone'n tan awuch'eye'n, na at jun chumam siwun skaxo'l. Yi o' yi ato' tzone'j, qui'c rmeril tan kupone'n kale atixe't itetz. Ej nin qui'c rmeril yi nink exicy'wok tzaj tzone'j, stzun Abraham ban cy'entz tetz ric.

²⁷“Nintzun ben tlol yi ric: ‘Poro ta', bane' binu' junt pawor swetz. Ñchak ninu' Lázaro xe inca'l. ²⁸Na ate' cyen o' witz'un. Nin na klo' waj yil tz'opon i! tan talche'n puntil scyetz, na qui na waj yil chu'l tzone'j tq'uixc'uj, stzun yi ric ban cy'entz tetz Abraham. ²⁹‘Yaj qui tajwe'n, na at cyen yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan Moisés ñchiwut. Ncha'tz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos, at cyen ñchiwut. Ba'n cyocsaj, stzun Abraham tetz. ³⁰‘Qui' ta!, poro yi nink ben jun sketz yi ja wi't ku'l tzone'j tan talche'n yi xtxolbil, jepon tzun chitx'ipul cyajtza'kl, stzun i! ban cy'entz tetz Abraham. ³¹‘Qui!. Ko qui na cyocsaj yi yol yi cyajnak stz'ibal Moisés scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz, quil chitx'ipuj cyajtza'kl mpe nink tz'itz'ij jun alma' tan talche'n scyetz,’ stzun Abraham tetz yi ric,” chij Jesús scyetz yi e' parisey.

Sabajok e'chk xubse'n

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz: “Or tzitil, qui'c rmeril yi qui'k xubsij jujun, poro lastum yi yaj yil tz'oc tan chisuble'n. ²Ba'n tcu'n

yi jak wi't oc c'alij jun ca' skul yi juna'tz, nin jajk wi't ben jo'li'ntz xe mar, swutz yil tz'oc tan suble'n jun scyperi e' tal prow yi cho'n k'uklij chic'u'l swe'j.

³“Ej nin ko at jun scyperi yi e' itajwutz yi ja juch jun til tziwutz, ba'n tzimakwok wutz. Ej nin ko na bisun tan til, nin kol xtx'ixpuj yi tajtza'kl, ba'n bin tzicuywok paj. ⁴Nin yi kol sjuch juk tir til tziwutz tul jun k'ej, nin kol tz'opon juk tir tul yi jun k'ej'a'tz tan talche'n tzitetz: ‘Yaj na chimbisun tan wil, nin ja intx'ixpuj wajtza'kl. Qui't tzimban junt tir, cuyaj impaj,’ ko chij i' sban, cuywok bin pajtz,” chij Jesús bantz scyetz.

Ẋe'n lkaban tan k'ukewe'n mas kac'u'l

⁵—I bin jalu' Ta!, ḥe'n lkaban tan k'ukewe'n mas kac'u'l te Ryos, —che'ch e' ḥchusbe'tz tetz.

⁶—Yi nink k'uke' cunin ic'u'l te yi porer Ryos siquierk mu'ë tal chi tane'n jun tal ni' bak'wutz mu'xtans, ba'n tzun tzital nin tetz yi jun wi' tze'e'j: ‘Buk'e'n awib. Nin cun aw awib wi mar,’ nin ya'tz nin sbne'-tz, —chij Jesús scyetz.

O' tu' chakum

⁷“Ma jalu', chinch wetz, qui'c nin jun tzixo'l yi na ul tzaj yi mos tan ḥch'ocl tx'otx' nka tan pstore'n cneru' yi nink tal nin tetz: ‘Ok tzaju!. Oku' wi mes. Wanku!’. ⁸Ma na qui', na je na italwoke'e'j tetz imos: ‘Yaj boche'n k'ab acmi'ë. Banaj inwa' jalcu'n. Ak' tzaj int'imbil. Yil chimbrix wetz tan wa'n kalena's tzun cëwanatz.’ ⁹Na yi e' taw ak'un qui na chityo'xin tetz chimos tan tu' yi na bnix chitarey cya'n yi na cyaj tak'le'n scyetz, na ya'stzun cyak'un. ¹⁰Ncha'tz tzun itane'n itetz. Axwok tu' mos, nin yil bnix cyakil yi itak'un yi jatxijt tzitetz tan Ryos, ba'n tzital scyetz wunak: ‘Yi o' ketz, qui'c ketz kak'ej, na o' tu' mos. Na ntin ja bnix yi e'chk ak'un ka'n yi ak'ijt sketz tan Ryos tan kabnol.’ Ya'stzun tajwe'n tan itlol scyetz wunak,” chij Jesús scyetz yi e' ḥchusbe'tz.

Yi tule'n yos scyuch' yi lajuj yi at lepra scye'j

¹¹Itzun bantz yi ticy'e'n Jesús tan tpone'n Jerusalén, cho'n tzun ticy'e'n cu'ntz tc'u'l yi be' yi na icy'ak lakak luwar cwent Samaria tu Galilea. ¹²Ma txant tan tpone'n Jesús le jun aldey yi cyule'n tzaj lajuj yaj tan c'ulche'n i!. E' len cu'n yabi'ë tan jun jilwutz tx'a'c yi na bi'aj lepra. ¹³Joylaj e' xcy'e' tzit, nintzun e' ḥch'in tzaj tetz Jesús:

—Wutzile'n ta' Jesús, elk k'ajabu' ske'e'j, —che'ch.

¹⁴Itzun yi bene'n tbtial Jesús nintzun ben tlol scyetz:

—Nak chichaje' quibu' ḥchiwutz e' pale' tan quilol yi qui'ct chiyabu', —chij Jesús scyetz.

Itzun bantz yi chibene'n tan chajo'n ib, i cunin na chixon tbe' yi tule'n len yos scyuch'. ¹⁵Ma yi nachone'n jun scyperi yi e' yabi'ë yi sken ul yos tuch' nin pakxijtz tan joyle'n Jesús. ¹⁶Yi tpone'n te Jesús nin cu' jokloktz swutz tan tyoëi'n tetz. Wech na aj Samaria yi juna'tz. Awer nak i!.

¹⁷—¿Nk'e'tz ptzun lajuj chixone'n yi mmu'l yos scyuch'? ¿Lokbe' yi belujt?

¹⁸Lastum, june'n npakx tzaj tan tak'le'n yi k'ajbsil tetz Ryos. Wech na awer nak yi june'e'j, —stzun Jesús scyetz wunak.

¹⁹Itzun ben tlol Jesús tetz yi yaj:

—Txiclijé'n, quilo'k xe aca'l. Na ja wi't ñclax tan tu' yi nk'uke' ac'u'l te Ryos, —stzun Jesús tetz.

Yil tz'ul Kajcaw tan cawu'n

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Itzun bantz at tzun jun tir e' oc cobox parisey tan jakle'n tetz Jesús:

—¿Tona' xe'tij Ryos tan cawu'n? —che'ch.

—Qui tz'icy' scyeru' yil xe'tij Ryos tan cawu'n. ²¹ Quil cyalu': 'Je'j cho'n lxe'tij tzone'j skuch' ketz,' nka 'Cho'n lxe'tij chone'j'. Quil cyalu' yi e'chk xtxolbila'tz na ja wi't xe'tij Ryos tan cawu'n ñchixo'l'. Poro quinin na el chitxumu' tetz, —stzun Jesús scyetz e' parisey.

²² Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz:

—Tz'ul jun tiemp yi nternin tz'elk italma' tan itilol siquier cobox ntzi' k'ej te yi tiemp yil nu'l tzaj yi in yi in Bajx Cy'ajol. Poro qui' chan xe'tij. ²³ Qui bin tzitocsaj chiyol wunak yil cyal: 'Cho'n at i' tzone'j,' nka 'Cho'n at i' chone'j'. Quil tzitocsaj chiyol. Nin quil xom iwi' scye'j. ²⁴ Na yil nu'l tzaj wetz, cho'n sbne' wulbil chi na ban yi na cu' xlak' cya'l. Squile' cyakil wunak. Squile' yi e' yi ate' tele'n tzi'n scyuch' cyakil yi e' yi ate' toque'n tzi'n. ²⁵ Poro yi ntaxk ul yi jun k'ejlala'tz, chin tajwe'n cunin tan intijol wi'nin q'uixc'uj na yi wunake'j ñchilabe' inwutz. ²⁶ Ej nin yi txant tan wule'n cho'n ñchibne' wunak chi banake' wunak yi at tzaj Noé. ²⁷ Na yi e' wunaka'tz tenxchan, na chiwan, na chuc'a', na chitzatzin tan xtxumle'n ok'be'n ib. Ej nin qui'c na chibislej, jalen cu'n yi toque'n Noé le barc. Ej nin quinin tz'icy' scyetz jalen yi xe'te'n yi abal. Sotze'n nin e' bantz chicyakil cu'n. ²⁸ Nin ite'n nin banake' yi e' wunak yi at tzaj Lot. Ba'n na chiwan, ba'n na chuc'a', ba'n na chilok'on, ba'n na chic'ayin. Nin na chitzan tan tawle'n ujul, nin na chitzan tan banle'n chica'l. ²⁹ Poro yi tucumule'n yi k'ejjal tan tele'n tzaj Lot le trnum Sodoma quinin tz'icy' scyetz yi saje'n yi azufre tcyal'j yi na tzan k'a'kl tan chisotzaje'n chicyakil cu'n. ³⁰ Ite'n nin sbajoka'tz scye'j wunak tzantzaj yil tzinchaj wib ñchiwutz. Qui tz'icy' scyetz yil tz'ul chicaws.

³¹ “Ej nin ncha'tz ko at jun yaj yi at tzica'l yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, ba'n tcu'n quilib'z xe ca'l tan telse'n yi mebi'l yi at xe ca'l. Ncha'tz ko al atpont jun yaj wutz wutz, ba'n tcu'n qui'lpakxij xe ca'l tan ticy'le'n jun takle'n yi tajwe'n tetz. ³² Nachonwok te yi mbi bajij te yi txkel Lot. ³³ Alchok scyetz yi na taj tan colol yi tetz mebi'l stz'ake' yi tetz stz'ajbil. Poro ko at jun yaj yi qui na bisun te tetz mebi'l, sjalok tzun tetz stz'ajbil ta'n.

³⁴ “Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, ko at cob yi na chiwit wi jun tx'ach yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, maje'n ticy'le'n jun, ma yi junt scyajk tera'tz. ³⁵ Ncha'tz ko at cob xna'n tan che'j, maje'n ticy'le'n jun, ma yi junt scyajk cyen. ³⁶ Nin ko at cob yaj tan ak'un wi cojibil, jun te'tz maje'n ticy'le'n, ma junt scyajk, —stzun Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz.

³⁷ —Kajcaw ¿na' lbaje't e'chk takle'na'tz? —che'ch e' ñchusbe'tz.

—Yi na kil yi na chinil quib yi e' ku's tcyal'j i'tz jun techl yi at jun txuc quimnak nak'aj, —stzun Jesús scyetz.

Yi elsawutzil tetz jun juez tu jun xma'lca'n

18

¹ At jun tir tal Jesús jun elsawutzil scyetz yi e' ñchusbe'tz tan ñchajle'n scyetz yi ba'n tcu'n nachle'n Kataj swutz yi cob c'u'lal. ² Itzun taltz

scyetz: "At jun yaj yi juez i' tul jun tnum. Quinin na tek i' ñichi' Ryos. Pyor yi e' tal wunak qui'c chik'ej swutz i'. ³Toque'n tzun jun xna'n xma'lca'n tan c'uche'n jun pawor tetz. 'Ta', chincole'u' tk'ab yi jun yi na tzan tan inxuxe'n.' ⁴Poro quinin oc il te'j te bajx tir xocho'n, ma yi tele'n nin cobox k'ej tan xna'n tan xocho'n nintzun oc i' tan xtxumle'n: 'Qui na wek ñichi' Ryos, nin qui'c chik'ej wunak tzinwutz. ⁵Poro tan tu' yi na tzan ta'k xna'ne'j tan inxuxe'n, tzimbne' tane'n xtisya' i', stzun juez, chij Jesús.

⁶"Ma jalu' elk itxum te xtxumu'n juez. ⁷Ko ja ch'eyan yi juez te yi prow xna'na'tz ñqui ptzun tz'oc Ryos tan icolche'n itetz yi axwok yi txa'ij quixt ta'n, yi axwok yi na cu' iwutz sk'ejl nin lak'bal tetz? Tz'ocopon bin, na qui na icy' paj tan tbite'n iyol. ⁸Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, jalcunin tz'ocopon Ryos tan icolche'n. Na wi'nin pasens Kataj Ryos skibaj. Poro yil nu'l tzaj junt tir ñmi ñchijalok pe' yi e' yi k'uklij chic'u'l swe'j, nka qui' pe'?

Yi elsaawutził tetz jun parisey tu jun aj peyunl

⁹Ma jalu' je junt elsaawutził' yi xcon tan Jesús tan c'ase'n cyajtza'kl yi e' yi na cyocsaj yi ntin e' cyetz e' balaj. Itzun taltz:

¹⁰"At jun tir e' opon cob yaj tan nachle'n Kataj le ca'll Ryos, jun parisey, nin jun elsanl alcawal cwent awer nak. ¹¹Je'n tzun txiclok yi parisey tan nachle'n Kataj, nintzun taltz tc'u'l cuntu': 'Ntyoë teru! Ta' yi nk'e'tz ni'cu'n in chi quitane'n yi e' mas wunak yi xkantzaj nink na cyaj. Chin cachí' nin e'. E' cu'n jopol wutzaj. Ntyoë teru! Ta' yi nk'e'tz cho'n in chi tane'n yi jun elsanl alcawale'j. ¹²Na yi in wetz, cob tir na inmuc' we'j le jun sman. Na wak' indiesum te cyakil yi na intx'ac,' stzun yaj tetz Ryos tc'u'l cuntu'. ¹³Ma yi elsanl alcawal, joylaj txicl tzaj tan nachle'n Kataj. Ajnak cuntunin wutz wuxtx'otx'. Quinin na xmayin nin mu'ñ tal tcyaj'. Nternin na xtxak' wutz teml tan paj yi wi'nin til na nach. Itzun taltz: 'Ta', elk k'ajabu' swe'j. Max c'u'lul' swibaj, na in juchul il,' stzun i' bantz," chij Jesús scyetz. ¹⁴"Jun cu'n yol na wal nin, yi jun yi xtxol yi til, ya'stzun yi jun yi sken cuylip paj yi taje'n xe ca'l. Ma yi junt, qui!. Na cyakil yi e' yi na cyocsaj quib nim, chocopon tetz juy. Na cyakil yi e' yi na cyocsaj quib juy, sjalok cyetz chik'ej swutz Ryos."

Yi tk'ol Jesús banl squibaj e' nitxa'

(Mt 19.13; Mr 10.13-16)

¹⁵Wi'nin cyopone'n wunak tu chinitxa', na yi cyetz cyajbil i'tz tan je'n tk'ol Jesús yi k'ab ñchiwi!. Poro yi quilol yi e' ñchusbe'tz nin e' octz tan chimakle'n.

¹⁶Che' ñchakol tzun Jesús yi e' ñchusbe'tz, itzun taltz scyetz:

—Ak'wok ama'l tan cyucumule'n yi e' nitxa' swe'j. Quil tzimak chiwutz. Na cyakil yi e' yi cho'n tane'n chic'ulutxumil chi tane'n yi c'ulutxumil jun nitxa' yi na tocsaj tib juy, ya'stzun yi e' yi ate' tk'ab Ryos. ¹⁷Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, alchok scyetz yi quil tocsaj yi balaj stziblal chi na tocsaj jun nitxa', quil tz'oc te'tz tajjal yi e' yi ate' jak' ca'wl Ryos.

Yi yaj yi chin ric nin

(Mt 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Itzun bantz at jun yaj yi chibajjom wunak nintzun opontz tan jakle'n tetz Jesús yi ñe'n lclax i':

—Ta', chumbalaj nin ilu!. Tale'u' swetz yi mbi tajwe'n tan imbnol tan incambal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, —chij i!.

¹⁹—¿In pe' balaj le awutz atz? Ntin Ryos balaj. ²⁰Poro ko na awaj tzacambaj yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, tajwe'n yil cxom te yi ca'wl Kataj yi na tal: “Quil cħalk'ij. Quil tzajal cu'n jun wi awak' yi cħo'c tan stiwi'n. Ej nin lok'we' ataj atxu!.”

²¹—Poro Ta', jujil cu'n in yi woque'n tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk ca'wle'j.

²²Yi tbital Jesús yi yol i!, itzun taltz:

—¿Ya'tz pe'? Poro at junt yi txe'n cħejpon tuch!. Cun c'ay cyakil yi amebi'l, nin yi jamel ba'n tzawoy scyetz yi e' meba!. Sjalok tzun yi amebi'l tcyal'j. Kalena's tzun cxom tzaj swej!, —stzun Jesús tetz.

²³Yi tbital yi yaj yi xtxolbile'j, quinin tzatzin te'j, na quinin cu' swutz, na at wi'nin mebi'l. ²⁴Yi bene'n tilol Jesús yi quinin cu' yi xtxolbila'se'j swutz yaj, nintzun taltz scyetz wunak:

—At wi'nin q'uibbel tetz jun yi at mebi'l tan toque'n jak' ca'wl Ryos. ²⁵Ni'cu'n q'uibbel chi yi nink tz'icy! jun camey tul yi julil jun bak tz'isbil.

²⁶Yi quibital wunak yi jun xtxolbila'tz, itzun cyaltz:

—Ko ya'tz bintzi ¿xe'n tzun lclax jun?

²⁷—Bintzinin, at e'chk takle'n yi qui na chixce'e wunak te'j, poro yi Ryos na xce'e te cyakil, —stzun Jesús scyetz.

²⁸—Ma o' ketz Ta', ¿ja pe' kaclax? na ja cyaj kilol cyakil kamebi'l tan kaxome'n te'ju!, —stzun Lu' tetz Jesús.

²⁹—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, kol til cyen jun yaj yi ca'll, nka yi taj xtxu!, nka e' titz'un tu stzicy, nka txkel tu e' nitxajil, tan xome'n te tajbil Ryos, tz'ak'lok xel tetz. ³⁰Tz'ak'lok mas tcu'n xel tetz tzone'j wuxtx'otx!, nin tul yi tiemp yi na xom tzaj scambok te jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, —stzun Jesús scyetz.

Yi talol Jesús yi txant tan quime'n i!

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹Itzun bantz nin e' cu' xħamol yi e' xħusbe'tz, itzun taltz scyetz:

—Ma jalu' at kopombil Jerusalén, nin cyakil e'chk takle'n yi tz'iba'nit cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos, itzun i'a's sbajok swej!. ³²Na chinjatxlok xħik'ab yi e' yi nk'e'tz e' katanum. Chocopon tan injisile'n. Chocopon tan imbuħle'n. Chocopon tan stzube'n yi t'a'al chitzi' tinwutz. ³³Chinlo'onk cya'n tan xicy'xab, nin chinquimok cya'n. Ma le toxi'n k'ej nitz'ok junt tir xħixo'l alma!, —chij Jesús bantz scyetz.

³⁴Poro te yi xtxolbile'j qui'c nin mu'x tal yi nink pujxij cya'n. Na quinin lajluchax xħiħwutz. Nin quinin me'l chitxum tetz yi mbi eka'n tan yi yol yi tal Jesús.

Yi jakxe'n wutz moyi'x aj Jericó

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Itzun bantz yi txant tan tpone'n Jesús le tnum Jericó, at tzun jun moyi'x c'olchij tzi be' tan rmosumi'n. ³⁶Yi tbital moyi'x yi wi'nin chitencane'n wunak tbe!, nin ben jakol scyetz:

—¿Mbi na bajij?

³⁷—I yi Jesús yi aj Nazaret, ja icy' cu'n tzone'j, —che'ch wunak tetz.

³⁸ Toque'n tzun yi moyi'x tan sich':

—Jesús ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiy yi suki'nt yi at tulbil,^k elk k'ajabu' swe'j.

³⁹ Cyoque'n tzun yi e' wunak yi bajxche' tan makle'n wutz tan qui xch'ine'n.

Poro mas tcunin xch'ine'n i':

—iJesús ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiy, elk k'ajabu' swe'j!

⁴⁰ Nintzun xcy'e' cu'n Jesús, nin ben xchakol jun tan ticy'le'n tzaj yi moyi'x swutz i'. Ma yi tpone'n, bene'n tzun jakol Jesús tetz:

⁴¹—¿Mbi na awaj yil tzimban tzawel'j?

—Ta!, yi wajbil i'tz yil jakxij yi inwutz tanu'.

⁴²—Ja wi'l ul yos tzawuch', tan tu' yi na awocsaj yi ina'tz yi jun xonl Luwiy yi at tulbil.

⁴³ Jalt cuntunin saje'n tlol Jesús yi yole'j yi ta'we'n wutz yi moyi'x. Ninin tzun xom nintz te Jesús. Wi'nin bene'n i' tan tak'le'n k'ajsbil tetz Ryos. Nin ncha'tz cyakil yi e' yi i'lon yi ba'n xmayin yi moyi'x, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos.

Jesús tu Zaqueo

19 ¹Itzun yi ticy'e'n cu'n Jesús le tnum Jericó, ²at tzun jun yaj Zaqueo bi!. Chin wi'tz aj peyunl alcawal i!. Chin ric nin i!. ³Nternin na el talma' tan tilol wutz Jesús. Poro tan paj yi wi'nin wunak yi bu'lche' te Jesús, nin tan paj yi qui tu nin iltz yi wutz tkan Zaqueo, quinin xcy'e' tan tilwe'n Jesús. ⁴Lajke'l nintzun bajxe'ntz, nin cho'n tzun je'ntz tib jun tze' yi sicómoro bi', tan tajske'n wutz Jesús, na ya'tz atit ticy'bil i!. ⁵Itzun yi ticy'e'n cu'n Jesús le luwara'tz je'n tzun tilol Jesús yi wutz Zaqueo wi tze', nintzun taltz tetz:

—Zaqueo, cuk tzaju!. Chin tajwe'n cunin yi cho'n chincayaj xe ca'lul' jalu'!

⁶Lajke'l nin cwe'n tzaj Zaqueo nin wi'nin stzatzine'n te Jesús.

⁷Ma yi e' xomche' te Jesús yi bene'n quiol yi mbi cu'n mbajij, nintzun e' baj jasne' cu'ntz squibil quib:

—¿Nxac mben Jesús te yi jun juchul ile'j?

⁸Itzun te yi ate' Jesús xe ca'l nintzun je' txiclok Zaqueo, itzun ben tlol tetz Kajcaw:

—Swoye' jalaj yi inmebi'l scyetz yi e' meba'. Ej nin yi e' yi ja che' insub cyen, maljt cyaj tir xel chipu'k wa'n.

⁹Itzun ben tlol Jesús scyetz e' mas wunak:

—Jalu', yi yaje'j ja wi'l clax tu cyakil najal, na ncha'tz i!, i' xonl Abraham. ¹⁰Na bintzinin, ja nu'l tan chijoyle'n, nin tan chicolpe'n yi e' tx'akxnake't tk'ab yi quil.

Yi elsawutzil tetz lajuj pwok

¹¹ Yi baje'n quibital wunak yi jun xtxolbila'tz, toque'nt tzun Jesús tan xtxole'n junt elsawutzil scyetz, na le wutz cyajtza'kl wunak yi xe'tok chan Ryos tan cawu'n.

¹² Cha'stzun te bene'n tlol Jesús scyetz: “At jun yaj yi wi'nin k'ej, nintzun bentz joylaj le junt tnum tan stz'amle'n yi ca'wl tan toque'n cyen i' tetz ajcaw tetz

^k 18.38 2 S 7.2; Mt 22.41-46.

tanum.¹³ Yi ntaxk ben, nin e' ḫchak lajuj ḫchakum nin cyaj tk'ol jun c'oloj pwok scyetz. Na yi tajbil i' i'tz tan cyoqe'n cyen tan lijensi'n te'j, jalen cu'n yil pakxij i!.¹⁴ Poro at e' tanum yi wi'nin chi'che'n chic'u'l te'j. Nin ben jun cumisión cya'n tan xochle'n i!. Itzun cyaltz: 'Qui na kaj yil tz'oc cyenx tetz kajcaw.'¹⁵ Poro ilenin cambij i' tan toque'n cyen tetz ajcaw. Yi pakxe'nt le tetz tanum, nin e' baj ḫchakol yi lajuj ḫchakum. Na yi tajbil i' i'tz tan tbital nicy' na' mbaj chitx'acol tan lijensi'n te yi pwok yi cyajnak tk'ol scyetz.¹⁶ Yi tpone'n yi bajx mos tan talche'n yi xtxolbil yi ḫe'n cu'n ban i!, itzun taltz: 'Wajcaw yi pwok yi cyaj tk'olu' swetz ja xtx'ac lajuj tir mas.'¹⁷ 'Yaj, chumbalaj nin a᷇. Ba'n k'uke' inc'u'l tzawel'j, na ba'n atit yi awak'un yi cyaj wuk'ol tzatz. Bintzi, qui'c mas q'uixbel awak'un, poro yi jalu' swak'e' junt awak'un yi at mas k'ej. Cöcocpon tetz ajcaw squibaj lajuj tnum.'

¹⁸ "Ma yi tpone'n yi ca'p mos nintzun taltz: 'Wajcaw, tan yi pwok yi cyaj tk'olu' swetz ja incambaj o'-t tir mas.'¹⁹ 'Ba'n, ma jalu' swak'e' junt awak'un yi at mas k'ej. Cöcocpon tetz ajcaw squibaj o' tnum,' stzun ajcaw tetz.²⁰ Ma yi tpone'n junt, nintzun taltz: 'Wajcaw je pu'ku'e'j. Colij wa'n tul jun su't.²¹ Na wi'nin na chinxob teru', na nk'e'tz ilu' ne'᷇. Na na tx'aconu' te e'chk takle'n, nin qui na ak'uju' te'j. Nin na je' cosech tanu' kale qui na ak'uje'tu', stzun mos tetz taw.²² 'Ite'n ayol xcy'e' tan ḫchajle'n yi arawil. Elnak atxum tetz yi na chintx'acon te e'chk takle'n yi qui na nak'uj te'j. Ej, nin elnak atxum tetz yi na je' cosech wa'n kale qui na nak'uje't.²³ Ba'n tcu'n klo' yi nink el impu'k awa'n tan c'mo'ni'n. Ja klo' intx'ac mu'xt t'a'al,' stzun ajcaw tetz mos.²⁴ 'Ma jalu', majwoke'litzaj impu'k tk'ab yi yaje'j. Ak'wok nin tetz yi jun yi ja xtx'ac lajuit,' stzun ajcaw bantz, scyetz yi e' yi ate'tz te'j.²⁵ 'Poro ta', che'ch, 'at nin lajuj tk'ab'.²⁶ 'Qui'c na ban na cyakil yi e' yi na chixconsaj yi e'chk takle'n yi na ak'lij scyetz, tz'ak'llok mas scyetz. Nin yi e' yi qui na chixconsaj yi e'chk takle'n yi na ak'lij scyetz, tz'elepon majij scyetz.²⁷ 'Ma jalu', cun cy'ajwok yi e' incontr, yi e' yi nk'era'tz cyajbil tan woque'n cyen tetz ajcaw. Cy'ajwoke' tzaj. Na na waj yi tzinwutz cu'n chicu' biyij,' chij yi jun ajcawa'tz bantz,' stzun Jesús scyetz wunak.

Yi tpone'n Jesús Jerusalén

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Yi wi't xtxolil yi e'chk yola'sel'j, nintzun bajx cu'n i' ḫchiwutz tan je'n pone'n Jerusalén.²⁹ Itzun bantz yi cyopone'n Jesús naka'jil yi cob aldey yi na bi'aj Betfagé tu Betania, yi cho'n at nicy' wutz, yi wutz yi na bi'aj Olivo, nin e' ben ḫchakol cob ḫchusbe'tz.³⁰ Itzun ben tlol scyetz:

—Quibene'nk le aldey yi at tzi'n'ej. Yil cxopon tzitile' jun buru' yi c'alij. Txe'n cunin bajij mansar. Pujwok tzaj.³¹ Ko al scyetz tz'alon tzaj tzitetz: '¿Nxac na ipujwok nin yi imburu'?' Ba'n tzitalwok nin: 'Xconk tetz Kajcaw,' cëchijwok tz'an nin.

³² Chibene'n tzuntz. Ej nin i nin tzun bana'stz chi tal Jesús scyetz.³³ I cunin na chitzan tan pujle'n yi buru' yi jilone'n tzaj yi taw scyetz:

—¿Nxac na chitzanu' tan pujle'n imburu'?

³⁴ Bene'n tzun chitza'weltz:

—Xconk tetz Kajcaw, —che'ch ban nintz tetz yi taw buru'!

³⁵ Saje'n tzun quicy'alitz. Ma yi tule'n tzaj cya'n, nin je' cyak'ol chixbu'ktz te'j, nin je' chixicyol Jesús tibaj.³⁶ Yi quicy'al chibe', nin baj cu'n chilit'ul chixbu'k

tan yube'n yi be'. ³⁷Ma yi cyopone'n kale na xe't nint yi cu'nak wi Olivo, wi'nin chitzatzine'n cyakil yi e' yi xomij chiwi' te Jesús. Wi'nin chiëch'ine'n tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos, tan cyakil yi e'chk milawr yi nsken cyen quil. ³⁸Itzun cyaltz:

—At banl Kataj tibaj yi kareyile'j na i' nchakon tzaj. Wi'nin tzatzi'n at tcyaj. Kak'e' bin k'ej Kataj Ryos, —che'ch.

³⁹At tzun cobox parisey yi xomche'-tz ñchixol', itzun cyaltz:

—Ta!, make'u' chiwutz yi e' ñchusbe'tzu'!

⁴⁰Itzun tal Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin scyeru', ko quil chiëch'in yi e' wunake'j, chiëch'ink yi e'chk c'ub, —stzun i' bantz.

⁴¹Yi tpone'n Jesús naka'jil yi tnum Jerusalén, nin ben xmayil yi tnum, nintzun ok' cu'ntz. ⁴²Itzun taltz: "Lastum axwok aj Jerusalén. Yi nink tz'el itxum tetz yi jun chin wutzile'n k'ej yi na tzan jalu', ja klo' jal tzatzin paz ita'n. Poro qui'c rmeril, na jopij iwutz. ⁴³Cha'stzun te tz'ul jun k'ej yi sutal'n cu'n sbne' solte'j yi itnumil cya'n icontr. Quil cyak' ama'l tan toque'n nka tan tele'n jun. ⁴⁴Copon woc' cyakil yi ica'l, nin chisotzok cyakil wunak. Siquier nink jun c'ub yi qui'k cu' woc'. Tz'ul icaws, na ja ul yi mero iRyosil tan ixajse'n, poro qui na pujxij ita'n," stzun Jesús scyetz.

Yi toque'n Jesús tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl le ca'l Ryos.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Yi tocompone'n Jesús le ca'l Ryos, nintzun octz tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl. ⁴⁶Itzun taltz scyetz:

—Tz'iba'nt cyen: 'Yi inca'l, i'tz tetz nachbil wetz,' stzun Ryos banak cyen. Poro yi axwok itetz ja oc ita'n tetz molbil alk'om, —stzun Jesús scyetz.

⁴⁷Yi bnixe'n yi e'chk takle'na'tz, nintzun baj cobox k'ej ta'n tan chichusle'n wunak le templo. Itzun yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' wi'tz tx'olol xo'l yi ley Moisés scyuch' yi e' wi' banl wi' tetz tnum, nintzun e' octz tan joyle'n ju' tan biyle'n cu'n Jesús. ⁴⁸Poro quinin ak'on punti scyetz, na cyakil yi e' wunak wi'nin na chipek' tan tbite'n yol Jesús.

Yi chijakol tetz Jesús yi na' ak'on k'ej i'

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Itzun te yi na tzan Jesús tan chichusle'n wunak, nin tan xtxole'n yi balaj stziblal, cyopone'n tzun nil yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' chibajxom yi e' judiy te'j. ²Itzun cyaltz tetz Jesús:

—Al tzaj sketz, ɿna' nc'chakon tzaj tan banle'n e'chk takle'ne'j? nka ɿna' mmak'on ca'wl tzatz tan abnol yi e'chk takle'ne'j? —che'ch bantz tetz Jesús.

³Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Bajx na waj tzinjak nin jun xtxolbil scyeru': ⁴ɿWa'n pe' txumul tetz yi toque'n i' tan je'se'n a' ñchiwi' wunak, nka Ryos nchakon tzaj?

⁵Cyoque'n tzun tan xtxumle'n squibil quib:

—Kol kal nin yi Ryos nchakon tzaj, stale' lo' i' sketz: 'ɿKo ya'tz, mbi tzuntz quinin chixomu' te'j?' ⁶Ej nin kol kal nin yi Wa'n tu' txumul te jun ca'wl'a'tz, chocopon cyakil wunak tan kac'oxle'n tan c'ub, na elsanl stzi' Ryos Wa'n ñchiwutz wunak, —che'ch.

⁷Bene'n tzun cyalol tetz Jesús:

—Cuquen yaj, qui na el katxum tetz alo' nchakon tzaj Wa'n, —che'ch bantz.

⁸—Ncha'tz bin in, quil wal nin scyerp' yi na' mak'on ca'wl swetz tan imbnol yi e'chk takle'ne'j, —stzun Jesús scyetz.

Yi elsawutzil yi na ḫchaj yi at tulbil chicaws yi e' judiy

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Toque'n tzun Jesús tan xtxole'n jun elsawutzil scyetz cyakil wunak. Itzun taltz:

“Ok tu'-tz ka'n yi at jun yaj yi oc tan tawle'n jalaj uva, le tetz luwar. Yi bene'n i' joylaj, tc'u'l junt tnum, nin cyaj yi ujul ḫchik'ab jun c'oloj ak'unwil tan cyoqe'n tan tk'unse'n, na qui'c chan tulbil i!. ¹⁰Ma yi k'abte'n cosech, nin saj ḫchakol yi taw jun ḫchakum tan ticy'le'n nin mu'x tetz te yi cosech. Yi tpone'n yi chakum scye'j yi e' ak'unwil, nin e' baj quentz tan biyle'n, nin tan laje'ne'l tzaj. Quinin cyak' mu'x tal te yi cosech tetz. ¹¹Saje'n tzun ḫchakol taw luwar junt ḫchakum. Ite'n nin cyulejtz chi cyulej yi bajx. Baj chjisol, nin qui'c nin saj cyak'oltz tetz.

¹²Le toxi'n tir saje'n ḫchakol junt. Ncha'tz i!, lo'ontz cya'n, nin el chilajul.

¹³“Toque'n tzun yi taw luwar tan xtxumle'n. Itzun taltz: ‘Ba'n tcu'n tzinchake' nin yi mero incy'ajl, yi wi'nin na chimpek' te'j. Qui cunin batz scyeke' ḫchi' i!.’ ¹⁴Ma yi saje'n quiol yi e' ak'unwil yi cy'ajol, nintzun cyaltz squibil quib: ‘Ilwok nin yi june'j. Ya'stzun yi scambok te yi tx'otx' yil quim yi taj,’ che'ch tzun bantz. ¹⁵Tele'n tzaj tzun chilajultz, nin cu' chibiyoltz. Ma jal', ḫmbi sbne' yi taw luwar scye'j yi e' mosa'tz le chiwutz cyeru? ¹⁶Tz'ul tan chisotzaje'n cyakil yi e' ak'unwila'tz, ma yi jalaj tx'otx'a'tz tz'ak'lok scyetz junt tx'akaj wunak,” stzun Jesús scyetz.

Yi quibital wunak yi ate' le templo yi xtxolbila'se'j, nintzun cyaltz:

—¿Cha'tz polo' ko' tulej Ryos? Qui' lo', —che'ch.

¹⁷Jaxewe'n quen tzun Jesús tan chixmaye'n, itzun taltz scyetz:

—Ko nk'era'tz sbne' Ryos scye'ju' ḫmbi tzun na ḫchaj sketz yi yol yi tz'iba'nt cyen yi na tal?:

‘Yi c'ub yi qui'c xac ḫchiwutz yi e' bnol ca'l,
ya'stzun yi c'ub yi mas tajwe'n tan xcone'n.’

¹⁸Poro chichakil yi e' yil chije' tzotpuj te yi jun c'uba'tz ḫchiq'uixpok. Ncha'tz, kol saj trimp yi jun c'uba'tz tibaj jun, puch'ij cunin ḫchibne' ta'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi pwok yi oc César tan jakle'n

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹Yi tele'n chitxum yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' e' wi'tz pale', yi nxcon yi jun elsawutzila'tz tan Jesús tan ḫchajle'n chipaltil tetz, nin klo' e' octz tan stz'amle'n i!. Poro quinin ak'on puntil, na wi'nin chixobe'n scyetz wunak.

²⁰Bene'n tzun chichakol cobox chakum tan joyle'n puntil yi ḫe'nk jal til Jesús. Yi cobox chakuma'tz ja cyocsaj quib chi balaj wunak. Ej nin yi chimantar i'tz tan jale'n puntil tan suble'n Jesús bantz talol jun yol kale ljale't til i' swutz yi gobernador.

²¹Cyoque'n tzuntz tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta!, na el katxum tetz yi qui'c noc paltil yi ñchusu'nu!. Na qui na xobu' tetz jun. Na qui'c na ban yi ko at k'ej, nka qui!. Ej nin na el katxum tetz yi qui'c nim qui'c juy swutzu!. Ntin na tzanu' tan xtxole'n sketz yi ñe'n kaban tan kopone'n te Ryos.²² I bin jalu! Ta!, tal tzaju' sketz, ñba'n pe' lkak' yi cutxuj yi na tzan César tan jakle'n sketz nka qui? —che'ch tetz Jesús.

²³ Poro nin el xtxum Jesús te cyajtza'kl yi suble'n tu! i' na cyaj. Bene'n tzun tlol: —¿Nxac na chitzanu' tan joyle'n puntil tan insuble'n? ²⁴ Chichaj tzaju' jun pwok swetz. Wile' cu'n yi wutz.

Yi je'n stz'amol yi pwok nintzun jak i' scyetz:

—¿Na! taw yi teblal yi at te pwoke'l? ¿Ej nin na! taw yi bi'aj yi banij swutz? —stzun Jesús scyetz.

—Tetz César yi wi'tz kareyil, —che'ch tzun bantz.

²⁵ —Ba'n bin cyak'u' tetz César na tetz i!. Poro ncha'tz, ba'n kak' tetz Ryos cyakil yi e'chk takle'n yi tetz i!, —chij Jesús bantz scyetz.

²⁶ Quinin chixye' tan suble'n Jesús tan talol jun yol ñchiwutz wunak, yi nink xcy'e' tan jalse'n til i' swutz yi gobernador. Wi'nin tzun cyele'n yabtz tel' nin qui't e' octz tan xuxe'n mas.

At junt tir itz'e'n

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Cyopone'n tzun cobox scyeri yi e' sadusey te Jesús. Ñchiwutz yi e' sadusey, qui'c itz'e'n junt tir. Itzun cyaltz tetz Jesús:

²⁸ —Ta!, tz'iba'nt cyen tan Moisés: 'Ko at jun yaj yil quim, ej nin ko qui'c nitxajil njal cyen te txkel, chin tajwe'n cunin tan cyok'bel quib yi xna'n tu balc, tan jale'n xonl yi k'ajtzun alma!'²⁹ I bin jalu! Ta!, at juk yaj yi ya'stzun banake!. Quitz'un quitzicy quib yi juka'tz. Toque'n tzun txkel yi bajx, poro ja quim, nin quinin njal chinitxa!.³⁰ Toque'n tzun yi ca'p nak te txkelbe'n k'ajtzun stzicy. Ncha'tz i!, nin quim, nin quinin jal chinitxa!.³¹ Ncha'tz e' ban cyakil cu'n yi juk yaja'tz. Cya'l nin jun nink jal nitxajil te yi jun xna'na'tz. ³² Wi'tzbil tlen quime'n yi xna'n. ³³ Ma jalu!, yi nink chitz'i junt tir, ñna' scyetz jun ñchixol' yi juk yaja'tz yi tz'ocopon tetz chmil yi xna'na'tz? Na e' len cu'n chmil i' banak yi juka'tz, —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

³⁴ Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—Bintzi na cyok'bej quib, nin na chume' wunak te yi tiempel'.³⁵ Poro yi e' yi tz'ak'lok amal' scyetz tan cya'te'n tul yi ac'aj tiemp yi at tulbil, yi e' yi ñchitz'lok junt tir ñchixo'l alma' tan chinajewe'n te Ryos, qui't cyok'bej quib cyera'tz, nin qui't chume' na chocopon chi quitane'n yi e' ángel.³⁶ Qui't chiquim. Chocopon tetz me'l cy'ajl Ryos, na ñchitz'ok ta'n, —stzun Jesús scyetz.³⁷ —Ma jalu! tan pujxe'n cyanu' yi at junt tir itz'e'n ñchixo'l alma', ulk tx'akx chic'u'l'lu' yi mbi banak Moisés. Yi tpone'n i' te jun tal pucuj xtze' yi na tzan k'a'kl, ja jilon Ryos tetz, itzun taltz: 'I ina'tz in chiRyosil Abraham, tu Isaac tu Jacow,' stzun Ryos bantz tetz Moisés.³⁸ Poro nsken chiquim yi ox yaja'tz yi tal Ryos chibi!. Yi jun xtxolbila'tz, na tzun ñchaj sketz yi qui sotznake!. Na yi Kataj Ryos, i' kaRyosil yi o' yi itz'o' scyuch! yi e' yi quimnake' tk'ab. Na swutz Ryos, qui'c nin jun wunak yi najk sotz, —stzun Jesús scyetz.

³⁹ —Bintzinin na talu! Ta!, —che'ch tzun cobox scyeri yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés.

⁴⁰Poro yi e' sadusey qui't nin chinimsaj chic'u'l tan jakle'n junt xtxolbil tetz.

Cristo i' Tajcaw k'ajtzun Luwiy
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Itzun bantz nin oc Jesús tan yol scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—At e' yi na cyal yi xonl tu' k'ajtzun Luwiya'tz yi jun yi bixba'nt tan tule'n.

⁴²Poro ɛ̄xe'n tzuntz? na ite'n nin k'ajtzun Luwiy tz'l'ban cyen le e'chk Salmo:

‘Yi Kajcaw yi kaRyosil a'lon tetz Kajcaw:

C'olchin cu'n tzinxlaj,

⁴³jalen cu'n lcho'c yi e' acontr wa'n jak' awukan.'

⁴⁴I bin jalu', ko ya'tz talnak k'ajtzun Luwiy, ɿmbi tzuntz yi at e' yi na cyal yi wunak tu', yi xonl tu' Luwiy yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan tule'n?

Yi chipaltil yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵៥ X̄chiwutz cunin cyakil wunak yi bene'n tlol Jesús yi xtxolbile'j scyetz yi e' ḫchusbe'tz: ⁴⁶“Axom'ichwok te cyajtza'kl yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Na yi e' cyetz wi'nin na chipri'sin tu be'ch cyetz yi chukpi'n nin tu' tkan. Nin wi'nin na chitzatzin yi na ak'l'ij chik'ej, yi na bajij e'chk k'ajla'n scyetz tc'a'yl. Ej nin yi na chibán yi chimunl lakak e'chk sinagoga, wi'nin na chipek' tan chic'olewe'n cu'n tibaj yi bajx chem tan jale'n chik'ej. Ej nin na chijoy e'chk balaj chem kale na ele't jun wa'a'n. ⁴⁷Na cho'c tan majle'n chica'l yi e' xma'lca'n. Ej nin tan tewe'n quil ḫchiwutz wunak, tunin na chiben quen tunin tan orari'n. Poro tan tu' yi ya'tz na chibán, tz'ak'llok mas cyetz chicaws. Cha'stzun te axomi'chwok te cyajtza'kl,” stzun Jesús scyetz.

Yi oy yi opon tan jun xna'n xma'lca'n meba'
(Mr 12.41-44)

21 ¹Itzun bantz te yi at Jesús le templo nin ben xmayil yi e' ric yi na chitzan tan cu'se'n chi'ofrent le cu'lbil pwok. ²Ncha'tz ben tilol Jesús jun tal prow xna'n xma'lca'n yi ocopon tan cu'se'n cob tal centaw. ³Bene'n tzun tlol scyetz yi e' ḫchusbe'tz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yi jun prow xma'lca'n'e'j, i' mmak'on mas pwok ḫchiwutz cyakil yi e' mas wunak. ⁴Na yi e' mas, wi' tlen tu' chipu'k ncu' cya'n, ma yi prow xna'n'e'j yi chin meba' nin, ja toy cyakil yi pu'k yi colij ta'n tetz gast.

Yi talol Jesús yi xitok yi templo
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵At tzun cobox yi e' oc tan xtxumle'n yi ɛ̄e'n cu'n tane'n yi templo, yi chumbalaj nin. E' oc tan xtxumle'n yi e'chk c'ub tu yi e'chk oy yi cyak'nak wunak tetz yubil yi templo. Poro yi tele'n xtxum Jesús te chiyol, nintzun ben tlol scyetz:

⁶—Xitok cyakil e'chk takle'n'e'j, na tz'ul jun tiemp yi cyakil yi e'chk c'ube'e'j copon ch'uki'n, —stzun Jesús scyetz.

Sabajok e'chk techl yi txant tan tule'n yi chicaws wunak
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Bene'n tzun chijakoltz:

—Ta!, ɿmbi tiempil bajij e'chk takle'na'tz? ɿTz'ak'llok pe' jun techl yi txant tan tule'n yi jun tiempa'tz?

⁸Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Or tzitilwok, acxubsi'ch. Na at e' yi scyale!: 'I ina'tz in Cristo.' Ncha'tz at e' yi scyale!: 'Txant tan tule'n yi tiemp,' che'ch len sbne!. Poro xomi'ch iwi' scye!j.

⁹Ej nin yil tzitbit yi na tzan e'chk lmak oyintzi' tu e'chk molo'n ib tan paj chi'ch c'u'lal, quil cxe'l yab te'j. Na bintzinin sbajok yi e'chk takle'na'tz, poro at tzaj nintz tan tule'n yi wi'tzbil tiemp, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁰Ncha'tz tal i' scyetz: "Choyintzink e'chk lmak tnum squibil quib. Ncha'tz e' gobierum, choyintzink squibil quib. ¹¹Tz'ul wi'nin e'chk lmak coblajnob. Tz'ul we'j. Tz'ul wi'nin yabil. Ej nin sbajok cyakil yi e'chk takle'na'tz bene'n tzi'n wi munt. Sbajok e'chk takle'n yi chin xo'wbil nin. Ej nin sjalok e'chk techl jalen tzi'n tcyalj.

¹²"Poro yi ntaxk bajij cyakil yi e'chk takle'na'tz, chocopon wunak tan itz'amle'n, nin tan ibiyle'n. Ncxben ticy'le'n ɿchiwutz e' wi' banl wi' tetz e'chk sinagoga. Ej nin ncxben ticy'le'n xetze' cya'n, tan tu' yi na chin itocsaj. Ej nin ncxben ticy'le'n ɿchiwutz yi e' rey, nin ɿchiwutz yi e' gobernador. ¹³Poro ba'n, na sjalok ama'l tan xtxole'n yi bintzi scyetz. ¹⁴Quil cxbisun tan joyle'n puntil e'chk yol yi xconk ita'n tan icolol itib. ¹⁵Na yil cxoponwok ɿchiwutz yi e'a'tz, swak'e' itajtza'kl tu yi e'chk weltil iyol. Nin cya'l jun scyeri icontr yi nink xcy'e' tan xite'n iyol. ¹⁶At e' tzixo'l yi chocopon chitaj chitxu' tan chioxchle'n. Ej nin ncha'tz at e' yi ite'n nin quitz'un tu quitzicy chocopon tan chioxchle'n. Nin ncha'tz at e' yi chixonl quib chioxche' chixonl. Ncha'tz ɿchibne' e' itamiw, chocopon tan ixochle'n. Nin at e' tzixo'l yi ɿchiquimok cya'n. ¹⁷Cyakil wunak ɿchi'chok chic'u'l tzite'j tan paj yi xomquixwok swe'j. ¹⁸Poro ilenin atix tetz tajal Ryos. Siquier nink jun xi'il iwi' nink sotz cya'n. ¹⁹Kol tz'icy'pon e'chk q'uixc'uja'tz ita'n, xcambokwok te jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

²⁰"Ma yil tzitilwok yil sutij solte'j yi tnum Jerusalén cya'n sanlar, i'tz jun techl yi txant tan sotze'n yi tnum. ²¹Cyakil yi e' yi najlche' Judea, chin tajwe'n cunin tan cycle'n ojk wi'wtz. Nin yi e' yi ate' Jerusalén, tajwe'n cunin tan cycle'n ojk. Yi e' yi quibe' tnum, ba'n tcu'n quil chipakxij. ²²Na ya'stzun tiemp yi tz'ul chicaws yi e' aj Jerusalén. Na tz'elk cu'n te yi tz'iba'nt cyen. ²³Poro chik'ajab yi e' xna'n yi ch'on wi', scyuch' yi e' yi ni' cu'n ni' scye!j. Na cyakil wunak chitije' q'uixc'uj, nin tz'ak'llok jun chin wutzile'n chicaws. ²⁴At e' yi ɿchiquimok tul oyintzi!. Nin at e' nchiben ticy'le'n pres bene'n tzi'n lakak tnum. Ej nin chicawunk yi e' awer nak le tnum Jerusalén jalen cu'n yil jepon te yi tiemp yi ak'ijt scyetz tan chicawune'n.

Mbi cu'n sbajok yil tz'ul tzaj yi Bajx Cy'ajol

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵"Kalena'tz tzun bajij e'chk techl tcyalj, te k'ej nin te xaw, nin scye!j e'chk tx'uml. Ej nin chelepon yab wunak te yi mbi cu'n sbajok wi munt. Nin ɿchixobok tetz. Na chin xo'wbil nin sbne', ni'cu'n sbne' chi na wi'ca'p wi' yi mar nin yi na jincan yi pak'bil. ²⁶Yil cho'c wunak tan xtxumle'n yi mbi cu'n sbajok wi munt chu'l tunin colpuj tan xo'w. Nin cyakil yi e' yi at ca'wl ɿchik'ab yi ate' tcyalj tul utan tu' chitxumu'n. ²⁷Kalena's tzun quil nin wunak in wutz, yi in Bajx Cy'ajol. Cho'n nu'l tcyalj kale atit e'chk sbak!. Cy'a'n nin ink'ej tu inchamil wa'n yil nu'l

tzaj. ²⁸Ej nin yil xe'tij yi e'chk takle'na'se'j, quiwswok itib. Quil cxbisun, na txant tzuntz tan itele'ntz liwr," stzun Jesús scyetz.

²⁹Ncha'tz at jun elsawutzil xcon tan Jesús. Itzun taltz:

"Elk itxum tetz jun wi' ibx, nka alchok jilwutz tze!. ³⁰Yi na xe'tij tan xlumine'n, na el katxum tetz yi txant tan tucumule'n k'alaj. ³¹Ncha'tz yil tzitil yi e'chk takle'na'tz, i'tz jun techl yi txant tan tule'n Ryos tan cawu'n wuxtx'otx!.

³²"Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, yi ntaxh chisotz yi e' wunaka'tz,¹ sbajok e'chk takle'na'tz. ³³Bintzi, yi tcyal' tu yi wuxtx'otx' sotzok, poro yi weri inyol quil sotz tera'tz.

³⁴"Or tzitil, eli'ch nin italma' te yi e'chk takle'n yi qui'c na tak!. Oqui'ch len a' tiwi!. Quil cxbisun tan e'chk sotzaj c'u'lal, na yi ko ya'tz, qui tz'icy' tzitetz yil tz'ul tzaj yi jun k'ejlala'tz. ³⁵Yil tz'ul tzaj jun k'ejlala'tz, qui tz'icy' scyetz yi e' wunak wi munt, na cho'n x̄chibne' chi na cu' lajpuj jun txuc tul pa'tx. ³⁶Banwok list itib, na at tulbil yi jun tiempa'tz. Nin c'uchwok x̄ch'eybil itetz tetz Kataj tan itele'n liwr tk'ab e'chk il yi sbajok. Ej nin nachwok Kataj yi iñnink txicquixe'twok yil nu'l tzaj," stzun Jesús bantz scyetz.

³⁷Cyakil nin tzun k'ej na tzan Jesús tan chichusle'n wunak le ca'l Ryos. Ma lak'bal cho'n na ben witok i' wi jun ju'wtz yi na bi'aj wi Olivo. ³⁸Ma yi e' wunak, jalchan cunin na chopon tan tbite'n yol i' le templo.

Yi joyle'n puntiil tan xtx'amxe'n Jesús

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 ¹Itzun bantz yi txant tan tucumule'n yi k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, yi jun wutzile'n k'ej'a'tz yi na bi'aj Pasc, ²cyoque'n tzun e' wi'tz pale' scyuch' e' tx'olol xo'l yi ley Moisés tan joyle'n puntiil tan quimse'n Jesús. Poro quinin e' nimsaj quib na nin e' xobtz scyetz e' wunak.

³Toque'n tzun julpuj yi tajtza'kl Bayba'n le wi' Judas Iscariot, jun scyeri coblaj x̄chusbe'tz Jesús. ⁴Bene'n tzun i' x̄chiwutz yi e' wi'tz pale', nin x̄chiwutz yi chijepil yi e' polisiy, nintzun octz tan yol scyuch' yi xe'n tulej tan jatxol i' Jesús x̄chik'ab. ⁵Ma yi e' ajcawa'tz, wi'nin chitzatzine'n te tajtza'kl Judas, nin e' suk pwok tetz. Ma Judas cu nin tunintz ta'n. ⁶Nintzun octz tan joyle'n puntiil tan jatxle'n Jesús x̄chik'ab. Nintzun bixe'-tz cya'n tan jatxol i' le jun ama'l kale qui'cle't wunak.

Yi wi'tzbil tir yi wane'n Jesús x̄chixo'l e' x̄chusbe'tz

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Ma yi tucumule'n yi k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, yi k'ej yi na oc jak' kul yi cne'r tetz Pasc, ⁸chichakxe'n tzun Lu' tu Wa'n tan Jesús. Itzun taltz scyetz:

—Cun nuc'wok yi ama'l kalel kabajswit yi cneru' tetz Pasc.

⁹—Poro Ta!, ¿na' scyetz ama'lil na taju' kalel kabene't tan nuc'le'n? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

¹21.32 At e' yi na cyal yi ja tal Jesús, "yi e' wunake'j," yi na elepont yi jun wekl wunak yi ate' te yi tiempa'tz. Ej nin at e' yi na cyal yi na elepont cyakil yi e' judiy yi ate' te yi tiemp tetz Jesús. Ej nin at e' yi na cyal yi na elepont yi jun wekl wunak yi ate' wuxtx'otx' yi xe'tij yi jun tiempa'tz.

¹⁰—Yil cxocoponwok tnum xnojkwok quen te jun yaj yi cy'a'n jun ḫchok' a' ta'n. Ba'n tzun cxomwok nintz te'l. Yil tz'oc i' xe ca'l, ba'n cxomwok quen te'l.

¹¹ Nin tzitalwok quen tetz: 'I nsaj tlol Kajcaw, ḫna' atit yi ama'l kaled kawane't tetz Pasc scyuch' inchusbe'tz? stzun i' mban tzaj, ḫchijwok sban cyen. ¹²Tzun ḫchaje' jun ca'l yi list atit. Cho'n at le ca'p chup. Cho'n tzun tzinuc'wok yi ketz kawa'-tz, —chij Jesús bantz scyetz.

¹³Chibene'n tzuntz. I nintzun bajija's chi ben tlol Kajcaw scyetz. Chixe'te'n tzuntz tan nuc'le'n chiwa' tetz Pasc.

¹⁴Ma yi tpone'n oril tetz wa'a'n sken opon Jesús, nintzun c'ole' quentz te mes scyuch' cyakil yi e' ḫchusbe'tz. ¹⁵Bene'n tzun tlol scyetz:

—Ala'iix chan k'ej aternin na el walma' tan kawane'n tzituch' te jun k'ej Pasque'l jalén pe'k yi ntaxk chinquim. ¹⁶Na bintzi, qui't chinwan junt tir tzituch' te yi jun wa'a'ne'l jalén cu'n yil tz'ul yi balaj tiemp yil cawun Ryos, —chij Jesús bantz scyetz.

¹⁷Je'n tzun stz'amol jun lak, nin tyoħintz tibaj.

—Je itc'a'. Jatxwok cu'n tziwutz. ¹⁸Na bintzinin qui't lwuc'aj junt tir yi t'a'al lo'baj uva jalén cu'n yil tz'ul Ryos tan cawu'n wuxtx'otx', —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁹Je'n tzun stz'amol yi pam, nin tyoħintz tibaj, nin cu' piħultz. Yi na tzan i' tan jatxle'n nin scyetz, nintzun taltz:

—Yi je'j, i'tz inwankil tane'n, na xconk yi inwankil tetz itx'ixwatz. Banwok tane'n yi xtxolbile'j tan wule'n tx'akx tic'u'l, —stzun Jesús scyetz.

²⁰Yi wi't chiwane'n te pam, ite'n nin tuleja's yi cyoque'n tan uc'a'a'n.

—Yi at tul yi lake'j, i'tz yi inxch'el tane'n. Na tztelepon kojx inxch'el tan iclaxe'n. Ya'stzun xe' yi ac'aj trat yi sbixek, —stzun Jesús scyetz.

²¹—Poro yi jun yil chinjatxon, ni'cu'n na kawan tuch' tzone'j wi mes. ²²Na tajwe'n tan tele'n cu'n te cyakil yi tz'iba'nt cyen swe'j,^m yi in yi in Bajx Cy'ajol. Poro lastum yi yaj yil chinjatxon ḫchik'ab yi e' incontr, —stzun Jesús scyetz.

²³Cyakil cunin tzun yi e' ḫchusbe'tz baj chijakol squibil quib:

—¿Na' scyetz i' yi juna'tz skaxo'l yil jatxon? —che'ch tzuntz.

Yi cyoque'n tan xtxumle'n yi na' scyetz jun sjalok mas k'ej

²⁴Itzun bantz nin e' oc yi e' ḫchusbe'tz Jesús tan xtxumle'n na' scyetz jun ḫchixo'l yi sjalok mas k'ej. ²⁵Bene'n tzun tlol Jesús scyetz: "Yi e' rey tzone'j wuxtx'otx' wi'nin na chibuchun yi na chicawun. Ncha'tz yi e' bajxom, na cyocsaj quib nim ḫchiwutz wunak. ²⁶Ma yi axwok itetz qui na waj yi nink exomwok te yi jun ajtza'kla'tz. Na yi jun yi at mas k'ej tzixo'lwok tajwe'n cunin yil tocsaj tib tetz jun chakum. Tajwe'n yil tocsaj tib chi jun yaj yi qui'c tetz k'ej. ²⁷Na je jun xtxolbile'j yi ja wi't el katxum tetz: At mas k'ej jun yi na wan wi mes swutz yi mos yi na tzan tan c'a'che'n. Poro yi in wetz ja no'c tetz ichakum.

²⁸"Bintzinin yi axwok, xom quixwok swe'j sajle'n tunintz, nin ja itij q'uixc'uj chi mimban wetz. ²⁹Cha'stzun te, swak'e' len ik'ej chi tak'nak Intaj swetz. ³⁰Na yil no'c tan cawu'n skatzatzink tzituch!. Skawank nin skuc'a'k. Na sjalok ik'ej, na xewunkwok squibaj yi coblaj k'u'j aj Israel," stzun Jesús bantz scyetz.

^m 22.22 Sal 41.9.

Yi tlol Jesús yi stewe' Lu' yi na xom te'
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹Nin ncha'tz nin ben tlol Kajcaw tetz Lu':

—Aň jun c'oloj Simón, bit tzaj. Ja cu' wutz Bayba'n tan toque'n tan apile'n chi na ban triw yi na oc xtxa'le'n. ³²Poro ja wi't innach Kataj tzawibaj tan qui acabel ac'u'l swe'j. Ej nin yil quiwix junt tir ac'u'l, na waj yil cixo'c tan chiquiwse'n yi e' mas kajwutz, —stzun Jesús tetz Lu'.

³³Bene'n tzun tlol Lu' tetz:

—Wajcaw, kol ko'c tuch'u' xetze', list atine't. Mpe nink kacu' biyij, list atine't, —stzun Lu' tetz Jesús.

³⁴—Ba'n klo' Lu', poro swale' jun puntiil tzatz. Ninin jalu' tzawale' yi qui xomquiix swe'j. Na yi ntaxk ok' jun ajtzo', tzawale' ox tir yi qui xomquiix swe'j.

Yi txantok tan xtx'amxe'n Jesús

³⁵Itzun ben tlol Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz:

—Ma jalu', yi ibene'n inchakol ban, qui'c isam ben ita'n. Qui'c cu'lbil ipu'k ben, nin qui'c ixajab ben ita'n. Iňkaj qui tzunk jal yi tajwe'n tzitetz,  nka qui'?

—Ak'llij sketz Ta', —che'ch tzun bantz.

³⁶—Ma jalu' apart. Ko at isam, cy'ajwok nin. Ej nin ko at cu'lbil ipu'k, cy'ajwok nin. Nin alchok scyetz yi qui'c spar, c'aye' nin cxe'y tan lok'che'n jun tetz. ³⁷Na jun cu'n yol swale' nin tzitetz, tz'elepon cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen yi na tal: 'Tz'ocopon tajjal mal nak.' Na chin tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te cyakil yi tz'iba'nt cyen swe'j, —stzun Jesús scyetz.

³⁸—Kajcaw, je cob kaspare'j, —che'ch ban nintz.

—Tzicu'n, —stzun Jesús.

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj le ama'l Getsemaní

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Tele'n tzun Jesús xe ca'la'tz. Cho'n tzun bene'ntz le ama'l yi na bi'aj wi Olivo, na ilenin ya'tz na tulejtz. Chibene'n tzun xomok yi e' xchusbe'tz te'j. ⁴⁰Ma yi cyopone'n le yi ama'la'tz nin ben tlol Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz.

—Nachwok Kataj tan qui acxbene'n tul il.

⁴¹Tele'n tzun  kansal tib Jesús xchix'o'l yi e' xchusbe'tz, nin bentz joylaj len mu'xt. Cho'n nin tkanol el i' xchix'o'l chi yi tkanol kale na opone't jun c'ub yi na kac'ox nin. Ej nin meje' cu'ntz tan nachle'n Kataj.

⁴²Je tzun taltz tul oración:

—Ma jalu' Ta', ko ya'tz tajbilu', chin cole'u' tk'ab yi jun chin q'uixc'uj yi tx'aklij tzinwutz. Poro ko ya'tz tajbilu' qui na waj yi wetz wajbil, ma na i teru' tajbilu'.

⁴³Saje'n tzun jun  ngel tcyaj tan  ch'eye'n i!. ⁴⁴Ej nin tan paj yi wi'nin q'uixc'uj yi at cu'nt, mas tcu'n oc i' tan cu'swutzel tetz Kataj Ryos. Wi'nin tz'ujnewe'n t'a'al wutz i' wuxtx'otx', i cunin chich' tane'n.

⁴⁵Yi wi't nachol Kataj, nin opontz scye'j yi e' xchusbe'tz. Ma yi e' cyetz na chiwit len tan paj bis. ⁴⁶Itzun tal Jesús scyetz:

— Nxac na cxwitwok? Elk iwatl. Nachwok Kataj tan qui ipakxe'n yil tz'ul pilbil itetz, —stzun i' scyetz.

Yi bene'n Jesús pres
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷Na nin tzan cunin Jesús tan yol yi cyopone'n jun c'oloj wunak. Bajxij Judas ḫchiwutz, i' jun scyeri coblaj ḫchusbe'tz Jesús. Yi cyopone'ntz, nin ben Judas tan stz'uble'n xak stzi' Jesús.

⁴⁸—Judas, ḡmbi xac na cëtzan tan stz'uble'n xak intzi'? Na ja wi't cxa'k tzaj tan inc'aye'n, —stzun Jesús tetz.

⁴⁹Yi quilol yi e' yi ate' te Jesús yi mbi cu'n na bajij, nin ben chijakol tetz:

—Kajcaw ḫba'n pe' ko'c tan oyintzi' scye'j tu kaspar?

⁵⁰At tzun juntz ḫchixo'l nin noj quen yi spar ta'n te ḫchin jun ḫchakum jun wi'tz pale!. Ninin el yi ḫchin ta'n.

⁵¹—Qui che' awulej. Cuk tu'l-tz. Jaja'tz, —stzun Jesús tetz.

Bene'n tzun Jesús tan macle'n yi ḫchin yi yaj, ninin ul yos tuch!.

⁵²Nintzun oc Jesús tan yol scyetz yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' aj ront cwent templo nin scyuch' yi e' wi' banl wi'. Na icu'n e'a's e' opontz tan stz'amle'n.

—¿In pe' alk'om scyeru' yi nchu'l'u' tan intz'amle'n tan spar tu tze'?

⁵³¿Mbi tzuntz qui je' chitz'amolu' in yi atin tzaj ḫchixo'l'u' le templo? nin qui'c oc cyajalu' swetz. Poro bintzi ja tak' Ryos jun tkuj ama'l scyeru' jalu!. Ej nin ncha'tz yi taw ak'bal, yi Bayba'n, ja tak' Ryos jun tkuj ama'l tetz, —stzun Jesús scyetz.

Yi talol Lu' yi qui xomij wi' te Jesús

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Tx'amxe'n tzun Jesús cya'n, nin ben quicy'altz. Cho'n tzun tpone'ntz cya'n xe ca'l yi wi'tz pale!. Ma yi Lu', kajpe'n nin xom tzaj.

⁵⁵Bnixe'n tzun jun k'ak' cyak'un wunak wutzk'anil, nin e' baj c'ole' quentz stzi!. Ncha'tz Lu', nin c'ole' quentz ḫchixo'l. ⁵⁶At tzun jun xun yi mos i' xe jun ca'l'a'tz. Nin oc c'ablok tan xmaye'n Lu'. Itzun taltz:

—Yi yaje'j i' jun tamiw Jesús.

⁵⁷Cwe'n tzun jalul Lu' wi tak!:

—Cuquen, qui wajske'n wetz wutz, —stzun Lu' tetz xun.

⁵⁸Ma le junt tkujt nin, nin ben tlol junt yaj tetz Lu':

—Ncha'tz a᷑ yaj, a᷑ jun scyeri yi e'a'tz.

—Qui!, nk'e'tz in jun, —stzun Lu' ban.

⁵⁹Ma yi tele'n junt rat, nin opon junt kale atit Lu', nin taltz:

—Jun cu'n yol, yi yaje'j i' jun scyeri yi e' yi na xom chiwi' te Jesús, na i' jun aj Galilea.

⁶⁰—Qui' yaj, qui na el intxum tetz mbi na cëtzan tan talche'n tzaj swetz, —stzun Lu' bantz.

I cunin na tzan Lu' tan yol yi tok'e'n jun ajtzo!. ⁶¹Je'n tzun such'k'il tib Kajcaw tan xmaye'n nin Lu'. Kalena's tzun tule'n tx'akxuj tc'u'l Lu' yi yol yi tal Kajcaw tetz: “Yi ntaxk ok' jun ajtzo!, tzawale' ox tir yi qui xomqui'x swe'j.” ⁶²Tele'n tzaj tzun Lu'-tz, poro wi'nin tok'e'n tan paj bis.

Yi toque'n Jesús tetz chitze'lbe'tz wunak*(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³Cyoque'n tzun yi e' q'uiicy'lom tetz Jesús tan tze'e'n te'j, nin tan biyel'n. ⁶⁴Nin oc cyak'ol jun su't te wutz nin e' baj quenz tan t'okle'n xak stzi!. Nin cyaltz tetz:

—¿Cxópon pe' te na' ncibyon? —che'ch.

⁶⁵Ej nin wi'nin e'chk yol xcon cya'n tan telse'n xtx'ix Jesús.

Yi tpone'n Jesús x̄chiwutz wi' banl wi'*(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶Itzun bantz yi tule'n skil, cwe'n tzun chichamol quib cyakil yi e' wi' banl wi' scyetz e' judiy, scyuch' e' wi'tz pale!. Ncha'tz yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, xomche'-tz scye'l. Cho'n tzun tpone'n ticy'le'n Jesús kale na pujxe't xo'l yi e'chk lmak xtisia!. Cyoque'n tzuntz tan jakle'n tetz Jesús:

⁶⁷—Al tzaj sketz, ¿i pe' aña'tz yi Cristo, yi bixba'nt tan tule'n? —che'ch.

—Yi nink wal nin scyeru!: 'I ina'tz,' quil cyocsaju!. ⁶⁸Ej nin mpe nink ko'c tan xtx'ajle'n te'j, quil cyak'u' amall tan incolol wib. Nin quil ne'l cyanu' liwr. ⁶⁹Poro yi in wetz, in yi Bajx Cy'ajol, x̄chinc'olek sbne' opon tunintz xlaj Kataj, yi Ryos yi chin cham nin tetz, —stzun Jesús scyetz.

⁷⁰Jalcunin tzun cyoqe'ntz tan jakle'n tetz:

—¿Añ ptzun Cy'ajl Ryos? —che'ch len bantz tetz.

—I ina'tz, chi na cyal tzaju!, —stzun Jesús scyetz.

⁷¹—Qui tajwe'n mas stiw, na yi o' ketz ja kubit yi yol i' yi ntal, —che'ch tzun bantz.

Yi tpone'n Jesús swutz Pilat*(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

23 ¹Chibaj bene'n tzun tan tak'le'n Jesús swutz Pilat. ²Yi cyopone'ntz nin e' oc tan xochle'n quen. Itzun cyaltz:

—Ma jalu' Ta!, ja bin saj katz'amol yi june'l yi na tzan tan joyle'n ju' tan jale'n oyintzi' le katanum. Na tzan i' tan talche'n scyetz wunak yi qui tajwe'n tan cyak'ol yi cutxuj tetz César. Ncha'tz na tal yi i' yi Cristo. Yi na elePont yi i' jun rey tane'n, —che'ch tzun bantz.

³—¿Añ pe' chireyil yi e' judiy? —stzun Pilat bantz tetz Jesús.

—I ina'tz, chi na tal tzaju!.

⁴Jilone'n tzun Pilat scyetz yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' wunak. Itzun taltz:

—Tzinwutz wetz, yi yaje'l qui'c mu'x til.

⁵Ma yi e' cyetz, mas tcunin e' octz tan talche'n nin:

—Qui' Ta!. Tan yi tetz x̄husu'n na tzan tan tocse'n chic'u'l cyakil yi e' aj Judea tan oyintzi' scye'lju!. Cho'n xe'te'n tzaj i' jalén Galilea tan tocse'n chic'u'l wunak. Ej nin na nin tzane't i' tan banle'n tzone'l, —che'ch.

Yi tpone'n Jesús swutz Herodes

⁶Yi tbital Pilat yi xtxolbile'l, nin octz tan jakle'n ko aj Galilea Jesús. ⁷Yi tbital yi aj Galilea i', nintzun ben x̄chakol swutz Herodes, na i' ajcaw squibaj yi e' aj Galilea. Ej nin noj quen cu'ntz te'j yi cho'n ta'te'n cobox k'ej Herodes Jerusalén.

⁸Yi bene'n tilol Herodes wutz Jesús, wi'nin tzatzine'n. Na ala'ix k'ej yi ya'stzun tajbil i' tan techal wutz. Nsken tbit yi stziblal Jesús, nin yi tajbil i' i'tz yi nink žchaj Jesús jun milawr swutz cu'n i!. ⁹Wi'nin e'chk yol baj jakol tetz Jesús, poro siquier nink jun yol ben stza'wel. ¹⁰Ncha'tz ate' yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Quinin e' tane' tan tak'le'n til Jesús. ¹¹Ncha'tz Herodes scyuch' yi e' sanlar nin e' octz tan telse'n k'ej Jesús. Nin oc cyak'ol jun balaj be'ch tetz jun rey te'j, tan chitze'ene'n te i!. Bene'n tzun žchakol Herodes junt tir swutz Pilat. ¹²Te jun k'eja'tz jalt tzatzin paz žchixo'l Herodes tu Pilat, wech na chicontr quib sajle'n tunintz.

Yi bixewe'n tan cwe'n biyij Jesús

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Toque'n tzun Pilat tan chichakle'n cyakil yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' wi' banl wi' nin cyakil yi e' wunak. Itzun taltz scyetz:

¹⁴—Ja ul quicy'alu' yi yaje'j tzinwutz. Nin na cyalu' yi na tzan i' tan tocse'n chic'u'l wunak tan oyintzi' ske'l. Ej nin ja quibitul' yi nno'c tan žch'ote'n stzi' i!. Poro ja quilu' yi qui'c nin til na jal wa'n te yi e'chk xtxolbila'tz yi ncyalu' swetz. ¹⁵Ncha'tz Herodes, qui lo' njal til ta'n na ja bin sajt žchakol junt tir tzinwutz. Chitxum cunu!. Qui'c tetz til tan cwe'n kabiyol. ¹⁶Ntina'tz tzimbne' te'j, swak'e' mu'x caws, nin tz'elepon wa'n liwr, —stzun Pilat scyetz cyakil wunak.

¹⁷Ya'stzun xtxum Pilat, na at jun cstumbr yi xom i' te'j. I'tz yi lakak lmak k'ej na stzakplen i' jun pres. ¹⁸Poro nin e' žch'in cyakil wunak:

—Qui na kaj yil tz'el liwr yi june'j. Ba'n tcu'n stzakplenu' Barrabás, —che'ch tzun bantz.

¹⁹Poro cho'n at tetz Barrabás xetze' tan paj yi i' jun joyol ju' oyintzi' te yi gobierum. Ej nin tan paj yi biyol nak i!. ²⁰Poro yi tajbil tetz Pilat i'tz tan tele'n klo' Jesús liwr. Toque'n tzun junt tir tan yol scyetz. ²¹Poro yi e'a'tz mast cunin na chižch'in:

—Jeken swutz pasyon, jeken swutz pasyon, —che'ch na ban nintz.

²²Toque'n tzun Pilat tan yol scyetz le tox'i'n tir:

—¿Mbi tzuntz? ¿Mbi til scyeru'? Yi in wetz qui na jal til wa'n tan cwe'n kabiyol. Swak'e' bin mu'x caws nin tz'elk wa'n liwr, —stzun Pilat scyetz.

²³Poro yi e' wunak quinin e' tane' tan talche'n yi tajwe'n tan je'n swutz pasyon. Ncha'tz e' ban yi e' wi'tz pale'. ²⁴Cha'stzun te tk'ol Pilat ama'l scyetz tan banle'n cyajbil. ²⁵Cha'stzun te tele'n stzakpul Pilat yi jun yaj yi at xetze', yi joyol ju' oyintzi' te gobierum, nin biyol nak. Nintzun el jatxol Pilat yi Jesús žchik'ab tan quicy'sal chic'u'l te'j.

Yi quime'n Jesús swutz Pasyon

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Itzun bantz yi na tzan nin ticy'le'n Jesús tan je'n swutz pasyon, at tzun jun aj Cirene yi na bi'aj Simón. Cho'n xa'ke'n i' xo'l wutz. Xtx'amxe'n tzuntz cyak'un yi e' sanlar. Nin oc chipach'ul tzak' yi pasyon yi cy'a'n tan Jesús. Nintzun bajx cu'n Jesús swutz.

²⁷Ncha'tz wi'nin wunak xomche' scye'j. Nin at wi'nin xna'n yi wi'nin cyok'e'n tan bis te Jesús. ²⁸Che' bene'n tzun xmayil Jesús nin ben tlol scyetz:

—E'u' xna'n aj Jerusalén, quil chok'u' swe'j. Ba'n tcu'n chibisunku' te yi bis o'kl yi tz'ul squibu' nin squibaj chinitxajilu'. ²⁹Na at tulbil chicawsu!. Yil tz'ul jun k'eja'tz scyale'u': ‘Ba'n cyeri e' yi qui'c rmeril tan jale'n chinitxa'. Ba'n cyeri yi e' yi qui na cyekaj pwokil jun ni!. Ba'n cyeri yi e' yi qui'c ni' na txutxun scye'j.’ ³⁰Tan paj yi chicawsu!, chocoponu' tan talche'n: ‘Nilu'nk tzaj yi wi'wtz skibaj.’ Ej nin ncha'tz scyale'u': ‘Nilu'nk tzaj yi e'chk ju'wtz skibaj,’ che'chu' sbne'. ³¹Ma yi in wetz, ja chi'ch chic'u'l yi e' aj Roma swe'j, wech qui'c wetz wil ḥchiwutz. Ko ya'tz na chiban swe'j inin tzun pyor ḥchibne' scye'ju' yil jal quilu' ḥchiwutz, —stzun Jesús bantz scyetz.

³²Ncha'tz ben quicy'al cob mal nak tan chicwe'n biyij tu Jesús. ³³Yi cyopone'n le ama'l yi na bi'aj Wi Bakil Wi'baj, je'n tzun Jesús cya'n swutz pasyon. Ncha'tz e' ban yi cob mal wunak. Cho'n je'n jun le sbal Jesús nin junt le max. ³⁴Te yi na chitzan tan je'se'n Jesús swutz pasyon nintzun taltz:

—Ta', cuyu' chipaj, na quinin tz'icy' scyetz yi mbi na chitzan tan baje'n.

Ma yi e' sanlar nin e' oc tan tx'ilu'n te be'ch tetz Jesús tan cwe'n chijatxol ḥchiwutz. ³⁵Ej nin wi'nin wunak ate' tan xmaye'n Jesús. Ncha'tz yi e' ajcaw, na chixcy'aklin nin tetz. Itzun na cyultz:

—Ja xcy'e-x tan chicolpe'n wi'nin wunak. Ma jalu', ko bintzinin i'-x yi Cristo, yi jun yi txa'ijt tan Ryos, xcyek bina's tan colpil tib, —che'ch tzun yi e' ajcawa'tz squibil quib.

³⁶Nin ite'n nin e' ban yi e' sanlar. Na nin e' oc tan xcy'aklil te Jesús. Na nin e' ocopontz naka'j tan suke'n nin vinagr tetz.

³⁷Ko i axa'tz yi chireyil yi e' judiy, colp cu'n tzaj awib, —che'ch e' sanlara'tz tetz.

³⁸Ej nin ncha'tz at tzun yol yi je' tz'iba'n swi'e'n i!. Ox cu'n jilwutz yol je' chitz'ibal nin i'tz griego, latín, tu hebreo. Je tzun na tal yi je' chitz'ibal: “Yi june'j ya'stzun chireyil yi e' judiy.”

³⁹Na tzun xcy'aklin cy'en jun scyeri yi e' mal nak yi je' ch'imba'n xlaj i!. Itzun taltz:

—Yi ko bintzinin a᷇ yi Cristo, colp cu'n awib. Ej nin colp cu'n yi o' ketz, —stzun i' bantz.

⁴⁰Ma yi junt, nin oc tan yajle'n yi tuch!, nin taltz tetz:

—¡Yaj! ¿qui pe' na awek ḥchi' Ryos? na ncha'tz o' quimich tlentu' ato't tan kil.

⁴¹Colon ske'j ketz, na kil nin ke'tz na katzan tan ḥchojle'n. Ma yi yaje'j, qui'c nin mu'x tetz til njuch, —stzun yaj te tuch!.

⁴²Itzun taltz tetz Jesús:

—Jesús, yil tz'ocu' tan cawu'n, nink nu'l tx'akx tc'u'lul!, —stzun i!.

⁴³Tlol tzun Jesús tetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzatz, ninin jalu' cöpon swe'j tul jun balaj ama'l, —stzun Jesús tetz.

Yi quime'n Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴Yi tpone'n chajcu'n k'ej, tz'o'tz nin tunin ban wuxtx'otx!. Jalen cu'n tpone'n ox ch'ich' cu'lbe'n k'ej. Kalena's tzun skiline'n. ⁴⁵Quinin txekun k'ej te jun rata'tz. Ej nin yi xbu'k yi at le templo tan jople'n yi luwar yi chin xan nin, ninin katz. Cob cuntu' el. ⁴⁶Chin wi' nin tzun Jesús bantz tan yol, itzun taltz:

—Ta!, wabnaj walma' tk'abu'!

Watok cunin saj tlol yi yola'tz yi quime'n.

⁴⁷Ma yi tilol yi capitán mbi cu'n bajij, nin octz tan tak'le'n k'ajsbil tetz Ryos:

—Bintzinin, yi yaje'j qui'c til, —stzun i' bantz.

⁴⁸Ma cyakil yi e' wunak yi e' ḥcha'k tan xmayi'n, wi'nin chitxak'ol wutz cyeml tan paj bis yi chipakxe'n. ⁴⁹Ma yi e' tamiw Jesús scyuch' yi e' xna'n yi cho'n chisaje'n xomok te'j, cyakil cunin e', e' cyaj joylaj len tan xmaye'n yi mbi cu'n na bajij.

Yi mukxe'n Jesús

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰At tzun jun yaj yi na bi'aj ḫep. Chumbalaj nin i!. Chin c'ulutxum nin i' swutz Ryos. Aj Arimatea i!. Yi Arimatea i'tz jun tnum yi cho'n at cwent Judea. Nin i' jun scyeri yi e' wi' banl chiwi' yi e' judiy. ⁵¹Nternin na tzan i' tan ḥch'iwe'n yi tiemp yi at tulbil Ryos tan cawu'n. Quinin xom wi! i' te cyajtza'kl yi e' mas wi' banl wi' yi cu' chitxumul te Jesús. ⁵²Nintzun ben i'-tz tan yol tetz Pilat tan jakle'n yi wankil Jesús. Nin cujitz. ⁵³Ma yi cwe'n tzaj yi wankil Jesús ta'n, cho'n cwe'n ta'n tul jun xbu'k, nin oc tk'oltz tul jun nich. Yi nicha'tz cho'n kopij cyen swutz c'ub. Ntaxk cunin oc jun alma' tc'u'l. ⁵⁴Nin noj cyen cu'ntz te jun k'ej yi na nuc'x cyen chiwa' tetz eklok tan banle'n tane'n yi jun k'ej ujle'n. Cha'stzun te qui'c mas tama'lil scyetz, na txant tan toque'n akale'n tan xe'te'n yi jun k'eja'tz.

⁵⁵Ma yi e' xna'n yi e' saj xomok te Jesús jalen Galilea, nin e' bentz tan cyajskel yi nich, nin tan xmaye'n yi ḫe'n cu'n ban wankil Jesús yi toque'n cyen tjud. ⁵⁶Ma yi chipakxe'n tnum nin e' baj octz tan nuc'le'n cyen yi pomada tu yi tz'ac'bil yi wi'nin c'o'cal yi at tocbil cya'n te wankil Jesús. Ujewe'n nin e' bantz te jun k'ej ujle'na'tz chi tane'n yi chiestumbr.

Yi ḫe'n cu'n ban yi titz'e'n Jesús

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Itzun bantz tc'u'l yi bajx k'ej te sman, chin jalchan cunin chipakxe'n yi e' xna'na'tz kale oc cyent yi wankil Jesús. Cy'a'n yi tz'ac'bil cya'n yi wi'nin c'o'cal. Ncha'tz nin e' xomnin mas xna'n scye'j. ²Ma yi cyopone'n te yi jul, nsken el toli'n yi c'ub yi oc tan jople'n tzi jul. ³Cyoque'n tzuntz tjud, poro quil yi qui'ct yi wankil Kajcaw Jesús at. ⁴Wi'nin cycle'n yab te'j. Nin qui't nin jal puntil cya'n yi ḫe'n chibanc. Bene'n tzun quiol cob yaj txicilche' chixlaj. Chin pak'puch nin be'ch cyetz. ⁵Nin tan paj yi xo'w yi ate' cu'nt taje'n cu'n tzun chiwutz wuxtx'otx'.

—¿Mbi na chijoy tzajul' tzone'j chixo'l alma' tan joyle'n jun yaj yi itz? ⁶Qui'ct te'tz at tzone'j. Ja itz'ij junt tir te'tz. Ulk tx'akxuj ḥchic'u'l'yi mbi cu'n xtxolnak scyeru' yi at tzaj i! Galilea. ⁷Na talnak i!: 'Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, chin tajwe'n cunin chinjatxlij ḥchik'ab yi e' mal wunak. Chinquimok cya'n swutz pasyon. Ma le toxi'n k'ej nitz'ok junt tir ḥchixo'l alma!', chij i' banak cyen, — che'ch yi cob yaja'tz bantz.

⁸Kalena's tzun tule'nit tx'akxuj ḥchic'u'l'yi yol Jesús yi talnak scyetz. ⁹Ma yi cyaje'n tzaj tzi jul, cho'n cyopone'ntz tan talche'n stziblal scyetz yi junlaj apostol scyuch' e' mas ḥchusbe'tz. ¹⁰Yi e' xna'n yi e' ḥcha'k tzaj tan talche'n stziblal

scyetz yi e' apostl i'tz Lu'ch Mat, nin Cha'n, tu Lu'ch yi xtxu' Jacow. ¹¹Poro yi e' apostl quinin cyocsaj chiyol yi e' xna'na'tz, na le wutz cyetz cyajtza'kl yi ja oc xya'ywi'l chiwi'.

¹²Poro yi Lu', lajke'l nin tele'n tzaj tan bene'n tan xmaye'n kale oc cyent Jesús. Yi toque'n xmayil tul jul, jalt cuntu' yi xbu'kwokl cyen. Taje'n tzun i' xe ca'l. Wi'nin txumu'n at cu'nt te yi mbi cu'n bajij te Jesús.

Yi ñchajol tib Jesús le be' Emaús
(*Mr 16.12-13*)

¹³Ite'n nin k'eja'tz cyaje'n cobt ñchusbe'tz le tnum Emaús. E'chk ox lo' ujlub xo'l tu Jerusalén. ¹⁴Nin te yi na chixon tbe', na chijilon te yi mbi cu'n bajij te Jesús. ¹⁵I cunin na chitzan tan xtx'olche'n xo'l chiyol yi tpone'n ñkansal tib Jesús scye'j. Nin ben cyok'bel quibtz. ¹⁶Poro qui nin cyech wutz yi ko i'tz Jesús, na jopij chiwutz tan Ryos tane'n.

¹⁷Toque'n tzun Jesús tan jakle'n scyetz:

—¿Mbi na chitzanu' tan yolche'n yi na chixonu' tbe', nin mbi na chibisleju'? —stzun Jesús scyetz.

¹⁸Saje'n tzun stza'wel jun yi na bi'aj Cleofas. Itzun ben tlol tetz Jesús:

—Qui'l nin jun wunak yi qui'k ntbit yi mbi cu'n bajij Jerusalén ewt cubit. ¿Ñe'n ban yi quinin tbitu' yi xtxolbile'j, na cho'n bin lo' atu' tnum? —che'ch tetz Jesús.

¹⁹—¿Poro mbi xtxolbil? —stzun Jesús scyetz.

—I bin yi xtxolbil tetz Jesús aj Nazaret. Elsanl stzi' Ryos i!. Wi'nin milawr bnix ta'n. Ej nin chumbalaj nin i' swutz Ryos. Xtxolbil cu'n jilon i' ñchiwutz cyakil wunak. ²⁰Poro yi e' wi'tz pale' scyuch' e' wi' banl kawi' ja el chijatxol tan quime'n swutz pasyon. ²¹Wech na sken k'uke' ketz kac'u'l te'j yi ja klo' ko' colpij yi o' aj Israel ta'n. Poro mbi nin ban, ja wi't el oxix k'ej yi quimle'n i' swutz pasyon.

²²Poro wi'nin na ke'l yab te jun xtxolbil yi nkubit, na at cobox kaxna'nil yi ñxcha'k ma's jalchan kale mukxe't cyen. ²³Poro quinin jal yi wankil i' cya'n. Nin ja chipakxij tan talche'n sketz yi ja chichaj quib cob ángel ñchiwutz, nin ja a'lchij scyetz yi ja itz'ij junt tir yi Jesús'a'tz. ²⁴Ncha'tz at cobox kuch' yi nchibentz tan xmaye'n. Ej nin quib tane'n chiyol yi xna'n yi ncyal, inin tane'na'tz yi nchocopon cyetz tjud. Poro yi Jesús, qui'ct at. Quinin quil wutz, —che'ch bantz tetz Jesús.

²⁵Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Lastum yi quinin na pujxo'k ita'n. ¿Nxac qui na itocsaj cyakil yi tz'iba'nt cyen cyak'un e' elsanl stzi' Ryos tentz? ²⁶Na tz'iba'nt cyen cya'n yi ntaxk jal k'ej yi Cristo, tajwe'n cu'n tan ticy'e'n pone'n yi e'chk q'uixc'uja'tz ta'n.

²⁷Toque'n tzuntz tan xtx'olche'n xo'l cyakil e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen te i!. Ja xe'tij te e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan Moisés. Ej nin baj xtxolil cyakil yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos.

²⁸Ma yi cyopone'n le aldey kale atit cyopombil, chij tunin Jesús yi ticy'e'n klo'!

²⁹Poro yi e' cyetz nin e' octz tan moxe'n tan cyaje'n cyen scye'j. Itzun cyaltz:

—Ta', txant tan toque'n akale'n. Ba'n tcu'n cyajku' ske'j.

Toque'n tzun Jesús xe ca'l tan cyaje'n cyen scyuch'.

³⁰Nin yi nsken c'ole' Jesús wi mes scyuch' yi cob yaja'tz, je'n tzun stz'amol yi pam, nin tyoñintz tibaj. Cwe'n tzun piñultz nin ben tk'oltz scyetz. ³¹Kalena's tzun cyechal wutz i!, poro nin cu' sotzal tib Jesús ñchiwutz.

³²—Ah, —che'ch. —Bintzinin, wi'nin katzatzine'n yi njilon sketz tbe'. Ej nin wi'nin katzatzine'n yi mo'c i' tan xtx'olche'n xo'l yi tz'iba'nt cyen, —che'ch squibil quib.

³³Qui't nin e' c'ole' jun rat. Jalcunin chipakxe'ntz Jerusalén. Cho'n tzun cyopone'ntz kale ate't yi junlaj apostl scyuch' yi e' yi ate' scye'j.

³⁴Nin yi cyopone'n, nintzun cyal yi e' apostl scyetz yi cob yaja'tz:

—Jun cu'n yol, ja itz'ij Kajcaw junt tir, na ja i'lwij wutz i' tan Simón, —che'ch bantz.

³⁵Ncha'tz ite'n nin xtxolbila'tz cyal yi cob yaja'tz. Na ja chitxol yi xe'n cu'n xchajol tib Jesús xchiwutz tbe'. Ej nin yi xe'n cu'n cyechal wutz i' yi cwe'n piñul yi pam.

Yi xchajol tib Jesús xchiwutz yi e' xchusbe'tz

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶I cunin na chitzan tan yolche'n yi xtxolbila'se'j yi je'n jobtuj Jesús xchixo'l. Toque'n tzun i' tan yol scyetz, itzun taltz:

—Quech, xba'n pe' iwutz?

³⁷Wi'nin chixobe'n, na le wutz cyetz cyajta'kl yi i'tz jun lab.

³⁸—¿Mbi na ixo'wlej? ¿Nxac na icabej ic'u'l swe'j? ³⁹Xmaywok tzaj ink'ab. Xmaywok tzaj wukan. I ina'tz. Macwok octzaj yi inwankil. Nque'nwok tan xtxumle'n: Jun lab, qui'c wankil chi wutane'n wetz.

⁴⁰Te yi na tzan tan xtxole'n nin, na nin tzantz tan xchajle'n nin yi k'ab tu yi tkan. ⁴¹Poro yi e' cyetz, quinin cyocsaj cunin tan paj yi tzatzi'n yi ate' cu'nt. Ej nin tan paj yi quinin puix cyak'un. Cha'stun te bene'n tlol Jesús scyetz:

—¿Qui pel jal jun tkan inwa' tzituch?

⁴²Nintzun saj cyak'ol jun piñ cay tetz, yi boxijt, tu jun letxaj t'a'al cabil wunak txuc. ⁴³Saje'n tzun stz'amol i', nin xchiwutz cu'n yi toque'n tan bajse'n. ⁴⁴Itzun taltz scyetz:

—Ma jalut, cyakil yi xtxolbila'tz yi mbajij swe'j, alijt wa'n tzitetz, yi chin tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te'j. Na chin tajwe'n cunin tan tele'n cu'n te cyakil yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos, tu cyakil yi tz'iba'nt cyen le liwr Salmos,ⁿ —stzun Jesús scyetz.

⁴⁵Toque'n tzun i'-tz tan xtx'olche'n xo'l cyakil yi yol yi tz'iba'nt cyen, tan tele'n pacx wutz cyajta'kl.

⁴⁶—Ilwok cu'n'e'j, —chij. —Tz'iba'nt cyen yi chin tajwe'n cunin tan inquime'n, na i ina'tz in Cristo. Ej nin alijt cyen yi nitz'okt junt tir le toxi'n k'ej xchixo'l alma!. ⁴⁷Ej nin ncha'tz, tz'iba'nt cyen yi chin tajwe'n cunin tan xtxole'n intziblal scyetzak cyakil jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt. Cho'n xe'tok le tnum Jerusalén. Ej nin yi xtxolbil yi tzitxole', i'tz yi chin tajwe'n cunin tan chitx'ixpul wunak cyajta'kl,^o bantz jale'n cuybil chipaj. ⁴⁸Ma jalut yi axwok itetz, axwok stiw te cyakil yi mbi cu'n mbajij, na ja itil. ⁴⁹Ej nin tzinchake' tzaj yi jun yi alijt cyen tan Intaj yi at tulbil. Poro chin tajwe'n cunin tan icyaje'n cyen tzone'j Jerusalén tan xch'iwe'n jalen cu'n yil cu'ul yi porer Kataj tzite'j, —stzun Jesús bantz scyetz.

ⁿ24.44 Sal 118.22-23. ^o24.47 Hch 2.38; 2 Co 7.9-10; Heb 6.1.

Yi taje'n Jesús tcy'a'
(Mr 16.19-20)

⁵⁰Che' bene'n tzun tcy'al Jesús solte'l len tnum. Cho'n tzun cyopone'ntz Betania. Je'n tzun tk'ol yi k'abtz squibaj tan tk'ol yi banl squibaj. ⁵¹Yi wi't tk'ol i' yi banl scyetz, nin el jatxol tibtz scye'j. Aje'n nin ban ticy'l'e'n i'-tz tcy'a'j.

⁵²Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan c'u'laje'n i'. Ma stzaje'n wi', nintzun e' pakxij jalen Jerusalén. Wi'nin chitzatzine'n yi chipakxe'nt. ⁵³Nin ate' cuntunintz le templo cyakil k'ej tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Kataj Ryos. Amén.

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL WA'N

Yi jun yi tocsaj tib wunak yi na bi'aj Yol

1 ¹Le xe'tzibil tzaj at jun yi at nintz yi na bi'aj Yol. At nin i'-tz tu Ryos, na ite'nin Ryosa'tz. ²At nin i' tu Ryos le xe'tzibil tzaj. ³Qui'c nin jun takle'n yi nk'e'tz i' bnol tetz, na tan i' mbnixe't cyakil yi e'chk takle'n yi at. ⁴I' yi itz'ajbil. Ej nin ni'cu'n i' tu jun txekbil yi na xcy'e' tan lajluchaxe'n yi bintzi ñchiwutz cyakil wunak. ⁵Ej nin na xcy'e' yi jun xtxolbila'tz tan xite'n yi tz'o'tz wutzil, na qui'c rmeril yi nink xcy'e' tz'o'tz wutzil te'j.

⁶Itzun bantz at jun yaj yi saj ñchakol Ryos. Wa'n bi'. ⁷Ul i' tan talche'n stziblal yi at tulbil yi juna'tz yi txekbil tane'n. Ul tan talche'n stziblal yi jun txekbila'tz, bantz cyocsal cyakil wunak yi xtxolbil yi cy'a'n ta'n. ⁸Na yi jun Wa'na'tz, nk'e'tz i' yi mero txekbil. ⁹Ntina'tz tak'un i' tan talche'n stziblal yi at tulbil yi jun txekbila'tz tzone'j wi munt tan lajluchaxe'n yi mero bintzi ñchiwutz cyakil wunak.

¹⁰Yi jun yi na bi'aj Yol, cho'n tulake'n tzone'j wi munt. Ej nin i' bnol tetz cyakil yi at wi munt. ¹¹Ja ulak i' tan xajse'n yi tetz luwar, poro yi e' wunak qui cyak' ama'l tetz. ¹²Poro cyakil yi e' yi ncyak' ama'l tetz, ja tzun tak' i' ama'l scyetz tan cyoque'n tetz mero me'l cy'ajl Ryos. Na ja cyocsaj yi yol i'. ¹³Poro quinin ncho'c tetz nitxajil Ryos chi na ban jun tal ni' yi na itz'ij. Nin quinin ncho'c tetz nitxajil Ryos tan tu'k jun ok'be'n ib. Ncha'tz quinin ncho'c tan tu' tajbil jun wunak. Poro Ryos ncho'csan tetz me'l cy'ajl i'.

¹⁴Inti yi juna'tz yi na bi'aj Yol, tocsaj tib tetz wunak, nin naje' cobox k'ej skaxo'l. Ej nin kil yi at tetz k'ej, na i' yi mero Cy'ajl Ryos, yi cy'a'n yi bintzi tu yi banl Kataj ta'n. ¹⁵Ma yi jun Wa'na'tz, ntin xcon tan xtxole'n yi balajil i'. Nin je yol i'e;j: "Yi june'j, ya'stzun yi jun yi walnak scyeru' yi at tulbil. Yi in wetz, bajx witz'e'n, poro at mas k'ej i' tzinwutz wetz, na at nin i'-tz yi ntaxk nitz'ij wetz," stzun Wa'n.

¹⁶Tan i' kojjit tzaj tunin yi banl Kataj skibaj. ¹⁷Yi Moisés xconak tan tak'le'n yi ca'wl. Poro yi banl Kataj tu yi mero bintzi, Jesucristo ulsan tetz. ¹⁸Cya'l jun tajske'n wutz Ryos, poro ja el katxum tetz tan tu' Jesucristo, na ite'nin Ryosa'tz. Na yi jun tal ñutuj Cy'ajl Ryos yi cho'n najlij xlaj i', itzun i'a'tz nchajon Ryos sketz.

Yi toque'n Wa'n tan xtxole'n yi balajil Jesucristo

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹Itzun yi quibital yi e' judiy^a yi najlche' Jerusalén yi mbi na ban Wa'n Bautist, nin ben chichakol cobox chipale'il scyuch' cobox chichakum yi na chibi'aj levita tan jakle'n tetz Wa'n yi ko i' yi Cristo. ²⁰Chin clar cunin tlol Wa'n scyetz:

—Yi in wetz, nk'e'tz in yi Cristo,^b —stzun Wa'n scyetz.

²¹Bene'nt tzun chijakoltz tetz:

—¿Na' tzun scyetz aă? —che'ch. —¿Nk'e'tz pe' aă k'ajtzun Elías, yi elsanl stzi' Ryos tentz?^c

—Qui!. Nk'e'tz bin in, —stzun Wa'n.

Nin bent chijakol junt tir tetz:

—¿Nka itzun aă'a'tz yi jun elsanl stzi' Ryos yi talnak Moisés yi at tulbil?^d

—Qui!, —chij Wa'n.

²²—¿Na' tzun scyetz aă? Na chin tajwe'n cunin tan bene'n kucy'al atziblal scyetz yi e' yi nkachakon tzaj. Al tzaj sketz na' scyetz aă.

²³—I bin ina'tz yi jun yi na ĥch'in tul yi ama'l tz'inunin tu!. Nin na chintzan tan talche'n yi xtxolbile'j: 'Chibne' list quibu' tan c'ulche'n yi Ajcaw yi at tulbil. Chinuq'ue'u' cyajtza'klu', chi na oc nuc'le'n jun be' yi at tulbil jun yi at k'ej,' chi yi cyajnak stz'ibal Isaías jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz.^e

²⁴Yi e'a'tz yi e' opon tan ĥch'ote'n stzi' Wa'n, chakij che' cyak'un yi e' parisey.

²⁵Cyoque'n tzuntz tan jakle'n junt tir tetz i':

—Yi ko nk'e'tz aă yi Cristo, nin ko nk'e'tz aă Elías, nin yi ko nk'e'tz aă yi jun elsanl stzi' Ryos yi at tulbil, ēnxac tzun na cătzantz tan je'se'n aă ĥchiwi' wunak? —che'ch bantz tetz.

²⁶—Bintzi na chintzan tan je'se'n aă ĥchiwi' wunak, poro at junt skaxo'l yi txe'n cyechu' wutz. Nin ya'stzun yi jun yi at mas k'ej. ²⁷Yi in wetz, bajxchin swutz, poro at mas k'ej i' tzinwutz wetz, na iănin at i'-tz yi ntaxk nu'l itz'ok wetz. Qui'c mu'x tal wetz ink'ej siquier tan pujle'n wutz yi xajab i', —stzun Wa'n bantz scyetz.

²⁸Cyakil yi e'chk takle'ne'j, cho'n baje'n lilen Betania, jalaj icy'en yi a' Jordán, kale oque'nt Wa'n tan je'se'n aă ĥchiwi' wunak.

Yi katx'ixwatz yi ntak! Ryos sketz

²⁹Itzun bantz le junt eklok, bene'n tzun tilol Wa'n tz yi txant tan tule'n Jesús te'j, nintzun taltz:

—Chixmay ninu' yi yaj yi tz'ule'j. Ryos nchakon tzaj tan xcone'n tetz katx'ixwatz. ³⁰Chinachonku' te yi xtxolbil yi walnak scyeru!: 'Yi in wetz, bajx witz'e'n, poro at mas k'ej yi jun yi at tulbil tzinwutz wetz, na iănin at i' yi ntaxk nitz'ij,' chinch ban scyeru!. ³¹Ncha'tz in, qui wajske'n wutz i', poro yi weri inmuni i'tz tan je'se'n aă ĥchiwi'u', bantz cyechalu' wutz i'.

³²Ncha'tz tal Wa'n scyetz:

—Wilnak yi saje'n yi Espíritu Sant tuya'j. I cunin plomăx tane'n yi cwe'n mule'n. Cho'n cyaje'n cyen te'j. ³³Yi ntaxk ĥchaj tib yi e'chk takle'na'tz tzinwutz, ncha'tz

^a 1.19 Cyakil tir yi na jal yi yol judiy ka'n tul yi liwr Juan na jop ntin yi e' judiy yi e' contr te Jesús.

^b 1.20 Yi Cristo i' yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n tzone'j wi munt tan chicolpe'n wunak. ^c 1.21 Mal 4.4-6. ^d 1.21 Dt 18.15; 34.10. ^e 1.23 Is 43.3.

in, qui el intxum tetz na' scyetz i!. Poro yi jun yi nchinchakon tzaj tan je'se'n a' ḫichiwi'u!, ya'stzun yi jun yi a'lon yi xtxolbil swetz: 'Yil tzawil nin yi Espíritu Sant yil cu'ul tibaj jun yaj, nin lcyaj cyen te'j, ya'stzun yi jun yi tz'ocopon tan chibane'n bautizar yi e' wunak tan yi Espíritu Sant,' stzun i' ban swetz.³⁴ Yi in wetz ja wi't wil yi xtxolbile'j. Cha'stzun te na walnin scyeru!: Yi june'j, i' yi Cy'ajl Ryos, —stzun Wa'n bantz scyetz.

Yi e' bajx ḫchusbe'tz Jesús

³⁵ Itzun bantz le junt eklok, at nin Wa'ntz le ama'l kale atite't, nin ncha'tz ate' cobt yaj yi xomche' nin te'j.³⁶ Yi bene'n tilol Wa'n yi ticy'e'n cu'n Jesús, nintzun ben tloltz scyetz yi cob yaja'tz:

—Quilninu! yi jun yaje'j yi ja icy' tzine'j, ya'stzun katx'ixwatz yi ntak! Ryos sketz.

³⁷ Yi quibital yi cob yaja'tz yi xomche' te Wa'n, nintzun e' ben xomok wutz coc Jesús. ³⁸ Ma yi ticy'e'n xmayil Jesús wutz coc, xomche' yi cob ḫchusbe'tz Wa'n wutz coc i!. Bene'n tzun jakol scyetz:

—¿Mbi na chijoyu?

—Na kaj kajskej na' najle'tu!, —che'ch bantz tetz.

³⁹ —Or cyeru!, tzinchaje' scyeru!, —chij Jesús bantz scyetz.

Chibene'n tzun kale najle't. Nin nta'tz nin e' cyaj cyent, na nsken lo' opon cyaj ch'ich' cu'lbe'n k'ej. ⁴⁰ Le᷑ bi' jun scyeri yi coba'tz yi e' xom nin te Jesús, nin i' yi titz'un Simón Lu!. ⁴¹ Ej nin yi ntaxk oc i' tan xtxumle'n jun takle'n, nin ben lajke'l tan joyle'n Simón yi stzicy. Itzun taltz tetz:

—Ja jal yi Mesías ka'n. (Yi na elepont yi yol Mesías, i'tz yi Cristo, yi bixba'nt tan Kataj.)

⁴² Bene'n tzun tcy'al Le᷑ yi Simóntz swutz Jesús. Nin yi tilol Jesús yi Simón, itzun taltz tetz:

—I axa'tz a᷑ Simón, yi cy'ajl Jonás. Poro yi jalu' tzintx'ixpe' yi abi!. Tz'ocopon tetz Cefas, —stzun Jesús bantz tetz. (Yi bi'aj Cefas, na elepont Lu!).

Yi bene'n moxol Jesús yi Li'p tu Natanael

⁴³ Itzun bantz le junt eklok, nin cu xtxumul Jesús tan bene'n le ama'l yi na bi'aj Galilea. Yi tpone'n, nintzun noj quen i'-tz te Li'p. Itzun taltz tetz:

—Or awetz, xom nin swe'j, —stzun Jesús tetz.

⁴⁴ Yi jun Li'pa'tz, cho'n najlij le jun tnum yi na bi'aj Betsaida, kale najlche't Le᷑ tu Lu!. ⁴⁵ Bene'n tzun i' tan joyle'n junt yaj yi na bi'aj Natanael, nintzun taltz:

—Ja wi't kech wutz yi jun yi talnak Moisés scyuch' yi e' elsanl stzi! Ryos tentz yi at tulbil. I'tz Jesús yi cy'ajl ḫep yi aj Nazaret.

⁴⁶ —¿Xe'n tzuntz? —chij Natanael. —Iökaj at tzunk rmeril tan jale'n jun balaj yaj ḫchixo'l yi e' aj Nazaret.

—Or awetz, quin kaxmaye!, —stzun Li'p bantz tetz.

⁴⁷ Yi tilol Jesús yi txant tan tule'n Natanael te i!, nintzun ben tloltz:

—Je jun yaje'j yi tz'ul tzi'ne'j. I' jun mero xonl Israel, na nk'e'tz subulnak i!, —stzun Jesús.

⁴⁸ —¿Xe'n mme'l xtxumu' swetz? na qui tajske'n tib kawutz tuch'u!, —stzun Natanael tetz Jesús.

—Te yi atiix jak' yi jun wi' ibë, ej nin yi ntaxk xa'k Li'p tan achakle'n, nsken wajskej awutz, —stzun Jesús bantz tetz.

⁴⁹—Ta!, —chij Natanael. —Ilu' bin yi mero Cy'ajl Ryos. Ilu' kareyil, yi o' xonl k'ajtzun kamam Israel.

⁵⁰—¿Ja pe' chin awocsaj tan tu' yi nwal tzatz, yi cho'n atiix xe jun wi' ibë? Poro tzantzaj tzawile' e'chk takle'n yi cxelepon yab tej.

⁵¹ Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz. Tzitile'wok yi sjakxok yi puertil tcy'a', nin tzitile' yi e' ángel tetz Ryos yil chu'l aje'n swe'j, yi in wetz yi in yi Bajx Cy'ajol.

Yi quicyuji'n yi mbajij le tnum Caná cwent Galilea

2 ¹Yi tele'n ox k'ej yi ticy'le'nix yi xtxolbil tetz Li'p tu Natanael, at tzun jun quicyuji'n yi bajij le tnum Caná cwent Galilea. Nin yi xtxu' Jesús cho'n at i' te yi jun quicyuja'tz. ²Ncha'tz Jesús scyuch' e' xchusbe'tz, nin e' bentz na nin e' txoclij. ³Itzun bantz, nin baj yi win yi quic'a'. Bene'n tzun tlol yi xtxu' Jesús tetz:

—Ja baj yi win, —stzun i' tetz Jesús.

⁴—¿Mbi tzun na tal tzaju' swetz? na txe'n opon tiempil tan inlajluchaxe'n xchiwutz wunak.

⁵Bene'n tzun tlol yi xtxu' Jesús scyetz yi e' xchakum yi taw yi jun quicyuji'na'tz:
—Banwok tane'n cyakil yi mbi stale' yi wal tzitetz.

⁶At tzun kak c'ul yi attz, yi c'ub cu'n, yi cu'lbil a!. I'tz jun jilwutz chima'cl yi e' judiy yi na xcon cya'n yi na chibán tane'n jun chicstumbr tan chixansal quib. Ba'n na baj cu'n ox nka cyaj xchok' a' tul yi jujun c'ula'tz. ⁷Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' chakum:

—Nojswok cu'n yi e'chk c'ule'j tan a!.

I nin tzun cyulejtz. Baj cu'n chinojsal tan a!. ⁸Ma yi wi't noje'n, bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—I bin jalú', cy'ajwok tzaj mu'ë, nin cy'ajwok nin tetz yi aj calpul tan pilul i'.

I nin tzun cyulejtz. ⁹Je'n tzun tc'ajal aj calpul yi a' yi nsken oc tetz win. Qui tz'icy' tetz na' nsaje't yi wina'tz. Ntin yi e' chakum el chitxum tetz na' nsite'yi a', na e' je'san tzaj tc'u'l c'ul. Saje'n tzun xchakol aj calpul yi yaj yi taw quicyuj, ¹⁰nin ben tlol tetz:

—Cyakil wunak bajx na cyak' yi balaj win scyetz chitxocum. Ma yi na noj chic'u'l, kalena's tzun na cyak' nin yi win yi ajnak tzaj. Poro yi ilu' teru', wi'tzbil tlen ntak'u' yi balaj win sketz. ¿Mbi tzuntz? —stzun yi aj calpul bantz.

¹¹Ya'stzun bnixe't yi bajx milawr tan Jesús le tnum Caná cwent Galilea. Tan yi jun milawra'tz, ja xchaj i' yi at tetz k'ej. Ej nin tan yi jun milawra'tz ja cyocsaj yi e' xchusbe'tz yi bintzinin i' yi Cristo yi bixba'nt tan tule'n.

¹²Itzun yi stzaje'n wi' yi jun quicyuja'tz, nintzun e' icy'tz le ama'la'tz. Cho'n tzun cyopone'ntz le tnum Capernaum. Xomij yi xtxu' te'j scyuch' e' titz'un, nin e' xchusbe'tz. Ya'stzun e' a'te't cobox k'ej.

Yi toque'n Jesús tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Itzun bantz, nin ben Jesús jalen Jerusalén, na txant tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'a'j Pasc. ¹⁴Yi tocompone'n wutz k'anil yi templo, nin ben tilol yi at wi'nin e'

yi na chitzan tan c'aye'n wacë, tu cne'r, nin plomë. Ej nin at e' yi na chitzan tan xtx'exe'n pwok.¹⁵ Yi bene'n xmayil, nin octz tan banle'n jun ñcharyon. Oque'n nin ban tan chilaje'n len cyakil yi e' aj c'ayinla'tz. Cyakil cunin cycle'n tu cyawun tu chiwacë. Ej nin ncha'tz yi e' tx'exunl pwok, nin baj len c'oxol yi chipu'k. Cyakil e'chk chem tu yi e'chk mes, baj je' trimpul.¹⁶ Ej nin ncha'tz yi e' c'a'y plomë, nin ben tlol scyetz:

—Cy'ajwok len cyakil yi e'chk takle'ne'. Qui na waj yil tz'oc yi ca'l Intaj tetz jun c'aybil.

¹⁷Tule'n tzun tx'akxuj chic'u'l yi e' ñchusbe'tz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tc'u'l Yol Kataj yi na tal: "Na je' tzinwutz yi qui na cyak' wunak k'ej yi ca'l'u!".^f

¹⁸Cyoque'n tzun yi e' wi' banl chiwi' yi e' judiy tan jakle'n tetz:

—Alaj sketz yi mbi eka'n awa'n yi na cëtzan tan banle'n yi e'chk takle'ne'.
¿Mbi'tz jun techl tzachaje' yi ko bintzinin at ak'ej? —che'ch tzun.

¹⁹—Chixit cunu' yi ca'le', ej nin ox ntzi' k'ej tzimbne' tan xtxicbaje'n junt tir,
—stzun Jesús bantz scyetz.

²⁰—¿Ñe'n tzuntz? ¿Ox ntzi' pe' k'ej xcyewe't tan xtxicbaje'n yi ca'le'? na
ca'wnak wukak yob e' banak e' kamam tan banle'n, —che'ch tzun e' judiy.

²¹Poro yi ca'l yi na tzan Jesús tan xtxumle'n, i'tz yi tetz wankil.²² Ej nin
yi titz'e'n junt tir Jesús chixo'l alma', nin ul tx'akxuj yi yole'j chic'u'l yi e'
ñchusbe'tz, nin cyocsaj yi yol yi tz'iba'nt cyen tu yi e'chk yol yi bajnak quibital te
Jesús.

Elnak xtxum Jesús te cyajtza'kl wunak

²³Itzun te yi at Jesús Jerusalén tan ticy'se'n yi jun k'ej Pasca'tz, baj quilol
wunak yi e'chk milawr yi bnix ta'n. Ej nin wi'nin e' cyocsaj yi ya'stzun yi Cristo.

²⁴Poro qui k'uke' c'u'l Jesús scye'j yi e'a'tz yi cyocsaj, na nin el xtxum tetz yi
cyajtza'kl.²⁵ Na qui tajwe'n tan toque'n jun tan talche'n tetz yi ñe'n quitane'n
wunak, na elnak xtxum i' tetz yi mbi na icy' tkac'u'l.

Jesús tu Nicodemo

3 ¹Itzun bantz, at tzun jun yaj parisey yi na bi'aj Nicodemo. I' jun scyeri yi e'
ajcaw scyetz yi e' judiy. ²Bene'n tzun i' tan xajse'n Jesús lak'bal, itzun taltz:
—Ta', na el katxum tetz yi chakij tzaju' tan Ryos tan kachusle'n, na qui'c klo' na
xce'u' tan banle'n e'chk milawr yi na banu' yi qui'k xomij Ryos te'ju', —stzun i'
tetz Jesús.

³Itzun tal Jesús:

—Jun cu'n yol na wal nin teru', ko quil tz'itz'ij junt tir jun yaj, quil tz'oc tera'tz
jak' ca'wl Ryos.

⁴—¿Poro mbi rmeril tan titz'e'n junt tir jun yaj yi ja wi't tijin c'u'l? ¿Ñe'n
tz'ocopon junt tir twankil xtxu' tan titz'e'n junt tir? —stzun Nicodemo tetz Jesús.

⁵Toque'n tzun Jesús tan xtx'olche'n xo'l tetz:

—Jun cu'n yol na wal nin teru', alchok scyetz yi quil tz'itz'ij tan a' tu yi Espíritu
Sant, quil tz'oc tera'tz jak' ca'wl Ryos.⁶ Na cyakil yi e' wunak yi na chitz'iij,
quimnak quitane'n swutz Ryos. Poro alchok scyetz yil xtx'ixpuj yi tajtza'kl tan

^f2.17 Sal 69.9.

yi porer yi Espíritu Sant, ja tzun itz'ijtz swutz Ryos. ⁷Cha'stzun te, quil tz'el yabu' te weri inyol yi na wal nin, yi tajwe'n tan titz'e'n junt tir jun yaj. ⁸Na je jun el sawutzile'j: Yi cyek'ek', qui na kil na' nsaje't, nin qui na kil yi na' mbene't. Ntin na kubit yi na xicy'ne'. Ni'cu'n tzun na bajijtz scye'j yi e' yi na je tx'ixp yi cyajtza'kl tan porer yi Espíritu Sant, qui lajluch yi ñe'n na je' tx'ixp.

⁹Toque'n tzun Nicodemo tan jakle'n junt tir tetz Jesú:

—¿Ñe'n tzuntz Ta'? Qui na pujx wa'n, —stzun i'-tz.

¹⁰—¿Mbi tzuntz yi qui na el xtxumu' tetz yi e'chk takle'ne'j yi na chintzan tan talche'n nin teru'? na ilu' xonl k'ajtzun kamam Israel, nin ilu' aj chusunl. ¹¹Poro swale' nin yi mero bintzi teru!. Yi o' ketz, na el katxum tetz yi e'chk takle'n yi na katzan tan yolche'n. Na katxol yi e'chk takle'n yi ja kil tan kawutz. Poro yi e' cyeru' qui na cyaju' cyocsaju' yi mbi cu'n na kal scyeru'. ¹²Ej nin yi na no'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx', qui na tocsaju!. ¿Ñe'n tzun ltocsaju'-tz kol no'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk xtxolbil tetz tcyaj?

¹³“Cya'l nin jun yi jak xa'k tzaj tcyaj, nin cya'l nin jun yi cho'nk mpon tzaj tcyaj. Ntin yi in, yi in Bajx Cy'ajol. ¹⁴Ej nin je jun xtxolbile'j: ¿Qui pe' na tbitu' yi xtxolbil yi ñe'n ban yi je'n ñch'imal Moisés yi lubaj yi ch'ich' cu'n tcyaj tul ama'l yi tz'inunin tu'? Ite'n nina'tz sbajok swe'j, yi in yi in Bajx Cy'ajol. Tajwe'n tan injen ch'imba'n. ¹⁵Ya'stzun sbajoktz swe'j tan chiclaxe'n cyakil wunak, na alchok scyetz yil k'uke' c'u'l swe'j, nk'e'tz sotzel wutz sbne', ma na scambaj yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Yi ñe'n cu'n na pek' Kataj Ryos scye'j wunak

¹⁶“Ya'stzun sbajok na wi'nin na pek' Ryos scye'j cyakil yi e' wunak yi ate' wi munt. Cha'stzun te saje'n ñchakol yi jun tal ñutuj Cy'ajl tzone'j. Nin alchok scyetz yil k'uke' c'u'l te yi jun tal ñutuj Cy'ajl Ryosa'tz, nk'e'tz sotzel wutz sbne', ma na scambaje' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. ¹⁷Qui saj ñchakol Ryos yi Cy'ajl tan tak'le'n chicaws wunak, ma na saj ñchakol tan chicolpe'n tk'ab il c'ol.

¹⁸“Alchok scyetz yil k'uke' c'u'l te yi Cy'ajl Ryos, qui'c tett cawsa'tz. Poro cyakil yi e' yi qui na k'uke' chic'u'l te'j, banijt cyetz chicawsa'tz, na qui na cyaj k'uke' chic'u'l te yi jun tal ñutuj Cy'ajl Ryos. ¹⁹Banijt chicaws yi e' yi qui na k'uke' chic'u'l te'j, na ja ulak wi munt chi jun txekbil tane'n. Poro yi e' wunak, mas tcu'n na chipek' te yi il c'ol. Mas na chipek' tan banle'n yi yab ajta'kl. ²⁰Na cyakil yi e' yi na chijuch quil, qui na chipek' te jun txekbila'tz yi ulak wi munt. Qui na cyaj chixom te'j, na qui na cyaj yil lajluchax yi chipalti. ²¹Ma yi e' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi tajbil Kajcaw, na chijoy puntil tan tocompone'n chiñkansal quib te yi jun txekbila'tz. Na yi cyetz cyajbil i'tz yil lajluchax ñchiwutz mas wunak yi bintzinin xomche' te tajbil Ryos.

Yi toque'nt Wa'n Bautist tan xtxole'n yi balajil Jesú

²²Itzun bantz, yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, icy'e'n nin ban Jesú scyuch' yi e' ñchusbe'tz. Cho'n tzun chibene'n le e'chk ama'l cwent Judea. Ya'stzun e' a'te't cobox k'ejtz tan jese'n a' ñchiwi' wunak. ²³Ma yi Wa'n, cho'n at i' jalén Enón, naka'jil yi tnum Salim. Ya'stzun na tzane't tan jese'n a' ñchiwi' yi e' yi xomche' te i', na at wi'nin a' le ama'la'tz. ²⁴Cyakil yi e'chk xtxolbile'j bnix, te yi ntaxk oc Wa'n xetze'.

²⁵ Cyoque'n tzun cobox ñchusbe'tz Wa'n tan wak' ib scyuch' coboxt judiy yi qui xom chiwi' scye'j. E' oc tan wak' ib te yi ñe'n sban jun yaj tan xansal tib. ²⁶ Yi stzaje'n wi' yi wak' iba'tz, nintzun e' opon yi e' ñchusbe'tz Wa'n te'j. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', —che'ch, —ðja pe' tbitu' stziblal yi jun yaj yi ja kil jalaj icy'en yi a' Jordán, yi jun yi ñchajnaku' sketz? I bin jalú', wi'nin wunak xomche' te'j nin na tzan i' tan jese'n a' ñchiwi', —che'ch bantz tetz Wa'n.

²⁷ Bene'n tzun tlol Wa'n scyetz:

—Ba'n atit, na qui'c rmeril tan jale'n k'ej jun yaj ko quil tak' Ryos ama'l tetz. ²⁸ ¿Qui pe' na chinachonu' te yi inyol yi walnak scyeru'? Yi in wetz, nk'e'tz in yi Cristo, ma na in tu' jun yubsanl be' i'. Na yi in wetz bajxchin tan talche'n stziblal i!. ²⁹ Quibit tzaju' jun elsaawutzile'j: Yi na bajij jun quicyuj, i'tz yi xicy yi na k'u'ke' c'u'll te yi xun, ma yi aj calpul, ntin na tzatzin te'tz te'j yi ko ba'n atit chiyol yi xicy tu xun. Ni'cu'n tzun wutane'n wetz chi jun aj calpul. Wi'nin na chintzatzin te yi stziblal yi wi'nin wunak xomche' te Jesús. ³⁰ Yi i' tetz, tajwe'n tan jale'n mas tetz k'ej, ma yi in wetz, tajwe'n tan tele'n ink'ej.

Yi jun yi cho'n tpone'n tzaj tcyaj

³¹ Na yi jun yi opon tzaj tcyaj, at mas tetz k'ej swutz alchok scyetz wunakil. Yi e' yi cho'n na chitz'ij tzone'j wuxtx'otx', ntin na chiyolbej yi e'chk takle'n tetz tzone'j. Poro yi jun yi cho'n topone'n tzaj tcyaj, at mas k'ej i' swutz alchok jilwutz wunak. ³² Na na xtxol yi e'chk takle'n yi bita'nt ta'n, nin yi ilijt ta'n tcyaj. Lastum coboxe'n tal yi e' yi na cyocsaj yol i!. ³³ Poro yi cobox tal o' ketz yi na kocsaj, bintzinin tane'n yol Ryos skawutz. ³⁴ Na na kocsaj yi Ryos nchakon tzaj Jesús, nin na kocsaj yi i'tz yi tajbil Ryos yi na tzan i' tan xtxole'n, na Ryos mmak'on tzaj yi Espíritu Sant tetz. ³⁵ Wi'nin na pek' Kataj te yi jun Cy'ajl i'a'tz. Cha'stzun te ja tak' i' k'ej tan cawune'n. ³⁶ Alchok scyetz yi na tocsaj yi yol yi jun Cy'ajl Ryosa'tz, ja wi't cambaj te'tz yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Poro yi e' yi qui na cyek ñchi'i!, quil cyetzaj yi jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz, na wi'nin na chi'ch c'u'll Ryos scye'j.

Yi ñchi'che'n chic'u'l yi e' parisey te Jesús

4 ¹⁻³ Itzun yi tele'n xtxum Jesús tetz yi nsken quibit yi e' parisey yi wi'nin wunak xomche' te'j, nin wi'nin e' yi nsken je' a' ñchiwi' ta'n, swutz yi e' yi xomche' te Wa'n, nintzun cyaj cyen tilol yi ama'l nin bentz Galilea. (Poro nk'e'tz Jesús yi na tzan tan je'se'n a' chiwi', ma na i yi e' ñchusbe'tz.) ⁴ Poro tan tpone'n Jesús Galilea, tajwe'n cu'n tan ticy'e'n le ama'l cwent Samaria.

Jesús tu yi xna'n aj Samaria

⁵ Itzun bantz, te yi na chixon tul e'chk ama'l cwent Samaria cho'n tzun cyopone'ntz naka'jil jun tal ne'ñ tnum yi na bi'aj Sicar. Ya'stzun kale atite't jalaj xtx'otx'be'n k'ajtzun Jacow.⁸ Ya'stzun yi jalaj tx'otx'a'tz yi cyajnak cyen tk'ol tk'ab k'ajtzun ñep, yi cy'ajl.⁹ ⁶ Nta'tz atite't jun julil a' yi na bi'aj: Tetz Jacow. Nskem tzun k'e'xij Jesús yi tpone'n stzi' yi julil a'a'tz, nin c'ole' cu'ntz tibaj tan ujle'n. Na

⁸ 4.5 Gn 33.18-19 Sicar tu Siquem ite'n nin ama'la'tz. ⁹ 4.5 Jos 24.32.

nsken opon chaj cu'n k'ej. ⁷⁻⁸Inti yi e' x̄chusbe'tz, nsken chiben tnum tan lok'che'n chiwa!. I cunin c'olchij Jesús yi cwe'n pone'n jun xna'n aj Samaria tan ticy'le'n a!. Jilone'n nin tzun Jesús tetz:

—Tzawak' mu'x wuc'a!, —chij i' ban nintz.

⁹Saje'n tzun stza'wel yi xna'ntz:

—¿Mbi xac na jak tzaju' a' swetz? na yi ilu' teru' ilu' judiy, ma in wetz in aj Samaria.

Ja tal xna'n yi xtxolbila'tz, na yi e' judiy scyuch' yi e' aj Samaria wi'nin na chilab quib squibil quib. ¹⁰Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi xna'n:

—Yi nink tz'el atxum tetz yi mbi'tz yi na tzan Ryos tan suke'n. Ej nin yi nink tz'el atxum tetz yi na! scyetz in yi na chitzan tan c'uche'n a' tzatz, cho'n klo' tzjakaj tzaj yi a' swetz. Nin yi in wetz ja klo' wak' jun a' tzatz yi na tak' itz'ajbil, —stzun Jesús tetz.

¹¹—Poro Ta', at tzunk jun takle'n yi cy'a'n tanu' tan je'se'n tzaj a', na chumam nin xe' yi jul. ¹²Na! Iben tq'uiti' yi jun a' yi na tak' itz'ajbil tan tk'olu' swetz?

¹²Iixa'kaj at tzunk mas k'eju' swutz yi k'ajtzun kamam Jacow na i' ak'on cyen yi a'e'j sketz. Nin ja xcon ta'n tetz tc'a', nin tetz quic'a' yi e' nitxajil. Nin ncha'tz cyakil yi e' tawun yi awna'n ta'n, ja chuc'a' te'j. Iixa'kaj at tzunk mas k'eju' swutz i!, —stzun xna'n bantz tetz Jesús.

¹³—Bintzinin, poro cyakil yi e' wunak yi na chuc'a' te yi a'e'j x̄chiquimok junt tir tan saktzi!. ¹⁴Poro alchok scyetz yil tz'uc'a' te yi a' yi na wak' wetz, qui't quim tera'tz tan saktzi!. Na yi a' yi na wak' wetz smulk'ink te talma' i' tan tak'le'n stz'ajbil tetz ben k'ej ben sak, —stzun Jesús tetz.

¹⁵—Ta', tak' tzaju' yi a'a'l tz swetz, tan qui't jale'n saktzi' swe'j, nin tan qui't wule'n tan ticy'le'n a' tzone'j, —chij xna'n ban.

¹⁶—Cun chak bin awuchmil, kalena's cxu'ltwok.

¹⁷—Poro qui'c wetz wuchmil, —stzun xna'n tetz.

—Bintzi na awal yi qui'c awuchmil, ¹⁸na o'ix yaj chicyaj apaxil, nin yi junt yi at jalu' nk'e'tz awuchmil. Bintzi yi na awal yi qui'c awuchmil.

¹⁹—iAh! ilu' bin elsanl stzi' Ryos. ²⁰Ma jalu' Ta', yi ketz kamam kate' yi o' aj Samaria, cho'n na chibenak cye'tz tan c'u'laje'n Ryos wi'wtze'j, chi na kaban ketz jalu!. Poro yi e' cyeru', yi e'u' judiy, na cyalu' yi nk'era'tz yi ama'l tan c'u'laje'n Ryos ma na jalen Jerusalén, —stzun xna'n tetz.

²¹—I bin jalu' tajwe'n tan awocsal yi inyol yi swale' nin tzatz. Tz'ul jun k'ej yi qui't chiben wunak tan c'u'laje'n Kataj wi'wtz tzi'ne'j, mpe ik Jerusalén. ²²Nin yi axwok itetz, yi axwok aj Samaria qui na el itxum tetz mbi na cxtzanwok tan c'u'laje'n. Poro yi o' ketz, yi o' judiy, na el katxum tetz yi na! scyetz i' na katzan tan c'u'laje'n. Na yi xtxolbil tan chichlaxe'n wunak, cho'n njal skaxo'l ketz yi o' judiy. ²³Ej nin ja wi't xet'ji yi tiemp tan cyoque'n yi e' mero aj c'u'lanyl tetz Kataj tan c'u'laje'n i' tetz cu'n cyalma'. Na ya'stzun yi xtxolbil yi mero bintzinin tetz, yi na tzatzin i' te'j. ²⁴Na yi Kataj Ryos, nk'e'tz lamij tane'n, ma na che'w cyek'ek' tu' i!. Cha'stzun te tajwe'n cu'n tan c'u'laje'n i' tetz cu'n kalma'. Na ya'stzun yi mero xtxolbil yi bintzinin na tzatzin i' te'j, —stzun Jesús.

²⁵—Na el intxum tetz yi at tulbil yi Cristo, yi bixba'nt cyen tan Ryos tan kaclaxe'n. Nin yil tz'ul tzaj, i' tz'a'lon yi mero xtxolbil sketz, —stzun xna'n.

²⁶—I bin ina'tz, yi na chinjilon nin tzatz, —stzun Jesús bantz tetz.

²⁷I cunin na chitzan tan yolche'n yi xtxolbile'j, yi cyopone'n yi e' x̄chusbe'tz. Wi'nin cycle'e'n yab te'j yi cho'n na jilon cyen Jesús tetz jun xna'n. Poro cya'll nin jun nimsaj c'u'l tan jakle'n tetz yi mbi na chiyol.

²⁸Ma yi xna'n cyaj cyen tu' tilol yi x̄chok', nin bentz lajke'l tnum tan talche'n stziblal scyetz cyakil wunak.

²⁹—Or cyeru', chibenku' swe'j tan tilwe'n jun yaj yi nxcye' tan talche'n yi mbi cu'n wutane'n. ¿Nk'era'tz polo' i! yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan tule'n? Chinch wetz i' lo', —stzun xna'n scyetz.

³⁰Chibene'n tzun niltz kale atite't Jesús. ³¹Poro te yi ntaxk chopon yi e' wunak, nintzun e' oc yi e' x̄chusbe'tz tan moxe'n klo' Jesús tan wane'n klo' i!. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', bne'u' jun tkan wa'u' yi ja ul ka'n.

³²—Qui' lo' na ja wi't chinwan wetz te junt jilwutz waj yi qui na el itxum tetz.

³³Cyoque'n tzun yi e' x̄chusbe'tz tan jakle'n squibil quib.

—¿Xe'n tzuntz? ¿At polo' jun yi ja ulak tan tak'le'n wa'? —che'ch bantz.

³⁴—Yi wetz inwa', i'tz yi banle'n tane'n yi tajbil yi jun yi nchincha'kon tzaj, nin tan wi'tze'n yi tetz tak'un. ³⁵Yi axwok itetz, na italwok: 'At cyaj xaw tan je'n cosech,' poro bitwok tzaj yi weri inyol yi swale' nin tzitetz. Ilwok nin yi ujule'j. Ja wi't k'anax, nin na taj je'se'n. ³⁶Nin yi e' yil cho'c il tan je'se'n yi jun jilwutz cosecha'tz, x̄chichojxok cyera'tz. Ej nin yi jun cosecha'tz yi jepon cya'n, xtx'aje' tetz ben k'ej ben sak. Cha'stzun te, x̄chitzatzink yi e' awal tetz scyuch' yi e' je'sanl cosech. ³⁷Na bintzinin jun yol yi na a'lchij. 'Apart yi e' yi na ocsan ujul ttix'otx'. Ej nin apart yi e' yi na je'san cosech.' ³⁸Yi axwok itetz ja cxben inchakol tan je'se'n jun cosech, poro nk'e'tz axwok awal tetz, na apart yi e' yi nchak'uj cyen tan tocse'n. Ma axwok itetz, jalt len tu' je'se'n tzibne'wok, —stzun Jesús bantz scyetz.

³⁹Tan yi xtxolbil yi baj xtxolil xna'n scyetz yi e' wunak yi najlche' le jun tnuma'tz, at wi'nin e' aj Samaria yi cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. Ja cyocsaj tan tu' yi yol yi tal yi xna'n: "Ja xcye' tan talche'n swetz cyakil yi mbi cu'n banakin."

⁴⁰Yi cyopone'n yi e' aj Samaria te Jesús, nin e' octz tan moxe'n tan cyaje'n cyen i' scye'j. Cob tzun k'ej cyaj Jesús scye'j. ⁴¹Ej nin mas tcunin wunak cyocsaj yi quibital yi x̄chusu'n i' swutz yi e' yi cyocsaj tan yi stziblal yi tal xna'n. ⁴²Je tzun cyaltz tetz yi jun xna'na'tz:

—Yi jalu', ja kocsaj ketz, poro nk'e'tz ntin tan yi yol yi nkubit tzawe'j, poro ncha'tz tan tu' yi e'chk xtxolbil yi ja kubit tetz i!. Ja tzun kocsaj yi bintzinin i' yi Cristo, yi colpinl cyetz cyakil wunak.

Yi tule'n yos tu cy'ajl jun bajxom tetz tnum

⁴³Itzun yi tele'n cob k'ej ele'n nin tzun e' bantz Samaria tan quicy'alt chibe' tan cyopone'n le ama'l cwent Galilea. ⁴⁴Na at jun yol yi talnak Jesús: "Qui na jal k'ej jun elsanl stzi' Ryos le tetz tanum."

⁴⁵Ma yi topone'n le ama'l cwent Galilea, wi'nin chitzatzine'n wunak te'j, na cyajske'n wutz i!. Na ja x̄cha'k tan ticy'se'n yi jun k'ej Pasca'tz yi ac'aj chan ticy'le'n Jerusalén. Nin ja quil wutz Jesús tu cyakil e'chk takle'n yi mbaj bnol i' le jun k'ej Pasca'tz.

⁴⁶Pakxe'nt tzun Jesús Caná cwent Galilea yi luwar kale je't xtx'ixpul i' yi a' tetz win. Nintzun opon jun ajcaw te'j, yi yabi'x yi cy'ajl i!, jalen le tnum Capernaum.

⁴⁷Na yi tbital yi ajcawa'tz yi nsken ul Jesús Caná nin bentz tan cu'swutzel tetz tan bene'n tan tulse'n yos tu yi cy'ajl i' yi at cyen xe ca'l, na jaltnin tan quime'n.

⁴⁸Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Yi e' cyeru' qui na cyocsaju' na' scyetz in, jalen yil chajlij jun techl scyeru'.

⁴⁹—Qui' Ta!, ma na bne'u' jun pawor swetz. Nink benu' jalcu'n tan tulse'n yos tu incy'ajl, na quimich tlentu' atit.

⁵⁰—Ja wi't ul yos tu cy'ajlu'. Ba'n pakxiju' xe ca'l, —stzun Jesús bantz tetz yi ajcawa'tz.

Tocsaj tzun yaj yi yol Jesús, nin ajtz xe ca'l. ⁵¹Ej nin yi txantok tan topone'n xe ca'l ja che'l tzaj yi e' mos i' tan c'ulche'n, nin tan talche'n stziblal tetz:

—Ta!, ja ul yos tu yi cy'ajlu'.

⁵²—¿Mbi oril mmu'l yos tuch?

—Ewt bin, —che'ch. —E'chk jun ch'ich' cu'lbe'n k'ej ya'stzun paxul tib yi k'a'kl, —che'ch mos bantz tetz.

⁵³Jalcunin nachone'n yaj te'lj yi ite'n nin ora's yi talol Jesús yi yol tetz: “Ja wi't ul yos tu cy'ajlu’.” Cyocsaj tzun yaj tuml cyakil najal yi Jesús i' yi Cristo.

⁵⁴Ya'stzun yi ca'p milawr yi bnix tan Jesús le ama'l cwent Galilea, te yi nsken cyaj cyen tilol yi ama'l cwent Judea.

Yi tule'n yos tu yi yaj yi ye'yuj wankil

5 ¹Itzun bantz yi baje'n yi e'chk takle'na's, cho'n tzun topone'n Jesús junt tir Jerusalén, na at junt chik'ej e' judiy yi na icy'tz. ²At tzun jun sawanil yi tapij yi at solte'j yi tnum Jerusalén. Yi jun sawana'tz na bi'aj Sawan Tetz Cne'r. Ej nin naka'jil yi jun sawana'tz at jun chin pila' yi at o' tal ne'x galer stzi' tetz chimuj wunak. Nin yi bi' yi jun pila'a'tz i'tz Betesda. ³At wi'nin yabi'x coylche' le e'chk muja'tz. At moyi'x, at co'x, nin at ye'yuj chiwankil. Cyakil yi e' yabi'xa'tz na chitzan tan xch'iwe'n yi nicy' na' or xchek'e'n tib yi a!. ⁴Na at na ban cu'nt na cu' ul jun ángel tan xchek'e'n yi a!, chij. Na i tane'n puntil, yi bajx yabi'x yi na pit nin tib xe a' yi na xchek'e'n tib, ya'stzun yi jun yi na ul yos tuch'. Qui'ca na ban mbi jilwutz yabil na icy'an, na ul yos scyuch', che'ch. ⁵Ej nin chixo'l yi e' yabi'xa'tz, at tzun juntz yi nsken el junak waxoklajix yob yi tocle'n lac'puj yi yabil te'lj. ⁶Ma yi bene'n tilol Jesús yi jun yaja'tz, nin yi tele'n xtxum tetz yi ala'ix tiemp yi tocle'nix lac'puj yi yabil te'lj, nintzun tal tetz:

—¿Na pe' awaj yil tz'ul yos tzawuch?

⁷—Na, Ta!. Poro cya'l nin jun na ba'n c'u'l swe'j tan impitile'n nin xe a' yi na xchek'e'n tib. Na yi na no'c tan pile'n tan imbene'n xe a', apart junt na cu' lajke'l, —stzun i' bantz tetz Jesús.

⁸Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Txiclije'n. Tole'n wutz yi atxo', nin ba'n cxa'j xe aca'l, —stzun Jesús bantz tetz.

⁹Jalcunin tzun tule'n yos tu yi yaj. Nin je' tolil wutz yi xtxo!. Ej nin aje'n nin bantz xe ca'l, na ba'nt xon. Poro te yi tule'n yos tu yi jun yaja'tz, i'tz jun k'ej ujle'n. ¹⁰Cyoque'n tzun cobox scyeri yi e' judiy yi e' contr te Jesús, tan talche'n nin tetz yi yaj:

—Yaj, qui'c cu tan bene'n awucy'al yi atxo', na yi jalu' i'tz jun k'ej ujle'n, —che'ch tetz.

¹¹—I bin yi jun yi mu'lisan yos swuch', i' ma'lon swetz. Na je yol i'e'j: ‘Tole'n wutz yi atxo' nin ba'n cxa'j xe aca'l,’ stzun i' mban swetz, —chij yaj.

¹²Cyoque'n tzuntz tan ñch'ote'n stzi' i!:

—¿Na' scyetz i' juna'tz yi ma'lon tzatz: ‘Tole'n wutz yi atxo', nin ba'n cxa'j xe aca'l’?

¹³Ma yi yaj, qui el xtxum tetz yi na' ulsan yos tuch', tan paj yi wi'nin wunak ate' kale ule't yos tuch'. Ej nin sken icy' Jesús yi toque'n i' tan tole'n yi soc. ¹⁴Poro le junt tkuj nintz, cho'n tzun noje'n pon Jesús te'j le templo, nintzun taltz tetz:

—I bin jalú', na waj wal jun yol tzawetz. Ja wi't ul yos tzawuch!. Qui't tzajuch junt tir yi awil, na qui cunin batz tz'ul junt yabil tzawelj yi mas tcu'n pyor, —stzun Jesús tetz.

¹⁵Bene'n tzun yajtz tan talche'n scyetz yi e' judiy yi contr te Jesús, yi Jesús mu'lisan yos tuch'. ¹⁶Ma yi e' judiy, yi quibital yi xtxolbile'j, nintzun e' octz tan contri'n te Jesús. Nintzun klo' e' oc tan biyle'n cu'n tan paj tu' yi qui ban i' tane'n yi jun k'ej ujle'n.

¹⁷Poro nintzun ben stza'wel Jesús chiyol:

—Yi wetz Intaj, ja ak'uj le xe'tzbil tzaj. Ej nin ncha'tz in tajwe'n tan wak'uje'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁸Tan paj yi tal Jesús: “Yi Ryos ya'stzun wetz Intaj”, mas tcunin klo' cyoqe'ntz tan biyle'n, na nk'e'tz ntina'tz til i' yi qui ban tane'n yi jun k'ej ujle'n, ma na tan paj yi tocsal tib i' tetz Ryos.

At k'ej yi Cy'ajl Ryos tan cawu'n

¹⁹Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz, itzun taltz:

“Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi in wetz, yi in Cy'ajl Ryos, qui'c rmeril tan bnixe'n jun takle'n wa'n yi ik wajtza'kl cun tu!. Ma na ntin na chintzan tan banle'n yi e'chk takle'n yi na ñchaj Intaj swetz. Nin cyakil yi na ban Intaj, ite'n nin i'a'tz na imban wetz. ²⁰Na wi'nin na pek' Intaj swe'j, na in yi Cy'ajl. Nin na ñchaj i' swetz cyakil yi e'chk takle'n yi na tzan i' tan banle'n. Ej nin ñchaje' e'chk takle'n mas chumam swutz yi je'j yi chelpon yabu' te'j. ²¹Na chitz'ij jun tiz tir yi e' alma' tan Intaj. Ncha'tz in, yi in Cy'ajol, swak'e' quitz'ajbil yi e' yi na waj lwak' scyetz. ²²Ej nin yi Intaj quil tz'oc i' tan pujle'n xtisya' scye'j wunak, na ja wi't tak' i' ama'l swetz tan incawune'n. ²³Ya'stzun ntulejtz, bantz cyak'ol wunak ink'ej, chi na ak'ljj k'ej i!. Na alchok scyetz yi qui na tak' ink'ej, yi in yi in Cy'ajol, qui tzun na tzantz tan tak'le'n k'ej yi Intaj yi nchinchakon tzaj.

²⁴“Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru': Alchok scyetz yi na oc il tan tbite'n weri inyol nin yil tocsaj yi yol yi jun yi nchinchakon tzaj, ja wi't cambaj te'tz jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Qui'ct tetz cawsa'tz, na ja wi't el tzaj tk'ab quimichil, nin ja wi't cambaj yi tetz stz'ajbil. ²⁵Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru': Ja wi't xe'tij yi tiemp tan quibital yi e' yi quimnak yi cyajtza'kl yi weri inchusu'n. Nin alchok scyetz yil tocsaj yi weri inchusu'n, sjalok yi itz'ajbil ta'n. ²⁶Na na xcye' Intaj tan tak'le'n quitz'ajbil yi e' wunak. Ej nin i' ak'on tetz yi jun porera'tz swetz tan wuk'ol quitz'ajbil yi e' wunak. ²⁷Ej nin ncha'tz, ja tak' i' ink'ej tan pujle'n xtisya', na in bin yi Bajx Cy'ajol. ²⁸E' elch yabu' te xtxolbile'j, na tz'ul jun k'ej yi cyakil cu'n yi e' quimnake' squibite' inyol, nin chijetul' junt tir. ²⁹Nin yi e' yi ocnake' c'ulutxum tan banle'n yi e'chk takle'n balaj, ñchitz'ok junt tir

tan chitzatzine'n te quitz'ajbil. Ma yi e' yi cachi' nchiban, ḫchitz'ok junt tir tan quibital chicaws.

³⁰“Poro quil wak' chicaws yi ntaxk injak puntil tetz Intaj. Na ntin swak'e' chicaws chi na tal i' swetz. Cha'stzun te chin tz'aknak cu'n cyakil yi e'chk takle'n yi tzimbne', na qui na chintzan tan banle'n yi wetz wajbil, ma na i yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj.

³¹“Yi nink wal wetz yi at ink'ej qui'c xe' inyol. ³²Poro at jun yi na tzan tan talche'n yi at ink'ej, nin na el intxum tetz yi bintzinin na tal. Ej nin yi juna'tz i'tz Wa'n Bautist. ³³Nin yi e' cyeru' ja ben chichakolu' cobox chichakumu' tan jakle'n wukanil tetz. Ej nin yi yol yi ntal i', i'tz yi bintzi. ³⁴Nk'e'tz tajwe'n yi at jun wunak tan talche'n yi at ink'ej, poro chumbalaj nin klo' yi nink ncycsaju' yi yol i' tan chiclaxe'nul'. ³⁵Na yi jun Wa'n'a'tz ja xcon chi na ban jun boc'oj tzaj yi na oc k'a'kl, yi wi'nin na txeckun tetz jun rat ntzi!. Ej nin yi e' cyeru' ja chitzatzinu' jun ratal'tz te i'.

³⁶“Poro nk'e'tz tajwe'n yil tz'oc jun yaj tan incolche'n, na at junt xtxolbil yi mas balaj tcu'n swutz yi yol Wa'n, yi na ḫchaj yi at weri ink'ej. I'tz yi e'chk milawr yi na imban. Nin ya'stzun tajbil Intaj tan imbnol. Ej nin tan yi e'chk milawra'tz yi na imban, na ḫchaj yi i'tz Intaj yi nchinchakon tzaj.

³⁷“Ncha'tz weri Intaj, na tzan tan ḫchajle'n yi at weri ink'ej, poro qui na cyak'u' ama'l tan btibe'n yi yol i'. Ej nin qui na puix cyanu' yi ḫe'n tane'n i!. ³⁸Txe'n nin ocopon yi ḫhusu'n i' tetz cyalma'u', na qui na cyaju' cyocsaju' yi cho'n nchinsaj te Intaj tcyaj'. ³⁹⁻⁴⁰Nternin na chisi'leju' yi yol yi tz'iba'nt cyen, na yi cyajbilu' i'tz tan chicambalu' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Poro lastum quil chicambaju', na qui na chixomu' swe'j, wech na cho'n na na'wsij intziblal tul e'chk liwra'tz.

⁴¹“Yi in wetz qui na chintzan tan joyle'n ink'ej ḫchiwutzu'. ⁴²Na na el intxum tetz yi qui na chippek'u' te Ryos. ⁴³Na yi in wetz, cho'n nopen tzaj te Intaj. Poro qui na cyocsaju'. Ma yi nink tz'ul junt tan xtxole'n yi tetz tajtza'kl cuntu' scyeru', jalcunin lcyocsaju' yi i'. ⁴⁴Na yi e' cyeru', qui na chitzanu' tan joyle'n puntil tan tzatzine'n Kataj Ryos. Ma na ntin na chitzanu' tan joyle'n puntil tan cyak'ol wunak chik'eju'. Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink tz'el chitxumu' tetz yi at ink'ej. ⁴⁵Qui tajwe'n tan woque'n tan chioxchle'nul' swutz Intaj, na ite'n yol Moisés yi tz'iba'nt cyen na tzan tan ḫchajle'n chipaltilu'. Wech na ya'stzun yi chusu'n yi k'uklij chic'u'lul' te'j tane'n. ⁴⁶Yi najk cyocsaju' yi mbi cu'n tz'iba'nt cyen tan Moisés, ja klo' wi't cyocsaju' yi mbi eka'n wa'n, na yi xtxolbil yi cyajnak stz'ibal Moisés na tal yi na' scyetz in. ⁴⁷¿Ẋe'n lcyocsaju' weri inyol? na qui bin na cyocsaju' yi yol yi tz'iba'nt cyen tan Moisés.

Yi chiwane'n o' mil wunak tan Jesús

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Itzun bantz yi baje'n yolo Jesúsi yi e'chk xtxolbila'se'j, cho'n tzun ticy'e'n jalaj icy'en a' yi na bi'aj Galilea, nka Tiberias. ²Wi'nin tzun wunak e' xom nin te'j, na nsken quil yi e'chk milawr yi mbrix ta'n, na wi'nin yabi'x ul yos scyuch' ta'n.

³Itzun yi ticy'e'n pone'n i', nintzun ben i' wi jun ju'wtz, nin cu' c'olchok scyuch' e' ḫhususbe'tz. ⁴Ucumul tlen tu' atit chik'ej yi judiy yi na bi'aj Pasc, yi baje'n yi xtxolbile'j.

⁵Ma yi bene'n tilol Jesús yi wi'nin cyule'n e' wunak te'j, nintzun ben tlol tetz Li'p:

—¿Na! kabene't tan lok'che'n chiwa' jun c'oloj wunake'j?

⁶Ja xcon yi yole'j tan Jesús ntin tan pile'n Li'p, na nsken el xtxum tetz yi mbi sbne' i'.

⁷—Quil xcy'e' cob cient pwok pam siquierk tan tak'le'n jun ñk'ok te jujun, —chij Li'p bantz.

⁸At tzun junt ñchusbe'tz Jesús at-tz, yi na bi'aj Leñ, titz'un Simón Lu', itzun taltz;

⁹—Ta!, at jun tal xicy at tzone'j yi cy'a'n o' pam yi cebada tu!, nin cy'a'n cob tal cay ta'n. Poro ñxe'n xcy'e' yi mu'ñ tala'tz tan chic'a'che'n yi jun chin c'oloj wunake'j?

¹⁰—Alwok nin scyetz tan chicwe'n c'olchok wi ch'im, —chij Jesús scyetz.

Na yi ama'la'tz kale ate't, txa'x ch'im cu'n. Ej nin at lo' o' mil yaj e' baj c'ole' cu'ntz.

¹¹Je'n tzun stz'amol Jesús yi o' tal pam. Nin yi wi't tyoñine'n tibaj, nintzun ben tk'oltz scyetz e' ñchusbe'tz tan bene'n chijatxol scyetzak cyakil wunak. Ej nin ite'n nin e' bana's tan jatxle'n yi cay. Nicy' cuntu' chic'u'l cyakil wunak tan wa'a'n.

¹²Ma yi baj noje'n chic'u'l, bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz:

—Chamwoke'n yi sowril tan qui xtx'akxe'n mu'ñ tal, —chij Jesús scyetz.

¹³Chibaj bene'n tzuntz tan ñchamle'n, nin ja chomxij coblaj mo'tx sowril yi o' tal pama'tz.

¹⁴Itzun yi quilol wunak yi jun milawra'tze'j, yi bnix tan Jesús, ja cyal:

—Yi yaje'j, jun cu'n yol, i' yi elsanl stzi' Ryos yi at tulbil wi munt.

¹⁵Poro yi tele'n xtxum Jesús te cyajtza'kl yi e' wunak, yi i'tz tan toque'n i' tetz chireyil, nintzun el jatxol tib scye'j. Cho'n tzun bene'n i' ñchuc jalén wi'wtz.

Yi xone'n Jesús wi mar

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶Itzun yi toque'n yupcan, cho'n chibene'n yi e' ñchusbe'tz Jesús stzi a!. ¹⁷Nin e' octz tul jun barc. Cho'n at chibembil Capernaum, yi at jalaj icy'en yi a!. Oque'n nin ban mas akale'n, poro yi Jesús lolch nin na ul. Chibene'n tzuntz chichuc. ¹⁸Te yi na chixon wi a!, nintzun xe'tij jun chin wutzile'n cyek'ek!. Ej nin wi'nin je'n pak'bil mar tuya'j!. ¹⁹Yi nsken chiben jun lo' ujlub tu ni'cy wi a!, bene'n tzun quilol yi txant tan tule'n Jesús chinaka'jil. Poro xo'n cuntu' tane'n i' wi a' tan tpone'n scye'j. Wi'nin tzun chixobe'ntz tetz.

²⁰—Quil cxobwok, i ina'tz, —stzun i' scyetz.

²¹Wi'nin chitzatzine'ntz te i' yi tocompone'n scye'j tul yi barc. Ej nin jun chin rat te'n nin, opone'n nin e' bantz le ama'l kale atit cyopombil.

Yi cyoqe'n e' wunak tan joyle'n Jesús

²²Itzun bantz le junt eklok, cyakil yi e' wunak yi e' baj cyaj cyen jalaj icy'en a!, qui nin pujsx cyak'un na' atit Jesús. Na, nin el chitxum tetz yi nsken chiben yi e' ñchusbe'tz Jesús tul yi jun tal barc yi at-tz, nin qui'c Jesús xomnintz scye'j.

²³At tzun cobox barc yi cho'n saje'n Tiberias. Cho'n tzun cyule'n naka'jil yi luwar kale baje't yi pam cyak'un wunak yi tyoñin Kajcaw tibaj. Yi cyopone'n yi

e'chk barca'tz, nintzun e' oc yi e' wunaka'tz tc'u'lak. ²⁴Na nsken quil yi quibe't Jesús scyuch' yi e' ñchusbe'tz le jun ama'la'tz kale ate't. Ma yi cyoqe'n tul e'chk barca'tz, nintzun e' icy'tz wi a' tan cyopone'n Capernaum tan joyle'n.

Jesús ak'ol te itz'ajbil

²⁵Itzun yi quicy'e'n pone'ntz jalaj icy'en a', nin e' nojpontz te Jesús. Cyoque'n tzuntz tan jakle'n tetz:

—Ta', ñmbi' oril tule'nu' tzone'j? —che'ch.

²⁶—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi e' cyeru' ntin na chitzanu' tan injoyle'n tan tu' yi awten wak' chiwa'u'. Qui na chitzanu' tan injoyle'n tan tu' yi jak el chitxumu' te yi mbi eka'n tan e'chk milawr yi na bnix wa'n ñchixo'lul'. ²⁷Quil chijokco'pu' tan joyle'n yi waj yi ba'n na sotz, ma na cho'jkelku' tan joyle'n yi wa' yi cyalma'u' yi na tak' yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. Ya'stzun yi jun jilwutz waj yi swak'e' wetz scyeru', yi in, yi in Bajx Cy'ajol. Ej nin jun cu'n yol ja tak' Intaj yi porera'tz tan banle'n yi jun milawra'tz swetz ntin tan ñchajle'n yi na tzatzin i' swe'j.

²⁸—¿Mbi tzun lkaban ketz tan kaje'n pone'n tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos? —che'ch.

²⁹—Yi tajbil Ryos, i'tz yil cyocsaju' yi chakijchint ta'n, —chij Jesús scyetz.

³⁰—¿Poro mbik jun jilwutz milawr yi ba'n ñchaju' sketz tan kocsal yi chakij tzaju' tan Ryos? ³¹Na yi e' kamam kate!, e' wan te jun jilwutz waj yi cho'n saje'n tcyaj. Na ya'stzun tz'iba'nt cyen.

³²—Jun cu'n yol na wal nin scyeru!. Nk'e'tz Moisés ak'on yi jun jilwutz waja'tz, ma na i yi Intaj. I' ak'on tzaj scyetz. Ncha'tz tane'n i' jalu', na tzan tan tak'le'n tzaj yi mero wa' yi cyalma'u', yi mero waj yi cho'n na saj tcyaj. ³³Na yi jun jilwutz waja'tz yi na tzan Kataj Ryos tan tak'le'n tzaj, i'tz yi in, yi cho'n nchinsaj chakij jalen tcyaj tan tak'le'n quitz'ajbil cyakil wunak, —stzun Jesús scyetz.

³⁴—Ta', na bin kaj ketz yi ilenin ltak'u' yi jun jilwutz waja'tz sketz.

³⁵—I bin ina'tz yi waj yi na ak'on itz'ajbil. Alchok scyetz yil xom tzaj swe'j, qui't quim talma' tan we'j. Ej nin alchok scyetz yil chin tocsaj, qui't quim talma' tan saktzi!. ³⁶Jatix lo' tir wal yi xtxolbila'tz scyeru!. Poro qui na cyaju' cyocsaju' inyol. ³⁷Poro cyakil yi e' yi na tak' Intaj ama'll tan cyule'n swe'j, ya'stzun yi e' yi chixomok swe'j. Ej nin cyakil yi e'a'tz yil chu'l swe'j, quil che' inlajlen. ³⁸Na yi insaje'n chakij tcyaj, nk'era'tz inmantar yi ik tan banle'n yi wetz wajbil, ma na i yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj. ³⁹Ej nin yi tetz tajbil i'tz, yi quil tx'akxij jun scyeri yi e' yi ja wi't che' tak' swetz. Ej nin ncha'tz yi tajbil i' i'tz, yil chitz'ij jun tir wa'n yil tz'ul tzaj yi wi'tzbil k'ejjal. ⁴⁰Na yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj i'tz, yi alchok scyetz yil tz'el xtxum te yi mbi eka'n wa'n, nin kol k'uke' c'u'l swe'j, scambaje' tera'tz yi jun itz'ajbila'tz yi qui bajsbe'n tetz. Ej nin le wi'tzbil k'ejjal, nocopon tan je'se'n tzaj i' ñchixo'l alma!, —chij Jesús bantz scyetz.

⁴¹Itzun yi e' judiy, yi contr te Jesús, nintzun e' octz tan yolche'n tan tu' yi yol yi ntal: "I bin ina'tz yi jun waja'tz yi cho'n nsaj tcyaj."

⁴²—Nk'era'tz pe' Jesús'e', yi cy'ajl ñep. Kajske'n bin wutz yi taj xtxu!. ¿Mbi xac na tal i' yi cho'n nsaj tcyaj? —che'ch tzun bantz.

⁴³—¿Nxac na chitzanu' tan inyolche'n? ⁴⁴Poro qui'c rmeril yi nink xom tzaj jun swe'j ko nk'e'tz moxo'n nsaj tan Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj. Ej nin yi e' yil

chu'l swe'j, chitz'ok junt tir wa'n le wi'tzbil k'ejjal. ⁴⁵Na at e' yi ḥchixomok swe'j, na je yi xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz: 'Tz'ocopon Kataj Ryos tan chichusle'n.' Ej nin cyakil yi e'a's yil cho'c il tan tbite'n nin yil pujx cyak'un, ya'stzun yi e' yi chu'l xomok swe'j.

⁴⁶"Poro tan yi yola'se'j, qui na chintzan tan talche'n yi atk wunak yi jak quil wutz Ryos, na ntina'tz jun yi ja tech wutz Ryos i'tz yi in, yi cho'n chinsaj te i!. ⁴⁷Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru', cyakil yi e' yi na k'uke' chic'u'l swe'j, ja wi't chicambaj yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. ⁴⁸Na yi in wetz, i ina'tz yi waj yi na tak' itz'ajbil. ⁴⁹Bintzi, yi e' chimam chite'u', e' wan cyen te yi waj maná le ama'l tz'inunin tu', poro ilenin e' quim. ⁵⁰Poro cyakil yi e' yil chibajsaj yi waj yi cho'n nsaj tcyaj, quil chiquim cyera'tz. ⁵¹Na i ina'tz, in yi waj yi itz' nin tetz, yi cho'n chinsaj tcyaj. Ej nin alchok scyetz yil bajsan inwankil, nin yil tc'aje'n inxch'el, at tetz stz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Na yi jun waja'tz, i'tz inwankil yi swak'e' tan jale'n quitz'ajbil cyakil wunak wi munt, —stzun Jesús scyetz.

⁵²Ma yi quibital yi e' judiy yi yola'se'j, nintzun e' octz tan wak' ib squibil quib. At tzun e' cyaltz:

—¿Mbi rmeril tan tk'ol i' yi wankil tan je'n kabajsal? —che'ch.

⁵³—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', tajwe'n tan k'ukewe'n chic'u'l swe'j, ni'cu'n chi nink baj inwankil cyano'. Ni'cu'n chi nink quic'aje'nu' yi inxch'el. Na ko quil k'uke' chic'u'l swe'j, quil jal yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak cyano'.

⁵⁴Na alchok scyetz yil bajsan inwankil, nin yil tc'aje'n inxch'el, at tetz stz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Ej nin tz'itz'ok junt tir wa'n le wi'tzbil k'ejjal. ⁵⁵Na yi inwankil, ya'stzun yi waj yi mero bintzinin tetz. Ej nin yi inxch'el, ya'stzun yi a' yi mero bintzinin tetz. ⁵⁶Cyakil yi e' yi na baj inwankil cya'n, nin yi na quic'aje'n yi inxch'el, ya'stzun yi e' yi junit o' scyuch!. ⁵⁷Na yi wetz Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj, i' ak'ol tetz yi itz'ajbil. Ej nin tan i' itz'ine't. Ej nin ncha'tz quitane'n yi e' yi na jal yi wa' cyalma' swe'j, tan in itz'e!. ⁵⁸Ej nin ya'stzun yi mero waj yi cho'n nsaj tcyaj. Yi jun jilwutz waja'tz, yi na wal nin scyeru', at mas walor swutz yi maná yi bajnak cyak'un chimam chite'u'. Na bajnak cyak'un poro ilenin e' quim. Poro alchok scyetz yil baj yi waj yi na insuk wetz, quil sotz tera'tz tetz ben k'ej ben sak, —chij Jesús bantz scyetz.

⁵⁹Cho'n tk'ol Jesús yi jun chusu'na'tz le sinagoga, Capernaum.

Yi xtxolbil yi na tak' itz'ajbil

⁶⁰Ma yi quibital yi e' wunaka'tz yi e' xom te Jesús, yi jun chusu'na'tz, itzun cyaltz squibil quib:

—Yi yol yi nkubit, at q'uixbel tan kocsal. Ba'n tcu'n quil katxum, —che'ch.

⁶¹Itzun yi nachone'n Jesús te chitxumu'n, nin ben jakoltz scyetz:

—¿Na pe' che'l yabu' te yi chusu'ne'j yi nwal? ⁶²Ko na che'l yabu' te'j, ¿mbil chitxumu' yil na'jt wetz tzi'n tcyaj? ⁶³Ncha'tz qui'c tak' scyeru' kol baj inwankil cyano', na i yi Espíritu Sant ya'stzun yi jun yi na ak'on quitz'ajbil wunak. Nin jun cu'n yol, yi chusu'n yi ja wi't wal scyeru', ya'stzun yi na tak' itz'ajbil, nin ya'stzun yi mero bintzi. ⁶⁴Poro at e' ḥchixolu' yi qui na cyocsaj inyol.

Tal Jesús yi yola'tz, na sken el xtxum scyetz yi e' yi qui e' xom te yi tetz ḥchusu'n. Ej nin el xtxum tetz yi na' scyetz i' yi jun yi tz'ocopon tan jatxle'n nin ḥchik'ab e' contr.

⁶⁵ Ncha'tz tal Jesús:

—At wi'nin e'u' yi qui na cyocsaju' inyol. Cha'stzun te yi ja wal yi jun xtxolbila'tz scyeru': Qui'c rmeril tan xome'n jun swe'j ko quil tak! Intaj ama'l tetz, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁶⁶ Yi talol Jesús yi xtxolbile'j, at wi'nin e' yi xomche' te'j yi el chijatxol quib. Qui't e' xom te'j. ⁶⁷Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz:

—¿Ncha'tz pe' axwok itetz, na pe' itajwok chin itil cyen, chi nchiban yi e' wunake'j?

⁶⁸—Qui'c rmeril Ta', —stzun Simón Lu'— na ɿna' scyetz junt kaxom nint te'j? Na yi yol yi na talu', ya'stzun yi yol yi na ak'on kutz'ajbil tetz ben k'ej ben sak.

⁶⁹Na yi o' ketz, ja wi't kocsaj cu'n yi i ilu'a'tz yi Cristo, yi bixba'nt tan tule'n. Ej nin na kocsaj ketz yi i ilu'a'tz, ilu' yi Cy'ajl Kataj Ryos, yi Ryos yi itz' nin tetz, —stzun Lu' bantz tetz.

⁷⁰—Yi in wetz ja je' intxa'l coblaj ixone'n. Poro ilenin at jun tzixo'lwok yi ni'cu'n tajtza'kl tu yi tajtza'kl Bayba'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

⁷¹Tan yi yole'j, na tzan Jesús tan talche'n yi xtxolbil tetz Judas Iscariot, yi cy'ajl Simón. Ya'stzun yi Judas yi at tocbil tan jatxle'n Jesús xchik'ab e' contr. Wech yi jun yaja'tz, i' jun scyeri coblaj xchusbe'tz Jesús.

Yi e' titz'un Jesús qui na cyocsaj

7 ¹Itzun yi wi't bnixe'n cyakil yi e'chk takle'ne'j, cho'n tzun bene'n lakak e'chk ama'l cwent Galilea, na nk'era'tz tajbil i' tan bene'n Judea, na sken thit yi at cyocbil tan biyle'n i!. ²Ma yi txant tan tucumule'n yi jun k'ej yi na icy' cya'n yi e' judiy yi na bi'aj Scab Te', ³nintzun cyal yi e' titz'un Jesús tetz:

—Ba'n tcu'n c̄ben Judea, bantz quilol yi e' achusbe'tz yi e'chk milawr yi na bnix awa'n. ⁴Na quil sc'u'l yi ewun cu'n tzaban amunl. ɿNxac yi ntin tzone'j na c̄txzan tan banle'n e'chk milawr? Ba'n tcu'n c̄ben tan banle'n e'chk milawra'tz x̄chiwutz cyakil wunak Judea, —che'ch tzun bantz tetz.

⁵Xcy'aklil tu' na chiban cyen yi e' titz'un Jesús te'j, na quinin cyocsaj yi mbi eka'n ta'n.

⁶—Txe'n opon k'ejjal tan jale'n wetz ink'ej. Ma tziwutz itetz, alchok k'ejil yi ba'n tan joyle'n itetz ik'ej. ⁷Poro qui na chi'ch chic'u'l wunak tzite'j chi na chi'ch chic'u'l swe'j, tan paj yi tzan lajluchaxe'n chipaltil wa'n. ⁸Ba'n tcu'n quibene'nk bin itetz, ma in wetz, quil chimben chan, na txe'n opon k'ejjal tan imbene'n, —stzun i' scyetz.

⁹Yi wi't talol yi e'chk yola's, nta'ste'n nin cyaj cyent le ama'l cwent Galilea.

Yi xa'ke'n Jesús tan tilwe'n yi k'ej yi na bi'aj Scab Te'

¹⁰Itzun bantz, yi nsken chiben yi e' titz'un Jesús tan ticy'se'n yi k'ej, nin ncha'tz i' nin bentz. Poro ewu'n cu'n tu' topone'n.

¹¹Ma yi e' wunak, nternin na chitzan tan joyle'n i!:

—¿Abil atit jun yaja'tz? —che'ch.

¹²Na x̄chixo'l yi e' wunak yi ate'-tz tk'ej, at wi'nin e' yi na chitzan tan yolche'n Jesús. At e' yi na cyal: “Yi jun yaja'tz, chumbalaj nin i!.” Poro ncha'tz at e' yi na cyal: “Chin cachí' nin i!, na i' jun subul nak,” che'ch.

¹³Poro jasnewe'n cu'n na chitzan tan yolche'n Jesús, na na chixob scyetz yi e' contr te Jesús.

¹⁴Itzun te yi na nicy'an cunin yi k'ej, tocompone'n Jesús le templo. Nin xe'tijt tan chichusle'n wunak.

¹⁵Ma yi e' judiy yi contr te'j, wi'nin cycle'l yabtz te yi yol yi na tzan tan yolche'n, itzun cyaltz:

—¿Xe'n na el xtxum nocxe'j te wi'nin ajtza'kl? Wech na qui'c ñchusu'n, —che'ch.

¹⁶—Yi chusu'n yi cy'a'n wetz wa'n, nk'e'tz wetz, ma na tetz yi jun yi nchinchakon tzaj. ¹⁷Nin alchok scyetz yi na el talma' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos, tz'elepon xtxum tetz yi cho'n nsaj te'tz te Ryos. Nin nk'e'tz wajtza'kl cuntu' yi na wal. ¹⁸Na ko at jun yi na xcon tajtza'kl ta'n tan chichusle'n wunak i'tz jun techl yi k'ej tu' i' na joy. Poro alchok scyetz yi na tal quib yi na tal yi chusul tetz, itzun i'a'tz yi cy'a'n yi chusu'n ta'n yi bintzinin tetz. Na wal yi jun yole'j, na ya'stzun wutane'n wetz. Na yi inchusu'n cho'n na saj te yi jun yi nchinchakon tzaj. Nk'e'tz in subul nak chi na cyalu'.

¹⁹“Poro yi e' cyeru', e'u' subul nak, na tak'nak Moisés yi ley scyeru' tan chibnolu' tane'n, poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n. ¿Nxac tzun na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n? —chij Jesús scyetz.

²⁰—Añ lo' yab. ¿Na' scyetz jun na taj tz'oc tan abiyle'n? —che'ch.

²¹Stza'wel tzun Jesús chiyoltz:

—Lastum ja bnix jun tal milawr wa'n le jun k'ej ujle'n, poro cyakil cu'n e'u' ja chichyakaxu' ta'n. ²²Poro chitxume'u' yi mbi banak k'ajtzun kamam Moisés. I' ak'on yi ley tan chibaje'n circuncidar yi e' ni'. (Poro nk'e'tz i' xe'tzan cu'n yi jun xtxolbila'tz, ma na i yi e' mam cyen i'.) Ej nin ko na noj quen yi baje'n circuncidar jun ni' le jun k'ej ujle'n, ilenin na cho'cu' il tan banle'n tane'n tal wankil i!. ²³Ma jalu', ko ya'tz na chibantu' tul jun k'ej ujle'n tan qui chipajolu' yi ca'wl Moisés, ñmbi tzuntz yi na chi'ch chic'u'l' swe'j tan tu' yi mmu'l yos wa'n te cyakil yi wankil jun yaj? ²⁴Quil cyak' quenu' yi balaj ajtza'kl tetz ploj. Ma na yi na cho'cu' tan ma'l'e'n e'chk ajtza'kl, tajwe'n yi puntil cu'n cyuleju'.

Yi talol Jesús na' saje't i'

²⁵At tzun cobox aj Jerusalén, nin cyaltz:

—¿Nk'era'tz pe' yi yaje'j yi na tzan joyle'n tan cwe'n biyij? ²⁶Na je bin i' na jilon tzone'j. Nin cya'l nin jun yi nak nimsaj tib tan makle'n wutz. Ja lo' cyocsaj yi e' kabajxom yi i' yi Cristo yi bixba'nt tan tule'n. ²⁷Poro qui' lo', nk'e'tz i' yi Cristo, na elnak katxum tetz yi na' nsite't yi yaje'j. Poro yil tz'ul tzaj Cristo, cya'l jun tz'el xtxum tetz yi na' lsite', —che'ch tzun squibil quib.

²⁸Nicy' yi na tzan Jesús tan chichusle'n wunak le templo, nin yi bene'n tbital yi chiyola'tz yi ncyal, mas tcunin je'n wi' i' tan yol. Itzun taltz:

—¿Na ptzun el chitxumu' tetz yi mbi eka'n wa'n nin na' nchinsaje't? Qui!. Na yi in wetz nk'e'tz yi wajbil tu'k yi wule'n tzone'j, poro ja chinsaj chakij tan jun yi mero bintzinin i!. Ej nin yi junta'tz, qui cyajske'nu' wutz. ²⁹Poro yi in wetz, wajske'n wutz i', na cho'n nchinsaje te i!, —stzun i' bantz scyetz.

³⁰Tan tu' yi yol yi baj tlol, nintzun klo' octz cya'n pres, poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan stz'amle'n, na ntaxk opon yi tiempil tan xtx'amxe'n i!. ³¹Poro at wi'nin e' cyocsaj yi i' yi Cristo, nin cyal:

—Yi june'j, ya'stzun yi Cristo, yi bixba'nt tan Ryos. Na iñkaj nin tzunk tz'ul junt tan ñchajle'n e'chk milawr mas balaj swutz yi milawr yi na kil te yaje'j, —che'ch tzun bantz.

Yi chichakxe'n aj ront tan bene'n Jesús pres

³² Yi quibital yi e' parisey, scyuch' yi e' wi'tz pale' yi na chitzan wunak tan tak'le'n k'ej Jesús, bene'n tzun chichakol yi e' aj ront cwent ca'l Ryos tan bene'n klo' quicy'al pres. ³³ Cha'stzun te bene'n tlol yi yole'j scyetz yi e' contra'tz:

—Quil na'tij mas tiemp chixo'l', na chimpakxok junt tir te yi jun yi nchinchakon tzaj. ³⁴ Chocoponu' tan injoyle'n, poro quil chinjal cyanu', na qui'c rmeril yil choponu' kalel nopone't wetz.

³⁵ Cyoque'n tzun cobox judiy tan jakle'n squibil quib:

—¿Na' tzun bene't i' yi qui'l ljal ka'n? ¿Nka cho'n tzun mben tan chichusle'n yi e' katanum yi najche' xchixo'l yi e' awer nak? ³⁶ Ej nin ñmbi na elepont yi jun yola'tz yi ntal i': 'Chocoponu' tan injoyle'n, poro quil chinjal cyanu', na qui'c rmeril yil choponu' kalel nopone't wetz? chij i' ban sketz, —che'ch.

Yi xtxolbil tetz yi a' yi stk'e' itz'ajbil

³⁷ Itzun bantz te yi wi'tzibil k'ej te yi jun k'leja'tz yi na bi'aj Scab Te', yi k'leja'tz yi mas na cyak' wunak k'ej, nintzun oc Jesús tan txoli'n. Nin mast cunin je'n wi' tan yol, itzun taltz:

—Alchok scyetz yi na quim tan saktzi', sajken swe'j nin swak'e' tc'a!. ³⁸ Na alchok scyetz yil tocsaj yi inyol, smulk'ink jun chin a' tetz talma' yi stk'e' stz'ajbil, na yi jun xtxolbila'tz tz'iba'nt cyen, —stzun Jesús scyetz.

³⁹ Yi na elepont jun yola'se'j yi ntal Jesús, i'tz yi tz'locopon yi Espíritu Sant te cyalma' yi e'a'tz yil cyocsaj. Poro ntaxk ul yi Espíritu Sant, na ntaxk quim Jesús, nin ntaxk itz'ij jun tira'nt k'ej.

Yi cwe'n jatxol tib cyajtza'kl wunak te Jesús

⁴⁰ Yi quibital wunak yi yola'se'j, at cobox yi cyal:

—Yi yaje'j, ya'stzun yi jun elsanl stzi' Ryos yi at tulbil.

⁴¹ Ej nin at coboxt cyal:

—Ya'stzun yi Cristo, yi bixba'nt.

Poro at coboxt yi cyal:

—Poro qui'c rmeril yi cho'nk tz'itz'ij yi Cristo Galilea, ⁴² na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi cho'n tz'itz'ok yi Cristo te jun xonl k'ajtzun rey Luwiy. Ej nin tz'iba'nt cyen yi cho'n tz'itz'ok le tnum Belén, yi tanum k'ajtzun Luwiy, —che'ch tzun bantz.

⁴³ Cu' tunin jatxol tib cyajtza'kl wunak te Jesús. ⁴⁴ At cobox yi ya'stzun cyajbil tan toque'n klo' Jesús xetze'. Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan tocse'n.

Yi e' wi' banl wi' qui cyocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cristo

⁴⁵ Chipakxe'nt tzun yi e' aj ront cwent ca'l Ryos kale ate't yi e' parisey scyuch' yi e' wi'tz pale'. Nin yi cyocompone'n, nintzun e' oc yi e' ajcawa'tz tan jakle'n scyetz:

—¿Mbi tzun yi qui nsaj itcy'al? —che'ch bantz.

⁴⁶ —E'u' ta', cya'l cunin na kubitwit yol jun yaj chi tane'n jilon yi jun yaja'tz, —che'ch.

⁴⁷ —Ncha'tz axwok, ñja ptzun exubsjwok ta'n? ⁴⁸ Ixkaj atk jun skaxo'l ketz yi o' ajcaw, nin yi o' parisey yi jajk kocsaj yi i' yi Cristo. ⁴⁹ Qui'c chixac yi e' wunaka'tz

yi na xom chiwi' te'j, na qui na el chitxum tetz yi mbi na tal yi kaley, —che'ch tzun bantz.

⁵⁰ At tzun Nicodemo chixo'l yi e' pariseya'tz, yi jun yi xa'k tzaj tan xajse'n Jesús lak'bal, nintzun ben tlol scyetz:

⁵¹ —I na tal kaley, qui'c cu yi nink kak' til jun yaj yi ntaxk kubit yi yol i!. Nin qui'c cu yi nink kak' til jun yi ntaxk el katxum tetz yi mbi na tzan tan banle'n, —stzun i' ban scyetz.

⁵² —¿Ilu' ptzun aj Galilea teru' yi na xom wi'u' te nocxa'tz? Oku' tan joyle'n tul e'chk liwr yi tz'iba'nt cyen, nintzun tilu'-tz yi qui'c nin jun elsanl stzi! Ryos yi cho'nk tz'itz'ok le jun ama'll cwent Galilea, —che'ch tzun bantz tetz Nicodemo.

⁵³ Chijunale'n tzun cyaje'n xe'ak chica'l.

Yi xna'n yi wi'tz bnol tetz

8 ¹Ma Jesús, cho'n bene'n i' wi ju'wtz yi na bi'aj wi Olivo. ²Itzun yi tule'n skil le junt eklok, cho'n tzun tpone'nt le templo. Nin wi'nin e' wunak e' baj opon te'j. C'olewe'n cu'n tzun Jesústz xchixo'l tan chichusle'n. ³Nin te yi na tzan i' tan chichusle'n, e' opon cobox scyeri yi tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' cobox parisey te i!. Cy'a'n jun xna'n cya'n yi jopol wutzaj, yi cho'n tx'amxe'n cya'n te junt yaj. Nintzun cu chitxicbaltz chinicy'al wunak. ⁴Ma yi cwe'n chitxicbaltz, nintzun ben chijakol tetz Jesús:

—I bin jalu' Ta', ja tx'amxij yi xna'ne'j ka'n te junt yaj yi nk'e'tz chmil. ⁵Ej nin yi kaley yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, na tal yi tajwe'n tan cwe'n kabiyol yi jun jilwutz xna'n'a'tz tan c'ub. Ma ilu' teru' Ta', ¿mbi na tal teru' ta'n? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

⁶Ja cu' chitxumul yi jun ajtza'kla'tz tan joyle'n puntil yi xe'nk jal til Jesús.

Cwe'n tzun mejlok Jesús, nintzun octz tan stz'ibe'n cu'n cobox yol wuxtx'otx' tan wi k'ab. ⁷Poro yi e' cyetz, qui e' tane' tan jakle'n quen tetz yi mbi xtxumu'n i' te yi xna'n. Je'n tzun txiclok Jesús, nintzun taltz scyetz:

—Ma jalu' ko at jun xchixo'lu' yi na nachon te'j yi qui'c mu'ë tal tetz til, ba'n sc'ox nin yi bajx c'ub te yi xna'ne'j, na ja juch til.

⁸Cwe'n tzun mejlok junt tir Jesús tan stz'ibe'nt wuxtx'otx'. ⁹Ma yi quibital yi e' pariseya'tz yi yol Jesús, nin el chitxum tetz yi cyetz chipatil. Chijunale'n tzun cycle'ntz. Bajx cunin cycle'n ojk yi e' tijlc'u'lal, xomche' tlen yi e' xicy. Ma yi cycle'n ojk chicyakil, xchuc tzun Jesús cyaj cyentz tu xna'n. ¹⁰Nin yi je'n txiclok junt tir Jesús, cya'l junt at. Jalt cuntu' yi xna'n txiclij xlaj i!.

Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—¿Lo'k be' tzun yi jun c'oloj wunak yi na chitzan tan tak'le'n awil? ¿Cya'l pe' jun xchixo'l yi mmak'on acaws?

¹¹—Cya'l jun, Ta', —stzun xna'n bantz.

—Ncha'tz bin in, quil wak' acaws. Ma jalu' quilo'k, poro ntin tu' swale' nin tzatz: Qui't tzajuch awil, —stzun Jesús bantz tetz xna'n.

Jesús i' yi chitxekbil wunak tane'n

¹²Toque'nt tzun junt tir Jesús tan yol scyetz wunak. Itzun taltz scyetz:

—I ina'tz, in chitxekbil yi e' wunak wi munt. Alchok scyetz yil xom swe'j, quil tz'a'tij tul tz'o'tz wutzil, ma na sjalok tajtza'kl, nin scambok te yi stz'ajbil.

¹³Saje'n tzun chitza'wel yi e' parisey yi yol i!:

—Qui'c xe' ayol, na axté'n na ayolbej awib, —che'ch.

¹⁴—Qui!. At xe' yi yol yi na wal nin. Qui'c na ban ko inte'n na wak! ink'ej. Na yi in wetz, elnak intxum tetz na' nchinsite't, nin na wil na' nchimbene't. Poro yi e' cyeru', qui na el chitxumu' tetz na' nchinsite't, nka na' nchimbene't. ¹⁵Na yi na cho'cu' tan ma'le'n wajtza'kl, cyajtza'kl tu' wunak na xcon cyanu'. Ma yi in wetz, qui'c nin jun wunak yi najk chintzan tan ma'le'n yi tajtza'kl. ¹⁶Yi nink no'c wetz tan ma'le'n tajtza'kl jun yaj, tz'aknak cu'n lwulej ma'le'n. Na nk'e'tz inchuc yil no'c tan ma'le'n tajtza'kl, poro Intaj yi nchinchakon tzaj, i' jun xomij swe'j, tan ma'le'n cyajtza'kl wunak. ¹⁷Ncha'tz, at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le chileyu' yi na tal: 'Ko at cob yaj yi ni'cu'n tane'n claril chiyol, ba'n tzun kocsajtz.' ¹⁸Ej nin cha'stzun wutane'n wetz. Na at cob kaxone'n yi na katzan tan talche'n yi imbalajil. Ite'n nin juna'tz yi in. Ma yi junt i'tz yi Intaj yi nchinchakon tzaj, —stzun Jesús scyetz.

¹⁹Bene'n tzun chijakoltz tetz:

—¿Na' tzun najle't ataj?

—Qui na el chitxumu' tetz yi na' scyetz in, itzun pyor Intajtz. Yi nink tz'el chitxumu' tetz yi na' scyetz in, tz'elepon tzun chitxumu'-tz tetz yi na' scyetz Intaj, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁰Yi yola'se'j xcon tan Jesús te yi na tzan i' tan chichusle'n wunak le templo. Cho'n at i' le k'ab ca'l kale na cu' quent ofrent. Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan tocse'n i' xetze', na ntaxk opon yi tiempil.

Yi talol Jesús yi at e' xchiquimok tk'ab quil

²¹Bene'n tzun tlol Jesús junt xtxolbil scyetz:

—Yi in wetz, na'je'n. Nin chocoponu' tan injoyle'n, poro quil chinjal cyanu'. Xchiquimoku' tk'ab quilu!. Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink choponu' kalel nopone't wetz.

²²Cyoque'n tzun yi e' judiy tan yol squibil quib:

—¿Copen plo' biyol tib, yi na tal tzaj i' sketz yi qui'c rmeril tan kopone'n ketz kalel tz'opone't i? —che'ch tzun bantz.

²³—Yi e' cyeru', e'u' tetz wuxtx'otx!. Ma yi in wetz, in tetz tcyaj'. Yi e' cyeru', cyajtza'kl tu' wunak xomche'u' te'j. Ma yi in wetz nk'e'tz cyajtza'kl wunak xomchin te'j. ²⁴Cha'stzun te sotzel chiwutzu' sbne' tan paj quilu!. Na ko quil cyocsaju' na' scyetz in, xchiquimoku' tk'ab quilu!, —stzun Jesús scyetz.

²⁵—¿Na' tzun scyetz axt? —che'ch tzun.

—Walnak bin scyeru' le xe'tzbil tzaj na' scyetz in. ²⁶Ej nin ncha'tz, at wi'nin e'chk takle'n yi na icy' tinc'u'l tan talche'n klo' scyeru!. Na at wi'nin chipaltilu' yi tajwe'n tan walol scyeru!. Ej nin bintzinin yi inyol yi na wal scyeru!, na cho'n sajnak wital te yi jun yi nchinchakon tzaj, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁷Poro qui el chitxum tetz yi i'tz yi Taj i' yi na tzan tan yolche'n nin scyetz.

²⁸Cha'stzun te, bene'n tlol junt yol scyetz:

—Yil chin chich'imbaje'nul' tcyaj', kalena's tzun tz'el chitxumu' tetz yi na' scyetz in. Ej nin tz'elepon chitxumu' tetz yi qui na chintzan tan banle'n jun takle'n yi in cuntu'k. Ma na Intaj, ya'stzun q'uil wukanil. ²⁹Na yi jun yi nchinchakon tzaj, at nin i' swe'j. Qui na chin tak' cyen Intaj inchuc, na ilenin na chintzan tan banle'n yi e'chk takle'n yi na pek' i' te'j, —stzun i' bantz scyetz.

³⁰ Yi talol Jesús yi e'chk yola'se'j, wi'nin tzun wunak cyocsaj yol i!.

Yi e' mero nitxajil Ryos tu yi e' pres tk'ab Bayba'n

³¹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' judiya'tz, yi watok cunin cyocsaj yol i!: —I bin jalu!, yi e' cyeru!, kol chixomu' te weri inchusu'n, chocoponu' tetz mero inchusbe'tz. ³² Ncha'tz, kol chixomu' te weri inchusu'n, tz'elepon chitxumu' tetz, yi i'tz yi bintzi, nin cheleponu' liwr tk'ab quilu' ta'n, —chij i' ban scyetz.

³³ —¿Xe'n tzuntz Ta'? Na yi o' ketz, o' xonl k'ajtzun Abraham. Ej nin xomcho' te yi xchusu'n i!. Nin qui'c nin jun tir jajk kaxom te xchusu'n junt. ¿Mbi xac na talu' sketz yi tajwe'n tan kele'n liwr? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

³⁴ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', cyakil yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil, e' pres tk'ab quil. ³⁵ Je jun elsaawutzile'j: Cyakil yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil, ni'cu'n e' chi tane'n jun esclaw, yi pres wutz i' tk'ab patrón. Na jun esclaw, nk'e'tz i' jun tajjal nitxajil patrón. Na nk'e'tz ni'cu'n jun esclaw chi jun cy'ajol, yi ba'n sban yi tetz tajbil. ³⁶ Cha'stzun te na wal nin scyeru', yi in wetz in Cy'ajol. Kol chicolpiju' wa'n, cheleponu' liwr le bintzinin. ³⁷ Yi e' cyeru', e'u' xonl Abraham chi wutane'n wetz. Poro na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n, na qui na cyocsaju' yi inyol yi na wal. ³⁸ Ej nin yi in wetz, na inyol yi yol yi alijt tan Intaj swetz. Ma e' cyeru', na chitzanu' tan banle'n yi tajbil yi cyajcawilu', —stzun Jesús scyetz.

³⁹ —Poro yi ajcaw ske'j, i'tz k'ajtzun kamam Abraham, na yi o' ketz, o' mero xonl i!, —che'ch tzun.

—Yi bintzinink e'u'k xonl Abraham, na klo' chitzanu' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj yi ban i!. ⁴⁰ Poro qui', na yi cyeru' cyajbilu' i'tz tan cyoque'nul' tan imbiyle'n. Na cyaju' cho'cu' tan imbiyle'n tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi mero bintzi scyeru', yi sajnak tlol Ryos swetz. Poro yi ajtza'kl yi na chitzan cyeru' tan nuc'le'n, nk'era'tz banak k'ajtzun Abraham. ⁴¹ Yi cyajtza'klu' cho'n na saj te ye yi cyajcawilu', yi tz'amol quikanilu', —stzun Jesús scyetz.

—¿Xe'n tzuntz? na yi o' ketz, o' mero me'l cy'ajl Ryos. Qui'c junt yi tz'amol kukani!, —che'ch.

⁴² —Yi bintzinink e'u' me'l cy'ajl Ryos, na klo' chipek'u' swe'j, na cho'n sajnakin te Ryos. Na nk'e'tz yi wajbil tu'k yi nu'l tzone'j, ma na Ryos nchinchakon tzaj.

⁴³ ¿Mbi tzuntz yi qui na el chitxumu' te yi weri inyol? Je puntile'j, qui na el chitxumu' tetz tan paj yi qui na cyaju' quibitu'. ⁴⁴ Na yi e' cyeru', yi tz'amol quikanilu' i'tz yi Bayba'n, na e'u' tetz. Nin na chitzanu' tan banle'n yi tetz tajbil. I' biyol nak le xe'tzbil tzaj. Qui'c nin jun tir yi jajk xom i' te bintzi. Ej nin qui'c nin jun tir yi najk jilon i' bintzi. Yi na xtxum cu'n e'chk la'jil, tetz nin i', na chin la'j nin i', na i' txumun cyen yi la'jil le xe'tzbil tzaj. ⁴⁵ Yi in wetz, na wal yi mero bintzi scyeru', poro qui na cyocsaju' inyol. ⁴⁶ I bin jalu!, ¿na' scyetz jun chixo'l'u' yi nink xcy'e' tan talche'n tzaj yi jajk injuch jun wil? Na ja lajluchax xchiwutzu' yi bintzinin yi yol yi na chintzan tan yolche'n. ¿Mbi tzuntz yi qui na cyaju' cyocsaju'? ⁴⁷ Poro cyakil yi e' yi bintzinin e' tetz Ryos, quibite' yi yol Ryos. Ma yi e' cyeru', nk'e'tz e'u' tetz Ryos. Cha'stzun te qui na cyaju' quibitu' inyol.

At nin Cristo yi ntaxk itz'ij Abraham

⁴⁸ Cyoque'n tzun yi e' judiy, yi contr te Jesús, tan talche'n tetz:

—Bintzi yi na kal yi aäx tu' aj Samaria. Ej nin pitij quiëx tan jun espíritu cwent Bayba'n, —che'ch tzun bantz tetz.

⁴⁹—Yi in wetz, nk'e'tz pitij chin tan jun espíritu cwent Bayba'n, na cyakil yi e'chk takle'n yi na chintzan tan banle'n, i'tz tan tak'le'n k'ej Intaj. Ma yi e' cyeru', na chitzanu' tan telse'n ink'ej. ⁵⁰Yi in wetz qui na chintzan tan joyle'n ink'ej. Poro at jun yi stak'e' ink'ej. Ej yi juna'tz ba'n na xcye' te'tz tan ma'le'n ajtza'kl, ko ba'n atit nka qui!. ⁵¹Jun cu'n yol na wal nin scyeru', alchok scyetz yil xom te yi weri inchusu'n, quil quim tera'tz, —stzun i' bantz scyetz.

⁵²—Ma jalu', tan tu' ayol mas tcu'n na el katxum tetz yi pitij quiëx tan jun espíritu cwent Bayba'n. Na yi Abraham quimnak i!. Nin cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos ja chiquim len. Ma yi aäx awetz na cëxtzan tan talche'n: 'Alchok scyetz yil sban tane'n yi e'chk takle'n yi na wal, quil quim tera'tz,' cëchij bin sketz. ⁵³¿Xe'n tzuntz? ¿At ptzun mas arak'ej swutz k'ajtzun Abraham? Na yi k'ajtzun Abraham ten quim. Nin ncha'tz yi e' elsanl stzi' Ryos, ja chiquim len. Ma aäxatz,  mbi eka'n awa'n? —che'ch bantz tetz.

⁵⁴—Yi nink no'c tan tak'le'n ink'ej swibil wib, qui'c na tak!. Poro yi jun yi na tzan tan tak'le'n ink'ej, i'tz yi Intaj. Ite'n chiriosilu' yi na cyalu!. ⁵⁵Poro qui na pujxit i' cyanu!. Ma yi in wetz pujxnakt wa'n. Yi nink wal nin scyeru' yi qui wajske'n wutz, in tzun klo' la'j chi quitane'n cyeru!. Poro jun cu'n yol, wajske'n wutz Intaj. Nin na chintzan tan banle'n tane'n yi mbi cu'n na tal tzaj swetz.

⁵⁶Ncha'tz yi Abraham, yi chimam chite'u!, wi'nin tzatzine'n i' yi k'ukewe'n c'u'l swe'j. Ej nin wi'nin tzatzine'n yi tele'n xtxum i' swetz, —stzun Jesús scyetz.

⁵⁷—Txe'n nin tz'ak nicy' ciente yob awa'n, nin na awal tzaj sketz yi awilnak Abraham, —che'ch tzun tetz.

⁵⁸—Jun cu'n yol na wal nin scyeru', yi ntaxk ul itz'ok Abraham, atin nin wetz, —stzun Jesús scyetz.

⁵⁹Cyoque'n tzuntz tan sicy'le'n c'ub, tan c'oxle'n Jesús. Poro nin tew tib, nin el tzaj  chinincy'al. Nin yi tele'n tzaj le templo, aje'n nin bantz.

Yi jakxe'n wutz jun yaj yi moyi'x i' yi titz'le'nix

9 ¹Itzun bantz yi quicy'e'n cu'n Jesús scyuch' e'  chusbe'tz tul jun ama'l, nin ben quiol jun yaj yi moyi'x nin i' yi titz'e'n. ²Cyoque'n tzun yi e'  chusbe'tz tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta!,  mbi tzuntz yi moyi'x yi yaje'lj yi titz'e'n? ¿I plo' tan paj yi til yi taj xtxu!, nka tan paj yi at tetz til? —che'ch tetz Jesús.

³—Nk'e'tz tan paj yi tetz til, nin nk'e'tz tan paj yi til yi taj xtxu!. Poro yi puntil i'tz: moyi'x i' yi titz'e'n tan lajluchaxe'n yi porer Ryos te i!. ⁴Jalen pe'k yi at ama'l tajwe'n tan bnixe'n yi tajbil yi jun yi nchinchakon tzaj, na tz'ul jun tiemp yi qui'c rmeril tan wak'uje'n. ⁵Poro jalen pe'k yi atin tzone'lj wi munt, in chitxekbil wunak tane'n.

⁶Yi wi't bajen yolol e'chk yole'j, nintzun cu' stzubil yi t'a'al stzi' wuxtx'otx!, nin oc tan banle'n mu'x tal ni' xk'ol tan yi t'a'al stzi'a'tz. Yi bnixe'n, nin oc tk'oltz te wutz moyi'x.

⁷—Quilo'k tan xtx'ajle'n awutz tul yi pila' yi na bi'aj Siloé. (Yi na elepont yi bi' yi a'a'tz i'tz: Chakijt.)

Nintzun bentz, nin oc tan xtx'ajle'n yi wutz tc'u'l yi jun pila'a'tz.

Ma yi tule'n, nsken jakxij yi wutz.⁸ Yi quilol yi e' wisin scyuch' yi e' mas wunak, yi cyajske'n wutz yi moyi'xa'tz, nintzon cyaltz:

—¿Nk'e'tz pe' yi yaje'j yi c'olch cun tunin tan rmosumi'n?

9—I'tz, —che'ch cobox.

Poro at e' cyal:

—I cunin i'a'tz, poro nk'era'tz.

Bene'n tzun tlol yi yaja'tz scyetz:

—I ina'tz.

¹⁰—Poro ixe'n tzuntz? na ba'nt bin cxmayin jalu!, —che'ch tetz.

¹¹—I bin yi jun yaj yi na bi'aj Jesús i' njakon inwutz, na ja cu' bnol mu'x tal xk'ol nin oc tk'ol stzi'ak inwutz, nin taltz swetz: “Or, quilo'k tan xtx'ajle'n awutz le pila' Siloé,” chij i' ban swetz. Nintzon imbentz tan xtx'ajle'n inwutz le jun pila'a'tz. Jakxe'n nin tzun ban inwutz, —stzun yaj scyetz.

¹²—¿Na' tzun atit yi jun yaja'tz jalu'? —che'ch.

—Cuquen, alo' atit, —stzun moyi'x bantz.

Yi cyoque'n yi e' parisey tan xch'ote'n stzi' yi yaj yi jakxij wutz

¹³ Bene'n tzun quicy'al yi jun yaja'tz xchiwutz yi e' parisey. ¹⁴ Na yi jun k'eja'tz, yi cwe'n bnol Jesús yi xk'ol tan tulse'n yos tu moyi'x, i'tz jun k'ej yi qui'c cu tan cyak'uje'n e' judiy. ¹⁵ Cyoque'nt tzun yi e' pariseya'tz tan xch'ote'n stzi' yi yaja'tz yi xe'n cu'n ban yi mmu'l yos tuch!. Bene'n tzun tlol yi yaj scyetz:

—Xk'ol tu' bin oc tk'ol te inwutz. Nin cawun i' tan imbene'n tan xtx'ajle'n inwutz. Ntina'tz tu'-tz. Ma jalu' ba'n chinxmayin, —stzun i' bantz.

¹⁶ At tzun cobox xchixo'l yi e' parisey yi cyal:

—Yi jun yaja'tz, yi mbnon yi e'chk takle'ne'j, nk'e'tz i' tetz Ryos, na qui na tek xchi' yi jun k'ej yi qui'c cu tan kak'uje'n, —che'ch e' bantz.

Ej nin at coboxt cya'ltz:

—Yi juchul ilk yi jun yaja'tz, ixe'n klo' xcy'e' i' tan banle'n jun milawr chi tane'n yi je'j yi mbrix ta'n? —che'chtz.

Baj cun tunin jatxol tib yi cyajta'kl.

¹⁷ Cyoque'n tzuntz tan jakle'n junt tir tetz yi yaja'tz, yi jakxij wutz:

—Ma aä, c'mbi na atxum te yi yaja'tz, yi njakon awutz?

—Yi wetz yi na intxum i'tz yi i' jun elsanl stzi' Ryos, —stzun yi yaja'tz.

¹⁸ Poro yi e' judiy quinin cyocsaj ko moyi'x wutz yaj sajle'n. Cha'stzun te yi bene'n mantar tan chichakle'n yi taj xtxu' yi moyi'x, yi nsken ul yos tuch!. ¹⁹ Ej nin e' baj octz tan jakle'n quen scyetz:

—Yi yaje'j, iya'tz pe' chinitxajilu', yi na cyal wunak yi moyi'x i' titz'e'n? ixe'n tzun bantz yi ba'n xmayin jalu'? —che'ch bantz.

²⁰—Yi yaje'j, ya'stzun kanitxa!. Ej nin bintzinin moyi'x i' yi titz'e'n. ²¹ Poro yi o' ketz qui na el katxum tetz yi xe'n lo' mban yi mmu'l yos tuch' na ba'nt na xmayin jalu!. Ej nin ncha'tz, qui na el katxum tetz alo' scyetz njakon wutz. Poro ba'n chijak ninu' tetz. Iixkaj nitxa'e't tzunk i!. At rmeril tan tlol i' scyera! yi mbi mbajij.

²² Ja cyal yi e' taj xtxu' yi yole'j tan paj xo'w, na elnak chitxum tetz yi nsken bixe' cyak'un e' judiy, yi alchok scyetz yil tocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cristo, tajwe'n cu'n tan tele'n laju'n xchixo'l yi cmon yi na chimol quib le sinagoga. ²³ Cha'stzun te bene'n cyalol yi e' taj xtxu': “Chijak ninu' tetz. Iixkaj nitxa'e't tzunk i!,” che'ch.

²⁴Saje'n tzun chichakol junt tir yi yaja'tz, yi nsken jakxij wutz. Itzun cyaltz tetz:

—Ma jalu', swutz cu'n Ryos, alaj yi mero bintzi sketz. Na elnak katxum tetz yi jun yaja'tz i' jun juchul il, —che'ch tzun.

²⁵—Qui bin na wil wetz yi ko juchul il yi jun yaja'tz nka qui!. Ntina'tz wetz yi na el intxum tetz, i'tz yi in moyi'x sajle'n, ma jalu' ba'n chinxmayin, —stzun i' scyetz.

²⁶Poro qui icy' chipaj tan jakle'n tetz:

—Poro ñxe'n tulej tan jakle'n awutz?

²⁷—Ja wi't wal yi puntil scyeru', nin qui na cyocsaju'. ñMbi xac scyeru' kol wal nin junt tir? ñNka na tzun cyaju' chixomu' te'j?

²⁸Cyoque'n tzun yi e' judiy tan xcy'aklil te'j.

—Yi aäxatz, cho'n xomij awi' te yi jun yaja'tz, poro yi o' ketz cho'n xomij kawi' te tajtza'kl k'ajtzun Moisés. ²⁹Yi o' ketz, elnak katxum tetz yi Ryos ak'on tajtza'kl Moisés, poro yi nocxa'tz qui na el ketz katxum tetz alo' nsaje't-x, —che'ch tetz yaj.

³⁰—¡Ah! Wi'nin na ne'l yab te cyajtza'klu' yi qui na el chitxumu' tetz yi na' nsite't yi jun yaja'tz, wech na ja jakxij inwutz ta'n. ³¹Elnak katxum tetz yi qui na tbit Ryos chitzi' chikul yi e' juchul il. Ntin na tbit i' chitzi' chikul yi e' yi na chitzan tan c'u'laje'n, nin tan banle'n tane'n yi tetz tajbil. ³²Na cya'l na kubit wit yi jajk ul yos tu jun moyi'x tan jun yaj. ³³Yi nk'e'tz cho'nk mpon tzaj yi yaja'tz te Ryos, quil bnix jun takle'n ta'n ñchuc, —stzun yi yaja'tz yi jakxij wutz.

³⁴—Yi aäxat, iäkaj ploj nink il c'ol cy'a'n awa'n. ñNa ptzun awaj cäo'c tan kachusle'n? —che'ch tzun bantz.

Tele'n tzaj tzun chilajultz chixo'l.

Yi e' yi moy wutz cyajtza'kl

³⁵Yi ticy'e'n cobox k'ej, nin quilt quib Jesús tu yi jun yaja'tz, yi jakxij wutz ta'n. Nsken tbit Jesús yi elnak tzaj laju'n i' ñchixo'l cmón. Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—Ña pe' awocsa'y i at yi Cy'ajl Ryos skaxo'l? —chij Jesús tetz.

³⁶—Ta', ñchaje'u' swetz na' scyetz i' tan wocsal, —chij yaj.

³⁷—Awajske'n wutz, na i il'a'tz yi in, yi na chijilon nin tzatz.

³⁸Lajke'l nin tzun cwe'n mejlok yaj swutz Jesús, nintzun taltz:

—Ta', na wocsaju' yi ilu'a'tz yi mero Cy'ajl Ryos.

³⁹—Yi in wetz, ja nu'l tzone'j wi munt tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' wunak bantz jakxe'n wutz cyajtza'kl yi e' yi jopij wutz cyajtza'kl. Ej nin ja nu'l tan jople'n wutz cyajtza'kl yi e' yi jakij wutz cyetz cyajtza'kl tane'n ñchiwutz, —stzun Jesús bantz tetz.

⁴⁰At tzun cobox parisey yi ate' quentz xlaj. Ej nin yi quibital yi yol Jesús, nin ben chitta'weltz:

—Iäkaj jopij tzunk wutz ketz kajtza'kl, —che'ch.

⁴¹—Yi bintzinink yi moy wutzil tu'k na chicy'anu', qui'c klo' chipaju' te quilu' yi na chitzanu' tan juchle'n. Poro tan paj yi na cyalu' yi qui jopij wutz cyajtza'kl yi ñchicyajk cyenu' tk'ab quilu', —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi elsawutzil tetz jun pe'm cneru'

10 ¹Jun cu'n yol na wal nin scyeru', alchok scyetz yi cho'n na je' wi pe'm tan tocompone'n ñchixo'l cneru', alk'om i', na qui na xcon yi puert

ta'n. Ntin na je' wi pe'm. ²Ma yi mero pstor na xcon yi puert ta'n. ³Ncha'tz yi q'uiicy'lom puert, na tak' ama'l tetz tan toque'n. Nin ncha'tz yi e' cneru', elnak chitxum te wi' yi pstor scyetz. Ej nin na oc yi pstor cyetz tan chimoxe'ne'l tzaj tan chibi'. ⁴Yi na che'l tzaj tpe'm, na bajxij i' ḫchiwutz, nin na chixom nin yi e' cneru' wutz coc, na echa'nt yi wi' yi pstor cyetz cya'n. ⁵Quil chixom nin yi e' cneru' te junt yi qui ajske'n wutz cya'n. Ojke'n ḫchibne' swutz, na qui echa'nt wi' cya'n.

⁶Ja xcon yi jun elsawutzile'j tan Jesús, poro qui el chitxum tetz yi mbi na elepont.

Jesús ya'stzun balaj pstor

⁷Toque'n tzun Jesús tan talche'n nin junt tir scyetz:

"Jun cu'n yol na wal nin scyeru': I ina'tz, in puertil chipe'm cneru' tane'n. ⁸Cyakil yi e' yi ja cyocsaj quib chi pstor cneru' sajle'nix tunintz, e' cu'n alk'om.ⁱ Poro yi e' wetz wawun, quil chixom nin scye'j. ⁹I ina'tz, in puertil yi pe'm cneru'. Alchok scyetz yil chin xconsaj tan toque'n tpe'm, sclaxok. Stzatzink yil tz'loc i' tetz tajjal wawun. Nin nternin tz'loc, nternin tz'el tzaj tan bi'l tzatz'i'n. Sjalok yi bi cu'n tajwe'n tetz.

¹⁰"Yi e' alk'om, ntin na chu'l tan cyalk'e'n, nin tan chibile'n yi e' cneru', nin tan chixite'n. Poro yi in wetz, ja nu'l tan tak'le'n quitz'ajbil wunak, jun itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. ¹¹I ina'tz in balaj pstor. Na na quilu' jun balaj pstor na tak' tib tan chicolche'n yi e' tawun. ¹²Poro yi e' yi mosi'n tu' quitane'n tan chiq'uicy'l'e'n cneru', quil cho'c il scye'j yil tz'ul tzaj xo'j, squile' cyen yi e' cneru', nin chelepon ojk. Quil tz'ok' chic'u'l scye'j, na nk'e'tz cyetz. E' tu mos. Pwok tu' na chiwutz cyen te'j. Ej nin yil tz'ocopon xo'j ḫchixo'l yi e' cneru', xcyek tan chibile'n cu'n, nin tan chixite'n. ¹³Yi jun jilwutz pstor'a'tz, qui na ok' chic'u'l scye'j cneru', na nk'e'tz cyetz, e' tu' mos, ntin na chipek' te chichojo'n.

¹⁴⁻¹⁵"Ma yi in wetz, i ina'tz yi balaj pstor. Ej nin ajske'n inwutz tan Intaj. Ncha'tz in, wajske'n wutz i!. Ni'cu'n tzun kutane'n scyuch' e' wawun. Echa'n chiwutz wa'l, nin ncha'tz e', cyajske'n inwutz. Yi in wetz, swak'e' wib tan chiclaxe'n. ¹⁶Poro ncha'tz, ate' mas wawun yi nk'e'tz cho'n ate' ḫchixo'l yi cyuch'e'j, poro tajwe'n tan chisaje'n swe'j. Chocopon cye'tz c'ulutxum jak' inc'a'wl. Ej nin junit bu'j ḫchibne' scyuch' yi e' mas. Ej nin jun ntzi' pstor cyetz sbne'.

¹⁷"Na pek' Intaj swe'j, na wak'o'nt wib tk'ab quimichil, poro nitz'okt junt tir. ¹⁸Cya'l jun yi nink xcy'e' tan imbiyle'n. Inte'n swak'e' wib. Ba'n chinquim, ej nin ba'n nitz'i'j junt tir, na ya'stzun cawbe'n wetz tan Intaj."

¹⁹Yi quibital yi e' judiy yi xtxolbila'tz, nin cu' jatxol tib cyajtza'kl. ²⁰At wi'nin e' yi cyal: —¿Nxac yi taclche' wunak tan tbite'n yol yi nocxe'j? Na pitij i' tan jun espíritu cach'i!. Nin ja lo' oc yab le wi', —che'ch.

²¹Poro at coboxt yi cyal:

—Poro quil xcy'e' jun yaj tan talche'n yi e'chk yola'tz yi ko pitij i' tan jun espíritu cwent Bayba'n. Iixkaj nink xcy'e' jun espíritu cwent Bayba'n tan jakle'n wutz jun moyi'x, —che'ch tzun bantz.

Yi tele'n k'ej Jesús cyak'un e' judiy

²²Itzun bantz yi ticy'e'n wutz k'ej yi templo Jerusalén, i'tz tiemp tetz che'w. ²³Cho'n tzun na xon Jesús xe jun galer, yi cy'anl tetz yi templo, yi na bi'aj Galer Tetz Salomón. ²⁴Cyoque'n tzun chicmonil quib yi e' judiytz te'j, itzun cyaltz:

ⁱ10.8 Is 56.9-12; 40.10-11; Jer 23.1-4; 25.32-38.

—Na cabej kac'u'l tzawe'j. ¿Tona' tzawal sketz yi mero bintzi? ¿I pe' aña'tz yi Cristo yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n, nka qui'? Ya'stzun klo' na kaj kubit, —che'ch tzun bantz tetz.

²⁵—Alijt wa'n scyeru', poro qui na cyocsaju' inyol. Ncha'tz yi e'chk milawr yi na chintzan tan banle'n tan porer Intaj, na tzan tan ḥchajle'n yi claril scyeru'!

²⁶Poro yi e' cyeru', qui na cyocsaju', na nk'e'tz e'u' tajlal yi e' wawun. Ej nin je jun xtxolbile'j yi walnak scyeru': ²⁷Yi e' wetz wawun, ech'a'n inwi' cya'n. Ej nin wajske'n chiwutz. Ncha'tz e' cyetz, xomche' swe'j. ²⁸Swak'e' jun itz'ajbil scyetz yi qui bajsbe'n tetz. Quil chisotz cyera'tz. Nin cya'l nin jun yi nink xcy'e' tan majle'n len jun tink'ab. ²⁹Ak'ij che't tan Intaj swetz, nin cya'l nin jun yi nink xcy'e' tan chimajle'n len tk'ab i!, na qui'c nin jun yi mas cham swutz i!. ³⁰Ej ncha'tz, yi in wetz tu Intaj, junit o!, —stzun i! scyetz.

³¹Cyoque'n tzun yi e' judiy tan sicy'le'n c'ub tan cyoque'n klo' tan c'oxle'n Jesús. ³²Poro nintzun ben tlol Jesús scyetz:

—Xchiwutz cuninu' yi ja bnix wi'nin e'chk takle'n balaj wa'n tan porer Intaj. ¿Na' scyetz jun scyeri e'chk takle'na'tz yi minjuch wil te'j yi chocoponu' tan inc'oxle'n tan c'ub?

³³—Nk'e'tz tan paj yi e'chk takle'n balaj yi maban, itzunk awila's yi kocopon tan ac'oxle'n tan c'ub. Ma na tan paj yi e'chk yol yi na cxtzan tan yolche'n, yi na el k'ej Ryos ta'n. Añ tu' jun sloj wunak, poro na awocsaj awib tetz Ryos, —che'ch tetz.

³⁴—Je yol Ryos talnake'j. Tz'iba'nt cyen tul chileyu'. Chin clar cunin na tal: 'E' cu'nu' ryos.' Ya'stzun yol yi tz'iba'nt cyen. ³⁵Quil sc'u'l yi qui'k kocsaj yi yol yi tz'iba'nt cyen, na ja chibi'aj ryos yi e' yi ja cyocsaj yol Ryos tentz. ³⁶¿Nxac tzun yi na cyalu' swetz yi na chintzan tan telse'n k'ej Ryos tan tu' yi nwali scyeru' yi in Cy'ajl Ryos? wech na jatxij chint, nin chakij chint ta'n tan inxcone'n tetz. ³⁷Yi ko nk'era'tz yi tajbil Intaj yi na chintzan tan banle'n, qui bin cyocsaju' inyol. ³⁸Na chintzan tan banle'n yi tajbil Intaj, poro yi e' cyeru' qui na cyocsaju' yi in Cy'ajl i!. Siquier nink yi e'chk milawr nink cyocsaju', tan tele'n chitxumu' tetz yi junit o' tu Intaj, —stzun i! bantz scyetz.

³⁹Oque'n nin tzun klo' ban Jesústz cya'n xetze', poro qui tx'amxij cya'n.

⁴⁰Cho'n tzun pakxe'n Jesústz lilen jalaj icy'en yi a' Jordán. Cho'n tzun cyaje'n cyen tul yi ama'l kale oque't Wa'n tan jese'n a' ḥchiwi' wunak. ⁴¹Poro wi'nin wunak e' ḥcha'k tan btibe'n yol Jesús, ej nin cyaltz:

—Yi Wa'n, qui'c nin jun milawr bnix ta'n, poro cyakil yi e'chk yol yi yolnak i! te yaje'j, bintzinin te'tz, —che'ch tzun cobox tkant.

⁴²Le yi jun luwara'tz wi'nin wunak cyocsaj yi Jesús i! yi Cristo.

Yi quime'n Lázaro

11 ¹Itzun bantz, at jun yaj yi na bi'aj Lázaro. Yabi'x i!. Ej nin at cob tanub i! yi na chibi'aj Mariy tu Mart. Cho'n najlche' le tnum Betania. ²Nin yi jun yi na bi'aj Mariy, ya'stzun yi xna'n yi oc kojol yi tz'ac'bil yi wi'nin c'o'cal te tkan Jesús, nin yi oc tan skejse'n tan yi xi'il wi!. ³Nintzun ben chimantar yi e' tanuba'tz tan ḥchakle'n Jesús.

—Ta!, yi jun tamiwu!, yabi'x, —che'ch yi e' chakum yi ben cyak'un.

⁴Yi tbital Jesús yi chiyoltz, nintzun taltz:

—Yi jun yabi'x, nk'e'tz sotze'nk sbne!. Na yi tetz yablil, i'tz tan ḥchajle'n yi at k'ej Ryos. Nin tan ḥchajle'n yi at wetz ink'ej, yi in Cy'ajl Ryos.

⁵Wi'nin na pek' Jesús scye'j Lázaro tu Mart tu Mariy. ⁶Poro yi tbital Jesús yi stziblal Lázaro yi yabi'x i', qui ben chan tan tilwe'n. Cobt lo' k'ej cyaj i'-tz le ama'l kale ate't. ⁷Kalena's tzun tloltz scyetz yi e' ḥchusbe'tz:

—Quin kapakxok junt tir Judea, —stzun i' scyetz.

⁸—Poro Ta', ac'aj chan cyoque'n klo' e' judiy tan byle'e'n klo'u' tan c'ub. ñMbi tzuntz yi na taju' benu' junt tir? —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

⁹—Ba'n chimben, na txe'n jepon tamp yi ank'i'n yi ak'ijt tan Kataj swetz. Je jun elswutzile'j: Ni'cu'n yi ank'i'n yi ak'ij swetz tu yi coblaj or tkan skil yi at tul jun k'ej. Nin kol nak'uj tkan skil, qui'c lbajij swe'j. ¹⁰Poro kol tzinch'iw jalen yil tz'oc tz'o'tz, quil bnix yi wak'un. Nin chinjepon tzotp tan paj yi qui lajluch.

¹¹Ej nin ncha'tz, nin ben tlol scyetz:

—Yi kamiw Lázaro, watl tu' na ban. Poro nchimben tan c'ase'n.

¹²—Poro Ta', yi ko na wit, i'tz jun techl yi tz'ul yos tuch!, —che'ch bantz tetz.

¹³Yi eka'n tan yol Jesús i'tz yi nsken quim Lázaro, poro ḥchiwutz cyetz yi watl tu' na ban. ¹⁴Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz yi clar cunin:

—I bin Lázaro, quimich nin mban te'tz. ¹⁵Poro wi'nin na chintzatzin yi quibin yi toque'n noj il swutz, na tan yi xtxolbil yi sbajok, tzitocsaje' yi mbi eka'n wa'n. Or itetz, quin tan tilwe'n, —stzun Jesús scyetz.

¹⁶Itzun Maă, yi jun yi na a'lchij yoă tetz, nin ben tloltz scyetz yi e' mas ḥchusbe'tz Jesús:

—Ncha'tz o' ketz, quin bin. Ba'n kaquim tuch! Jesús.

Jesús ya'stzun na ak'on itz'ajbil

¹⁷Ma yi tpone'n Jesús Betania le luwar kale atit yi najbil Lázaro, nintzun tbit yi nsken el cyajix k'ej mukxle'nix. ¹⁸Cho'n at Betania naka'jil Jerusalén. Qui lo' obnak jun ujlib. ¹⁹Cha'stzun te wi'nin wunak ate'-tz tan mayse'n chic'u'l Mart tu Mariy tan yi il yi noj quen swutz chixibin.

²⁰Itzun yi tbital Mart yi txant tan tpone'n Jesús, nintzun bentz tan c'ulche'n. Ma yi Mariy, cho'n cyaje'n cyen te'tz xe ca'l. ²¹Yi chic'ulul quib Mart tu Jesús, nintzun ben tlol tetz:

—Ta', yi atku' tzone'j qui' klo' nquim yi inxibin. ²²Poro na el intxum tetz yi stke' Ryos cyakil e'chk takle'n yil sc'u'chu' tetz, —chij Mart.

²³—Yi axibin, tz'itz'ok junt tir.

²⁴—Bintzi Ta', na wocsaj yi tz'itz'ok junt tir, poro jalen yil chitz'ij junt tir yi e' alma' le wi'tzbil k'ejalal, —chij Mart tetz.

²⁵—I ina'tz yi na chinje'san tzaj yi e' quimna'ke' ḥchixo'l alma', nin i ina'tz yi na nak'on itz'ajbil. Alchok scyetz yil tocsaj inyol, mpe nink quim, tz'itz'ok wa'n. ²⁶Ej nin cyakil e' yi itz'e' jalu', kol cyocsaj inyol quil chisotz cyera'tz. iMart!  na pe' awocsaj yi xtxolbile'j?

²⁷—Na Ta', na wocsaj. Na wocsaj yi i ilu'a'tz yi Cristo yi at tulbil. Ilu' Cy'ajl Ryos, —stzun Mart tetz Jesús.

Yi tok'e'n Jesús kale oc quent yi wankil Lázaro

²⁸Yi wi't talol yi e'chk yole'j, bene'n tzun Mart tan yol tetz Mariy yi stzicy, nin e' jilontz chichuc cuntu':

—Ja ul wutzile'n ta', nin na taj jilon teru', —stzun Mart tetz.

²⁹Na nin tbit Mariy yi yole'j, yi bene'n tan c'ulche'n Jesús. ³⁰Na ntaxk ucu'l Jesús tnum. Atite'l nin i' le ama'll kale chic'ulwit quib tu Mart. ³¹Yi tele'n tzaj Mariy xe ca'l, cyakil yi e' judiy yi ate' tan chimayse'n, e' el tzaj xomok te'j, na le wutz cyetz cyajtza'kl, at bembil tan o'kl kale oc quent yi wankil Lázaro.

³²Ma yi tpone'n Mariy kale atit Jesús, nin cu mejloktz swutz i', nintzun taltz:

—Ta', yi atku' tzone'j, qui' klo' nquim inxibin, —stzun i'!

³³Yi tilol Jesús yi wi'nin tok'e'n Mariy scyuch' yi e' mas wunak yi xomche' te'j, nintzun el k'ajab scye'j nin ok' c'u'litz.

³⁴—¿Na' tzun mukxe't cyanu'? —stzun Jesús scyetz.

—Or bin teru' Ta', benku' ske'j. Kachaje' kale oc quent wankil ka'n, —che'ch.

³⁵O'kl nin ban Jesús. ³⁶Cha'stzun te cyalol e' wunak:

—¡Ah! wi'nin na pek' Jesús te Lázaro.

³⁷Poro at cobox yi cyal:

—Ja jakxij wutz yi moyi'x ta'n, ɺmbi tzun lo'-tz yi qui xcy'e' tan tulse'n yos tu Lázaro? —che'ch bantz squibil quib.

Yi titz'e'n Lázaro chixo'l alma'

³⁸Ma yi tpone'n Jesús kale ocnak quent wankil Lázaro, tech cu'n tib yi na bisun. Ma yi nich kale oc cyent yi alma', picy tu!. Nin at cyen jun lepaj c'ub tan jople'n stzi yi jul.

³⁹—Quicy'ajlenu' yi c'ub yi at tan jople'n yi jul, —stzun Jesús scyetz.

—Poro Ta', —chij Mart yi tanub yi k'ajtzun alma'—, na lo' xew, na ja wi't el cyajix k'ej quimle'nix.

⁴⁰—Walnak tzawetz, kol tzawocsaj inyol tzawile' yi porer Ryos, —stzun Jesús bantz tetz.

Tele'n tzun yi jun c'uba'tz cya'n.

⁴¹Ma tetz Jesús, nin aj nin wutz tuya'j, nintzun taltz:

—Ntyo᷑ teru' Ta', na ja tbitu' yi intzi' yi inkul. ⁴²Na elnak intxum tetz yi ilenin na el xtxumu' te yi e'chk takle'n yi na intxum. Poro yi jalcu'n na chinjilon teru' tan tak'one'n ba'n scyetz yi e' wunake'j. Na yi wajbil i'tz, yil cyocsaj yi ilu' nchinchakon tzaj.

⁴³Yi wi't talol yi yole'j, nintzun ɻch'in cyentz tetz Lázaro:

—iLázaro, cale'n tzaj!

⁴⁴Ele'n tzaj nin ban tetz Lázaro. Wech na sken quim. Nin c'alij yi tkan tu yi k'ab tan xbu'k. Nin at jun su't te wutz. Bene'n tzun tlol Jesús scyetz wunak:

—Chipujle'nus, bantz taje'n xe ca'l, —stzun Jesús ban nintz.

Yi joyle'n puntiñ tan stz'amle'n Jesús

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Cha'stzun te at wi'nin e' judiy yi cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. I'tz yi e' yi xomche' te Mariy, nin quil yi mbi mbajij. ⁴⁶Poro at cobox e', e' ben tan talche'n stziblal scyetz yi e' parisey yi mbi cu'n ban Jesús.

⁴⁷Cyoque'n tzun e' parisey, scyuch' e' wi'tz pale', tan chichamle'n yi e' wi' banl wi' tetz tnum, itzun cyaltz:

—¿Mbil kaban jalu' le chiwutz cyeru'? Yi nocx, na tzan tan banle'n wi'nin e'chk milawr. ⁴⁸Nin kol kak' mas ama'll tetx, cyakil cu'n yi e' wunak chixomok te

yi ḫchusu'nx. Ko ya'tz, qui cunin bantz chocopon yi e' aj Roma yi na chicawun skibaj, tan kaxite'n, nin tan xite'n yi ca'l Ryos, —che'ch tzun bantz.

⁴⁹ Je'n tzun txiclok Caifás ḫchixo'l. Ya'stzun yi jun wi'tz ajcaw scye'j yi e' pale' yi at cyentz te jun yoba'tz, nintzun taltz:

—Yi e' cyeru', qui'c nin mu'x cyajtza'klu!. ⁵⁰ Nin qui na el chitxumul' tetz yi mbi'tz yi txolbibil yi mas balaj tetz ketz. Na tzinwutz wetz ba'n tcu'n yi nink quim jun ntzi! yaj tetz chixel cyakil wunak, —chij i' bantz.

⁵¹ Nk'e'tz tajtza'kl cuntu' Caifás yi yola'tz yi baj yolol, poro i'tz tajtza'kl Ryos yi oc julpuj le wi', na i' wi'tz pale' te jun yoba'tz. Ja tzun xcon stzi' tan Ryos tan talche'n nin yi tajwe'n tan quime'n Jesús tetz chixel cyakil e' judiy. ⁵² Poro nk'e'tz ntin tan chicolpe'n e' judiy, ma na ncha'tz, tan chicolpe'n, nin tan chimolche'n cyakil yi e' yi ate' bene'n tzi'n wi munt yi na cyaj cho'c tetz nitxajil Ryos bantz junit chiban. ⁵³ Nin te yi jun k'ej'a'tz ya'stzun yi bixewe'n cyak'un yi e' wi' banl chiwi' judiy tan biyle'n Jesús.

⁵⁴ Cha'stzun te qui ḫchaj tib Jesús ḫchiwutz e' judiy yi e' contr te'j. Nin cyaj cyen yi e'chk luwar cwent Judea ta'n. Cho'n tpone'ntz tc'u'l jun luwar tz'inunin tu', naka'jil yi tnum yi na bi'aj Efraín. Ya'stzun e' a'te't scyuch' e' ḫchusbe'tz.

⁵⁵ Itzun bantz, yi txant tan tucumule'n yi jun k'ej Pasc yi na icy' chixo'l e' judiy, wi'nin tzun wunak yi najlche' lakak e'chk aldey e' baj bentz Jerusalén. At chibembil tan pujle'n quil, yi ntaxk ucu'l yi jun k'ej Pasca'tz. ⁵⁶ Ej nin at wi'nin e' yi internin na chitzan tan joyle'n Jesús. Nin te yi ate' le templo tan pujle'n quil, ja chijak squibil quib:

—¿Mbi na cyal cyeru', tz'ul polo' i' tan ticy'se'n k'ej nka qui'?

⁵⁷ Ja chijak yi txolbile'j squibil quib, na nsken el jun ort cyak'un e' parisey scyuch' e' wi'tz pale', yi na tal yi alchok scyetz yi bitan tkanil Jesús, tajwe'n tan talol, bantz xtx'amxe'n tan toque'n xetze'.

Yi toque'n kojol Mariy jun tz'ac'bil te tkan Jesús

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 ¹Itzun bantz te yi kakte'n k'ej tan tucumule'n yi Pasc, nintzun ben Jesús Betania kale najle't Lázaro, yi jun yi nsken itz'iij junt tir ta'n ḫchixo'l alma!. ²Bnixe'n tzun jun chin wa'a'n tan Lázaro tan tak'le'n k'ej Jesús. I' tzun jun Mart chixo'l yi e' jatxol waj. Ma Lázaro na wan wi mes tu Jesús, scyuch' e' mas. ³Ma Mariy, yi junt tanub Lázaro, cy'a'n jun lmet ta'n yi at jun tz'ac'bil tc'u'l, yi wi'nin c'o'cal. Nardo bi' jun tz'ac'bila'tz, yi wi'nin jamel. Toque'n tzun kojol Mariy yi jun tz'ac'bila'tz te tkan Jesús. Nin xcon yi xi'il wi'-tz ta'n tan skejse'n. Wi'nin tzun c'o'caxe'n xe ca'l bantz tan yi tz'ac'bila'tz. ⁴Ncha'tz Judas Iscariot, at i' tan wa'a'n ḫchixo'l. Yi jun Judasa'tz i' yi cy'ajl Simón. Nin i' jun scyeri e' ḫchusbe'tz Jesús. Ej nin i' yi jun yi at tocabil tan jatxle'n Jesús. Itzun taltz:

⁵—Ba'n tcu'n yi nink mben c'a'y yi tz'ac'bile'j. Na ja klo' kacambaj ox cient pwok te'j bantz koyil scyetz e' meba!, —stzun Judas bantz.

⁶Poro chij tu' i!. Nk'e'tz bintzi yi ntal, na qui na el k'ajab i' scye'j yi e' meba!. Poro ja xcon yi yole'j tan paj yi alk'om i', na i' yi colol pwok ḫchixo'l e' ḫchusbe'tz Jesús. Ej nin ilenin na je tzaj mu'x tetz te yi pwok yi colij ta'n.

⁷Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—Quil tzawak' bis te yi xna'ne'j. Cuk tu'-tz. Ba'n mban i', na colij yi jun tz'ac'bile'j ta'n tan xcone'n tetz mukbil wetz. ⁸Ma yi e' meba' ilenin ate' cyera'tz tzixo'lwok, poro yi in wetz, quil na'tij mas tzixo'lwok, —stzun Jesús bantz.

Yi bixewe'n cyak'un yi e' judiy tan biyle'n Lázaro

⁹Itzun bantz yi quibital yi e' wunak yi cho'n at Jesús Betania, nintzun e' bentz tan tilwe'n. Poro nk'e'tz ntin tan tilwe'n Jesús, ma na ncha'tz tan tilwe'n Lázaro, yi nsken itz'ij ḥchixo'l alma' tan Jesús. ¹⁰Ma yi quibital yi e' wi'tz pale' yi xtxolbila'tz, nintzun bixe'-tz cya'n nk'e'tz ntin tan biyle'n Jesús, poro ncha'tz tan biyle'n Lázaro. ¹¹Na tan tu' yi milawr yi bajij te Lázaro cyocsaj wi'nin wunak yi Jesús ya'stzun yi Cristo, nin qui't xom chiwi' te yi cyetz chipale'il.

Yi cyak'ol wunak k'ej Jesús Jerusalén

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Itzun bantz le junt eklok, wi'nin wunak nsken chocopon Jerusalén tan ticy'se'n yi Pasc. Yi quibital yi at tpombil Jesús Jerusalén, ¹³cyoque'n tzuntz tan cu'se'n tzaj xak xa'j, nin e' baj bentz tan c'ulche'n Jesús. Nintzun e' ḥch'in lentz:

—iK'ajsbil tetz Ryos! At banl Kataj tibaj yi jun yi tz'ul tzi'ne'j. I' kareyil yi o' aj Israel, —che'ch bantz.

¹⁴At tzun jun buru' jal cya'n e' ḥchusbe'tz, nin je' Jesús te'j. I cunin bana'stz chi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal:

¹⁵“Axwok aj Jerusalén,
quil cxobwok, na ilwok nin Ireyil.
Cho'n tz'ul te jun buru'!”

¹⁶Poro qui pujx cyak'un yi e' ḥchusbe'tz yi ko na jilon yi e'chk xtxolbila'tz te Jesús. Ma yi titz'e'n junt tir chixo'l alma', nin yi jale'n tetz k'ej, kalena's tzun pujxe'ntz cyak'un yi na jop Jesús. Ej nin e' nachon te yi i cunin bana'stz chi yi tz'iba'nt cyen. ¹⁷Ncha'tz cyakil yi e' wunak yi e' ḥcha'k tan xmaye'n yi titz'e'n Lázaro na chitzan tan talche'n scyetz cyakil yi e' mas wunak. ¹⁸Cha'stzun te e' eltzaj yi e' wunak tan c'ulche'n Jesús, na nsken quibit yi e'chk milawr yi nsken bnix ta'n. ¹⁹Ma yi e' parisey nin cyal squibil quib:

—Quil nin binu'tze'j. ¿Ẋe'n che' kulej wunake'j? na cyakil cu'n na xom chiwi' te'j.

Yi cyoque'n e' griego tan joyle'n Jesús

²⁰At tzun cobox griego e' opontz chixo'l e' wunak yi e' opon tan ticy'se'n yi jun k'ej'a'tz Jerusalén. ²¹Nintzun e' octz tan yol tetz Li'p, yi aj Betsaida cwent Galilea. Itzun cyaltz:

—Ta', na klo' kaj kajilon tetz Jesús, —che'ch.

²²Bene'n tzun Li'ptz tan talche'n tetz Le᷑. Kalena's tzun chibene'n chicabil tan talche'n tetz Jesús. ²³Saje'n tzun stza'wel Jesús scyetz:

—Ja opon yi k'ejjal tan jale'n weri ink'ej, yi in yi in Bajx Cy'ajol. ²⁴Nin je jun elsawutzile'j: Jun bak' wutz ixi'n, na k'ay yi xc'oml yi na cu mukij jak' tx'otx'. Na tij q'uixc'uj tane'n, poro yi talma' na jal tal. Ej nin na puc'un tan jale'n balaj cosech. ²⁵Alchok scyetz yi qui na taj tij q'uixc'uj, nin yi cho'n ajlij c'u'll te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', stz'ake' tera'tz yi itz'ajbil. Poro alchok scyetz yi qui ajlij c'u'll te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', scambok tera'tz te yi itz'ajbil yi qui bajsbe'n tetz. ²⁶Ej nin ko at jun yi na taj tz'oc tetz inxconsbe'tz, tajwe'n tan tijol q'uixc'uj. Tz'opon tzun i'-tz kalel nopone't wetz. Na alchok scyetz yil tz'oc tetz inxconsbe'tz, tz'ak'llok k'ej i' tan Intaj, —stzun Jesús.

Yi talol Jesús yi at tulbil quimichil te i'

²⁷Ncha'tz tal i':

—At jun bis yi ja oc lac'p te walma!. ¿Mbil tzimban? ¿Swale' pe' tetz Intaj: 'Ta', chincole'u' tk'ab yi il yi sbajok swe'j'? Qui' lo!. Quil wal yi yola'tz, na ya'stzun wupisyo' yi nchinsaj te'j. ²⁸Ta', yi wetz wajbil i'tz yil jal k'leju', —chij Jesús.

Bene'n tzun quibital yi e' wunak yi saje'n jun yol tcyaj. Itzun taltz:

—Ja wi't jal ink'ej, nin sjalok mas ink'ej.

²⁹At tzun wunak cyaltz:

—K'ancyok lo' te'tz yi mben kubital.

Ej nin at e' yi cyal:

—I'tz lo' jun ángel yi njilon tzaj tetz, —che'ch bantz.

³⁰Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Yi jun yola'tz yi mben kubital, nk'e'tz ik tan wuch'eye'n, poro i'tz tan lajluchaxe'n yi bintzi xchiwutzu!. ³¹Na ja wi't opon yi tiempil tan tak'le'n caws cyakil yi yab ajtza'kl yi at wi munt. Ej nin ja wi't opon yi tiempil tan lo'one'n yi Bayba'n yi ajcaw wi munt. ³²Na yil chinje' ch'imba'n tcyaj, xconk tan chimoxe'n tzaj cyakil jilwutz wunak swe'j.

³³Tan yi yole'j yi nxcon ta'n, el chitxum wunak tetz yi at quimbil i' wutz pasyon. ³⁴Cha'stzun te cyaloltz tetz:

—¿Xe'n tzuntz? ¿Mbi tzuntz na talu' yi at quimbil? Wech na tal yi yol yi tz'iba'nt cyen yi qui'c quimbil yi Cristo, nin snajank tetz ben k'ej ben sak. Ko bintzinin ilu' yi Cristo, yi Bajx Cy'ajol ¿mbi tzuntz yi na talu' yi jepon ch'imba'nu'? Wech na tz'iba'nt cyen yi quil quim yi Cristo. ¿Mbi tzun eka'n tan yi yolu' yi na talu', yi ilu' yi Bajx Cy'ajol? ¿Apart pe' ilu' swutz yi Cristo, nka i ilu'a'tz? —che'ch bantz tetz Jesús.

³⁵Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Ntin sna'tok coboxt k'ej xchixo'lu', yi in yi in chitxekbil wunak tane'n. Cha'stzun te cho'ku' il tan chixome'nu' te weri inchusu'n bantz qui cwe'n jopij wutz yi cyajtza'klu'. Na tz'ul jun tiemp yi copon jopij wutz cyajtza'kl wunak chi na oc tz'o'tz. ¿Qui pe' na quilu' yi alchok scyetz yi na xon ttz'o'tz qui na pujx ta'n alo' na xone't, nka alo' mbene't? ³⁶Cha'stzun te, jalen pe'k atin xchixo'lu', ba'n tcu'n chixomu' te wetz inchusu'n, na yi in wetz in chitxekbil wunak. Ej nin ko ya'l tz cyuleju', tz'elepon tzun pacx wutz yi cyajtza'klu', —stzun Jesús scyetz.

Yi tlol Jesús yi e'chk yole'j, nintzun eltz xchixo'l nin bentz tan ew ib.

Mas na chipék' yi e' bajxom yi na ak'lij chik'ej cyak'un wunak

³⁷At wi'nin milawr yi ja bnix tan Jesús xchiwutz yi e' judiy poro qui cyocsaj yi i' yi Cristo. ³⁸Qui cyocsaj, na tajwe'n tan tele'n cu'n te yi yol yi alijt cyen tan Isaías, jun scyeri elsanl stzi' Ryos tentz. Na je yol i' yi tz'iba'nt cyen ta'n:

“Ta', qui'c nin jun yi nink tocsaj yi stziblalu' yi cy'a'l ka'n.

Ncha'tz cya'll nin jun yi jajk tocsaj yi e'chk milawr yi bnix tanu' tan lajluchaxe'n yi poreru'.”^j

³⁹Quinin cyocsaj yi e' judiya'tz. Na je junxt xtxolbile'j, yi tz'iba'nt cyen ta'n:

^j12.38 Is 53.1.

⁴⁰ “Ryos njopon wutz cyajtza'kl.

Nin ja tze'tzax yi cyalma' ta'n,
tan qui pujxe'n yi e'chk xtxolbil cya'n,
nin tan qui tele'n chitxum tetz.

Cha'stzun te qui't chopon te i' tan chiclaxe'n,"^k stzun Isaías.

⁴¹ Talnak Isaías yi xtxolbila'tz, na nin el xtxum tetz yi at k'ej Cristo yi at tulbil. Yi xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen ta'n, na jilon te yi mbi cu'n bajij te Cristo yi tulake'n.

⁴² Poro ilenin at e' judiy yi e' xom te x̄husu'n Jesús. Ncha'tz at cobox scyeri yi e' wi' banl chiwi' yi cyocsaj. Poro tan paj yi na chixob scyetz yi e' cyuch!, qui cyal yi ko ja cyocsaj. Na i cyaj yi quil chi'ch chic'u'l e' parisey scye'j, nin tan qui cycle'n laju'n x̄chixo'l cmon. ⁴³ Na mas tcu'n na chipek' te yi chik'ej yi na cyak' cyuch' swutz yi chik'ej yi na tak! Ryos.

Na lajluchax yi kil tan yol Jesús

⁴⁴ Chin wi' nin Jesús ban tan yol, itzun taltz:

“Alchok scyetz yil tocsaj inyol, na tzun tocsaj yol Intaj, yi jun yi nchinchakon tzaj. ⁴⁵ Ej nin alchok scyetz yil tz'el xtxum swetz, ja tzun el xtxum te yi jun yi nchinchakon tzaj. ⁴⁶ Yi in wetz ni'cu'n in tu jun txekbil, na na chintzan tan x̄chajle'n yi bintzi scyetz wunak. Ja nu'l tzone'j tan lajluchaxe'n yi bintzi x̄chiwutz cyakil wunak. Nin alchok scyetz yil tocsaj yi na' scyetz in tz'el'u'l tul tz'o'tz wutzel wa'n.

⁴⁷ Ej nin alchok scyetz yi qui na tocsaj inyol stz'ak'lok caws. Poro nk'e'tz in nak'on caws, na yi in wetz qui nu'l tan tak'le'n chicaws wunak poro ja nu'l tan chicolpe'n.

⁴⁸ Cyakil yi e'u' yi qui na chipek'u' swe'j, nin cyakil yi e'u' yi qui na cyaju' cyocsaju' inyol, slajluchaxk yi at quilu'. Na yil tz'ul tzaj yi wi'tzbil k'ejalal, xconk yi wetz inyol wa'n tan lajluchaxe'n yi at quilu'. ⁴⁹ Nk'e'tz wajtza'kl cuntu' yi e'chk xtxolbil yi na chintzan tan yolche'n, na alijt tzaj swetz tan Intaj yi mbi'tz tajwe'n tan walol yil no'c tan chichusle'n'. ⁵⁰ Ej nin yi ca'wl Intaj yi saj tlol swetz, i'tz tan wak'ol jun itz'ajbil scyeru' tetz ben k'ej ben sak, nk'e'tz tan tak'le'n chicawsu'. Cha'stzun te, quib yi yol yi sajnak yolol Intaj swetz, ite'n nin i'a'tz yi na chintzan tan xtxole'n nin scyeru'.”

Yi toque'n Jesús tan xtx'ajle'n quikan yi e' x̄husbe'tz

13 ¹I ban yi junte'n k'ej tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'aj Pasc. Nsken el xtxum Jesús tetz yi txant tan tpone'n yi oril tan cyaje'n cyen tilol yi munte'l tan taje'n te Taj. Ilenin pek' i' scye'j yi e' tetz yi e' xom te'j tzone'j wi munt, pyor nin te yi txant tan taje'n i' tcyaj, mas tcunin pek' i' scye'j.

² Itzun te yi na chiwan Jesús nsken oc Bayba'n tan xuyle'n yab ajtza'kl le wi' Judas Iscariot,^l yi cy'ajl Simón, tan bene'n c'ayil i' Jesús. ³ Inti Jesús elnak xtxum tetz yi ak'ijt cyakil e'chk takle'n tk'ab tan Ryos. Nin elnak xtxum tetz yi cho'n nsaj i' te Ryos nin yi at tajbil i' junt tir te'j. ⁴ Poro te yi na chiwan qui xtxum i' yi tetz k'eja'tz, ma na ja cyaj quen tilol i' yi wa' nin oc tan telse'n yi be'ch tetz. Nin oc tk'ol jun tway xe c'u'l. ⁵ Ej nin ben i'-tz tan nojse'n jun plancan tan a!. Yi wi't noje'n yi plancan nintzun octz tan xtx'ajle'n quikan yi e' x̄husbe'tz nin tan skejse'n tan yi tway yi cy'a'n ta'n.

^k 12.40 Is 6.10. ^l 13.2 Yi yol Iscariot na elepont bi' jun ama'l. I'tz yi aldey yi na bi'aj "Queriot." Yi yol Ish-Queriot le hebreo na elepont. "Aj Queriot" le ketz kayol.

⁶Ma yi toque'n tan xtx'ajle'n yi tkan Lu', nintzun ben tlol Lu'-tz tetz:

—Ta', ɔmbi tzuntz yi na taju' yiil tz'ocu' tan xtx'ajle'n wukan?

⁷—Qui na pujx awa'n jalu' Lu', poro tzantzaj tz'elepon atxum tetz yi mbi na chintzan tan banle'n, —stzun Jesús tetz.

⁸—Quil wak' ama'l teru' tan xtx'ajle'n wukan, —stzun Lu'!

—Ko quil tzintx'aj te awukan, nk'e'tz bin jun o'a's tzawuch', —stzun Jesús.

⁹—Ta', ko ya'tz, nk'e'tz bin ntin wukan xtx'aje'u', ma na ncha'tz bin ink'ab tu inwi', —stzun Lu' tetz Jesús.

¹⁰—Nk'e'tz tajwe'n Lu', na alchok scyetz yi ja wi't tx'ajon, qui tajwe'n tan xtx'ajone'n junt tir, na qui'c tz'il te'j. Ntin na taj xtx'ajle'n yi tkan. Ni'cu'n yi axwok itetz, ja wi't cuyljj cyakil ipaj. Poro lastum nk'e'tz icyakil cu'n.

¹¹ Yi jun yola'tz, yi "nk'e'tz icyakil cu'n", xcon tan Jesús tan yolche'n Judas, na elnakt xtxum tetz yi na' scyetz yi juna'tz yi tz'ocopon tan jatxle'n i' ḥchik'ab yi e' malnak.

¹² Yi wi't baje'n xtx'ajol Jesús quikan yi e' ḥchusbe'tz toque'nt tzun tk'ol yi be'ch tetz yi el tcy'al. Kalena's tzun c'olewe'n cu'n junt tir wi mes, itzun taltz:

—Ja pe' el itxum tetz yi mbi tzuntz yi nno'c tan xtx'ajle'n itkan? ¹³ Je puntile'j: Na italwok Ta', nin na italwok Wajcaw swetz. Ba'n atit, na in ajcaw tzite'j. Poro ja wocsaj wib juy. Cha'stzun te nno'c tan xtx'ajle'n te itkan, wech na at mas wetz ink'ej tziwutz itetz, na in ajcaw tzite'j. ¹⁴ I bin jalu', yi ko ya'tz mimban wetz, ncha'tz bin axwok itetz, tajwe'n tan itx'ajol te itkan tzitibil itib. ¹⁵ Na ja inchaj yi xtxolbile'j tzitetz tan ichusle'n. Na na waj yil cxomwok te wajtza'kl. ¹⁶ Nin jun cu'n yol na wal nin tzitetz, qui'c mas ik'ej tzinwutz wetz, na qui'c nin jun mos yi atk mas k'ej swutz yi patrón. Ba'n tzun tzitocsaj itib juy, chi mimban wetz, na qui'c nin jun chakum yi atk mas k'ej swutz yi na chakon nin. ¹⁷ Kol tz'el itxum te xtxolbila'se'j, nin kol cxo'cwok tan banle'n tane'n, cxtzatzinkwok.

Yi talol Jesús yi at tocbil Judas tan contri'n te'j

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

¹⁸ “Poro quil cxtzatzinwok icyakil cu'n na elnak intxum tetz yi ḥe'n tane'n itajtza'kl, yi axwok itetz yi je'nak quix intxa'ol. At jun tzixo'lwok yi tz'ocopon tan contri'n swe'j, na tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: ‘Yi jun yi ni'cu'n na kawan tuch!, ite'n i' jepon xtx'ixpul tajtza'kl tan contri'n swe'j.’ ¹⁹ Yil bajij yi e'chk takle'na'se'j, qui na waj yil tzicabej ic'u'l swe'j, ma na na waj yil tz'el itxum tetz yi mbi eka'n wa'n. Cha'stzun te na chintzan tan xtx'olche'n xo'l jalu', jalen pe'k yi ntaxk bajij yi il. ²⁰ Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, cyakil yi e' yil cyocsaj chiyol yi e' yi chakijche't wa'n, chi itane'n itetz, na tzun cyocsaj yi inyoltz. Ej nin kol cyocsaj inyol, na tzun cyocsaj yi yol yi Intaj yi nchinchakon tajaj.

²¹ Ma yi wi't talol Jesús yi jun xtxolbila'tz, nin oc lac'puj jun chin bis tetz talma', nin ben tlol yi mero claril scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz, at jun skaxo'l yi tz'ocopon tan injatxle'n ḥchik'ab incontr.

²² Baje'n cu'n tzun chixmayil quib yi e' ḥchusbe'tz squibil quib, na qui pujx cya'n na' scyetz i' yi juna'tz yi na tzan Jesús tan yolche'n. ²³ At tzun jun scyeryi yi e' ḥchusbe'tz Jesús yi mas na pek' i' te'j. Nin naka'j c'olchij xlaj Jesús tan wa'a'n.

²⁴Toque'n tzun Simón Lu' tan ḫchajle'n jun techl tetz yi jun ḫchusbe'tza'tz tan bene'n jakol tetz Jesús yi na' scyetz i' yi juna'tz yi tz'ocpon tan contri'n te'j.

²⁵Toque'n tzun i'-tz tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta', ¿na' scyetz i' yi juna'tz? —stzun.

²⁶—Cupon inmu'ul jun piñ pam, nin kale lwak' nint, itzun i'a'tz, —stzun Jesús tetz.

Inin tzun tuleja'tz, nin cu' mu'ul, nin ben tk'ol tetz Judas Iscariot, yi cy'ajl Simón. ²⁷Ej nin yi je'n stz'amol Judas yi jun piñ pama'tz, ya'stzun toque'n julpuj tajtza'kl Bayba'n le wi' i'. Nintzun ben tlol Jesús tetz:

—Quilo'k bin lajke'l tan banle'n yi awajtza'kl yi ja cu' atxumul, —stzun Jesús tetz.

²⁸Poro chixo'l cyakil yi e' yi c'olökche' wi mes, cya'l nin jun el xtxum tetz yi mbi eka'n tan yol Jesús. ²⁹Le wutz yi cyetz cyajtza'kl, cho'n lo' mben chakij Judas tan lok'che'n mbi cu'n tajwe'n tetz k'ej, nka tan toy'e'n mu'x tal oy scyetz yi e' meba', na i' colol tetz yi pwok yi na molxij.

³⁰Ma yi wi't baje'n yi jun piñ pam tan Judas, ele'n nin bantz tbe!. Nsken oc tz'o'tz yi tele'n i'!

Yi ac'aj ca'wl

³¹Ma yi nsken el Judas, toque'n tzun Jesús tan yol scyetz yi e' mas ḫchusbe'tz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol txant tan lajluchaxe'n yi at ink'ej. Ej nin ncha'tz slajluchaxk yi k'ej Ryos wa'n. ³²Nin yil jal k'ej Ryos wa'n, ncha'tz in, sjalok wetz ink'ej tan Ryos. Ej nin txant tan bnixe'n yi xtxolbile'j. ³³Axwok jun c'oloj witz'un, qui'ct ampon yi jun tkuj yi atin tzixo'l wok. Ḫchinjoyonk tzitetz, poro chi walnak scyetz e' judiy,^m ite'n nin i'a's swale' nin tzitetz: Qui'c rmeril tan itpone'n chan kalel nopone't wetz. ³⁴Poro swale' cyen jun ac'aj ca'wl tzitetz, i'tz tan ilok'il itib tzitibil itib. Tajwe'n tan ilok'il itib tzitibil itib, chi na chintzan wetz tan ilok'e'n. ³⁵Ej nin kol tzilok' itib tzitibil itib, tz'elepon tzun chitxum cyakil wunak tetz yi xomquixwok swe'j, yi axwok inchusbe'tz, —stzun Jesús scyetz.

Yi talol Jesús yi at tocbil Lu' tan tewe'n yi i' ḫchusbe'tz

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Bene'n tzun jakol Simón Lu' yi xtxolbile'j tetz Jesús:

—Ta', ¿na' tzun bene'tu'?

—Qui'c rmeril tan axome'n nin swe'j jalcu'n chan, poro tzantzaj c'xopon swe'j, —stzun Jesús bantz tetz Lu'.

³⁷—Ta', ¿mbi tzuntz yi qui'c rmeril tan inxome'n nin chan te'ju'? na wuk'o'nt wib tk'ab quimichil tan colche'nu', —stzun Lu' bantz tetz.

³⁸—¿Ya'tz pe' na atxum, yi awuk'o'nt awib tk'ab quimichil tan incolche'n? Jun cu'n yol na wal nin tzatz Lu', yil tz'ok' yi aj tzo', nsken cu' ajalul ox tir wi awak' tan tewe'n yi xomquiix swe'j, —stzun Jesús bantz.

Tan Jesús kopon te Kataj

14 ¹I bin jalu', quil cxbisunwok. Ma na k'ukek ic'u'l te Ryos, nin k'ukek ic'u'l swe'j. ²Na kale atit yi ca'l Intaj, wi'nin e'chk ama'l at kalel kanajewe't

^m13.33 Jn 7.34.

tzituch!. Qui' klo' na wal cyen tzitetz yi nk'e'tzk bintzi. Nchimben bin tan nuc'le'n ama'l tetz itetz.³ Ej nin yil nuc'x cyen yi ama'l, nu'l tzun tan iticy'le'n nin. Na kalel chin najewe't wetz, ya'tz nin cxnajewe't itetz.⁴ Ej nin elnak itxum tetz yi na' nchimbene't. Nin ncha'tz elnak itxum tetz yi na' scyetz yi be' tan topone'n kalel nchimbene't wetz.

⁵—Poro Ta'!, stzun Maä —qui na el katxum tetz yi na' mbene'tu', ñxe'n tzun tz'el katxum tetz yi jun be'a'tz?

⁶—I ina'tz yi mero be!. Ej nin i ina'tz yi mero bintzi. I ina'tz in itz'ajbil. Nin cya'l jun tz'opon te Intaj yi qui'k in. ⁷Yi nink tz'el itxum tetz yi na' scyetz in, tz'elepon tzun klo' itxum tetz yi na' scyetz i' yi Intaj. Poro jalu' ja wi't el itxum tetz yi ñe'n tane'n Intaj, na ja itil inwutz, —stzun Jesús scyetz.

⁸—Ta', ntina'tz klo' na kaj, yi nink ñchaju' Kataj Ryos sketz, —stzun Li'p tetz Jesús.

⁹—Lastum aä Li'p. Ja el tiemp wa'n tzixo'lwok, ñmbi tzuntz yi qui na el atxum tetz yi na' scyetz in? Na alchok scyetz yi na el xtxum swetz, ja tzun wi't el xtxum tetz Intaj. ¿Nxac tzun na cëtzan tan jakle'n tkanal Intaj?¹⁰ ¿Qui pe' mawocsaj yi junit o' tu Intaj? Ité'n nin ina'tz yi Intaj. Ej nin yi Intaj, ite'n nin i'a'tz yi in. Nin cyakil yi e'chk yol yi na wal nin tzitetz, nk'e'tz in cun tu'k txumul tetz, ma na Intaj txumul tetz, na xomij i' swe'j.¹¹ Ocswox yi ite'n nin ina'tz yi Intaj. Ej nin ocswox yi ite'n nin Intaja'tz yi in. Poro ko qui na itocsaj inyol, ba'n tzitocsaj tan yi e'chk milawr yi na chintzan tan banle'n.¹² Poro jun cu'n yol na wal nin tzitetz: Alchok scyetz yil tocsaj inyol xcyek tan banle'n yi e'chk takle'n yi na chintzan tan banle'n. Ej nin ncha'tz yil na'j wetz tcyaj, chixcyek cyakil yi e' yil cyocsaj inyol tan banle'n e'chk takle'n yi mas tcu'n xo'wbil swutz yi wetz yi na imban.¹³ Na tzimbne' cyakil yi e'chk takle'n yil tzijakwok tan imbi!, tan lajluchaxe'n yi k'ej Intaj.¹⁴ Na kol cxo'c tan jakle'n alchok scyetz takle'nil tan imbi!, swak'e' tzitetz, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi tlol Jesús yi at tulbil yi Espíritu Sant

¹⁵ “Ma jalu', yi ko bintzinin na expek'wok swe'j, banwok bin tane'n yi inca'wl.

¹⁶ Tzinc'uche' tzun pawortz tetz Intaj tan saje'n ñchakol jun tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l. I'tz yi Espíritu yi na a'lón tetz yi bintzi. I' tz'a'lón yi mero bintzi tzitetz. Ej nin tz'a'l tok tzite'l tetz cyakil tiemp.¹⁷ Poro qui'c rmeril tan najewe'n scye'j yi e' mas wunak yi qui na cyak! ama'l tetz, na qui na pujx cya'n, nin qui na el chitxum tetz yi mbi i'il yi jun Espíritu ja'tz. Poro yi axwok itetz, ja wi't el itxum tetz, na xomij i' tzite'l, nin snajank i' tzite'l sbne' opon tunintz.¹⁸ Quil cxwilwok cyen ichuc, na nu'l junt tir tan innajewe'n tzite'l.¹⁹ Tetz nin coboxt k'ej, qui't quil wunak inwutz, poro yi axwok itetz tzitile' inwutz. Nin tan tu' yil nitz'ij junt tir, sjalok itz'ajbil ita'n.²⁰ Nin yil nitz'ij junt tir, kalena's tzun tz'el itxum tetz yi junit o' tu Intaj. Ej nin tz'elepon itxum tetz yi junit o' tzituch!, na ñchinnajank te italma!. Ej nin ncha'tz axwok, cxnajankwok swe'j.²¹ Cyakil yi e' yi na el chitxum tetz inca'wl, nin na chitzan tan banle'n tane'n, ya'stjun yi e' yi na chipek' swe'j. Ej nin ncha'tz in chimpek'ok scye'j. Nin pek'ok Intaj scye'j yi e' yi na chipek' swe'j. Nin slajluchaxk ñchiwutz yi xomchin scye'j, —stzun Jesús scyetz yi e' ñchusbe'tz.

²²—Ta', ñmbi tzuntz yi ntin skawutz ketz ñchaje' tibu', nin quil ñchaj tibu' ñchiwutz yi e' mas wunak yi qui na cyocsaj? —stzun Judas tetz. (Nk'e'tz yi Judas Iscariot.)

²³—Cyakil yi e' yi na chipek' swe'j, na chitzan tan banle'n tane'n wetz inchusu'n yi na intxol. Ncha'tz Intaj, spek'ok scye'j. Nin skanajank scye'j. ²⁴ Ma yi e' yi qui na chipek' swe'j, qui na cyocsaj yi inyol. Poro yi e'chk yol yi na inyol, nk'e'tz wetz cun tu', ma na tetz Intaj yi nchinchakon tzaj.

²⁵“Jalen pe'k yi atine't tzite'j, na chintzan tan talche'n yi e'chk xtxolbile'j tzitetz. ²⁶Poro yil tz'ul yi Espíritu Sant tan Intaj, i' tz'ocopon tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l. Tan i' slajluchaxk cyakil e'chk xtxolbil tziwutz. Ej ncha'tz, xcyek tan tule'n tx'akx tic'u'll cyakil yi e'chk xtxolbil yi ja wi't wal tzitetz.

²⁷“I bin jalu', yi ntaxk na'l, na waj lwak' cyen xtxaxl walma' tztibaj. Tetz cu'n walma' yil wak' cyen. Na nk'e'tz in la'j, chi quitane'n yi e' mas wunak yi qui'c na cyocsaj. Cha'stzun te, yil na'l quil cxbisunwok, nin quil cxobwok. ²⁸Ja bin wal tzitetz yi na'je'n. Ej nin ja bin wal tzitetz yi nu'l t junt tir tzite'j. Nin ko bintzinin na cpek'wok swe'j, ja klo' cxtzatzinwok yi mitbitwok yi naje'nt te Intaj, yi ajcaw swe'j. ²⁹Con tiemp cu'n na chintzan tan talche'n cyen yi jun xtxolbila'tz tzitetz, bantz ilenin tzitocsaj yil na'l wetz.

³⁰“Poro qui'c mas tma'lil tan injilone'n tzitetz, na tz'ul chan yi jun yi na cawun tzone'j wuxtx'otx' tan makle'n klo' inwutz. Nk'e'tz i' ajcaw swe'j, ³¹poro tajwe'n cu'n tan bnol yi tetz tajbil swe'j, bantz tele'n chitxum wunak tetz yi na chimpek' te Intaj, nin tan tele'n chitxum tetz yi list in tan banle'n tane'n yi tetz tajbil yi cawu'nchint tzaj te'j. Kale' bin. Txiclije'nwok. Quin, —stzun Jesús bantz.

Elsawutzil tetz jun wi' uva

15 ¹“Je junt elsawutzile'j: Yi in wetz cho'n wutane'n chi xmilil jun balaj wi' uva. Ma Intaj, cho'n tane'n i' chi tane'n taw ujul yi na tzan tan q'uicy'le'n yi jun wi' uvaja'tz. ²Ma yi e'chk k'ab, i'tz jun elsawutzil yi axwok itetz. Nin chi na el tamij jalaj k'ab tze' yi qui na wutzin, ite'n nin sbne' Intaja's tan tamle'n len cyakil yi e' yi qui na chiwutzin. Inti yi e' yi ba'n ate'l, tz'ocopon Intaj tan c'apple'n chiyana'sil, bantz chiwutzine'n mas. ³Yi axwok itetz ja wi't banlij ba'n tzitetz tan tu' yi chusu'n yi ja itbitwok swe'j. ⁴Quil tzijatxlen itib swe'j, na yi in wetz quil tzinjatxlen wib tzite'j. ¿Qui pe' na el itxum tetz? ko qui lac'chij jun k'ab tze' te xmilil, qui'c rmeril tan wutzine'n. Ni'cu'n tzun itane'nwok. Qui'c rmeril yil cxak'on ba'nwok kol tzijatxlen itib swe'j.

⁵“Yi in, cho'n wutane'n chi tane'n xmilil jun wi' lo'baj. Ma yi axwok itetz cho'n itane'nwok swe'j chi tane'n e'chk k'ab tze'. Cyakil yi e' yi quil chijatxlen quib swe'j, xchiwutzink chi tane'n jalaj k'ab lo'baj yi wi'nin wutz na jal. Poro kol tzijatxlen itib swe'j, qui'c rmeril tan ibnol jun takle'n balaj. ⁶Ej nin alchok scyetz yi na jatxlen tib swe'j, tz'elepon jo'li'n te'tz. Ni'cu'n sbajok te'j chi na ban e'chk k'ab tze' yi na el tamij nin na skej. Chimolxok cye'tz nin nchiben jo'li'n tk'ak'.

⁷“Poro ko quil tzijatxlen itib swe'j, nin ko quil tz'e'l inchusu'n te ic'u'l, ba'n bin tzijakwok yi mbi tajwe'n tzitetz, nin swak'e. ⁸Ej nin kol cxwutzinwok sjalok k'ej Intaj, nin slajluchaxk yi bintzinin axwok inchusbe'tz. ⁹Ncha'tz chi na pek' Intaj swe'j, ncha'tz in wetz, wi'nin na chimpek' tzite'j. Qui bin tzijatxlen itib swe'j.

¹⁰Na kol tzibananwok tane'n inca'wl, ilenin chimpek'ok tzite'j. Cho'n wutane'n tzituch' chi wutane'n wetz tu Intaj. Yi Intaj na pek' swe'j, na na chintzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl.

¹¹“Na waj yil cxtzatzinwok, cha'stzun te na chintzan tan talche'n cyen e'chk xtxolbile'j tzitetz. Kol cxomwok te inchusu'n, sjalok wi'nin tzatz'i'n ita'n. ¹²Nin je bin yi inca'wle'j yi

na waj lwal cyen tzitetz: Lok'wok itib tzitibil itib, chi na inlok' iwutz.¹³ Nin yi lok' ib mas balaj, i'tz kol quim jun yaj tan chicolche'n yi e' tamiw.¹⁴ Ej nin kol tzibancwok tane'n yi inca'wl axwok tzun wamiwtz.¹⁵ Nk'e'tz axwok inmos tane'n jalú, na yi jun mos qui na til yi mbi na tzan yi patrón tan xtxumle'n. Ma axwok itetz ja wi't itbit cyakil yi puntiil yi alij tan Intaj swetz. Cha'stzun te axwok wamiw jalú.¹⁶ Yi in wetz nk'e'tz txa'ij chin ita'n, ma na axwok itetz txa'ij quixwok wa'n. Nin ncxben inchakol tan puc'une'n iwutz. Nin quil tz'el c'u'l yi itak'un tetz cyakil tiemp. Ej nin stak'e' Intaj cyakil cu'n yi mbi cu'n tzijakwok tetz yi kol xcon imbi' ita'n.¹⁷ Poro swale' cyen junt tir yi inca'wl tzitetz: Lok'wok itib tzitibil itib.

Yi e' wunak na chi'ch chic'u'l te Jesús, nin scyej yi e' yi xomche' te'j

¹⁸“Na yi e' wunak yi ate' cwent Bayba'n ḥchi'chok chic'u'l tzite'l. Poro yi ntaxk chi'ch chic'u'l tzite'l, nsken chi'ch chic'u'l swe'j.¹⁹ Yi ni'cu'nk yi itajta'kl scyuch' yi e' wunaka'tz, na klo' chipek' tzite'l, chi na chipek' scyej' e' mas cyuch', poro tan tu' yi ja cxe'l tzaj ḥchixo'l, cha'stzun te na chi'ch chic'u'l tzite'l na qui't na cxomwok te cyetz cyajtza'kl.²⁰ Nachonwok te yi xtxolbil yi walnak tzitetz: ‘Qui'c nin jun mos yi atk mas k'ej swutz yi patrón.’ Na nin pe' cho'c tan imbuchle'n wetz, yi in ajcaw, lmal tzun yi axwok itetz, na axwok tu' inmos tane'n. Cha'stzun te chocopon tan ibuchle'n, na ja bin cho'c tan imbuchle'n wetz. Poro ilenin at e' yi ja wi't cyocsaj inchusu'n. Ej nin ncha'tz at e' yi scyocsaje' yi chusub'i nti tzitzole'wok.²¹ Poro tan tu' yi cxomwok swe'j, chocopon yi e' wunaka'tz yi ate' cwent Bayba'n tan ibuchle'n, na qui na puix cya'n na' scyetz yi jun yi nchinchakon tzaj.

²²“Yi qui'k nnu'l tan xtxole'n puntiil scyetz, qui klo' njal quil. Na qui nin ncycosaj weri inchusu'n, cha'stzun te qui'c rmeril tan chicalaxe'n tk'ab quil.²³ Ej nin cyakil yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j na eleponyi na chi'ch chic'u'l te Intaj.²⁴ Qui klo' njal quil yi qui'k mbrix e'chk milawr wa'n, na ja bnix e'chk milawr wa'n yi cya'l nin jun jajk xcy'e' tan banle'n. Wech quinak e'chk milawra'tz, poro ilenin na chi'ch chic'u'l skej' tu Intaj.²⁵ Poro ja wi't el cu'n te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le cyetz chiley yi na tal: ‘Tumin na chi'ch tu' chic'u'l swe'j, wech na qui'c wetz wil.’ Ya'stzun yi tz'iba'nt cyen le cyetz chiliwr.”

²⁶“Poro tz'u'l jun tan ich'eye'nwok, nin tan mayse'n ic'u'l, i'tz yi Espíritu Sant, yi bintzinin tetz. Yi juna'tz, tz'u'l inchakol yil nopen te Intaj. I' Ichajon yi imbalajil.²⁷ Ej nin ncha'tz axwok itetz cxocoponwok tan xtxole'n yi mbi eka'n wa'n, na ja cxomwok swe'j jetz yi inxe'tle'nix tan chichusle'n wunak.

16 ¹“Na chintzan tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk xtxolbila'se'j tzitetz, na qui na waj yi nink expakxijwok.² Na tz'u'l jun tiemp yi chocopon tan ilaje'n len lakak sinagoga. Ej nin mas tcunin pyor ḥchibne', na chocopon tan ibiyle'n cu'n, nin scyale' yi i'tz jun chimunl yi na chitzan tan banle'n swutz Ryos.³ Chocopon tan banle'n e'chk takle'na'tz, na qui na el chitxum tetz Intaj, nin qui na el chitxum tetz yi mbi eka'n wa'n.⁴ Na chintzan tan talche'n cyen yi e'chk xtxolbila's tzitetz, na na waj yil tz'u'l tx'akxuj tic'u'l yil xe'tij yi e'chk ila'tz.

Yi munl yi Espíritu Sant

“Qui nin wal e'chk puntila'tz tzitetz le xe'tzbil tzaj, na atin tzixol'lwok.⁵ Poro yi jalú, na chintzan tan talche'n cyen, na na'je'n te yi jun yi nchinchakon tzaj.

ⁿ 15.25 Sal 35.19; 69.4.

Poro at mu'ë tal ipaltil, na qui na ijak na' nchimbene't. ⁶Ntin ja jal jun bis tzitetz tan tu' yi e'chk xtxolbil yi na chintzan tan xtxole'n cyen. ⁷Poro jun cu'n yol yi na wal nin tzitetz, ba'n tcu'n tetz itetz yil na'j, na yi ko quil na'j quil tz'ul yi jun yi at tulbil tan ich'eye'nwok. Poro yil na'j, tz'ul inchakol tzite'j. ⁸Nin yil tz'ul tzaj i', ñchinachonk wunak te'j yi at len chipaj. Ej nin spujxok cyak'un yi na' scyetz i' yi jun yi tz'aknak cu'n, yi qui'c tetz til. Ej nin slajluchaxk ñchiwutz ta'n yi tx'aklij len chicaws. ⁹Sjalok chipaj swutz Ryos tan tu' yi qui na cyocsaj inyol. ¹⁰Ej nin slajluchaxk ñchiwutz yi tz'aknak cu'n in, yi qui'c wetz wil, na nna'lj wetz tcyaj te Intaj, nin qui't tzitilwok inwutz. ¹¹Ej nin tz'eleon chitxum tetz yi at tulbil chicaws, na banijt caws Bayba'n, yi ajcaw tzone'j wuxtx'otx'.

¹²"At mas e'chk takle'n yi na waj lwal tzitetz, poro quil puix ita'n jal'. ¹³Poro yil tz'ul tzaj yi Espíritu Sant, yi jun yi cy'anl te yi bintzi, i' tz'ocopon tan ichusle'n te yi mero bintzi. Poro quil xcon yi tetz tajtza'kl ta'n, ma na i yi ajtza'kl yi tz'ul tbital te Ryos. Ej nin stale' i' yi mbi cu'n e'chk takle'n yi na xon tzaj. ¹⁴Nin sjalok weri ink'ej ta'n, na wetz te'n yi ajtza'kl yi stk'e' i' tzitetz. ¹⁵Ej nin cyakil yi at tu Intaj, wetz te'n nintz. Cha'stzun te na wal nin tzitetz yi wetz te'n yi ajtza'kl yi stk'e' yi Espíritu Sant tzitetz.

Yi bis jal' tzatz'i'n tzajpont wi'

¹⁶"Txant tan tpone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile't inwutz junt tir. Na te yi jun tkuja'tz yi quil tzitilwok inwutz, cho'n nchimben tzaj te Intaj yi at tcyaj," stzun Jesús bantz scyetz.

¹⁷Cyoque'n tzun cobox scyeri e' ñchusbe'tz tan xtxumle'n yi mbi na elePont yi e'chk yola'tz yi tal Jesús.

—¿Mbi eka'n tan yi jun yola'tz yi ntal i' yi 'txant tan topone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile' junt tir inwutz? ¹⁸Ej nin ñmbi eka'n tan yi jun yol yi 'txant'? ñxe'n tz'el katxum tetz yi mbi na tzan tan yolche'n? —che'ch squibil quib.

¹⁹Nachone'n tzun Jesús te'j yi at cyajbil tan jakle'n yi puntil tetz. Cha'stzun te tlol i' scyetz:

—I bin yi yol yi nwali tzitetz yi 'Txant tan topone'n yi oril tan qui itilol inwutz tetz jun tkuj, poro tzitile' junt tir inwutz,' ñi lo' yola'tz yi na cxtzanwok tan xtx'ajle'n tel'? ²⁰Je puntile'j: Swale' cyen yi mero claril tzitetz. Yi axwok itetz cxok'okwok, nin cxbisunkwok, ma yi e' mas wunak ñchitzatzink cyera'tz. Bintzinin, tz'ul bis o'kl tzwutz, poro yil tzajpon wi', cxtzatzinkwok. ²¹Na je jun elsawutzile'j: ¿Qui pe' na itil jun xna'n yi ch'on wi'? Yi na opon yi oril tan tule'n yos tuch', wi'nin bis o'kl na ul swutz, tan paj yi q'uixc'uj yi at cu'nt. Poro yi na ul itz'ok yi ni', qui't na ul tx'akx yi q'uixc'uj tc'u'l tan tu' yi wi'nin na tzatzin quen te yi ni!. ²²Ncha'tz tzun itane'n itetz. Wi'nin na cxbisunwok jal', poro yil nu'l tan itilwe'n, nternin sjalok jun tzatzi'n tetz italma'. Yi jun tzatz'i'na'tz, cya'l nin jun xcy'e' tan majle'n len tzitetz.

²³"Yi tz'ul yi jun k'ejlala'tz, qui't tzjak jun ajtza'kl swetz, na spujxok cyakil ita'n. Ej nin jun cu'n yol na wal nin tzitetz, stk'e' Intaj cyakil yi e'chk takle'n yil tzic'uchwok tan weri imbi!. ²⁴Qui'c nin jun takle'n yi jajk ic'uch tan imbi' sajle'nix tunintz. Nque'n binwok tan c'uche'n jal', nin tz'ak'lok tzitetz. Ej nin cxtzatzinkwok te'j.

Ja wi't xcye' Jesús scye'j cyakil e' contr yi ate' wi munt

²⁵ “Yi sajle'nix tunintz elsawutzil cu'n na xcon wa'n tan ichusle'n. Poro txant tan tule'n yi k'ejlal yi qui't xcon elsawutzil wa'n. Clar cunin swale' tzitetz yi xe'n tane'n Intaj. ²⁶ Ej nin yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, xconk imbi' ita'n tan c'uch'e'n tetz Intaj yi mbi tajwe'n tzitetz. Na qui tajwe'n tan woque'n wetz tetz iyolol. ²⁷ Na wi'nin na pek' Intaj tzite'j. Na pek' i' tzite'j, na na cxpek'wok swe'j. Ej nin na pek' i' tzite'j na ja itocsaj yi cho'n sajnakin te i'. ²⁸ Cho'n sajnakin te Intaj tan wule'n tzone'j wuxtx'otx!. Ma jalu' swile' cyen yi jun ama'le'j, nin na'je'n junt tir te i!, —stzun Jesús scyetz.

²⁹ —Ta!, clar cunin na kubit nin yolu' jalu', na nk'e'tz elsawutzil na xcon tanu!. ³⁰ Ej nin ja el katxum tetz jalu', yi qui'c nin jun takle'n yi qui'k na pujx tanu!. Ja talu' cyakil yi xtxolbil sketz. Cha'stzun te qui't tajwe'n tan kajakol jun takle'n teru', na ja lajluchax cyakil skawutz. Tan tu' yi mpujx ka'n, ja el katxum tetz yi cho'n sajnaku' te Ryos, —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

³¹ —¿Ja nin polo' itocsaj? ³² Na txant tan tule'n yi oril, nin xe'tok chan, yi cxe'lwok len xit. Jalt in chincyajk cyen inchuc. Poro nk'e'tz inchuc chincyajk, na xomij Intaj swe'j. ³³ Poro na waj yil k'uke' ic'u'l swe'j, bantz itzatzine'nwok. Cha'stzun te na chintzan tan talche'n cyen yi xtxolbile'j tzitetz. Tajwe'n tan itijol q'uixc'uj tzone'j wuxtx'otx!. Poro quiwit, na yi in wetz ja chinxcye' scye'j cyakil kacontr yi ate' tzone'j wuxtx'otx!.

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj squibaj e' ḫchusbe'tz

17 ¹Yi wi't baje'n yolo' yi e'chk yola'tz, nintzun xmayin nintz tcyaj, nin octz tan orari'n:

“I bin jalu' Ta!, i ina'tz in Cy'ajlu' nin ja wi't opon yi oril tan jale'n weri ink'ej. Tak' tzaju' bin yi ink'ej bantz wuk'ol yi teru' k'eju'. ² Na bixba'n chint tetz ajcaj squibaj cyakil wunak tan wuk'ol yi itz'ajbil scyetz yi quinin bajsbe'n tetz, scyetz cyakil yi e' yil che' tak'u' swetz. ³ ḫchicambok te yi jun itz'ajbilat'z yi qui bajsbe'n tetz yi kol tz'el chitxum teru' yi i ilu'a'tz yi jun Ryos yi bintzinin tetz, ej nin kol tz'el chitxum swetz yi cho'n insaje'n te'ju' Ta!.

⁴ “Ncha'tz ja lajluchax yi k'eju' wa'n tzone'j wuxtx'otx!. Na ja bnix yi intarey yi alijt tzaj tak'unu' swetz. ⁵ I bin jalu' Ta!, tak' tzaju' junt tir yi ink'ej, chi wutane'n nin yi atin tzaj te'ju' yi ntaxk tzaj bnix yi wuxtx'otx!.

⁶ “Ja chinxcye' tan ḫchajle'nu' ḫchiwutz yi e' wunak yi elnake't tzaj tanu' tk'ab yi yab ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx!. Ya'stzun e'a's yi nc'e' tak'u' swetz. E' teru' Ta!, poro ja che' tak'u' swetz, na ja chibancan tane'n yi yolu'. ⁷ Ja wi't el chitxum tetz yi cho'n na saj wajtza'kl te'ju'. ⁸ Na ja intxol scyetz cyakil yi xtxolbil yi sajnakin tlolu' swetz, nin ja cyocsaj. Ja el chitxum tetz yi bintzinin cho'n sajnakin te'ju'. Na ja cyocsaj yi ilu' nchinchakon tzaj.

⁹ “Ya'stzun yi e'a'tz yi na chintzan tan jakle'n chibancan tenu' Ta!. Na qui na chintzan tan jakle'n chibancan yi e' mas wunak wi munt. Poro ntin na chintzan tan jakle'n chibancan yi e' yi na che' tak'u' swetz, na e' cu'n teru' Ta!. ¹⁰ Cyakil yi e' wetz, e' nin ketz tuch'u!. Ej nin cyakil yi e' teru', e' nin ketz tuch'u!. Tan e' na jale't ink'ej.

¹¹ “Yi in wetz, qui't na'tij mas tzone'j wi munt, na na'je'nt te'ju' Ta!. Chin xan nin ilu' Ta!. Che' q'uicy'leju' bin yi e' yi nc'e' tak'u' swetz. Che' q'uicy'leju' tan yi

poreru', bantz cwe'n tok'bel tib yi cyajza'kl, chi kutane'n ketz tuch'u' Ta!. ¹² Te yi atin scye'l sajle'nix tunintz, ja che' inq'uiicy'lej tan poreru' Ta!. Cya'l jun pakxij scyetz, ntin yi jun yi tx'akxnak nin tera'tz. Ej nin tan yi xtxolbile'lj Ta', ja el cu'n te yi yol yi tz'iba'n cyen.

¹³ "Na'je'n wetz jalu' kale atitu', poro jalen pe'lk atine't tzone'lj, na chintzan tan talche'n cyen yi e'chk xtxolbile'lj bantz chitzatzine'n. Na na waj yil chitzatzin chi wutane'n wetz. ¹⁴ Ja wi't wal yi xtxolbil scyetz, yi alijt tanu' swetz. Poro yi e' mas wunak, na chi'ch len chic'u'l scye'lj, tan paj yi qui na chixom te yi cyetz cyajza'kl. Ni'cu'n kutane'n scyuch' na qui na xom kawi' te cyajza'kl yi e' mas wunak yi ntin ajlij chic'u'l te yi ajtza'kl tetz tzone'lj wuxtx'otx!. ¹⁵ Ej nin qui na chintzan tan c'uche'n teru' tan chibene'n tcy'alu' te'ju', ma na ntin na chintzan tan c'uche'n teru' tan toque'nul' tan chicolche'n tk'ab Bayba'n. ¹⁶ Ej nin yi in wetz, qui'c wocle'n te yi e'chk takle'n tetz tzone'lj wuxtx'otx!. Ncha'tz e' qui'c cyocle'n te yi e'chk takle'n tetz tzone'lj wuxtx'otx!. ¹⁷ Che' jatxe'l tzaju' Ta' tan yi yolu' yi bintzinin tetz, bantz chixcone'n teru'. ¹⁸ Ja chinsaj xchakol' xchixo'l yi e' mas wunak wi munt, ncha'tz e' nchiben inchakol xchixo'l yi e' mas wunak wi munt tan xtxole'n yi yolu' Ta!. ¹⁹ Tan tu' yi na chimpek' scye'lj, ja injatx wib tan banle'n tane'n yi tajbilu', na yi wetz wajbil i'tz yi nternink bintzi chijatx quib tan chixcone'n teru'.

²⁰ "Poro Ta!', nk'e'l tz ntin e' na chintzan tan jakle'n chibani, ma na ncha'tz yi e' yil chincyocsaj tzantzaj yil quibit yi chiyol yi e'a'tz. ²¹ Ncha'tz tzinc'uc'e' teru' Ta' yi junit sban cyajza'kl. Ej nin yi junit sban kajtza'kl kacyakil cu'n tuch'u'. Cho'nk chiban chi kutane'n ketz tuch'u'. Yi wetz wajbil i'tz yi junit sban cyajza'kl, bantz cyocsal cyakil yi wunak yi ilu' nchinchakon tzaj. ²² Ja wak' chik'ej yi e'a'tz chi tane'n wetz ink'ej yi ntak'u', na yi wajbil i'tz yi junit sban cyajza'kl chi kutane'n ketz tuch'u' Ta'. ²³ Ej nin yi wetz wajbil i'tz yi junit o' scyuch', ej nin yi junit o' ketz tuch'u', bantz junit sban kajtza'kl. Na ko ya'tz, tz'elepon chitxum wunak tetz yi ilu' nchinchakon tzaj. Ej nin tz'elepon chitxum tetz yi na pek'u' scye'lj, chi na pek'u' swe'lj wetz.

²⁴ "Ta!, ja che' tak'u' swetz, nin yi wajbil i'tz yil chopon kalel nopone't wetz. Na na waj yil quil yi ink'ej yi tak'naku' swetz. Na yi ilu' teru' iixin na pek'u' swe'lj te yi ntaxk bnix yi wuxtx'otx!. ²⁵ Ta!, chin tz'aknak cu'n ilu'. Yi e' wunak qui na el chitxum teru'. Poro yi in wetz elnak intxum teru'. Nin ncha'tz yi e' yi xomche' swe'lj, ja el chitxum tetz yi ilu' nchinchakon tzaj. ²⁶ Ja inchaj scyetz yi xe'n tane'nul' Ta!. Ej nin quil chinsactij tan xchajle'n scyetz, na yi wajbil i'tz yil chilok' quib squibil quib, chi na pek'u' swe'lj wetz bantz junit o' sban scyuch!," stzun Jesús bantz tul oración.

Yi bene'n Jesús pres

(Mt 26.47-56; Mr 14.42-50; Lc 22.47-53)

18

¹ Yi baje'n tlol yi e'chk yola'se'lj, tele'n tzaj tzun Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz Jerusalén. Cho'n tzun quicy'e'n pone'ntz jalaj icy'en yi tal ne'ë a' yi na bi'aj Cedrón. Ej nin cho'n cyopone'n le jun lawor yi at jalaj icy'en yi jun ne'ë a'a'tz. Ya'stzun e' oque't Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz. ² Yi jun amal'a'tz, ajske'nt tan Judas, yi c'ayin Jesús, na ala' tir e' cham quib Jesús scyuch' e' xchusbe'tz tc'u'l yi jun amal'a'tz. ³ Cha'stzun te cyenin tpone'n Judas scyuch' jun c'oloj sanlar scyuch' cobox aj ront cwent pale!. Chakijche' cyak'un e' wi'tz pale' scyuch' yi e' parisey. Cy'a'n len chima'cl

cya'n. Ej nin cy'a'n chik'ak' cya'n tetz chitxekbil. ⁴Ma yi Jesús sken el xtxum tetz yi mbi cu'n sbajok te i!. Cha'stzun te tele'n tzaj tan chic'ulche'n. Itzun ben jakol scyetz:

—¿Na' na chijoyu'?

⁵—Na katzan tan joyle'n Jesús aj Nazaret, —che'ch tzun bantz.

—Je bin ine'j, —stzun Jesús scyetz.

Inti Judas, yi c'ayin nin Jesús, xomij scye'j yi e' sanlar. ⁶Yi tlol Jesús scyetz: "Je bin ine'j", pac'l nin baj cyopone'n len wuxtx'otx! ⁷Bene'n tzun jakol Jesús junt tir scyetz:

—¿Na' nin tzun scyetz yi na chitzanu' tan joyle'n?

—Na katzan tan joyle'n Jesús aj Nazaret, —che'ch.

⁸—Ja wi't wal scyeru' yi i ina'tz. Ma jalu' yi ko in na cyaju', chicyajk cyen bin yi e' wamiwej cyanu'.

⁹Ja xcon yi yola'se'j tan Jesús bantz tele'n cu'n te yi yol yi nsken cyen tal i!, i'tz: "Qui'c mbajij te jun scyeri yi e' yi ntak' Intaj swetz."

¹⁰Inti Simón Lu', je'n tzaj tzun tcy'al yi spar i' tc'u'l soc, nin el tamol jalaj ḫchin jun yaj yi na bi'aj Malco, jun scyeri yi e' ḫchakum yi wi'tz pale!. ¹¹Bene'n tzun tlol Jesús tetz Lu':

—Col cu'n yi aspar tul soc. Na tajwe'n tan intijol yi q'uixc'uj yi txumijt tan Intaj tan ticy'e'n pone'n wa'n, —stzun Jesús bantz tetz Lu'.

Yi tpone'n Jesús ḫchiwutz yi e' wi'tz pale'

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Cyoque'n tzun yi e' sanlar tu chijepil tan stz'amle'n, nin tan c'alche'n Jesús. Bene'n nin bantz cya'n pres. Ncha'tz xomche' yi chi aj ront yi e' judiy scye'j yi e' sanlar. ¹³Bajx bene'n quicy'altz xe ca'l Anás, yi ji' Caifás, yi wi'tz pale', yi at-tz te yoba'tz. ¹⁴Ite'n nin Caifás'a'tz yi a'lon scyetz yi e' mas judiy yi mas ba'n tcu'n yil quim jun ntzi' yaj swutz yi nink chisotz chicyakil wunak.

Yi talol Lu' yi qui xomij te Jesús

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Ma yi bene'n Jesús pres, nin e' ben xomok Simón Lu' tu junt ḫchusbe'tz Jesús wutz chicoc. Yi jun ḫchusbe'tza'tz, cyamiw quib tu chijepil yi e' wi'tz pale!. Cha'stzun te yi tak'le'n ama'l tetz tan tocomponen wutzk'anil yi jun ca'lla'tz. ¹⁶Ma yi Lu' cyaj cyen tu' i! tbe!. Cha'stzun te nin ben yi jun ḫchusbe'tza'tz yi nsken oponent wutzk'anil, tan yol tetz yi xna'n yi q'uicy'lom puert tan tk'ol ama'l tan toque'n Lu' wutzk'anil.

¹⁷Itzun yi tocomponen Lu', nintzun ben jakol yi xna'na'tz tetz:

—¿Nk'e'tz pe' a᷇ jun scyeri e' ḫchusbe'tz yi yaj yi at tzi'n?

—Qui', nk'e'tz in jun scyuch!, —stzun Lu' bantz.

¹⁸Wi'nin tzun che'w bantz te jun ak'bala'tz. Cha'stzun te at jun k'ak' yi nsken cu jatx cyak'un e' mos scyuch! yi e' aj ront. Txiclche' len stzi' k'ak'a'tz. Ncha'tz Lu', i! jun txiclij ḫchixo'l tan mak'o'n ib stzi jun k'ak'a'tz.

Yi toque'n yi wi'tz pale' tan ḫch'ote'n stzi' Jesús

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Inti yi ajcaw scyetz yi e' pale', nin octz tan ḫch'ote'n stzi' Jesús xe ca'l. Na yi tajbil yi jun ajcawa'tz i'tz tan tbite'n na' scyetz e' yi ḫchusbe'tz Jesús, nin mbi chusu'nil yi nñchaj Jesús scyetz. ²⁰Bene'n tzun stza'wel Jesús:

—Qui'c jun takle'n yi ewun cu'n minyol, na ja chinjilon ḥchiwutz cu'n cyakil wunak. Nin ja chinjilon lakak e'chk sinagoga. Nin ja chinjilon ḥchiwutz cyakil wunak yi ate' le templo. ²¹ ¿Mbi xac na tzan tzaju' tan jakle'n swetz? Jake'u' scyetz yi e' yi ja quibit inyol. Yi e' cyetz, ba'n cyal yi mbi jilwutz chusu'nil nquibit swe'l. Sak ḥchiwutz yi mbi cu'n minyol, —stzun Jesús bantz tetz yi wi'tz pale'.

²² At tzun jun aj ront attz, yi cwent cyetz pale'. Yi tlol Jesús yi yole', nintzun el lajol jun k'ab xak stzi' Jesús, itzun taltz:

—¿Mbi xac na atza'w nin yi yol yi wi'tz kapale'il? Juntlen na aban, —stzun aj ront bantz.

²³ —Ko cachi' yi inyol yi nwali, al tzaj yi paltil swetz. Poro ko ba'n inyol yi mben walol, ḡmbi tzun xac nchinje' atzek'lul? —stzun Jesús bantz tetz.

²⁴ Cawune'n tzun Anás tan bene'n ticy'le'n Jesús swutz Caifás, yi wi'tz pale'. C'alij Jesús yi bene'n quicy'al.

Yi talolt Lu' le toxi'n tir yi qui xomij wi' te Jesús

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Itzun te yi na tzan ḥch'ote'n stzi' Jesús, iñnin txiclij Lu' tan mak'o'n ib stzi k'ak'.

—¿Nk'e'tz pe' a᷇ jun scyeri yi e' ḥchusbe'tz nocx yi at tzi'n xe ca'll? —che'ch bantz tetz Lu'.

—Qui', nk'e'tz in jun wetz scyuch', —stzun Lu'.

²⁶ Nintzun oc jun mos yi wi'tz pale' tan ḥch'ote'n stzi' Lu'. Yi jun mosa'tz i' jun xa'k tan stz'amle'n Jesús, nin cyajwutz quib tu yi yaj yi el josol Lu' yi ḥchin.

—Yaj, i cun wajske'n awutz, na ati᷇ te nocx le tal ne'x lawor.

²⁷ —Qui', cya'l na kilwit kib tuch'u', —stzun Lu' bantz le toxi'n tir.

I cunin na el tzaj jun yola'tz le stzi' yi tok'e'n yi aj tzo'!

Yi tpone'n Jesús swutz Pilat

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Ma yi tele'n tzaj quicy'al Jesús le ca'l Caifás, cho'n tzun tpone'ntz cya'n le ca'l kale na cawune't yi gobernador. Nsken saj xe cya'j. Cha'stzun te qui e' oc yi e' judiy xe ca'l yi gobernador, na wi'nin xanil ḥchiwutz yi kol cho'c xe ca'l jun awer nak. Na yi nink ncho'c, qui'c rmeril tan chiwane'n te jun chin wutzile'n wa'a'n tetz Pasc. ²⁹ Cha'stzun te tele'n tzaj Pilat tan yol scyetz:

—¿Mbi tzun til yi jun yaje'j yi mu'l quicy'alu' tzinwutz? —stzun Pilat scyetz.

³⁰ —Yi qui'k mu'x til, qui klo' mu'l kucy'al swutzu', —che'ch.

³¹ —Ko ya'tz tane'n, quicy'aj nin binu', nin chibne'u' tane'n yi til quib yi tane'n chicstumbru', —chij Pilat scyetz.

—Poro ta', yi o' ketz yi o' judiy, qui'c ca'wl tkak'ab tan biyle'n cu'n jun yaj, —che'ch.

³² Tan tu' yi xtxobile'j, el cu'n te yi yol yi talnak Jesús yi mbi jilwutzil quimichil sbajok te i!. ³³ Pakxe'nt quen tzun Pilat-tz xe ca'l, nin ben mantar tan ḥchakle'n tzaj Jesús.

—¿I pe' a᷇a'tz chireyil yi e' judiy? —stzun i' bantz tetz.

³⁴ —¿Na pe' el xtxumu' te yi mbi eka'n tan yi yolu' yi na tzanu' tan jakle'n swetz, nka tan tu' yi yol yi ntbitu' scyetz wunak? —stzun Jesús tetz.

³⁵—Cuquen bin, iïkaj in tzunk judiy. Poro yi e' atanum scyuch' yi e' wi'tz chipale'il, ya'stzun yi ncëjatxon tink'ab. Chinch wetz, at lo' awil. ¿Mbi majuch? —stzun Pilat tetz.

³⁶—Yi ca'wl yi at tink'ab, nk'e'tz ni'cu'n chi tane'n yi ca'wl yi at tk'abu', na yi ni'cu'nk tane'n, ja klo' cho'c yi e' yi xomche' swe'j tan incolche'n ñchik'ab yi e' incontr. Na yi weri inca'wl nk'e'tz ni'cu'n te'tz tu yi ca'wl yi na xcon tzone'j wi munt, —stzun Jesús bantz.

³⁷—¿Añ ptzun rey? —stzun Pilat tetz.

—Bintzi ta', in rey, ja nojponu' te'j, nin ya'stzun xac yi cho'n nu'l itz'ok tzone'j wi munt. Ja nu'l tan talche'n yi mero bintzi. Ej nin cyakil yi e' yi na chixom te weri inchusu'n, ya'stzun yi e' yi na cyocsaj yi bintzi, —stzun Jesús tetz Pilat.

³⁸—¿Na' at cyent jun bintzi? Cya'll jale't ka'n. Qui'c bintzi at, —stzun Pilat.

Yi bnixe'n caws Jesús tan tele'n cu'n i' swutz

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Yi wi't baje'n ñch'otil Pilat yi stzi' Jesús, tele'n tzaj tzun junt tir tan yol scyetz e' judiy:

—I bin jalu', e'u' judiy, yi yaje'j yi mmu'l quicy'alu' tzinwutz, qui'c mu'ñ tal til nlajluchax tzinwutz wetz. ³⁹Ma jalu', at bin jun chileyu' yi ilenin na cyaju' yil tzintzakplen jun pres lakak e'chk Pasc. ¿Cu pe' cyanu' yi nink tzintzakplen yi jun yaje'j yi na tocsaj tib tetz chireyilu'? —stzun Pilat scyetz.

⁴⁰Chibaj ñch'ine'n tzuntz cyakil yi e' wunak:

—iQui! Qui na kaj yil stzakplenu' yi yaje'j, nin ko ya'tz tajbilu' ba'n tcu'n i Barrabás tzakplenu', —che'ch bantz.

Poro yi jun Barrabás'a'tz i' jun contr te gobierum, nin i' jun alk'om.

19 ¹Cawune'n nin tzun Pilat tan toque'n jicyle'n Jesús tan charyon.

²Nintzun e' oc yi e' sanlar tan banle'n jun coron yi tx'i'x; nin je' cyak'ol twi' Jesús. Nin oc cyak'ol jun be'ch tetz chi tane'n yubil be'ch tetz jun rey yi txib yubil. ³Nin e' baj quentz tan k'ajla'n swutz Jesús, chi na chiban swutz jun rey. Poro xcy'aklii tu' na chiban.

—Ilu' kareyil, chumbalaj nin ilu', —che'ch na ban cyentz tetz.

Nin el cobox k'abtz xlajak stzi' cya'n.

⁴Tele'n tzaj tzun junt tir Pilat ñchiwutz wunak tan talche'n scyetz:

—Ma jalu' tz'elu'l junt tir wa'n tan ñchajle'n scyeru'. Na yi wetz, cya'll na jale't til wa'n.

⁵Tele'n tzaj tzun Jesúszt ñchiwutz. Nsken je' jun coron tx'i'x twi'. Ej nin atit nin yi be'ch tetz te'j, chi be'ch tetz jun rey, yi txib yubil. Bene'n tzun tlol Pilat scyetz wunak:

—iChixmay tzaju' yi yaje'j!

⁶Yi bene'n quilol, cyoqué'n tzun yi e' wi'tz pale', scyuch' e' aj ront tan sich':

—iJeken swutz pasyon! iJeken swutz pasyon! —che'ch tzun ban nintz.

—Tzinwutz wetz qui'c til, poro quicy'aj nin binu'. Chipaje'nu' swutz pasyon, —stzun Pilat bantz scyetz.

⁷—Poro at til ta', na at jun ketz kaley yi na tal yi tajwe'n tan quime'n jun yaj yi ko na tocsaj tib tetz Cy'ajl Ryos. Ej nin ya'stzun tal yi june'j, —che'ch tzun e' judiy.

⁸ Yi bene'n tbital Pilat yi xtxolbil yi Jesús i' Cy'ajl Ryos, mas tcunin xo'w octz tetz. Pakxe'nt cyen tzun junt tir xe ca'l tan ḫch'ote'n stzi' Jesús:

—¿Na' ncsite't?

Poro qui'c nin jun yol ben stza'wel Jesús.

¹⁰ —¿Mbi xac yi qui na atza'w tzaj yi inyol? ¿Qui pe' na el atxum tetz yi at ca'wl tink'ab tan aje'n swutz pasyon nka tan awele'n liwr? —stzun Pilat tetz.

¹¹ —Qui'c klo' k'eju' tan incawe'n yi qui'k ntak' Ryos teru!. Poro at mas quil yi e' yi nchinjatxon tk'abu!, —stzun Jesús.

¹² Te jun tkuja's oc Pilat tan joyle'n puntil tan tele'n klo' Jesús liwr. Poro yi e' judiy, wi'nin chičh'ine'n. Itzun cyaltz:

—Kol stzakplenu' yi jun yaja'tz, qui tzun xomij wi'u'-tz te César, yi mero wi'tz kajecaw yi at jalen Roma. Na alchok scyetz yi na taj tz'oc tetz xel César, contr i' te César, —che'ch tzun e' judiy bantz.

¹³ Yi tbital Pilat chiyol, bene'n tzun mantartz tan ticy'le'n tzaj Jesús, nin c'olecu'ntz wi chem le pujbil xtisya' tan cawu'n. Yi jun ama'la'tz, Gabata bi' le chiyol e' judiy.

I'tz jun ama'l yi tz'akij tane'n yi wuxtx'otx' tan balaj c'ub. ¹⁴ Ej nin i'tz junte'n k'ej tan xe'te'n Pasc, nin i'tz lo' kak ch'ich' jalchan^o yi baje'n yi e'chk takle'ne'j.

Bene'n tzun tlol Pilat scyetz e' judiy:

—Je bin yi yaje'l, yi chireyilu!, —stzun Pilat scyetz.

¹⁵ Chibaj ḫch'ine'n tzun cyakil wunak:

—iElk cu'n swutz! iElk cu'n swutz! iJeken swutz pasyon! —che'ch bantz.

—¿Mbi xac lje' wa'n swutz pasyon? na chireyil binu!, —stzun Pilat scyetz.

Bene'n tzun chitza'wel yi e' wi'tz pale':

—Cya'll atit junt ketz kareyil, ntin César yi at Roma yi wi'tz ajcaw, —che'ch bantz.

¹⁶ Tan tu' yi yole'l, eltzaj tk'ol Pilat Jesús scyetz tan je'n swutz pasyon. Bene'n nin bantz cya'n.

Yi quime'n Jesús swutz pasyon

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Itzun yi tele'n tzaj Jesús cya'n, palij yi pasyon ta'n kalel je't pajij. Cho'n at topombil le ama'l yi na bi'aj Wi Bakil Wi'baj. Gólgota bi' yi jun ama'la'tz le yol hebreo. ¹⁸ Ya'stzun e' je't scyuch' cobt yaj swutz pasyon. Jujun len xlajak i!. ¹⁹ Inti Pilat, nin cawunintz tan je'n tak'le'n jun u'j swi'e'n Jesús tan ḫchajle'n yi mbi'tz yi til. Nin yi yol yi je' tz'iba'n na tal: "Jesús aj Nazaret, chireyil yi e' judiy." ²⁰ Wi'nin judiy e' octz tan si'le'n yi jun u'ja'tz yi je tak'le'n swi'e'n Jesús, na naka'jil cu'n yi tnum atite't yi luwara'tz. Nin yi yol yi je tz'iba'n, bnix le hebreo yi chiyol yi e' judiy, nin bnix le chiyol yi e' griego, nin bnix le chiyol yi e' aj Roma, yi na bi'aj latín. ²¹ Cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale' cwent e' judiy tan xocho'n swutz Pilat, nintzun cyaltz:

—Ba'n tcu'n yi qui'ck nje' stz'ibalu' yi yole'l yi na tal 'Chireyil e' judiy'. Ba'n tcu'n yi nink nje' stz'ibalu' 'Yi jun yi ja tocsaj tib tetz chireyil yi e' judiy,' —che'ch tzun tetz Pilat.

^o 19.14 Te yi tiemp tetz Jesús xcon cob puntil tan tajle'n e'chk or. Yi e' aj Roma ja chixe'tij tan tajle'n yi cyetz chi'or nicy'ak'bal. Ma yi e' judiy ja chixe'tij kak ch'ich' jalchan. Cha'stzun te at wak' ib te yi jun ore'j.

²²—Yi e'chk yola'tz yi ja chincawun tan stz'ibe'n qui'c rmeril tak'un stzaje'n, —stzun Pilat bantz scyetz.

²³ Yi wi't je'n Jesús swutz pasyon cyak'un yi e' sanlar, nintzun e' octz tan jatxle'n cu'n yi be'ch tetz. Cyaj cuntu' el ḥchiwutz. Poro at tzun jun be'ch tetz yi chukpi'n nintu'. Junit tane'n. Qui'c ḥchupbilil tetz. ²⁴Cyoque'n tzun e' sanlartz tan yol te'j:

—Ba'n tcu'n quil kakatz cu'n, ma na ok tx'ilu'n ka'n te'j, na' tzun lcamban tetz. Tan tu' yi xtxolbile'j yi cu' chinuc'ul, el cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Ja cu' chijatxol yi be'ch wetz ḥchiwutz, nin ja cho'c tan tx'ilu'n tibaj.”^p Ej nin ya'l tzunin bajij te be'ch tetz Jesús.

²⁵ Itzun te yi at Jesús swutz pasyon, txicliche' tzun cobox xna'n tan xmaye'n. At yi xtxu' Jesús tu jun titz'un. Ej nin at Lu'ch yi txkel Cleofas, tu Lu'ch Mat. ²⁶ Cho'n txiclij yi xtxu' Jesús xlaj jun scyeri yi e' ḥchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' Jesús te'j. Yi saje'n tilol Jesús wutz yi xtxu', itzun saj tloltz tetz:

—Na', yi yaj yi txiclij xlaju', ya'stzun ink'ajbil sbne' cyen.

²⁷ Ite'n nin saj tlola'tz tetz yi jun ḥchusbe'tza'tz:

—Yaj, yi xna'ne'j, ya'stzun k'ajbil atxu' sbne'-tz, —stzun Jesús tetz.

Kalena's tzun tk'ol yi jun ḥchusbe'tza'tz ama'l tetz Mariy tan najewe'n xe tetz ca'l.

Yi quime'n Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Itzun bantz yi wi't baje'n yi e'chk takle'na'tz, nin el xtxum Jesús tetz yi ja wi't bnix cyakil yi e'chk takle'n ta'n yi tz'iba'nt cyen yi tajwe'n tan bnol.

Bene'n tzun tloltz:

—Saktzi' na nicy'an.

²⁹ At tzun jun xaru' yi nojnak tan binagr. Cwe'n tzun mu'ij jun sponj tul yi a'a'tz, nin oc tak'le'ntz twi' jun tze' tan je'n pone'n le stzi' Jesús. ³⁰ Ma yi je'n stz'ubul Jesús yi jun jilwutz a'a'tz, nintzun taltz:

—Ja chin jepon te yi inmuni jalu', —stzun i!.^q

Na nin el tzaj yi jun yola'tz le stzi' yi saje'n ch'uypuj yi wi!. Ej nin quimich nin bantz.

Yi je'n kopol jun sanlar yi jak' teml Jesús

³¹ Itzun le junt eklok ya'stzun yi jun k'ej ujle'n. Cha'stzun te nk'era'tz cyajbil yi e' judiy yi nink tz'a'tij chiwankil yi ox alma'a'tz swutz pasyon tc'u'l yi jun k'ej ujle'na'tz, na ḥchiwutz cyetz chin xan nin yi jun k'eja'tz. Cha'stzun te, nin e' octz tan jakle'n tetz Pilat tan cawune'n i' tan wak'e'n quikan yi e'a'tz yi ate' wutz pasyon, nin tan chicwe'n tzaj. ³² Chibene'n tzun yi e' sanlar tan wak'e'n tkan yi bajx, nin tan wak'e'n tkan yi junt yi at nintz wutz jun pasyon xlaj Jesús. ³³ Poro yi cyopone'n te Jesús nsken quim te'tz. Cha'stzun te qui je chiwak'ul yi tetz tkan.

³⁴ Poro at tzun jun scyeri e' sanlar, nin je kopol jak' teml Jesús tan yi tetz lans. Yi lo'one'n yi jak' teml, nin el tzaj kojx chich' tu a!. ³⁵ Yi jun yi i'lon yi xtxolbile'j, ya'stzun yi jun yi na tzan tan stz'ibe'n cyen. Na el intxum tetz yi ya'stzun yi mero

^p 19.24 Sal 22.18. ^q 19.30 Sal 69.21.

bintzi, nin ba'n cyocsaju'. ³⁶Yi wi't bnixe'n yi e'chk takle'ne'j, ja el cu'n te yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Qui'c nin jun bakil yi wankil yi nink lje wak'u'n."³⁷Ej nin at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Yi e'a'tz yi kopon quen jak' teml, squile' cyera'tz junt tir wutz i' tzantzaj."³⁸

Yi mukxe'n Jesús

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸At tzun jun yaj yi na bi'aj Ḫep, aj Arimatea i!. Ewun cu'n xomij wi' te Jesús tan paj yi na xob i' scyetz yi e' judiy yi e' contr te Jesús. Yi wi't baje'n yi e'chk takle'ne'j, nintzun bentz swutz Pilat tan jakle'n permis tan cwe'n tzaj yi wankil Jesús ta'n nin tan bene'n tan mukle'n. Nintzun tak! Pilat ama'l tetz. Bene'n tzun Ḫeptz tan ticy'le'n yi wankil Jesús. ³⁹Ncha'tz Nicodemo, nin xomnin te Ḫep. Ya'stzun yi Nicodema'tz yi jilon tetz Jesús lak'bal. Cy'a'n mas oxc'al tu lajui liwr tz'ac'bil ta'n. I'tz mirra yuju'n tib tu áloe. ⁴⁰Cyoque'n tzun Ḫep tu Nicodemo tan tole'n quen xbu'k te wankil Jesús. Ncha'tz yi tz'ac'bil yi cy'a'n cya'n, nin oc cyak'ol te xbu'k. Ya'stzun cyulej, na ya'stzun chiestumbr yi e' judiy yi na quim jun alma!. ⁴¹Naka'jil yi ama'l kale je't Jesús swutz pasyon, at tzun jun tal ne'x lawor. Nin tul yi jun tal lawora'tz at tzun jun julil alma' yi kopij quentz. Ac'aj cunin kopxe'n. Ntaxk xconsij. ⁴²Cho'n tzun toque'n quen yi wankil Jesús, na nsken xe'tij yi jun k'ej ujle'na'tz yi chin xan nin ḥchitwutz yi e' judiy.

Yi titz'e'n junt tir Jesús ḥchixo'l alma'

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Itzun bantz, tc'u'l yi bajx k'ej te sman, chin jalchan nin, yi bene'n Lu'ch Mat stzi jul. Tal tz'o'tze't nin wuxtx'otx' yi tpone'n. Ma yi bene'n tilol, elnakt yi c'ub tzi jul. ²Lajke'l nin tzun bene'ntz tan talche'n stziblal kale atite't Simón Lu' tu yi junt ḥchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' te'j. Itzun taltz yi tpone'n:

—Ja el ticy'le'n wankil Kajcaw tju. Alo' nin mpone't, —stzun i' bantz.

³Tele'n tzaj tzun Lu'-tz tu yi junt ḥchusbe'tz Jesús, nin e' bentz tan tilwe'n.

⁴Lajke'l nin chibene'n chicabil. Poro yi junt, mas tcu'n tz'o'jkel swutz Lu'. Bajx cunin tpone'n i' stzi yi jul. ⁵Ma yi cwe'n c'o'lok tan tilwe'n quen tju, jalta'tz oc xmayiltz yi e'chk xbu'k yi oc nin toli'n te wankil Jesús. Poro qui oc i' tju. ⁶Ma tettz Lu', cyequen tu' i' tju tan xmaye'n. Ej nin ncha'tz i', til yi xbu'k yi at cyentz tju, ⁷tu yi su't yi nxcon te wi' Jesús. Apart nin pakij cyent wutz. ⁸Inti yi junt ḥchusbe'tz yi bajx topone'n, toque'n tzuntz tju. Xmay i' yi mbi cu'n bajij, nin tocsaj yi itz'e'n bant Jesús. ⁹Na ntaxk nin el chitxum tettz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal yi at titz'bil Jesús ḥchixo'l alma!. ¹⁰Chipakxe'nt tzun yi cob ḥchusbe'tza'tz.

Yi ḥchajol tib Jesús swutz Lu'ch Mat

(Mr 16.9-11)

¹¹Inti Lu'ch Mat, nin pakxijt stzi jul tan o'kl. Itzun te yi na ok'tz, nintzun c'o'e' quentz tan xmaye'n quen tju. ¹²Nin oc tilol cob ángel. Chin stum nin te be'ch cyetz. Cho'n c'olxche'-tz kale ocnak cyent yi wankil Jesús. Cho'n at jun kale ajnak nin yi wi' Jesús. Ej nin cho'n at junt stkan. ¹³Chijilone'n tzaj tzun yi e' ángel tettz:

^r19.36 Sal 34.20. ^s19.37 Zac 12.10; Ap 1.7.

—Xna'n, ¿imbi na awok'lej? —che'ch.

—Na nok', na ja ben ticy'le'n yi wankil Wajcaw tzone'j, nin qui na wil na' mpone't, —stzun Mat bantz scyetz.

¹⁴Na nin el tzaj yi yole'j le stzi' Mat yi xmayine'n cy'en wutz coc, nin ben tilol yi txiclij Jesús. Poro qui tech i' wutz yi ko ya'tz Jesús. ¹⁵Bene'n tzun jakol Jesús tetz:

—Xna'n, ¿imbi na awok'lej? ¿Na' na cëxtzan tan joyle'n?

Le wutz yi tajtza'kl Mat, ya'stzun yi q'uicy'lom yi tal ne'x lawora'tz. Cha'stzun te bene'n tlol tetz:

—Ta!, yi ko ilu' micy'an nin, tal tzaju' swetz na' mpone't tanu', bantz imbene'n tan ticy'le'n tzaj, —stzun Mat tetz.

¹⁶—iMat! —stzun Jesús.

Je'n tzun such'k'il tib Mat, nintzun taltz le yol hebreo:

—iRaboni! —stzun. (Yi na elepont yi jun yola'tz i'tz Wutzile'n Ta!).

¹⁷—Quil chin amac, na txe'n chimben tzaj kale atit Intaj. Poro quilo'k. Cun al scyetz yi e' witz'un yi at imbembil kale atit Intaj, yi Kataj tzituch', na yi weri inRyosil, ite'n nin iRyosila'tz, —stzun Jesús tetz.

¹⁸Bene'n nin ban Lu'ch Mat tan talche'n stziblal scyetz e' xchusbe'tz. Tal i' scyetz yi ja til i' wutz Jesús. Ej nin ncha'tz tal i' cyakil yi e'chk yol yi baj tlol Jesús tetz.

Yi je'n jobtuj Jesús xchixo'l yi e' xchusbe'tz

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Itzun bantz te yi akale'n te yi jun k'ejal's, nsken chicham quib yi e' xchusbe'tz xe jun ca'l. Nin jopij cu'n yi e'chk puert cya'n tan paj yi na chixob scyetz yi e' judiy, yi e' contr te Jesús. Je'n tzun jobtuj Jesús xchixo'l. Itzun taltz:

—Tak' tzaj Kataj yi banl tu yi tzatzin paz tzitibaj.

²⁰Yi wi't bene'n tlol yi yole'j, nintzun ben xchajol yi k'abtz tu yi jak' teml yi lo'onakt. Ma yi e' xchusbe'tz wi'nin chitzatzine'n yi quilol wutz Kajcaw Jesús.

²¹Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Tak' tzaj Kataj yi banl tu yi tzatzin paz tzitibaj. Cho'n tzimbne' tan ichakle'n nin tan xtxole'n yi balaj stziblal chi banak Intaj tan inchakle'n tzaj wetz tzone'j wuxtx'otx¹.

²²Cyaje'n cyen tzun juclul yi Espíritu Sant scye'j, nintzun taltz:

—Na chintzan tan tak'le'n cyen yi Espíritu Sant tzitetz. ²³Ej nin kol tzicuywok paj jun yaj, ncha'tz Intaj nsken cuy i' paj. Ej nin ko quil tzicuywok paj jun yaj, ncha'tz Intaj nsken bixe' yi quil scuy i' paj.²

Yi tele'n xtxum Maă̄ tetz yi bintzinin itz'ij junt tir Jesús

²⁴Inti Maă̄, yi yoă̄, qui'c i' at xchixo'l yi e' mas xchusbe'tz Jesús yi xchajol tib xchiwutz. ²⁵Nintzun cyal yi e' mas xchusbe'tz tetz:

—Maă̄, yi o' ketz ja kil wutz Kajcaw, —che'ch.

—Quil wocsaj chiyolu' ko quil wil yi ticy'le'n clawă̄ le k'ab. Ej nin quil wocsaj chiyolu' jalen cu'n yil tzimpit quen wi' ink'ab kale ocnakit yi clawă̄. Ej nin quil

¹20.23 Mt 16.19; 18.18.

wocsaj chiyolu' jalen cu'n yil tzimpit quen ink'ab jak' yi teml yi lo'onakt, —stzun Maă bantz.

²⁶Itzun yi tele'n wajxok k'ej, cwe'n tzun chichamol quib yi e' x̄chusbe'tz xe jun ca'l. Poro te yi jun tira'tz yi cwe'n chichamol quibtz, at tzun Maă x̄chixo'l. Yi puert chin lamij cunin tane'n, poro yi Jesús nin je' jobtuj x̄chixo'l.

—Quil cxbisunwok, —stzun i'!

²⁷Jilone'n nin tzuntz tetz Maă:

—Xmaycu'n ink'ab, nin pito'c tzaj wi' ak'ab tc'u'l yi q'uixpnakt. Ak'o'ctzaj ak'ab jak' wemil. Quil tzacabej ac'u'l swe'j, ma na ocsaj yi i ina'tz, —stzun Jesús tetz.

²⁸—Wajcaw, i ilu'a'tz inRyosil, —stzun Maă.

²⁹—Maă, ja bin awocsaj yi ja nitz'ij junt tir, poro jalen cu'n mawil inwutz. Poro mas tecu'n chibanl yi e' yi na cyocsaj inyol, nk'e'tz jalen cu'n na quil inwutz.

Yi tajbil yi jun yi banon cyen yi liwre'

³⁰I bin jalu', at wi'nin e'chk milawr yi bnixnakt tan Jesús x̄chiwutz yi e' x̄chusbe'tz, yi qui tz'iba'n tul yi liwre'. ³¹Poro ja cyaj intz'ibal cyakil e'chk xtxolbila'se'j bantz cyocsalu' yi Jesús ya'stzun yi Cristo yi Cy'ajl Ryos. Ej nin cyakil yi e' yil cyocsaj yi xtxolbila'se'j, x̄chicambok cyera'tz te yi jun itz'ajbil yi qui nin bajbsbe'n tetz.

Yi x̄chajol tib Jesús x̄chiwutz juk x̄chusbe'tz

21 ¹Itzun yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, x̄chajol tzun tib Jesús junt tir x̄chiwutz cobox x̄chusbe'tz tzi yi a' Tiberias. Nin je bane': ²At cu'n Simón Lu', tu Maă yi yoă, tu Natanael yi aj Caná cwent Galilea. Ej nin ncha'tz ate' yi e' cyl'ajl Zebedeo scyuch' cobt x̄chusbe'tz Jesús.

³Itzun bantz nin tal Simón Lu' scyetz:

—Ma jalu', yi in wetz, nchimben tan cayi'n.

—Ncha'tz bin o' ketz, nkaben bin te'ju', —che'ch e' mas.

Chibene'n tzuntz tzi a', nin e' octz tul jun barc tan cayi'n. Poro qui'c nin jun cay tx'amxijtz cya'n te jun ak'bala'tz. ⁴Ma yi saje'n xe cya'j, nin je' jobsal tib Jesús tzi a!. Poro qui el chixum tetz yi ko ya'stzun Jesús. Jilone'n nintzun Jesús scyetz:

⁵—Yaj, axwok jun c'oloj witz'un, ¿ja pe' tx'amxij cay ita'n? —stzun Jesús ban nin scyetz.

—Qui'i'c, —che'ch.

⁶—Jo'lwok nin bin yi ileb le isbal. Ej nin tx'amxok cay ita'n, —stzun Jesús scyetz.

I nin tzun cyuleja's. Nin quinin chixcye' tan je'se'n tzaj yi leb tan paj yi nsken noj tan cay.

⁷Itzun yi jun x̄chusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' i' te'j, nin ben tlol tetz Lu':

—I'tz wutzile'n Kajcaw.

Na nin tbit Lu' yi ya'stzun wutzile'n Kajcaw, toque'n tzun yi be'ch tetz. Nin ben c'oxol tibtz wi a' tan tpone'n chan te Jesús.

⁸Ma yi e' mas x̄chusbe'tz yi ate' tul barc e'chk cyaj te'n cy'ajaj tan cyopone'n tzi a!. Nin jutu'n tu' tane'n yi chileb cya'n xe a' na nojnak tan cay. ⁹Ma yi cycle'n pone'n tzi a!, nin ben chixmayil jun k'ak' yi cu'nak tunin jatx. Nin tib yi xtxak'ak'a'tz, at jun cay tu pam yi na tzan wotxe'n.

¹⁰—Cy'ajwok tzaj cobox cay yi ana' ntx'amx ita'n, —stzun Jesús scyetz.

¹¹Toque'n tzun Lu' tul yi barc tan pujle'n len yi leb. Nin icy' tzaj jutul wi puklaj, na nojnak tan cay. At xkanca'p cient tu ox cay tul yi leb poro qui katz.

¹²—Or itetz, kawank tetz tz'utze'n, —stzun Jesús scyetz.

Poro cya'l nin jun scyeri e' ḥchusbe'tz yi nink nimsaj c'u'l tan jakle'n tetz yi na' scyetz i!. Na nsken el chitxum tetz yi ya'stzun Kajcaw. ¹³Saje'n tzun ḥkansal tib Jesús scye'j, nin je tcy'al yi pam tan jatxle'n nin scyetz. Ncha'tz tulej i! yi cay.

¹⁴Ya'stzun yi toxi'n tir yi ḥchajol tib Jesús ḥchiwutz yi e' ḥchusbe'tz te yi titz'e'n i! ḥchixo'l alma'.

Yi jilone'n Jesús tetz Simón Lu'

¹⁵Yi wi't chiwane'n tetz tz'utze'n, nin ben jakol Jesús tetz Simón Lu':

—I bin jalu! Simón cy'ajl Jonás, ¿na pe' c̄xpēk' mas swe'j swutz yi je'j? —stzun Jesús tetz Lu'.

—Na, Ta', elnakt xtxumu' tetz yi na chimpek' te'ju', —stzun Lu'.

—Ko ya'tz, cun c'a'chwe' yi e' tal wawun, —stzun Jesús tetz Lu'.

¹⁶Bene'nt tzun jakol Jesús le ca'p tir:

—Simón, cy'ajl Jonás, ¿na nin pe' c̄xpēk' swe'j? —stzun Jesús tetz.

—Na Ta', sak cu'n swutzu' yi na chimpek' te'ju'.

—Ko ya'tz, quilo'k bin tan chipstore'n e' tal wawun.

¹⁷Bene'nt tzun jakol Jesús le toxi'n tir:

—Simón, cy'ajl Jonás, ¿na nin pe' c̄xpēk' swe'j?

Yi jakolt Jesús tetz Lu', ninin tzun bisun Lu'-tz tan paj. Nin ben tlotz tetz:

—Ta', sak cu'n cyakil swutzu', nin na el xtxumu' tetz yi na chimpek' te'ju'.

—Cun c'a'chwe' bin tal wawun. ¹⁸Ncha'tz swale' junt xtxolbil tzatz yi bintzinin tetz. Yi a᷑x tzaj xicy, ja aban yi awajbil. Nin a᷑x te'n nc'alon cyen yi ac'albil xe ac'u'l, nin a᷑x te'n ntxumun tetz yi na' nc'bene't. Poro yil tijin ac'u'l tz'elepon achich'bal ak'ab nin tz'ocopon junt tan c'alche'n cyen be'chatz. Nin nc'bën ticy'le'n tul junt ama'l, mpe nk'era'tzk awajbil tan abene'n.

¹⁹Ja xcon yi jun yola'tz tan Jesús bantz tele'n xtxum Lu' tetz yi mbi jilwutz quimichil sbajok te i!, tan jale'n mas k'ej Ryos.

—Poro quin, xomen tzaj swe'j, —stzun Jesús bantz tetz Lu'.

Yi jun ḥchusbe'tz yi wi'nin na pek' Jesús te'j

²⁰Bene'n nintzun ban xomok Lu'-tz te'j. Poro yi ticy'e'n xmayil wutz coc, xomt tzaj yi junt ḥchusbe'tz Jesús yi wi'nin na pek' te'j. Ya'stzun yi jun ḥchusbe'tz yi c'ole' quen xlaj Jesús tan wa'a'n. Nin jak tetz: “¿Na' scyetz i! yi jun yil jatxonu' Ta'?”

²¹Yi bene'n tilol Lu' yi xomij yi jun ḥchusbe'tza'tz, nintzun ben jakoltz tetz Jesús:

—Ta', ¿mbi sbajok te yi jun ḥchusbe'tzu'e'j?

²²—¿Mbi awetz tuch' ko ya'tz wajbil yi at nin i'-tz yil nu'l tajunt tir? Ntin awetz, xomen tzaj swe'j.

²³Tan tu' yi yol yi tal Jesús, nin e' oc e' ḥchusbe'tz tan xtxumle'n yi qui'c quimbil yi jun ḥchusbe'tza'tz. Poro qui tal Jesús yi qui'c quimbil. Ntin tal: “¿Mbi awetz tuch' ko ya'tz wajbil yi at nin i! yil nu'l tzaj?”

²⁴ Yi jun ḫchusbe'tza'tz, ya'stzun yi jun yi na tzan tan xtxole'n cyakil e'chk xtxolbile'j, nin ya'stzun yi jun yi cu' stz'ibal e'chk xtxolbila'tze'j. Ej nin sak skawutz ketz yi bintzi yi yol i' yi na tal.

²⁵ At wi'nin e'chk takle'n yi banak Jesús. Yi nink tz'oc stz'ibe'n cyakil cu'n, qui lo' ljal ama'l wi munt tan colche'n tircu'n. Ntina'tz cuntu' cobox inyol.

YI MBI CU'N BANAKE' YI E' APOSTL

1 ¹I bin jalu' ta' Teófilo, tul yi bajx liwr yi ben intz'ibal teru', ya'stzun kale bene't intz'ibal cyakil yi mbi cu'n ban Jesús, nin yi mbi cunin chusu'nil baj tlol. ²Na ja cu' intz'ibatz cyakil e'chk xtxolbil yi mbi cu'n banak Jesús jetz yi xe'tle'n i' tan chichusle'n wunak, jalen yi taje'n tcyaj'. Poro te yi ntaxk aj, e' cyaj cyen cawul yi e' tetz apostl. Tan porer yi Espíritu Sant cyaj cyen tlol cyakil yi puntil scyetz yi mbi tajwe'n tan chibnol. ³Na quim i', nin itz'ijunt tir, nin ḫchaj tib ḫchiwutz yi e' apostla'tz. Itz'enle'n ḫchajol tib i' ḫchiwutz, nin ja xcon wi'nin techl ta'n tan ḫchajle'n yi bintzinin itz' i'. Na ala' tir ḫchaj tib i' ḫchiwutz tul ca'wnak k'ej. Ncha'tz tal i' yi ḫe'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n wuxtx'otx'.

⁴Ej nin yi ntaxk aj i' tcyaj' e' baj cyaj cyen cawul yi e' apostla'tz, nin je yol i'e'j:

—Quil cxe'lwok Jerusalén, tajwe'n yil tzich'iw yi jun yi at tulbil, yi suki'nt tan Kataj, chi walnak tzitetz. ⁵Na le coboxt k'ej cxabajok bautizar tan yi porer yi Espíritu Sant, na yi je'n a' ḫchiwi' wunak tan Wa'n Bautist, a' tu' xcon ta'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi taje'n Jesús tcyaj'

⁶Itzun yi e' yi ate'-tz nintzun e' octz tan jakle'n tetz:

—I bin jalu' Ta!, ɔi pe' te yi tiempe'l yil tak'u' ama'll sketz yi o' aj Israel tan kacawune'n? —che'ch tzun tetz Jesús.

⁷Stza'wel tzun Jesús chiyol, itzun taltz:

—Nk'e'tz tajwe'n tan tele'n itxum tetz yi tona' tz'ul yi jun tiempa'tz, na ntin Kataj ilol tetz, na ntin i' ajcaw te'j. ⁸Poro yil cu'ul yi Espíritu Sant tzite'lj, stk'e' i' yi tetz porer tzitetz. Nin tzitzole'wok cyakil yi e'chk takle'n yi ja itil swe'j. Na cxocoponwok tetz instiw tzone'lj Jerusalén, tu cyakil Judea tu Samaria. Nin ncha'tz xconkwok tetz instiw bene'n tzi'n wi munt, —chij Jesús bantz scyetz.

⁹Yi wi't baje'n yolo Jesús yi e'chk yola'sel'j nintzun ajtz tcyaj'. ḫchiwutz cunin yi e'a's yi taje'n i' tcyaj'. Nin oc jopxujtz tc'u'l noc sbak'.

¹⁰Ej itzun te yi taje'n i' tcyaj' nin te yi c'ablche' nin yi e' apostl tan xmaye'n, chije'n tzun jobtuj cob yajtz ḫchixo'l, sak cu'n be'ch cyetz. ¹¹Itzun cyal yi cob yaja'tz:

—Axwok aj Galilea, ɔnxac na ixmaywok nin tcyaj'? na yi Jesúsel'j yi mma'l ticy'le'n tcyaj', tz'ult, quib yi tane'n i' yi mma'l tcyaj', inin tane'na's yil tz'ult, —che'ch cob yaja'tz bantz.

Yi je'n txa'ij xel Judas

¹²Cyaje'n quen tzun yi ju'wtza'tz yi na bi'aj Olivo cyak'un yi e' apostl. Cho'n tzun cyopone'ntz Jerusalén. Na naka'j cu'n xo'l. Ni'cu'n tkanil tu yi na tal yi ley yi at cu tan xo'mbel jun yaj le jun k'ej ujle'e'n.

¹³Ma yi cyopone'n, chije'n tzuntz le ca'p chup kale najlche't. Ej nin yi e' yi ate'-tz it'z: Lu', Jacow, Wa'n, Le᷑, Li'p, nin Ma᷑. Ncha'tz ate' Bartolomé nin Te'y. Ncha'tz at Jacow yi cy'ajl Alfeo, tu Simón jun scyperi e' yi na xom chiwi' te yi partir yi na bi'aj cananista, tu Judas yi titz'un Jacow. Ya'stzun e' yi ate'-tz.

¹⁴Cyakil yi e'a'tz junit ban cyajtza'kl tan nachle'n Kataj. Ilenin ya'stzun na chib'an cyetz. Nin at e' xna'n ḫchixo'l. At Mariy yi xtxu' Jesús scyuch' yi e' titz'un Jesús.

¹⁵Itzun bantz yi tele'n cobox k'ej nintzun e' cham quib e'chk jun cient tu junak lo' kajwutz tan nachle'n Kataj. Je'n tzun txiclok Lu' ḫchixo'l, itzun taltz scyetz:

¹⁶"E'u' kajwutz, ja el cu'n te'j yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi talnak Luwyi tan porer yi Espíritu Sant. Na i' a'lon cyen yi mbi sbajok te Judas, yi q'uil chibe' yi e' tz'amol tetz Jesús. ¹⁷Yi jun Judasa'tz i' jun kuch' banak. I' klo' jun apostl. Nin i' klo' jun ske'j te yi ak'une'j. ¹⁸Poro yi i' tetz ja xom te yi tetz tajbil, na ja lok' jalaj tx'otx' te yi pwok yi ncambaj te yi til. Nin cho'n quime'n i' tul yi jalaj tx'otx'a'tz. Ej nin yi bene'n mal yi c'u'l ninin je' katz, nin el tzaj kop yi lasu' wuskil. ¹⁹Ej nin yi quibital cyakil yi e' wunak yi ate', nintzun oc yi bi' yi jun luwara'tz cya'n tetz Acéldama. Yi na elepont, i'tz: 'Jamel ḫch'el jun yaj.' ²⁰Ncha'tz ja el cu'n te yi tz'iba'nt cyen le liwr Salmos yi na tal:

'Tajwe'n yil nume' cyen yi tetz ca'l,
nin yi cya'l jun snajank txe!'

Ncha'tz tz'iba'nt cyen:

'Apart tz'icy'an nin ju' yi tetz munl.'

²¹"Cha'stzun te e'u' kajwutz tajwe'n yil tz'oc xel i!. Poro tajwe'n jun scyperi e' yi xomche' nin ske'j, te yi at tzaj Jesucristo skaxo'l. ²²Tajwe'n jun yi at nin i' yi je'n a' twi' Kajcaw, jalen cu'n yi taje'n i' tcyaj. Na tajwe'n yil tz'oc jun scyperi yi e'a'tz tetz kuch' tan xtxole'n yi jun cu'n itz'nak Jesús ḫchixo'l alma!", stzun Lu' bantz scyetz.

²³Je'n tzun chitxa'ol cobtz, i'tz Ti'᷑ tu ḫep, yi ncha'tz na bi'aj Barsabás, nka Justo. ²⁴Cyoque'n tzun cyakil yi e'a's yi ate' tan nachle'n Kataj, itzun cyalz: "Ma jalu' Ta', na tilu' yi mbi na icy' chic'u'l cyakil wunak. ḫchaje'u' bin sketz yi na' scyetz jun scyperi coba'tz yi ja je' xtxa'olu', tan toque'n tetz ḫchakumu', ²⁵nin tan toque'n tan banle'n yi ak'un yi ncyaj xtx'akbal Judas, yi jun yi ja wi't opon le tetz ama'l tan ḫchojle'n yi til yi njuch," che'ch tzun bantz tul chi'oración.

²⁶Toque'n tzun tx'ilu'ntz scye'j yi coba'tz. Cho'n tzun toque'n lajptz te Ti'᷑. Nin ninin tzun oc i'-tz tajjal yi coblaj apostl.

Yi cwe'n mule'n yi Espíritu Sant

2 ¹Itzun yi tucumule'n yi jun k'ej yi na bi'aj Pentecostés, tircu'n tzun yi e' kajwutzat'z chichamo'n quib tul jun ntzi' ama'l. Nin junit ban yi cyajtza'kl. ²Ej nin te yi c'ol᷑che' xe jun ca'l'a'tz, nin ben quibital jun jincane'n tcyaj. I cunin yi na jincan jun chin wutzile'n cyek'ek!. Nin cho'n tocompone'n xe ca'l'kale ate't. ³Je'n tzun jobtuj jun takle'n ḫchixo'l. I cunin k'ak' tane'n. Nin cu' xitul tib tan

toque'n lac'p ñchiwi' yi e' yi ate'-tz. ⁴Ya'stzun yi toque'n lac'p yi Espíritu Sant te cyalma' chicyakil cu'n. Nin tan porer yi Espíritu Sant e' xcy'e' tan yolche'n jujun jilwutz yol. Ej nin quib yi yol yi tak' yi Espíritu Sant scyetz, inin yola'tz nchiyoltz.

⁵Itzun te yi jun k'ejal'tz, ate' tzun wi'nin judiy yi ate'-tz Jerusalén yi na' cuntu' e' baj saje't bene'n tzi'n wi munt. Nin yi e'a's na cyek len ñchi' Ryos.

⁶Ej itzun yi quibital yi e' wunaka'tz yi jun jincane'na'tz, nintzun e' saj nil kale ate't yi e' apostl. Quinin el chitxum tetz yi mbi cunin na bajij, na chijunalen cu'n ben quibital yi na chitzan yi e' apostl tan yol le cyetz chiyol. ⁷Baj cyele'n tzun yabtz te'j. Itzun cyaltz squibil quib:

—Yi e'a'tz yi na chijilone'j e' cu'n aj Galilea. ⁸Poro ñxe'n tzuntz yi ba'n na a'w yi ketz kayol cya'n, na apart len yi kayol? ⁹Na ate' aj Partia skaxo'l, nin ate' aj Media; nin ate' aj Elam, nin ate' aj Mesopotamia. Nin at e' yi cho'n nchibaj saj Judea tu Capadocia tu Ponto. Nin at e' yi cho'n nchisaj Asia. ¹⁰Nin at e' yi cho'n nchisaj Frigia nin Panfilia, nin Egipto. Nin at e' yi cho'n nchisaj tulak e'chk ama'l cwent Libia yi at swutz cyen yi ama'l Cirene. Nin at judiy yi cho'n nchisaj Roma. Ej nin at wi'nin aj Roma yi najlche' tzone'j yi e' judiy nka yi ja cyocsaj quib tetz judiy. ¹¹Ncha'tz at e' yi cho'n nchisaj Creta nin Arabia. Poro clar cunin na kubit scye'j le ketz kayol cyakil yi e'chk milawr yi bnixnak tan Ryos, —che'ch tzun.

¹²Wi'nin tzun cyele'n yab te cyakil yi xtxolbil yi bajij, nintzun baj chijakol squibil quib.

—¿Mbi na elepont yi xtxolbil yi na chitzan tan xtxole'n?

¹³Poro at e' yi ntin tze'e'n na chiban nintz.

—E' lo' kbarel, —che'ch.

Yi toque'n Lu' tan xtxole'n yi yol Kataj le jun k'ej Pentecostés

¹⁴Je'n tzun txiclok Lu'-tz ñchix'o'l yi junlaj apostla'tz, nin chin wi' nin i' bantz tan yol scyetz yi e' wunak yi ate'-tz:

“E'u' jun c'oloj aj Judea, scyuch' yi e'u' yi e'u' aj tnum Jerusalén, na waj yil quibitu' nin yil tz'el chitxumu' tetz yi xtxolbil yi swale' scyeru'. ¹⁵Nk'e'tz o' kbarel chi na cyal cobox ñchix'o'lu', na ana' beluj ch'ich', jalchan. ¹⁶Yi xtxolbile'j yi na chitzanu' tan xmaye'n, i'tz yi tz'iba'nt cyen tan Joel yi elsanl stzi' Ryos tentz. ¹⁷Na je yol Kataje'j:

‘Yi txant tan tucumule'n yi wi'tzbil k'ejalal,
swak'e' inEspíritu scyetz cyakil wunak.

Nin chocopon chinitxajil tan xtx'olche'n xo'l tan porer yi Espíritu Sant.

Nin ñchijilonk e' xicy yi tz'ocopon ñchajol tib e'chk techl ñchiwutz.

Ncha'tz ñchijalok e' tijlc'u'lal yi ñchiwutzic'yaje' e'chk balaj wutzic'y.

¹⁸Swak'e' inEspíritu scyetz yi e' inchakum yaj,
nin scyetz yi e' inchakum xna'n,
nin chocopon tan xtx'olche'n xo'l yi inyol.

¹⁹Sbnixk e'chk milawr wa'n tcyaj,
nin tzinchaje' e'chk techl tzone'j wuxtx'otx'.

At wi'nin e' ñchiquimok.

Wi'nin k'ak' sbne' tu sib.

²⁰Xcyek tan jople'n yi wutz k'ej.

Nin tz'o'tz nin tu' sbne' bene'n tzi'n.

Chin cyak nin sbne' wutz yi xaw, chi tane'n chich'.

Na ya'stzun sbajoktz te yi ntaxk ul yi jun chin wutzile'n k'ej yil tz'ul tzaj Kajcaw.

²¹ Poro cyakil yi e' yi na cu' chitz'i tan na'wse'n yi bi' Kajcaw, ḥchic laxok cyera'tz, 'stzun Ryos banak cyen.

²² "Ma jalu' e'u' jun c'oloj xonl k'ajtzun Israel, quibit tzaju' yi xtxolbile'j yi swale' scyeru': Na el chitxumu' tetz yi ak'ijt yi k'ej Jesús yi aj Nazaret tan Kataj Ryos. Nin na el chitxumu' tetz tan yi e'chk milawr yi banak i' ḥchixo'lu' tan yi porer Ryos.

²³ Poro yi e' cyeru' ja ben chijatxolu' ḥchik'ab yi e' mal nak, tan je'n cya'n wutz pasyon, nin tan cwe'n chibiyol. Tan yi xtxolbila'se'j ja el cu'n te'j yi txumijt cyen tan Ryos tentz, na ya'stzun xtxumbe'n tetz tan bene'n ḥchik'ab yi e' mal nak bantz cwe'n biyij. ²⁴ Poro nin jetzaj junt tir ta'n ḥchixo'l alma!. Na quinin xcy'e' yi quimichil te'j.

²⁵ Ncha'tz tz'iba'nt cyen tan Luwi y i ya'stzun sbajoktz te Jesús. Na ye yol i'e'j:

'Ilenin na wil wutz Kajcaw,
na cho'n at i' le insbal tan qui incabel inc'u'l te'j.

²⁶ Cha'stzun te na tzatzin yi walma'!

Nin na wak' ink'ajs bil tetz.
Ej nin wi'nin na chintzatzin te'j.
Na tz'itz'ok junt tir inwankil,
na cho'n k'uklij inc'u'l te'j yi ya'stzun tulej i'.

²⁷ Wi'nin na chintzatzin,

na quil cyaj cyen walma' xetze',
nin quil k'ay inwankil,
na wi'nin na pek' i' swe'j,
na in yi ḥchakum yi wi'nin ok'le'n inwutz ta'n.

²⁸ Nternin tzatzink walma', na ḥchinna jank te'ju'!

Ej nin ya'stzun cyajnak yolol Luwi te Jesús.

²⁹ "Ma jalu' e'u' intanum, chin tajwe'n cunin yil wal yi mero claril scyeru'. Yi xtxolbila'tz yi tz'iba'nt cyen qui na jop k'ajtzun Luwi, na yi i' tetz ten quim, nin mukxnak, nin atit nin yi nichil kale mukxnakit i'. ³⁰ Poro yi Luwi i' jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos, nin elnak xtxum i' tetz yi at tocbil jun xonl i' tan cawu'n, na ya'stzun alijt cyen tan Ryos tetz. Nin yi juna'tz i'tz yi Cristo. ³¹ Ej nin yi talol Luwi yi yole'j ni'cu'ntz chi ilijtk ta'n yi stz'itz'ok junt tir yi Cristo. Cha'stzun te cyaje'n cyen tlol i' yi quil cyaj cyen talma' Cristo xetze', nin yi quil k'ay yi wankil. ³² Nin jun cu'n ja itz'ijt junt tir Jesús tak'un Ryos ḥchixo'l alma!. Ej nin o' stiw te'j. ³³ Poro jalu' cho'n at i' le sbal Ryos nin at tetz k'ej, nin ja wi't ak'lij yi Espíritu Sant tetz yi suki'nt tan Kataj tetz. Ej nin yi xtxolbil yi na chitzanu' tan tilwe'n nin tan tbite'n ske'j, i'tz yi porer yi Espíritu Santa'tz yi mmak'on sketz. ³⁴ Inti k'ajtzun Luwi, quinin aj tcyaj, poro ja cyaj tlol i' yi ya'stzun sbajok te Jesús:

'Ja tal yi wutzile'n Kataj Ryos tetz Wajcaw:

C'olchen cu'n tzinxlaj,

³⁵ jalen cu'n yil cho'c yi e' acontr wa'n tzak! awukan.'^a

³⁶ "Ma jalu', cyakil yi e'u' intanum aj Israel, ok yi yole'j le chiwi'u' yi na wal nin scyeru'. Yi Jesús yi quim cyanu' wutz pasyon, ya'stzun yi jun yi ja oc tan Ryos tetz ajcaw, nin tetz Cristo," chij Lu' bantz scyetz wunak.

^a 2.35 Sal 110.1.

³⁷Itzun yi quibital yi e' wunak yi yola'se'j, nintzun oc lac'puj jun chin bis scyetz.

Bene'n tzun chijakoltz tetz Lu', nin scyetz yi e' mas apostl:

—Ma jalu', e'u' katanum, ¿mbi tzun tajwe'n tan kabnol ketz? —che'ch.

³⁸—Chitx'ixe'nu' cyajtza'klu', nin ba'n je' a' xchiwi'u' tan bi' Jesucristo, bantz stzaje'n quilu', stk'e' tzun Ryos yi Espíritu Sant scyeru!. ³⁹Na cyakil yi suki'nt tan Kataj i'tz tetz cyeru' nin scyetz yi e' chinitxajilu!. Nin ncha'tz i'tz cyetz yi e' yi ate' joylaj, nin cyetz yi e' yi na taj Kataj Ryos che' xchak tzaj, —chij Lu' bantz scyetz.

⁴⁰Nin nk'e'tz ntina'tz baj tlol scyetz, ma na ncha'tz tal mas xtxolbil scyetz. Je yol i'e'j:

—Chijoye'u' puntil tan tele'n tzaj chijatxol quibu' scye'j yi e' mal wunake'j, tan qui tule'n chicawsu'.

⁴¹Wi'nin tzun e' cyocsaj yi xtxolbil yi baj xtxolil Lu', nin baj je' a' xchiwi!. Te yi jun k'ej'a'tz at lo' ox mil wunak yi e' octz tajjal yi e' yi k'uklij chic'u'l te Cristo.

⁴²Quiwixe'n nintzun e' bantz tan yi chusu'n yi cyak! yi e' apostl scyetz. Nin nternin na che'l na cho'c yi na chicham cu'n quib tan nachle'n Kataj, nin yi na chimol cu'n quib tan wa'n.^b

Yi cyajtza'kl yi e' ac'aj creyent

⁴³Wi'nin tzun cyele'n yabtz te e'chk milawr yi baj chibnl yi e' apostl. ⁴⁴Junit tzun cyajtza'kl ban chicyakil yi e' yi k'uklij chic'u'l, nin junit ban chimebi'l. ⁴⁵Na at e' yi ja ben chicy'ayil chimebi'l, nin ja cyak! yi jamel scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz. ⁴⁶Ej nin cyakil nin k'ej ate'-tz wutz k'anil yi ca'l Ryos. Ej nin junit tane'n cyajtza'kl. Nin tzatzin cu'n na chimol cu'n quib tan wa'n xe'ak chica'l. ⁴⁷Ncha'tz na cyak! chik'ajsbil tetz Ryos. Nin chumbalaj nin e' bantz xchiwutz cyakil wunak. Ej nin cyakil nin k'ej at e' yi ncho'c tajjal cmon. Na Ryos nchichakon tzaj yi e' yi tzan chiclaxe'n.

Yi tule'n yos tu jun co'x tkan

3 ¹Itzun bantz yi topone'n yi oril tan nachle'n Kataj, ox ch'ich' cwe'n k'ej, nintzun e' ben Lu' tu Wa'n tan nachle'n Kataj le templo. ²Ncha'tz nin opon ticy'le'n jun yaj yi co'x tkan. Tetz nin i'-tz yi titz'e'n. Na cyakil nin k'ej cho'n na cyaj cyen i' swutz yi sawanil yi templo yi na bi'aj Chin Yube'n Nin. Cho'n na cyaj cyen i'-tz tan jakle'n rmosum scyetz yi e' wunak yi na cho'c le templo.

³Itzun yi bene'n tilol i' chiwutz Lu' tu Wa'n yi cyule'n tzi templo, bene'n tzun c'uchul jun rmosum scyetz. ⁴Bene'n tzun chixmayil Lu' tu Wa'n, itzun ben tlol Lu' tetz:

—Xmayin tzaj sketz.

⁵Xmayine'n nin tzuntz scyetz, na chij lo' tetz i' yi ko rmosum tz'ak'lok tetz.

⁶Poro bene'n tzun tlol Lu' tetz:

—Qui'c or cy'a'n wa'n, nin qui'c sakal. Ntin yi at swuch' swak'e' tzatz: Tan bi' Jesucristo yi aj Nazaret, txiclije'n, nin xon.

⁷Bene'n tzun Lu' tan stz'amle'n yi k'ab nin je' xticbal. Jalcunin quiwixe'n yi tkan. ⁸Cy'a'nt nin tz'itpu'n ta'n yi je'n txiclok, nintzun xom quen i' scye'j Lu' tu Wa'n le templo. Ba'nt na xon i'. Nin ba'nt tz'itpu. Nin octz tan tak'le'n k'ajsbil

^b2.42 Yi griego na tal: "Tan pi"xe'n cu'n yi pam"; 1 Co 11.24.

tetz Ryos. ⁹Nin cyakil wunak i'lon tetz yi ba'nt xon i', nin na tzan i' tan tak'le'n yi k'a'jsbil tetz Ryos. ¹⁰Wi'nin tzun cyele'n yabtz te'j, na nin quil yi ya'stzun yi aj rmosuminal yi na c'ole' cu'n tzi puertil yi templo, yi na bi'aj Chin Yube'n Nin.

Yi toque'n Lu' tan xtxole'n yi yol Ryos le galer yi cy'anl te yi templo.

¹¹Wi'nin tzun cyele'n yabtz scye'j Lu' tu Wa'n, na xom quen tunin yi jun co'xa'tz scye'j yi na chixon le templo. Cyakil cumin tzun wunak e' baj ben niltz scye'j le galer yi na bi'aj Tetz Salomón.

¹²Ma yi tilol Lu' yi cyakil wunak na chitzan tan chixmaye'n, nintzun taltz scyetz: "E'u' intanum aj Israel, ɿmbi tzuntz na che'l yabu' te yi yaje'j? ɿMbi tzun na chixmayin tzaju' sketz? Na nk'e'tz ik tan ketz kaporer, nin nk'e'tz ik tan tu' yi chin tz'aknako' cu'n swutz Ryos yi ba'nt xon yi yaje'j. ¹³Poro yi puntil i'tz: Yi chiRyosil Abraham tu Isaac nin Jacow scyuch' yi e' ketz kamam, i' mmu'lсан vos tu yi yaje'j. Ej nin yi jun Ryosa'tz i te'nin i'a'tz na kocsaj ketz. Nin ya'stzun yi Ryos yi ak'on k'ej Jesús yi tetz Cy'ajl. Ej nin yi Jesúsa'tz ya'stzun yi jun yi mben chijatxolu' tk'ab Pilat, nin yi quinin nchicujiyu' tan tele'n liwr. ¹⁴Wech na chin sant nin i'. Qui'c mu'x til. Poro yi e' cyeru' ja chic'chu' tan tele'n liwr jun biyolnak. ¹⁵Ej nin cu' chibiyolu' Jesús yi ak'ol teri itz'ajbil. Poro Ryos je'san tzaj junt tir i' ḫchixo'l alma!. Nin yi o' ketz o' stiw te'j. ¹⁶Ma jal' tan porer yi jun Jesúsa'tz mu'le't vos tu yi yaje'j yi na quil tzaju' yi ba'nt xon. Na Jesús mak'on yi walor i' tan k'ukewe'n c'u!. Nin tan tu' yi nk'uke' c'u! te Jesús ja ul vos tuch!, nin sak ḫchiwutzu' yi ya'tz mban.

¹⁷"Poro ja quim Jesús cyanu' tan paj yi xupsnak cyajtza'klu!. Nin ncha'tz tane'n yi chibajxomu' quinin pujx cya'n yi mbi i ila'tz na chiban. ¹⁸Poro tan tu' yi quimichil yi ban i' ja el k'ab Ryos te yi alijt cyen ta'n scyetz yi e' elsanl stzi' i' tentz. Na alijt cyen cya'n yi tajwe'n tan tijol yi Cristo q'uixc'uj. ¹⁹Cha'stzun te chitx'ixpe'nul' cyajtza'klu!, nin quil cyenu' yi e'chk ajtza'kl cachí, bantz stzaje'n yi quilu!. ²⁰Nin ko ya'tz chibana' t'zul tzun yi jun balaj tiempa'tz. Na t'zul ḫchakol Ryos yi Cristo, yi Jesús scye'ju!, yi jun yi bixba'nt tan tule'n. ²¹Poro jal' chin tajwe'n cumin tan ta'te'n i' tcyal', jalen cu'n yil nuc'xij cyakil yi at bene'n tzi'n. Na ya'stzun yi alijt cyen tan Ryos scyetz yi e' elsanl stzi' i' sajle'n tunintz. ²²Na je yol Moisés yi talnak scyetz yi e' aj Israel: 'Jepon xtxa'ol Kajcaw yi kaRyosil junt elsanl stzi' i' ḫchixo'l!, chi wutane'n wetz. Nin tajwe'n yil quibitu' yi mbi cu'n stale' i!. ²³Na cyakil yi e' yi quil quibit yi mbi stale' yi jun elsanl stzi' Ryosa'tz, sotzel chiwutzbne', chij Moisés banak cyen.

²⁴"Na cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos tentz ja chitxol yi at tulbil yi tiemp yi ato' tul jalu!. Ncha'tz Samuel ite'n nin xtxolbila'tz tal i!. Ej nin cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos yi e' jal yi nsken quim Samuel, ncha'tz e' cyetz cyal yi sbajok yi e'chk takle'ne'j yi na bajij tul yi tiemp yi ato' tul jalu!. ²⁵Na alijt cyen cyak'un yi nk'e'tz ntin tetz cyetz ma na ncha'tz tetz cyeru!. Nin i'tz tan tak'one'n ba'n sketz kacyakil cu'n. Na je talnak Ryos tetz Abraham: 'Tan a᷇, Iwak' wit imbanl squibaj cyakil jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt.' ^c ²⁶Ja tzun wi't saj ḫchakol Ryos yi tetz ḫchakuma'tz, nin bajx mmu'l ḫchakol skaxo'l ketz tan cyaje'n cyen kilol yi e'chk kajtza'kl cachí bantz jale'n kabani," chij Lu' bantz scyetz.

Lu' tu Wa'n ḫchiwutzy yi e' wi' banl wi' tetz tnun

4 ¹Itzun te yi na chitzane't Lu' tu Wa'n tan yol scyetz yi e' wunak cyopone'n tzun nil yi e' pale' tu chijepil yi e' wart cwent yi templo scye'j. Nin ncha'tz

^c 3.25 Gn 12.3.

yi e' sadusey e' opon nil scye'j. ² Na wi'nin ḥchi'che'n chic'u'l scye'j Lu' tu Wa'n tan paj yi na chitzan tan chichusle'n wunak, nin tan xtxole'n scyetz yi at itz'e'n junt tir tan tu' yi itz'nak Jesús ḥchixo'l alma'. ³ Chitx'amxe'n tzun Lu' tu Wa'n nin e' octz cya'n xetze!. E' oc cyen tu' lamij na nsken cu' k'ej. ⁴ Poro wi'nin e' cyocsaj yi xtxolbil yi nsken tal Lu!. E'chk o' lo' mil yaj yi cyocsaj.

⁵ Itzun le junt eklok, nintzun chicham quib cyakil yi e' ajcaw, scyuch' yi e' wi' banl wi', nin scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés le tnum Jerusalén. ⁶ Ncha'tz e' opon Anás yi wi'tz pale', tu Caifás tu Wa'n nin Alejandro, nin cyakil yi e' mas chixonl yi e' wi'tz pale'. ⁷ Cwe'n tzun chitxicbal Lu' tu Wa'n chinicy'al, nin e' octz tan jakle'n scyetz:

—¿Mbi jilwutz porer nxcon ita'n tan tulse'n yos tu yi jun yaj yi co'x? ¿nka mbi' bi'ajil nxcon ita'n tan banle'n yi jun jilwutz milawra'tz? —che'ch scyetz.

⁸ Saje'n tzun tlol Lu' scyetz tan porer yi Espíritu Sant:
—I bin jalú' e'u' ajcaw tetz yi katnumil, nin e'u' wi' banl kawi' yi o' xonl k'ajtzun kamam Israel. ⁹ Ntyo᷑ bina'tz yi ncho'cu' tan jakle'n sketz yi ḥe'n mbrix yi jun ba'n te yi jun tal prow yaj yi yabi'᷑, nin yi ḥe'n mmu'l yos tuch!. ¹⁰ Na je bin mbane'j: Ba'n quibit tzajú' e'u' kabajxom, nin cyakil e'u' katanum. Yi yaj yi txiclij tzone'je'j, qui'ct yab, ja wi't ul yos tuch!. Poro tan bi' Jesucristo yi aj Nazaret, yi jun yi je'nak chipajolu' swutz pasyon, yi jun yi itz'ij junt tir ḥchixo'l alma', i' mu'lisan yos tuch' nin ba'nt xon jalú'. ¹¹ Na yi Jesús'a'tz, ya'stzun yi jun yi c'ub tane'n yi qui ma'wij wutz cyanu' yi e'u' bnol ca'l tane'n. Poro jun cu'n, ja xcon i' chi na xcon yi bajx c'ub yi na cu' le xtx'u'c jun ca'l. ¹² Ej nin cya'l nin junt yi nink xcy'e' tan kacolpe'n tk'ab e'chk kil, na qui'c nin junt yi ak'ijt tan Ryos yi nink xcy'e' tan kacolpe'n, —chij Lu' bantz scyetz.

¹³ Itzun yi quilol yi quinin na chixob Lu' tu Wa'n tan yol, nintzun e' el yabtz scye'j. Na nin el chitxum tetz yi e' tu tal sloj wunak. Na nk'e'tz chusijche', poro nin ul tx'akx chic'u'l yi xomnake' te Jesús. ¹⁴ Qui'ct nin tzun ben cyalol tetz Lu' tu Wa'n na qui'c rmeril tan jale'n quil, na qui'c nin junt yi ak'ijt tan Ryos yi nink xcy'e' tan kacolpe'n, —chij Lu' bantz scyetz.

¹⁵ Chicawune'n nin tzuntz scyetz Lu' tu Wa'n tan cycle'n tzaj jun tkuj ḥchixo'l yi cmon. Nintzun e' baj jilon cu'ntz squibil quib. ¹⁶ Itzun cyaltz:

—I bin jalú' ḡmbil che' kulej? na bintzinin i'tz jun chin milawr yi mbrix cya'n. Nin ja wi't quil cyakil wunak yi ḥe'n mmu'l yos tu yi yaje'j. Qui'c rmeril yi nink kal yi qui'c mbajij, —che'ch tzun squibil quib. ¹⁷ —Che' kaxo'wse' tu' tan cya'l chitxol wit yi jun bi'aja'tz, nin tan qui bene'n lo'on yi jun stziblala'tz ḥchixo'l cyakil wunak, —che'ch bantz.

¹⁸ Che' chichakol tzun junt tir yi Lu' tu Wa'n nin cyal scyetz, yi qui'c rmeril tan chiyolol, nin tan chitxolil yi mbi eka'n tan Jesús. ¹⁹ Poro bene'n tzun chitza'wel Lu' tu Wa'n yi chiyol:

—Cho'ku' tan xtxumle'n yi ko ba'n yil kaxom te cyeru' chica'wlu' nka i te yi ca'wl Ryos. ²⁰ Na qui'c rmeril yi qui'k katxol yi e'chk xtxolbil yi kilnak tan kawutz, nin qui'c rmeril yi qui'k katxol yi e'chk xtxolbil yi kubitnak, —che'ch tzun Lu' tu Wa'n scyetz.

²¹ Itzun yi e' wi' banl wi' yi wi't baje'n chixo'wsal Lu' tu Wa'n, cycle'n tzun chitzakpultz. Na cya'l jale't quil tan chilo'one'n. Ncha'tz quinin e' oc tan chibiyle'n tan tu' yi na chixob scyetz cyakil wunak. Na cyakil yi e' wunak na

chitzan len tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos tan yi milawr yi mbnx. ²²Na nsken el ca'wnakix yob yi qui na xon yi jun yaja'tz yi mmu'l yos tuch!.

Yi chic'uchul yi e' creyent chichamil tan xtxole'n yi yol Kataj

²³Itzun yi cyele'n liwr, nintzun e' opontz scye'l e' cyuch!. Nin baj chitxolil cyakil yi mbi cu'n a'lchij scyetz cyak'un yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' wi' banl chiwi' cyakil yi e' judiy. ²⁴Ma yi quibital cyakil yi puntil, junit tzun ban yi cyajtza'kl tan nachle'n Kataj, itzun cyaltz tul chi'oración: "Kajcaw, i ilu'a'tz yi Ryos yi bnol tetz yi tcyaj tu yi wuxtx'otx' tu yi mar, tu cyakil yi bene'n tzi'n. ²⁵Ej nin cyajnak cyen stz'ibal Luwiyi yi ñchakumu' yi xtxolbile'j yi talnaku' tetz tan porer yi Espíritu Sant:

'¿Mbi xac na chinil quib yi e' wunak?

'¿Mbi xac yi na chitzane't tan xtxumle'n e'chk takle'n yi qui'c na tak'?

²⁶Na ja je' chimolol quib cyakil yi e' ajcaw yi ate' bene'n tzi'n wi munt tan contri'n te Kajcaw yi kaRyosil,

nin te yi jun yi bixba'nt ta'n tan tule'n tan kacolpe'n.'

²⁷"Ja bin el cu'n te yi xtxolbila's yi alij cyen Ta', na bintzin ja cu' chichamol quib Herodes tu Poncio Pilato tzone'l scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy, nin scyuch' yi e' katanum aj Israel tan contri'n te Cy'ajlu', yi Jesús yi wi'nin xanil, nin yi bixba'nt tanu' tan kacolpe'n. ²⁸Ej nin yi cyoque'n yi e' wunaka'tz tan contri'n te Cy'ajlu', ja el cu'n te yi txumijt cyen tanu', nin yi alij cyen tanu'.

²⁹"Ma jal' Ta', na chitzan tan kaxo'wse'n, poro tak' tzaju' kachamil tan xtxole'n yi yolu' na yi o' ketz o' ñchakumu!. ³⁰Ncha'tz tak' tzaju' yi poreru' tan kaxcyewe'n tan tulse'n yos scyuch' yi e' yabi'ë, nin tan kabnol e'chk milawr tan bi' Jesús yi Cy'ajlu', yi jun yi wi'nin xanil," che'ch bantz tul chi'oración.

³¹Itzun yi stzaje'n wi' chi'oración ninim yucan yi ama'l kale chichamone't quib tan porer Ryos. Nin baj oc len lac'p yi Espíritu Sant tetz cyalma!. Nin mas tcunin saj chichamil tan xtxole'n yol Kataj.

Junit ban chimebi'l chicyakil cu'n

³²Cyakil yi e' yi k'uklij chic'u'll te Ryos junit ban cyajtza'kl nin junit ban chitxumu'n. Cya'l nin jun a'lon yi tetz cun tu'k yi at tuch!, ma na ja chich'ey len quib squibil quib. ³³Jale'n nin tzun ban chichamil yi e' apostl tan xtxole'n yi ñe'n titz'e'n junt tir Jesucristo ñchixo'l alma!. Nin tak' Kataj banl squibaj. ³⁴Qui'ct nin jun na sotz c'u'ltz ñchixo'l. Na yi e' yi at wi'nin chitz'otx' na chic'ay nin jun pië, nin yi e' yi at cobox chica'l na chic'ay nin jun, ³⁵nin na opon yi jamel cya'n ñchiwutz yi e' apostl. Ma yi e' apostl na baj chijatxol scyetz yi e' yi qui'c chiwa!. ³⁶At tzun jun yaj yi na bi'aj ñep, poro nin oc cyak'ol yi e' apostl junt bi'-tz. Bernabé tzun cyulejtz. (Yi na elepont yi jun bi'aj i'tz aj ich'eyanl.) Yi jun yaja'tz i' jun xonl Leví, nin i' jun aj Chipre. ³⁷Bene'n tzun c'ayil i' jalaj xtx'otx' nin opon tcy'al yi jamel ñchiwutz yi e' apostl.

Ananías tu Safira

5 ¹At tzun jun yaj yi na bi'aj Ananías. Nin Safira bi' yi txkel. Nintzun ben chic'ayil jalaj chitz'otx!. ²Poro jun tzun chiwutz bantz tu yi txkel tan cabse'n cyen noc yi jamel yi tx'otx!. Ma yi mas, ya'stzun yi ben tcy'al Ananías tan tak'le'n

scyetz yi e' apostl, chi ntina'tz nink jamel yi tx'otx'a'tz. ³Yi tpone'n Ananías swutz Lu', nintzun tal Lu'-tz tetz:

—Ananías, ¿mbi tzuntz mawak' ama'l tetz Bayba'n, yi ncu' atxumul yi wi awak' tetz yi Espíritu Sant? Na ja cyaj cyen acabsal noc te yi mero jamel yi tx'otx'.

⁴Bintzi, awetz yi tx'otx' yi ntaxk ac'ay, nin awetz klo' yi jamel yi mac'ay. Poro ¿nxac mawak' ama'l te jun ajtza'kla'tz? Na nk'e'tz cho'n ncu' ajalul yi wi awak' tetz jun wunak ma na cho'n ncu' ajalul wi awak' tetz Ryos.

⁵Yi tbital Ananías yi yole'j, saje'n tzun colpujtz, nintzun aj makij yi xewtz. Ma yi e' mas wunak wi'nin chixobe'n yi quibital yi xtxolbila'se'j.

⁶Ej itzun te yi nsken wi't quim Ananías nintzun e' oc cobox xicytz tan tole'n cu'n wankil tul jun xbu'k nin e' bentz tan mukle'n.

⁷E'chk oxix nin lo' or yi mukxl'e'nix Ananías yi tule'n tzaj yi txkeltz. Qui'c nin mu'l'x tal tetz tajal yi mbi cu'n bajij te chmil. ⁸Toque'n tzun Lu' tan jakle'n tetz:

—Safira, al tzaj swetz, ¿ya'tz nin pe' mbene't yi tx'otx' ita'n chi yi ntal yi awuchmil?

—Ya'tz nin bin ta', —chij Safira.

⁹—Bit nin yi e' yi na chitencan tzi'n. Ya'stzun yi e' yi ja ñcha'k tan mukle'n yi awuchmil. Nin ncha'tz aä, ñquimok nin cäben ticy'le'n cya'n. Na ¿nxac mo'c iyol te'j tan pile'n yi Espíritu tetz Kajcaw?

¹⁰I nin tzun bana'stz, na te yi ite'n nin tkuja'tz saje'n colpuj Safira swutz Lu', nin aj makij yi xew. Nin nsken quim i' yi cyocompone'n yi e' xicy. Nintzun el tzaj quicy'altz. Nin e' ben tan mukle'n xlaj yi chmil. ¹¹Toque'n tzun lac'p jun chin xo'w scyetz cyakil yi cmon creyent, nin scyuch' cyakil yi e' yi baj quibital yi jun xtxolbila'tz.

Yi bnixe'n wi'nin e'chk milawr

¹²Ma yi e' apostl wi'nin milawr mbnx cya'n ñchixo'l wunak. Ej nin cho'n na chicham quib cyakil yi e' creyent le galer yi na bi'aj Tetz Salomón, yi at cwent yi templo. ¹³Poro cya'l nin jun scyetz yi e' mas wunak yi nquiwitx c'u'l tan tocompone'n ñchixo'l. Na wi'nin jale'n chik'ej yi e' apostl ñchiwutz cyakil wunak. ¹⁴Wi'nin tzun ñch'uye'n tajjal yi cmon, na wi'nin e' cyocsaj yi yol Kajcaw Jesús. Quin tech nin yaj nin quin tech nin xna'n yi cyocsaj. ¹⁵Ncha'tz wi'nin yabi'x baj el tzaj ticy'le'n tbe' cyak'un yi e' wunak. At e' yi ate' wi'ak chisoc, na yi cyajbil i'tz tan ticy'e'n cu'n yi mujil Lu' squibaj, bantz tule'n yos scyuch!. ¹⁶Ncha'tz at wunak yi cho'n nchisaj lakak e'chk tnum yi at naka'jil Jerusalén. Cy'a'n yabi'x cya'n, scyuch' yi e' yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil. Nintzun ul len yos scyuch' chicyakil cu'n.

Yi chiq'uixpe'n Lu' tu Wa'n

¹⁷Itzun yi wi'tz pale' nintzun jal jun chin chi'ch c'u'lal tetz scyuch' yi e' sadusey yi xomij chiwi' te'j. ¹⁸Cyoque'n tzuntz tan chitz'amle'n yi e' apostl, nin e' octz cya'n xetze!. ¹⁹Poro lak'bal tule'n jun ángel cwent Kajcaw tan jakle'n yi puertil yi xetze!, nintzun e' baj el liwr. ²⁰Itzun tal yi ángel scyetz:

—Quibene'nk le templo nin txolwok scyetz cyakil wunak yi ñe'n ljal yi ac'aj itz'ajbil cya'n, —stzun yi ángel bantz scyetz.

²¹Yi wi't quibital yi yola'se'j nintzun e' ajtz. Nin yi tule'n skil nintzun e' octz tan chichusle'n wunak le templo.

Itzun te yi na chitzan cyetz tan xtxole'n yi yol Ryos le templo, chichamol tzun quib yi wi'tz pale', scyuch' yi e' xomij chiwi' te'j, nin scyuch' cyakil yi e' wi' banl chiwi' yi e' aj Israel. Ma yi chichamol quib nintzun ben chimantar tan quicy'le'n tzaj yi e' apostl yi ate' xetze' tane'n. ²²Poro yi cyocompone'n yi e' aj tx'amij xetze', cya'l junt at xetze'. Chipakxe'n tzaj tzuntz tan talche'n stziblal scyetz yi e' wi'tz pale'. ²³Itzun cyaltz:

—Ma jalu' e'u' kawutzile'n, yi nkopon xetze' lamij cyakil cu'n. Ncha'tz txiclc'e' nin yi e' q'uicy'lom stzi'ak e'chk puert. Poro yi nko'c xetze' cya'll at, —che'ch bantz.

²⁴Yi tbital yi jepil wart cwent yi templo, nin yi tbital yi wi'tz pale' yi chiyol yi e' ajtx'amij, quinin el chitxum tetz yi mbi sbajok nin yi na'l tzajpont wi!. ²⁵I cunin na chitzan tan txumu'n yi topone'n jun tan talche'n scyetz:

—Yi e' yaj yi e' oc cyanu' xetze' ewt, cho'n ate' cye'tz le templo tan chichusle'n wunak, —stzun yi juna'tz bantz.

²⁶Chibene'n tzun chijepil yi e' wart scyuch' yi e' aj tx'amij, tan chichakle'n. Penin sk'il chisaje'n chimoxol, na nin cyek ñchi' yi e' wunak yi xomij chiwi' scye'j yi e' apostl. Na ko tzun ñe'n cho'c yi e' wunak tan chic'oxle'n tan c'ub. ²⁷Ma yi cyopone'n scye'j yi e' wi' banl wi', nintzun e' cu' txicba'ntz ñchiwutz. Toque'n tzun yi wi'tz pale' tan jakle'n scyetz:

²⁸—I bin jalu' ¿qui pe' nkal tzitetz tan qui't itxolil yi mbi eka'n tan yi jun yaja'tz? Poro quinin mo'c te iwi'wok na ja wi't baj quibital cyakil wunak yi ichusu'n. Ncha'tz na cxtzanwok tan talche'n yi o' nkabiyon cu'n yi yaja'tz.

²⁹Bene'n tzun tlol Lu' tu yi e' mas apostl:

—Mas tajwe'n yil kaban tane'n yi tajbil Ryos, swutz yi cyajbil wunak. ³⁰Na yi chiRyosil yi e' kamam kate', i' nje'san tzaj yi Jesúsa'tz ñchixol' alma', yi jun yi nje' chipajolu' wutz pasyon tan biyle'n cu'n. ³¹Nin Ryos te'n nin mmak'on k'ej i', na cho'n c'olchij i' le sbal, nin ja oc ta'n tetz wi'tz bajxom, nin tetz colol ketz. Ya'stzun tulej Ryos bantz je'n katx'ixpul yi kajtza'kl tan jale'n cuybil kapaj yi o' aj Israel. ³²Ej nin yi o' ketz o' stiw te'j. Ncha'tz yi Espíritu Sant yi na tak! Ryos scyetz cyakil yi e' yi na cyek ñchi' i', i' stiw te'j, —stzun Lu' scyetz.

³³Poro yi quibital yi e' pale' yi xtxolbila'se'j nintzun chi'ch mas chic'u'l scye'j nin klo' e' octz tan chibiyle'n cu'n. ³⁴Poro nintzun je' txiclok jun scyeri yi e' parisey yi wi'nin k'ej yi na bi'aj Gamaliel, nin cawuntz tan cycle'n jun tkuj yi e' apostl ñchixol'. ³⁵Bene'n tzun tlol i' scyetz yi e' mas pale':

—E'u' intanum, or quilu' yi mbi'tz yi na chitzanu' tan xtxumle'n scye'j yi e' yaja'tz. ³⁶Na ulk tx'akx chic'u'l' yi mbi banak Teudas. Na yi i' tetz tocsaj tib nim. Nin ja lo' chixom cyaj cient wunak te i'. Poro yi cwe'n biyij, ja tzun che'l xit yi e' yi e' xom te'j. ³⁷Ncha'tz yi xone'n tiemp nin yi je'n yi censo ite'n nin bana's te yi junt yaj yi na bi'aj Judas yi aj Galilea. Na quin tech nin wunak xom chiwi'-tz te'j. Poro yi cwe'n biyij, e' baj len xit cyakil yi e' yi xom chiwi' te'j. ³⁸Cha'stzun te, ba'n tcu'n qui'c cyaj cyenu' scye'j. Nin quil che' chixuxu'. Na ko tetz tu' wunak yi ajtza'kl yi na chitzan tan xtxole'n, tz'elpon c'u'l. ³⁹Poro ko tetz Ryos, quil chixye'u' tan xite'n. Ej nin lastum yi ko cho'n na chitzanu' tan oyintzi' tu Ryos, —stzun Gamaliel bantz scyetz.

⁴⁰Ba'n tzun ban yi xtxumu'n Gamaliel ñchiwutz. Chichakxe'n tzun yi e' apostl nin e' oc tan chibiyle'n tan xicy'xab. Ma yi wi't chilo'one'n, nintzun

e' octz tan chicawe'n tan qui't chitxolil yi mbi eka'n tan Jesús. Kalena's tzun cycle'n tzakpu'ntz. ⁴¹ Ma yi cycle'n yi e' apostl x̄chiwutz yi wi' banl wi', wi'nin chitzatzine'n, na nin jal chik'ej swutz Ryos tan tu' yi nchitij q'uixc'uj tan paj yi baj chitxolil yi mbi eka'n tan Jesús. ⁴² Qui'c nin jun k'ej yi najk chuje' tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan Jesús yi i' yi Cristo. Na cyakil nin k'ej ja chitxol le templo nin lakak e'chk ca'l.

Yi chibixewe'n juk diácono

6 ¹ Itzun bantz yi x̄ch'uye'n tajjal yi cmon creyent, nintzun jal mu'x tal oyintzi' x̄chixo'l yi e' creyent griego scyuch' e' creyent hebreo tan paj yi qui na ak'l ij x̄ch'eybil cyetz yi e' xma'lca'n griego, yi quimnak quichmil. ² Chichakxe'n tzun yi e' creyent cyak'un yi e' apostl, itzun cyaltz scyetz:

—Quil sc'ul yil kil cyen yi xtxole'n yi yol Ryos tan jatxle'n x̄ch'eybil cyetz yi e' xma'lca'na'tz. ³ Cha'stzun te e'u' kajwutz, chisicy'e'nu' juk yaj x̄chixo'l' tan chixcone'n te yi ak'una'tz. Tajwe'n tan je'n txa'l'ij juk balaj yaj yi nojnak cyalma' tan yi Espíritu Sant nin yi tz'aknak cu'n e' tu chitzumu'n. ⁴ Ma yi o' ketz, kocopon il tan nachle'n Kataj, nin tan xtx'olche'n xo'l yi yol i'.

⁵ Yi quibital yi e' mas kajwutz yi xtxolbila'se'j, tircunin tzun e', e' tzatzin te'j. Nintzun je' chitxa'ol Esteban, jun yaj yi k'uklij c'u'l te Kataj Ryos, nin yi nojnak talma' tan yi Espíritu Sant. Ncha'tz Li'p tu Próculo, nin Nicanor, tu Timón, tu Parmenas, tu Laë, yi jun aj Antioquía yi cho'n xomij wi' te ketz kacstumbr yi o' judiy. ⁶ Cyopone'n tzun ticy'le'n yi e' yaja'tz x̄chiwutz yi e' apostl. Nintzun je' cyak'ol yi e' apostl chik'ab x̄chiwi', nin e' octz tan nachle'n Kataj squibaj.

⁷ Wi'nin bene'n lo'on yi stziblal yi yol Kataj, nin wi'nin x̄ch'uye'n tajjal yi cmon creyent Jerusalén. Ncha'tz wi'nin pale' cyocsaj yi yol Kataj.

Yi xtx'amxe'n Esteban

⁸ Inti Esteban i'tz jun yaj yi nternin k'uklij c'u'l te Kataj. Nin tan yi banl tu porer Kataj bnix wi'nin e'chk milawr ta'n x̄chixo'l wunak.

⁹ Cyoque'n tzun cobox tan wak' ib tu Esteban. Yi e'a'tz e' cwent yi sinagoga kale na chibenakit yi e' yi na chibi'aj Elnake! Liwr. Ncha'tz at cobox tkan aj Cirene, nin cobox tkan aj Alejandría tu cobox aj Cilicia nin cobox aj Asia. Cyakil yi e'a'tz e' oc tan wak' ib tu Esteban. ¹⁰ Poro quinin tzun e' xcy'e' te'j na yi Espíritu Sant ak'ol tetz yi tajtza'kl i!. ¹¹ Cyoque'n tzun yi e'a'tz tan tak'le'n xo'c scyetz cobox tkan wunak tan cyalol yi ja quibit yi na tzan Esteban tan jisle'n Moisés tu Ryos. ¹² Tan yi ajtza'kla'tz e' xcy'e' tan tocse'n chic'u'l cyakil wunak, na nin cyal yi contr Esteban te Ryos. Ncha'tz e' xcy'e' tan tocse'n chic'u'l yi e' wi' banl wi' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Chibene'n tzun cyakil yi e'a'tz tan stz'amle'n Esteban. Ma yi xtx'amxe'n cya'n, nin ben quic'yaltz x̄chiwutz yi e' wi' banl wi'. ¹³ Ncha'tz at e' stiw yi opontz cya'n yi la'jil cu'n xcon cya'n tan tak'le'n til Esteban. Je cyale'j:

—Yi yaje'j quinin na tane' tan jisle'n yi katemplo yi wi'nin xanil, nin qui na tane' tan jisle'n kaley. ¹⁴ Ej nin ja kubit yi ntal i!: “Yi Jesús yi aj Nazaret cupon x̄ch'ukil yi katemplo, nin jepon xtx'ixpul yi chusun yi cyajnak tk'ol Moisés sketz, stzun,” —che'ch bantz.

¹⁵ Ma yi bene'n chixmayil yi e' wi' banl wi' yi ate'-tz yi wutz Esteban, i cunin wutz jun ángel tane'n.

Yi jilone'n Esteban tan colol tib

7 ¹Bene'n tzun jakol yi wi'tz pale' tetz Esteban:

—¿Bintzi pe' cyakil yi yole'j yi na chitzan wunak tan talche'n?

²Bene'n tzun tlol Esteban scyetz:

“E'u' wutzile'n nin e'u' intanum, quibit tzaju' yi xtxolbil yi swale' scyeru!. Yi at tzaj k'ajtzun kamam Abraham Mesopotamia, yi ntaxk najan i' Arán, xchaj tib kaRyosil swutz i', yi kaRyosila'tz yi wi'nin k'ej. ³Itzun tal Ryos tetz: ‘Il cyen yi atanum, nin ilwe' cyen yi e' axonl, nin ba'n cëben tul junt tnum yi tzinchaje' tzatz,’ stzun Ryos bantz tetz.

⁴“Cyaje'n cyen tzun tilol i' yi ama'l cwent yi e' Caldeo. Nin cho'n bene'ntz tan najewe'n le tnum Arán.

“Ma yi quime'n yi taj, nintzun icy' tzaj tcy'al Ryos le tnume'lj kale najlcho't jalu!. ⁵Poro quinin tetzaj i' squierk mu'x tal te yi ama'le'j yi suk Ryos tetz. Na quinin tetzaj i' squierk mu'x tal chi na jop jalaj kukan. Wech na suki'nt tan Ryos tetz, nin scyetz yi e' nitxajil i' yi ntaxk tzaj jal nitxajil. ⁶Nin ncha'tz tal Ryos tetz: ‘Yi e' amam chocopon tetz awer nak tul junt tnum, nin chocopon tetz chiesclaw yi e' aj tnuma'tz, nin xchibuchlok cyaj cient yob.’ ⁷Poro ncha'tz tal Ryos: ‘Che' incawse' yi e' wunaka'tz le jun tnuma'tz kale chibene't pres. Nin tzan tzaj tlen chelu'l junt tir wa'n xchik'ab. Nin chocopon tan inc'u'laje'n tul yi ama'le'j.’

⁸Ncha'tz suk Ryos junt xtxolbil tetz Abraham, nin tan xchajle'n yi tz'eleon k'ab i' te'j, ja tak! i' jun ca'wl tetz Abraham yi tajwe'n tan bnol i' yi circuncisión. Nin tajwe'n tan bnol tane'n i' scyuch' cyakil yi e' xonl. Ma yi tele'n tiemp ja jal jun nitxajil Abraham yi Isaac bi!. Ej nin le waxoki'n k'ej nintzun bajij circuncidar i'-tz. Ncha'tz ite'n nin ban Isaac te tetz cy'ajl yi na bi'aj Jacow. Nin ncha'tz ite'n nin ban Jacow scye'lj yi coblaj tetz cy'ajl, yi ya'stzun yi e' kamam.

⁹“Ma yi tele'n tiemp, yi e' kamam kate'a'tz nin chi'ch chic'u'l te yi quitz'un yi na bi'aj Xep. Nin ben chic'ayil scyetz yi e' aj Egipto. Poro xomij nin yi banl Ryos te Xep. ¹⁰Na nin oc Ryos tan colche'n tk'ab e'chk il. Nin ja jal k'ej i' swutz Faraón, yi rey tetz Egipto, na nin oc i' tetz chijepil najal Faraón scyuch' cyakil yi e' aj Egipto.

¹¹“Itzun yi cwe'n jun chin wutzile'n we'lj le tnum Egipto nin Canaán, wi'nin tzun q'uixc'uj ate' cu'nt yi e' kamam kate' tan paj, na qui'c chiwa' njal.

¹²“Ma yi quibital Jacow yi at ixi'n jalen Egipto, nintzun e' ben xchakol yi e' kamam kate' tan ticy'le'n. Ya'stzun bajx tir quikan. ¹³Poro jalen yi ca'p tir quikan kalena's tzun xchajol tib Xep xchiwutz yi e' stzicy. Nin ya'stzun yi techal yi rey Faraón chiwutz yi e' xonl Xep.

¹⁴“Bene'n tzun mantar Xep tan quic'y'le'n tzaj yi taj, cyuml yi e' stzicy i', tumil cyakil chinajal yi ate' len Canaán. I'tz oxc'al tu o'laj chixone'n. ¹⁵Cha'stzun te yi tpone'n Jacow Egipto, kale quime't i' scyuch' yi e' mas kataj cy'e'x. ¹⁶Nin yi xone'n tiemp taje'n tzaj tzun ticy'le'n chiwankil tan tule'n Siquem. Cho'n chicwe'n mukij le jun ama'la'tz yi lok'nak Abraham scyetz e' cy'ajl Hamor.

¹⁷“Itzun yi txant tan tpone'n yi tiemp tan tele'n k'ab Ryos te yi suki'nt ta'n tetz Abraham, nsken wi't chipuc'un yi e' aj Israel jalen Egipto.

¹⁸“Ma yi tele'n tiemp, apart tzun junt rey octz tan chicawe'n yi e' aj Egipto. Poro qui tajske'n yi junt reya'tz wutz k'ajtzun Xep. ¹⁹Cha'stzun te toque'n yi jun

reya'tz tan chisuble'n nin tan chibuchle'n e' katanum. Na, oc i' tan banle'n puers scyetz tan tele'n chijo'lil chinitxa' yi inak cu'n chitz'ij, bantz chiquime'n.²⁰ Ej nin te yi tiempa'tz ya'stzun yi titz'e'n Moisés. Chumbalaj nin i' yi titz'e'n. Ej nin ja chixcye' yi e' taj xtxu' tan tewe'n xe chical' tetz ox xaw.²¹ Ma yi cyaje'n cyen col'i'n tan quime'n klo', nintzun nojcyen yi me'l Faraón te'j. Nin saj tcy'al, nin octz tan ḫch'uyse'n, chi ik tal nin i' bantz.

²² "Itzun yi ḫch'uye'n, nintzun chuslij te cyakil yi cyajtza'kl yi e' aj Egipto. Na chin tz'aknak cu'n i' bantz tan yol, nin chin list nin i' tan banle'n alchok e'chk takle'n.

²³ "Ma yi stz'ake'n ca'wnak yob tan Moisés, nintzun ul tx'akx tc'u'l tan chixajse'n yi e' tetz tanum yi e' aj Israel yi ate'tz le tnuma'tz.²⁴ Nin yi tpone'n kale ate't nintzun tiltz yi na tzan buchle'n jun aj Israel tan jun aj Egipto. Toque'n tzun Moisés tan colche'n yi jun aj Israela'tz. Ej nin junawes cwe'n biyol i' yi jun aj Egipto.²⁵ Na le wutz tajtza'kl Moisés yi sken el chitxum yi e' tetz tanum yi xconk i' tan Ryos tan cyelse'n liwr ḫchik'ab yi e' aj Egipto. Poro yi e' aj Israel quinin el chitxum tetz.

²⁶ "Itzun le junt eklok, noje'n pon tzuntz scye'j cob tanum i' yi na choyintzin squibil quib. I klo' taj i' yi nink chibansaj quib, na je ben tlol scyetz: 'Yaj, ḫnac na ibiywok itib? na itanum itib,' stzun i' scyetz.²⁷ Poro itzun yi aj paj scyetz yi cob yaja'tz a'lon nin tetz Moisés: '¿Na! mmak'on ama'l tzatz tan awoque'n tetz ajcaw skibaj, nin tan pujle'n kaxo'l?'²⁸ ¿Na pe' awaj chin abiy cu'n chi awulej yi aj Egipto ewt?' stzun i' bantz tetz Moisés.²⁹ Yi tbital Moisés yi yola'se'j, nin el xtxum tetz yi nsken el xit yi stziblal yi quim jun aj Egipto ta'n, nintzun el ojktz. Cho'n tzun tpone'n i' le tnum Madián tan najewe'ntz. Awer nak i' bantz ḫchixo'l yi e' aj Madiána'tz. Nin ya'stzun jale't cob cy'ajl i'.

³⁰ "Ej itzun yi tele'nt ca'wnak yob, ḫchajol tzun tib yi ángel tetz Ryos swutz i' le jun ama'l tz'inunin tu', naka'jil yi wutz Sinaí. Cho'n ḫchajol tib xo'l xak jun tal pucuj tze' yi na tzan k'a'kl.³¹ Yi bene'n tilol, nintzun el yabtz te'j. Nintzun oc ḫkansal tib noct tan xmaye'n. Bene'n tzun tbital yi yol Kajcaw:³² 'I ina'tz in chiRyosil yi e' ataj cy'e'x, in Ryosil Abraham, in Ryosil Isaac, nin in Ryosil Jacow,' stzun Ryos bantz. Poro yi Moisés wi'nin lucnewe'n tan xo'w nin quinin nimsaj c'u'll tan bene'n xmayil.³³ Saje'n tzun tlol Kajcaw tetz: 'Cy'ajwe' len axajab, na wi'nin xanil yi ama'l kale txiclquixe't.³⁴ I bin jalu', na wil yi chin q'uixc'uj nin ate' cu'nt yi e' wetz inme'l incy'ajl jalen Egipto. Na na wit yi na chitx'ayne'. Ja bin chincu'ul tan chicolpe'n. Nin na waj yil cxben Egipto tan chicolpe'n, chij Ryos bantz tetz.

³⁵ "Poro te yi at tzaj Moisés Egipto, quinin a'wij wutz cyak'un yi e' tetz tanum, na cyalnak tetz: '¿Na! nmak'on ama'l tzatz tan awoque'n tetz ajcaw skibaj, nin tan pujle'n kaxo'l?' che'ch.

"Poro ilenin ja ben chakij junt tir Moisés tan porer yi ángel, na ya'stzun tajbil Ryos tan bene'n tan chicolpe'n yi e' tetz tanum yi ate' Egipto, nin tan toque'n i' tetz chibajxom.³⁶ Ej nin ya'tz nin bantz na i' e' icy'ane'l tzaj yi e' kamam kate' jalen Egipto. Ej nin wi'nin e'chk milawr bnix ta'n Egipto. Nin ncha'tz bnix milawr ta'n wi yi Cyak Mar, nin ncha'tz le ama'l yi tz'inunin tu'. Ej nin wi'nin e'chk milawr bnix ta'n tul yi ca'wnak yob yi e' a'tij tul e'chk ama'l a'tz.³⁷ Ncha'tz ite'n nin Moisésa'tz a'lon scyetz yi e' kamam yi sjalok junt elsanl stzi' Ryos. Je yol i'e'j:

'Sjalok junt elsanl stzi' Ryos ḫchixo'lu', chi wutane'n wetz. Nin tajwe'n yil quibitu' cyakil yi stale' i', stzun Moisés banak.³⁸ Nin ncha'tz ite'n nin Moisésa'tz yi a'tij ḫchixo'l yi e' kamam kate' le ama'l tz'inunin tu'. Ej nin ite'n nin Moisésa'tz yi jilon tetz yi ángel tetz Ryos wi'wtz Sinaí. Ej nin i' tz'amón te yi xtxolbil yi na tal yi ḫe'n na jal kutz'ajbil. Ej nin ja cyaj cyen stz'ibal tetz ketz.

³⁹"Poro yi e' kamam kate' quinin cho'c c'ulutxum jak' ca'wl i', ma na e' oc tan telse'n k'ej. Ej nin ja klo' chipakxij junt tir jalen Egipto.⁴⁰ Na nin cyal tetz Aarón: 'Na kaj yil sbanu' cobox karyosil tan bajxe'n skawutz, na yi jun Moisésa'tz yi o' elsan tzaj Egipto alo' mbent,' che'ch bantz.⁴¹ Cyoque'n tzuntz tan banle'n jun teblal jun ne'x wacx. Nin yi bnixe'n nin e' octz tan toye'n chitx'ixwatz swutz. Wi'nin chitzatzine'n cyentz te yi juna'tz yi cu' chibnol.

⁴²"Cha'stzun te e' cyaje'n cyen tilol Ryos, bantz chibnol yi cyetz cyajbil. Nin e' octz tan c'u'laje'n yi e'chk tx'uml yi at tcyaj'. Na ya'stzun yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos:

'Axwok aj Israel,

lastum yi quinin itak'wok itx'ixwatz swetz,

tul yi ca'wnak yob yi ncxonwok le ama'l tz'inunin tu'!

⁴³ Ma na ja ben ipalol yi iteri iryosil yi na bi'aj Moloc,
tu yi teblal yi junt iryosil yi i'tz tx'uml yi ocnak bi' ita'n tetz Refán.
Ej nin ja cxo'cwok tan palche'n yi e'chk teblala'tz yi bnixnak ita'n tan
c'u'laje'n.

Cha'stzun te tan paj yi jun itajtza'kla'tz yi ncu' itxumul cxelepon inlajul.

Nin cho'n cxoponwok swutz len Babilonia,' stzun Ryos banak cyen.

⁴⁴"Ncha'tz yi ate' tzaj yi e' kamam kate' le ama'l yi tz'inunin tu' ja bnix yi jun mantiala'tz cya'n kale najewe't Ryos. Ej nin yi jun mantial ya'stzun yi jun mantial yi Ryos ncauwun tetz Moisés tan banle'n. Nin ja bnix ta'n quib yi teblal yi chajlij tetz.⁴⁵ Ej nin ite'n nin mantiala'tz yi cy'a'n tan Josué yi quic'y'e'n tzaj wi a' Jordán. Ej nin ite'n nin mantiala'tz yi ul cyak'un tul yi luware'j kale najlche't yi e' awer nak sajle'n yi e' el lajul Ryos, bantz chinajewe'n yi e' kamam kate' tul. Ej nin ja xcon yi jun mantiala'tz jalen te yi tiemp tetz rey Luwiy.⁴⁶ Ma yi jale'n k'ej k'ajtzun Luwiy swutz Ryos nintzun octz tan jakle'n ama'l tetz, tan bnol junt ca'll Kataj Ryos, yi Ryosil kamam Jacow banak.⁴⁷ Poro quinin ak'lilj ama'l tetz, ma na Salomón je'san tetz yi jun ca'l'a'tz.⁴⁸ Poro na el katxum tetz yi nk'e'tz cho'n najlij yi ketz kaRyosil, yi wi'nin k'ej, tul jun ca'll yi wunak tu' bnol tetz. Na je bin yi tz'iba'nt cyen tan jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos tentz:

⁴⁹ 'Yi tcyaj', ya'stzun inc'olchbil.

Nin yi wuxtx'otx', ya'stzun tujbil wukan.

¿ᬁe'n tzun bnix jun inca'l ita'n tetz wujbil?

⁵⁰ Na in bin bnol tetz cyakil yi e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n,' stzun Ryos banak cyen.

⁵¹"Ncha'tz yi e' cyeru' —chij Esteban scyetz— qui'c nin pakbe'n tetz te cyajtza'klu'. Na chin tze'tzuj nin te cyalma'u'. Nin chin chcan nin chiwi'u'. Na ncha'tz e'u', e'u' contr te yi Espíritu Sant, quib yi banake' yi e' kamam kate' sajle'n.⁵² Na ḫna' nin scyetz jun scyeri yi e' elsanl stzi' Ryos tentz yi quinin ncho'c yi e' chimam chite'u' tan buchle'n? Na ja cho'c tan chibiyle'n cyakil yi e' yi chitxolnak yi tulbil yi jun ḫchakum Ryosa'tz yi qui'c mu'x til. Ej nin ite'n nin

ncyuleju'a'tz te yi juna'tz yi ulak nin. Na ja chi'ch chic'u'lul' te'j, nin ja cho'cu' tan biyle'n cu'n. ⁵³ Wech ak'ij cyen yi ca'wl Ryos ḫchik'abu' cyak'un yi ángel, poro quinin na chibantu' tane'n," chij Esteban ban scyetz yi e' wi' banl wi'.

Yi ḫe'n cu'n quime'n Esteban

⁵⁴ Itzun yi bene'n quibital yi xtxolbila'se'j yi tal Esteban, wi'nin tzun ḫchi'che'n chic'u'litz te'j. Nin baj chixitx'ul xi'il chiwi' tan paj chi'ch c'u'lal. ⁵⁵ Ma tetz Esteban, nojnak yi talma' tan yi Espíritu Sant. Nintzun xmayinintz tcyaj'. Nin ben tilol yi pak'puchal Ryos, tu Kajcaw Jesús yi cho'n txiclij le sbal Ryos. ⁵⁶ Bene'n tzun tlo lolo scyetz yi e' wunaka'tz:

—Quibit tzaju', na wil nin yi ja je' c'abxuj yi tcyaj', nin na wil nin yi txiclij yi Bajx Cy'ajol le sbal Kataj Ryos.

⁵⁷ Poro yi e' cyetz, nin e' ḫch'in te'j. Nin baj cu' chijopol chi'chin tan qui quibital yi yol i!. Nin e' baj ben niltz te'j tan stz'amle'n. ⁵⁸ Tele'n tzun quicy'altz solte'j yi tnum, nin e' baj octz tan c'oxle'n tan c'ub.

Ma yi be'ch cyetz yi contr Esteban, cho'n cyaje'n cyak'oltz swutz jun xicy yi na bi'aj Saulo. ⁵⁹ Ma te yi na chitzan tan c'oxle'n nin c'ub te Esteban, nin oc tetz Esteban tan nachle'n Ryos. Itzun taltz tul yi oración: "Wajcaw Jesús tcy'aj ninu' walma'!"

⁶⁰ Yi wi't tlol i! yi yola'se'j cwe'n tzun mejloktz, nin chin wi' nin bantz tan yol, itzun taltz: "Wajcaw, quil xtxumu' quil yi e' wunake'j yi na chitzan tan inc'oxle'n tan c'ub," stzun i!.

Na nin tal yi yola'tz yi quime'n.

8 ¹ Inti yi jun xicya'tz yi na bi'aj Saulo wi'nin stzatzine'n i! yi quime'n Esteban.

Yi toque'n Saulo tan chibuchle'n yi e' cmon creyent

Itzun bantz, ite'n nin k'eja'tz yi toque'n chibuchle'n yi cmon creyent Jerusalén. Nin cyakil yi cmon creyent nin e' baj el xittz lakak e'chk ama'l cwent Judea tu Samaria. Ntin cu'n e' apostl, quinin e' el ojk. ² Poro at cobox wunak yi na cyek ḫchi' Ryos yi e' octz tan mukle'n yi wankil Esteban. Wi'nin o'kl e' bantz te'j. ³ Ma tetz Saulo nternin na tzan tan chibuchle'n yi e' cmon creyent. Txol cunin tzun bene'ntz lakak chica'l tan chijutene'l tzaj yi e' yaj tu xna'n, nin e' baj oc ta'n xetze'!

Yi toque'n xtxole'n yi balaj stziblal Samaria

⁴ Poro yi e' yi e' baj el xit tulak e'chk ama'l, nintzun e' octz tan xtxole'n yi yol Ryos scyetz yi e' wunak kale e' opone't. ⁵ Ncha'tz Li'p, cho'n cwe'n pon i! Samaria, nin octz tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan Cristo scyetz yi e' aj Samariaja'tz. ⁶ Ma yi e' wunak nin cyak' ama'l tan tbite'n yi mbi cu'n na tzan i! tan xtxole'n. Ncha'tz quil yi e'chk milawr yi mbnix ta'n. ⁷ Nin ja quil yi wi'nin espíritu cwent Bayba'n yi e' el len ḫchiwankil wunak tan Li'p. Wi'nin chi'ch'ine'n yi e' espíritu ja'tz yi cycle'n le chiwankil wunak. Ncha'tz at wi'nin e' yi ye'yuj chiwankil scyuch' e' co'x yi baj ul len yos scyuch!. ⁸ Cha'stzun te wi'nin chitzatzine'n yi e' wunak te yi mbi cu'n mbajij.

⁹ Poro at tzun jun yaj yi na bi'aj Simón. Quin tech nin wunak e' baj subul le tnum Samaria tan yi tetz tpisyo!. Ej nin ncha'tz nsken tocsaj tib nim tu tajtza'kl.

¹⁰ Na cyakil nim juy e' xom te tetz ḫhusu'n nin je cyale'j:

—Yi yaje'j, cy'a'n yi porer Ryos ta'n, —che'ch.

¹¹ Wi'nin tzun wunak yi xom chiwi' te yi yol i', na quin tech nin tiemp e' baj subul tan yi tetz tpisyo!. ¹² Poro yi toque'n Li'p tan xtxole'n scyetz yi at tulbil Ryos tan cawu'n, nin yi mbi eka'n tan Jesucristo, wi'nin tzun e' cyocsaj yi yol i!. At wi'nin yaj nin wi'nin xna'n yi cyocsaj, nin baj je' a' ñichiwi!. ¹³ Ncha'tz yi jun yaja'tz, yi na bi'aj Simón, tocsaj yi balaj stziblal yi xtxol Li'p. Nin wi'nin tele'n yab i' te e'chk milawr yi mbnix tan Li'p.

¹⁴ Itzun yi quibital yi e' apostol yi ate! Jerusalén yi sken cyocsaj yi e' aj Samariaja'tz yi yol Ryos, bene'n tzun chichakol Lu' tu Wa'n scye'j tan quich'eye'n. ¹⁵ Ma yi cyopone'n, nintzun e' octz tan nachle'n Ryos tan tk'ol i' yi Espíritu Sant scyetz yi e'a'tz yi sken cyocsaj. ¹⁶ Na ntaxk cu'ul yi Espíritu Sant scye'j, na ntin je'nak a' ñichiwi' tan bi' Jesús. ¹⁷ Je'n tzun cyak'ol Lu' tu Wa'n chik'ab ñichiwi' yi e' wunaka'tz. Nintzun cu'ul yi Espíritu Sant squibaj.

¹⁸ Ma yi tilol Simón yi na cu'ul yi Espíritu Sant, yi na cyak'e'n Lu' tu Wa'n chik'ab ñichiwi' wunak, nintzun octz tan suke'n pwok scyetz tan cyak'ol yi jun porera'tz tetz. Bene'n tzun tlol scyetz:

¹⁹ —Cyak'e'u' yi jun porera'tz swetz bantz cwe'n mule'n yi Espíritu Sant squibaj yi e' wunak kale wak'e'nt ink'ab.

²⁰ Bene'n tzun tlol Lu' tetz:

—Simón qui'c mu'ë axac tu apu'k. Na ñxac na atxum yi at rmeril tan lok'che'n jun e'chk takle'n yi Ryos na ak'on tetz? ²¹ Qui'c nin awetz tuch!, na cob ac'u'l te Ryos. ²² Tx'ixepe'n bin yi awajtza'kl cach!. Ej nin c'uchaj cuybil apaj tetz Ryos, nin qui cunin batz scuye' i' apaj. ²³ Na na wil nin, yi chin picr nin aë, nin aë nin pres tk'ab yi ilc'ol, —chij Lu' bantz tetz.

²⁴ —E'u' kawutzile'n chinache'u' Kataj swibaj. Nink cu chiwutzu' tetz Ryos yi qui'k bajij yi xtxolbila'tz swe'j chi na cyal tzaju' swetz, —stzun Simón bantz.

²⁵ Itzun yi baje'n chitxolil yi e' apostol yi yol Ryos lakak e'chk aldey cwent Samaria. Nintzun e' pakxij cyetz le tnum Jerusalén.

Yi Li'p tu yi aj Etiopía

²⁶ Yi wi't bnixe'n yi xtxolbile'j, nintzun tal jun ángel cwent Kajcaw tetz Li'p: “Nuc'aj awib, nin or tzabene'n jalen lucu'n. Ba'n c'ëben tul yi be' yi na el Jerusalén nin yi na cupon jalen Gasa,” stzun yi ángel bantz.

Yi jun be'a'tz, cho'n na icy'ak le ama'! tz'inunin tu!. ²⁷ Tcy'al tzun Li'p yi jun be'a'tz. Nin te yi na xontz, cwe'n tzun chic'ulul quib tu jun yaj yi aj Etiopía, i' jun eunuco. I' jun scyeri e' ajcaw yi ate' jak' ca'wl Candace yi chireina yi e' aj Etiopía. I' q'uiicy'lom te cyakil yi mebi'l yi jun reinaja'tz. Cho'n pakxe'n tzaj tan c'u'laje'n Ryos jalen Jerusalén.

²⁸ Nin cho'n at tpombil i' le tetz tanum. C'olchij i' tul yi tetz carros nin na tzantz tan si'le'n yi liwr yi tz'iba'nt cyen tan Isaías.

²⁹ Bene'n tzun tlol yi Espíritu tetz Li'p tan toque'n ñkansal tib te yi jun carrosa'tz: “Ñkansquen awib te carros nin xom nintz te'j,” stzun yi Espíritu tetz i'.

³⁰ Tocompone'n tzun ñkansal tib Li'p naka'jil yi carros. Nin ben tbital yi na tzan yi eunuco tan si'le'n yi liwr yi tz'iba'nt cyen tan Isafas. Bene'n tzun jakol Li'ptz tetz:

—¿Na pe' el xtxumu' tetz yi xtxolbil yi na tzanu' tan si'le'n?

³¹—¿Xe'n tz'el intxum tetz, na qui'c jun tan xtx'olche'n xo'l swetz? —stzun yi eunuco tetz Li'p.

Toque'n tzun moxol yi eunuco yi Li'ptz tan cwe'n c'olchok xlaj i' le carros.

³²Ma yi xtxolbil te yi yol Kataj yi na tzan yi eunuco tan si'le'n i'tz:

“Ja ben ticy'le'n chi na ben ticy'le'n jun cne'r tan cwe'n biyij.

Nin quinin jilon i', chi jun tal cne'r yi qui na xch'in yi na el xi'il tan matzol.

³³Chin c'ulutxum nin i', nin qui'c mu'x til.

Poro ja ak'lilj caws.

Ncha'tz cya'l na'wse't xonl i', na qui'c xonl i' sbne',

tan paj yi quinin ncyak' ama'l tetz tan ta'te'n tzone'j wuxtx'otx!.”

³⁴Bene'n tzun jakol yi eunuco tetz Li'p:

—Ta', tal tzaju' swetz, yi mbi na elepont yi xtxolbile'j, ¿ite'n polo' yi elsanl stzi' Ryos na yolbej tib, nka na pe'l tzan i' tan yolche'n junt?

³⁵Xe'te'n tzun Li'p tan xtx'olche'n xo'l yi xtxolbil, yi sken wi't chisi'lej tan tele'n xtxum yi eunuco tetz yi mbi eka'n tan Jesús.

³⁶Itzun te yi na chixontz tbe' chinoje'n pone'n tzuntz te jun a!. Nintzun tal eunuco tetz Li'p:

—Je jun a'e'j, ¿at polo' makol wetz tan je'n a' tinwi'l tzone'j? —stzun yi eunuco tetz Li'p.

³⁷—Qui'c, —stzun Li'p. —Ntin yi ko tetz cu'n talma'u' na tocsaju' yi mbi eka'n tan Jesucristo, —stzun Li'p tetz.

—Jun cu'n na wocsaj yi Jesucristo ya'stzun yi Cy'ajl Ryos, —stzun i' bantz tetz Li'p.

³⁸Nintzun cawun nin tan tanewe'n yi carros. Chicwe'n tzuntz chicabil xe a', nintzun je' a' twi' eunuco tan Li'p. ³⁹Yi chijke'n tzaj xe a' bene'n tzun ticy'le'n tetz Li'p tan yi Espíritu Kajcaw tul junt ama'l. Qui'l tzun til eunuco yi wutz Li'p. Nin yi tcy'alt yi tetz be' wi'nin stzatzine'n.

⁴⁰Ma Li'p cho'n tzun tilwe'n wutz tul jun tal ne'x tnum yi na bi'aj Azote. Ej nin txol cunin bene'n i' lakak tnum tan xtxole'n yi xe'n chiclax wunak. Opone'n cunin txoli'n ta'n jalen le tnum Cesarea.

Yi xe'n cu'n tocsal Saulo

9 ¹Itzun ban Saulo, wi'nin xchi'che'n c'u'l i' scye'j yi e' yi k'uklij chic'u'l te Kajcaw. Nin yi tajbil i' i'tz tan chibiyle'n cu'n. Xa'k i' swutz yi wi'tz pale' ²tan jakle'n jun ort tan xchajle'n xchiwutz yi e' ajcaw lakak e'chk sinagoga yi at Damasco. Yi xac yi jun orta'tz i'tz tan chitz'amle'n yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Kajcaw, nin tan chisaje'n pres Jerusalén. Qui'c na ban yi ko e' yaj nka e' xna'n, tircu'n na taj i' tan chisaje'n pres. ³Poro itzun bantz te yi txant tan tpone'n i' Damasco, jalt cuntunin nachol i' yi cwe'n mule'n jun chin pak'puchal te'j yi cho'n saje'n tcyaj. ⁴Yi cwe'n mule'n yi jun pak'puchala'tz, nintzun opon jokpuj Saulo wuxtx'otx!, nin ben tbtial wi' jun yi jilon tzaj tetz:

5—¡Saulo! ¡Saulo! ¿Nxac na cxtzan tan imbuchle'n? —chij yi juna'tz ban tzaj.

—¿Na' tzun scyetz ilu' Ta'? —chij Saulo.

—I ina'tz in Jesús, nin i ina'tz yi na cxtzan tan buchle'n. Poro axté'n na abiy awib chi na ban jun mam tor yi na oc tan xajle'n yi puy, —chij yi juna'tz ban tzaj tetz Saulo.

⁶Wi'nin tzun xobe'n Saulo, nin jalta'tz saj tlol:

—Wajcaw ḡmbi na taju' yil tzimban?

Itzun saj tlol Kajcaw tetz Saulo:

—Txiclige'n nin nque'n tnum, nin cho'n tz'a'lchij tzatz yi mbi tajwe'n tan abnol.

⁷Wi'nin tzun cyele'n yab yi e' yi xomche' te Saulo, na nin ben quibital yi na jilon tzaj jun poro quinin quil wutz jun wunak. ⁸Je'n tzun txiclok Saulo nin je' jakol wutz poro qui't na xmayin, na nin oc cyen tetz moyi'x. Cha'stzun te ch'inu'n bene'n tan tpone'n Damasco.

⁹Ma yi tpone'n Damasco ya'stzun a'te't tetz ox k'ej. Poro quinin xmayin i', nin quinin wan, quinin uc'a' tul yi ox k'eja'tz.

¹⁰At tzun jun kajwutz yi na bi'aj Ananías, yi cho'n najlijtz Damasco. Nintzun jilon Kajcaw tetz chi tul wutzicy' tane'n, itzun taltz:

—iAnanías! —stzun Kajcaw tetz.

—¿Mbi Wajcaw?

¹¹—Quilo'k le be' yi na bi'aj Quilnintu' Te'j, nin joyaj jun yajtz yi na bi'aj Saulo, aj Tars i'. Cho'n at le ca'l ta' Judas. Nin na tzan i' tan innachle'n. ¹²Ja wi't til chi tul wutzicy' tane'n yi ja opon jun yaj te'j yi na bi'aj Ananías. Nin ja til yi je'n tk'ol yi jun yaja'tz yi k'ab twi' bantz jakxe'n wutz, —stzun Kajcaw tetz.

¹³Yi tbital Ananías yi yol Ryos itzun taltz:

—Wajcaw, poro wi'nin wunak na a'lon swetz yi mbi cu'n na ban yi jun yaja'tz scye'j yi e' kajwutz yi ate' Jerusalén. ¹⁴Nin ak'ijt ca'wl tetz cyak'un yi e' wi'tz pale' tan chitz'amle'n cyakil yi e' yi na chitzan tan na'wse'n bi'u' tzone'j, —stzun Ananías tetz Ryos.

¹⁵Poro nintzun saj tlol Kajcaw tetz Ananías:

—Or tzabene'n, na ya'stzun jun inchakum sbne'. Na ja je' intxa'ol tan xtxole'n yi mbi eka'n wa'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, nin ncha'tz scyetz yi e' wi'tz bajxom lakak tnum bene'n tzi'n. Nin ncha'tz ja je' intxa'ol tan xtxole'n yi mbi eka'n wa'n scyetz yi e' aj Israel. ¹⁶Tzinchaje' tetz yi stije' wi'nin q'uixc'uj tan paj yi tz'ocopon i' tan xtxole'n yi mbi eka'n wa'n, —stzun Kajcaw.

¹⁷Bene'n tzun Ananías, nin opontz xe ca'l kale atit Saulo. Yi tocompone'n nintzun je' tk'ol yi k'ab twi', itzun taltz:

—Wajwutz Saulo, ja chinsaj ḡchakol Kajcaw Jesús, yi jun yi nāchaj tib swutzul tbe'. Nin ja nu'l tan tele'n pacxuj te wutz' bantz xmayine'nu' nin tan noje'n yi talma'u' tan yi Espíritu Sant, —stzun Ananías bantz tetz Saulo.

¹⁸Le rat nin baj cyele'n kotx'puj te wutz i!. I cunin xti'lil te cay. Kalena's tzun xmayine'ntz. Ej nin je' a' twi'.

¹⁹Ma yi je'n a' twi', kalena's tzun wane'ntz, nin jalt junt tir walor. Nintzun a'tij cobox k'ej ḡchixol' yi e' kajwutz aj Damasco.

Yi toque'n Saulo tan xtxole'n yi balaj stziblal Damasco

²⁰Toque'n tzun Saulo tan xtxole'n yi balaj stziblal lakak e'chk sinagoga, nin tal i' scyetz wunak: "Yi Jesús ya'stzun yi Cy'ajl Ryos." ²¹Wi'nin tzun cyele'n yab cyakil wunak te yi yol i!. Itzun cyaltz:

—¿Nk'era'tz ptzun yi yaje'j yi mo'c tan chixite'n yi e' kajwutz yi najlc'hé' Jerusalén? ¿Nin nk'era'tz pe' i' yi jun yi mu'l klo' tzone'j tan ka'älche'n nin tan kopone'n ticy'le'n ḡchiwutz yi e' wi'tz pale' jalen Jerusalén?

²²Poro mas tcunin quiwsaj tib Saulo tan xtxole'n yi Jesús ya'stzun yi Cristo. Nin xcy'e' i' tan xite'n cyajta'kl yi e' judiy yi quinin cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo.

Yi ḫe'n cu'n claxe'n Saulo ḫchik'ab yi e' judiy

²³Itzun yi tele'n cobox k'ej bixewe'n tzuntz cyak'un yi e' judiy tan cwe'n klo' chibiyol Saulo. ²⁴Nin baj cu' len wart cya'n tzi'ak yi sawanil yi tnum tan stz'amle'n klo' Saulo tan cwe'n biyij. Poro nin tbit Saulo yi mbi i' ilat'z chitxumu'n. ²⁵Lak'bal tzun tele'n quicy'al kajwutz yi Saulo. Cho'n cwe'n tzaj cya'n tul jun mo'tx wi tapij.

Yi tpone'n Saulo Jerusalén

²⁶Ma yi tpone'n Saulo Jerusalén, nintzun joy puntiltz tan tocompone'n ḫchixo'l yi e' kajwutz yi ate'tz. Wi'nin tzun chixobe'n cyen yi e' kajwutz tetz, na le wutz cyetz cyajtza'kl nk'e'tz creyent i'.

²⁷Ma yi kajwutz Bernabé i' icy'an nin ḫchiwutz yi e' apostl. Nin tal Bernabé yi ḫe'n cunin ban yi tilol Saulo wutz Kajcaw tbe', nin yi mbi cunin ban yi jilone'n Kajcaw tetz. Nin ncha'tz tal i' yi quinin xob Saulo tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Jesús te yi at i' Damasco. ²⁸Cha'stzun te ta'te'n cobox k'ej scye'j yi cmon creyent yi ate' Jerusalén. Nin nternin nche'l ncho'c scyuch!. ²⁹Nin quinin xob i' tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Kajcaw Jesús. Poro yi e' mas judiy yi na chijilon le griego nin e' octz tan wak' ib tuch!. Ej nin e' octz tan joyle'n puntil tan cwe'n klo' chibiyol. ³⁰Ma yi quibital yi e' kajwutz yi mbi na icy' chic'u'l yi e' contr Saulo, nintzun ben quicy'altz jalen Cesarea. Kalena's tzun bene'n chichakoltz le tnum Tarsio.

³¹Wi'nin tzun tzatzin paz jaltz ḫchixo'l yi e' creyent lakak e'chk ama'l cwent Judea tu Galilea tu Samaria. Nin ja chiquiwix tk'ab Kataj, na ja cyek ḫchi! Ryos. Nin ja oc yi Espíritu Sant tan quich'eye'n, nin ch'uye'n nin ban yi tajjal yi cmon.

Yi tule'n yos tu Eneas

³²Itzun bantz te yi na chitzan Lu' tan chixajse'n cyakil yi e' cmon creyent, ncha'tz opontz tan chixajse'n yi e' yi najlche' le ama'l Lida. ³³Nojompon tzun Lu' te jun yaj yi na bi'aj Eneas. Yi jun yaja'tz sken el wajxokix yob ta'n wi soc tan paj yi ye'yuj wankil. ³⁴Bene'n tzun tlol Lu' tetz:

—Eneas, tz'lul yos tzawuch' tan Jesucristo. Txiclige'n, nin wekaj asoc, —stzun Lu' banintz tetz.

³⁵Je'n tzun txiclok, nin xontz.

Ma yi bene'n quilol cyakil yi e' aj Lida scyuch' yi e' aj Sarón yi mmu'l yos tuch!, ja cyaj cyen quilol cyakil yi cyetz chicstumbr nin ja chixom te ḫhusu'n Kajcaw.

Yi titz'e'n junt tir Dorcas

³⁶Itzun te yi tiempa'tz at tzun jun xna'n yi creyent jalen le tnum Jope yi na bi'aj Tabita, yi na elepont Dorcas. Wi'nin e'chk pawor baj bnol nin wi'nin ch'eya'n ban scye'j e' meba!. ³⁷Yobte'n tzun i'-tz nin quimtz.

Ma yi wi't xtx'ajone'n, nin octz cya'n tul jun cuart yi at le ca'p chup. ³⁸Naka'j tzun xo'l yi tnum Jope tu yi tnum Lida. Itzun yi quibital yi e' creyent yi cho'n at Lu' le tnum Lida, bene'n tzun chichakol cob yajtz tan ḫchakle'n i'.

—Na ja'wij yil tz'oponu' Jope jalu', —che'ch tzun yi cob yaja'tz bantz.

³⁹Nuc'ul tzun tib Lu', nin bentz scye'lj. Ma yi cyopone'n Jope, bene'n tzun quicy'alitz kale atit yi alma!. Toque'n tzun chicmonil quib yi e' xma'lca'n te Lu!. Wi'nin cyok'e'n, nin baj chichajol cyakil yi e'chk cmi'x tu e'chk xbu'k yi bnixnak tan Dorcas. ⁴⁰Toque'n tzun Lu' tan talche'n scyetz cyakil yi e' wunak yi ate' te yi alma' tan cyele'n. Ma yi cyele'n nintzun cu' mejlok tan nachle'n Kataj. Yi wi't nachol Kataj nintzun xmayin nin tetz yi alma!, itzun taltz:

—Tabita, txiclige'n.

Je'n tzun jakol i' yi wutz. Nin ben tilol yi at Lu!. C'olewe'n tzun i'-tz. ⁴¹Bene'n tzun Lu' tan ḫch'ine'n k'ab, nin je' xtxicbaltz. Che' ḫchakol tzun yi e' xma'lca'n yi ate'tz scyuch! yi e' mas kajwutz, nin ben ḫchajol scyetz yi nsken itz'ij jun tir Dorcas.

⁴²Itzun yi quibital yi e' aj Jope yi xtxolbile'j, wi'nin e' cyocsaj yi ḫchusu'n Kajcaw. ⁴³Ala' tzun k'ej a'tij Lu' le yi jun tnuma'tz yi na bi'aj Jope. Cho'n ta'te'n le ca'l Simón, yi txicyol tz'u'm.

Lu' tu Cornelio

10 ¹At tzun jun yaj yi na bi'aj Cornelio le tnum Cesarea. Ajcaj i' scye'lj jun ciente sanlar tetz yi companiy yi na bi'aj Italiano. ²Yi jun yaja'tz tu yi e' najał wi'nin na cyek ḫchi' Ryos. Ncha'tz wi'nin ich'eya'n mban i' scyetzak yi e' judiy yi at tajwe'n scyetz, nin ilenin na tzan i' tan nachle'n Kataj Ryos. ³Nintzun ḫchaj tib jun ángel tetz Ryos swutz i', e'chk ox ch'ich' lo' cwe'n k'ej, itzun taltz:

—iCornelio!

⁴Nintzun jaxe' nin Cornelio tan xmaye'n yi ángel, nin wi'nin xobe'n. Itzun ben tloltz:

—¿Mbi tajbilu' Wajcaw?

—Ja opon yi atzi' yi akul swutz Ryos tu yi e'chk ich'eya'n yi na aban scye'lj yi e' yi at tajwe'n scyetz. Cha'stzun te ja c̄xu'l tx'akxuj tc'u'l Ryos. ⁵Ma jalu' chakwe' nin cobox yaj jalen Jope tan ticy'le'n tzaj Simón yi ncha'tz na bi'aj Lu!. ⁶Cho'n at i' tan posari'n tu Simón yi txicyol tz'u'm, nin cho'n at ca'l i' tzimar. I' tzun tz'a'llon tzatz yi mbi cu'n tajwe'n tan abnol, —stzun yi ángel bantz tetz Cornelio.

⁷Itzun yi wi't taje'n yi ángel, chibene'n tzun ḫchakol Cornelio cob ḫchakum tu jun sanlar yi na tek ḫchi' Ryos. ⁸Itzun yi wi't baje'n xtxolil cyakil yi xtxolbil scyetz, nintzun e' ben ḫchakol jalen Jope.

⁹Itzun le junt eklok yi na chixon tbe', nin yi txant tan cyopone'n naka'jil yi tnum Jope, je'n tzun Lu' wi ca'l tan nachle'n Ryos. E'chk chajcu'n k'ej lo!. ¹⁰Saje'n tzun jun chin we'j te'j, nintzun klo' wantz. Ej nin te yi na tzan cunin banle'n yi wa' Lu' nin ḫchaj tib jun e'chk takle'n swutz i!. ¹¹Nin til yi je'n c'abxuj yi tcyaj, nin yi saje'n jun e'chk takle'n tcyaj. I cunin xbu'k tane'n. C'alij len yi cyaj xtx'u'l. ¹²Itzun yi cwe'n mule'n swutz Lu' nin ben tilol yi at wi'nin jilwutz txuc tc'u'l. At txuc yi cyaj quikan, at txuc yi jutun cu'n na chiben wuxtx'otx!. Nin ncha'tz at e' txuc yi na chixicy'in tcyaj. ¹³Bene'n tzun tbital yi jilone'n tzaj jun tcyaj:

—Lu!, —chij, —txiclige'n, biywe' yi e' txuque'lj nin bajsw'e'n.

¹⁴Itzun ben tlol Lu':

—Qui' Wajcaw, na qui'c nin jun tir yi jajk imbaṣaj jun e'chk takle'n yi qui'c cu tan kabajsal, —stzun Lu' bantz.

¹⁵ Bene'n tzun tbtal Lu' yi jilone'n tzaj junt tir itzun taltz:

—Quil tzawal yi qui'c cu tan bajse'n yi e'chk takle'n yi ba'n swutz Ryos.

¹⁶ Yi wi't jilone'n yi juna'tz le taxi'n tir nintzun aj ticy'le'n yi xbu'k tcyaj. ¹⁷ Ma yi taje'n, nintzun oc Lu' tan xtxumle'n yi mbi eka'n tan yi e'chk takle'n yi nxchaj tib swutz i!.

Na nin tzantz tan xtxumle'n yi cyopone'n yi e' yaj yi e' saj xchakol Cornelio. Ate' tzi puert na sken chijak tkani'l yi na' at cyent yi ca'l Simón. ¹⁸ Chitziwune'n quen tzuntz nin oc chijakol yi ko cho'n at Simón tan posari'n, yi ncha'tz na a'lchij Lu' tetz. ¹⁹ Yi na tzan Lu' tan xtxumle'n yi mbi cunin xchaj tib swutz, jilone'n tzaj tzun yi Espíritu Sant tetz:

—Lu', bit tzaj, ate' ox yaj tzi'n yi na chitzan tan ajoyle'n. ²⁰ Ncwén tan quilwe'n nin quil tzacabéj ac'u'l tan abene'n scye'j, na in nche' chakon tzaj.

²¹ Cwe'n tzaj tzun Lu' tan chic'ulche'n yi e' yaja'tz yi e' saj xchakol Cornelio, itzun ben tlol scyetz:

—I ina'tz yi na chitzanu' tan joyle'n. ¿Mbi chimantaru' swetz?

²² —At jun yaj yi Cornelio bi', nin ajcaw i' scye'j jun c'oloj sanlar. Chumbalaj yaj, na na tek xchi' Ryos. Nin chumbalaj nin i' xchiwutz yi e' judiy. Ja tbit i' jun yol tetz jun ángel yi tajwe'n tan bene'nu' xe tetz call tan talolu' tajbil Ryos tetz, —che'ch.

²³ Nintzun e' oc moxol Lu'-tz xe ca'l. Cho'n chicyaje'n cyen te jun ak'bala'tz. Jalen tzun le junt eklok e' bentz. Ncha'tz e' ben xomok cobox kajwutz aj Jope scye'j.

²⁴ Jalen tzun le ca'p k'ej cyopone'n Cesarea. List Cornelio tan chic'ulche'n yi cyopone'n. Ej nin nsken che' xtxoc Cornelio yi e' tajwutz scyuch' yi e' tamiw xe tetz ca'l. ²⁵ Ma yi tocomponer'n Lu' stzi ca'l nintzun el tzaj Cornelio tan c'ulche'n, nintzun cu' jokloktz swutz Lu' tan c'u'laje'n. ²⁶ Poro yi Lu' nin ben tan xtxicbaje'n, nin taltz tetz:

—Xcyek'e'nul ta', na yi in wetz in tu' wunak chi tane'nu', —stzun Lu' tetz.

²⁷ Na tzun chijilonz yi cyoque'n xe ca'l kale sken chicham wit quib wunak.

²⁸ Itzun tal Lu' scyetz yi e' wunak yi ate'tz:

—Elnak chitxumu' tetz yi xan yi kol kajilon tetz jun yi nk'e'tz judiy. Ncha'tz xan kol ko'c xe ca'l. Poro ja xchaj Ryos swetz yi qui'c rmeril tan walol cachil' tettz jun yi nk'e'tz judiy. ²⁹ Cha'stzun te quinin mincabéj inc'u'l yi nchin chichaku'. Ma jalú' na waj tzinjak scyeru' yi mbi na tijin tetz cyalma'u'!

³⁰ Bene'n tzun tlol Cornelio:

—Ma jalú' Ta', scuyu' kapaj na ja el cyaj k'ej, inin lo' ora'stze'j, e'chk ox ch'ich' nin lo' cu'lbe'n k'ej, yi atin tzone'j xe inca'l tan nachle'n Ryos. Ja no'c tan muc'le'n we'j tan tak'le'n k'a'jsbil tetz Ryos. Ntaxk tzun chinwantz, yi je'n jobtuj jun tzinwutz yi sak cu'n be'ch tetz nin wi'nin litz'une'n. ³¹ Itzun taltz swetz: 'Cornelio, yi atzi' yi akul ja opon swutz Ryos tu yi e'chk ich'eya'n yi na aban scye'j yi e' yi at tajwe'n scyetz. Cha'stzun te ja cü'u'l tx'akxuj tc'u'l Ryos. ³² Cha'stzun te chakwe' nin cobox achakum tan xchakle'n Simón yi na bi'aj Lu'. Cho'n at i' le tnum Jope, nin cho'n at i' tan posari'n le ca'l Simón yi txicyol tz'u'm, yi at tzi mar. Ej nin yil tz'u'l i' stale' yi puntil tzatz yi mbi tajwe'n tan abnol.' ³³ Cha'stzun te bene'n immantar te'ju'. Nin ntyo'x tu' teru' yi ja ulu'. Ma jalú' ja kacham kib kacyakil cu'n tzone'j tan tak'le'n k'ej Ryos, nin tan tbite'n cyakil yi cyajnak tlol Ryos teru'!

Yi toque'n Lu' tan yol scyetz yi e' wunak xe ca'l Cornelio

³⁴Toque'n tzun Lu' tan yol scyetz yi e' wunak yi ate' xe ca'l Cornelio, itzun taltz:

—Jun cu'n na el intxum tetz yi qui'c nim, qui'c juy swutz Ryos. ³⁵Na wi'nin na tzatzin Ryos scye'j alchok jilwutz wunak yi ate' lakak tnum yi ko e' balaj, nin yi ko na cyek ḥchi' i!. ³⁶Bita'nt yi balaj stziblal tetz yi tzatzin paz cyanu' yi talnak Ryos sketz yi o' aj Israel. Yi jun balaj stziblala'tz ja ul tan Jesucristo yi jun yi Ajcaw squibaj cyakil jilwutz wunak. ³⁷Bita'nt cyanu' cyakil yi mbi cu'n mbajij le ketz katanum yi o' judiy. Nin bita'nt cyanu' yi mbi cu'n bajij le luwar Galilea yi nsken quen oc Wa'n tan xtxole'n yi tajwe'n tan je'n a' ḥchiwi' wunak. ³⁸Nin ja quibitu' yi ḥe'n cu'n tk'ol Ryos yi Espíritu Sant tu yi porer tetz Jesús yi aj Nazaret. Nin ja quibitu' yi ḥe'n toque'n i' tan banle'n pawor, nin tan tulse'n yos scyuch' yi e' yi at espíritu cwent Bayba'n le chiwankil. Ja bnix e'chk milawra'tz ta'n, na xomij Ryos te'j. ³⁹O' stiw te cyakil yi e'chk xtxolbilla'tz yi banak i' le luwar cwent Judea tu Jerusalén. Nin ite'n nin i' yi Jesucrista'tz yi quimnak wutz pasyon.

⁴⁰Poro ja jetzaj junt tir tan Ryos ḥchixo'l alma' le toxi'n k'ej, nin ja ḥchaj i' sketz yi bintzinin itz'ij junt tir Jesús ta'n. ⁴¹Quinin ḥchaj tib ḥchiwutz cyakil wunak, ma na ntin skawutz ketz, yi o' stiw i!, yi o' yi txa'lijcho't tan Ryos tenxchan. O' wan, nin o' uc'a! tuch' yi titz'e'n junt tir ḥchixo'l alma!. ⁴²Nin cyaj cawul i' o' tan katxolil, nin tan kachajol scyetz cyakil wunak, yi i' yi jun yi bixba'nt tan Ryos tetz pujul xtisya', scyetz yi e' itz!, nin scyetz yi e' quimnake!. ⁴³Ncha'tz cyajnak chitxolil cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos tentz yi scuylok chipaj cyakil yi e' yil k'uken chic'u'l te Jesús, —stzun Lu' bantz scyetz.

Yi cwe'n mule'n yi Espíritu Sant squibaj yi e' yi nk'e'tz e' judiy

⁴⁴Na tzun tzan cunin Lu' tan xtxole'n yi xtxolbila'se'j yi toque'n lac'p yi Espíritu Sant scye'j yi e' yi na chitzan tan tbite'n yi yol i!.

⁴⁵Itzun yi e' creyent yi xomche' te Lu', wi'nin cycle'n yabtz, na nin cu'ul yi Espíritu Sant nin oc lac'p scye'j yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ⁴⁶Ej nin ncha'tz e' el yab te'j yi bene'n quibital yi na chitzan tan yolche'n e'chk jilwutz yol, nin yi na chitzan tan tak'le'n chik'ajsbil swutz Ryos. ⁴⁷Bene'n tzun tlol Lu' scyetz:

—Cyall jun yi nink xcy'e' tan makle'n tan qui je'n a' ḥchi' yi e' wunake'j na ja bin cu'ul yi Espíritu Sant scye'j, chi bajij ske'j ketz.

⁴⁸Cawune'n tzun Lu' tan je'n a' ḥchiwi' cyakil yi e' wunaka'tz tan bi' Kajcaw Jesucristo. Ma yi nsken je' a' chiwi' cwe'n tzun chiwutz tetz Lu' tan cyaje'n cyen i' cobox k'ej ḥchixo'l.

Yi tlol Lu' stziblal scyetz yi cmon creyent Jerusalén

11 ¹Itzun yi e' apostol scyuch' yi e' kajwutz yi najlche' Judea, nintzun quibit yi nsken wi't cyocsaj yi e' yi nk'e'tz e' judiy yi yol Ryos. ²Itzun yi je'n pone'n Lu' Jerusalén, cyoque'n tzun yi e' yi banijche' circuncidar tan wak' ib tuch!. ³Itzun cyaltz tetz:

—¿Nxac xake'nul' tan chixajse'n yi e' wunak yi nk'e'tz e' katanum, yi e' qui banijche' circuncidar? ¿Nin mbi xac wane'nul' scyuch'? —che'ch tetz Lu'!

⁴Toque'n tzun Lu' tan xtxole'n scyetz yi ḥe'n cunin ban, nin je yol i'-e'j:

⁵—Cho'n atin pon wetz Jope. Nin na chintzan cunin tan nachle'n Kataj yi ñchajol tib jun takle'n tzinwutz. I cunin jun xbu'k tane'n. Cho'n c'alij tzaj yi cyaj xtx'u'c tcyaj'. Cwe'n mule'n tzuntz tzinwutz. ⁶Woque'n tzun tan xmaye'n, nintzun wil yi at wi'nin jilwutz txuc yi at tc'u'l yi jun xbu'ka'tz. At e' txuc yi cyaj quikan, nin at wi'nin smaron txuc tul. At lubaj, nin at e'chk jilwutz txuc yi ba'n na chixicy'in tcyaj tul yi jun xbu'ka'tz. ⁷Bene'n tzun wital jun yol yi cho'n jilone'n tzaj jalen tcyaj', itzun taltz: 'Lu', txiclige'n, biywe' yi e' txuque'l nin bajsw'e'n.'

⁸'Qui'c rmeril Wajcaw,' chinch 'na cya'l cunin na baje'l e'chk jilwutz txuca'tz wa'n yi qui'c cu tan baje'n ka'n,' chinch banintz. ⁹Saje'n tzun stza'wel yi inyoltz: 'Awalch yi qui'c xac. Awalch yi qui'c cu tan abajsal jun e'chk takle'n yi ja wi't xansaj Ryos.' ¹⁰Yi wi't jilone'n yi juna'tz le taxi'n tir, nintzun wil yi taje'n ticy'le'n tcyaj'. ¹¹Ej nin ite'n nin rata'tz cyopone'n ox yaj tan injoyle'n le ca'l kale ato't. Cho'n cyopone'n tzaj Cesarea. ¹²Tlol tzun yi Espíritu Sant swetz tan qui incabel inc'u'l tan imbene'n scye'j. Nin ncha'tz e' ben xomok kak kajwutz swe'j. Cho'n tzun kopone'ntz xe ca'l jun yaj le tnum Cesarea.

¹³"Ma yi kopone'ntz nintzun tal yaj sketz yi ñe'n cunin tilol i' wutz jun ángel xe yi tetz ca'll. Itzun yi je'n jobtuj yi ángel swutz i', itzun taltz tetz: 'Chakwe' nin cobox yaj jalen Jope tan ticy'le'n tzaj Simón yi ncha'tz na a'lchij Lu' tetz. ¹⁴Na i' tz'a'l lon tzatz yi ñe'n ñclax tuml yi anajal,' stzun yi ángel bantz tetz.

¹⁵"Itzun yi woque'n tan xtxole'n yi puntil scyetz cwe'n mule'n tzun yi Espíritu Sant scye'j, chi ban yi cwe'n mule'n ske'j ketz le xe'tzbil tzaj. ¹⁶Tule'n tzun tx'akxuj yi yol Kajcaw tinc'u'l yi talnak sketz: 'A' tu' yi xcon tan Wa'n tan chibaje'n bautizar yi e' wunak, ma yi in wetz xconk yi Espíritu Sant wa'n tan ibaje'n bautizar,' chij Jesús bantz sketz. ¹⁷Ma jalu' yi ko ja tak! Ryos yi Espíritu Sant scyetz yi e'a'tz, yi tak'nak sketz ketz yi k'ukewe'n kac'u'l te Kajcaw Jesucristo, émbi tzun wocle'n wetz tan xite'n yi tajbil Ryos? Qui'c, —chij Lu' bantz scyetz.

¹⁸Yi quibital yi e' kajwutz yi naje' Jerusalén, yi xtxolbila'se'j, qui'ct nin tzun cyaltz. Ntin e' oc tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos, nin cyaltz squibil quib:

—Ja bin tak! Ryos ama'l scyetz yi e' yi nk'e'tz e' katanum tan je'n chitx'ixpul cyajta'kl bantz chicambal yi itz'ajbil yi quinin bajsb'e'n tetz.

Yi cmon creyent yi ate' Antioquía

¹⁹Itzun bantz yi e', yi e' el xit yi quime'n Esteban nin yi toque'n chibuchle'n yi e' creyent. At tzun e' yi cho'n cyopone'n jalen Fenicia. Nin at e' yi cho'n cyopone'n Chipre. Nin at e', e' opon Antioquía. Nin cyakil yi e'a'tz e' baj oc len tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz yi e' judiy. Poro quinin e' oc tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ²⁰Poro at cobox creyent aj Chipre tu aj Cirene, yi cho'n cyopone'n Antioquía. Ej nin yi e'a'tz e' oc tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Kajcaw Jesús scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, yi naje' le jun tnuma'tz. Nin cyal yi at rmeril tan chichlaxe'n yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ²¹Ej nin tan yi porer Kataj, at wi'nin e' yi je' chitx'ixpul yi cyajta'kl tan chixome'n te Kajcaw.

²²Tpone'n tzun jun stziblaltz chiwi' yi e' cmon creyent yi ate' Jerusalén. Ej nin yi quibital yi stziblala'tz nintzun ben chichakol kajwutz Bernabé tan chixajse'n yi e' kajwutza'tz yi ate' Antioquía.

²³Itzun yi tpone'n Bernabé ñchix'o'l, wi'nin tzun stzatzine'ntz yi tilol i' yi at banl Kataj Ryos squibaj. Nintzun oc i'-tz tan chiquiwse'n tan chixome'n te Kajcaw,

nin tan k'ukewe'n mas chic'u'l te'j. ²⁴Yi Bernabéja'tz chumbalaj wunak nin i', na nojnak yi talma' tan yi Espíritu Sant, nin nternin k'uklij c'u'l te Kataj Ryos. Wi'nin tzun wunak e' octz tk'ab Kataj Ryos.

²⁵Yi cyocsal yi jun c'oloj wunaka'tz nintzun ben i' tan joyle'n Saulo jalen Tarso. Ej nin yi jale'n ta'n nintzun ben moxol Antioquía. ²⁶Jun tzun yob e' a'tij xchixo'l yi cmon creyent Antioquía tan chichusle'n jun c'oloj wunak te yol Kataj. Ya'stzun yi toque'n cunin chibi' yi e' creyent tetz Cristiano.^d

²⁷Ej nin te ite'n nin tiempa'tz yi cyopone'n cobox elsanl stzi' Ryos Antioquía. Cho'n nchisaj Jerusalén. ²⁸Toque'n tzun jun scyuch' yi e'a'tz, yi Agabo bi', tan txoli'n tan porer yi Espíritu Sant. Nin taltz yi at tulbil jun we'lj bene'n tzi'n. Ej nin ya'tz nin bajijtz te yi at tzaj Claudio tan cawu'n tibaj cyakil yi e'chk ama'l cwent Roma. ²⁹Bixewe'n tzuntz cyak'un yi e' creyent yi najlche' Antioquía, tan bene'n noc ch'eybil cyetz yi e' creyent yi najlche' Judea. Nin bixe' cya'n yi xom quen tu' yi cyoy te yi quib tane'n chimebi'l. ³⁰Inin tzun cyulejtz. Nin yi molxe'n yi oy cya'n, nin ben chichakol Bernabé tu Saulo tan tak'le'n xchik'ab yi e' wi' banl chiwi' yi e' creyent yi ate' Judea.

Yi quime'n Jacow nin yi toque'n Lu' xetze'

12 ¹Ncha'tz te ite'n nin tiempa'tz yi mmo'c yi rey Herodes tan chibuchle'n cobox scyeri yi e' cmon creyent le ama'l Judea. ²Na nin cawun tan biyle'n Jacow yi stzicy Wa'n tan spar. ³Ej nin yi tilol i' yi wi'nin chitzatzine'n yi e' wunak te yi jun ajtza'kla'tz nintzun octz tan stz'amle'n Lu'. Noj quen cu'ntz te yi tiemp yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil. ⁴Xtx'amxe'n tzun Lu'-tz nin octz ta'n xetze'. Nin e' oc cyaj k'u'lj sanlar tan q'uiicy'l'e'n. Cyaj cyaj chixone'n te yi jujun k'u'lj. Yi tajbil Herodes i'tz yi nin klo' cyaj cyen Lu' xetze' jalen cu'n klo' ticy'e'n pone'n yi jun wutzile'n k'ej yi na bi'aj Pasc. Kalena's tzun klo' tk'ol i' yi caws Lu' xchiwutz cyakil wunak. ⁵Cyaj cyen tzun Lu' xetze', nin chin q'uiicy'l'e'n nin tane'n i' cyak'un sanlar. Poro yi cmon creyent wi'nin cwe'n chiwutz tetz Ryos tan tele'n i' liwr.

Yi tele'n Lu' liwr xetze'

⁶Itzun bantz yi junte'n ak'bal tan tk'ol Herodes yi caws Lu' xchiwutz cyakil wunak, cho'n tzun na wit Lu' chinicy'al cob sanlar. C'alij i' tan cob caren, nin ate' q'uiicy'lom tzi yi puertil xetze'. ⁷Tpone'n tzun jun ángel tetz Kajcaw kale atit Lu'. Ninin tzun pak'puchax xetze' ta'n. Nintzun oc t'oyol yi teml Lu' tan c'ase'n. Itzun ben tlol tetz: "Or yaj c'asen, txiclije'n," chij.

Tele'n tzun jiëp yi caren te k'ab Lu'. ⁸"C'al quen yi ac'albil xe ac'u'l, nin ak' quen axajab," stzun yi ángel tetz. Nin inin tzun tuleja'tz. "Txow tzaj axbu'k nin xomen tzaj swe'j," stzun yi ángel tetz.

⁹Tele'n tzaj tzun yi ángel nin eltzaj xomok Lu' te'j. Poro quinin el xtxum tetz yi ko bintzinin yi na bajij, na le wutz tetz tajtza'kl yi wutzicy' tu' na ban. ¹⁰Cyele'n tzaj tzuntz kale atit yi bajx wart, nin kale atit yi ca'p wart. Nin e' opontz tzi yi puert yi ch'ich' cu'n yi at tzibe'. Je'n tzun jakxuj yi puert xchuc. Ma yi wi't cyele'n tzaj, nin yi sken wi't chixon jun tkuj tbe', nintzun cyaj tilol yi ángel yi Lu' xchuc.

^d11.26 Yi na elepong yi yol Cristiano, i'tz yi e' yi xomche' te yi "xchusu'n Cristo.

¹¹ Ma yi pujxe'n tan Lu', itzun taltz tc'u'l cuntu!: "Ja saj ḥchakol Kajcaw jun scyeri yi e' tetz ángel tan welse'n liwr tk'ab Herodes nin ḥchik'ab yi e' judiy," stzun Lu' tc'u'l cuntu!.

¹² Itzun yi wi't ticy'e'n yi yola'tz tc'u'l Lu', tpone'n tzun i'-tz wutz ca'l Lu'ch yi xtxu' Wa'n yi ncha'tz na a'lchij Marcos tetz. Wi'nin tzun wunak sken chicham quib tan nachle'n Kataj xe yi jun ca'l'a'tz. ¹³ Toque'n tzun c'onlol Lu' yi puert, nin elu'l jun xun yi na bi'aj Rode tan tilwe'n yi na' scyetz i' yi juna'tz. ¹⁴ Poro yi tbital yi ya'tz wi' Lu', quinin je' jakol i' yi puert tan bi'l yi tzatzi'n yi at cu'nt. Ma na lajke'l nin pakxe'nt i' tan talche'n stziblal scyetz yi mas kajwutz yi ate', yi at Lu' tzi puert. ¹⁵ Poro yi quibital yi e'a's yi ate' xe ca'l, quinin cyocsaj, ma na nin cyal: —Ax lo' yab.

Poro yi xun xtx'anu'n nin tib tan talche'n yi i'tz Lu' yi at tzi puert.

—Nk'era'tz Lu', —che'ch. —Ma na i'tz lo' ángel yi q'uiicy'lom tetz, —che'ch.

¹⁶ Ma tetz Lu' tilt cuntunin tan c'onle'n quen wutz puert. Ma yi jakxe'n yi puert cya'n, bene'n tzun quilol yi i'tz Lu'. Nintzun e' baj el yabtz te'j. ¹⁷ Poro yi Lu' nintzun octz tan chimakle'n tan yi k'ab tan qui chijilone'n, nin octz tan talche'n scyetz yi ḥe'n cunin ban yi tele'n tzaj i' xetze' tan porer Kajcaw. Ej nin ncha'tz tal i' yi tajwe'n tan bene'n jun tan talche'n stziblal tetz Jacow scyuch' yi e' mas kajwutz yi ja el tzaj i' xetze'. Ma yi talol i' yi xtxolbile'j nintzun ben i' tul junt ama'l.

¹⁸ Itzun yi tule'n skil le junt eklok, wi'nin chiyajol quib yi e' sanlar squibil quib, na qui'ct Lu' at xetze', nin quinin pujx cya'n yi mbi cu'n bajij. ¹⁹ Inti Herodes nintzun el jun ort ta'n tan joyle'n Lu'. Poro cya'l nin jale't cya'n. Toque'n tzun Herodes tan ḥch'ote'n chitz'i yi e' sanlar yi e' oc tan q'uiicy'l'e'n Lu'. Nintzun cawunin tan chibiyle'n cu'n. Tele'n tzun i' Jerusalén, nin cho'n tpone'n le tnum Cesarea kale cyaj cyent cobox k'ej.

Yi quime'n Herodes

²⁰ Itzun bantz, wi'nin ḥchi'che'n c'u'l i' scye'j yi e' aj Tiro scyuch' yi e' aj Sidón. Cyule'n tzaj tzun yi e' aj Tiroja'tz scyuch' yi e' aj Sidóna'tz tan moxe'n i', nin tan chibansal quib tuch!. Cyak'ol tzun mu'ḥ xo'c tetz Blasto, jun scyeri e' wi'tz ḥchakum Herodes, tan toque'n i' tan quich'eye'n. Na yi cyetz cyajbil, i'tz tan chibansal quib tu Herodes na cho'n na saj cyakil yi ixi'n triw yi na baj cya'n le ama'l Cesarea, kale na cawune't Herodes.

Bixewe'n tzun jun k'ej tan Herodes tan chisaje'n molij cyakil yi e' wunaka'tz swutz i'.

²¹ Itzun yi tucumule'n yi jun k'aja'tz, nintzun wek tib Herodes tan yi balaj be'ch tetz, nin c'ole'cu'ntz wi jun balaj chem le pujbil xtisy'a!. Toque'n tzun i'-tz tan yol scyetz cyakil wunak. ²² Cyoque'n tzun yi e' wunaka'tz tan tak'le'n k'ej i!. Nintzun e' ḥch'intz:

—Chumbalaj nin yi jilonu' na nk'e'tz ilu' wunak, ma na ilu' Ryos, —che'ch bantz.

²³ Na nin eltzaj yi jun yola'tz le chitz'i wunak yi tule'n jun ángel tetz Kajcaw tan tak'le'n jun chin yabil te Herodes. Oque'n nin ban lac'p yi jun chin yabilia'tz te'j tan paj yi tocsaj tib i' tetz Ryos. Nintzun quim i', na nin baj yi wankil cya'n amlu'.

²⁴ Wi'nin tzun bene'n lo'on yi balaj stziblal tetz Ryos, nin wi'nin wunak cyocsaj.

²⁵Inti Bernabé tu Saulo, chipakxe'n tzaj tzun junt tir Jerusalén tan cyopone'n Antioquía, na sken wi't bnix chimantar ḫchixo'l yi e' aj Judea. Ej nin saj xomok Wa'n scye'l yi cyaje'n tzaj le welt. Ej nin yi jun Wa'na'tz ncha'tz Marcos na a'lchij tetz.

**Yi chibene'n Bernabé tu Saulo tan xtxole'n yol Kataj
៥៥ ḫchixo'l yi e' awer nak yi najlche' joylaj**

13 ¹Ate' tzun elsanl stzi' Ryos, nin aj chusunl ḫchixo'l yi cmon creyent yi ate' Antioquía. Ej nin ḫchixo'l yi e' elsanl stzi' Ryosa'tz at Bernabé tu Simón yi ncha'tz na bi'aj Niger. Ncha'tz at jun yi na bi'aj Lucio yi aj Cirene. Ncha'tz at Saulo tu junt yaj yi na bi'aj Manaén, yi ni'cu'n chich'uye'n tu Herodes, yi Herodes yi i' wi'tz ajcaw tibaj cyakil yi ama'l cwent Galilea. ²Itzun te yi na chitzan yi e' wunaka'tz tan banle'n chimunl swutz Kajcaw, nin tan muc'le'n we'j, nintzun jilon yi Espíritu Sant scyetz: "Bixbajwok e' Bernabé tu Saulo tan chibnol yi ak'un yi ja wi't bixe' wa'n tan chibnol," chij yi Espíritu Sant ban scyetz.

³Inin tzun cyulejtz, na nin e' octz tan muc'le'n we'j, nin tan orari'n squibaj. Nintzun je' cyak'ol chik'abtz ḫchiwi' tan cyabnaje'n tk'ab Kataj. Ma yi wi't chibixewe'n kalena's tzun chijatxol quibtz.

Yi cyoque'n Bernabé tu Saulo tan xtxole'n yol Kataj le isla yi na bi'aj Chipre

⁴Bene'n nin tzun e' ban Bernabé tu Saulo le ama'l yi sken tal yi Espíritu Sant scyetz. Cho'n tzun chicwe'n pone'ntz le tnum Selucia, nin e' icy'tz wi mar tan cyopone'n Chipre. ⁵Itzun yi cyopone'n le tnum Salamina yi at mero tzi a' cu'n, nintzun e' octz tan txoli'n lakak sinagoga kale na chicham wit quib yi e' judiy. Nin ncha'tz xomij Wa'n scye'l tetz chichakum. ⁶Quicy'e'n tzuntz Salamina cho'n tzun cyopone'n jalen Pafos. Chinoje'n pon tzun te jun yaj yi at tpisyo!. Yi yaja'tz i' jun judiy, yi tocsa'n tib tetz elsanl stzi' Ryos. Barjesús bi!. ⁷Yi jun yaja'tz yi at tpisyo!, cyamiw quib tu yi wi'tz ajcaw tetz tnum yi na bi'aj Sergio Paulo. I' jun ajcaw yi wi'nin tajtza'kl. Che' ḫchakol tzun yi wi'tz ajcawa'tz yi Bernabé tu Saulo, na yi tajbil i' i'tz tan tbite'n yi yol Ryos yi na chitzan tan xtxole'n. ⁸Poro nintzun oc Elimas yi jun yaja'tz yi at tpisyo! tan makle'n chiwutz Bernabé tu Saulo, na i klo' taj i' tan qui tocsal yi jun ajcawa'tz yi yol Ryos. ⁹Ma tetz Saulo, yi ncha'tz na a'lchij Pawl tetz, quinin xob i' tetz, na xomij yi Espíritu Sant te'j. Xmayine'n nin tzuntz tetz yi yaja'tz yi at tpisyo!. ¹⁰Itzun taltz:

—Yi a᷑atz, a᷑ subul nak. Chin cachi' nin a᷑. A᷑ nitxajil Bayba'n na a᷑ contr te cyakil yi e'chk ajtza'kl balaj. ¿Nxac na c᷑tzan tan po'tze'n yi ḫchusu'n Kajcaw yi tz'aknak cu'n? ¹¹Ma jalu' jun cu'n yol swale' nin tzatz, stk'e' Kataj yi acaws, na c᷑ocopon tetz moyil'x, nin qui't cxmayin tetz cobox tiemp, —stzun Pawl bantz.

Ma le junt rat toque'n tzun muj te wutz i!. Nin qui't xmayin. Nintzun oc i' tan joyle'n junt tan ḫch'ine'n nin. ¹²Ma yi tilol yi wi'tz ajcaw yi mbi cu'n bajij, nintzun tocsaj yi yol Kataj. Na wi'nin tele'n yab te yi porer yi ḫchusu'n Kataj.

Yi e' ḫcha'ke'n Pawl tu Bernabé le tnum Antioquía cwent Pisidia

¹³Itzun yi cyele'n le tnum Pafos, nin e' icy'tz wi mar tan cyopone'n le tnum Perge yi at cwent Panfilia. Ya'stzun ele't jatxol tib Wa'n scye'l, nintzun pakxij i' Jerusalén. ¹⁴Ma Pawl tu Bernabé nin e' icy'tz Perge nin cho'n cyopone'ntz le

tnum Antioquía cwent Pisidia. Ej nin yi tucumule'n yi k'ej ujle'n nintzun e' oc le sinagoga nin e' baj c'ole' cu'ntz. ¹⁵Nin yi nsken wi't si'llij noc te yi ley Moisés tu mul'xt te junt liwr yi tz'iba'nt cyen tak'un jun scyery e' elsanl stzi' Ryos, nin opon jun chichakum yi e' wi' banl wi' tetz sinagoga tan yol scyetyz, itzun taltz:

—E'u' katanum, qui'c pe' cob yol cy'a'n cyanu' tan kaquiwse'n, ko at, ba'n chijilonu', —chij i' bantz scyetyz.

¹⁶Je'n tzun txiclok Pawl, nintzun ben ḥchajol yi k'ab tan chicwe'n numlok. Itzun taltz scyetyz:

—Quibit tzaju' inyol cyakil e'u' aj Israel, scyuch' yi e'u' yi ate'u' skaxo'l yi na cyeku' ḥchi' yi ketz kaRyosil. ¹⁷Yi ketz kaRyosil yi o' aj Israel, i' txa'one'n yi e' kamam kate!. Ej nin tan i' e' oc chixonl tetz jun wutzile'n nación te yi ate' tzaj ḥchixo'l yi e' aj Egipto. Ej nin tan yi tetz porer e' eltzaj tcy'al jak' chica'wl yi e' aj Egipto'a'tz. ¹⁸Ej nin e'chk ca'wnak lo' yob ban i' tan muc'le'n chipaj chimamaj te yi ate' tzaj le ama'l yi tz'inunin tu'. ¹⁹Itzun yi wi't chisotze'n yi juk jilwutz wunaka'tz yi ate' le ama'l Canaán, nintzun tak' yi ama'la'tz scyetyz yi kamam kate!. ²⁰Ej nin cyakil yi xtxolbila'tze' ja bajij tul cyaj ciente tu ni'cy yob lo'.

“Ma yi wi't baje'n yi xtxolbile'j nintzun e' bixe' pujuł xtisya' ḥchixo'l tan Kataj Ryos. Nin ja chixcon yi jun jilwutz bajxoma'tz ta'n jalén te Samuel, jun scyery e' elsanl stzi' i!. ²¹Kalena's tzun chijakol jun chireyil tetz Kataj, nintzun bixe' yi Saúl ta'n tetz chireyil. Ma yi jun Saúla'tz, i' jun scyery yi e' cy'ajl Cis, jun scyery yi e' xonl Benjamín. Ca'wnak tzun yob xonl i' tetz chireyil kamam kate!.

²²“Itzun yi xtx'ixpe'n Saúl tan Ryos, Luwiy tzun oc cyentz ta'n tetz xel i!. Ej nin je jun xtxolbile'j yi talnak Ryos: ‘Yi Luwiy, yi cy'ajl Isaí, ya'stzun yi jun yi na waj lcyaj cyen tetz rey, na tz'ocpon tan banle'n tane'n yi wetz wajbil,’ stzun Ryos banak cyen.

²³“Ej nin yi tele'n tiemp ja jal jun xonl k'ajtzun Luwiya'tz yi na bi'aj Jesús. Ya'stzun yi jun yi bixe' tan Ryos tan kacolpe'n ketz yi o' yi o' aj Israel. Ja tzun el cu'n te'j, chi alijt cyen ta'n scyetyz kamam kate!. ²⁴Poro yi ntaxk ḥchaj tib yi Jesús'a'tz, nsken xtxol Wa'n scyetyz yi e' katanum yi tajwe'n tan chitx'ixpul cyajtza'kl nin tan je'n a' chiwi' tan ḥchajle'n yi bintzinin na chibisun tan quil.

²⁵“Na je tal Wa'nelj yi txant tan quime'n: ‘Na' scyetyz in le chiwutz cyeru'? Nk'era'tz in yi jun yi bixba'nt tan tule'n. Poro txant tan tule'n. Na yi in wetz qui'c wetz ink'ej siquierk tan pujle'n wutz xajab yi juna'tz yi at tulbil,’ stzun Wa'n banak cyen scyetyz wunak.

²⁶“I bin jalú' e'u' xonl intanum, e'u' xonl k'ajtzun kamam Abraham, nin yi e'u' yi nk'e'tz e'u' katanum, poro yi na cyeku' ḥchi' yi kaRyosil: Tetz ketz kacyakil cu'n yi jun xtxolbila'se'l yi na tal yi ba'n kaclax. ²⁷Ma yi e' katanum yi najlche' Jerusalén, scyuch' yi cyajcawil, quinin pujx cya'n yi mbi eka'n tan Jesús. Ncha'tz quinin pujx cya'n yi mbi na elepont yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos. Wech na chisi'lej lakak e'chk k'ej ujle'n. Poro ja el cu'n te'j yi e'chk xtxolbila'tz yi tz'iba'nt cyen yi cyoque'n tan biyle'n. ²⁸Poro cya'l nin jale't til i' tan cwe'n biyij. Cha'stzun te e' bene'n swutz Pilat tan jakle'n pawor tetz tan cwe'n biyij.

²⁹“Ma yi tele'n cu'n te'j cyakil yi tz'iba'nt cyen te i!, nintzun cu tzaj swutz pasyon nin oc cyentz tjul. ³⁰Poro Ryos je'san tzaj ḥchixo'l alma!. ³¹Nin ala' tir ḥchaj tib i' ḥchiwutz yi e' yi xomche' te'j yi tele'n tzaj i' Galilea tan tpone'n

Jerusalén. Ej nin yi e'a'tz, e' cu'n stiw te'j nin na chitzan tan xtxole'n yi jun cu'n ja itz'ij junt tir Jesús ḫchixo'l alma'.

³²“Ncha'tz o' ketz, ite'n nin xtxolbil na katzan tan xtxole'n. Na ya'stzun yi balaj stziblal yi alijt cyen tak'un Ryos scyetz yi e' kamam kate'. ³³Nin yi jun xtxolbil'a'tz yi alijt cyen ta'n, i'tz tetz ketz jal', yi o' yi o' chixonl. Na yi titz'e'n junt tir Jesús tan Ryos, ya'stzun tele'n cu'n te'j yi tz'iba'nt cyen le ca'p salmo yi na tal: ‘A᷑ jun c'oloj incy'ajl jal' nwak! itz'ajbil tzatz.’ ³⁴Na jun cu'n, alijt cyen tan Ryos yi tz'iba'nt cyen ‘Cyakil yi suki'nt wa'n tetz Luwiy swak'! tzitetz.’^e ³⁵Ej nin ncha'tz tz'iba'nt cyen tul junt salmo yi na tal: ‘Yi ilu' teru', quil tak'u' ama'l tan k'aye'n yi wankil yi jun ḫchakumu!, yi wi'nin ok'l'e'n wutz tanu’.^f ³⁶Yi yole'j qui na jop k'ajtzun Luwiy, na quimnak i!, nin k'ay yi tetz wankil. Na yi wi't txcone'n i! tan Ryos tetz chibajxom yi e' wunak tentz, quimich nin ban i'-tz, nin opon yi talma' kale ate't cyalma' yi e' mam i!. ³⁷Poro yi jun yi itz'ij junt tir ḫchixo'l alma' tan Ryos, quinin k'ay yi tetz wankil. ³⁸Cha'stzun te, e'u' intanum, na klo' waj yil tz'el chitxumu' tetz, yi tan Jesús, yi jun yi qui k'ay yi tetz wankil, na jal cuybil kapaj. ³⁹Na na el katxum tetz yi qui na jal balajil jun yaj swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi ley Moisés. Poro sjalok kabala'jil kol k'uke' kac'u'l te Jesús. Scuylok kapaj, nin sjalok kabala'jil swutz Ryos. ⁴⁰Poro or quilu', ko tzun tz'u'l chicawsu' chi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos. Na je na tal jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cya'n:

⁴¹‘Or tzitil, yi axwok yi qui na itak' k'ej inyol,

na cxeleponwok yab te yi mbi sbajok tzite'j, nin exsotzokwok.

Na nocopon tan banle'n milawr tzixo'lwok.

Poro quil tzitocsaj,

mpe nink tz'oc jun tan xtx'olche'n xo'l tzitetz,’

chij Ryos banak cyen, —stzun Pawl scyetz yi e' wunak yi ate' le sinagoga.

⁴²Yi stzaje'n wi' yi chimunl, nin yi cyele'n tzaj le sinagoga, nintzun e' oc yi e' wunak yi nk'e'tz e' judiy tan chimoxe'n Pawl tu Bernabé tan chitzolil yi ite'n nin xtxolbil'a'tz scyetz le junt k'ej ujle'n. ⁴³Ma yi chijatxol quib, wi'nin tzun judiy e' xom nintz scye'j Pawl tu Bernabé. Ej nin ncha'tz at e' yi nk'e'tz e' judiy yi e' xom nin scye'j. Cyoque'e'n tzun Pawl tu Bernabé tan chiquiwse'n tk'ab Kataj. ⁴⁴Itzun le junt k'ej ujle'n, cyakil yi e' aj tnum e' cham quib tan tbite'n yi yol Ryos yi cy'a'n tan Pawl. ⁴⁵Poro yi quilol yi e' judiy yi jun c'oloj wunaka'tz, nintzun je' ḫchiwutz, nin e' octz tan telse'n chik'ej Pawl, nin tan talche'n yi nk'e'tz bintzi chiyol. ⁴⁶Poro quinin chixob Pawl tu Bernabé scyetz, na je tal Pawle'j:

—Bintzinin chin tajwe'n cunin yi bajx katxol yi yol Ryos scyeru', poro quinin ncyocsaju!. Nin qui'e xac yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz ḫchiwutzu!. Cha'stzun te cho'n kocopon ketz tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ⁴⁷Na ya'tz cawbe'n ketz tan Kataj, na je yi yol i'e'j yi tz'iba'nt cyen:

‘Ja cxbixe' wa'n tetz chitzekbil yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

Nin ja cxbixe' wa'n tan chilcaxe'n yi e' yi ate' bene'n tzi'n wi munt,’^g chij Kataj banak cyen, —che'ch Pawl tu Bernabé scyetz cyakil wunak.

⁴⁸Wi'nin tzun chitzatzine'n yi e' wunak yi nk'e'tz e' judiy te yi xtxolbil yi quibit. Nintzun cyaltz yi chumbalaj nin yi xtxolbil tetz Jesucristo yi nquibit scye'j

^e 13.34 Is 55.3. ^f 13.35 Sal 16.10. ^g 13.47 Is 42.6; 49.6.

Pawl. Cyocsaj tzun yi e' yi bixe' cya'n tan chicambal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ⁴⁹Wi'nin tzun bene'n lo'on yi balaj stziblal tetz Jesucristo tulak yi e'chk mas tnum yi at cwent yi ama'l yi na bil'aj Pisidia.

⁵⁰Poro yi e' judiy nintzun e' octz tan tocse'n chic'u'l yi xna'n yi at chik'ej, nin yi na cyek ḫchi' Ryos tane'n, tan cyoqe'n tan contri'n scye'l Pawl tu Bernabé. Ncha'tz e' octz tan tocse'n chic'u'l yi e' crincipal tetz tnum tan contri'n scye'l. Cyakil yi e'a'tz e' octz tan chixo'wse'n Pawl tu Bernabé nin e' el chilajultz le chitanum. ⁵¹Ma cyetz Pawl tu Bernabé el cyen chimasol yi puklaj yi at te quikan tan ḫchajle'n yi at tulbil chicaws yi e' wunaka'tz. Nin e' ben cyetz Iconio. ⁵²Poro yi e' creyent yi e' cyaj cyen wi'nin chitzatzine'n tk'ab Kataj tan porer yi Espíritu Sant.

Yi ate' tzaj Pawl tu Bernabé Iconio

14 ¹Itzun yi cyopone'n Pawl tu Bernabé le tnum Iconio nin yi cyoqe'n tan xtxole'n yi balaj stziblal le e'chk chisinagoga yi e' judiy, quintech nin tzun judiy cyocsajtz. Nin ncha'tz wi'nin e' yi nk'e'tz e' judiy yi cyocsajtz. ²Poro itzun yi e' judiy yi qui xom chiwi' te yi chusun yi chitxol Pawl, nintzun e' baj octz tan tocse'n chic'u'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy tan qui xome'n chiwi' scye'l kajwutz. ³Poro ilenin nim tiemp e' cyaj cyen Pawl tu Bernabé ḫchixo'l yi e' kajwutzat'z Iconio. Te yi ate'tz quinin chixob tan xtxole'n yi yol Ryos, nin tan talche'n yi at cuybil chipaj wunak tan tu' yi banl talma' Ryos. Nin ja lajluchax yi bintzinin yi chiyol tan yi e'chk milawr yi bnix tan Ryos. ⁴Poro yi e' wunak yi najlche' tul yi tnuma'tz, cob e' el. At e' yi cho'n xome'n chiwi' scye'l yi e' judiy, nin at e' yi cho'n xome'n chiwi' scye'l yi e' apostl. ⁵Cyoque'n tzun yi e' judiy scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy tu yi cyajcawil tan xtxumle'n tan cyoqe'n klo' tan chibuchle'n nin tan chic'oxle'n yi e' apostl tan c'ub. ⁶Poro yi quibital Pawl tu Bernabé yi ya'tz chitxumu'n cycle'n tzun ojk. Cho'n tzun cyopone'ntz le tnum Listra, nin e' icy'tz Derbe. Yi e'chk tnuma'tz cho'n at cwent yi ama'l tetz Licaonia. ⁷Chitxol yi balaj stziblal le cob tnuma'tz, nin tul cyakil yi e'chk ama'l yi at solte'l len.

Yi lo'one'n Pawl tan c'ub le tnum Listra

⁸Ma yi cyopone'n Pawl le tnum Listra, at tzun jun yaj at-tz yi co'x tkan. Tetz nin i'-tz yi titz'e'n. Qui'c jun tir yi jajk xon. ⁹C'olch tzun i'-tz tan tbite'n yi mbi na tzan Pawl tan yolche'n. Bene'n tzun xmayil Pawl yi jun co'xa'tz. Nin nachontz te'l yi k'uklij c'u'l i' te yi at rmeril tan xone'n tan porer Ryos. ¹⁰Chin wi' nin tzun Pawl bantz tan yol tetz:

—Yaj, txiclije'n.

Lajke'l nintzun je'n txiclok yi co'x nin xontz. ¹¹Yi quilol wunak yi mbi cu'n ban Pawl te yi co'x wi'nin tzun chiëch'ine'n le cyetz chiyol. Itzun cyaltz:

—Ja chicu'ul yi karyosil skaxo'l. Nin ja cho'c tetz wunak.

¹²Cyal yi Bernabé i'tz yi chiryoisol yi na bi'aj Júpiter, nin yi Pawl i'tz yi chiryoisol yi na bi'aj Mercurio, na i' yi mas na jilon. ¹³Cho'n tzun at yi templo tetz yi chiryoisol yi na bi'aj Júpiter, ju' ca'l len. Itzun yi quibital yi e' pale' cwent Júpiter, bene'n tzun chimantar tan ticy'le'n tzaj jun mam tor tu yi e'chk buch. Na yi cyajbil i'tz tan cyoqe'n tan chic'u'laje'n nin tan biyle'n chitz'ixwatz ḫchiwutz yi e' apostl. ¹⁴Poro yi quibital Pawl tu Bernabé yi mbi na chitzan yi e' wunak tan

banle'n, cyoque'n tzuntz tan katzle'n yi be'ch cyetz tan ḥchajle'n yi qui na chipek' te yi cyajtza'kl yi e' wunak, nin lajke'l chibaj bene'n tan chimakle'n. Chin chiwi' nin bantz tan yol itzun cyaltz:

¹⁵ —¿Nxac na chitzanu' tan banle'n yi e'chk takle'ne'j? Na yi o' ketz, o' tu wunak. Ni'cu'n o' scyuch'u!. Ej nin ja ku'l tzone'j tan xtxole'n scyeru' tan cyaje'n cyen quilolu' yi cyajtza'klu' yi qui'c na tak!. Nin ja ku'l tan talche'n scyeru' tan chixome'n u' te yi tajbil Ryos yi itz' nin tetz, yi Ryos yi bnol teri yi tcyaj tu yi wuxtx'otx' tu yi mar tu cyakil e'chk takle'n yi na kil nin tan kawutz. ¹⁶ Sajle'n tunintz tak'nak i' ama'l tan chibnol wunak yi cyetz cyajbil. ¹⁷ Poro ilenin ḥchajnak i' yi itz' i' tan yi e'chk takle'n balaj yi na tak! sketz. Chumbalaj nin i', na i' na ak'on abal, nin i' na ak'on e'chk balaj cosech. Nin na tak' cyakil yi tajwe'n sketz, na i' na ak'on kawa' tu cyakil yi na tak' tzatzin sketz, —stzun Pawl bantz scyetz.

¹⁸ Yi wi't tlol Pawl yi xtxolbila'se'j, kale'nin il chixcyewe'n tan chimakle'n yi e' wunak tan qui cyak'ol chitx'ixwatz scyetz.

¹⁹ Itzun yi cyopone'n cobox judiy yi cho'n chisaje'n Antioquía tu Iconio, nin e' oc tan tocse'n chic'u'l cyakil wunak tan cyoqe'n tan contri'n te Pawl. Cyoqe'n tzun tan c'oxle'n Pawl tan c'ub.

Ma yi wi't lo'lone'n Pawl cya'n, tele'n tzun quicy'altz tnum, na che'ch lo' cyetz yi ko nsken quim. ²⁰ Poro yi cyopone'n chimolol quib yi e' kajwutz kale atit Pawl, nintzun je txiclok i' ḥchiwutz. Nintzun oc junt tirtz tnum. Jalen tzun le junt eklok ticy'e'n i', nin xom nin Bernabé te'j. Cho'n tzun chibene'ntz le tnum Derbe.

²¹ Itzun yi nsken baj chitxolil yi balaj stziblal le tnuma'tz, nin yi nsken cyocsaj wi'nin wunak, nintzun e' pakxij junt tir. E' icy'ak junt tir Listra, tu Iconio jalen yi cyopone'n junt tir Antioquía. ²² Ej nin te yi na chich'ak lak e'chk tnuma'tz e' oc tan chiquiwe'n yi e' creyent tan k'ukewe'n mas chic'u'l te yi na cyocsaj. Nin cyal yi chin tajwe'n cunin tan chimuc'ul wi'nin jilwutz q'uixc'uj, yi ntaxk chopon kale na cawune't Ryos. ^h ²³ Ncha'tz e' baj bixe' cyen wi' banl wi'a'tz tetz Kataj Ryos, yi Ryos yi nsken k'uke' chic'u'l te'j, na cho'c tan nachle'n Kataj nin tan muc'le'n we'j.

Yi cyopone'n Pawl tu Bernabé junt tir le tnum Antioquía cwent Siria

²⁴ Yi nsken wi't bajij yi xtxolbila'se'j nintzun e' icy'tz le ama'l cwent tetz Pisidia tan cyopone'n le ama'l cwent Panfilia. ²⁵ Ej nin yi wi't baj'e'n chitxolil yi yol Ryos le tnum Perge, chicwe'n pone'n tzuntz Atalia. ²⁶ Ya'stzun e' icy'e't wi mar tan cyopone'n Antioquía, yi tnum kale e' oque't yi e' kajwutz tan cyabnaje'n tk'ab Kataj tan chibene'n tan banle'n yi ak'un yi e' bixe' te'j.

²⁷ Itzun yi cyopone'n Antioquía chichakol tzun cyakil yi cmon creyent. Nintzun baj chitxolil cyakil yi e'chk milawr yi bnix cya'n tan porer Ryos. Nin chitxol yi ḥe'n cunin tk'ol Ryos ama'l scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy tan cyocsal yi yol Kataj. ²⁸ Nim tzun tiemp e' a'tij Pawl tu Bernabé scye'j yi e' creyent yi najlche'-tz Antioquía.

Yi chitxumune'n yi e' wi' banl wi' Jerusalén

15 ¹ Itzun bantz te yi cya'te'n Pawl tu Bernabé le tnum Antioquía, nin e' opon cobox aj Judea le tnuma'tz. Nin yi e'a'tz nin e' oc tan chichusle'n

^h 14.22 Ro 8.17; 2 Ts 1.4; 2 Ti 2.12.

yi e' kajwutz, itzun cyaltz: "Ko quil chibajju' circuncidar chi na tal yi ley Moisés, quil chiclaxu'", che'ch bantz.

² Xe'te'n tzun jun chin wutzile'n wak' ib ḫchixo'l Pawl scyuch' yi e'a'tz. Cha'stzun te bixewe'n cyak'un kajwutz tan chibene'n Pawl tu Bernabé scyuch' coboxt kajwutz jalen Jerusalén tan jakle'n yi ḫe'n chiban te yi xtxolbila'tz. Nin bixe' cyak'un tan chibene'n ḫchiwutz yi e' apostl scyuch' yi e' wi' banl wi' yi cmon creyent yi ate' Jerusalén.

³ Yi bixewe'n cyakil nintzun e' ben yi e' cmon creyent tan chitzakpe'n ju' tnum. Poro te yi na chixon Pawl tbe' e' icy'ak le e'chk ama'l cwent Fenicia tu Samaria tan talche'n scyetz yi e' kajwutz yi ḫe'n cunin cyocsal yi e' yi nk'e'tz e' judiy yi yol Kataj. Yi quibital yi e' kajwutza'tz yi stziblala'tz wi'nin tzun chitzatzine'ntz.

⁴ Ma yi cyopone'n Pawl tu Bernabé Jerusalén, wi'nin chitzatzine'n yi e' kajwutz scyuch' yi e' apostl, scyuch' yi e' wi' banl wi' scye'j. Chitzolil tzun Pawl yi mbi cu'n bnix cya'n tan porer Ryos. ⁵ Poro at tzun cobox scyeri yi e' parisey yi sken wi't cyocsaj yi balaj stziblal. Nintzun cyaltz:

—Chin tajwe'n cunin tan chibaje'n circuncidar yi e' creyent yi nk'e'tz e' judiy. Nin tajwe'n tan chibnal tane'n yi ley Moisés, —che'ch.

⁶ Chichamol tzun quib yi e' apostl scyuch' yi wi' banl wi' yi e' cmon creyent, tan xtxumle'n yi ḫe'n chiban te yi jun xtxolbila'tz. ⁷ Ma yi nsken ben nim tiemp cya'n tan yol nintzun je' txiclok Lu', itzun taltz:

—E'u' kajwutz, elnak chitxumu' tetz yi nimix tiemp yi inje'nle'nix xtxa'ol Ryos tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy bantz chiclaxe'n. ⁸ Nin yi kaRyosil yi na i'lon tetz yi mbi na icy' chic'u'l cyakil wunak, i' ak'on jun techl scyetz yi at rmeril tan cyoque'n tk'ab i'. Ej nin yi jun techla'tz yi tak' i' i'tz yi Espíritu Sant, chi yi tak'nak sketz. ⁹ Na swutz Ryos qui'c jatxbil kaxo'l. Nicy' nintu' o', na ncha'tz e' ja tzaj yi cyetz quil tan tu' yi nk'uke' chic'u'l te Ryos.

¹⁰ Ma jalu', ḫmbi tzuntz na cabej chic'u'l' te yi jun xtxolbila'tz yi txumijt cyen tan Ryos? Na yi cyeru' cyajbilu' i'tz tan je'n cyak'olu' jun yucu' te chikul yi e' prow kajwutza'tz, yi jun yucu'a'tz i'tz yi e'chk ca'wl yi quinin e' xcy'e' yi e' kamam tan banle'n tane'n mpe ik yi o' ketz jalu'. ¹¹ Na yi o' ketz na kocsaj yi skaclaxok tan tu' yi banl talma' Kajcaw Jesucristo. Ncha'tz e'a'tz, ḫchiclaxok tan tu' yi banl talma' Kajcaw.

¹² Itzun yi quibital yi yol Lu' tircunin tzun chibaj cwe'n numlok, nin cyak' ama'l tan tbite'n yi chiyol Pawl tu Bernabé. Cyal Pawl yi ḫe'n cunin bnixe'n e'chk milawr ḫchixo'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ¹³ Ma yi chitanewe'n tan yol, jilone'n tzun Jacow, itzun taltz:

—E'u' kajwutz, quibit tzaju' cobox tal inyol: ¹⁴ Ja quibitu' yi xtxolbil yi ntal kajwutz Lu', yi mbi cunin bnix tan Ryos yi xa'ke'n i' ḫchixo'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Na ja kubit yi e' je' xtxa'ol Ryos cobox tan cyoque'n tcwent i'. ¹⁵ Ej nin yi jun xtxolbila'tz yi nkubit ja tcy'aj tib tu yi chiyol cyakil yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Na je na tal june'j:

¹⁶ 'Yi nsken baj wi' yi xtxolbila'se'j kalena's tzun chimpakxij.

Nin swak'e' ama'l scyetz yi e' xonl Luwiy tan chicawune'n squibaj yi e' mas wunak,

chi ncibanan te yi tiemp tetz Luwiy.

¹⁷ Ya'stzun lwulej,

bantz cyoque'n cyakil yi e' yi nk'e'tz e' judiy
tan injoyle'n, yi in wetz yi in Ajcaw.

Nin ya'stzun lwulej,
bantz chixome'n yi e' yi nk'e'tz e' judiy swe'j,
yi e' yil cho'c wa'n tetz wajal.

¹⁸ Ej nin yi xtxolbile'j, alijt cyen tan Kajcaw tenxchan.'

¹⁹ "Cha'stzun te, ba'n tcu'n yi quil kal scyetz yi tajwe'n tan chibnol tane'n yi circuncisión. Na tzan cyaje'n quen quilol yi cyajtza'kl cachi' tan chixome'n te tajbil Ryos. ²⁰ Ntina'tz, chinch wetz, ba'n kol kaban nin jun cart scyetz tan cyaje'n quen quilol yi e'chk cstumbr yi na chibán swutz yi e'chk takle'n yi banij tu' tane'n, yi na xcy'e' tan chipo'tze'n. Ej nin ncha'tz tajwe'n tan kalol scyetz tan cyaje'n cyen quilol yi xna'ni'n tu yaji'n. Nin skale' scyetz yi qui'c cu tan chibajsal yi e' txuc yi qui na el chiëch'el yi na chiquim. Ej nin ba'n kal scyetz yi qui'c cu tan baje'n alchok ñch'el txuc cya'n. ²¹ Na sajle'n tunintz ja si'lil nin ja txolij yi ley Moisés lakak sinagoga yi at lakak tnum yi xan yi kol baj yi e'chk takle'na'tz tan jun judiy, —stzun Jacow scyetz.

²² Ba'n tzun ban yi yol Jacow ñchiwutz yi e' mas apostl nin ñchiwutz cyakil yi wi' banl wi' tett cmon creyent. Nin ba'n nin mban ñchiwutz cyakil yi cmon. Cyoque'n tzuntz tan chisicylle'n cobox yaj tan chibene'n scye'j Pawl tu Bernabé jalen Antioquía. Je'n tzun chitxa'ol Judas yi ncha'tz na bi'a'j Barsabás tu Silas. E' bajxom ñchixol' yi e' kajwutz yi ate'-tz. ²³ Nin e' bixe'-tz tan bene'n quic'y'al jun cart tan tpone'n scyetz e' kajwutz Antioquía. Nin je yi xtxolbil yi cu' nin tul:

"Ma jalú! e'u' kajwutz yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy, yi najlche'u' Antioquía tu Siria tu Cilicia, na katzan tan talche'n nin jun yos scyeru' yi o' apostl, scyuch' yi e' wi' banl wi' tett yi cmon creyent tzone'j, nin scyuch' cyakil yi e' kajwutz yi ate' tzone'j. ²⁴ Ja kubit yi at e' yi ja chopon ñchixol', yi cho'n benake' tzone'j. Poro nk'e'tz o', o' chakonin yi e'a'tz. Na ja kubit yi ja cho'c tan chixo'wse'nu' nin tan suble'n cyajtza'klu' tan chibnolu' tane'n yi circuncisión, nin tan chibnolu' tane'n yi ley Moisés. ²⁵ Cha'stzun te ba'n skawutz ketz yi nkajoy cobox kajwutz yaj tan chibene'n kachakol tan chixajse'nu'. Cho'n chixomok nin scye'j kajwutz Pawl tu Bernabé yi wi'nin na kapek' scye'j. ²⁶ Na yi e' kajwutz Pawla'tz, jatix lo' tir che'l swutz quimichil tan paj xtxole'n yi mbi eka'n tan Kajcaw Jesucristo. ²⁷ Ej nin nchiben kachakol Judas tu Silas tan chixajse'nu'. Nin scyale' scyeru' yi chin tajwe'n cunin tan chibnolu' tane'n yi xtxolbil yi skale' scyeru'. ²⁸ Na ba'n atit swutz yi Espíritu Sant, nin ba'n skawutz ketz tan qui je'n junt cyektzu' swi' yi e'chk takle'n yi skale' scyeru' yi chin tajwe'n cunin tan chibnolu' tane'n. Nin je yi xtxolbile'j: ²⁹ Chibajsi'chu' yi e'chk tx'ixwatz yi na oyij ñchiwutz yi e'chk ryos yi banij tu' tane'n. Nin chibajsi'chu' yi e' txuc yi qui na el chiëch'el yi na chiquim. Nin quil baj chich' cyanu'. Nin quil cyenu' yi xna'ni'n tu yaji'n, na ko ya'tz chibantu' ba'n tzun che'le'tu'-tz swutz Ryos. Ntina'tz bin yi xtxolbil, nin kilt kib scyuch'u'." Ya'stzun cu' nin tul yi u'j.

³⁰ Chibene'n tzun yi e' kajwutza'tz yi e' bixe' cya'n. Nin cho'n nin tzun cyopone'ntz Antioquía. Yi cyopone'n, chichamol tzun quib cyakil yi e' kajwutz yi ate'tz le yi ama'la'tz. Ma yi e' kajwutz yi e' opon, nin cyak' yi cart scyetz.

³¹ Ej nin yi quibital yi e' kajwutz yi xtxolbil yi at tc'u'l yi cart, wi'nin tzun chitzatzine'n te'j. ³² Nin mas tcunin chitzatzine'n yi cyoque'n Judas tu Silas

tan chimayse'n, nin tan chiquiwse'n. Na xcon e'chk balaj yol cyak'un na e' elsanl stzi' Ryos. ³³Itzun yi tele'n cobox k'ej cyak'un Judas tu Silas ḫchixol'i yi e' kajwutza'tz, chipakxe'n tzun junt tir Jerusalén scye'j yi e' kajwutz yi e' chakon nin. Wi'nin tzun chitzatzine'n yi chijatxol quib scyuch' yi e' kajwutz tetz Antioquía. ³⁴Poro yi Silas nin cyaj cyen cyajsal tib, na ya'tz nin tajbil i'-tz. ³⁵Ncha'tz Pawl tu Bernabé, e' cyaj cyen tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kajcaw scyetz yi e' aj Antioquía. Nin ncha'tz at cobox tkan aj Antioquía yi e' oc tan quich'eye'n tan txoli'n.

Yi chijatxol quib Pawl tu Bernabé

³⁶Itzun yi tele'n cobox k'ejtz tlol tzun Pawl tetz Bernabé:

—Quin, che' kaxajse' yi e' kajwutz lakak e'chk tnum kale katxolnakit yi yol Kajcaw, tan che' kilol yi ko ba'n ate't.

³⁷Itzun tajbil Bernabé yi nink xom nin Wa'n scye'j yi ncha'tz na bi'aj Marcë.

³⁸Poro quinin cujj Pawl. Na yi jun Marcë'a'tz i' yi jun yi el cyen jatxol tib scye'j jalen Panfilia nin quinin ben tk'ol tib tan quich'eye'n Pawl tan xtxole'n yi yol Kataj te yi bajx tir. ³⁹Quinin tzun c'ul tib chiwi' Pawl tu Bernabé. Nintzun cu' chijatxol quibtz. Bene'n tzun tcy'al Bernabé yi Marcë te'j. Quicy'e'n tzuntz wi mar, nin cho'n tzun cyopone'ntz Chipre. ⁴⁰Ma tetz Pawl je'n tzun xtxa'ol i' Silas tan xome'n nin te'j. Ej nin yi ntaxk chiben e' oc yi e' kajwutz tan cyabnaje'n tk'ab Kajcaw. Ej kalena's tzun chibene'ntz. ⁴¹Quicy'ake'n tzuntz Siria tu Cilicia tan chiquiwse'n yi e' cmon creyent yi najlche'-tz le e'chk ama'lla'tz.

Yi xome'n nin Timoteo scye'j Pawl tu Silas

16 ¹Itzun yi cyopone'n Pawl tu Silas le tnum yi na bi'aj Derbe, nin e' icy'tz tan cyopone'n Listra. Yi cyopone'ntz nin e' nojpontz te jun kajwutz na bi'aj Timoteo, tal jun xna'n judiy yi creyent. Poro yi taj nk'e'tz judiy. ²Chumbalaj nin Timoteo ḫchiwutz yi e' kajwutz yi najlche' Listra tu Iconio. ³Itzun bantz chin tajbil cunin Pawl tan xome'n nin Timoteo scye'j. Toque'n tzuntz tan baje'n circuncidar Timoteo tan chitzatzine'n yi e' judiy yi najlche'-tz le luwara'tz. Na cyakil wunak elnak chitxum tetz yi nk'e'tz judiy yi taj i'.

⁴Itzun yi na chicy'ak lakak e'chk tnuma'tz, cy'a'nt nin chiquiwse'n yi e' kajwutz cya'n, nin ncha'tz na baj chitxolil yi tajwe'n tan chixome'n te e'chk ca'wl yi bixe' cyak'un yi e' apostl scyuch' yi e' wi' banl wi' tetz yi cmon creyent Jerusalén. ⁵Tan yi xtxolbila'tz chiquiwse'n tzun yi e' creyent te yi na cyocsaj, nin cyakil nin k'ej wi'nin ḫch'uye'n tajjal chixone'n.

Yi ḫchajol tib yi aj Macedonia swutz Pawl

⁶Ej nin tan paj yi quinin tak' yi Espíritu Sant ama'l scyetz tan chitxolil yi yol Kataj cwent Asia, quicy'e'n cu'n tzun Frigia tu yi ama'l cwent Galacia. ⁷Ej nin yi cyopone'n Misia i klo' cyaj tan cyopone'n Bitinia, poro quinin tak' yi Espíritu Sant ama'l scyetz. ⁸Quicy'e'n cu'n tzun naka'jil Misia, cho'n tzun chicwe'n pone'ntz Troas. ⁹Lak'bal tzuntz je'n jobtuj jun yaj aj Macedonia swutz Pawl. Yi ḫchajol tib nin cu' txiclok swutz Pawl, ej nin cu' wutz tetz tan ticy'ake'n Pawl le tetz tanum. Je tzun taltze'j: "Wutzile'n ta' Pawl bne'u' pawor tan ticy'ake'n'u' tan kuch'eye'n le tnum Macedonia," stzun i' bantz.

¹⁰ Itzun yi sken ḫchaj tib yi jun yaja'tz swutz Pawl, nintzun kajoy puntiltz tan kicy'ake'n Macedonia.ⁱ Na nin el katxum tetz yi bintzi nin Ryos na tzan tan kachakle'n tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz yi e' wunaka'tz.

Yi cyoqe'n Pawl tu Silas xetze' le tnum Filipos

¹¹ Cyaje'n cyen tzun yi tnum Troas ka'n, kicy'e'n tzuntz wi a', nin sbej nin kopone'ntz le tal isla yi na bi'aj Samotracia. Ma le junt eklok kopone'n tzuntz Neápolis. ¹² Kele'n tzuntz nin cho'n kopone'ntz Filipos, yi tnum yi mas chumam swutz cyakil yi e'chk tnum yi ate' cwent Macedonia. Yi jun tnuma'tz cho'n at chicwent aj Roma. Cho'n tzun ka'te'n cobox k'ejtz.

¹³ Itzun le jun k'ej ujle'n kele'n tzun tnum nin cho'n kopone'n tzi jun a' kale na chicham wit quib yi e' wunak tan nachle'n Kataj. Kacwe'n tzun c'olchoktz nin o' octz tan yol scyetz yi e' xna'n yi chichamo'n quibtz. ¹⁴ At tzun jun xna'ntz yi na bi'aj Lidia, yi cho'n sajnak i' Tiatira. C'a'y xbu'k i', jun jilwutz xbu'k yi txib yubil. Yi xna'na'tz na tek ḫchi' Ryos, nintzun oc i' tan tbite'n kayol. Nin oc tk'ol Kajcaw tajtza'kl i'-tz tan xtxumle'n yol Pawl. ¹⁵ Itzun yi wi't je'n a' twi' scyuch' yi e' najal cwe'n tzun wutz sketz nin je tzun taltzel'j:

—Ko bintzinin k'uklij inc'u'l te Ryos ḫchiwutzu', ba'n bin cho'cu' xe inca'l. At posar swuch'.

Xcy'e' nin tzun i'-tz tan kamoxe'n quenzt xe ca'l.

¹⁶ Itzun bantz yi kabene'n tan nachle'n Ryos, ticy'e'n tzun xomok jun xun wutz kacoc. Nachol i', na at jun espíritu cwent Bayba'n twankil yi na ak'on yi tpisyo'. Nin wi'nin tx'aco'n ate' cu'nt yi e' patrón te'j, tan yi tpisyo'. ¹⁷ Bajxcho' tzuntz tu Pawl, ej nin xomt tzaj tzun i' wutz kacoc. ḫch'ine'n tzun i'-tz itzun taltz:

—Yi e' yaje'j bintzinin e' ḫchakum yi wi'tz Ryos. Na chitzan tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz colbil ibaj scyeru', —chij i' bantz scyetz wunak.

¹⁸ Ala' cunin tzun k'ej yiimin tunin bana'stz. Baje'n tzun c'u'l Pawl te'j. Je'n tzun such'k'il tibtz, nintzun ben tlol tetz yi espíritu yi at twankil yi xun:

—Chin cawunk nin tzawe'j tan bi' Jesucristo, cawle'n twinkil yi xun, —chij Pawl banintz tetz.

Nin lajke'l nin tzun tele'n yi espíritu cwent Bayba'n twankil yi xun.

¹⁹ Poro itzun yi tele'n chitxum yi patrón yi xun tetz, yi qui't na chitz'acon te yi xun, cyoqe'n tzuntz tan chitz'amle'n Pawl tu Silas. Yi chitz'amxe'n, nintzun e' ben chikinoltz tpilta', ḫchiwutz yi e' pujul xtisya'. ²⁰ Ma yi cyopone'ntz, itzun cyaltz:

—Yi e' yaje'j e' judiy, nin na chitzan tan po'tze'n cyajta'kl yi e' katanum. ²¹ Nin na chitzan tan toces'e'n kac'u'l tan kaxome'n te cyetz chiley. Poro qui'c rmeril na o' aj Roma. Qui'c cu yi nink xom kawi' te chichusu'n.

²² Cyakil cunin tzun wunak xom chiwi' scye'j. Nintzun e' oc yi e' pujul xtisya' tan k'olpe'n len yi be'ch cyetz Pawl tu Silas. Kalena's tzun chicawune'n nin tan chilo'one'n tan xicy'xab. ²³ Yi wi't chilo'one'n tan xicy'xab nintzun e' ben ticy'le'n xetze'. Nintzun e' cawun yi e' ajcaw tetz yi q'uicy'lom xetze' tan che' q'uicy'lel. ²⁴ Yi tibtal yi q'uicy'lom xetze'a'tz yi jun ca'wla'tz, nintzun e' oc Pawl ta'n tc'u'l quen xetze' kale qui'cle't rmeril tan tele'n tzaj, nin oc quikantz ta'n tc'u'l sepo.

ⁱ 16.10 Ja opon Lucas tan xome'n te Pablo. Cha'stzun te na xcon "o" tzone'j nin tul cyakil yi xtxolbil yi na xon tzaj.

²⁵ Itzun bantz yi tpone'n nicy'ak'bal na tzun chitzan cyetz Pawl tu Silas tan nachle'n Kataj nin tan bitz. Nin na quibit nin yi e' mas pres. ²⁶ Jalt cuntunin chinachol yi xe'te'n jun chin wutzile'n coblajnob. Nin nin tzun yucan yi xe' ca'l. Cyakil cunin yi e'chk puert baj jakxij. Nin baje'n pujx yi e'chk parentz yi c'yalol cyetz yi e' pres. ²⁷ Tele'n tzun watl yi q'uicy'lom tetz yi xetze', nin ben tiloltz yi nsken baj jakxij cyakil e'chk puert. Bene'n tzun tan jute'n tzaj yi spar le soc, nintzun klo' cu' biyol tibtz, na le wutz tetz tajtza'kl yi nsken wi't che'l ojkuj cyakil yi e' pres. ²⁸ Chin wi' nin tzun Pawl bantz tan yol tetz, itzun taltz:

—Quil sbiy cu'n bibu', na ato' len cu'n tzone'l, —chij Pawl tetz.

²⁹ Jakol tzun yi yaja'tz jun k'ak'tz. Nin lajke'l nin toque'n i'-tz xetze'. Wi'nin lucnewe'n tan xo'wl yi cwe'n mejlok ñchiwutz Pawl tu Silas. ³⁰ Itzun yi wi't cycle'n tzaj Pawl ta'n xetze' bene'n tzun jakol scyetz:

—Ma jalu' ñmbik tzimban tan inclaxe'n?

³¹ —Tocsaju' yi yol Kajcaw Jesucristo, nin sclaxku' tuml yi najalu', —che'ch Pawl tetz.

³² Chitxolil tzun yi yol Kajcaw tetz, scyuch' yi najal i'. ³³ Toque'n tzun yaj tan xtx'ajle'n len yi ticy'lle'n xicy'xab scye'j Pawl tu Silas. Nin ite'n nin ak'bala'tz yi je'n a' twi' yaj tuml najal. ³⁴ Nintzun e' ben tcy'altz xe ca'l i', nin el jun chin wa'a'ntz ta'n. Nternin na tzatzin yaj na nsken tocsaj yi yol Kataj tuml yi najal.

³⁵ Ma yi tule'n skil cyopone'n tzun cobox aj tx'amij cyak'un yi e' pujul xtisya', tan talche'n tetz yi q'uicy'lom tetz xetze' tan tk'ol ama'l tan cycle'n Pawl liwr.

³⁶ Yi toque'n yaj scye'j Pawl nintzun taltz:

—Ja chicawun tzaj yi e' pujul xtisya' tan cycle'n tu'liwr. Ma jalu' ba'n che'l tu'liwr nin cheb cuntu' chibenu'.

³⁷ Poro itzun tal Pawl scyetz yi e' aj tx'amij:

—Ñchiwutz cu'n cyakil wunak yi kalo'one'n ewt, wech na qui'c ketz kil. Ej nin at ku'j tan ñchajle'n yi o' aj Roma. Poro ja ko' ben chipitoltz xetze'. Ma jalu' ñmbi tzuntz yi na cyaj yi ewun cu'n ke'l tzone'l? Qui', nk'era'tz wajbil. Na waj yi wutzile'n cu'n e' chu'l tzone'l tan kelse'n len liwr, —stzun Pawl scyetz.

³⁸ Itzun yi quibital yi e' aj tx'amij, nintzun e' bentz tan talche'n yi xtxolbil scyetz yi e' pujul xtisya'. Yi quibital yi at chik'ej Pawl tu Silas, nintzun e' xobtz.

³⁹ Itzun yi cyopone'ntz kale ate't Pawl nintzun chijak cuybil chipaj scyetz. Ma yi wi't cycle'n tzaj cya'n xetze', nintzun e' oc tan jakle'n pawor scyetz tan cycle'n tnum. ⁴⁰ Ma cyetz Pawl yi wi't cycle'n tzaj xetze' cho'n tzun cyopone'ntz xe ca'l yi xna'n yi na bi'aj Lidia. Ej nin yi wi't chijilone'n scyuch' yi e' mas kajwutz, nin yi nsken wi't baj chiquiwsal, quicy'e'n tzuntz cyetz tul junt tnum.

Yi oyintzi' yi bajij scye'j Pawl le tnum Tesalónica

17 ¹ Quicy'ake'n tzun Pawl tu Silas Anffípolis tu Apolonia nin cho'n tzun cyopone'ntz Tesalónica kale atite't jun chisinagoga yi e' judiy. ² Tpone'n tzun Pawl le cyetz chisinagoga quib yi tane'n yi estumbr i'. Nin tul ox sman xcon yi ox k'ej ujle'n ta'n tan xtxole'n yi yol Ryos scyetz cyakil yi e' yi ate'-tz. ³ Ej nin xcon yi yol Kataj ta'n yi tz'iba'nt cyen tan lajluchaxe'n ñchiwutz yi chin tajwe'n cunin tan quime'n yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan kaclaxe'n. Ej nin tajwe'n tan titz'e'n junt tir ñchixo'l alma!. Itzun taltz scyetz:

—Yi Jesús yi na chintzan tan xtxole'n scyeru', i' yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n tan kaclaxe'n, —stzun Pawl bantz scyetz.

⁴At tzun e' cyocsaj yi balaj stziblal tetz Kajcaw Jesucristo, nin e' xomtz te Pawl tu Silas. Nin ncha'tz at e' yi nk'e'tz e' judiy, poro ilenin na cho'c tan c'u'laje'n Ryos. Nin ncha'tz wi'nin xna'n yi at len chik'ej yi cyocsajtz. ⁵Cyoque'n tzun yi e' judiy yi qui cyocsaj, tan contri'n scye'j Pawl tu Silas. Nintzun e' oc tan chimolche'n yi e' cy'aj yi tu na chipa'ca'p tu' tbe' nin ncha'tz e' oc tan chimolche'n yi e' mal nak. Yi chimolol quib, nintzun e' ben niltz tan cyoque'n le ca'l Jasón, tan chitz'amle'n klo' Pawl tu Silas tan chibene'n ticy'le'n xchiwutz nim juy. ⁶Quinin tzun e' jaltz cyak'un. Tele'n tzaj tzun quicy'al Jasón scyuch' cobox tkan kajwutz, nintzun e' bentz cya'n xchiwutz yi e' wi' banl wi' tetz tnum. Yi cyopone'n yi jun c'oloj wunaka'tz chin chiwi' nin ban tan yol:

—Ja chu'l cobox yaj tzone'j yi e' subul nak. Na chitzan tan po'tze'n cyakil wunak bene'n tzi'n. ⁷Nin Jasón tzun nchik'ujan cu'n. Cyakil e' e' len cu'n pajol ca'wl César, na na cyal yi at junt chireyil yi na bi'aj Jesús, —che'ch tzun bantz.

⁸Itzun yi quibital yi e' mas wunak yi jun xtxolbila'tz, cyakil cunin tzun e' baj je nil tpilta!. ⁹E' el Jasón liwr scyuch' yi e' mas yi xomche' te'j, poro jal en chichojol chimult scyetz yi e' wi' banl wi' tetz tnum.

Yi cyoqe'n tan xtxole'n yol Kataj le tnum Berea

¹⁰Ite'n nin ak'bala'tz chijoyol kajwutz puntil tan chibene'n Pawl tu Silas jal en le tnum Berea. Itzun yi cyopone'n, nintzun e' bentz le chisinagoga yi e' judiy.

¹¹Ma yi e' aj Berea mas balaj tcu'n cyetz cyajtza'kl xchiwutz yi e' aj Tesalónica, na cyak'ama'l tan tbite'n chiyol Pawl tu Silas. Ej nin cyakil nin k'ej e' octz tan si'le'n yi ley yi tz'iba'nt cyen na yi cyajbil i'tz tan tele'n chitxum tetz yi ko bintzi yi yol Pawl yi na tzan tan xtxole'n scyetz. ¹²Wi'nin tzun mak wunak cyocsaj yi yol Kataj. At aj griego nin ncha'tz at xna'n yi at chik'ej yi cyocsaj. ¹³Poro yi quibital yi e' judiy yi najlche' Tesalónica yi na chitzan Pawl tan xtxole'n yi yol Ryos Berea, chibene'n tzuntz Berea nin e' octz tan contri'n scye'j Pawl.

¹⁴Itzun yi quibital yi e' kajwutz yi at cyocbil tan contri'n te Pawl, nin cyaltz tetz tan bene'n cwe'n tzi'n tzi mar. Ntin tzun Silas tu Timoteo e' cyaj cyentz Berea.

¹⁵Itzun yi e' kajwutz yi e' bixe' tan tak'le'n Pawl, cho'n tzun bene'n quicy'altz jal en le tnum Atenas. Yi ntaxk chipakxii, itzun tal i' scyetz:

—Tajwe'n tan chijoyol Silas tu Timoteo puntil tan cyule'n chan swe'j tzone'j Atenas, —stzun Pawl bantz scyetz.

Yi toque'n Pawl tan xtxole'n yol Kataj Atenas

¹⁶Itzun yi na tzan i'-tz tan chich'iwe'n Silas tu Timoteo le tnum Atenas, nintzun bisuntz yi tilol yi wi'nin e'chk ryos yi banij cuntu' tane'n tul yi tnuma'tz, nin yi cyak'o'nt quib cyakil wunak tan chilok'e'n. ¹⁷Toque'n tzun i'-tz le sinagoga tan yol scyetz yi e' judiy, nin scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy, poro na cyek xchi' Ryos. Ncha'tz cyakil nin k'ej oc i' tan yol scyetz yi e' wunak yi ate' te'c'a'yl. ¹⁸At tzun cobox yaj yi wi'nin cyajtza'kl yi cho'n xomche' te yi xchusun yi yaj yi na bi'aj Epicuros. Nin ncha'tz at coboxt yaj yi na chixom te chichusu'n yi e' estoico. Nintzun e' oc tan wak' ib tu Pawl. At tzun e' cyaltz squibil quib:

—¿Mbi eka'n tan yi yol yi yaje'j yi tu na t'olne' tu'?

At tzun e' saj chitz'a'weltz:

—I' lo' jun aj txolinl yi ja ul tan xtxole'n sketz yi at e' ryos yi txe'n kajskej chiwutz, —che'ch bantz squibil quib.

Cyal yi yola'tz tan paj yi toque'n Pawl tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Jesús, nin yi balaj stziblal yi at itz'e'lun junt tir ḫchixo'l alma'.

¹⁹Itzun yi e' wunaka'tz, nintzun ben quicy'al Pawltz le ama'l yi na bi'aj Areópago kale na chimolwit quib tan txumu'n. Yi cyopone'n, nintzun e' jak tetz Pawl:

—¿Tz'elepon polo' katxum te yi ac'aj chusub'i'na' tan xtxole'n? ²⁰Na qui na el katxum tetz, nin na klo' kaj yil pujx ka'n, —che'ch bantz tetz Pawl.

²¹Chijak yi jun xtxolbila'tz tetz Pawl tan paj yi cyakil yi e' aj Atenas, scyuch' yi e' joylajil wunak yi najlche' ḫchixo'l, qui'c jun takle'n ajlij chic'u'l te'lj, ntin yi xtxole'n nka tbite'n e'chk ac'aj chusu'n.

²²Je'n tzun txiclok Pawl chinicy'al yi e' wunaka'tz yi ate'tz le Areópago, itzun taltz scyetz:

“E'u' aj Atenas, na wil yi wi'nin na chok'u' scye'jak chiryo'silu', ²³na yi wele'n tan xo'n wil yi at wi'nin chiryo'silu' yi na chimeje' cyenu' swutz, nin te yi na chinxon, nin in noj quen te jun patbil chitx'ixwatzu' yi at jun yol yi tz'iba'n cyen swutz: ‘Tetz yi Ryos yi qui kajske'n wutz.’ Ej nin yi jun Ryosa'tz yi na chitzanu' tan c'u'lajle'n, yi qui cyajske'n'u' wutz, ya'stzun yi Ryos yi na chintzan wetz tan xtxole'n. ²⁴I' yi Ryos yi bnol tetz yi wuxtx'otx' tu cyakil e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n. Nk'e'tz cho'n najlij i' tul jun ca'l yi wunak bnol tetz, na i' taw yi tcyaj' tu yi wuxtx'otx'. ²⁵Ej nin nk'e'tz tajwe'n tan cyoyil wunak jun e'chk takle'n tetz i', na qui tajwe'n jun takle'n tetz, na i' na ak'on yi tajwe'n sketz. Nin i' na ak'on yi kutz'ajbil tu kaxew nin cyakil yi e'chk takle'n yi tajwe'n sketz.

²⁶“Jun ntzi' yaj bnix tan Ryos tan puc'se'n cyakil jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt. Nin bixba'nt yi katiemp ta'n tu e'chk mojomil e'chk nación. ²⁷Ya'stzun tulej Ryos bantz koque'n tan joyle'n i'. Poro nk'e'tz joylaj atite't, ma na naka'l at ske'j.

²⁸Na tan i' itz'o't, nin tan i' na kaxone't, nin tan i' ato't tzone'j wuxtx'otx'. Quib yi talnak jun scyery e' bnol chibitzu': ‘Cyakil o', o' me'l cy'ajl Ryos.’ ²⁹Cha'stzun te, ko o' me'l cy'ajl Ryos, katxumi'ch len bintz yi ya'tzk Ryos yi e'chk teblal yi banij tu' tane'n, yi e'chk teblal yi or cu'n, nka sakal cu'n, nka yi c'ub yi se'ij tane'n, na cyakil e'chk takle'n'a'tz banij cuntu' cyak'un wunak. ³⁰Sajle'n tunintz nim cuntu' nin c'u'l Ryos squibaj cyakil wunak tan paj yi qui na el chitxum tetz. Ma jal' na cawun i' scyetz cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt tan chitx'ixpul cyajtza'kl tan qui't chibnol yi e'chk ajtza'kl cach!’. ³¹Na ja bixe' jun k'ej ta'n tan baje'n xtisya' scye'j wunak. Puntil cu'n ltulej. Quil je' k'ab twi' jun. Nin yi jun yi tz'ocpon tan pujle'n xtisya', bixba'nt ta'n. Nin ja ḫchaj Ryos yi na' scyetz i' yi jun pujul xtisya'a'tz. I'tz yi jun yi itz'nak junt tir ḫchixo'l alma',” chij Pawl ban scyetz.

³²Poro yi bene'n quibital yi tlol Pawl yi at itz'e'n junt tir ḫchixo'l alma', at tzun e', e' tze'en te'j. Nin at e' cyalz tetz Pawl:

—Ba'n tcu'n yi tzantzaj lkubit yi xtxolbile'j teru', —che'ch bantz tetz Pawl.

³³Tele'n tzaj tzun Pawl ḫchixo'l. ³⁴Poro at tzun cobox tkan yi cyocsaj yi xtxolbil yi oc Pawl tan xtxole'n, nin e' xom nintz te Pawl. ḫchixo'l yi e'a'tz at jun yaj yi na bi'aj Dionisio yi aj Areópago. Ej nin ncha'tz at jun xna'n yi na bi'aj Dámaris, scyuch' coboxt.

Yi mbi cu'n bajij yi at tzaj Pawl Corint

18

¹Yi wi't baje'n yi xtxolbila'se'j, nintzun el Pawl le tnum Atenas. Cho'n tzun tpone'ntz le tnum Corint. ²Yi tpone'n, nintzun quil quibtz tu jun

yaj yi judiy yi na bi'aj Aquila yi cho'n itz'nak le tnum Ponto, ma yi txkel na bi'aj Priscila. Ac'aj cunin cycle'n laju'n le ama'l cwent Italia, na nin cawun Claudio yi tajwe'n tan cycle'n laju'n cyakil yi e' judiy yi ate' le tnum Roma. Cho'n tzun tpone'n Pawl scye'j Aquila yi topone'n i' le tnum Corint. ³Nin cyaj cyen i'-tz tan ak'un scyuch', na e' tz'isol mantial. Ej nin ya'tz nin tak'un Pawl. Cha'stzun te cyaje'n cyen scyuch'. ⁴Itzun lakak jujun k'ej ujle'n, nintzun na ben i'-tz le sinagoga nin na joy i' puntil tan yol scyetz yi e' yi ate'-tz na i klo' taj xe'nk tan chitx'ipul yi e' judiy cyajtza'kl scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy yi na chibenak le sinagoga.

⁵Ma yi Silas tu Timoteo, cho'n ate' cyen cyetz Macedonia, poro nin e' txum tan chibene'n le tnum Corint kale atit Pawl. Yi cycopone'n, qui't nin ak'uj Pawl te yi tak'un tan bi'l nin xtxole'n yol Kataj. Baj xtxolil i' scyetz yi e' judiy yi Jesús, ya'stzun yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan kaclaxe'n. ⁶Cyoque'n tzun yi e' judiy tan makle'n wutz Pawl tan qui't jilone'n. Nin e' octz tan jisle'n. Toque'en tzun Pawl tan jabe'n len te be'ch tetz, tan xchajle'n scyetz yi at tulbil chicaws. Itzun ben tloltz:

—E'u' cu'n, ko qui na cyaju' quibitu'. Nk'e'tz impaj, na sbne' opon tunintz nchimben tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

⁷Tele'n tzaj tzuntz, cho'n tzun tocompone'ntz xe ca'l Justo, yi jun yaja'tz na tek xchi' Ryos. Nin cho'n at ca'l i' xlaj yi sinagoga. ⁸Ncha'tz yi bajxom tetz yi sinagoga yi na bi'aj Crispo, tocsaj i' yi yol Kataj tuml cyakil najal. Ej nin wi'nin yi e' aj Corint yi quibit yi balaj stziblal, nin cyocsaj, nin je' a' xchiwi'. ⁹Lak'bal tzun jilone'n Kajcaw tetz Pawl tc'u'l wutzicy' tane'n, itzun taltz: "Pawl quil cxob. Ba'n cxjilon. Qui tzamemij atzi' tan xtxole'n yi balaj stziblal tzone'j, ¹⁰na atin tzawe'j. Nin cya'l jun tz'oc tan abiyle'n. Ej nin tan aäx at wi'nin e' yi scyocse' inyol le tnume'j," stzun Ryos bantz tetz Pawl le wutzicy tane'n.

¹¹Cha'stzun te xkanca'p tzun yob a'tij Pawltz Corint tan xtxole'n yol Ryos.

¹²Itzun bantz yi at tzaj yi ama'l Acaya jak' yi ca'wl Galión, junit tzun ban cyajtza'kl cyakil yi e' judiy yi najlche'-tz le yi ama'la'tz tan contri'n te Pawl. Nintzun ben quicy'altz le pujbil xtisya!. ¹³Nin cyaltz:

—Yi yaje'j, na tzan tan toces'e'n chic'u'l yi e' wunak tan chilok'il Ryos, poro qui na xom yi tetz xchusu'n te yi e'chk ca'wl yi xomcho' ketz te'j, —che'ch tzun bantz.

¹⁴List tzun klo' tane'n tetz Pawl tan yol yi bene'n tlol Galión scyetz e' judiy:

—Axwok judiy, ik junk takle'n yi atk wuskil, nka jun takle'n yi chin ch'on nink te'j, ba'n klo' tzimban tane'n. ¹⁵Ma ko yol tu', nka e'chk bi'aj tu', nka iley tu' yi na exoyintzin te'j, axwok cu'n te'j. Qui'c wetz tuch!. Qui na waj no'c tan pujle'n e'chk takle'na'se'j, —stzun Galión bantz scyetz.

¹⁶Nintzun e' el lajul Galión le pujbil xtisya!. ¹⁷Ma yi e' mas wunak yi e' griego cyoqe'n tzuntz tan stz'amle'n Sóstenes, yi bajxom tetz sinagoga. Yi xtx'amxe'n, nin lo'ontz cyak'un swutz yi pujbil xtisya!, poro qui'c nin ben tlol Galión scyetz.

**Yi pakxe'nt Pawl Antioquía nin yi bene'nt le toxi'n
tir tan xtxole'n scyetz yi e' awer nak**

¹⁸Poro yi Pawl, ben tlen tiemp ta'n le tnum Corint. Itzun yi nsken wi't baj chicawul quib scyuch' yi e' kajwutz, nin e' icy'tz. Nin e' xom nin Aquila tu yi txkel yi na bi'aj Priscila te Pawl. Itzun bantz yi tpone'n Pawl le tal tnum Cencrea,

nintzun el jukij yi xi'il wi', tetz jun techl yi nsken tal tetz Ryos yi tz'elepon k'ab te yi yol yi nsken suk. Quicy'e'n tzuntz wi a' tan cyopone'n le ama'l cwent Siria.

¹⁹ Poro te yi ntaxk opon i' Siria, nin icy'aksz le tnum Efeso. Ya'stzun e' jatxwit quib Pawl tu Aquila. Toque'n tzun Pawltz le sinagoga tan yol scyuch' e' judiy.

²⁰ Nintzun cu chiwutz tetz tan ta'te'n nim tiemp scye'j. Poro quinin cujij Pawl.

²¹ Chicawul tzun quibtz, itzun cyaj tloltz:

—Chin tajwe'n cunin tan wilol yi k'ej yi txant tan tucumule'n Jerusalén. Poro Ryos cu'n na waj nu'l't scye'ju', —chij Pawl ban scyetz.

Cyaje'n cyen tzun tilol yi tnum Efeso, nintzun icy'tz wi a' tan tpone'n le ama'l cwent Siria.

²² Itzun yi tpone'n le tnum Cesarea yi cwent Siria, nintzun bentz tan talche'n jun yos scyetz yi cmon creyent yi ate' Jerusalén. Kalena'tz tzun bene'nt jalen Antioquía. ²³ Itzun yi tele'n tiemp ta'n Antioquía, tele'n tzaj tzuntz, nintzun bentz tan chixajse'n cyakil e' creyent yi ate' le ama'l cwent tetz Galacia tu Frigia, nin e' baj quiwsaltz.

Yi tpone'n Apolos le tnum Efeso

²⁴ Itzun bantz, nintzun opon jun judiy yi na bi'aj Apolos le tnum Efeso. Cho'n itz'nak i' le tnum Alejandría. Chumbalaj nin jilon i', nin at yol Kataj le wi'.

²⁵ Chusijt i' te yi tajbil Kajcaw, nin chin ḫc'atnak nin i' te yi yol Kataj. Nin wi'nin balaj chusu'n tak' i' te yi mbi cunin tajbil Kajcaw. Poro quinin el xtxum tetz yi bautism yi na kaban ketz. Ntin elnak xtxum tetz yi bautism yi banak Wa'n Bautist. ²⁶ Quinin xob i' yi toque'n tan xtxole'n yol Kataj le sinagoga. Itzun yi bene'n quibital Priscila tu yi yaj Aquila yi yol i', nintzun el tzaj chimoxoltz tan cyoque'n tan xtx'olche'n xo'l, nin tan lajluchaxe'n mas yi tajbil Ryos swutz.

²⁷ Itzun yi tele'n tiemp nin cu xtxumul Apolos tan bene'n tan xtxole'n yol Kataj lakak ama'l cwent Acaya. Cyoque'n tzun yi e' creyent tan quiwse'n i' tan bene'n, nin ben cyak'ol jun cart tetz tan ḫchajol scyetz yi e' creyent kalel tz'opone't i'. Yi na tal yi jun carta'tz i'tz yi ba'n cyak' ama'l tetz tan xtxole'n yol Kataj scyetz. Itzun ban yi tpone'n Apolos Acaya. Nin oc i' tan chiquiswe'n yi e' kajwutz yi nsken cyocsaj tan porer Kataj. ²⁸ Yi jilone'n i' ḫchiwutz cyakil wunak xcon quiw yol ta'n tan xite'n chiyol yi e' judiy, nin xcon yi yol Kataj ta'n tan ḫchajle'n scyetz yi Jesús ya'stzun yi Cristo yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n tan kacolpe'n.

Yi toque'n Pawl tan txoli'n le tnum Efeso

19 ¹ Itzun bantz te yi at Apolos le tnum Corint nintzun ben tetz Pawl tan xtxole'n yol Kataj lakak e'chk luwar cwent Asia. Ma yi wi't baje'n xo'mbel cyakil e'chk luwara'tz, nin bentz Efeso. Nintzun cu quilol quibtz tu cobox creyent yi ate'-tz le numataz, nin ben jakol scyetz:

² —¿Cu'ul pe' yi Espíritu Sant scye'ju' yi cyocsal cunu'?

Saje'n tzun chitz'a'weltz:

—Cya'l cunin na kubitwit yi ko at Espíritu Sant, —che'ch bantz.

³ —¿Mbi tzun jilwutz bautismil bajij scye'ju'? —chij Pawl scyetz.

—I bin yi bautism yi na ḫchaj yi na kaxom te yi ḫhusu'n k'ajtzun Wa'n Bautist, —che'ch.

⁴ Bene'n tzun tlol Pawl scyetz:

—Yi bautism yi banak Wa'n, i'tz jun bautism yi na ñchaj yi ja xtx'ixpuj jun yaj yi tajtza'kl tan qui't juchul mas til. Poro ncha'tz xtxolnak i' scyetz wunak yi ba'n k'uke' chic'u'l te yi jun yi txant tan tule'n. I'tz yi Jesús, yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan kacolpe'n.

⁵ Yi quibital yi yol Pawl yi tal scyetz, nintzun je' a' ñchiwi' tan bi' Kajcaw Jesús. ⁶ Ej nin yi je'n tk'ol Pawl yi k'ab ñchiwi', cwe'n mule'n tzun yi Espíritu Sant scye'j. Apart tzun yol baj chiyolol. Ej nin baj chitxolil yi yol Kataj. ⁷ Coblañ lo' chixone'n yi e' yaja'tz yi cu'ul yi Espíritu Sant scye'j.

⁸ Ma tetz Pawl, ilenin na benak le sinagoga tan xtx'olche'n xo'l yol Kataj. Qui na xob yi na oc tan xtxole'n. Ox tzun xaw ban i'-tz ñchixo'l tan xtx'olche'n xo'l yol Kataj scyetz. Yi tajbil i' i'tz yi nink xom chiwi' te yi chusu'n yi na tal yi ñe'n sban Ryos tan cawu'n. ⁹ At tzun e' yi quinin cyocsaj yol Pawl, nin ñchiwutz cunin cyakil wunak yi na chitzan tan talche'n yi qui'c xac yi ñchusun Kajcaw. Tele'n tzaj tzun jatxol tib Pawl ñchixo'l yi e'a'tz. Itzun yi e' yi nsken k'uke' chic'u'l, nin e' xome'l tzaj te Pawl. Cho'n tzun toque'n Pawl le jun scwe'lbil tan xtxole'n yol Kataj. Yi jun scwe'lbila'tz i'tz tetz jun yaj yi na bi'aj Tirano. Cyakil nintzun k'ej na benak Pawl tan txoli'n le yi jun scwe'lbila'tz. ¹⁰ Cob tzun yob ban i'-tz tan txoli'n le jun ama'la'tz. Cha'stzun te quibital cyakil wunak yi yol Kajcaw. Ncha'tz quibit cyakil yi e' judiy yi najlche' lakak e'chk luwar cwent Asia. ¹¹ Wi'nin e'chk chin wutzile'n milawr baj bnol Pawl ñchixo'l wunak tan porer Ryos, ¹² na nin baj ben quicy'al e'chk su't, nin e'chk xbu'k tan toque'n cyak'ol te Pawl. Nin na chicy'aj nintz tan toque'n scye'jak yabi'x tan tule'n yos scyuch!. Ej nin at e'chk espíritu cachi' na el le chiwankil wunak tan tu' yi na oc yi e'chk xbu'ka'tz scye'j.

¹³ At tzun cobox judiy yi na chixon lakak e'chk tnum bene'n tzi'n yi na chixcy'e tan laje'n len e'chk espíritu cachi' le chiwankil wunak. Cyoque'n tzun tan pile'n tan na'wse'n yi bi' Kajcaw Jesús tan laje'n len klo' yi e'chk espíritu cachi' le chiwankil wunak. Itzun cyaltz:

—Chincawunk nin tzatz tan bi' Jesús, yi jun yi na tzan Pawl tan xtxole'n: iCawle'n le wankil yaje'j! —che'ch.

¹⁴ At tzun juk yaj yi xcon yi jun yola'tz cya'n. E' cu'n cy'ajl jun wi'tz chipale'il yi e' judiy yi na bi'aj Esceva. ¹⁵ Stza'wel tzun yi espíritu cachi' scyetz:

—Wajske'n wutz Jesús, nin wajske'n wutz Pawl, poro yi axwok itetz, qui wajske'n iwutz, —chij yi espíritu cachi' ban scyetz.

¹⁶ Itzun yi jun yaja'tz yi at yi espíritu cachi' twankil, nin ben balk'ujtz scye'j yi e' yaja'tz, nin e' octz tan biy ib. Poro xcy'e' yi jun yaja'tz yi at espíritu cachi' twankil scye'j yi juka'tz na nin e' el ojkuj. Tx'anl che' cuntu', nin q'uixpathake' yi cyele'n ojk. ¹⁷ Yi quibital cyakil yi e' judiy, scyuch! yi e' yi nk'e'tz e' judiy yi najlche' Efeso, wi'nin tzun chixobe'n cyakil yi wunaktz yi ate'-tz, nin cyak' k'ej Kajcaw Jesús.

¹⁸ Itzun yi e' yi nsken cho'c creyent, e' ultz tan xtxole'n yi e'chk takle'n cachi' yi banake' cyen. ¹⁹ Ncha'tz yi e' yi e' aj cun banake' cyen, nin baj saj quicy'al yi chiliwr yi txconak cya'n yi ñe'n e' ban tan jale'n quipisyo!. Ej nin ñchiwutz cunin cyakil wunak yi toque'n chipatil tk'ak!. Yi tele'n cyajal te yi jamel e'chk liwra'tz, jepón te nicy' cient mil sakal. ²⁰ Wi'nin tzun bene'n lo'on yi yol Kajcaw le jun tnuma'tz.

²¹ Itzun yi baje'n yi e'chk takle'na'se'j, cwe'n tzun xtxumul Pawltz tc'u'l cuntu' tan bene'n Jerusalén, poro jalen cu'n xo'mbel cyakil yi e'chk tnum cwent

Macedonia tu Acaya. "Yil baj inxajsal Jerusalén, cho'n tzun chimben jalen Roma," chij Pawl bantz tc'ul cuntu!. ²²Che' bene'n tzun ñchakol cob scyeri yi e' ñch'eyum jalen Macedonia. Timoteo tu Erasto, ya'stzun e' ben ñchakol. Cho'n tzun cyaje'n cyen coboxt k'ej tetz Pawl le luwar cwent Asia.

Yi baje'n yi oyintzi' Efeso

²³Itzun te yi at Pawl le tnum Efeso cwent Asia, xe'te'n tzun jun chin wutzile'n oyintzi' tan paj yi yol Kataj yi na tzan xtxole'n. ²⁴At tzun jun yaj yi na bi'aj Demetrio. I' jun txak'lol ch'ich' sakal. I' bnol e'chk tal ne'x teblal yi ca'l Diana, yi chiryosil wunak. Wi'nin tx'aco'n ate't yi e' ak'unwil te yi jun jilwutz ak'una'tz.

²⁵Itzun bantz, yi nsken chicham quib yi e' ak'unwila'tz, itzun ben tlol Demetrio scyetz:

—Elnak chitxumu' tetz yi cho'n na jal yi kariquil te kak'une'j. ²⁶Ej nin ja quibitu', nin sak ñchiwutzu' yi wi'nin wunak yi ja xcy'e' nocx Pawl tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl. Ej nin nk'e'tz ntin e' aj Efeso yi ja chitx'ixpuj cyajtza'kl, ma na ncha'tz cyakil yi e' aj Asia. Na i na talk: 'Yi e'chk takle'n yi banij quitane'n, nk'e'tz e' Ryos cyera'tz,' chij nocx Pawla'tz. ²⁷Ma jal', tz'elepon lo' c'u'la'tz yi kak'un. Poro nk'e'tz ntin lo' yi kak'un poro ncha'tz lo' yi ca'll yi wutzile'n karyosil Diana. Qui'ct lo' xac sbne', nin chocopon lo' tan telse'n yi k'ej yi juna'tz yi na chilo'k cyakil e' aj Asia scyuch' cyakil wunak wi munt, —stzun Demetrio bantz scyetz yi e' ak'unwil.

²⁸Yi quibital yi yol yi tal Demetrio scyetz, ñchi'che'n tzun chic'u'litz, nin chin chiwi' nin bantz tan yol. Itzun cyaltz:

—Wi'nin k'ej yi ketz karyosil Diana, —che'ch cyakil.

²⁹Baje'n tzun suk'ul tib cyajtza'kl cyakil yi e' aj tnum, nin e' ben quicy'al yi cob aj Macedonia, yi tamiw Pawl yi na chibi'aj Gayo tu Aristarco. Cho'n chibene'n ticy'le'n le ama'l kale na baje't e'chk chitxumu'n. ³⁰Nin klo' ben Pawl tan yol ñchiwutzu cyakil wunak tan chicolpe'n yi cob tamiwa'tz, poro yi e' mas creyent quinin cyak' ama'l tetz tan bene'n. ³¹Ncha'tz cobox e' wi' banl wi' tetz Asia, yi cyamiw quib tu Pawl, nin ben chichakol jun tan talche'n tetz Pawl tan qui bene'n i' le jun ama'lal'tz. ³²Inti cyakil yi e' wunak, at e' wi'nin chiëch'ine'n. Poro aparchklen chiyol, na nsken baj suk'ul tib cyajtza'kl. Ej nin at wi'nin e' quinin el chitxum tetz yi mbi chichamo'n quib te'j. ³³Tele'n tzaj tzun chipitol yi jun judiy yi na bi'aj Alejandro ñchiwutzu e' wunak. Je'n tzun tk'ol Alejandro yi k'abtz tan chicwe'n klo' numlok. I klo' taj yi nink jilon i' scyetz tan colol tib. ³⁴Poro yi cyechal wutz yi i' jun judiy, cob tzun or e' bantz tan sich!. Chin chiwi' nin bantz. Tu nin na chiëch'in tunintz:

—iWi'nin k'ej katxu' Diana, yi karyosil! —che'ch tzun cyakil yi e' aj Efesoja'tz.

³⁵Poro yi wi't chicwe'n numlok yi e' wunak tak'un yi aj tz'ib, bene'n tzun tlol scyetz:

—E'u' aj Efeso, ¿na' scyetz jun yi qui na el xtxum tetz yi i' q'uiicy'lom tetz ca'l katxu' Diana, tu yi tetz teblal yi cho'n sajnak tcyaj? ³⁶Cya'l nin jun yi nink xcy'e' tan talche'n yi nk'e'tzk bintzi yi xtxolbile'j. Cha'stzun te, chin tajwe'n cunin tan chinumewe'nnu!. Quil chipok' tu' quibu!. ³⁷¿Nxac nsaj quicy'alu' yi e' yaje'j? Iñkaj na tzunk chitzan tan talk'e'n e'chk takle'n yi at xe'ca'l katxu!. Nin qui na chitzan tan jisle'n. ³⁸Ko na choyintzin Demetrio cyuml yi e' ak'unwil yi ate' tuch' te jun wunak, ate' cu'n yi e' wi' banl wi' tetz tnum tan chibancle'n tane'n. Ba'n cyak' len

chipart. ³⁹Poro ko apart na icy' chic'u'l, ba'n tzun che' kacham cyakil yi e' nim juy tan xtx'ajle'n te'lj. ⁴⁰Na at xtxintxal yi mbi cu'n na chibantu' jalu!. Qui cunin batz tz'a'lchij yi kajbil i'tz tan xite'n yi gobierum, na ɿmbil kal scyetz yil chijak sketz yi xe' yi jun molo'n iba'tzelj?

⁴¹Yi wi't baje'n tlol yi yole'j, nintzun ben stzajsal wi' chicmontz.

Yi xa'ke'n Pawl Macedonia tu Grecia

20

¹Yi numewe'n yi jun oyintzi'a'tz, che' ɿchakol tzun Pawl yi cmon creyent tan chiquiwe'n. Yi nsken baj quiwsal i' yi e' kajwutz, nin e' baj k'lalultz tan chicawul quib. Bene'n tzun Pawltz le luwar cwent Macedonia. ²Yi wi't baje'n xo'mbel cyakil e'chk luwar cwent Macedonia tan chiquiwe'n yi e' kajwutz tan e'chk balaj yol, cho'n tzun tpone'nt le ama'l cwent Grecia. ³Ox tzun xaw a'tijtz le ama'l cwent Grecia. Cho'n klo' at bembil i' Siria, poro yi quibital yi e' judiy yi e' contr te'lj yi cho'n at bembil Siria, nintzun e' octz tan joyle'n ju' tan cwe'n i' le tramp. Bixewe'nt tzun ta'n tan pakxe'nt Macedonia. ⁴Ej nin xom nin yi yaj Sópater te'lj, yi aj Berea, yi bene'n Asia. Nin ncha'tz e' xom nin coboxt, nin je chibi'e'j: Aristarco tu Segundo yi aj Tesalónica; nin Gayo tu Timoteo yi aj Derbe; nin Tíquico tu Trófimo yi aj Asia. Ya'stzn yi e'a'tz yi e' xom nin te Pawl yi bene'n i' Asia. ⁵Nintzun e' bajxijtz skawutz tu Pawl. Cho'n tzun ko' chich'iwaltz le tnum Troas. ⁶Yi wi't ticy'e'n yi e'chk k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, cyaje'n cyen tzun kilol Filipos, nintzun o' icy'tz wi a'. Kachamolt tzun kibtz scyuch' le to'l'in k'ej jalen Troas. Ya'stzn o' a'te'l juk k'ejtz.

Yi wi'tzbil tir yi xa'ke'n Pawl Troas

⁷Itzun yi bajx k'ej te sman, kachamol tzun kib scyuch' yi e' kajwutz tan bajse'n pam yi qui'c xtx'amil. Toque'n tzun Pawl tan yol scyetz kajwutz, na le junt eklok at kelbil. Ben tquen tunin Pawl tan yol jalen nicy'ak'bal. ⁸Wi'nin tzun cantil ate'-tz kale kachamone't kib. Cho'n ato' le toxi'n chup. ⁹At tzun jun xicy at-tz yi na bi'laj Eutico. C'olchij i' tzi wentanu'. Tan paj yi ben tquen tunin Pawl tan yol, nin saj watl yi jun xicya'tz. Ej nin tan paj watl, saje'n tzun trimpui le toxi'n chup jalen wuxtx'otx!. Nsken tzun quimtz yi je'n quicy'al. ¹⁰Cwe'n tzaj tzun Pawltz, nintzun ben c'o'loktz tan k'ale'n tzaj. Itzun taltz:

—Quil chibisunu', itz'e't, —stzun i' bantz.

¹¹Itzun yi kaje'nt pone'n le toxi'n chup, nintzun o' octz tan bajse'n yi pam. Yi wi't baje'n pam ka'n toque'n tzun Pawl tan yol. Jalen saje'n xe cya'j tanewe'n i' tan yol. Taje'n tzun i'-tz. ¹²Inti yi jun xicya'tz, nsken ul yos tuch' yi je'n quicy'altz. Ej nin wi'nin chitzatzine'ntz te'lj.

Yi ticy'e'n Pawl wi a' tan tpone'n Mileto

¹³Kabajxe'n tzun kestz, nin o' oc nin tul jun barc. Wi a'enle'n kabene'n tan kopone'n le tnum Asón tan ticy'e'n kucy'aj Pawltz, na nsken bixe' ta'n tan bene'n xo'n cuntu' le tnum Asón. ¹⁴Kachamolt tzun kibtz Asón, nintzun oc i'-tz tc'u'l barc. Kicy'e'n tzuntz tan kopone'n Mitilene.

¹⁵Itzun le junt eklok, kicy'e'nt junt tir wi a!. Cho'n tzun kicy'e'n cu'ntz naka'jil yi tnum Quío. Ma le junt eklok cho'n tzun kopone'ntz le tnum Samos. Jalen tzun le toxi'n k'ej kele'ntz, nin o' icy'ak le tnum Trogilio. Cho'n tzun kopone'ntz Mileto.

¹⁶Poro quinin xka'k Efeso na bixba'nt tan Pawl tan qui kicy'ake'n tul yi ama'la'tz na qui na taj i' ka'tij mas tiemp le ama'l cwent Asia, na i yi jun k'ej Pentecostés ya'stzun na tojkelnin tan stz'amonpon jalen Jerusalén.

Yi tlol Pawl cobox cyajtza'kl yi e' wi' banl wi' tetz yi cmon creyent Efeso

¹⁷Che' ḥchakol tzun yi e' wi' banl wi' tetz cmon creyent cwent Efeso tan cyopone'ntz te i' Mileto. ¹⁸Itzun yi cyopone'n e' kajwutz te i', itzun taltz scyetz:

"Sak ḥchiwutzu' yi mbi cunin imban ḥchixo'l'u' sajle'n tunintz, jetz yi bajx k'ej yi wunle'nix Asia. ¹⁹Sak ḥchiwutzu' yi inc'ulutxumil yi inxcone'n tetz Kajcaw. Nin sak ḥchiwutzu' yi ḥe'n cunin ban yi che'wok'leju'. Nin sak ḥchiwutzu' yi ḥe'n cu'n e' ban e' judiy tan imbuchle'n. ²⁰Nin sak ḥchiwutzu' yi quinin nchinxbob tan talche'n jun yol scyeru' yi cho'n txcon scyeru', nin yi ḥe'n imban yi woque'n tan chichusle'nū' ḥchiwutzu' cyakil wunak nin lakak e'chk ca'l. ²¹Nin quilnaku' yi ḥe'n cunin woque'n tan xtxole'n scyetz yi e' judiy, scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy yi tajwe'n tan je'n chitx'ipul cyajtza'kl nin tan k'ukewe'n chic'u'l te Kajcaw Jesucristo. ²²Poro yi jalu', quibit tzaju', bixba'nt tan yi Espíritu Sant tan imbene'n Jerusalén. Cha'stzun te nchimben, poro qui na wil mbi lo' sbajok swe'j chone'j, ²³na ala'lix tir tal yi Espíritu Sant swetz yi at wocbil xetze', nin tzintije' q'uixc'uj yil nopen Jerusalén. ²⁴Qui'c nin jun takle'n yi nink lwajlaj, nin qui na chinxob tetz quimichil. Ntin na waj yi najk chintzatzin yil chinjepon tu yi inmunl yi tak'nak yi Kajcaw Jesús swetz. Yi inmunla'tz i'tz tan xtxole'n yi balaj stziblal yi i'tz yi banl talma' Ryos.

²⁵"I bin jalu', cyakil yi e'u' yi quibitnaku' yi yol Ryos swe'j, swale' cyen scyeru': Ja wi't el intxum tetz yi qui't quilu' inwutz sbne' opon tunintz. ²⁶Cha'stzun te swale' scyeru' yi qui'c cunin impaj scye'ju', ²⁷na quinin inxob tan xtxole'n scyeru' cyakil yi tajbil Ryos. ²⁸Quil tu' bin quibu'. Che' chiq'uicy'leju' cyakil yi e' cneru', na i yi Espíritu Sant ncho'csanu' tetz q'uicy'lom cyetz, nin tan chic'a'che'n. Che' chiq'uicy'leju' bin yi cmon creyent tetz Ryos, yi e' yi ja che' cambaj tan tetz ḥch'el. ²⁹Or bin quilu', chiq'uicy'lej quibu', na ja wi't el intxum tetz, yil na'j wetz, chocopon pok' xo'j ḥchixo'l'u' tane'n. Iikaj nink chixob tan chipo'tze'n yi e' cmon. ³⁰Nin ḥchixo'lte'nu' ḥchijalok wunak yi ḥchitxole' e'chk xtxolbil yi nk'e'tz bintzi. Ya'stzun ḥchibne' tan chibene'n xomok yi e' creyent scye'j. ³¹Cha'stzun te, or quilu', ulk tx'akxuj chic'u'l'u' chijunalu' yi tul ox yob sk'ejl tu lak'bal ja che'wok'leju' tan xtxole'n scyeru' tan chibnolu' yi e'chk takle'n balaj.

³²"Ma jalu' e'u' wajwutz, che' wabnaj cyenu' tk'ab Ryos, nin jak' ca'wl yi yol i', yi na ḥchaj yi banl talma' i'. Che' wabnaj cyenu' jak' yi ca'wl yi yol i' yi na xcy'e' tan kaquiwse'n, nin tan tak'le'n jun herens sketz ḥchixo'l yi e' xansa'nche't. ³³Ej nin chinach cunu' yi atin tzaj ḥchixo'l'u' quinin el walma' te sakal, nka or, mpe ik be'ch tetz jun. ³⁴Poro ja quilu' yi ja inc'ay ink'ab tan inc'a'chal wib, nin tan chic'a'che'n yi e' yi xomche' swe'j. ³⁵Cyakil yi imbanak txconk tan chichusle'nū', yi chin tajwe'n cunin tan cyak'uje'nu' tan quich'eye'n yi e' meba'. Nin chinach cunu' yi yol yi cyajnak tlol Kajcaw Jesús: 'Mas tzatz'i'n na tak' sketz yi na ko'yin swutz yi na kacotzin,' stzun Jesús banak cyen," chij Pawl scyetz.

³⁶Yi wi't baje'n tlol yi yola's, kacwe'n tzun mejloktz scyuch' yi e' kajwutz, nintzun o' octz tan nachle'n Kataj. ³⁷Cyakil cunin tzun e', e' ok'tz, nin e' baj bentz tan k'ale'n Pawl, nin baj chitz'ubul quib. ³⁸Wi'nin tzun chibisune'ntz tan

yi yol Pawl yi tal scyetz, yi qui't quil wutz junt tir. Nintzun e' xom nintz ske'j tan kak'le'n tul barc.

Yi bene'n Pawl Jerusalén

21 ¹Itzun yi kajatxol kibtz scyuch yi e' kajwutz, kicy'e'n tzun kestz wi a!. Nsbej nin kabene'ntz le ama'l Cos. Ma le junt eklok jalen tzun le ama'l Rodas o' opone't-tz. Kele'nt tzuntz, cho'n tzun kopone'ntz Pátara. ²Ej nin at tzun jun barc yi cho'n at bembil jalen Fenicia. Koque'n nin tzun tc'u'll, nintzun o' icy'tz wi a!. ³Kilol nin tzun yi ama'l yi na bi'aj Chipre. Cho'n cyaje'n cyen le kamax. O' cyecy'en tu'-tz tan kopone'n le ama'l Siria. Cho'n tzun kocompone'ntz Tiro, na ya'tz atit telbil tekcz yi barctz. ⁴Kabene'n tzun tan chijoye'n yi e' kajwutz yi ate'-tz. Yi chijale'n ka'n, nintzun o' a'tij juk k'ej scye'. Cyalol tzuntz tetz Pawl tan yi Espíritu Sant tan qui bene'n Jerusalén. ⁵Je'n pon tzun te cobox k'eja's kak'un, nintzun o' icy't junt tir. Cyakil cunin tzun e!, e' xom nintz ske'j tuml quixkel scyuch' chinitxa' tan kak'le'n ju' tnum. Kacwe'n tzun mejloktz tzi a' tan nachle'n Kataj. ⁶Itzun yi wi't kak'alul kibtz skibil kib, koque'n tzun kestz tc'u'll yi barc. Ma yi e' cyetz, e' pakxijtz lakak chica'l.

⁷Cyaje'n cyen tzun yi tnum Tiro ka'n. Cho'n tzun kopone'ntz Tolemaida, ya'stjun kawi'tzal kabe' wi a!. O' icy'ak jun k'ej tan talche'n jun yos scyetz yi e' kajwutz yi ate'-tz le yi ama'la'tz. ⁸Itzun le junt eklok tz ticy'e'n tzun Pawltz nin o' xom nintz te'l. Kopone'n tzuntz Cesarea, nintzun o' ocopontz tan posari'n le ca'l Li'p, yi aj txolinl te yi balaj stziblal. I' jun scyeri yi juk diácono yi e' bixe!. ⁹At tzun cyaj me'litz yi ntaxk oc quichmil. E' len elsanl stzi' Ryos. ¹⁰Yi ka'te'n cobox k'eja's, cwe'n mule'n tzun yi elsanl stzi' Ryos yi na bi'aj Agabo. Cho'n saje'n i' Judea. ¹¹Yi tule'n i' ske'j, bene'n tzuntz tan pujle'n len yi c'albil Pawl xe c'u'l, nintzun cu' c'alol yi tetz tkantz tu k'ab. Itzun taltz sketz:

—Chi ncu' wulel wibe'j, cha'tz cu'u'n tzun tz'u'ljj yi taw c'albile'j cyak'un yi e' judiy yi ate' Jerusalén, nin sjatxloktz žchik'ab yi e! yi nk'e'litz e' judiy. Ya'stjun tal yi Espíritu Sant swetz, —stzun i' sketz.

¹²Yi kubital yi yola's, nin cu kawutz tetz Pawl tan qui bene'n Jerusalén, poro nk'e'litz ntin o', ncha'tz e! yi najlche' nintz, cu chiwutz tetz Pawl tan qui bene'n Jerusalén. ¹³Poro itzun tal Pawltz:

—Ba'n tcu'n quil cxok'wok, na na cxtzan tan tak'le'n bis swetz. List atine't tan incwe'n c'alij, nin nk'e'litz ntina'tz, ma na ncha'tz list atine't tan inquime'n, ko ya'tz tzun cyajbil swe'j. Poro quil chintane' tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Kajcaw Jesucristo, —chij Pawl sketz.

¹⁴Quinin tzun o' xcy'e'-tz tan xtx'i xpe'n tajtza'kl.

—Bne' bin Kajcaw tajbil te'ju!, —ko'ch tzun bantz tetz.

¹⁵Yi ticy'e'n pone'n cobox k'eja'tz, nin yi wi't kabaj nuc'xe'n, kicy'e'n tzuntz tan kopone'n Jerusalén. ¹⁶Xomche' cobox kajwutz ske'j. At tzun jun žchixol' yi na bi'aj Mnasón. Aj Chipre i!, nin i! jun scyeri e! bajx creyent yi tocsaj. Cho'n tzun at kopombiltz tan posari'n le ca'l i' Jerusalén.

Yi jilone'n Pawl tan colol tib

¹⁷Itzun yi kopone'n Jerusalén, wi'nin chitzatzine'n yi e' kajwutz ske'j. ¹⁸Nin le ca'p k'ej kabene'n tzuntz tu Pawl tan xajse'n kajwutz Jacow. Nsken chicham quib

cyakil yi e' wi' banl wi' xe tetz ca'l. ¹⁹ Yi wi't talol jun yos scyetz, txol cunin ban Pawl tan xtxole'n yi mbi cunin ban Ryos tan i' ḫchixol'i yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ²⁰ Yi quibital yi xtxolbila'tz, tircunin tzun e', cyak' k'ajsbiltz tetz Ryos. Poro nin cyal tetz Pawl:

—Il cun tzuntz herman Pawl, jatix lo' mil creyent ate' skaxo'l yi o' judiy, nin tircu'n e' wi'nin chič'atnakil tan banle'n tane'n yi ley Moisés. ²¹ Poro na kubit jun yol tzawel'i yi na cëtzan tan chichusle'n tan cyaje'n cyen quilol yi ley Moisés. Nin na cëtzantz tan talche'n scyetz yi qui tajwe'n tan chibnol circuncidar chinitxa', nin na awal scyetz yi nk'e'tz tajwe'n tan chixome'n te chichusu'n kamam kate', che'ch. ²² Ma jal' ḫmbil kaban? na cyakil cunin wunak ḫchi'chok chic'u'l tzawel'i yil quibit yi ja wi't cëu'l tzone'. ²³ Banaj bin tane'n kayol yi na kalnin tzawetz. Ate' cyaj yaj skaxo'l yi chin tajwe'n cunin tan cycle'n cu'n te jun chiyol yi alijt cyak'un tetz Ryos. ²⁴ Cy'ajwe' nin tzawel'i, nin banswok itib tu Ryos, nin chojaj yi sc'uche' yi pale' tzitetz, ba'n tzun tz'el jak' chiwi!. Tz'elepon tzun chitxum wunaktz tzawetz yi nk'e'tz bintzi yi yol yi na tzan tzawel'i, na squile' yi na cëtzan tan banle'n tane'n yi ley Moisés. ²⁵ Ma yi e' yi nk'e'tz e' judiy, yi ocsa'nt yi balaj stziblal, ten ben u'j ka'n ḫchiwutz yi qui tajwe'n tan chixome'n te yi ketz yi na kaban. Ntina's na kaj yi qui't chibajsaj yi e'chk takle'n yi na oyij tetz chitx'ixwatz ḫchiwutz yi e'chk takle'n yi banij tane'n. Ej nin ten kal scyetz tan qui chibajsal chich' tu yi e' txuc yi qui na el chič'h'el yi na chiquim, nin tan cyaje'n cyen quilol yi xna'ni'n tu yaji'n, —che'ch tzun yi e' wi' banl wi' bantz tetz Pawl.

Yi xtx'amxe'n Pawl le templo

²⁶ E' bene'n tzun tcy'al Pawl yi e' yaja'tz. Itzun le junt eklok, yi nsken chibansaj quib tu Ryos, toque'n tzun i'-tz le ca'l Ryos tan cyaje'n cyen tlol tetz yi pale' yi mbi k'ejlal yi tzajpon wi' chimantar, bantz cyak'ol yi chitx'ixwatz.

²⁷ Yi txant tan je'n pon tamp yi juk k'ej tan quime'n chitx'ixwatz yi cyaj yaja'tz, nintzun i'lwij wutz Pawl cyak'un cobox judiy le ama'll yi cy'anl te yi templo. Cho'n sajsnake' yi e' yaja'tz Asia, nintzun e' octz tan tocse'n chic'u'l cyakil yi tnum tan contri'n te Pawl. Xtx'amxe'n tzun Pawltz cyak'un. ²⁸ Chin chija'j nin tzun bantz tan yol, itzun cyultz:

—E'u' katanum, aj Israel, kuch'eye' kib. Je jun yaje'j yi alchok tunin na tzane't tan chichusle'n wunak nin na tal i' yi qui'ct nin xac yi ketz kaley tu yi ama'le'j. Nin nk'e'tz ntina'tz, poro ja cho'c stzakpul i' aj griego le ama'le'j kale qui'c cu tan cyucumule'n. Ja po'tij yi ama'le'j ta'n, yi wi'nin xanil, —che'ch tzun bantz.

²⁹ Cyal yi jun yola'tz na at jun yaj aj Efeso, yi Trófimo bi', sken i'lwij wutz te Pawl xo'l ca'll. Itzun le wutz cyetz cyajtza'kl yi ja lo' xa'k i'-tz te Pawl le ama'll cy'anl tetz yi templo kale qui'cle't cu tan toque'n jun yi nk'e'tz judiy. ³⁰ Chibaj je'n tzun nil cyakil e' aj tnum nin cu' chichamol quibtz. Xtx'amxe'n tzun Pawl cya'n, nin eltzaj chikinoltz le templo nin baj jopxij yi e'chk puertil yi templo cya'n.

³¹ Cyoque'n tzun yi e' wunak tan biyle'n Pawl. I klo' cyajbil tan cwe'n chibiyol junawes. Tpone'n tzun stziblaltz twi' yi wi'tz cyajcaw yi e' sanlar, yi sken chibaj je nil cyakil e' aj Jerusalén tan oyintzi!. ³² Chibene'n tzun tcy'al yi ajcawa'tz yi e' sanlar scyuch' yi chicapitán. Lajkel nin tzun cyopone'n scye'j yi e' wunak yi na chitzan tan biyle'n Pawl. Yi quilol yi e' wunak yi topone'n yi wi'tz ajcaw scyuch' yi e' sanlar yi xomche' te'j chitanewe'n tzuntz tan biyle'n Pawl. ³³ Xtx'amxe'n

tzun Pawl tan yi wi'tz ajcaw nin cawuntz tan cwe'n c'alij tan cob caren. Nin jak scyetz wunak yi na' scyetz i', nin mbi til ncu' juchul.³⁴ Poro yi e' wunak, chin chija'j nin bantz tan yol. Apartlen e'chk chiyol. Quinin tzun pujxijtz tan yi wi'tz ajcaw yi mbi'tz yi xe' yi oyintzi'. Cha'stzun te cawune'n nin tzun i'-tz tan bene'n ticy'l le'n Pawl le chica'l yi e' sanlar.³⁵ Yi cyopone'n wutz yotxil yi tzi ca'l, palij tzun toque'n Pawl cya'n yi e' sanlar tan paj yi wi'nin wunak nilxche' scye'l.³⁶ Na cyakil cunin wunak xomche' nintz wutz chicoc. Nin chin chija'j nintz tan yol:

—iQuimoken! —che'ch tzun na ban nintz.

Yi jilone'n Pawl tan colol tib

³⁷ Yi txant tan tocompone'n Pawl le chica'l sanlar, bene'n tzun tloltz tetz yi ajcaw:

—¿Cu pe' tanu' yil chinjilon teru'? —stzun Pawl tetz.

—¿Ba'n ptzun yol griego awa'n?³⁸ ¿Nk'e'tz ptzun i aña'tz yi jun aj Egipto yi ac'a'j cunin ocnak tan contri'n te kagobierum, yi jun yi xomche' cyaj mil biyolnak te'l le ama'l tz'inunin tu'? —stzun jep tetz Pawl.

³⁹ —Jun cu'n yol, in judiy. In aj Tarso, jun lmak tnum cwent Cilicia. Bane' binu' pawor swetz, tak'u' ama'l swetz tan yol scyetz yi e' wunake'l, —stzun Pawl tetz yi wi'tz ajcaw.

⁴⁰ Yi tk'ol yi ajcaw ama'l tetz Pawl, cwe'n tzun txicloktz wi scalon, nin ben xchajol jun techl scyetz wunak tan k'ab tan chicwe'n numlok. Chicwe'n tzun numlokcz. Toque'n tzun Pawl tan yol scyetz le chiyol yi na bi'aj hebreo:

22 ¹—E'u' intanum, quibit tzaju' cob inyol tan quilolu' yi ko at wil nka qui'.
² Yi quibital yi jilone'n Pawl le cyetz chiyol, mas tcunin tzun e' cwe'n numlokcz. Je tzun ben tlol scyete'l:

³ “Jun cu'n yol in judiy. Cho'n itz'nakin Tarso cwent Cilicia. Poro cho'n inch'uye'n tzone'l le tnume'l. Cho'n inchusnak wib te'l wutzile'n Gamaliel tan ta'we'n e'chk chiley katanum wa'n. Chin xc'atnak nin in tan inxcone'n tetz Ryos, chi quitane'n cyeru' jalu'. ⁴ Ncha'tz in, no'cnakin tan chibuchle'n yi e' wunak yi xomche' te yi jun ac'a'j chusu'n. E' octz wa'n xetze'. Nin yi wajbil i'tz tan chibiyle'n cu'n tircu'n. ⁵ Ko na taj yi wi'tz pale' scyuch' yi e' wi' banl wi' ba'n cho'c tetz instiw, na e' te'n ak'on u'l swetz tan chisaje'n e' katanum wa'n tan cyoqe'n xetze'. Nin xna'knakin Damasco tan quicy'l le'n tzaj yi e'a'tz yi ate'tz tan tak'le'n yi chicaws tzone'l Jerusalén.

Yi xtxolil Pawl yi xe'n cu'n xome'n te Cristo

⁶ “Itzun bantz yi txant tan wupone'n le tnum Damasco, yi na chinxon tbe', e'chk chajcu'n k'ej lo', jalt cuntunin innachol yi cwe'n mule'n jun chin pak'puchal swibaj yi cho'n saje'n tcyaj'. ⁷Ninin tzun nnopon trimpuj wuxtx'otx', nin ben wital jun yol: ‘Saulo, Saulo, cñxac na cxtzan tan imbuchle'n?’ ⁸Bene'n tzun intza'weltz: ‘¿Na' scyetz ilu' Ta?’ chinch tzun bantz. ‘I ina'tz, in Jesús aj Nazaret yi na cxtzan tan buchle'n,’ chij ban tzajtz swetz. ⁹Quilol tzun yi e' yi xomche' swe'l yi pak'puchal, nin e' baj el yabtz te'l. Poro quinin pujxij cya'n yi yol yi a'lchij swetz. ¹⁰‘Ma jalu' Ta' cñibil tzimban?’ chinch tzun banintz. Nin itzun saj tloltz swetz: ‘Txiclije'n nin quilo'k Damasco. Ya'stzun tz'a'lche't tzawetz cyakil yi e'chk takle'n yi txumijt tan abnol,’ chij Wajcaw bantz swetz. ¹¹Ch'inu'n tzun

wupone'ntz Damasco cyak'un yi e' yi xomche' swe'j, na sken no'c moyi'x tan paj yi jun pak'puchala'tz yi ñchaj tib tzinwutz.

¹²“At tzun jun yaj yi na bi'aj Ananías, yi c'ulutxum swutz Ryos, quib yi na tal yi ley Moisés. Chumbalaj wunak i' ñchiwutz yi e' judiy yi najlche'-tz Damasco. ¹³Tule'n tzun i'-tz swe'j, itzun taltz: ‘Kajwutz Saulo sjakkox awutz,’ chij i' bantz swetz. Inin tzun bantz, le rat jakxe'n inwutz nin ben wechal wutz i'-tz. ¹⁴Itzun taltz swetz: ‘Yi chiRyosil yi e' kamam nc'xtxa'one'n tan tele'n atxum tetz yi tetz tajbil, nin tan awilol wutz yi jun yi qui'c til, nin tan awital yi yol i'. ¹⁵Txa'ij quiñ ta'n tan xtxole'n scyetz cyakil wunak yi mbi cunin mawil tu yi mbi cunin mabit. ¹⁶Ma jalu' ñmbi tzun tzach'iwtz? Or tzaje'n txiclok, nin jeken a' tawi!. Scuylok tzun yi awil yil c'xo'c tan na'wse'n yi tetz bi!,’ chij Ananías bantz swetz.

Yi xtxolil Pawl yi ñe'n cu'n bene'n chakij ñchixo'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy

¹⁷“Itzun bantz yi nsken nu'l tzone'j Jerusalén nin te yi na chintzan tan nachle'n Kataj le call Ryos, ñchajol tzun tib i'-tz tzinwutz. ¹⁸Wil tzun wutz i' yi jilone'n swetz. Je yol i' yi tal: ‘Or tzawele'n tzone'j Jerusalén na quil cyocsaj yil c'xo'c tan xtxole'n scyetz yi mbi eka'n wa'n,’ chij i' bantz swetz. ¹⁹‘Poro Wajcaw,’ chinch, ‘elnak chitxum yi e' intanum tetz yi ocnakin tan cyocse'n yi e' creyent xetze', nin caws nin e' wulej lakak sinagoga. ²⁰Nin in jun tan biyle'n Esteban yi quime'n yi yaj yi ocnak tan xtxole'n yi mbi eka'n tanu', na in incyaj cyen tan q'uicyle'n yi be'ch cyetz yi e'a'tz yi e' oc tan biyle'n Esteban. Xom inwi' scye'j na ya'stzun yi mero wajbil tan quime'n yi juna'tz,’ chinch bantz tetz Ryos. Poro ilenin tal Kajcaw swetz: ²¹‘Quil c'xbisun, na tajwe'n tan abene'n joylaj ñchixo'l yi e' yi nk'e'tz e' judiy,’ chij i' bantz swetz,” stzun Pawl scyetz yi e' wunak.

²²Tircunin tzun e' wunaka'tz yi ate'-tz e' nume'-tz tan tbite'n yol Pawl. Ma yi quibital yi chakij Pawl tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, chin chija'j nin tzun bantz tan yol, itzun cyaltz:

—Elk cu'n yi juna'tz swutz. Ba'n tcu'n yil quim, —che'ch.

²³Tan paj yi chinchija'j nin ban tan yol, nin na chitzan tan jabe'n e'chk chixbu'k, nin tan ñchite'n puklaj tcyaj, ²⁴cawune'n nintzun yi wi'tz ajcaw scyetz yi e' sanlar tan toque'n Pawl le chical' bantz cyoqe'n tan jicle'n, bantz tlol yi til, nin bantz lajluchaxe'n yi mbi na chiñch'in yi e' wunak te'j. ²⁵Itzun yi cwe'n c'alij Pawl tan ñoco', bene'n tzun tlol tetz yi capitán:

—¿At ptzun cu tan toque'n jicle'n jun aj Roma yi ko ntaxk lajluchax yi til?

²⁶Yi tbital yi capitán yi yola'tz, bene'n tzuntz tan talche'n tetz yi wi'tz ajcaw:

—Ta' ñmbi na banu'? na aj Roma te'z yi yaje'j, —stzun yi capitán tetz yi wi'tz ajcawa'tz.

²⁷Bene'n tzun yi wi'tz ajcaw te Pawl nintzun jaktz tetz:

—Alaj swetz ko aña aj Roma.

—In bin, —stzun Pawl tetz.

²⁸—¿Ya'tz pe'? Quintech nin pwok wak'nak wetz tan woque'n tetz aj Roma, —stzun yi wi'tz ajcawa'tz tetz Pawl.

—Ma yi wetz, qui', na in aj Roma yi witz'le'n, —stzun Pawl tetz.

²⁹Jalcunin tzun cycle'n ojik yi e'a'tz yi e' oc klo' tan jicle'n Pawl. Ncha'tz yi wi'tz ajcaw, wi'nin xobe'n tan paj yi nsken c'alxij ta'n.

Yi jilone'n Pawl tan colol tib ñchiwutz yi e' wi' banl chiwi' yi e' judiy

³⁰Itzun le junt eklok, tele'n tzun pujul yi wi'tz ajcaw yi caren yi c'alol tetz Pawl, nin e' ñchak yi e' wi'tz pale' scyuch' cyakil yi wi' banl chiwi' yi e' judiy. Na yi

tajbil i' i'tz tan tbtal yi mbi'tz yi til Pawl scyetz. Tele'n tzaj tzun Pawl tan yi wi'tz ajcaw nin cu' xtxicbaltz ñchiwutz.

23 ¹Xmayine'n nin tzun Pawl scyetz yi e' pujul xtisya' nin ben tlol scyetz:
—E'u' intanum quibit tzaju' cob tal inyol. Qui na chimbisun na na chin nachon te'lj yi qui'c wetz wil swutz Ryos sajle'n tunintz, —stzun Pawl scyetz.

²Cawune'n tzun Ananías yi wi'tz pale' scye'j yi e' yi ate'tz naka'jil Pawl tan tele'n jun k'ab cya'n xak stzi' Pawl. ³Bene'n tzun tlol Pawl tetz:

—Ryos tz'ak'on cawsu', na wutz tuwu' plaj tuwu' yi na talu' yi xomiju' te yi ley Moisés. Ni'cu'n ilu' chi jun tapij yi chin skoj nin tan txun, poro tx'otx' tu' tc'u'l. Elnak xtxumu' te yi ley Moisés, nin ya'stzun na xcon tanu' tan lajluchaxe'n yi ko at wil nka qui'. Poro lastum yi qui na banu' tane'n yi jun leya'tz, na ja cawunu' tan inlo'one'n. Iñkaj ya'stzunk na tal yi ley yi ba'n lo'on jun yaj ko ntaxk lajluchax yi til.

⁴Bene'n tzun cyalol cobox tkan yi ate'-tz:

—¿Nxac na cxtzan tan yajle'n yi wi'tz kapale'il yi na xcon tetz Ryos?

⁵—E'u' kawutzile'n, chicuye'u' impaj. Na quinin me'l intxum tetz yi ko ya'tz yi wi'tz pale' yi june'j. Elnak intxum tetz yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: 'Ayaji'ch len jun wi' banl wi' scyeri atanum,' —stzun Pawl.

⁶Poro yi tele'n xtxum Pawl tetz yi cob tx'akaj quitane'n yi e' bajxoma'tz, jun tx'akaj sadusey, nin jun tx'akaj parisey, chin tja'l nin tzun bantz tan yol:

—E'u' intanum, in bin parisey. In nitxajil jun parisey. Atin tzone'j tan tbite'n wil tan tu' yi na wocsaj yi at itz'e'n junt tir ñchix'o'll alma', nin tan tu' yi at inch'iw te'lj.

⁷Yi tlol Pawl yi yola'tz je'n tzun chitz'usals quib yi e' parisey scyuch! e' sadusey. Cob cuntu' tzun eltz. ⁸Na i na cyal yi e' sadusey yi qui'c itz'e'n junt tir ñchix'o'll alma', nin qui'c ángel, nin qui'c espíritu. Poro yi e' parisey na cyal yi at.

⁹Chibaje'n tzun niltz tan wok'newe'n. Chije'n tzun txiclok cobox scyeri yi tx'olol xo'l yi ley yi ncha'tz e', e' parisey, itzun cyaltz:

—Skawutz ketz cya'l atit til yi yaje'j. Ko ja jilon jun espíritu ko'k jun ángel tetz, quil kamak yi tajbil Ryos, —che'ch.

¹⁰Jale'n tzun jun chumam oyintzi' ñchix'o'll, cha'stzun te cawune'n yi wi'tz ajcaw scyetz yi e' sanlar tan tele'n ticy'le'n Pawl ñchix'o'll, nin tan bene'n quicy'al kale atit chica'l na nin xob i' ko tzun ñe'n tz'el cu'n Pawl cya'n swutz.

¹¹Itzun le ca'p ak'baltz yi at Pawl xetze' nintzun ñchaj tib Kajcaw swutz, itzun taltz: "Quiwit Pawl, chi matxol yi mbi eka'n wa'n tzone'j Jerusalén, i nin tzawuleja'tz yil cñopon Roma."

Yi xtxumxe'n jun tramp te Pawl cyak'un yi e' contr i'

¹²Itzun yi tule'n skil cyoque'n tzun cobox judiytz tan nuc'le'n cu'n jun tramp te Pawl, itzun cyaltz: "Jun cu'n yol, quil kawan nin quil kuc'a' jale'n cu'n lquim Pawl ka'n. Ja nin kaquimtz yi ko quil ke'l cu'n te'j," che'ch tzun bantz. ¹³Mas ca'wnak chixone'n yi e'a'tz yi cyal yi xtxolbila'tz. ¹⁴Chibene'n tzuntz scye'j yi e' wi'tz pale' nin scyuch! yi e' wi' banl wi', nintzun cyaltz scyetz:

—Yi o' ketz, ja kal jun kayol swutz Ryos yi squimok Pawl ka'n, nin ko quil ke'l cu'n te'j ja nin kaquimtz. ¹⁵Ma jal' e'u' kawutzile'n, i klo' kaj yil chibantu' yi xtxolbile'j. Chijke'u' tetz yi wi'tz cyajcawil yi e' sanlar tan saje'n ñchakol i' Pawl

tan tule'n tzone'j ñchiwutzu'. Cyale'u' tetz yi na cyaju' quibitu' junt claración Pawl. List tzun o'-tz tan biyle'n cu'nx tbe' yi ntaxk ul ñchiwutzu', —che'ch tzun bantz tetz yi wi'tz pale'.

¹⁶ Itzun yi tbital yi tal yi tanub Pawl yi chitxumu'n yi e' wunaka'tz, nintzun bentz le chica'l yi e' sanlar tan talche'n tetz Pawl. ¹⁷ Ñchakol tzun Pawl jun capitán, itzun ben tlol tetz:

—Tcy'aj ninu' yi xicye'j swutz yi wi'tz tajcawu', na at cob yol cy'a'n ta'n, —stzun Pawl.

¹⁸ Bene'n tzun tcy'al sanlar yi xicy swutz yi ajcaw, itzun taltz:

—Ja bin chinsaj ñchakol Pawl, yi pres, nin ja cu' wutz swetz tan saje'n wucy'al yi jun xicye'j swutzu', na at lo' cob yol cy'a'n ta'n tetz teru', —stzun yi capitán bantz tetz yi wi'tz ajcaw.

¹⁹ Bene'n tzun ñch'inul yi ajcawa'tz yi xicy, nintzun e' eltz chichuc, nintzun jaktz tetz:

—¿Mbi tzun na awaj tzawal swetz? —stzun i!.

²⁰ —Ja bixe' chiyol yi e' judiy tan jakle'n jun pawor teru' tan bene'n ñchakolu' Pawl ñchiwutz yi e' wi' banl wi' tetz tnum ekl. Scyale' yi na cyaj quibit junt claración i' poro nk'era'tz bintzi. ²¹ Quil tocsaju' chiyol na at mas ca'wnak chixone'n yi ñchibne' jun tramp te Pawl. Je tzun chiyol yi ncyal tetz Ryos: 'Quil kawan nin quil kuc'a' jalen cu'n lquim Pawl ka'n', che'ch bantz. Na chitzantz tan ñch'iwe'n yi ko cu tanu' nka qui', —stzun yi xicy bantz.

²² Taje'n tzun ñchakol yi wi'tz ajcaw yi xicytz, poro nin cawunin tetz yi cya'l talwit yi ja xa'k i' tan talche'n yi xtxolbil tetz.

Yi bene'n ticy'le'n Pawl swutz Félix jalen Cesarea

²³ Che' ñchakol tzun yi wi'tz ajcawa'tz cob capitán. Yi cyopone'n swutz nintzun cawun nin scyetz tan chibnol list quib cob cient sanlar yi ntaxk opon beluj ch'ich' tetz lak'bal, scyuch' oxc'al tu lajuj aj chej, tu cob cient aj lans tan chibene'n jalen Cesarea. ²⁴ Nin cawun nin scyetz sanlar tan chibnol list cobox chej tan ticy'le'n nin Pawl, bantz ba'n cuntu' tz'opon i' swutz yi gobernador. ²⁵ Nintzun bnix nin jun u'j tan yi ajcaw. Itzun ban nin yol i'-tz:

²⁶ "I bin jalu' wutzile'n kagobernador, na waj lwal jun yos teru', na chumbalaj nin ilu'. Yi in wetz in Claudio Lisias. ²⁷ Ja incol yi yaje'j ñchik'ab yi e' judiy, na ja klo' cu' chibiyol. Wutzile'n cu'n in scyuch' yi e' insanlar o' opon tan colche'n ñchik'ab yi e' judiy na nin el intxum tetz yi i' jun aj Roma. ²⁸ Nintzun ben wucy'al i'-tz ñchiwutz yi cyetz wi' banl chiwi' tan wital yi til. ²⁹ Ej nin tan chiyol nin el intxum tetz yi tan tu' yi cyetz chiley ncyak'wit til. Poro le wutz wetz wajtza'kl cya'l atit til tan quime'n, nka tan toque'n quen xetze!. ³⁰ Poro nin wit yi ja wi't txumxij jun tramp cya'n e' judiy tan biyle'n cu'n i!. Cha'stzun te ja ben inchakol swutzu' nin ja chincawun nin scyetz yi e' ak'ol til i' tan cyopone'n swutzu' tan tak'le'n chipart. Cu bin, ntina'tz cuntu' inyoltz. Tiltu' tibu'," stzun yi wi'tz ajcaw ban nintz tul u'j.

³¹ Quib yi ben alij scyetz yi e' sanlar, i nin tzun cyulejtz. Lak'bal tzun bene'n quicyal Pawl. Cho'n tzun cyopone'ntz le tnum Antípatris. ³² Itzun le junt eklok nin cyaje'n cyen chijatxol yi Pawl ñchik'ab yi e' aj chej. Chipakxe'n tzun Jerusalén yi e' sanlar yi quikan cuntu' e' bene'n. ³³ Ma yi cyopone'n yi e' aj chej yi ak'ol tetz

Pawl Cesarea, nintzun cyak' yi u'j tuml Pawl tetz yi gobernador.³⁴ Itzun yi wi't baje'n si'llel gobernador yi u'j, nintzun ben jakol tetz Pawl yi na' saje't i!. Ma yi tele'n xtxum tetz yi aj Cilicia Pawl,³⁵ bene'n tzun tlol tetz:

—Yil chu'l e' ak'ol awil tzinwutz swite' yi xtxolbil, —stzun yi ajcawa'tz bantz tetz Pawl.

Nintzun cawun nintz tan toque'n q'uiicy'le'n Pawl le yi jun chin wutzile'n ca'l yi bnixnak tan Herodes yi tpilta' tane'n.

Yi jilone'n Pawl swutz Félix tan colol tib

24 ¹Itzun yi tele'n o' k'ejtz, chicwe'n pone'n tzun Ananías yi wi'tz pale'
scyuch' cobox wi' ban wi' tu Tértulo yi wi'tz yolol, nintzun e' octz swutz
yi gobernador tan tak'le'n til Pawl. ²Itzun yi ḫchakxe'n Pawl toque'n tzun Tértulo
tan tak'le'n klo' til. Itzun taltz tetz Félix:

—Tan ilu' ta', at tzatzin paz skaxo'l, nin ja bnix wi'nin e'chk takle'n balaj tan
yi balaj tajtza'klu'. ³Chumbalaj nin ilu' ta' Félix. Ben k'ej ben sak katyoxi yi e'chk
takle'n yi na banu' tetz ketz. ⁴Qui na kaj tz'el mas tiempu' ka'n. Qui'k tz'icy' paju'
ske'j. Max c'u'lul' skibaj. Tbite'u' cob tal kayol. ⁵Ja wi't el katxum tetz yi yaje'j,
i' jun ak'ol chi'ch c'u'lal. I' jun ocsanl chic'u'l yi e' judiy yi ate' bene'n tzi'n wi
munt. Na tzan i' tan tocse'n chic'u'l tan cyoque'n tan contri'n te yi gobierum.
Bajxom i' ḫchiwutz jun tx'akaj yi na chibi'aj Nazarenos. ⁶Nin klo' oc tan po'tze'n
yi ketz kattemplo, poro nin tx'amxij ka'n. Nin klo' o' octz tan tak'le'n caws quib yi
na tal yi ketz kaley. ⁷Poro quinin tak' Lisiás yi cyajcawil yi e' sanlar ama'l sketz
tan kak'ol caws, na nin oc pitol tib skaxo'l tan telse'n Pawl tkak'ab. ⁸Cha'stzun te
ja ko' saj ḫchakol swutzu' tan kalol yi til. I bin jalu' yil tz'ocu' tan puje'n kaxo'
tz'elepon chan xtxumu' tetz cyakil yi til yi na katzan tan xtxole'n cyen teru', —
stzun Tértulo bantz tetz Félix.

⁹Jun tzun chitzi' yi e' mas judiy bantz te yi yol Tértulo. ¹⁰Ma bene'n bnol yi
gobernador jun techl tetz Pawl tan jilone'n, nintzun icy' tcy'al Pawl yi yoltz. Itzun
taltz:

—I bin jalu' ta' na wil yi tenstzaj tunle'nun tan puje'n xtiysa' le ketz katnumil,
cha'stzun te tetz cu'n walma' yi swale' cobox inyol tan incolol wib. ¹¹Kol tz'ocu'
tan joyle'n ju', skojank swutzu' yi txe'n el coblajix k'ej yi xna'kle'nix Jerusalén tan
nachle'n Ryos. ¹²Nin cya'l nin chintx'amxe't tan wak' ib tu jun wunak nka tan
chimak'saje'n jun c'oloj wunak, mpe ik le kattemplo, mpe ik lakak e'chk sinagoga,
mpe ik tnum. ¹³Quil chixcy'e' tan jalse'n ju' wil yi na chitzan tan tak'le'n swutzu'.
¹⁴Ma yi wetz swale' yi mero bintzi teru'. Yi in wetz na wocsaj jun chusu'n yi na
cyal cyetz yi chin juntlen nin, wech xomchin te chiRyosil yi e' kamam kate', nin
na wocsaj cyakil yi yol tetz kaley nin cyakil yi e'chk yol yi tz'iba'nt cyen cyak'un
yi e' elsanl stzi' Ryos. ¹⁵At inch'iw te Ryos quib yi quitane'n cyetz. Na kocsaj
scyuch' yi chitz'ok junt tir yi e' quimnake', yi e' yi qui'c quil nin yi e' yi at quil.
¹⁶Cha'stzun te ilenin na chintzan tan joyle'n puntil tan qui jale'n wil swutz Ryos,
nka ḫchiwutz wunak.

¹⁷“Ja el ala'ix yob yi qui na nu'lak tzone'j le intanum, nin ana' nnu'l tan tak'le'n
jun oy scyetz yi e' intanum yi at tajwe'n scyetz, nin tan tak'le'n jun ofrent le
templo. ¹⁸Ya'stzun na chintzantz tan banle'n le templo yi chinoje'n cyen cobox
tkan judiy swe'j yi cho'n najlche' Asia. Nsken tzun inxansaj wib swutz Ryos.

Inchuc, qui'c jun wunak at swe'j, nin cya'l na chintzane't tan oyintzi' yi injale'n cya'n yi e' aj Asiaja'tz.¹⁹ E' tzun klo' nchu'litz tan tak'le'n wil swutzu' ko at nin wil ḫchiwutz.²⁰ Poro ba'n bin cyal tzaj yi e' yaje'l yi ko jal wil cyak'un yi e' wi' banl wi' tetz tnum Jerusalén yi inchakxe'n cya'n.²¹ Nka ya'tz wiltz yi walol scyetz: 'Atin bin tzone'l tan tbite'n wil tan tu' yi na wocsaj yi at itz'e'n junt tir ḫchixo'l alma!', chinch bantz scyetz, —stzun Pawl tetz Félix.

²² Ma yi baje'n btital Félix yi yola'tz, nintzun cu' makol yi xtisya'tz, na at le wi' i' yi mbi na cyocsaj yi e' creyent. Nintzun ben tlol scyetz:

—Yil cu'ul Lisiás yi wi'tz cyajcawil yi e' sanlar Jerusalén, kalena's tzun kawi'tz cu'n wi' yi ixtisya', —stzun Félix bantz scyetz.

²³ Nintzun cawun nin tetz yi capitán tan toque'n tan q'uicy'le'n Pawl, poro qui tz'amlij mas tkanil. Nin cawun nin tetz yi capitána'tz tan tk'ol ama'l scyetz yi e' tamiw Pawl tan chic'a'chal, nin tan chixajsaj.

²⁴ Itzun yi ticy'e'n cobox k'ejtz nin xtxum Félix tuml Drusila yi txkel, yi i' jun xna'n yi judiy, tan ḫchakle'n Pawl. Na yi tajbil i'tz yil tbit yi mbi'tz yi na cyocsaj wunak te Jesucristo.

²⁵ Toque'n tzun Pawl tan xtx'olche'n xo'l tetz Félix yi chin tajwe'n cunin tan chibnl tane'n yi e'chk takle'n balaj, nin yi tajwe'n tan chimakol quib te yi e'chk takle'n cach'i!. Ncha'tz tal i' scyetz yi sbajok jun xtisya'l'in tzantzaj. Saje'n tzun jun chin xobe'n tetz Félix, cha'stzun te bene'n tlol tetz Pawl:

—Stzicu'n lo!. Quilo'k. Yil tz'amal'lix inwutz, nintzun cxiinchak junt tir tan atxolil mas yi xtxolbile'j swetz, —stzun Félix bantz tetz Pawl.

²⁶ Na yi tajbil Félix i'tz yi nink tak' Pawl xo'c tetz tan tele'n liwr. Cha'stzun te ala' cu'n tir ḫchak i' Pawl tan jilone'n tuch!.²⁷ Poro yi ticy'e'n cob yob, toque'n tzun Porcio Festo tetz xel Félix. Nintzun cyaj tk'ol Félix Pawl xetze' tan jale'n mas k'ej i' ḫchiwutz yi e' judiy yi qui na cyocsaj.

Yi c'uuchul Pawl tan jilone'n tetz César yi wi'tz ajcaw tetz Roma

25 ¹Yi tele'n ox k'ej yi sken opon Festo le tnum Cesarea bene'n tzun i'-tz tan xo'n le tnum Jerusalén. ²Cyoque'n tzun e' wi'tz pale' swutz, scyuch' e' bajxom cyetz judiy tan tak'le'n til Pawl. Nintzun cu' chiwutz tetz,³ tan bnol pawor scyetz tan saje'n ḫchakol i' Pawl Jerusalén, na sken bixe' chiyol tan chibnl jun tramp tbe' tan quimse'n Pawl. ⁴Stza'wel tzun Festo yi chiyoltz:

—Cho'n at Pawl xetze' Cesarea kale atit imbembil tetz coboxt k'ej. ⁵Ba'n cxomwok nin swe'j, yi axwok yi amal' tu' iwutz, nin ko at til yaj ba'n tzun tzitalwok swetz, —stzun Festo scyetz.

⁶E'chk wajxok nka lajuj pe' k'ej cyaj cyen Festo Jerusalén. Kalena's tzun tpone'ntz Cesarea. Itzun le junt eklokutz c'olewe'n tzun le pujbil xtisya', nintzun cawuntz tan tpone'n Pawl swutz i!. ⁷Ma yi tpone'n Pawl swutz i!, nintzun e' baj cyen nil yi e' judiy yi cho'n chisaje'n Jerusalén, tan tak'le'n til Pawl. Chin ch'on nin til Pawl cyak' poro qui'c xe!. ⁸Xe'te'n tzun Pawl tan yol tan colol tib:

—Cya'l cunin injuchwit wil, mpe ik te kaley yi o' judiy, mpe ik te yi katemplo, mpe ik te kawutzile'n César, —chij Pawl scyetz.

⁹Inti Festo i taj tan toque'n mas k'ej i' ḫchiwutz yi e' judiy, itzun ben tloltz tetz Pawl:

—¿Qui ptzun na awaj cxben Jerusalén? Ba'n kaban tane'n yi axtisya' chone'j, —stzun u'lil Pawl tan Festo.

¹⁰ Itzun tal Pawl:

—¿Mbi tzun tzinjoy nintz? ¿Nk'e'tz ptzun cho'n atin swutz yi pujbil xtisya' César? na ya'stzun yi wetz impujbil xtisya'. Nin at swutzu' yi cya'l na injuchwit wil ñchitwutz yi e' intanum judiy. ¹¹ Ma yi ink juchul il, nin yi atk jun takle'n mimban yi ba'n chinquim ta'n, ba'n tzun chinquimtz. Poro ko cya'l atit xe' yi wil yi na chitzan tan tak'le'n, cya'l tzun jun xcy'e' tan injatxle'n ñchik'ab. Nicy'pon bina'stz swutz César, —stzun Pawl bantz tetz Festo.

¹² Yi wi't jakol Festo tajtza'kl scyetz yi e' ak'ol tajtza'kl i!, bene'n tzun stza'wel yi yol Pawl:

—Yi ko cho'n na awaj cëben swutz César, ya'tz nin atit awopombiltz, —stzun u'ljj Pawl tan Festo.

Yi tpone'n Pawl swutz rey Agripa tu Berenice

¹³ Itzun yi tele'n cobox k'ej cyopone'n tzun yi rey Agripa tu Berenice yi txkel tan talche'n jun yos tetz Festo le tnum Cesarea. ¹⁴ Ala' tzun k'ej e' a'tijtz, nintzun xtxol Festo yi xtisya' Pawl tetz rey Agripa. Itzun taltz tetz:

—At jun yaj at cyen xetze' tan Félix. ¹⁵ Itzun yi xna'ke'ntz Jerusalén nintzun e' baj opon yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' wi' banl wi' cyetz judiy tan talche'n swetz tan wak'ol caws i!. ¹⁶ Itzun wal wetz scyetz yi nk'era'tz bin chicstumbr yi e' aj Roma tan jatxle'n jun wunak tan cwe'n quimsa'n yi ko ntaxk ak'ljj ama'l tetz tan colol tib ñchitwutz yi e' ak'ol til. ¹⁷ Itzun yi cyulake'n yi e' ak'ol til tzone'l quinin tzun ben mas tiemptz, na ninin le junt eklok yi inc'olewe'n le pujbil xtisya', yi inchakol yi jun yaja'tz. ¹⁸ Le wutz wetz wajtza'kl je til yaje'l, poro cya'l jun yi jak tal yi wetz yi na icy' tinc'u'l, na apart yi til yi cyal swetz. ¹⁹ I tu' cyetz chicstumbr yi na cyocsaj, ya'stzun til Pawl cya'n. Ej nin yi junt til i'tz tan paj yi na tal yi itz' yi Jesús yi quimnak. ²⁰ Nintzun sortz cu'n inc'u'l tzan xtxumle'n, bene'n tzun injakol tetz yi ko ya'tz tajbil tan bene'n Jerusalén tan banle'n tane'n yi xtisya'atz. ²¹ Jak tzun i'-tz tan ticy'e'n swutz kawutzile'n Augusto yi wi'tz kajcaw. Incawune'n tzuntz tan toque'n i' xetze' jalen cu'n tzinchak nin swutz César, —stzun Festo tetz rey Agripa.

²² —Na klo' waj lwit yi jilon yi jun yaja'tz, —stzun yi rey Agripa tetz Festo.

—Ba'n bin tbitu' yi yol i' eklen, —stzun Festo tetz.

²³ Itzun le junt eklok, wi'nin tzun alegr bajijtz yi cyopone'n Agripa tu Berenice tpilta'. Cyoque'n tzun tpilta' scyuch' e' chibajxom yi e' sanlar scyuch' yi e' bajxom tetz tnum. Ñchakxe'n tzun Pawl tan Festo. ²⁴ Bene'n tzun tlol Festo scyetz:

—Ilu' rey Agripa, nin cyakil e'u' yi ate'u' ske'j tzone'l, je bin jun yaje'l. Cyakil yi e' judiy chin chija'l nin bantz swe'j tan xochle'n i' tzone'l nin Jerusalén tan tele'n cu'n swutz. ²⁵ Poro cya'l nin jale't til wa'n tan quime'n, nin i' te'n nin i' jakon tetz tan ticy'e'n swutz kawutzile'n Augusto yi wi'tz kajcaw. Ja tzun wi't bixe'-tz wa'n tan bene'n inchakol swutz. ²⁶ Poro cya'l bin jale't puntil wa'n tan bene'n intz'ibal yi til swutz Augusto yi César. Cha'stzun te mu'l wucy'altz ñchitwutzu' nin swutzu' ilu' rey Agripa. Ma jalu' yil wi't baj chich'otilu' stzi', na waj yil cyak'u' jun xe' swetz tan bene'n intz'ibal tetz César. ²⁷ Na le wutz wetz wajtza'kl, qui'c xtxolbil ko tul tzinchak nintu' jun pres nin qui'c til lwak' nintz, —stzun Festo bantz.

Yi jilone'n Pawl tan colol tib swutz rey Agripa

26 ¹ Bene'n tzun tlol Agripa tetz Pawl:
—Wak'e' ama'l tzatz tan acolol awib. Ba'n cëjilon, —stzun Agripa tetz.

Je'n tzun tk'ol Pawl yi k'abtz nintzun octz tan yol tan colol tib:

²—Ma jalu' ilu' rey Agripa, wi'nin na chintzatzin yi atin swutz' tan incolol wib te cyakil e'chk xtxolbil yi cu'nak chijalul yi e' judiy swe'j. ³Mas tcu'n na chintzatzin na elnak xtxumu' te cyakil yi ketz kaley yi o' judiy tu yi e'chk oyintzi' yi at skaxo'l. Cha'stzun te ta', max c'u'lu' tan tbitalu' cobox inyol, —stzun Pawl tetz.

Yi xtxolil Pawl yi xe'n cu'n sajle'n i', yi i' tzaj parisey

⁴“Quilnak yi e' intanum judiy yi mbi cunin imbanakin yi in tzaj xicy, na cho'n najlchin le weri intanum Jerusalén. ⁵Nin elnak chitxum tetz yi mbi cu'n imbanak yi in tzaj parisey, na wi'nin q'uixbel tan je'n pone'n jun yaj te chiley yi e' parisey, na mas tcu'n q'uixbel swutz cyakil e'chk kacstumbr. Poro inxcye'nak te kacstumbrat'. Nin ko na cyaj, ba'n cyal yi bintzinin yi inyole'j. ⁶Ma jalu' ta', na tzan yi jun xtisya'i'n swe'j tan tu' yi at inch'iw te yi oy yi suki'nt tan Ryos scyetz e' kamam kate!. ⁷Poro nk'e'tz ntin in at inch'iw te'j ma na ncha'tz cyakil yi e' xonl Israel yi coblaj cu'n k'u'j. At len chich'iw tan chije'n pone'n te yi suki'nt tan Kataj Ryos sketz, na sk'ejl nin lak'bal na chitzan tan banle'n chimunl swutz Ryos. Ta' Agripa, tan tu' yi at inch'iw te yi jun oya'tz yi suki'nt tan Kataj Ryos scyetz e' kamam kate!, ya'stzun wil cyak'un yi e' intanum judiy. ⁸Ma jalu' e'u' intanum, na waj yil tzinjak scyeru': ¿Xan pe' yil kocsaj yi xcyek Ryos tan kitz'e'n junt tir xchixo'l alma? Qui', nk'e'tz xan na ya'stzun na kocsaj len.

Yi xtxolil Pawl yi xe'n cu'n ocnak i' tan chibuchle'n yi e' creyent

⁹“Bintzinin yi tenxchan wocsal yi chin tajwe'n cunin tan inmakol yi bi! Jesús. ¹⁰Ya'stzun banakin Jerusalén. Wi'nin kajwutz yi xansa'nche't yi ocnake' wa'n xetze' na cyak'nak yi e' wi'tz pale' ca'wl swetz tan cyoque'n wa'n. Nin wak'nak intzi' yi cyoque'n tan chiquimse'n jujun. ¹¹Ala' tir no'cnakin tan chibuchle'n yi e' creyent lakak sinagoga. Nin imbanak puers scyetz tan cyoque'n tan jisle'n Jesús. Nin tan paj yi wi'nin chi'che'n inc'u'l scye'j xna'knakin tan chibuchle'n lakak tnum, mpe joylajk.

Yi xtxolil Pawl yi xe'n cu'n tocsal

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Ya'stzun wajbil yi xna'ke'n Damasco tan chica'wl yi e' wi'tz pale'. Cy'a'n chi ort wa'n. ¹³Ma jalu' ta' rey Agripa tbit tzaju', te yi na chinxon tbe' tan wupone'n Damasco, e'chk chajcu'n k'ej lo' yi bene'n wilol jun chin pak'puchal yi cho'n saje'n tcyaj. Mas tcu'n na txekun swutz yi tkan k'ej. Cho'n cwe'n mule'n swibaj scyuch' yi e' yi xomche' swe'j. ¹⁴Cyakil cu'n o', o' opon trimpujtz wuxtx'otx!. Nintzun ben wital jun yol yi cho'n jilone'n tzaj swetz le ketz kayol yi o' hebreo, itzun taltz: ‘Saulo, Saulo, ¿nxac na cxtzan tan imbuchle'n? poro axté'n na abiy awib, chi na ban jun mam tor tan xajle'n yi puy,’ chij yi juna'tz ban tzajtz.

¹⁵“Bene'n tzun intza'weltz: ‘¿Na' scyetz ilu' Ta?’ chinch banintz. ‘I ina'tz Jesús yi na cxtzan tan buchle'n. ¹⁶Ma jalu' sicy'e'n awib, nin txicilje'n. Na cxcopon wa'n tetz inchakum tan xtxole'n yi xtxolbil yi mawil tu e'chk xtxolbil yi tzawile'. Ya'stzun xac minchaj wib tzawutz. ¹⁷Cxincole' xchik'ab atanum nin xchik'ab yi e' yi nk'e'tz e' judiy, kale cixinchak nint. ¹⁸Cixinchake' nin tan tele'n pacx te chiwutz

tan cyaje'n cyen quilol yi tz'o'tz wutzil, bantz pujxe'n yi bintzi cya'n. Cëinchake' nin tan cyaje'n cyen quilol yi ca'wl Bayba'n nin tan cyoqe'n jak' ca'wl Ryos. Nin ncëben inchakol scye'l tan jale'n cuybil chipaj nin tan cyoqe'n cyajlal yi e' xansa'nche't. Ya'stzun sbajoktz tan tu' yil k'uke' chic'u'l swe'lj, chij i' bantz swetz," stzun Pawl tetz rey Agripa.

Yi c'ulutxumil Pawl jak' ca'wl Kataj

¹⁹ "Ma jalu' ta' rey Agripa, qui impaj yi jun ca'wla'tz yi cho'n saje'n tcyal'.
²⁰ Na bajx xna'ke'n Damasco tan xtxole'n. Pontzaj tlen xna'ke'ntz Jerusalén, tu cyakil yi e'chk luwar cwent Judea. Ncha'tz xna'knak tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Wal scyetz yi chin tajwe'n cunin tan chitx'ixpul cyajtza'kl nin tan chixome'ntz te tajbil Ryos. Nin wal scyetz yi tajwe'n cunin tan chibnol yi e'chk takle'n yi na ñchaj yi bintzinin ja chitx'ixpuj cyajtza'kl. ²¹ Tan tu' yi ya'tz mimban, cha'stzun te cyoqe'n yi e' judiy tan intz'amle'n le templo. I klo' cyaj tan incwe'n chiquimsal. ²² Poro Ryos ch'eyanl wetz sajle'n tunitz. Cha'stzun te atin tzone'lj ñchiwutzu' e'u' nim juy. Ej nin ntin na chintzan tan xtxole'n yi e'chk xtxolbil yi alijt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz, nin tan k'ajtzun Moisés. ²³ Na alijt cyen cya'n yi chin tajwe'n cunin tan quime'n yi Cristo. Poro i' yi bajx yi stz'itz'ok ñchixo'l alma!. Ncha'tz ñchaje' i' yi bintzi scyetz yi e' katanum, nin scyetz yi e' yi nk'e'tz e' katanum," stzun Pawl bantz tetz rey Agripa.

Yi toque'n Pawl tan talche'n tetz rey Agripa tan tocsal yi yol Ryos

²⁴ Itzun yi na tzan i' tan xtxole'n yi yola'se'lj tan colol tib, bene'n tzun tlol Festo tetz, poro chin wi' nin bantz tan yol, itzun taltz:

—Pawl, ja lo' oc yab tawi', tan paj yi wi'nin chusu'n abanak, —stzun Festo tetz Pawl.

²⁵ Poro itzun ben tlol Pawl:

—Nk'e'tz in yab ta' Festo, ntin na chintzan tan xtxole'n yi yol yi bintzinin tetz, nin i'tz jun yol yi at xtxolbil. ²⁶ Na bita'nt tan rey Agripa yi xtxolbile'lj. Cha'stzun te nk'e'tz cob inc'u'l yi na chinjilon tetz. Na le wutz wetz wajtza'kl sak cu'n swutz i' cyakil yi e'chk xtxolbile'lj. Na iïkaj ewun cu'nk baje'n yi xtxolbil yi na wal nin, —stzun Pawl tetz Festo. ²⁷—Ta' rey Agripa, ñna pe' tocsaju' chiyol yi e' elsanl stzi' Ryos yi tz'iba'n cyen? Na el intxum tetz yi na tocsaju!, —stzun Pawl bantz tetz rey.

²⁸ —¿Coboxe'n tzun ayol cxcyewe't tan wocse'n tk'ab Cristo tane'ntz tzawutzatz? —stzun Agripa.

²⁹ Itzun bent tlol Pawl:

—Ya'stzunk tulej Ryostz. Mpe cobe'nk yol mpe wi'nink yol, tz'oque'tu' chi wutane'n wetz jalu', poro nk'e'tz tul caren chi wutane'ne'lj. Nin nk'e'tz ntin ilu' na waj tz'ocu' tk'ab Ryos, ma na ncha'tz cyakil yi e' yi na chitzan tan tbite'n inyol, —stzun Pawl tetz rey Agripa.

³⁰ Yi wi't baje'n yolol yi yola'tz, je'n tzun txiclok yi rey tu yi gobernador tu Berenice scyuch' yi e' yi c'olxche' scye'lj. ³¹ Itzun yi sken wi't el chiëkansal quibtz nin e' baj jilon cu'ntz squibil quib. Itzun cyaltz:

—Pues cya'l atit til tan tele'n cu'n swutz nka tan toque'n xetze!, —che'ch tzun bantz.

³² Itzun tal Agripa tetz Festo:

—Ba'n klo' tz'el liwr yi yaje'j yi qui'k nc'uch tan ticy'e'n swutz César.

Yi bene'n ticy'e'n Pawl Roma

27 ¹Itzun bantz yi bixewe'n tan kabene'n wi a' tan kopone'n Italia, jatxle'n tzun Pawl scyuch' cobox pres tk'ab jun capitán yi na bi'aj Julio. I' jun capitán tetz yi companiy yi na bi'aj tetz Augusto. ²Koque'n tzuntz tc'u'l jun barc cwent tetz yi tnum Adramit, yi cho'n at bembiltz lakak e'chk ujibil barc cwent tetz Asia. Kicy'e'n tzun wi a'. Xomij Aristarco ske'l, jun aj Macedonia yi cho'n najlij Tesalónica. ³Le ca'p k'ej tzun kopone'ntz Sidón. Nintzun tak' Julio lisens tetz Pawl tan bene'n scye'j yi e' tamiw tan chic'a'chal, na nin el k'ajab Julio te Pawl. ⁴Koque'n nin tzun junt tir tc'u'l barc nin o' icy'tz. Poro tan paj yi cho'n na saj tojkbil cyek'ek' skawutz cho'n tzun cyaje'n cyen Chipre le kamax.

⁵ Itzun yi wi't kicy'ake'ntz naka'jil Cilicia tu Panfilia, cho'n tzun kopone'ntz Mira, jun tnum cwent Licia.

⁶Jale'n tzun junt barc cwent Alejandría tak'un yi capitán. Cho'n at bembil yi barca'tz Italia. Koque'n tzuntz tc'u'l. ⁷Ala' tzun k'ej o' bantz wi a', na chin cheb cunin na xon barc wi a'. Pentlen tunin kopone'ntz swutze'l tzaj Gnido. Kicy'ake'ntz naka'jil yi stzi' tx'otx' swutze'l tzaj Salmón. ⁸Kale'n nin tzun il kicy'e'n cu'ntz wi a' tzi mar. Kopone'n tzuntz le jun ama'l yi na bi'aj Balaj Ujibil Barc. Naka'j tzun at yi tnum Lasea.

⁹Itzun yi sken wi't el nim tiemp ka'n le jun ama'la'tz, nin yi sken wi't jal q'uixbel tan kaxone'n wi a', toque'n tzun Pawl tan talche'n jun tajtza'kl yi aj tolini barc tan qui kicy'e'n kale ato't, na nsken wi't icy' k'ejjal tan muc'le'n we'j.^j Na na icy' cuntu' yi jun k'ejjalat'z yi na xe'tij k'alaj. ¹⁰Je tzun tal Pawl scyetz:

—Ma jalu' e'u' wamiw, le wutz wetz wajtza'kl qui't sc'u'l yil kicy' wi a!. Na slo'onk yi barc tu yi ektz nin ncha'tz o', skaquimok lo!, —stzun Pawl bantz scyetz.

¹¹Poro mas tcunin xome'n wi' yi capitán te yi tajtza'kl yi aj tolini barc tu yi taw barc swutz yi tajtza'kl Pawl. ¹²Ncha'tz wi'nin e' yi xom chiwi' te yi taw barc tan cyaje'n cyen quiol yi jun ujibil barca'tz na ploj yi ama'l kale ato't lakak e'chk k'alaj. I klo' cyaj tan kopone'n Fenice, jun ujibil barc cwent tetz Creta, yi na xmayin nin ticy'e'n tzi'n nin toque'n tzi'n. Ya'stzun klo' cyajbiltz tan kacyaje'n cyen jalen klo' ticy'e'n tiemp tetz k'alaj.

Yi xe'te'n yi jun chumam cyek'ek' wi mar

¹³At tzun mu'x tal cyek'ek'tz saj bnol tibtz cwe'n tzi'n. Itzun le wutz yi cyetz cyajtza'kl yi sken chicambaj yi cyetz cyajbil. Je'n tzaj tzun chijutul yi e'chk tz'amol tetz barc xe a'. Kicyle'n tzuntz wi a' naka'jil Creta. ¹⁴Itzun le rat nin xe'te'n jun chin wutzile'n cyek'ek' yi cho'n saje'n je'n tzi'n. ¹⁵Toque'n tzun cyek'ek' tan tolpene'n barc. Quinin tzun xcy'e' barc te walor cyek'ek'. Kak'ol tzun kib tk'ab cyek'ek' nintzun o' ben pitoltz. ¹⁶Cho'n tzun kicy'e'n cu'ntz wutz coc jun tal juy isla yi na bi'aj Clauda. Kale'n nin tzun il o' bantz tan colche'n yi tal ne'x barc yi jutu'n tan yi jun chin wutzile'n barc kale ato't. ¹⁷Yi wi't chixcyewe'n tan kinleje'n tzaj yi ne'x barc, kalena's tzun cyoque'ntz tan c'alche'n xe c'u'l yi

^j 27.9 Lv 23.27, 29.

nim barc tan qui tele'n jakxuj. Cwe'n tzaj tzun kapujul yi e'chk xbu'ktz, na wi'nin chixobe'n na ko tzun ñe'n kopon le ama'l Sirte, kale qui'cle't mas xe' a!. Pitij cho' nin tzuntz tan cyek'ek!. ¹⁸Kale'n nin tzun il ato' cuntz tk'ab jun chin wutzile'n cyek'ek! abal. Itzun le ca'p k'ej nintzun o' octz tan jo'le'n len e'chk ektz yi cy'a'n tan barc. ¹⁹Ma le toxi'n k'ejtz nintzun el kac'oxol yi e'chk ma'cl yi na xcon tul barc. ²⁰Ala' tzun k'ej quinin kil wutz k'ej tu yi e'chk tx'uml. Caws nin tzun ato' cu'nt tk'ab jun chin wutzile'n cyek'ek! abala'tz. Qui'ct nin kach'iw tan kaclaxe'n.

²¹Ala' cunin tzun k'ej qui o' wantz. Je'n tzun txiclok Pawl ñchixo'l nintzun ben tlol scyetz:

—E'u' wamiw, chumbalaj nin klo' ban yi nink e' xomu' te inyol yi wal scyeru' yi qui klo' o' eltzaj Creta. Na ntintu' jun lo'one'n tu jun tz'ako'n mu'l kabne' tzone'j. ²²Ma jalu' quiwixk bin chic'u'l', na cya'l nin jun sotzok scyeru', ma na ntin yi barc slo'onk. ²³Na yi ma's lak'bal ja ñchaj tib jun ángel tetz Ryos tzinwutz, yi Ryos yi atin wetz tk'ab, yi Ryos yi na imban inmunl swutz. ²⁴Je tzun ntal swetz: 'Pawl, quil cxob, na chin tajwe'n cunin tan awupone'n swutz César. Tan aÿ, Ryos lchicolon cyakil yi e' yi xomche' tzawe'j le barc.' ²⁵Cha'stun te e'u' wamiw, quiwixk bin chic'u'l', na na wocsaj yi tz'elk cu'n Ryos te yi ma'lchij swetz ma's. ²⁶Chin tajwe'n cunin tan kanoje'n pon te jun isla, —chij Pawl bantz scyetz.

²⁷Itzun le cyajlaji'n ak'bal yi kasajle'nix pitij tan cyek'ek' wi mar Adriático e'chk nicy'ak'bal lo', le wutz cyajtza'kl yi e' aj tolinl barc yi txant tan cyopone'n tzi tx'otx!. ²⁸Cyoque'n tzuntz tan ma'le'n xe' yi a!. Junak tzun ja' yi xe!. Chibene'n nin tzun mu'ë nin e' oc junt tir tan ma'le'n. O'lajt tcu'n tu' ja' yi xe!. ²⁹Chixobe'n tzun yi e' tolinl barc na ko tzun noj quen barc te e'chk c'ub yi ate'n tzaj xe a!. Bene'n tzun chitxuk'pil cyaj tz'ambil tetz barc xe a' wutz coc len barc. Nternin tzun na chipek' yi ñe'nk tan tule'n chan skil. ³⁰Cyoque'n tzun yi e' aj tolinl barc tan joyle'n ju' tan cycle'n klo' ojk. Cwe'n tzun yi ne'ë barc cya'n wi mar tan ñkanse'n nin klo' yi e'chk tz'ambil ju' barc, na i klo' cyaj tan ko' cwe'n chisubul tan cycle'n klo' ojk. ³¹Bene'n tzun tlol Pawl tetz yi capitán scyuch' e' sanlar:

—Ko quil chichyaj yi e' aj tolinl tzone'j tc'u'l barc nkaben mulk'uj xe a!. Qui'c rmeril tan kaclaxe'n, —chij Pawl bantz scyetz.

³²Cwe'n tzun chitamol yi e' sanlar yi e'chk tz'amol tetz yi ne'ë barc, nintzun cyaj tx'akxuj te ne'ë barca'tz. ³³Itzun yi picy'pax'e'n tan tule'n skil, toque'n tzun Pawl tan chimoxe'n tan chiwane'n. Itzun taltz scyetz:

—Cyajlajix k'ej jalu' yi qui na chiwitu', nin qui'c nin na chibajsaju!. ³⁴Cha'stun te na che' inmoxu' tan chiwane'n' tan jale'n chiwaloru', na qui'c nin jun xi'il chiwi'u' yi nink tx'akxij, —chij Pawl bantz scyetz.

³⁵Yi wi't tlol Pawl yi yole'j scyetz, je'n tzun stz'amol Pawl yi wa'-tz nin tzun tyoñin tetz Ryos. Ñchiwutz cu'n cyakil wunak cwe'n tzun piñul yi wa'-tz nintzun octz tan wa'a'n. ³⁶Quiwixe'n tzun chic'u'l'tz nin e' baj octz tan wa'a'n. ³⁷Cob cient oxc'al tu waklaj kaxone'n ato' tc'u'l barc. ³⁸Yi wi't noje'n chic'u'l, cyoque'n tzuntz tan jo'le'n len yi ixi'n triw wi a' tan sasaxe'n yi barc.

Yi bene'n mulk'ij barc xe a'

³⁹Itzun yi tule'n skil quinin tzun kakskej wutz yi luwar kale o' opone't. Bene'n tzun quiol kale na ocopone't jun tzanla' tul mar. Samlic' cu'n tzun attz stzi'. Chitxumul tzuntz tan telempoñ yi barc cyak'un wi samlicy!. ⁴⁰Cwe'n tzun

chitamol yi e'chk stz'ambil barc, nintzun baj cyaj cyen quiloltz xe mar. Ite'n nin tkuja'tz baje'n chipujul yi e'chk timonil barc, nintzun je' cyak'ol yi xbu'k yi na oc te ju' barc. Cyoque'n tzuntz tan pile'n tan cyele'n pone'n wi samlicy!. ⁴¹ Cho'n tzun kopone'ntz kale na c'ulwit tib yi pak'bil mar. Ya'stzun bene't xuk'il barc yi ju'-tz tc'u'l xk'ol. Qui't nin tzun yucantz. Baje'n len tzun kotx'puj yi wi' cy'ach barctz tan yi walor yi pak'bil mar. ⁴² Nintzun klo' e' oc yi e' sanlar tan chiquimse'n yi e' pres na ko tzun at e' che'l ojkujtz wi a!. ⁴³ Toque'n tzun yi chibajxom yi e' sanlar tan chimakle'n na na taj i' tan claxe'n Pawl. Cawune'n tzun yi chibajxom scyetz e' sanlar yi ba'n chijichin, tan chibene'n bajx wi a' tan cyele'n pon stzi!. ⁴⁴ Itzun yi e' mas, at e' e' opontz wi'ak e'chk takle'n yi at tc'u'l yi barc. Cyakil cunin tzun kaclaxe'ntz, na o' icy'u'l len tzi a!.

Yi mbi mban Pawl Malta

28 ¹Itzun yi wi't kaclaxe'n, kubital tzuntz yi Malta bi' yi jun islaja'tz. ²Itzun yi e' wunak yi najlche' le ama'la'tz, penin sk'il ko' chic'ulultz, nintzun cu' jun k'ak'tz cya'n na na tzan abal nin wi'nin che'w. Sk'il nin cyak'ol ama'ltz sketz. ³Ma Pawl xtx'amxe'n tzaj tzun cobox k'ab tze' yi skejt ta'n. Toque'n tzun c'oxoltz wi k'ak!. Poro tele'n tzaj tzun ojkuj jun lubaj tan walor k'ak!. Cyenin tzun bene'n tan xchaye'n yi k'ab Pawl. ⁴Itzun yi bene'n quiol yi e' yi najlche' nintz, yi ch'inl quen yi lubaj te k'ab Pawl, cyalol tzuntz squibil quib:

—Biyolnak lo' yi jun yaje'j, na ja clax i' xe mar poro quinin tz'el i' swutz, — che'ch tzun bantz squibil quib.

⁵ Je'n tzun xchitul yi k'abtz wi k'ak!. Tpone'n tzun tx'akxuj tetz lubajtz tk'ak!. Qui'c nin tzun ban Pawlitz. ⁶Itzun yi e' wunak na chich'iwan tan je'n mal Pawl nka tan tpone'n cuch'puj tzi'n tan quime'n. Poro yi quiol yi qui'c ban Pawl, je'n tzun chitx'ixpul cyajtza'kl, nintzun cyaltz:

—Ryos lo' i', —che'ch bantz.

⁷At tzun jun yaj yi na bi'aj Publio. Wi' banl wi' i' tc'u'l yi jun ama'la'tz. At tzun ca'l i'-tz naka'j. I' tzun ak'on kaposar tetz ox k'ej.

⁸Itzun yi kopone'n, coylij yi taj Publioja'tz wi xtx'ach. K'a'kl i' at, nin xcoc!. Tocompone'n tzun Pawl tan xmaye'n. Itzun yi nsken wi't nach Kataj, je'n tzun tk'ol Pawl yi k'abtz tibaj, nin ul yos tuch!. ⁹Yi bene'n lo'on stziblal, cyule'n tzaj tzun cyakil yi e' yabi'x yi ate'-tz tul yi jun isla, nin baj ul len yos scyuch! tan porer Kataj. ¹⁰Wi'nin oy cyak'tz sketz. Ej nin ncha'tz yi txant tan kicy'e'n wi a' cyoyil tzun yi e'chk takle'n yi mbi cu'n tajwe'n sketz.

Yi tpone'n Pawl Roma

¹¹Itzun yi ticy'e'n ox xaw, cho'n tzun kicy'e'ntz tc'u'll junt barc cwent tetz yi tnum Alejandría. Cho'n ticy'e'n k'alaj ka'n le jun islaja'tz. Te yi jun barca'tz banij quen yi teblal Cástor tu Pólucs te'j. Ya'stzun chirysol yi e' taw barc. ¹²Itzun yi kopone'n Siracusa ya'stzun o' a'te't ox k'ejtz. ¹³Kele'n tzuntz, cho'n tzun kicy'e'ntz stzi'e'nle'n a' jalen cu'n kopone'n Regio. Le junt eklok xe'te'n tzun jun cyek'ek'tz yi cho'n saje'n wutz kacoc. Cob tzun k'ej o' opone't-tz jalen Puteoli. ¹⁴O' nojopon tzuntz scye'j yi e' kajwutz yi ate'-tz nintzun cu' chiwutz tan ka'te'n juk k'ej scye'j. Kicy'e'n tzuntz tan kopone'ntz Roma. ¹⁵Ma yi baj'e'n quibital yi e' kajwutz yi at kopombil Roma, cyele'n tzaj tzun tan kac'ulche'n. Cho'n cyule'n tan kac'ulche'n

le tc'a'ybil yi na bi'aj Apio, tu yi luwar yi na bi'aj Ox Witbil. Ma yi e' bene'n tilol Pawl yi e' kajwutz yi e' ul tan kac'ulche'n, tyoëxine'n nin tzun tetz Kataj, nin quiwix talma'-tz. ¹⁶Ma yi kopone'n Roma che' jatxol yi capitán yi e' pres tk'ab yi chibajxom yi e' sanlar, ma Pawl ak'lilj amall tetz tan ta'te'n tc'u'll jun tetz c'mo'n ca'l. Poro ilenin xomche' sanlar tan q'uicy'le'n i!.

Yi xtxolil Pawl yol Kataj le tnum Roma

¹⁷Itzun yi tele'n ox k'ej che' ñchakol tzun Pawl yi e' bajxom cyetz judiy. Ma yi chichamol quib toque'n tzun Pawl tan yol scyetz:

—I bin jalu' e'u' intanum, cya'l na noque't tan chipo'tze'n katanum mpe ik tan telse'n k'ej chicstumbr yi e' kamam. Yi wetz qui'c wetz wil poro ja chinjatxlij ñchik'ab yi e' aj Roma jalen Jerusalén. ¹⁸Yi wi't baje'n chich'otil yi e' aj Roma intzi', nne'l tzun klo'-tz liwr, na cya'l jale't wil cya'n tan incwe'n chiquimsal. ¹⁹Poro yi cyoqe'n yi e' judiy tan tak'le'n wil, cwe'n tzun intxumultz yi chin tajwe'n cunin tan wicy'e'n swutz César yi wi'tz kajcaw tzone'l Roma, poro qui na waj lwak' quil yi e' intanum. ²⁰Cha'stzun te ja che' inchaku' tan wilol chiwutzu' nin tan kajilone'n scyuch'u'. C'alij chin tan caren, poro tan tu' yi at inch'iw tan inclaxe'n chi quitane'n cyakil yi e' katanum yi e' aj Israel, —stzun Pawl bantz scyetz.

²¹—Cya'l mu'le't u'j Judea yi na jilon te'ju', nin cya'l mu'lakit jun katanum tan tak'le'n tilu' nka tan yolche'nul. ²²Poro na kaj kubit teru' yi mbi na elepong yi na tocsaju', na alchok tunin na tzane't yolche'n yi qui'c xac yi jun ac'aj chusun'e'j, —che'ch yi chiwi' banl wi' yi e' judiy yi najlche' Roma.

²³Bixewe'n tzun jun k'ejtz cya'n tan quibital yi xtxolbil yi na kocsaj. Wi'nin tzun e' e' opontz kale atit yi posar Pawl. Jalchan tzun xe'te'ntz tan xtx'olche'n xo'l scyetz, nin baj cu'n k'ejtz ta'n tan xtxole'n yi ñe'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n, nin xcon yi ley Moisés ta'n, tu cyakil yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. I klo' taj yi ñe'nk tan chitz'ixpul cyajtza'kl tan cyocsal yi Jesús i' yi Cristo. ²⁴At tzun e' cyocsaj yi yol yi tal Pawl scyetz, nin at e' yi quinin cyocsaj. ²⁵Yi cyaje'n, quinin tzun c'ul tib chiyoltz. Je tzun ben tlol Pawl scyetz:

—Bintzinin yi xtxolbil yi talnak yi Espíritu Sant scyetz e' chimamu' tan Isaías yi elsanl stzi' Ryos:

²⁶‘Quilo'k ñchix'o'l yi e' wunake'j, nin txolaj scyetz:

Tzitbite'wok poro quinin tz'el itxum tetz.

Tzitile'wok poro quil pujx itak'un, cëchij sban scyetz.

²⁷Alaj yi xtxolbile'j,

na ja po'tij cyajtza'kl yi e' wunake'j.

Nin ja chcanix chiwi'.

Jopij wutz cyajtza'kl tan qui tele'n chitxum tetz yi bintzi.

Quil quibit. Quil pujx cya'n. Nin quil chitz'ixpuj cyajtza'kl.

Cha'stzun te quil chiclax wa'n.'

Ya'stzun yol yi Espíritu Sant yi alijt cyen tan Isaías. ²⁸Ma jalu' quibitzaju', yi sbne' opon tunintz yi claxe'n yi na tzan Ryos tan suke'n, tz'licy'pon scyetz yi e' yi nk'e'tz e' katanum, nin scyocsaje', —chij Pawl scyetz.

²⁹Yi wi't tlol Pawl yi yola's, nintzun e' baj eltz. Wi'nin chimak'sal quib te chiyol yi cyele'n. ³⁰Cob tzun yob a'tij Pawl le jun ca'lal'tz yi c'amij ta'n. Wi'nin na tzatzin

i' scye'j yi e' yi na chopon tan xajse'n i!. ³¹Nin ilenin xtxol i' scyetz yi ñe'n cu'n sbne' Ryos tan cawu'n, nin yi mbi eka'n tan Kajcaw Jesucristo. Qui xob i' tan xtxole'n, nin cya'l jun oc tan makle'n wutz i!.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ ROMA

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I bin jalu' yi in wetz yi in Pawl, in esclaw^a Jesucristo, na bixba'nchint tetz jun apostl. Nin txa'ij chint tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Ryos, yi alijt cyen tak'un tentz. ²Na tz'iba'nt cyen cyak'un e' elsanl stzi' i' tulak e'chk liwr yi chin xan nin.

³Ej nin yi balaj stziblala'tz yi na chintzan tan xtxole'n, i'tz yi balaj stziblal tetz Kajcaw Jesucristo, yi Cy'ajl Ryos, yi cho'n itz'nak ḥchixol' yi e' xonl k'ajtzun rey Luwiy. ⁴Na ja lajluchax yi bintzinin i' Cy'ajl Ryos tan tu' yi chin xan nin i', nin tan tu' yi titz'e'n junt tir ḥchixol' alma'.

⁵Ej nin tan i' tak'wit Ryos yi banl swibaj tan woque'n tetz jun apostl tan xtxole'n yi tetz k'ej tu tetz porer, bantz cyocsaj wi'nin jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt.

⁶Ma yi e' cyeru', yi e'u' aj Roma, ate'u' tajjal yi e' yi txa'ij che't tan Ryos, na o'len tetz Jesucristo. ⁷Nin yi carte'j yi na chintzan tan stz'ibe'n nin, i'tz tetz cyeru' yi e'u' yi cho'n najlche'u' Roma. Wi'nin na pek' Kataj Ryos scye'ju' na txa'ij che'tu' ta'n. Tak' tzaj bin Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz squibu'.

Yi talol Pawl yi at tajbil i' tan chixajse'n yi e' aj Roma

⁸I bin jalu', yi bajx xtxolbil yi na waj wal scyeru' i'tz: Na che' intyoξiju' tetz Kataj tan bi' Jesucristo, na ja ben lo'on chitziblal' bene'n tzi'n wi munt. Na bita'nt cyak'un cyakil wunak yi ja wi't cyocsaju!. ⁹Ncha'tz sak swutz Kataj Ryos, yi na no'c tan nachle'n i', ilenin na che' innawsaju'. Na i' yi jun yi wak'o'nt wib tk'ab tan inxcone'n tetz, tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz yi Cy'ajl yi i'tz Jesucristo.

¹⁰Ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz Ryos yi ḥe'nk jal punti wa'n tan chixajse'nu'. ¹¹Na yi wetz wajbil i'tz tan wopone'n scye'ju', na na waj wil chiwutzu', nin na waj no'c tan chiquis'e'nu' mas tk'ab Kataj. ¹²Poro nk'e'tz ntin e'u' ḥchiquiwixku' ma na tajwe'n kaquiwaj kib skibil kib te yi na kocsaj.

¹³E'u' wajwutz, jatix nin lo' tir no'c tan xtxumle'n yi chumbalaj nin, yi nink jal punti wa'n tan chixajse'nu'. Poro, txe'n jal punti wa'n, na wi'nin takle'n na cu'

^a 1.1 Si'leju' yi xtxolbil tetz esclaw yi at tul Glosario.

tc'u'l. Yi wetz wajbil i'tz yi nink chinxconsaj Kataj ḥchixo'l' chi mimban tzone'.¹⁴ Na wi'nin jilwutz wunak yi nk'e'tz e' judiy yi ja cyocsaj tan inyol.¹⁴ Na chin tajwe'n cunin tan intxolil scyetz cyakil jilwutz wunak. Tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi na cyocsaj quib balaj. Nin ncha'tz tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi qui'c chixac ḥchiwutz yi e' mas. Nin tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi chusij che', nin ncha'tz tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi qui chusij che'.¹⁵ Na list in tan xtxole'n scyetz cyakil jilwutz wunak. Cha'stzun te na el walma' tan xtxole'n yi balaj stziblal scyeler' yi e'u' yi najlche'u' Roma.

Yi porer yi balaj stziblal

¹⁶ Qui na chintx'ixwij tan xtxole'n yi balaj stziblal, na i'tz yi ḥchamil Ryos, yi na xcy'e' tan chiclaxe'n cyakil yi e' yi na cyocsaj. Na na xcy'e' yi jun balaj stziblala'tz tan kaclaxe'n ketz yi o' judiy, nin ncha'tz na xcy'e' tan chiclaxe'n yi e' yi nk'e'tz e' judiy.¹⁷ Yi jun balaj stziblala'tz na ḥchaj sketz yi na jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te'j. Ntina'tz na taj, yil k'uke' kac'u'l, na ya'stzun tz'iba'nt cyen. Je xtxolbile'j: "Yi e' yi na jal chibalajil swutz Ryos i'tz tan tu' yi na k'uke' chic'u'l, nin ḥchicambok cyera'tz te yi quitz'ajbil."

Cyakil jilwutz wunak at len chipaj

¹⁸ Poro ncha'tz at jun xtxolbil yi Ryos nchajon sketz, i'tz yi i' tz'ak'on chicaws yi e' yi qui na cyek ḥchi' i!, yi e' yi cachi' na chiban, yi e' yi qui na cyak' k'ej yi yol i!, yi bintzinin tetz.¹⁹ Poro lastum e', na elnak chitxum te yi balajil tu yi porer Ryos, na Ryos te'n nchajon scyetz.²⁰ Na jetz yi cwe'nle'n wuxtx'otx' ja lajluchax yi porer Ryos tan yi e'chk takle'n yi bnixnak ta'n. Tan yi xtxolbila'tz na lajluchax yi i! Ryos. Cha'stzun te quil chixcye' tan chicolol quib swutz i!.²¹ Elnak chitxum tetz yi at jun Ryos poro qui na cyak' k'ej i!, nin qui na chityo'xin tetz. Cha'stzun te qui'c xtxolbil yi cyetz chitxumu'n yi xomche' te'j, na jopij wutz cyajtza'kl.²² Na cyal yi chin tz'aknak cu'n e' tu cyajtza'kl, poro chin yab nin e!.²³ Na ja cyaj cyen quilol yi Ryos yi itz' nin tetz. Nin ntin na chimeje' swutz teblal tu' wunak, nin swutz yi e'chk teblal txuc yi at chiquimbi.

²⁴ Cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l bantz chibnl yi cyetz cyajbil yi chin xa'bil nin. Na na chiban yi e'chk takle'n squibil quib yi chin juntlen nin.²⁵ Na chiban yi e'chk takle'na'tz tan paj yi quinin na chixom te yi yol Ryos yi bintzinin tetz. Na ntin na chixom te e'chk xtxolbil yi nk'e'tz bintzi. Wech, na cho'n na chimeje' cyen swutz yi e'chk takle'n yi Ryos bnon tetz. Qui'c k'ej yi mero Ryos ḥchiwutz, yi Ryos yi bnol tetz cyakil. Poro yi o' ketz, tajwe'n yil kak' k'ej i!, tetz ben k'ej ben sak. Amén.

²⁶ Ma yi e' cyetz, qui na cyak' k'ej Ryos, cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l, bantz chibnl yi cyetz cyajbil yi chin tx'ixwil nin. Na na chiban e'chk takle'n squibil quib yi chin juntlen nin swutz i!. Na at xna'n, yi qui't na cyaj chiwitbej quib scyuch' yaj, poro na chiwitbej quib cyetz squibil quib.²⁷ Ncha'tz e' yaj, qui't na cyaj chixconsaj e' xna'n, poro na chiwitbej quib squibil quib. Yi e'chk takle'na'tz yi na chiban, chin tx'ixwil nin, nin chin cachi' nin. Poro tan paj yi cyajtza'kla'tz, na chitij wi'nin jilwutz yabil yi chin q'uixbel nin. Ya'stzun chicaws tan Ryos.

²⁸ Qui na cyek ḥchi' Ryos. Cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l, bantz chibnl yi cyetz cyajbil yi mbi na icy' chic'u'l. Tan cyakil e'chk takle'n cachi'a'tz yi na

chibán, e' pajol ca'wl swutz Ryos. ²⁹Nojnak cyajtza'kl tan e'chk takle'n yi qui'c mu'x xac. E' cu'n aj xna'ninl, nka aj yajinl. Chin cachi' nin e'. Nin ntin xkan tzaj nink na cyaj. Wi'nin na chixcy'aklin. E' cu'n biyolnak. E' joyol ju' oyintzi!. E' cu'n subul nak. E' cu'n chac'l yol. E' joyol paltil junt. ³⁰Qui'c xac Ryos xchiwutz. E' cu'n tzolol yol. E' pri's. Na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. E' txumul e'chk takle'n cachi!. E' pajol ca'wl chitaj chitxu!. ³¹Qui tocle'n jun yol te chiwi!. Qui na che'l cu'n te chiyol. Qui na chipek' te junt. Qui'c cuybil paj junt xchiwutz. Qui na el chik'ajab te junt. ³²Elnak chitxum tetz yi mbi'tz yi tajbil Ryos. Nin elnak chitxum tetz yi cyakil yi e' pajol ca'wl Ryos, sotzel chiwutz sbne!. Poro qui na chitane' tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'a'tz, nin wi'nin na chitzatzin te junt yi na ban yi cyetz yi na chibán.

Ba'n atit yi na oc Ryos tan chicawse'n yi e' juchul il

2 ¹I bin jalu!, e'u' aj ma'lanyl ajtza'kl, qui't jal puntil cya'nul tan chicolol quibu!. Qui'c na ban yi mbi jilwutz wunakil e'u', na yi na cho'cu' tan ma'le'n tajtza'kl junt, ite'n nin cyeru' chipaltilu' na chitzanu' tan ma'le'n, na ni'cu'n cyajtza'klu' tu yi jun yi na chitzanu' tan yolche'n. ²Ej nin ncha'tz na el katxum tetz yi ba'n atit yi tajtza'kl Ryos yi na oc tan chicawse'n yi e' yi na chibán yi e'chk takle'n cachi!. ³Cha'stzun te e'u' aj ma'lanyl ajtza'kl, e' oqui'chu' tan xtxumle'n yi at cyelbilu' swutz yi chicawsu', na ncha'tz e'u', e'u' juchul il. ⁴¿Nxac qui na cyak'u' k'ej yi banl talma' Ryos? ¿Nxac qui na el chitxumu' tetz yi chumam nin pasens i' ske'lj? ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi na tzan Ryos tan xchajle'n yi banl talma' bantz chitx'ixpulu' cyajtza'klu'? ⁵Poro chin tze'tzuj nin te cyalma'u', na qui na cyaju' chitx'ixpuju' cyajtza'klu'. Ntin na chitzanu' tan jalse'n mas chi'ch c'u'lal tetz Ryos. Ntin na chitzanu' tan joyle'n mas quilu' swutz i!. Poro stz'ak'llok mas chicawsu' yil tz'ul yi k'ejjal yil tz'oc Ryos tan pujle'n xtisya!. ⁶Na xchijunalenu' xchicho'e'u' chipaju'. Tul xomcyen tu' te yi mbi cu'n mbaj chibnolu'. ⁷Inti yi e' yi na cyaj quil yi k'ej Kataj, yi e' yi na cyaj chicambaj yi jun itz'ajbila'tz yi quinin bajsbe'n tetz, tz'ak'llok yi jun itz'ajbila'tz scyetz tan tu' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n balaj. ⁸Ma yi e' yi xomche' te yi cyetz cyajbil, nin tan banle'n yi e'chk takle'n cachi!, yi e' yi qui na cyaj chixom te yi bintzi, tz'ak'llok cyetz chicaws tan Ryos, na wi'nin na chi'ch c'u'l i' scye'j. ⁹Na cyakil yi e' yi na chibán e'chk takle'n cachi!, xchitije' wi'nin q'uixc'uj, wi'nin bis, nin wi'nin o'kl. Yi xtxolbila'sej bajx na jop yi e' judiy, xomt che' nin yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ¹⁰Poro cyakil yi e' yi na chibán yi e'chk takle'n balaj stk'e' Ryos amal' scyetz tan quilol yi tetz k'ej. Sjalok jun chin tzatzin paz cya'n. Ncha'tz yi xtxolbile'j bajx na jop yi e' judiy, ca'p yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

¹¹Na quil je' k'ab Ryos tib jun jilwutz wunak, ¹²na cyakil yi e' yi na chijuch quil, sotzel chiwutz sbne!. Qui'c na ban yi ko elnak chitxum tetz yi ca'wl yi ak'ijt tetz Moisés nka qui', na ilenin tz'ak'llok chicaws. ¹³Na ko na chijuch quil yi e' yi na quibit yi ca'wl Kataj, ite'n nin ca'wl'a'tz xconk tan xchajle'n chipaltil. Na quil jal kabala'jil swutz Ryos tan tu' yi na kubit yi ca'wl i!, ma na ntin kol kaban tane'n. ¹⁴Ncha'tz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, kol chijuch quil tz'ak'llok cyetz chicaws. Qui'c yi ley yi ak'lrij tetz Moisés xchik'ab. ¹⁵Poro ilenin na chinachon te'j yi na' scyetz yi e'chk takle'n balaj yi ba'n chibán, nin na el chitxum tetz na' scyetz yi e'chk takle'n yi xan chibán. ¹⁶Poro yil jepon tamp yi tiemp yil tz'oc Ryos tan ma'le'n

cyajtza'kl cyakil wunak yi ewa'n cya'n jalu', xconk Jesucristo ta'n tan ma'le'n yi e'chk ajtza'kla'tz. Ya'stzun yi xtxolbil yi na chintzan wetz tan xtxole'n.

Yi e' judiy na cyocsaj quib tz'aknak cu'n tan tu' yi at yi ley Moisés ḥchik'ab

¹⁷Ma jalu' je jun xtxolbil tetz cyeru' yi e'u' judiy, yi e'u' yi cho'n k'uklij chic'u'l' te yi ley Moisés, yi e'u' yi na cyalu' yi e'u' tetz Ryos.^b ¹⁸Na na cyal cyeru' yi na el chitxumu' te yi tajbil Ryos. Ej nin tan yi ley yi xomche'u' te'j na cyalu': "Yi o' ketz na el katxum tetz na' scyetz yi e'chk takle'n yi ba'n lkaban nin na' scyetz yi qui!" ¹⁹Le wutz cyeru' cyajtza'klu' chin tz'aknak cunin e'u' tan chichusle'n cyakil yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil. ²⁰Le wutz cyeru' cyajtza'klu' yi chin tz'aknak cunin e'u' tan chichusle'n yi e' yi qui na pujx cya'n, yi e' yi qui'c cyajtza'kl. Na cyalu' yi xtxolbila'se'j na at yi ley ḥchik'abu', yi jun leya'tz yi bintzi nin tetz. ²¹I bin jalu' yi e'u' aj chusunl, ḥnxac yi qui na chixomu' te cyeru' chichusu'nul'? Yi e'u' yi na chitzanu' tan xtxole'n yi qui na yub yi alak!, ḥnxac tzun na chalk'iiju'? ²²Ncha'tz yi e'u' yi na cyalu' yi qui na yub yi jopol wutzaj'i'n, ḥnxac yi e' te'nul' jopol wutzaj? Ncha'tz yi e'u' yi na chilabu' wutz yi e'chk takle'n yi banij tane'n, ḥnxac na cyalk'aju' yi e'chk takle'n yi at xe'ak chica'lil yi chiryosil wunak?^c ²³Tan tu' yi at yi ley Moisés ḥchik'abu' na cyocsaj quibu' tz'aknak cu'n. Poro na el k'ej Ryos cya'nul' tan tu' yi qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi jun leya'tz. ²⁴Na nk'e'tz tech tu' yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal: "Ipajwok yi na cho'que't yi e' wunak yi qui na cyocsaj yol Kataj tan telse'n k'ej Ryos."^d

²⁵Bintzi stz'ak'onk ba'n tetz jun yaj yi ko banij circuncidar, poro ko qui xomij yi jun yaja'tz tan banle'n tane'n yi ca'wl Ryos, qui'c tzun ltak' yi circuncisión yi bajij te i'.^e ²⁶Poro yi e' yi nk'e'tz banijche' circuncidar, ko na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Kataj, ni'cu'ntz chi jak chibajij circuncidar, na na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Kataj. ²⁷Ej nin yi e'a'tz scyale' yi qui'c chixacu' tan paj yi qui na chixomu' te ca'wl Kataj. Wech na cy'a'n yi yol Kataj cya'nul', nin bajnake'u' circuncidar, poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi tajbil Kataj. ²⁸Na nk'e'tz mero judiy jun yaj yi ko ntin ocnak yi jun techla'tz te wankil, na qui'c xtxicabaj yi circunción yi na bajij te jun yaj yi ko qui xomij tajtza'kl te tajbil Ryos. ²⁹Poro yi e' yi ajlij cyalma' te Ryos, itzun e'a's yi e' mero judiy quitane'n swutz Ryos. Na yi mero techl yi na ḥchaj yi xomij jun yaj te Ryos i'tz ko ajlij c'u'l te'j. Cho'n na saj chik'ej yi jun jilwutz wunaka'tz te Ryos, nk'e'tz scye'j wunak.

3 ¹Poro at lo' e' judiy yi scyale': "Yi ko ya'tz bintzi, ḥmbi tzun ltak' swetz yi in judiy? ¿Mbil tak' swetz yi bajnakin circuncidar?" che'ch lo' cobox sbne' ḥchixol'u'. ²Poro swale' nin scyerp' yi bintzinin at wi'nin chixacu' yi e'u' judiy. Na je bajx xtxolbile'j tan ḥchajle'n yi at chik'ej yi e' judiy: K'uklij c'u'l Ryos scye'j, na ja che' xconsaj tan xe'tzaje'n yi xtxolbil tan chiclaxe'n alchok jilwutz wunak.^f ³Bintzi at jujun ḥchixol'y iquinin e' baj jepon te ca'wl i', poro tan tu' tzunk yi e'a's, qui't tzunk tz'el k'ab Ryos te yi tetz yol yi alijt cyen ta'n. ⁴Ma na jun cu'n tz'elepon k'ab te yol. Mpe nink cho'c cyakil wunak tetz la'j, tz'elepon k'ab te yi yol yi alijt cyen ta'n. Na tz'iba'nt cyen tan jun elsanl stzi' i' tentz:

"Ta', chin tz'aknak cu'n yolu'.

^b2.17 Gn 15.6, 18; 17.10-11. ^c2.22 Hch 19.37. ^d2.24 Is 52.5. Ez 36.20, 23. ^e2.25 "Xchiwutz e' judiy ko nk'e'tz circuncidado jun nk'era'tz tetz Ryos. ^f3.2 Sal 147.19, 20.

Qui'c mu'ë tal la'jil tu yolu'.

Mpe nink cho'c wunak tan ma'le'n yolu',
cya'l nin jale't mu'ë tal paltil cya'n."^g

⁵Poro at lo' e' yi na cyal: "Ba'n kol kajuch kil, na tan yi kil slajluchaxk yi balajil Ryos. Na quil tz'oc i' tan kacawse'n, na tan kil na lajluchaxe't yi tetz balajil," che'ch lo' cobox. ⁶Poro qui'c xtxolbil chiyol, na yi ko ya'tz, ⁷Xe'n tz'oc Ryos tan chicawse'n wunak? ⁷Na yi nink jal mas k'ej Ryos tan tu' yi inla'jil, ⁸mbi tzuntz yi na tal i' yi in juchul il tan paj yi inla'jil? na jale'n na ban k'ej i' tan impaltil tane'n. ⁸Na yi ya'tz bintzi, ba'n tecu'n yi nink tzimban mas e'chk takle'n cach'i bantz jale'n mas k'ej i'. Qui'c xtxolbil yi jun ajtza'kla'tz. Poro at wunak yi na cyal yi ya'stzun yi xtxolbil yi na chintzan tan xtxole'n. Poro tz'ak'lok cyetz chicawsa'tz, na sak cu'n swutz Ryos yi at quil.

O' len cu'n juchul il

⁹I bin jalu', ¹⁰mbi na elepong yi xtxolbila'se'j? ⁹Na pe' elepong yi o' ketz, yi o' judiy, o' mas balaj ¹¹chiwutz yi e' mas wunak wi munt? Qui!. Na ja wi't chinxcye' tan ¹²chajle'n scyeru' yi ncha'tz o' o' len cu'n juchul il. Ato' len jak' ca'wl yi kil.

¹⁰Na tz'iba'nt cyen tan jun elsanl stzi! Ryos tentz:

"Tzone'j wuxtx'otx',
qui'c jun balaj at.
Siquierk jun.

¹¹Cya'll jun yi nak el xtxum tetz Ryos.
Cya'll jun yi najk tzan tan joyle'n Ryos.

¹²E' len cu'n tx'akxnak.

Cya'll jun yi najk pek' tan banle'n
yi e'chk takle'n balaj. Siquierk jun.^h

¹³Na yi e'chk yol yi na el le chitzi',
chin cach'i' nin.
Ni'cu'n tu xewal jun alma'
yi na eltzaj juc tc'u'l jun nich.
E' len cu'n subul nak,
na cyakil yi e'chk yol yi na eltzaj le chitzi',
ni'cu'n tu yi wenen yi at le stzi' jun lubaj.ⁱ

¹⁴Ntin e'chk jis na el tzaj le chitzi',
tu e'chk c'a'laj yol.

¹⁵Lajke'l quikan tan biyolnaki'n.

¹⁶Ntin na chitzan tan chixite'n wunak,
nin tan tak'le'n bis o'kl scyetz.

¹⁷Cya'll na jale't tzatzin paz cya'n.^j

¹⁸Siquier nink mu'ë tal najk cyek ¹⁹chi'! Ryos."

Ya'stzun tz'iba'nt cyen.^k

¹⁹I bin jalu' tan yi xtxolbila'se'j, na el katxum tetz yi ite'n nin leya'tz yi na kaxom klo' te'j, xconk tan Kataj Ryos tan tak'le'n kacaws yi o' judiy. Ej nin nk'e'tz ntin o', ma na cyakil jilwutz wunak, na qui'c rmeril yi nink tal jun yaj yi qui'c

^g3.4 Sal 51.4. ^h3.12 Sal 14 1-3; 53.1-3. ⁱ3.13 Sal 5.9. ^j3.17 Is 5.7-8. ^k3.18 Sal 36.1.

tetz til, na o' len cu'n pajol ca'wl swutz Ryos. ²⁰Cya'l jun yi jajk jepon tan banle'n tane'n yi ca'wl i!. Cha'stzun te cya'l jun yi jajk jal yi tetz balajil swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz. Na cyakil yi e'chk ca'wla'tz yi ak'ijt cyen, ntin na xcye' tan ñchajle'n yi o' len cu'n juchul il.

Yi xtxolbil tan jale'n kabalajil swutz Ryos

²¹Ma jalu' ja lajluchax skawutz yi apart yi xtxolbil tan jale'n kabalajil swutz Ryos, nk'era'tz tan tu' banle'n tane'n yi ley Moisés. Ej nin ixnin tz'iba'nt cyen yi jun xtxolbila'tz cyak'un yi elsanl stzi' Ryos tentz. ²²Ej nin je yi xtxolbile'j: I'tz Ryos yi na ko'csan tetz balaj. Na stk'e' i' chibalajil cyakil yi e' yil k'uke' chic'u'l te Jesucristo. Ej nin i'tz tetz kacyakil cu'n. Na ba'n cyocsaj alchok scyetz jilwutz wunak, na nicy'nin tu' o' swutz Ryos.

²³Yi sajle'n o' len cu'n juchul il. Na cya'l jun yi jajk jepon tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. ²⁴Poro ja jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi banl talma' i!. Ej nin oy tu' mu'lij sketz, na Cristo Jesús nxcye' tan kacolpene'l tzaj tk'ab kil. ²⁵Na bixba'nt i' tan Ryos tan quime'n tetz katx'ixwatz, tan ñchojle'n kil. Ja tzun jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi nkocsaj yi ja el kojxuj yi ñch'el Jesucristo tan cuyle'n kapaj. Ncha'tz yi nink ncuy tu'k Ryos chipaj yi e' wunak tentz ja klo' jal paltil i!. Poro qui'c til te'j, na at swutz i' yi at quimbil Cristo tan ñchojle'n quil. ²⁶Ncha'tz jalu' qui'c paltil Ryos at yi na tzane't tan cuyle'n yi ketz kapaj, na quimnak Cristo tan ñchojle'n kil.

²⁷I bin jalu', tan tu' yi bintzinin yi xtxolbila'se'j yi ja quim Cristo tan ñchojle'n kil, ñmbil tak' sketz yi kol kal yi skaclaxok tan tu' yil kaban tane'n yi e'chk ley yi nchixom yi e' kamam kate' te'j? Qui'c Itak!, na quil kaclax tan tu' yi nink kaban tane'n yi e'chk leya'tz. Na bixba'nt tan Ryos yi ntin ñchiclaxok yi e' yil cyocsaj yi yol i!. ²⁸Ja bin lajluchax skawutz yi ja wi't jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te yi mbi banak Cristo. Qui'c Itaj quen banle'n tane'n e'chk leya'tz ske'j.

Na pek' Ryos scye'j cyakil jilwutz wunak

²⁹Ncha'tz, ¿ketz cuntu' pe' yi o' judiy yi Kataj Ryos? Qui!. Na nk'e'tz ntin tetz ketz, ma na ncha'tz cyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ³⁰Na jun ntzi' Ryos at. Ej nin alchok scyetz yil tocsaj Jesucristo, sclaxok ta'n. Qui'c na ban yi ko circuncidado nka qui!.

³¹I bin jalu', tan yi xtxolbila'se'j, ¿na pe' katzan tan telse'n k'ej yi e'chk ca'wl Kataj yi tz'iba'nt cyen? Qui!, qui na katzan tan telse'n k'ej, ma na na katzan tan tak'le'n mas k'ej e'chk ca'wla'tz.

Yi ñe'n njal yi balajil Abraham swutz Ryos

4 ¹Ma jalu' katxume' bin yi ñe'n cu'n jale'n yi balajil k'ajtzun kamam Abraham.

²Yi nink jal yi balajil i' tan yi e'chk takle'n balaj yi baj bnol, tocsaj klo' tib nim swutz Ryos, poro quinin jal yi balajil i' tan yi e'chk takle'n yi banak. ³Na je na tal yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz: "Tocsaj cunin Abraham yol Ryos, nin tan tu' yi tocsal, cha'stzun te jale'n yi tetz balajil swutz Ryos."

¹4.3 Gn 15.6; Gá 3.6.

⁴Ej nin je junt elsawutzile'j: Ko na bnix jun ak'un tan jun yaj, nk'e'tz oy tu' na bnixe't, ma na i'tz xtx'ok'be'nt yi taw ak'un, na ja tij yi yaj q'uixc'uj tan xtx'acle'n.

⁵Poro nk'era'tz puntil tan jale'n kabala'jil swutz Ryos. Nk'e'tz tajwe'n tan kabnol jun e'chk takle'n tan jale'n kabala'jil, ma na ntin na taj yil kocsaj cunin yi yol Ryos, yi Ryos yi na cho'csan yi e' juchul il tetz balaj. Na tan tu' yi ja kocsaj cunin yi yol Kataj, ja tzun ko'c tetz balaj ta'n. ⁶Ite'n nin xtxolbila'tz talnak k'ajtzun kamam Luwiy, na ya'stzun na elepont yi yol yi talnak i'. ⁷Je yol i'e':j

"Ba'n cyeri e' yi ja wi't cuylip chipaj.

Ba'n cyeri e' yi ja stzajsaj Ryos yi quil."^m

⁸Ba'n cyeri e' yi qui't na xtxum Ryos yi quil."

⁹I bin jalu', yi jun balaj xtxolbila'se'j, cintin pe' scyetz yi banijche' circuncidar, nka ncha'tz scyetz yi e' yi qui banijche' circuncidar? I'tz tetz kacyakil cu'n, na ja wi't wal scyeru' yi jalnak balajil Abraham tan tu' yi k'ukewe'n c'u'l te Ryos.

¹⁰¿Poro ja pe' jal yi balajil Abraham yi ntaxk bajij circuncidar, nka yi nsken bajij circuncidar? Ja jal yi tetz balajil swutz Ryos yi ntaxk bajij circuncidar. ¹¹Ncha'tz oc yi jun techla'tz te Abraham poro i'tz tan xchajle'n yi nsken wi't jal yi tetz balajil swutz Ryos. Na yi balajil Abraham ja jal swutz Ryos yi tocsal cu'n, nin yi ntaxk oc yi jun techla'tz te'j. Tan yi xtxolbila'se'j na lajluchax yi cyakil yi e' yi na cyocsaj cu'n chi banak Abraham, e' tzun nitxajil Abraham tane'n, nin qui'c na ban yi ko banijche' circuncidar nka qui', na ja wi't jal chibalajil swutz Ryos.

¹²Poro ncha'tz k'ajtzun Abraham, i' chibajxom yi e' yi banijche' circuncidar, yi kol chixom te yi tajbil Ryos, chi banak i' tetz yi ntaxk bajij circuncidar.

Suknak e'chk takle'n balaj tetz Abraham tan tu' yi nternin k'uklij c'u'l i' te Ryos

¹³Poro ncha'tz quinin suk Ryos yi e'chk ama'l bene'n tzi'n wi munt tetz Abraham tuml e' xonl tan tu'k yi nsken jepon i' tan banle'n tane'n yi e'chk leya'tz. Poro ja suk Ryos yi e'chk ama'l a'tz tetz tan tu' yi nternin k'uklij c'u'l i' te Ryos yi tz'elepon k'ab i' te yol. ¹⁴Na yi cyetz cuntu'k Abraham scyuch' yi e' xonl tan tu' yi nchiban tane'n e'chk leya'tz, qui'c tzun klo' na tak' sketz yi na k'uke' kac'u'l te Cristo jalu'. Ej nin qui'c klo' xac yi e'chk xtxolbil yi suknak Ryos tetz Abraham.

Tan yi e'chk ca'wl na lajluchax yi at kil

¹⁵Poro ilenin at xac yi e'chk ca'wla'tz, na na xcon tan xchajle'n yi at tulbil kacaws, tan paj yi qui na kaxcy'e' tan banle'n tane'n. Ntina'tz klo' jun puntil tan qui lajluchaxe'n yi at kil, i'tz yi qui'k tak' Ryos yi e'chk ca'wla'tz.

¹⁶I bin jalu' yi na elepont cyakil e'chk xtxolbila'se'j i'tz: Ntin skacambok te e'chk oya'tz yi suki'nt tan Ryos kol kocsaj cunin yi yol Ryos. Na kol kocsaj stk'e' tzun i' yi e'chk oya'tz sketz tan tu' yi banl talma' i!. Ej nin yi e'chk oya'tz, nk'e'tz ntin scyetz yi e' judiy, poro i'tz tetz ketz kacyakil cu'n yi o' yi xomcho' te tajtza'kl Abraham yi nternin k'uke' c'u'l te Ryos. Na cyakil yi e' yi xomche' te tajtza'kl Abraham, e' xonl Abraham quitane'n. ¹⁷Ya'stzun eka'n tan yi e'chk xtxolbil yi talnak Ryos tetz Abraham tentz yi na tal: "In ncxo'csan tetz chimam chite' wi'nin jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt," chij Ryos banak cyen tetz Abraham. Ej nin

^m 4.7 Sal 32.1-2.

jun cu'n tz'elepon k'ab Ryos te yi tetz yol, na wutzile'n cu'n i' a'l'on cyen. Nin jun cu'n tz'elepon k'ab te'j, na na xcy'e' i' tan chije'se'n tzaj yi e' alma', nin tan banle'n alchok takle'n yi qui'c jalu'.

¹⁸ Qui'c nin rmeril tan jale'n klo' nitxajil Abraham, poro k'uke' c'u'l te yi yol yi ntal Ryos tetz. Ej nin ncha'tz tocsaj i' yi at tocbil i' tetz chitacy'e'x wi'nin jilwutz wunak. ¹⁹ El xtxum Abraham tetz yi nsken balk'iij yi tiemp tan jale'n nitxajil, na nsken lo' tz'ak jun cient yob ta'n. Ej nin ncha'tz el xtxum i' yi qui'c talbil Sara. Poro quinin tajlaj cyakil yi xtxolbila'tz. Na ixnin k'uklij c'u'l te yi yol Ryos yi alijt ta'n tetz, yi sjalok jun chinitxa!. ²⁰ Siquier nink mu'x tal yi nink cabej c'u'l te cyakil nsuk Ryos tetz. Ma na mas tcunin k'ukewe'n c'u'l te Ryos. Nin tak' i' yi k'ajsbil tetz. ²¹ Ya'stzun banak, na at tetz tajal yi jun cu'n at porer Ryos tan banle'n cyakil yi suki'nt ta'n. ²² Cha'stzun te jale'n balajil i' swutz Ryos.

²³ Ej nin tz'iba'nt cyen cyakil yi xtxolbila'se'j tul yol Kataj, poro nk'e'tz ntin tetz Abraham. ²⁴ Ma na ncha'tz tz'iba'nt cyen tan kaxome'n ketz te'j, bantz jale'n kabala'jil swutz Ryos. Na sjalok kabala'jil kol k'uke' kac'u'l te yi jun yi je'san tzaj Kajcaw Jesúsa'xchixo'l alma'. ²⁵ Yi jun Jesúsa'tz, i'tz yi jun yi jatxlij xchik'ab e' mal nak tan quime'n swutz pasyon tan xchojle'n cyakil yi kil. Ej nin ya'stzun yi Jesúsa'tz yi itz'ij jun tir tan jale'n ketz kabala'jil swutz Ryos.

Ncha'tz o' ja wi't jal kabala'jil swutz Ryos tan tu' yi k'uklij kac'u'l te'

5 ¹I bin jalu', ja wi't jal kabala'jil swutz Ryos tan tu' yi k'uklij kac'u'l te yi yol i' yi alijt ta'n. Ncha'tz ja wi't jal tzatzin paz skaxo'l tu Ryos tan tu' yi mbi banak Kajcaw Jesucristo. ²Ncha'tz tan tu' yi k'uklij kac'u'l te Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Jesucristo, nternin na ke'l na ko'c tu Ryos. Nin quinin na kacabej kac'u'l te yi jun kabala'jila'tz yi ak'iij sketz tan Ryos. Ej nin nternin na katzatzin yi na ko'c tan xtxumle'n yi sjalok kak'ej yil kopon te i'. ³Ncha'tz wi'nin na katzatzin te yi e'chk q'uixc'uj yi na bajij ske'j jalu'. Na tan yi e'chk q'uixc'uja'tz yi na ul, na kaxcy'e' tan muc'le'n mas q'uixc'uj. ⁴Ej nin kol kaxcy'e' tan muc'le'n, at tzun kach'iwtz te kutz'ajbil. ⁵Jun cu'n tz'ak'lok yi at kach'iw te'j. Nk'e'tz k'ubaj c'u'lal tu' na ban Ryos, na wi'nin na pek' i' ske'j. Ej nin clar cunin na el katxum tetz yi tz'ak'lok sketz, na ja wi't tak' i' yi Espíritu Sant sketz.

⁶Na te yi tiemp yi qui'c Ryos te kalma' nin yi qui't njal puntil ka'n yi xé'nk kaclax, noj quen cu'ntz te yi tiemp yi bixba'nt tan Ryos tan quime'n Cristo tetz kaxel. ⁷Poro nk'e'tz alchok scyetz tu' ltak' tib tetz xel yi tuch', mpe chumbalaj wunak nink i'. Poro qui cunin batz, at lo' e' yi ya'tz cyulej tan colche'n jun yaj yi chumbalaj nin xchiwutz. Poro cya'll jun ltak' tib tetz xel jun yaj yi qui'c mu'x xac. ⁸Poro yi Kataj Ryos el k'ajab ske'j. Wech o' len cu'n juchul il, nin qui'c mu'x tal kaxac yi quime'n Cristo ta'n tetz kaxel. ⁹Na tan tu' yi tele'n kojxuj yi xch'el Cristo ja wi't jal kabala'jil swutz Ryos. Ej nin ko ya'tz, ¿qui ptzun tz'oc Cristo tan kacolche'n tk'ab yi caws yi at tulbil tan Ryos squib cyakil wunak? Tz'ocpon.

¹⁰Sajle'n o' cu'n contr tu Ryos. Poro tan tu' yi quime'n yi tetz Cy'ajl tetz kaxel, ja xit yi oyintzi' tuch!. I bin jalu', yi ko xitnak yi oyintzi' yi at skaxo'l tuch', qui'ct bin kabembil tk'ab yi kacaws yi tx'aklij skawutz na at nin Cristo tan kacolche'n.

¹¹Nk'e'tz ntina'tz yi xtxolbila'se'j, ma na ncha'tz tul yi tiemp jalu', wi'nin na katzatzin tu Ryos na ja kamiwi kib tuch' tan tu yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo.

Cyakil wunak e' len juchul il tan paj Adam

¹²I bin jalu', katxume' yi junxt xtxolbile'j: Tan paj jun yaj xe'te'n yi juchle'n il. Ej nin tan paj yi juchle'n il jale'n yi quimichil. Cha'stzun te tx'aklij len quimichil skawutz, na cyakil o', o' len cu'n juchul il. ¹³Na yi ntaxk tak' Ryos yi e'chk ca'wl tetz Moisés nsken xe'tij yi juchle'n il. Ej nin na el katxum tetz yi quil jal til jun yaj ko qui'c ca'wl at tan makle'n wutz. ¹⁴Ko ya'tz bintzi, ¿mbi tzuntz yi chiquimle'n cyakil yi e' xonl Adam yi ntaxk ak'lij yi ca'wl tetz Moisés? Qui'c jun yi jajk juch til chi yi il yi njuch Adam. Poro ja chiquim len. ¿Mbi tzuntz? I'tz tan paj yi ja ben k'a'jal tib yi til Adam ñchixó'l chicyakil cu'n. Yi Adam i' xe'tzan yi juchle'n il, poro yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan tulake'n, i' xe'tzan yi itz'e'n junt tir.

¹⁵Ej nin yi il yi juchnak yi bajx wunak, qui'c xtxicabaj sketz. Na tan tu' yi til jun yaja'tz yi juchnak, ja chiquim cyakil wunak. Poro mas ba'n tcu'n yi banl talma' Ryos skibaj, na ja tak' i' jun chin oy sketz, na tan tu' yi mbi cu'n banak junt yaj, yi Jesucristo, ja jal cuybil chipaj jun chin c'oloj wunak ta'n. ¹⁶Tan tu' yi jun til Adam, ak'le't chicaws cyakil wunak. Poro tan tu' banl talma' Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo ja cuy i' jun chin c'oloj kapaj katx'ok'be'n. Nin ja jal kabalajil ta'n swutz Ryos. ¹⁷Tan tu' yi juchul til jun ntzi' yaj, tx'aklij quimichil ñchiwutz cyakil wunak. Poro tan tu' yi mbi cu'n banak junt yaj, yi i'tz Jesucristo, ja jal kutz'ajbil nin ja jal kabalajil swutz Ryos. Ej nin oy tu' mak'le't sketz.

¹⁸Tan tu' yi mbi banak Adam jal len kil. Poro tan tu' yi mbi cu'n banak Jesucristo, ja jal puntill tan jale'n kabalajil swutz Ryos. Na wi'nin na tzatzin Ryos te yi mbi cu'n banak Cristo. ¹⁹Tan tu' yi pajnak jun yaj yi ca'wl Ryos tentz, o' len cu'n juchul il. Poro tan tu' yi c'ulutxumil junt yaj, ak'lij puntill sketz tan kabansal kib tu Ryos.

²⁰Poro at xac yi e'chk ca'vla'tz yi ak'i'j cyen tan Ryos na ja xcon tan lajluchaxe'n yi kil yi wi'nin bene'n lo'on. Poro chumam nin banl talma' Ryos skibaj, na ja xcy'e' tan cuyle'n yi jun c'oloj kila'tz. ²¹Sajle'n tunintz cyakil wunak tz'amij che' len tan jun ajtza'kl yi cachí' yi i'tz yi juchle'n il. Ej nin tan paj yi na kajuch len kil tx'aklij len quimichil skawutz. Poro yi jalu', tan tu' yi banl talma' Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo, ja jal puntill tan kabansal kib tu Ryos. Nin ja jal puntill tan kacambal jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Qui tajwe'n tan kajuchul kil na ja kok'bej kib tu Cristo

6 ¹I bin jalu' tan tu' yi na cuy Kataj yi kapaj, ñba'n pe' lkajuch mas kil? ²Qui'c rmeril, na yi o' ketz jalu' o' ac'aj wunak, nin nk'e'tz tajwe'n tan kabnol tane'n yi ca'wl yi ilc'ol, na ni'cu'ntz chi quimnako't swutz yi ilc'ola'tz. Nk'e'tz bin tajwe'n yil kajuch kil, na qui'ct ltajquen yi ilc'ol ske'j tan kacawe'n na o' ac'aj wunak tk'ab Cristo.

³¿Na qui pe' na el chitxumu' tetz yi mbi eka'n tan yi bautism yi na bajij ske'j yi na kocsaj yi mbi eka'n tan Jesucristo? Na yi na kaben mulij xe a' ni'cu'ntz chi i o'a'tz o' quim yi quime'n Cristo. ⁴Ej nin ni'cu'ntz chi i o'a'tz o' mukxij yi mukxe'n i' tetz. Na ni'cu'ntz chi quimnako' kutane'n. Ma yi na kajetzaj xe a', ni'cu'ntz yi jajk kitz'ij junt tir chi banak Jesucristo yi titz'e'n junt tir tan porer Kataj. Cha'stzun te qui'ct ltajquen ilc'ol ske'j, na o' ac'aj wunak tane'n jalu'.

⁵I bin jalu', junit bin o' tu Cristo. Na yi quime'n i', ni'cu'ntz chi yi ya'tzk kaquime'n ketz. Yi ko ya'tz, ncha'tz yi titz'e'nt i', ya'stzun yi kitz'e'n ketz.

Kok'be'n kib tu Cristo jalu!. ⁶Na yi je'n pajij Kajcaw Jesús swutz pasyon, ya'stzun yi quime'n yi kajtza'kl cachi' yi xomnako' te'j sajle'n. Ej nin ncha'tz, ya'stzun yi quime'n yi tajbil kawankil bantz qui't kajuchul mas kil. Qui't na cawun yi ilc'ol ske'j jalu!, na quibo't jak' yi ca'wl i!. ⁷Na jun alma', qui'c rmeril tan juchul mas til. ⁸Ncha'tz o' yi ko quimnak yi kajtza'kl cachi', yi xomnako' te'j sajle'n, ok tetz kajal yi itz'o' jalu! te Cristo, nin yi xomij i' ske'j tan kuch'eye'n. ⁹Ej nin ncha'tz na el katxum tetz yi quimnak Jesucristo, nin itz'nak junt tir, cha'stzun te qui'c rmeril tan quime'n junt tir. ¹⁰Na jun ntzi' tir quimnak i' tan kelse'n liwr tk'ab yi ilc'ol. Ej nin itz' i' jalu!. Nin nternin na che'l na cho'c tu Ryos. ¹¹Cha'stzun te ok te cyajalu' yi quimnake'u' swutz yi ḥchamil yi ilc'ol. Qui'c Itajquen yi ilc'ola'tz scye'ju!, na itz'e'u'. Ej nin nternin na che'l' na cho'cu' tu Ryos.

¹²Cha'stzun te quil cyak' quibu' te e'chk takle'n cachi!. Quil cyak'u' amall tetz tajbil chiwankilu' tan chibnolu' e'chk takle'n yi qui na yub. ¹³Quil cyak'u' yi chiwankilu' tetz Bayba'n tan xcone'n tetz, ma na cyakte'u' chiwankilu' tetz Ryos. Quimnake'u' tane'n swutz Ryos sajle'n, poro jalu' ja chitz'iju!. Cha'stzun te cyakte'u' quibu' tetz Ryos tan chibnolu' yi e'chk takle'n balaj. ¹⁴Na ja wi't ke'ltzaj liwr tk'ab yi ilc'ol. Quibo' tk'ab yi jun jilwutz ca'wl yi na cawun ske'j sajle'n, ma na cho'n ato' jalu' tk'ab yi banl talma' Ryos.

Jun elsawutzil te yi ḥe'n tane'n jun esclaw

¹⁵I bin jalu!, ato' jak' ca'wl yi banl talma' Ryos, nin qui't na cawun yi ilc'ol ske'j. ¿Ba'n pe' yil kajuch mas kil? Qui'c rmeril. ¹⁶Na je jun elsawutzile': Ko na tak' tib jun tk'ab jun patrón at i' jak' ca'wl yi patróna'tz. Nin tajwe'n tan bnol tane'n yi tajbil yi patrón. Ite'n nin kutane'n ketz, kol kak' kib tk'ab ilc'ol, tajwe'n tan kabnol tane'n yi tajbil yi ilc'ol. Ej nin sjalok quimichil ka'n tan paj. Poro kol kak' kib jak' ca'wl Ryos kocopon tzun tetz balaj ta'n.

¹⁷Ntyoż tetz Kataj Ryos yi ja wi't tx'ixpuj yi cyajtza'klu!. Sajle'n cyak'o'nt quibu' tk'ab yi ilc'ol tan chijuchulu' quili!. Poro yi jalu' ntyoż tu', yi tetz cu'n cyalma'u' ocnake'u' c'ulutxum tan banle'n tane'n yi chusu'n yi quibitnaku!. ¹⁸Ja bin che'l' liwr tk'ab yi ilc'ol. Ej nin cho'n cyak'o'nt quibu' jalu' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj. ¹⁹Ja xcon yi jun elsawutzila'tz wa'n tan lajluchaxe'n ḥchiwutzu' yi ḥe'n quitane'nul' tk'ab Ryos. Yi sajle'n cyak'o'nt quibu' tk'ab yi ilc'ol tan chibnolu' tane'n yi e'chk takle'n cachi!. Ya'stzun banake'u'-tz. Poro jalu' cyak'e' quibu' tan chibnolu' tane'n yi e'chk takle'n balaj, bantz chixansal quibu' swutz Ryos.

²⁰Yi sajle'n, te yi tz'amijche'u' tan yi ilc'ol, quinin cho'cu' tan banle'n jun takle'n balaj. ²¹¿Poro mbi nchicambaju' te'j? Ntin nchicambaju' quimichil. Ej nin yi na ul tx'akx chic'u'l' jalu' yi mbi e' banaku', ntin na chitx'ixwiju' ta'n. ²²Poro yi jalu' apart, na ja wi't che'l' liwr tk'ab yi ilc'ol. Ate'u' tk'ab Ryos jalu', nin cyak'o'nt quibu' tan chixcone'nul' tetz. Ej nin tan tu' yi ate'u' tk'ab Ryos ja jal chibalajilu' nin ḥchicamboku' te jun itz'ajbil yi quimin bajsbe'n tetz. ²³Na yi chichojo'n yi e' juchul il i'tz yi quimichil. Poro yi oy yi na tzan Ryos tan toye'n sketz tan Cristo Jesús, yi Kajcaw, i'tz jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Yi ok'be'n ib na ḥchaj jun chusu'n sketz

7 ¹I bin jalu' kajwutz, elnak chitxumu' tetz yi na quim jun yaj qui'ct Itaj cyen yi ley tan cawe'n, na yi ley ntin na cawun te jun yaj yi itz!. ²Katxume' jun

xtxbolbil: Yi na tok'bej tib jun xna'n tu chmil, na oc i' jak' ca'wl yi chmil. Ej nin tajwe'n tan cyaje'n cyen jak' ca'wl yi chmil jalen cu'n lquim yi yaj. Poro yil quim yaj, ja tzun el yi jun xna'natz liwr, na qui'ct yi ajcaw tan cawe'n.

³ Poro kol tok'bej tib jun xna'n tu junt yaj yi ntaxk quim yi chmil, jopol wutzaj tzun i'-tz. Poro ko nsken quim yi chmil, liwr tzun i'-tz. Nin ba'n ltok'bej tib tu junt yaj. Ej nin nk'e'tz tzun jopol wutzaj i'-tz, na qui'ct i' jak' ca'wl yi chmilbe'n, na quimnakt.

⁴ Wajwutz, yi xtxolbila'tze'l i'tz jun elsawutzil tetz ketz. Na yi quime'n Cristo, ni'eu'n yi jak quim yi ley. Nin qui'ct ltajquen tan kacawen' jal', na ja wi't quim nin yi o' ketz ja wi't ko'c jak' ca'wl junt kajcaw. Elnako't liwr jak' e'chk ca'wl yi ley Moisés. Qui'ct cwent skuch' jal', na quimnako' tane'n swutz e'chk ca'wla'tz. Ej nin kok'be'nt kib tu junt ac'aj kajcawil, yi i'tz yi Cristo, yi jun yi itz'nak xchixo'l alma!. Ya'stzun bantz tan kaxcone'n tetz Ryos, nin bantz kak'one'n ba'n tetz i'.

⁵ Sajle'n, yi ato' tzaj jak' ca'wl yi tajbil kawankil, ntin xcy'e' yi e'chk ca'wl Moisésa'tz tan kapitle'n nin mas tul il. Ej nin tan paj kil jal quimichil ka'n. ⁶ Poro yi jal', elnakot'liwr tk'ab yi e'chk ca'wla'tz yi nternin tz'amijcho' ta'n sajle'n, na quimnako' swutz. Poro yi jal' at jun ac'aj xtxolbil yi na kaxom te'l'. I'tz yi tzatzin cu'n na kaban kamunl swutz Ryos tan porer yi Espíritu Sant. Nk'e'tz puers tu!, chi banako' sajle'n yi ato' jak' ca'wl yi antiw ley yi tz'iba'nt cyen.

Na xcy'e' yi ley tan lajluchaxe'n yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n

⁷ I bin jal', e'u' kajwutz ɔmbi na elepont cyakil e'chk xtxolbila'se'l? ¿Na pe' elepont yi qui'c xac yi antiw ley? Nk'era'tz puntil, na tan yi e'chk leya'tz ja lajluchax yi at wetz wil. Na qui klo' nme'l intxum tetz yi xan yi na el nin walma' te jun takle'n yi nk'e'tz wetz, yi qui'k jun leya'tz yi na tal: "Quil tz'el nin awalma' te mebil' awisin." ⁸ Poro tan tu' yi at yi jun leya'tz, ja chinnachon te'l' yi at wil yi tele'n walma' te e'chk takle'n yi nk'e'tz wetz. Ja tzun xcy'e' yi ilc'ol yi cy'a'n wa'n tan impidle'n nin tan juchle'n wil, na ja el nin walma' te wi'nin e'chk takle'n yi nk'e'tz wetz. Poro yi qui'k yi jun leya'tz, qui'c klo' wil te'l'. ⁹ Na yi ntaxk el intxum te yi ley qui'c wil tane'n tzinwutz. Poro yi wital yi ley, ja tzun el intxum tetz yi in pajol ca'wl, nin yi tx'aklij quimichil tzinwutz. ¹⁰ Ej nin yi jun leya'tz, yi ja klo' xcon tan tak'le'n wutz'ajbil, ntin xcon tan impidle'n nin tk'ab quimichil na quinin nchinjom te'l'. ¹¹ Na ja klo' jal wutz'ajbil yi nink nchinjom te'l'. Poro tan yi ilc'ol yi cy'a'n wa'n quinin nchinxcye' te'l'. Cha'stzun te ja klo' xcon yi jun leya'tz tan impidle'n nin tk'ab quimichil.

¹² Tan yi xtxolbila'se'l na lajluchax skawutz yi ba'n atit yi e'chk ca'wla'tz. Chin xan nin. Nin chin tz'aknak cu'n. Nin ba'n tetz ketz, bantz lajluchaxe'n yi kil.

¹³ I bin jal', ɔak'ol ptzun quimichil yi e'chk leya'tz yi balaj? Nk'era'tz puntil. Na yi ak'ol quimichil i'tz yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n. Nin tan tu' yi at e'chk leya'tz ja xcy'e' yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n tan kapitle'n nin tul quimichil. Tan cyakil yi xtxolbila'se'l na lajluchax yi chin cach'i' nin yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n.

¹⁴ Na el katxum te e'chk ca'wla'tz yi cho'n sajnak tu Ryos. Poro yi o' ketz o' tu wunak, nin kak'o'nt kib tk'ab yi ilc'ol. ¹⁵ Qui na el katxum tetz yi xe'n kutane'n, na yi kajbil i'tz tan qui kabanol klo' yi e'chk takle'n cach'i', poro na kaban. ¹⁶ Quinin klo' na kaj kaban e'chk takle'n cach'i'at, poro ya'tz na katzan tan banle'n. Tan tu' yi qui na kaj kaban yi e'chk takle'n cach'i', na elepont yi ba'n atit yi ley. ¹⁷ Ncha'tz

na kaj kaxom te yi balaj. Na tzun elepont yi nk'e'tz o' ajpaj yi na kajuch kil, ma na i yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n.¹⁸ Poro tan tu' yi na kajuch kil na el katxum tetz yi qui'c nin noc kabalajil. Na klo' kaj kaban e'chk takle'n balaj poro qui na kaxcy'e' te'j. ¹⁹ Qui na kaxcy'e' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj yi na kaj kaban. Ntin na katzan tan banle'n yi e'chk takle'n cach'i' yi qui na kaj lkaban. ²⁰ Ma jalu', yi ko na kaban yi e'chk takle'n cach'i' yi qui klo' na kaj yil kaban, na elepont yi nk'e'tz yi balaj ajtza'kl yi cy'a'n ka'n yi ajpaj, ma na i yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n.

²¹ At bin jun takle'n yi ilenin na bajij ske'j. I'tz yi cyakil tir yi na kajoy puntil tan kabnol e'chk takle'n balaj, na xcy'e' yi kajtza'kl cach'i' tan kapo'tze'n. ²² Nternin na pek' yi kajtza'kl balaj tan bnol tane'n e'chk ca'wl Ryos, ²³ poro ilenin at junt kajtza'kl cach'i' yi cy'a'n ka'n. Yi jun yab ajtza'kla'tz na xcy'e' tan po'tze'n yi kajtza'kl balaj, nin na xcy'e' tan kocse'n pres jak' ca'wl yi ilc'ol.

²⁴⁻²⁵ Nternin na el kalma' tan kabnol tane'n yi ca'wl Ryos, poro tan yi ajtza'kl cach'i' yi cy'a'n nin ka'n, na kajuch kil. Lastum o'. ¿Na' scyetz jun xcy'e' tan kaclaxe'n tk'ab yi jun yab ajtza'kla'tz yi cy'a'n ka'n, yi jun ajtza'kla'tz yi na tzan tan kapitle'n tk'ab quimichil? ¿At pe' jun yi xcyek tan kaclaxe'n? Ntyoż tetz Kataj yi at jun yi na xcy'e' tan kaclaxe'n, i'tz yi Kajcaw Jesucristo.

Yi e' yi na chixom te tajbil yi Espíritu Sant

8 ¹ Cha'stzun te, yi o' ketz yi kok'be'n kib tu Cristo, yi o' yi qui't na kak' ama'l tetz yi kajtza'kl cach'i', yi o' yi ato' jak' ca'wl yi Espíritu Sant, qui'ct ketz kacaws tx'aklij. ² Na tan tu' yi kok'be'n kib tu Cristo ja wi't ke'l liwr jak' ca'wl yi ilc'ol, nin ja wi't ke'l liwr tk'ab quimichil tan porer yi Espíritu Sant. ³ Quinin xcy'e' yi e'chk ca'wl yi ak'ijt tetz Moisés tan kelse'n liwr, na qui'c rmeril yi nink kajepon tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz tan paj yi ketz kajtza'kl cach'i'. Quinin xcy'e' e'chk ca'wla'tz tan kelse'n liwr poro Ryos nke'lsan liwr, na nin saj xchakol yi tetz Cy'ajl tan kaclaxe'n. Na ja tocsaj tib i' chi kutane'n ketz, yi o' wunak, yi o' juchul il, nin ja quim tetz katx'ixwatz. Nin tan yi quimichil yi ban i', ja xcy'e' tan xite'n yi xhamil yi ilc'ol yi cawnak cyen ske'j. ⁴ Ya'stzun tulej Kataj Ryos, bantz kaje'n pone'n ketz tan banle'n tane'n e'chk ca'wl yi tz'iba'nt cyen, yi o' ketz yi qui't na kaban yi ketz kajbil ma na i yi tajbil yi Espíritu Sant.

⁵ Poro yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi cyajtza'kl cach'i', i tajbil yi cyajtza'kl cach'i' na chiban. Poro yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi Espíritu Sant, i tajbil yi Espíritu Sant na chiban. ⁶ Na kol kaxom te yi ketz kajtza'kl cach'i', sjalok quimichil ka'n. Poro kol kaxom te yi tajbil yi Espíritu Sant, sjalok kutz'ajbil tu tzatzin paz. ⁷ Na yi ajtza'kl cach'i' yi cy'a'n ka'n, contr te Ryos. Na qui'c rmeril yi nink xcy'e' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. ⁸ Qui tzun na tzatzin Ryos scye'j yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi cyajtza'kl cach'i'.

⁹ Poro yi e' cyeru' ko bintzinin at yi Espíritu Sant te cyalma'u' qui bin lcyak'u' ama'l tetz yi cyeru' cyajbilu', ma na cyak'u' ama'l tetz yi Espíritu Sant. Na ko qui'c Espíritu Sant tetz cyalma'u', nk'e'tz e'u' tetz Cristo. ¹⁰ Poro ko at Cristo tetz cyalma'u', qui'lt lquim yi cyalma'u', na ja wi't jal chibalajilu' swutz Ryos. Poro yi chiwankilu' ilenin squimok tan paj yi ilc'ol yi at te'j. ¹¹ Poro yi ko najlij yi mero Espíritu Sant tetz cyalma'u', i' lje'san tzaj chiwankilu' xchixo'll alma' chi banak i' tan je'se'n tzaj Cristo Jesús. Na tz'it'z'ok junt tir yi kawankile'j, yi tx'aklij quimichil swutz. Ya'stzun sbajoktz tan tu' yi najlij yi Espíritu Sant tetz kalma'!

¹² Cha'stzun te e'u' wajwutz, nk'e'tz tajwe'n tan kaxome'n te kajtza'kl cachi'!

¹³ Na yi kol kaxom te'j, skaquimok. Poro kol kacyajscyen yi jun ajtza'kla'tz tan porer yi Espíritu Sant, skitz'ok tzun junt tir.

¹⁴ Cyakil yi e' yi na cyak' quib jak' ca'wl yi Espíritu Sant, e' tzun me'l cy'ajl Ryos. ¹⁵ Cha'stzun te quil chixobu' tetz Ryos, na quinin mak'lij yi Espíritu Sant sketz ik tan kaxobe'n tetz, ma na i'tz tan koque'n tetz mero nitxajil i'. Cha'stzun te ba'n lkal "Ilu' Intaj" tetz, na i' Kataj. ¹⁶ Ej nin na el katxum tetz yi o' me'l cy'ajl Ryos, na ite'n yi Espíritu Ryos na a'lon tetz kalma' yi o' mero me'l cy'ajl i'. ¹⁷ Ej nin tan tu' yi o' nitxajil i', tz'ak'lok kaherens tan Ryos, na suki'nt ta'n sketz. Na cyakil o' tu Cristo skacambok te yi jun kaherensa'tz. Poro tajwe'n tan kamuc'ul q'uixc'uj chi banak Cristo ko na kaj kacambaj kak'ej xlaj i'.

¹⁸ Yi mu'x tal q'uixc'uj yi na kamuc' jalu', qui tu k'usij. Tajwe'n kamuc', bantz kilol yi k'ej Kataj yi ñchaje' sketz tzantzaj. ¹⁹ Na cyakil yi bnixnak tan Kataj, na chitzan tan ñch'iwe'n yi k'ejjal yil lajluchax yi na' scyetz yi e' mero me'l cy'ajl Ryos. ²⁰ Na po'tnak cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Poro nk'e'tz cyetz chipaj yi chipo'te'n, na ja chipo'tij tan Ryos tan paj yi chijuchul yi bajx wunak quil. Poro ilenin at chich'iw tan chinuc'xe'n junt tir. ²¹ Na yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, xitok cyakil e'chk takle'n cach'i yi na tzan tan chipo'tze'n e'chk ujul tu cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Chelepon liwr tk'ab e'chk takle'na'tz yi na tzan tan chipo'tze'n jalu'. Ni'cu'n skatzatzink scyuch', yi o' ketz yi o' nitxajil Ryos. ²² Elnak katxum tetz yi wi'nin na chibisun cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Na na chitzan tan tijle'n wi'nin q'uixc'uj chi na ban jun xna'n yi na ul yos tuch!. ²³ Poro nk'e'tz ntin e'chk takle'na'tz na chibisun jalu', ma na ncha'tz o', na na kabisun, nin na katx'ayne', nin na katij e'chk q'uixc'uj. Poro ntyoõ tu' yi at yi Espíritu Sant tetz kalma' tetz jun techl yi kelepon liwr tzantzaj. Na at kach'iw yi at tulbil jun k'ejlala'tz yil ke'l liwr tk'ab quimichil nin yil ko'c tetz mero me'l cy'ajl Ryos. ²⁴ Ej nin ya'stzun sbajok ske'j ko ilenin lk'uke' kac'u'l te'j. Poro yi jak wi't kacambaj, nk'e'tz tzun klo' tajwe'n tan kach'iwal mas. Ma na qui!. ²⁵ Poro ko bintzinin na kocsaj yi kitz'ok junt tir, pasens na taj tan ñch'iwe'n.

²⁶ Wi'nin bis o'kl ato' cu'nt tk'ab yi e'chk ila'tz. Nin qui't na jal puntil ka'n tan jakle'n yi ñch'eybil ketz tetz Ryos. Poro yi Espíritu Sant na tzan tan kuch'eye'n tan jakle'n. Nternin na ok' quen swutz Kataj Ryos tan jakle'n ñch'eybil ketz. ²⁷ Nin yi Kataj yi na til yi mbi na icy' tkac'u'l, na el xtxum tetz yi mbi'tz na tok'lej yi Espíritu Sant. Na nternin na tzan yi Espíritu Sant tan nachle'n Kataj skibaj, yi o' yi xansa'n cho't. Cha'stzun te stk'e' tzun Kataj yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan jakle'n.

Skatx'aconk tan porer Ryos

²⁸ Ej nin ncha'tz yi o' yi na kalok' Ryos, yi o' yi txa'ij cho' ta'n tan kaxcone'n tetz, elnak katxum tetz yi qui'c jun e'chk takle'n yi na bajij ske'j yi qui'k na ak'on ba'n sketz. Na yi tajbil Ryos i'tz tan tk'ol yi kabani. ²⁹ Ajske'nt kawutz tan Ryos le xe'tzbil tzaj, nin txa'ij cho't ta'n tan koque'n chi tane'n yi tetz Cy'ajl. Nin yi tajbil Ryos i'tz tan toque'n yi tetz Cy'ajl tetz bajx nak skawutz bantz jale'n jun c'oloj titz'un, i'tz yi o' ketz yi txa'ij cho't ta'n. ³⁰ Txumijt cyen tan Ryos tan koque'n tetz nitxajil i'. Ej nin nk'e'tz ntin txalijt cyen ta'n, poro ncha'tz txa'ij cho't ta'n. Ej nin nk'e'tz ntin txa'ij cho't ta'n, ma na ja wi't jal kabalajil ta'n. Ej nin nk'e'tz ntin kabalajil yi njal, poro ncha'tz ja wi't jal kak'ej ta'n.

³¹I bin jalu' yi ko bintzinin cyakil e'chk xtxolbila'sej, ḡmbi tzun kabislejtz? Na yi ko xomij wi' Ryos ske'j, ḡna' tzun scyetz jun xcy'e'-tz tan kaxite'n? Cya'l. ³²Yi ko quinin cabej c'u'l Ryos tan tk'ol yi tetz Cy'ajl tk'ab quimichil tetz kaxel, ḡqui ptzun lo' ltak! i' cyakil yi tajwe'n sketz? Stk'e', na ja tak! i' yi tetz Cy'ajl. ³³Cya'll jun yi nink xcy'e' tan kaxochle'n quen swutz Ryos, yi o' yi txa'ijcho't ta'n, na Ryos nko'csan tetz balaj. ³⁴Cya'll jun yi nink xcy'e' tan tak'le'n kil, na quimnak Cristo tetz kaxel, nin itz'nak i' ḡchixo'l alma', nin cho'n c'olchij i' jalu' le sbal Kataj. Nin na tzan i' tan cu'swtuzil tetz Ryos tan jale'n cuybil kapaj. ³⁵I bin jalu' yi ko ya'tz bintzi, ḡna' tzun scyetz jun yil xcy'e' tan kajatxle'n len tu yi lok! ib yi na ḡchaj Cristo sketz? ḡXcyek polo' yi e'chk q'uixc'uj yi na kil, nka e'chk il yi na bajij ske'j? Qui!. ḡXcyek polo' yi e'chk buchu'n yi na chibar wunak ske'j tan xite'n yi jun lok! iba'tz? Qui!. ḡXcyek pe' we'j tan stzajse'n yi jun lok! iba'tz? Qui!. Ko qui'c be'ch ketz, ḡxcyek pe' jun xtxolbila'tz tan xite'n yi lok! ib? Qui!. Ncha'tz, quil xcy'e' e'chk xtxolbil yi chin xo'wbil nin tan xite'n yi jun lok! iba'tz. Ej nin, pe nink tz'oc jun tan kabiyle'n cu'n tan spar, quil xcy'e' yi jun xtxolbila'tz tan stzajse'n yi lok! ib yi na ḡchaj Cristo sketz. ³⁶Na tz'iba'nt cyen yi ya'stzun sbajok ske'j. Je xtxolbile'j:

"Tan tu' yi xomcho' te'ju',

ch'iwa'n cuntunin quimichil ka'n cyakil k'ej.

Cho'n ku'ljj ḡchik'ab wunak,

chi na chu'ljj e' tal cneru' ḡchik'ab carnice'r."ⁿ Ya'stzun yi tz'iba'n cyen.

³⁷Poro qui'c na ban, mpe nink bajij cyakil yi e'chk takle'na'sej ske'j, na skatz'aconk tan porer yi jun yi wi'nin na pek! ske'j. ³⁸Jun cu'n yol, qui'c jun e'chk takle'n yi nink xcy'e' tan kajatxle'n cu'n tu yi lok! ib yi na ḡchaj Ryos sketz. Mpe nink kaquim, ko'k quil kaquim, iñnin na pek! Ryos ske'j. Quil chixcy'e' yi e' mal ángel tan kajatxle'n cu'n tu jun lok! iba'tz. Nin quil xcy'e' chichamil yi e' wi'tz ḡchakum Bayba'n tan kajatxle'n cu'n tu jun lok! iba'tz. Quil xcy'e' jun takle'n yil bajij jalu' tan kajatxle'n tu yi lo'kl Ryos yi at ske'j tan i!. Nin ncha'tz, kol bajij jun e'chk takle'n ek ca'p, quil xcy'e' tan stzajse'n yi lok! iba'tz yi na tzan Ryos tan ḡchajle'n sketz. ³⁹Quil xcy'e' jun e'chk takle'n yi at xe cya'j, nka yi at jalen tzi'n tcy'a'j, nka alchok e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos, tan kajatxle'n cu'n tu yi lok! ib yi at skaxo'l tu Ryos, tan tu' Kajcaw Jesucristo.

Txa'ij che' yi e' aj Israel tan Ryos

9 ¹I bin jalu' swale' coboxt xtxolbil scyeru!. Nin i'tz yi mero bintzi, na yi Espíritu Sant mma'lon swetz. Nk'le'tz wi wak' tu!, na in tetz Cristo. ²⁻³ At jun chin bis tetz walma' tan paj yi qui na cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. Nternin na ok! inc'u'l scye'j, nin yi wajbil i'tz tan chiclaxe'n. List in tan imbene'n jo'l'i'n tq'uixc'uj, nin list in tan injatxol wib tu Cristo yi ntina'tzk na taj tan chiclaxe'n. Na katanum cu'n kib, kaxonl kib, nin junit kamam kate' scyuch!. ⁴E' len cu'n xonl k'ajtzun kamam Israel. Nin Ryos e' ocsan tetz me'l cy'ajl i!. Xomnak yi pak'puchal Ryos scye'j sajle'n. Ej nin yi e'chk takle'n yi suki'nt tan Ryos tetz ketz, cho'n ta'lche'n scyetz. Ej nin ncha'tz yi lajuj ca'wl, cho'n tak'le'n scyetz. Ncha'tz yi e'chk xtxolbil yi ḡe'n kabán tan c'u'laje'n Ryos, cho'n nin ta'lche'n scyetz, ncha'tz yi xtxolbil yi at tulbil jun aj colpinl, cho'n ta'lche'n scyetz. ⁵E' len cu'n xonl k'ajtzun

ⁿ8.36 Sal 44, 22.

Abraham, Isaac tu Jacow. Ej nin cho'n titz'e'n Cristo öchixo'l, yi wi'tz Ajcaj tibaj cyakil yi at. Kak'e' bin kak'a'jsbil tetz, na yi tetz k'ej quil sotz tetz ben k'ej ben sak. Amén.

⁶Poro tan yi qui na cyocsaj yi e' wetz intanum, quil cho'cu' tan xtxumle'n yi qui'k tz'el k'ab Ryos te yi e'chk xtxolbil yi alijt cyen tak'un scyetz. Nk'era'tz puntiil. Tz'elepon k'ab te'j. Na nk'e'tz e' cu'n mero me'l cy'ajl Ryos cyakil e' xonl Israel. ⁷Na swutz Ryos ntin Isaac yi mero cy'ajl Abraham. At mas cy'ajl Abraham, poro quibe' tajjal yi e' xonl Abraham. Na alijt cyen tan Ryos: "Ntin chocopon yi e' xonl Isaac tetz tajjal axonl." ⁸Yi xtxolbila's, na elepont yi nk'e'tz yi tan tu'k yi e' nitxajil Abraham, e' tzunk nitxajil Ryos. Qui!. Ma na ntin yi e' yi suknak Ryos tetz Abraham. Ya'stzun yi e' mero nitxajil Ryos. ⁹Na je yol Ryose'j yi sukil jun chinitxa' Abraham: "Chwa'nin le junt yob nu'l, nin yil nu'l nsken jal tal Sara." Ya'stzun talnak Ryos.

¹⁰Ej nin je junt xtxolbile'j yi a'lchij tetz Rebeca yi ekane't pwokil yi cob cy'ajl k'ajtzun Isaac ta'n. ¹¹⁻¹³Yi ntaxk nin chitz'iij, ej nin yi ntaxk nin lajluchax yi ko e' balaj wunak nka qui', jilone'n chan tzun Ryos tetz Rebeca, itzun taltz: "Yi bajxnak tz'ocopon tetz öchakum yi ca'pnak," chij Ryos banak tetz Rebeca. Ej nin je junt xtxolbil yi alijt cyen tan Ryos yi ni'cu'n na tok'bej tib: "Ja chimpek' te Jacow, ma Esaú quinin chimpek' te'j." Ej nin ya'stzun bajij. Ma jalu' yi e'chk xtxolbila'tz na öchaj sketz yi ntin na ban Ryos yi tetz tajbil. Ntin na xtxa'e'n yi e' yi na taj. Nin qui na xtxum yi öe'n quitane'n.

¹⁴I bin jalu', tan yi xtxolbile'j, ñna pe' lajluchax yi qui na yub yi tajtza'kl Ryos? Nk'era'tz puntiil. iQui'c rmeril tan kalol yi qui'c xac yi tajtza'kl Ryos! ¹⁵Na talnak Ryos tetz Moisés: "Swak'e' imbanl squib yi e' kale na wajwit lwak", nin tz'elepon ink'ajab scye'j yi e' kale na wajwit." ¹⁶Yi xtxolbila's na öchaj sketz yi qui na cambaj jun yaj yi banl talma' Ryos tan tu' yi na el talma' te'j, nka tan tu' yi na buch tib te'j, ma na cho'n na xom te yi na' na ele't k'ajab Ryos. ¹⁷Nin je yol Ryose'j yi alijt cyen ta'n tetz Faraón, yi chibajxom yi e' aj Egipto: "Ja cëje' intxa'ol tan awoque'n tetz chibajxom yi e' atanum, poro ntin tan achajol yi inchamil tu ink'ej öchiwutz cyakil yi e' wunak bene'n tzi'n wi munt," szun Ryos banak. ¹⁸Ma jalu', yi xtxolbila'tz na elepont yi cho'n cunin at swutz Ryos yi na' scyetz e' kale na tajwit i' tz'ele't k'ajab. Ej nin ncha'tz, cho'n at swutz i' yi na' scyetz e' yi tze'tzaxe'n na ban yi cyalma' ta'n.

¹⁹I bin jalu', at lo' e' yil cyal: "Ko ya'tz tane'n, qui'c ketz tuch". ñNxac na jal kapaj swutz i'?" ²⁰Poro qui'c rmeril yi nink ko'c ketz tan ma'le'n tajtza'kl Ryos. Na ñat pe' k'ej jun tal öwok' yi qui'c mas yubil, tan toque'n tan yajle'n yi bnol tetz? Ej nin ba'n pe' yi nink tal jun öwok' tetz yi bnol tetz: "ñNxac nchincu' bnolu' chi wutane'ne'j?" ²¹Qui'c rmeril yi ya'tzk tal, na cho'n at swutz yi bnol öwok' yi mbi'tz na taj sban te yi xk'ol. Na ko na taj sban jun öwok' yi chin yube'n nin, cho'n at swutz i!. Ej nin ko na taj sban jun öwok' yi sensiy te yi ite'n xk'ol, ba'n nin sban i'-tz, na i' na cawun te'j.

²²Ten klo' tak! Ryos chicaws wunak, poro qui!. Ja klo' tak! chicaws yi e' yi nternin chi'ch chic'u'l te'j, poro muc'nak i' chipaj. ²³Muc'nak i' chipaj bantz lajluchaxe'n yi tetz öchamil tu yi tetz k'ej skawutz ketz jalu', na wi'nin na el k'ajab ske'j. Na yi tajbil i' itz tan tk'ol yi tetz k'ej sketz, yi o' yi txumijcho' ta'n tiemp tzaj. ²⁴Na wutzile'n cu'n Kataj Ryos o' moxon tzaj tan koque'n tk'ab i!.

Ya'stzun o' tulej yi o' yi o' judiy, nin ncha'tz scye'ju' yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy.
 25 Bintzi yi xtxolbila'tz, na tz'iba'nt cyen jun xtxolbil tan Oseas yi Ryos a'lón tetz:

“Yi e' yi quibe' tetz wajal, chocopon tetz wajal.

Ej nin yi e' yi qui na chimpek' scye'j,
 ya'stzun yi e' yi chimpek'ok scye'j.

26 Ej nin tc'u'lak e'chk ama'll kale walwit:
 ‘Quibixwok tetz wajal,’ swale' scyetz:

‘Axwok inme'l incy'ajl,’
 na yi in wetz in yi Ryos yi itz' nin tetz.”^o

27 Ncha'tz, at junt xtxolbil yi talnak Isaías scyetz e' tanum: “Spuc'unk kawutz yi o' xonl Israel. Cho'n cu'n sbne' tajlal kaxone'n chi tane'n yi samlicy' yi at tzi mar, yi qui'c ajlbe'n tetz. Poro qui'c mas o' yi skaclaxok. 28 Na alijt cyen tan Ryos yi tz'ak'lok chicaws cyakil e' wunak bene'n tzi'n wi munt, nin jun cu'n tz'elepon k'ab te'j. Nin yil xe'tij tan banle'n, jalcu'n lbnix ta'n.”^p 29 Nin talt Isaías junt xtxolbil:

“Yi o' judiy, ten klo' wi't kasotz chi banake' yi e' aj Sodoma tu yi e' aj Gomorra,

Yi qui'k elnak k'ajab Ryos scye'j kamam kate' sajle'n tunintz, ja klo' kasotz ta'n.

Na chin cham nin i', na i' yi wi'tz ajcaj squib jun c'oloj tetz sanlar.”^q

Cyocsaje' yi e' judiy yi balaj stzibla'

30 Ma jalu' cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j, na ḫchaj sketz yi ja tak' Ryos ama'll scyeru' yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy tan jale'n chibalajilu' swutz i!. Wech qui ncho'cu' tan joyle'n sajle'n tunintz. Ej nin ja jal chibalajilu' swutz i' tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l' te'j.

31 Poro yi e' intanum yi e' aj Israel quinin jal chibalajil swutz Ryos. Ja chitx'ujtij tan chibnl tane'n e'chk ca'wl yi ak'ijt cyen scyetz, bantz jale'n klo' chibalajil swutz Ryos. Poro quinin e' xcy'e' tan jalse'n yi chibalajila'tz. ³² ¿Mbi tzuntz yi quinin jal chibalajil? Quinin jal chibalajil tan paj yi quinin k'uke' chic'u'l te Ryos yi xcyek tan jalse'n chibalajil. Ma na ntin ja chibuch quib tan chibnl tane'n e'chk ca'wl, bantz jale'n klo' chibalajil. Poro qui'c rmeril. Na quinin jal chibalajil, na at jun xtxolbil yi ja chixubsij te'j. Nin ja xcy'e' tan chitrimpe'n cu'n chi na je trimp jun yaj te jun c'ub yi at tbe'. ³³ Yi jun xtxolbila'tz tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Copon wuk'ol jun c'ub ḫchiwutz yi e' aj Israel,

yi xcyek tan chitrimpe'n cu'n;

poro cyakil yi e' yil k'uke' chic'u'l te yi juna'tz,

quil chitx'ixwij cye'tz,” stzun Ryos banak cyen.”

10 ¹ E'u' jun c'oloj wajwutz, yi wajbil yi na icy' tinc'u'l, i'tz tan chichlaxe'n klo' yi e' intanum aj Israel. Ya'stzun na chintzan tan c'uche'n tetz Kataj.

² Na el intxum tetz yi bintzinin na el cyalma' tan jale'n chibalajil swutz Ryos, poro nk'era'tz puntil na cyulej. ³ Na qui na pujx yi puntil cya'n yi txumijt cyen tan Ryos tan jale'n chibalajil. Qui na pujx cya'n, na e' tu' e' joyon e'chk xtxolbil tan jale'n klo' yi cyetz chibalajil. Quinin chixom te yi xtxolbil yi txumijt cyen tan Ryos. ⁴ Yi quime'n Cristo swutz pasyon, ya'stzun yi je'n pone'n tamp yi munl

^o9.26 Os 1.10. ^p9.28 Is 10.22-23. ^q9.29 Is 1.9. ^r9.33 Is 28.16.

yi ley yi ak'lij cyen tetz Moisés, na ntin sjalok chibalajil yi e' yil k'uke' chic'u'l te Cristo.

⁵ Tz'iba'nt cyen tan Moisés yi sjalok balajil jun yaj swutz Ryos yi nink xcy'e' tan banle'n tane'n yi ley. Na je yol i'e'l: "Alchok scyetz yil jepon tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk ca'wl, sjalok tzun yi stz'ajbiltz."^s ⁶ Ya'stzun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, poro yi jalú' apart puntil, na ntin na taj yil k'uke' kac'u'l te Ryos. Qui na taj wi'nin tx'ujte'n. E' oqui'chu' tan xtxumle'n yi ate' ponchanku' tcy'a'j tan jale'n chibalajilu', na ulnak aj Cristo tan tak'le'n kabalajil. ⁷ Ej nin, ncha'tz, e' oqui'chu' tan xtxumle'n yi ato' ponk ḥchixo'l alma' tan je'se'n tzaj Cristo, na je'nak tzaj i'. ⁸ Poro chin sensiy nin yi puntil tan jale'n kabalajil swutz Ryos. Qui na taj yil kabén joylaj tan joyle'n. Nakal' at, na sjalok ka'n nta'ste'n le katzi', nta'ste'n te kalma!. I'tz yil kocsaj yi yol i' yi na tzan xtxole'n. ⁹ Na kol kal len scyetz wunak: "Jesús, ya'stzun yi wetz Wajcaw," nin kol kocsaj cumin yi Ryos je'san tzaj ḥchixo'l alma', skaclaxok tzuntz. ¹⁰ Poro tajwe'n yi tetz cu'n kalma' yil kocsaj yi yol i', bantz jale'n kabalajil swutz Ryos. Ej nin ko na kaj kaclax, tajwe'n yil kal yi Jesucristo i' Kajcaw.

¹¹ Na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj: "Alchok scyetz yi na tocsaj, nk'e'tz xubse'n na ban."^t ¹² Na, ba'n cyocsaj alchok jilwutz wunak. Qui'c na ban yi ko o' judiy, nka qui'. Na jun ntzi' Ryos at skibaj kacyakil cu'n, nin tzatzin cu'n na tak' i' yi tajwe'n sketz, yi o' yi na cu' katzi' tan jakle'n ḥch'eybil ketz tetz. ¹³ Na je junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen: "Ḥchiclavok cyakil yi e' yil cho'c tan na'wse'n bi' i!." ¹⁴ Poro, ko qui k'uklij chic'u'l te Cristo չxe'n lcu' chitzi' tan jakle'n cuybil chipaj? Ej nin չxe'n lk'uke' chic'u'l te'j, yi ko txe'n nin quibit yi mbi eka'n ta'n? Qui'c rmeril. Ej nin չxe'n lquibit yi mbi eka'n tan Cristo yi ko cya'l na tx'olon xo'l yi puntil scyetz?
¹⁵ Ej nin չxe'n lben jun tan xtx'olche'n xo'l scyetz yi ko cya'l tz'oc il tan ḥchakle'n nin? Na na tal tul tu'j Kataj: "Chumbalaj nin yi e' yi na chitxol yi balaj stziblal yi at rmeril tan jale'n tzatzin paz ka'n tu Ryos."^u Ya'stzun yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj.

¹⁶ Poro nk'e'tz cyakil wunak na cyocsaj yi jun balaj stziblala'tz. Ej nin elnak cyen xtxum Isaías tetz. Cha'stzun te cyaje'n cyen stz'ibal yi junt xtxolbile'l: "Ta', ja katxol yi balaj xtxolbil, poro cya'l jun ntocsaj."^v ¹⁷ Yi xtxolbila'se'l na ḥchaj sketz yi ntin lcyocsaj yi e' wunak kol cyak' ama'l tan tbite'n yi balaj stziblal tetz Cristo.

¹⁸ Ma jalú': ՞Txe'n nin polo' quibit yi e' intanum judiy yi tajbil Ryos? Quibitnak, na elnak cyen yi xtxolbila'se'l le stzi' jun elsanl stzi' Ryos tentz. Je xtxolbile'l yi tz'iba'nt cyen ta'n:

"Ja wi't bitij yi xtxolbil bene'n tzi'n wi munt.

Qui'c nin jun ama'l wi munt kale txe'nk bitij chiyol yi e' aj txolinl."^w

¹⁹ Poro tzinjake' junt tir scyeru': ՞Pujxnak pe' cyak'un yi e' intanum aj Israel yi sjalok chibalajil yi e' awer nak? Pujxnak cya'n, na katxume' bajx yi yol Ryos yi tz'iba'nt cyen tan Moisés tentz:

"Chixcy'aklink yi e' yi na chimpek' scye'l jalú', yil quil yi na chimpek' scye'l junt tx'akaj wunak yi qui'c chixac ḥchiwutz. Ncha'tz, sjalok chi'ch c'u'lal scyetz yil quil yil wak' imbanl squibaj junt tx'akaj wunak yi e' yab quitane'n ḥchiwutz cyetz."^x

^s 10.5 Lv 18.5. ^t 10.11 Is 28.16. ^u 10.15 Is 52.7. ^v 10.16 Is 53.1. ^w 10.18 Sal 19.4. ^x 10.19 Dt 32.21.

²⁰Ncha'tz quinin xob Isaías tan talche'n yi xtxolbile'j:

“Ja chin jal cyak'un yi e'
yi qui ocnake' il tan enjoyle'n.
Nin ja inchaj wib scyetz yi e'
yi quinin ncho'c il tan jakle'n wukanil,” stzun Ryos banak cyen.^y

²¹Ej nin at junt xtxolbil yi alijt cyen tan Ryos scyetz yi e' aj Israel: “In sajle'n cuntunintz tan chimoxe'n tzaj yi e' wunake'lj, yi chin pajol ca'wl nin e', yi quinin pakbe'n tetz chitxumu'n.’ Ya'stzun yol Ryos yi alijt cyen ta'n scyetz yi e' intanum, aj Israel,” chij Isaías banak cyen.^z

At e' aj Israel yi ḥchiclahok

11 ¹Ma jalu' katxume!, ćja pe tzun cyaj cyen tilol Ryos yi e' tetz tanum yi e' aj Israel? Qui'c rmeril na at e' yi ate' tetz tajal. Lmal yi e' yi ate' tetz tajal Ryos, na yi in wetz, in mero aj Israel. In xonl Abraham, na in xonl yi mam Abraham yi na bi'aj Benjamín, nin atin wetz tetz tajal Ryos. ²Quinin cyaj cyen tilol Ryos yi tetz tanum, na txumij che' ta'n tentz, yi ntaxk tzaj cu' xe'tzbil intanum. Txumijche' tan Ryos tan chixcone'n tetz.^a Cha'stzun te qui'c rmeril tan cycle'n te c'u'l i' jalu'. Chinachonku' te yi mbi talnak yi elsanl stzi' Ryos tentz yi na bi'aj Elías. Je yol i'e'lj yi xcon ta'n yi toque'n tan chioxchle'n yi e' tetz tanum, yi e' aj Israel, swutz Ryos: ³“Wajcaw, ja che'l cu'n swutz yi e' elsanl stzi'u' cya'n, nin ncha'tz ja cu' chixitul yi e'chk patbil katx'ixwatz. Jalt nin in, atin cyen. Nin yi cyetz cyajbil i'tz tan imbiyle'n cu'n Ta!”,^b stzun Elías tetz Ryos.

⁴Stza'wel tzun Ryostz yi yol i', itzun taltz: “Txa'ij che't juk mil yaj wa'n yi nternin ate' tetz wajal. Nin cya'l jun yi jak meje' swutz yi teblal Baal, yi chiriyosil yi e' mas,” stzun Ryos bantz.^c ⁵Ite'n nin kutane'na's jalu', ilenin at e' weri intanum yi txa'ij che't tan tu' banl talma' Ryos. ⁶Poro txa'ij che't tan tu' banl talma' Ryos, nk'e'lz txa'ij che't tan paj yi e'chk takle'n yi na chibán. Na yi ya'tzk nk'e'lz tzun klo' oy, ma na tx'aquij tzun klo' na cyulej yi quitz'ajbiltz.

⁷¿Mbi na ḥchaj yi xtxolbila'se'j sketz? Na ḥchaj sketz yi quinin jal chibalajil yi e' intanum aj Israel. Ocnake' il tan enjoyle'n poro quinin jal cya'n. Ntin yi e' yi txa'ij che't tan Ryos, ja jal chibalajil, ma yi e' mas jopxe'n ban wutz cyajtza'kl,^d chi tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Ryos npoysan cu'n cyajtza'kl,
na jopxnak wutz cyajtza'kl ta'n.
Ncha'tz Ryos jopon chičchin,
bantz qui pujxe'n yi xtxolbil cya'n.
Iixin quitane'ntz sajle'n tunintz.”^d

⁹Ncha'tz, at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen tan k'ajtzun Rey Luwi:

“Lok xcon yi e'chk tzatzin yi na chitxum tan chisuble'n.
Lok xcon tan Ryos tan chibense'n tul il, bantz tk'ol i' chicaws.

¹⁰Lok cu' jopx wutz cyajtza'kl.

“Lok cu' cye'j tzak! yi ilc'ol yi cy'a'l n cya'n.
Ya'tzk chibán sbne' opon tunintz.”^e

^y10.20 Is 65.1. ^z10.21 Is 65.2. ^a11.2 Am 3.2. ^b11.3 1 R 19.10, 14 ^c11.4 1 R 19.18. ^d11.8 Dt 29.4; Is 29.10. ^e11.10 Sal 69.22-23.

Poro at e' yi nk'e'tz e' judiy yi ḫchiclaxok

¹¹I bin jalu', ḫmbi na chitxum cyeru' tetz yi xtxolbile'j yi tzinjake' scyeru'?
 ḫTan paj yi xubsnake' e' intanum judiy, junawes pe' elnake't tetz tajal Ryos le
 chiwutz cyeru'? Nk'era'tz puntil, na tz'ul jun k'ej yil choctpon tetz tajal Ryos.
 Poro tan tu' yi chipajol yi ca'wl Ryos, ja ak'lil amal' scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy
 tan chiclaxe'n. Poro ya'stzun tulej Ryos bantz cyoque'n il yi e' intanum judiy tan
 joyle'n puntil tan chiclaxe'n cyetz.

¹²I bin jalu', yi quil yi nchijuch, ja ak'on ba'n scyetz cyakil wunak bene'n tzi'n
 wi munt. Na tan tu' yi nchijuch quil, ja el majol Ryos yi banl scyetz, nin ja tak'
 scyetz yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Poro tzantzaj, yil cho'ct cyakil yi e' intanum
 judiy tetz tajal Ryos, sjalok mas kabarl kacyakil cu'n.

¹³Ma jalu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy, na waj lwal jun xtxolbil scyeru!. Elnak
 chitxumu' tetz yi chakij chin tan Ryos tan xtx'olche'n xo'l yi balaj stziblal scyeru',
 nin na wak' k'ej yi inmunla'tz yi atin sju'. ¹⁴Na ko wi'nin e'u' yil cyocsaju', squile'
 yi e' intanum, nin qui cunin batz lcyocsaj cyetz, nin ḫchiclaxok.

¹⁵Ej nin sjalok jun chin tzatzin yil cho'c junt tir tk'ab Ryos. Na yi tele'n chik'ej
 tan Ryos, ja jal tzatzin cyak'unu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Poro yil chibansaj quib
 sjalok mas tzatzin. Nin ni'cu'n sbne' yi jun chin tzatzina'tz, chi nink tz'it'z'i jun
 alma'. ¹⁶Je jun xtxolbile'j, tan lajluchaxe'n yi quil che'l junawes te tajal Ryos. Na ko
 je'nak xtxa'ol Ryos yi kamam Abraham scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos, ncha'tz yi e'
 chixonl, ate' cwent Ryos. Na ko xansa'nt yi xe' jun tze' yi na cu' awij, xansa'nt tzun
 cyakil yi e'chk k'ab yi na jal te'j. ¹⁷Ej nin je junt elsawutzile'j yi na ḫchaj yi cho'n
 na saj chibanal' scye'l yi e' intanum. Ni'cu'n e' chi tane'n jun wi' olivo yi balaj. Ma
 yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, ni'cu'n e' chi tane'n jun wi' olivo yi ploj. Ej nin
 ja cho'cu' lac'ba'n tetz xel cobox k'ab balaj olivo yi elnake't tamij. Nin cho'n na saj
 chiwaloru' te yi mero xmilil yi balaj wi' olivo. ¹⁸Char'stzun te yi ko ocnake' tuwu'
 lac'ba'n, ba'n tcu'n yi quil cyocsaj quibu' mas balaj ḫchiwutz yi e' intanum yi e'
 judiy, na yi o' ketz o' yi mero xe', ma yi e' cyeru', ocnake' tuwu' lac'ba'n tane'n.

¹⁹Poro at lo' jujun e' ḫchixol'u' yi na a'lon tetz: "Elnake't tamij yi e' judiy tan Ryos,
 bantz koque'n lac'ba'n ketz." ²⁰Bintzi, elnake' tamij tan Ryos poro tan tu' yi quinin
 k'uke' chic'u'l te i!. Or bin quili', quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu', na ocnake'
 tuwu' lac'ba'n tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l' te Ryos. ²¹Na ko quinin cuy Ryos chipaj
 yi e' yi elnake' tamij, pyor tzun e'u' yi ocnake'tuwu' lac'ba'n. ²²Tan yi xtxolbila'se'j,
 na kil yi nk'e'tz alcawee't Ryos. Ej nin ncha'tz na kil yi banl talma' i!, na ja cho'cu'
 lac'ba'n tetz chixel yi e' yi e' el tamij. Poro cheleponu' k'okij kol quil chixomu' te
 tajbil, nin ko quil k'uke' chic'u'l' te i!. ²³Ma yi e' wetz intanum, kol k'uke' chic'u'l
 junt tir te Ryos, pontzaj nin cho'c lac'ba'n junt tir. Nin chin sensiy nin xcy'e' Ryos
 tan chilac'baje'n quen junt tir. ²⁴Na yi e' cyeru', cho'n elnake' tzaju' te jun wi' olivo
 yi ploj. Poro ja xcy'e' Ryos tan chilac'baje'n quenu' te jun wi' olivo yi balaj. Nin ko ja
 xcy'e' Ryos te'j, ḫqui'ct polo' rmeril tan xcyewe'n i! tan lac'baje'n quen yi e'chk k'ab yi
 elnake't tamij te yi balaj olivo? At rmeril. Nin ya'stzun sbajok scye'l yi wetz intanum.

Tzantzaj scyocse' wi'nin judiy

²⁵I bin jalu' e'u' wajwutz, at junt xtxolbil yi na waj tz'el chitxumu' tetz, na qui na
 waj yil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu'. At jun xtxolbil yi ewa'n cuntu' sajle'nix,

poro yi jalu' ja wi't skojan skawutz. I'tz yi at wi'nin e' intanum yi e' judiy yi ja wi't tze'tzax cyajtza'kl, poro tzantzaj wi'nin e' scyocsaje' yil tz'ak cyajlal yi e' yi nk'e'tz e' judiy, yi e' yi at cyocbil tk'ab Ryos.²⁶ Na yil tz'ak cyajlal yi e'a's, kalena's tzun lcyocsaj cyakil e' intanum. Na je xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Cho'n lsaj yi aj colpinl ḥchixol' yi e' aj Sión, yi e' xonl Jacow.

Nin tz'ocopon i' tan xite'n yi ilc'ol yi cy'a'n cyak'un.^f

²⁷ Nin ya'stzun sbajok scye'j na tz'elepon ink'ab te inyol,
na jun cu'n tzincuye' cyakil chipaj chitx'ok'be'n.”^g

²⁸ Poro te yi tiemp jalu', at wi'nin e' intanum yi e' contr te yi balaj stziblal yi ba'n na kaclax ta'n. Poro tan tu' yi ya'tz quitane'n, ja tak' Ryos ama'l scyeru' tan chichlaxe'nu'. Poro quil che'l junawes yi e' intanum te c'u'l Ryos, na e' cu'n xonl k'ajtzun Abraham. Nin txa'ij che't tan Ryos tan tk'ol i' yi banl squibaj.²⁹ Nin quil xtx'ixpuj yi tajtza'kl scye'j.³⁰ Ma yi e' cyeru', yi e'u' awer nak, e'u' pajol ca'wl sajle'n, poro tan tu' yi quinin cyocsaj yi e' wetz intanum ja el k'ajab Ryos scye'ju', nin ja jal chibanlu' ta'n.³¹ Ni'cu'n ḥchibne' cyetz chi quitane'n cyeru'. Qui na cyocsaj jalu' poro tzantzaj tz'elepon k'ajab Ryos scye'j, chi me'l k'ajab scye'j cyeru'.³² Na swutz Ryos o' len cu'n pajol ca'wl, yi o' ketz yi o' judiy nin yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, poro nicy' nin tu' na el k'ajab i' ske'j.³³ Chumbalaj nin Kataj Ryos, na qui bajsbe'n tetz yi banl talma' i'. Nin qui'l jun takle'n yi qui'k na puix ta'n, na chin tz'aknak cu'n tajtza'kl i'. Nin cya'l jun yi nink xcy'e' tan tilwe'n yi mbi na icy' tc'u'l. Cya'l jun yi nink puix yi tajtza'kl Ryos ta'n.³⁴ Na tz'iba'n cyen: “Cya'l jun na el xtxum tetz yi mbi na icy' tc'u'l Kataj Ryos. Cya'l jun yi nink xcy'e' tan stz'akse'n cyen yi tetz tajtza'kl.^h ³⁵ Cya'l jun yi nink tak' jun takle'n tetz Ryos tan tk'ol Ryos xel.”³⁶ Na i' bnol tetz cyakil e'chk takle'n yi at. Qui'c jun takle'n yi nk'e'tz i' bnol tetz, nin ja bnix ta'n tan xcone'n tetz tetz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Ryos tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Tajwe'n tan kak'ol kib tetz Ryos

12 ¹I bin jalu' e'u' kajwutz, ja wi't quibitu' cyakil e'chk xtxolbil tetz yi banl talma' Ryos skibaj. Cha'stzun te na cu' inwutz scyeru' tan cyak'ol quibu' tetz Ryos. Chijatxe' quibu' tk'ab Ryos, bantz chixcone'nu' tetz. Na ya'stzun yi kamunl yi nternin na tzatzin i' te'j. Tina'tz jun kamunl yi mas balaj swutz i'.² Qui't chixomu' te cyajtza'kl yi e' wunak tzone'j wuxtx'otx', ma na chitx'ixpe'nu' cyajtza'klu' bantz cyoque'nu' tetz mero balaj wunak. Na kol kak' kib tetz Ryos, tz'elepon tzun katxum tetz yi mero tajbil i' yi chumbalaj nin. Nin stzatzink i' te'j, na chin tz'aknak cu'n yi jun ajtza'kla'tz.

³ Ma jalu' tan tu' yi wak'o'nt wib tan inxcone'n tetz Ryos, ja jal wajtza'kl. Cha'stzun te na waj lwal jun xtxolbil scyeru', chichakilu': Quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu'. Ba'n tcu'n yi nink cho'cu' chijunalenu' tan ma'le'n yi cyeru' cyajtza'klu', bantz tele'n chitxumu' tetz yi ko e'u' tz'aknak cu'n nka qui!. Poro ko na lajluchax yi at tajtza'kl jun yaj, i'tz tan tu' yi Ryos na ak'on tetz.⁴ Na je jun elsawutzile'j: Katxume' kawankil, i'tz junit, poro aparchklen munl yi jujun kawekl.⁵ Ni'cu'n tzun kutane'n yi o' cmon creyent tu yi jun elsawutzila'tz. Ala' kaxone'n poro junit o' tu Cristo, nin junit o' skibil kib.

^f11.26 Is 59.20. ^g11.27 Jr 31.33-34. ^h11.34 Is 40.13.

⁶Poro aparchklen kamunl yi ak'ij sketz tan Ryos. Ba'n tzun ko'c il tan xccone'n yi ajtza'kla'tz yi ak'ij sketz tan Ryos. Ko i'tz tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj, ba'n ko'c il te'j. ⁷Poro ko i'tz tan kaxcone'n tetz chixconsbe'tz cmon, ba'n ko'c tetz chixconsbe'tz, poro na taj yi tetz cun kalma!. Ma yi ko o' aj chusunl, ba'n kak' kib tan chichusle'n yi e' cmon. ⁸Ej nin yi ko o' aj quiwsanl, tajwe'n kaban tane'n yi jun kamunla'tz. Ej nin yi ko at kapu'k, ba'n kuch'eyan, poro na taj yi tetz cu'n kalma' yil kak!. Ej nin yi ko o' bajxom, tajwe'n yi puntil cu'n kulej yi kamunl. Ej nin yi ko ya'tz kamunl tan quich'eye'n yi e' yi at tajwe'n scyetz, na taj yi tzatzin cu'n che' kuch'eyaj.

Yi e'chk takle'n yi tajwe'n tan kabnol, yi o' creyent

⁹Chilok'e' quibu' squibil quibu', poro bintzi cu'n, nk'e'tz chij tu!. Quil chipek'u' te e'chk ajtza'kl catchi', ma na chitzatzinku' te e'chk balaj ajtza'kl. ¹⁰Chilok'e' quibu' squibil quibu', na quitz'un quitzicy quibu' tk'ab Cristo. Cyak'e'u' chik'ej yi e' cyajwutzu!. ¹¹Quil chik'e'xiju' tan chixcone'n'u' tetz Ryos. Quil chicy'ajixu!. Ma na c'asok cyajtza'klu' tan chixcone'n'u' tetz Ryos.

¹²Chitzatzinku' te yi xtxolbil yi at chich'iwu' te'j. Ko na chitiju' e'chk q'uixc'uj, pasens na taj. Nin quil chitzakplenu' tkanil nachle'n Kataj.

¹³Tajwe'n chich'eyanu' scye'j yi e' creyent yi at tajwe'n scyetz. Cyak'e'u' chiposar yi e' yi na chopon tan chixa'jse'n'u'.

¹⁴Ej nin ko at e' yi na chitzan tan jakle'n chicawsu', chijke'u' chibarl tetz Kataj Ryos, na qui na yub yi ko ni'cu'n tz'elcu'nt cya'n'u' scyuch!.

¹⁵Yi ko at e' yi na chitzatzin, chitzatzinku' scyuch!, poro yi ko at e' yi na chibisun ba'n chichaju' scyetz yi ncha'tz e'u' na chibisunu' scye'j.

¹⁶Chijoye'u' puntil tan jale'n yi tzatzin paz xchixo'l'u!. Quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu', ma na cyocse' quibu' juy. Quil chitxumu' yi chin tz'aknak cu'n e'u' tu cyajtza'klu'!

¹⁷Ko at jun yil snuc' quen jun e'chk takle'n cachi' scye'ju', qui na yub yi ko ni'cu'n tz'el cu'nt cya'n'u' tuch!. Ma na chijoye'u' puntil tan chibnolu' e'chk takle'n balaj tetz, yi e'chk takle'n balaj yi na chitzatzin wunak te'j. ¹⁸Chibne'u' puers tan jale'n tzatzin scyuch' cyakil wunak. ¹⁹Ko at jun chicontru', quil cyalu': "Wicy'se' inc'u'l te'j," na at cu'n Ryos te'j. Na alijt cyen tan Kataj: "Atin cu'n tan chicawse'n yi e' mal wunak. Na in cu'n nak'on chicaws."ⁱ ²⁰Cha'stzun te ko at jun chicontru' yi na quim tan we'j, cyak'e'u' wa', nin ko na quim tan saktzi', cyak'e'u' tc'a!. Na yi ko ya'tz cyuleju', tx'ixwok tzun yi chicontru'!^j ²¹Quil cyak'u' ama'l tetz e'chk ajtza'kl catchi' tan chisuble'n'u', ma na chijoye'u' puntil tan banle'n yi balaj, bantz chitx'acone'n'u' te yi yab ajtza'kl.

13 ¹Tajwe'n yil cho'cu' c'ulutxum jak' chical'wl yi e' ajcaw tetz tnum, na ak'ij ama'l scyetz tan Ryos tan cawu'n. ²Nin cyakil yi e' yi na cho'c tan contri'n scye'j e' ajcaw tetz tnum, e' contri Ryos, na yi e' ajcawa'tz ak'ij ama'l scyetz tan Ryos tan cyoque'n tan kacawen'. Tz'ak'lok bin chicaws cyakil yi e' yi na cho'c tan contri'n scye'j. ³Yi ko o' balaj wunak, nk'e'tz tajwe'n kaxob scyetz. Ntin yi ko o' mal nak, kaxobok tzuntz scyetz. Cha'stzun te yi ko qui na cyaju' chixobu' scyetz yi e' ajcawa'tz, chibne'u' bin yi e'chk takle'n balaj bantz jale'n

ⁱ12.19 Dt 32.35. ^j12.20 Pr 25.21-22.

chibalajilu' ḫchiwutz. ⁴Na yi e' bajxoma'tz e' xconsbe'tz Ryos tan chiq'uicy'lē'nū'. Poro yi ko cachi' na chibantu', ḫchixoboku' ḫchiwutz, na at ca'wl ḫchik'ab tan tak'le'n chicawsu!. Na yi chimunl yi ak'ij scyetz tan Ryos i'tz tan tak'le'n chicaws yi e' mal nak. ⁵Cha'stzun te tajwe'n tan cyoqe'nū' jak' chica'wl yi e' ajcaw tetz tnum, nin nk'e'l tz ntin tan paj yi tz'ak'lok chicawsu!, ma na tan tu' yi sak skawutz yi ya'stzun tajwe'n tan kabnol. ⁶Ncha'tz kachoje' yi e'chk impuesto yi tajwe'n tan kachojol, na cyakil yi e' ajcawa'tz bixba'n che't tan Ryos tan chixcone'n tetz, nin ya'stzun na chitzan tan banle'n.

⁷Cyak'e'u' bin cyakil yi mbi na chijak scyero!. Cyak'e'u' chicutxuju' yi na jaklij. Nin chichoje'u' yi e'chk alcawal yi na c'uchij scyero!. Ncha'tz cyeke'u' chichi' yi e' bajxom, na tajwe'n yi ya'tz kaban. Ncha'tz, cyak'e'u' chik'ej.

⁸Na tajwe'n yil kak' cyakil yi na chijak sketz. Poro at jun xtxolbil yi quil kaxcy'e' tan ḫchojle'n cyakil, i'tz yi lok' ib yi tajwe'n tan kachajol scyetz cyakil wunak. Na alchok scyetz yi na ḫchaj lok' ib scyetz wunak, na tzun tzantz tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wl Kataj yi tz'iba'nt cyen, ⁹chi tane'n: "Quil c᷇jopon wutzaj. Quil c᷇biyolnakin. Quil c᷇alk'ij. Quil tzajal cu'n jun wi awak!. Quil tz'el nin awalma' te mebi'l junt."^k Na yi xe' yi e'chk ca'wla'tz scyuch' cyakil e' mas i'tz: "Lok'we' cyakil wunak chi na alok' awib atz."^l ¹⁰Na yi e' yi at lo'k ib scyuch', qui na chi'ch cyetz chic'u'l scye'l wunak. Cha'stzun te alchok scyetz yi na ḫchaj lo'k ib scyetz wunak, ja tzun xcy'e' tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz.

¹¹I bin jalu', ja quibitu' cyakil yi xtxolbila'tz, poro ncha'tz, na klo' waj yil cho'cu' tan xtxumle'n yi ḫe'n tane'n yi tiemp jalu', chin xo'wbil nin. Cha'stzun te tajwe'n tan c'ase'n kajtza'kl na qui ampon tiemp tan kaclaxe'n, swutz yi sajle'nix cuntunintz yi kocsal cu'n yi balaj stziblal. ¹²Tajwe'n tan c'ase'n kajtza'kl na ni'cu'n tane'n yi tiemp skawutz chi tane'n yi txant tan tule'n skil. Cha'stzun te tajwe'n tan cyaje'n cyen kilol cyakil yi e'chk takle'n yi na chibantu' yi e' wunak yi ate' tul tz'o'tz wutzil. Ma na tajwe'n tan kaxome'n te cyajtza'kl yi e' yi ate' tul tkan skil tane'n. ¹³Qui bin kaxom te cyajtza'kl yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil. Na qui na yub kol tz'oc a' tkawi!. Nin qui na yub kol ka᷇ekne' tu' tbe!. Quil kajoy kil te jun xna'n, nka te jun yaj. Quil ko'yintzin, nin quil kaxcy'aklin, na ya'l tz na chibantu' yi e' yi ate' nintz tul tz'o'tz wutzil. ¹⁴Qui tzun chibantu' yi e'chk takle'n'a'tz, ma na chixomoku' te tajtza'kl Cristo, bantz chiclaxe'nū' tk'ab il. Quil cyak'u' ama'll tetz yi cyajtza'klu' cachi'.

Qui na taj wak' ib tan tu' jun takle'n yi qui'c mas xe'

14 ¹I bin jalu', at e' yi txe'n chiquiwix tk'ab Kataj, poro ba'n cyak'u' ama'll scyetz tan cyoqe'nū' ḫchixolu'. Poro qui na taj yil jal wak' ib scyuch' tan paj jun takle'n yi qui'c mas xe'. ²Na je jun elsawutzile'^j: At e' yi na cyal yi qui na jal kil tan jun e'chk takle'n yi na baj ka'n. Ej nin at e' yi na cyal yi ntin at cu tan kabajsal itzaj. ³Qui na yub kol cho'c yi e' yi ba'n na baj cyakil cya'n tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' yi ntin na baj itzaj cya'n. Ncha'tz qui na yub yi kol cho'c yi e' yi ntin na baj itzaj cya'n tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' yi na cyal yi ba'n na baj cyakil cu'n cya'n. Na e' len cu'n nitxajil Ryos. ⁴Qui'c kacwent tuch' tan ma'le'n tajtza'kl junt kajwutz. Cho'n at swutz yi tetz patrón yi ko ba'n na ban nka qui'!

^k13.9 Ex 20.14-17. ^l13.9 Lv 19.18.

Poro chinch wetz, yi kol xubsij jun yaj, quil tx'akxij junawes, na xcyek Ryos tan xtxicbaje'n junt tir.

⁵Ncha'tz je junt xtxolbile'j: At e' yi na cyal yi at jujun k'ej yi xan ḥchiwutz cyetz. Ej nin at e' yi na cyal yi qui'c jun k'ej xan ḥchiwutz, ma na nicy' nin tu' tetz k'ej xan tane'n ḥchiwutz. Poro skajunalen cu'n te jun xtxolbila'tz. ⁶Na yi e' yi na cyal yi at jujun k'ej xan, ntin na chitzan tan joyle'n puntil tan tak'le'n k'ej Kataj Ryos tan yi jun ajtza'kla'tz. Ncha'tz yi e' yi na cyocsaj yi nicy' nin tu' tetz k'ej xan, ncha'tz e' na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj tan yi jun ajtza'kla'tz. Ni'cu'n yi e' yi na baj cyakil e'chk takle'n cya'n, na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj tan jun ajtza'kla'tz, na ɿqui pe' na chinach Kataj tib chiwa'? Na. Na ncha'tz yi e' yi na cyal yi at jujun e'chk takle'n yi xan kol kabajsaj, ɿqui pe' na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj yi na chimak quib te e'chk takle'na'tz? Na. Ej nin ncha'tz e', na chinach Kataj tibaj chiwa!.

⁷Cyall nin jun sketz yi na caw tib ḥchuc, na o' tu xconsbe'tz Cristo. Yi kol ben mas katiemp, nka kol kaquim chan, cho'n at swutz i!. ⁸Yi kol ben mas katiemp, i'tz tan kaxcone'n tetz Cristo. Cho'n cunin sak swutz i' yi mbi tiempil lkaquim, na o' tu' xconsbe'tz i!. ⁹Na yi quime'n i!, nin yi titz'e'n junt tir, i'tz tan toque'n tetz Kajcaw. Nin qui'c na ban ko quimnako!, nka yi itz'o!, ato' nintz jak! ca'wl i!.

¹⁰Ej nin yi ko i! yi Kajcaw, ɿnxac na chitzanu' tan ma'lle'n tajtza'kl jun kajwutz? ɿNxac na cyalu' yi qui'c xac yi e'chk takle'n yi na ban junt kajwutz? Na kacyakil cu'n o' ato' jak' ca'wl jun ntzi! Kajcaw nin tajwe'n tan kopone'n swutz i!, tan toque'n i! tan kama'le'n, ¹¹na je jun xtxolbile'j yi alijt cyen tan Kataj:

“Tech cu'n tib yi itz' in.

Nin yi ko ya'tz bintzi, bintzi yi yole'j yi swale' nin tzitetz:

Cya'll nin jun yi qui'k meje' tzinwutz tzantzaj,

na cyakil wunak scyale' yi jun cu'n, in Ryos,” stzun Ryos banak cyen.^m

¹²Yi na elepong yi jun xtxolbila'tz i'tz, yi skajunalen cu'n skatxole' tettz Ryos yi mbi cu'n mbaj kabnol. ɿNxac tzun na jal oyintzi' skaxo'l tan paj jun takle'n yi qui'c mas xe'?

Quil chipo'tzaju' junt kajwutz

¹³Cha'stzun te e'u' kajwutz, qui na yub yi na ko'c tan telse'n kak'ej skibil kib. Mas ba'n tcu'n yil bixe' ka'n yi quil kaban jun takle'n yi na xcy'e' tan po'tze'n junt kajwutz, nka tan pitle'n nin tul il. ¹⁴Elnak intxum tetz yi qui'c jun e'chk takle'n xan. Nin bintzi nin yi xtxolbila'tz, na chusij chint tan Kajcaw. Poro ko at jun kajwutz yi le wutz tetz tajtza'kl sjalok til yi nink sban jun takle'n, sjalok tzun tiltz te'j kol sban. ¹⁵Ncha'tz e' cyeru', ko na cyak'u' bis scyetz mas kajwutz tan yi e'chk takle'n yi na baj cya'nul, qui na yub. Na na elepong yi qui na chipek'u' scye'l, na na chitzanu' tan tak'le'n bis scyetz. E'u' kajwutz, quil chipit ninu' jun kajwutz tul il tan tu' e'chk takle'n yi na baj cya'nul. ¹⁶Ba'n tcu'n quil chibana' e'chk takle'n yi ba'n atit le chiwutz cyeru' ko at e' yi na cyal yi at kil te'j. ¹⁷Ko ato' tk'ab Ryos, qui'c eka'n tan yi e'chk takle'n yi na baj ka'n, poro at cobox takle'n yi at eka'n ta'n yi tajwe'n cu'n tan kabnol tane'n, i'tz: Yil jal jun kajtza'kl yi jicyuch te'j swutz Ryos nin ḥchiwutz wunak; nin yil jal tzatzin paz skaxo'l; nin yil katzatzin

^m 14.11 Is 45.23.

tan porer yi Espíritu Sant.¹⁸ Nin kol kaxom te yi e'chk balaj ajtza'kla'tz yi mas tajwe'n, na tzun tzatzin Ryos ske'j. Ncha'tz yi e' mas wunak, chitzatzink yi ko ya'tz kaban.

¹⁹Kajoye' bin puntil tan jale'n tzatzin paz skaxo'l. Kajoye' puntil tan kuch'eyal kib skibil kib. ²⁰Qui na yub kol xit tajtza'kl junt kajwutz tan tu' yi e'chk takle'n yi na baj ka'n. Na el katxum tetz yi qui'c kil te jun takle'n yi na baj ka'n. Poro kale na jale't yi kil, i'tz yi na xit tajtza'kl junt kajwutz tan tu' yi na baj jun takle'n ka'n yi xan swutz i' tetz. ²¹Ba'n tcu'n quil baj chi'baj ka'n yi xconak tetz chitx'ixwatz wunak, kol xcy'e' jun ajtza'kla'tz tan po'tze'n junt kajwutz. Ncha'tz yi win, ba'n tcu'n quil baj ka'n, kol xcy'e' tan po'tze'n junt kajwutz. Ba'n tcu'n quil kaban jun takle'n yi kol xcy'e' tan pitle'n junt kajwutz tul il. ²²Nk'e'tz tajwe'n tan kayolol scyetz kajwutz yi mbi na kocsaj ketz te e'chk takle'na'tz, na kachuc tu Ryos yi ko ba'n na kaban nka qui'. Ba'n cyeri e' yi qui na chicabej chic'u'l te yi e'chk takle'n yi na chiban, nka yi qui na chiban. Ba'n cyeri e' yi qui na chicabej chic'u'l te yi e'chk takle'n yi na baj cya'n, nka yi qui na baj cya'n. ²³Poro ko at jun e'chk takle'n yi xan swutz jun yaj yil baj ta'n, ej nin kol baj ta'n, ja tzun juch tiltz. Ja juch tiltz tan paj yi ja baj ta'n, wech na le wutz tetz tajtza'kl yi xan. Ncha'tz yi ko at jun ajtza'kl yi xan skawutz yil kaban, nin kol bnix ka'n, ja tzun kajuch kiltz.

Quil kaban ntin yi ketz kajbil

15 ¹Yi o', yi o' quiw tk'ab Kataj, tajwe'n tan koque'n tan quich'eye'n yi e' cotxcoj. Quil kaban ntin ketz kajbil. ²Tajwe'n kajoy puntil tan chitzatzine'n yi e' kajwutz, bantz chiquiwix'e'n tk'ab Kataj. ³Na ya'stzun banak Cristo, quinin oc tan banle'n yi tetz tajbil, ma na ja muc' q'uixc'uj chi tz'iba'nt cyen: "Ocnake' wunak tan chi'ch c'u'lal te'ju' Ta', poro cho'n mu'l bow swibaj."ⁿ ⁴Yi jun xtxolbila'tz i'tz tetz ketz, na cyakil yi yol yi tz'iba'nt cyen, i'tz jun kachusu'n. Ej nin yil ko'c tan si'le'n, na lajluchax skawutz yi at e'chk takle'n balaj yi at kach'iw te'j. Cha'stzun te na jal kapasens nin na jal tzatzin tetz ketz. ⁵Yi wetz wajbil i'tz yil tz'oc Ryos tan quich'eye'nu' tan qui jale'n wak' ib xchixo'l', na ntin i' na xcy'e' tan tak'le'n kapasens nin tan kuch'eye'n. Quil chiwak' quibu' squibil quibu' wajwutz, na qui ocnak Cristo tan wak' ib. ⁶Yi wetz wajbil i'tz yi junit sban cyajtza'klu', nin junit sban chik'ajsbilu' yi na cyak'u' tetz Kataj Ryos, yi taj Kajcaw Jesucristo.

Yi ñe'n cu'n ntxolij yi balaj stziblal scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy

⁷Cyak'e'u' bin ama'l scyetz yi e' mas kajwutz chi mban Cristo scye'ju', bantz jale'n k'ej Ryos. ⁸Ej nin ncha'tz, ocnak i' tetz chixconsbe'tz yi e' judiy, Nin tan i' ja lajluchax yi ja el k'ab Ryos te yi yol yi alijt cyen scyetz e' kamam kate!. ⁹Nin ncha'tz tan i' ja jal puntil cyak'un cyeru', yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, tan cyak'olu' chik'ajsbilu' tetz Ryos, na elnak k'ajab i' scye'ju'. Nin tz'iba'nt cyen yi jun xtxolbila'tz. Je na tale'j:

"Katyoxiju' scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

Nin kabitzink scyuch' tan tak'le'n k'eju' Ta!".^o

¹⁰Ncha'tz at junt xtxolbil yi na tal:

ⁿ 15.3 Sal 69.9. ^o 15.9 2 S 22.50; Sal 18.49.

“Yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy,
chitzatzinku' scyuch' yi e' yi ate' nin tk'ab Ryos.”^p

¹¹ Ej nin at junt xtxolbil yi na tal:

“Yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy,
yi e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt,
cyak'e'u' chik'ajsbilu' swutz Ryos.”^q

¹² Ncha'tz, tz'iba'nt cyen jun xtxolbil tan Isaías:

“Sjalok jun scyeri e' xonl Isaí.
Nin i' scawunk squibaj cyakil yi e' yi nk'e'tz e' judiy.
Nin cho'n sk'ukek chic'u'l tel'j.”^r

¹³ Ma jalu' e'u' wajwutz, tan tu' yi na k'uke' chic'u'l' te Kataj Ryos, lok tak' i' wi'nin tzatzin paz scyeru'. Ej nin lok chiquiwixu' mas te yi at chich'iwu' te'j tan yi porer yi Espíritu Sant.

¹⁴ Poro wajwutz, na el intxum tetz yi ba'n ate'tu', nin yi at cyajtza'klu', nin yi ba'n na chixcyewu' tan nuc'le'n cyajtza'klu' squibil quibu!. ¹⁵ Poro tc'u'l yi u'je'l quinin nchinxban tan talche'n yi mero xtxolbil scyeru'. Ya'stzun nwulejtz tan c'ase'n cyajtza'klu'. Na ak'ij ink'ej tan Kataj ¹⁶ tan woque'n tetz jun xconsbe'tz Jesucristo tan xtxole'n yi balaj stziblal ḫchixo'l yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Na yi wetz inmunl i'tz tan cyabnaje'nu' tk'ab Ryos. Cho'n na che' wuleju' chi na chibani yi e' pale' tan toye'n jun balaj oy tetz Ryos. Ej nin stzatzink Ryos scye'ju', na xansa'nche'tu' tan yi Espíritu Sant.

¹⁷ Nternin na chintzatzin tan yi inmunl yi na chintzan tan banle'n swutz Ryos tan tu' yi na wocsaj Cristo. ¹⁸ Poro quil wal jun takle'n scyeru', ma na ntin yi e'chk takle'n yi ja bnix wa'n tan porer Jesucristo. Swale' scyeru' yi ḫe'n cyocsaj yi e' yi nk'e'tz e' judiy tan yi yol yi mintxol scyetz, nin tan yi e'chk takle'n yi mimban ḫchixo'l. ¹⁹ Na ja cyocsaj yi quilol yi e'chk milawr yi bnix wa'n. Nin ja cyocsaj tan porer yi Espíritu Sant. Na ja chinxcye' tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Cristo le tnum Jerusalén jalen le yi ama'l cwent Iliria. ²⁰ Na ja injoy puntil tan xtxole'n yi balaj stziblal yi ba'n na kaclax ta'n ntin scyetz yi e' yi ntaxk cunin quibit yi na' scyetz i' yi Cristo. Na nk'e'tz wajbil tan je'n intxicbal jun ak'un yi ko cu'nak xe'tzbil tan junt. ²¹ Ja chinjom te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Yi e' yi txe'n a'lchij scyetz,
ya'stzun yi e' yi slajluchaxk yi xtxolbil ḫchiwutz.
Yi e' yi qui'c cunin mu'x stziblal na quibit,
ya'stzun yi e' yi tz'elepon chitxum tetz.”^s

Yi talol Pawl yi tz'icy'ak i' Roma tan tpone'n España

²² Ala'ix tir no'c tan xtxumle'n tan wupone'n tan chixajse'nu', poro tan paj yi latz' inwutz quinin na bixe' wa'n. ²³⁻²⁴ Poro yi jalu' ja wi't chinxcye' te intarey tc'u'l cyakil e'chk ama'l yi at tzone'j. Cha'stzun te yil txumxij tan imben'e'n España, nicy'aktz tan chixajse'nu', na ya'stzun wajbil sajle'nix tunintz. Yi nsken wi't kil kib scyuch'u', lo'k cho'cu' tan wuch'eye'n tan wupone'n jalen España.

²⁵ Poro bajx nchimben tzaj Jerusalén tan tak'le'n mu'x tal ch'eybil cyetz yi e' wajwutz yi ate'-tz. ²⁶ Na yi e' kajwutz yi najlche' tzone'j Macedonia tu Acaya ja

^p 15.10 Dt 32.43. ^q 15.11 Sal 117.1. ^r 15.12 Is 11.10. ^s 15.21 Is 52.15.

wi't txumxij cya'n tan je'n jun ofrent tetz ch'eybil cyetz e' kajwutz yi at tajwe'n scyetz, yi e' yi najlëche' Jerusalén.²⁷ Ba'n atit yi jun ajtza'kla'tz ñchiwutz cyetz, nin ba'n tzinwutz wetz, na i'tz chitz'ok'be'nt. Na yi e' kajwutz judiy chijatxnak yi cyetz chimebi'l scyetz e' yi nk'e'tz e' judiy. Yi jun mebi'l'a'tz, i'tz yi balaj stziblal. Cha'stzun te ba'n atit yil cho'c yi e' kajwutz tzone'j tan quich'eye'n yi e' kajwutz judiy tan cyetz chipu'k.²⁸ Nin yil bnix yi jun inmantara's, yil wak' cyakil yi pwok scyetz yi smolxok, kalena's tzun chimbén España nin nicy'aktz scye'ju'.²⁹ Ej nin elnak intxum tetz, yil nopen ñchixo'lu' xomok yi banl talma' Cristo swe'j.

³⁰I bin jalu' e'u' wajwutz, tan tu' yi at lok' ib skaxo'l scyuch'u' tan porer yi Espíritu Sant, nin tan tu' yi ya'stzun tajbil Kajcaw Jesucristo tan kabnol, na cu' inwutz scyeru' tan cyoque'nu' tan nachle'n Kataj swibaj.³¹ Chinache'u' Kataj swibaj, bantz qui'c tzimban ñchik'ab yi e' aj Judea yi qui na cyocsaj Cristo. Ej nin chinache'u' Kataj yi nink chitzatzin yi e' aj Jerusalén te yi mu'ñ oy yi cy'a'n wa'n yil nopen ñchixo'l.³² Ncha'tz chinache'u' Kataj swibaj yi ko ya'tz tajbil Ryos tan wupone'n scye'ju' tan katzatzine'n scyuch'u', nin tan wujewe'n nin noctz scyuch'u'.³³ I bin jalu', jun cu'n stz'a'tok Ryos ñchixo'lu', yi Ryos yi na ak'on tzatzin paz. Amén.

Yi bene'n tlol Pawl jun yos scyetz cmon creyent

16 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, quil cabej chic'u'lu' tan tak'le'n ama'l tetz kajwutz Febe, na i' jun diaconisa cwent yi cmon creyent le tnum Cencrea.² Ba'n cyak'u' posar nin ba'n cho'cu' tan ñch'eye'n i' te cyakil yi tajwe'n tetz. Chich'eyaju' bin na ya'stzun na ban i' tetz. Na na oc i' tan quich'eye'n yi e' kajwutz. Ncha'tz ocnak i' tan wuch'eye'n wetz.

³Cyal cyenu' jun yos scyetz kajwutz Priscila tu Aquila, na junit o' ak'uje't scyuch' te tak'un Cristo Jesús.⁴ Nin txant qui e' quim tan incolche'n. Cha'stzun te na che' intyoxi. Nin nk'e'tz ntin in, poro ncha'tz cyakil yi e' cmon creyent yi nk'e'tz e' judiy.⁵ Ncha'tz, cyal cyenu' jun yos scyetz cyakil yi e' kajwutz yi na chicham quib xe chica'l yi e' kajwutzta'tz. Cyal cyenu' jun yos tetz kajwutz Epeneto, na ya'stzun yi bajx creyent yi tocsaj Cristo tzone'j cwent Acaya.⁶ Ncha'tz cyal cyenu' jun yos tetz kajwutz Lu'ch yi nimix tiemp ta'n tan ak'un ñchixo'lu'.⁷ Cyale'u' jun yos scyetz e' wetz intanum yi Andrónico nin Junias, na ni'cu'n koque'n xetze' scyuch'. Wi'nin ok'le'n chiwutz cyak'un e' apostl, na bajx cyocsal cyetz Cristo tzinwutz wetz.

⁸Cyale'u' jun yos tetz Ampliato, na chin kamiw nin kib tuch' i' tk'ab Kajcaw Jesucristo.⁹ Cyale'u' jun yos tetz kajwutz Urbano, na junit o' te tak'un Cristo Jesús. Ncha'tz cyal cyenu' jun yos tetz wamiw Estaquis.¹⁰ Nin cyale'u' jun yos tetz Apeles, na tech cu'n tib na tocsaj Cristo. Ncha'tz yi e' najal Aristóbulo, cyale'u' jun yos scyetz.¹¹ Cyale'u' jun yos tetz Herodión, na katanum kib tuch'. Ncha'tz cyale'u' jun yos scyetz yi e' najal Narciso, na jun cu'n na cyocsaj Kajcaw Jesucristo.¹² Ej nin cyale'u' jun yos scyetz Trifena tu Trifosa yi na chak'uj te tak'un Kataj, tu kajwutz Pérsida yi wi'nin na ak'uj.¹³ Cyale'u' jun yos tetz kajwutz Rufo na chumbalaj creyent i'. Ncha'tz cyale'u' jun yos tetz yi txu' i', na i cu'n intxu' tane'n.¹⁴ Ncha'tz cyale'u' jun yos scyetz yi e' kajwutzel': Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, scyuch' yi e' mas kajwutz yi ate'-tz scyuch'.¹⁵ Ncha'tz tetz Filólogo, tu Julia, nin Nero, tu yi tetz tanub. Ncha'tz cyale'u' jun yos tetz Olimpas, scyuch' yi e' mas kajwutz yi ate' scyuch'.

¹⁶ Chik'ajlaj quibu' squibil quibu' kajwutz. Ej nin ncha'tz yi e' cmon creyent yi ate' tzone'j, na chitzan nin tan talche'n jun yos scyeru'!

¹⁷ Ncha'tz or quilu' yi e' yi na chixce' tan chijatxle'n cu'n yi e'chk cmon, nin tan chipo'tze'n yi e' kajwutz. Yi e'a'tz qui na chixom te yi chusu'n yi bita'nt cya'n'u!. E' xomquenchu' scye'j. ¹⁸ Na yi jun jilwutz wunaka'tz nk'e'tz cho'nk na chixcon tetz Kajcaw Jesucristo, ma na chitzan tan joyle'n yi cyetz cyajbil. Nin na chixce' tan chisuble'n yi e' kajwutz yi txe'n chiquiwix tan yi e'chk putzpuj yol yi na xcon cya'n. Na chin puntil cu'n na cyulej tan chisuble'n yi e' kajwutz. ¹⁹ Ma yi e' cyeru' kajwutz, elnak xit chitziblal' bene'n tzi'n wi munt, yi e'u' c'ulutxum. Ej nin wi'nin na chintzatzin te yi jun xtxolbila'tz. Na yi wajbil scye'ju' i'tz yi nink cho'cu' tz'aknak cu'n tan chibnol' yi e'chk takle'n balaj. Poro qui na waj yi nink cho'cu' tetz tz'aknak cu'n tan banle'n yi e'chk takle'n cachí!. ²⁰ Na kol chibanu' yi e'chk takle'n balaj tz'ocopon chan tzun Kataj Ryos, tan puch'le'n cu'n yi Bayba'n jak kukan. Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu'.

²¹ Ncha'tz kajwutz Timoteo, yi na ak'uj swuch' te tak'un Kataj, ncha'tz i' na tzan tan talche'n nin jun yos scyeru'. Nin at coboxt intanum tzone'j yi na chitzan tan talche'n nin jun yos scyeru', i'tz Lucio, Jasón, nin Sosípater.

²² Ma jalu', yi in wetz, in Tercio, in tajtz'ib Pawl tan stz'ibe'n yi carte'j. Ncha'tz in, na waj wal nin jun yos scyeru', na junit o' tk'ab Kajcaw.

²³ Ncha'tz Gayo, na tzan tan talche'n nin jun yos scyeru'. I' taw yi ca'le'j kale atine't wetz tan posari'n. Nin ncha'tz na tak' i' chiposar cyakil yi e' creyent yi na chicy'ak tzone'j. Ncha'tz ate' kajwutz Erasto yi tesorero tetz tnum, tu kajwutz Cuarto, nin na chitzan cyetz tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'.

²⁴ Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu' chicyakilu'. Amén.

Yi tk'ol Pawl k'ajsbil tetz Ryos

²⁵ Ma jalu' e'u' kajwutz, kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj Ryos, yi jun yi ba'n na xce' tan chiquiwse'n'u' te yi balaj stziblal yi na chintzanz tan talche'n nin scyeru', na i'tz yi balaj stziblal tetz Jesucristo, yi quinin clarin ñchiwutz wunak sajle'n tunintz. ²⁶ Poro yi jalu' tzan lajluchaxe'n skawutz chi alijt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Ej nin tzan lajluchaxe'n ñchiwutz cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt na ya'stzun ca'wl Kataj Ryos yi Kataj Ryos yi qui na sotz tera'tz. Nin yi tajbil i' i'tz yi nink cyocsaj cyakil wunak bantz cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl i'.

²⁷ Kak'e' bin kak'ajsbil tetz na ntin cu'n i' tz'aknak cu'n tu tajtza'kl. Tan bi' Kajcaw Jesucristo kak'e' bin k'ej i' tetz ben k'ej ben sak. Amén.

YI BAJX CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ CORINT

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I ina'tz in Pawl tu kajwutz Sóstenes. Txa'ij chint tan Ryos tetz jun apostl tetz Jesucristo, na ya'stzun tajbil i' swetz. ²Na waj wal jun xtxolbil scyeru', yi e'u' cmon yi ate'u' tk'ab Ryos, yi najlche'u' le tnum Corint. Na yi e' cyeru' xansa'n che'tu' tk'ab Cristo Jesús. Na Ryos nchimoxon tzaju' tan cyoque'nul' tk'ab i', scyuch' cyakil yi e' yi ate! bene'n tzi'n wi munt yi na chitzan tan na'wse'n yi tetz bi', na i' Ajcaw ske'lj, nin ite'n nin i' Ajcaw scye'lj. ³Tak' tzaj bin Kataj Ryos tu Jesucristo, yi banl tu yi tzatzin paz squibu', na i' Ajcaw ske'lj.

Na tyoxin Pawl tan yi banl Ryos yi at squibaj

⁴Ilenin na che' intyoxiu' tetz Kataj Ryos tan yi banl i' yi ak'ij scyeru' tan Cristo Jesús. ⁵Ntyoë tetz Kataj yi i' mmak'on wi'nin chibanlu', na ba'n na chixcye'u' tan txoli'n nin na el chitxumu' te yi xtxolbil yi na kocsaj. ⁶Na tech cu'n tib yi nchitx'ixpuju' cyajtza'klu' yi nquibitu' yi xtxolbil te yi mbi eka'n tan Cristo. ⁷Cha'stzun te at wi'nin banl Kataj squibu' te yi na chitzanu' tan ñch'iwe'n yi tulbil yi Ajcaw ske'lj, yi Jesucristo. ⁸Ej nin ñchiquiwixku' ta'n sbne' opon tunintz, bantz quil jal quilu' yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo tan pujle'n xitisya!. ⁹Na Ryos te'n e' moxon tzaju' tan cyok'bel quibu' tu yi tetz Cy'ajl, yi Jesucristo, yi kajcawil scyuch'u!. Nin tz'elepon k'ab i' te yi suki'nt ta'n sketz.

Qui'c rmeril yi tx'akaji'n kaban tk'ab Cristo

¹⁰I bin jalú!, e'u' wajwutz na cu' inwutz scyeru' tan bi' Kajcaw Jesucristo tan chixome'nul' te yi xtxolbile'lj: Qui na yub ko na jal wak' ib ñchixo'lul', nka kol jal jatxo'n ib ñchixo'lul'. Ma na chijutz'e' quibu' nin junit sban chitxumu'nul'. ¹¹Na ja wit scyetz e' tu Cloé yi at oyintzi' ñchixo'lul'.

¹²Cha'stzun te na chintzan tan talche'n nin yi xtxolbile'lj scyeru', na at e' ñchixo'lul' yi na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te Pawl." Nin at e' na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te Apolos." Nin at e' yi na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te Lu!." Ej nin at e' yi na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te Cristo."

¹³¿Poro ja ptzun cu' chijatxolu' yi cmon Cristo? Qui'c rmeril. Na qui'c rmeril yi nink kapië cu'n yi wankil Cristo skawutz. Na nk'e'tz in nchinquim swutz pasyon tetz chixelu'. Nin quinin xcon weri imbi' yi je'n a' ñchiwi'u!. ¹⁴Nin ntyoë tetz Kataj

yi qui'c nin jun scyeru' yi jak je' a' wa'n twi'. Ntina'tz e' yi je'nak a' wa'n x̄chiwi' i'tz Crispo tu Gayo.¹⁵ Poro cya'l nin jun yi nink tal yi jak je' a' twi' tan imbi'.¹⁶ Ntin lo' yi e' najal Estéfanas, je' a' wa'n x̄chiwi'. Poro tzinwutz wetz cya'l nin lo' junt yi jak je' a' wa'n twi'.¹⁷ Na nk'e'tz chakij chint tan Cristo tan je'se'n a' x̄chiwi' wunak, ma na chakij chint tan xtxole'n yi balaj stziblal.

Chin sensiy nin yi chusu'n yi nxcon tan Pawl

Ej nin yi woque'n tan xtxole'n scyeru', quinin xcon e'chk lmak yol wa'n tan jale'n weri ink'ej, ma na ja xcon e'chk yol wa'n yi chin sensiy nin, bantz qui tele'n walor yi quimichil yi ban Cristo swutz pasyon.

¹⁸ Poro x̄chiwutz yi e' yi sotzel chiwutz sbne', qui'c xac yi jun xtxolbila'tz yi mbitzuntz quime'n Cristo swutz pasyon. Ma skawutz ketz, yi ja wi't kaclax, ya'stzun yi xtxolbil kale na lajluchaxe' ti porer Ryos.¹⁹ Na tz'iba'nt cyen:

"Tzinxite' cyajtza'kl yi e' yi chin tz'aknak cu'n e' tane'n.

Nin tzimp'o'tze' chitxumu'n yi e' yi wi'nin cyajtza'kl tane'n."^a

²⁰ Poro ñna' at cyent jun yi chin tz'aknak cu'n? ñNa' at cyent jun yi at tajtza'kl tan xtxumle'n e'chk takle'n? ñNa' at cyent jun yi chin wi'tz yolo? Cya'l atit. Na swutz Kataj Ryos qui'c mu'x tal xac yi cyetz cyajtza'kl.

²¹ Na qui'c rmeril tan jale'n Ryos cyak'un wunak tan cyajtza'kl cuntu', na nk'e'ra'tz tajbil Ryos yi ya'tzk sban. Poro na che' colpij yi e' yi na k'uke' chic'u'l te yi balaj stziblal yi na katzan tan xtxole'n, yi jun balaj tziblala'tz yi qui'c xac x̄chiwutz yi e' yi tz'aknak cu'n e' tane'n x̄chiwutz.²² Na yi e' judiy, quil cyocsaj jun takle'n jalén yil chajlij jun milawr scyetz. Nin yi e' aj Grecia, quil cyocsaj jun xtxolbil yi ko qui na icy' tcy'aj yi cyetz chitxumu'n.²³ Ma yi o' ketz, yi na katxol i'tz yi quimnak Cristo swutz pasyon tetz kaxel. Poro yi na quibit yi e' judiy yi jun xtxolbila'tz, ntin na tak' chi'ch c'u'lal scyetz. Ej nin yi na quibit yi e' chitanumu', na cyal cyetz yi qui'c xac.²⁴ Poro skawutz ketz, yi o' yi txa'ij cho't tan Ryos, i'tz tan yi quimich yi mban Cristo yi na lajluchaxe' ti porer tu yi tajtza'kl Ryos. Nin qui'c na ban yi ko o' judiy, nka o' awer nak. Ntin na taj yil kocsaj cunin yi ja quim Cristo tetz kaxel.²⁵ Na yi tajtza'kl Ryos mas tz'aknak cu'n swutz yi cyajtza'kl alchok jilwutz wunak. Nin yi porer i', i'tz mas cham swutz yi cyetz chichamil.

I'tz yi sloj wunak yi na cyocsaj yi yol Ryos

²⁶ Ncha'tz wajwutz, cho'ku' tan xtxumle'n yi mbi jilwutz wunakil e'u!. Na qui'c mas chixone'nu' yi tz'aknak cu'n cyajtza'klu' tane'n x̄chiwutz wunak. Nin qui'c mas chixone'nu' yi at chik'eju' x̄chiwutz. Nin qui'c mas lmak wunak x̄chixo'l'u'.

²⁷ Na Ryos na txa'on yi e' sloj wunak tan telse'n chitx'ix yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. Nin Ryos na txa'on yi e' tal sloj wunak bantz tele'n chitx'ix yi e' yi at chik'ej.²⁸ Nin Ryos na txa'on yi e' yi qui tunin k'usij e', nin yi e' yi qui'c chixac x̄chiwutz yi e' mas wunak, tan telse'n chik'ej yi e' yi at chik'ej.²⁹ Ya'tz na tulej i' tan qui tocompone'n jun swutz i' yi na tocsaj tib nim.³⁰ Na tan tu' yi banl talma' Ryos ato' tk'ab Cristo. Nin tan tu' Cristo ja jal kajtza'kl tu kabalajil. Nin tan tu' Cristo ja kaxansij nin ja kacolpij.³¹ Cha'stzun te ba'n kaxom te yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

^a 1.19 Is 29.14.

“Ko na itaj tzitocsaj itib nim tu itajtza'kl,
ba'n tcu'n tzitocsaj itib nim tan tu' yi na el itxum tetz yi na' scyetz in,” stzun
Ryos banak cyen.^b

Yi e'chk puntil yi xcon tan Pawl tan txoli'n

2 ¹Ncha'tz yi in wetz, qui nin xcon lmak yol wa'n yi nxna'ke'n ḥchixo'l'u' tan
tx'olche'n xo'l yi tajbil Ryos. ²Na yi ntaxk nopoñ scye'ju', nsken intxum tan
qui xcone'n junt xtxolbil wa'n, ma na ntin cu'n yi mbi cu'n banak Jesucristo, nin
yi mbi tzuntz yi quime'n i' swutz pasyon. ³Ej nin yi xna'ke'n ḥchixo'l'u' ja chinxbob,
nin wi'nin inlucnewe'n ḥchiwutzu' tan paj yi chin ploj nin in tane'n tzinwutz. ⁴Ej
nin yi woque'n tan txoli'n, quinin xcon e'chk yol wa'n yi at q'uixbel tan tele'n
chitxumu' tetz. Ma na ja chinxcye' tan xtx'iixe'n chitxumu'nu' tan yi Espíritu
Sant tu yi porer Ryos. ⁵Na tan tu' porer Ryos ncyocsaju' yol i!. Nk'e'tz tan paj yi
wetz wajtza'kl nka yi chinjilon.

Yi xe' yi ḥchusu'n Pawl cho'n na saj tu Ryos

⁶Poro apart e'chk yol yi na xcon ka'n yi na ko'c tan txoli'n scyetz yi e' kajwutz
yi tz'aknak cu'n e' te yi na kocsaj, na na xcon e'chk yol ka'n yi wi'nin ajtza'kl
tc'u'l. Ej nin yi jun ajtza'kla'tz, nk'e'ltz tetz tzone'j wuxtx'otx', nka scyetz yi e'
wi'ltz ajcaw tetz tzone'j wuxtx'otx' yi sotzel chiwutz sbne'. ⁷Poro yi ajtza'kl yi
na xcon ka'n, cho'n na saj tu Ryos. Ewa'n cuntu' yi jun ajtza'kla'tz ta'n sajle'nix
tunintz, poro jalu' ja lajluchax skawutz. Nin yi na ḥchaj sketz i'tz: Yi ntaxk bnix
yi munt, txumijt cyen tan Kataj tan tk'ol kak'ej. ⁸Poro yi e' ajcawa'tz quinin puix
cya'n na yi ko ya'tz, ja klo' jal chik'ej tuch!. Ncha'tz yi jak puix cya'n, qui klo' nje'
chipajol Kajcaw swutz pasyon. ⁹Na je' tz'iba'nt cyen:

“Cya'll nin jun jak til yi e'chk takle'n balaj
yi bnixnak tan Ryos scyetz yi e' yi na chipek' te'j.
Nin cya'll nin jun bitan tetz yi ḥe'n quitane'n.
Nin cya'll nin jun najk el xtxum tetz
yi e'chk takle'na'tz yi bnixnak tan Ryos
scyetz yi e' yi na chipek' te'j.”^c

¹⁰Poro yi o' ketz, ja el katxum tetz, na Ryos nchajon sketz tan yi tetz Espíritu. Na
ajske'n cyakil yi xe' yi tajtza'kl Ryos tan yi tetz Espíritu.

¹¹Na cya'll nin jun najk el xtxum tetz yi mbi na icy' tc'u'l jun yaj, ma na ntin yi tetz
espíritu. Cha'stzun tane'n Ryos. Cya'll nin jun na el xtxum tetz yi mbi na icy' tc'u'l
i', ma na ntin yi tetz Espíritu. ¹²Poro yi o' ketz, ja kak' ama'l tetz yi Espíritu tetz
Ryos tan clarine'n yi e'chk xtxolbila'tz skawutz. Quinin kak' ama'l tetz yi espíritu
cwent tetz munt. Cha'stzun te ja wi't el katxum tetz cyakil yi xtxolbil yi ak'ijt sketz
tan Ryos. ¹³Ej nin yi na ko'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk ajtza'kla'tz, qui na xcon
cyajtza'kl wunak ka'n. Poro na xcon yi yol yi ak'ijt sketz tan yi Espíritu Sant tan
txt'olche'n xo'l yi tajbil yi Espíritu Sant scyetz yi e' yi at yi Espíritu Sant te cyalma'.

¹⁴Poro yi e' wunak yi qui'c Espíritu Ryos te cyalma', qui na cyaj yi ḥchusu'n yi
Espíritu tetz Ryos. Na ḥchiwutz cyetz, qui'c eka'n ta'n. Cha'stzun te qui'c rmeril yi
nink puix yi tajbil Ryos cya'n, na qui'c yi Espíritu Ryos at tetz cyalma'.

^b 1.31 Jr 9.23-24. ^c 2.9 Is 64.4.

¹⁵Poro yi o' yi at yi Espíritu Ryos te kalma', na kaxcye' tan ma'le'n jun ajtza'kl yi ko ba'n nka cachi'. Ma yi e' yi qui'c Espíritu Ryos te cyalma', qui na el chitxum tetz yi mbi i ila'tz tajtza'kl jun yi at Espíritu Sant te talma'. ¹⁶Bintzi yi jun yola'tz, na tz'iba'nit cyen: "Qui'c nin jun yi na el xtxum tetz yi mbi na icy' tc'u'l Kataj Ryos. Nin cya'l nin jun yi nink tz'oc tan ḥchusle'n i', na at cyakil yi ajtza'kl tuch!"^d Poro ncha'tz o' ketz jalu', at len kajtza'kl, na ak'ijt yi tajtza'kl Cristo sketz.

Yi tlol Pawl yi chicotxcal yi e' cmon creyent Corint

3 ¹Ma jalu' wajwutz na waj lwal scyeru', yi woque'n tan xtxole'n yol Kataj scyeru', ja che' inchusu' chi na che' inchus yi e' cotxcoj, yi e' yi chi ni' quitan'e'n tk'ab Cristo. ²Na ja xcon e'chk yol wa'n yi chin sensiy nin, chi na ban tc'ajle'n lech. Quinin xcon e'chk chusun wa'n yi wi'nin q'uxbel tan pujxe'n cyanu', na ntaxk el chitxumu' tetz. Ncha'tz jalu' txe'n el chitxumu' tetz. ³¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi e' cu'nu' cotxcoj? Na at xcy'aklil ḥchixo'lul'. Nin na choyintzinu' squibil quibu'. Nin at jatxo'n ib ḥchixo'lul', na yi cyajtza'klu'a'tz ni'cu'n tu cyajtza'kl yi e' mas wunak yi qui'c na cyocsaj. ⁴Chin cotxcoje't nin e'u', na at e' ḥchixo'lul' yi na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te'j Pawl." Nin at e' yi na cyal: "Cho'n xomij ketz kawi' te'j Apolos." ¿Nk'era'tz pe' chicotxcalu'?

Yi tlol Pawl yi e' bajxom e' tu' xconsbe'tz Ryos

⁵¿Mbi eka'n wa'n? ¿Nin mbi eka'n tan Apolos? Bintzi, tan o' yi ncyocswitu' yol Kataj. Poro o' tu' ḥchakum Ryos, nin aparchk len yi e'chk kamunl yi ak'ij sketz tan Kajcaw. ⁶Na yi in wetz ni'cu'n chi ink awal tetz yi ij, yi i'tz yi yol Kataj. Ma Apolos ni'cu'n chi i'-k k'a'janl tetz. Poro Ryos na ch'uysan yi ujul. Nin yi ujul i'tz yi e'u' cyeru'.

⁷Cha'stzun te, qui'c eka'n ka'n yi o' awal teri ij, tu yi o' aj k'a'janl. Qui'c ketz kak'ej, na i'tz Ryos yi na tzan tan ḥch'uyse'n yi ujul. Nin ya'stzun yi jun yi at tetz k'ej. ⁸Ej nin qui'c na ban yi ko awal jun, nka aj k'a'janl junt, na ite'n nin kamunla'tz. Poro skajunal len, stk'e' Ryos jun oy sketz. Nin xom cyen tu' te yi balajil yi kak'un. ⁹Na yi o' ketz o' tu' tak'unson Ryos te yi tak'un i'. Ma yi e' cyeru', e'u' yi tetz tujul tane'n.

Yi tlol Pawl yi ni'cu'n yi cmon creyent tu jun ca'l

Nin ncha'tz ni'cu'n e'u' tu jun ca'l Ryos yi na tzan banle'n. ¹⁰Yi in wetz, ni'cu'n in tu jun bnol ca'l, nin tan tu' banl talma' Ryos ja saj inxe'tzal yi xe' yi jun ca'l'a'tz. Poro apart yi e' yi na chitzan tan je'se'n pon yi wutz tkan. Nin sjunalen cu'n tan xtxumle'n ḥe'n sban. ¹¹Cha'stzun te qui'c rmeril tan cwe'n junt xe' tak'un junt, na ja wi't cu' yi xe'tzbil. Nin i'tz yi Jesucristo.

¹²Ej nin le wi'tzbil k'ejjal, slajluchaxk yi kak'un ko ba'n nkulej nka qui!. Slajluchaxk ko ja xcon or ka'n, nka sakal, nka balaj c'ub, nka tze', nka ch'im, nka xak xtze' tu!. ¹³Na tz'ul jun k'ej yi skajunal cu'n slajluchaxk yi ko ba'n nka ploj yi kak'un. Na xconk k'ak' tan pile'n yi kak'un. ¹⁴Nin ko quil tz'e' yi ak'un yi nje' katxicbal, sketzaj tzun jun oy. ¹⁵Poro kol tz'e' yi kak'un yi nje' katxicbal, quil ketzaj yi oy. Poro ilenin skaclaxok.

^d2.16 Is 40.13; Ro 11.34.

¹⁶ ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi chi e'u' cu'n ca'l Ryos? na cho'n najlij yi Espíritu Sant scye'ju'. ¹⁷Ej nin ko at jun yil tz'oc tan xite'n yi ca'l Ryos, Ryos te'n tz'ocpon tan xite'n i!. Na cyakil yi e'u', e'u' ca'l Ryos, nin yi ca'l Ryos chin xan nin.

Qui'c cyajtza'kl yi e' bajxom yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl

¹⁸ Quil chisub quibu!. Ko at jun ḫchixo'lu' yi na tal yi chin tz'aknak cu'n i! te e'chk takle'n tetz tzone'j wi munt, mas ba'n yi nink tocsaj tib juy tu tajtza'kl. Ko ya'tz sban, ja tzun jal yi mero tajbil i' ta'n. ¹⁹Na swutz Ryos, qui'c xac yi e'chk ajtza'kla'tz cwent tetz tzone'j wuxtx'otx', na je yol i! yi tz'iba'nt cyen: "Yi e' wunak yi le wutz cyetz cyajtza'kl yi chin tz'aknak cu'n e!', chitx'amxok cye'tz tan yi cyetz cyajtza'kla'tz yi na cyocsaj quib nim tuch!"

²⁰ Ej nin at junt xtxolbil yi na tal "Na til Kajcaw yi qui'c xac yi chitxumu'n yi e' yi chin tz'aknak cu'n e' na cyal."

²¹ Cha'stzun te, quil cyocsaj quibu' nim tan tu' yi na chixomu' te alchok aj txolinl na cyakil yi e' ajtxolinla'tz, e' cu'n chixconsbe'tzu', yi e'u' cmon creyent. ²² Mpe ik in, mpe ik Apolos, mpe ik Lu', o' len cu'n chixconsbe'tzu'. Ncha'tz cyakil yi at wi munt, at jak' chica'wlu' tane'n. Mpe ik kutz'ajbil, mpe ik quimichil, o' len cu'n ajcaw te'j. Mpe ik yi e'chk takle'n yi na kaxmay jalu', nka yi e'chk takle'n yi na xon tzaj ek ca'p, cyakil cu'n yi e'chk takle'na'tz cho'n cu'n ate' cyen jak' kaca'wl scyuch'u!. ²³ Ma yi o' ketz, yi o' creyent ato' len jak' ca'wl Cristo, nin yi Cristo cho'n at i! jak' ca'wl Kataj Ryos.

Ryos sma'lank yi cyak'un yi e' bajxom

4 ¹ Cha'stzun te, na kaj yil cyocsaju' yi o' ketz yi o' aj txolinl o' tu' xconsbe'tz nin ḫchakum Cristo. O' tu' martoma' i! tan chichusle'nu' te yi ḫhusu'n Ryos. ² Poro chin tajwe'n cunin yil ke'l cu'n te kak'un. ³ Poro kol cho'cu' tan ma'le'n wajtza'kl quil wajlaj. Nin kol cho'c yi e' mas wunak tan ma'le'n yi wajtza'kl quil wajlaj. Ncha'tz in, qui'c rmeril tan inma'lal wib tu wetz wajtza'kl. ⁴ Na tzinwutz wetz, qui'c wetz wil. Poro tan yi jun yola'tz qui na elepont yi qui'c wil. Na ntin cu'n Kajcaw na xcy'e' tan ma'le'n kajtza'kl nin tan tilwe'n yi ko at kil nka qui'c. ⁵ Cha'stzun te e'u' wajwutz, quil cho'cu' tan ma'le'n tajtza'kl jun yaj te yi ntaxk ul Kajcaw. Na yil tz'ul tzaj i!, i' lchajon cyakil yi e'chk ajtza'kl yi ewa'n cuntu' kak'un. Nin i' lchajon mbi cu'n na icy' len tkac'u!. Nin ya'stzun yil tak' Kataj Ryos kak'ej, skajunalen.

⁶ I bin jalu' wajwutz, ja kaxcon tu Apolos wa'n tetz jun elsawutzil tan ḫchajle'n scyeru' yi qui na yub yi kol cyak'u' mas k'ej jun ḫchakum Ryos swutz junt. Na ko ya'tz na chibantu' na tzun cyocsaj quibu' nim tu yi cyajtza'klu'. Quil chibenu' mas joylaj, ma na ntin chitxume'tu' yi yol yi tz'iba'nt cyen. ⁷ Poro ko at mu'x tal cyajtza'klu', ɻna' mmak'on tetz? Cotzi'n tu' ncyuleju' tetz Ryos. Ej nin ko bintzinin cotz tu' ncyuleju' yi cyajtza'klu' ɻmbi tzuntz na cyocsaj quibu' nim tuch?!

⁸ Wech le chiwutz cyeru' ja wi't jal chibalilu'. Wech, le chiwutz cyeru', e'u' balaj ajcaw. Nin qui tajwe'n yi o' ketz tane'n ḫchiwutzu'. Ej nin le wutz cyeru' cyajtza'klu', joylaj xomcho' tzaj ketz. Chumbalaj nin klo' yi ya'tz nink quitane'nu'. Chumbalaj nin klo' yi pe nink sk'il na chicawunu!. Yi ya'tzk, ja klo' wi't jal kak'ej scyuch'u!.

⁹Poro tzinwutz wetz, yi o', yi o' apostl ja ko'c tan Ryos chi quitane'n yi e' yi qui'c chixac. Ja ko'c chi quitane'n yi e' pres yi ak'ijt chicaws tan chiquime'n. O' tu' chitez'lbe'tz wunak. O' chitez'lbe'tz yi e' ángel yi ate' tcyaj'.^a

¹⁰Ncha'tz at cobox ñchixo'l yi na cyal yi qui'c nin ketz kajtza'kl tane'n tk'ab Cristo. Na chin ploj nin o' tane'n ñchiwutz. Poro yi e'u' cyeru' chin quiw nin quitane'nu' ñchiwutz. Na le wutz cyetz cyajtza'kl yi at cyeru' chik'eju', ma yi o' ketz, qui'c ketz kak'ej tane'ntz.

¹¹Poro yi o' ketz sajle'nix tunintz ja katij we'j, ja katij saktzi!. Ja katij bu'yil. Nin o' tu' chibuchbe'tz wunak. Cya'l atit ketz kaca'l. ¹²Nin ja kak'uj tan kak'ab tan joyle'n kawa!. Nin na kak'e'xij tan ak'un. Ja kajislij cya'n wunak, poro ja kajak chibani. Ja kabuchlij, poro ja icy'pon ka'n. ¹³Ja ko'c tetz chiyolbe'tz wunak, poro ja kajak cuybil chipaj. Sajle'nix tunintz o' tunin tz'is kutane'ntz ñchiwutz. Qui'c mu'ñ kaxac.

Yi tajbil Pawl i'tz tan c'ase'n cyajtza'kl yi e' aj Corint

¹⁴I bin jalu', qui na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbila'se'j ik tan telse'n chitx'ixu', ma na i'tz tan c'ase'n cyajtza'klu' tan qui chipo'te'nu!. Na e'u' inme'l incy'ajl tane'n. Chin ok'le'n nin chiwutzu' wa'n. ¹⁵Nin mpe atk lajuj mil chusul cyeru' te yi ñchusu'n Cristo, ntin in, nchin xcon tan cyocse'n'nu' tk'ab Cristo. Nin tan tu' yi mintxol yi balaj stziblal scyeru', ja cho'cu' tetz inme'l incy'ajl tane'n tk'ab Cristo.

¹⁶Ej nin cha'stzun te na cu' inwutz scyeru' yi nink chixomu' te yi wetz yi na imban. ¹⁷Nin ya'stzun xac yi bene'n inchakol Timoteo ñchixo'lu' tan talche'n scyeru' yi tajwe'n tan chixome'nu' te yi wetz yi xomchin te'j. Ba'n quibitu' yol i!, na tan in ntocswit i! Cristo. Nin wi'nin na chin tzatzin te'j, na ba'n k'uke' kac'u'l te'j. Tz'ocopon tzun i! tan na'wse'n scyeru' yi ñe'n wutane'n tk'ab Cristo. Ej nin tz'ocopon i! tan tulse'n tx'akx ñchic'u'l'u' yi inchusu'n yi walnak scyeru', yi chusu'n yi na chintzan tan xtxole'n scyetzak cyakil emon creyent, yi ate' bene'n tzi'n.

¹⁸Poro lastum yi at e' ñchixo'lu' yi na cyocsaj quib nim. Na le wutz cyetz cyajtza'kl yi qui'ct wupombil tan chixajse'nu!. ¹⁹Poro Ryos cu'n txant tan wupone'n scye'ju!. Kalena's tzun tzinma'laj cyajtza'kl yi e'a'tz yi na cyocsaj quib nim. Nk'e'l tz ik chijilon tu' tzinma'laj, ma na i yi ko na chixce' tan xtx'ixpe'n chitzumu'n yi e' wunak tan chixome'n te'j Cristo. ²⁰Na na lajluchax yi o' creyent nka qui tan yi e'chk takle'n yi na kaban, nk'e'l tz tan yi e'chk balaj yol yi na kaxconsa.

²¹Ma jalu', ñmbi'l tz na cyaju'? ñNa pe' cyaju' yil nopen ñchixo'lu' tu jun tz'u'm, nka tu imputzpal, ej nin tu lok' ib?

Tajwe'n tan cyaje'n cyen quilol yi yab ajtza'kl yi cy'a'n'e't cya'n

5 ¹Ncha'tz at stziblal yi at aj xna'ninl tu aj yajinl ñchixo'lu!. Nin na kubit yi i'tz jun jilwutz xna'ni'n yi chin juntlen nin.^b Qui nin pe' na chibani yi e' yi qui na cyocsaj yi yol Ryos. Na ja je' tuch'lel jun yaj yi txkel yi taj. ²Wech na cyalul' yi e'u' balaj, ma na ba'n tcu'n yi nink chibisunu' tan yi e'chk ila'tz yi at ñchixo'lu!. Nin jajk wi't el chilajulu' yi jun juchul ila'tz yi at ñchixo'lu!.

^a 5.1 Lv 18.8; Dt 22.22.

³Bintzi quibin ḫchixo'lu', poro na chimbisun tan yi il yi na bajij ḫchixo'lu'. Cha'stzun te, tzinwutz wetz tajwe'n tan tak'le'n caws yi jun juchul ila'tz.

⁴Ba'n bin chicham cu'n quibu' chi atin nink ḫchixo'lu', na at yi porer Kajcaw Jesucristo ḫchixo'lu'. ⁵Nin ba'n chijatxlenu' yi jun juchul ila'tz tk'ab Satanás tan toque'n tan buchle'n yi wankil i', bantz claxe'n yi talma' yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo tan pujle'n xtisya'.^f

⁶Cachi' na chibantu' yi na cyalu' yi chumbalaj nin e'u!. ¿Qui pe' na quilu', yi mu'x tx'am na ben lo'on txo'l cyakil yi k'otil pam? ⁷Quil cyen binu' yi jun yab ajtza'kla'tz yi xomche'u' te'j sajle'n tunintz. Na yi jun ajtza'kla'tz na ben lo'on chi tane'n tx'am. Na kol quil cyenu' yi jun yab ajtza'kla'tz, chocopon tzunu'-tz chi tane'n ac'aj k'ot yi qui'c mu'x tal xtx'amil. Ko ya'tz chibantu' cho'n tzun ḫchibne'u' chi yi pam yi qui'c xtx'amil yi na bajsij lak pasc.^g Tajwe'n tan cyaje'n cyen quilolu' yi e'chk yab ajtza'kla'tz na bintzinin ja wi't quim yi ketz kacne'r tetz pasc, i'tz yi Cristo.^h

⁸Cha'stzun te, chin tajwe'n cunin tan cyaje'n cyen kilol e'chk ajtza'kl cachi' tu yi e'chk takle'n cachi' yi nkaban cyen. Na yi e'chk ajtza'kla'tz, ni'cu'n tu tx'am. Kabne' bin yi kamunl swutz Ryos cyakil nin k'ej chi ya'stzunk k'ejjal pasc. Kaxconse' yi pam yi qui'c xtx'amil, yi i'tz jun jilwutz ajtza'kl yi qui'c paltil, yi jicyuch te'j.

⁹Ma jalu' benak intz'ibal scyeru' tul jun u'j tan qui't chixome'n cyenu' scye'lj yi e' aj xna'ninl nka aj yajinl. ¹⁰Poro yi na elepont inyol i'tz yi qui'c cu tan kaxome'n cyen scye'lj yi jun jilwutz wunaka'tz yi ko na cyocsaj quib creyent. Qui na jop yi e' yi qui'c na cyocsaj. Na yi ik yi qui'c cu tan kaxome'n te jun alk'om, nka jun yi na meje' swutz e'chk takle'n yi banij tu' tane'n, tajwe'n tzun klo' tan kele'n tc'u'l yi munte'j. Na chin tajwe'n cunin ka'tij ḫchixo'l yi e' wunaka'tz, na cyakil wunak ya'stzun quitane'n.

¹¹Ma jalu', tzintz'ibe' nin scyeru' yi clar cunin, qui't cyamiwi quibu' tu jun yaj yi na tocsaj tib kajwutz ko wi'tz bnol tetz, nka txkantzaj nink na taj, nka na meje' cyen swutzak e'chk takle'n yi banij quitane'n, nka aj jisonl, nka kbarel, nka alk'om. Qui't cyamiwi quibu' nin quil chiwanu' tuch!. ¹²Qui'c cu tan koque'n tan pujle'n chixo'l yi e' yi qui na cyocsaj, poro yi ketz kamunl i'tz tan pujle'n chixo'l yi e' yi na cyocsaj.

¹³Yi e' yi qui na cyocsaj, Ryos lpujun chixo'l cyera'tz. Chilajlen binu' yi jun juchul ila'tz yi at ḫchixo'lu'.

Qui na yub yi kol kab'en tan xtisya'i'n ḫchiwutz yi e' yi qui'c na cyocsaj

6 ¹I bin jalu', at e' ḫchixo'lu' yi na choyintzin squibil quib, nin na chiben ḫchiwutz yi e' yi qui na cyek ḫchi' Ryos. Qui pe' na el chitxum tetz yi wi'nin xtixntxal ko ya'tz na chibantu'? ²¿Mbi tzuntz yi qui na chibenu' ḫchiwutz kajwutz tan pujle'n chixo'lu'? ²¿Na qui pe' na el chitxumu' tetz: Yil tz'ul tzaj Kajcaw, kocopon yi o', yi xansa'ncho't tan chicawe'n yi e' mas wunak wi munt? Ej nin kol kacawun scye'lj yi e' wunaka'tz, ¿qui ptzun kaxcy'e'-tz tan pujle'n yi e'chk takle'n tal juy yi na jal skaxo'l jalu'?

³Ncha'tz ¿qui pe' na el chitxumu' tetz yi kocopon tan pujle'n chixo'l yi e' ángel? Yi ko ya'tz, ¿qui ptzun kaxcy'e'-tz tan pujle'n xo'l yi e'chk takle'n yi na jal skaxo'l ketz jalu'? ⁴¿Nxac na chibenu' ḫchiwutz yi e' yi nk'e'tz e' kajwutz?

^f5.5 2 Co 2:5-11. ^g5:7 Ex 12:15. ^h5:7 Ex 12:19, Gá 5:9.

⁵ Na chintzan tan talche'n yi xtxolbile'j scyeru' tan chitx'ixwe'nu!. ¿Qui'c pe' jun kajwutz yi ba'n xcy'e' tan pujle'n chixo'l'u? ¿Qui'c ptzun jun xchicho'l'u' yi at mu'x tajtza'kl? ⁶Poro yi na choyintzinu' squibil quibu', cho'n na chibenu' tan pujle'n xo'l xchiwutz yi e' yi qui na cyocsaj yol Kataj.

⁷Poro jun cu'n yol, tan tu' yi at e'chk oyintzi' xchicho'l'u' na xchaj yi ja wi't chitx'akxiju'. ¿Mbi tzuntz yi nink nchimuc'u' yi e'chk oyintzi' yi na bajij scye'ju'? Nin énxac qui na chitx'aju'? Ej nin ko na el majij jun takle'n scyeru', énxac qui na chimuc'u'? ⁸Poro yi e' cyeru', ntin oyintzi' na chibantu'. Nin e' te'nu' na chipo'tzaj quibu' squibil quibu'.

⁹ ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi e' aj oyintzi'inla'tz qui'c cyopombil cyera'tz te Ryos? Na yi e' wi'tz bnol tetz, scyuch' yi e' yi na chimeje' quen swutz yi e'chk takle'n yi banij tu' tane'n, scyuch' yi e' jopol wutzaj, scyuch' yi e' yaj yi na chixconsaj quib squibil quib chi na xcon jun xna'n, qui'c cyopombil cyera'tz te Ryos.

¹⁰ Ncha'tz yi e' alk'om, scyuch' yi e' txkantzaj nink na cyaj, scyuch' yi e' kbarel, scyuch' yi e' aj jisonl, scyuch' yi e' subul nak, cyakil yi e'a'tz qui'c cyopombil cyera'tz te Ryos.

¹¹ Ej nin at jujuntz xchicho'l'u' yi ya'tz banake!. Poro yi jalu', ja wi't chitx'aj quibu!. Nin ja wi't chixansiju!. Ej nin ja wi't cho'cu' chi quitane'n yi e' yi qui'ct cyetz quil. Ya'tz tzun chibantu' tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesús, nin tan yi porer yi Espíritu yi kaRyosil.

Quil kapo'tzaj kawankil na tetz Cristo

¹² Ma jalu' je junt xtxolbile'j: At e' yi na cyal yi ba'n chibantu' yi e'chk takle'n yi na cyaj. Ba'n, poro at e'chk takle'n yi qui'c xtxicabaj sketz. Ba'n lkaban yi e'chk takle'na'tz, poro yi wetz, quil wak' amal' tetz jun e'chk takle'n tan toque'n tan incawe'n.

¹³ Chi tane'n kawa!. At e' na cyal: "Yi kawa' i'tz tetz kac'u'l, nin yi kac'u'l i'tz tetz kawa!. ¿Mbi tzun kililtz te'j kol baj alchok e'chk takle'n ka'n?" che'ch. Bintzinin qui'c kil te'j, poro ilenin xitok yi kac'u'l tu kawa' tan Ryos. Poro apart yi munl yi kawankil. Na nk'era'tz xac tan xna'n'i'n nka yaji'n. Ma na i'tz tan xcone'n tetz Kajcaw. Na yi tajbil Kajcaw i'tz yil kak' kawankil tan xcone'n tetz i!. ¹⁴Nin yi i' tetz xconk tan claxe'n kawankil. Na tzantzaj tz'ocpon Ryos tan je'se'n tzaj kawankil xchicho'l alma' chi banak i' tan je'se'n tzaj yi wankil Cristo xchicho'l alma'.

¹⁵ ¿Qui ptzun na el chitxumu' tetz, yi kawankil banijt tan xcone'n tetz Cristo? Ko ya'tz i'ba'n ptzun ko lquicy'aje'l tzaju' chiwankilu' tk'ab Cristo tan bene'n cyak'olu' tk'ab jun wi'tz bnol tetz? Qui na yub. ¹⁶Na ¿qui pe' na el chitxumu' tetz, yi alchok scyetz yi na chiwitbej quib tu jun wi'tz bnol tetz, junit chiwankil na ban? na ya'stzun tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj.ⁱ ¹⁷Poro yi na tok'bej tib jun tu Cristo, junit cyajtza'kl na ban.

¹⁸ Quil cyen binu' yi yaji'n tu xna'n'i'n. Na yi e' aj yajinl, nka yi e' aj xna'ninl, e' te'n na chipo'tzan chiwankil. ¹⁹ ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi kawankil ya'stzun yi ca'lil yi Espíritu Sant yi najlij tetz kalma'? Na ak'ij sketz tan Kataj. Nin

ⁱ6.16 Gn 2:24.

nk'e'tz ketz, ma na tetz Ryos. ²⁰Na lok'ij nku'luj tan jun takle'n, yi wi'nin walor.^j Kak'e' bin kib tetz cu'n kalma' tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Ryos. Na o' cu'n tetz i!.

Yi xtxolbil tetz ok'be'n ib

7 ¹Ma jalu', swale' nin scyeru' te yi xtxolbil yi nchijaku' swetz tul yi u'j yi ulnak tink'ab. Ba'n ko quil tz'ume' jun yaj. ²Poro, tan qui juchul til ba'n tcu'n yil tz'oc txkel jun yaj nin ba'n tcu'n yil tz'oc chmil jun xna'n. ³Ba'n cyak' quib yi e' yaj tetz quixkel, nin ba'n cyak' quib yi e' xna'n tetz quichmil. ⁴Na qui na yub kol lmak xna'n yi tajbil yi chmil, nin qui na yub kol lmak jun yaj yi tajbil yi txkel. Na tetz yaj yi wankil yi txkel, nin ncha'tz tetz yi xna'n yi wankil yi chmil. ⁵Ba'n tcu'n quil chimak quib squibil quib. Ntin kol tz'oc chiyol te'j yil cho'c tan nachle'n Kataj tetz cobox k'ej. Poro yil tz'el tol yi tiemp yi mbixe' cya'n ba'n tzun quilt quib tan qui cyak'ol ama'l tetz Bayba'n tan chipitle'nin tul il. ⁶Poro yi xtxolbile'j yi na intz'ib nin scyeru' i'tz tan tak'le'n jun cyajtza'klu', nk'e'tz tan chicawen'u!. ⁷Poro le wutz wetz wajtza'kl, ba'n tcu'n klo' yi cho'nk quitane'n'u' chi wutane'n wetz. Na yi in wetz qui'c wetz wuxkel. Poro bintzinin apart len kajtza'kl yi ak'ijt tan Ryos. Apart tajtza'kl jun, nin apart tetz yi junt.

⁸Cha'stzun te tzinwutz wetz, yi axwok yi qui'c itxkel nin qui'c ichmil, ba'n tcu'n klo' yi cho'nk tzibanwok chi wutane'n wetz. ⁹Poro ko quil tzitz'aj, ba'n tcu'n tzitok'bej itib. Ba'n tcu'n yi ok'be'n ib swutz yi tu na sotz tu' ic'u!.

¹⁰Ma jalu', chin cawunk scyetz yi e' yi ja wi't cyok'bej quib. Poro nk'e'tz in chincawunk, ma na Kajcaw. Qui'c cu tan cyaje'n cyen chipaxil yi e' xna'n quichmil. ¹¹Poro kol chipax cyen yi e' xna'n quichmil, qui'c cu yil cyok'bej quib tu junt, ntin kol chimoxt quib tu cyetz quichmil. Ncha'tz yi e' yaj, qui'c cu tan cyaje'n cyen chipaxil yi quixkel.

¹²Ma jalu' katxume' yi e' mas yi umnake' te yi ntaxk cyocsaj poro nk'e'tz Kajcaw na a'llon, ma na in na chintzan tan talche'n scyeru'. Ko at jun kajwutz yi nk'e'tz creyent yi txkel, nin qui na taj xna'n yi paxe'n, ba'n tcu'n quil chijatx quib. ¹³Ncha'tz ko at jun xna'n yi nk'e'tz creyent yi chmil, nin qui na taj yaj paxe'n, ba'n tcun quil chijatx quib. ¹⁴Na ko nk'e'tz creyent yi yaj, ilenin at banl Kataj squibaj na cyok'be'n quib. Na tan tu' yi creyent yi xna'n, at banl Kataj squibaj. Ncha'tz mpe ik yi xna'n yi qui na tocsaj, stke' Kataj banl squibaj na cyok'be'n quib. Ma yi qui'k qui'c klo' banl Kataj squibaj chinitxa!. ¹⁵Poro ko na taj paxe'n yi jun yi qui na tocsaj, ba'n chipax. Ba'n scujiyi kajwutz, na cya'l na talwit yi qui'ck cu te'j. Na yi tajbil Ryos i'tz tan jale'n tzatzin paz te talma' yi creyent. ¹⁶Na qui ilij tan yi xna'n mi pe sclaxk yi chmil ta'n. Nin ncha'tz yi yaj, qui ilij ta'n mi pe sclaxk yi txkel ta'n.

¹⁷Ba'n tcu'n kaxomok quen tu' te yi ak'ij sketz skajunal tan Kajcaw. Nin kaxomok quen tu' te'j yi xe'n kutane'n yi kaje'n xtxa'ol Ryos. Ya'stzun ca'wl na wak' scyetzak cyakil yi e' cmon creyent.

¹⁸Na ko ja je' xtxa'ol Ryos jun yi banijt circuncidar, ba'n atit chi tane'n i!. Poro ko ja je' xtxa'ol Ryos junt yi qui banijt circuncidar, qui'c na ban. Qui tajwe'n tan bnol circuncidar tib. ¹⁹Na ko banij circuncidar jun, qui'c na tak' swutz Ryos. Ncha'tz ko qui banij circuncidar, qui'c na tak' swutz Ryos. Yi mas tajwe'n i'tz yil

^j6.20 1 Pe 1:19.

kaban tane'n yi e'chk ca'wl Ryos. ²⁰Kacuk cuntu'-tz chi kutane'n yi kaje'n xtxa'ol Ryos.

²¹Ncha'tz yi ko at jun yi esclaw yi je'n txa'ij tan Ryos, ba'n tcu'n quil bisun ta'n. Poro kol tz'ak'lij ama'l tetz tan tele'n liwr, ba'n tz'el liwr. ²²Na yi ko esclaw jun creyent tk'ab junt yaj yi ntaxk je' xtxa'ol Kajcaw, qui'c na ban, na yi mas tajwe'n i'tz yi ja wi't el liwr tk'ab Bayba'n tan Cristo. Ma yi e' yi nk'e'tz e' esclaw yi nje' xtxa'ol Kajcaw, at cyetz cyaw jalu', nin i'tz yi Cristo. ²³Na lok'ij nku'lij tan jun takle'n yi at wi'nin walor. Cha'stzun te qui't ko'c jak' ca'wl junt wunak tan banle'n yi tetz tajbil. ²⁴Na quib yi kutane'n yi kaje'n xtxa'ol Kataj Ryos, i nin lkabana'stz tk'ab i'.

²⁵Ma jalu' swale' jun xtxolbil scyetz yi e' yi txe'n bixe' chiyol tan cyok'bel quib. Quil wal yi Ryos mmak'on yi ca'wle'j swetz. Ma na i'tz wetz wajtza'kl cuntu'. Poro ba'n chixomu' te'j na ak'iij wajtza'kl tan Kajcaw. ²⁶Je yi wajtza'kle'j: Tan paj yi q'uixc'uj yi ato' tk'ab jalu', ba'n tcu'n quil cyok'bej quib!. ²⁷Poro yi ko at e' yi ja wi't bnix chitrat tan cyok'bel quib, ba'n tcu'n che'lk cu'n te chiyol. Poro ko at e' yi qui'c chitrat ba'n tcu'n quil chitzum yi ok'be'n ib. ²⁸Poro ko na cyaj ok'be'n ib, qui'c quil te'j. Ncha'tz yi e' xun, kol cyok'bej quib, qui'c quil te'j. Ma na ntin xchitije' q'uixc'uj. Poro yi wetz wajbil i'tz yi qui klo' chitij q'uixc'uj.

²⁹Poro e'u' wajwutz, yi mero bintzi i'tz: Yi qui'ct ampon tiemp tetz yi tulbil Jesucristo. Cha'stzun te yi e' yi at quixkel, nk'e'tz yi jalt nink quixkel cho'c tan xtxumle'n. ³⁰Ncha'tz yi e' yi na chibisun, nk'e'tz yi jalt nink bis cho'c tan xtxumle'n. Nin yi e' yi na chitzatzin, nk'e'tz yi jalt nink yi tzatzi'n cho'c tan xtxumle'n. Nin yi e' yi ja chilok' jun takle'n, nk'e'tz yi jalta'tz nink cho'c tan xtxumle'n. ³¹Na cyakil yi e' yi cho'n ajlij chic'u'l te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wi munt, ba'n tcu'n yi quil k'uke' chic'u'l te'j, na sotzok tera'tz.

³²Na yi wetz wajbil i'tz yi qui sotz chic'u'l' te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wi munt. Na yi e' yi qui'c quixkel, at mas ama'l scyetz tan chixcone'n tetz Kataj.

³³Poro yi e' yi at quixkel, at na ban cu'nt yi ntin na chitzan tan xtxumle'n yi e'chk takle'n xe chinajbil, tan tzatzine'n quixkel scye'j. ³⁴Ncha'tz tane'n jun xna'n yi at chmil. Poro yi e' yi qui'c quichmil, at mas ama'l scyetz tan chixcone'n tetz Kajcaw. Poro yi e' xna'n yi at quichmil wi'nin tajwe'n tan chibnlol scyuch'ak tan stzatzine'n quichmil scye'j.

³⁵Yi jun xtxolbila'tz yi ja wi't wal scyeru', i'tz tan tak'one'n ba'n scyeru!. Nin nk'e'tz tan cu'se'n jun pe'm xchiwutzu', na yi wetz wajbil i'tz tan chixome'nu' te yi balaj ajtza'kl bantz cyak'ol quib' tan chixcone'nu' tetz Ryos.

³⁶Ncha'tz ko at jun yaj yi le wutz yi tetz tajtza'kl cachi' na ban tan paj yi qui na cyok'bej quib tu yi trat, nin ko ja balk'ij tiemp yi xun, nin yi ko ja xtxum yi xun yi ba'n tz'oc chmil, qui'c quil te'j yi kol cyok'bej quib. ^k ³⁷Poro ko at jun yaj yi tetz cu'n talma' yil bixe' ta'n tan qui toque'n txkel, nin yi qui na cabej c'u'l i', ba'n atit. ³⁸Ba'n atit kol chume!. Poro mas balaj yi ko qui!.

³⁹Ko at chmil jun xna'n qui'c cu tan cyaje'n cyen paxil. Poro kol quim yi chmil at tzun rmeril tan bene'n stza'wel junt chmil, poro tajwe'n yi creyent. ⁴⁰Poro le wutz wetz wajtza'kl, stzatzink mas i' yi tu'k lcu' tu'-tz. Ej nin tzinwutz wetz at yi Espíritu Sant te walma!. Cha'stzun te ba'n na imban yi na wal nin yi xtxolbila'tz scyeru!.

^k7.36 At e' yi na cyal yi apart yi na elepont. Cho'n na xom te yi mbi eka'n tan jun tal yol le griego.

Po'ti'ch len jun kajwutz tan yi e'chk takle'n yi na kaban

8 ¹Ma jalu' katxume' yi junxt xtxolbil yi nchijaku' swetz te yi ko ba'n baj
 ḫchi'bel chitx'ixwatz wunak ka'n yi na ak'lilj scyetzak yi e'chk ryos yi banij
 cuntu' tane'n. Bintzinin ja pujx cyanu' yi nk'e'tz xan kol baj cyanu', poro tan tu'
 yi cyajtza'klu'a'tz, na cyocsaj quib' nim. Poro quil xcy'e' yi jun ajtza'kla'tz tan
 kaquiwse'n, ma na ntin kol kachaj yi lok' ib. ²Poro ko at jun yi le wutz yi tetz
 tajtza'kl yi at tajtza'kl, yi mero bintzi i'tz yi qui'c tajtza'kl. ³Poro ko at jun yi na
 pek' te Ryos na el xtxum Ryos tetz yi mbi na icy' tc'u'l.

⁴Katxume' bin yi ko ba'n kabajsaj yi ḫchi'bel jun tx'ixwatz yi ja oyij tetz jun
 ryos yi banij cuntu' tane'n. Bintzinin, yi o' ketz, ja el katxum tetz yi qui'c eka'n
 tan yi e'chk ryosa'tz yi banij cuntu!. Na ja el katxum tetz yi jun ntzi! Ryos at.

⁵Bintzinin wi'nin e'chk takle'n at tcyal' nin at wuxtx'otx' yi e' cu'n ryos tane'n
 ḫchiwutz wunak, na at jun c'oloj chiryosil nin jun c'oloj cyajcaw. ⁶Poro skawutz
 ketz, jun ntzi! Ryos at, i'tz yi Kataj Ryos. Ej nin i' txumul tetz cyakil, tuml yi o'
 ketz. Ncha'tz jun ntzi! Ajcaw at, i'tz Jesucristo, yi bnol tetz cyakil yi e'chk takle'n,
 tuml yi o' ketz.

⁷Poro nk'e'tz cyakil kajwutz yi at yi jun ajtza'kla'tz le chiwi', na at e' yi na
 cyocsaj yi at quil te'j kol chibajsaj yi ḫchi'bel yi e'chk tx'ixwatz'a'tz. ⁸Poro
 quil xcy'e' yi e'chk takle'n yi na kabajsaj tan tak'le'n mas kak'ej swutz Ryos.
 Iixkaj nintzunk jal mas kak'ej ta'n kol kabajsaj. Ej nin ncha'tz ko quil kabajsaj,
 quil jal kak'ej ta'n. ⁹Poro or quilu' yi cyajtza'klu', yi nk'e'tz xan yil baj yi
 chi'baja'tz cyanu'. Xconi'ch len tan chipo'tze'n yi e' yi txe'n chiquiwix. ¹⁰Na
 at lo' e' chixo'l' yi ja pujx cya'n yi qui'c quil te'j kol chibajsaj yi chi'baj yi na
 ak'lilj tetz jun ryos yi banij cuntu' tane'n. Poro kol til nin junt creyent, yi txe'n
 quiwix, yi na chitzan yi e'a'tz tan bajse'n yi jun chi'baja'tz xe ca'll jun ryos,
 qui'c pe' lquiwix c'u'l tan bajse'n mu'x tetz, mpe xank swutz i'? ¹¹Po'ti'ch len
 yi jun kajwutz'a'tz tan paj cyajtza'klu'. Wech i' jun kajwutz yi ja quim Cristo
 tan colpe'n. ¹²Ej nin kol chipo'tij yi e' kajwutz yi txe'n chiquiwix tan paj yi na
 chixom te cyeru' cyajtza'klu', i'tz jun cyektzu'. Na ja chijuchu' qui'c swutz Cristo.
¹³Cha'stzun te kol po'tij jun kajwutz tan paj yi na baj jun e'chk takle'n wa'n,
 qui'c tzun tzimbajsajtz sbne' opon tunintz, na qui na waj yi ik tan impaj yil po'tij
 jun wajwutz yi txe'n quiwix tk'ab Kataj. Cha'stzun te na inmak wib te e'chk
 takle'n'a'tz.

Na ḫchaj Pawl yi bintzinin na xom te jun ajtza'kla'tz

9 ¹Ma jalu', in apostl, nin at cu tan imbnol yi e'chk takle'n chi na chiban yi e'
 mas apostl. Na ncha'tz in, wilnak wutz Kajcaw Jesús. Nin tan in ncho'que'tu'
 tk'ab Kajcaw. ²Mpe atk e' yi na cyal yi nk'e'tz in apostl, qui'c rmeril yi ya'tzk cyal
 cyeru', na ja chincon tan Ryos tan cyocse'nu' tk'ab i!. Yi in wetz at rmeril tan
 imbnol quib yi na chiban yi e' mas apostl. Poro qui na imban.

³Cha'stzun te tzincole' wib ḫchik'ab yi e' yi na chitzan tan inyolche'n. ⁴Iixkaj qui'c
 tzunk cu tan inwane'n te yi inmuni na in apostl. ⁵Iixkaj qui'c tzunk cu tan toque'n
 wuxkel chi quitane'n yi e' mas apostl, scyuch' yi e' titz'un Kajcaw, nin chi tane'n Lu'!
⁶Nka ḫntin ptzun o' ketz tu Bernabé yi qui'k cu tan cyaje'n quen kilol yi kak'un tan
 kabene'n tan xtxole'n yol Kataj? ⁷Na qui'c nin jun yaj yi na ben tan sanlari'n yi nak

c'a'chaj tib ḫchuc. Nin cya'l atit jun yaj yi na oc tujul yi qui'k na wan te yi tak'un. Nin cya'l atit jun yi ate' wacx̄ yi qui'k na baj mu'x tetz ta'n te yi lech.

⁸Ej nin nk'e'tz ntin cyajtza'kl wunak na xcon wa'n tan xite'n chiyol yi e' contra'tz, na at xe' yi inyol le ley Moisés. ⁹Na je na tal yi ley yi tz'iba'nt cyen tan Moisés: "Qui'c cu tan toque'n jun sam te chitzi' yi e' wacx̄ yi na cho'c tan bujle'n triw." Nin nk'e'tz ntin yi e' wacx̄ na tzan Ryos tan chitxumle'n, ¹⁰ma na ncha'tz yi o' ketz yi o' yi na kak'uj te tak'un Kataj. Na kol tz'oc jun yaj tan ak'un wi tx'otx', at ḫch'iw i' te ḫchojo'n. Ncha'tz yi na oc jun tan bujle'n triw, at ḫch'iw tan cambal mu'x tetz te'j. ¹¹Ni'cu'n tzun o' ketz, na katzan tan xtxole'n yol Kataj scyeru!, ¿qui'c ptzun lo' cu tan kacambal mu'x ḫch'eybil ketz scye'ju'? At. ¹²Yi ko ak'iij chiwa' yi e' mas aj txolnil cyanu', pyor tzun klo' yi o' kestz.

Poro qui'c cunin jun tir yi jajk intz'am mu'x tal ḫch'eybil wetz scyeru!. Ma na muq'uij cuntunintz wa'n, na qui na waj yi nink makxij yi balaj stziblal tetz Cristo tan tu' yil tzintz'am e'chk ḫch'eybil wetz scye'ru!. ¹³Poro elnak chitxumu' tetz, yi e' yi na chibán chimunl le ca'l Ryos cho'n na chiwan cyera'tz te e'chk oy yi na opon cya'n wunak. Ncha'tz yi e' yi na chak'uj tan pate'n yi e'chk chitx'ixwatz wunak, na chiwan te'j.

¹⁴Ej nin talnak Kajcaw jun xtxolbil, i'tz, yi e' yi na chak'uj tan xtxole'n yi balaj stziblal, ba'n chiwantz te'j. ¹⁵Poro yi in wetz, cya'l cunin mintz'am wit jun jilwutz ch'eybil wetz. Nin qui na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j tan cyak'olu' pwok swetz. Ba'n tcu'n chinquim swutz yi nink xit yi jun tzatzin yi at swetz tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi balaj stziblal oy tu'.

¹⁶Poro ncha'tz quil wocsaj wib nim tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi jun balaj stziblala'tz, na elnak intxum tetz yi chin tajwe'n cunin tan intxolil. Lastum in ko quil tzintxol yi balaj stziblal. ¹⁷Na ik yi wajbil tu'k yi na chintzan tan xtxole'n, tzinjake' tzun klo' inchojo'ntz. Poro tan tu' yi ja chincawij tan woque'n tan xtxole'n, cha'stzun na chintzan tan banle'n tane'n. ¹⁸¿Mbi'tz inchojo'n jalu'? Yi wetz inchojo'n jalu! i'tz yi na tak' tzatzin swetz yi qui na chintzan tan jakle'n ḫch'eybil wetz yi na chintzan tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz wunak.

Ja tamiwij tib Pawl scyuch' cyakil jilwutz wunak tan chicambaje'n tetz Cristo

¹⁹Chal'stzun te, ja ne'l liwr jak' chica'wl e' wunak, poro ja no'c chi quitane'n alchok jilwutz wunak tan incambal cobox tan cyoqe'n tk'ab Cristo. ²⁰Je na wuleje'j te yi atin ḫchixo'l yi e' judiy na wocsaj wib chi quitane'n yi e' judiya'tz tan che' incambal tetz Cristo. Na te yi atin ḫchixo'l yi e' yi na chixom te yi ley Moisés qui na no'yintzin scyuch!, na na waj tan che' incambal tan chixome'n te yi balaj stziblal. ²¹Ncha'tz te yi atin ḫchixo'l yi e' yi qui na chixom te chiley yi e' judiy, ncha'tz in qui na chinxom te yi chiley yi e' judiy. Poro ilenin atin jak' ca'wl Ryos na atin jak' ca'wl Cristo. Ya'stzun na imban, na na waj yil chixom yi e' wunaka'tz te yi balaj stziblal tetz Jesucristo. ²²Ncha'tz qui na che' inxux yi e' creyent yi e' cotxcoj, na yi wajbil i'tz tan chiquiwixe'n. Na bin wocsaj wib chi quitane'n cyakil jilwutz wunak bantz chicalxe'n jujun ḫchixo'l. ²³Tzinwutz wetz, chumbalaj nin yi balaj stziblal, cha'stzun te na imban cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j, tan kaclaxe'n scyuch'u'.

Skaquiwixk tk'ab Kataj kol kamak kib te e'chk take'ni yil na xcy'e' tan po'tze'n junt

²⁴Ja wi't el chitxumu' tetz, yi cyakil yi e' yi na cho'c tan pil ib te jun ojke'l, tircu'n e' na cho'jkel, poro jun ntzi' yi na tx'acon scyetz. Ncha'tz o' ketz ba'n yi nink kabuch

kib tan katx'acone'n te yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ²⁵Cyakil yi e' yi na cyaj cho'c tan pil ib tan ojke'l, na chiq'uicy'lej quib. Ya'stzun na chiban tan chitx'acone'n, bantz jale'n chik'ej. Poro yi chik'ej yi na chicambaj i'tz tetz cobox ntzi' k'ej na sotzok tera'tz. Ma yi o' ketz yi na ko'jkel te'j, i'tz tan kacambal yi jun oy yi quil sotz.

²⁶Ma yi in wetz yi na no'jkel, ntin na chinxmayinin kale atit wupombil. I'tz te Ryos yi at tzi'n tcyal'. Ej nin je junt elsawutzile'j: Na quilu' yi na chipil quib cob yaj tan biyo'n ib tan chik'ab. Nk'e'ltz alchok tu'k na chinicy' cyent yi chik'ab, ma na, na chijoy puntil tan noje'n quen te cyuch!. Ncha'tz in na injoy puntil tan qui xtx'acone'n yi e'chk takle'n cachi' swe'j. ²⁷Yi in, na chintzan tan makle'n yi tajbil inwankil tan qui wuk'ol ama'l tetz tan banle'n yi e'chk takle'n cachi!. Na lastum tu' in yi ko in te'n tzimpo'tzaj wib. Wech na sken wi't intxol yi balaj stziblal scyetzak wunak.

**Ba'n tcu'n quil tz'el nin kalma' te yi e'chk takle'n yi
xcyek tan kapo'tze'n chi banake' yi e' aj Israel**

10 ¹Cha'stzun te, e'u' wajwutz, yi wetz wajbil i'tz yi nink chinachonu' te yi mbi banake' yi e' kamam kate' tentz. Na cyakil cu'n e' ja chixon jak' jun boc'o'j sbak!. Nin cyakil cu'n e' ja chich'le' tc'u'l yi mar. ²Nin cyakil e' e' bajij bautizar tane'n tan chichajol yi xomche' te ḥchusun Moisés. Na yi quicy'e'n tc'u'l yi mar, nin yi chixone'n jak' yi sbak!, ya'stzun chibautism bantz. ³Ej nin cyakil e', e' wan te yi waj yi tak! Kataj scyetz. ⁴Nin e' uc'a' lentz te yi a' yi ak'lilj scyetz. Na e' uc'a' len te yi a' yi eltzaj wutz c'ub. Na yi jun c'uba'tz, ya'stzun jun elsawutzil tetz Cristo. Na xomij yi porer i' scye'j. ⁵Poro ilenin at wi'nin e' yi qui nin tzatzin Ryos scye'j. Cha'stzun te e' baj cu' sotzal le ama'l tz'inunin tu'!

⁶Yi xtxolbila'se'j na xcon tan ḥchajle'n sketz yi ba'n tcu'n quil tz'el nin kalma' te yi e'chk takle'n cachi' chi banake' cyetz. ⁷Xom ninch cyajtza'klu' te yi e'chk takle'n yi banij quitan'e'n chi banake' yi e' kamam kate', na tz'iba'nt cyen: "Yi wi't chibnixe'n tan wa'a'n, ja chiban yi cyetz cyajbil swutz yi teblal yi ne'ḥ wacx." ^{+A} ⁸Ncha'tz e' oqui'chu' tan xna'n'i'n nka tan yaji'n chi banake' cyetz, na junit k'ej e' sotze'n junak ox mil chixone'n tan paj yi chijuchul quil. ⁹Ncha'tz e' oqui'chu' tan pile'n Kajcaw chi banake' cyetz na quin tech nin e', e' sotz tan lubaj. ¹⁰Nin e' oqui'chu' tan yolche'n Kajcaw chi banake' cyetz, na nin e' cu' sotzal Ryos.^m

¹¹Ej nin cyakil yi e'chk takle'n yi bajij scye'j, i'tz jun techl tetz ketz. Na yi e'chk xtxolbila'tz, tz'iba'nt cyen tetz ketz tan kabnal cwent kib. Na cyakil yi e'chk takle'n yi bnixnak sajle'n tunintz le xe'tzibil tzaj i'tz tan tak'le'n jun kajtza'kl. ¹²Cha'stzun te, or quilu', na qui cunin batz chilo'onku' yi e'u' yi na cyalu' yi chin quiw nin e'u'!

¹³Poro, yi sajle'n tunintz qui'c pilbil cyeru' yi qui'k micy'pon cyanu'. K'ukek bin chic'u'lul' te Ryos, na na el cu'n i' te tetz yol. Nin quil tak' ama'l scyeru' tetz jun pilbil cyeru' yi qui'k tz'icy'pon cyanu'. Na ko na xon tzaj jun chumam pilbil cyeru', stk'e' Ryos yi ḥch'eybil cyeru' tan chimuc'ulu'.

**E' benchu' tan wa'a'n ḥchixo'l yi e' yi na cyak' k'ej
yi e'chk chiriosil yi banij tu' tane'n**

¹⁴Cha'stzun te, yi e'u' yi ok'le'n chiwutzu' wa'n, swale' nin scyeru': E' benchu' tan wa'a'n ḥchixo'l yi e' yi na cyak' k'ej yi e'chk chiriosil yi banij tu'

^{+A} 10.7 Ex 32.6. ^l10.9 Ex 17:2-7; Nm 21:4-9. ^m 10.10 Nm 16:41-49.

tane'n. ¹⁵ Bintzi, at cyajtza'kl yi e' yi na cyal yi nk'e'tz xan. Poro cho'k binu' tan xtxumle'n yi yolej.

¹⁶ Yi na kajak yi banl Kataj tibaj yi a' yi at tul yi lak nin yi na kuc'aj len, na xchaj sketz yi junit o' tk'ab Cristo, yi jun yi sajnak kojxuj yi xch'el.

Ncha'tz, yi na kapiñ cu'n yi pam, na xchaj sketz yi junit o' tk'ab i!. Na, lo'onak yi tetz wankil tan kacolpe'n kacyakil cu'n. ¹⁷ Nin jun ntzi' pam na xcon ka'n. Ncha'tz kutane'n ketz, jun ntzi' o' mpe ala'-k kaxone'n. Na jun ntzi' pam na jatxlil skaxo'l.

¹⁸ Ncha'tz cho'ku' tan xtxumle'n yi ñe'n quitane'n yi e' aj Israel yi cho'n xomche' te yi antiw ley, yi e' cyetz ja chibajsaj yi ñchi'bel chitx'ixwatz. Nin tan tu' yi ja chibajsaj na elepong yi junit quitane'n tu yi chiRyosil.

¹⁹ Poro tan yi yola'sej qui na chintzan tan talche'n yi atk k'ej yi chitx'ixwatz tu chiryoasil yi e' wunak jalu!. Qui!. ²⁰ Na nk'e'tz cho'n na cyak' chitx'ixwatz tetz ketz kaRyosil, ma na cho'n na cyak' scyetz yi e' espíritu cwent Bayba'n. Cha'stzun te baj'i'ch ñchi'bel chitx'ixwatz cyanu', na kol baj cyanu' junit ñchibne'u' scyuch' e' espíritu cwent Bayba'na'tz.

²¹ Cha'stzun te qui'c cu tan je'n quic'ajalu' yi a' yi na xcon tan tulse'n tx'akx Kajcaw tkac'u'l, yi ko na chibenaku' tan tc'ajle'n yi xc'ala' yi na xcon tan mayse'n chic'u'l yi e'chk chiryoasil wunak. Qui'c rmeril tan chibalsalu' yi pam yi na xcon tetz jun elsaawutziil tetz yi wankil Kajcaw ko na chibenaku' tan wa'a'n kale na chitzanwit tan tak'le'n chik'ej yi e'chk ryos yi banij cuntu!. ²² ¿Qui pe' lcyakax Kajcaw skej' yi ko ya'tz na kaban? Scyakaxk. Ej nin ¿mas pe' at ketz kachamil swutz i? Qui'c rmeril.

²³ Bintzinin at cu tan kabnol alchok e'chk takle'n, poro at e'chk takle'n yi qui'c na tak' sketz. At cu tan kabnol cyakil, poro nk'e'tz cyakil e'chk takle'n na xcy'e tan kaquiwse'n. ²⁴ Qui bin chibanu' ntin yi cyeru' cyajbilu', ma na chijoye'u' puntul tan chiquiwse'n yi e' mas kajwutz.

²⁵ Cha'stzun te yi na chilok'u' chi'baj lakak carnice'r, chijaki'chu' yi ko ja xcon yi ñch'el tetz chitx'ixwatz wunak. Na ko qui na quibitu' yi ja xcon yi ñch'el tetz chitx'ixwatz wunak qui tzun ltak' bis scy eru', ²⁶ na tetz Ryos cyakil jilwutz chi'baj tu cyakil e'chk takle'n yi at wuskil. Nin quil jal kil kol baj ka'n.

²⁷ Ncha'tz kol tz'a'lchij jun wa'a'n scy eru' tan jun yi nk'e'tz creyent, qui'c na ban. Ba'n chibenu'. Nin ba'n chiwanu'-tz te yi mbi tz'ak'lilj scy eru'. Tin tu' chijaki'chu' yi ko ja xcon yi ñch'el tetz chitx'ixwatz. ²⁸ Poro ko at jun kajwutz tz'a'l'on tetz, yi ja xcon yi ñch'el tetz chitx'ixwatz, ba'n tecu'n quil chibalsaju' bantz qui cyak'olu' bis tetz yi jun kajwutzta'z. Poro elnak katxum tetz, yi tetz Ryos yi chi'baj tu cyakil yi e'chk takle'n yi at wuskil. Nin qui'c kil te'j kol baj ka'n. ²⁹ Poro ba'n tecu'n quil chibalsaju', na stk'e' bis tetz yi jun yi txe'n el xtxum mas te yol Kataj.

Poro ko at jun creyent yil sjak tzaj: "¿Nxac tzun qui'c cu tan kabalsal yi chi'baja'tz? ³⁰ ¿Mbi tzun jale't kil te'j? na ja bin katyoxin tibaj," ko chij yi juna'tz sban scy eru'. ³¹ Je bin puntilej tan stza'we'n nin tetz yaj: "Yi na kawan, nin yi na kuc'a!, nka alchok scyetz takle'nil yi na kaban, ba'n xcon ka'n tan tak'le'n k'ej Ryos."

³² Cha'stzun te quil chibanu' yi e'chk takle'n yi na tak' bis scyetz yi e' judiy. Ncha'tz quil chibanu' yi e'chk takle'n yi juntlen ñchiwutz yi e' mas wunak. Quil

chibantu' yi e'chk takle'na'tz. Na at e'chk takle'n yi na tak' bis scyetz yi e' creyent yi e' cotxcoj yi ate' ḫchixo'lu'. Quil chibantu' yi e'chk takle'na'tz.³³ Inti in wetz, ilenin na chintzan tan joyle'n puntiñ tan chimayse'n yi e' mas wunak. Qui na waj tzimban ntin yi wetz wajbil, ma na na waj yi ḫe'nk chiclax tk'ab Bayba'n.

11 ¹Chixomok binu' te yi wetz yi na imban, na na chinxom te yi mbi cu'n banak Cristo.

Yi e' xna'n yi qui na cho'c jak' ca'wl quichmil

²Ma jalu' e'u' wajwutz, ba'n na chibantu', na, na nu'l tx'akx chic'u'lu', nin na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk chusun', quib yi walnak scyerus. ³Poro na waj yil tz'el chitxumu' te yi junt xtxolbilej: Kataj Ryos i' wi' banl wi' te'j Cristo. Nin Cristo i' wi' banl wi' scye'lj yi e' yaj. Nin yi e' yaj e' wi' banl wi' scye'lj quixkel. ⁴Cha'stzun te chin tx'ixwil nin scyetz yi e' yaj yi ko qui elnak chitwi' yi na cho'c tan nachle'n Kataj, nka tan xtxole'n yi yol i'. ⁵Ncha'tz yi e' xna'n, yi na cho'c tan nachle'n Kataj, nka tan txoli'n. Chin tx'ixwil nin yi ko qui'c jun xbu'k je'nak te chiwi!. E' te'n na elsan chitx'ix. Na yi ko qui je'nak jun xbu'k te chiwi!, ni'cu'ntz yi ik elnak jukij xi'il chiwi!. ⁶Cha'stzun te ko at jun xna'n yi qui na taj tan je'n jun xbu'k te wi', ba'n tcu'n c'aple' len yi xi'il wi!. Poro ko na tx'ixwij tan tele'n c'aplu'n yi xi'il wi', ba'n tcu'n yil je' jun xbu'k te wi!.

⁷Ma yi e' yaj, qui'c cu tan je'n jun takle'n te chiwi!, na e' teblal Ryos, nin na jal k'ej Ryos cya'n. Poro yi e' xna'n na jal chik'ej yi e' yaj cya'n. ⁸Na yi bajx yaj, nk'e'tz cho'n tenle'n tzaj te jun xna'n, ma na i xna'n cho'n tenle'n tzaj te yi bajx yaj. ⁹Ncha'tz yi e' yaj, nk'e'tz banijche' tan chixcone'n scyetz yi e' xna'n, ma na e' xna'n ja chibnix tan chixcone'n nin tan quich'eye'n yi e' yaj. ¹⁰Cha'stzun te chin tajwe'n cunin yil je' jun takle'n te chiwi' yi e' xna'n tan ḫchajle'n ḫchiwutz yi e' wunak nin ḫchiwutz yi e' ángel yi e' c'ulutxum jak' ca'wl quichmil.

¹¹Poro skaxo'l ketz yi o' creyent, yi o' yi ato' tk'ab Kajcaw, nicy' nin tu' kak'ej tu kaxna'nil. Na at chik'ej yi e' xna'n nin at chik'ej yi e' yaj. At len kaxac, na junit o!. ¹²Bintzinin bajx tenle'n tzaj xna'n te yi bajx yaj. Poro jalu' cho'n na chitz'ij yi e' yaj scye'lj yi e' xna'n. Poro Ryos txumul cyen tetz cyakil yi xtxolbila'tz.

¹³Cho'k binu' tan xtxumle'n. Ba'n pe' kol tz'oc jun xna'n tan nachle'n Ryos yi ko qui je'nak jun xbu'k te wi? Qui na yub.

¹⁴Ncha'tz yi o' ketz yi o' yaj, na el katxum tetz yi qui na yub yi ko quil tz'el jak' kawi!. ¹⁵Ma yi e' xna'n, na jal cyetz chik'ej yi ko at xi'il chiwi', na ak'ij cyen xi'il chiwi' tan tewe'n mu'x te chiwankil. ¹⁶I bin jalu', ko at jun ḫchixo'lu' yi qui na taj yil xom te yi xtxolbila'se'j nin ko na taj tz'oc tan wak' ib te'j, ba'n cyalu' tetz yi ya'stzun ketz katxumu'n. Nin ncha'tz cyakil yi e' mas cmon yi xomche' te'j Ryos, ya'stzun cyetz yi na chixom te'j.

At jatxo'n ib yi na cho'c tan banle'n yi Santa Cena

¹⁷Ma jalu', qui na chintzan tan tak'le'n chik'leju' tan yi junt xtxolbilej yi swale' nin scyerus. Na qui na yub yi mbi na chibantu' yi na chicham cu'n quibu!. Wech na

ⁿ11.6 At jun chicstumbr yi e' aj Corint i'tz: Cyakil yi e' xna'n na chijop chiwi' tan "xchajle'n yi e' balaj xna'n. Poro ko na chitx'amxij tu junt yaj, na el jukij yi xi'il wi!. Ja lo' el quicy'al yi xbu'k te chiwi' na le wutz cyetz cyajtza'kl ja che'l liwr jak' ca'wl yi jun leya'tz.

i'tz klo' tan tak'one'n ba'n scyeru', poro qui!. ¹⁸Na ja wit yi tx'akaji'n na chibantu', nin bintzinin lo!. ¹⁹Cha'stzun te ja jal jatxo'n ib ñchixox'lu' poro tan yi jun xtxolbila'tz ñchilajluchaxk yi e' mero creyent yi na tzatzin Ryos scye'lj. ²⁰Nin tan tu' yi ya'tz na chibantu', nk'e'tz nin yi wa'a'n yi bixba'nt tan Kajcaw na chitzanu' tan banle'n tane'n. ²¹Na chijunalenu' na chiwanu'. Nin qui na chich'iwu' yi e' mas cyajwutzu!. Nin at e'u' yi tu na chibent quen tu' tan wa'a'n nin qui na chitxumu' yi e' yi qui'c cyetz chiwa!. Ej nin at e' ñchixox'lu' yi na oc a' ñchiwi' tan yi nim tcunin win na baj cya'n. ²²¿Mbi tzuntz qui na chiwan tzaju'-tz xe'ak chica'lu'? ¿Qui'c ptzun k'ej yi cmon tetz Ryos ñchiwutzu? Na na chitzanu' tan telse'n chitx'ix yi e' meba' yi qui'c cyetz chiwa!. Cha'stzun te qui'c rmeril tan wak'ol chik'eju' na qui na yub yi e'chk takle'na'tz yi na chibantu'.

Yi mbi eka'n tan yi Santa Cena

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³Na je puntile'j yi cyajnak talol Kajcaw swetz. Nin ite'n nin i'a'tz e' inchusnaku' te'j. Yi ak'bal yi txant tan bene'n jatxij Kajcaw Jesú, nintzun je' tcy'al yi pamtz. ²⁴Itzun yi wi't tyoñine'n tibaj, nintzun cu' piñultz, nin taltz: "Yi je'j ya'stzun yi inwankil yi slo'onk tan jale'n ibanl. Banwok tane'n chi mimbane'j, tan wule'n tx'akx tic'u'l." ²⁵Ej nin ite'n nin bana's yi chibnixe'n tan wa'a'n, nin je' tcy'al yi laktz, nin ben tlol scyetz: "Yi at tc'u'l yi lake'j, i'tz yi techl yi ja bixe' jun ac'aj trat tan Ryos tan inxch'el. Cyakil tir yil tzibanwok yi xtxolbile'j, ba'n tzitc'aje'n tan wule'n tx'akx tic'u'l," stzun Jesú bantz.

²⁶Cha'stzun te, cyakil tir yi na chibajsaju' yi pam, nin yi na quic'aje'nu' yi at tc'u'l yi lak, na tzun chitzanu'-tz tan xtxole'n yi quimichil yi wi'tz Kajcaw jalen cu'n yil tz'u'l tzaj junt tir.

Sjalok kil ko qui na pujx ka'n yi mbi eka'n tan yi Santa Cena

²⁷Cha'stzun te qui na yub yi na chibantu' yi na baj yi Santa Cena cyanu!. Na ko qui na pujx ka'n yi mbi eka'n tan yi pam, nin kol ko'c tan bajse'n, sjalok tzun kil te'j. Ncha'tz ko qui na pujx ka'n yi mbi eka'n tan yi a' yi at tul yi lak nin kol baj ka'n, sjalok kil te'j, na na tzun katzan tan telse'n k'ej yi wankil tu yi ñch'el Kajcaw.^o ²⁸Cha'stzun te, skajunal cu'n kanachonk te'j yi ko na el katxum tetz yi mbi na elepont. Ba'n tzun ko'ctz tan bajse'n yi pama'tz nin tan tc'ajle'n yi a' yi at tc'u'l yi lak. ²⁹Na yi jun yil bajsan nka lc'ajan, nin ko qui na el xtxum tetz yi mbi na elepont, cawste'n i' na tzan tan bajse'n, nin tan tc'ajle'n. Na qui na pujx ta'n yi ñe'n tane'n yi wankil Cristo.^p

³⁰Cha'stzun te at wi'nin yabi'ñ ñchixox'lu', nin at wi'nin e' yi ja wi't chiquim.

³¹Poro kol kama'laj kib yi ñe'n kutane'n, quil bajij xtisya' ske'j nin quil tak' Kajcaw kacaws. ³²Poro kol tak' Ryos kacaws i'tz tan kanuc'le'n bantz qui kabene'n tq'uixc'uj scye'lj yi e' mas wunak.

³³Cha'stzun te e'u' wajwutz, yi na chicham cu'n quibu' tan banle'n tane'n yi wa'a'n tetz Kajcaw, chich'iwe' quibu' jalen cu'n yil chimol quibu' chicyakilu!. Ej

^o11.27 Si'leju' 11:21-22; Ef 2:15-16. ^p11.29 Ncha'tz 8:12. Yi wankil Cristo i'tz yi cmon creyent. Ncha'tz na xcon yi k'otil pam (5:7) tetz jun elsawutzil yi cmon creyent. Ncha'tz na xcon junintzi'l pam (10:17) tetz jun elsawutzil yi junit o' tk'ab Cristo.

nin ko at e' yi na chiquim tan we'l ḫchixo'l u' ba'n tcu'n chiwank tzaj xe'ak chica'l tan qui tk'ol Ryos chicaws. ³⁴ Ma yi mas puntil, katx'aje' te'l yil nopen scye'ju'!

Aparchklen kamunl yi ak'ij sketz poro jun ntzi' yi ak'ol tetz

12 ¹ Ma jalu' wajwutz na waj yil tz'el chitxumu' tetz yi e'chk jilwutz ajtza'kl yi na tak' yi Espíritu Sant sketz tan xcone'n ka'n. ² Na chinachonu' te'l yi ḫe'n cu'n quitane'n u' yi ate' tzaju' tk'ab yi chiestumbru'. Nin na chinachonu' te'l yi ḫe'n cunin nchiben ticy'le'n u' tan Bayba'n ḫchiwutz yi e'chk takle'n yi banij cuntu' yi qui na chijilon. ³ Poro yi jalu', swale' nin scyeru' yi xtxolbile'l. Yi e' yi na chijison te'l Jesú, ya'stzun yi e' yi qui'c Espíritu Sant tetz cyalma!. Poro yi e' yi tetz cu'n cyalma' na cyal: "Yi Jesú, i' cu'n i' Ajcaw swe'l," itzun e'a's yi at yi Espíritu Sant tetz cyalma'.

⁴ I bin jalu' at wi'nin jilwutz kamunl yi ak'ij len sketz. Poro jun ntzi' ak'ol tetz, nin i'tz yi Espíritu Sant. ⁵ Ej nin at wi'nin jilwutz puntil tan kaxcone'n, poro jun ntzi' Ajcaw ske'l. ⁶ Nin at wi'nin jilwutz kamunl yi ak'ij len sketz tan kaRyosil nin nk'e'tz junt txumul tetz.

⁷ Ncha'tz ak'ij len kamunl tan yi Espíritu Sant tan jalse'n chibani cyakil cmon. ⁸ Na at jujun yi ak'ijt cyajta'kl tan yi Espíritu Sant tan puje'l xo'l jun xtxolbil. Nin at jujunt yi na el chitxum tetz yi e'chk xtxolbil yi at tul yol Kataj yi at q'uixbel nin na chixcy'e' tan chichusle'n yi e' mas te'l, poro i'tz tan porer yi Espíritu Sant. ⁹ Ncha'tz at jujunt yi nternin k'uklij chic'u'l te yol Ryos, poro i yi Espíritu Sant ak'ol te yi jun ajtza'kla'tz scyetz. Ncha'tz at jujunt yi na chixcy'e' tan tulse'n yos tu jun yabi'x, poro ite'n nin yi Espíritu Sant ak'ol tetz yi jun porera'tz scyetz. ¹⁰ Ej nin at jujunt yi ba'n na chibani e'chk milawr, poro tan tu' yi porer yi Espíritu Sant. Ej nin at jujunt yi chin list nin e' tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj, poro tan tu' yi porer yi Espíritu Sant. Nin at jujunt yi na chixcy'e' tan tele'n chitxum tetz yi ko i'tz yi Espíritu Ryos nka jun espíritu cwent Bayba'n yi na tzan tan pitle'n nin jun yaj. Ej nin at jujun yi at na ban cu'n na xcon chitzil tak'un yi Espíritu Sant tan yolche'n junt jilwutz yol yi qui na a'w cyak'un. Nin at e' yi ba'n chixcy'e' tan xtx'ixpe'n e'chk yola'tz le cyetz chiyol. Poro i'tz tan tu' porer yi Espíritu Sant. ¹¹ Na cyakil yi e'chk jilwutz ajtza'kla'tz, ite'n nin Espíritu Sant ak'ol tetz. Nin jatxijt len sketz quib yi tajbil i'.

Yi o' ketz yi o' creyent o' wankil Cristo tane'n

¹² Yi wankil jun yaj jun ntzi' tane'n, poro ala' len cu'n wekl. Cha'stzun kutane'n yi o' creyent. Junit kutane'n tk'ab Cristo. ¹³ Na yi kabaje'n bautizar, junit k'u'l o' nkaban. Nin ite'n nin Espíritu yi nko'csan jak' ca'wl. Ma jalu' junit k'u'l o'. Qui'c na ban mpe o'-k judiy nka qui'. Qui'c na ban yi ko o' esclaw nka qui'.

¹⁴ Cho'n kutane'n ketz yi o' creyent chi tane'n wankil jun yaj. Nk'e'tz yi jun ntzi'-k wekl yi wankil, ma na ala' len cu'n wekl tane'n poro junit i!. Ni'cu'n tzun kutane'n ketz tk'ab Cristo junit o!. ¹⁵ Na qui'c rmeril yi nink tal tkan jun yaj: "Tan tu' yi nk'e'tz in yi k'ab, nk'e'tz in tetz yi wankil yaj." Qui'c rmeril yi nink tal yi jun xtxolbila'tz, na ite'n nin wankil yaja'tz yi tkan. ¹⁶ Ncha'tz yi nink tal yi ḫchin jun yaj: "Tan tu' yi nk'e'tz in yi wutz, nk'e'tz in tetz yi wankil." Qui'c rmeril, na ite'n nin wankil yaja'tz. ¹⁷ Na yi wutzaj cu'nk cyakil yi kawankil, clok tzun ka'chintz, nin ḫe'n kubit jun yol? Nin yi ḫchimbaj cu'nk cyakil yi kawankil,

člok tzun kaju'-tz, nin ḫe'n kasakon? ¹⁸ Ma na qui'. Na Ryos txumun cyen tetz cyakil jilwutz kawekl. Nin i' bixban cyen kale tajwe'ne't e'chk wekla'tz. ¹⁹ Yi june'nk wekl tane'n yi kawankil, ḫna' tzun atit yi mas wekl kawankiltz? ²⁰ Poro yi kawankil, ala' len cu'n wekl, poro junit tane'n.

²¹ Qui'c rmeril yi nink tal kawutz tetz kak'ab: "Qui'c axac swetz." Ncha'tz qui'c rmeril yi nink tal kawi' tetz kukan: "Qui'c axac swetz." Qui'c rmeril. ²² Na yi e'chk kawekl yi i cu'n qui'c xac tane'ntz, ya'stun yi mas tajwe'n. ²³ Nin ya'stun yi at k'ej. Ncha'tz yi e'chk kawekl yi na katx'ixwij ta'n, i tzun i'a'tz yi wekij mas ka'n. ²⁴ Poro yi mero bintzi i'tz, Ryos bnol tetz cyakil kawankil. Nin ja tak' i' mas k'ej yi e'chk kawekl yi qui'c mas k'ej tane'n. ²⁵ Yi tajbil Ryos te e'chk wekl kawankil i'tz tan quich'eyal quib squibil quib. Nk'e'tz tajbil i' tan chijatxol quib yi e'chk wekl kawankil. ²⁶ Cha'stun te ko at jun kawekl yi na yobtij, tircu'n tzun kawankil na bisuntz ta'n. Nin ko at jun kawekl yi na jal k'ej, tircu'n tzun yi e' mas kawekl na chitzatzintz te'j.

²⁷ Yi xe' yi xtxolbila'sel'j yi nwäl scyeru' i'tz: Yi o' ketz, yi o' creyent, o' wankil Cristo tane'n. Nin cyakil o', o' len jun wekl i'. ²⁸ At e' skaxo'l yi bixba'nche't tan Ryos tan chixcone'n tetz apostl. Ej nin at e' yi bixba'nche't tan xtxole'n yi yol Ryos, nin at e' yi bixba'nche't tan chichusle'n wunak. Ej nin ncha'tz at e' yi ba'n na chibán milawr. Ej nin at e' yi ba'n na ul yos cya'n tu yabi'x. Ej nin at e' yi list e' tan ḫch'eye'n junt. Ej nin at e' yi at cyajtza'kl tan cawu'n. Ej nin at e' yi at na ban cu'nt na xcon chitzi' tak'un yi Espíritu Sant tan yolche'n junt jilwutz yol, yi qui na pujsx cyak'un.

²⁹ Poro nk'e'tz o' len apostl. Ej nin nk'e'tz o' len aj txolinl, nin nk'e'tz o' len aj chusunl. Nin nk'e'tz cyakil cu'n o' na kaban e'chk milawr. ³⁰ Nin nk'e'tz cyakil o' ak'iij len porer sketz tan chitz'aque'n yabi'x. Nk'e'tz cyakil o' yi na xcon katzi' tak'un yi Espíritu Sant tan yolche'n junt jilwutz yol yi qui na pujsx ka'n. Ncha'tz nk'e'tz cyakil o' yi ba'n na a'w xtx'ixpe'n yi jun jilwutz yola'tz ka'n. ³¹ Ma jalu', xo'l yi jun c'oloj kamunla'tz, chijoye'u' yi cyeru' cyajbilu' yi mas balaj tcu'n ḫchiwutzu'.

Poro yi in wetz, na waj wal scyeru' yi xtxolbil yi mas balaj tcu'n.

Yi lok' ib

13 ¹ Ma jalu' je bin yi xtxolbil yi mas balaj, i'tz yi lok' ib. Na ko chumbalaj nin kajilon, mpe ik chitane'n chijilon yi e' ángel, qui'c na tak' sketz yi ko qui'c lok' ib skuch!. Ncha'tz ko qui'c lok' ib skuch!, ni'cu'n tzun o'-tz tu jun ch'ich' yi wi'nin na txajcan, nka tu e'chk wot yi na towne!. ² Ncha'tz mpe chumbalaj nink na katxolin, qui'c na tak' sketz ko qui'c lok' ib skuch!. Nin ko na el katxum tetz cyakil e'chk chusu'n, nin cyakil e'chk ajtza'kl, qui'c na tak' sketz ko qui'c lok' ib skuch!. Ncha'tz mpe nink kaxcy'e tan xtx'ixpe'n luwaril jun ju'wtz tan tu' yi cho'n k'uklij kac'u'l te Ryos, qui'c na tak' sketz ko qui'c lok' ib skuch!. ³ Ncha'tz mpe nink kajatz nin cyakil kamebi'l tan chic'a'che'n yi e' meba', qui'c ltak' sketz ko qui'c lok' ib skuch!. Ncha'tz mpe nink kak' kawankil scyetz yi e' kacontr tan chipatil, qui'c ltak' sketz ko qui'c lok' ib skuch!.

⁴ Poro ko at lok' ib skuch!, at tzun kapasens. Nin ko at lok' ib skuch' balaj tzun o'-tz. Ko at lok' ib skuch' quil tz'el kalma' te e'chk takle'n yi at tk'ab junt yi na tak' chi'ch c'u'lal sketz. Ncha'tz qui kocsaj kib nim tu kajilon. Nin ko at lok' ib

skuch', quil kocsaj kib nim tu kajtza'kl. ⁵Nin ko at lok' ib skuch', quil kajoy ntin yi ketz kajbil, ma na i yi tajbil yi kuch'. Nin ko at lok' ib skuch' qui'c kamacle'n. Nin qui na kawnaj cu'n yi chi'ch c'u'lal tetz kalma'. ⁶Nin qui na tzatzin kalma' te jun takle'n cachl' yi na bajij te junt, poro ilenin na katzatzin te yi e'chk takle'n balaj yi na bajij te junt. ⁷Na ko at lok' ib skuch', cyakil cunin tzun muq'uijtz ka'n. Nin ilenin na kocsaj yi at balajil junt. Ncha'tz ilenin at kach'iw yi slajluchaxk yi balajil jun skawutz. Nin na icy'pon cyakil yi e'chk takle'n cachl' ka'n.

⁸Yi lok' ib quil sotz. Poro yi xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Espíritu Sant, sotzok tera'tz. Ej ncha'tz yi yolche'n junt jilwutz yol tan porer yi Espíritu Sant, sotzok tera'tz. Ej nin ncha'tz yi pujle'n xo'l e'chk xtxolbil sotzok tera'tz. ⁹Poro qui'c nin jun yi at tajtza'kl jal' yi tz'aknak cu'nk. Nin qui'c nin jun xtxolbil yi na katxol jal' yi tz'aknak cu'nk. ¹⁰Poro tzantzaj yil jal kajtza'kl yi tz'aknak cu'n, sotzok cyakil yi e'chk ajtza'kl'a'tz yi nk'e'ltz tz'aknak cu'n.

¹¹Na je jun el sawutzile'l: Yi in tzaj nitxa' ja chinjilon chi na jilon jun nitxa!. Nin yi in tzaj nitxa', cho'n nin wajtza'kl chi tajtza'kl jun nitxa'. Poro yi tijine'n inc'u'l, nintzun cyaj wilol yi tajtza'kl jun nitxa'.

¹²Ncha'tz yi kajtza'kl jal', ni'cu'n chi yi na kaxmay nin yi kayubil tul jun spej yi maymuj. Poro tzantzaj slajluchaxk cyakil e'chk takle'n skawutz na yi jal' noque'n nin pujx ka'n. Poro tzantzaj cyakil cu'n spujxok kak'un, chi na el xtxum Ryos sketz jal'. ¹³Poro at ox ajtza'kl yi quil sotz tetz ben k'ej ben sak. Tajwe'n tan k'ukewe'n kac'u'l te Kataj Ryos. Tajwe'n yi ilenin at kach'iw te i!. Nin tajwe'n yil kalok' kib skibil kib. Poro yi mas tajwe'n te yi ox xtxolbila'tz, i'tz yi lok' ib.

Mas balaj yi xtx'olche'n xo'l yol Kataj swutz yolche'n junt jilwutz yol

14 ¹I bin jal' chilok'e' bin quibu' squibil quibu'. Nin chijoye'u' puntil tan chicambalu' yi e'chk ajtza'kl yi na tak' yi Espíritu Sant sketz. Poro yi ajtza'kl yi mas balaj yi at rmeril tan chicambalu' i'tz yi xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Espíritu Sant. ²Na ko at jun yi na jilon le junt jilwutz yol, cya'l jun na el xtxum tetz. Na nk'e'ltz cho'n na jilon nin scyetz wunak, ma na ntin Ryos na bitan tetz. Bintzi tan porer yi Espíritu Sant na jilone't yaj, poro qui na el chitxum wunak tetz yi mbi na tzan tan yolche'n. ³Poro yi e' yi na cho'c tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Espíritu Sant na tzun chixye' cyetz tan chiquiwse'n nin tan chimayse'n yi e' cmon creyent. ⁴Poro alchok scyetz yi na jilon le junt jilwutz yol, yi cya'l jun na el xtxum tetz, xchuc cuntu' i' te'l. Poro yi e' yi na chitxol yi yol Kataj tan porer yi Espíritu Sant, na tzun chitzan cyera'tz tan chiquiwse'n yi e' cmon creyent. ⁵Ba'n atit yi nink cho'c lenu' tan yolche'n e'chk jilwutz yol tan porer yi Espíritu Sant. Poro yi mero wajbil scye'ju' i'tz yi nink cho'c lenu' tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj le cyeru' chiyolu' tan porer yi Espíritu Sant. Na mas balaj tcu'n yi e' yi na chitxol yi yol Kataj swutz yi e' yi na chiyol e'chk jilwutz yol yi cya'l jun na el xtxum tetz. Na yi ko ya'tz quil chiquiwix yi cmon creyent cya'n. Na ntin chiquiwix kol cho'c tan xtx'ixpe'n le chiyol yi e' yi na chitzan tan tbite'n.

⁶Ma jal' bin wajwutz ɔmbil tak' scyeru' yi nink nopen tan yolche'n e'chk jilwutz yol xchixo'l' yi qui na el chitxumu' tetz? Qui'c ltak' scyeru' na quil tz'e'l chitxumu' tetz. Ma na tz'ak'onk ba'n scyeru' kol no'c tan xtx'olche'n xo'l jun xtxolbil yi nɔchaj Ryos swetz nka kol wal jun ajtza'kl yi bintzinin tetz. Na qui'c

tak' scyeru' yi ko quil tzintx'ol xo'l yi yol Kataj, nka ko quil tzintx'ol xo'l jun chusu'n yi ak'ijt swetz tan Ryos.

⁷Ej nin je jun elsaawutzile': At wi'nin e'chk takle'n chi tane'n jun su' nka jun quitar yi ba'n na tzlincan poro ko qui'c xtxolbil yi kulil yi son yi na tzan  xe'n tz'e'l katxum tetz mbi sonil? ⁸Ni'cu'n chi tane'n yi chun yi na xcon cyak'un e' sanlar. Yi ko qui'c kulil yi wi' yi chun yi na tzan  xe'n tz'e'l chitxum yi e' sanlar tetz yi ko tajwe'n chibanc list quib tan oyintzi? ⁹Ncha'tz bin e'u' ko cya'll na el xtxum te chiyolu',  xe'n tzun tz'e'l chitxum tetz yi mbi na chitzanu' tan yolche'n? Na cyeke'k tu' na icy'an nin chiyolu'. ¹⁰Bintzi at wi'nin jilwutz yol wi munt, nin qui'c nin jun yi qui'ck xtxolbil. ¹¹Poro ko qui na el intxumtz tetz, in bin awer naka'tz swutz yi taw yi jun yola'tz. Nin ncha'tz i!, i' awer nak tane'n tzinwutz wetz. ¹²Cha'stzun te e'u' wajwutz, tan tu' yi na el cyalma'u' te yi e'chk ajtza'kl yi na tak' yi Esp ritu Sant sketz, chijoye'u' bin yi e'chk ajtza'kl yi na xcon tan chiquiwse'n yi cmon creyent.

¹³Cha'stzun te ko at jun  chixole'u' yi na jilon le junt jilwutz yol tan porer yi Esp ritu Sant, ba'n tzun sjak i'  ch'eybil tetz tetz Ryos tan xtx'ixpe'n le chiyol yi e' mas creyent. ¹⁴Ej nin kol no'c tan nachle'n Kataj le junt jilwutz yol yi qui na el intxum tetz, na tzun chintzan tan nachle'n Kataj tan porer yi Esp ritu Sant, poro yi wetz wajtza'kl qui na el xtxum tetz yi mbi lo' na inyolbej. ¹⁵ Mbi tzun kabantz? Ba'n atit kol kanach Kataj le junt jilwutz yol tan porer yi Esp ritu Sant, poro ncha'tz tajwe'n yil kanach Kataj tan kajtza'kl tan tele'n katxum tetz yi mbi na kayol. Ba'n kabitzin le junt jilwutz yol tan porer yi Esp ritu Sant, poro ncha'tz tajwe'n kabitzin tan kajtza'kl tan tele'n katxum tetz yi mbi i il na kabitzij. ¹⁶Na ko ntin na chitzanu' tan tak'le'n chik'ajsbil' tetz Kataj le junt jilwutz yol  xe'n'l pujx cya'n yi e' mas kajwutz? nin  xe'n tzun lcyal "Am n" ko qui na el chitxum te yi yol yi na xcon cyanu'? ¹⁷Bintzinin ba'n atit yi na chityo inu' le junt jilwutz yol yi cya'l na el xtxum tetz, poro  xe'n chiquiwix yi e' mas cyanu'? ¹⁸Ntyo  tetz Ryos yi ba'n na xcon intzi' tan yi Esp ritu Sant tan yolche'n junt jilwutz yol yi cya'l na el xtxum tetz. Ej nin mas na imban yi je'j  chiwutz cyeru'. ¹⁹Poro yi na no'c tan  chusle'n jun cmon creyent, mas ba'n tcu'n yi o' ntzi' tkan yol xcon wa'n yi at xtxolbil swutz lajuj mil yol yi quil pujx cya'n.

²⁰Ma jalu' e'u' wajwutz nk'e'tz bin e'u' nitxa!. Chitxumi'chu' yi tajtza'kl jun nitxa!. Poro ba'n cyocsaj quibu' chi tane'n jun nitxa' yi qui na tzan tan xtxumle'n e'chk ajtza'kl cach'i!. Cho'ku' bin tz'aknak cu'n tu chitxumu'n'! ²¹Na at jun xtxolbil le yol Kataj yi tz'iba'nt cyen: "Chin jilonk scyetz yi e' wunakej tan junt jilwutz yol, nin tan chitz'i' yi e' awer nak. Poro qui'c ltak' na quil cyocsaj." ²²Yi xtxolbila'tz na  chaj sketz yi qui'c na tak' yolche'n junt jilwutz yol scyetz yi e' creyent. Poro ba'n xcon tan c'ase'n cyajtza'kl yi e' yi qui na cyocsaj. Poro yi tajwe'n scyetz yi e' cmon creyent i'tz yi xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Esp ritu Sant. Mpe qui'k pujx mas cyak'un yi e' yi qui na cyocsaj.

²³Cha'stzun te, ko ilenin na chitzanu' tan yolche'n e'chk jilwutz yol yi cya'l na el xtxum tetz, chelpon yab wunak scye'ju!. Nin kol chocopon kale chichamone't quibu', scyale' yi e'u' yab. ²⁴Poro yi nink cho'c lenu' tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Esp ritu Sant tz'elepon chitxum tetz yi e' juchul il. Ej nin qui cunin batz chibisok ta'n. ²⁵Nin chinachonk te e'chk ajtza'kl cach'i' yi cy'a'n cya'n. Nin  chimejba'e' quib swutz Ryos tan c'u'laje'n i!. Na kol quibit jun yol yi at xtxolbil tz'elepon chitxum tetz yi bintzinin at porer Ryos  chixole'u'!

Tajwe'n yi xtxolbil cu'n kulej kamunl

²⁶ Cha'stzun te e'u' wajwutz, yi na chicham cu'n quib', ba'n ko cy'a'n len jujun bitz cyanu'. Nin ba'n ko cy'a'n len jujun chusu'n cyanu'. Ko at jun yi ja el xtxum tetz jun xtxolbil le yol Kataj ba'n xtxol i'. Ko at jun yil syol junt jilwutz yol tan porer yi Espíritu Sant, tajwe'n tan xtx'ixpe'n le cyeru' chiyolu'. Cyakil yi xtxolbile'j xconk tan chiquiwe'n yi cmon. ²⁷Ko at e' yi na cyaj chijilon le junt jilwutz yol ba'n atit, poro tajwe'n ntin chijilon cob nka ox. Ej nin nk'e'tz junit tir chijilon yi oxa'tz. Nin kol jilon jun le junt jilwutz yol yi cya'l na el xtxum tetz, tajwe'n cunin tan toque'n junt tan xtx'ixpe'n le cyeru' chiyolu'. ²⁸Na yi ko qui'c jun tan xtx'ixpe'n yi jun jilwutz yola'tz, ba'n tcu'n tzun quil chijilontz ḫchixo'l cmon, ma na chichuc cuntu' tu Ryos. ²⁹Nin ncha'tz yi e' aj txolnl, ba'n tcu'n ko ntin cob nka ox chijilon. Ma yi e' mas ba'n tzun cho'ctz tan tbite'n chiyol. ³⁰Poro ko at jun yi na ḫchaj Kataj jun ac'aj xtxolbil tetz, ba'n tak' yi jun yi na jilon ama'l tetz tan yol. ³¹Na ba'n cho'c len yi e' aj txolnl tan txoli'n, poro chijunalen cu'n. Tz'elepon tzun chitxum cyakil yi cmon tetz yi ḫchusu'n, nin ḫchiquiwixk ta'n. ³²Na jun aj txolnl yi bintzinin i' tetz Ryos na mak tib te yi yol yi na jilon. ³³Xtxolbil cu'n bin lkulej kamunl na qui na pek' Ryos te jun kamunl yi qui'c xtxolbil.

³⁴I bin jalu', qui na yub yi ko tu nin na chijilon tu' yi e' xna'n le ca'l Ryos. Na nk'e'tz na chiban yi e' mas cmon creyent. Na qui na yub ko tu na chijilon tu' yi e' xna'n te yi ate' le ca'l Ryos. Ma na tajwe'n tan cyoqe'n c'ulutxum jak' ca'wl quichmil chi tz'iba'nt cyen le ley Moisés.^a ³⁵Poro ko at jun xtxolbil yi na cyaj tz'el chitxum tetz, ba'n tcu'n chijke' scyetz quichmil xe chica'l. Na qui na yub yi na chijilon e' xna'n le ca'l Ryos.

³⁶Quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu' na nk'e'tz cho'n xe'tle'n yi yol Kataj ḫchixo'l u'. Nin nk'e'tz ntin tetz cyeru' yi ak'l e't yol Kataj. ³⁷Ej nin ko at e' ḫchixo'l u' yi at cyajtza'kl nin yi nojnak cyalma' tan yi Espíritu Sant, scyak'e' k'ej yi xtxolbila'sej, na na el chitxum tetz yi i'tz yi ca'wl Kataj yi na chintzan tan talche'n nin scyeru'. ³⁸Poro ko at jun yi qui na taj yil xom te yi xtxolbila'sej, cyajk tu' i'-tz tu yi tetz tajtza'kl.

³⁹Cha'stzun te e'u' wajwutz, chijoye'u' puntil tan xtx'olche'n xo'l yi yol Kataj tan porer yi Espíritu Sant. Nin chimaki'chu' yi e' yi na xcon chitz'i tan yi Espíritu Sant tan yolche'n junt jilwutz yol. ⁴⁰Poro tajwe'n yi puntil cu'n sban cyakil chimunlu'. Tajwe'n yi xtxolbil cu'n quileju'.

Yi titz'e'n junt tir Cristo

15 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, na waj no'c tan c'ase'n cyajtza'klu' te yi balaj stziblal yi ja wi't intxol scyeru', yi ja wi't cyocsaju', yi xomche'u' te'j. ²Ya'stzun yi balaj stziblal yi ḫchiclawku' ta'n yi ko bintzinin na cyocsaj cuninu' yi xtxolbil yi intxolnak scyeru'.

³Bajx cunin e' inchusulu' te yi wetz yi chusij chint te'j, i'tz: Yi ja quim Cristo tan ḫchojle'n kil, quib yi tz'iba'nt cyen. ⁴Nin ja mukxij i', poro le toxi'n k'ej ja itz'ij junt tir ḫchixo'l alma' nin ja el cu'n te'j quib yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj.

^a14.34 Gn 3:16.

⁵Ej nin ja ḫchaj tib i' swutz Céfas. Nin yi tele'n tiemp, ḫchaj tibtz ḫchiwutz yi e' mas apostl. ⁶Ej nin at junt tir, yi ḫchaj tib ḫchiwutz mas o' ciente kajwutz te yi chichamo'n quib. Nin at wi'nin e' itz'e' jalu!. Ncha'tz at e' yi ten chiquim. ⁷Nin yi tele'n tiemp ja ḫchaj tib i' swutz Jacow. Nin ḫchiwutz cyakil yi e' apostl.

⁸Ej nin wi'tzbil tlen ja ḫchaj tib tzinwutz wetz. Poro yi ḫchajol tib, nsken balk'iij tiemp. ⁹Cha'stun te, qui'c mas wetz ink'ej ḫchiwutz yi e' mas apostl, na qui'c inxac tan woque'n tetz apostl. Na no'cnakin tan chibuchle'n yi e' creyent. ¹⁰Poro ntyo'x tetz Ryos tan yi banl talma' i' yi ja no'c tetz apostl. Nin ja jamelan cu'n yi banl talma' i', na mas na nak'uj wetz ḫchiwutz yi e' mas. Poro nk'e'tz yi ink na nak'uj ma na i'tz yi porer Kataj. ¹¹Qui'c na ban, mpe ink na chintzan tan txoli'n nka yi e' mas apostl, na ite'n nin xtxolbila'tz na katxol scyuch!. Nin ite'n nin xtxolbila'tz yi na cyocsaju!.

Yi e' alma' chitz'ok junt tir

¹²Ma jalu' na tzun katzan tan xtxole'n yi itz'nak junt tir Cristo ḫchixo'l alma'. Poro ko ya'tz na kaban, ɿmbi tzuntz na cyalwit cobox ḫchixo'l'u', yi qui'c itz'e'n junt tir ḫchixo'l alma'? ¹³Na yi qui'k itz'e'n junt tir, qui tzun klo' itz'nak Cristo. ¹⁴Nin yi qui'k itz'nak i' ḫchixo'l alma', qui'c tzun klo' xac yi na katzan tan xtxole'n, nin qui'c klo' na tak' scyeru' yi na cyocsaju' kayol. ¹⁵Ncha'tz yi qui'k itz'nak Cristo, o' bin klo' la'ja'tz tu kayol na na katzan tan talche'n yi Ryos nje'san tzaj Cristo ḫchixo'l alma'.

¹⁶Ncha'tz yi qui'k itz'e'n junt tir qui bin klo' itz'nak Crista'tz. ¹⁷Nin yi qui'k itz'nak i' qui'c klo' na tak' yi na kocsaj. Iixin klo' ato'-tz tk'ab kil. ¹⁸Ncha'tz klo' yi e', yi quimnake't tk'ab Cristo, sotzel klo' chiwutz. ¹⁹Na yi ntink at kach'iw te Cristo tul yi tiemp yi ak'ij sketz tzone'j wuxtx'otx!, lastum tzun klo' o'-tz, na sotzel klo' kawutz sbne'!

²⁰Poro yi mero bintzi i'tz yi itz'nak Cristo ḫchixo'l alma'. Nin i' yi bajx yi ja itz'ij ḫchixo'l alma'. ²¹Na tan tu' paj jun yaj, na kaquim len. Poro ncha'tz tan tu' junt yaj at rmeril yil kitz'ij ḫchixo'l alma'. ²²Na tan tu' yi juntit o' tu Adam tx'aklij len quimichil skawutz kacyakil cu'n. Poro yi ko juntit o' tu Cristo, skitz'ok junt tir.

²³Poro aparchklen ka'oril tan kitz'e'n junt tir. Na Cristo i' yi bajx. Poro yil tz'ul tzaj junt tir, kalena's tzun chitz'ijt yi e' yi quimnake' tk'ab i!. ²⁴Ej nin kalena's tzun tzaj wi' cyakil yi na bajij jalu'. Ej nin ya'stun yil sjatx nin i' yi ca'wl tk'ab Kataj Ryos, yi tetz Taj. Poro nsken baj xitul yi cyajtza'kl cyakil yi e' bajxom, scyuch' cyakil yi e' yi at ca'wl ḫchik'ab, scyuch' cyakil yi e' yi chin cham nin e!. Ma yil xcy'e' i' tan xite'n cyajtza'kl cyakil yi e' ajcawa'tz, kalena's tzun sjatx nin i' yi ca'wl tk'ab Kataj Ryos.

²⁵Poro chin tajwe'n cunin lcawun Cristo jalen cu'n yil cho'c cyen cyakil yi e' tetz contr jak' tkan. ²⁶Ej nin yi wi'tzbil contr yi slo'onk ta'n i'tz yi quimichil. ²⁷Na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj: "Chocopon cyakil e'chk takle'n jak' tkan i!". Poro qui na jop yi tz'ocopon Kataj Ryos jak' ca'wl i!. Na Ryos tz'ocsan cyakil jak' tkan Cristo. ²⁸Ej nin yil tz'oc cyakil jak' tkan yi Cy'ajol, kalena's tzun lajluchax yi at i' jak' ca'wl Ryos, yi Ryos yi mo'csan cyakil jak' ca'wl i!. Ej nin kalena's tzun lajluchax yi ato' len kacyakil cu'n tuml cyakil yi at bene'n tzi'n tk'ab Ryos.

²⁹Ncha'tz ɿmbil tak' scyetz yi e' yi na chibajji bautizar, tetz chik'ajbil yi e' yi nsken chiquim, yi ko qui'c itz'e'n junt tir? Qui'c ltak!.

³⁰Ncha'tz yi o' ketz ḡmbil tak' sketz, yi na katij e'chk q'uixc'uj tan paj yi na kaxom te yol Kataj ko qui'c itz'e'n junt tir ḡchixo'l alma?³¹E'u' wajwutz jun cu'n yol yi yole'j yi na wal nin scyeru!. Qui'c nin jun k'ej yi qui'k na oc inxo'wse'n tan inquime'n, tan paj yi na wocsaj yi yol Kataj. Ma jalu' yi ko qui'c itz'e'n ḡchixo'l alma' ḡnxac na inmuc! yi e'chk quixc'uja'tz? ³²Ncha'tz ḡmbil tak' swetz yi na no'c tan wak! ib scyuch! yi e' yi i cunin cyuch! smaron txuc yi ate' tzone'j le tnum Efeso,^r yi ko quil tz'itz'ij walma' junt tir? Qui'c Itak!. Ej nin ko quil chitz'ij junt tir yi e' yi quimnake!, ba'n tecu'n tzun klo' kacobantz, kawantz, kabne' cu'n tetz yi kajbil, na qui na kil ko tzun kaquim ek ca'p.

³³Cha'stzun te e'u' wajwutz e' xubsi'chu!. E' xomi'ch cyenu' scye'j yi e' mal wunaka'tz yi qui na cyocsaj yi at junt tir itz'e'n, na ḡchixubsoku' cya'n. ³⁴Ma yi e'u' cyeru' c'asok bin cyajtza'klu!. Qui't chixomu' te yi jun chusu'na'tz yi na tal yi qui'c itz'e'n junt tir. Na lastum e'u', na at e' ḡchixo'l yi qui na cyocsaj yol Ryos.

Yi ḡe'n cu'n sbne' chiwankil yi e' yi chitz'ok junt tir

³⁵I bin jalu' at lo' e' yi na chitzan tan jakle'n yi yole'j: “᠁Chitz'ok pe' junt tir yi e' alma?” nka “᠁he'n sbne' chiwankil yil chitz'ij?” che'ch lo!. ³⁶Chin ploj nin bin cyajtza'kla'tz, ko ya'tz na chijak. Qui pe' na el chitxum tetz? yi na oc jun ij ttx'otx' na je' ul tal, ma yi xc'oml na k'ay. ³⁷Nin yi na je' ul yi tal, nk'e'tz ni'cu'n yubil tu yi bak'wutz ij yi ja oc cyen ttx'otx!. Mpe ik ixi'n triw nka alchok scyetz jilwutz ijil, apart yubil yi na je' ul. ³⁸Na wenkse'n tib yi talma' yi ij tan Ryos, quib yi tajbil i!. Nin aparchk len e'chk jilwutz ij ta'n.

³⁹Ncha'tz kutane'n ketz, nk'e'tz ni'cu'n kachi'bel tu chichi'bel yi e' txuc. Na apart yi smaron txuc nin apart cyetz cay, scyuch! yi e' yi na chixicy'in tcyaj!. ⁴⁰Ncha'tz quitane'n yi e' yi itz'e' tcyaj!, nk'e'tz ni'cu'n tane'n chiwankil tu yi o' ketz yi ato' tzone'j wuxtx'otx!. ⁴¹Ncha'tz yi k'ej, apart yubil tu yi xaw tu e'chk tx'uml. ⁴²Ej nin cho'n cu'n sbne' yil chitz'ij junt tir yi e' alma!. Na yi na mukxij kawankil, na k'ay, poro yil chitz'ij junt tir qui't lk'ay. ⁴³Na yi na mukxij yi kawankil qui'ct k'ej, poro yil tz'itz'ij junt tir kawankil sjalok k'ej. Ej nin qui'c ḡchamil kawankil yi na mukxij, poro yil tz'itz'ij junt tir sjalok ḡchamil. ⁴⁴Ncha'tz yi kawankil, yi ntaxk quim, i'tz jun kawankil yi na cawun kajtza'kl te'j. Ma yil kitz'ijt, sjalok junt kawankil yi tz'ocopon jak' ca'wl yi Espíritu cwent Ryos. ⁴⁵Ej nin je junt xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen: “Yi bnixe'n Adam, yi bajx wunak, ak'ij tu' u'lij yi xew tan Ryos.” Ma yi Cristo, yi ca'p Adam tane'n, i' na ak'on tetz kutz'ajbil. Nin i' yi ajxetze'l tane'n tetz junt jilwutz ac'aj wunak. Nin i'tz yi o' ketz yi na kaxom te yi tetz tajbil. ⁴⁶Poro jalu' ilenin na cawun yi tajbil yi kawankil ske'j. Ma yil kitz'ij junt tir, nk'e'st tzun kawankil ajcaw ske'j sbne', ma na i yi kajtza'kl balaj, ya'stzun ajcaw sbne' te yi ac'aj kawankil. ⁴⁷Yi bajx Adam cho'n jale'n te'tz wuxtx'otx!. Nin tx'otx' tu' i!. Poro yi ca'p Adam yi ncha'tz wunak nin i'-tz, cho'n mpon tzaj te'tz jalen tzin tcyaj!. Nin i' yi Cristo, yi Ajcaw ske'j. ⁴⁸Ncha'tz yi bajx Adam tx'otx' tu' te'tz. Nin cyakil yi e' yi ate' wuxtx'otx!, ni'cu'n e' tu yi bajx Adama'tz. Poro yi o' yi ato' tk'ab yi Adam yi cho'n mpon tzaj tcyaj!, kocopon chi tane'n i!. ⁴⁹Quib yi o' teblal yi bajx Adam jalu' yi tx'otx' tu' i!, ncha'tz tzun o' ketz, kocopon tetz teblal yi jun yi cho'n mpon tzaj tcyaj!.

^r15.32 Cho'n lo' at Pablo le tnum Efeso yi bnixe'n yi carte'j.

Jepon tx'ixp kawankil

⁵⁰ Ma jalu' e'u' wajwutz, yi eka'n tan cyakil yi xtxolbila'se'j, i'tz yi qui'c rmeril tan tpone'n kawankile'j kale na cawune't Ryos. Na qui'c rmeril tan tpone'n jun takle'n yi na k'ay le ama'l kale qui'cle't k'aynak. Tajwe'n yi apart kawankil sbne'.

⁵¹ Ma jalu', swale' nin scyera' yi mbi cu'n sbajok ske'j tzantzaj. Nin i'tz jun xtxolbil yi txe'n cunin quibitu'. Je puntile': Nk'e'tz cyakil o' skaquimok, poro cyakil o' kajepon tx'ixp. ⁵² Kajepon tx'ixp lajke'l, chi na lit'ne' kawutz. Na yil ḫch'in yi wi'tzibil chun, kajepon tx'ixp.

Ma yi e' alma', chitz'ok tu jun ac'aj chiwankil. Na yil tz'oc yi chun kalena's tzun chitz'ij junt tir tan qui't k'aye'n yi jun ac'aj chiwankila'tz. Na yi kalma' colij tu' tan jun kawankil yi ba'n na k'ay. Cha'stzun te chin tajwe'n cunin yil jal junt ac'aj chiwankil yi e' alma' yi qui't k'ay.

⁵³ Inti yi o' ketz, yi txe'n kaquim, kalena's tzun lje' tx'ixpu'n yi ketz kawankil. Na chin tajwe'n cunin tan je'n tx'ixpu'n kawankil bantz quil quim.

⁵⁴ Ej nin yil jal junt chiwankil yi e' alma', yi quil k'ay, nin yil kaje' tx'ixp ketz tan qui kaquime'n, kalena's tzun tz'el cu'n te yi yol yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Quil xcy'e quimichil ske'j". ⁵⁵ ¿Lok tzun ḫchamil quimichil jalu'? Qui'ct."^s

⁵⁶ Na na el katxum tetz, yi tan yi ley yi at cyen na lajluchax yi at kil. Nin tan tu' yi na kajuch kil tx'aklij quimichil skawutz. ⁵⁷ Poro ntyo᷑ tett Kataj, yi tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo ba'n ke'l liwr tk'ab quimichil.

⁵⁸ Cha'stzun te e'u' wajwutz, yi ok'le'n chiwutzu' wa'n, quiwit. Benk quikanu' ttx'otx'. Ilenin kak'ujk len te yi tak'un Kajcaw, na nk'e'tz tan cha'tz tu' na kak'uj, poro sjamelank yi kak'un.

**Yi ofrent yi tajwe'n tan je'n tan xcone'n scyetz yi e'
creyent yi najlche' le tnum Jerusalén**

16 ¹I bin jalu' katxume' mu'᷑ tal te yi ofrent scyetz yi e' xansa'nche't yi najlche' Jerusalén. Ba'n yi nink chixomu' te yi cyajnak incawul scyetz yi e' mas cmon creyent yi ate' lakak tnum cwent Galacia. ²Je yi puntile': Lakak bajx k'ej te sman, ba'n cyak'u' noc te yi na chitx'acu'. Tajwe'n cyak'u' mu'᷑ ḫchijunalenu'. Nin cho'n xomok te yi nicy'na' na chitx'acu'. Ba'n bin chicolul' yi jun ofrent'a'tz, bantz list atit yil nopen. ³Ej nin yil nopen ḫchixo'lu' ba'n tzun lkatz'ib nin jun cart tan bene'n ḫchik'ab yi e' yil chibixe' cyanu' tan chibene'n tan tak'le'n yi cyoyu' scyetz yi e' kajwutz yi najlche' Jerusalén. ⁴Ej nin yi ko tajwe'n tan imbene'n westz, ba'n tzun chinxom nintz scye'j.

Yi tlol Pawl yi at tpombil ḫchixo'l yi e' creyent aj Corint

⁵ Ma jalu' at nin bin wupombil scye'ju', poro bajx nicy'ak le ama'l cwent Macedonia, na tajwe'n tan wicy'ake'n le jun ama'la'tz. ⁶Poro yil nopen ḫchixo'lu', qui cunin batz na'tok cobox k'ej. Poro txe'n wil yi ko cho'n tz'icy' k'alajitz wa'n ḫchixo'lu'. Ej nin kol na'tij cobox k'ej ḫchixo'lu' ba'n tzun chin quich'eyaju' tan imbene'n kale atit imbembil. ⁷Qui na waj yi tu'k nicy' ajlok scye'ju', ma na na waj chincayaj cobox k'ej ḫchixo'lu' yi ko ya'tz tajbil Kajcaw. ⁸Poro cho'n chincayaj

^s 15.55 Os 13:14.

tzone'j Efeso jalen cu'n tz'ucu'l yi k'ej Pentecostés, ⁹na at ama'l tan katxolil yi yol Kataj tzone'j. Poro ilenin ate' kacontr tzone'j.

¹⁰Ncha'tz kol tz'opon Timoteo scye'ju', chijoye'u' puntil tan stzatzine'n i!, na ncha'tz i!, i! jun ak'unsom te tak'un Kataj chi wutane'n wetz. ¹¹Cyak'e'u' bin k'ej i!. Ej nin yil tz'icy' cobox k'ej ta'n ḥchixo'l'u' ba'n tzun chichak tzaju' swe'j, na na chintzan tan ḥch'iwe'n i!, scyuch' yi e' kajwutz yi chu'l xomok te'j.

¹²Ma yi kajwutz Apolos, nternin na cu' inwutz tetz tan bene'n tan chixajse'nu!. Poro qui na cujij i! tan tpone'n chan. Poro yil tz'ama'llix wutz tz'opon tan chixajse'nu!.

Stzajsbil wi' yol Pawl

¹³I bin jalu' e'u' kajwutz, elk chiwatlu!. Quiwit te yi na cyocsaju!. Cho'ku! tz'aknak cu'n. Lok quiwix chic'u'l'u!. ¹⁴Ej nin chin nuq'uij tzij cu'n cyuleju' cyakil yi na chibantu!.

¹⁵Ma yi e' najal Estéfanas, elnak chitxumu' tetz yi e' yi bajx creyent ban le ama'l cwent Acaya. Nin na quilu' yi cyak'o'nt quib tan chixcone'n scyetz cyakil kajwutz. ¹⁶Cho'ku' bin c'ulutxum te cyetz chichusu'n, tu chichusu'n cyakil yi e' mas kajwutz yi na chak'uj te yi tak'un Kataj.

¹⁷Bintzi quibe'u' swe'j, poro yi cyule'n Estéfanas tu Fortunat tu Acaico swe'j ja tak' jun chin tzatzin swetz. Na ni'cu'ntz chi ik e'u'a'tz e' ulu' tan inxajse'n. ¹⁸Na tan tu' yi nchu'l Estéfanas, ja jal jun chin tzatzin te walma', chi mbajij te yi atin tzaj ḥchixo'l'u!. Ba'n bin cyak'u' chik'ej cyakil yi e' kajwutz yi ni'cu'n e' tu yi jun najala'tz.

¹⁹Ncha'tz cyakil yi cmon creyent yi ate' tzone'j cwent Asia, na cyal nin jun yos scyeru!. Ncha'tz Aquila tu Priscila scyuch' yi cmon creyent yi na chicham quib xe chicall, na cyal nin jun yos scyeru' tan bi' Kajcaw. ²⁰Nin cyakil cu'n kajwutz yi ate' tzone'j le tnum Efeso, na cyal nin jun yos scyeru!. Chin sk'il cunin bin chik'ajlaj quibu' squibil quibu'.

²¹Ma jalu', in Pawl, nin tan ink'ab na chintzan tan stz'ibe'n nin yi jun yose'j tetz cyeru!. ²²Tz'ak'lok chicaws yi e' yi qui na chipek' te Kajcaw. Chinach cu'nu' yi txant tan tule'n i!. ²³Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu!. ²⁴Na wi'nin ok'le'n chiwutzu' wa'n, na junit o' tk'ab Jesucristo. Amén.

YI CA'P CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ CORINT

Yi tlol Pawl jun yos tetz yi cmon creyent Corint

1 ¹I ina'tz in Pawl. Ej nin tan tu' banl talma' Ryos in apostl tetz Jesucristo. At kajwutz Timoteo swe'j. Ej nin yi carte'j i'tz tetz cyeru', yi e'u' cmon creyent yi najlche'u' le tnum Corint. Ncha'tz i'tz scyetz cyakil yi e' kajwutz yi najlche' lakak ama'l cwent Acaya. ²Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz squibu'.

Ja el k'ajab Ryos scye'j Pawl

³Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj Ryos yi Taj Kajcaw Jesucristo, na na el k'ajab ske'j, nin ilenin na tzan tan kamayse'n. ⁴Ya'stzun na ban i' ske'j, bantz koque'n ketz tan chimayse'n yi e' yi ate' swutz q'uixc'uj, chi banak Ryos tan kamayse'n ketz. ⁵Yi o' ketz na katij q'uixc'uj, chi banak Cristo. Poro ilenin xomij i' ske'j tan kamayse'n, nin tan kaquiwse'n. ⁶Cha'stzun kutane'n ketz scye'ju' na ko na katij q'uixc'uj, i'tz tan chichlaxe'nu'. Ej nin yi na oc Ryos tan kamayse'n ketz, i'tz tan jale'n puntil ka'n ketz tan koque'n tan chimayse'nu', nin tan chichlaxe'nu'. Tan tu' yi na bajji yi e'chk takle'na'tz ske'j, quiwixk cyeru' chic'u'l' tan muc'le'n yi e'chk q'uixc'uj yi na kamuc' ketz. ⁷Siquierk mu'x tal yi najk kacabej kac'u'l scye'ju', na elnak katxum tetz yi kol chimuc'u' q'uixc'uj chi na kaban ketz, tz'ocopon Ryos tan chimayse'nu' chi na ban i' ske'j ketz.

⁸E'u' kajwutz, na kaj yil quibitu' yi jun c'oloj q'uixc'uj yi icy'pon ka'n le ama'l cwent Asia. Chin q'uixc'uj nin o' ban, nin txant qui o' k'e'xij tk'ab. Le wutz ketz kajtza'kl yi skaquimok tk'ab. ⁹Le wutz ketz kajtza'kl yi jalta'tz kaquimabil. Poro ntin xcon yi jun q'uixc'uja'tz tan ñchajle'n sketz yi qui'c rmeril tan kacolol kib. Nin xcon tan lajluchaxe'n skawutz yi tajwe'n tan k'ukewe'n mas kac'u'l te yi Ryos yi na xcy'e' tan chije'se'n tzaj yi e' alma'. ¹⁰I', o' colon tk'ab yi jun chin q'uixc'uja'tz, nin na nin tzane't tan kacolche'n tk'ab quimichil. Ej nin k'uklij kac'u'l te'j yi ilenin tz'ocopon tan kacolche'n sbne' opon tunintz. ¹¹Ncha'tz tan tu' yi na chitzanu' tan nachle'n Kataj skibaj, ej nin tan tu' yi at jun c'oloj kajwutz yi na chitzan tan nachle'n Kataj skibaj, chityoñinku' tetz Ryos scyuch' yi e' mas kajwutza'tz yil quilu' yil tak' Kataj Ryos yi banl talma' i' sketz.

Yi mbi cunin batzon Pawl tan qui topone'n chan Corint

¹²I bin jalu' at jun xtxolbil yi wi'nin na tzatzin inc'u'l te'j, i'tz yi cyakil yi e'chk takle'n yi imbanak sajle'nix, chin tz'aknak cu'n. Nin tzinwutz wetz qui'c mu'x

tal impaltil. Lmal nin yi atin tzaj ḫchixo'lu'. Poro nk'e'tz wajtza'kl cuntu', ma na Ryos nchinch'eyan tan imbnol e'chk takle'n balaja'tz. ¹³Ej nin tul yi e'chk cart yi na opon wa'n ḫchiwutzu', clar cunin ja ben intz'ibal yi mbi cunin na icy' tinc'u'l. Qui'c mu'x tal yi apartk na jop. Lok tz'el chitxumu' tetz. ¹⁴Nin lok chitzatzinu' swe'j chi na chintzatzin wetz scye'ju'. Na ko ya'tz chibantu' ḫchitzatzinku' yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo tan xtisya'i'n. Na quil jal wil ḫchiwutzu', nin ncha'tz e'u', quil jal quilu' tzinwutz. Katzatzink bin skibil kib.

¹⁵Ej nin tan tu' yi nternin k'uklij inc'u'l scye'ju' yi at lok' ib skaxo'l scyuch'u' intxum tan wicy'ake'n tan chixajse'n' cob tir bantz chitzatzine'n' mas. ¹⁶Na txumijt wa'n yi nin klo' nicy'ak tan chixajse'n' yi wule'n tzone'j Macedonia. Ej nin txumijt wa'n tan wicy'ake'n junt tir yil chimpakxijt. Ja klo' cho'cu' tan wuch'eye'n tan wopone'n jalen Judea. ¹⁷Poro tan tu' yi mintx'ixpuj wajtza'kl, nin qui't nicy'ak scye'ju', ḫna pe' elepong yi qui txumxnak cunin wa'n? ḫNa pe' elepong yi ni'cu'n wajtza'kl scyuch' yi e' yi ḫcha'm wi' chiyol? ¹⁸Poro qui', na ntyo᷑ tetz Kataj yi nk'e'tz ḫcha'm wi' inyol. ¹⁹Na qui'c jun tir yi xcon jun yol yi ḫcha'm wi' tan Cristo Jesús yi Cy'ajl Ryos, yi jun yi ocnako' tu Silvano, tu Timoteo, tan xtxole'n scyeru'. Chin tz'aknak cu'n i!. ²⁰Na tan tu' i' ja el cu'n te cyakil yi yol yi alijt cyen tan Ryos. ²¹Ej nin chumbalaj nin Kataj Ryos ske'l, na i' ntx'ixpune'n kajtza'kl scyuch'u' bantz kaxome'n te Cristo. ²²Ej nin ocnak jun kechl ta'n, nin i'tz yi Espíritu Sant yi najlij te kalma!. I'tz jun senil yi o' tetz.

²³Ma jalu' sak swutz Ryos yi bintzi yi inyol yi swale' scyeru': Quinin xna'k tan chixajse'n' Corint, na nk'era'tz wajbil tan chibisune'n' mas. ²⁴Qui na katzan tan talche'n scyeru' yi mbi'tz yi tajwe'n tan chibnolu', na ja wi' chiquiwixu' te yi na cyocsaju!. Ntin na kaj ko'c tan quich'eye'n' tan chitzatzine'n' mas.

2 ¹Cha'stzun te bixewe'n wa'n tan qui wicy'lake'n tan chixajse'n', na nk'era'tz wajbil tan jale'n mas bis ḫchixo'lu'. ²Na kol wak' bis scyeru', ḫxe'n tzun chintzatzin wetz? Na ntin scye'ju' na jale'tz tzatzin wa'n. ³Quinin nicy'ak tan chixajse'n', na yi nink nnicy'ak, ja klo' jal bis wa'n ḫchixo'lu' tan paj yi jun cart yi benak wa'n. Nin na el intxum tetz yi ko qui na chintzatzin wetz, ncha'tz e' cyeru' quil chitzatzinu'. Cha'stzun te qui nnicy'ak scye'ju' na nk'era'tz wajbil tan wuk'ol mas bis scyeru'. ⁴Poro yi woque'n tan stz'ibe'n yi jun carta'tz ja chimbisun nin ja nok!. Poro nk'era'tz wajbil tan tak'le'n bis scyeru', ma na tan ḫchajle'n scyeru' yi wi'nin na chimpek' scye'ju', nin yi na chimbisun te yi mbi na bajij ḫchixo'lu'.

Yi talol Pawl yi tajwe'n tan cuyle'n paj jun juchul il

⁵I bin jalu', yi jun ak'ol bis yi at ḫchixo'lu' yi wal scyeru' tc'u'l yi jun carta'tz ja tak' bis swetz, poro ja tak' mas bis tetz cyeru'. ⁶Poro chinch wetz tzicu'n yi caws yi jun yaja'tz yi txumijt cyanu'. ⁷Ma jalu' ntin na taj cuyle'n paj, nin na taj mayse'n i!, na qui na yub kol ben joylaj tu tajtza'kl tan paj bis o'kl. ⁸Ma na mas balaj yil chichaju' lok' ib tetz. ⁹Benak intz'ibal jun cyajtza'klu' te yi jun problema'tz, poro i'tz tan chipile'n' nin tan tilwe'n yi ko bintzinin chixomoku' te yi wetz wajtza'kl. ¹⁰Qui'c wetz woyintzi' tu yaj yi njuch til ma na cho'n njuch i! til ḫchiwutzu'. Poro tan tu' yil chicuyu' paj, ncha'tz in tzincuye' paj. Tzincuye' paj na na waj yil jal chibalajilu' junt tir. Nin sak cu'n swutz Kajcaw Jesucristo yi bintzi yi yole'j yi na chintzan tan talche'n. ¹¹Ncha'tz tajwe'n tan kacuyul paj, na qui na kaj

kak' ama'l tetz Satanás, yi Bayba'n, tan toque'n tan kapo'tze'n. Na na el katxum tetz yi chin list nin i' tan kasuble'n.

Yi bene'n Pawl Macedonia

¹² Yi wa'te'n le tnum Troas, ja tak! Ryos wi'nin ama'l swetz tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Cristo scyetz cyakil wunak. ¹³ Poro quinin k'uklchin bantz tan paj yi qui wil wutz kajwutz Tito. Cha'stzun te che' cyaje'n cyen wilol yi e' kajwutz le yi jun tnuma'tz tan wule'n tzone'j le ama'l cwent Macedonia tan joyle'n i'.

¹⁴ Poro ntyoξ tetz Kataj yi xomcho' te Cristo jalu' na ja wi't xcy'e' i' tan kacambaje'n. Ej nin ntyoξ yi o' xconsbe'tz i' jalu' tan bene'n lo'on yi balajil Ryos bene'n tzi'n wi munt. ¹⁵ Na yi o' ketz o' xconsbe'tz Cristo, ni'cu'n o' tu c'o'cal insens. Na tan tu' yi mbi banak Cristo ja ko'c ketz chi jun balaj insens swutz Ryos. Ncha'tz ḫchiwutz wunak. Nin na el jucl katziblal ḫchixol' yi e' yi ḫchic laxok, nin na el jucl ḫchixol' yi e' yi at cyopombil tq'uixc'uj. ¹⁶ Ej nin yi katziblala'tz yi na el jucl ni'cu'n na ban tu' wenen ḫchiwutz yi e' yi at cyopombil tq'uixc'uj. Ma scyetz yi e' yi ḫchic laxok, ni'cu'n tane'n katziblal ḫchiwutz chi tane'n insens yi wi'nin c'o'cal yi na tak' itz'ajbil. Poro ɻna' nin scyetz jun yi at tajtza'kl tan je'n pone'n te yi jun munla'tz? Cya'l. ¹⁷ Poro nk'e'tz cho'n kutane'n ketz chi quitane'n yi e' yi na chitzan tan suke'n yi yol Kataj tan tu' yi cyetz chipu'k na cyaj quen te'j. Ej nin nk'e'tz ni'cu'n o' scyuch' yi e' yi na chitx'ixpuj yi xtxolbil yi yol Kataj. Poro yi o' ketz na katxol yi mero yol Kataj. Ej nin qui na el kalma' tan kacambal kapu'k te'j, na junit o' tu Cristo. Ej nin chakij cho' tan Ryos tan txoli'n. Ej nin ncha'tz, puntil cu'n na kulej yi kak'un, na na tzan i' tan kaxmaye'n yi ko ba'n na kaban nka qui'.

Mas balaj yi ac'aj xtxolbil swutz yi antiw

3 ¹I bin jalu' tan yi xtxolbila'tz qui na katzan tan joyle'n yi ketz kak'ej ḫchiwutzu'. Ej nin qui na katzan tan jakle'n jun cart scyeru' tan ḫchajle'n yi o' balaj, chi na chibán cobox. ²Qui', nk'e'tz tajwe'n tetz ketz, na e' te'nu' yi cart tane'n yi na ḫchaj yi ba'n atit kak'un. Na lajluch ḫchiwutz cyakil wunak yi ja tx'ixpuj cyajtza'klu'. Nin lajluch yi ba'n mban kak'un ḫchixol'u'. ³Ni'cu'n e'u' tu jun cart yi Cristo mbnon, nin yi o' ketz ya'stzun yi cy'anl tetz. Poro quinin xcon tint tan banle'n yi jun carta'tz. Nin nk'e'tz cho'n tz'iba'n swutz jun lepaj c'ub. Poro ja bnix yi jun carta'tz tan yi Espíritu Sant, nin cho'n tz'iba'n te cyalma'u'. ⁴Skawutz ketz ba'n atit yi kak'un, poro tan tu' yi junit o' tu Cristo, nin tan tu' yi cho'n k'uklij kac'u'l te Ryos. ⁵Na ko tz'aknak cu'n o' te kamunl, cho'n na saj kajtza'kl tu Ryos. ⁶Na i' nko'csan tetz ḫchakum, nin i' na ak'on tzaj kajtza'kl tan xtxole'n yi ac'aj xtxolbil yi bixba'nt ta'n. Na qui na katzan tan xtxole'n e'chk ca'wl yi tz'iba'nt cyen, ma na na katzan tan xtxole'n yi tajbil yi Espíritu Sant. Na yi e'chk ca'wl yi tz'iba'nt cyen ntin na xcy'e' tan kaquimse'n. Poro kol kak' ama'l tetz yi Espíritu Sant tan cawune'n ske'j sjalok tzun kutz'ajbiltz.

⁷At k'ej yi e'chk ca'wl'a'tz yi cho'n tz'ibxe'n wutz c'ub, yi e'chk ca'wl'a'tz yi na xcy'e' tan kapitle'n nin tk'ab quimichil. At wi'nin k'ej na yi cwe'n mule'n Moisés tuch' wi'nin txe kune'n yi wutz i!. Nin yi e' aj Israel quinin e' xcy'e' tan xmaye'n yi wutz i' tan paj yi xtekunil. Poro yi tele'n cobox k'ej, tzaje'n nin ban yi xtekunil yubil i!. Ma jalu', yi ko at wi'nin k'ej yi xtxolbil yi ak'lilj tetz Moisés, ⁸¿qui'c ptzun lo' mas k'ej yi ac'aj xtxolbil yi mmu'l tan yi Espíritu Sant? ⁹Ej nin yi ko chumbalaj

nin yi xtxolbil yi nxcon tan lajluchaxe'n kil, ḷnk'e'tz ptzun lo' mas balaj yi ac'aj xtxolbil yi na xcy'e' tan jalse'n kabalajil swutz Ryos? ¹⁰Bintzi at k'ej yi antiw ca'wl yi ntaxk ul yi jun ac'aj xtxolbil. ¹¹Poro at mas k'ej yi ac'aj xtxolbil yi xconk sbne' opon tunintz.

¹²At kach'iw te jun itz'ajbil, cha'stzun te qui na kacabej mu'x tal kac'u'l te yi balajil tu k'ej yi jun ac'aj xtxolbil yi na kocsaj. ¹³Ocnak tk'ol Moisés jun xbu'k tan tewe'n yi wutz yi wi'nin txeckune'n. Nin xcon yi jun xbu'ka'tz ta'n jalén yi ticy'e'n paj yi pak'puchal yi wutz. Poro yi o' ketz qui na kaxom te yi jun ajtza'kla'tz chi ban Moisés.

¹⁴Poro nk'e'tz ntin yi wutz Moisés yi jopxij, ma na ncha'tz yi wutz yi cyajtza'kl yi e' aj Israel yi quinin el chitxum te yi mbi na elepont yi e'chk ca'wla'tz. Ncha'tz jalú' at wi'nin e' judiy yi jopij wutz cyajtza'kl yi na cho'c tan si'le'n yi antiw xtxolbila'tz. Na ni'cu'n yi atk jun xbu'k te chiwutz, poro ntin Cristo na xcy'e' tan telse'n yi jun moy wutzila'tz scye'. ¹⁵Ate' tul moy wutzil, na yi na cho'c tan si'le'n yi e'chk liwr yi cyajnak stz'ibal Moisés, qui na puix cya'n yi mbi na elepont.

¹⁶Poro yi nink chitx'ixp cyajtza'kl tan chixome'n te Kajcaw, tz'elepon tzun yi jun moy wutzila'tz yi at te cyajtza'kl. ¹⁷Na yi Kajcaw, ite'n i'a'tz yi Espíritu Sant. Ej nin ko najlij yi Espíritu Sant te jun yaj ja tzun el liwr jak' ca'wl yi antiw ley.

¹⁸Yi o' ketz elnak yi jun moy wutzila'tz te kawutz. Ni'cu'ntz yi qui'ct xbu'k te kawutz. Ni'cu'n o' tu jun spej yi na c'ox nin jun pak'puchal. Poro yi pak'puchal yi na kac'ox nin, i'tz yi k'ej tu balajil Cristo. Na chebele'n cuntu' tzan xtx'ixpe'n kajtza'kl tan koque'n chi tane'n Cristo. Poro nk'e'tz o' cuntu' yi tzan xtx'ipe'n kajtza'kl, ma na i'tz tan yi Espíritu Kajcaw.

4 ¹Cha'stzun te qui na kak'e'xij sju' tak'un Kataj, na tan tu' banl talma' i' nko' bixban tan kaxcone'n tetz. ²Qui't na kaban yi e'chk takle'n yi chin tx'ixwil nin, yi ewun cu'n nkaban sajle'n. Nin qui't na katzan tan chisuble'n wunak chi kasajle'n. Ej nin qui na katzan tan xtx'ixpe'n yi xtxolbil yi at tul yol Kataj, ma na ntin na katzan tan xtx'olche'n xo'l yi bintzi. Na sak swutz Ryos, nin lajluch cu'n ḫchiwutzu' yi ya'tz na kaban. ³Poro ko at e' yi qui na puix yi balaj stziblal yi na katxol i'tz jun techl yi at chibembil tq'uixc'uj. ⁴Na jopij wutz cyajtza'kl tan yi Bayba'n, yi ryos yi na cawun tzone'j wi munt. Jopij wutz cyajtza'kl ta'n, bantz qui lajluchaxe'n ḫchiwutzu' yi k'ej tu yi balajil yi stziblal Cristo, yi jun yi ite'n nin i' Ryos. ⁵Ma yi o' ketz o' chixconsbe'tzu' nin qui na katzan tan xtxole'n yi ketz kak'ej, ma na yi k'ej Kajcaw Cristo Jesús. Na yi ketz kajbil i'tz tan jale'n mas k'ej i!. ⁶Ya'tz na kaban na Ryos mpacon len yi tz'o'tz wutzil te kawutz. Nin ba'n na xcy'e' te'j, na yi at tzaj tz'o'tz wuxtx'otx' ite'n i' a'llon: "Jaloken tkan skil," nin jaltz. Cha'stzun te ja wi't el katxum tetz yi k'ej Ryos, na ja lajluchax skawutz tan Cristo.

Na intxol yol Kataj na ja wocsaj cunin

⁷Yi o' ketz yi o' cy'anl tetz yi balaj porer Ryosa'tz ni'cu'n o' tu jun c'ul yi tx'otx' tu', bantz lajluchaxe'n yi cho'n na saj yi jun porera'tz te Ryos nin nk'e'tz ketz. ⁸Na yi o' ketz chin il nin ato' cu'nt ḫchik'ab wunak, poro qui na chixcy'e' tan kamakle'n. Nin at na ban cu'nt qui't na jal puntik ka'n ḫe'n lkaban, poro qui na cabej kac'u'l tan paj. ⁹Wi'nin e' na chitzan tan kaxuxe'n, poro qui tzakpu'n kukanil. Ninin na kacu' boc'l cya'n, poro qui'c na kaban. ¹⁰Qui'c nin jun k'ej yi qui'k na katij mu'x q'uixc'uj, chi q'uixc'uj yi icy'nak pon tan Jesús. Poro tan

e'chk q'uixc'uja'tz yi na kamuc', na lajluchax yi xomij yi porer Jesús ske'j. ¹¹Ej nin tan tu' yi xomcho' te Jesús, qui'c nin jun k'ej yi liwr o' tk'ab quimichil. Poro tan yi na katij ketz yi e'chk q'uixc'uja'tz na tak' ama'l sketz tan lajluchaxe'n yi porer Jesucristo, yi cho'n najlil te kawankile'j yi squimok. ¹²Yi eka'n tan yi jun xtxolbila'tz i'tz, at klo' kaquimbil tan tu' yi na katzan tan xtxole'n, poro ntyo᷑ tetz Kataj yi ja jal cyeru' quitz'ajbilu'. ¹³At jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Ja wocsaj cunin, cha'stzun te na chintzan tan xtxole'n." Ni'cu'n tzun kutane'n ketz. Ja kocsaj cunin, cha'stzun te yi na katzan tan xtxole'n yi balaj stziblal. ¹⁴Na elnak katxum tetz yi Ryos lkaje'san tzaj ḫchixo'l alma', na i' nje'san tzaj Kajcaw Jesús ḫchixo'l alma'. Ej nin i' lkucy'an nin scyuch'u' tan kopone'n kale atite't i'. ¹⁵Na cyakil yi e'chk takle'n yi na kamuc' i'tz tan tak'one'n ba'n scyeru'. Ej nin ko at wi'nin e' yil cyocsaj, sjalok tzun wi'nin e' yi chityo᷑ink tetz Kataj, nin sjalok yi tetz k'ej.

¹⁶Cha'stzun te qui na kak'e'xij sju' tak'un Kataj. Tzan plojixe'n kawankil, poro tc'u'l yi jujun k'ej tzan quiwixe'n mas kac'u'l. ¹⁷Na qui tu k'usij yi q'uixc'uj yi na katij tzone'j wuxtx'otx', na stzajk tera'tz. Poro tan tu' yi na katij yi mu'᷑ tal q'uixc'uja'tz, sjalok wi'nin kak'ej, nin skatzatzink tetz ben k'ej ben sak. ¹⁸Na nk'e'tz cho'n k'uklij kac'u'l te yi e'chk takle'n yi sotzok. Ma na cho'n ajlij ketz kac'u'l te yi e'chk takle'n yi quil sotz tetz ben k'ej ben sak.

5 ¹Na elnak katxum tetz yi kol tz'el cu'n swutz yi kawankile'j, yi ca'lil yi kalma', at junt yi ja wi't bnix tcyal' tan Ryos tetz ketz, yi nk'e'tz wunak bnol tetz. ²Te yi mu'᷑ tal tiemp yi najlij yi kalma' tul yi kawankile'j, wi'nin na katx'ayne'. Cha'stzun te nternin na el kalma' tan jale'n junt ac'aj kawankil yi cho'n sjalok tcyal'. ³Na yi jun ac'aj ca'la'tz yi na ch'iwan tetz ketz, xcyek tan jople'n kalma' chi na ban jun be'ch ketz tan jople'n kawankil. ⁴Poro te yi najlij yi kalma' tul yi kawankile'j, wi'nin na katx'ayne'. Nin wi'nin q'uixc'uj na katij. Poro nk'era'tz kajbil tan kaquime'n chan. Poro mas balaj yi nink kacambaj yi jun ac'aj kawankil tan kaxconsal chan. ⁵Ryos txumul tetz tan jale'n yi jun ac'aj kawankila'tz. Ej nin i' mak'on tzaj yi Espíritu Sant tan najewe'n ske'j. Ya'stzun jun techl yi jun cu'n tz'elepon k'ab Ryos te yol.

⁶Cha'stzun te qui na kabisun siquier mu'᷑ tal te yi mbi sbajok ske'j, na na el katxum tetz yi te yi tiemp yi najlcho' tul kawankile'j, quibo' tul yi mero kaca'lil. Na txe'n kopon te Kajcaw. ⁷Txe'n lajluchax skawutz poro cho'n k'uklij kac'u'l te'j yi sjalok junt kawankil. ⁸Qui na kacabej kac'u'l mu'᷑ tal te yi jun xtxolbila'tz. Nin qui na kaj ka'tij mas tul yi jun kawankile'j, na na kaj ka'tij chan tu Kajcaw. ⁹Poro yi mas tajwe'n tan kabnol i'tz tan kajoyol puntil tan stzatzine'n Kajcaw ske'j. Qui'c na ban yi ko ato't tul yi kawankile'j, nka quibo' tul, ntin kajoye' puntil tan stzatzine'n i' ske'j. ¹⁰Na tajwe'n yil kachaj kib swutz yi pujbil xtisya' Cristo tan kubital yi mbi tz'ak'llok sketz. Tu nin xom quen te yi mbi cu'n baj kabnol te yi tiemp yi xcon kawankile'j, na tz'ocopon i' tan kama'le'n.

¹¹Cha'stzun te na kek ḫchi' Ryos, nin na ko'c il tan chimoxe'n wunak tan cyoqe'n c'ulutxum jak' ca'wl i'. Na na til Ryos yi ḫe'n kutane'n, nin yi ba'n ato't, Lok tz'el cyeru' chitxumu' tetz. ¹²Qui na katzan tan talche'n yi xtxolbila'tz scyeru' ik tan jale'n ketz kak'ej ḫchiwutzu', ma na i'tz tan jale'n puntil cyanu' tan pakse'n nin chiyol yi e' yi na cyal yi chumbalaj nin e', poro yi mero bintzi i'tz yi chin cachi' nin yi na icy' chic'u'l. ¹³Poro ko o' yab, chi na cyal cyetz, i'tz tan jale'n k'ej

Kataj. Ej nin yi chin list nink o' tan chisuble'n wunak chi na cyal cobox, i'tz tan jale'n chibanal'. ¹⁴Na el katxum tetz yi wi'nin na pek' Cristo ske'j, cha'stzun te tajwe'n tan kaxcone'n tetz, na i' ca'wl ketz. Ej nin na el katxum tetz yi jun ntzi' nquim tetz kaxel kacyakil cu'n, nin yi quime'n i' ni'cu'n yi ya'tzk kaquime'n ketz te i!. ¹⁵Na ja quim Cristo tetz kaxel kacyakil cu'n, cha'stzun te ba'n tcu'n quil kaban yi ketz kajbil tul yi mu'x tal tiemp yi ak'ij sketz tzone'j wuxtx'otx', ma na i tajbil yi jun yi nquim tetz kaxel nin yi itz'hak junt tir. ¹⁶Cha'stzun te qui't ko'c tan ma'lle'n cyajtza'kl yi e' kajwutz chi kasajle'n yi ntaxk kocsaj, na yi jalu' o' cu'n ac'aj wunak. Bintzi ocnakin wetz tan telse'e'n k'ej Cristo, poro yi jalu' qui't. ¹⁷Na cyakil yi o' yi ato' tk'ab Cristo, o' ac'aj wunak, na ja wi't cyaj kacyajsal yi e'chk ajtza'kl cach'i' yi xomnako' te'j sajle'n, ma jalu' o' ac'aj wunak.

¹⁸Poro cyakil yi xtxolbila'se'j, Ryos txumul tetz. Na i' njoyon puntil yi nxcon Cristo ta'n tan kabansal kib tuch!. Ej nin ak'ij len katarey ta'n tan kaxcone'n bantz chibansal quib yi e' mas wunak tuch!. ¹⁹Yi na elepong yi xtxolbila'se'j i'tz: Quinin ntak' Ryos yi kacaws ma na ja xcon Cristo ta'n tan kabansal kib tuch!. Ej nin yi ketz katarey yi ak'ij len sketz i'tz tan xtxole'n scyetz cyakil wunak yi at rmeril tan chibansal quib tu Ryos. ²⁰O' len k'ajbil Cristo, nin yi na cu' kawutz xchiwutz wunak i'tz ni'cu'n yi ik Cristo na cu' wutz xchiwutz: Banswok itib tu Ryos, ko'ch. ²¹Na yi Kajcaw Jesucristo qui'c mu'x tetz til, poro tan jale'n cuybil ketz kapaj, nin tan koque'n ketz tetz balaj, ja oc i' tetz tajlal juchul il.

6 ¹Junit bin kutane'e'n ketz tan ak'un tu Ryos, cha'stzun te na cu' kawutz scyeru' yi nk'e'tz tan cha'tz tu' lcyak'u' ama'l tetz yi banl talma' i!. ²Na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Tul yi tiemp yi list in tan tbite'n yi itzi' yi ikul,
ya'stzun lwulej.

Ej nin tul yi tiemp yi bixba'nt wa'n tan iclaxe'n, ya'stzun yi tiemp yi
nxwuch'eyaj,” stzun Ryos banak cyen.^a

Yi jun xtxolbila'tz na elepong, yi jalu' ya'stzun yi tiemp yi list Ryos tan ko' tbital, nin yi jalu' ya'stzun yi tiemp tan kaclaxe'n.

³Cha'stzun te chin puntil cu'n na kulej yi ketz kak'un tan qui jale'n yobil ketz, na qui na kaj ltx'akxij jun wunak tan kapaj. ⁴Na yi kajbil i'tz yil lajluchax yi bintzinin o' xchakum Ryos tan cyakil e'chk takle'n yi na kaban. Na tan yi na kamuc' q'uixc'uj na lajluchax yi na tak' Ryos kapasens. ⁵Nin wi'nin tir ja kalo'on tan xicy'xab. Nin wi'nin tir ocnako' xetze!. Nin wi'nin tir yi ja chisaj nil wunak ske'j tan kabiyle'n. Nin quin techix nin sancte'n katij sju' tak'un Kataj. Nin quin techix nin watl. Quin techix nin we'j katij. Ja bin katij q'uixc'uja'tz tan lajluchaxe'n yi bintzinin o' xchakum Ryos.

⁶Ncha'tz tan xchajle'n scyetz cyakil wunak yi o' xchakum Ryos na kaq'uicy'lej kib tk'ab yi e'chk takle'n cach'i!. Nin na ko'c il tan tele'n mas katxum tetz yi xtxolbil yi na kocsaj. Ncha'tz, na kamuc' chitz'i' tu cyajtza'kl wunak. Poro na kaban pawor scyetz. Nin na kachaj jun lok' ib scyetz yi bintzinin. Ncha'tz na lajluchax yi o' xchakum Ryos tan yi Espíritu Sant yi xomij ske'j.

⁷Ej nin tan xchajle'n yi bintzinin yi o' xchakum Ryos, na kajilon bintzi cu'n poro i'tz tan porer Ryos. Nin yi na ko'c tan xtxole'n i'tz tan yi tetz porer. Ncha'tz

^a6.2 Is 49.8.

tan kacolol kib ñchik'ab kacontr ntin na kachaj yi jicyuch te yi kajtza'kl, yi qui'c la'jil tuch!. ⁸Ncha'tz at na ban cu'nt na cyak' wunak kak'ej, nin at na ban cu'nt yi na el kak'ej cya'n. Nin at na ban cu'nt yi na cho'c tan kayolche'n, nin at na ban cu'nt yi na cyal yi ba'n o!. Ncha'tz at na ban cu'nt na cyal yi o' subul nak, nin at na ban cu'nt na cyal yi bintzi kayol. ⁹At na ban cu'nt na cyal yi o' awer nak, nin at na ban cu'nt na cyal yi kamiw kib scyuch!. Jat lo' tir yi txant qui o' quim cya'n. Na ja kabuchlij cya'n, poro quinin na ke'l cu'n swutz. Na yi tajbil Ryos i'tz tan lajluchaxe'n yi o' ñchakum i!. ¹⁰Ej nin at wi'nin e'chk takle'n yi na ul skawutz tan kabisune'n klo', poro qui na kajlaj, ma na ilenin na katzatzin. O' meba', poro na kaxcye' tan tak'le'n jun chin riquil scyetz wi'nin wunak. Qui'c nin ato' cu'nt, poro at cyakil yi tajwe'n sketz.

¹¹Ma jalu' e'u' kajwutz aj Corint, quinin nkaxob tan talche'n clar cunin yi ñe'n quitane'nu'. Na qui'c jun e'chk takle'n yi tunink na icy' quen kac'u'l scye'ju' na wi'nin na kapek' scye'ju'. ¹²Ate'u' tetz kajal, poro cuquen, mi ato' pe' tetz cyajalu', nka qui' pe!. ¹³Na yi o' ketz ntin na katzan tan chimoxe'nu' chi na chibán wunak tan chimoxe'n chinitxa!. Chipek'ok binu' ske'j chi na kapek' ketz scye'ju'.

Yi o' ketz chi ca'l Ryos kutane'n

¹⁴I bin jalu' tan ñchajle'n yi bintzinin na chipek'u' ske'j, quil cyok'bej quibu' scyuch' yi e' yi qui na cyocsaj yol Jesucristo. Na qui na tcy'aj tib jun balaj ajtza'kl tu jun yab ajtza'kl. Ni'cu'n chi tane'n yi tkan skil tu yi tz'o'tz, qui na tcy'aj tib.

¹⁵Ej nin ñxe'n quic'yaj quib Cristo tu Bayba'n? ñxe'n tcy'aj tib tajtza'kl jun creyent tu jun yi qui na tocsaj? ¹⁶Ej nin ñxe'n tcy'aj tib jun yi najlij Ryos te talma' tu jun yi na meje' ñchiwituz yi e'chk takle'n yi banij quitane'n? Na yi ketz kawankil i'tz ca'l Ryos, yi Ryos yi itz' nin tetz, na ya'stzun talnak i!:

“Ñchin najank tzixo'lwok na in iRyosil,
cxocoponwok tetz inme'l incy'ajl.”^b

¹⁷Ncha'tz talnak i!:

“Tajwe'n cxe'lwok tzaj ñchixo'l yi e' yi qui na chixom te weri inyol.

Jatxwok len itib scye'j.

Qui'c tzitajquen scyetz.^c

Ej nin ko ya'tz tzibanwok,

¹⁸nocopon tzuntz tetz mero itaj,

nin yi axwok itetz cxocopon tetz mero

inme'l incy'ajl,”

stzun Ryos banak cyen, yi Ryos yi cya'l jun na xcy'e' te'j.^d

7 ¹E'u' kajwutz, yi jun xtxolbila'tz yi alijet cyen tan Ryos, i'tz tetz ketz.

Katx'aje' bin kib. Poro nk'e'tz ntin kawankil, ma na i yi kajtza'kl cachí!, kacyajse' cyen. Ko na kaj kek ñchi' Ryos, ko'ken bin tetz balaj.

Yi ñe'n cunin xtx'ixpe'n cyajtza'kl yi e' creyent Corint

²E'u' kajwutz ba'n chipek'u' ske'j, na cya'l cunin na kanuc'wit quen jun takle'n scye'ju'. Cya'l cunin ocnako't tan po'tze'n cyajtza'klu!. Cya'l cunin ocnako't tan chisuble'nu!. ³Qui na chintzan tan talche'n nin yi atk quilu' tzinwutz, na ja wi't

^b6.16 Lv 26.12; Ez 37.27. ^c6.17 Is 52.11. ^d6.18 2 S 7.14; 1 Cr 17.13; Is 43.6; Jr 31.9.

wal scyeru' yi wi'nin na chimpek' scye'ju'. Na list in tan inquime'n tetz jun techl yi wi'nin na chimpek' scye'ju'. Poro kol ben ñkon intiemp, i'tz tan inxcone'n scyeru', na wi'nin na chimpek' scye'ju'.

⁴Siquierk mu'ñ tal najk cabej inc'u'l scye'ju'. Ma na wi'nin na chintzatzin scye'ju'. Wi'nin q'uixc'uj na katij, poro yi na kubit yi chitziblalu' jat lo' tzatzin na jal swetz. ⁵Na jetz yi kunle'n tzone'j Macedonia, qui'c mu'ñ tal ujle'n na kaban, Kasajle'nix cuntunin o'-tz swutz q'uixc'uj. Na wi'nin oyintzi' ske'j. Ej nin ilenin na kaxob swutz. ⁶Poro yi Kataj Ryos yi na oc tan chimayse'n yi e' yi na chibisun, i' nxcye' tan kamayse'n yi tule'n Tito ske'j. ⁷Ja katzatzin nk'e'tz ntin tu' yi tule'n i', poro ncha'tz yi kubital yi ñe'n na tzatzin i' scye'ju'. Ja tal i' sketz yi wi'nin na el cyalma'u' tan quilolu' kawutz junt tir. Ej nin ncha'tz ja tal i' sketz yi ñe'n na chibisunu' swe'j, nin yi ñe'n na ok' chic'u'lu' swe'j. Cha'stzun te ja jal tzatzin tetz ketz.

⁸Bintzi lo' ja lo' chibisunu' tan yi xtxolbil yi at tul yi jun incart yi oponak ñchiwutzu'. Ncha'tz in, imbisun ta'n. Poro yi jalu' qui't na chimbisun ta'n. ⁹Ma na chintzatzin. Poro qui na chintzatzin tan paj yi e' bisunu' tan yi jun carta'tz, poro na chintzatzin yi ja xcye' yi bis yi ntak' yi cart tan xtx'ixe'n cyajtza'klu'. Quinin xcye' yi jun bis tan chixite'nul, ma na ja ak'on ba'n scyeru'. ¹⁰Na yi bis yi na tzatzin Ryos te'j i'tz jun bis yi na xcye' tan xtx'ixe'n kajtza'kl. Na yi jun jilwutz bisa'tz na ak'on ba'n sketz, nin skaclaxok ta'n. Nk'e'tz ni'cu'n te'tz tu yi bis yi na jal ñchixol' yi e' yi qui na cyocsaj Ryos. ¹¹Na quinin nchibenu' joylaj tan yi jun bis yi nwak' scyeru'. Ej nin wi'nin na tzatzin Ryos te cyajtza'klu' yi quinin nchibenu' joylaj ta'n. Ej nin ncha'tz ja ak'on ba'n scyeru'. Na ja xcon yi jun bisa'tz tan c'ase'n cyajtza'klu' tan cyoque'nul il tan xtx'ajle'n te yi jun ila'tz yi jalnak ñchixol'lu'. Ej nin xcon yi jun bisa'tz tan c'ase'n cyajtza'klu' bantz chicolol quibu', nin tan ñchajle'n yi nk'e'tz chicyakilu' aj paj. Ej nin tan yi bisa'tz ja je' ñchiwutzu' yi mbi bajij ñchixol'lu'. Ncha'tz xcon tan chixo'wse'nul, nin tan yi jun bisa'tz el cyalma'u' tan kilolt kib scyuch'u'. Ncha'tz e' ocu' il tan tak'le'n caws yi jun aj paja'tz. Ma jalu' tan cyakil yi e'chk takle'na'tz yi nchibantu' ja lajluchax yi ja chixcye'u' tan banle'n tane'n yi problem. ¹²Yi cart yi oponak wa'n ñchik'abu' nk'e'tz tetz yi yaj yi njuchun, nin nk'e'tz tetz yi jun yi na bisun, ma na sak swutz Ryos yi ja bnix yi jun carta'tz wa'n tan c'ase'n cyajtza'klu' nin tan tele'n chitxumu' tetz yi na chixomu' te wetz wajtza'kl nin yi bintzinin na chipec'u' swe'j. ¹³Cha'stzun te jalu' na katzatzin. Nin qui't na kabisun.

Ncha'tz wi'nin na katzatzin te Tito, na tan tu' yi ncho'cu' c'ulutxum ja chixcye'u' tan xite'n yi bis yi cyak'naku' tetz. ¹⁴Ncha'tz jalu' qui na chintx'ixwij tan inyol yi walnak tetz Tito yi chumbalaj nin e'u!. Na ja lajluchax yi bintzi yi nwal tetz Tito nin yi nwal scyeru'. ¹⁵Ej nin yi na ul tx'akx tc'u'l Tito yi ñe'n cu'n cyoque'nul c'ulutxum jak' ca'wl i', wi'nin na tzatzin i' te'j. ¹⁶Qui'c bin mu'ñ tal yi najk kacabej kac'u'l na wi'nin na katzatzin scye'ju'.

Yi ñe'n cyak'ol chi ofrent yi e' aj Macedonia

8 ¹I bin jalu' e'u' wajwutze, na kaj kal scyeru' yi ñe'n cu'n nlajluchax yi banl talma' Ryos ñchixol' yi e' cmon creyent yi najlche' lakak amal' tzone'j Macedonia. ²Na te yi tiemp yi tule'n wi'nin pilbil cyetz, nin te yi tiemp yi wi'nin q'uixc'uj ate' cu'nt, mas tcunin nchitzatzin tk'ab Kataj. Ej nin te yi jun tiempa'tz

yi ate' wutz pe'm, mas cunin nchoyin chi e'-k ric tane'n. ³Nin tetz cu'n cyalma' yi cyak'ol yi oya'tz. Ej nin quinin xomquen te chiwalor, ma na mast cunin cyak'. Nin in stiw te'j. ⁴Na cu' chiwutz sketz tan kuk'ol ama'l scyetz tan cyoqe'n tan quich'eye'n yi e' kajwutz aj Jerusalén. ⁵Mas tcunin nchibán swutz yi txumijt ka'n ketz, na bajx ja cyak' quib tetz Ryos tan chixcone'n tetz. Kalena'tz tzun chixome'n te ketz kachusu'n. ⁶Ma jalu' tan tu' yi ja cyak' cyetz yi jun oya'tz, cha'stzun te ja kajak pawor tetz Tito tan toque'n tuntir tan chimoxe'nu' tan chichajolu' yi balaj ajtza'kl yi na saj tu Ryos tan cyak'olu' mu'xt oy, chi banak i' jun tir. ⁷Na na el katxum tetz yi e' cyeru' nk'e'tz pen tu' na cyocsaju'. Ej nin chin list nin e'u' tan chichusle'n wunak. Nin chin tz'aknak cu'n cyajtza'klu'. Chin ḫc'atnak nin e'u'. Ncha'tz wi'nin na chipek'u' ske'j. Nin nk'e'tz pen tlen tu'k na chibánu' jun takle'n. Cha'stzunk chibánu' tan molche'n jun oya'tz tan quich'eye'n yi e' kajwutz aj Jerusalén.

⁸Qui na chintzan tan chicawe'nu' yi tajwe'n tan cyak'olu' chipu'ku', ma na ntin na waj yil quibitu' yi chi᷑c'atnakil yi e' kajwutz tzone'j. Ej nin yil quibitu' slajluchaxk yi ncha'tz e'u' at lok' ib scyuch'u' tan quich'eye'n junt tx'akajt kajwutz. ⁹Na el chitxumu' tetz yi banl talma' Kajcaw Jesucristo. Na chin ric nin i', poro ja tocsaj tib meba' tan ḫchajle'n yi lok' ib scyeru', nin tan cyoqe'nu' tetz ric.

¹⁰Ma jalu' swale' nin junt cyajtza'klu' yi tz'ak'onk ba'n scyeru'. I'tz junix yob yi cwe'nle'n chitxumulu' tan molche'n yi oya'tz. Nin chin chigan cuninu' yi cyoqe'nu' klo' tan molche'n. ¹¹Cha'stzun te, tajwe'n cho'ctu' il tan molche'n pwoka'tz chi yi cwe'n chixe'tzal'. Xomok quentu' te chiwaloru' chijunalenu'.

¹²Na wi'nin na tzatzin Ryos te'j ko tetz cu'n kalma' yi na kak' ka'ofrent. Na na til Ryos yi ko itz'o' cu'n nka qui'. Na qui na tzan Ryos tan jakle'n yi e'chk takle'n yi qui'c at skuch'.

¹³Ncha'tz nk'e'tz wajbil yil tz'oc cyen jun tetz meba' ntin tan ḫch'eye'n junt.

¹⁴Ma na yi wetz wajbil i'tz yi nicy' nin tu' chich'eyaj quibu' scyuch' yi e' aj Jerusalén. Na yi cyeru' jalu' itz' nin mu'x tal. Ma yi e' cyetz qui'c ate' cu'nt. Poro qui cunin batz tz'opon jun k'ej yi e'-t cyetz ḫchich'eyank scye'ju'. ¹⁵At xe' yi inyol yi na wal nin scyeru' na tz'iba'nt cyen jun xtxolbil yi na tal: "Yi e' yi wi'nin chiwa', quinin sobrin, nin yi e' yi qui'c mas chiwa' e' el cyen tu' te'j."^e Cha'stzun te chimol cunu' yi jun oya'tz.

Yi e' tuch' Tito yi xomche' te'j

¹⁶Ntyo᷑ tetz Ryos yi ni'cu'n kutane'n tu Tito tan xtxumle'n yi ḫe'n ljal chibánu', na Ryos mmo'csan yi jun ajtza'kla'tz le wi'. ¹⁷Ej nin cu nin tu'-tz ta'n tan toque'n tan molche'n yi pwok ḫchixo'l'. Gan cu'n i' tan chixajse'nu' junt tir.

¹⁸Nk'e'tz ḫchuc i' tz'opon, ma na mben kachakol junt kajwutz te i'. Chumbalaj nin i' ḫchiwutz yi e' cmon creyent tzone'j tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz colbil ibaj. ¹⁹Ej nin ncha'tz, bixba'nt cyak'un tan xome'n ske'j, nin tan kuch'eye'n tan molche'n yi jun balaj ofrenta'tz. Na ko'c il te kak'une'j tan jale'n k'ej Kataj Ryos, nin tan ḫchale'n yi at kagan tan quich'eye'nu'. ²⁰Ja bixe' yi junt kuch'a'l'z tan qui jale'n yolbil ketz yi na katzan tan molche'n yi pwoka'tz. ²¹Na nucy'ij tzij cu'n na kaj kaban yi kak'un swutz Ryos nin ḫchiwutz wunak.

^e 8.15 Ex 16.18.

²²Ncha'tz at junt kajwutz yi mben te Tito. Ala'ix cunin tir kak' tarey yaj, nin ja lajluchax yi chin ḫc'atnak nin i'. Pyor nin jalu' na nternin k'uklij c'u'l scye'ju'.

²³Ko alchok scyetz tz'oc tan jakle'n yi na' scyetz i' Tito, ba'n cyalu' scyetz yi i' jun wamiw nin yi junit na kak'uj tuch' tan quich'eye'n'u!. Ncha'tz ko al scyetz Ichijakon yi na' scyetz e' yi e' mas kajwutz yi ḫchixomok nin te Tito, ba'n cyalu' scyetz yi chakijche' cyak'un yi cmon creyent tzone'j Macedonia. Ej nin yi cobox kajwutz'a tz chumbalaj nin e' na na chixcy'e tan jalse'n k'ej Ryos. ²⁴Cha'stzun te chichaje'u' lok' ib scyetz, bantz quibital yi e' mas cmon creyent yi chitziblalu' yi bintzi nin at lok' ib scyuch'u', nin yi bintzi nin yi na katzan tan talche'n yi e'u' balaj.

Yi je'n jun ofrent tan quich'eye'n cobox kajwutz

9 ¹Poro nk'e'tz tajwe'n klo' tan bene'n intz'ibal scyeru' te yi ḫch'eybil cyetz yi e' mas kajwutz yi na tzan molche'n ḫchixo'l'u', ²na elnak intxum tetz yi chibalajilu'. Na ala'ix tir wal scyetz yi e' kajwutz tzone'j Macedonia yi jun yobix tzaj list ate'tu', yi e'u' aj Acaya, tan quich'eye'n yi e' kajwutz aj Jerusalén. Cha'stzun te at wi'nin aj tzone'j yi ja quibit chitziblalu', nin ja chixom te cyajtza'klu'. ³Poro ilenin nchiben inchakol yi coboxt kajwutz'a tz tan quilol yi ko bintzi nin yi yol yi walnak scyetz, yi list e'u' tan ich'eya'n. Na klo' waj yi chiban list quibu' tu chi'ofrentu' chi walnak scyetz, ⁴na at wupombil scye'ju' tan molche'n, poro at mu'xt tan wopone'n. Ej nin kol chixom nin coboxt aj tzone'j swe'j, chintx'ixwok ko nk'e'tz list ate'tu' tu yi mu'x oya'tz. Ncha'tz e'u', chitx'ixwoku' ko qui'c. ⁵Cha'stzun te ja cu' intxumul tan chibajxe'n nin Tito scyuch' yi e' kajwutz'a tz tan quich'eye'n'u' tan molche'n yi pwok yi chisuknaku'. Nin yi ko list atit cyanu' yil kopon, slajluchaxk yi nk'e'tz puers tu' lcyak'witu', ma na tetz cu'n cyalma'u'.

⁶Ulk bin tx'akx yi jun xtxolbile'j ḫchic'u'u': Alchok scyetz yi qui'c mas tujul na oc ttx'otx', qui'c mas cosech na je'. Nin alchok scyetz yi nim tujul na oc ttx'otx', chumam cosech na je'. ⁷Ba'n tzun cyak'u' chijunalu' yi mbi na saj bu'k tetz cyalma'u'. Poro quil cyak'u' tan cob c'u'lal, nka puers tu', na wi'nin na pek' Ryos scye'j yi e' yi tetz cu'n cyalma' na cyak!. ⁸Ej nin xcyek Ryos tan kuch'eye'n te yi xtxolbile'j. Na kol kak', tz'ul kojol i' yi banl talma' skibaj bantz jale'n cyakil yi tajwe'n sketz, nin sjalok kabambil ta'n tan kabnol wi'nin e'chk pawor. ⁹Na at jun xtxolbil yi tz'i'ba'n cyen yi na tal:

"Yi e' yi wi'nin na choyin
scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz,
quil tz'el chibalajil te chic'u'l wunak."

¹⁰Ncha'tz yi kaRyosil, yi na ak'on tzaj yi quiyu' yi na cyawaju', nin yi na ak'on tzaj walor yi chiwankilu', i' tz'ak'on cyakil yi tajwe'n scyeru' bantz cyak'olu' scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz. Ej nin ko ya'tz cyuleju', sjalok chibalajilu', nin ḫchiwutzinku' chi na ban jun balaj cosech. ¹¹Ko ya'tz cyuleju', sjalok wi'nin jilwutz chimebi'l'u' tan toye'n scyetz yi e' yi at tajwe'n scyetz. Ej nin yil chitz'am kajwutz yi cyoyu' chityožink tetz Kataj, ¹²na nk'e'tz quich'eye'n tu' na chibantu' ma na tan yi cyoyu' scyak'e' chik'ajsbil tetz Ryos. ¹³Scyak'e' chik'ajsbil tetz Ryos,

^f9.9 Sal 112.9.

na slajluchaxk ḫchuwutz yi na chixomu' te yi ḫchusun Cristo, nin slajluchaxk ḫchuwutz yi list e'u' tan quich'eye'n yi e' cyetz scyuch' alchok jilwutz wunak.

¹⁴ Ḫchinache! Kataj squibu', nin ḫchipek'ok scye'ju', na tz'elepon chitxum tetz yi wi'nin banl Kataj squibu'. ¹⁵ Ntyoħ bin tetz Kataj yi ja tak' i' yi jun chumbalaj oy sketz. Poro qui na kaxcye' tan xtxumle'n yi mbi tzuntz yi ya'stzun tulej i'.

Yi talol Pawl yi jun cu'n i' apostl

10 ¹I bin jalu', yi in wetz, yi in Pawl, copon inwutz scyeru'. Ej nin xconk yi c'ulutxumil tu putzpal Cristo wa'n tan chinuc'le'nu', na at lo' e' yi na cyal yi chin al nin inc'u'l yi atin ḫchixo'lu'. Nin na cyal yi ntin na jal inchamil yi quibin ḫchixo'lu'. ²Poro yi wetz wajbil i'tz yi qui tajwe'n tan inchajol inchamil yil nopen ḫchixo'lu'. Ncha'tz at lo' cobox ḫchixo'lu' yi na cyal yi at lo' e'chk takle'n yi na inwutz quen te'j, chi na chibán cyakil wunak. Poro qui!. ³Bintzi, in tu' wunak, poro qui na xcon yi e'chk ajtza'kl tetz tzone'l wuxtx'otx' wa'n. ⁴Ma na, na xcon yi ajtza'kl yi na tak' Kataj swetz yi na no'c tan pakse'n chiyol. Nin yi jun ajtza'kla'tz, yi cho'n na saj tu Kataj, chin cham nin, na na xcy'e' tan xite'n cyajtza'kl cyakil yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyetz cyajtza'kl. Nin cha'tz na xcy'e' tan chixite'n yi e' yi na cyal yi chin cham nin e'. ⁵Na xcy'e' yi jun ajtza'kla'tz yi ak'ij tan Ryos swetz tan xite'n cyajtza'kl yi e' yi na chitzan tan telse'n k'ej i', yi e' yi na cho'c tan poysen chiwutz wunak tan qui't chixome'n te Ryos. Poro yi ajtza'kl yi na tak' Ryos na xcy'e' tan cyocse'n pres, bantz cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl Jesucristo. ⁶Ej nin yi nink cho'c cyeru' c'ulutxum, list atine't tan tak'le'n chicaws cyakil yi e' pajol ca'wla'tz yi ate' ḫchixo'lu'.

⁷Yi e' cyeru' ntin na chixomu' te yi balajil jilon jun yaj, nin qui na cho'cu' tan xtxumle'n yi mbi ajtza'klil na icy' tc'u'l. Na at lo' e' ḫchixo'lu' yi na cyal yi ntin e', e' tetz Cristo. Poro tajwe'n yil tz'el chitxum tetz yi ncha'tz o', o' tetz Cristo.

⁸Le wutz cyeru' cyajtza'klu' na wocsaj wib nim tu wajtza'kl tan chicawen'u'.

Poro at rmeril tan woque'n tan chicawen'u', na ak'ij ink'ej tan Ryos nin qui na chintx'iwxij ta'n. Na yi wetz intarey i'tz tan chitxicbaje'n'u', nk'e'tz tan chixite'n'u'.

⁹Ncha'tz qui na waj yi nink cho'cu' tan xtxumle'n yi ntin na xcon e'chk cart wa'n tan chixo'wse'n'u'. ¹⁰Na at e' ḫchixo'lu' yi na cyal yi chin quiw nin na chinjilon tc'u'l yi e'chk cart yi na opon wa'n. Ncha'tz na cyal yi qui'c xac inyol, nin yi qui'c xtxolbil te yi atin ḫchixo'lu'. ¹¹Poro yi e'a'tz tajwe'n tz'el chitxum tetz yi quil xtx'ixpuj tib chinjilon, na yi ko na xcon quiw yol wa'n tul e'chk cart, ite'n nin quiw yol xconk wa'n yil nopen ḫchixo'lu'.

¹²Ncha'tz na waj wal scyeru' yi nk'e'tz ni'cu'n wajtza'kl scyuch' yi coboxa'tz yi ate' ḫchixo'lu', yi e' yi na cyal yi chin tz'aknak cu'n e', na yi e'a'tz chin yab nin e' tu cyajtza'kl. Na na cyal yi e' balaj, poro ntin na xcon yi cyetz cyajtza'kl cya'n tan chima'lal quib squibil quib. Nin ko nicy' nin tu' quitane'n tu cyuch', na tzun cyocsaj quib yi e' balaj. Poro qui'c xtxolbil yi jun ajtza'kla'tz.

¹³Ma yi o' ketz nk'e'tz ni'cu'n o' scyuch', na qui na kal ketz yi chin tz'aknak cu'n o'. Ntin na el katxum tetz yi at jun katarey yi ak'ij sketz tan Ryos, nin kol kaban tane'n yi jun katareya'tz slajluchaxk yi xe'n kutane'n. Ej nin yi jun katareya'tz i'tz tan chiquiwe'n'u'. ¹⁴Ma jalu', yi kopone'n ḫchixo'lu' nk'e'tz icy'e'n nkaban tul tarey junt, na o' yi bajx yi o' opon ḫchixo'lu' tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan Cristo. ¹⁵⁻¹⁶Yi o' ketz qui na kicy' pok' tul tarey junt. Qui na kal "ketz"

te yi ak'un yi na bnix tan junt yaj. Cha'stzun te yi koque'n tan xtxole'n scyeru'. Ej nin yil chiquiwixu' mas lok cho'cu' tan kuch'eye'n tan kabene'n tul junt ama'l tan xtxole'n yi balaj stziblal yi ñe'n chiclax wunak. Poro yil kabén na kaj kabén ñchixo'l yi e' yi txe'n cunin quibit, na qui na kaj ljal kak'ej tan yi tak'un junt.

¹⁷Qui na yub kol kal yi chin tz'aknak cunin o' tan kaxcone'n tetz Ryos, ma na mas ba'n tcu'n yi nink kak' kak'ajsbil tetz. ¹⁸At xtxicbaj sketz yi ko Ryos na tzan tan tak'le'n kak'ej, poro yi ko ketz kajtza'kl cuntu' qui'e xtxicbaj sketz.

Yi e' yi nk'e'tz e' mero apostl

11 ¹I bin jalú', lok cyak'u' ama'l swetz tan walol mu'ë tal intontil scyeru'. Max chic'u'lü' swibaj. Quibite'u' inyol. ²Nternin na el walma' tan cyoqe'nü' tetz balaj. Nin cho'n na saj yi jun wajtza'kla'tz tu Ryos. Nternin na waj yil cho'cu' tetz balaj, na tan in bixe'we't chiratru' tu Cristo. Ej nin na waj che' injatxu' tk'ab i' chi na jatxlij jun xun tk'ab chmil. Ej nin yil che' injatxu' tk'ab Cristo, na klo' waj yi chin tz'aknak cu'n e'u', chi tane'n jun xun yi txe'n cunin po'tzaj tib. ³Poro na chimbisun mu'ë tal, na ko tzun xubsij cyajtza'klu' chi banak Eva tan yi lubaj. Na klo' waj yil chipek'u' te Cristo tetz cu'n cyalma'u'. ⁴Poro na chimbisun mu'ë tal na ja lo' icy' chitxo'be'u' chichusu'n yi e' yi na chitzan tan xtxole'n junt Jesús yi nk'e'tz ni'cu'n tu yi ketz yi katxolnak scyeru'. Lastum yi ja icy' chitxo'be'u' junt jilwutz espíritu, nin qui na cyak'u' ama'l tetz yi mero Espíritu Sant. Lastum yi na chixomu' te junt jilwutz chusu'n nin qui na chixomu' te yi balaj stziblal yi quibitnaku' ske'j. ⁵Le wutz wetz wajtza'kl yi nk'e'tz ajnak tzaj yi ink'ej ñchiwutz yi e' balaj apostla'tz yi chin tz'aknak cu'n e' tane'n ñchiwutzu'. ⁶Bintzi lo', nk'e'tz chusij chint tan jale'n e'chk balaj weltil yol wa'n, poro na el intxum tetz yi mbi na chintzan tan xtxole'n, nin ja lajluchax ñchiwutzu' yi at wajtza'kl tan cyakil yi e'chk takle'n balaj yi bajnak imbnol ñchixo'lü'.

⁷Na quinin injak jun centaw scyeru' yi xna'ke'n tan xtxole'n yi balaj stziblal Ryos ñchixo'lü'. Mi ba'n pe' mimban westz nka qui' pe', nin ba'n pe' yi na wocsaj wib juy ntin tan jale'n chik'eju'. ⁸Na yi woque'n tan quich'eye'nü' qui'c nin jun centaw cyak'u' swetz, poro cho'n saje'n ñch'eybil wetz ñchixo'l cobox cmon creyent yi ate' joylaj. ⁹Nin yi atin tzaj ñchixo'lü', nin yi woque'n wutz pe'm, quinin wak' bis scyeru' tan cyoqe'nü' tan wuch'eye'n. Poro yi e' yi e' octz tan wuch'eye'n it'z yi e' kajwutz aj Macedonia yi e' opontz. Ej nin qui'c nin jun tir yi jajk wak' bis scyeru' tan talche'n yi qui'c nin jun tir yi jajk wak' bis scyeru' tan jakle'n ñch'eybil wetz scyeru'. Ej nin chinjomok te yi jun wajtza'kla'tz yil chimben lakak e'chk luwar cwent Acaya. ¹¹¿Na pe' imban yi je'j tan paj yi qui na chimpek' scye'ju'? Qui!. Na sak swutz Ryos yi na chimpek' scye'ju'.

¹²Ej nin quil tzintx'ixpuj yi jun wajtza'kl, yi jun wajtza'kla'tz tan qui intz'amol pwok scyeru', na qui na waj wak' ama'l scyetz yi coboxa'tz tan cyalol yi ni'cu'n o' scyuch!. ¹³Na nk'e'tz e' mero apostl. E' subul nak. Cyocsa'n tu' quib tetz apostl tetz Cristo. ¹⁴Nin quil che'l yabu' te yi e' yi na cyocsaj quib tetz apostl, na ncha'tz Satanás yi Bayba'n, ba'n na tocsaj tib tetz jun ángel yi cho'n na saj tu Ryos. ¹⁵Ko ya'tz na ban Bayba'n, ite'n nin ñchibne' yi e' ñchakum i!. Cyocse' quib chi balaj

wunak. Poro tx'aklij chicaws le wi'tzibil k'ejlal. Tul xom quen tu' te yi mbi cu'n mbaj chibnol.

Yi e'chk q'uixc'uj yi tijnak Pawl tan tu' yi i' apostl

¹⁶ Ma jalu' e'u' wajwutz, qui na waj yi nink cho'cu' tan xtxumle'n yi in loc, poro ko ya'tz na chitxumu', quibite'u' cobox tal inyol. Na ncha'tz in, na waj lwak' mu'x tal ink'ej chi na chiban yi e' yi na cyocsaj quib tetz balaj apostl. ¹⁷ Nk'era'tz tajbil Kajcaw yil kajoy yi ketz kak'ej, na ya'stzun na chiban yi e' yab, poro tajwe'n chinjilon chi jun yab jalcu'n. Na tajwe'n tan wuk'ol mu'x ink'ej. ¹⁸ At wi'nin e' yi na cyocsaj quib nim tu yi cyetz cyajtza'kl. Ncha'tz tzun in, swocse' wib nim te yi xe'n cu'n wutane'n. ¹⁹ Na at e' cyeru' yi na cyalu' yi chin tz'aknak cu'n e'u', poro na cyak'u' ama'l scyetz yi e' wunaka'tz yi na cyocsaj quib nim. Quibite'u' bin cobox weri inyol. ²⁰ Na cyak'u' ama'l scyetz tan cyoque'n tan chicawe'nu'. Wech na ntin na chitzan tan chixile'nu'. Nin na cyak'u' ama'l scyetz tan cyoque'n tetz cyajcawu'. Poro yi e'a'tz na cyocsaj quib nim nin na el xak chitzi'u' cya'n.

²¹ Tx'ixwil lo' tetz wetz na ya'stzun wetz qui mma'w wa'n.

Yi e'a'tz ja cyocsaj quib nim te yi xe'n quitane'n, ncha'tz tzun in, ba'n wocsaj wib chi jun yab tan walol yi xe'n wutane'n. ²² Ko na cyal cyetz yi e' aj Israel, ncha'tz in, in aj Israel. Ko na cyal yi e' xonl k'ajtzun Abraham, ncha'tz in, in xonl Abraham. ²³ Ko na cyal yi e' xchakum Cristo, pyor tzun in wetz, na wi'nin sacte'n ja intij sju' tak'un Kataj. Mpe ni'cu'nk in chi jun yab yi na chitzan tan talche'n e'chk takle'ne'. Qui'c na ban, na jun cu'n, in xchakum Cristo. Na jatix lo' tir yi no'cnakin xetze!. Nin jat lo' tir yi ja chinlo'on tan xicy'xab. Jat lo' tir mu'xt qui inquim cyak'un e' incontr. ²⁴ O'ix tir ocnak junak belulaj jique' tz'u'm swe'j cyak'un yi e' intanum judiy yi contr swe'j. ²⁵ Oxix tir chinlo'on cya'n tan tze!. Nin jun tir ja chinc'oxlij tan c'ub. Oxix cu'n barc yi benake' mulk'uj xe a' te yi na chinxon tul. Ej nin at jun tir yi incyaj jun k'ej tu jun ak'bal wi mar. ²⁶ Bajnak inxo'mbel bene'n tzi'n, ej nin jatix nin lo' tir yi txant qui ne'l tan a!. Jatix nin lo' tir ne'l xchiwutz alk'om, nin ncha'tz jat nin lo' tir e' oc yi e' wetz intanum tan imbiyle'n. Ncha'tz ite'n nin e' ban yi e' awer nak swe'j. Jatix nin lo' tir yi txant qui nchinlo'on lakak e'chk lmak tnum, nin jatix nin lo' tir yi txant qui nchinlo'on lakak e'chk ama'l yi tz'inunin tu!. Nin jatix nin lo' tir yi txant qui nchinlo'on cyak'un yi e' yi na cyocsaj quib kajwutz. ²⁷ Ja chinje' ja chincu' tan xtxole'n yol Kataj. Nin jatix lo' watl ja inmuc!. Ja inmuc' we'j tu saktzi!. Nin jat lo' tir yi qui jal inwa!, nin ja inmuc' che'w, ja inmuc' bu'yil.

²⁸ Ej nin nk'e'tz ntina'tz e'chk bisa'tz at swetz, ma na ncha'tz mas tcunin na chimbisun scye'j yi e' cmon creyent. ²⁹ Na ko at e' cotxcoj, nka at e' yi ja chipakxij, na ok' inc'u'l scye'j, nin na tak' jun chin bis swetz. ³⁰ Cha'stzun te ko tajwe'n tan wocsal wib nim ba'n wocsaj wib nim te e'chk xtxolbila'se'j yi na xchaj yi ntin Ryos at tan wuch'eye'n. ³¹ Sak swutz Ryos, yi Taj Kajcaw Jesucristo, yi jun yi tajwe'n tan kuk'ol kak'ajsibil tetz, yi nk'e'tz wi kak' tu' yi e'chk xtxolbila'se'j yi ja wi't wal scyeru'. ³² Nin sak swutz i' yi mbi imbanak yi atin tzaj Damasco. Na yi gobernador yi bixba'nt tan yi rey Aretas, e' baj cu' wart ta'n tzi'ak e'chk sawanil yi tapij yi at solte'j yi tnum. Na yi tajbil i' i'tz tan intx'amxe'n, nin tan woque'n pres. ³³ Poro cho'n wele'n tzaj ojk tul jun wentanu' yi at te yi tapij. Nin tan incwe'n mule'n wuxtx'otx', cho'n incwe'n tzaj tul jun mo'tx. Cha'stzun te wele'n liwr xchik'ab yi e' incontra'tz.

Yi e'chk xtxolbil yi til Pawl chi tul wutzicy¹

12 ¹Poro qui'c na tak' swetz yi in te'n na inyolbej wib. Ma na ba'n tcu'n yil wal scyeru' yi e'chk takle'n yi ñchajnak tib tzinwutz tan Kajcaw tan jale'n mas wajtza'kl. ²Na at jun kajwutz yi ajske'n wutz wa'n yi ja el cyajlajix yob yi xa'kle'nix i' jal en le toxi'n tcyal'.² Mi xa'k pe' cyakil tu wankil nka qui' pe', cuquen, qui na wil wetz, ntin Ryos ilon tetz. ³Ntin tu' na el intxum tetz yi bintzinin, aj ticy'le'n yi juna'tz jal en tcyal'. Mi xa'k pe' tu cyakil yi wankil nka qui' pe', cuquen, ntin Ryos na ilon tetz. ⁴Ej nin yi xa'ke'n i' tul yi jun ama'la'tz ja tbit e'chk xtxolbil yi qui'c cu tan yolol i' tetz jun. ⁵Swak'e' chik'ej yi e' yi ni'cu'n e' tu yi jun yaja'tz, poro yi in wetz quil wocsaj wib nim te yi mbnix wa'n tan wajtza'kl cuntu!. Ntin swale' yi e'chk xtxolbil yi na ñchaj yi qui'c inxac. ⁶Mpe nink wocsaj wib nim tan talche'n yi in nchimbnon yi e'chk takle'na'tz nk'e'tz in yab na jun cu'n ya'stzun yi mero bintzi. Poro quil wal yi xtxolbila'tz na qui na waj yil cyak' wunak ink'ej tan tu' yi e'chk takle'n yi na wal, ma na mas ba'n tcu'n yi nink cyak' ink'ej tan yi e'chk takle'n balaj yi na quil, nin yi na quibit swe'j.

⁷Bintzi ja jal wi'nin wajtza'kl tan yi e'chk xtxolbila'tz yi wilnak. Poro ja jal jun chin yabil swetz yi qui na icy'. Poro chinch wetz i'tz tan qui wocsal wib nim tu wajtza'kla'tz, na chin il nin atin cu'nt ta'n. Ni'cu'n chi ik jun ma'cl Satanás yi Bayba'n, tan makle'n inwutz nin tan inxuxe'n. ⁸Oxix tir injak tetz Kataj tan ticy'e'n klo', ⁹poro quinin na icy'. Ntin tal Kataj swetz: "Quil cëbisun tan ayablil na at nin imbanl tzawe'j. Nin mas tcu'n na lajluchax yi wetz inchamil tan jun yaj yi ploj, yi qui'c walor, yi qui'c mas eka'n ta'n," stzun Kataj swetz. Cha'stzun te mas tcunin na chintzatzin yi na el intxum tetz yi in ploj. Na yi na chin nachon te yi implojil, ya'stzun yi na oc mas yi porer Cristo tan wuch'eye'n. ¹⁰Cha'stzun te mas tcunin na chintzatzin yi na chinnachon te yi implojil, nin yi qui'c inxac. Mas tcunin na chintzatzin yi na cho'c wunak tan imbuchle'n, nin tan inxo'wse'n. Mas tcunin na chintzatzin yi na choyintzin wunak swe'j tan tu' yi in xconsbe'tz Cristo. Mas tcunin na chintzatzin yi na bajij yi e'chk takle'na'tz swe'j, na na jal mas inchamil yi na chin nachon te yi qui'c inxac.

Wi'nin na bisun Pawl scye'j yi cmon creyent Corint

¹¹Poro ni'cu'n in chi jun yab yi na chintzan tan talche'n nin cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j scyeru'. Poro i'tz chipaju', na e'u' klo' na chitzanu' tan tak'le'n ink'ej. Na el intxum tetz yi qui'c inxac, poro ilenin nk'e'tz ajnak tzaj ink'ej ñchiwutz yi e'a'tz yi na cyocsaj quib wi'tz apostl. ¹²Na te yi atin tzaj ñchixo'l' ja lajluchax yi in apostl tan tu' yi at impasens. Nin ja lajluchax yi in apostl tan yi e'chk milawr tu e'chk balaj xtxolbil yi bnixnak wa'n ñchixo'l'. ¹³Quib nin na imban ñchixo'l' yi e' mas creyent ite'n nin na imban'a'tz ñchixo'l', ntin tu' qui na wak' gast scyeru'. Chicuye'u' impaj te jun impaltila'tz.

¹⁴Ma jal', ja wi't txumxij wa'n tan chixajse'nu' junt tir. Nin yil nopen ya'stzun toxi'n tir wukan tan chixajse'nu'. Ite'n nin sbne'a's yil nopen junt tir ñchixo'l', quib wak' gast scye'ru'. Na qui na waj tzincambaj jun e'chk takle'n yi at scyuch'u'. Poro yi wetz wajbil i'tz tan che' incambalu' tan chixcone'nu' tetz Cristo. Nk'e'tz

²12.2 Yi chitxumu'n yi e' judiy tentz i'tz yi ama'l kale najle't Ryos.

tajwe'n tan chin quich'eyalu', na nk'era'tz chimunl yi e' nitxa' tan joyle'n chipu'k yi chitaj, ma na i'tz chitarey yi e' ajcaw tan joyle'n yi tajwe'n scyetz chinitxajil.

¹⁵Ej nin ya'stzun tzimbne' scye'ju!. Tzinsotzaje' yi wetz yi colij wa'n tan tak'one'n ba'n scyeru!. Ncha'tz, list in tan wuk'ol wib tan claxe'n cyalma'u!. Poro lastum yi na quilu' yi mas cunin na chimpek' scye'ju!, pek'e'n chint qui't na chibantu' swe'j.

¹⁶Ncha'tz at e' ñchixo'lu' yi na cyal: "Bintzi qui lo' ntak' gast ske'j, poro chin list nin i' tan kaxile'n." ¹⁷Poro ñxe'n mimban tan chixile'nu? Qui'c rmeril. ¹⁸Ncha'tz ja cu' inwutz tetz Tito tan bene'n tan chixajse'nu!. Nin ja ben inchakol junt kajwutz tan xome'n te'j. ¿E' oc pe' tan chixile'nu? Qui' lo!. Na ni'cu'n kajtza'kl tu Tito.

¹⁹Na lo' chitxumu' yi na kacol kib tan yi e'chk yola'se'j yi na wal scyeru!. Poro qui', ntin tan jale'n k'ej Ryos, ja wal yi xtxolbila'se'j, nin tan jale'n k'ej Jesucristo. Na yi ketz kajbil scye'ju', yi e'u' jun c'oloj wajwutz, i'tz tan chiquiwixe'nu' tk'ab Kataj. ²⁰Poro na chimbisun mu'ñ tal, ko tzun nk'e'tz ba'n ate'tu' yil nopen tan chixajse'nu!. Or bin quilu', na ko tzun takle'n bi' at ñchixo'lu' jepon intx'ipul wajtza'kl scye'ju!. Nin or quilu' ko tzun at oyintzi' ñchixo'lu'; ko tzun at chi'ch e'u'lal; ko tzun at cyakal mak'mal; ko tzun ntin na chitzan lenu' tan joyle'n yi cyajbilu!. Or quilu' ko tzun ntin na chitzanu' tan telse'n chik'eju' squibil quibul; ko tzun ntin na chitzanu' tan ñchaq'ue'n yol; ko tzun at e' ñchixo'lu' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl; ko tzun qui'c nin jik'bil wutz quitane'nu!. ²¹Or quilu' na yil nopen tan chixajse'nu' qui na waj yil tz'el intx'ix cyanu' swutz Ryos. Ncha'tz chimbisunk ko tzun ljal cobox ñchixo'lu' yi qui na chibisun tan quil, yi txe'n chitx'ipul yi cyajtza'kl cachi' yi cy'a'n cya'n. Na at lo' aj xna'ninl tu aj yajinl ñchixo'lu', scyuch' yi e' yi bich cuntunin na chiban.

Stzabsbil wi' yol Pawl

13 ¹Ma yil nopen ñchixo'lu', ya'stzun yi toxi'n tir wukantz tan chixajse'nu!. Ej nin yil no'c tan pujle'n chixo'lu', tzinjake' cob nka ox stiw tan lajluchaxe'n yi ko bintzi nka qui' cyakil yi e'chk yol yi na tzan. ²Yi ca'p tir yi xna'ke'n tan chixajse'nu' in no'c tan chimakle'n yi e' yi nsken chijuch quil. It'e'n nin na chintzan tan banle'n jalcu'n, mpe quibink ñchixo'lu!. Yil nopen, swak'e' chicaws yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil. ³Slajluchaxk ñchiwutzu' yi jun cu'n na chincon tan Cristo tan talche'n yi tetz tajbil. Yi Cristo nk'e'tz alcawe't, ma na chin cham nin i', nin stk'e' chicaws cyakil yi e' yi at chipaj. ⁴Bintzi qui'c ñchamil wankil Cristo yi quime'n swutz pasyon, poro itz' i' jalu', nin chin cham nin i' tan porer Kataj Ryos. Ncha'tz o' ketz, ploj yi kawankil poro yil ko'c tan chibane'n tane'nu' sjalok kachamil tan porer Kataj.

⁵Chitxume'u' bin cyajtza'klu' ñchijunalenu', yi ko jun cu'n k'uklij chic'u'lu' te Ryos nka qui!. Chima'le'u' cyajtza'klu' ñchijunalenu!. ¿Qui ptzun lo' chixeye'u' tan xtxumle'n yi ko najlij Cristo te cyalma'u' nka qui? ¿Nka chitz'i tuwu', chipraj tuwu' na cyocsaj quibu' tetz creyent? ⁶Poro elnak chitxumu' tetz yi ketz nk'e'tz kawutz tu' kapraj tu' na kocsaj ketz. ⁷Poro ilenin na katzan tan nachle'n Kataj squibu' tan qui chibanolu' e'chk takle'n cachi!. Nin yi na kanach Kataj squibu' tan cyoquen'u' tetz balaj, nk'e'tz ik ketz kak'ej na katzan tan joyle'n, ma na yi ketz kajbil i'tz yi nink cho'cu' tetz balaj. Mpe nink cyalu' yi qui'c kaxac, quil kamakxij tan nachle'n Kataj squibu!. ⁸Na qui'c rmeril yi nink ko'c ketz tan xite'n

tajtza'kl jun yi na xom te yi bintzi, ma na yi ketz kajbil i'tz tan chitxicbaje'nu'.

⁹Nin skatzatzink kol chiquiwixu!. Qui'c na ban kol cyal wunak yi o' cotxcoj.

Cha'stzun te ilenin na kanach Kataj squibu' tan cyoqe'nu' tetz tz'aknak cu'n.

¹⁰Nin na chintzan tan stz'ibe'n nin yi e'chk xtxolbila'se'l scyeru' yi ntaxk nopen tan chixajse'nu', na yil nopen qui na waj tzinxconsaj quiw yol. Ma na ntin na waj lxcon yi e'chk ca'wl yi ak'ij swetz tan Kajcaw Jesucristo tan chitxicbaje'nu', nk'e'tz tan chixite'nu'.

Wi'tzbil yol

¹¹I bin jalu' e'u' wajwutz, quil tu' quibu!. Chijoye'u' puntil tan cyoqe'nu' tetz tz'aknak cu'n. Max chic'u'lu' te cobox inyol yi mben intz'ibal tul yi carte'l. Junit sban chitxumu'nu'. Lok jal yi tzatzin paz ñchixo'lu'. Ej nin lok najan Kataj Ryos scye'ju', yi Ryosa'tz yi na ak'on lok' ib tu tzatzin paz sketz. ¹²Chik'ajlaj quibu' squibil quibu!. ¹³Nin cyakil yi e' kajwutz yi ate' tzone'l na chitzan tan talche'n nin jun yos scyeru'!

¹⁴Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu!. Lok jal mas lok' ib ñchixo'lu' tu Ryos. Nin lok jal mas tzatzin paz ñchixo'lu' tan porer yi Espíritu Sant. Amén.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ GALACIA

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, in Pawl. Chakij chin tan Kataj Ryos, nin bixba'n chint ta'n tetz jun mero apostl. Na nk'e'tz jun wunak nchin chakon tzaj, nin nk'e'tz jun wunak nchinbixban, ma na i'tz Jesucristo yi jun yi itz'ij jun tir ñchixol' alma' tan porer Kataj. ²Ej nin yi in wetz, scyuch' e' kajwutz yi ate' swe'j, na katzan tan stz'ibe'n nin yi carte'l scyeru' yi e'u' yi najlche'u' lakak e'chk ama'l cwent Galacia. ³Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz squibu!. ⁴Yi Jesucristoja'tz yi na wal nin scyeru', ya'stzun yi jun yi ntak' tib tk'ab quimichil tan ñchojle'n kil, nin tan kelse'n tk'ab yi ilc'ol. Ya'stzun tulejtz na ya'stzun tajbil Kataj Ryos. ⁵Kak'e' bin kak'ajsbil tetz, tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Qui'c jun chusu'n yi nink kaclax ta'n

⁶Ma jalu' e'u' wajwutz, wi'nin na ne'l yab scye'ju' yi jalcunin tzan cyaje'n cyen quilolu' Ryos. Wech i' e' moxon tzajul' tan yi banl talma' Cristo. Poro lastum yi tzan chixome'n u' te juntil jilwutz chusu'n tan chicolpe'n klo'u'. ⁷Poro iñkaj at tzunk jun chusu'n yi ba'n kaclax ta'n. I tu na at e' ñchixol'u' yi na chitzan tan chixux'e'n, nin tan po'tze'n yi ñchusun Cristo. ⁸Poro swale' nin jun cyajtza'klu', kol tz'oc jun tan xtxole'n juntil jilwutz chusu'n tan chiclaxe'n u', nin ko qui na xom te yi chusu'n yi ja wi't katxol scyeru', tz'ocopon Ryos tan cawse'n yi juna'tz. Nin sotzel wutz sbne'. Mpe ink no'c tan xtxole'n juntil jilwutz chusu'n, quil cyocsaju' na ko ya'tz tzimban, Ryos tz'ak'onk incaws tan insotze'n. Ej nin yi nink tz'opon tzaj jun ángel tcyaj' tan xtxole'n juntil jilwutz chusu'n, quil cyocsaju', na scawsok tera'tz tan Ryos. ⁹Walnak nin jun tir scyeru', nin swale' nin juntil tir: Ko at jun tz'oc tan xtxole'n juntil jilwutz chusu'n yi qui xomij te yi chusu'n yi ja wi't quibitu', quil cyocsaju', na scawsok tera'tz tan Ryos.

¹⁰Yi xtxolbila'se'j yi na chintzan tan talche'n nin scyeru', nk'e'tz yi ik tan cyak'olu' ink'ej, ma na i'tz tan tk'ol Ryos ink'ej. Iñkaj ya'stzun wajbil tan cyak'ol alchok jilwutz wunakil ink'ej. Na yi najk chintzan tan joyle'n ink'ej ñchiwutz wunak, nk'e'tz tzunk klo' in jun ñchakum Cristo.

Nk'e'tz wunak txumul tetz yi ñchusun Pawl

¹¹Ma jalu' e'u' wajwutz, quil cyocsaju' juntil chusu'n yi apart. Na yi chusu'n yi intxolnak scyeru', nk'e'tz wunak tu' txumul tetz, ma na kawutzile'n cu'n

Jesucristo. ¹²Na nk'e'tz cho'nk wital scyetz wunak, nin cya'l jun mmo'c tan inchusle'n te'j, ma na ntin Cristo a'lon swetz.

¹³Na bita'nt cyanu' yi ñe'n cu'n wutane'n sajle'n tan banle'n tane'n yi ketz kacstumbr yi o' judiy. Ej nin bita'nt cyanu' yi chin cham nin in sajle'n tan chibuchle'n yi e' yi e' xom te Cristo. Na yi wajbil sajle'n i'tz tan cyele'n cu'n klo' swutz. ¹⁴Ncha'tz yi atin tzaj tan banle'n tane'n kacstumbr yi o' ketz yi o' judiy, ntin cu'n in at inxç'atnakil ñchiwutz yi e' mas wuch' te yi jun tiempa'tz. ¹⁵Poro bixba'n chint tan Ryos yi ntaxk nu'l itz'ok tan inxcone'n tetz i!. Na tan tu' yi banl talma' i' ja chin je' xtxa'lol. ¹⁶Ej nin yi tpone'n yi k'ejal tan inxcone'n tetz, ja ñchaj yi tetz Cy'ajl swetz. Ya'stuzn tulejtz na yi tajbil i' i'tz tan imbene'n tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Cristo scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Yi wi't ñchajol tib Jesucristo tzinwutz cya'l nin inxna'ke't tan jakle'n tkanil wajtza'kl. ¹⁷Ncha'tz quinin nxna'k tan jakle'n wajtza'kl scyetz yi e' apostl yi ate' Jerusalén. Ma na cho'n xna'ke'n tul jun ama'l tz'inunin tu' cwent Arabia. Ej nin yi wele'n tzaj Arabia, cho'n wupone'nt junt tir le tnum Damasco.

¹⁸Ma yi tele'n ox yob kalena's tzun xna'ke'ntz Jerusalén tan yol tu kajwutz Lu!. O'laj k'ej nna'tijtz tuch!. ¹⁹Poro quinin wil chiwutz yi e' mas apostl ntin cu'n Jacow yi titz'un Kajcaw Jesucristo. ²⁰Ej nin sak swutz Ryos yi bintzi yi yol yi na wal nin scyeru'. Nk'e'tz wi wak' tu'.

²¹Ej itzun bantz yi ticy'e'n pone'n yi cobox k'eja'tz wa'n, cho'n tzun xna'ke'n lakak e'chk ama'l cwent Siria, nin tul e'chk ama'l cwent Cilicia. ²²Ma yi e' cmon creyent yi najlche' lakak e'chk ama'l cwent Judea, quinin cyajskej inwutz. ²³Ntin tu' intziblal nsken quibit. Ej nin yi intziblal yi nsken quibit i'tz: "Yi jun aj xitunl yi ocnak tan kaxite'n, na tzan i' jalu' tan xtxole'n yi balaj stziblal te yi jun yi ja k'uke' ketz kac'u'l te'j. Wech na ocnak i' tan xite'n yi kachusu'n," che'ch. ²⁴Yi quibital yi jun xtxolbila'tz, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil swutz Ryos.

Qui'c paltl yi ñchusu'n Pawl ñchiwutz yi e' mas apostl

2 ¹Ma yi tele'n cyajlajt yob, nintzun imben junt tirtz Jerusalén. Xomche' Bernabé tu Tito swe'j. ²Ja xna'k Jerusalén, na nin ñchaj Ryos swetz yi ya'stuzn tajbil i' tan imbene'n. Ma yi wupone'n, bixe' jun katxumu'n ntin scyuch' yi e' wi' banl wi' yi chin tz'aknak cu'n e!. Ej nin yi koque'n tan yol, ja no'c tan xtx'olche'n xo'l yi chusu'n yi na intxol scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Ya'stuzn wulejtz tan ma'l'e'n yi inchusu'n yi ko ba'n nka qui!. Na lastum ko qui'c xtxolbil. ³Ej nin xomij yi kajwutz Tito swe'j. Nk'e'tz judiy i' poro quinin cyal yi tajwe'n tan banle'n circuncidar i!. Cha'stuzn te ja lajluchax yi ba'n atit inchusu'n. ⁴Poro tc'u'l yi jun katxumu'na'tz yi oc, at cobox yi cyocsaj quib tetz creyent. Poro quinin xom chiwi' te ketz katxumu'n, na yi cyetz cyajbil i'tz tan kabnol tane'n yi ley. E' octz skaxo'l tan ma'l'e'n tu' yi kachusu'n, yi ja ke'l liwr tk'ab yi ley nin yi qui tajwe'n tan kaje'n pone'n te jun c'oloj ca'wl na ja wi't ko'c tk'ab Cristo. Yi cyetz cyajbil i'tz yi nink ko'c pres jak' ca'wl yi ley. ⁵Poro quinin kak' ama'l scyetz. Na yi ketz kajbil i'tz yi qui'c cabej chic'u'l' te yi balaj stziblal yi ja wi't quibitu!.

⁶Inti yi e' wi' banl wi'a'tz, quinin jal paltl inchusu'n cya'n. Poro qui'c wetz scyuch' yi ko e' balaj bajjom nka qui!, na qui na tzan Ryos tan xtxumle'n yi mbi eka'n tan jun yaj. Ntina'tz na tzan Ryos tan tilwe'n yi mbi na icy' tkac'u'l. ⁷Poro yi e'a'tz ja tzunk cyal junt ac'aj chusu'n swetz, qui!. Poro ntina'tz mbantz i'tz yi

ja el chitxum tetz yi Ryos nchin bixba'n tan intxolil yi balaj stziblal scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, chi yi mban Lu' tan Ryos tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz yi e' judiy. ⁸Na Ryos ocsan Lu' tetz jun apostl tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz yi e' judiy, nin ite'n nin mban Ryos swe'j. Na ja no'c ta'n tetz jun apostl tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

⁹Inti Jacow tu Lu' tu Wa'n, yi e' cu'n aj xetze'l tane'n tan xicyle'n yi cmon creyent Jerusalén, yi me'l chitxum tetz yi Ryos mak'on ink'ej tan txoli'n ninin cyak' chik'ab swetz. Bixewe'n tzuntz cyak'un tan kabene'n ketz tu Bernabé tan xtxole'n yi yol Kataj scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, ma yi e' cyetz bixewe'n tzuntz cyak'un tan chibene'n tan ak'un ḫchixo'l yi e' judiy. ¹⁰Ntinal'tz cyal sketz yi tajwe'n tan che' kuch'eyal yi e' meba', poro ya'stzun na katzan tan banle'n sajle'n tunintz.

Yi toque'n Pawl tan makle'n wutz Lu' Antioquía

¹¹Itzun bantz te yi atin tzaj le tnum Antioquía, nin opon kajwutz Lu' tan chixajse'n yi e' cmon creyenta'tz. Poro nin no'c tan makle'n wutz i' ḫchiwutz cyakil kajwutz, na tech cu'n tib yi apart tajtza'kl. ¹²Na yi ntaxk chu'l coboxt kajwutz yi e' saj ḫchakol kawutzile'n Jacow, nternin tzatzin Lu' yi nwán scyuch' yi e' kajwutz yi nk'e'tz e' judiy. Poro yi cyule'n yi coboxa'tz, qui't wan i' scye'j, na nin xob i' scyetz tan paj yi na cyal yi tajwe'n tan baje'n circuncidar jun yaj yi ko na taj tz'oc tk'ab Ryos. ¹³Ncha'tz yi e' mas kajwutz judiy, yi najlche'-tz Antioquía, ja chixom te tajtza'kl Lu'. Wech na elnak chitxum tetz yi nk'e'tz tajwe'n yi circuncisión. Poro ncha'tz Bernabé, nin xom nint tajtza'kl scye'j. ¹⁴Poro yi wilol yi quinin xom Lu' te yi xe' yi balaj stziblal, nintzun wal cobox yol tetz ḫchiwutz cunin cyakil yi cmon creyenta'tz. Je tzun waltze'j: "I bin jalu' ta' Lu', o' judiy tuch'u' nin ilenin ja kawan scyuch' yi e' kajwutz yi nk'e'tz e' judiy. ¿Nxac tzun qui na wanu' scyuch' jalu' nin na tzanu' tan talche'n jalu' yi quil chiclax ko quil chixom te ketz kacstumbr?"

Cyakil cu'n wunak na chiclax tan tu' yi na k'uke' chic'u'l

¹⁵"Yi o' ketz tuch'u' ta' Lu', o' mero judiy, na e' mero judiy yi e' kataj katxu!. Nin nk'e'tz o' pajol ca'wl chi quitane'n yi e' awer nak. ¹⁶Poro yi jalu' na el katxum tetz yi cya'l nin jun yi nink ljal balajil swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi e'chk cstumbr yi na tal yi ley Moisés. Cha'stzun te yi o' ketz yi o' judiy, ja k'uke' kac'u'l te Jesucristo. Ya'stzun kulejtz na ja el katxum tetz yi quil jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yil kaban tane'n yi e'chk cstumbra'tz, ma na ntin kol k'uke' kac'u'l te Jesucristo. Na quil jal balajil jun yaj swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés.

¹⁷"I bin jalu', yi o' ketz tuch'u' ta' Lu', o' judiy nin ja jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi ja k'uke' kac'u'l te Jesucristo. Ej nin tan tu' yi ya'tz nkaban o' pajol ca'wl tane'n ḫchiwutz e' kataj. Poro ḫna pe' elepont yi xtxolbile'j yi tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te Jesucristo ja kajuch kil? Qui!. ¹⁸Na yi nink k'uke' inc'u'l junt tir te jun xtxolbil yi nsken wal yi qui'c xac ḫchajonk tzuntz yi jun cu'n in pajol ca'wl. ¹⁹Poro te yi xomnakin te yi jun leya'tz ja lajluchax tzinwutz yi qui'c rmeril tan inclaxe'n ta'n. Cha'stzun te ja chinquim tane'n swutz yi jun leya'tz, bantz incambal wutz'ajbil te Ryos. ²⁰Na yi quime'n Cristo swutz pasyon, ni'cu'n yi jajk

chinquim wetz. Cha'stzun te nk'e'tz inchuc na incaw wib jalu', ma na Cristo na cawun swe'j, na cho'n najlij i' swe'j. Xomij i' tan inxycle'n. Na yi jun tal xutuj Cy'ajl Ryos yi cho'n k'uklij inc'u'l te'j, ya'stzun yi jun yi na tzan tan wuch'eye'n. Wi'nin na pek' i' swe'j, na ja tak' tib tk'ab quimichil tetz inxel.²¹ Cha'stzun te qui na waj yi qui'k tzintz'am yi na tzan Ryos tan toye'n swetz, na qui'c rmeril tan jale'n balajil jun yaj swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi ley Moisés^atz. Yi ya'tzk, émbi tzun klo' xac yi nquim Cristo swutz pasyon?

Ba'n lko'c tetz nitxajil Ryos kol kocsaj cunin

3 ¹E'u' wajwutz aj Galacia, chin juntlen nin cyajtza'klu'. ¿Na' njuclun quen yi jun yab ajtza'kla'tz le chiwi'l'ul? ¿Mbi tzuntz yi qui na chixomu' te ketz kachusu'n yi bintzinin tetz? Na ja lajluchax x̄chiwutzu' yi mbi eka'n tan yi quimichil yi ban Jesucristo swutz pasyon.² Poro ntin na waj lwal jun xtxolbil scyeru'. Quinin mak'lij yi Espíritu Sant scyeru' tan tu' yi jajk chijeporu' te jun c'oloj ca'wl, poro ja ak'lij yi Espíritu Sant scyeru' tan tu' yi ja cyocsaju' yi chusun'i yi txolij scyeru'.³ Poro chin juntlen nin cyajtza'klu' jalu', na le wutz cyeru' cyajtza'klu' chocoponu' tetz balaj tan tu' yi na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés. Wech le xe'tzbil tzaj ntin ja k'uke' chic'u'l'ul' te yi porer yi Espíritu Sant.⁴ Nin cyakil yi e'chk q'uixc'uj yi icy'nak pon cyanu', qui'c ltak' scyeru' ko k'uklij chic'u'l'ul' te ley Moisés. Poro e'u' wajwutz, nk'e'tz tan cha'tz tu'k nchitiju' q'uixc'uja'tz.

Snajank yi Espíritu Sant ske'j kol kocsaj cunin

⁵Nin ɔi pe' tan tu' yi na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés yi ntak' wit Ryos yi Espíritu Sant scyeru'? Qui!. Nin ɔi pe' tan paj yi nchixomu' te yi ley Moisés mbnixe't e'chk milawr x̄chixo'l'ul? Qui!. Nk'era'tz puntil. Na ja tak' Ryos yi Espíritu Sant scyeru' nin ja bnix e'chk milawra'tz x̄chixo'l'ul' tan tu' yi ncyocsaju' yi xtxolbil yi nquibitu'.

⁶Na ya'stzun banak Abraham, ntin tocsaj yi yol Ryos. Ej nin tan tu' yi tocsal yi jun yola'tz ja jal balajil i' swutz Ryos.^a ⁷Yi ko ya'tz banak Abraham, elk bin chitxumu' tetz: Yi e' yi nternin na k'uke' chic'u'l te Ryos chi banak Abraham, ya'stzun yi e' yi na cho'c tetz mero xonl i' tane'n.⁸ Na, tan yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj na el katxum tetz, yi e' yi nk'e'tz e' judiy, sjalok chibalajil swutz Ryos ko ntin icyocsaj yi yol Ryos. Na talnak i' jun balaj xtxolbil tetz Abraham: "Tan añx lwak'wit imbanl squibaj cyakil jilwutz wunak."^b ⁹Yi na elepong yi jun xtxolbila'tz i'tz yi sjalok chibancayakil yi e' yil cyocsaj cunin yol Ryos, chi banak Abraham.

¹⁰Ncha'tz tz'ak'llok chicaws cyakil yi e' yi na cyocsaj yi sjalok chibalajil tan tu' yi na chixom te e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés. Na tz'iba'nt cyen: "Alchok scyetz yi qui na jepon tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk cstumbr yi tz'iba'nt cyen le ley Moisés, banij tetz cawsa'tz."^c ¹¹Na quil jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na kabuch kib tan banle'n tane'n yi e'chk leya'tz, na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Sjalok quitz'ajbil yi e' balaj wunak tan tu' yi na k'uke' chic'u'l te Ryos."^d ¹²Poro apart na tal yi ley Moisés, na qui na tal yi tajwe'n tan k'ukewe'n

^a3.6 Gn 15.6. ^b3.8 Gn 12.3. ^c3.10 Dt 27.26. ^d3.11 Hab 2.4.

kac'u'l, ma na na tal: "Yi e' yil chijepon tan banle'n tane'n, ya'stzun yi e' yi ñchicambaje' yi quitz'ajbil."^e ¹³Poro tan paj yi cya'l jun nak jepon tan banle'n tane'n cyakil e'chk ca'wla'tz, banjت chicaws. Poro Cristo nko' colon tk'ab yi jun kacawsa'tz yi tx'aklij skawutz, na i' ntijon yi kacaws. Nin bintzinin yi xtxolbile'j, na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal: "Ñche' cawse' Ryos cyakil yi e' yi na chiquim swutz jun pasyon."^f ¹⁴Ej nin ya'stzun ntulej Ryos Jesucristo, bantz ketzal ketz yi banl yi suknak tetz Abraham tentz. Ncha'tz suknak i' yi Espíritu Sant nin ba'n lketzaj kol k'uke' kac'u'l te'j.

Quinin xeye' yi ley Moisés tan xite'n yi yol Ryos yi suknak tetz Abraham

¹⁵Ma jalu', e'u' wajwutz, swale' jun elsawutzil scyeru' yi chin sensiy nin, yi ilenen na kil. Yi na bnix jun u'l tan jun yaj tetz quiwel jun yol, nin na cu' cyen wi k'ab te'j, qui'c rmeril tan cwe'n xitul. ¹⁶Ncha'tz tzun tane'n yi xtxolbil yi bixba'nt tan Ryos tu Abraham. Na at e'chk oy yi suki'nt tan Kataj Ryos tetz Abraham scyuch' yi e' xonl. Poro qui na tal yol Kataj yi tan tu'k e' xonl Abraham ya'stzunk tz'ak'le't yi oya'tz, poro na tal yi tan tu' jun xonl Abraham tz'ak'le't yi oya'tz. Nin i'tz yi Cristo. ¹⁷Poro yi xe' yi chusu'n yi na waj tz'el chitxumu' tetz i'tz: At jun xtxolbil yi talnak Ryos tetz Abraham nin qui'c rmeril tan xite'n. Ncha'tz qui'c rmeril tan toque'n yi ley Moisés tan xite'n, na nsken el cyaj cient tu junaklaj yob yi sukil Kataj yi jun oya'tz tetz Abraham yi tak'le'n yi ley tetz Moisés. Cha'stzun te, qui'c rmeril tan toque'n yi ley Moisés tan xite'n yi xtxolbil yi alijt cyen tan Kataj tetz Abraham. ¹⁸Na kol kal yi tajwe'n tan kaje'n pone'n te yi ca'wl yi ak'ljj tetz Moisés, qui'c tzun klo' xac yi yol yi alijt cyen tan Ryos tetz Abraham. Poro nk'era'tz puntil, na suknak Kataj Ryos yi oya'tz, nin nk'e'tz tajwe'n tan bnol Abraham jun e'chk takle'n tan cambal.

Yi mbi eka'n tan yi ley Moisés

¹⁹I bin jalu' e'u' wajwutz, ko ya'tz bintzi, ñmbi tzun eka'ntz tan ley Moisés? Je puntile'j: Tzantzaj tlen saj tk'ol Ryos yi e'chk leya'tz tan ñchajle'n yi at kapaltil. Ak'ljj yi leya'tz, poro ntin tetz cobox ntzi' k'ej, jalen yi tulake'n yi jun xonl Abraham tan toye'n yi jun oya'tz sketz yi alijt cyen tan Ryos. Ej nin yi tk'ol Ryos yi leya'tz tetz Moisés ntin ja xcon jun ángel ta'n. Ej nin ncha'tz xconak Moisés tan xtx'olche'n xo'l yi jun leya'tz. ²⁰Poro yi sukil i' yi oy tetz Abraham, quinin xcon jun yolol ta'n, nka jun elsanl stzi' i!. Ma na wutzile'n cu'n Ryos bixban yi jun trata'tz. Cha'stzun te at mas k'ej yi suknak Ryos tetz Abraham tu yi tetz xonl swutz yi ley yi ak'ljj tetz Moisés.

²¹Ma jalu' e'u' wajwutz ja bin ko'c tan xtx'ajle'n te yi mbi eka'n tan yi ley Moisés tu yi yol yi alijt cyen tan Kataj tetz Abraham. Iïkaj na tzunk chintzan tan talche'n yi najk tzan yi ley Moisés tan xite'n yi yol yi alijt cyen tan Kataj, na ba'n atit. Qui'c rmeril yi nink chixit quib squibil quib, na at len eka'n cya'n. Apart yi eka'n tan yi ley Moisés, nin apart yi eka'n tan yi yol yi alijt cyen tan Kataj tetz Abraham. Poro qui'c nin jun jilwutz ley yi nink jal kutz'ajbil ta'n. Yi ya'tzk, ja klo' jal balajil jun yaj tan tu' yi mo'c il tan banle'n tane'n. ²²Poro qui', na yi yol Kataj yi tz'iba'nt cyen na tal yi cyakil wunak e' cu'n pres tk'ab yi ilc'ol. Poro alchok

^e3.12 Lv 18.5. ^f3.13 Dt 21.23.

scyetz yi e' yil cyocsaj yi yol yi alijt cyen tan Ryos, nin kol k'uke' chic'u'l te Jesucristo, ḫchicambok cyera'tz te yi jun oya'tz yi suki'nt tan Ryos.

²³Na yi sajle'n yi ley Moisés ya'stzun makol kawutz tan qui kabene'n tul il. Makij cho' ta'n jalen cu'n yi lajluchaxe'n yi xtxolbil skawutz yi at rmeril tan jale'n kabalajil swutz Ryos tan tu' yil k'uke' kac'u'l. ²⁴Na yi ley Moisés ni'cu'n banak te'tz chi jun q'uicy'lom nitxa'. Na xconak tan makle'n kawutz jalen cu'n tulake'n Cristo. ²⁵Nin yi k'ukewe'n kac'u'l te Cristo, ja jal kabalajil swutz Ryos. Cha'stzun te nk'e'tz tajwe'n jun q'uicy'lom ketz jalu'.

O' mero xonl Abraham

²⁶Tan tu' yi nkocsaj yi yol yi alijt tan Kataj Ryos, ja ko'c tetz me'l cy'ajl i', na ja kok'bej kib tu Cristo. ²⁷Ncha'tz yi je'nle'n a' tkawi', ja lajluchax yi xomcho' te Cristo. ²⁸Qui'c na ban ko o' judiy, nka nk'e'tz o' judiy. Qui'c na ban yi ko o' esclaw nka qui!. Nin qui'c na ban yi ko yaj nka xna'n, na cyakil cu'n o' junit o' tu Cristo. ²⁹Ncha'tz yi ko junit o' tu Cristo, ni'cu'n chi o'-k xonl Abraham. Ej nin yi ko o' xonl i', skacambok te yi oy yi suknak Kataj tetz.

4 ¹Je junt elsaawutzile'j tan lajluchaxe'n yi xtxolbila'tz ḫchiwutzu': Katxume' jun nitxa' yi suk yi taj jun herens tetz. Poro yi quime'n yi taj nin yi ntaxk jatxlij yi herens tetz, ni'cu'n i' tu jun esclaw yi qui'c mebi'l, na txe'n jatxlij yi mebi'l tetz. ²Na at q'uicy'lom tetz. Cha'stzun te qui'c rmeril tan cawune'n i' tibaj yi herens yi suki'nt tetz na apart yi ca'wl tetz jalen cu'n tz'opon yi tiemp yi bixba'nt tan yi taj tan jatxol tetz. ³Ni'cu'n banako' ketz. O' esclaw banak jak' ca'wl e'chk kacstumbr. ⁴Poro yi je'n pon tampuj yi tiemp yi bixba'nt tan Kataj Ryos, nin saj ḫchakol yi jun tal ḫtutuj Cy'ajl tzone'j wi munt tan kelse'n liwr tk'ab e'chk leya'tz. Cho'n mitz'ij te jun xun. Nin judiy i' yi titz'e'n. Nin xom i' te ketz kacstumbr. ⁵Ya'stzun tulejtz bantz kele'n liwr jak' ca'wl e'chk leya'tz, nin tan koque'n ta'n tetz mero me'l cy'ajl Ryos.

⁶Tan lajluchaxe'n yi bintzinin o' me'l cy'ajl i', nin saj ḫchakol yi Espíritu yi Cy'ajl tan najewe'n te kalma!. Ej nin yi jun Espíritu ja'tz yi at te kalma' ilenin na tal: "Ta!", tetz Ryos. ⁷Tan yi xtxolbila'se'j na elepont yi o' mero me'l cy'ajl Ryos. Nk'e'tz o' esclaw. Nin tan tu' yi o' me'l cy'ajl Ryos, nin tan tu' mbi cu'n banak Cristo stk'e' Ryos yi jun herensa'tz sketz yi suki'nt ta'n.

Yi bisune'n Pawl scye'j e' creyent

⁸Ma jalu', je junt xtxolbile'j yi swale' nin scyeru': Yi ntaxk jal Ryos cyanu', tz'amij che'u' cyak'un chirysilu'. Poro iħkaj itz' tzunk e!. ⁹Poro ja wi't che'l'u' liwr ḫchik'ab, na ja jal Ryos cyanu'. Poro yi mero puntil i'tz yi ja chijalu' tan Ryos. Ej nin ko e'u' tetz Ryos jalu', ḫnxac na cyaju' cho'cu' junt tir jak' ca'wl yi e'chk xtxolbila'tz yi qui'c eka'n ta'n? ¹⁰Lastum e'u' na na chixomu' tan ticy'se'n e'chk k'ej chi tane'n yi na jal yi ne'x xaw tu e'chk xeyob, nka alchok k'ejil yi xan ḫchiwutzu' yi e' judiy. ¹¹Cha'stzun te wi'nin na chimbisun na qui cunin batz qui'c jamel wukan yi xna'ke'n tan xtxole'n yol Kataj scyeru'!

¹²E'u' wajwutz, max chic'u'l u!. Pakxok tzaj cyajtza'klu' chi mimban wetz. Chicyajscyenu' e'chk cstumbra'tz. Ncha'tz chinachonku' te'j yi atin tzaj ḫchixo'l'u' qui'c nchin cyuleju' poro yi jalu' na chitzanu' tan tak'le'n bis swetz. ¹³Sak cu'n ḫchiwutzu' yi i'tz yi tan paj tu' yabil yi wupone'n tan xtxole'n yol Kataj ḫchixo'l'u'.

¹⁴Nin yi jun yabila'tz chin xo'wbil nin ban ḫchiwutzu', poro ilenin cyak'u' ama'l swetz. Nin cyak'u' weri ink'ej chi ink jun ángel nka chi ink Jesucristo. ¹⁵¿Ẋe'n tzun nxit yi jun balaj cyajtza'klu'a'tz? Wech na chumbalaj nin e'u' yi xna'ke'n scye'ju'. Jalt nink tan tele'n tzaj quicy'alu' chiwutzu' tan toque'n tetz xel yi wetz inwutz. ¹⁶Ma jalu', tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi bintzi scyeru', in chicontru' tane'n ḫchiwutzu'.

¹⁷Yi e' subulnaka'tz, nternin na chitzan tan chimoxe'nú', poro nk'e'tz tan jale'n chibanal', ma na yi cyetz cyajbil i'tz yi nink chijatxlen quibu' ske'j tan chixome'nú' scye'j. ¹⁸Ba'n atit kol cho'c tan chimoxe'nú', poro ik tan cyak'ol jun balaj cyajtza'klu'. Chumbalaj nin yi ya'tz cunink cyulejtz, nin nk'e'tz ntin te yi atin ḫchixo'lú!. ¹⁹E'u' wajwutz, na chimbisun junt tir scye'ju'. Cho'n cu'n wutane'n tan bis chi na ban jun xna'n yi na xe'tij tan il tan tule'n yos tuch!. Nin quil tz'el yi jun bisa'tz te inc'u'l jalén cu'n yil wil yil chitz'iju' chi e'u' mero nitxajil Cristo. ²⁰Lastum kajwutz yi quibin ḫchixo'lú' tan talche'n cobox yol scyeru' tan xtx'ixpe'n cyajtza'klu'. Poro qui na pujsx wa'n yi ḫe'n lo' che' wuleju'!

Yi elsawutzil te yi mbi cu'n bajij te Agar tu Sara

²¹Ma jalu' yi e' cyeru', yi na cho'cu' jak' ca'wl yi ley Moisés, ¿qui pe' na cho'cu' tan xtxumle'n yi mbi tz'iba'nt cyen tan Moisés? ²²Je puntile'j yi swale' scyeru': Jalnak cob cy'ajl Abraham. Cho'n titz'e'n jun te jun xna'n yi esclaw tu!. Ma yi junt, cho'n titz'e'n te yi tetz txkel nin. ²³Yi toque'n lac'puj yi jun ni' te yi xna'n yi esclaw tu!, ja oc lac'puj chi alchok jilwutz ni!. Ma yi toque'n lac'puj yi ni' te yi mero txkel ja oc lac'puj tan tele'n cu'n te yi yol Ryos yi alijt cyen ta'n tetz Abraham. ²⁴Yi jun xtxolbila'tz i'tz jun elsawutzil tetz ketz. Na yi cob xna'na'tz na chitzan tan ḫchajle'n cob elsawutzil. Yi jun xna'n yi Agar bi', i' elsawutzil yi e' yi ate' jak' ca'wl yi xtxolbil yi bixba'nt tan Ryos wi'wtz Sinaí. Na cyakil yi e' yi na chixom te yi jun ca'wla'tz, buchij che' chi tane'n jun yaj yi esclaw. ²⁵Nin yi jun xna'na'tz yi na bi'aj Agar, i' jun elsawutzil te yi e' yi ate' jak' e'chk ca'wl yi ak'lij wi'wtz Sinaí cwent Arabia. Ak'lij jun ca'wla'tz tan chixome'n wunak te'j. Ni'cu'n quitane'n yi e' judiy jalu', na chin buchijche' nin tk'ab yi jun ca'wla'tz. ²⁶Poro yi e' yi ate' tk'ab Jesucristo, nk'e'tz buchij che'. Na elnake' liwr jak' yi e'chk ca'wla'tz. Ej nin yi o' ketz ato' tajjal yi jun tx'akaja'tz yi elnake't liwr. ²⁷Ulk tx'akx ḫchic'u'lú' yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

"A᷇ jun c'oloj xna'n yi qui'c awalbil, tzatzin.

Nin yi a᷇atz yi txe'n cunin awil q'uixbel talaje'n jun ni', bitzin.

Na sjalok mas atz awal swutz yi xna'n yi esclaw."^g

²⁸I bin jalu' e'u' wajwutz, ni'cu'n kutane'n chi banak k'ajtzun kamam Isaac. Suki'nt tan Ryos yi at titz'bil i', nin el k'ab Ryos te'j yi tule'n itz'ok Isaac. Ncha'tz o' ketz jalu', o' yi mero nitxajil Ryos yi suki'nt ta'n tetz Abraham.^h

²⁹Ej nin je junt elsawutzile'j: Yi jun cy'ajol yi qui itz'ij tan porer yi Espíritu Sant, ocnak i' tan buchle'n yi cy'ajol yi itz'ij tan porer yi Espíritu Sant.ⁱ Quib yi banake' cyetz, ite'n nin kutane'n ketz jalu'. Buchij cho' cyak'un yi e' yi nk'e'tz e' mero nitxajil Ryos.

^g 4.27 Is 54.1. ^h 4.28 Gn 12.2. ⁱ 4.29 Gn 21.9.

³⁰Ncha'tz, je junt xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal: "Che'lken yi e' yi quibe' tajjal najał."^j Chi mbajij te yi xna'n tu tal yi qui ocnake' tetz tajjal najał Abraham. Qui'c mu'x cycle'n te yi mebi'l Abraham, na tetz cuntu' yi tal yi mero txkel Abraham.

³¹I bin jalu' wajwutz, ni'cu'n o' tu yi tal yi mero txkel Abraham. Na o' me'l cy'ajl Ryos. Nin at kach'iw tan kacambal cyakil yi suki'int tan Kataj tetz. Nk'e'tz ni'cu'n o' chi tal yi xna'n yi qui'c oc tajal te mebi'l Abraham.

5 ¹Ja bin wi't ke'l liwr tan Cristo tk'ab e'chk ca'wl yi ak'ij cyen. Quiwit bin kajwutz. Qui't sc'u'l yi nink kak' kib tan banle'n tane'n yi jun cstumbr yi na bi'aj circuncisión. ²Ba'n bin cho'cu' tan xtxumle'n yi inyole'j yi na wal nin scyeru', yi in Pawl: Ko na cyalu' yi tajwe'n tan banle'n tane'n e'chk cstumbr chi tane'n yi circuncisión, qui'c tzun eka'ntz tan yi quimichil yi banak Jesucristo tan ḥichoje'l kil nin qui'c xac i' ḥichiwutzu!. ³Ej nin swale' nin junt tir scyeru': Alchok scyetz yil sban circuncidar tib tan claxe'n tajwe'n tzun tan bnol tane'n cyakil yi ley yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, na ko quil jepon tan banle'n tane'n cyakil yi ley, quil clax. ⁴Cha'stzun te cyakil yi e'u' yi na cyocsaju' yi sjalok chibalajilu' swutz Ryos tan tu' yi na chitzanu' tan banle'n tane'n yi ley Moisés, qui bin k'uklij chic'u'lu' te Cristo. Na ja cyaj chisachkbelu' yi banl talma' Ryos.

⁵Ma yi o' ketz ja wi't jal ketz kabala'jil swutz Ryos tan tu' yi porer yi Espíritu Sant nin tan tu' yi k'uklij kac'u'l te yi quimich yi ban Cristo swutz pasyon. ⁶Nin ko junit tane'n kajtza'kl tu Cristo, qui'c na tak' ko banij cho' circuncidar, nka qui'. Yi mas tajwe'n i'tz yil k'uke' kac'u'l te Cristo yi ja quim tetz kaxel, nin yil kachaj yi at lok' ib skuch!.

⁷Ba'n ate'tu' sajle'n. ⁸Na' tzun mo'csan chic'u'lu' tan cyaje'n cyen quilolu' yi chusu'n yi bintzinin tetz? ⁹Na yi Ryos yi oc tan chimoxe'n tzaju' te Cristo, nk'e'tz i' taw yi jun ajtza'kla'tz. ⁹Chinachonku' te'j, yi ntin mu'x tal ni' tx'am na xcy'e' tan xtx'amixe'n cyakil yi k'otil pam. ¹⁰Poro tzinwutz wetz quil chitx'ixpuju' cyajtza'klu', na at Jesucristo tan quich'eye'nu'. Inti yi e' yi na chitzan tan tocse'n chic'u'lu', Ryos tz'ak'on chicaws cye'tz. Nin quil tz'oc Ryos tan xtxumle'n yi mbi jilwutz wunakil e'.

¹¹Yi nink chincawun scye'j yi e' kajwutz yi tajwe'n tan chibnol tane'n yi circuncisión, qui't tzun cho'c e' intanum judiy tan oyintzi' swe'j. Yi ya'tzk tzimban qui'ct tzun ltak' chi'ch c'u'lal scyetz. ¹²Tzinwutz wetz, cyakil yi e' yi na chitzan tan chixux'e'nu' tan banle'n tane'n yi circuncisión mas ba'n tcu'n yi nink chijatxlen quib ḥchixo'lu'!

¹³Ma yi e' cyeru' wajwutz, ja wi't che'lu' liwr tk'ab yi e'chk cstumbratz. Poro qui na waj yil cyak'u' ama'l tetz tajbil chiwankilu' tan chijuchulu' mas quilu'. Yi wetz wajbil i'tz yi nink chichaju' chic'ulutxumilu' tu yi lok' ib squibil quibu'. ¹⁴Na yi xe' cyakil e'chk ca'wla'tz i'tz: "Lok'we' cyakil wunak chi na alok' awib atz."^k ¹⁵Poro ko tunin na chibuch tu quibu' tu cyajtza'klu' chi na chichi' quib e' txuc, xcyek yi jun ajtza'kla'tz tan chixite'nu'!

Ba'n pe' lkaban tajbil kawankil, nka tajbil yi Espíritu Sant

¹⁶I bin jalu' yi wetz wajbil i'tz yi nink chixomu' te yi tajbil yi Espíritu Sant. Na yi ya'tzk chibantu', qui't tzun cyak'u' ama'l tetz yi cyeru' cyajbilu'. ¹⁷Na yi ketz

^j 4.30 Gn 21.10. ^k 5.14 Lv 19.18; Ro 13.8-10.

kajbil contr te yi tajbil yi Espíritu Sant. Ej nin yi Espíritu Sant contr i' te tajbil yi ketz kajtza'kl. Na chilab quib squibil quib. Cha'stzun te qui'c rmeril tan kabnol yi ketz kajbil.¹⁸ Yi ko ato' jak' ca'wl yi Espíritu Sant, quibo't tzuntz jak' ca'wl yi ley Moisés.¹⁹ Poro tech cu'n tib yi ko na kaxom te yi ketz kajbil, na na kabén tan xna'ni'n nka yaji'n. Nin na kaban e'chk takle'n yi chin cachí' nin.²⁰ Ncha'tz ko na kaxom te ketz kajbil, na kameje' xchiwutz yi e'chk takle'n yi banij quitane'n, nin na kajoy puntil tan c'alo'n. Ncha'tz ko na kaxom te ketz kajbil, na jal chi'ch c'u'lal skaxo'l, nin na jal oyintzi', na jal xcy'aklil, na jal cyakal mak'mal. Ncha'tz ko na kaxom te yi ketz kajbil, at na ban cu'nt na kaban jun pawor nka jun ba'n poro tan tu' yi at wutz cho' quen te'j. Nin ko na kaxom te yi ketz kajbil na kajatxlen kib tan nuc'le'n junt ketz kacmon.²¹ Nin ko na kaxom te ketz kajbil ntin na el kalma' te yi e'chk takle'n yi at tk'ab junt. Nin o' biyol nak, o' kbarel, chin xo'j nin o' te cyakil e'chk takle'n. Ej nin na kaban mas e'chk takle'n yi ni'cu'n tu yi ja wi't wal. Or bin quilu' yi e'chk ajtza'kla'tz. Benak nin intz'ibal scyeru', or quilu' na yi e'a'tz yi na chibán yi e'chk ajtza'kla'tz qui'c cyopombil cyera'tz kale na cawune't Ryos.

²²Poro kol kaxom te yi tajbil yi Espíritu Sant, sjalok lok' ib skaxo'l nin skatzatzink. Ej nin kol kaxom te yi tajbil yi Espíritu Sant, quil jal oyintzi' skaxo'l, ma na kamuq'ue' cyakil e'chk ajtza'kl cachí' yi na bajij ske'j. Tz'elepon kak'ajab te junt. Kocopon tan xch'eye'n junt. Tz'elepon kak'ab te kayol.²³ Ncha'tz kol kaxom te yi tajbil yi Espíritu Sant, sjalok kac'ulutxumil. Kamake' kib te ketz kajbil. Nin kol kaban tane'n yi e'chk takle'na'se'j yi na wal nin scyeru', cya'l jun tz'a'lón sketz yi na katzan tan pajle'n ca'wl Ryos.²⁴ Na yi o', yi o' tetz Cristo, ja cyaj kilol cyakil e'chk takle'n cachí' yi na pek' kawankil te'j.²⁵ Ja cyaj cyen kilol yi kajtza'kl cachí'. Na ja jal kutz'ajbil ka'n tan porer yi Espíritu Sant. Tajwe'n bin tan kak'ol ama'll tetz yi Espíritu Sant tan toque'n tan kacawe'n.²⁶ Na qui na yub ko na kocsaj kib nim tu kajtza'kl, na yi ko ya'tz kaban ntin na kaxux kib skibil kib, nin na jal chi'ch c'u'lal skaxo'l.

6 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, ko at jun kajwutz yi ja xupsij, ba'n cho'cu' tan xch'eye'n. Poro yil cho'cu' tan tak'le'n tajtza'kl tajwe'n tan xcone'n putzpuj yol cyanu'. Ej nin ncha'tz e'u' chiq'uiicy'lej quibu' bantz qui chibene'nul tul il, na qui cunin batz tz'ul jun pilbil cyeru' tan chipot'ze'nu'.² Ba'n chich'ey quibu' squibil quibu' tan chixome'nu' te Cristo. Ko ya'tz cyuleju', na tzun chitzanu' tan banle'n tane'n yi ca'wl Jesucristo.

³Na ko na kocsaj kib nim tu kajtza'kl, na tzun kasub kib skibil kib.⁴ Cha'stzun te chin tajwe'n cu'n yi o' te'n kama'lan ketz kajtza'kl. Nin ko na lajluchax skawutz yi ba'n ato't, katzatzink bintz. Poro qui na yub kol kayol yi paltil junt, ntin tan xchajle'n yi ketz kabalajil.⁵ Ma na skajunalen cu'n tu kapaltil swutz Ryos.

⁶I bin jalu' e'u' wajwutz: Ko at jun kajwutz yi na tzan tan chichusle'nu' te yol Kataj, tajwe'n yil cyak'u' yi xch'eybil tetz.

⁷E' equi'chu' tan xtxumle'n yi at rmeril tan jople'n wutz Ryos. Na je jun elsawutzile': Yi jilwutz ij yi na oc ka'n ttx'otx' ite'n nin i'a'tz sjalok yil jal cosech.

⁸Ncha'tz tzun kutane'n ketz, ko ntin kajbil cachí' na katzan tan banle'n, sjalok quimichil ka'n. Poro kol kaban yi e'chk takle'n yi na tzatzin yi Espíritu Sant te'j, skacambaje' jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.⁹ Cha'stzun te icy'i'ch len kapaj tan banle'n yi e'chk takle'n balaj, na tz'ul jun tiemp yi skacambaje' yi jun itz'ajbil a'tz.¹⁰ Cha'stzun te ko na kil yi at tajwe'n tetz alchok wunakil, kabne' bin jun ba'n tetz. Inin pyor ko kajwutz kib tuch!.

Stzajsbil wi' yol Pawl

¹¹I bin jalu' e'u' wajwutz mben intz'ibal cobox yole'j scyeru' tan ink'ab. Nin chin lmaklen nin nwulej stz'ibe'n tetz. ¹²Yi e' yi na chitzan tan banle'n puers scyeru' tan chibnolu' tane'n yi circuncisión, ntin na chitzan tan banle'n puers scyeru' tan jale'n cyetz chik'ej x̄chiwutz yi cyetz chicmon, bantz quil chibuchlij cyak'un. Na x̄chibuchlok ko ntin lcyal yi x̄chic laxoku' tan yi quimich yi mban Cristo. ¹³Poro yi e'a'tz yi na chixom tan banle'n tane'n yi circuncisión, qui na chijepon tan banle'n tane'n yi ley Moisés. Na ntin na chitzan tan chibanle'n circuncidaru' tan jale'n yi cyetz chik'ej. ¹⁴Poro yi in wetz qui na chintzan tan joyle'n wetz ink'ej. Ntin na waj yil jal k'ej yi xtxolbil yi at cuybil kapaj tan yi quimichil yi ban Kajcaw Jesucristo swutz pasyon. Na tan tu' yi nquim i' swutz pasyon tan incolpe'n qui'c wocle'n te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx!. ¹⁵Na qui'c na tak' sketz ko banij cho' circuncidar, nka qui!. Poro yi mas tajwe'n i'tz yil jal jun ac'aj kajtza'kl. ¹⁶Tak' tzaj bin Kataj yi banl tu yi tzatzin paz squibu' yi e'u' yi xomche'u' te yi ajtza'kle'j, yi nwal scyeru!. Nin tak' tzaj Kataj yi banl i' squibaj yi e' mero tanum i!. ¹⁷I bin jalu' e'u' wajwutz qui't na waj yil chibantu' e'chk takle'ne'j yi na tak' bis swetz. Cunin pe'k yi e'chk ch'il yi at te yi inwankil, poro ya'stzun techl yi in jun mero x̄chakum Jesucristo.

¹⁸E'u' wajwutz, tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl squibu!. Amén.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ EFESO

Xe'tzibil yol Pawl

1 ¹I ina'tz in Pawl, in apostol tetz Cristo Jesús na ya'stzun tajbil Ryos. Yi carte'^ji'tz tetz cyeru' yi e'u' aj Efeso, yi e'u' yi txa'ij che'tu' tan chixcone'nu' tetz Ryos, yi e'u' yi na che'l cunu' te yi na cyocsaju', yi e'u' yi ate'u' tk'ab Cristo. ²Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu yi tzatzin paz squibu'.

Ja wi't tak' Ryos yi e'chk takle'n balaj sketz yi cho'n at jalen tzi'n tcyaj'

³Ba'n bin kak' kak'ajsbil tetz yi Ryosil Kajcaw Jesucristo, yi tetz Taj, na tan tu' yi ato' tk'ab Jesucristo ja wi't tak' i' yi e'chk takle'n balaj sketz yi cho'n na saj tcyaj'. I'tz cyakil e'chk banl yi cho'n na jal tu Kataj Ryos jalen tzi'n tcyaj'. ⁴Na yi ntaxk cu' xe'tzibil yi wuxtx'otx', Ryos nko' txa'on tan koque'n tetz balaj, nin tan koque'n tetz tz'aknak cu'n swutz i'. ⁵Na tan tu' yi lok' ib yi at tuch', txumijt ta'n tentz tan koque'n tetz me'l cy'ajl i' tan tu' Jesucristo, ⁶bantz kuk'ol kak'ajsbil tetz tan yi banl i' yi at skibaj tan tu' yi junit o' tu yi tetz Cy'ajl yi wi'nin ok'le'n wutz ta'n, ⁷yi tetz Cy'ajl yi nko' colpene'l tzaj tk'ab Bayba'n tan tu' yi ñch'el yi el kojxuj. Ej nin tan i' ja jal cuybil kapaj swutz Ryos. ⁸Kojij tzaj tunin yi banl Ryos skibaj, na i' mmak'on yi kajtza'kl tu katxumu'n, tan tele'n katxum te yi xtxolbil yi txumijt cyen ta'n. ⁹Na tetz cu'n talma' i' ja tak' ama'l sketz tan tele'n katxum te yi tetz tajbil, yi ewah'n cuntu' sajle'n. Na ja lajluchax skawutz yi mbi'tz yi txumijt cyen tak'un. ¹⁰I'tz: Yil jepon tamp yi tiempel'j yi ato' tc'u'll, tz'elk cu'n te yi txumijt cyen tak'un. Chocopon cyakil yi e' yi ate' tcyaj' tu cyakil yi e' yi ate' wuxtx'otx' tetz jun ntzi' cmon jak' ca'wl Cristo.

¹¹ Skile' yi tiempa'tz yi at tulbil, na txumijt cyen tak'un Ryos tan kechal wutz yi jun tiempa'tz, tan tu' yi kok'be'n kib tu Cristo. Jun cu'n skile' na tz'elepon k'ab te yi txumijt cyen ta'n. ¹²Ya'stzun tulej Ryos, yi Ryos yi wi'nin tetz k'ej, bantz kuk'ol kak'ajsbil tetz, yi o' ketz yi bajx cunin k'ukewe'n kac'u'l te Cristo.

¹³Poro ncha'tz yi e' cyeru' yi cyok'be'nt quibu' tu Cristo, squile'u' yi tiempa'tz yi at tulbil. Na yi quibitalu' yi chusu'n yi bintzinin tetz, yi balaj stziblal yi ñe'n kaclax, nin yi k'ukewe'n chic'u'l' te Cristo, ja oc jun cyechlu'. Nin yi jun techla'tz i'tz yi Espíritu Sant, yi alij cyen tan Ryos yi at tulbil tan najewe'n ske'j. ¹⁴Ej nin yi Espíritu Santa'tz yi najlij ske'j i'tz yi senil yi jun cu'n sketzaje' yi oy yi suki'nt tan Kataj Ryos sketz. Nin skacambaje' yi jun oya'tz yil ke'l liwr ta'n. Nin jun cu'n kelepon liwr ta'n, na o' tetz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz.

Yi toque'n Pawl tan jakle'n tetz Kataj tan jale'n cyajtza'kl yi e' creyent

¹⁵ Ma jalu' jun cu'n cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j yi ja wi't wal scyeru'; ej nin tan tu' yi ja wit yi nternin k'uklij chic'u'lul te Kajcaw Jesús; nin tan tu' yi ja wit yi nternin na chipek'u' scye'j cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos, ¹⁶ cha'stzun te, yi na no'c tan nachle'n Kataj ilenin na che' intyōxiju' tetz Kataj Ryos, ¹⁷ yi taj Kajcaw Jesucristo, yi jun yi wi'nin k'ej. Ncha'tz na injak tetz tan tk'ol i' cyajtza'klu', bantz pujxe'n cyanu' yi xe'n tane'n i'.

¹⁸ Na chintzan tan c'uche'n tetz tan tele'n chitxumu' tetz yi mbi'tz yi at kach'iw tel'j, yi o' yi txal'ij cho' ta'n. Ej nin ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz Ryos tan tele'n chitxumu' tetz yi balajil yi jun oya'tz yi tz'ak'lok sketz tzantzaj, yi o' yi junit o' tk'ab i'.

¹⁹ Nin ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz, tan jale'n cyajtza'klu' bantz tele'n chitxumu' tetz yi quinin bajsbe'n tetz yi porer Ryos yi xomij ske'j, yi o' yi na kocsaj yol i'. ²⁰ Na yi jun porera'tz yi xomij ske'j, i'tz yi porer yi je'san tzaj Cristo x̄chixol' alma', nin ite'n nin porera'tz yi xcy'e' tan tak'le'n k'ej Jesús, tan c'olewe'n le sbal Kataj jalen tzi'n tcyaj. ²¹ Na mas cham Jesucristo swutz alchok jilwutz ajcaw nka alchok jilwutz q'uiicy'lom yi na cyak' wunak chik'ej. Nin mas cham i' swutz alchok jilwutz taw ak'bal, nka alchok jilwutz chirysol wunak. Nin at mas x̄chamil yi bi' i' swutz alchok jilwutz bi'ajil yi na chixob wunak tetz. Na at mas x̄chamil i' swutz alchok jilwutz ajcaw yi ate' tul yi tiempe'l yi na kaxon tul, nka yi e' yi x̄chijalok tzantzaj. ²² Na i' ajcaw squibaj cyakil yi e' ajcawa'tz, nin ncha'tz i' ajcaw skibaj ketz yi o' cmon creyent, ²³ yi o' yi o' wankil i' tane'n. Na ni'cu'n yi ik Cristo yi cmon creyent. Nin ni'cu'n ik i'a'tz cyakil yi at, na tetz i' cyakil.

Ja kaclax tan tu' banl talma' Ryos

2 ¹ Poro tan paj yi o' pajol ca'wl sajle'n, nin tan paj yi o' juchul il, quimnako't swutz Ryos. ² Na xomnak kajtza'kl te cyajtza'kl yi e' mas wunak wi munt. Nin xomnak te yi tajtza'kl yi wi'tz Bayba'n yi taw yi muj cyek'ek', yi jun yi na tzan tan xuylen' quen le chiwi' wunak tan cyoqe'n tan pajle'n ca'wl Ryos. ³ Ya'stzun banako' sajle'n. Ntin ja kaxom te ketz kajbil. Ntin ja kaban tajbil kawankil tu e'chk kajtza'kl cachil. Tan tu' yi ya'tz o' banaktz, ja chi'ch c'u'l Ryos ske'j, chi na chi'ch c'u'l i' scye'j yi e' juchul il jalu'. ⁴ Poro apart kutane'n ketz jalu', na Ryos mme'l k'ajab ske'j. Nin ja x̄chaj i' wi'nin lok' ib sketz. ⁵ Na te yi quimnako't swutz i' tan paj yi ilc'ol ja el k'ajab i' ske'j, nin ja tak' i' kutz'ajbil tan tu' yi junit o' tu Cristo. Na tan tu' banl talma' i' nkaclaxe't. ⁶ Na yi titz'e'n Jesucristo junt tir x̄chixo'l alma' ya'stzun yi kitz'e'n ketz swutz Ryos. Nin ya'stzun nko' c'olchban xlaj Cristo Jesús jalen tzi'n tcyaj. ⁷ Na yi tajbil Ryos i'tz tan lajluchaxe'n yi banl talma' i' ske'j. Na tul yi tiemp yi at tulbil slajluchaxk yi pawor yi mban i' sketz tan Cristo Jesús. ⁸ Tan tu' banl talma' Ryos nkaclaxe't yi k'ukewe'n kac'u'l te'j. Poro quinin kaclax tan tu' yi ketz kabala'jil, ma na cotzi'n nkulej tetz Ryos. ⁹ Na qui na kaclax tan yi e'chk takle'n balaj yi na kaban. Na qui na taj Ryos yi nink kocsaj kib nim. ¹⁰ Ma na Ryos nko' bixban tk'ab Cristo bantz koque'n tan banle'n yi e'chk takle'n balaj. Txumijt cyen yi jun ajtza'kla'tz ta'n tentz.

Tan Cristo na jale't tzatzin paz skaxo'l

¹¹ Ja tzun kil e'u' wajwutz yi tan tu' banl talma' Ryos nkaclaxe't, cha'stzun te chinachonku' te yi xe'n chisajle'nu'. E'u' cu'n awer nak na qui banij che'u'

circuncidar.¹² Nk'e'tz e'u' tetz Cristo sajle'n, nin quibe'u' cyajjal yi o' aj Israel. Qui'c cyeru' tuch' yi e'chk takle'n yi suki'nt cyen tan Ryos. Nin qui'c nin chich'iwu' tan chiclaxe'n'. Sajle'n ate'u' wi munt poro qui'c Ryos tetz cyajal'.¹³

Chin joylaj nin chixo'l' tu Ryos sajle'n. Poro yi jalu' tan tu' yi ate'u' tk'ab Cristo ja cyamiwi quibu' tuch', na ja el kojxuj yi tetz ñch'el tan ñchojle'n quilu'.¹⁴

Nin tan i' njale't tzatzin paz skaxo'l. Nin tan i' nkanuch'wit kib scyuch'u', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy; na tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo, ja xcy'e' i' tan xite'n yi oyintzi' yi at skaxo'l.¹⁵ Na yi quime'n yi wankil Jesús, ya'stzun yi tele'n k'ej yi e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés. Ej nin ya'stzun tulejtz tan jale'n junt ac'aj cmon yi i'tz yi o' scyuch'u'. Nin ya'stzun tulejtz tan jale'n tzatzin paz skaxo'l.¹⁶ Na tan tu' yi quimich yi ban' l' swutz pasyon ja xit yi oyintzi' yi at skaxo'l. Junit o' jalu'. Ej nin tan yi mbi cu'n banak Cristo ja kabansaj kib tu Ryos.

¹⁷Wutzile'n cu'n Cristo ulak tan xtxole'n yi balaj stziblal, yi at rmeril tan jale'n tzatzin paz skaxo'l. Ulak i' tan xtxole'n sketz yi o' judiy, yi o' yi xomcho' mu'x tal te yi tajbil Ryos. Nin ulak i' tan xtxole'n scyeryu' yi e'u' yi joylaj chixo'l' tu Ryos sajle'n.¹⁸ Ej nin tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo, ba'n kajilon tu Ryos jalu' na jun ntzi' Espíritu Sant at tetz kalma' kacyakil cu'n.

¹⁹Cha'stzun te nk'e'tz e'u' awer nak jalu', nk'e'tz e'u' joylajil wunak skaxo'l. Ma na xansa'n che'tu' tan chixome'n' te Ryos, chi kutane'n ketz. Junit kaRyosil scyuch'u' jalu', yi o' yi o' cmon creyent.²⁰ Ni'cu'n o' chi jun ca'l yi na tzan banle'n. Ej nin yi xe' yi kachusu'n cho'n sajnak scye'l' yi e' apostl, scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Poro yi mero kaxe', yi mero xicyol ketz yi c'ub tane'n, i'tz Cristo Jesús.²¹ Nin na tzan i' tan kanuc'le'n tib yi jun chin c'uba'tz. Nin kocopon ta'n tetz jun balaj ca'l swutz Ryos, yi nternin xansa'nt.²² Ncha'tz yi xtxolbile'j na jop yi e' cyeru', na tan tu' yi junit o' scyuch'u' tu Cristo na tzan kanuc'le'n, nin ja wi't ko'c tetz najbil Ryos, kale najle't yi tetz Espíritu.

Bixba'nt Pawl tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy

3 ¹Jun cu'n cyakil yi xtxolbila'se'j. Cha'stzun te yi in wetz yi in Pawl, atin xetze' tan tu' yi xomchin te Cristo Jesús. Ej nin atin xetze' tan paj yi ja intxol yi balaj stziblal scyeryu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. ²Ja lo' wi't quibitu' yi tan tu' banl talma' Ryos, ak'ij yi jun tareya'tz swetz. ³Ja lo' wi't quibitu' yi ja lajluchax tzinwutz yi tajbil Ryos yi ewa'n cuntu' sajle'nix tunintz. Na benak intz'ibal jun tir scyeryu' yi mbi'tz yi txumijt tan i!. ⁴Ej nin kol chisi'leju' yi jun carta'tz, tz'elepon chitxumu' tetz yi elnak intxum tetz yi mbi'tz yi tajbil Ryos te Cristo. ⁵Yi jun xtxolbila'tz quinin lajluchax ñchiwutz yi e' wunak tenñchan. Poro yi jalu' tan porer yi Espíritu Sant ja lajluchax skawutz ketz yi o' apostl, nin ñchiwutz yi e' elsanl stzi' Ryos. ⁶Yi xtxolbile'j yi ja wi't lajluchax skawutz, i'tz yi jun kawutz sbne' scyuch'u' tan tilwe'n yi balaj tiemp yi at tulbil. Na ja lajluchax yi junit kutane'n scyuch'u' jalu'. Nin ja lajluchax yi ketz scyuch'u' cyakil yi suki'nt cyen tan Ryos tentz. Ñchicamboku' te cyakil yi xtxolbila'tz tan tu' yi na cyocsaju' yi balaj stziblal tetz Cristo Jesús. ⁷Yi wetz inmuni' yi ak'ij swetz i'tz tan xtxole'n yi jun balaj stziblala'tz. Poro ja ak'lij yi jun munla'tz swetz tan tu' banl talma' Ryos. ⁸Na yi in wetz na el intxum tetz yi qui'c wetz ink'ej. Ajnak tzaj ink'ej ñchiwutz cyakil yi e' mas yi ate' tk'ab Ryos. Poro tan tu' banl talma' Ryos ja tak' i' ama'l swetz tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz cyakil e'u', yi nk'e'tz e'u' judiy.

Ja tak' i' ama'l swetz tan xtxole'n yi ñe'n cunin tane'n yi banl talma' Cristo skibaj, yi banl talma' i' yi quinin bajsbe'n tetz. ⁹Nin ncha'tz ja tak' i' ama'l swetz tan lajluchaxe'n ñchiwutzu' yi ñe'n sban yil tz'el cu'n te yi tajbil i', yi ewa'n cun tu' ta'n le xe'tzbil tzaj. Yi juna'tz yi mak'on amal swetz ya'stzun yi Ryos yi mbnon tetz cyakil yi e'chk takle'n yi at. ¹⁰Poro yi tajbil i' yi ewa'n cun tu' ta'n sajle'nix tunintz, i'tz tan kaxcone'n yi o' ketz yi o' cmon creyent tan lajluchaxe'n yi balajil yi tajtza'kl i' ñchiwutzu cyakil e' ajcaw yi ate' tcyaj. ¹¹Ya'stzun tulej Ryos na yi tajbil i' sajle'nix tunintz i'tz tan xcone'n Cristo Jesús tan banle'n yi tetz tajbil.

¹²I bin jalu' tan tu' yi kok'be'nt kib tu Cristo, nin tan tu' yi k'uklij kac'u'l te i', at rmeril tan kajilone'n tu Ryos. Qui't kaxob tan yol tetz jalu'. ¹³Cha'stzun te na cu' inwutz scyeru' tan qui chicabelu' chic'u'l' te Ryos tan yi q'uixc'uj yi atin cu'nt wetz, na i'tz tan tak'one'n ba'n scyeru'!

Yi ñe'n cu'n na pek' Cristo ske'j

¹⁴Chumbalaj nin yi txumijt tan Kataj ske'j. Cha'stzun te na chinmeje' swutz i', yi taj Kajcaw Jesucristo. ¹⁵Ncha'tz i' chitaj cyakil jilwutz wunak yi ocname' tk'ab yi e' yi ate' wuxtx'otx', nin yi e' yi ja wi't chopon tcyaj. ¹⁶Chin cham nin i', nin wi'nin tetz k'ej. Cha'stzun te na chintzan tan c'uche'n tetz tan toque'n i' tan chiquiwse'n' tan porer yi Espíritu Sant. ¹⁷Nin na chintzan tan c'uche'n tetz tan k'ukewe'n mas chic'u'l' te'j bantz najewe'n Cristo scye'ju'. Nin bantz pujxe'n cyanu' scyuch' yi e' mas creyent yi qui'c ma'lbil tetz yi lo'kl Kataj squibaju'. ¹⁸Nin na inc'uch tetz Kataj yi nink chilok' quibu' squibil quibu' bantz pujxe'n cyanu', scyuch' yi e' mas creyent yi jatna' cunin na jop yi lo'kl Cristo skibaj. Na chumam nin lo'kl Cristo skibaj. Qui bajsbe'n tetz. Chin wutz nin tane'n; nin chin tkan nin tane'n; nin chin xe' nin tane'n; nin chin wutz tkan nin tane'n. ¹⁹Na na waj yi nink tz'el chitxumu' tetz yi ñe'n cunin na pek' Cristo ske'j. Poro qui'c lo' rmeril tan tele'n katxum tetz, na chumam nin. Na inc'uch tetz Kataj cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j, na na waj yil tz'el chitxumu' tetz, bantz noje'n cyalma'u' tan cyakil yi balajil Ryos.

²⁰Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj yi jun yi ba'n na xcy'e' tan banle'n cyakil yi e'chk takle'n yi na kac'uch tetz. Na tan tu' yi xomij yi porer i' ske'j, xcy'e' i' tan banle'n cyakil yi e'chk takle'n yi tu na icy' tu' tkac'u'l. Ej nin nk'e'tz ntina'tz ma na ncha'tz na xcy'e' tan banle'n alchok e'chk takle'n yi qui na el katxum tetz.

²¹Lok jal yi k'ej Kataj tan yi cmon creyent nin tan Cristo Jesús tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Junit yi cmon creyent na i'tz yi wankil Cristo tane'

4 ¹Ja wi't quibitu' cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j. Cha'stzun te yi in wetz yi atin pres tan tu' yi xomchin te Kajcaw, na cu' inwutz scyeru', tan qui tele'n xtx'ix yi balaj stziblal tetz Cristo. Na txa'ij che'tu' tan jalse'n k'ej i!. ²Cyocse' bin quibu' juj. Chichaje'u' yi chiputzpalu'. Nimit chic'u'l' scye'j wunak. Chimuq'ue'u' paj jun tan ñchajle'n yi na chipek'u' te'j. ³Nin tan porer yi Espíritu Sant yi najlij scye'ju' chibne'u' puers tan jale'n yi tzatzin paz ñchixo'l'. Nin chijoye'u' puntil tan qui xite'n yi jun lok' iba'tz. ⁴Na junit cyakil creyent tk'ab Cristo. Na jun ntzi' Espíritu Sant at skaxo'l. Nin jun ntzi' takle'n yi kawutz quen te'j, yi o' yi moxo'n nkasaj tan Ryos. ⁵Nin jun ntzi' Kajcaw at. Nin jun ntzi' xtxolbil yi k'uklij kac'u'l te'j. Nin jun

ntzi' bautism yi na bajij ske'j, tan ḫchajle'n yi junit o' tu Cristo. ⁶Ncha'tz jun ntzi' Kataj Ryos at skibaj. Nin o' len cu'n xconsbe'tz i!. Na xomquen tunin i' ske'jak.

⁷Ak'ij len yi banl i' ske'jak, xomquen tunin te yi kamunl yi ak'ij sketz tan Cristo. ⁸Na je jun xtxolbil yi alijt cyen:

“Yi taje'nt tcyalj,
e' aj tcy'al wi'nin e' yi ate' pres.
Poro yi ntaxk aj,
cyaj cyen xtxumul yi e'chk chimunl yi e'
yi itz'e't, yi e' yi na chixom te'j.”^a

⁹Yi yol yi na tal: “Yi taje'n i' tcyalj,” na elepont yi bajx ja ulak i' wuxtx'otx’.

¹⁰Ej nin ite'n nin i'a'tz yi ajtz jalen tzi'n tcyalj, tan toque'n tetz wi'tz Ajcaw tibaj cyakil. ¹¹Yi ntaxk aj ja chibixe' cyen cobox tan chixcone'n tetz apostl. Nin at jujun yi ja chibixe' cyen ta'n tetz elsanl stzi' Ryos. Nin at e' yi ja chibixe' ta'n tetz chipstor nin chusul cyetz yi e' cmon creyent. ¹²Ej nin ja tak! e'chk munla'tz scyetz yi e'a'tz bantz cyoque'n yi e' mas cmon tetz balaj, bantz chixcone'n tetz Ryos, nin tan chiquiwe'se'n cyakil yi cmon yi chi wankil Cristo tane'n. ¹³Ej nin ak'lilj e'chk munla'tz sketz jalen cu'n sban kajtza'kl te yi na kocsaj, nin jalen cu'n yi tlz'el cunin katxum tetz yi mbi eka'n tan yi Cy'ajl Ryos. Nin ak'ij e'chk munla'tz sketz jalen cu'n lkacy'elcy'ax tk'ab Kataj, nin jalen cu'n kajepon te yi tajtza'kl Cristo, yi jun yi chin tz'aknak cu'n. ¹⁴Ko ya'tz kaban nk'e'tz cho'n skabne' chi quitane'n yi e' nitxa' yi txe'n jal cyajtza'kl, yi tunin na jo'jkel tu' cyajtza'kl. Qui't bin xom kawi' te e'chk jilwutz chusu'n yi apart. Nin qui't kaxubsiy cyak'un yi e' yi chin list nin e' tan chisuble'n kajwutz. ¹⁵Ma na kachaje' yi xomcho' te yi bintzi tan yi lok' ib yi at skuch'. Kajepon tzuntz tan stz'amle'n yi tajtza'kl Cristo yi ketz kawi' banl wi!. ¹⁶Na ko ato' jak! ca'wl i' mpe nin sk'il na kanuc' kib. Nin pe nin sk'il na kucy'aj kib. Qui'c na ban yi ko aparchk len yi e'chk kamunl yi ak'ij sketz, ntin kol xcon len ka'n. Nin kol kachaj yi lok' ib, squiwixk tzun yi cmon Cristo, yi wankil i' tane'n.

Tajwe'n yil ko'c tetz ac'aj wunak

¹⁷I bin jalu' swale' jun xtxolbil scyeru' tan bi' Kajcaw, nin copon inwutz scyeru' tan chibnolu' tane'n: Qui't chixomu' te e'chk ajtza'kl cachí, chi na chiban yi e' mas wunak, na qui'c na tak!. ¹⁸Yi e'a'tz yi ate' tul tz'o'tz wutzel, chijatxo'n quib tu yi itz'a'jibil yi cho'n na jal tu Ryos. Na xubsnak cyajtza'kl nin chin pajpuj nin e!. ¹⁹Qui na chitx'ixwij tan yi e'chk takle'n cachí' yi na chiban, nin cyak'o'nt quib tan chibnol yi e'chk takle'n yi chin xa'bil nin. Nternin na quicy'saj chic'u'l tan banle'n yi cyetz cyajbil.

²⁰Poro yi e' cyeru' nk'era'tz yi mma'w cyanu' te Cristo, ²¹yi ko bintzi ja oc le chiwi'u' yi xtxolbil yi bintzinin tetz yi quibitnaku!, yi xtxolbil yi cho'n na saj te Jesús. ²²Ko bintzinin na chixomu' te yi bintzi qui't bin chixomu' te cyajtza'klu' yi xomnake'u' te'j sajle'n, yi ntin nxcye' tan chisuble'n u' nin tan chipo'tze'n u!. ²³Ma na tajwe'n yil jal jun ac'aj cyajtza'klu!. ²⁴Tajwe'n yil cho'cu' tetz ac'aj wunak yi na chixom te yi tajbil Ryos. Tajwe'n yil cho'cu' tetz jun ac'aj wunak yi qui'c mu'x chipalti'l' swutz Ryos.

^a 4.8 Sal 68.18.

²⁵ Cha'stzun te qui't chijalu' jun wi cyak'u', ma na cyale'u' yi mero bintzi squibil quibu'. Na junit o' tk'ab Cristo, ni'cu'n chi o' lenk jun wekl yi wankil i'.

²⁶ Quil cyak'u' ama'l tetz yi chi'ch c'u'lal tan chipitle'n ninu' tul il. Mas balaj yil chixitcunu' yi ñchi'chbe'n chic'u'lul' yi ntaxk cu' k'ej. ²⁷ Qui tzun cyak'u' ama'l tetz yi Bayba'n.

²⁸ Ej nin yi e' yi ate' ñchixo'lul' yi e' alk'om sajle'n, jun cu'n quile' cyen yi jun ajtza'kla'tz. Ba'n tcu'n chak'ujk tan jale'n yi tajwe'n scyetz nin tan quich'eye'n yi e' mas yi at tajwe'n scyetz.

²⁹ Quil chiyolu' e'chk xyablaj yol, ma na ba'n tcu'n chiyole'u' balaj yol yi xcyek tan ñch'eye'n yi jun yi na tzan tan tbite'n, nin tan tak'one'n ba'n tetz. ³⁰ Quil cyak'u' bis tetz yi Espíritu Sant yi najlij te kalma!. Na i' jun kechl yi o' tetz Ryos. Nin tan tu' yi at i' te kalma' jun cu'n kelepon liwi yil tz'ul yi wi'tzbil k'ejal.

³¹ Chixit cunu' cyakil e'chk cyakal mak'mal, tu cyakil yi e'chk chi'ch c'u'lal yi at tetz cyalma'u!. Chicyajscyenu' yi e'chk oyintzi', tu e'chk jiso'n, tu cyakil yi e'chk takle'n cachil'. ³² Quil chibantu' yi e'chk takle'na'se'j ma na chibne'u' jun ba'n squibil quibu'. Elk chik'ajabu' te junt, chicuye'u' chipaju' squibil quibu' chi ncuy Kataj yi ketz kapaj tan tu' yi nko'c tk'ab Cristo.

Yi e'chk ca'wl yi tajwe'n tan kabnol tane'n

5 ¹Chijoye'u' bin puntil tan cyoqe'nu' chi tane'n Kataj Ryos, na e'u' nitxajil i', nin nternin ok'le'n chiwutzu' ta'n. ²Chilok'e' quibu' squibil quibu', chi banak Cristo ske'j ketz na ja tak' tib i' tetz kaxel. Ja tak' tib i' tetz katx'ixwatz, chi jun oy yi nternin na opon c'o'cal swutz Ryos.

³Txa'ij che'tu' tan chixcone'nu' tetz Ryos, cha'stzun te quil cyak'u' ama'l tetz yi xna'ni'n nka yaji'n, nka alchok jilwutz takle'n cachil' yi na el nin cyalma'u' te'j. Ncha'tz ba'n tcu'n quil kayol yi e'chk takle'na'tz. ⁴Quil chiyolu' e'chk yol yi chin tx'ixwil nin. Nin quil chiyolu' yi e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi na chibantu. Nin quil chixk'elinu' te yi e'chk xtxolbila'tz. Na qui na yub yi e'chk yola'tz. Mas ba'n tcu'n yi nink chiyolu' yi banl talma' Ryos, nink chityoxinu' tetz. ⁵Na jun cu'n cyakil yi e' aj xna'ninl nka aj yajinl scyuch' cyakil yi e' yi na chibantu yi e'chk takle'n cachil'a'tz, qui'c cyclole'n cye'tz te yi jun balaj tiemp yil tz'oc Cristo tu Ryos tan cawu'n. Ncha'tz cyakil yi e' yi xkan tzaj nin na cyaj, qui'c cyclole'n cye'tz te yi jun tiempa'tz yil cawun Cristo, na ni'cu'n yi jun ajtza'kla'tz tu yi najk chimeje'u' swutz jun ryos yi banij cuntu' tane'n. ⁶Cha'stzun te quil cyak'u' ama'l scyetz wunak tan chisuble'nu' tan yi e'chk yol yi qui'c na tak' sketz. Na tan paj e'chk yola'tz stke' Ryos chicaws yi e' pajol ca'wl. ⁷Xomi'ch tzun chiwi'u'-tz scye'j.

⁸Ya'stzun quitane'nu' sajle'n. Ate'u' tul tz'o'tz wutzil. Poro yi jalul' ate'u' tul tkan skil tane'n tan tu' yi junit e'u' tu Kajcaw. Ja pujx yi tajbil Ryos cyanu'. Chixomok binu'-tz te'j. ⁹Na kol kaxom te tajbil Ryos yi ni'cu'n tu jun txekbil, kocopon tetz balaj nak, yi ba'n k'uke' chic'u'l wunak ske'j. Na sjalok kabalajil swutz Ryos nin ñchiwutz wunak. ¹⁰Chijoye'u' bin puntil tan banle'n e'chk takle'n yi na tzatzin Ryos te'j. ¹¹Quil chibantu' yi e'chk takle'n yi na chibantu yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil, na qui'c na xtxicabaj sketz. Ba'n tcu'n yil skojax chipaltil cyanu' nin yil chimaku' chiwutz. ¹²Poro chin tx'ixwil nin yi nink kayolbej te yi e'chk takle'n cachil'a'tz yi na chibantu ewun cu'n. ¹³Poro yil skojax ñchiwutz qui cunin

batz xcyek tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl tan chixone'n tul yi tkan skil. ¹⁴Chi alijt cyen tul jun xtxolbil:

“Chin watum, elk awatl.

Cawle'n tzaj ḥchixo'l yi e' quimnak quitane'n tk'ab yi ilc'ol.

Nin tz'ocopon Cristo tetz atxekbil.”

¹⁵Or bin quilu' kajwutz yi mbi na chibantu'. Quil chibantu' chi na chibantu' yi e' yi qui'c cyajtza'kl. Ma na cho'ku' tz'aknak cu'n. ¹⁶Te yi at ama'l cho'ku' il tan banle'n yi tak'un Ryos, na ato' tul yi c'a'laj tiemp. ¹⁷Quil quicy'aju' chiya'bl yi e' yab, ma na cho'ku' il tan tele'n chitxumu' te yi tajbil Kajcaw. ¹⁸Quil tz'oc a' ḥchiwi'u', na na xcy'e' tan kapitle'n nin tul il. Ba'n tcu'n cyak'e'u' ama'l tetz yi Espíritu Sant tan chitzatzine'nu'. ¹⁹Nin yi na chijilonu' squibil quibu' ba'n xcon e'chk balaj bitz cyanu' chi tane'n e'chk salmos yi na tak' k'ej Kataj Ryos. Nin tetz cu'n cyalma'u' cyak'e'u' chick'ajsbilu' swutz i' tan e'chk balaj bitz. ²⁰Na tajwe'n yi ilenin chityo᷑inku' tetz Kataj Ryos tan cyakil yi na tak' i' scyeru'. Nin chityo᷑inku' tetz tan bi' Kajcaw Jesucristo.

Jun najal yi creyent tajwe'n yil chilok' quib

²¹Tan tu' yi na cyeku' ḥchi' Ryos chichaje'u' yi chic'ulutxumilu' squibil quibu'.

²²Yi e' xna'n tajwe'n yil cho'c c'ulutxum jak' ca'wl yi quimichil chi quitane'n u' jak' ca'wl Kajcaw Jesucristo. ²³Na yi chmil jun xna'n i' ajcaw te yi xna'n, chi tane'n Cristo ske'j ketz yi o' cmon creyent. I' ajcaw ske'j, na i' colol ketz, yi o' cmon creyent, yi o' yi chi wankil i' tane'n. ²⁴Na chi kutane'n ketz jak' ca'wl Cristo yi o' cmon creyent, ncha'tz yi e' xna'n tajwe'n tan cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl quichmil.

²⁵Poro ncha'tz yi e' yaj tajwe'n tan chilok'il wutz quixkel. Tajwe'n yil chipek' scye'j chi yi pek'e'n yi banak Cristo ske'j, yi tk'ol tib tetz kaxel. ²⁶Ej nin ya'stzun tulej i'-tz tan kaxansaje'n yi o' yi o' cmon i'. Na ja katx'ajxij tan a' nin tan yi yol i!. ²⁷Ej nin ya'stzun tulejtz bantz nternin na kayub yil kopon swutz i!. Na ya'stzun tulej bantz qui jale'n jun tal ni' manch ske'j, tu mu'x tal kaya'chil, nka alchok jilwutz kapaltil. Na yi tajbil i' i'tz tan koque'n tetz tz'aknak cu'n, nin tan qui jale'n mu'x tal kil.

²⁸Tajwe'n bin yil pek' jun yaj te txkel, chi na pek' Cristo ske'j ketz yi o' cmon. Tajwe'n yil lok' wutz yi txkel, chi na lok' i' yi tetz wankil, na alchok scyetz yi na lok' wutz yi txkel, na tzun lok' tibtz. ²⁹Na cya'l jun yi najk chi'ch c'u'l stibil tib, ma na nternin na c'a'ch tib. Nin nternin na qu'ucy'lej tib. Ej nin ya'stzun na ban Cristo ske'j ketz yi o' cmon. Na yi o' ketz yi o' cmon ni'cu'n yi o'-k wankil i' tane'n. ³⁰Ni'cu'n chi o' lenk wekl yi wankil i' tane'n. Ni'cu'n chi o' lenk ḥch'el i' tane'n. Na o' wankil i' tane'n. ³¹Cha'stzun te na til cyen jun yaj yi taj xtxu' tan tok'bel tib tu yi txkel. Ej nin yi na cyok'bej quib yi jun lmuja'tz junit chiwankil na ban. ³²Wi'nin na jop yi chusun'e'l yi qui na puix cyak'un wunak poro na chintzan tan xtx'olche'n xo'l yi ḥe'n tane'n Cristo tu yi cmon creyent. ³³Poro ncha'tz na jop yi e' cyeru', tajwe'n yil chilok'u' wutz yi quixkelu', chi na chilok'u' yi cyeru' chiwankilu' chijunalenu'. Poro ilenin tajwe'n yil cyek ḥchi' yi e' xna'n yi quichmil.

6 ¹Axwok nitxa' nin axwok xicy, tajwe'n tan itoque'n c'ulutxum jak' ca'wl itaj itxu', na atixwok tk'ab Kajcaw. ²“Lok'wok itaj itxu'”, na ya'stzun yi

bajx ca'wl yi at tx'aco'n te'j. ³Na na tal yol Kataj yi katzatzink, nin mben ökon yi katiemp tzone'j wuxtx'otx' yi kol kaban tane'n.^b

⁴Ma yi e'u' yaj yi at chinitxajilu': Quil cyak'u' chi'ch c'u'lal scyetz. Ma na chijoye'u' puntil tan chich'uyse'n tk'ab Kataj. Tajwe'n tan chichusle'n, nin tan makle'n chiwutz.

⁵Ma yi e' cyeru' yi e'u' mos, cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yi chipatrónu', na tajwe'n yil cyeku' chichi!. Ncha'tz na taj yi tetz cu'n cyalma'u' chak'uju' scyuch', na ni'cu'n yi chi ik tetz Cristo yi ak'un yi na chitzanu' tan banle'n. ⁶Tajwe'n tan cyak'uje'nu' poro nk'e'tz ntin yi ate' chipatrónu' tan chixmaye'nul, ma na ncha'tz mpe quibe'k. Nin tetz cu'n cyalma'u' na taj, na ya'stzun tajbil Ryos. ⁷Tzatzin cu'n chak'uju' chi ik tetz Ryos yi ak'un yi na chitzanu' tan banle'n. Quil chitxumu' yi tetz cun tu'k yi taw yi ak'un. ⁸Na elnak chitxumu' tetz yi qui'c na ban yi ko o' mos nka qui', na stk'e' Ryos jun oy sketz, tetz xel yi balaj ak'un yi na bnix kak'un. Tunin xom cyen tu' te yi balajil yi kak'un yi mbnix ka'n.

⁹Ncha'tz yi e' cyeru' yi e'u' patrón, tajwe'n yil chixomu' te yi ite'n nin ajtza'kla'tz. Cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yi cyeru' chipatrónu'. Quil chibuchunu' scye'j chimosu', na elnak chitxumu' tetz yi at jun ntzi' chipatrónu' scyuch' yi e' chimosu' yi cho'n at jalen tzi'n tcyaj. Nin qui'c nim, qui'c juy swutz i!.

Yi chima'cl yi cmon creyent tan chicolol quib

¹⁰I bin jalu' e'u' wajwutz je junxtxbile'j tan stzajse'n wi' inyol. Quiwit tk'ab Kataj, na chin cham nin i' tan kuch'eye'n. ¹¹Chiweke' quibu' tan yi e'chk ma'cl yi na tzan Ryos tan tak'le'n sketz, bantz kaxcyewe'n cu'n swutz yi Bayba'n, yi subul cyetz wunak. ¹²Na nk'e'tz e' tu wunak yi na kaban kib scyuch', ma na yi mero kacontr i'tz yi e' espíritu cwent Bayba'n yi na chicawun tzone'j wi munt, e' taw ak'bal, e' xchakum Bayba'n yi na chixon tul cyek'ek!. ¹³Cha'stzun te tajwe'n tan xcone'n cyakil yi e'chk ma'cl yi na tzan Ryos tan tak'le'n sketz, bantz kaxcyewe'n cu'n xchiwutz yi e' xchakum Bayba'na'tz. Ej nin yi na ul yi e'chk c'a'laj tiemp xchiwutz' chixcyek cunu' swutz, jalen cu'n yi na' nin Ichitzajpontu'. ¹⁴Quiwit bin, benk quikanu' ttx'otx'. Chipascyen' yi bintzi scye'ju', chi na oc pasu'n jun c'albil xe c'u'l jun sanlar. Cho'ku' tz'aknak cu'n. Chixomoku' te e'chk ajtza'kl yi jicyuch te'j. Na ko ya'tz kaban ni'cu'n tzuntz yi chi atk jun colol wutz c'u'l sanlar yi ch'ich' cu'n ske'j. ¹⁵Chibne'u' list quibu' tan xtxole'n yi balaj stziblal yi cy'a'n tzatzin paz ta'n, chi na chiban yi e' sanlar, yi at cyen tunin yi chixajab xchikan, na list cuntunin e' tan oyintzi!. ¹⁶Nin k'ukek cunin chic'u'l' te Ryos tan chicolol quibu'. Na yi ko k'uklij kac'u'l te Ryos ni'cu'n jun ajtza'kla'tz chi jun makbil flech yi na xcon cyak'un sanlar tan chicolol quib. Na ko jun cu'n k'uklij kac'u'l quil kalo'on tan e'chk takle'n yi na ul bow ske'j tan Bayba'n yi ni'cu'n tu flech yi cy'a'n k'ak' ta'n. ¹⁷Ej nin ok tetz cyajalu' yi ja wi't chichlaxu', na yi jun ajtza'kla'tz ni'cu'n tu jun casco yi na xcon cyak'un sanlar tan colche'n chiwi!. Nin tajwe'n yil xcon yi yol Kataj cyano' tan chicolol quibu', na ya'stzun ma'cl yi na tak' yi Espíritu Sant sketz. ¹⁸Nin quil chitane'u' tan nachle'n Kataj tan porer yi Espíritu Sant. Nin quil chitane'u' tan c'u'che'n yi xch'eybil cyeru' tetz. Elk chiwatlu', nin quil chik'e'xiju' tan nachle'n Kataj squibaj cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos. ¹⁹Nin ncha'tz chinache'u'

^b6.3 Ex 20.12, Dt 5.16.

Kataj swibaj bantz tk'ol Kataj Ryos weltil inyol yil no'c tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan yi balaj stziblal. Ncha'tz chinache'u' Kataj tan qui inxobe'n.²⁰ Chakij chin tan Ryos tan xtxole'n yi balaj stziblal, nin tan tu' yi na intxol, atin tcaren. Chinache'u' bin Kataj swibaj bantz quil chinxob tan xtxole'n yi balaj stziblal, na ya'stzun intarey.

Stzajsbil wi' yol Pawl

²¹ I bin jalu' tan quibitalu' intziblal tzinchake' nin kajwutz Tíquico ḥchixo'lu'. Chumbalaj nin i', wi'nin na chimpek' te'j, na i' jun ḥchusbe'tz Kataj. ²² Cha'stzun te na chintzan tan ḥchakle'n nin i' ḥchixo'lu' tan talche'n scyeru' yi ḫe'n kutane'n. Yil tz'opon i', tz'ocpon tan chich'eye'nu', nin tan chimayse'nu'.

²³ Lok tak' Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi tzatzin paz scyeru' e'u' wajwutz. Ej nin lok k'uke' mas chic'u'l u' te'j, nin lok jal mas lok' ib ḥchixo'lu' tan porer Kataj Ryos. ²⁴ Tak' tzaj bin Kataj Ryos yi banl squibu', cyakil e'u' yi qui na icy' chipaju' tan ḥchajle'n yi na chipek'u' te Kajcaw Jesucristo. Amén.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ FILIPOS

Yi xe'tzbil yol Pawl

1 ¹Yi in wetz, in Pawl tu kajwutz Timoteo. O' ḥchakum Kajcaw Jesucristo. Na katzan tan stz'ibe'n nin yi carte'j tetz cyeru' yi e'u! yi najlche'u' le tnum Filipos, yi e'u! yi xansa'n che'tu', yi e'u! yi ate'u! tk'ab Cristo, yi Jesús. Yi xtxolbile'j i'tz tetz cyeru' wajwutz, nin ncha'tz i'tz tetz cyeru' yi e'u! wi' banl wi', nin yi e'u! diácono. ²Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu yi tzatzin paz squibu'!

Yi bisune'n Pawl scye'j yi e' aj Filipo

³Yi na chu'lü' tx'akx tinc'u'l, ilenin na chintyoxin tetz Kataj yi ten cyocsaju' yi yol i!. ⁴Ej nin yi na no'c tan nachle'n Kataj, tzatzin cu'n na injak yi ḥch'eybil cyeru' tetz, ⁵na junit kutane'n te yi balaj stziblal yi na kocsaj. Ej nin jetz yi kocsal i nin kutane'na's jalu!. ⁶Ej nin jun cu'n yol na wal nin scyeru': Ryos ntix'ixpun kajta'kl tan koque'n tetz balaj, nin ilenin tz'ocopon tan kuch'eye'n jalen cu'n yil tz'ul tzaj Jesucristo. ⁷At banl Kataj swibaj tan wuch'eye'n yi na no'c xetze', nin at banl i' swibaj yi na no'c tan xtx'olche'n xo'l yi balaj stziblal. Nin yi na no'c tan colche'n, nin tan ḥchajle'n scyetz yi ya'stzun yi mero bintzi. Ej nin yi banl Kataja'tz yi at swibaj, ite'n nin banl Kataja'tz yi at squibu'. Cha'stzun te wi'nin na chintzatzin scye'ju!. ⁸Sak swutz Ryos yi ḫe'n cunin na el walma' tan wilol chiwutz!. Na aternin na chimpek' scye'ju!, tan banl talma' Cristo yi at ske'j. ⁹Ej nin na chintzan tan c'uche'n tetz Kataj tan jale'n mas lok' ib ḥchixo'lü', bantz jale'n mas cyajtza'klu', nin yi toque'n cu'n sban chitxumu'nu!. ¹⁰Na kol jal lok' ib ḥchixo'lü' chixcyeku' tan xtxa'le'n yi ajtza'kl mas balaj. Ko ya'tz cyuleju' qui tzun ljal quilu'-tz yil tz'ul tzaj Cristo. ¹¹Ej nin kol jal lok' ib ḥchixo'lü' tz'ocopon Jesucristo tan quich'eye'nu' tan chibnolu' yi balaj. Ej nin yi e'chk takle'n balaja'tz yil chibnalu' tz'ocopon chi jun balaj cosech swutz Ryos. Nin sjalok k'ej i' tu k'ajsbil ta'n.

Ja ben lo'on yi balaj stziblal tan yi q'uixc'uj yi icy'pon tan Pawl

¹²I bin jalu' e'u! wajwutz, na waj lwal jun xtxolbil scyeru'. Cyakil yi e'chk contri'n yi na bajij swe'j na ch'eyan swe'j tan xtxole'n mas yi balaj stziblal yi na xye' tan kaclaxe'n. ¹³Na cyakil yi e' sanlar yi ate' tzone'j tpilta', scyuch' cyakil

yi e' mas wunak yi ate' tzone'j, ja el chitxum tetz yi atin xetze' tan tu' yi na wocsaj Cristo.¹⁴ Ncha'tz tan tu' yi qui na chinxob tan xtxole'n yi yol Kataj te yi atin tzone'j xetze', at wi'nin kajwutz yi ja quiwix cyetz chic'u'l tan xtxole'n yi yol Kataj. Qui't na chixob, nin ja k'uke' mas chic'u'l te Kajcaw.

¹⁵ Poro at junt tx'akajt yi na chitzan tan xtxole'n, poro ntin tan paj xcy'aklil, na na chi'ch chic'u'l swe'j. Nin na chitzan tan xtxole'n ntin tan jale'n cyetz chik'ej.

¹⁶ Ya'stzun yi jun tx'akajt'z yi chiwutz tu' chiplaj tu' na chitzan tan xtxole'n.

Na yi cyetz cyajbil i'tz tan jale'n mas wil jalen pe'k yi atin xetze'. ¹⁷ Poro at junt tx'akajt yi tetz cu'n cyalma' na chitzan tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Cristo. Yi e'a'tz, na chitzan tan xtxole'n tan tu' yi at lok' ib tetz cyalma'. Na elnak chitxum tetz yi atin xetze' tan tu' yi ilenin na chintzan tan wak'e'n chichusu'n yi e' contre yi balaj stziblal. ¹⁸ Poro qui'c na ban yi ko chiwutz tu' chiplaj tu' nka tetz cu'n cyalma' na chitzan tan xtxole'n, na ilenin na quibit wunak yi mbi eka'n tan Cristo. Nin na chintzatzin tan yi jun xtxolbila'tz. ¹⁹ Ej nin na chintzatzin, na na chitzanu' tan nachle'n Kataj swibaj. Ej nin na chintzatzin na at yi porer Jesucristo tan wuch'eye'n. Cha'stzun te qui na chimbisun, na jun cu'n xchinclaxok tk'ab yi e'chk takle'ne'j. ²⁰ Poro yi wetz wajbil yi internin na el walma' te'j, i'tz yi quil chink'e'xij tan xtxole'n yi balaj stziblal. Na na waj yil jal mas inwalor tan xtxole'n, tan tak'le'n mas k'ej Cristo, chi wutane'n sajle'nix tunintz. Qui'c na ban ko ya'tz chinquime't nka qui'. ²¹ Ko ejchij cuntu' mu'x tal, na waj chinxcon tetz Cristo. Poro ko xontzaj chan quimichil swe'j, ba'n tcu'n, na yi quimichil i'tz jun tx'aco'n tetz wetz. ²² Poro ko ya'tz tajbil Kataj tan inxcone'n mas tiemp tzone'j wuxtx'otx' te tak'un, ba'n attit tzinwutz wetz. ²³ Poro quinin na el intxum tetz, alo' scyetz mas balaj txo'l. Na intxum yi ba'n tcu'n klo' jalcu'nk chinquim tan wupone'n chan kale najle't Cristo. ²⁴ Poro yi na no'c tan xtxumle'n, ba'n tcu'n lo' yil na'tij xchixo'l' tan quich'eye'nu'. ²⁵ Ej nin ya'tz nin tzun sbne'-tz. Chincyajk tzone'j wuxtx'otx' tan quich'eye'nu' te yi na kocsaj, ²⁶ nin tan jale'n mas tzatzin paz cyanu' tk'ab Cristo yil nopen junt tir tan chixajse'nu'.

Tajwe'n kaxom te yi xe'n cu'n ban Cristo

²⁷ Chin tajwe'n cunin lajluchax yi xchusu'n Cristo ske'j, mpe ik na kaxon tbe' nka xe'ak kaca'l. Ko ya'tz chibana', qui'c na ban mpe nink nopen tan chixajse'nu', mpe joylajk atine't wetz yil wit chitziblalu'. Ntin na waj lwit ko ba'n ate'tu' tk'ab Cristo, nin yi ko junit tane'n cyajtza'klu'. Ej nin na waj lwit yi ko na cho'cu' il tan xtxole'n yi balaj stziblal yi na kocsaj. ²⁸ Ncha'tz na waj lwit yi ko qui na chixobu' scyetz yi e' chicontru'. Na ko qui na chixobu' scyetz, ya'stzun jun techl tetz cyetz yi at tulbil chicaws. Ej nin ncha'tz i'tz jun techl tetz cyeru' yi ja wi't chiclaxu' tan Ryos. ²⁹ Tan tu' yi ate'u' tk'ab Cristo, ak'iij ama'l scyeru' nk'e'tz ntin tan cyocsalu' yi yol i', ma na ncha'tz tan tijle'n q'uixc'uj. ³⁰ Nicy' nin tu' na kaq'uixpij scyuch'u', na yi atin tzaj xchixo'l' ilijt cyanu' yi xe'n cu'n ticy'e'n pone'n e'chk q'uixc'uj wa'n. Poro ncha'tz jalu' na quibitu' intziblal yi inin wutane'na's tan muc'le'n q'uixc'uj tzone'j.

Yi c'ulutxumil Jesús tu tetz k'ej

2 ¹I bin jalu' kajwutz tan tu' yi na el chitxumu' tetz yi na tzan Cristo tan quich'eye'nu', junit bin sban cyajtza'klu', nin tan tu' yi na el chitxumu' tetz

yi at lok' ib ḫchixo'l'u' tan tu' Cristo; junit bin sban cyajtza'klu'. Ej nin tan tu' na el chitxumu' tetz yi cho'n najlij yi porer Cristo scye'ju' bantz tele'n chik'abajbu' squibil quibu', junit bin sban cyajtza'klu'. ²Ej nin ko ya'tz lchibantu' sjalok jun chin tzatzin swetz. Chilok'e' bin quibu' squibil quibu', nin junit sban chitxumu'nu'.

³Quil chiban lenu' ntin yi cyeru' cyajbilu'. Nin quil cyocsaj quibu' nim. Ma na cho'k lenu' c'ulutxum. Cho'ku' tan xtxumle'n yi at len cyajtza'kl yi e' mas cyuch'u'. ⁴Quil chitxumu' yi ntin yi cyeru' cyajtza'klu' ba'n bnix, ma na ba'n chixomu' te cyajbil yi e' mas.

⁵Chixomoku' te yi ḫe'n cu'n ban tajtza'kl Jesucristo.

⁶Wech, Ryos i', poro quinin ban yi tetz tajbil.

⁷Cyaj tilol i' yi tcyaj', nin ul itz'ok tzone'j wuxtx'otx' chi wunak tane'n. Tocsaj tib chi jun chakum.

⁸Ej nin mas tcu'n tocsaj tib tetz juy tu tajtza'kl, na tak' tib tk'ab quimichil, jun quimichil yi chin tx'ixwil nin.

⁹Cha'stzun te tk'ol Ryos mas k'ej i', nin oc jun bi' yi mas tcu'n k'ej swutz alchok scyetz bi'ajil.

¹⁰Nin cyakil yi e' yi ate' tcyaj', scyuch' cyakil wunak yi ate' wuxtx'otx', tircu'n e' ḫchimejek len yil quibit nin yi bi' Jesús.

¹¹Na tzantzaj tz'elepon len chitxum cyakil wunak tetz, nin scyale': Yi

Jesucristo ya'stzun yi mero Ajcaw. Ej nin tan yi xtxolbila'se'j sjalok mas k'ej Kataj Ryos.

Yi e' yi ate' tk'ab Cristo ni'cu'n e' tu tx'uml

¹²Ma jalu' wajwutz yi wi'nin ok'le'n chiwutzu' wa'n, chin c'ulutxum nin e'u' sajle'n te yi atin tzaj ḫchixo'l'u'. Poro ncha'tz jalu' na waj yil cho'cu' c'ulutxum. Qui'c na ban mpe quibink ḫchixo'l'u', ntin chijoye'u' puntiil tan chiquiwsal quibu' bantz chicalaxe'nu'. Chibisunku' tan quilu', nin cyeke'u' ḫchi' Ryos, ¹³na ite'n nin i' na tzan tan xtx'ixpe'n kajtza'kl nin tan kuch'eye'n tan kabnol yi e'chk takle'n yi balaj, na ya'stzun tajbil i' ske'j.

¹⁴Ej nin yi na cho'cu' tan banle'n nka tan xtxumle'n alchok e'chk takle'n, qui na taj wak' ib, nin qui na taj oyintzi!. ¹⁵Kol chixomu' te yi xtxolbila'se'j, qui tzun ljaj quilu'-tz, nin slajluchaxk ḫchiwutz yi e' mal wunak yi bintzinin e'u' me'l cy'ajl Ryos. Cho'n tzun ḫchibne'u' ḫchixo'l e' mal wunak chi tane'n tx'uml yi na txeckun lak'bal. ¹⁶Ncha'tz ko ya'tz quitane'nu', chintzatzink yil tz'ul tzaj Cristo, na slajluchaxk yi at jamel wukan, nin nk'e'tz tan cha'tz tu' nnak'uj ḫchixo'l'u'.

¹⁷Na tan tu' yi k'uklij chic'u'l'u' ni'cu'ntz chi najk chitzanu' tan tak'le'n jun chitx'ixwatzu' swutz Ryos. Ej nin kol tz'el inxch'el tan paj yi xomchin te Cristo, ya'stzun mu'x stz'a'pl yi cyoyu' sbne'-tz. Nin chintzatzink te'j. ¹⁸Cha'stzun te quil chibisunu' swe'j, ma na chitzatzinku' na yi in wetz na chintzatzin.

Kaxomok te yi balajil Timoteo

¹⁹Ko ya'tz tajbil Kajcaw Jesucristo, mben chan inchakol Timoteo tan chixajse'nu'. Chintzatzink yil tz'ul tzaj tu chitziblalu'. ²⁰Mben inchakol Timoteo, na qui'c nin junt yaj yi na xom te yi wetz wajtza'kl chi tane'n i'. Cyall atit jun yi najk bisun scye'ju' chi tane'n Timoteo. ²¹At e' cyera'tz yi list ate't tan chixajse'nu', poro ntin na chitzan tan joyle'n yi cyetz cyajbil. Qui na chipek' cyera'tz tan

banle'n tane'n yi tak'un Cristo Jesús. Le'n cyetz tuch!. ²²Poro sak ḥchiwutzu' wajwutz yi balajil Timoteo. Quilnaku' yi ḫe'n cunin ban i' tan wuch'eye'n tan xtxole'n yi balaj stziblal. Na na ch'eyan i' swe'j chi na oc jun yaj tan ḥch'eye'n taj. ²³Yi wetz wajbil i'tz tan tpone'n tan chixajse'nu', poro jalen cu'n skojan mbi cu'n sbajok swe'j. ²⁴Poro at inch'iw te Kajcaw tan wupone'n chan tan chixajse'nu'.

Kaxomok te yi balajil Epafroditó

²⁵Ncha'tz ba'n, chinch wetz, kol tzinchak nin kajwutz Epafroditó te Timoteo. I' jun tan tijle'n q'uixc'uj te kamunl yi ato' sju'. Nin sak nin ḥchiwutzu' yi balajil i', na e' binu' nchakon tzaj i' swe'j tan wuch'eye'n te yi mbi cu'n tajwe'n swetz. ²⁶Ncha'tz i', na pek' tan bene'n tan chixajse'nu', na at mu'x bis tetz talma' tan paj yi ja lo' chibisunu' yi quibitalu' yi stziblal yi yobte'n i!. ²⁷Bintzinin ja yobtij. Mu'xt nin qui quim, poro ja ul tajtza'kl tan Ryos, na ja lo' el k'ajab Ryos swe'j, na ja klo' jal mas bis swetz yi nink nquim. Cun pe'k yi at nin bis swetz. ²⁸Cha'stzun te na waj tzinchak nin ḥchixo'lu' tan quillolu' wutz, nin tan chitzatzine'nu' junt tir tuch!. Ncha'tz in, chintzatzink yil tz'opon i' ḥchixo'lu'. ²⁹Chitzatzinku' te yil tz'opon i' ḥchixo'lu', na kajwutz kib tu Epafroditó tk'ab Jesucristo. Ilenin na waj yil cyak'u' k'ej yi jun jilwutz wunaka'tz yi ni'cu'n e' tu Epafroditó, ³⁰na mu'xt qui quim sju' tak'un Jesucristo. Tan tu' yi ch'eya'n yi ban i' swe'j, ja klo' quim i', na tk'o'n tib tk'ab quimichil tan wuch'eye'n. Ya'stzun banak i', na qui'c rmeril tan cyule'n cyeru' tzone'j tan wilwe'n.

Tajwe'n kaxomok te yi ḥchusun Pawl

3 ¹Ma jalu' wajwutz, chitzatzinku', na e'u' tetz Cristo. Nin qui na icy'o'k impaj tan stz'ibe'n nin yi tajwe'n tan chitzatzine'nu'. Tan yi jun xtxolbila'tz tz'ak'onk ba'n scyeru'.

²Poro or quilu' yi e' mal nak, na yi e'a'tz ni'cu'n e' tu txuc. Nin or quilu' na at aj txolinl yi chin cachil' nin na chiban. Nin or quilu' yi e' yi na cyaj cho'c tan kuxle'n chiwankilu' tan cyoque'nu' klo' tetz nitxajil Ryos.

³Poro yi o' ketz, o' yi mero nitxajil Ryos, na na katzan tan c'u'laje'n i' tetz cu'n kalma', nin ya'stzun yi techl yi na ḥchaj yi o' tetz Cristo. Cha'stzun te qui na k'uke' kac'u'l te yi e'chk takle'n yi na bajij te kawankil tan koque'n tetz nitxajil Ryos.

⁴Na yi ya'tzk tajbil Ryos, ja klo' k'uke' inc'u'l te e'chk q'uixc'uj yi tijnak inwankil, na cya'l nin junt yi jak icy'pon mas q'uixc'uj ta'n tzinwutz wetz. ⁵Na yi in wetz ja chimbajil circuncidar le wajxoki'n k'ej, na in aj Israel. In xonl k'ajtzun Benjamín. Nin ja chinjom te ley Moisés, chi tane'n chicstumbr yi e' parisey. ⁶Chin ḥc'atnak nin in te yi na wocsaj sajle'n. Cha'stzun te ja che' imbuch cyen yi e' cmon creyent. Nin chin tz'aknak cunin in ten̄chan tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk takle'n balaj yi na tal yi ley Moisés sketz yi tajwe'n tan kabnol tane'n. Cya'l nin jun yi jak jal impaltil ta'n. ⁷Poro cyakil yi e'chk takle'na'se'j yi chumbalaj nin tane'n tzinwutz wetz sajle'n, qui'ct xac jalu', na yi jalu' cho'n k'uklij inc'u'l te Cristo. Ja jal junt xtxolbil wa'n yi mas balaj swutz cyakil yi e'chk takle'na'tz. ⁸Na cyakil yi e'chk takle'n yi mbaj cyen imbnol qui'c xac tzinwutz jalu', na nk'e'tz cho'n walil chi walil yi tele'n intxum tetz yi mbi eka'n tan Wajcaw Cristo Jesús. Tan tu' yi na chinjom te Cristo, cyajnak cyen wilol cyakil yi e'chk takle'n yi mimban cyen. Na qui'c na tak' yi e'chk takle'na'tz swutz yi tx'aco'n yi at yi ko cho'n ato'

tk'ab Cristo. ⁹Na yi mas balaj i'tz, yi junit wutane'n tu Cristo. Poro quinin jal yi imbalajil yi nno'c tan banle'n tane'n yi ley Moisés. Ma na ja jal imbalajil tan tu' yi cho'n k'uklij inc'u'l te Cristo. Na na tak' Ryos chibalajil cyakil yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te i!. ¹⁰Ej nin yi wetz wajbil jalu' i'tz, tan tele'n mas intxum tetz yi mbi eka'n ta'n, na na waj tzincambaj yi porer yi ḥchajnak i' yi titz'e'n junt tir ḥchixo'l alma'. List in tan muc'le'n q'uixc'uj chi banak Jesucristo, nin list in tan inquime'n chi banak i!. ¹¹Na yi wetz wajbil i'tz tan incambal yi itz'e'n junt tir ḥchixo'l alma'!

Kabisunk te kupisyó'

¹²Qui na chintzan tan xtxumle'n yi jajk wi't no'c tetz tz'aknak cu'n. Poro chinjomok te Cristo, na at inch'iw tan woque'n tetz tz'aknak cu'n. Na ya'stzun xac yi injenle'n xtxa'ol. ¹³Qui na chintzan tan talche'n yi jajk wi't chinjepon tuch!. Poro at jun xtxolbil yi na chinjom te'e!. I'tz yi qui't na chintzan tan xtxumle'n yi mbi cu'n cyajnak imbnol. Jalta'tz na chintzan tan xtxumle'n jalu', i'tz yi ḥe'nk tzimban puers tan inje'n pone'n tamp te wupisyó!. ¹⁴Na na waj chinjepon te wupisyó' bantz incambal yi jun balaj oy yi suki'int tan Ryos sketz tcyaj. Ya'stzun yi oy yi na tzan kaRyosil tan suke'n sketz cyakil yi o' yi ato' tk'ab Cristo.

¹⁵Cha'stzun te cyakil yi o' yi ja kaquiwix mu'x tal, chin tajwe'n cunin tan kaxome'n te yi jun ajtza'kla'tz yi ja wi't wal scyeru'. Poro ko at e' ḥchixo'l'u' yi nk'era'tz cyajtza'kl, Ryos chajon puntil scyetz. ¹⁶Poro at jun xtxolbil yi chin tajwe'n cunin tan kabnol tane'n, i'tz yi chusu'n yi ja wi't lajluchax skawutz.

¹⁷E'u' kajwutz, chixomoku' te wetz wajtza'kl. Ej nin chixomoku' te cyajtza'kl yi e' yi na chitzan tan banle'n tane'n weri inchusu'n. ¹⁸Wajwutz ala'iix tir wal yi xtxolbile'j scyeru', poro swale' nin junt tir. At wi'nin e' skaxo'l yi ni'cu'ntz chi e'-k contr te yi quimich yi mban Cristo swutz pasyon, nin na tak' bis swetz. ¹⁹Na yi jun jilwutz wunaka'tz chisotzok cyera'tz tzantzaj, na ntin na chitzan tan xtxumle'n yi ḥe'n lnoj chic'u'l. Ni'cu'ntz chi ya'tzk chiriyosiltz. Na cyocsaj quib nim te yi e'chk takle'n cachí' yi na chibán, nin qui na chitx'ixwíj ta'n. Ntin na chitzan tan xtxumle'n yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx!. ²⁰Poro yi o' ketz, o' tajlal yi cmon tetz tcyaj. Nin na katzan tan ḥch'iwe'n yi tulbil Kajcaw Jesucristo yi cho'n tz'opon tzaj tcyaj. ²¹I' tz'ocopon tan xtx'ixpe'n yi jun kawankile'j yi chin cachí' nin. Cho'n sbne' chi tane'n yi tetz wankil. Yi porer Kajcaw yi na xcyel' te cyakil e'chk takle'n, ite'n nin porera'tz xconk ta'n tan katx'ixpe'n.

4 ¹Cha'stzun te e'u' jun c'oloj wajwutz, benk quikanu' ttx'otx!. Wi'nin na chimpek' scye'ju', nin wi'nin na el walma' tan wilol chiwutzu'. Nin tan tu' yi ncho'cu' tk'ab Cristo nternin na chintzatzin jalu', na tzantzaj tz'ak'lok ink'ej.

Yi tk'ol Pawl cobox cyajtza'kl yi e' aj Filipo

²I bin jalu' na! Evodia tu ilu' na! Síntique, na cu' inwutz scyeru' tan chibansal quibu' squibil quibu' na quitz'un quitzicy quibu' tk'ab Kajcaw. ³Ma a᷇atz wajwutz yi toque'n cu'n awutane'n te yi kupisyó' yi ato' sju', ch'eywe' yi cob kajwutzat, na ncha'tz e', e' jun swe'j tan tijle'n q'uixc'uj yi inxe'te'n cu'n tan xtxole'n yi balaj stziblal. Ej nin xomnake' ske'j tu Clement scyuch' yi e' mas kajwutz yi koque'n tan xtxole'n yol Kataj. Yi e' kajwutz Evodia tu Síntique, e' creyent na tz'ibant chibi' tc'u'l yi liwr kale tz'ibane't chibi' yi e' yi ḥchicambok te yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. Ch'eywe' bintz.

⁴Ma e'u' wajwutz, ilenin chitzatzinku' tk'ab Kajcaw. Nin swale' nin junt tir scyeru', chitzatzinku'. ⁵Nin chichaje'u' chiputzpalu' tu chibalajilu' x̄chiwutz wunak, na txant tan tule'n Kajcaw.

⁶Quil chibisunu' tan jun takle'n ma na chitxol ninu' tetz Kataj Ryos. Chijake'u' x̄ch'eybil cyeru', nin chityoñinku' tetz. ⁷Ko ya'tz chibantu', stk'e! Ryos jun chin tzatzin paz scyeru', jun tzatzin paz yi cheleponu' yab te'j, na xcye' yi jun tzatzina'tz tan chiquiwsen'u', nin tan xite'n yi bis yi at te cyalma'u', na yi e' cyeru' ate'u' tk'ab Cristo.

Cho'ku' tan xtxumle'n yi e'chk takle'n balaj

⁸Ma jalu' e'u' wajwutz, jalta'tz coboxt yol swale' nin scyeru!. Cho'ku' tan xtxumle'n ntin yi e'chk xtxolbil yi bintzinin tetz, nin yi at xe!. Chitxume'u' yi e'chk xtxolbil yi na yub. Nin chitxume'u' yi balaj, nin yi e'chk xtxolbil yi na tzatzin Ryos te'j. Quil cyak'u' amall tan ticy'e'n e'chk ajtza'kl cach'i chic'u'l'u' ma na ntin yi e'chk ajtza'kl balaj, yi na tzatzin Ryos te'j.

⁹Cho'ku' tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk xtxolbil yi e' inchusnaku' te'j, yi e'chk xtxolbil yi cyajnak cyen incawul tan chixome'n'u' te'j. Cho'ku' tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk xtxolbil yi quilnaku' nin quibitnaku' swe'j. Kol cho'cu' tan banle'n tane'n snajank Ryos scye'ju!, yi Ryosa'tz yi na ak'on tzatzin paz sketz.

Yi chibisune'n yi e' aj Filipos te Pawl

¹⁰Wi'nin na chintzatzin, nin na intyoñij tetz Kajcaw, na ja nu'ltx'akx x̄chic'u'l'u'. Poro qui na chintzan tan talche'n yi junawes elnakint tetz cyajalu!. Qui!. Tin tu' lo' yi qui njal puntil cyanu' tan tak'le'n tzaj mu'ñ x̄ch'eybil wetz. ¹¹Qui na waj yil cho'cu' tan xtxumle'n yi tu nink na sotz tu' inc'u'l. Na yi in wetz, xomchin quen tu' te yi nicy' na' na x̄chaj Ryos swetz le jujun k'ej. ¹²Elnak intxum tetz meba'il. Ej nin elnak intxum tetz riquil. Na'wnakint te cyakil. Qui'e na ban yi ko nojnak inc'u'l nka qui!. Na'wnakint te'j ko na sowrin mu'ñ imbambil, nka qui!. ¹³Na chinxcye' tan muc'le'n cyakil, na at Cristo tan wuch'eye'n. ¹⁴Poro ba'n nchibantu' yi ncho'cu' tan xtxumle'n yi mu'ñ tal ch'eybil wetz, na bintzinin atin wutz pe'm.

¹⁵At x̄chiwutzu', cyakil yi e'u' yi najlche'u' le trnum Filipos, yi ntin e'u' ulsan ofrent tink'ab tan wuch'eye'n. Jetza'tz chixe'tle'nu' tan wuch'eye'n yi wenle'n tzaj Macedonia tan xtxole'n yi balaj stziblal. Ya'tz cyuleju' tan x̄chajle'n yi internin na chitzatzinu' te yi pawor yi imbanak scye'ju!. ¹⁶Ej nin ncha'tz yi atin tzaj Tesalónica ulnak cobox tir ofrent cyanu' swetz tan wuch'eye'n. ¹⁷Qui na chintzan tan xtxumle'n yi jalt nin cotz tzimban, poro na waj yil tz'el chitxumu' tetz yi tan tu' yi na chitzanu' tan wuch'eye'n sjalok mas chimebi'l'u' tzi'n tcyaj'. ¹⁸Ma jalu' wajwutz, ja intz'am yi mu'ñ tal oy yi nsaj cyak'olu' swetz tan Epafrodit. Sowr mban. Ej nin wi'nin na tzatzin Ryos te jun jilwutz oya'tz. Cho'n na ban c'o'cal swutz i' chi c'o'cal insens. ¹⁹Nin tan tu' yi kok'be'n kib tu Cristo Jesús, stk'e! Kataj Ryos cyakil yi tajwe'n sketz. Na at tuch' tan tk'ol sketz, na quinin bajbsbe'n tetz yi tetz mebi'l tzi'n tcyaj'. ²⁰Kak'e! bin kak'asbil tetz tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Stzajsbil wi' yol Pawl

²¹I bin jalu' e'u' wajwutz, cyalquenu' jun yos scyetz cyakil yi e' yi xansa'nche't, yi e' yi ate' tk'ab Cristo. Ncha'tz yi e' kajwutz yi ate' tzone'j swe'j, na chitzan

tan talche'n nin jun yos scyeru!. ²²Nin cyakil yi e' mas yi ate' tk'ab Ryos tzone'j Roma na chitzanin tan talche'n jun yos scyeru!. Ncha'tz yi e' kajwutz yi cho'n ate' tzone'j tpilta' na chitzan tan talche'n nin jun yos tetz cyeru!. ²³Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl i' squibu!. Amén.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ COLOSAS

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹Yi in wetz, yi in Pawl, in apostl tetz Jesucristo, na ya'stzun tajbil Ryos.

2 Nin kacabil tu kajwutz Timoteo, na katzan tan stz'ibe'n nin yi carte'l tetz cyeru', yi e'u' aj Colosas, yi e'u' yi xansa'nche'tu', yi e'u' yi jun cu'n kajwutz kib scyuch'u' tk'ab Jesucristo. Tak' tzaj Kataj Ryos yi banl tu tzatzin paz squibu'.

Yi toque'n Pawl tan nachle'n Kataj squibaj yi e' creyent

³ Ma jalut e'u' kajwutz, yi na ko'c tan nachle'n Kataj squibu', ilenin na katyoxin tetz Ryos, yi Taj Kajcaw Jesucristo, ⁴na na kubit yi jun cu'n cho'n k'uklij chic'u'lul' te Cristo Jesús, nin yi wi'nin na chipek'u' scye'l cyakil yi e' creyent yi ate' tk'ab Ryos. ⁵Ya'stzun quitane'n'u', na cho'n ajlij chic'u'lul' te yi herens yi colij tetz cyeru' jalen tzi'n tcyaj'. Na yi quibitalu' yi balaj stziblal tetz colbil ibaj, ja el chitxumu' tetz yi it'z yi mero bintzi, nin jetza'tz tzaj ja k'uke' chic'u'lul' te'j. ⁶Ej nin ite'n nin balaj stziblala'tz yi na tzan xtxole'n bene'n tzi'n wi munt. Ej nin at wi'nin wunak yi ja k'uke' chic'u'lul' te'j chi banake' cyeru'. ⁷Ej nin cyakil yi e'chk xtxolbila'tz yi na cyocsaju', kajwutz Epafras e' chusunu' te'j. Nin i' jun balaj kajwutz na ja ak'uj cyen ske'l. Cha'stzun te ba'n k'uke' chic'u'lul' te'j na i' jun balaj xconsbe'tz Ryos. ⁸Ej nin i'micy'an tzaj chitziblalu' yi ñe'n cu'n tk'ol yi Espíritu Sant yi lok' ib yi at ñchixol'u'.

⁹Cha'stzun te yi nkubit chitziblalu', ja ko'c tan nachle'n Kataj squibu', nin tan c'uche'n tetz yi clar cunink tz'el chitxumu' te yi tajbil i'. Nin yi nink chixomu' te e'chk ajtza'kl tu e'chk txumu'n yi na tak' yi Espíritu Sant. ¹⁰Na kol chixomu' te'j, chixcyeku' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos, yi na tzatzin i' te'j, nin ñchibne'u' e'chk takle'n balaj, nin tz'elepon mas chitxumu'n tetz yi ñe'n tane'n i'.

¹¹ Ej nin na katzan tan c'uche'n tetz Kataj yil chiquiwixu' tan yi tetz porer yi chumbalaj nin, na kol chiquiwixu', ñchitzatzinku', nin sjalok chipasensu' tan muc'le'n cyakil e'chk jilwutz q'uixc'uj. ¹²Nin kol chiquiwixu' ñchityoxinku' tetz Kataj, na i' ntx'ixpune'n cyajtza'klu' bantz cyetzalu' yi herens yi suknak i' scyetz yi e' tetz. ¹³Na i' nke'lsan tzaj tk'ab yi tz'o'ltz wutzil tan koque'n jak' ca'wl yi tetz Cy'ajl yi wi'nin ok'le'n wutz ta'n, ¹⁴Nin yi tetz Cy'ajla'tz, i' nke'lsan liwr tk'ab kil, nin i' ncuyun kapaj.

¹⁵Na ite'n nin i'a'ltz Ryos, yi Ryos yi qui lajluch, yi at nintz le xe'tzbil tzaj, yi ntaxk bnix jun takle'n. ¹⁶Ej nin i' mbnol tetz cyakil yi mbi cunin at tcyaj' tu

yi at wuxtx'otx!. Na i' bnol tetz cyakil yi e'chk takle'n yi na kil tuml cyakil yi e'chk takle'n yi txe'n kil. Na i' txumul cyetz yi e' yi ate' tcyaj, yi e' yi qui na kil chiwutz, yi e' yi at ca'wl xchik'ab, yi e' yi e' bajxom, na i' bnol tetz cyakil tan xcone'n tetz. ¹⁷Na at nin i'-tz yi ntaxk bnix jun takle'n. Nin i' xicyol tetz cyakil yi mbi cunin at. ¹⁸Ncha'tz i' yi wi' banl wi' te yi tetz cmon, yi e' creyent. Nin i' yi bajx yi itz'ij xchixo'l alma', na ilenin i' bajxom te cyakil yi at. ¹⁹Na cy'a'n cyakil yi porer tu tajtza'kl Ryos ta'n, na ya'stzun yi tajbil Ryos. ²⁰Nin xcon Cristo ta'n tan kabansal kib tuch!. Nin nk'e'tz ntin o' nkabansaj kib tuch!, ma na ncha'tz cyakil yi e' txuc tu cyakil yi e'chk takle'n yi at wi munt, tuml yi e'chk takle'n yi at tcyaj. Nin cyakil yi e'a'se'j sjalok junt tir yi tzatzin paz cya'n tu Ryos tan tu' yi quimich yi banak Cristo swutz pasyon.

²¹Ncha'tz yi o' ketz sajle'n, o' cu'n contr tu Ryos. O' cu'n awer nak tane'n swutz i!. Ya'stzun kutane'ntz tan tu' yi e'chk takle'n cachil yi banako' cyen. ²²Poro yi jalu', ja jal yi tzatzin paz ka'n tu Ryos tan tu' yi q'uixc'uj yi tijnak Cristo yi quime'n swutz pasyon. Ya'stzun banak Cristo na yi tajbil i' i'tz tan qui jale'n kil yil kopon ta'n swutz Ryos. Na yil kopon tzi'n tcyaj quil jal mu'x ilc'ol ske'j. Nin quil jal jun yi xcyek tan talche'n yi at kapaltil. ²³Cha'stzun te e'u' kajwutz, ko na kaj yil kopon te Kataj Ryos, iquiwit! Na tajwe'n yil k'uke' kac'u'l te'j. Tajwe'n yil ben kukan ttx'otx!, nin kaxajsilch len kib te yi balaj stziblal tetz colbil ibaj, yi bita'nt ka'n, na at kach'iw te'j.

Ej nin yi jun balaj stziblala'tz yi na kocsaj, ite'n nin i'a'tz yi na tzan xtxole'n bene'n tzi'n wi munt. Nin ite'n nin i'a's yi na chintzan wetz tan xtxole'n.

Txa'ijt Pawl tan quich'eye'n yi e' cmon creyent

²⁴Ilenin na chintzatzin yi na ul e'chk q'uixc'uj tzinwutz tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yol Kataj scyeru', na tajwe'n tan inje'n pone'n tan muc'le'n cyakil yi q'uixc'uj yi talnak Jesús yi tajwe'n tan inmuc'ul. ^a ²⁵Na txa'ij chint tan Ryos tan inxcone'n tan quich'eye'n cyakil yi cmon creyent bene'n tzi'n, na txa'ij chint tan xtxole'n cyakil yi yol Kataj scyetz. ²⁶Na yi tajbil i', i'tz tan lajluchaxe'n yi mero xe' yi tetz xchusun, yi quinin el chitxum wunak tetz sajle'n tunintz. Poro yi jalu' ja lajluchax tan i' skawutz, yi o' yi ato' tk'ab i'. ²⁷Na yi tajbil Ryos i'tz tan lajluchaxe'n yi mero xe' yi tetz xchusun xchiwutz cyakil jilwutz wunak. Ej nin i'tz, yi cho'n najlij Cristo te cyalma'u!. Ej nin tan tu' yi ya'tz, at bin chich'iwu' tan chicambalu' chik'leju' yil choponu' jalen tzi'n tcyaj.

²⁸Cha'stzun te na katzan tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Cristo, nin skil cunin na kajoy puntil tan makle'n chiwutz nin tan chichusle'n yi e' kajwutz, bantz tele'n mas chitxum tetz yi mbi eka'n tan Cristo. Na yi ketz kajbil i'tz yi quil jal paltil jun yil tz'opon ka'n swutz i!. ²⁹Cha'stzun te na imbuch wib te yi ak'une'j, nin na inxconsaj cyakil yi porer i' yi ak'ij ta'n swetz.

2 ¹Ej nin na chintzan tan talche'n yi xtxolbila'se'j scyeru' na na waj yil tz'el chitxumu' tetz yi na imbuch wib tan quich'eye'nu' scyuch' yi e' mas kajwutz yi najlche' le tnum Laodicea, tu yi e' yi txe'n cu'n cyech inwutz. ²Na yi wajbil i'tz yil chiquiwixu', nin yil jal lok' ib xchixo'l!, Nin yil tz'el chitxumu' tetz yi mbi eka'n tan Cristo bantz k'ukewe'n mas chic'u'l! te'j, na i' yi mero xe' cyakil

^a 1.24 Hch 9.1-15.

yi ñchusu'n Kataj Ryos. ³Na chin tz'aknak cu'n yi tajtza'kl Cristo, na cho'n na jal yi ñchi'al cyakil jilwutz ajtza'kl te i!. ⁴Ncha'tz na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru' na qui na waj yil tz'oc jun tan chisuble'nu' te junt jilwutz chusu'n, mpe chumbalaj nink. ⁵Quibin ñchixox'lu' wajwutz, poro na chintzan tan chibise'nu' chi atin nink ñchixox'lu'. Cha'stzun te wi'nin nchintzatzin yi wital yi chitziblalu', yi chumbalaj nin quitane'nu', nin yi jun cu'n cho'n k'uklij chic'u'lu' te Cristo.

⁶I bin jalu' e'u' wajwutz, quib yi cyocsalu' kajcaw Jesucristo, tajwe'n yi i nin tunin chibantu'a's jalu'. Tajwe'n yil k'uke' chic'u'lu' yi xcyek i' tan quich'eye'nu' cyakil k'ej. ⁷Benk quikanu' ttx'otx'. K'ukek chic'u'lu' te'ej. Nin chixomoku' te e'chk ca'wl yi ja wi't chichusliju' te'ej. Ej nin ilenin chityoñinku' tetz Kataj Ryos tan yi e'chk xtxolbila'tz.

Yi ac'aj itz'ajbil yi njal ka'n

⁸I bin jalu' e'u' wajwutz, or quilu'. Xomnininch cyajtza'klu' te e'chk ajtza'kl yi qui'c xe', yi wunak tu' txumul tetz, yi nk'era'tz bintzi. Na yi e'chk ajtza'kla'tz, nk'e'tz cho'n na saj te Cristo, ma na cho'n na saj tera'tz te Bayba'n.

⁹Na cyakil yi ñe'n tane'n Ryos, na jal ka'n te Cristo. ¹⁰Ej nin ncha'tz e'u' tz'aknak cu'n cyeru' cyajtza'klu', tan tu' yi cyok'be'nt quibu' tu Cristo. Na i' txumul tetz cyakil jilwutz ajtza'kl, nin i' yi wi'tz ajcaw squibaj cyakil jilwutz ajcaw yi at. ¹¹Ej nin tan tu' yi cwe'n kok'bel kib tu Cristo ja oc jun kechl yi nk'e'tz wunak mmo'csan. Nin nk'e'tz cho'n mmo'c te kawankil chi na chiban yi e' yi na chibajij circuncidar. Na yi ketz kechl'a'tz, i'tz yi qui't na katzan tan juchle'n kil, na ja xit yi jun ajtza'kla'tz tan Cristo. ¹²Nin ya'stzun na elePont yi bautism yi mbajij scye'ju'. Na na ñchaj yi ja quim yi cyajtza'klu' cachi', yi quime'n Cristo swutz pasyon. Nin na ñchaj yi ja mukxij yi mukxe'n i!. Nin na ñchaj yi ja chitz'iju' junt tir chi ban Jesucristo yi titz'e'n junt tir ñchixox'l alma!. Na yi e' cyeru' e'u' ac'aj wunak jalu' tan tu' yi cyocsalu' yi ja xcy'e' Kataj Ryos tan je'se'n tzaj Cristo ñchixox'l alma!.

¹³Na te yi quimnake'u' tk'ab quilu' nin yi ntaxk chijatx quibu' tu quilu', ja chitz'iju' junt tir tan porer Kataj. Chi mitz'ij junt tir Jesucristo ta'n ñchixox'l alma!, ya'stzun chiban cyeru!. Nin ja cuy i' chipaju', nin itz'e'u' jalu' swutz Ryos. ¹⁴Tan tu' yi quinin nkajepon tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wl'a'tz sajle'n, banijt kacaws. Poro yi jalu' tan tu' yi quimich yi mban Cristo swutz pasyon ja tzaj yi kapaj yi katx'ok'be'n tan Ryos. ¹⁵Na yi quime'n Cristo swutz pasyon ya'stzun xcyewe'n tan xite'n cyakil tpisyo' Bayba'n, nin ya'stzun xcyewe'n tan xite'n chiporer nin tan telse'n chitx'ix cyakil yi e' ñchakum Bayba'n.

Ba'n tcu'n katxume' yi ajtza'kl yi cho'n na saj tcyaj'

¹⁶I bin jalu' je junt xtxolbile'j: Quil chibisunu' ko na chitzan wunak tan chiyolche'nu' tan yi e'chk takle'n yi na baj cyanu!. Ncha'tz quil chibisunu' ko na chitzan wunak tan chiyolche'nu' tan tu' yi qui na chixomu' te cyetz cyajtza'kl. Na yi e' cyetz na cho'c tan ticy'se'n e'chk k'ej, yi na icy' lakak sman, nka lakak xaw, nka lakak yob. Poro cyakil yi e'chk cstumbra'tz i'tz elsawutzil tu' ban. ¹⁷Na yi e'chk cstumbra'tz ntin xcon sajle'n tetz jun elsawutzil te yi mbi cu'n mbajij te Cristo. ¹⁸Ncha'tz e' xubsi'chu' cyak'un yi e' yi na cyocsaj quib juy tane'n, poro

qui', na yi e'a'tz, na cho'c tan chic'u'laje'n yi e' ángel. Nin na chipit quib tan xtxole'n e'chk xtxolbil yi qui na puix cya'n. Nin na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. Yi jun jilwutz wunaka'tz, chijatxo'n quib tu Cristo, yi mero wi' banl ketz kawi' yi o' cmon creyent. ¹⁹ Cho'n quitane'n cye'tz chi tane'n jun yaj yi qui'k wi!. Na yi wi' jun yaj na xcy'e' tan cawe'n yi wekl yi wankil. Ej nin yi wi' ya'stzun yi c'a'chanl tetz yi wankil. Cha'stzun tane'n Cristo tan tak'le'n ketz kajtza'kl nin tan tak'le'n kawalor, na i' kawi'.

²⁰ Na yi e' cyeru', quimnake'u' swutz yi yab ajtza'kl yi nchixomu' te'j sajle'n. Cha'stzun te quibe'u' jak' chica'wl yi e' espíritu cwent Bayba'n yi ate' wi munt. Ej nin ko ya'tz bintzi, ñxac tzun na chixomu' te cyajtza'kl tu' wunak? ²¹ Na je chiyo'e': "Quil chixconsaju' yi e'chk takle'ne'. Quil chibajsaju' yi e'chk takle'ne'. Quil chitz'amu' yi e'chk takle'ne', che'ch. ²² Poro nk'e'tz xan yi e'chk takle'na'tz, na wunak tu' txumul tetz yi e'chk ca'wla'tz nin sotzok tera'tz. ²³ Poro ñchiwutz cyetz, chumbalaj nin e'chk leya'tz, na chin q'uixbel nin tan chije'n pone'n tan banle'n tane'n. Na chitiij wi'nin q'uixc'uj tan banle'n tane'n. Poro qui'c na tak' scyetz, na qui na xcy'e' e'chk ca'wla'tz tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl cachi'.

3 ¹ Poro yi o' ketz ni'cu'ntz chi jak kitz'ij junt tir ñchixol' alma' yi titz'e'nt Cristo, nin ya'stzun kaxome'n te jun ac'aj kajtza'kl. Ko ya'tz kutane'n, kaxomok bin te e'chk ajtza'kl yi cho'n na saj tcyaj', na cho'n at Cristo tcyaj'. C'olchij i' xlaj Kataj Ryos. ^b ² Cho'ku' bin tan xtxumle'n yi ajtza'kl yi cho'n na saj tcyaj'. Quil cho'cu' tan xtxumle'n yi ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx!. ³ Na quimnakt yi bi'xt cyajtza'klu' nin colijche'u' tan Cristo tk'ab Ryos. ⁴ Na tan Cristo, at quitz'ajbilu!. Nin yil tz'ul tzaj i' slajluchaxk yi e'u' tetz, nin stk'e' i' cyeru' chik'eju'.

Yi ac'aj ajtza'kl tu yi bi'x ajtza'kl

⁵ Chin tajwe'n cunin yil quil cyenu' yi e'chk cyajtza'klu' cachi', yi cy'a'ne't nin cyanu', chi tane'n yi yaji'n tu xna'ni'n. Quil chibantu' yi e'chk takle'na'tz yi chin xa'bil nin. Chicyajscyenu' cyakil e'chk yab ajtza'kl yi na el nin cyalma'u' te'j.

Nin ncha'tz chicyajscyenu' yi ajtza'kl yi xkantzaj nink na cyaju'. Na ni'cu'n te'tz yi najk chitzanu' tan lok'e'n junt chirysilu' yi apart. ⁶ Poro tz'ul jun chin caws tan Kataj squibaj yi e' yi na chiban yi e'chk takle'na'tz. ⁷ Ncha'tz yi e' cyeru', xomnake'u' te e'chk ajtza'kla'tz sajle'n. ⁸ Poro jal', quil cyenu' yi e'chk ajtza'kle': Quil cyenu' yi chi'ch cu'lal tu cyakal mak'mal. Quil cyenu' yi jiso'n nin e'chk jilwutz yol yi ch'on te'j. ⁹ Quil chijal cunu' jun wi cyak'u' squibil quibu', na elnake' tzaju' liwr jak' ca'wl yi e'chk ajtza'kla'tz. ¹⁰ Na yi e' cyeru' ja cho'cu' tetz ac'aj wunak tane'n, nin tzan xtx'ixpe'n cyajtza'klu' bantz cyoque'nu' chi tane'n Kataj Ryos, yi bnol ketz, nin tan tele'n chitxumu' tetz, yi xe'n tane'n i!. ¹¹ Nin qui'c na ban yi ko e'u' judiy nka qui'. Qui'c na ban yi ko banijche'u' circuncidar nka qui'. Nin qui'c na ban ko e'u' awer nak nka qui'. Nin qui'c na ban ko e'u' esclaw, nka qui'. Na qui'c na ban cyakil yi e'chk takle'na'tz. Na ntina'tz na taj yi ko junit e'u' tu Cristo. Ya'stzun yi mas tajwe'n.

¹² Wi'nin na pek' Ryos scye'ju', na i' e' txa'one'nu' tan cyoque'nu' tcwent i!. Chibne'u' bin tane'n yi tetz tajbil. Elk chik'ajabu' te junt. Chibne'u' jun ba'n tetz

^b 3.1 Sal 110.1; Heb 1.3.

junt. Cyocsaj quibu' juy. Chichaje'u' chiputzpalu'. Quil je lajp chiwi'u', ma na tajwe'n ljal chipasensu'. ¹³Chimuq'ue'u' chipaju' squibil quibu'. Na ko at paj jun ḫchiwutzu', chicuye'u' paj, chi banak Cristo tan cuyle'n cyeru' chipaju'. ¹⁴Na yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n i'tz yi lok' ib, na na xcye' yi lok' ib tan xite'n cyakil yi e'chk oyintzi'. ¹⁵Cyak'e'u' bin ama'l tetz yi tzatzin paz tan najewe'n te cyalma'u' nin tan quich'eye'nu' tan xite'n e'chk oyintzi'. Na yi jalu' junxit e'u' tk'ab Cristo. Chityo᷑ink binu' tetz.

¹⁶Tajwe'n tan cyaje'n cyen yi ḫchusu'n Cristo le chiwi'u', na chin tz'aknak cunin. Ej nin ncha'tz chichuse' quibu' squibil quibu', nin chiquiwsaj quibu' squibil quibu'. Poro puntil cu'n cyuleju'. Ej nin tajwe'n tan chibitzilu' e'chk balaj salmos tu e'chk balaj bitz, yi na tzatzin Kataj te'j, nin yi na tak' k'ej i!. Nin chityo᷑inku' tetz, tetz cu'n cyalma'u'. ¹⁷Ej nin alchok e'chk takle'n yi na chibantu', nka yi na cyalu', tajwe'n tan jale'n k'ej Cristo ta'n. Nin chityo᷑inku' tetz Kataj Ryos tan bi' Kajcaw Jesús na i' elsanl katzi'.

Yi e'chk takle'n yi tajwe'n tan kabnol

¹⁸E'u' kaxna'nil cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl quichmilu', na tajwe'n cu'n, na e'u' creyent. ¹⁹E'u' yaj, chilok'e'u' wutz quixkelu'. Quil chi'ch quen chic'u'l' scye'j.

²⁰Ncha'tz axwok xicy, tu axwok xun, bitwok yi ca'wl itaj itxu' na yi ko ya'tz tzitulej stzatzink Kajcaw tzite'j. ²¹Ma e' cyeru' yi e'u' chitaj chitxu', quil cyak'u' chi'ch c'u'lal scyetz chinitxajilu' bantz quil xit cyajtza'kl.

²²Ej nin ncha'tz e' cyeru', yi e'u' mos, chibne'u' tane'n yi tak'un yi chipatrónu'. Cho'ku' il te'j. Nk'e'tz yi jalen cu'n txiclij chipatrónu' tan quilwe'nu', ma na cho'ku' il te cyak'unu' tan tu' yi na cyeku' ḫchi' Ryos. ²³Chak'ujku' tetz cu'n cyalma'u'. Qui'c na ban alchok jilwutz ak'unil. Chitxume'u' chi tetzk Ryos yi ak'un. ²⁴Chixomoku' te jun ajtzal'ka'tz, na elnak chitxumu' tetz yi stk'e! Kajcaw jun oy sketz tetz kachojo'n, ko ya'tz kaban, na o' len cu'n tak'unsom i!. Nin i' yi mero ajcaw skibaj. ²⁵Poro alchok scyetz yil spaj yi ca'wl i!, tz'ak'lok caws tera'tz, na qui na je' k'ab Ryos twi' jun.

4 ¹Ncha'tz yi e' cyeru', yi e'u' taw ak'un, tajwe'n yil tz'el chik'ajabu' te chimosu'. Tz'aknak cu'n cyuleju' chichojo'n na ncha'tz e'u' at jun chipatrónu' yi cho'n najlij tcyaj'.

²Ncha'tz e'u' wajwutz, quil chik'e'xiju' tan nachle'n Kataj. Cho'ku' il te'j. Nin cyakil tir yi na cho'cu' tan nachle'n Kataj chityo᷑inku' tetz.

³Ma jalu' e'u' wajwutz, atin xetze' tan tu' yi nno'c tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Cristo. Cha'stzun te, yi na cho'cu' tan nachle'n Kataj swibaj, chijake'u' tetz tan tk'ol mas ama'l swetz tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Cristo. ⁴Ncha'tz, chinache'u' Kataj tan jale'n inwalor tan xtxole'n clar cunin yi mbi eka'n tan yi xtxolbil yi na kocsaj, na ya'stzun inmuml yi ak'i'j swetz.

⁵Puntil cu'n cyuleju' tan xtxole'n yi yol Kataj scyetz yi e' yi nk'e'tz e' creyent. Chijoye'u' puntile tan lajluchaxe'n yi mbi na cyocsaju', na qui na kil yi mbi na xom tzaj ek ca'p. ⁶Nin yi na kajilon scyuch!, tajwe'n tan kajoyol putzpuj yol yi at xtxolbil. Tajwe'n tan katxumul yi xtxolbil cu'n sban kayol yil katza'w nin cyetz chiyol.

Stzajsbil wi' yol Pawl

⁷Ma jalu' e'u' wajwutz, yil tz'opon kajwutz Tíquico scye'ju', stale' cyakil yi xtxolbil scyedu' yi mbi cu'n wutane'n wetz tzone'j. Ba'n cyak'u' ama'l tetz na i'

jun balaj kajwutz yi na ak'uj tan wuch'eye'n te tak'un Kajcaw.⁸ Mben inchakol scye'ju' tan talche'n katziblal, nin tan quich'eye'nu'.⁹ Ncha'tz mben xomok Onésimo te'j. I' jun kajwutz yi chin c'ulutxum nin. Nin i' jun chitanumu'. Ncha'tz i' stale' scyeru' yi mbi cunin na bajij tzone'j.

¹⁰ Ncha'tz yi kajwutz Aristarco tu kajwutz Marcos yi titz'un Bernabé, ate' swe'j. Nin na chitzan tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'. Chinachonku' te yi mbi walnak scyeru' te kajwutz Marcos. Poro kol tz'opon tan chixajse'nu' ba'n cyak'u' amal' tetz.¹¹ Ej nin ncha'tz kajwutz Jesús yi na a'lchij Justo tetz, na tzan tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'. Yi e'a'tz, ntina'tz cobox e' yi e' judiy yi na chitzan tan wuch'eye'n tan xtxole'n yi balaj stziblal yi at rmeril tan cyoque'n alchok jilwutz wunak tk'ab Ryos. Yi e' kajwutz'a'tz, wi'nin ich'eya'n na chibaa' swe'j.

¹² Ncha'tz kajwutz Epafras, yi chitanumu', na tzan tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'. I' jun xchakum Cristo. Ilenin na tzan i' tan nachle'n Kataj squibu' tan chiquiwix'e'nu', nin tan chibnolu' tane'n yi tajbil Ryos.¹³ Sak tzinwutz yi xe'n cu'n na bisun i' scye'ju' nin scye'j yi e' kajwutz yi najlche' Laodicea tu Hierápolis.

¹⁴ Ncha'tz kajwutz Lucas, yi ajtz'ac, yi wi'nin na kapek' te'j, tu kajwutz Demas, na chitzan tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'.

¹⁵ Cyal quenu' jun yos scyetz yi e' kajwutz yi ate' Laodicea. Nin cyal quenu' jun yos tetz kajwutz Ninfa scyuch' yi e' kajwutz yi na chicham cu'n quib xe ca'l i!.¹⁶ Ej nin yil baj chisi'lelu' yi jun u'je'j yi mben intz'ibal scyeru', benken xchik'ab yi e' kajwutz yi najlche' le tnum Laodicea. Nin ncha'tz e'u' na waj yil chisi'leju' yi u'j yi benak intz'ibal scyetz.¹⁷ Ncha'tz na klo' waj yil cyal quenu' tetz kajwutz Arquipo: "Cawle'n cu'n te yi tak'un Kajcaw yi ak'iij tzatz tan abnol tane'n," che'chu' sban tetz.

¹⁸ Ma jalú', i ina'tz in Pawl. Nin i'tz tan weri ink'ab yi na chitzan tan stz'ibe'n nin yi jun yose'j scyeru'. Nu'lk bin tx'akx chic'u'lü' yi cho'n atin xetze'. Tak' tzaj Kataj banl squibu', e'u' wajwutz. Amén.

YI BAJX CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ TESALONICA

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, yi in wetz yi in Pawl tu kajwutz Silvano tu Timoteo, na katzan tan stz'ibe'n nin yi carte'j tetz cyeru', yi e'u' cmon creyent yi najlche'u' le tnum Tesalónica, yi e'u' yi junit e'u' tu Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo. Tak' tzaj Kataj tu Kajcaw Jesucristo yi banl squibu' tu tzatzin paz ḥchixo'l' tu i'.

Yi ḥe'n cu'n k'uklij chic'u'l yi e' aj Tesalónica te Ryos

²Yi na kanach Kataj ilenin na katyoxin tetz yi ba'n ate'tu' tk'ab i'. ³Na na ul tx'akx tkac'u'l yi ḥe'n cunin k'uklij chic'u'l' te i', nin yi ḥe'n cunin cyak'o'nt quibu' tan chixcone'nu' tetz na at lok' ib scyuch'u'. Nin na ul tx'akx tkac'u'l yi chin quiw cuntunin quitane'nu' tan tu' yi at te cyajalu' yi at tulbil Kajcaw Jesús. ⁴Na na el katxum tetz yi txa'ij che'tu' ta'n tan tu' yi banl talma' i'. ⁵Na yi kicy'ake'n ḥchixo'l' tan xtx'olche'n xo'l yi balaj stziblal, nk'e'tz ntin yol Kataj quibitu', poro ncha'tz quilu' yi e'chk milawr Kataj yi bnix ka'n tan porer yi Espíritu Sant. Ncha'tz sak ḥchiwutzu' yi yol yi nkatxol scyeru', ya'stzun yi mero bintzi. Nin sak ḥchiwutzu' yi ḥe'n cu'n nkaban yi ato' tzaj ḥchixo'l', tan tu' yi na kapek' scye'ju'.

⁶Ma yi e' cyeru' ja chixomu' ske'j nin te Kajcaw. Na ja chitzatzinu' yi cyocsalu' yol i' tan porer yi Espíritu Sant. Nin quinin xcy'e' yi e'chk q'uixc'uj yi nchitiju' tan chipo'tze'nu'. ⁷Ej nin tan tu' yi ja chimuc'u' yi e'chk q'uixc'uja'tz ja chixom wi'nin aj Macedonia tu aj Acaya te cyajtza'klu'. ⁸Ej nin yi yol Kataj, nk'e'tz ntin ben lo'on Macedonia tu Acaya cyanu' poro ncha'tz ja ben lo'on tc'u'l cyakil e'chk ama'l bene'n tzi'n. Na yi quibital wunak yi ḥe'n cu'n k'uklij chic'u'l' te Ryos, ncha'tz e' ja cyocsaj yi balaj stziblal. Poro cho'n saje'n xe' scye'ju'. Tan tu' yi ya'tz nchibantu' ja cyocsaj wi'nin wunak. Qui't tajwe'n o' ketz bantz tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz. Nin ncha'tz jalu' nk'e'tz tajwe'n tan katxolil, ⁹na na chu'l wunak tan talche'n sketz yi mbi cu'n bajij ḥchixo'l' yi kicy'ake'n tan xtxole'n yi yol Kataj scyeru'. Nin na cyal sketz yi ḥe'n cu'n cyaje'n cyen quilolu' yi chilok'e'n yi e'chk takle'n yi banij cuntu'. Nin na cyal sketz yi ḥe'n cyoque'nu' tan lok'e'n kaRyosil

yi bintzinin itz' nin tetz. ¹⁰ Ncha'tz ja ul cyale' sketz yi na chitzanu' tan ḫch'iwe'n yi tulbil Kajcaw Jesús, yi Cy'ajl Ryos, yi cho'n tz'opon tzaj tcyal'. Yi jun yi itz'ij tan Ryos ḫchixo'l alma', nin ite'n nin i'a's yil kacolon tk'ab yi jun chin caws yi at tulbil tak'un Kataj.

Yi ḫe'n cu'n ban Pawl tan xtxole'n Tesalónica

2 ¹Sak ḫchiwutzu' yi ja jamelan kukan yi kicy'ake'n tan chixajse'nu!. ²Nin sak ḫchiwutzu' yi ḫe'n cu'n cyoqe'n wunak tan kabiyle'n le tnum Filipos^a yi ntaxk kopon scye'ju!. Ej nin sak ḫchiwutzu' yi wi'nin chi'ch c'u'lal bajij ske'j yi kopone'n cu'n ḫchixo'l!. Poro Ryos o' quiwsan tan xtx'olche'n xo'l yi balaj stziblal scyeru!. ³Na yi kicy'ake'n tan xtxole'n yi balaj stziblal scyeru' ja kal yi mero bintzi. Nk'e'tz yi xubsnako'-k. Nin quinin ko'c tan chisuble'nu!. Nin qui'c jun takle'n yi wutzcho' quen te'j. ⁴Na o' cu'n ḫchakum Ryos. Nin txa'ijcho' ta'n tan xtxole'n yi balaj stziblal. Nin qui'c nin jun tir yi jajk katx'ipuj yi xtxolbil tan chitzatzine'nu' te'j. Ma na ja katxol scyeru' quib yi na tal yol Kataj. Ej nin ya'stzun kulejtz tan kak'ol tzatzin tetz Kataj, na sak swutz i' cyakil yi na icy' tkac'u'l. ⁵E'u' wajwutz, qui'c nin jun tir yi jajk xcon jun yol ka'n ntin tan chitzatzine'nu!. Bintzi ja kamiwi kib scyuch'u!, poro sak swutz Kataj yi nk'e'tz yi ik tan cyak'olu' mu'ḥ ketz te chimebi'l!. ⁶Ej nin ncha'tz yi kicy'ake'n tan chixajse'nu' nk'era'tz ik tan jale'n kak'ej ḫchiwutzu', nka ḫchiwutzu' wunak. Na yi o' ketz yi o' apostl, cu klo' tan cyak'olu' kak'ej. Poro sak ḫchiwutzu' yi nk'e'tz kak'ej nkajoy ḫchixo'l!, ⁷ma na ja kocsaj kib chi na ban jun xna'n tan moxe'n quen tal te xtxu'tx. ⁸Ja katxol yi yol Kataj scyeru', poro nk'e'tz ntink tan xtxole'n ma na ja kak' kib tk'ab quimichil tan tu' yi na kapek' scye'ju!. ⁹¿Qui pe' na chinachonu' te'j e'u' wajwutz, yi ja kak'uj yi kopone'n tan xtxole'n yi balaj stziblal ḫchixo'l? Na ja kak'uj sk'ejl nin lak'bal, nin ja el a' te kawi' tan jale'n kabambil, na nk'era'tz kajbil tan kak'ol gast scyeru'!

¹⁰Sak ḫchiwutzu', nin sak swutz Kataj Ryos yi ḫe'n cunin o' bantz yi ka'te'n ḫchixo'l! yi e'u' creyent. Na ja skojan kabalajil ḫchiwutzu', nin cya'l nkatx'amxe't cyanu!. ¹¹Ja kak' cyajtza'klu' chi na ban jun yaj tan tak'le'n tajtza'kl yi cy'ajl. ¹²¿Qui pe' na chinachonu' te'j? Na ja ko'c tan chimoxe'nu' nin tan chiquise'nu!. Nin ya'stzun nkaban bantz chixome'nu' te yi tajbil Ryos bantz qui tele'n xtx'ix i!. Nin ya'stzun yi Ryos yi na tzan tan kamoxe'n, tan kanajewe'n kale na cawune't i!. Ej nin yi tetz tajbil i'tz tan jale'n ketz kak'ej chi yi tetz k'ej.

¹³Yi koque'n tan xtxole'n yol Kataj scyeru', quinin quibitu' yi ik yol tu'k jun wunak, poro el chitxumu' tetz yi ya'stzun yi mero yol Ryos. Nin ja cyocsaju'. Cha'stzun te ilenin na katyoxin tetz Kataj tan tu' yi cyak'olu' ama'l tan tbite'n. Nin ite'n nin yola's na tzan tan xtx'ipu' cyajtza'klu' jalu', yi e'u' yi k'uklij chic'u'l! te'j. ¹⁴Nin yi cyeru' cho'n cu'n nchu'lju' chi nchu'ljj yi e' mas kajwutz yi najlche' lakak e'chk ama'l cwent Judea, na yi e' cyetz ja chibuchlij cyak'un cyetz chitanum yi e' judiy. ¹⁵Ej nin ya'stzun yi e' judiy yi bijon cu'n Kajcaw Jesús, chi e' banake' yi chimam chite' tan chibiyle'n cu'n yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Nin ite'n nin na chibani ske'j. Na o' el tzaj chilajul ḫchixo'l, na na chi'ch chic'u'l scye'j cyakil wunak. Qui na tzatzin Ryos te cyajtza'kl. ¹⁶Na yi cyajbil yi e' judiya'tz i'tz

^a2.2 Hch 16.19-24. ^b2.2 Hch 17.1-9.

tan qui katxolil yi balaj stziblal scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. Tan yi xtxolbila'tz, e' te'n na chitzan tan bowbaje'n quil squibaj, poro yil tzajpon wi' tz'ak'lok chicaws tan Ryos.

Yi tajbil Pawl i'tz tan chixajse'n junt tir yi e' aj Tesalónica

¹⁷I bin jal' u' wajwutz, bintzinin joylaj kaxo'l scyuch'u', poro ilenin ate'u' te kajal. Cha'stzun te wi'nin na el nin kalma' tan chixajse'nu'. ¹⁸Ala' tir bixe' wa'n tan imbene'n klo' tan chixajse'nu', poro ilenin ja oc Bayba'n tan inmakle'n. ¹⁹Poro e'u' wajwutz, yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo katzatzink na at kach'iw scye'ju' yi tan e'u' stk'e' Ryos ketz kak'ej, na ḫche' kachaje'u' swutz Ryos chi jun chumbalaj oy. ²⁰Na tan tu' yi ja cyocsaju' yi yol Ryos, tz'ak'lok ketz kak'ej, nin skatzatzink.

3 ¹E'u' wajwutz, tan paj yi qui't nkatz'aj mas tiemp yi qui na kubit yi chitziblalu', cha'stzun te katxumul tan kacyaje'n cyen kachuc tzone'j Atenas. ²Nin ja ben kachakol Timoteo tan tilwe'n yi ḫe'n quitane'nu', na i' jun ḫchakum Ryos. Junit o' tuch' tan xtxole'n yi balaj stziblal tetz Cristo. ³Ja xa'k i' tan tak'le'n cyajtza'klu' nin tan chiquiwe'snu' mas te yi na kocsaj. Na qui na kaj yil chiplojixu' tk'ab yi pilbil cyeru'. Na elnak chitxumu' tetz yi tx'aklij len yi pilbil ketz skawutz. ⁴Na ya'stzun kalnak scyeru' yi ato' tzaj ḫchixo'l'u' yi at tulbil pilbil ketz. Ej nin ya'tz nin tane'ntz. Na tzan ticy'e'n pone'n ka'n scyuch'u'. ⁵Cha'stzun te ja ben kachakol Timoteo tan quilwe'n' ko ba'n ate'tu' tk'ab Ryos. Na qui cunin batz ja chixubsiju' tan Bayba'n.

⁶Poro yi tule'nt tzaj i', ja ul jun stziblal ta'n yi iixin k'uklij chic'u'l'u', nin iixin atit lok' ib ḫchixo'l'u'. Ej nin ilenin na ku'l tx'akxuj chic'u'l'u'. Nin ncha'tz tal i' yi cyeru' cyajbilu' i'tz tan kilolt kib junt tir scyuch'u'. Ncha'tz o', ya'tz nin ketz kajbiltz. ⁷Yi ketz tzone'j wi'nin q'uixc'uj ato' cu'nt nin wi'nin tajwe'n sketz. Cha'stzun te yi nkubit chitziblalu' ja tak' tzatzin sketz. Poro mas yi na katzatzin te'j i'tz yi iixin k'uklij chic'u'l'u' te Kajcaw. ⁸Nin ja jal mas kawalor yi nkubit yi iixin txicl che'u' tk'ab Kajcaw. ⁹Yi na kanach Kataj, qui na jal puntil ka'n yi mbil kalnin tetz, tan paj yi tzatzin yi ato' cu'nt tan chitziblalu'. ¹⁰Jun cu'n yol e'u' wajwutz, sk'ejl nin lak'bal na katzan tan c'uche'n tetz Kataj tan kilolt chiwutzu', nin tan quich'eye'n' tan k'ukewe'n mas chic'u'l'u' te Kajcaw.

¹¹Lok ḫchaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo puntil sketz tan kopone'n scye'ju'. ¹²Tak' tzaj Kajcaw mas lok' ib ḫchixo'l'u', nin ḫchixo'l'u' scyuch' yi e' mas wunak. Lok jal wi'nin lok' ib ḫchixo'l'u' chi na kalok' kib ketz scyuch'u'. ¹³Nin ko ya'tz Ichibantu' squiwixk tzun chic'u'l'u'-tz, nin quil jal chipaltiul'. Chin tz'aknak cunin e'u' sbne'-tz swutz Ryos yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo scyuch' cyakil yi e' quimnake', yi xansa'nche' ta'n.

Yi xtxolbil yi na tzatzin Ryos te'j

4 ¹Je junt xtxolbile'j wajwutz. Na cu' kawutz scyeru' nin na kacawunin scye'ju' tan bi' Kajcaw Jesús. Chijoye'u' puntil tan tzatzine'n Ryos scye'ju' chi alijt cyen ka'n scyeru'. Chijoye'u' puntil tan chixome'n'nu' mas te yi xtxolbila'tz.

²Elnak chitxumu' tetz yi e'chk chusu'n yi katxol scyeru' tan bi' Kajcaw Jesucristo. ³Na yi tajbil Kataj Ryos i'tz tan cyoque'n'nu' tetz balaj, nin tan qui chijuchulu' mas quilu'. Cha'stzun te tajwe'n cu'n tan cyaje'n cyen quilolu' yi yaj'i'n tu xna'n'i'n. ⁴Ba'n tcu'n chitxa'e'n'nu' jun quixkelu'. Chilok'e'wu' wutz nin cyak'e'l'u'

k'ej. ⁵Quil chibantu' ntin yi cyeru' cyajbilu' te quixkelu', chi quitane'n yi e' yi qui na cyek xchi' Ryos. ⁶Quil cyak'u' bis tetz jun, nin quil cho'cu' tan suble'n jun tan tu' yi na cyaju' chibantu' tajbil chiwankilu'. Na ko ya'tz lchibantu', tz'ul chicawsu' tan Ryos. Alijt cyen yi xtxolbile'j ka'n scyeru'. ⁷Na yi kaje'n xtxa'ol Ryos, nk'e'tz ik tan kajuchul kil, poro tan kabnol cwent kib. ⁸Alchok scyetz yi qui na pek' te'j, ma na i'tz xchusu'n Ryos. Wech na i' mmak'on tzaj yi Espíritu Sant sketz.

⁹I bin jalu' katxume' yi lok' ib yi tajwe'n tan jale'n skaxo'l ketz yi o' creyent. Poro qui klo' tajwe'n tan bene'n intz'ibal yi jun xtxolbila'tz scyeru' na chusij che'tu' te'j tan Ryos. ¹⁰Na bintzinin ja lajluchax yi na chilok' quibu' squibil quibu' scyuch' yi e' cmon creyent yi najlche' lakak e'chk ama'l cwent tetz Macedonia. Poro yi ketz, yi nternin na cu' kawutz tan chibnolu' tane'n, i'tz yil jal mas lok' ib xchixolul'. ¹¹Chitzatzink bin cyeru' xe'ak chicalu'. Quil cho'cu' tan xtxumle'n yi e'chk takle'n yi qui'c cyocle'nun' te'j. Ba'n tcu'n chitxumu' yi cyeru' cyak'unu', chi yi cyajnak cyen kalol scyeru'. ¹²Ko ya'tz cyuleju' sjalok chik'eju' xchiwutz yi e' yi qui'c na cyocsaj, nin sjalok cyakil yi tajwe'n scyeru'!

Yi tulbil Kajcaw

¹³I bin jalu' wajwutz, yi kajbil i'tz yil tz'el chitxumu' tetz yi mbi sbajok scye'j yi e' quimnake!. Na qui na kaj yil chibisunu' chi na chibantu' yi e' yi qui'c chich'iw tan quitz'e'n junt tir. ¹⁴Yi o' ketz na kocsaj yi quimnak Jesú, nin na kocsaj yi itz'nak junt tir xchixol' alma!. Yi ko ya'tz, ba'n bin kocsaj yi ite'n nin sbajoka'tz scye'j yi e' yi quimnake! tk'ab Cristo. Xchitz'ok junt tir tan Ryos, chi banak Jesú ta'n. ¹⁵Na je jun xtxolbile'j yi alijt cyen tan Kajcaw: Yil tz'ul tzaj i', bajx chije'ul yi e' quimnake!. Ma yi o' ketz yi itz'o', yi o' yi ato' cyen, xomcho't nin wutz chicoc. ¹⁶Na ite'n nin Kajcaw cho'n tz'opon tzaj tzi'n tcyaj. Chin wi' nin sbne' yil cawun. Xch'ink yi wi'tz ángel, nin xch'ink jun chun. Kalena's tzun chije'ul yi e' quimnake! tk'ab Cristo. ¹⁷Ma yi o' ketz, yi o' yi itz'o', yi o' yi ato' cyen, xomcho't nin ketz. Nkaben tcy'al tc'u'l sbak' scyuch' yi e'a'tz tan c'ulche'n Kajcaw tcyaj. Nin skanajank te i' tetz ben k'ej ben sak. ¹⁸Cha'stzun te, chimayse' quibu' squibil quibu' tan yi yola'se'j.

5 ¹Inti yi tiemp nka k'ejjal yi tulbil Jesucristo yi nchijaku' swetz. Je puntile'j: Qui tajwe'n tan bene'n walol scyeru' tul u'j, na elnakt chitxumu' tetz yi ewun cu'n tu' tz'ul. ²Na yil tz'ul tzaj i', cho'n cu'n sbne' chi na ul jun alk'om lak'bal. ³Nin te yi ntaxk ul, chocopon wunak tan talche'n: "Qui'ct kabislej, na ja tane' cyakil e'chk oyintzi!. Qui'ct il na tzan wi munt jalu' , che'ch sbne!. Poro jalt cuntunin chinach yil tz'ul tzaj chicaws. Cho'n sbajok scye'j chi na ban jun ch'on wi' yi na xe'tij tan il. Quil che'l swutz chicaws. ⁴Ma yi o' ketz wajwutz, nk'e'tz jopij kawutz te yi tulbil Kajcaw Jesucristo. Na quil tz'ul Jesucristo tan kicy'le'n nin chi na ban jun alk'om, na at stziblal tkawi!. ⁵Na cyakil o' ja skilin te kajtza'kl. Nin elnak katxum tetz, yi ketz sbne' yi balaj tiempa'tz yi at tulbil. Nk'e'tz jopij cho' ttz'o'tz. ⁶Cha'stzun te wajwutz, kaq'uiyce'lej kib skibil kib. Toque'n cu'n sban kajtza'kl. Quil kaban chi quitane'n yi e' mas wunak yi ni'cu'ntz chi najk chiwit len, na qui na el chitxum tetz yi mbi na bajij jalu', nka mbi sbajoktz sbne' opon tunintz. ⁷Moy wutzel na chicy'an. Ni'cu'n e' scyuch' yi e' yi na oc a' chiwi!. ⁸Ma yi o' ketz, yi skil cu'n te kajtza'kl, toque'n cu'n kulej katxumu'n, na ko k'uklij kac'u'l

te Ryos nin ko at lok' ib skuch' xcyek yi jun ajtza'kla'tz tan kacolche'n chi na ban yi ch'ich' yi na xcon tan colche'n wutz c'u'l jun sanlar. Ncha'tz ko jun cu'n at kach'iw tan kaclaxe'n, xconk yi jun ajtza'kla'tz tan kacolche'n chi na ban yi casco tan colche'n wi' jun sanlar. ⁹Nk'e'tz bixba'n cho' tan Ryos tan tijle'n qu'uxc'uj, ma na bixba'n cho't tan kacambal yi itz'ajbil tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo. ¹⁰Na quimnak i' tetz kaxel bantz kanajewe'n te i!. Nin qui'c na ban yi ko itz'o' nka quimnako!, na ilenin at kach'iw te'j tan kitz'e'n junt tir. ¹¹Cha'stzun te chimaysaj quibu' nin chiquiwsaj quibu' squibil quibu' chi quitane'nu' jalu!.

Yi tlol Pawl jun cyajtza'kl yi e' creyent

¹²I bin jalu' e'u' wajwutz, cyak'e'u' chik'ej yi e' chibajxomu' yi ate' sju' tak'un Kataj, yi e' yi na chitzan tan chichusle'nu' nin tan tak'le'n cyajtza'klu'. ¹³Cyak'u' chik'ej nin chilok'e'u' chiwutz na tetz cu'n cyalma' na chak'uj. Chixitcunu' yi e'chk oyintzi' yi at xchixo'lu' nin chitzatzinku'.

¹⁴Wajwutz ba'n cho'cu' tan c'ase'n cyajtza'kl yi e' cy'aj, yi e' yi qui na cyaj chak'uj. Nin chiquiwsaju' yi e' yi na chicabej chic'u'l. Nin chitxicbaje'nu' yi e' cotxcoj. Puntil cu'n cyuleju' yil cho'cu' tan quich'eye'n.

¹⁵Ma ko at jun yi na nuc' quen ajtza'kl cach'i scye'ju', quil sc'ul yi ni'cu'nk tz'el cu'n cyanu' tuch!. Ma na chibne'u' jun ba'n tetz, nin scyetz cyakil wunak.

¹⁶Ilenin chitzatzinku'. ¹⁷Ilenin chinache'u' Kataj. ¹⁸Chityoxinku' tetz Kataj te cyakil yi na bajij scye'ju', na ya'stzun tajbil Ryos ske'j, yi o' yi ato' tk'ab Cristo.

¹⁹Quil chimaku' yi tajbil yi Espíritu Sant. ²⁰Quil cho'cu' tan telse'n k'ej yi e'chk xtxolbil yi na txolij tan porer yi Espíritu Sant. ²¹Ma na cyocsaju', poro ilenin na taj ma'le'n yi ko bintzi nka qui!. Nin chixomoku' te'j yi ko ba'n. ²²Chicyajscyenu' cyakil e'chk takle'n cach'i.

²³Na chintzan tan c'uche'n chibanlu' tetz Ryos bantz cyoque'nu' tetz mero balaj. Na i' yi Ryos yi na cuyun kapaj, nin yi na xitun cu'n yi oyintzi' yi at skaxo'l tuch!. Nin na chintzan tan c'uche'n tetz tan toque'n tan chiq'uicy'le'nu', yi chi'espírituji', tu yi cyalma'u' tu cyajtza'klu' tu chiwankilu'. Ya'stzun sbne' i'-tz tan qui jale'n mu'x tal quiltu' yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo. ²⁴K'ukek bin kac'u'l te'j, na ite'n nin i' na tzan tan kamoxe'n tzaj. Ej nin tz'elk cu'n k'ab te cyakil yi xtxolbila'se'j.

Stzajsbil wi' yol Pawl

²⁵Kajwutz, chinach tzaju' Kataj skibaj.

²⁶Chik'ajlanku' squibil quibu!. Nin cyale'u' jun yos squibil quibu'.

²⁷Na chincawunin scyeru' tan bi' Kajcaw. Chisi'leju' yi carte'j xchiwutz cyakil kajwutz.

²⁸Tak' tzaj Kajcaw Jesucristo yi banl squibu!. Amén.

YI CA'P CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ TESALONICA

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹Ma jalu' e'u' kajwutz yi in wetz yi in Pawl tu kajwutz Silvano nin Timoteo,
na katzan tan stz'ibe'n nin yi cartej' tetz cyeru' yi e'u' cmon creyent
yi najlche'u' le tnum Tesalónica, yi e'u' yi ate'u' tk'ab Kataj Ryos tu Kajcaw
Jesucristo. ²Tak' tzaj Kataj tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz squibu'.

Yil tz'ul tzaj Jesucristo tz'ocopon Ryos tan tak'le'n chicaws yi e' mal wunak

³Ma jalu' e'u' wajwutz, yi na kanach Kataj, ilenin na katyoëin squibu'. Tajwe'n cu'n tan che' katyoëilu' tetz na tzan quiwixe'n chic'u'lu'. Ej ncha'tz tzan jale'n mas lok' ib ñchixol'lu'. ⁴Yi na kabenañ tan chixajse'n yi e' mas creyent na kal chitziblalu' yi chumbalaj nin e'u', na nternin k'uklij chic'u'lu' te Ryos. Ej nin chin muc'ul q'uixc'uj nin e'u' yi na oc chibuchle'nu'. ⁵Tan tu' yi na chimuc'u' e'chk q'uixc'uja'tz na lajluchax yi balajil Ryos. Na tan yi e'chk q'uixc'uja'tz yi na chitiju', na tzan i' tan nuc'le'n cyajtza'klu' tan chibnol list quibu' tan cyocompone'nu' kale na cawune't i'.

⁶Inti yi e' yi na chitzan tan chibuchle'nu', tz'ul chicaws tan Ryos, na chin tajwe'n cunin yil tak' Ryos chicaws. ⁷Ma yi o' ketz, quil katij q'uixc'uj yil tz'ult Kajcaw Jesús. Na yil saj i' tzi'n tcyaj' chul' xomok yi e' tetz ángel te'j, yi chin cham nin e'. Cho'n tz'ul i' tc'u'l jun chin pak'puchal, yi chi tkan k'ak' tane'n. ⁸Tz'ul i' tan tak'le'n chicaws yi e' yi qui na cyak' k'ej Ryos, yi e' yi qui na cyocsaj yi balaj stziblal yi ñe'n na kaclax tan Kajcaw Jesús. ⁹Yi jun jilwutz wunaka'tz tz'ak'lok jun chicaws yi quinin bajsbe'n tetz. Kajpe'n nin lche' xajslen Ryos. Nin qui'c nin junt tir yi nink quil wutz Kajcaw tu tetz k'ej tu porer i!. ¹⁰Ya'stzun sbajok yil tz'ul tzaj Kajcaw tan jale'n tetz k'ej ñchiwutz yi e' tetz. Na cyakil yi o' creyent kelepon yab te'j yil kil nin yi tetz k'ej yi cy'a'n ta'n yil tz'ul tzaj. Ej nin ncha'tz e'u' squile'u' yi xtxolbile'j, na ja cyocsaju' yi nkatzol scyeru'.

¹¹Cha'stzun te ilenin na kanach Kataj squibu', bantz jale'n chibalajilu' swutz yi juna'tz yi nchimoxon tzaju' tan chixome'nu' te'j. Ej nin ncha'tz na kanach Kataj squibu' tan tk'ol Ryos cyajtza'klu' tan cyoqwe'nu' tetz balaj chi na chipek'u' te'j. Nin ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz yi ñe'nk k'uke' chic'u'lu' te'j bantz

chibnolu' yi e'chk takle'n balaj.¹² Ej nin kol chibantu' tane'n yi e'chk xtxolbila'tz, stz'ak'lok k'ej Kajcaw Jesús. Ej nin tan banl talma' Kataj tu Kajcaw Jesucristo, ncha'tz yi e' cyeru' tz'ak'lok chik'eju'.

Yi wi'tz juchul il

2 ¹I bin jalu' e'u' kajwutz, katxume' yi tulbil Kajcaw Jesucristo yil tz'ul tzaj tan kachamle'n cu'n. ²Na cu' kawutz scyeru' tan qui chitx'ixpulu' cyajtza'klu', nin e' bisunchu' kol quibit ninu' yi ja wi't ul Kajcaw Jesús. E' bisunchu' kol quibit ninu' jun chusu'n yi na tal yi ja wi't ul i!. E' bisunchu' kol quibitu' junt stziblal mas te yi elnak chitxumu' tetz. E' bisunchu' kol tz'opon jun cart chi ketz tane'n, kale na tzane't tan talche'n yi ja wi't ul Kajcaw junt tir, na nk'era'tz bintzi. ³E' xubsi'chu' tan jun jilwutz ajtza'kl, na yi ntaxk ul yi k'ejlal yi tulbil Kajcaw, bajx cunin xe'tok contri'n te Ryos. Ej nin sjalok jun yaj yi chin cachi' nin, yi chin wi'tz pajol ca'wl i!. Poro yi jun yaja'tz tx'aklij tetz cawsa'tz. ⁴Ya'stzun yi jun yi tz'ocopon tan contri'n te kaRyosil, nin te cyakil chiriyosil e' mas wunak. Tz'ocopon i! tan contri'n te cyakil e'chk takle'n yi na chimeje' wunak x̄chiwutz. Sc'olek le luwar yi chin xan nin, yi at le ca'l Ryos, na stocse' tib i! Ryos.

⁵Chinachonku' te cyakil yi xtxolbil yi walnak scyeru' yi atin tzaj scyuch'u!. ⁶Ncha'tz na el chitxumu' tetz yi mbi'tz na tzan tan makle'n wutz yi juna'tz tan qui x̄chajol chan tib, na txe'n ak'lij ama'l tetz tan x̄chajol tib. ⁷Poro yi tajtza'kl i! ewun cu'n na ak'uj jalu' tzone'l wuxtx'otx!. Jalt cuntunin yil tz'el ticy'le'n yi makol wutz i!. ⁸Slajluchaxk tzun yi na' scyetz i!, yi jun mal naka'tz. Poro xew tu' Kajcaw bnon tzaj. Sotzel wutz i! sbne' tan tu' yi pak'puchal Kajcaw yil tz'ul tzaj. ⁹Yi jun mal naka'tz tz'ul tan porer Satanás, yi Bayba'n. Yil tz'ul tzaj, cy'a'n wi'nin porer ta'n, nin x̄chaje' wi'nin milawr. Poro nk'e'tz bintzi. Chij tu!. ¹⁰Xconk wi'nin e'chk ajtza'kl cachi' ta'n, tan chisuble'n yi e! wunak yi at nin cyetz cyopombiltz kale sotze't chiwutz. Sotzel chiwutz sbne', na quinin cyocsaj yi mero bintzi. Yi nink ncyocsaj, x̄chiclagok tzun klo'-tz, ma na sotzel chiwutz sbne'. ¹¹Tan paj yi qui na cyocsaj, quil tz'oc il Ryos tan chicolche'n yil tz'ul tzaj yi jun subul naka'tz. Ej nin jalcumin lcyocsaj yi la'jil yi jun yaja'tz. ¹²Cha'stzun te tz'ak'lok chicaws yi e'a'tz yi qui na cyaj cyocsaj yi mero bintzi, na yi cyetz cyajbil i'tz tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'.

Txa'ij cho't le xe'tzbil tzaj

¹³Ma yi e' cyeru' kajwutz, tajwe'n yi che' katyo'ju' tetz Kataj Ryos, na ok'le'n chiwutzu' ta'n, na le xe'tzbil tzaj txumijt ta'n tan chiclaxe'nu', nin tan cyoque'nu' tetz tz'aknak cu'n. Na ja cho'cu' tetz tz'aknak cu'n tan porer yi Espíritu Sant, nin yi ncyocsaju' yi mero bintzi. ¹⁴Na ocnake'u' cyajjal yi e' nitxajil Ryos yi ncyocsaju' yi balaj stziblal tetz colbil ibaj yi katxolnak scyeru'. Na yi tajbil Ryos i'tz tan jale'n chik'eju' chi tane'n yi k'ej Kajcaw Jesucristo.

¹⁵Cha'stzun te e'u' kajwutz, quiwit. Elch te chic'u'l'u' yi e'chk chusu'n yi kalnak scyeru' yi ato' tzaj scye'ju!. Nin elch te chic'u'l'u' yi e'chk chusu'n yi at tul e'chk cart yi benak katz'ibal scyeru!. ¹⁶⁻¹⁷Tak! tzaj bin Kajcaw Jesús tu Kataj Ryos yi chiwaloru', nin x̄ch'eybil cyeru' tan cyalolu', nin tan chibnolu' yi e'chk takle'n balaj. Na wi'nin na pek' i ske'l. Nin at banl talma' i! skibaj. Qui na icy' paj i! tan kaquiwe'n. Na tan tu' yi banl talma' i!, at kach'iw te yi mero balaj yi suki'nt ta'n sketz.

Chinachtzaju' Kataj skibaj

3 ¹Ma jalu' e'u' kajwutz te yi ntaxk tzaj wi' cob inyol, na waj wal nin junt xtxolbil scyeru!. Chinache'u' Kataj skibaj, bantz bene'n lo'on yi stziblal Kajcaw bene'n tzi'n wi munt. Ej nin chinache'u' Kataj skibaj bantz jale'n k'ej yi yol i' ḫchiwutz cyakil wunak, chi tzan jale'n ḫchixo'lu!. ²Ej nin chinache'u' Kataj skibaj bantz kele'n liwr ḫchik'ab yi e' mal wunak. Na nk'e'tz cyakil wunak yi na cyocsaj Ryos. ³Ma e' cyeru', ba'n k'uke' chic'u'lu' te Kajcaw, na i' quiwsanl ketz, nin i' q'uicy'lom ketz tk'ab cyakil jilwutz il. ⁴Tan tu' yi ato' tk'ab Ryos at te kajal yi na chitzanu' tan banle'n tane'n yi e'chk xtxolbil yi kalnak scyeru!. Ej nin ḫchibne'u' seguir tan banle'n. ⁵Tak' tzaj Kataj cyajtza'klu' tan tele'n chitxumu' mas tetz yi ḫe'n na pek! i' ske'lj. Ej nin lok jal chipasensu' chi tane'n pasens Cristo.

Chin tajwe'n cunin tan kak'uje'n

⁶E'u' wajwutz, kacawunk nin scyeru' tan bi' Kajcaw Jesús: Quil chixomu' scye'j yi e' kajwutz yi tu na chipa'ca'p tu', yi qui na chak'uj, yi e' yi qui na cyaj chixom te yi ketz kachusu'n yi alijt cyen kak'un. ⁷Elnak chitxumu' te yi e'chk takle'n yi chin tajwe'n cunin tan chibnolu' tane'n, na yi ato' tzaj scyuch'u' ja kac'ay kak'ab tan lok'che'n kawa!. ⁸Qui nkawan tan oy tu', poro sk'ejl nin lak'bal ja ko'c tan ak'un tan qui kak'ol jun gast scye'ju!. ⁹Tajwe'n klo' tan cyoque'nu' tan kac'a'che'n, poro quinin nkajak scyeru!. Ja kak'uj ketz tan kac'a'chal kib. Ya'tz kabanak na yi kajbil i'tz yi ite'n nin chiban cyeru'a'tz. ¹⁰Na yi ato' tzaj scyuch'u' katxolnak yi xtxolbile': Ko at jun yi qui na taj tz'ak'uj, qui'c cu tan wane'n. ¹¹Chinach cunu' yi jun xtxolbila'tz, na na kubit yi at e' ḫchixo'lu' yi tunin na chipa'ca'p tu!. Qui na chak'uj. ¹²Ma jalu', kacawunk nin scyetz jun jilwutz wunaka'tz tan bi' Kajcaw Jesús: Tzatzin cu'n chak'ujku' tan chic'a'chal quibu!.

¹³Kajwutz, je junt xtxolbile': Quil tz'icy' chipaju' tan chibnolu' e'chk pawor scyetz cyakil wunak. ¹⁴Ko at jun ḫchixo'lu' yi qui na taj xom te yi xtxolbil yi at le carte'lj ba'n tecu'n quil cyamiwi quibu' tuch' bantz tele'n xtx'ix i!. ¹⁵Poro quil chi'ch chic'u'lu' te'lj, ma na cyak'e'u' tajtza'kl. Xconken putzpuj yol cyanu', na kajwutz kib.

Stzajsbil wi' yol

¹⁶Yi ketz Kajcaw, i' ak'ol tzatzin paz. Tak' tzaj bin i' tzatzin paz te cyalma'u!, jun tzatzin paz yi cya'l jun xcy'e' tan xite'n sbne' opon tunintz. Lok lnajan i' scye'ju' chijunalenu'!

¹⁷Yi in wetz in Pawl nin tan weri ink'ab na chintzan tan stz'ibe'n yi cobox yole'j tan talche'n jun yos scyeru!. Nin i'tz jun techl yi wetz yi yol yi at tul yi carte'lj, na nicy'nin tu' na wulej cyakil e'chk cart yi na bnix wa'n. ¹⁸Tak' tzak Kajcaw Jesús yi banl squibu!. Amén.

YI BAJX CART YI BEN STZ'IBAL PAWL TETZ TIMOTEO

Xe'tzibil yol Pawl

1 ¹Yi in wetz, in Pawl, in apostl tetz Jesucristo. Chakij chint tan Ryos yi colol ketz, tu Kajcaw Jesucristo, yi cho'n at kach'iw te'lj. ²Na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'lj tzawetz Timoteo, yi aă incy'ajl tane'n tk'ab Jesucristo. Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Cristo Jesús yi banl tu tzatzin paz tzawibaj.

Yi e'chk xtxolbil yi qui'c na tak' sketz

³Ma jalu' Timoteo na waj tzinna'wsaj tzatz yi yol yi walnak tzawetz, yi ntaxk nu'l tzone'lj Macedonia. Injak pawor tzatz tan acyaje'n cyen le tnum Efeso tan makle'n chiwutz cobox yi na chitzan tan xtxumle'n e'chk chusu'n yi nk'era'tz bintzi. ⁴Alaj scyetz yi quil cho'c tan xtxumle'n yi e'chk xtxolbil yi txoli'int cyen cyak'un kamam kate'. Na quinin bajsbe'n tetz xtxumle'n yi e'chk xtxolbila'tz, poro qui'c na tak' sketz. Na quil xcy'e' tan kuch'eye'n tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. Ma na ntin kaxyek tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos kol k'uke' kac'u'l te Cristo.

⁵Ma yi xe' yi ketz kachusu'n i'tz: Kalok'e' kib skibil kib. Nin yi jun jilwutz lok' iba'tz ntin na lajluchax ske'lj yi ko skoj cu'n te kalma', nin ko qui'c kil na kanach, nin ko nk'e'tz kawutz tu' kaplaj tu' na kocsaj yi yol Kataj. ⁶Poro at e' yi qui't xomche' te ketz kachusu'n. Nin ja po'tij cyajtza'kl tan tu' yi na cho'c tan wak' ib te e'chk ajtza'kl cyetz kamam kate' yi qui'c na tak' sketz. ⁷Na cyaj cho'c tetz aj chusunl te tajbil Ryos poro qui na el chitxum tetz mbi chusu'nil na chitzan tan yolche'n. Qui na chicabej chic'u'l tan xtxole'n, poro qui na pujx cya'n yi mbi eka'n tan chichusu'n.

⁸Skawutz ketz chumbalaj nin yi ley Kataj yi tz'iba'nt cyen, nin na el katxum tetz yi at xac kol kaxconsaj chi tajbil Ryos. ⁹Nin na el katxum tetz yi e'chk leya'tz yi nk'e'tz banijt tan makle'n chiwutz yi e' balaj, ma na banijt tan makle'n chiwutz yi e' mal nak, scyuch' e' pajol ca'wl. Na banijt yi e'chk leya'tz scyetz yi e' yi qui'c chiryosil, scyuch' yi e' juchul il. Nin banijt scyetz yi e' yi qui na cyek ñchi' Ryos scyuch' yi e' yi qui'c na cyocsaj. Nin banijt e'chk leya'tz tan chimakle'n yi e' yi na chibiy cu'n chitaj chitxu', scyuch' cyakil jilwutz biyol nak. ¹⁰Nin tan makle'n chiwutz yi e' jopol wutzaj, scyuch' yi e' yaj yi na chickonsaj quib squibil quib chi na xcon jun xna'n. Ej nin na el katxum tetz yi banijt yi e'chk leya'tz tan makle'n

chiwutz yi e' alk'om wunak scyuch' yi e' latj, scyuch' yi e' yi na cyocsaj quib stiw poro nk'e'tz bintzi. Ncha'tz na el katxum tetz yi banijt yi e'chk ley Kataj tan makle'n chiwutz cyakil yi e' yi contr te yi balaj chusu'n¹¹ yi ak'ijt swetz tak'un kaRyosil, yi Ryos yi chumbalaj nin tetz, nin wi'nin k'ej.

Na tyoxin Pawl tan yi banl talma' Ryos

¹² Cha'stzun te na chintyoxin tetz Kajcaw Jesucristo, na i' mmak'on tzaj inchamil tan xtxole'n yi yol i'. Nin na chintyoxin tetz na ja chinje' xtxa'ol tan inxcone'n tetz, na ilijt ta'n yi sne'llk cu'n te ak'un yi na taj i' tzimban. ¹³ Chin cachi' nin in yi ntaxk wocsaj, na ocnakin tan jisle'n Ryos, nin tan chibuchle'n yi e' cmon creyent nin tan telse'n k'ej i'. Poro nin el k'ajab i' swe'j, nin ja chin je' xtxa'ol na quinin npujx wa'n mbi cu'n mimban sajle'n, na ntaxk el intxum te yi bintzi. ¹⁴ Poro ja tak! Kajcaw wi'nin banl swibaj. Nin tan tu' yi banl i' yi ntak! swetz, ja k'uke' inc'u'l te'j, nin ja jal jun lok' ib wa'n yi ntin na jal ka'n ko ato' tk'ab Cristo.

¹⁵ Na je jun xtxolbile'j yi bintzinin tetz, yi ba'n cyocsaj cyakil wunak. Ulak Jesucristo wi munt tan chicolpe'n yi e' juchul il. Na yi in wetz, sajle'n in jun chin wi'tz juchul il. ¹⁶ Poro ja el k'ajab Ryos swe'j tan xchajle'n scyetz cyakil wunak yi at pasens i' tan cuyle'n chipaj. Na ja el k'ajab swe'j tan xchajle'n yi at pasens i' tan cuyle'n chipaj cyakil yi e' yi scyocsaje' yol i' sbne' opon tunintz. Na cyakil yi e' yi sk'ukek chic'u'l te Jesucristo, xchicambok te yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ¹⁷ Cya'll txicle't kaRyosil skawutz, poro i' yi wi'tz ajcaw sajle'n, nin sbne' opon tunintz. Qui'c tetz quimbil, nin qui lajluch i'. Cya'll atit junt Ryos, ntin i!. Cha'stzun te kak'e' k'ej i', nin kak'e' kak'ajsbil tetz sbne' opon tunintz. Amén.

¹⁸ Ma jalu' aä jun c'oloj Timoteo, tajwe'n tzaban tane'n yi e'chk ca'wle'j na ya'stzun amunl tan abnol tane'n, chi cyal yi e' elsanl stzi' Ryos tzawetz yi abixewe'n sju' tak'un Kataj. Cha'stzun te oken kbal yi amunla'tz yi ak'ijt tzatz. ¹⁹ Benk awukan ttx'otx' te yi na kocsaj nin banaj tane'n yi xtxolbil yi na cñachon te'j yi ya'stzun yi balaj. Na at e' yi quinin e' oc tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n yi ja chinachon te'j yi ya'stzun yi balaj. Cha'stzun te ja chipo'tij, nin ja chiben mulk'uj tul il tan paj. ²⁰ Nin ya'stzun nchiban Himeneo tu Alejandro. Cha'stzun te ja che'l injatxol tk'ab yi Bayba'n bantz tele'n chitxum tetz yi ploj cyajtza'kl yi ncho'c tan telse'n k'ej Kataj Ryos tan chiyol.

Jun chusu'n tan nachle'n Kataj

2 ¹ I bin jalu' je bajx xtxolbil yi tajwe'n tan abnol tane'n: Nachaj Kataj squibaj cyakil wunak. Cuk awutz nin nachaj Kataj nin tyoxin squibaj. ² Nin chin tajwe'n cunin tan anachol Kataj squibaj yi e' ajcaw tetz tnum, scyuch' cyakil yi e' yi at len ca'wl xchik'ab. Nachaj Kataj squibaj bantz cyak'ol ama'l tan kac'u'lal Ryos, nin tan kabnol tane'n yi tajbil i'. ³ Chumbalaj nin klo' yi nink cxom te yi jun xtxolbila'tz, na stzatzink Ryos te'j, yi Ryos yi colol ketz. ⁴ Na yi tetz tajbil i'tz tan chichlaxe'n cyakil wunak, nin tan tele'n chitxum te yi mero bintzi. ⁵ Na ntina'tz jun Ryos at, nin ntina'tz jun kayolol at skaxo'l tu Ryos, i'tz Jesucristo yi jun yi ncha'tz wunak i'. ⁶ Na, tak! tib i' tk'ab quimichil tan kelse'ne'l tzaj tk'ab kil. Nin ja wi't lajluchax yi jun xtxolbila'tz skawutz. ⁷ Ncha'tz in, ja chin je' xtxa'ol Ryos tan inxcone'n tetz jun aj txolinl, nin tetz jun apostl. Nin ja chin je' xtxa'ol tetz jun ajtxolinl scyetz yi e' awer nak tan tele'n chitxum tetz yi mero bintzi. Jun cu'n yol yi xtxolbil yi na wal nin tzatz, nk'e'tz wi wak' tu'k, na ya'stzun yi mero bintzi.

⁸ Yi wetz wajbil i'tz yi nink cho'c cyakil yi e' yi cyak'o'nt quib tk'ab Ryos tan nachle'n Kataj. Poro qui na taj yi nink jal siquier mu'ë chi'ch c'u'lal te cyalma'. Nin qui na taj yi atk oyintzi' ñchixol'. ⁹ Ma yi e' xna'n, na waj yil chixconsaj be'ch cyetz yi sensiy. Nin toque'n cun sban tkan chichic. Nin qui na taj banle'n mas yubilil xi'il chiwi'. Nin ba'n tcu'n quil xcon jun c'oloj balaj uwaj cya'n chi tane'n oro, nka e'chk uwaj yi nim jamel. Qui tajwe'n yil xcon balaj be'ch cyetz cyak'un yi nim jamel. ¹⁰ Poro ko na cyaj yil chitzatzin wunak scye'j, ba'n tcu'n chibne' jun ba'n swutz yi pri'si'n yi na chiban tu be'ch cyetz. Na ya'stzun yi ajtza'kl yi tajwe'n tan chixome'n yi e' xna'n te'j yi cyak'o'nt quib tk'ab Kataj. ¹¹ Chin tajwe'n cunin yi quil chijilon yil cho'c tan tbite'n yol Kataj. Tajwe'n yil cho'c c'ulutxum. ¹² Qui tzawak' ama'l scyetz yi e' xna'n tan chichusle'n yi e' nim juy, nka tan chicawe'n yi e' yaj. Ma na tajwe'n tan chinumewe'n e' xna'n. ¹³ Na bajx bnixe'n Adam tan Ryos, ma Eva buchtlen bnixe'n. ¹⁴ Nin nk'e'tz Adam yi xubsj, ma na Eva. Nin yi xubse'n ya'stzun juchul til. Nin yi juchul til ja ak'lilj tetz caws yi chin q'uixc'uj nin Italaj jun tal. ¹⁵ Poro ñchiclavok e' xna'n kol chiban tane'n yi xtxolbile'j: Tajwe'n tan chibnol tane'n yi cyetz cyak'un scyuch!. Nin tajwe'n yil k'uke! chic'u'l te Kataj. Toque'n cu'n chiban tu cyajta'kl. Ko ya'tz chiban ñchiclavok tzuntz.

Yi e'chk xtxolbil yi tajwe'n tan je'n pone'n jun bajxom te'j

3 ¹Cyakil yi yole'j yi swale' tzatz i'tz yi mero bintzi: Alchok scyetz yi na taj tz'oc tetz bajxom na pek' te jun balaj ipisyo!. ²Poro ko na ajwij yil tz'oc jun yaj tetz wi' banl wi', chin tajwe'n cunin yi cya'l na juchwit til. Tajwe'n yi jun ntzi' txkel, nin chin tajwe'n cunin yi toque'n cu'n sban yi tajtza'kl, nin yi at k'ej i' ñchiwutz wunak. Tajwe'n yi ak'ol posar i', nin yi at tajtza'kl tan txumu'n, nin tan chichusle'n yi cmon. ³Qui na taj jun yaj yi na oc a' twi!. Qui na taj jun yaj yi ntin na tzan tan joyle'n oyintzi!. Nin qui na taj jun yaj yi na tzan tan chisuble'n wunak tan jale'n tetz pu'k. Ma na, na taj jun yaj yi list tan banle'n pawor tetz junt. Nin na taj jun yaj yi qui na je' lajpuj wi' tan oyintzi!. Ej nin na taj jun yaj yi qui na el talma' te pwok. ⁴Ncha'tz ko na ajwij yil tz'oc jun yaj tetz wi' banl wi', chin tajwe'n cunin yi ba'n na che' caw yi tetz najal. Chin tajwe'n cunin yi cho'n ate' yi e' nitxajil jak' ca'wl i', nin chin c'ulutxum nin e!. ⁵Na ko qui na xcye' i' tan chicawe'n yi e' tetz najal, ñxe'n xcye' i' tan chicawe'n yi cmon creyent yi ate' tk'ab Ryos? ⁶Qui na taj jun ac'aj creyent, na ko tzun tocsaj tib nim tu tajtza'kl, nin sjuche' til chi banak yi Bayba'n. ⁷Ncha'tz, chin tajwe'n cunin yi at k'ej i' ñchiwutz yi e' wunak yi nk'e'tz e' creyent, na ko qui!, tz'elepon xtx'ix yi ak'un yi at yaj sju', nin qui cunin batz xcyek Bayba'n tan po'tzaje'n.

Yi e'chk xtxolbil yi tajwe'n tan je'n pone'n jun diácono te'j

⁸ Ncha'tz yi e' diácono, chin tajwe'n cunin yi at chik'ej ñchiwutz wunak. Nin na taj jun yaj yi ba'n k'uke! kac'u'l te'j, nin yi qui na oc a' twi!. Qui na taj jun yaj yi na tzan tan chisuble'n wunak tan cambal mas pwok. ⁹Nin na taj jun yaj yi na el xtxum te yi mbi'tz yi xe' yi chusu'n yi na kocsaj, yi ewa'n cuntu' ñchiwutz cyakil wunak, nin na taj jun yaj yi na ban tane'n yi chusu'na'tz nin yi na nachon te'j yi qui'c tetz til. ¹⁰Nin kol lajluchax yi qui'c til yaj, ba'n tzun tz'oc cyentz tetz diácono.

¹¹ Poro ncha'tz yi quixkel yi e' diácono chin tajwe'n cunin yi at chik'ej ñchiwutz wunak. Na qui na yub yi ko e' tu' chac'l yol. Nin tajwe'n yi ba'n k'uke! kac'u'l scye'j.

¹² Ma yi e' diácono, chin tajwe'n cunin yi jun ntzi' quixkel. Nin chin tajwe'n cunin yi ba'n na chicaw yi chinajal. ¹³ Nin kol che'l cu'n yi e' diáconoja'tz te yi quipisyo', tz'ak'llok chik'ej, nin sjalok chiwalor tan xtx'olche'n xo'l yi mbi tzuntz yi cho'n k'uklij chic'u'l te Cristo Jesús.

Yi mero kachusu'n

¹⁴⁻¹⁵ Na klo' waj nopen tan axajse'n Timoteo, poro qui cunin batz qui chan nopen. Cha'stzun te na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j tzatz, bantz tele'n atxum tetz yi mbi'tz yi tajwe'n tan abnl tane'n te yi cmon cwent yi Ryos yi itz' nin tetz, yi e' yi txa'ijche't ta'n. Na yi ketz kamunl i'tz tan ḫchajle'n yi mero bintzi scyetz wunak, nin tan q'uiicy'lle'n yi chusu'n yi na kocsaj bantz cya'l tz'oc tan xite'n. ¹⁶ Na jun cu'n yol wi'nin k'ej nin wi'nin xanil yi xe' yi chusu'n yi na kocsaj.

Na, na kocsaj:

yi ja jal wankil Ryos chi tane'n kawankil.

Nin na kocsaj yi ja lajluchax yi balajil i' tan porer yi Espíritu Sant.

Nin na kocsaj yi ja aj i' tzi'n tcyaj.

Nin na kocsaj yi cyakil yi xtxolbila'se'j ilijt cyak'un yi e' ángel.

Nin txoli'nt yi stzbilale'j bene'n tzi'n wi munt.

Nin at e' yi ja cyocsaj.

Yi e' yi squile' cyen yi xtxolbil yi na kocsaj

4 ¹Poro chin clar cunin na tal yi Espíritu Sant yi xtxolbile'j: Yi txant tan tule'n yi wi'tzibil k'ejjal ḫchijalok e' skaxo'l yi squile' cyen yi xtxolbil yi na kocsaj. Ḫchixomok te e'chk chusu'n yi xcyek tan chisuble'n, yi e'chk chusu'n yi cho'n na saj te Bayba'n. ² Chixomok te chila'jil yi e' wunak yi chiwutz tu' chipraj tu' na chitzan tan xtxole'n. Nin yi e'a'tz qui na chinachon te quil, na tze'tzuj yi cyalma!. ³ Yi jun jilwutz wunaka'tz, qui na cyak' ama'l tetz ok'be'n ib. Ncha'tz na cyal yi at e'chk takle'n yi xan yil baj ka'n. Poro qui'c xtxolbil yi cyajtza'kl, na Ryos ak'on tetz kawa!. Ak'ij sketz tan Ryos. Nin yi o' yi o' creyent, yi o' yi na el katxum tetz yi mero bintzi, tajwe'n yil katyoxiñ tibaj kawa' yil baj ka'n. ⁴Na cyakil yi bnixnak cyen tan Ryos, ba'n baj ka'n. Nin qui na yub yil kal yi qui'c xac. Ba'n kabajsaj cyakil yi bnixnak cyen ta'n, nin katyoxiñ tetz. ⁵Na tan tu' yi na kanach Kataj tibaj kawa' na tak! i' yi banl tibaj, na ya'tz alijt cyen ta'n.

Jun balaj ḫchusbe'tz Jesucristo

⁶Kol che' achus yi e' kajwutz te yi xtxolbila'se'j yi na intxol nin tzatz, c̄oxicopon tzuntz tetz jun balaj ḫchakum Jesucristo. Ncha'tz a᷇, sjalok mas awalor kol cxom te yi xtxolbil yi k'uklij ac'u'l te'j, yi chusu'n yi balaj nin tetz. ⁷Poro tina'tz tu', qui cxom te e'chk xtxolbila'tz yi na chitzan cobox tan xtxole'n, na yab ajtza'kl tera'tz. Ma yi awetz, quiwit. Joyaj puntil tan stzatzine'n Ryos tzawe'j. ⁸Na yi na ḫchus tib jun yaj tan xtx'acone'n te jun ojke'l, ba'n na ban. Poro mas ba'n tcu'n yi nink kajoy puntil tan stzatzine'n Ryos ske'j, na yi ko ya'tz lkaban tz'ak'onk ba'n sketz te yi cobox k'ej yi ato' tzone'j wuxtx'otx', nin tz'ak'onk ba'n sketz tetz ben k'ej ben sak. ⁹Cyakil yi e'chk xtxolbile'j yi nwal tzatz, ya'stzun yi mero bintzi. Nin tajwe'n cu'n tan kocsal kacyakil cu'n. ¹⁰Na ja wi't el katxum tetz yi at kach'iw tan

kopone'n te kaRyosil yi itz' nin tetz, yi Ryos yi colol cyetz cyakil yi e' yi k'uklij chic'u'l te i!. Cha'stzun te na kak'uj len te yi tak'un i!, nin na icy'pon len yi e'chk jisbil ketz ka'n.

¹¹ Chin tajwe'n cu'n cxcawun scyetz wunak tan chibnal tane'n, nin tajwe'n cu'n tan chichusle'n te yi xtxolbile'j. ¹² Bintzinin aä xicye't, poro sjalok ak'ej kol cäbajxij tan ächajle'n abalajil ächiwutz yi e' kajwutz. Toque'n cu'n cxilon. Qui tu' cätzan tu!. Chajaj yi lok' ib scyetz, na ya'tz na ban jun yaj yi at jak' ca'wl yi Espíritu Sant. Chajaj scyetz yi bintzinin k'uklij ac'u'l te Ryos, yi nk'e'tz awutz tu' aplaj tu!. ¹³ Nin te yi na cätzan tan inch'iwe'n, nque'n il tan si'le'n yol Kataj ächiwutz cyakil yi e' kajwutz. Chuswe' tan chiquiwix'e'n. ¹⁴ Eli'ch len c'u'l yi ajtza'kl, na Ryos ak'on tzatz yi cyoqe'n yi e' wi' banl wi' tan nachle'n Kataj tzawibaj, nin yi je'n cyak'ol chik'ab tawi!.

¹⁵ Nque'n il tan banle'n tane'n e'chk xtxolbila'se'j, tzun quile' cyakil wunak yi tzan jale'n mas awajtza'kl. ¹⁶ Banaj cwent awib. Txumaj yi mbi'tz yi na cätzan tan chichusle'n wunak te'j. Nin ncha'tz aä, tajwe'n yil tzaban tane'n yi e'chk chusu'na'tz. Na kol tzaban tane'n, sclaxok awalma', scyuch' yi e' yil quibit yi achusu'n.

Äxe'n kaban tan chibnal tane'n yi e' creyent

5 ¹Ayajch jun tijlc'u'lal. Nin yil cäo'c tan talche'n jun tajtza'kl, joyaj puntil tan xcone'n putzpuj yol awa'n. Ba'n tzaxconsaj putzpuj yol chi na kaban yi na kajilon scyetz kataj.

Ma yi e' xicy, banwe' tane'n chi na kaban tane'n e' kitz'un. ² Ma yi e' xna'n tijlc'u'lal, banwe' tane'n chi na che' kaban tane'n katxu!. Ncha'tz e' xun, banwe' tane'n chi na che' kaban tane'n e' kanub. Qui tzatxum quen jun takle'n scye'j.

³ Ma yi e' xna'n biäu!, yi e' xma'lca'n yi bintzinin at tajwe'n scyetz, ch'eywe' yi e'a'tz. ⁴Poro yi ko at xma'lca'n yi at tal nka yi at chimam, ba'n cho'c cye'tz tan quich'eye'n chitxu' tuml chitxuq'ue'x, na ya'stzun chimunl swutz Ryos. Chumbalaj ko ya'tz cyulej len, na stzatzink Ryos te'j. ⁵ Yi e' mero xma'lca'n i'tz yi e' yi cya'l jun at tan quich'eye'n nin yi cho'n k'uklij chic'u'l cye'tz te Kataj.

⁶ Ma yi e' xma'lca'n yi aternin na quicy'saj chic'u'l te e'chk takle'n cachi', e' te'n cye'tz na chipo'tzaj quib. Quimnake't cye'tz tane'n swutz Ryos. ⁷Na chin tzan tan talche'n yi xtxolbile'j tzatz bantz xcone'n awa'n tan chicawe'n yi e' xma'lca'n. Na kol chixom te e'chk ca'wl'at'z quil jal chipalti swutz Ryos. ⁸ Poro ko at e' yi qui na cho'c il tan quich'eye'n chixonl, cachi' na chibnal. Pyor tcu'n ko qui na cho'c il tan quich'eye'n yi cyetz chinajal. Na ko ya'tz na ban jun yaj na tzun tzan tan telse'n k'ej yi yol Kataj. Nin pyor tcu'n i' swutz jun yi qui'c na tocsaj.

⁹ Ma yi e' xma'lca'n yi ba'n cho'c tetz tajjal yi e' yi chocoponu' tan quich'eye'n i'tz yi e' yi ja tz'ak oxc'al yob cya'n, nin jun ntzi' yaj nquihamili. ¹⁰ Nin ba'n cho'c tajjal ko ba'n nchibnal sajle'n tunintz, chi tane'n q'uiicy'le'n yi cyal, nka e' ak'ol posar banak. Ncha'tz ba'n cho'c tajjal xma'lca'n ko tzatzin cu'n ja chak'uj te ak'un tetz cmon. Nin ko ja chich'eyan cyen scye'j yi e' yi nchitij q'uixc'uj, nin ko ja bnix cyen alchok scyetz jilwutz ba'n cya'n, ba'n tzun cho'c yi e'a'tz tetz tajjal yi e' xma'lca'n. ¹¹ Poro ko at jun xna'n yi txe'n tijin c'u'l, qui na waj yil tz'oc tajjal xma'lca'n, na qui cunin batz Itak' amal tetz tajbil yi wankil, nin xajslen tibtz te Cristo. Tz'ocpon tan xtxumle'n junt yaj. ¹² Nin sjalok til tan paj yi quil tz'el

cu'n te yol.¹³ Yi jun jilwutz xma'lca'na'tz ntin na chiyut'ca'p tzi'ak ca'l. Nin tan paj yi ya'tz na chibán na chicy'ajix. Nk'e'tz ntin na chicy'ajix, poro na cho'c tan ḫchaq'ue'n yol. Nin nk'e'tz ntin ḫchaq'ue'n yol, poro na cho'c tan jale'n cu'n e'chk la'jil, nin na cho'c tan yolche'n e'chk yol yi qui'c cyocle'n te'j.¹⁴ Cha'stzun te na chintzan tan talche'n nin: Ba'n tz'oc quichmil yi e' xma'lca'n yi e' ac'aje't, yi txe'n tijin chic'u'l. Ba'n tcu'n kol jal cyal. Ba'n tcu'n chak'uj xe'ak chic'a'l, na qui na yub yi na cho'c yi e' xma'lca'na'tz, tan telse'e ntx'ix yi cmon creyent.¹⁵ Na at e' xma'lca'n yi ten chipakxij, nin na chixom te tajbil yi Bayba'n.

¹⁶Ko at e' kajwutz yi at jun chixonl yi xma'lca'n, chin tajwe'n cunin yil cho'c tan ḫch'eye'n. Na quil sc'ul yi cho'nk lcyaj chicwent cmon creyent tan q'uiicy'le'n. Na chitarey yi cmon creyent i'tz tan quich'eye'n yi e' xma'lca'n yi bintzinin qui'c jun ch'eyl cyetz.

¹⁷Ma jalu', yi e' wi' banl wi' yi ate' sju' tak'un Kataj, yi e' yi na chicawun, tajwe'n cu'n yil tz'ak'lij mu'lxt ch'eybil cyetz. I nin pyor yi e' aj txolinl scyuch' yi e' aj chusunl,¹⁸ na na tal yol Kataj yi tz'iba'nt cyen: "Quil sc'ul yi nink tz'oc sam ka'n te chitz'i e' wacx yi na cho'c tan bujle'n triw."^a Ej nin ncha'tz na tal: "Chin tajwe'n cunin tan ḫchojxe'n jun ak'unwil te tak'un."^b

¹⁹I bin jalu' kajwutz, quil kocsaj kol jal yolbil tetz jun wi' banl wi'. Ba'n kocsaj, poro ntin kol jal cob nka ox stiw te'j.²⁰Poro yi e' yi na chijuch quil, tajwe'n cu'n tan makle'n chiwutz ḫchiwutz cyakil tan chixobe'n yi e' mas.

²¹Ma jalu' Timoteo swutz cu'n Kataj, nin swutz Jesucristo, scyuch' e' balaj ángel, chincawunk nin tzatz: Cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j yi ja wi't baj intxolil tzatz, ya'stzun amunl tan abnol. Nicy' nin tu' sban cawbe'n cyetz awak'un, na qui na yub kol je' ak'ab tib jun. Ej nin qui tzaban tane'n jun xtxolbil yi ntaxk awit yi xe!.²²Qui' chan tz'oc jun kajwutz awa'n tetz wi' banl wi', na qui cunin batz at tetz til, nin sjalok atz apaltil tan tu' yil bixe' awa'n. Or bin tzawil tan qui jale'n atz awil.

²³Ntin tu' swal'e' nin jun awajtza'kl tan tule'n yos tu ac'u'l yi ilenin na ḫchaj tib. Ba'n tcu'n nk'e'tz ntin a' tzawuc'aj tan tule'n yos tzawuch', ma na pilaj tan tc'ajle'n mu'x tal t'a'al uva.

²⁴Or tzawil tan qui jale'n awil na at e' yi lajluch cu'n yi quil yi ntaxk oc banle'n tane'n, nin at e' yi tzantzaj tlen na lajluchax yi quil.²⁵Ncha'tz quitane'n yi e' balaj wunak. At e' yi lajluch cu'n yi e' balaj, nin at e' yi tzantzaj tlen slajluchaxk yi chibalajil. Na qui'c rmeril yi qui'k lajluchax yi balajil jun yaj nka yi palti jun yaj.

6 ¹Inti e' kajwutz yi e' esclaw, tajwe'n cu'n tan cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl chipatrón tan qui tele'n k'ej kaRyosil, nin tan qui tele'n k'ej kachusu'n.

²Ncha'tz mpe creyent yi chipatrón, quil sc'ul yi nink tz'el k'ej cya'n tan tu' yi e' cu'n creyent tuch'. Poro na taj yil cho'c mas il te cyak'un, na junit yi na cyocsaj, nin at lok' ib ḫchixo'l tu chipatrón. Chuswe', nin txolaj yi xtxolbile'j scyetz.

Skacambok kol kaban tane'n tajbil Ryos

³Chin yab nin yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, yi e' yi na chitzan tan xtxole'n yi e'chk ajtza'kl yi nk'e'tz bintzi. Na qui na chixom te ḫchusu'n Kajcaw

^a5.18 Dt 25.4. ^b5.18 Mt 10.10; Lc 10.7.

Jesucristo, yi jun yi na kocsaj ketz. ⁴Nim cu'n tx'akxnake' tu cyajtza'kl, na ntin na chiwak' quib te yi mbi na elepont jun yol le wutz cyetz cyajtza'kl. Tan yi xtxolbila'tz na jal oyintzi' tu chi'ch c'u'lal ḫchixol', nin na jal wok'lo'n ib. Nin qui na k'uke' chic'u'l squibil quib tan paj. ⁵Quinin bajsbe'n te yi oyintzi' yi na chinuc' cu'n, na xubsnakt yi cyajtza'kl. Qui na el chitxum tetz yi bintzi. Nin le wutz cyetz cyajtza'kl yi chin tajwe'n cunin yil chitx'ac chipu'k te yi na cyocsaj. ⁶Poro yi o' ketz bintzinin skatz'aconk kol kaban tane'n yi tajbil Ryos, nin kol katzatzin te noc yil tak' sketz. ⁷Na yi kule'n itz'ok, qui'c jun e'chk takle'n cy'a'n ka'n. Ncha'tz yil ka'j, qui'c jun takle'n yi ba'nk kucy'aj nin. ⁸Ko at be'ch ketz, nin ko at kawa', katzatzink bin. ⁹Ma yi e' yi na el cyalma' tan cyoque'n tetz ric, na po'tij cyajtza'kl tan xtxumle'n chiriquil. Tunin na el tunin cyalma'-tz te e'chk takle'n, nin qui'c na tak' scyetz. Nin na xcy'e' tan chimulk'e'n nin tul il. ¹⁰Kol tz'el nin kalma' te pwok na jal wi'nin bis o'kl ka'n. Na at e' yi elnak cyalma' te pwok, nin ja chipakxij. Poro e' te'n ncho'csan sotzaj c'u'lal tetz cyalma'.

Jun xtxolbil tan muc'le'n q'uixc'uj

¹¹Ma jalu' witz'un, atiñ cwent Ryos. Banaj cwent awib te cyakil yi e'chk takle'n yi ja ben intxolil tzawetz. Nque'n il tan abnol tane'n yi e'chk takle'n balaj, nin tan c'u'laje'n Ryos, nin tan k'ukewe'n ac'u'l te'j. Icy'ichlen apaj tan banle'n tane'n lok'ib. A'tok apasens tu aputzpal. ¹²Quiwit tan muc'le'n q'uixc'uj yil tz'ul tan apile'n tan tu' yi k'uklij ac'u'l te Ryos. Quil tzawak' awib tk'ab e'chk pilbil awetz, ma na quiwsaj awib tan acambal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, na ya'stzun axac yi acx'e'n xtxa'ol Ryos. Ej nin nach cu'n ayol yi alijt awa'n ḫchiwutz jun c'oloj kajwutz yi cxomok te kachusun. E' cu'n stiw te ayol.

¹³Ma jalu' swutz cu'n Ryos chincawunk nin tzatz, swutz yi Ryosa'tz yi na ak'on quitz'ajbil cyakil e' txuc scyuch' cyakil wunak. Ncha'tz swutz cu'n Jesucristo chincawunk nin tzatz, yi Jesucristo yi quinin xob tan talche'n yi mero bintzi tetz Poncio Pilato. ¹⁴Banaj tane'n cyakil yi e'chk takle'n yi na chintzan tan xtxole'n nin tzatz. Or tzawil. Quil tzatz'ixpuj yi xtxolbil bantz qui jale'n awil yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo. ¹⁵Na tz'ul yi jun k'ejlala'tz, na tz'elepon k'ab Ryos te'j, na ntina'tz jun Ryos yi mero balaj, nin chin cham nin i'. Chin wi'tz Rey, nin chin wi'tz Ajcaw i'. ¹⁶Na qui'c quimbil tera'tz. Kale'n nin pak'puchal kale najle't i'. Cya'll nin jun yi nink xtx'aj yil tz'opon te i'. Qui'c nin jun wunak yi jajk til wutz i'. Nin qui'c rmeril tan quilol wutz. Na at k'ej i', nin at porer tk'ab tetz ben k'ej ben sak. Amén.

¹⁷Ma jalu', je jun ca'wle'j scyetz yi e' yi at chimebi'l. Alaj scyetz yi quil chik'ak'ax tu chimebi'l, nin quil k'uke' chic'u'l te'j, na qui cunin batz tz'elepon c'u'l. Ba'n tcu'n k'uke' chic'u'l te Ryos yi itz' nin tetz. Ya'stzun yi jun yi na ak'on cyakil yi tajwe'n sketz, tan katzatzine'n mas te'j. ¹⁸Alaj scyetz tan chibanol yi e'chk takle'n balaj, nin tan chibanol pawor. Alaj scyetz yi tajwe'n yi list e' tan toye'n chimebi'l, nin tan tele'n chik'ajab scye'j yi e' yi at tajwe'n scyetz. ¹⁹Ko ya'tz lcyulej sjalok tzun jun chimebi'l tul yi tiemp yil tz'ul tzaj Jesucristo. Sjalok chimebi'l yi quil sotz. Ncha'tz ḫchicambaje' jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Wi'tzbil ca'wl yi ak'lij tetz Timoteo

²⁰Or tzawil yi xtxolbil yi ak'ij tzatz. Quil katxum yi e'chk yol yi na chiyol wunak, na qui'c eka'n ta'n. Nin quil katxum yi e'chk yol yi txumij cuntu' cya'n,

na na cyal cyetz yi wi'nin ajtza'kl at tul, poro qui'c eka'n ta'n. ²¹ At e' yi ja chixom te jun jilwutz ajtza'kla'tz nin ja cyaj quilol yi xtxolbil yi cho'n k'uklij ketz kac'u'l te'j.

Tak' tzaj Ryos yi banl tzawibaj. Amén.

YI CA'P CART YI BEN STZ'IBAL PAWL TETZ TIMOTEO

Xe'tzibil yol Pawl

1 ¹Yi in wetz, in Pawl, in apostl tetz Jesucristo. Chakij chint tan Ryos tan xtxole'n scyetz cyakil wunak yi jun cu'n stke'e' Ryos yi itz'ajbil yi suki'nt ta'n. Ej nin skacambaje' yi jun itz'ajbilat'z ko junit o' tu Cristo. ²I bin jalu' Timoteo, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'l'j tzawetz, na chin ok'le'n nin awutz wak'un, na chi aäk incy'ajl tane'n tk'ab Jesucristo. Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Cristo Jesús yi banl tu tzatzin paz tzawibaj.

Yi toque'n Pawl tan c'ase'n tajtza'kl Timoteo

³Quinin na cxe'l te inc'u'l Timoteo, yi na no'c tan nachle'n Kataj, ilenin na chintyoxin tzawibaj, na tetz cu'n walma' na chintzan tan banle'n inmuniñ swutz Ryos chi e' banake' yi e' inmam inte'. ⁴Nternin na chimpek' tan wilol junt tir awutz, na na ul tx'akx tinc'u'l yi wi'nin awok'e'n yi acyaje'n cyen le tnuma'tz. ⁵Nin na ul tx'akx tinc'u'l yi bintzi nin k'uklij ac'u'l te Kataj chi quitane'n atxucy'e'l Loida tu atxu' Eunice.

⁶Ma jalu' Timoteo, na klo' waj yil tzaxconsaj yi awajtza'kl yi tak'nak Ryos tzatz yi je'n wuk'ol ink'ab tawi!. ⁷Nabintzinin yi ajtza'kl yi ak'ij tan Ryos sketz, nk'e'tz tan kaxobe'n ma na i'tz tan jale'n kachamil nin tan kachajol yi lok' ib, nin tan kamakol kib te alchok e'chk takle'n. ⁸Cha'stzun te quil ctxt'ixwiji tan atxolil yi balaj stziblal tetz Kajcaw, nin qui ctxt'ixwiji tan paj yi atin xetze', na atin xetze' tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi bi' Jesucristo. Poro ncha'tz aäx, tajwe'n cu'n tan ticy'e'n pone'n noc q'uixc'uj awa'n, na yi jun q'uixc'uja'tz, ilenin tz'ul tan tu' yi na katzan tan xtxole'n yi balaj stziblal. Poro stk'e' Ryos achamil tan ticy'e'n pone'n awa'n. ⁹Colpi'n cho't tan Ryos, nin txa'ij cho't ta'n tan kaxcone'n tetz. Poro nk'e'tz tan tu' yi atk kabalajil yi ya'tz nko' tulejtz, ma na tan tu' yi ya'tz tajbil i!. Tan tu' Jesucristo ntak' wit Ryos banl skibaj. Nin txumijt ta'n le xe'tzibil tzaj. ¹⁰Poro jalu', yi tulake'n Jesucristo ya'stzun lajluchaxe'n yi tajtza'kl Ryos na ja xcy'e' Cristo tan xite'n yi porer yi quimichil, nin tan yi balaj stziblal ja lajluchax skawutz yi at jun itz'ajbil yi cya'l nin jun xcy'e' tan xite'n.

¹¹Chakij chin tan Ryos tan xtxole'n yi jun balaj stziblala'tz. Na ja no'c ta'n tetz jun apostl tan chichusle'n yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ¹²Cha'stzun te muq'uij yi e'chk q'uixc'uj wak'un, nin qui na chintx'ixwiji, na elnak intxum tetz na' scyetz i' yi jun yi k'uklij inc'u'l te'j. Na jun cu'n yol na wocsaj yi at porer tu Ryos tan q'uicy'le'n yi tetz tak'un yi atin sju', jalen cu'n yil tz'ul yi wi'tzibil k'ejal.

¹³ Cha'stzun te Timoteo xomen quen tu' te e'chk balaj chusu'n yi walnak tzatz. K'ukek ac'u'l te Ryos nin chajaj yi lok' ib yi tak'nak Cristo Jesús tzatz. ¹⁴ Na tan porer yi Espíritu Sant yi najlij tzawe'j tajwe'n yil xcon yi balaj ajtza'kl yi at tetz awalma', yi ajtza'kl yi Ryos ak'on tzatz.

¹⁵ Bita'nt bin awa'n yi xe'n cunin tele'n chijatxol quib yi e' kajwutz swe'j, cyakil yi e' yi najlche' le ama'l Asia. E' jun yi cob yaj yi na chibi'aj Figelo tu Hermógenes. ¹⁶ Nin ncha'tz Onesiforo tu tetz najal. Lok tz'el k'ajab Ryos scye'j, na wi'nin pawor ban i' swetz. Ej nin quinin tx'ixwij tan paj yi atin xetze!. ¹⁷ Na yi at tzaj i' tzone'j Roma, quinin k'e'xij tan injoyle'n jalen cu'n yi injale'n ta'n. ¹⁸ Xe'nk tz'el k'ajab Kajcaw te'j yil tz'ul yi wi'tzbil k'ejjal. Ilijt awa'n yi wi'nin ich'eya'n ban i' swe'j te yi atin tzaj tzawuch! Efeso.

Yi e' yi ate' tk'ab Cristo chi sanlar quitane'n

2 ¹ Ma jalu' Timoteo, aä incy'ajl tane'n tk'ab Cristo. Xicye'n awib, na at banl Kataj skibaj tan tu' yi ato' tk'ab Cristo Jesús. ² Chuswe' yi e' yaj yi ba'n k'uke' kac'u'l scye'j, yi e' yi at chi'xc'atnakil tan chichusle'n mas kajwutz. Chuswe' te yi e'chk xtxolbil yi walnak tzatz xchiwutz cu'n jun c'oloj kajwutz.

³ Tajwe'n tan amuc'u'l q'uixc'uj, na cho'n awutane'n tk'ab Cristo chi tane'n jun sanlar. Nin ilijt awa'n yi xe'n quitane'n yi e' sanlar. ⁴ Qui'c rmeril yi nink cho'c sanlar tan xtxumle'n yi cyetz cyajbil, ma na chin tajwe'n cunin tan chibnl tane'n yi ca'wl yi ca'wl cyetz. ⁵ Ncha'tz aä awetz tajwe'n tan abnol tane'n yi ca'wl Cristo. Ncha'tz qui'c rmeril tan cambal jun yi na el tan ojke'l yi ko quil xom te e'chk ley yi bixba'nt tan yi txumul tetz. ⁶ Ncha'tz tajwe'n tan awoque'n il te awak'un chi na ban jun ak'unwil xo'l tujul tan cambal jun balaj cosech. ⁷ Txumaj yi e'chk ajtza'kla'tz yi na wal nin tzatz, nin Kajcaw c'ch'eyan tan pujxe'n awa'n.

⁸ Eli'ch te ac'u'l yi itz'ij Jesucristo junt tir xchixo'l alma' nin el'i'ch te ac'u'l yi i' xonl k'ajtzun rey Luwiy. Na ya'stzun yi xtxolbil yi na chintzan wetz tan xtxole'n scyetz wunak yi ba'n na kaclax ta'n. ⁹ Poro tan tu' yi na chintzan tan xtxole'n yi e'chk xtxolbila'tz na intij wi'nin q'uixc'uj. C'alij chin tan caren chi ink biyolnak tane'n xchiwutz wunak. Poro yi yol Kataj qui c'alij te'tz tcaren. ¹⁰ Yi in wetz na chintzan tan muc'le'n q'uixc'uj tan tak'one'n ba'n scyetz yi e' yi txa'ij che't tan Ryos. Na yi wetz wajbil itz yi xe'nk chicambaj yi balaj itz'ajbil yi quinin bajse'b tetz, yi jun itz'ajbil'a'tz yi njal kak'un tan tu' yi nko'c tk'ab Cristo.

¹¹ Je jun xtxolbile'j yi bintzinin, yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j:

Ko na kocsaj yi chi ik o'a'tz yi nkaquim,
yi quime'n Cristo swutz pasyon,
skitz'ok tzun junt tir tan kanajewe'n te i'!

¹² Nin kol tz'icy'pon q'uixc'uj ka'n,
o' tzun juntz tan cawu'n tuch'.

Poro ko na kaxob tan talche'n yi xomcho' te'j,
ncha'tz i', stale' yi qui ajske'n kawutz ta'n.

¹³ Yi e' wunak ntin na cyak' k'ubaj c'u'lal sketz. Poro yi Kataj Ryos, ilenin na el k'ab te yi yol, na qui'c la'jil tuch'.

Jun balaj ak'unwil swutz Ryos

¹⁴ Ilenin na'wsaj yi e'chk xtxolbila'tz scyetz kajwutz. Nin swutz cu'n Ryos makaj chiwutz tan cyaje'n cyen quiol e'chk wak' ib te yi mbi na elepont e'chk yol yi tz'iba'nt

cyen. Na qui'c na tak' sketz. Ntin na xcy'e' tan po'tze'n chitxumu'n yi e' kajwutz yi na chitzan tan tbite'n.¹⁵ Nque'n il tan awoque'n tetz jun balaj ak'unwil swutz Ryos tan qui tele'n atx'iix. Nque'n il tan awoque'n tetz jun ak'unwil yi ba'n na xcy'e' tan xtx'olche'n xo'l yi mero xe' yi yol yi bintzinin tetz.¹⁶ Poro or tzawil yi wak' ib te e'chk yol yi qui'c eka'n ta'n. Na ntin na xcy'e' tan kapitle'n nin tul il.¹⁷ Nin yi jun jilwutz ajtza'kla'tz na ben lo'on chi na ban jun jilwutz yabil yi na bi'aj cáncer. Na ya'stzun tane'n cyajtza'kl Himeneo tu Fileto.¹⁸ Qui't na chixom te yi bintzi, na yi cyetz na cyal: "Yi itz'e'n junt tir, ten bajij," che'ch. Nin tan yi chiyola'tz ja chixcy'e' tan suble'n cyajtza'kl cobox kajwutz yi k'uklij chic'u'l te Ryos.¹⁹ Poro qui'c na ban yi ko ya'tz na cyal, na yi xe' yi ketz kachusu'n bnixnak cyen tan Ryos. Qui'c rmeril tan xtx'ixpe'n. Na yi Kajcaw ajske'n chiwutz yi e' tetz ta'n. Ej nin at junt xtxolbil yi na tal: "Cyakil yi e' yi xomche' te Cristo, tajwe'n cu'n tan cyaje'n quiol yi e'chk ajtza'kl cachi'."

²⁰ Je junt puntile'j: Yi na ko'c tul jun balaj ca'l skile' yi nk'e'e'tz ntin e'chk ma'cl sakal nka oro at txe', ma na skile' yi at ma'cl yi tze' tu' nka tx'otx' tu'. At balaj ma'cl yi wi'nin na kalok' wutz, nin at ma'cl yi qui na kalok' mas wutz.²¹ Ni'cu'n tzun kutane'n ketz chi e'chk ma'cla'tz. Ko na kaj kaxcon tetz jun balaj ma'cl Kajcaw yi txa'ijt, tajwe'n cu'n tan kabnol cwent kib te cyakil e'chk takle'n cachi', tzun kaxconkutz tan banle'n jun balaj ipisyo'.

²² Il cyen bin yi chiya'bl yi e' xicy. Banaj puers tan abnol tane'n yi tajbil Ryos. Nin banaj puers tan k'ukewe'n mas ac'u'l te'j. Nin banaj puers tan achajol yi lok' ib tu aputzpal, chi quitane'n yi e' yi tetz cu'n cyalma' na chitzan tan c'u'laje'n Kajcaw.²³ Quil cö'o'c tan xtxumle'n e'chk ajtza'kl yi qui'c xe', na elnak atxum tetz yi ntin oyintzi' na tak!.²⁴ Qui'c cu tan toque'n jun ḥchakum Kajcaw tan oyintzi', ma na tajwe'n cu'n yi putzpuj jilon. Tajwe'n cu'n yi toque'n cu'n lchusun. Tajwe'n cu'n yi wi'nin pasens.²⁵ Tajwe'n cu'n yi puntil cu'n ltulej yi na oc tan makle'n chiwutz yi e' pajol ca'wl, na qui cunin batz tz'oc Ryos tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl, bantz tele'n chitxum te yi bintzi.²⁶ Ko ya'tz tane'n jun ḥchakum Kajcaw, tz'elepon chitxum wunak tetz yi bintzinin yi chusu'n yi xomcho' te'j, nin chelepon liwr tk'ab Bayba'n, na ate' pres tk'ab Bayba'n tan bnol i' yi tajbil scye'j.

Yi ḫe'n cu'n ḥchibne' wunak yi txant tan tucumule'n yi wi'tzbil k'ejalal

3 ¹Ma jalu' na waj yil tz'el atxum tetz yi xtxolbile'j: Tz'ul e'chk c'a'laj tiemp yi txant tan tucumule'n yi wi'tzbil k'ejalal. ²Na yi e' wunak ḥchik'ak'axk len tu cyajtza'kl, nin tu chijilon. Ntin chocopon tan xtxumle'n pwok. Chocopon len tan jiso'n, nin tan pajle'n ca'wl chitaj chitxu'.³ Quil chityo'xin yil bajij jun ba'n scyetz. Quil cyek ḥchi' Ryos. Quil tz'el chik'ajab te junt. Quil tz'el jun oyintzi' te chic'u'l. Chocopon len tetz chac'l yol. Quil chixcy'e' tan makle'n cyajtza'kl te e'chk takle'n cachi'. Quil chixob tan chibuchle'n, nin tan chibiyle'n wunak. Chocopon contr te cyakil e'chk takle'n balaj.⁴ Cob chiyabel sbne' na ḥchic'aye' quib tan tponsen' yol ḥchixo'l junt tx'akajt. Nin tuninl chipok'loj tlen tu quib tu cyajtza'kl. Scyocse' quib nim tu cyajtza'kl. Squicy'se' chic'u'l te cyetz cyajbil, nin quil chibana tane'n yi tajbil Ryos.⁵ Scyocse' quib chi jun yi na xom te tajbil Ryos, poro tan yi e'chk takle'n cachi' yi na chibana slajluchaxk yi chiwutz tu' chiplaj tu!. Ba'n tcu'n quil cxom scye'jun jilwutz wunaka'tz.

⁶ Chixo'l yi jun jilwutz wunaka'tz at e' yaj yi na cho'c lakak ca'l tan suble'n cyajtza'kl yi e' kajwutz xna'n, yi cotxcoj e' te yi na kocsaj. Ya'stzun yi jun jilwutz

xna'na'tz yi na po'tij cyajtza'kl tan paj xtxumle'n quil. Pitij che' tan e'chk cyajbil tu'. ⁷Ilenin na quibit e'chk chusu'n, poro qui na pujx yi mero xe' yi bintzi cya'n. ⁸Yi e' subul naka'tz e' contr te yi xtxolbil yi bintzinin tetz. Ni'cu'n chi quitane'n Janes tu Jambres, yi ocnake' tan contri'n te Moisés.^a Yi jun jilwutz wunaka'tz, xubsnakt cyajtza'kl. Qui'c chixac, na qui na chixce' tan banle'n tane'n yi chusu'n yi na kocsaj ketz. ⁹Poro quil puc'un chiwutz yi e' yil chixom scye'j, na tz'elepon chitxum cyakil wunak scyetz yi juntlen cyajtza'kl, chi e' ban e' wunak tentz scye'j yi cob yaja'tz yi e' oc tan contri'n te Moisés.

Yi wi'tzbil ca'wl yi tak' Pawl tetz Timoteo

¹⁰Yi aäxatz Timoteo elnak atxum te yi inchusu'n. Ej nin elnak atxum tetz yi ñe'n cu'n wutane'n wetz. Nin elnak atxum tetz yi mbi'tz yi inwutz quen te'lj. Elnak atxum tetz yi ñe'n k'uklij inc'u'l. Ej nin elnak atxum tetz yi at impasens nin yi at lok' ib swuch!. ¹¹Ej nin elnak atxum tetz yi ja intij q'uixc'uj. Nin bita'nt awa'n mbi cu'n bajij swe'j yi wicy'ake'n le tnum Antioquia, tu yi tnum Iconio nin Listra. Wi'nin q'uixc'uj mintij. Poro ja ne'l liwr tan Kajcaw tk'ab e'chk q'uixc'uja'tz. ¹²Na bintzinin cyakil yi e' yi xomche' te Cristo Jesús chitije' q'uixc'uj. ¹³Ma yi e' mal nak, nin cyakil yi e' subul nak, jale'n atit mas cyetz quil. Ilenin chocopon tan chisuble'n mas wunak nin ncha'tz e' ñchisube' quib squibil quib.

¹⁴Inti aäx awetz Timoteo, benk awukan ttx'otx' te yi chusu'n yi ja wi't oc le awi', yi jun chusu'na'tz yi jun cu'n na awocasaj. Na elnak atxum tetz yi ñe'n cu'n tane'n chibalajil yi e' yi ocnake' tan achusle'n te yol Kataj. ¹⁵Na juyil cunin aäx yi tele'n atxum tetz yi mbi eka'n tan yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen, yi chin xan nin. Ya'stzun yi xtxolbila'tz yi na ak'on awajtza'kl, nin ya'stzun yi xtxolbil yi na chajon tzatz yi ñe'n kaclax. Na skaclaxok tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te Cristo Jesús.

¹⁶Na Ryos a'lón cyen cyakil yi tz'iba'nt cyen. I' a'lón scyetz e' tajtz'ib tan cyaje'n cyen chitz'ibal. Nin na xcon jalu' tan kachusle'n te yi bintzi. Na xcon tan makle'n kawutz te e'chk takle'n cachi'. Na xcon tan kanuc'le'n. Nin na xcon tan kuch'eye'n tan kaxome'n te yi tajbil Kataj. ¹⁷Nin na xcon scyetz cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos tan tak'le'n cyajtza'kl nin tan cyoque'n tetz tz'aknak cu'n bantz chibnol yi e'chk takle'n balaj.

4 ¹Ma jalu' Timoteo, swutz cu'n Ryos nin swutz cu'n Cristo Jesús
²ñchincawunk nin tzawe'j. Na txant tan tule'n Kajcaw tan ma'le'n yi kajtza'kl cyakil yi o' yi itz'o' scyuch' cyakil yi e' yi quimnake'. Txant tan tule'n i' chi jun rey, tan kacaw'e'n. ³Cha'stzun te, joyaj puntill tan xtxole'n yol Kataj alchok scyetz oril yi na noj quen puntill tzawutz. Moxwe' yi ñe'n tan cyocsal yi yol Kataj. Makaj chiwutz tan qui chibene'n tul il. Ak'aj jun balaj cyajtza'kl. Poro toque'n cu'n tzawulej yil cxo'c tan chichusle'n, ³na tzantzaj tlen qui't cyak' ama'l sketz tan che' kachusul te yi balaj chusu'n, na chocopon tan banle'n yi cyetz cyajbil, nin ñchijoye' e' aj chusunl yi ba'n cho'c tan chichusle'n te cyetz cyajbil yi na cyaj quibit. ⁴Jalt cun tu lo' wutz chicoc chitzejbal tzaj tan tbite'n yi yol yi bintzi. Ntin chocopon tan tbite'n yi e'chk xtxolbil yi txumij cuntu!. ⁵Inti aäxatz, quiwit. Muc'aj e'chk q'uixc'uj. Nque'n il tan xtxole'n yi xtxolbil yi ba'n na kaclax ta'n. Banaj bin tane'n yi amunl yi ak'ij tzatz.

^a3.8 Ex 7.11.

⁶Txant tan tule'n yi k'ejjal tan inquime'n, nin yi quimichil yi sbajok swe'j, ya'stzun jopbil wi' yi oy yi na wak' tetz Kataj. ⁷Na ja imbuch wib tan banle'n tane'n yi inmuniñ yi ak'ij swetz. Nin ja chinxcye' tan wupone'n tampuj kale atit wupombil. Na cho'n cu'n mimban chi na chibán e' yaj yi na chipil quib tan quiol yi na' scyetz e' chixcyek tan cyopone'n chan kale atit cyopombil. Poro yi in wetz quinin chincyaj nicy'al be', ma na ja nopenon tampuj kale atit wupombil. Quinin mincabej inc'u'l te yi na wocsaj. ⁸Tan tu' yi puntíl cu'n wulej wajtza'kl, at inch'iw te jun oy. Na yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz tz'ak'lok swetz. Nin yi Kajcaw, ya'stzun tz'ak'on tetz yi jun oya'tz swetz, na i' yi mero balaj pujul xtisya'. Poro nk'e'tz ntin in chincambok te'j, ma na ncha'tz cyakil yi e' yi nternin na cu' chitzi' tan tule'n chan Kajcaw, xchicambok te yi jun oya'tz.

Yi jakol Pawl pawor tetz Timoteo

⁹Joyaj puntíl tan awule'n chan tan inxajse'n. ¹⁰Na ja chincyaj tilol Demas. Mas na pek' i' te mebi'l. Cho'n at i' le tnum Tesalónica. Ncha'tz kajwutz Crescente, ja ben i' le ama'l cwent Galacia. Ma Tito cho'n at i' le ama'l Dalmacia. ¹¹Jalt yi kajwutz Lucas at cyen swe'j.

Ma jalú', banaj pawor tan joyle'n kajwutz Marcos tan tule'n tzone'j tan wuch'eye'n te tak'un Kataj, ¹²na ten ben inchakol Tíquico le tnum Efeso. ¹³Yil cxa'j tzaj, cy'aj tzaj incxe'y yi cyaj cyen wa'n le ca'll kajwutz Carpo le tnum Troas, Ncha'tz na waj e'chk u'j tu e'chk liwr. Poro yi mas tajwe'n tan saje'n i'tz yi e'chk liwr.

¹⁴Ma jalú', or tzawil Alejandro yi txak'ol ch'ich!. Chin cachí' nin banak i' swe'j. Poro Kataj tz'ak'on tetz yi caws. ¹⁵Or tzawil i', na chin contr nin i' te kachusun yi na katzan tan xtxole'n.

¹⁶Ma jalú' i mimban wetz yi in colol wib xchiwutz yi e' wi' banl wi' tetz tnum. Cya'l nin jun mmo'c tan wuch'eye'n. Na ja chin cyaj cyen quiol cyakil e' wamiw. Kataj cu'n cuyun chipaj. ¹⁷Poro ntyoż tetz Kajcaw yi ja oc tan wuch'eye'n. Na i' mmak'on inwalor tan xtx'olche'n xo'l yi balaj stziblal, nin ja quibit yi e' yi nk'e'tz e' katanum. Na Kajcaw nchincolon tk'ab yi incontr yi i cunin tuch' balum.^b ¹⁸Ej nin ilenin tz'ocpon Kajcaw tan incolche'n jalen yil nopenon kale na cawune't i'. Kak'e' bin kak'ajsibil tetz i' tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Stzajsbil wi' yol

¹⁹Al quen jun yos tetz kajwutz Prisca tu kajwutz Aquila, scyuch' e' najal Onesíforo. ²⁰Ma Erasto, cho'n cyaje'n cyen Corint. Ma Trófimo cho'n cyaje'n wa'n Mileto, na yabi'x i'. ²¹Joyaj puntíl tan awule'n tzone'j yi ntaxk xe'tij yi k'älaj. Ncha'tz kajwutz Eubulo tu Prudente na cyal nin jun yos tzawetz. Ncha'tz Lino tu Claudia scyuch' cyakil kajwutz yi ate' tzone'j, na chitzan tan talche'n nin jun yos tzatz.

²²Timoteo lok xom Kajcaw Jesucristo tzawe'j. Nin tak' tzaj Kataj yi banl i' tzitibaj icyakil cu'n. Amén.

^b 4.17 1 Pe 5.8.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL TETZ TITO

Yi xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I ina'tz, in Pawl. In ḥchakum Ryos. In apostl tetz Jesucristo. Yi wetz in munl i'tz tan chiquiwse'n yi e' yi txa'ij che't tan Ryos. Nin ncha'tz yi wetz immunl i'tz tan xtx'olche'n xo'l yi bintzi scyetz, bantz tele'n mas chitxum tetz yi xe' yi xtxolbil yi na kocsaj. ²Ya'stzun na imban bantz chicambal yi itz'ajbil yi quinin bajbsbe'n tetz. Na Kataj Ryos nsukin yi jun itz'ajbila'tz sketz. Ej nin qui'c nin mu'x la'jil tuch!. ³Na yi ntaxk cu' xe'tzbil yi wuxtx'otx' suk il' yi itz'ajbila'tz sketz. Poro jal' te tiempe'j tzan lajluchaxe'n yi tajbil il' ḥchiwutz wunak tan yi na tzan xtxole'n scyetz. Nin ncha'tz in, chakij chin tan Ryos, yi colol ketz, tan xtxole'n yi jun balaj stziblala'tz.

⁴Yi carte'j i'tz tetz atz Tito, na chi a᷑k incy'ajl tane'n na junit na kocsaj. Tak' tzaj Kataj Ryos tu yi Kajcaw Jesucristo yi colol ketz yi banl tu yi tzatzin paz tzawibaj.

Yi e' yi ba'n cho'c tetz wi' banl wi'

(1 Tim 3.1)

⁵I bin jal' Tito, ja ḥcyaj cyen wuk'ol le ama'l Cret tan awoque'n tan chichusle'n yi e' kajwutz te yi chus'u'n yi txe'n chijepon tuch!. Nin tan chibixbaje'n yi e' yi ba'n cho'c tetz wi' banl wi' lakak tnun. Banaj bin tane'n yi e'chk ca'wl yi cyajnak cyen intxolil tzatz. ⁶Ba'n che' abixbaj yi e' yaj yi qui'c yolbil cyetz, yi e' yi junintzi' quixkel, yi e' yi ate' nin chinitxa' tk'ab Kataj, na qui na yub kol che' abixbaj yi e' yaj yi tu na chipa'ca'p tu' chinitxa'. ⁷Na chin tajwe'n cunin yi quil jal yolbil tetz jun wi' banl wi', yi at sju' tak'un Kataj. Qui'c cu tan cyoque'n yi e' kajwutz yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl; nka yi e' yi at chimacle'n; nka yi e' yi na oc a' chiwi'; nka yi e' yi chin chigan nin oyintzi'; nka yi e' yi xkantzaj nink na cyaj. ⁸Ma na ba'n che' abixbaj yi e' kajwutz yi e' ak'ol posar; scyuch' yi e' yi na el chik'ajab scye'j wunak; scyuch' yi e' yi puntil cu'n chitxumu'n; scyuch' yi e' balaj, yi tz'aknak cu'n e'; scyuch' yi e' yi qui na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. ⁹Tajwe'n yi cho'n ajlij chic'u'l te yol Kataj yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j. Tajwe'n yi cho'n ajlij chic'u'l te'j, bantz chixcyewe'n tan chichusle'n yi e' yi ba'n ate't, nin tan makle'n chiwutz yi e' yi juntlen chitxumu'n.

¹⁰Chin tajwe'n cunin yil chibixe' wi' banl wi' yil chixom te yi xtxolbila'se'j, na wi'nin pajol ca'wl ate!. Wi'nin e' yi qui'c xtxolbil chijilon. E' cu'n subul nak.

Ej nin yi jun jilwutz wunaka'tz, cho'n na jal mas ñchix'o'l yi e' judiy yi ate' tajlal cmon creyent. ¹¹ Chin tajwe'n cunin tan makle'n chiwutz, na at na ban cu'n yi na chixcye' tan chisuble'n jujun naja. Yi cyetz chichusu'n qui'c xac. Na ntin na chitzan tan xtxole'n tan tu' yi xkantzaj nink na cyaj.

¹² Juntlen cyajtza'kl yi e' aj Cret kale atixe't, na je yol talnak jun scyeri cyetz chinachol: "Yi e' weri intanum, e' cu'n la'j. Chin cachi' nin cyajtza'kl. Chin xo'l nin e' tan wa'a'n, nin chin cy'aj nin e'", stzun i' ban cyen. ¹³ Bintzi yi talnak i'. Cha'stzun te makaj chiwutz bantz chixome'n te yi bintzi. ¹⁴ Na qui na yub kol chixom kajwutz te e'chk ajtza'kl yi txumij cuntu' cyak'un yi e' judiya'tz yi ate' tzixo'lwok, na yi cyetz na chitzan tan cyajse'n cyen yi bintzi.

¹⁵ Na skawutz ketz yi tx'ajij cu'n te kajtza'kl, na el katxum tetz yi qui'c nin jun takle'n yi xank yil kabajsaj. Nin qui'c nin jun takle'n yi xank yil kamac. Poro ñchiwutz yi e' yi nk'e'l tz tx'ajij cu'n te cyajtza'kl, yi e' yi qui k'uklij chic'u'l, qui'c nin jun e'chk takle'n yi nk'e'l tz xan ñchiwutz, na qui na chinachon te'j yi ko ba'n na chibana nka qui!. ¹⁶ Na cyal cyetz yi na cyek ñchi' Ryos, poro tan yi e'chk takle'n yi na chibana, na lajluchax yi qui na cyocsaj yi mero xtxolbil. Chin juntlen nin e' tu cyajtza'kl. Qui'c chixac, na e' len cu'n pajol ca'wl Ryos.

Xtx'olche'n xo'l yi balaj chusu'n

2 ¹ Inti aä Tito yi na cä'o'c tan xtxole'n yol Kataj, tajwe'n yil exom te yi mero chusu'n yi qui'c paltil. ² Alaj scyetz yi e' tijlc'u'lal yi quil tz'oc a' ñchiwi', ma na toque'n cu'n sban yi cyajtza'kl tan cyak'ol wunak chik'ej. Nin alaj scyetz yi punti cu'n sban chitxumu'n nin yi tajwe'n tan chixome'n te yi chusu'n yi qui'c paltil. Nin alaj scyetz yi tajwe'n tan chichajol yi at lok' ib scyuch!. Nin alaj scyetz yi tajwe'n yil jal chipasens tan muc'le'n q'uixc'uj. ³ Ma yi e' xna'n tijlc'u'lal, alaj scyetz yi punti cu'n cyulej cyajtza'kl. Nin alaj scyetz yi qui tu' chitzantu' tan ñchaq'ue'n yol, nin quil cyak' quib tan kba'ni'n. Ej nin alaj scyetz yi tajwe'n tan chichusul yi e' xna'n yi e' xune't te e'chk balaj xtxolbil. ⁴ Je tajwe'n tan cyalol scyetz: "Chin tajwe'n cunin tan ilok'il wutz ichmil scyuch' e' initxa". ⁵ Nin chin tajwe'n cunin yi toque'n cu'n sban itajtza'kl. Ej nin chin tajwe'n cunin tan iq'uiy'lel itib. Ej nin chin tajwe'n cunin yi c'asc'uj tziban xe ica'l. Nin chin tajwe'n cunin tzichajwok yi ibalajil tu iputzpal. Tajwe'n cu'n yil cä'o'cwok c'ulutxum jak' ca'wl ichmil." Ya'stzun tajwe'n tan cyalol yi e' tijlc'u'lal. Nin kol chibana tane'n yi e' kajwutz xna'na'tz yi xtxolbila'se'j, qui't tzun tz'el xtx'ix yi balaj stziblal cya'n.

⁶ Ma yi e' xicy, tajwe'n cunin yil tzawal scyetz yi qui tu' chitzantu'. ⁷ Banaj tane'n yi e'chk takle'n balaj tan chixome'n yi e' xicy te'j. Nin yil cä'o'c tan chichusle'n te yi mero bintzi, qui na taj xk'e'l. ⁸ Toque'n cu'n cëjilon tan qui jale'n yolbil awetz. Nin ko ya'tz tzaban, chitx'ixwok tzun yi e' acontr.

⁹ Ma yi e' mas yi ate' jak' ca'wl chipatrón, alaj scyetzak tan cyoqua'n c'ulutxum jak' chica'wl, nin tan cyak'ol tzatzin scyetz. Nin alaj scyetz yi quil chitzolnini yi yol chipatrón. ¹⁰ Ej nin alaj scyetz yi quil chalk'ij scye'j chipatrón, ma na tajwe'n tan chichajol chic'ulutxumil tu chibalajil. Ko ya'tz chibana sjalok k'ej yi ñchusu'n Ryos cya'n.

¹¹ Chin tajwe'n cunin tan awalol yi xtxolbila'se'j scyetz, na ja wi't lajluchax yi banl talma' Ryos skawutz. Nin i'tz yi at rmeril tan chicalaxe'n cyakil wunak. ¹² Na

yi tajbil Ryos i'tz tan cyaje'n cyakil e'chk takle'n yi na el k'ej i' ta'n; nin tan kaq'uicy'lel kib te e'chk takle'n cachi'; nin tan kachajol kabala'jil x̄chiwutz cyakil wunak; nin yil kek x̄chi' i' te yi tiemp yi ak'l'ij sketz tzone'j wi munt. ¹³Ej nin te yi na katzan tan banle'n tane'n yi e'chk xtxolbila'se'j, ba'n tz'oc te kajal yi skacambok te yi balaj tiemp yi at kach'iw te'j. Na yil tz'ul tzaj yi jun tiempa'tz slajluchaxk yi k'ej yi kaRyosil, tu yi k'ej Cristo Jesús yi colol ketz. ¹⁴Na yi Jesús'a'tz, ya'stzun yi jun yi tak' tib tan kacolpe'n tk'ab kil. Nin ja ko' xansaj bantz koque'n tk'ab i' tan kabnol tane'n e'chk takle'n balaj.

¹⁵I bin jalu' Tito, txolaj bin cyakil yi xtxolbila'se'j. Joyaj puntil tan makle'n chiwutz yi e' kajwutz. Quil cxob tan chimakle'n te e'chk takle'n cachi', na ak'l'ijt ca'wl tan Ryos tak'ab. Ej nin eli'ch len bin ak'l'ej cya'n.

Tan tu' banl Ryos na jal kabala'jil

3 ¹Ncha'tz tajwe'n tan ana'wsal scyetz yi e' creyent tan cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl yi gobierum, scyuch' yi e' ajcaw tetz tnum. Na tajwe'n yi list e' tan chibnlol yi e'chk takle'n balaj yil tz'alchij scyetz. ²Ncha'tz tajwe'n tan ana'wsal scyetz yi qui na yub kol cho'c tan telse'n k'ej jun, nka tan oyintzi', ma na tajwe'n tan xcone'n putzpuj yol cya'n. Ej nin tajwe'n tan chichajol chic'ulutxumil x̄chiwutz cyakil wunak.

³Nin tajwe'n tan ana'wsal scyetz tan chibnlol yi e'chk xtxolbila'se'j. Na ncha'tz o', o' len cu'n yab tenxchan. O' pajol ca'wl. Subij cho't. Ato' jak' ca'wl tajbil kawankil tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'. Chin cachi' nin o'. Ilenin ja el cyen kalma' te e'chk takle'n. Chin juntlen nin o', cha'stzun te ja chi'ch chic'u'l wunak ske'j. Nin ncha'tz o' ja chi'ch kac'u'l scye'j. ⁴Poro yi lajluchaxe'n yi at banl talma' Ryos ske'j, yi colpinl ketz, nin yi tele'n katxum tetz yi na pek' i' scye'j cyakil jilwutz wunak, ja ke'l tzaj tcy'al tk'ab yi jun yab ajtza'kla'tz. ⁵Quinin nkacolpi tan e'chk takle'n balaj yi nkaban cyen. Ma na jalen cu'n yi mme'l k'ajab Ryos ske'j, ja tx'ajxij yi kil nin ja cuy kapaj. Nin tan yi porer yi Espíritu Sant ja ko' xansaj, nin ja ko'c tetz ac'aj wunak. ⁶Nin tan tu' yi mbi banak Kajcaw Jesucristo yi colol ketz ja saj x̄chakol yi Espíritu Sant ske'j. ⁷Ja bin ko'c balaj tan tu' banl talma' i'. Ej nin jalu' at te kajal yi sketzaj yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, yi suki'nt ta'n sketz.

⁸Yi xtxolbila'se'j yi na wal nin tzatz, i'tz yi mero bintzi. Ilenin txolaj, bantz cyoqe'n yi e' yi ja wi't cyocsaj tan banle'n e'chk pawor tu e'chk takle'n balaj scyetz wunak. Yi chusu'ne'j chumbalaj nin. Ej nin na ak'on ba'n scyetz wunak. ⁹Il cyen yi e'chk wak' ib te yi e'chk takle'n yi qui'c xe!. Il cyen yi e'chk wak' ib te chiestumbr kamam kate' tu yi e'chk chica'wl yi txumij cuntu' cya'n, na qui'c na tak' sketz.

¹⁰Ko at jun yaj yi na tzan tan xite'n yi cmon, ba'n ci'bén cob nka ox tir tan makle'n wutz nin tan xtx'olche'n xo'l yi puntil tetz. Poro ko quil sc'ul, ba'n tzalajlen.^a ¹¹Na ja wi't je txalpuj tajtza'kl. Nin i' te'n nin i' na tzan tan juchle'n til.

Ak'ij ca'wl tetz Tito

¹²I bin jalu' Tito, yil tzinchak nin kajwutz Artémas nka Tíquico tzawel'j, ba'n tzawojkel tzaj tan awopone'n le tnum Nicópolis, na ja wi't intxum yi ya'stzun

^a3.10 At junt traducción tetz yi griego yi na tal: "Ba'n tcu'n tzawil cyen nin quil tzatz'ak mas tiemp tan wak' ib tuch!."

tz'icy'pone't yi k'alaj wa'n. ¹³Ch'eywe' nin kajwutz Zenas yi abogado tu kajwutz Apolos te chipyaj. ¹⁴Ej nin alaj scyetz cyakil kajwutz tan chibnol e'chk balaj pawor. Tajwe'n cu'n tan chibnol yi e'chk pawora'tz tan chiwutzine'n swutz Kataj.

Stzabsbil wi' yol

¹⁵Cyakil yi e' kajwutz yi ate' tzone'j na cyal nin jun yos tzawetz. Ncha'tz a᷇ al cyen jun yos scyetz cyakil yi e' kajwutz yi ate' le ama'la'tz na na chipek' ske'j tan tu' yi junit o' scyuch' tk'ab Cristo. Tak' tzaj bin Kataj banl tzawibaj scyuch' cyakil kajwutza'tz yi ati᷇ ḥchixo'l. Amén.

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL TETZ FILEMÓN

Xe'tzbil yol Pawl

¹I ina'tz in Pawl. Atin pres tan paj yi xomchin te öchusun Cristo. At kajwutz Timoteo swe'j, nin na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'j tzatz Filemón, na až jun tan kuch'eye'n te tak'un Kataj. ²Yi carte'j i'tz tetz itetz scyuch' yi e' mas kajwutz yi na chicham quib xe aca'l. Ncha'tz cyetz kajwutz Apia, tu Arquipo, yi cyak'o'nt quib tan chixcone'n tetz Kataj chi kutane'n ketz. ³Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz tzitibaj.

Yi xe'n cu'n k'uklij c'u'l Filemón

⁴I bin jalu' wajwutz Filemón, cyakil tir yi na no'c tan nachle'n Kataj na cxintyo'xj tetz i!. ⁵Na ja ul atziblal tzone'j yi xe'n cu'n k'uklij ac'u'll te Kajcaw Jesús, nin yi xe'n cu'n na cöpek' te'j. Nin ja kubit yi xe'n cu'n na cöpek' scye'j cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos. ⁶Nin na che' intyo'xj yi e' yi ja cyocsaj yol Kajcaw Jesús tan tu' yi quilol yi ntermin k'uklij arac'u'll te i!. Nin na inc'uch tetz Kataj tan tele'n chitxum tetz cyakil yi e'chk takle'n balaj yi ba'n cyetzung tan tu' yi ate' tk'ab Cristo Jesús. ⁷Ej nin yi na wit atziblal yi at wi'nin lok' ib tzawuch', mas tcunin na quiwix inc'u'l, nin wi'nin na chintzatzin tzawe'j, na tan yi jun lok' iba'tz ja cxcye' tan tak'le'n jun tzatzin scyetz yi e' mas kajwutz.

Yi tabnal Pawl Onésimo tetz Filemón

⁸At rmeril tan incawune'n tzawe'j na kajwutz kib tk'ab Cristo. ⁹Poro quil tzimban, ma na ntin tzinjake' jun pawor tzatz. Sak tzawutz Filemón yi ja chintijin nin atin xetze' tan tu' yi na chinxom te Cristo. ¹⁰Cha'stzun te na waj tzinjak jun pawor tzatz. Na klo' waj yil tzaban jun pawor tetz Onésimo,^a na chi i'-k jun incy'ajl tane'n tk'ab Cristo, na ja tocsaj i' yol Kataj swe'j tzone'j xetze'!

¹¹Poro qui'c xac i' tzawutz yi at tzaj i' tan mosi'n tzawuch', na nin el ojk. Poro yi jalu' at xac i' sketz. Na at xac i' tzawetz nin at xac i' swetz. ¹²Cha'stzun te na chintzan tan öchakle'n nin junt tir tzawe'j. Ak'aj bin ama'l tetz, chi ik i ina'tz yi i!. ¹³Yi wetz wajbil, i klo' tan cyaje'n cyen Onésimo tzone'j tan wuch'eye'n. Ja klo' cyaj i' tetz axel, na tzinwutz wetz na lo cöpek' tan awule'n tan wuch'eye'n tzone'j

^a 1.10 Yi bi' Onésimo, na elepont "at xac".

xetze', na na el atxum tetz yi atin xetze' tan tu' yi xomchin te Cristo.¹⁴ Poro qui na waj yil tzincaw cu'n wib te'j, ma na mas ba'n tcu'n jalen cu'n ḫcawun te'j, na qui na waj yi puers tu' yil tzaban jun pawor swetz, ma na tajwe'n yi tetz cu'n awalma'.¹⁵ Ja stz'ak tib i' cobox k'ej tzawutz, poro yi jalu', tz'a'tok tzawel'j tetz cyakil tiemp. Yi at tzaj tzawel'j sajle'n, pres i' tzawuch',¹⁶ poro yi jalu' mas ba'n tcu'n, na at lok' ib tzixo'l nin ititz'un itzicy itib tuch' tk'ab Kajcaw Jesucristo.

Yi in wetz, wi'nin na chimpek' te'j, poro yi a᷇azt, mas tcu'n lo' c᷇pek'ok te'j jalu', na nk'e'tz ntin tz'ocopon tetz jun balaj amos, ma na itajwutz itib tuch'.

¹⁷Chinch wetz Filemón na c᷇pek' swe'j. Cha'stzun te ak'aj ama'l tetz Onésimo yil tz'opon, chi ik ina'tz yi i'.¹⁸ Ko at jun til yi juchnak, ba'n tzinchoj. Nin ncha'tz, ko at xtx'ok'be'n tzatz, ba'n tzinchoj. Jun cu'n nelepon cu'n te inyol.¹⁹ Na i ina'tz in Pawl. Nin tan weri ink'ab na chintzan tan stz'ibe'n nin yi yole'j.

Poro ncha'tz a᷇ jun c'oloj witz'un, ulk tx'akx tac'u'l yi at jun chin atx'ok'be'n swetz, na tan tu' in awoque'n tk'ab Kataj.²⁰ Nin kajwutz kib tk'ab Kajcaw. Cha'stzun te banaj yi jun chin pawora'tz swetz tan intzatzine'n.

²¹K'uklij inc'u'l tzawel'j yi tzabne' tane'n yi jun pawora'tz yi na chintzan tan jakle'n tzatz. Ej nin at inch'iw te'j yi c᷇xcopon tan banle'n mas pawor swutz yi na chintzan tan c'uche'n tzatz.

²²Ej nin at junt pawor yi na waj tzinc'uch tzatz. Na klo' waj yil tzajoy jun ama'l kalel na'te't yil nopen, na tzinwutz wetz, tan tu' yi na cxtzanwok tan nachle'n Kataj swibaj, at inch'iw tan wopone'n tan ixajse'n.

Wi'tzibil yol Pawl tetz Filemón

²³At kajwutz Epafras swe'j tzone'j xetze' tan tu' yi xomij te Cristo. Na tza i' tan talche'n jun yos tzawetz.²⁴ Ncha'tz at coboxt kajwutz yi na chitzan tan wuch'eye'n, i'tz yi kajwutz Marcos, tu kajwutz Aristarco, tu kajwutz Demas nin Lucas.

²⁵Tak' tzaj Kajcaw Jesucristo yi banl tzitibajwok. Amén.

YI CART YI OPON ḌCHIK'AB YI E' HEBREO

Ja jilon Ryos sketz poro ja xcon yi tetz Cy'ajl ta'n

1 ¹Wi'nin tir jilon Kataj Ryos scyetz yi e' kamam kate' tentz. Nin wi'nin e'chk puntil xcon ta'n scyetz yi e' elsanl stzi! i' tan cyalol yi tetz tajbil scyetz yi e' kamam kate'a'tz. ²Poro te yi tiemp yi ato' tul jalu' ja xcon yi tetz Cy'ajl ta'n tan tlol yi tetz tajbil sketz. Yi Cy'ajola'tz bixba'nt ta'n tan tetzal cyakil e'chk takle'n, na i' txumul tetz cyakil yi e'chk takle'n yi ja wi't bajij tu yi txe'n bajij. ³Ej nin tan i', na lajluchaxe't yi pak'puchal tu yi k'ej Ryos. Na ite'n nin i' Ryos, na i yi porer yi tetz yol xicyol tetz cyakil e'chk takle'n yi at. Nin yi xcyewe'n i' tan stzajse'n yi kil ja c'ole' le sbal kawutzile'n Kataj Ryos yi at tzi'n tcyaj. Cho'n c'olchij i' jalu' le sbal Ryos.

At mas k'ej yi Cy'ajl Ryos Ḍchiwutz yi e' ángel

⁴Ej nin ncha'tz ja jal mas k'ej i' Ḍchiwutz yi e' ángel, na ja tak' Ryos mas k'ej i' swutz yi chik'ej yi e' ángel. Ej nin ncha'tz yi tetz bi' at mas k'ej swutz chibi' yi e' ángel.^a ⁵Na qui'c nin jun tir yi jajk tal Ryos tetz jun ángel:

“A᷇ jun c'oloj inCy'ajl, jalu' nno'c tetz ataj.”^b

Ej nin ncha'tz qui'c nin jun tir yi jajk tal Ryos yi xtxolbile'j tetz jun ángel:

“Nocopon tetz ataj nin yi a᷇atz çöcopon tetz incy'ajl.”^c

⁶Ej nin yi txant tan saje'n Ḍchakol yi tetz Cy'ajl tzone'j wuxtx'otx', yi jun yi cya'l na opon tan stz'amle'n yi tetz k'ej, je yol Ryose'j tetz:

“Tajwe'n tan cyoque'n yi e' ángel tan ac'u'laje'n.”^d

⁷Poro apart yol tal i' scyetz yi e' ángel:

“Yi e' weri inángel,
chin lajke'l nin na chixon,
chi na xon cyek'ek!
Nin ni'cu'n e' tu tak' k'ak',
yi na je' lit'p.”^e

⁸Poro apart yi yol yi nxcon tan Ryos tan talche'n yi Ḍe'n tane'n yi tetz Cy'ajl. Je yol i'e'j:

“I ilu'a'tz ilu' Ryos.

^a1.4 Yi yol ángel na elepont, e' tu! “xchakum i!. ^b1.5 Sal 2.7. ^c1.5 2 S 7.14; 1 Co 17.13. ^d1.6 Dt 32.43. ^e1.7 Sal 104.4.

Nin tetz ben k'ej ben sak,
quil tz'el yi ca'wl yi at tk'abu',
na chin tz'aknak cuninu',
nin mpe nin sk'il na cawunu'.

⁹ Wi'nin na pek'u' tan banle'n
yi e'chk takle'n balaj.
Nin qui na pek'u'
tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'.
Cha'stzun te ja tak' yi Ryosilu'
mas tzatzin paz teru'
ħchiwutz yi e' mas tuch'u'."^f

¹⁰ Ncha'tz at jun xtxolbil yi alijt cyen:
"Wajcaw, ilu' cu'san yi wuxtx'otx' tentz.
Nin ilu' bnol tetz yi tcyal'j.

¹¹ Yi e'chk takle'na'tze'l' sotzok tera'tz,
poro yi ilu' teru' quil sotzu'.
Tz'a'toku' tetz ben k'ej ben sak.
Sbu'yink yi wuxtx'otx' tu yi tcyal'j
chi na bu'yin jun be'ch ketz.

¹² Na yi wuxtx'otx' tu yi tcyal'j,
ni'cu'n tu jun be'chok yi na el te pe'm.
Chelepon cye'tz te pe'm.
Nin sbnixok ac'aj tcyal'j tu ac'aj wuxtx'otx'.
Poro yi ilu' teru', iħnin atu'-tz.
Qui'c quimbulu' tetz ben k'ej ben sak."^g

¹³ Ncha'tz, qui'c jun tir yi jaik tal Ryos tetz jun ángel:

"C'olchin cu'n le insbal jalen cu'n cho'c e' acontr wa'n jak' awukan."^h

¹⁴ Ma yi e' ángel ħmbi eka'n cya'n? E' ħchakum Ryos, e' che'w cyek'ek' tu'.
Chakij che' tan Ryos tan kuch'eye'n yi o' ketz yi at kach'iw tan kacambal yi
kutz'ajbil.

Kaxajsi'ch len kib te yi xtxolbil yi na kocsaj

2 ¹I bin jalu' ja kil yi at mas k'ej yi Cy'ajol. Cha'stzun te tajwe'n yil ko'c il
tan xtxumle'n yi e'chk xtxolbil yi ja wi't kubit bantz quil kaxajslen kib te
yi na kocsaj. ²Elnak katxum tetz yi at k'ej yi e'chk ca'wl yi cyalnak yi e' ángel
tentz. Nin elnak katxum tetz yi ak'lij chicaws cyakil yi e', yi qui e' xom te e'chk
ca'wla'tz. ³Ko ak'lij chicaws yi e' wunaka'tz tentz, īħe'n tzun ke'l ketz swutz
yi ketz kacaws? Ko quil ko'c il tan ketzaj yi jun colbil ibaj yi chumbalaj nin,
tz'ak'lok kacaws, na wutzile'n cu'n Kajcaw ocnak tan xtxole'n. Nin yi e' yi quibit
yi tetz yol ja el chitxum tetz yi at k'ej. Nin baj chitxolil yi puntil sketz. ⁴Ej nin
ja lajluchax skawutz yi at k'ej yi jun chusun'a'tz, na wutzile'n cu'n Kataj Ryos na
tzan tan ħchajle'n yi i'tz yi bintzi tan yi e'chk jilwutz milawr yi na bnix ta'n. Nin
ncha'tz na tzan tan ħchajle'n sketz yi i'tz yi bintzi tan yi e'chk jilwutz ajtza'kl yi
na tak' i' tan porer yi Espíritu Sant scyetzak yi e' kale na tajwit i' Itak'wit.

^f1.9 Sal 45.6-7. ^g1.12 Sal 102.25-27. ^h1.13 Sal 110.1.

Kitz'un kutzicy kib tu Jesús

⁵Ncha'tz quil tak' Ryos chik'ej yi e' ángel tan cyoque'n tan cawu'n squibaj yi e' wunak yi ñchinajank tul yi ac'aj wuxtx'otx' yi sbnixok ta'n tzantzaj, yi ilenin na wal xtxolbil scyeru!. ⁶Quil tak' ama'll scyetz e' ángel tan cawu'n na tz'iba'nt cyen jun xtxolbil yi na tal:

“ⁱMbi kaxac yi o' wunak swutzu! Ta!?

¿Mbi tzuntz yi na ok'u' ske'j?

Na yi o' ketz qui'c eka'n ka'n.

Nin tx'aklij quimichil skawutz.

¿Mbi tzuntz yi ato' tetz tajalu?

⁷Bintzi, at mas chik'ej yi e' ángel skawutz ketz,

poro tettz cobox ntzi' tiemp,

na ja wi't tak'u' ketz kak'ej.

Nin at ca'wl tkak'ab,

tan kacawune'n tib cyakil yi banij tanu!.

⁸ At cyakil jak' kukan.”ⁱ

Yi na elepong yi xtxolbila'se'j yi na tal, yi at cyakil jak' kukan, i'tz yi kocopon tan chicawe'n cyakil yi bnxnak tan Ryos. Poro txe'n el cu'n te'j yi xtxolbila'se'j na na kil yi txe'n cho'c cyakil jak' kaca'wl.

⁹Poro at kach'iw te'j tan tu' yi na kil yi ñe'n cu'n jale'n k'ej Jesús. Bintzi jalnak mas chik'ej yi e' ángel swutz i', poro tettz cobox ntzi' tiemp, bantz quime'n i' tettz kaxel yi o' wunak. Ya'stzun bajij te i' bantz lajluchaxe'n yi banl talma' Ryos ske'j. Ej nin tan yi q'uixc'uj yi tijnak i' ja jal mas tettz k'ej.

¹⁰Ba'n mban Ryos, yi jun yi bnol tettz cyakil e'chk takle'n nin yi taw cyakil, yi cwe'n xtxumul yi tajwe'n tan tijol Jesús q'uixc'uj. Na tan yi q'uixc'uja'tz yi tijnak ja oc tettz tz'aknak cu'n nin ja xcy'e' tan chicolpe'n wi'nin wunak, nin tan cyoponse'n tcyaj'. ¹¹Junit Kataj tu yi juna'tz yi oc tan katxa'le'n tan kaxcone'n tettz. Cha'stzun te, tettz cu'n talma' na tal i' “Witz'un” sketz, na junit Kataj tuch!. Kitz'un kutzicy kib tuch!. ¹²Na ya'stzun tz'iba'nt cyen:

“Ta', swale' yi stziblalu' scyetz e' witz'un.

Chimbitzink ñchiwutz cyakil yi e' nim juv,

tan tak'le'n ink'ajsbil swutzu!”^j

¹³Ncha'tz alijt cyen ta'n:

“Yi in wetz cho'n k'uklij inc'u'l te Ryos.”

Ej nin at junt tir yi tal:

“Atin ñchixo'l yi e' me'l cy'ajlu' Ta!, yi ja che' tak'u' swetz.”^k

¹⁴I bin jalu' yi o' me'l cy'ajlu' Ryos, o' len cu'n wunak, at len kawankil. Ncha'tz nin ban i' tettz. Tocsaj tib tettz wunak, nin ja jal wankil, bantz quime'n tettz kaxel. Nin yi quime'n i' ja xcy'e' tan xite'n yi porer Bayba'n, yi taw quimichil. ¹⁵Sajle'nix tunintz ilenin na kaxob tettz yi quimichil yi tx'aklij skawutz. Poro yi toque'n i' tettz wunak ja xcy'e' tan kelse'n liwr tk'ab yi jun xo'wa'tz yi at sketz sajle'n tunintz.

¹⁶Tech cu'n tib yi quinin oc il i' tan quich'eye'n yi e' ángel, ma na tan kuch'eye'n ketz yi o' xonl Abraham. ¹⁷Chin tajwe'n cunin toque'n i' chi kutane'n ketz, yi o'

ⁱ2.8 Sal 8.4-6. ^j2.12 Sal 22.22. ^k2.13 Is 8.17-18.

titz'un, bantz xcone'n i' tetz wi'tz kapale'il swutz Ryos. Ej nin i' yi kapale'il yi na el k'ajab ske'j, nin i' yi kapale'il yi na el cu'n te yi munl yi ak'ij tetz, na ja cuy yi ketz kapaj. ¹⁸Chumbalaj nin i' na list i' tan quich'eye'n yi e' yi ate' tul pilbil cyetz, na icy'nakpon yi pilbil tetz ta'n.

At mas k'ej Jesús swutz Moisés

3 ¹I bin jal' u' herman, yi e'u' yi xansa'n che'tu', yi e'u' yi txa'ij che'tu'
tan Ryos, cho'ku' il tan xtxumle'n yi ñe'n tane'n Cristo Jesús yi jun yi Ryos
nchakon tzaj tan xcone'n tetz wi'tz kapale'il. ²Elnak k'ab i' te yi munl yi ak'ij tzaj
tetz tan Ryos, chi banak Moisés yi el k'ab te yi munl yi ak'ij tetz. ³Poro at mas
k'ej Jesús swutz Moisés. Na ni'cu'n Jesús chi jun bnol ca'l, na at mas k'ej jun bnol
ca'l swutz yi ca'l yi na bnix ta'n. ⁴Nin elnak katxum tetz yi qui'c nin jun ca'l yi
ñchuc na bnix, ma na at jun yi na bnon. Cha'stzun te at mas k'ej Ryos na i' bnon
cyakil yi e'chk takle'n yi at. ⁵Yi Moisés el k'ab te yi munl yi ak'lij tetz tan Ryos.
Poro mos tu' i' tane'n tan chijutz'e'n yi e' me'l cy'ajl Ryos tentz, nin tan talche'n
scyetz yi mbi cu'n sbajok tzantzaj. ⁶Poro yi Cristo nk'e'tz mos tu' i', ma na i'
Cy'ajol. Nin ncha'tz el k'ab i' te yi tetz munl yi ak'lij tetz, na yi munl i' i'tz tan
kajutz'e'n yi o' ketz yi o' me'l cy'ajl Ryos. Ko cho'n k'uklij kac'u'l te'j, chin tajwe'n
cunin yi tzatz'i'n cu'n lkaxom te i', jalen cu'n yil kacambaj yi ajlij kac'u'l te'j. Poro
ko na kacabej kac'u'l te i', nk'e'tz o' me'l cy'ajl i'.

At ujle'n tetz ketz, yi o' yi ato' tk'ab Ryos

⁷Na ya'stzun alijet cyen tak'un yi Espíritu Sant, tul yi tu'j Kataj. Je xtxolbile'j:
“Ko na cxtzanwok tan tbite'n yi yol Kataj Ryos,
banwok bin tane'n.

⁸Nin quil tze'tzax itajza'kl,
chi banake' yi e' imam ite' yi ate' tzaj le ama'l tz'inunin tu'.
Na ocnake' tan contri'n swe'j.

⁹Wech ilenin quil yi e'chk milawr
yi bnix wa'n tul yi ca'wnak yob
yi e' xon tul yi jun ama'la'tz.

¹⁰Quil e'chk milawra'tz poro tze'tzax cyajza'kl.
Cha'stzun te ñchi'che'n inc'u'l scye'j, nintzun waltz:
‘Yi e' wunake'j, tx'akxnake' tu cyajza'kl.
Qui na cyaj chixom te wetz wajbil.’

¹¹Cha'stzun ñchi'che'n inc'u'l scye'j,
nin bixe'-tz wa'n yi jun cu'n qui'c rmeril
tan cyocompone'n tan ujle'n tzinxlaj,”
stzun Ryos banak cyen.

¹²Or bin quilu' e'u' wajwutz, na at jun ajtza'kl yi na xye' tan kajatxle'n len
tk'ab yi kaRyosil yi itz' nin tetz. I'tz yi ko qui na kocsaj cunin yi yol i!. ¹³Quil
chixomu' te jun ajtza'kla'tz, ma na chiquiwsaj quibu' squibil quibu', bantz qui
pakxe'n jun ñchixo'l lu!. Na na po'tij kajtza'kl tan tu' yi na kak' ama'l tetz yi jun
ajtza'kla'tz. Quil chich'iwu' jalen le junt eklok tan chiquiwsal quibu', ma na

¹3.11 Sal 95.7-11.

chiquiwsaj quibu' squibil quibu' tul ite'n nin k'eja'tz yi na quilu' yi at tajwe'n scyeru'. ¹⁴ Na skajatxe' kib tu Cristo ko quil ko'c il tan k'ukewe'n kac'u'l te Ryos sbne' opon tunintz. Tajwe'n yil k'uke' kac'u'l te'j chi yi koque'n cunin tk'ab i!.

¹⁵ Ej nin at quiwel inyole'j, na ya'stzun yi tz'iba'nt cyen:

“Ko na cxtzanwok tan tbite'n yi yol Kataj Ryos,
banwok bin tane'n.

Quil tze'tzax itajtza'kl,
chi banake' yi e' kamam kate',
yi ocnake' tan contri'n tel'j Ryos,”^m
chij yi tz'iba'nt cyen.

¹⁶ ¿Poro na' scyetz e' yi e'a'tz yi quibitnak yol i!, nin pontzaj je'n chitz'ixpul cyajtza'kl? I'tz yi e' yi e' el tzaj tcy'al Moisés le tnum Egipto. ¹⁷ Ej nin ya'stzun yi e'a'tz yi tc'u'l ca'wnak yob ala' tir chi'ch c'u'l Ryos scye'j. Ej nin ite'n nin e'a'tz yi quimnake' le ama'l tz'inunin tu' tan paj yi chijuchul quil. ¹⁸ Ej nin ite'n nin e'a's yi jun cu'n bixe' tan Ryos tan qui cyocompone'n tan ujle'n le jun ama'l'a'tz yi suki'nt ta'n, tan paj yi e' cu'n pajol ca'wl.

¹⁹ Ma jalu', yi na elepont cyakil e'chk xtxolbila'se'j i'tz: Quinin e' ocopon tul yi jun ama'l'a'tz tan paj yi quinin cyocsaj cunin yi yol Ryos yi alijt scyetz.

4 ¹ I bin jalu' e'u' wajwutz, alijt tan Ryos yi at rmeril tan kocompone'n tan ujle'n xlaj i!. Poro or quilu', na lastum yi kol jal cobox xchixo'l'u' yi quil tz'ak'lilj ama'l scyetz tan cyocompone'n le jun ama'l'a'tz. ² Na yi e' wunaka'tz tentz, quibit yi balaj stziblal, chi na kubit ketz jalu'. Poro qui'c ntak' scyetz na quinin k'uke' chic'u'l te'j. ³ Poro yi o' ketz yi ja wi't k'uke' kac'u'l te yi yol Ryos, at kopombil tan ujle'n te i!. Na jun cu'n at jun ujle'n yi na ch'iwan tetz ketz, na ya'stzun na elepont yi e'chk xtxolbil yi katxume' jalcu'n. Na je jun xtxolbile'j yi alijt cyen tan Ryos:

“Cha'stzun xchi'che'n inc'u'l scye'j,
nin bixe' wa'n yi jun cu'n qui'c rmeril
tan cyocompone'n tan ujle'n tzinxlaj.”ⁿ

Poro yi tlol Ryos yi yola'se'j nsken bnix yi tetz tak'un, na yi bnixe'n yi wuxtx'otx' ta'n, ujewe'n nin ban i'-tz. ⁴ Poro at junt xtxolbil yi alijt cyen, yi mbi cu'n banak Ryos le juki'n k'ej. Je xtxolbile'j:

“Le juki'n k'ej xcyewe't Kataj Ryos te cyakil yi tak'un.
Nin ujewe'n nin ban i'-tz.”^o

⁵ Ej nin at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Ja bixe' wa'n, yi qui'c rmeril tan cyocompone'n tan ujle'n tzinxlaj.”^p

⁶ Cha'stzun te quinin chicambaj yi e' kamam kate' yi jun ujle'na'tz. Na, quibitnak yi balaj stziblal yi at jun ujle'n, poro quinin cyocsaj tan paj stze'tzal yi cyalma'. Poro yi jun ujle'na'tz ilenin na ch'iwan tetz ketz. ⁷ Na yi tele'n tiemp na'wsajt Ryos yi jun ujle'na'tz tetz Luwiy. Nin je yol i'e'j yi oc juclul le wi' Luwiy:

“Ko na cxtzanwok tan tbite'n yi yol Kataj Ryos,
banwok bin tane'n.
Nin quil tze'tzax itajtza'kl.”^q

⁸ Cha'stzun te, quil cho'cu' tan xtxumle'n yi ya'tzk yi ujle'n yi talnak Ryos yi cyopone'n yi e' aj Israel tan Josué Canaán. Na yi i'tzk yi ujle'na'tz, qui't klo' ntal Ryos junt tir tetz Luwiy pontzaj tlen.

^m 3.15 Sal 95.7-8. ⁿ 4.3 Sal 95.11. ^o 4.4 Gn 2.2. ^p 4.5 Sal 95.11. ^q 4.7 Sal 95.7-8.

⁹Poro tan cyakil yi xtxolbila'se'j na elepong yi jun cu'n at kach'iw te jun ujle'n, yi o' yi o' tanum Ryos. ¹⁰Na cyakil yi e' yi na chocopon xlaj Ryos tan ujle'n, ja tzun wi't chuje'l-tz chi banak i' tetz, yi xcyewe'n te tak'un. ¹¹Cha'stzun te tajwe'n cunin tan kabnol puers kib tan kacambal yi jun ujle'na'tz. Na lastum kol kaxom te cyajtza'kl yi e' yi e' ocnake' tan pajle'n yi ca'wl Ryos tentz.

¹²Na yi yol Kataj Ryos itz' tera'tz, nin at porer. Nin ncha'tz mas tcu'n juyuchil swutz jun spar yi cabil len attit wi', na na xcy'e' tan tilwe'n yi mbi na icy' tkac'u'l. Qui'c jun e'chk takle'n yi qui'k na lajluchax ta'n. ¹³Na ilij tan Kataj Ryos yi ñe'n kutane'n cyakil yi o' yi bnixnako' ta'n. Qui'c jun yi nink xcy'e' tan tewe'n yi mbi na icy' tc'u'l, na ni'cu'ntz chi tx'anlcho' cuntu'k cyakil yi o' yi bnixnako' ta'n. Na qui'c jun ajtza'kl yi qui'k na el xtxum tetz. Qui'c nin jun takle'n yi na icy' tkac'u'l yi qui'k na til. Nin tajwe'n yil kopon len swutz i' tan talche'n yi mbi cu'n mbaj kabnol.

Jesús ya'stzun yi wi'tz kapale'il

¹⁴Poro Jesúś, yi Cy'ajl Ryos, ya'stzun yi wi'tz kapale'il, nin ja wi't ocopon swutz Kataj Ryos. Cha'stzun te kajatxi'ch len kib te yi na kocsaj. ¹⁵Wi'nin na el k'ajab i' ske'j, na elnak xtxum tetz yi ketz kaplojil. Na yi tulake'n i' tzone'j wuxtx'otx', jal wi'nin pilbil tetz yi ñe'nk tan xubse'n. Nin qui'c nin jun pilbil ketz yi na ul skawutz yi qui'k micy'pon ta'n, poro quinin xubsij tan paj. Cha'stzun te na el k'ajab ske'j. ¹⁶Qui tzunk kacabej kac'u'l tan kocompone'n kale c'olche't yi ketz kapale'il yi wi'nin na pek' ske'j. Na ba'n kajak cyakil cuybil kapaj tetz. Nin ko at tajwe'n sketz ba'n kajak yi ñch'eybil ketz tetz. Na list i' tan kuch'eye'n tan tu' yi wi'nin na el k'ajab ske'j.

5 ¹I bin jalu' katxume' junxt xtxolbil. Cyakil yi e' wi'tz pale' yi na chixcon scyetz wunak, bixba'nche' tan telse'n chitz'i' yi e' chitanum swutz Ryos, nin tan toye'n e'chk chitz'ixwatz tu e'chk cyoy. Ya'stzun na chibán tan stzajse'n yi quil. ²Ej nin tan tu' yi e' tu' wunak yi e' pale'a'tz na chixubsij. Ncha'tz na quil yi q'uixbel yi e'chk pilbil cyetz yi e' mas wunak. Ej nin tan tu' yi na quil yi q'uixbela'tz, na jal chipasens scye'j yi e' yi na chijuch quil, tan paj yi txe'n el chitxum te yi tajbil Ryos. Nin na jal chipasens scye'j yi e' yi elnake' tu' yab. Na ncha'tz e', e' tu' wunak nin at na ban cu'nt na chixubsij cyetz. ³Cha'stzun te tajwe'n tan cyoyil yi cyetz chitz'ixwatz tan stzajse'n yi cyetz quil, chi na chibán tan toye'n chitz'ixwatz yi e' mas wunak.

⁴Poro qui'c rmeril yi nink tz'oc jun yaj tetz wi'tz pale' tan tu' yi ya'tz tetz tajbil. Ma na tajwe'n yi txa'ljt tan Ryos, chi banak Ryos te Aarón. ⁵Nin ya'tz tulej Ryos yi Cristo. Nk'e'tz ñchuc i' bixbal tib tan toque'n tetz wi'tz kapale'il ma na Ryos bixban i' te yi jun munla'tz yi wi'nin k'ej. Na je yol Ryos yi talnake'j:

“Añ jun c'oloj inCy'ajl, jalu' nno'c tetz ataj.”^r

⁶Ncha'tz at junxt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Yi añ awetz, añ pale' tetz ben k'ej ben sak.

Ni'cu'n amunl chi yi munl Melquisedec,”

chij Ryos bantz tetz.^s

⁷Ncha'tz yi at tzaj Cristo tzone'j wuxtx'otx', cu' wutz swutz Ryos tan jakle'n yi ñch'eybil tetz. Nin yi toque'n i' tan nachle'n Kataj, nternin tok'lej i', nin chin tja'

^r 5.5 Sal 2.7. ^s 5.6 Sal 110.4.

nin i' ban tan yol tan c'u'che'n yi ñch'eybil tetz, tetz Ryos. Xcye' klo' Ryos tan colche'n i' tk'ab quimichil yi ya'tzq tajbil, poro qui!. Tbit Ryos yi stzi' yi kul tan tu' yi tocsaj tib juy, nin tan tu' yi tekal i' ñchi' Ryos. ⁸Nin tan tu' yi tij i' q'uixc'uj, a'w teke'n ñchi' Ryos ta'n, wech Cy'ajl Ryos i!. ⁹Ej nin yi nsken oc i' tetz tz'aknak cu'n tan tu' yi c'ulutxumil i' yi njal swutz yi taj, ja xcon i' tan chicolche'n cyakil yi e' yi na cho'c c'ulutxum jak' ca'wl i!. ¹⁰Na bixba'nt i' tan Ryos tetz jun wi'tz pale!. Nin ni'cu'n yi munl i' tu yi munl Melquisedec.

At e' yi txe'n chiquiwix te yi na kocsaj

¹¹Na klo' waj lwal mas xtxolbil scyeru' tetz Melquisedec. At q'uixbel tan xtx'olche'n xo'l, poro lastum qui na cyaju' quibitu!. ¹²Ja klo' wi't cho'cu' tetz aj chusunl, na jatix lo' tiemp cyocle'nixu' tk'ab Kataj. Poro lastum, ilenin na taj chichusle'nu' te e'chk xtxolbil yi chin sensiy nin. Ni'cu'n e'u' chi e' ni' yi ntin txu'tx na baj cya'n, yi qui na chixye' tan woch'le'n e'chk takle'n quiw. ¹³Yi e' ni' yi na chitxutxune't, txe'n jal cyajtza'kl. Qui na el chitxum tetz yi ko ba'n yi na chiban nka qui!. Ni'cu'n tzun e'u'-tz chi e' ni!. ¹⁴Poro yi e' yi ja chiquiwix tk'ab Kataj, ni'cu'n e' chi quitane'n yi e' tijlc'u'lal yi na chixye' tan woch'le'n e'chk takle'n quiw. Na at cyajtza'kl, nin na el chitxum tetz yi ko ba'n na chiban nko qui!.

Wi'nin xtxintxal kol kapakxij

6 ¹Quin bin skawutz tan koque'n tetz tz'aknak cu'n. Qui't katxum yi e'chk chusu'n sensiy, chi tane'n, yi ñe'n tane'n Cristo. Nin yi tajwe'n katx'ixpul yi kajtza'kl. Nin yi tajwe'n k'uke' kac'u'l. ²Nin yi mbi eka'n tan yi e'chk bautism. Nin yi mbi na elepont yi na je' k'ab jun ñchiwi' kajwutz. Nin yi mbi na elepont yi itz'e'n junt tir, tu yi at tulbil chicaws yi e' mal nak tetz ben k'ej ben sak. ³Ej nin ko ya'tz tajbil Ryos katxume' yi e'chk chusu'n yi at mas tajwe'n.

⁴Na qui'c rmeril tan chipakxe'n tzaj yi e' yi ja chipakxij junt tir tul tz'o'otz wutzil. Na ko nsken el chitxum tetz yi e'chk takle'n balaj yi suki'nt tan Ryos sketz; nin ko nsken ak'lij yi Espíritu Sant scyetz; ⁵nin ko elnak chitxum tetz yi ñchi'al yi yol Ryos tu yi e'chk milawr yi sbajok tzantzaj yil bnix yi ac'aj tcyal' tu yi ac'aj wuxtx'otx', qui'c rmeril tan xtx'ixpe'n junt tir cyajtza'kl tan chixome'nt te Ryos. ⁶Na cyakil yi e' yi na chipakxij, ni'cu'n tzuntz chi najk chitzan tan je'se'n junt tir yi Cy'ajl Ryos swutz pasyon, na na chitzan tan telse'n yi xtx'ix Kajcaw Jesucristo ñchiwutz cyakil wunak.

⁷Je bin junt elsawutzile'j, tan lajluchaxe'n yi xtxolbil yi ja wi't wal scyeru': Yi e' balaj wunak ni'cu'n e' tu jalaj luwar yi na cu' abal tibaj, nin na tak' balaj cosech. Na at banl Kataj squibaj. ⁸Poro yi e' yi na chipakxij, ni'cu'n e' tu jalaj tx'otx' yi na cu' abal tibaj, poro ntin tx'i'x na tak'. Qui'c banl Kataj squibaj. Qui'c mu'ñ tal chixac swutz Ryos. Nin wi'tzibil tlen chisotzok cyera'tz tan k'ak!, chi na ban tx'i'x.

K'uklij kac'u'l te yi at kach'iw te'j

⁹Bintzi yi xtxolbila'tze'j yi nwal scyeru' e'u' jun c'oloj wajwutz. Poro ja el intxum tetz yi nk'e'tz ni'cu'n quitane'n' chi quitane'n yi e'a'tz yi na chipakxij. Na yi cyeru' tzan lajluchaxe'n yi e'chk takle'n balaj scye'ju' yi na ñchaj yi ja wi't chicalxu!. ¹⁰Nin yi ketz kaRyosil chumbalaj nin i!, nk'e'tz juntlen tajtza'kl. Quil

tz'el te c'u'l cyakil yi e'chk takle'n balaj yi mbaj chibnolu', tu yi e'chk ich'eya'n yi na chibantu' scye'j yi e' kajwutz sajle'n tunintz. Nin tan tu' yi ya'tz na chibantu', na lajluchax yi na chipek'u' te'j. ¹¹Nin na klo' waj yil chibantu' seguir yi jun ajtza'kla'tz chijunalenu' jalen yil tz'ul tzaj Kajcaw Jesucristo, bantz chicambalu' yi na chiwutz cyenu' te'j. ¹²Qui na waj yi nink chichy'ajixu' tan chixome'nul' te Kataj, poro na waj yil chixomu' te yi cyajtza'kl yi e' yi nternin k'uklij chic'u'l te Ryos, yi e' yi jalnak chipasen tan chicambal yi oy yi suki'nt tan Kataj scyetz.

¹³Chixomoku' bin te tajtza'kl Abraham, na yi jilone'n Ryos tetz tan talche'n yi stk'e' i' yi banl tibaj, ja xcon ite'n nin bi' i' ta'n tetz stiwl yi yol i', na qui'c nin junt bi'aj yi atk mas k'ej swutz yi tetz bi'. ¹⁴Nin je yol i' yi talnak tetz Abraham: "Jun cu'n yol swak'e' imbanl tzawibaj, nin tan in ipuc'une't wi'nin axonol," stzun Ryos bantz tetz. ¹⁵Nin tan tu' yi nim cuntunin c'u'l Abraham tan xch'iwe'n, ja cambaj yi nsuk Ryos tetz. ¹⁶Ncha'tz jalu' na el katxum tetz, yi e' wunak na chijoy quiwel chiyol. Ej nin tan tu' yi na xcon e'chk quiwela'tz cyak'un na chixcye' tan xite'n yi oyintzi!. ¹⁷Ni'cu'n tzun banak Ryos tan xchajle'n yi at kach'iw te yi banl i' yi suknak tetz Abraham. Na nk'e'l tz ntin suk i' yi yol ma na xcon jun quiwel yi yol i' tan xchajle'n yi jun cu'n tz'elepon k'ab te tetz yol. ¹⁸At bin cob quiwel yi qui'c rmeril tan je'n tx'ixp, i'tz yi yol Ryos, tu yi quiwel yi yol i' yi xcon ta'n. Na yi ketz kaRyosil qui'c rmeril yi qui'k tz'el k'ab te yi tetz yol. Cha'stzun te yi o' yi ja wi't ko'c tk'ab Ryos tan kacolol kib, ba'n k'uke' kac'u'l te'j yi jun cu'n skacambok te yi at kach'iw te'j. ¹⁹Ej nin yi jun xtxolbila'tz i'tz jun chin tz'amol ketz tan qui kabene'n tul il. Na ni'cu'n chi c'alij cho'-k tan jun akwil yi opnak tzaj yi ju' kale najle't Ryos. Chin quiw nin yi jun akwila'tz tane'n, nin chin tzantzuj nin tane'n na qui'c rmeril yi nink saj pujx tcya'j. ²⁰Na ya'stzun yi ama'l kale opnakit yi kabajxom, yi Jesús, yi kapale'il yi bixba'nt tetz ben k'ej ben sak chi banak Melquisedec.

Ni'cu'n munl Jesús tu yi munl Melquisedec

7 ¹I bin jalu' katxume' yi mbi cu'n banak Melquisedec. I' rey banak tetz yi tnun Salem. Ncha'tz, i' pale' swutz yi mero wi'tz Ryos. Nin i' yi jun yi el tzaj tan c'ulche'n Abraham yi pakxe'n tzaj tan chibiyle'n yi e' rey tul oyintzi!. Ya'stzun yi tk'ol i' yi banl Kataj tib Abraham. ²Nin i' tz'amon yi diesum Abraham yi saj cambal tul yi jun oyintzi'a'tz.^t Yi na elepon yi bi' Melquisedec i'tz: "Yi jun yi chin tz'aknak cu'n cawun, nin yi qui'c mu'x paltil". Ncha'tz a'lchij tetz yi i' rey yi na cawun le tnun Salem. Ma yi Salema'tz na elepon, "tzatzin paz". Cha'stzun te ja a'lchij tetz: "Rey yi na ak'on tzatzin paz". ³Je'nak tu jobtuj i', na qui'c stziblal yi taj xtxu!. Nin qui'c stziblal yi xonl i'. Qui'c tkanil yi xe'n titz'e'n i'. Nin qui'c stziblal yi ko quimnak i' nka qui'. Cha'stzun te i' jun elsawutzel te yi Cy'ajl Ryos, na i' jun pale' tetz ben k'ej ben sak tane'n.

⁴Ncha'tz wi'nin k'ej Melquisedec, na tak'nak k'ajtzun Abraham yi diesum tetz, te yi cambal tul yi oyintzi!.

⁵I bin jalu', na el katxum tetz yi e' xonl Leví ntin e' ba'n chixcon tetz pale'. Nin ntin e' at cu tan chixconsal yi chidiesum yi chitanum. Na ya'stzun tz'iba'nt cyen tan Moisés. At bin chik'ej na e' na xconsan chidiesum yi e' mas chitanum.

^t7.2 Gn 14.17-20.

⁶Poro yi Melquisedec at mas k'ej i' ḫchiwutz yi e' pale'a'tz, na nk'e'tz ni'cu'n chitanum tu Abraham, poro ja stz'am i' yi diesum Abraham. Nin ja tak' i' yi banl tib Abraham. Wech na nsken cyen tak' Ryos yi k'ej Abraham. ⁷Na tzun elepong yi at mas k'ej Melquisedec swutz Abraham. Na ilenin at mas k'ej yi jun yi na ak'on banl swutz yi na tz'ammon tetz. ⁸Ncha'tz at mas k'ej Melquisedec ḫchiwutz yi e' mas pale', na yi e' mas pale' na chiquim cyera'tz. Poro yi Melquisedec yi tz'ammon yi diesum Abraham ni'cu'n chi itz' nin i' jalu!. Na ya'stzun na elepong yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen.

⁹Ncha'tz yi e' tu Leví yi tz'amol tetz chidiesum yi e' katanum. Ni'cu'n tzuntz chi cho'nk cyak'nak chidiesum tetz Melquisedec yi tk'ol Abraham yi tetz diesum tetz. ¹⁰Na yi tele'n tzaj Melquisedec tan c'ulche'n Abraham, nin yi tk'ol Abraham yi tetz diesum tetz, ate' yi xonl Abraham twankil i'.

¹¹Ma jalu' yi e' pale', yi e' tu Leví, yi e' xonl Aarón, ja chixcon tan xtx'olche'n xo'l yi ley Moisés scyetz yi e' mas chitanum. Poro yi jak chixcye' tan chicolpe'n wunak, ḫmbi tzun klo' xac saje'n ḫchakol Ryos junt jilwutz pale' chi tane'n Melquisedec? ḫMbi tzuntz quinin xcon jun pale' yi xonl Aarón? ¹²Ej nin tan tu' yi saje'n ḫchakol junt pale' yi apart, tajwe'n tan xtx'ixpe'n yi e'chk cstumbr yi xomche' yi e' pale' te'j. ¹³Ja tx'ixpij yi e'chk cstumbr, na elnak katxum tetz yi nk'e'tz xonl Aarón yi Kajcaw Jesucristo. Na cho'n titz'e'n i' ḫchixo'l junt tx'akaj yi quinin chixcon tetz pale'. ¹⁴I'tz yi e' xonl Judá. Wech qui tal Moisés le xe'tzbil tzaj yi at cyocbil yi e' tu Judá tetz pale'.

¹⁵Ej mas tcunin na lajluchax yi ja tx'ixpij yi e'chk cstumbra'tz, na ja oc junt ac'aj pale' yi ni'cu'n tu Melquisedec yi nk'e'tz xonl Leví. Wech tz'iba'nt cyen yi ntin at cu tan cyoque'n yi e' xonl Leví tetz pale'. ¹⁶Poro yi Jesús oc i' tetz pale' tan tu' yi at porer i' tan qui quime'n tetz ben k'ej ben sak. ¹⁷Na ya'stzun talnak Ryos tetz:

"I bin jalu' ja cxbixe' tetz jun pale',
tetz ben k'ej ben sak,
chi tane'n Melquisedec."

¹⁸Cha'stzun te ja xit yi e'chk antiw cstumbra'tz, na quinin xcy'e' tan chiclaxe'n wunak, na qui'c porer tuch!. ¹⁹Quinin xcy'e' yi e'chk antiw cstumbra'tz tan cyoque'n wunak tetz tz'aknak cu'n swutz Ryos. Poro yi jalu' at junt xtxolbil yi mas ba'n tcu'n yi k'uklij kac'u'l te'j, na na xcy'e' tan kocse'n tetz tz'aknak cu'n, nin tan koponse'n te Ryos.

²⁰Ncha'tz at junt xtxolbil tan ḫchajle'n yi at mas k'ej yi ketz kapale'il nin je puntile'j: Wutzile'n cu'n Ryos xcon stiwil yol i' ta'n yi bixewe'n Jesucristo tetz kapale'il. ²¹Yi jun ajtza'kla'tz qui xcon scye'j yi e' mas pale' yi nchibixe', poro ja xcon yi bixewe'n Jesucristo, na je xtxolbile'j yi tz'iba'nt cyen:

"Xcon stiwil yi yol wutzile'n Kajcaw ta'n,
nin quil xtx'ixpuj tajtza'kl.

Je yol i'e;j:
'Ja cxbixe' jalu' tetz pale' tetz ben k'ej ben sak,
chi tane'n Melquisedec,' " stzun Ryos banak cyen.'

²²Cha'stzun te tan yi xtxolbila'se'j na lajluchax yi mas ba'n tcu'n Jesús tetz quiwel yi ac'aj trat yi ja bixe' tan chiclaxe'n wunak. Mas ba'n tcu'n yi jun ac'aj

^u7.17 Sal 7.17. ^v7.21 Sal 110.4.

trata'tz swutz yi xtxolbil yi xcon cyak'un yi e' pale' sajle'nix tunintz. ²³ Ala' chixone'n yi e' pale'a'tz yi ja chixcon sajle'nix tunintz, na tan paj yi na chiquim tajwe'n tan joyle'n chixel. ²⁴ Poro nk'e'tz ni'cu'n Jesús scyuch' yi e'a's, na yi i' tetz qui'c quimbil. Qui bin tajwe'n joyle'n xel i'. ²⁵ Cha'stzun te qui'c stzajsbil wi' yi munl i' tan chicolpe'n yi e' wunak yi na chiëkans quen quib te Ryos tan i'. Na ilenin at i' tan jakle'n cuybil kapaj yi o' yi na kaëkans quen kib te Ryos.

²⁶ Cha'stzun te e'u' wajwutz, yi Jesùsa'tz, i' yi pale' yi tajwe'n tetz ketz, na chin sant nin i'. Qui'c mu'x tal paltil. Qui'c mu'x tal til i'. Nk'e'tz juchul il, nin cho'n at i' jale'n tzi'n tcyal'. ²⁷ Nin yi i' tetz nk'e'tz ni'cu'n i' chi quitane'n yi e' mas pale' yi cyakil k'ej tajwe'n tan chibiyol jujun txuc tetz cyetz chitx'ixwatz, bantz cyoqe'n tan toye'n chitx'ixwatz yi e' mas wunak. Nk'e'tz ni'cu'n i' scyuch', na jun ntzi' tir tak' tib i' tetz chitx'ixwatz cyakil wunak. ²⁸ Nin nk'e'tz ni'cu'n i' scyuch' yi e' wi'tz pale' yi na chibixe', quib yi na cawun yi ley Moisés te'l, na nk'e'tz tz'aknak cu'n e!. At len chipaltil. Poro yi Kataj Ryos pontzaj tlen bixe' yi tetz Cy'ajl ta'n tetz kapale'il. Nin xcon stiwil yi yol i' ta'n yi bixewe'n Jesús tetz pale' tetz ben k'ej ben sak. Ntin i' yi chin tz'aknak cu'n tan tele'n cu'n te yi jun jilwutz munla'tz.

At mas k'ej yi ca'p xtxolbil swutz yi bajx

8 ¹I bin jalu' yi na elepont cyakil yi ja wi't wal scyeru' i'tz yi at jun ketz kapale'il yi chin tz'aknak cunin. Ej nin cho'n c'olchij i' xlaj Kataj jalen tzi'n tcyal'. ²Nin na ban i' yi tetz munl tul yi mero ca'l Ryos yi at tzi'n tcyal', yi nk'e'tz wunak bnol tetz ma na Ryos. ³Bixa'b'che' yi e' wi'tz pale' tetz tzone'j wuxtx'otx', tan toye'n e'chk oy tu chitx'ixwatz wunak tetz Ryos. Ni'cu'n tzun yi ketz kapale'il, tajwe'n yi cy'a'n jun oy ta'n tetz. ⁴Poro yi cho'nk at Cristo tzone'j wuxtx'otx' qui'c cu tan toque'n i' tetz pale!. Na ate' nin yi e' pale' yi bixa'b'che' tan yi ley Moisés. Nin ntin e' at cu tan cyoqe'n tan toye'n e'chk oy tetz Ryos. ⁵Ej nin yi altar tu e'chk ma'cl yi na xcon cya'n yi e' pale' tzone'j wuxtx'otx' i'tz jun tu' elsawutzil te yi mero altar tu yi e'chk mero ma'cl yi at tzi'n tcyal'. Na el katxum tetz yi elsawutzil tu' yi bnix tan Moisés, na yi ntaxk oc Moisés tan banle'n yi mantial, tal Ryos tetz: "Banaj cyakil quib yi inchaj tzatz wi'wtz Sinaí," szun Ryos ban."

⁶ Yi xtxolbila'se'j na elepont yi at mas k'ej yi munl yi wi'tz kapale'il swutz chimunl yi e' wi'tz pale' tetz tzone'j wuxtx'otx!. Ncha'tz na ñchaj yi at mas k'ej i', na i' yi yolol te yi jun ac'aj trat yi ja bixe' tan kaclaxe'n. Yi jun xtxolbila'tz mas ba'n tcu'n swutz yi xtxolbil yi txumij cyen tentz, na at mas e'chk takle'n balaj yi suki'nt ta'n.

⁷Ej ncha'tz yi qui'k mu'x tal paltil yi bajx xtxolbil yi ak'lrij, qui'c klo' tajwe'n yi cwe'n xtxumul Ryos junt ac'aj trat. ⁸Til Ryos yi at chipaltil yi e' antiw naka'tz, nin na el katxum tetz tan tu' yi yol Kataj yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

"Tz'opon jun tiemp yi sbisex jun ac'aj trat wa'n skaxo'l scyuch' yi e' xonl Israel, nin scyuch' yi e' xonl Judá.

⁹ Poro yi jun xtxolbila'tz yi sbisex wa'n,
nk'e'tz ni'cu'n sbne' tu yi jun xtxolbil
yi bnixnak wa'n scyuch' chimam chite' tentz
yi cycle'n tzaj wa'n le tnum Egípto.

^w8.5 Ex 25.40.

Nin tan paj yi quinin chijepon tan banle'n tane'n,
quinin no'c il scye'.

¹⁰ Poro yi jun ac'aj trat yi sbixek wa'n tzantzaj scyuch' yi e' xonl Israel, apart
puntile' sbne':

Tz'ocopon wetz inca'wl le chiwi'.

Nin tzintz'ibe' cyen te cyalma'.

Kalena's tzun no'c tetz chiRyosil.

Nin yi e' cyetz chocopon tetz intanum.

¹¹ Nin yil bajij yi xtxolbile',
qui'c tajwe'n tan toque'n jun tan x̄chusle'n junt.

Na qui'c nin jun yi qui'k tz'el xtxum tetz
yi x̄e'n wutane'n.

Nitxa' lo'-tz, tijc'u'lal lo'-tz,
tircu'n e' tz'elepon chitxum tetz yi x̄e'n wutane'n.

¹² Nin tzincuye' chipaj nin qui't tz'ul tx'akx yi quil tinc'u'l."^x
Ya'stzun yol Ryos yi tz'iba'n cyen.

¹³ Ma jal', yi bene'n tlol Ryos yi sbixek junt ac'aj trat ta'n, na tzun elepont yi ja
baj walor yi bajx, nin txant tan tele'n cu'n swutz.

9 ¹ I bin jal' at wi'nin puntile' yi bajx xtxolbil yi xomnake' yi e' pale' te'j yi
cyoque'n tan banle'n yi chimunl swutz Ryos. Nin at jun mantial yi chin
xan nin yi xconak cya'n tan c'u'laje'n Ryos tzone'j wuxtx'otx'. ² Nin yi bi' yi bajx
cuart te jun mantiala'tz i'tz, Yi Ama'l Yi Xan. Nin tul yi jun cuarta'tz ya'stzun
atit yi cantil tu yi mes kale ate'e'nt yi pam yi na xansij tetz Ryos. ³ Nin yi ca'p
cuart cho'n at wutz coc yi bajx. Nin xbu'k tu' at tetz jatxbil xo'l. Ya'stzun yi luwar
yi na bi'aj, Yi Ama'l Yi Wi'nin Xanil. ⁴ Nin tul yi jun cuarta'tz ya'stzun kale atit
yi altar yi oro cu'n te'j, kale na chipatwit insens tibaj. Nin tul yi jun cuarta'tz
cho'n at yi caña' yi oro cu'n te'j, kale at cu'nt yi bajx xtxolbil yi tak' Ryos tetz
Moisés. Ej nin tc'u'l yi jun caña'a'tz ya'stzun kale at cu'nt jun xaru' yi oro cu'n.
Nin tc'u'l yi xaru'a'tz at maná. Ej nin ncha'tz tc'u'l yi jun caña'a'tz, ya'stzun kale
at cu'nt yi xtx'amij Aarón yi xlumin swutz Faraón tentz, tu yi cob lepaj c'ub kale
tz'ibane't yi bajx xtxolbil yi tak'nak Ryos. ⁵ Ma tib yi caña' ya'stzun kale ate'e'nt
yi cob querubin, yi nchixcon tan x̄chajle'n yi ya'stzun kale najle't Ryos. Elnak
li't chixicy' tetz mujil yi jun caña'a'tz kale na cuyle't chipaj yi e' wunak. At mas
xtxolbil poro stzicu'n te yi ja wi't wal scyeru'.

⁶ Ma yi nsken nuc'xij yi e'chk takle'n tul yi cob ama'l'a'tz kalena's tzun cyoque'n
yi e' pale' tul yi bajx cuart tan banle'n chimunl swutz Ryos. ⁷ Ma yi ca'p cuart
ntin yi wi'tz pale' at cu tan toque'n. Nin jun ntzi' k'ej tul jun yob na oc i!. Ncha'tz,
tajwe'n yi cy'a'n x̄ch'el yi xtx'ixwatz i'ta'n, tu yi x̄ch'el yi chitx'ixwatz yi e' mas
wunak tan toye'n tetz, bantz cuyul Ryos yi tetz paj tu cyakil chipaj yi e' mas
wunak yi quinin tz'icy' scyetz yi nchijuch quil.

⁸ I bin jal' na xcon yi e'chk xtxolbila'se'j tan yi Espíritu Sant tan x̄chajle'n sketz
yi qui'c cu tan toque'n jun tul yi luwar yi chin xan tcunin, na ntin nxcon yi bajx
cuart kale na chibawit chimunl cyakil k'ej swutz Ryos. ⁹ Nin cyakil yi e'chk
takle'na'tz yi nchibawit, i'tz jun elsawutzil tetz ketz jal', na quinin xcy'e' yi e'chk

^x8.8-12 Jer 31.31-34.

oya'tz tu yi e'chk tx'ixwatz tan cyoque'n tetz tz'aknak cu'n swutz Ryos.¹⁰ Na cyakil yi e'chk chimunla'tz yi nchibancyan chi tane'n yi wa'a'n, yi uc'a'a'n, tu yi xtx'ajle'n chiwankil, quinin xcy'e' tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl tan chixansal quib. Ma na jalen cu'n tucumule'n yi tiempil yi njal junt xtxolbil mas balaj.

¹¹ Na yi jalu' at Jesucristo. Nin i' yi wi'tz kapale'il yi xcyek tan tak'l'e'n yi e'chk takle'n balaj sketz. Nin mas ba'n tcu'n yi ama'l kale na banwit yi ketz kapale'il yi tetz munl, xchiwutz yi e' pale'a'tz tentz. Na yi ama'l kale oque't yi ketz kapale'il tan banle'n yi tetz munl, nk'e'tz wunak bnol tetz. Nin nk'e'tz cho'n at tzone'j wuxtx'otx!.¹² Nin yi tocomponen Cristo tul, quinin xcon xch'el chiw ta'n tetz katx'ixwatz, nin quinin xcon yi xch'el cne'r ta'n tetz katx'ixwatz. Ma na ite'n nin yi tetz xch'el xcon ta'n. Nin tpombil nin i' bantz yi tocomponen tul yi jun ama'la'tz tan kalok'che'n ketz tetz ben k'ej ben sak.¹³ Bintzi at eka'n tan chiëch'el yi e' tor yi nchibiylij tetz chitz'ixwatz wunak, nin at eka'n tan chiëch'el yi e' chiw. Nin ncha'tz at eka'n tan e' ne'ë wacë yi nchipatij wi altar. Nin at eka'n tan yi chitzal'jl yi ja ben chitij squibaj yi e' pajol ca'wl. At eka'n ta'n, na ja xcy'e' tan chixansal quib tane'n. Nin ja xcy'e' tan xtx'ajle'n chiwankil tane'n. Poro solte'j tu', na qui na xcy'e' tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl.¹⁴ Poro ko at ntak' yi e'chk xtxolbila'tz inin tzun pyor yi xch'el Cristo, na mas ba'n yi tetz xch'el tetz katx'ixwatz. Na, tak' tib i' tetz katx'ixwatz swutz Ryos tan porer yi Espíritu Sant. Nin qui'c mu'ë tal yana'sil i!. Nin ja xcy'e' yi tetz xch'el yi el kojxuj tan xtx'ajle'n cunin te kalma!, nin tan telse'n len yi e'chk yab ajtza'kl yi na xcy'e' tan kapitle'n nin tk'ab quimichil, nin ya'stzun tulej bantz kaxcone'n tetz yi Ryos yi itz' nin tetz.

¹⁵ Cha'stzun te at wi'nin k'ej yi xch'el Cristo yi kayolol skaxo'l tu Ryos te yi ac'aj trat. Nin i' chiyolol cyakil yi e' antiw wunak. Na ja quim i' tan jale'n cuybil chipaj cyakil antiw wunak yi xomnake' te yi bajx xtxolbil. Nin ncha'tz ja quim i' tetz kaxel yi o' yi chakij cho' ta'n. Ej nin tan i' skacambaje' yi herens yi suk'i'nt ta'n tetz ben k'ej ben sak.¹⁶ Je jun elsawutzile'j tan lajluchaxe'n yi xtxolbil skawutz: Elnak katxum tetz yi at na ban cu'nt na bnix cyen jun u'j tan jun yaj yi ntaxk quim tan xchajle'n yi mbi'tz yi tajbil i' te yi mebi'l yil quim. Poro qui'c rmeril tan cyetzal chan yi e' yi xchicyajk swutz, ma na jalen cu'n lquim yi taw.¹⁷ Kalena's tzun jal walor yi u'j yi bnixnak cyen tan yi taw luwar.¹⁸ Ni'cu'n tzun yi bajx xtxolbil yi txumijt cyen tan Ryos. Quinin bixe' jalen cu'n quime'n chitz'ixwatz, nin yi bene'n tz'itu'n yi xch'el squibaj.¹⁹ Na yi wi't tlol Moisés cyakil e'chk ca'wla'tz scyetz yi e' wunak, kalena's tzun je'n tcy'al jun quitzaj xi'il cne'r yi cyak yubil tu jun tal k'ab hisopo. Nin cu' mu'ul tul chiëch'el e' ne'ë wacë, tu yi chiëch'el yi e' chiw yi yuju'n tib tu a!. Nintzun oc tan stz'ite'n cu'n tib yi liwr kale tz'ibane't yi ca'wl Ryos, nin ncha'tz oc tan stz'ite'n nin squib yi e' wunak.²⁰ "Yi chich'e'j ya'stzun yi techl yi ja bixe' yi xtxolbil yi ja cawun Ryos tan kabnol tane'n," stzun Moisés bantz scyetz.²¹ Ncha'tz baj stz'itul Moisés tul yi luwar yi chin xan nin, nin tibaj yi e'chk ma'cl yi xcon cya'n tan banle'n chimunl.²² Na yi cyetz chiley i'tz yi jalen yil xansij cobox ma'cl tan chich', kalena's tzun na xcontz cya'n tan banle'n chimunl. Nin ko qui na el xch'el jun chitz'ixwatz qui'c cuybil chipaj.

Jun ntzi' tir quim Cristo tan xchojle'n kil

²³ Tajwe'n bin tan xcone'n xch'el yi chitz'ixwatz tan xansaje'n yi ma'cl yi xconak cya'n tan banle'n chimunl. Poro yi e'chk ma'cla'tz yi xconak cya'n, teblal

tu' yi mero ma'cl yi at jalen tzi'n tcyaj'. Poro quil xcy'e' yi chitx'ixwatzat'z yi na xcon tzone'j wuxtx'otx' tan xansaje'n yi mero ma'cl yi at jalen tzi'n tcyaj'. Ma na tajwe'n cu'n junt tx'ixwatz yi mas ba'n tcu'n tan xansaje'n. ²⁴ Cha'stzun te yi ja xcon Cristo. Nin quinin oc i' tul yi ama'l yi wi'nin xanil yi at tzone'j wuxtx'otx', yi wunak tu' bnol tetz, yi teblal tu' yi e'chk ma'cl yi at tcyaj', ma na cho'n tocompone'n i' swutz Ryos jalen tzi'n tcyaj'. Ej nin yi munl i' yi tocompone'n i'tz tan toque'n tetz ketz kapale'il. ²⁵ Yi e' wi'tz chipale'il yi e' judiy, tul yobi'n na cho'c le Ama'll Yi Wi'nin Xanil, tan toye'n chich' yi nk'e'tz cyetz. Poro Cristo quinin xom te jun ajtza'kla'tz, ma na jun ntzi' tir suk tib. ²⁶ Na yi nink suk tib wi'nin tir, tajwe'n tzun klo' tan quime'n i' ala' tir jetz yi cu'le'n wuxtx'otx', poro qui'. Quinin ban i' yi xtxolbila'tz, ma na yi je'n pone'n tampuj yi e'chk tiemp, ja ulak tzone'j wuxtx'otx'. Na ja tak' tib i' tetz katx'ixwatz tan xchojle'n yi kil.

²⁷ Jun ntzi' tir na kaquim ketz, nin xom tzaj yi ma'le'n kajtza'kl. ²⁸ Ni'cu'n tzun bajij te Jesucristo, na jun ntzi' tir ja quim i' tan xchojle'n quil jun c'oloj wunak. Ej nin tz'ul i' junt tir. Poro nk'e'tz tan xchojle'n yi kil, ma na tan tak'le'n yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz scyetz yi e' yi nternin na el cyalma' tan quilol wutz i'.

10 ¹I bin jalu' tan yi xtxolbila'se'j ja el katxum tetz yi e'chk ley yi ak'lij tetz Moisés i'tz elsawutzil tu' te yi mbi lbajij. Teblal tu' tane'n. Cha'stzun te quil xcy'e' yi e'chk leya'tz tan cyoque'n tetz tz'aknak cu'n yi e' yi na cyaj chiëkans quen quib klo' te Ryos. Quinin xcy'e' chitx'ixwatz yi ncyyoy cyakil yob tan cyocse'n tetz tz'aknak cu'n. ²Na yi jak xcy'e' ja klo' chitane' tan toye'n, nin ja klo' chinachon te yi qui'c quil. ³Poro quinin xcy'e', ma na ntin ja xcon tan tulse'n tx'akx yi quil xchic'u'l. ⁴Na qui na xcy'e' yi xch'el jun tor nka yi xch'el jun chiw tan stzajse'n yi kil.

⁵ Cha'stzun te yi tulake'n Cristo tzone'j wuxtx'otx', tal yi xtxolbile'j tetz Ryos: "Nk'era'tz tajbilu' yi e'chk tx'ixwatz tu e'chk oy yi na oyij teru".

Cha'stzun te ja xtxumu' inwankil tan xcone'n tetz jun chitx'ixwatz wunak.

⁶ Na qui na tzatzinu' te e'chk oy yi na patij.

Nin qui na tzatzinu' te e'chk tx'ixwatz

yi na chiquimsij tan stzajse'n klo' yi quil wunak.

⁷ Cha'stzun te walol teru':

"List atine't Ta' tan banle'n yi teru' tajbilu' chi tz'iba'nt cyen le tu'ju!." ^y

⁸Bajx cunin talol Cristo yi quinin tzatzin Ryos te e'chk oy yi na cyak' wunak. Ej nin qui na tzatzin Ryos te e'chk tx'ixwatz, mpe ik yi e'chk tx'ixwatz yi na chipat tan stzajse'n quil, wech na ya'stzun na tal yi ley yi tajwe'n tan chibnal tane'n. ⁹Ej nin ncha'tz talt Cristo: "List atine't Ta' tan banle'n yi teru' tajbilu!". Yi na elepont yi yola'tz, i'tz yi ja ul i' tan xite'n yi bajx xtxolbil yi txumijt cyen, nin ja ul i' tan bixbaje'n junt ac'aj trat. ¹⁰Ej nin tan tu' yi bnol tane'n Jesucristo yi tajbil Ryos, yi tk'ol tib tan quime'n tetz katx'ixwatz, ja tzun ko' xansaj Ryos. Ej nin nk'e'tz chokxo'l cuntu' ban Cristo yi xtxolbile'j, ma na jun ntzi' tir quime'n i'.

¹¹ Ma chipale'il yi e' judiy na chiban yi cyetz chimunl cyakil k'ej, nin na cyoy e'chk chitx'ixwatz tetz Ryos, wech na qui na xcy'e' tan stzajse'n quil. ¹²Poro Cristo jun ntzi' tir ntak' tib tetz katx'ixwatz tan stzajse'n kil tetz ben k'ej ben sak. Ej nin yi bnixe'n yi munl i' ta'n ja c'ole' le sbal Kataj Ryos. ¹³At nin i' te Ryos tan

^y 10.7 Sal 40.6-8.

ÿch'iwe'n yi tiemp yil cho'c yi e' contr i' tzak' tkan. ¹⁴Nk'e'tz tajwe'n tan quime'n Jesucristo ala' tir, ma na jun ntzi' tir tak' tib i' tetz katx'ixwatz yi o' yi xansa'n cho't. Ej nin ja tak' tib i' tan koque'n ketz tetz tz'aknak cu'n tetz ben k'ej ben sak.

¹⁵Ncha'tz yi Espíritu Sant ya'stzun talnak, na je yol i' yi tz'iba'nt cyen:

¹⁶"Je yi trate'lj yi tzinbixbaje' skaxo'l scyuch' tzantzaj, jalen yil tzajpon wi' yi e'chk k'eja'tz," chij Kataj Ryos. "Swak'e' cyen inca'wl te cyalma', nin tzintz'ibe' cyen inca'wl te cyajtza'kl."

¹⁷Ej nin ncha'tz tal:

"Qui't tz'ul tx'akx yi quil tinc'u'l.

Nin qui't tzintxum yi e'chk takle'n cachi' yi nchiban."^z

¹⁸Cha'stzun te yi ko ja wi't cuyluj kapaj, nk'e'tz tajwe'n tan biyle'n mas katx'ixwatz.

Ba'n kaÿkanse' quen kib te Ryos jalú'

¹⁹Cha'stzun te e'u' kajwutz, tan tu' yi ÿch'el Jesucristo ja wi't jakxij yi kabe' tan kocompone'n swutz Ryos. Qui bin kacabej kac'u'l tan kocompone'n le Ama'l Yi Wi'nin Xanil. ²⁰Kaxomok te yi ac'aj be' yi ja jakxij ta'n, yi be' kale na jale't itz'ajbil. Kaxomok te'lj, na ba'n kocopon tul yi ama'l'a'tz na ja jakxij yi xbu'k yi nxcon sajle'n tan makle'n yi be'. Na tan tu' yi ntij yi wankil Jesús q'uixc'uj, ja jakxij yi jun be'a'tz. ²¹Nin Jesús ya'stzun yi wi'tz ketz kapale'il, yi o' yi ato' tajal Ryos. ²²Cha'stzun te kaÿkanse' quen kib te Ryos tetz cu'n kalma' nin qui't kacabej kac'u'l te'lj, nin skoj cu'n te kalma' nin na kanachon te'lj yi qui'ct kil. Nin ncha'tz kawankil ja tx'ajxij tane'n tan jun a' yi chin skoj nin. ²³Quiwit bin, benk kukan ttx'otx' te yi na kocsaj. Quil kacabej kac'u'l, na tz'elepon k'ab Ryos te yi alijt ta'n. ²⁴Ej nin chin tajwe'n cunin yil kajoy puntil tan kaquiwsal kib skibil kib. Nin tajwe'n kalok' kib skibil kib. Tajwe'n kaban jun ba'n skibil kib. ²⁵Ncha'tz o' xomi'ch te yi cyajtza'kl yi e' yi qui na cyojkel yi culti'n. Ma na kaquiwsaj kib skibil kib, lmal jalú' na txant tan tule'n Kajcaw Jesucristo.

²⁶Kaquiwsaj kib, na ko kajbilt nin kabén tan juchle'n mas kil yi nsken el katxum te yi bintzi, qui'c junt katx'ixwatz at tan ÿchojle'n kil. ²⁷Ntin tx'aklij kacaws, nin tx'aklij yi jun chin k'ak' skawutz, yi k'ak'a'tz yi banijt tan chixite'n cyakil yi e' contr Ryos. ²⁸Na yi na oc jun tan pajle'n yi ca'wl Moisés, nin ko at cob nka ox stiw yi na cyal yi bintzi nin ja juch yaj til, na ak'lilj caws yi juna'tz tan tele'n cu'n swutz, nin cya'l jun na el k'ajab te'lj. ²⁹Pyor tcunin chicaws yi e' yi qui'c k'ej yi Cy'ajl Ryos ÿchiwutz, yi e' yi qui'c xac yi ÿch'el Cristo ÿchiwutz, yi e' yi na cho'c tan jisle'n yi Espíritu yi na ak'on yi banl Kataj skibaj. Wech na i'tz yi ÿch'el Cristo yi nxcone' tan bixbaje'n yi ac'aj trat yi na kocsaj. Ej nin i'tz yi ÿch'el Cristo yi nxcon tan katxa'l'e'n, tan kaxcone'n tetz Ryos. ³⁰Ncha'tz elnak katxum tetz yi yol yi alijt cyen tan Kajcaw yi na tal: "Atin cu'n tan chicawse'n yi e' mal wunak. Wicy'se' inc'u'l scye'l." Ncha'tz at junt ttxolbil yi cyaj tlol: "Wutzile'n cu'n Kajcaw tz'ocopon tan tak'l'e'n chicaws yi e' tetz nitxajil." ³¹Chin xo'wbil nin scyetz yi e' yi ÿche' cawse' Ryos, yi Ryos yi itz' nin tetz.

³²Ma yi e' cyeru', ulk tx'akx ÿchic'u'l'u' yi mbi mbajij scye'ju' sajle'n, yi tele'n cu'n pacx te chiwutzu!. Ja icy' pon wi'nin e'chk q'uixc'uj cyanu!. ³³Nin at jujun

^z10.17 Jr 31.33-34.

χchixo'lu' yi ja chijislij nin ja chibuchlij χchiwutz cu'n cyakil wunak. Ej nin at e'u' yi quinin nchixobu' tan quich'eye'n yi e' kajwutza'tz yi ya'stzun nchu'luj. ³⁴Ej nin ncha'tz at e'u' yi el chik'ajabu' scye'j yi e' yi ocnake' xetze'. Ej nin at e'u' yi quinin nchibisunu' yi mme'l ticy'le'n cyakil yi chimebi'lu'. Na elnak chitxumu' tetz yi χchicamboku' te jun chimebi'lu' yi mas ba'n tcu'n swutz yi mebi'l tetz tzone'j wuxtx'otx!. Nin elnak chitxumu' tetz yi jun chimebi'lu'a'tz, yi at tzi'n tcyaj, i'tz tetz ben k'ej ben sak. ³⁵Qui bin chicabeju' chic'u'l' te yi na chiwutz cyenu' te'j, na at jamel quikanu!. ³⁶Poro tajwe'n yi nimit cuntunin chic'u'l' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos, bantz chicambalu' yi jun chin oy yi suki'nt tan Ryos sketz. ³⁷Na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj:

"Txant cuntu' tan tule'n yi jun yi at tulbil.

Qui't ampon tiemp tan tule'n.

³⁸Poro ntin yi e' balaj,
yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l swe'j,
ya'stzun yi e' yi χchicambok te jun itz'ajbila'tz.
Poro ko at e' yil chipakxij,
quil chintzatzin scye'j."

³⁹Poro yi o' ketz nk'e'l tz ni'cu'n o' scyuch' yi e'a'tz yi na chipakxij, na yi o' ketz, k'uklij kac'u'l, nin skaclaxok. Poro yi e' cyetz, tz'aklok cyetz chicawsa'tz.

Jun c'oloj wunak yi k'uke' chic'u'l te Ryos

11 ¹I bin jalu' ko k'uklij c'u'l jun kajwutz te Ryos na elepont yi jun cu'n na tocsaj i' yi scambok te yi na wutz cyen te'j. Qui na lajluchax swutz i', poro jun cu'n na tocsaj yi scambok te yi na wutz cyen te'j. ²Na yi e' kamam kate' ja jal chik'ej swutz Ryos tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l te'j. ³Nin tan tu' yi k'uklij ketz kac'u'l na el katxum tetz yi Ryos bnol tetz cyakil yi bnixnak ta'n sajle'n tunintz. Nin tan tu' yol i' bnixe't. Na qui'c jun e'chk takle'n at, yi toque'n Ryos tan banle'n yi e'chk takle'n yi na kil jalu'.

⁴Ej nin tan tu' k'ukewe'n c'u'l k'ajtzun Abel te Ryos, ja tak' i' jun tx'ixwatz yi mas balaj tcu'n swutz yi oy yi tak' Caín. Ej nin tan tu' k'ukewe'n c'u'l, ja jal balajil i' swutz Ryos, nin ja tzatzin Ryos te yi oy yi tak' i'. Quimnak Abel, poro tan tu' k'ukewe'n c'u'l, iñnin na tzane't na'wse'n yi mbi banak i'.

⁵Ncha'tz k'ajtzun Enoc k'uke' c'u'l te Ryos, cha'stzun te itz'enle'n taje'n ticy'le'n i' tan Ryos. Cya'l nin jale't i' cyak'un wunak, na nsken aj tcy'al Ryos. ⁶Ej nin te yi ntaxk aj tcy'al ja tzatzin Ryos te'j. Poro qui'c rmeril tan tzatzine'n Ryos ske'j ko qui k'uklij kac'u'l te'j, na yi ko na kañkans quen kib te i' tajwe'n cu'n yil kocsaj cunin yi at i', ej nin yi list i' tan takle'n e'chk takle'n balaj sketz cyakil yi o' yi na ko'c tan joyle'n i'.

⁷Ncha'tz k'ajtzun Noé, k'uke' c'u'l te Ryos. Na yi talol Ryos yi at tulbil e'chk takle'n yi qui otojt na quil wunak, nin tocsaj i'. Na nin oc tan banle'n yi arca bantz chiclaxe'n yi najal. Tan tu' yi k'ukewe'n c'u'l i' te Ryos ja lajluchax yi chipaltil yi e' mas wunak yi quinin cyocsaj yol Ryos. Nin tan tu' yi k'ukewe'n c'u'l ja jal yi tetz balajil swutz Ryos.

⁸Ncha'tz k'ajtzun Abraham, k'uke' c'u'l te Ryos. Na yi tlol Ryos tetz tan ticy'e'n i' tul junt ama'l yi stetzaje' tzatzaj, quinin paj yi ca'wl Ryos, nin el tzaj i' le tetz tanum, poro qui'c at le wi' i' yi ama'l kale atit tpombil. ⁹⁻¹⁰Tan tu' yi k'uke' c'u'l

Abraham te Ryos, cha'stzun te ta'te'n i' tul yi jun ama'la'tz yi suk Ryos tetz. Poro quinin cambaj i' yi jun luwara'tz, ma na cyaj cyen i'-tz chi jun aj posarin tu!. Nin tal mantial tu' xcon ta'n tetz ca'l i!. Ya'stzun ban i' tan tu' at ñch'iw tan topone'n tul yi jun tnum yi Ryos txumul tetz, nin Ryos nuc'ul tetz.

Ej nin ite'n nin e' ban Isaac tu Jacow. Ja chichyaj cyen tul ite'n nin ama'la'tz tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l te yi yol Ryos yi alijt ta'n scyetz.

¹¹Ncha'tz k'ajtzun Sara k'uke' c'u'l te Ryos na nsken bi'xin nin qui'c talbil i!, poro tocsaj i' yi yol Ryos yi ntal yi sjalok jun tal. Nin ja el cu'n k'ab Ryos te'j na ya'stzun mbantz, nin itz'ij ni!. Wech na nsken balk'ij yi tiemp tan jale'n jun tal. Ya'stzun bajijtz, na oc tetz tajal Sara yi tz'elepon k'ab Ryos te yi yol i' yi alijt ta'n tetz. ¹²Tan yi xtxolbila'sej na lajluchax skawutz yi ja jal jun chin c'oloj xonl jun yaj, yi nsken bi'xin, yi qui'ct nin klo' puntil tan jale'n nitxajil i!. Poro ja jal jun chin c'oloj xonl i' chi tane'n yi tx'uml tcyaj tu yi samlicy' yi at tzi mar, yi qui ajlbe'n tetz.

¹³Poro quim Abraham scyuch' yi e' cy'ajl yi ntaxk tetzaj yi suki'nt tan Ryos scyetz. Poro te yi ntaxk chiquim nternin ajlij chic'u'l te yi na chiwutz cyen te'j. Nin wi'nin chitzatzine'n yi ncho'c tan xtxumle'n yi mbi tz'ak'lok scyetz. Nin clar cunin cyal: O' tu' aj posarinl tzone'j wuxtx'otx!, che'ch. ¹⁴Tan yi jun yola'tz yi el le chitzi!, na elepont yi cho'n ajlij chic'u'l te junt ama'l tan chinajewe'n tul. ¹⁵Yi cho'nk ajlij chic'u'l te yi e'chk ama'l kale e' icy'akt, ja klo' jal puntil cya'n tan chipakxe'n junt tir, poro qui!. ¹⁶Na yi cyetz cho'n ajlij chic'u'l te junt najbil mas balaj swutz tzone'j wuxtx'otx!. I'tz yi ama'l yi at jalen tzi'n tcyaj. Ej nin quinin tx'ixwj Ryos yi ncyal yi i' chiRyosil na ja bnix jun ama'll ta'n tetz cyetz.

¹⁷Ej nin ncha'tz ja lajluchax yi k'uklij c'u'l Abraham te Ryos. Na yi toque'n Ryos tan pile'n i' quinin cabej c'u'l yi cwe'n klo' biyol yi jun tal ñutuj cy'ajl tetz xtx'ixwatz. Wech alijt tan Ryos tetz yi tan Isaac jale't jun c'oloj xonl i!. ¹⁸Na je yol Ryos yi tal tetz: "Tan Isaac jale't jun c'oloj axonl."^a ¹⁹Poro tan tu' yi list Abraham tan biele'n cu'n klo' Isaac, na tzun elepont yi nternin k'uklij c'u'l i!, na mpe nink quim Isaac, xcyek Ryos tan titz'e'n junt tir chixo'l alma!. Ej nin ya'stzun bajijtz tane'n, na yi claxe'n Isaac, ni'cu'ntz chi cho'nk mitz'ij jun tul ñchixo'l alma!.

²⁰Ncha'tz k'ajtzun Isaac k'uke' c'u'l te Ryos, na talnak tetz Jacow tu Esaú yi at tulbil chibani.

²¹Ej nin ncha'tz k'ajtzun Jacow k'uke' cunin c'u'l te'j yi at tulbil yi banl Kataj squibaj yi e' cy'ajl ñep, na yi txant tan quime'n nin tal scyetz yi at tulbil cyetz chibani.

²²Ncha'tz ka'jtzun ñep, k'uke' c'u'l te Ryos, na yi txant tan quime'n i!, cyaj tlol scyetz yi e' tanum, yi e' xonl Israel, yi at cyelbil tzaj le tnum Egipto. Nin cyaj cawul scyetz yi tajwe'n tan bene'n quicy'al yi bakil i' yil che'l tzaj.

²³Ncha'tz yi e' taj xtxu' Moisés k'uke' chic'u'l te Ryos yi xcyek i' tan colche'n yi ni!. Na yi titz'e'n Moisés quinin cu' chibiyol ma na ja cyew tetz ox xaw, tan paj yi quilol yi chin yube'n nin yi tal ni!. Ej nin tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l te Ryos quinin e' xob tetz yi rey yi cawun tan chibiyle'n cyakil yi e' tal ni' xicy yi e' itz'ij te tiempa'tz.

²⁴Ncha'tz Moisés yi yajine'n, ja k'uke' c'u'l te Ryos, na mas ba'n tcu'n ban swutz i' yi toque'n tetz nitxajil Ryos swutz yi nink a'lchij yi i' yi tal yi me'l rey tetz yi

^a 11.18 Gn 21.12.

tñum Egipto.²⁵ Na yi xtxumu'n i', i'tz yi mas ba'n tcu'n yil stij i' q'uixc'uj scyuch' yi e' yi ate' tetz tajal Ryos, swutz yi nink tzatzin i' tetz cobox ntzi' k'ej tan banle'n yi tetz tajbil.²⁶ Na nin oc i' tan xtxumle'n yi mas ba'n tcu'n kol smuc' i' q'uixc'uj chi ban Cristo, swutz yi nink tetzaj cyakil yi mebi'l yi at le tñum Egipto. Na cho'n nin ajlij c'u'l te yi suki'nt tan Ryos.

²⁷Ej nin tan tu' yi k'uke' c'u'l te Ryos, cyaj cyen tilol yi tñum Egipto. Chin xo'wbil nin yi rey poro quinin xob Moisés tetz, na jal walor i' tan tu' yi tocsaj cunin yi xomij Ryos te'j. Ni'cu'ntz chi tilk i' wutz Ryos tane'n.²⁸ Nin tan tu' yi k'ukewe'n c'u'l Moisés te yol Ryos, oc i' tan banle'n tane'n yi jun k'ej Pasc yi tal Ryos tetz. Nin cawun scyetz yi e' tanum tan toque'n chitz'itul yi chich' te'jak marquil yi puertil chica'l, bantz qui chiquime'n yi e' bajx cy'ajol yil tz'icy' cu'n yi ángel tan chibiyle'n cu'n klo'.

²⁹Ncha'tz tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l yi e' xonl Israel, je' tanc'ul tib yi Cyak Mar tan quicy'e'n pone'n jalaj icy'en. Chin skej nin ban yi mu'x be'a'tz kale e' icy'e't. Poro yi ticy'e'n chibnol quib yi e' aj Egipto quinin e' icy'pon, na nin e' quim xe mar.

³⁰Ncha'tz tan tu' yi nternin k'uke' chic'u'l yi e' kamam kate', cu' wo'c yi tapij yi at solte'j yi tñum Jericó. Cu' wo'c tan tu' yi chixone'n juk tir solte'j yi tñum tc'u'l juk k'ej.³¹ Ncha'tz Rahab, yi wi'tz bnol tetz, k'uke' c'u'l te Ryos nin tak' chiposar yi e' xk'ukwil. Cha'stzun te quinin quim i' tetz yi chiquime'n yi e' mas pajol ca'wl.

³²Poro nk'e'tz tajwe'n yil wal mas xtxolbil scyeru'. Na qui'c ama'l tan walol cyakil yi mbi banak Gedeón, mbi banak Barac, mbi banak Sansón, mbi banak Jepté, mbi banak Luwiy, mbi banak Samuel, tu yi mbi banake' len yi e' elsanl stzi' Ryos tentz.³³Cyakil yi e'a'tz k'uke' len chic'u'l te Ryos. Tan tu' yi nternin k'uke' chic'u'l te Ryos at e' yi e' xcy'e' tan cyoce'n junt jilwutz wunak jak' chica'wl. Nin at e' yi chumbalaj nin e' ban tan cawu'n. Nin at e', yi tan tu' yi k'uke' chic'u'l te Ryos, ja chicambaj yi suki'nt tan Ryos scyetz. Nin ncha'tz at e' yi e' xcy'e' tan makle'n chiwutz yi e' balum tan qui cyoque'n tan chibajse'n.³⁴ Nin at e' yi e' xcy'e' tan stzajse'n k'ak'. Nin at e' yi e' el liwr tk'ab spar. Nin at e' cotxcoj yi quiwix chic'u'l tan oyintzi', na e' xcy'e' tan chibiyle'n cu'n yi chicontr.³⁵Ej nin at e' xna'n yi quimnake' chixonl poro ja chitz'ij junt tir. Ncha'tz at e' yi e' q'uiixpij tan tu' yi k'uklij chic'u'l te Ryos. Quinin chic'u'l tan cyele'n liwr na mas ba'n tcu'n le wutz cyetz cyajtza'kl yi itz'e'n junt tir tan chicambal jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz swutz yi cyele'n klo' liwr tetz cobox ntzi' k'ej.³⁶Ej nin at e' yi ja chimuc' xcy'aklil; at e' yi e' jislij; at e' yi e' cu' tcaren; at e' yi e' oc xetze';³⁷at e' yi e' c'oxlij tan c'ub; at e' yi cob cun tu' e' el tan seruch; at e' yi e' biylij tan spar; at e' yi ja che'l ojkuj tan paj yi cya'l na ajwe't chiwutz. Stz'uml cne'r, nka stz'uml chiw tlen tu' xcon tetz be'ch cyetz. Chin meba' nin e', chin buchij che' nin, wi'nin e' yi e' oc wunak tan chixuxe'n.³⁸Lastum yi ate' yi e' balaj nak yi na cyocsaj Ryos xchixol' yi e' mal nak yi qui'c mu'x chixac. Ncha'tz yi e' balaj wunaka'tz ja chixon tulak e'chk ama'l yi tz'inunin tu', nin xo'lak wutz tan cyewal quib. Ja xcon e'chk jul tu e'chk picy cya'n tetz chica'l.³⁹Poro ja lajluchax yi chumbalaj nin yi e' tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'l te Ryos. Quinin chicambaj yi suki'nt tan Ryos scyetz.⁴⁰Na txumijt junt xtxolbil tan Ryos yi mas balaj tcu'n. Ej nin i'tz, yi o' jun ketz sbne' te yi suki'nt tan Ryos. Na quinin cho'c cyetz tetz tz'aknak cu'n, ma na jalen cu'n yil kamol cu'n kib scyuch'.

Jalt Jesús ko'c tan xtxumle'n

12

¹Ja bin kil yi at jun c'oloj wunak yi nternin k'uke' chic'u'l te Ryos.
Cha'stzun te chin tajwe'n cunin yil kil cyen cyakil yi e'chk kajtza'kl
 cachi' yi cy'a'n ka'n, yi ni'cu'n tu jun ektz yi chin al nin, yi na xcy'e' tan
 kabatzle'n. Tajwe'n tan cyaje'n cyen kilol yi kajtza'kl yi na xcy'e' tan kasucpe'n
 cu'n. Ma na quin skawutz tan kaxcyewe'n tan xajpe'n cyen yi be' yi at skawutz.
²Ntin katxume' Jesúś, na i' yi ketz ka'ajxetze'l te yi na kocsaj, nin ite'n nin i' yi
 jun yi na tzan tan kanuc'le'n tan koque'n tetz tz'aknak cu'n. Quinin tajlaj i' yi jun
 quimichil yi chin tx'ixwil nin, ma na ja el xtxum tetz yi ko tz'icy'pon q'uixc'uj
 ta'n sjalok jun chin tzatz'i'n tetz talma'. Nin ja xcy'e' te'j na yi jalu' cho'n c'olchij i'
 jalen tzi'n tcyaj' xlaj Kataj.

³Cha'stzun te e'u' kajwutz chimuq'ue'u' q'uixc'uj chi banak Jesúś, na yi i' tetz
 muc'nak wi'nin q'uixc'uj chik'ab yi e' juchul il. Qui chicabeju' chic'u'l'u' te yi na
 kocsaj, nin quil chicotxcaxu' tan chixome'n'u' te tajtza'kl Cristo. ⁴Na txe'n cunin
 quim jun xchixo'l'u' tan tu' yi na chipil quibu' tu yi ajtza'kl cachi!. ⁵¿Ja ptzun el te
 chic'u'l'u' yi xé'n na ban Ryos tan tak'le'n kajtza'kl, yi o' yi o' nitxajil i'? Na je bin
 yol i' yi tz'iba'nt cyen:

"Axwok inme'l incy'ajl, in Itajcawil.

Tajwe'n bin tan imuc'ul yi tz'u'm yi na oc wa'n tzite'j.

Qui tzun tzicabej ic'u'l, yil no'c tan makle'n iwutz.

⁶Na yi in wetz, na no'c tan chinuc'le'n yi e' yi na chimpek' scye'j.
 Na ilenin na oc chitz'u'm yi e' inme'l incy'ajl wa'n."

⁷Cha'stzun te yil tz'u'l chitz'u'mu' tan Ryos quil baj chic'u'l'u' swutz, na tan tu'
 yi at chitz'u'mu' ta'n na elepont yi e'u' nitxajil i'. ⁸Na ko qui na tzan Ryos tan
 tak'le'n chitz'u'mu' chi na tak' scye'j cyakil yi e' tetz nitxajil, na tzun elepont yi
 nk'e'tz e'u' nitxajil i', ma na e'u' tu' chac' tane'n. ⁹Ej nin je junt xtxolbile'j: Yi o'
 tzaj tal juy ja cawun yi kataj ske'j, nin ja kek xchi' i'. Pyor tzun Kataj Ryos yi at
 jalen tzi'n tcyaj' tajwe'n tan kekal xchi' i' bantz kacambal yi jun itz'ajbil tetz ben
 k'ej ben sak. ¹⁰Yi e' kataj tetz tzone'j wuxtx'otx' na chicawun ske'j tetz cobox ntzi'
 tiemp. Ej nin yi na chicawun ske'j ntin na chixom te yi na el chitxum tetz. Poro yi
 Kataj Ryos yi at jalen tzi'n tcyaj' na tak' i' katz'u'm tan tak'one'n ba'n sketz, nin
 tan jale'n kabalajil chi tane'n yi tetz balajil. ¹¹Bintzi nin cya'l jun na tzatzin yi
 na oc tz'u'm te'j, na ch'on. Poro yi na el tiemp na el katxum tetz yi na ak'on ba'n
 sketz. Na tan tu' yi tz'u'm yi na oc ske'j na ko'c tetz balaj, nin na jal tzatzin paz
 ka'n.

¹²Cha'stzun te e'u' wajwutz quiwit bin, chijoye'u' puntil tan jale'n chiwaloru'
 bantz chiquiwix'e'n'u'. ¹³Chijoye'u' yi ajtza'kl yi jicyuch te'j. Ej nin ko ya'tz
 chibani' xchiquiwixk tzun yi e' cotxcoj, nin quil chipo'tij.

Wi'nin xtxintxal ko quil jal kabalajil

¹⁴Chijoye'u' bin puntil tan jale'n yi tzatzin paza'tz. Nin chijoye'u' puntil tan
 quich'eyal quibu' tan cyoqu'e'n'u' tetz balaj, nin tan chixansal quibu'. Na ko quil
 ko'c tetz balaj qui'c kopombil tu Ryos. ¹⁵Or bin quili', ko tzun quil chitz'amu'
 yi oy yi na tzan Kataj tan toye'n sketz tan tu' banl talma' i!. Nin or quili', cya'lk
 jun xchixo'l'u' cho'nk sban chi tane'n jun jilwutz xtze' yi chin xkolum nin, nin yi

chin wenan nin. Na yi ko ya'tz tane'n jun, xcyek tan chipo'tze'n, nin tan chixite'n yi e' mas. ¹⁶Na or quilu', cya'lk jun ñchixo'l' ben tan jopol wutzaji'n. Nin cya'lk jun tz'elsan k'ej yi suki'nt tan Ryos tetz, chi banak Esaú yi bene'n c'ayil yi tetz k'ej tetz bajx cy'ajol. Na tan tu' mu'ñ tal cumir bene'n c'ayil i' yi tetz k'ej. ¹⁷Ej nin elnak chitxumu' tetz yi toque'n i' tan jakle'n yi k'ej tetz yi taj qui't ak'lilj tetz. Wi'nin cwe'n wutz, nin wi'nin tok'e'n i', poro quinin jal puntil tak'un tan xite'n yi tajtza'kl yi nsken cyen cyaj nuc'u!.^b

¹⁸Qui bin kaxajslen kib te yi na kocsaj na nk'e'tz ni'cu'n kutane'n ketz chi banake' yi e' xonl Israel tentz. Na yi e' cyetz oc chiñkansal quib te jun wutz tu' yi ba'n na maclij, yi na tzan k'a'kl, nin yi chin tz'o'tz nin te'j, nin yi wi'nin xumcane'n cyek'ek' tu xlitz' solte'. ¹⁹Ej nin quibit jun chin chun yi na ñch'in tu yi wi' Ryos yi jilon tzaj scyetz. Ej nin yi e' yi quibit yi wi' Ryosa'tz cu' chitz'i' tan qui't quibital mas, ²⁰tan tu' yi xo'w yi ate' cu'nt. Na chin xo'wbil nin yi ca'wl i' yi ben quibital: "Mpe itawun tlen tu'k jetzaj te yi wutzel', tajwe'n tan tele'n cu'n swutz tan c'ub nka tan lans," chij Ryos bantz scyetz. ²¹Chin xo'w nin ate' cu'nt yi nquil nin yi mbi na bajij. Ncha'tz Moisés, xob i', na je yol i'e'j: "Na chinlucne' tan xo'w," chij Moisés ban.^c

²²Poro yi ac'aj trat yi mbrix tan Ryos nk'e'tz xo'wbil. Na nternin ja kocopon te yi luwar kale najle't i' yi na bi'aj wutz Sión. Nin ja wi't kocopon le tnum kale najle't yi Ryos yi itz', nin yi tnum yi na bi'aj yi ac'aj Jerusalén yi cho'n at tcyal'j nin kale ate't jat lo' mil ángel tan c'u'laje'n Ryos. ²³Ja wi't kocopon chixo'l yi cmon tetz Ryos yi e' bajx nitxajil i' yi cu'nak chibi' jalen tzi'n tcyal'. Ej nin ja wi't kocopon swutz yi Ryos yi pujul xtisya' scyetz cyakil wunak. Nin ja wi't kocopon ñchixo'l yi e' balaj alma' yi ajnake' te Kataj, yi e' yi ja wi't cho'c tetz tz'aknak cu'n. ²⁴Nin ja wi't kocopon xlaj Jesús, yi kayolol te yi ac'aj trat yi ja bixe' skaxo'l tu Ryos. Itz yi tetz ñch'el yi el kojxuj tetz senil yi ac'aj trata'tz. Ej nin mas ba'n tecu'n yi xtxolbil yi na cu' wutz yi ñch'el Cristo tan jakle'n, swutz yi cu'nak wutz yi ñch'el Abel tan jakle'n.^d

²⁵Cha'stzun te e'u' wajwutz, or bin quilu!. Eli'ch len k'ej Kataj Ryos cyanu' yi na cu' wutz tan kamoxe'n. Na yi e' wunak yi e' oc tan telse'n k'ej Ryos yi jilone'n i' tzone'l wuxtx'otx' quinin e' el swutz chicaws. Pyor tzun o' ketz, xe'n ke'l liwr swutz yi kacaws ko ntin katzejbaj nin wutz kacoc tetz Kataj Ryos yi cho'n na jilon tzaj sketz tcyal'.^e ²⁶Na yi jilone'n Ryos tentz ja yucan cyakil yi wuxtx'otx'. Poro yi jalu' na tal: "Yucank junt tir yi wuxtx'otx' wa'n nin nk'e'tz ntin wuxtx'otx' ma na ncha'tz yi tcyal'", chij Ryos banak. ²⁷Ma jalu' tan yi jun xtxolbila'tz na elepont yi copon xitul Ryos cyakil yi e'chik takle'n yi bnixnak ta'n, bantz jalt yi ac'aj cyaj cyen, yi qui't xit sbne' opon tunintz. ²⁸Nin yi o' ketz sketzaje' yi jun ama'lal'tz yi quil xit. Ko ya'tz, katyoñink bin tetz Kataj Ryos. Nin kak'e' kib tan c'u'laje'n i' tetz cu'n kalma' nin keke' ñchi' i!. ²⁹Na yi ketz kaRyosil ni'cu'n i' tu k'ak' yi ba'n stz'e'saj cyakil.

Yi xe'n kabán tan stzatzine'n Ryos ske'j

13 ¹Chilok'e' bin quibu' squibil quibu' chi quitz'un quitzicy quibu!. ²Eli'ch te chic'u'l'lu' yi tajwe'n yi list e'u' tan cyak'olu' chiposar wunak. Na at e' yi

^b 12.17 Gn 27.30-40. ^c 12.21 Ex 19; Dt 9.19. ^d 12.24 Gn 4.10. ^e 12.25 Ex 20.22.

na chixom te yi jun ajtza'kla'tz poro quinin tz'icy' scyetz yi opon yi e' ángel tan posari'n scye'.j.

³Elk chik'ajabu' scye'j yi e' kajwutz yi ate' xetze!. Cho'ku' tan xtxumle'n chi ni'cu'ntz chi ik e'u'-tz ate'u' xetze!. Nin elk chik'ajabu' scye'j yi e' yi buchij che', na ncha'tz e'u' qui cunin batz x̄chitije'u' q'uixc'uj.

⁴At k'ej yi ok'be'n ib swutz Ryos. Cha'stzun te qui tu'k chitzan tuwu', na stk'e' Ryos chicaws cyakil yi e' jopol wutzaj scyuch' yi e' aj xna'ninl tu aj yajinl.

⁵Quil tz'el cyalma'u' tan chicambalu' mas pwok, ma na k'ukek chic'u'lu' te yi at scyuch'u!. Na alijt cyen tan Ryos: "Quinin xwil cyen, nin quinin cxe'lwok te inc'u'l.". ⁶Cha'stzun te nk'e'tz cob kac'u'l yi na kal:

"Yi ch'eyanl wetz i'tz yi Wajcaw.

Cha'stzun te quil chimbisun te yi mbi sban jun wunak swe'j."

⁷Ej nin eli'ch te chic'u'lu' yi e' yi xconake! tetz chibajxomu!. Ulk tx'akx chic'u'lu' yi ja chitzol yi balaj stziblal tetz Cristo scyeru!. Ulk bin tx'akx chic'u'lu' yi chibalajil, nin chixomoku' te yi cyajtza'kl.

⁸Na yi Cristo qui na xtx'ixpuj yi tetz tajtza'kl. Na ite'n nin tajtza'kla'tz sajle'n tunintz, nin sbne' opon tunintz. ⁹Qui bin chixomu' te e'chk jilwutz chusu'n yi apart. Ma na mas ba'n tcu'n yi nink chiquiwixu' tan yi banl talma' Kataj, swutz yi nink chixomu' te e'chk ac'aj ley yi na cawun te yi mbi'tz tajwe'n lbaj tan jun yaj. Na yi e'chk leya'tz qui'c na tak' scyetz yi e' yi xomche' tan banle'n tane'n.

¹⁰Apart mban yi ketz katx'ixwatz, ej nin yi e' pale' tetz yi antiw xtxolbil, qui'c cu tan chibajsal yi x̄chi'bel yi ketz katx'ixwatz. ¹¹Yi wi'tz chipale'il yi e' katanum yi na chixom te yi antiw ley, ntin na chixconsaj x̄ch'el yi txuc yi na chiquim cyak'un tan jale'n cuybil chipaj. Ma chiwankil yi e' txuca'tz na el ticy'le'n joylaj len yi chinajbil tan toque'n cyak'un wi k'ak!. ¹²Ni'cu'n mbajil te Jesús, na cho'n quime'n i' solte'j len yi tnum. Ej nin ya'stzun tulejtz tan kaxansaje'n ketz tan yi tetz x̄ch'el. ¹³Ke'lk bin x̄chixo'l yi e' mas wunaka'tz, nin kamuq'ue' q'uixc'uj chi banak Cristo. ¹⁴Na yi o' ketz qui'c kach'iw te jun takle'n tzone'j wuxtx'otx!. Qui'c jun kanajbil tzone'j wuxtx'otx' yi segur. Ma na cho'n ajlij kac'u'l te yi jun kanajbil yi tz'ak'lok sketz tzatzaj. ¹⁵Cha'stzun te kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos, na yi na ko'l tan na'wse'n yi bi' Jesucristo ni'cu'n chi najk katzan tan toye'n jun katx'ixwatz tetz Ryos. ¹⁶Poro eli'ch te chic'u'lu' yi tajwe'n tan kabnol pawor nin tan che' kuch'eyal yi e' yi at tajwe'n scyetz, na ya'stzun yi e'chk oy yi na tzatzin Ryos te'j.

¹⁷Cho'ku' c'ulutxum jak' chica'wl yi e' chibajxomu', na e' q'uicy'lom cyeru' tan qui chibene'nu' tul il. Na ncha'tz e' scyak'e' cwent swutz Ryos te yi mbi ak'unil mbaj chibnol. Cho'ku' bin c'ulutxum jak' chica'wl, na ko ya'tz cyuleju' chitzatzink chibajxomu'a'tz sju' tak'un Kataj, nin quil chibisun. Na qui'c xtxicbaj scyeru' ko na cyak'u' bis scyetz.

¹⁸Le wutz ketz kajtza'kl qui'c kapaltil, nin yi ketz kajbil i'tz tan kaxome'n te yi e'chk xtxolbil yi balaj. Poro chinache'u' Kataj skibaj yi ya'stzunk sbantz. ¹⁹Ncha'tz chinache'u' Kataj tan wupone'n chan tan chixajse'nu', nin yi ba'n cuntu'k nopontz.

Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos

²⁰Yi ketz kaRyosil i' njalsan yi tzatzin paz skaxo'l tuch!. Ej nin i' nje'san tzaj Kajcaw Jesucristo x̄chixo'l alma!. Ej nin yi Kajcaw Jesucrista'tz oc tetz kapstor,

^f13.6 Sal 118.6.

yi o' yi o' tanum i', tan tu' yi el kojx yi tetz ñch'el tan bixbaje'n yi ac'aj trat yi qui'c rmeril tan xite'n tetz ben k'ej ben sak. ²¹Lok tz'oc yi jun kaRyosila'tz tan cyocse'nu' tetz tz'laknak cu'n te cyakil yi na chibantu'. Lok chibantu' yi tetz tajbil. Lok tz'oc i' tan chinuc'le'nu' tan porer Jesucristo, bantz chibnolu' yi e'chk takle'n balaj yi na tzatzin i' te'j. Ej nin kak'e' kak'ajsbil tetz Cristo tetz ben k'ej ben sak.

Amén.

²²E'u' kajwutz, max chic'u'l u' swibaj te yi xtxolbil yi nwali scyeru' na cobox ntzi' tal yol.

²³Ncha'tz na waj wal scyeru': Yi kajwutz Timoteo ja el tzaj i' xetze'. Ej nin kol tz'ul chan i' tzone'j, mben tzun xomok i' swe'j yil chimben tan chixajse'nu'.

²⁴Cyal cyen binu' jun yos scyetz cyakil yi e' chibajxomu', nin scyetz cyakil yi e' mas kajwutz. Cyal cyenu' scyetz yi na chitzan yi e' aj Italia yi ate' tzone'j swuch' tan talche'n nin jun yos scyeru'!

²⁵Tak' tzaj Kataj yi banl i' squibu!. Amén.

YI CART YI BNIXNAK TAN SANTIAGO

Jun yos

1 ¹Yi in wetz in Santiago, in ñchakum Ryos tu Kajcaw Jesucristo. Na chintzan tan talche'n nin jun yos scyeru', yi e'u' yi coblaj cu'n k'u'j e'u' yi elnake'u' xit bene'n tzi'n wi munt.

Yi ajtza'kl yi cho'n na saj tu Ryos

²E'u' wajwutz, chitzatzinku' te alchok e'chk pilbil cyeru' yi na ul tan chixite'nu' te yi na cyocsaju'. ³Chitzatzinku' na elnak chitxumu' tetz yi ñchiquiwixku' tan e'chk pilbil cyeru' kol tz'icy'pon cyanu', nin sjalok chipasensu' tan muc'le'n mas q'uixc'uj. ⁴Na chin tajwe'n cunin tz'icy'pon yi pilbil cyeru' cyanu!. Ko ya'tz, chocpon tzunu'-tz tetz tz'aknak cu'n, nin qui'c nin noc chipaltilu' sbne'!

⁵Poro ko at jun ñchixo'l' yi qui't na jal puntil tajtza'kl ta'n, ba'n sjak tetz Ryos, na ñchaje' i' puntil tetz, nin list Ryos tan quich'eye'n cyakil wunak, nin qui na yajon scye'j. ⁶Poro chin tajwe'n cunin yil k'uke' c'u'l yi juna'tz yi xcyek Ryos tan ñch'eye'n i', na ko na cabej c'u'l ni'cu'n tzun i'-tz tu yi pak'bil mar yi tu nin na jo'jkel tu' tan cyek'lek!. ⁷Na ko at jun kajwutz yi tu na jo'jkel tu' tajtza'kl, quil tz'oc Kajcaw tan ñch'eye'n i'. ⁸Na ilenin na tol na chuc jun yaj yi na cabej c'u'l te Ryos.

⁹I bin jalu', yi e' kajwutz yi e' meba' ba'n chitzatzin, na at chik'ej tan Ryos. ¹⁰Poro yi e' ric, tz'elepon cyetz chik'ej tan Ryos. Cho'n ñchibne' cyera'tz chi na ban jun buch yi na cu'num tan k'ej, ¹¹na yi na je' ul k'ej na cu' num, nin na cu' lokp yi buch tan tz'a', nin na sotz yubil ta'n. Cho'n cunin sbajok scye'j yi e' ric yi ntin na chitzan tan xtxumle'n chimebi'l.

Ba'n cyeri yi e' yi tz'icy'pon cu'n pilbil cyetz cya'n

¹²Ba'n cyeri e' yi tz'icy'pon pilbil cyetz cyak'un, na tz'ak'lok jun oy scyetz. I'tz yi quitz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. Na ya'stzun yi oy yi suki'nt tan Ryos scyetz yi e' yi na chipek' te'j. ¹³Nin yi na ul pilbil ketz, ba'n tcu'n quil kal yi i'tz Ryos yi na tzan tan kapile'n, na nk'e'tz cach'i' tajtza'kl Ryos, nin cya'l na oque't Ryos tan kapile'n. ¹⁴Poro yi na kapo'tij, o' nin aj paj te kera'tz, na yi e'chk kajtza'kl cach'i', ya'stzun yi na xcye' tan kapo'tze'n. ¹⁵Na kol kak' ama'l tetz yi e'chk kajtza'kl cach'i', skajuche' kil, nin tan paj kil sjalok quimichil ka'n.

¹⁶E'u' wajwutz, yi ok'le'n chiwutzu' wa'n, e' xubsi'chu'. ¹⁷Cyakil balaj oy, nin cyakil yi oy yi tz'aknak cu'n, cho'n na saj tcyaj. Cho'n na saj te Kataj yi bnol cyeri

txekbil yi at tcyaj. Yi e'chk txekbila'tz na chitx'ixpuj quib cyera'tz, poro yi Kataj qui na xtx'ixpuj yi tajtza'kl. Siquier nink najk txalca'p mu'ë tal tajtza'kl i!. ¹⁸Nin i' nko'csan tetz me'l cy'ajl i' tan yi tetz yol yi bintzi. Ya'stzun ban i' na yi tetz tajbil i'tz tan tk'ol mas kak'ej ñchiwutz cyakil yi e' yi bnixnake' ta'n.

Chibne'u' tane'n yol Kataj

¹⁹Cha'stzun te, e'u' wajwutz, cho'ku' tan xtxumle'n yi e'chk xtxolbil yi na quibitu'. Qui chan chijilonu'. Qui chan chicyakaxu'. ²⁰Na yi ko noque'en cycle'nu' quil chixcye'u' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. ²¹Quil cyenu' cyakil yi ajtza'kl cachi', tu cyakil cyakal mak'mal. Cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yol Kataj yi ja wi't oc te cyalma'u', na ya'stzun yi yola'tz yi na xcy'e' tan claxe'n yi kalma'!

²²Poro chibne'u' tane'n yol Kataj quib yi na tal. Nk'e'tz ntin tu' tbite'n, na ko ntin na quibit cy'enu' na tzun chisub quibu'-tz. ²³⁻²⁴Na ko at jun yi ntin na tzan tan tbite'n, nin qui na tzan tan xtxumle'n, ni'cu'n i' tu jun yi na xmay cu'n yi yubil tul spej, nin le rat na el yubil te c'u'l. ²⁵Poro skatzatzink kol ko'c tan xtxumle'n yi ca'wl Ryos, yi tz'aknak cu'n, yi ca'wla'tz yi tzatzin cu'n na xcy'e' tan xtx'ixpe'n kajtza'kl tan kabnol tane'n. Poro chin tajwe'n cunin lkaxom te'j, nin yi quil tz'el te kac'u'l, nin yil kaban tane'ntz.

²⁶Ko at jun yi le wutz yi tetz tajtza'kl yi i' jun balaj nitxajil Ryos, poro qui na xcy'e' tan makle'n stzi', ñchuc te'n na sub tib, nin qui'c na tak' tetz yi na tal yi i' jun balaj nitxajil Ryos. ²⁷Na swutz Kataj, yi e' nitxajil i' i'tz yi e' yi na cho'c il tan quich'eye'n yi e' meba' scyuch' yi e' xma'lca'n yi na cho'c wutz pe'm. Nin yi e' tetz nitxajil i'tz yi e' yi na chiq'uiicy'lej quib tk'ab yi e'chk takle'n cachi' tetz munt.

Oqui'ch len k'ej jun ric cyanu'

2 ¹Ma jalu' e'u' wajwutz, yi e'u' yi na cyocsaju' Kajcaw Jesucristo, yi jun yi wi'nin k'ej, swale' yi xtxolbile'j scyeru'. Qui na yub ko na cyak'u' k'ej jun yaj tan tu' ric i!. Ej nin qui na yub kol tz'el k'ej jun yaj cyanu' tan tu' yi meba' i!. ²Na je jun puntile'j, kol chocopon cob yaj ñchixolu', jun ric nin jun meba'. Yi ric weko'n tib tan balaj be'ch tetz nin balaj xmall'ab, ma yi meba' tal cha'bil cu'n be'ch tetz. ³Qui tzun na yub yi nink cyal ninu' tetz yi yaj yi weko'n tib: "C'oleku' tzone'j wi jun balaj cheme'j." Ma te tal meba' nink cyal ninu'-tz tetz: "Ma awetz, txiclen cuntu' atz tzone'j." Nka: "C'olchen cu'n wuxtx'otx!" Qui na yub ko ya'tz Ichibantu'. ⁴Na ko ya'tz, na tzun chitzanu'-tz tan tak'le'n k'ej jun, nin telse'n k'ej junt. Qui na yub ko ya'tz Ichibantu'. ⁵Wajwutz, yi ok'le'n chiwutzu' wa'n, quibit tzaju' inyol. Yi e' meba', ya'stzun yi e' yi na che' xtxa'e'n Ryos tan k'ukewe'n chic'u'l te i!. Nin ya'stzun yi e' yi na che' xtxa'e'n Ryos tan tk'ol ama'l scyetz tan cyocompone'n kale na cawune't i!. Na ya'stzun yi suki'int tan Ryos scyetz yi e' yi na chipek' te'j. ⁶Poro yi e' cyeru' na chitzanu' tan telse'n chik'ej yi e' meba', nin na cyak'u' chik'ej yi e' ric. ¿Nk'e'tz pe' i e'a'tz yi na chitzan tan chibuchle'nu'? ⁷I'tz, na yi e' ric ya'stzun yi e' yi na chitzan tan chioxchle'nu' ñchiwutz alcal. Ej nin ya'stzun yi e' yi na cho'c tan telse'n k'ej yi bi' yi jun yi na kocsaj ketz.

⁸Ba'n na chibantu' ko na chitzanu' tan banle'n tane'n yi ca'wl yi mas tajwe'n, yi jun ca'wla'tz yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Lok'we' yi e' wunak chi na alok' awib atz." ⁹Poro ko na chitzanu' tan tak'le'n chik'ej yi e' ric nin tan telse'n chik'ej yi e' meba', na tzun

^a2.8 Lv 19.18.

chitzanu' tan pajle'n yi jun ca'wla'tz, nin banijt chicawsu' quib yi na tal yi ley Kataj. Nin e'u' juchul il ko ya'tz na chibantu'.¹⁰ Na ko at jun yi na tzan tan banle'n tane'n cyakil e'chk ca'wl, poro mpe junte'nk yi quil sban tane'n, na tzun tzan i' tan pajle'n cyakil e'chk ca'wla'tz.¹¹ Na yi jun yi a'lon cyen tetz: "Quil cëjopon wutzaj", ite'n nin i' a'lon cyen tetz: "Quil cëbiyolnakin."^b Cha'stzun te, ko at jun yi qui na tzan tan jople'n wutzaj poro yi ko biyolnak i', pajol ca'wl tzun i'-tz.¹² Yi na chijilonu' scyuch' wunak, or quilu' yi chijilonu', nin or quilu' yi mbil chibantu' scye'j, na nk'e'tz tajwe'n tan chijuchulu' mas quilu', na at rmeril tan chixome'nu' te yi chusu'n yi tzatzin cu'n na xcy'e' tan xtx'ixpe'n kajtza'kl tan kabnol yi balaj.¹³ Cha'stzun te alchok scyetz yi qui na el k'ajab te junt, ncha'tz i' quil tz'el k'ajab Ryos te'j yil tz'oc tan cawse'n. Poro kol tz'el kak'ajab te junt yaj, ncha'tz Ryos tz'elepon k'ajab ske'j ketz.

Tajwe'n tan k'ukewe'n kac'u'l te Ryos nin ncha'tz tajwe'n tan lajluchaxe'n ske'j

¹⁴ E'u' wajwutz qui'c ltak' sketz yi kol kal yi k'uklij kac'u'l te Ryos yi ko qui na lajluchax tan yi e'chk takle'n yi na kaban. Na quil kaclax ko ntin k'uklij kac'u'l, nin qui na katzan tan banle'n e'chk takle'n balaj.¹⁵ Na ko at jun kajwutz yaj nka xna'n yi qui'c wa', nin qui'c be'ch tetz,¹⁶ nin yi nink kal nin tetz: "Cheb cu'n cëben. Lok jal be'ch atz, na wi'nin che'w. Nin lok cëwan." Poro qui na yub ko ya'tz lkal, nin qui'c lkak' nin tetz. Qui'c na tak' yi jun ajtza'kla'tz.¹⁷ Na ko at jun yi na tal yi k'uklij c'u'l te Ryos, poro qui na tzan tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n balaj, qui'c na tak' yi na tal yi k'uklij c'u'l. Na ko ntin k'uklij kac'u'l, nin ko qui na kaban tane'ntz yi e'chk takle'n balaj, ni'cu'n tzun o'-tz chi jun alma'.

¹⁸ Ncha'tz, ko at jun xchixo'l' yi na tal: "Yi in wetz ja chinclax tan tu' yi k'uklij inc'u'l te Ryos," nin ko at junt yi na tal: "Yi in wetz ja chinclax tan tu' yi na chintzan tan banle'n pawor," qui'c rmeril yi jajk chiclax chicabil. Na ko qui na kaban tane'n e'chk takle'n balaj ya'stzun jun techl yi qui k'uklij kac'u'l te Ryos. Poro yi ketz, tajwe'n kachaj yi bintzinin k'uklij kac'u'l te Ryos tan yi e'chk takle'n balaj yi na kaban.¹⁹ Cyakil o' na kocsaj yi jun ntzi' Ryos at. Ba'n na kaban. Poro ncha'tz yi e' xchakum Bayba'n, yi e' demonio, na el chitxum tetz yi jun ntzi' Ryos at, nin wi'nin na chixob tetz, poro quil chiclax.²⁰ Na ¿qui pe' na el chitxumu' tetz yi qui'c ltak' sketz kol kal yi cho'n k'uklij kac'u'l te Ryos, ko qui na lajluchax ske'j?²¹ Na yi k'ajtzun kamam Abraham, jal yi balajil i' swutz Ryos tan yi e'chk takle'n yi mban i'. Na ja jal yi balajil i' yi tk'ol klo' i' Isaac yi cy'ajl tetz xtx'ixwatz.²² Na tan tu' yi list i' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos, ja lajluchax yi nternin k'uklij c'u'l te'j.²³ Na ya'stzun yi xe' yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Nternin k'uke' c'u'l Abraham te Ryos. Cha'stzun te jale'n yi balajil i' swutz, nin cha'stzun te toque'n bi' i' tetz tamiw Ryos."

²⁴ I bin jalu' e'u' wajwutz, ja lajluchax skawutz yi na jal kabalajil swutz Ryos tan yi e'chk takle'n balaj yi na kaban, nk'e'tz ntin tan yil k'uke' kac'u'l.²⁵ Ncha'tz banak Rahab, yi wi'tz bnol tetz. Tan tu' yi tk'ol i' chiposar yi e' chakum, nin tan yi e' bene'n xchakol tc'u'l junt be', ya'stzun jale'l balajil i' swutz Ryos.²⁶ Na na el katxum tetz yi ko qui't na xewan jun yaj i'tz jun techl yi ja wi't quim. Ni'cu'n tzun quitane'n yi e' yi na cyal yi k'uklij chic'u'l, poro qui na lajluchax scye'j, quimnake' tane'n swutz Ryos.

^b 2.11 Ex 20.13, 14.

Yi katzi' chin cachi' nin

3 ¹Ma jalu' e'u' wajwutz, or quilu' kol cho'c wi'nin e'u' tetz aj chusunl, na bintzinin yi o' aj chusunl tz'ak'llok mas ketz kacaws kol kajuch kil. ²Na cyakil o', na katol na kachuc. Poro ko at jun yi qui na xubsij te jilon, na elepong yi tz'aknak cu'n i!. Xcyek tzun i'-tz tan makol tib te cyakil e'chk takle'n cachi!. ³Na je jun elsaawutzile'j: Na oc prenu' ka'n le chitzi' e' chej tan kacawune'n scye'j. Nin tan tu' yi prenu' na kaxcye' tan chipakse'n kale na kajwit tan chibene'n. ⁴Ncha'tz e'chk barc yi na chixon wi a!, chumam nin e', nin pitij che' tan chumam cyek'ek!, poro na xcye' jun tal ne'x timón tan chipakse'n kale na tajwit yi aj tolinal tan bene'n. ⁵Ni'cu'n tzun yi katzi', qui tunin k'usij, poro at na ban cu'nt na xcon ka'n tan talche'n e'chk takle'n yi chin xo'wbil nin.

Ncha'tz ni'cu'n katzi' tu mul'ë tal xu'm k'ak' yi na oc k'a'kl jun chin ju'wtz ta'n. ⁶Ej nin ni'cu'n katzi' tu mero k'ak' yi cho'n na saj tq'uixc'uj. Na chin cachi' nin yi katzi' swutz cyakil wekl kawankil, na na xcye' tan po'tze'n cyakil yi kawankil. ⁷Yi o' ketz yi o' wunak na kaxcye' tan chibaje'n mansar cyakil jilwutz txuc, scyuch' yi e' yi ate' xe a!. ⁸Poro cya'll nin jun sketz yi nink kaxcye' tan ma'le'n kajilon, na yi katzi' chin juntlen nin, qui'c nin makbe'n tetz. Na yi kajilon, ni'cu'n chi tane'n wenan yi na xcye' tan biyle'n jun.

⁹At na ban cu'nt na xcon katzi' tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Kataj Ryos. Nin at na ban cu'nt na xcon katzi' tan jakle'n chicaws wunak. Qui na yub yi jun ajtza'kla'tz, na yi e' wunak, e' teblal Ryos. ¹⁰Ite'n nin katzi' na xcon kak'un tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Ryos, nin tan chijisle'n wunak. E'u' wajwutz quil chibantu' juna'tz, ¹¹na qui'c nin jun bo'm yi najk mulk'enel' tzaj balaj a' tu a' yi pitz'puj. ¹²Nin qui'c nin jun wi' ibëx yi na tak' olivo tetz wutz. Nin qui'c nin jun wi' uva yi ik ibëx wutz na tak!. Nin qui'c rmeril yi nink tz'oc yi a' yi pitz'puj tetz balaj a'.

Yi ajtza'kl yi cho'n na saj tcyaj

¹³Ko at jun ñchixo'l' yi na tal yi chin tz'aknak cu'n i!, nin chin list nin tajtza'kl, ba'n bin ñchaj i' yi bintzi ya'tz tane'n i' tan tu' yil tocsaj tib juy min yil sban tane'n yi e'chk takle'n balaj. ¹⁴Poro ko at e' ñchixo'l' yi cy'a'n chi'ch chic'u'l cya'n, nin yi na cyojesaj quib nim ñchic'u'l cuntu', e' tzun la'j nin e' contr te yi bintzi, na wi cyak' tu' yi na cyal yi chin tz'aknak cu'n e!. ¹⁵Na yi jun ajtza'kla'tz, nk'e'tz cho'n na saj te Ryos, ma na cho'n na jal te'tz tzone'j wuxtx'otx!. I'tz cyajtza'kl wunak tu!. I'tz tajtza'kl Bayba'n. ¹⁶Ej nin ko at e' ñchixo'l' yi na chi'ch chic'u'l, nin yi chicontr quib, qui'c tzun xtxolbil sbne' chitxumu'n. Nin chin juntlen nin yi e'chk takle'n yi ñchibane!. ¹⁷Poro yi ajtza'kl yi cho'n na saj tcyaj qui'c mu'x paltil na na xcye' tan jalse'n tzatzin paz skaxo'l, nin tan xite'n oyintzi!. Nin na jal kapasens ta'n tan tbite'n yi mbi na cyal yi e' mas. Nin na el kak'ajab te junt, nin kol kak' amal' te jun ajtza'kla'tz list o' tan banle'n jun ba'n, nin qui na txalca'p katxumu'n, nin nk'e'tz ñcha'm wi' kayol. ¹⁸Cha'stzun te ko na kaj tzatzin paz qui bin kaxit, ma na kajoye' puntiñ tan kaxome'n te yi balaj ajtza'kla'tz.

Yi e' yi na chipek' te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx', e' contr te Ryos

4 ¹Yi oyintzi' tu yi chi'ch c'u'lal yi na jal ñchixo'l', ñnk'e'tz pe' cho'n na saj te yi cyajtza'klu' cachi? Bintzi, cho'n na saj te yi tajbil chiwankilu!. ²Na na

el cyalma'u' te jun takle'n, nin tan paj yi qui na chicambaju', na chi'ch chic'u'l'u' nin na chibiy quibu' squibil quibu' tan paj. Poro yi mero bintzi i'tz yi qui na chicambaju' yi cyeru' cyajbilu' na qui na cho'cu' tan jakle'n tetz Ryos.³ Bintzi at lo' e' xchixo'l'u' yi na chijak tetz Ryos poro qui na ak'lilj scyetz tan paj cyajtza'kl cachi', na ntin na cyaj tz'ak'lilj scyetz tan chibnol yi cyajbil te'j.⁴ Lastum e'u' wajwutz, na quinin ajlij chic'u'l'u' te Ryos. ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz? Yi ko na el kalma' te yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx', na elepon yi kacontr kib tu Ryos. Cha'stzun te, alchok scyetz yil cyamiwi quib tu yi e'chk takle'n tetz tzone'j wuxtx'otx', contr i' te Ryos.⁵ ¿Qui'c pe' k'ej xchiwutzu' yi xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Nternin na el talma' yi Espíritu Sant yi at ske'j tan tetzal yi kalma'?"⁶ Poro at mas banl yi na tak' Kataj Ryos sketz. Na at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: "Ryos na quich'eyan yi e' yi na cyocsaj quib juy. Poro contr i' scye'j yi e' yi na cyocsaj quib nim."^c

⁷Cho'k binu' c'ulutxum jak' ca'wl Ryos. Chibne'u' bin quibu' tu Bayba'n. Tz'elepon tzun ojk tera'tz.⁸ Chi'kans quen quibu' te Ryos, tz'ul tzun xkansal tib i' scye'ju'. Ej nin yi e'u' juchul il, xchibne'u' yi balaj. Nin yi e'u' yi na chicabeju' chic'u'l'u' te Ryos, quicy'aj lenu' yi jun ajtza'kla'tz te cyalma'u'.⁹ Chibisunku', nin chok'oku' tan quilu'. Quil chitzatzinu', ma na chibisunku' tan quilu'.¹⁰ Cyocse' quibu' juy swutz Ryos, stk'e' tzun i' chik'eju'.

Or quilu' yi ma'le'n tajtza'kl junt

¹¹E'u' wajwutz quil cyalu' yi qui'c xac junt, na yi jun yi na tzan tan talche'n yi qui'c xac junt kajwutz, nka yi jun yi na tzan tan ma'le'n tajtza'kl junt kajwutz na tzun tzantz tan telse'n k'ej yi ca'wl Kataj. Ko ya'tz na chibantu', qui na chitzanu' tan banle'n yi ca'wl Kataj. Na tzun cyocsaj quibu' mas tz'aknak cu'n swutz yi ca'wl Kataj.¹² Poro jun ntzi' ak'ol tetz ca'wl at, nin jun ntzi' pujul xtsiya' at. I'tz yi jun yi ba'n kaclax ta'n, nka ba'n kasotz ta'n. Ma e' cyeru', ¿at ptzun chik'eju' tan ma'le'n tajtza'kl jun?

Qui na kil mbi sbajok ek ca'p

¹³Ma jalu' swale' nin junt xtxolbil scyeru', yi e'u' yi na cyalu': "Ko quil chimben jalu', ek tzun chimben tul junt tnum. Ya'stzun na'te'l jun yob. Nocopon tan lijensi'n. Sjalok impu'k," ko che'chu'.¹⁴ ¿Nxac na cyalu' yi yola'sel'j? Na qui ilij ka'n mbi na xon tzaj ske'j ek ca'p. ¿Xe'n tz'el katxum tetz yi katiemp yi ak'lilj sketz tzone'j? Na bintzinin ni'cu'n katiemp tzone'j wi munt chi na ban sbak' yi june'n tkuj na mol cu'n tib, nin jun ntzi' tkuj na xit cu'n tib.¹⁵ Ba'n tcu'n yi nink cyalu': "Kataj cu'n kol ben xkon mu'x katiemp. Ryos cu'n skabne' yi june'j, nka skabne' yi junte'j." Ya'tzuk cyalu'-tz.¹⁶ Poro tan e'chk yola'tz yi na cyal cyeru', na cyocsaj quibu' nim. Cachi' na chibantu' swutz Ryos.¹⁷ Ma jalu', ko ja el katxum tetz yi tajwe'n tan kabnol yi e'chk takle'n balaj, nin ko quil kaban, ja tzun wi't kajuch kiltz.

Jun xtxolbil scyetz yi e' ric

5 ¹Ma jalu' e'u' ric, swale' nin jun xtxolbil scyeru'. Ba'n tcu'n yi nink chibisunu', nink chok'u' tan yi q'uixc'uj yi tz'ul xchiwutzu'.² Na, tzan

^c 4.6 Pr 3.34.

k'aye'n chimebi'l'u', nin tzan baje'n balaj be'ch cyeru' tan txil. ³Ncha'tz yi chipu'ku', yi oro tu sakal, tzan pusine'n. Nin tan yi tzan pusine'n slajluchaxk yi at chipaltilu' tzantzaj. Na yil tz'oc pujle'n xtisya' scye'ju' tz'elepon chixajsal quibu' te chimebi'l'u', chi na ñkanslen tib jun yaj te k'ak!. Ñchibisunku' tan paj. Lastum e'u' na ato' tc'u'l yi wi'tzbil tiemp nin ntin na chitzanu' tan molche'n chimebi'l'u'. ⁴Cyakil e' chimosu' yi na chitzan tan je'se'n chicosechu', ja wi't opon to'kl cyalma' swutz Ryos, tan paj yi qui na tz'ak len chichojo'n cyanu'. Ja tbit yi wi'tz ajcaw yi chitzi' chikul.

⁵Yi e'u' aj mebi'l, ja quicy'saj cuninu' chic'u'l'u' te e'chk takle'n tetz tzone'j wi munt, nin na chic'a'chaj quibu' chi na k'ansij jun awun tetz quimich. ⁶Ja cyak'u' chicaws, nin ja che' chibiyu' yi e' yi qui'c quil. Ej nin quinin na chicol quibtz, na e' c'ulutxum.

Nimit chic'u'l'u' nin chinache'u' Kataj

⁷Poro yi e'u' wajwutz, nimit cuntunin chic'u'l'u' swutz, jalen cu'n yil tz'ul tzaj Kajcaw. Na na taj kapasens, chi na ban jun awal co'n yi na ñch'iw jun balaj cosech. At pasens i' tan ñch'iwe'n jalen cu'n lk'anax yi cosech. ⁸Ncha'tz tzun e'u', nimit cuntunin chic'u'l'u' swutz yi q'uixc'uj. Chiquiwe'u' cyalma'u' swutz, na txant tan tule'nt Kajcaw. ⁹Poro or quili' wajwutz, quil chiyaj quibu' yil cho'cu' swutz q'uixc'uj, bantz quil tz'ak'lij chicawsu', na txiclij yi pujul xtisya' tzi puert. ¹⁰Wajwutz ulk tx'akx chic'u'l'u' yi q'uixc'uj yi chimuc'nak yi e' elsanl stzi' Ryos tentz, yi e' yi chitxolnak yi tajbil Ryos. Quinin e' pakxij. ¹¹Skawutz ketz, chumbalaj nin yi e'a'tz yi icy'nakpon q'uixc'uj cya'n. Nin bita'nt cyanu' yi ñe'n cunin micy'pon q'uixc'uj tan Job, nin ñe'n cunin ban yi tk'ol Kajcaw banl tibaj. Na, na el k'ajab Ryos ske'j nin na ok! c'u'l i' ske'j kacyakil cu'n.

¹²Poro e'u' wajwutz, yi mas tajwe'n i'tz: Oqui'ch yi tcyal^dj nka yi wuxtx'otx' cyak'unu' tetz stiwl chiyolu!. Ba'n tcu'n quil xcon stiwl chiyolu!. Ba'n cyalu' bintzi, ko i'tz bintzi. Ma ko qui', ba'n cyalu' qui', bantz quil tak' Ryos chicawsu'.

¹³Ko at e' yi na chitzan tan muc'le'n q'uixc'uj ñchixo'l'u', ba'n chinach Kataj. Nin ko at e' yi na chitzatzin ñchixo'l'u', ba'n chibitzin. ¹⁴Ko at jun yabi'ñ ñchixo'l'u', ba'n che' ñchak yi wi' banl wi' tetz cmon creyent tan nachle'n Kataj tibaj, nin tan tak'le'n quen mu'ñ tal t'a'al olivo te'j. ¹⁵Ko k'uklij chic'u'l yi e' yi na chitzan tan nachle'n Kataj, xcyek tzun yi oracióntz tan tulse'n yos tu yabi'ñ. Tz'ul yos tuch' tan Kajcaw. Nin ko at til yi yabi'ñ, scuye' Kataj yi paj. ¹⁶Chal'stzun te quil chijuñ quibu' swutz quiliu', ma na chitxole'u' quiliu' squibil quibu'. Na ko balaj jun yaj swutz Ryos, at tzun walor yi stzi' yi kul te yi na jak. ¹⁷Na yi k'ajtzun kamam Elías, wunak tu' i' chi kutane'n ketz, poro yi c'uchul i' tetz Kataj tan qui saje'n abal, qui'c abal bantz tetz ox yob tu ni'cy. ¹⁸Nin yi ticy'e'n jun tiempa'tz, toque'nt tzuntz tan c'uche'n abal, nin cu' ultz. Jalena's tzun xtxa'xaxe'n junt tir yi wuxtx'otx'.

¹⁹I bin jalu' e'u' wajwutz ko at jun kajwutz yil xcy'e' tan xtx'iixe'n tajtza'kl junt yi qui't na xom te yi bintzi, ²⁰ja tzun xcyel'-tz tan telse'n tzaj tk'ab quimichil, nin tan stzajse'n jun chin c'oloj til.

^d5.12 Yi yol "tcyalj" na jop Ryos.

YI BAJX CART YI BNIXNAK TAN LU'

Yi cart yi ben stz'ibal Lu' scyetz yi e' kajwutz yi ate' bene'n tzi'n

1 ¹I ina'tz, in Lu'. In apostl tetz Jesucristo. Ej nin yi carte'lj yi na chintzan tan stz'ibe'n, i'tz tetz cyeru' yi e'u' yi awer nak quitane'nu' tzone'lj wuxtx'otx', yi e'u' yi najlxche'u' lakak e'chk ama'l cwent Ponto, nin lakak e'chk ama'l cwent Galacia tu Capadocia, tu yi e'chk ama'l cwent Asia tu Bitinia. ²Yi e'u' yi txa'ij che'tu' tan Kataj Ryos, na ya'stzun yi tajbil i' yi txumijt cyen ta'n. Na xansa'n che'tu' tan yi Espíritu Sant bantz cyoqe'nu' c'ulutxum jak' ca'wl Jesucristo, na ja chixansiju' tan yi tetz xch'el. Tak' tzaj bin Kataj Ryos wi'nin banl tu tzatzin paz squibu'.

Jun cu'n at kach'iw te yi jun itz'ajbil tu jun herens yi quinin bajsbe'n tetz

³I bin jalu' e'u' kajwutz kak'e' kak'ajbsil tetz Kataj Ryos, yi Taj Kajcaw Jesucristo, na tan tu' yi el k'abaj i' ske'j, ja tak! jun ac'aj kutz'ajbil. Ej nin jun cu'n at kach'iw te'j, na itz'nak Cristo ta'n xchixo'l alma'.

⁴Ej nin bixba'nt tan Kataj Ryos tan tk'ol jun herens sketz yi quil sotz. I'tz jun herens yi qui'c mu'x tal paltil, nin qui bajsbe'n tetz. Yi jun herensa'tz colij tetz ketz jalen tzi'n tcyal'.

⁵Ej nin tan tu' yi k'uklij kac'u'l te Ryos, q'uiicy'le'n cho' ta'n tan yi tetz porer. Ej nin quinin lko' til cyen jalen cu'n lkacambaj yi jun balaj itz'ajbila'tz yil tz'ul tzaj yi wi'tzbil k'ejal. ⁶Chitzatzinku' bin te yi xtxolbila'sej'.

Poro ilenin tc'u'l yi tiemp yi na kaxon tc'u'l jalu', na lo' sotz chic'u'l' tan paj yi e'chk pilbil cyeru' yi na tzan. ⁷Poro quil chibisunu' ta'n na je jun elsawutzile'j. Yi oro wi'nin jamel. Nin na oc wi k'ak' tan tilwe'n yi ko mero oro cu'n nka qui'. Ni'cu'n tzun yi o' ketz. Na ul pilbil ketz tan tilwe'n yi ko bintzi nin k'uklij kac'u'l te Ryos nka qui'. Poro at mas walor yi ketz yi k'uklij kac'u'l te'j swutz yi oro yi wi'nin jamel. Na yi oro sotzok tera'tz, ma yi ketz yi na kocsaj quil sotz. Cha'stzun te yil tzaj wi' yi pilbil cyeru', nin yil xchaj tib Jesucristo, sbajok jun chin tzatzin scyeru'. Tz'ak'llok chik'eju', yi kol lajluchax yi jun cu'n cho'n k'uklij chic'u'l' te Ryos.

⁸Qui cyajske'nu' wutz Jesucristo, poro na chipek'u' te'j. Qui na quilu' wutz i' jalu' poro nternin k'uklij chic'u'l' te'j. Nin nternin na chitzatzinu'. Ej nin tan yi jun chin tzatzin yi ate'u' cu'nt, qui'nt na jal puntil cya'nu' tan tyoxi'n tetz. ⁹Na chitzatzinu', na tzan chicambalu' yi jun herensa'tz yi k'uklij chic'u'l' te'j. Nin yi jun herensa'tz i'tz yi skaclaxok tetz ben k'ej ben sak.

¹⁰Ej nin ya'stzun yi jun claxe'na'tz yi nternin ocnake' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz tan joyle'n puntil yi ñe'n sbne'. Ej nin ya'stzun yi claxe'n yi cyalnak, yi tantu' banl talma' Ryos stz'ak'lok scyeru'. ¹¹Nternin e' oc yi e' elsanl stzi' Ryosa'tz tan xtxumle'n yi mbi tiempil at tulbil yi jun yi bixba'nt tan kacolpe'n. Ej nin nternin e' oc tan xtxumle'n yi mbi cu'n sbajok yil tz'ul, na alijt cyen tan yi Espíritu Sant scyetz yi jalen cu'n smuc' yi Crista'tz q'uixc'uj kalena's tzun ljal k'ej i'-tz. ¹²Ej nin ja lajluchax ñchiwutz yi qui sbajok yi jun xtxolbila'tz yi e' oc tan stz'ibe'n, te yi tiemp yi ate' cyetz, ma na txumijt tan Ryos jalen te yi ketz katiemp. Ya'stzun yi balaj stziblal yi ja wi't txolij scyeru' tan porer yi Espíritu Sant. Na i'tz ite'n nin xtxolbila'tz yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Nin ya'stzun yi balaj stziblal yi nternin na el cyalma' yi e' ángel tan tele'n chitxum tetz yi ñe'n sbne'.

Tajwe'n tan koque'n tz'aknak cu'n swutz Ryos

¹³Ja bin kil yi at kach'iw te yi jun chumbalaj itz'ajbil. Cha'stzun te c'asok chic'u'lul'. Po'til'ch cyajtza'klu', nin nternin k'ukek chic'u'lul' te yi banl Kataj yi tz'ak'lok sketz yil tz'ul tzaj Jesucristo. ¹⁴Cho'ku' bin c'ulutxum jak' ca'wl Ryos. Qui't chixomu' te yi e'chk yab ajtza'kl yi elnak cyalma'u' te'j sajle'n. ¹⁵Ma na cho'ku' tz'aknak cu'n swutz Ryos, yi jun yi e' moxon tzaju'. Cho'ku' tz'aknak cu'n te cyakil yi na chibantu' na yi Kataj Ryos chin tz'aknak cu'n i!. Qui'c mu'ñ tal til. ¹⁶Cho'ku' tzuntz tetz tz'aknak cu'n swutz i!, na tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj: "Nque'nwok tz'aknak cu'n chi jun yaj yi qui'c mu'ñ til, na ya'stzun wutane'n wetz. Chin tz'aknak cu'n in," stzun Ryos banak cyen.^a

¹⁷Cha'stzun te cyeke'u' ñchi' Ryos na na chitzanu' tan na'wse'n bi' jun Ryos yi qui na je' k'ab twi' jun, nin jun Ryos yi stz'ok tan ma'le'n yi mbi cu'n na kabana len te yi ato' tan posari'n tzone'j wuxtx'otx!. ¹⁸Keke' len bin ñchi' i' na quinin xcon e'chk takle'n ta'n yi na sotz chi tane'n oro tu sakala tan kelse'n liwr tk'ab e'chk yab ajtza'kl yi txumijt cyen cyak'un kamam kate!, ¹⁹ma na ja xcon jun takle'n yi mas tcu'n walor. I'tz yi ñch'el Cristo. Na, quim i' tetz katx'ixwatz, chi na quim jun tal ne'ñ cneru' yi qui'c mu'ñ tal yana'sil. Na qui'c mu'ñ tal til, nin chin tz'aknak cu'n i!.

²⁰Ej nin ncha'tz bixba'nt i! tan quime'n tetz katx'ixwatz yi ntaxk tzaj bnix yi wuxtx'otx!. Poro ac'aj chan ñchajol tib tan tak'one'n ba'n sketz. ²¹Ej nin tan tu' yi mbi cu'n ban i!, cho'n k'uklij ketz kac'u'l te Ryos, yi Ryosa'tz yi nje'san tzaj i! ñchixoi' alma' nin yi Ryos yi ak'on k'ej i!. Cha'stzun te, tan cyakil yi xtxolbila'se'j, na elepont yi i'tz Kataj Ryos yi cho'n k'uklij kac'u'l te'j, nin yi cho'n at kach'iw te'j.

²²E'u' wajwutz, ja chixcye'u' tan banle'n tane'n yi chusu'n yi mero bintzi, poro tan tu' porer yi Espíritu Sant. Cha'stzun te ja skojan te cyalma'u', nin cha'stzun te na chipek'u' scye'j yi e' mas kajwutz. Chilok'e! bin quibu' squibil quibu' tetz cu'n cyalma'u!. ²³Chilok'e! quibu' squibil quibu', na ja wi't jal jun ac'aj itz'ajbil cya'nu'. Ej nin yi jun balaj itz'ajbila'tz quinin jal cya'nu' tan tu'k yi cho'n quitz'le'nu' te jun wunak yi ba'n na sotz, poro ja jal yi jun ac'aj itz'ajbila'tz cya'nu' tan tu' yi ja chitz'iju' te yi yol Kataj na ya'tz na jale't kutz'ajbil. Ej nin yi jun yol Kataja'tz quil sotz tera'tz tetz ben k'ej ben sak. ²⁴Na ya'stzun tz'iba'nt cyen:

^a 1.16 Lv 11.44-45; 19.2.

"Cyakil yi o', yi o' wunak, ni'cu'n o' tu jun tal xtze' yi jalcu'n na skej.

Nin yi kak'ej jalcu'n na xit chi na skej buchil jun xtze'.

Na yi e'chk xtze'a's na skej, nin jalcu'n na cu' lokp yi buchil.

²⁵ Poro yi yol Kataj, quil sotz tera'tz tetz ben k'ej ben sak."^b

Ej nin ya'stzun yi balaj stziblal yi txoli'nt scyeru'.

2 ¹ Cha'stzun te tan tu' yi at kach'iw te yi jun balaj itz'ajbila'tz chicyajscyenu' cyakil ajtza'kl cachi!. Qui't cho'cu' tan chisuble'n wunak. Qui't chibantu' e'chk takle'n yi chiwutz tuwu' yi chiplaj tuwu'. Chicyajscyenu' yi chi'ch c'u'lal yi na jal tan paj yi quinin na chicambaju' yi cyeru' cyajbilu'. Qui't cho'cu' tan telse'n k'ej junt. ² Ma na tajwe'n yil cho'cu' il tan xtxumle'n yi yol Kataj. Cho'ku' bin chi tane'n jun tal ni' yi ana' cunin mitz'ij, yi nternin na el talma' te xtxu'tx. Elk bin cyalma'u' te yi jun balaj txa'ltz yi chin tz'aknak cu'n, yi i'tz yi yol Kataj. Na kol cho'cu' il tan xtxumle'n yi jun yola'tz, xchiquiwixku', nin xchiclawxku'. ³ Xchiclawxku' na tz'elepon chitxumu' tetz, yi chumbalaj nin talma' Kajcaw skibaj.

Yi xe' yi cmon creyent i'tz Cristo

⁴ Chiëkansquen quibu' te Kajcaw Jesucristo, na ni'cu'n i' tu jun c'ub yi at xac. At xac i', na txa'ljit tan Ryos tan xcone'n tan tk'ol kutz'ajbil. Xchiwutz yi e' mas wunak, qui'c mu'ë xac i', ⁵ poro skawutz ketz ni'cu'n i' tu jun c'ub yi wi'nin walor. Ncha'tz yi e' cyeru' ni'cu'n e'u' tu jun c'ub yi at xac yi na xcon tan banle'n jun templo. Cyak'e' bin quibu' tetz Ryos tan chixcone'n' tetz tan banle'n jun balaj cmon yi ca'l Ryos tane'n. Ncha'tz cyak'e' quibu' tetz Ryos tan chixcone'n' ta'n tetz jun k'u'j pale' yi chin xan nin e', jun k'u'j pale' yi na cyoy balaj oy tetz Ryos yi i'tz yi chik'ajsbilu'. Ej nin nternin na tzatzin Ryos te yi jun jilwutz oya'tz, tan tu' yi mbi cu'n banak Jesucristo. ⁶ Na je jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen:

"Bitwok tzaj.

Je'nak intxa'ol jun yaj yi wi'nin k'ej, jun yaj yi at xac.

Xconk wa'n, chi na xcon jun c'ub tetz xe'tzbil xe' jun ca'l.

Xconk wa'n tetz xe' incmon.

Nin cyakil yi e' yil k'uke' chic'u'l te i',
quil tz'el chitx'ix."^c

⁷ Wi'nin k'ej yi juna'tz yi c'ub tane'n. At xac i' tetz cyeru', yi e'u' yi k'uklij chic'u'l u' te'j. Poro apart xtxolbil scyetz yi e' yi qui k'uklij chic'u'l te'j, na je junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen:

"Yi c'ub yi qui'c xac xchiwutz yi e' bnol ca'l,
ya'stzun yi c'ub yi mas tcu'n k'ej njaj."^d

⁸ Ncha'tz at junt xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

"Chijepon tzotp wunak te xchusu'n yi juna'tz yi c'ub tane'n.

Nin tan paj yi chijepon tzotp nchiben tul il."^e

Yi na elepont yi xtxolbila'se'j i'tz, yi at wunak yi ja chije' tzotp, nin ja chiben tul il, tan paj yi quinin ncyocsaj yi yol Ryos. Poro txumijt tan Ryos tan chibene'n tul il tan paj yi quinin ncyocsaj yi yol i'.

Yi e' yi ate' tetz tajal Ryos

⁹ Poro yi e' cyeru', e'u' jun jilwutz wunak yi txa'lj che'tu' tan Ryos. E' cu'nul pale' yi na chixcon swutz yi wi'tz rey. Ej nin yi e' cyeru' e'u' jun jilwutz wunak yi txa'lj che'tu' tan

^b 1.24-25 Is 40.6-8. ^c 2.6 Is 28.16. ^d 2.7 Sal 118.22. ^e 2.8 Is 8.14-15.

Ryos tan chixcone'nu' tetz. Nin ate'u' tajal Ryos, nin txa'ij che'tu' tan xtxole'n yi e'chk balaj takle'n yi bnixnak tan Ryos, yi Ryos yi nxcy'e' tan cyelse'ne'l tzaju' tul tz'o'tz wutzel, nin tan tele'n pacx wutz cyajtza'klu'.¹⁰ Sajle'n quibe'u' tetz tajal Ryos, poro yi jalu' ate'u' tetz tajal. Sajle'n cya'l jun me'l k'ajab scye'ju', poro yi jalu' ja el k'ajab Ryos scye'ju'.

Tajwe'n tan kachajol kabalajil ḫchiwutz wunak

¹¹ I bin jalu', na cu' inwutz ḫchiwutzu' e'u' kajwutz, yi e'u' yi awer nak quitane'nu' tzone'l wi munt, yi e'u' yi nk'era'tz yi mero chinajbilu' yi munte'j. Na cu' inwutz ḫchiwutzu' tan chimakol quibu' te e'chk ajtza'kl cach'i yi na xcye' tan kapo'tze'n.¹² Chichaje'u' chibalajilu' ḫchiwutz yi e' yi nk'e'tz e' creyent. Qui'c na ban ko na chitzan tan chiyolche'nu' jalu', na ko na quil yi bintzinin e'u' balaj, scyak'e' chick'ajsbil tetz Ryos yil tz'oc i' tan pujle'n xtisya'!

¹³ Cho'ku' bin jak' chica'wl yi e' ajcaw tetz tnum. Cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yi wi'tz ajcaw. ¹⁴ Nin cho'ku' c'ulutxum jak' chica'wl yi e' gobernador yi bixba'n che' tan yi wi'tz ajcawa'tz. Cho'ku' c'ulutxum jak' chica'wl, na bixba'n che' tan tak'le'n chicaws yi e' mal nak nin tan tak'le'n chick'ej yi e' yi na chibana jun ba'n. ¹⁵ Chibne'u' bin tane'n, na ya'stzun yi xtxolbil yi nternin na tzatzin Ryos te'j, na yi tajbil i' i'tz yil chixcy'e'u' tan makle'n chitz'i yi e' txalc'nak tan yi e'chk takle'n balaj yi na chibana'.

¹⁶ Bintzi elnake'u' liwr jak' chica'wl cyakil wunak, poro qui na yub yi nink cyalu': "Kabne' yi ketz kajbil na ja wi't ke'l liwr jak' e'chk ca'wl," che'chku' sban. Qui'c rmeril, na ate'u' bin tk'ab Ryos. Ate'u' jak' ca'wl i!. ¹⁷ Ma na mas balaj yi nink cyak'u' chick'ej cyakil wunak. Chichaje'u' lok' ib scyetz e' mas kajwutz. Cyek'e'u' ḫchi' Ryos. Cyak'e'u' k'ej yi gobierum, yi wi'tz ajcaw.

Tajwe'n kamuc' q'uixc'uj chi banak Cristo

¹⁸ Ncha'tz e'u' mos, cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl chipatrónu'. Tajwe'n yil cyeku' chichi'. Qui'c na ban yi ko e' balaj nak nka qui'. ¹⁹ Kol chimuc'u' q'uixc'uj yi qui'c chipaju' te'j, tan tu' yi na el chitxumu' tetz yi ya'stzun yi tajbil Ryos, sjalok tzun chibana'l swutz i!. ²⁰ Poro qui'c nin ltak' scyeru' kol chimuc'u' q'uixc'uj ḫchik'ab chipatrónu' yi ko chipaj ninu'. Poro ko na oc chibuchle'nu', nin qui'c chipaju' te'j, sjalok chibana'l swutz Ryos kol tz'icy'pon cya'nu'. ²¹ Txa'ij cho't tan Ryos tan muc'le'n q'uixc'uj, na ya'stzun banak Cristo. Ja muc' q'uixc'uj tan kaclaxe'n. Ncha'tz o' ketz, tajwe'n lkamuc' q'uixc'uj chi banak Cristo. ²² Qui'c mu'x tal til tera'tz, nin cya'll cunin el tzit jun la'jil le stzi!. ²³ Nin yi cyoqe'n yi e' wunak tan jisle'n, quinin stzol i' yi chiyol. Yi cyoqe'n wunak tan biyle'n, quinin tal: "Ch'iwwox bajx. Wicy'se' inc'u'l tzite'j," ma na cho'n na tabnaj tib mas tk'ab Ryos, yi pujul xtisya' yi qui na xom wi' te jun. ²⁴ Ej nin ite'n nin Crista'tz yi icy'an nin cyakil yi kil yi quime'n i' swutz pasyon. Yi quime'n i!, ni'cu'n yi ya'tzk kaquime'n ketz swutz yi kil. Cha'stzun te qui'ct ltaj quen yi juchle'n il ske'l jalu'. Ja ke'l liwr tzak' ca'wl yi jun ajtza'kl cach'i yi cy'a'n ka'n. Ej nin ja kitz'ij jun tir tan kabnol tane'n e'chk takle'n balaj. Na tan tu' yi q'uixc'uj yi tij Jesús, ja ul yos skuch' ketz. ²⁵ Ni'cu'n e'u' sajle'n chi jun c'oloj cneru' yi tx'akxake!. Poro yi jalu' ja wi't chu'l' ticy'le'n tan chixome'nu' te yi kapstor, yi q'uiicy'lom ketz.

Jun chusu'n scyetz yi e' umnake'

3 ¹ I bin jalu', e'u' kaxna'nil, cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl quichmilu'. Na ko at e'u' yi nk'e'tz creyent quichmilu' qui cunin batz lcyocsaj tan tu' yi chic'ulutxumilu'.

Ko ya'tz Ichibantu', qui tajwe'n tan cyoquen'nu' tan xtxole'n yol Kataj scyetz,² na scyocesaje' yil quil yi chibalajil', tu chic'ulutxumilu'.³ Na qui na elepont yi at balajil jun xna'n tan tu' yi chin xeba'n nin yi xi'il wi' nka tan tu' yi chin weko'n nin tib. Nin qui na elepont yi at balajil jun xna'n tan tu' yi na xconsaj balaj uwaj.⁴ Poro na lajluchax yi chibalajil e' xna'n yi ko skoj cu'n te cyalma', nin yi ko chin c'ulutxum nin e'. Ej nin wi'nin na tzatzin Ryos te jun ajtza'kla'tz. Ej nin yi jun ajtza'kla'tz, quil sotz, chi na sotz e'chk balaj be'ch ketz.⁵ Ya'stzun banake' yi e' balaj xna'n tentz, yi e' yi cho'n ajlij chic'u'l te Ryos. E' oc e'ulutxum jak' ca'wl quichmil. Ya'stzun e' ban tan jale'n chibalajil.⁶ Na ya'stzun banak Sara. Ocnak i' jak' ca'wl Abraham. Talnak i' "Wajcaw" tetz. Cha'stzun te kol cho'cu' c'ulutxum, nin ko quil xit cyajtza'klu' tan paj alchok e'chk takle'n, e' tzunu' tal k'ajtzun Sara tane'n, na ni'cu'n cyajtza'klu' tuch!.

⁷Poro ncha'tz e'u' yaj, cyak'e'u' chick'ej yi quixkelu'. Elk chik'ajabu' scye'j. Poro nk'e'tz ntin tan paj yi e' tu' xna'n, ma na tan paj yi ncha'tz e', ñchicambok te yi itz'ajbil tan tu' banl talma' Ryos. Ej nin ko quil chixomu' te yi ca'wla'se'j, quil stza'wej Ryos yi chioracionu'.

Ba'n cyeri e' yi na chitij q'uixc'uj tan yi e'chk takle'n balaj yi na chiban.

⁸Junit bin sban cyajtza'klu' e'u' wajwutz. Ok'ok chic'u'l squibil quibu!. Chilok'e' quibu' chi ik quitz'un quitzicy quibu!. Elk chik'ajabu' squibil quibu!. Chichaje'u' chic'ulutxumilu' squibil quibu!.⁹ Yi ko na bajij jun e'chk takle'n cach'i' scye'ju', qui na yub yi ni'cu'n tz'el cu'nt cya'nun!. Kol cho'c wunak tan chijisile'nun!, quil chitzolnинu' chiyol. Ma na chijke'u' chibanl tetz Ryos, na ya'stzun chimunlu' yi txa'ij che'tu' te'j tan Ryos. Kol chixomu' te cyakil e'chk ajtza'kla'se'j, sjalok cyeru' chibanlu' tzantzaj.¹⁰ Na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“¿Na pe' itaj ben ñkon mu'xt itiemp?

¿Na pe' itaj cxtzatzinwok coboxt k'ej?

Makwok itzi' te cache'j.

Nin quil tzijal cu'n jun wi' itak' scyetz alchok wunakil.

¹¹ Jatxwok len itib te e'chk takle'n cache'j.

Nin banwok e'chk takle'n balaj.

Nin xomenwok te'j.

¹² Na at Kajcaw tan quich'eye'n yi e' balaj nak.

Nin na tbit i' yi na chijilon tetz.

Contr i' scye'j yi e' yi na chiban e'chk takle'n cache'j!

Nin junawes na chisotz ta'n.”¹³

¹³Ncha'tz kol tz'el cyalma'u' tan banle'n tane'n e'chk takle'n balaj yi na tzatzin Ryos te'j, cya'l jun sban jun e'chk takle'n cache'j scye'ju'.¹⁴ Poro ko ilenin tz'oc chibuchle'nun!, at chibanlu' te'j. Cha'stzun te quil chixobu' scyetz, nin quil chibisunu' cya'n,¹⁵ ma na tetz cu'n cyalma'u' chibne'u' tane'n yi ca'wl Cristo. Ncha'tz tajwe'n yi list cu'n tunin e'u' tan tak'le'n tajtza'kl jun kol sjak scyeru' yi mbi'tz yi at chich'iwu' te'j.¹⁶ Poro tajwe'n yil cyocsaj quibu' juy nin tajwe'n cyak'u' chick'ej. Puntil cu'n cyuleju' cyajtza'klu' bantz chinachone'nun! te yi qui'c chipaltilu!. Na ko ya'tz quitane'nun! tk'ab Cristo, chitx'ixwok yi e' yi na chitzan tan chijisile'nun!, nin tan chiyolche'nun!.

¹³3.12 Sal 34.12-16.

¹⁷Poro yi ko i'tz tajbil Kataj tan katijol q'uixc'uj tan e'chk takle'n balaj yi na kaban, ba'n atit. Poro ko na chitiju' q'uixc'uj tan e'chk takle'n cachi' yi na chibantu', chipaj ninu' tzuntz. ¹⁸Poro ko na chitiju' q'uixc'uj tan tu' yi e'u' c'ulutxum jak ca'wl Cristo, ba'n atit, na ya'stzun banak Cristo. Qui'c tetz til poro quim tan stzajse'n kil yi o' juchul il. Ntin quim i' junintzi' tir, poro ya'stzun tulejtz tan kicy'le'n nin te Ryos. Bintzi ja quim yi wankil, poro yi talma' quinin quim.

¹⁹Ej nin yi tpone'n talma' ḥchixol' alma', nin xtxol jun xtxolbil scyetz yi e'a'tz yi ate' xetze', ²⁰tuml yi e' yi e' pajnak yi ca'wl Ryos yi na tzan tzaj Noé tan banle'n yi arca. Nim cuntunin c'u'l Ryos ban squibaj yi ate' tzaj wuxtx'otx', poro quinin chitx'ixpuj yi cyajtza'kl. Ma na ntin wajxok ntzi' xone'n e' clax. ²¹Na ja chiclax tan yi a!. Ej nin yi jun xtxolbila'tz, i'tz jun elsaawutzil yi bautism yi na bajil ske'j jalul' tan kaclaxe'n. Poro qui na kaclax tan tu' yi na xcy'e' yi a' tan telse'n tz'il te kawankil, ma na ntin na kaclax yi ko tetz cu'n kalma' na kocsaj yi ja itz'ij Cristo junt tir ḥchixol' alma', ²²nin ajnak i' tcya'j, nin cho'n c'olchij i' jalul' le sbal Kataj Ryos tan cawu'n. Cyakil yi e' ángel scyuch' e' mas ajcaw yi ate' tcya'j, cho'n cunin ate' jak! ca'wl i!.

Kuch'eye' kib skibil kib, quib yi kamunl yi ak'ij sketz tan Ryos

4 ¹I bin jalu', ja kil yi icy'nakpon q'uixc'uj tan Jesucristo. Ncha'tz bin e'u', chibne'u' list quibu' tan tijle'n q'uixc'uj. Na ko na muc' jun yaj q'uixc'uj, na elepont yi jun cu'n ja cyaj cyen tilol e'chk takle'n cachi!. ²Yi jun jilwutz wunaka'tz qui na cyak' ama'l tetz yi tajbil yi chiwankil, ma na ntin na chixom te yi tajbil Ryos. ³Stzicu'n cyakil e'chk takle'n cachi' yi banake'u' tenxchan, yi e'chk takle'n cachi' yi na chipek' yi e' mas wunak te'j. Na sajle'n ja chibantu' wi'nin e'chk takle'n cachi!. Ja chixomu' te tajbil chiwankilu', na oc a' ḥchiwi'u'. Nin chin xo'j nin e'u' tan wa'a'n. Tunin na chihekne' tuninu' tan paj xc'alala'i'n. Nin ja cyak'u' k'ej yi e'chk takle'n yi banij quitane'n. Wech na qui'c cu te'j. ⁴Poro yi jalu', na che'l yab yi e' wunak scye'ju'. Qui na pujx cya'n yi mbi tzuntz yi qui't na chixomu' te yi cyetz cyajtza'kl. Cha'stzun te na chitzan tan chijisale'n. ⁵Poro tx'aklij xtisyal'i'n scye'j, na tz'ocopon Ryos tan ma'l'e'n cyajtza'kl cyakil yi e' yi itz'e' scyuch' cyakil yi e' yi quimnake!. ⁶Na, txolij yi balaj stziblal scyetz yi e' wunak tentz yi ntaxk chiquim. Txolij scyetz, bantz chicambal yi itz'ajbil yi at tu Ryos. At e' cyocsaj nin at e' qui', poro tircu'n e' baj quim len chi na chiquim cyakil wunak.

⁷Poro, e'u' wajwutz, txant tan tule'n yi tiemp yil sotz cyakil. Cha'stzun te tajwe'n yi pe nin sk'il sban yi cyajtza'klu!. Chiquiwsaj quibu' chijunalenu' tan nachle'n Kataj. Quil cyak'u' ama'l tan xite'n cyajtza'klu!. ⁸Poro yi mas tajwe'n i'tz yil jal jun chin lok' ib ḥchixol'lu', na na xcy'e' yi lok' ib tan xite'n e'chk il yi na jal skaxol'. ⁹Cyak'e'u' chiposaru' squibil quibu', nin quil chicabeju' chic'u'l'u' tan tak'le'n. ¹⁰Quich'eye' len bin quibu' squibil quibu', quib yi chimunlu' yi ak'ij len scyeru' tan Ryos. Tajwe'n cho'cu' tetz balaj martoma' tan banle'n tane'n yi chimunlu'a'tz yi ak'ijt len scyeru' tan Ryos. ¹¹Ko e'u' aj txolinl, chixconse'u' yi yol yi cho'n na saj tu Ryos. Ko e'u' bnol pawor, chibne'u' chimunlu' quib yi ajtza'kl yi ak'ij len scyeru' tan Ryos. Lok chibantu' cyakil e'chk takle'na'tz tan porer Jesucristo, tan jale'n mas k'ej Kataj. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz, na i' yi wi'tz ajcaw tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Quil katx'ixwij kol tz'a'lchij yab sketz

¹²E'u' jun c'oloj wajwutz, e' eli'ch len yabu' te yi e'chk q'uixc'uj yi chin xo'wbil nin yi na tzan tan chipile'nu', na tetz nin tera'stz. ¹³Ba'n tcu'n lchitzatzinu' tk'ab, na ya'stzun banak Cristo. Ko quil che'l yabu' te yi q'uixc'uja'tz, nternin xchitzatzinku' yil lajluchax yi k'ej Cristo yil tz'ul tzaj i' junt tir. ¹⁴Ba'n cyeru' ko na chitzan wunak tan chijisle'nu' tan tu' yi xomche'u' te Cristo, na i'tz jun techl yi xomij yi Espíritu Ryos scye'ju', yi kaRyosila'tz yi at wi'nin k'ej. ¹⁵Poro ko na chitzanu' tan tijle'n q'uixc'uj tan paj yi e'u' malnak nka tan paj yi e'u' biyolnak, nka tan paj yi e'u' alk'om, qui na yub. Ncha'tz qui na yub ko na chitzanu' tan tijle'n q'uixc'uj tan tu' yi na chipit quibu' txo'l e'chk oyintzi' tu e'chk sunti'n yi qui'c cycycle'nu' te'j. ¹⁶Poro qui'c tx'ixwil te'j ko na chitzanu' tan tijle'n q'uixc'uj tan tu' yi e'u' tetz Cristo. Quil che'l yabu' te'j, ma na cyak'e'u' chik'ajsibil' tetz Ryos tan tu' yi ya'tz na bajij scye'ju'.

¹⁷Ja wi't xe'tij Ryos tan kapile'n bantz lajluchaxe'n ko o' c'ulutxum jak' ca'wl i' nka qui'. Ko ya'tz sbajok ske'j ketz, pyor sbne' i' scye'j yi e' yi qui na cyocsaj yi balaj stziblal tetz kaRyosil. ¹⁸Na ko kale'n nin il skaclaxok ketz yi o' balaj, pyor nin xchibne' yi e' yi qui na cyek xchi' Ryos, yi e' juchul il. ¹⁹Cha'stzun te ko ya'tz tajbil Ryos tan kamuc'ul e'chk q'uixc'uj jalu', tajwe'n yi quil tz'icy' kapaj tan muc'le'n nin tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n balaj. Tajwe'n bin yil kabnaj yi kalma' tk'ab Ryos, na i' bnol ketz, nin ilenin na el k'ab i' te yol.

Coboxt ajtza'kl scyetz yi e' bajxom

5 ¹I bin jalu' swale' cobox cyajtza'klu' yi e'u' wi' banl wi' yi ate'u' lakak cmon creyent. Na ncha'tz in, in wi' banl wi', nin wilnak yi q'uixc'uj yi icy'nakpon tan Cristo. Ej nin ncha'tz in, sjalok ink'ej scyuch'u' yil lajluchax yi k'ej Jesucristo skawutz.

²Cho'ku' il tan quilwe'n yi cmon creyent, yi e' tawun Ryos tane'n. Cho'ku' il te'j chi na chib'an yi e' pstor tan chiq'uiicy'le'n e' tal cyawun. Yil cho'cu' tan banle'n tane'n yi xtxolbila'se'j, na taj yi tetz cu'n cyalma'u', na ya'stzun tajbil Ryos. Qui na yub yi ko puers tu' na cho'cu' sju' tak'un Kataj. Nin qui na yub yi ko pwok tu' na chiwutz cyenu' te'j. ³Ncha'tz qui na yub kol cyocsaj quibu' nim tan chicawe'n yi cmon creyent, ma na ba'n tcu'n yi nink chichaju' chibalajil' xchicowitz tan chixome'n cyetz te'j. ⁴Nin kol chixomu' te yi jun xtxolbila'tz, xchicamboku' te jun balaj coron yil tz'ul tzaj yi wi'tz kapstor yi at skibaj. Ej nin yi jun corona'tz yi tz'ak'lok sketz, quil sotz yi yubil tetz ben k'ej ben sak.

⁵Ma jalu', axwok jun c'oloj xicy, tajwe'n yil cxo'cwok c'ulutxum jak' chica'wl yi e' wi' banl wi'. Nin cyakil cu'n e'u' tajwe'n tan chichajolu' yi chic'ulutxumilu' squibil quibu', na at jun xtxolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Contr Ryos scye'j yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl.

Poro na ch'eyan scye'j yi e' yi na cyocsaj quib juy.

Nin stk'e' i' chibani.”⁸

⁶Cha'stzun te tajwe'n cyocsaj quibu' juy jak' ca'wl Kataj Ryos, yi jun yi chin cham nin. Ko ya'tz cyuleju', sjalok chik'eju' yil tz'ul tzaj yi balaj tiemp yi at tulbil.

⁸5.5 Pr 3.34.

⁷Cyabnaj cyen binu' cyakil yi sotzaj c'u'lal yi at tetz cyalma'u' swutz Kataj Ryos, na na el k'ajab i' ske'j.

⁸Poro chiq'uicy'lej quibu', nin toque'n cu'n sban cyajtza'klu'. Na yi Bayba'n, yi contr ske'j, na xon wi munt chi na ban jun balum yi na quim tan we'j, nin nternin na tzan tan joyle'n puntil tan katz'amle'n. ⁹Poro quiwit te yi na cyocsaju' nin chibne' quibu' tu yi Bayba'n, na elnak chitxumu' tetz yi na chitzan yi e' mas kajwutz yi ate' bene'n tzi'n wi munt tan tijle'n ite'nin q'uixc'uja'tz. ¹⁰Chimuq'u'e' binu' q'uixc'uj, na qui't ampon tiemp tan toque'n Ryos tan chinuc'le'nu' tan cyoqe'nu' tetz tz'aknak cu'n. Chin quiw nin ḫchibne'u' ta'n. Ban nin pe nink chicotxcaxu' mu'ḥ tal. Na i' yi jun yi na ak'on tzaj kabani. Nin i' yi Ryos yi nkachakon tzaj tan katzatzine'n tuch', nin tu Kajcaw Jesucristo. Ej nin sjalok jun ketz kak'ej tuch' yi quil sotz tetz ben k'ej ben sak. ¹¹Ntin yi ketz kaRyosila'tz chin cham nin i!. Kak'e' bin k'ej i' tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Stzajsbil wi' yol

¹²I bin jalu', ja xcon Silvano wa'n tan stz'ibe'n nin yi incarte'j. Na i' jun balaj creyent yi ba'n k'uke' chic'u'lu' te'j.

Ej nin yi xac yi carte'j i'tz tan c'ase'n cyajtza'klu', nin tan talche'n scyeru' yi kol chixomu' te yi xtxolbil yi at tul, sjalok yi mero banl Kataj cyanu!. Quiwit bin.

¹³Ma jalu', yi e' mas creyent yi ate' tzone'j Babilonia, tu incy'ajl Marcos, na chitzan tan talche'n nin jun yos scyeru!. Na ncha'tz e', txa'ij che't tan Ryos chi quitane'n scyeru!. ¹⁴Chik'ajlaj quibu' squibil quibu' tan ḫchajle'n yi na chipek'u' squibil quibu'.

Tak' tzaj bin Kataj yi tzatzin paz squibu', yi e'u' yi e'u' tetz Cristo. Amén.

YI CA'P CART YI BNIXNAK TAN LU'

Yi toque'n Lu' tan stz'ibe'n jun cart scyetz yi e' yi k'uklij chic'u'l te Ryos

1 ¹I ina'tz in Simón Lu'. In esclaw, nin in apostl tetz Jesucristo. Yi carte'lj yi na chintzan tan stz'ibe'n i'tz tetz cyeru' yi e'u' yi nternin k'uklij chic'u'l'u' te Ryos chi kutane'n ketz. Ej nin ya'stzun kutane'n scyuch'u' tan tu' yi balajil Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi colol ketz. ²Nin tan tu' yi ja wi't el chitxumu' tetz yi balajil Ryos tu Kajcaw Jesús, tz'ak'llok wi'nin banl tu tzatzin paz scyeru'.

Tajwe'n yil kajoy puntile tan kanuc'ul kib

³I bin jalu' e'u' wajwutz, tan tu' porer Ryos ja wi't ak'lij cyakil yi puntile sketz, tu cyakil yi tajwe'n yi ñe'n kaban tan ketal yi jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. Ej nin ja wi't ak'lij cyakil puntile sketz yi ñe'n kaban tan kac'u'llal i'. Nin ja jal e'chk puntile'tz ka'n, tan tu' yi mme'l katxum tetz yi jun yi o' moxon tzaj tan katzatzine'n tuch', te yi tetz k'ej tu yi tetz balajil. ⁴Ej nin ncha'tz tan tu' yi tetz porer ja suk e'chk balaj tak'le'n sketz. Nin ko tetz cu'n kalma' k'uke' kac'u'l te yi e'chk takle'ha'tz yi alij cyen ta'n, kelepon tzuntz liwr tk'ab e'chk takle'n cach'i' yi ja ben lo'on tzone'j wi munt, nin sjalok kajtza'kl chi tane'n Ryos.

⁵Cha'stzun te, cho'ku' il tan cyoquen'u' tetz balaj, nk'e'tz ntin yil k'uke' chic'u'l'u'. Ej nin nk'e'tz ntin yil cho'cu' tetz balaj ma na ncha'tz tajwe'n tz'el chitxumu' te yi tajbil Ryos.

⁶Ej nin nk'e'tz ntin yil tz'el chitxumu' te yi tajbil Ryos, ma na ncha'tz na taj yi chijunalenu' chimak quibu' te tajbil chiwankilu'. Ej nin nk'e'tz ntin chimak quibu' te e'chk takle'na'tz ma na ncha'tz na taj yi nim cuntunin chic'u'l'u' te e'chk takle'n cach'i' yi na bajij scye'ju'. ⁷Ej nin nk'e'tz ntina'tz, ma na tajwe'n tan cyekalu' ñchi' Ryos, nin yil chipek'u' scye'j cyakil kajwutz. Ej nin nk'e'tz ntin tajwe'n tan chipek'e'n'u' scye'j cyakil kajwutz, ma na ncha'tz na taj yil chilok'u' Jesucristo.

⁸Ej nin kol chixomu' te cyakil e'chk ajtza'kla'tz, nin ko na chitzanu' tan joyle'n puntile tan chixome'n'u' mas tel', quil cho'cu' chi tane'n jun wi' lo'baj yi qui na wutzin, ma na ñchiwutzinku' tk'ab Kajcaw Jesucristo. ⁹Poro cyakil yi e' yi qui na chixom te e'chk ajtza'kla'tz ni'cu'n e' tu jun moyi'ñ, nka tu jun yaj yi pentu' na xmayin. Qui'l na chinachon te yi cuyijt chipaj te cyakil e'chk takle'n cach'i' yi banake' cyen. ¹⁰Cha'stzun te e'u' kajwutz chijoye'u' puntile tan chiquiwixe'n'u' tk'ab Kataj, bantz nk'e'tz tan cha'tz tu' yi txa'ij che'tu' ta'n. Na kol chibana' yi e'chk xtxolbila'tz yi ja wi't wal scyeru', qui tzun chipakxiju'-tz. ¹¹Nin tzatzin cu'n tz'ak'llok ama'l scyeru' tan cyoquen'u' le ama'l kale lcawune't Kajcaw Jesucristo yi colol ketz, tetz ben k'ej ben sak.

¹² Ja wi't chiquiwixu' nin ja wi't el chitxumu' te yi bintzi, poro ilenin tzinna'wse' yi e'chk xtxolbila'se'. ¹³ Na tzinwutz wetz, ba'n na imban yi na chintzan tan tak'le'n cyajtza'klu' jalen pe'k yi itz'ine't. ¹⁴ Na ja wi't lajluchax tzinwutz tan Kajcaw Jesucristo, yi txant tan inquime'n, txant tan cyaje'n cyen wilol inwankil. ¹⁵ Poro tzinjoye' puntil tan qui tele'n yi e'chk xtxolbila'se'j te chic'u'lu'. Mpe nskenk chinquim, na waj yi ilenin tz'ul tx'akx ḥchic'u'lu'.

Yi e' yi ḥchiwutz cu'n yi tak'le'n k'ej Cristo

¹⁶ Cyakil yi chusun'i yi e' inchusnaku' te'j, yi ḥe'n tane'n yi porer Jesucristo tu yi tulbil i', nk'e'tz jun xtxolbil yi txumij cuntu' cyak'un wunak, ma na ja kil cunin tan kawutz yi at wi'nin k'ej i'. ¹⁷ Ryos ak'on tzaj yi tetz k'ej tu yi tetz porer, na ja kubit yi jilone'n tzaj Ryos tc'u'l jun chin pak'puchal, nin je yol i'e': "Yi june'j ya'stzun inCy'ajl. Wi'nin ok'le'n wutz wa'n, nin wi'nin na chintzatzin te'j," chij i' bantz. ¹⁸ Cho'n ato' tu Jesucristo wi jun wi'wtz, nin ya'stzun kubitwit yi jun yola'tz yi cho'n saje'n tcy'a'.^a

¹⁹ Ncha'tz at junt kaquiwel yi mas tz'aknak cu'n swutz yi weri inyola'se'. I'tz yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Chumbalaj nin yi nink cho'cu' il tan si'le'n nin tan xtxumle'n. Na ni'cu'n te'tz^b tu jun k'ak' yi na tsekun tul tz'o'tz. Cho'ku' bin il tan si'le'n nin tan xtxumle'n yi yola'tz yi tz'iba'nt cyen jalen yil saj xe cya'j,^c nin yil tsekun yi xkisum te cyalma'u!. ²⁰ Poro bajx na waj yil tz'el chitxumu' tetz: Qui na yub kol chixom e' aj txolinl te cyetz cyajtza'kl cuntu' yi na cho'c tan xtx'olche'n xo'l yi e'chk xtxolbil yi cyajnak chitz'ibal yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. ²¹ Na yi e' elsanl stzi' Ryosa'tz, qui'c jun tir yi cyetz cuntu'k yi yol yi nxcon cya'n. Ma na i yi Espíritu Sant ak'on tkanol yi chiyol.

Ḥchijalok aj chusunl yi e' la'j

2 ¹ Poro ilenin jalnake' jujun elsanl stzi' Ryos tentz yi e' la'j. Nin ni'cu'n sbajok ḥchixo'l cyeru'. Na ḥchijalok aj chusunl yi e' la'j. Chebele'n cuntu' lxcon chichusu'n cya'n tan chipo'tze'nu'. Ej nin chebele'n cuntu' tz'el k'ej chipatrón cya'n, yi lok'ol cyetz. Poro ite'n nin yi cyetz cyajtza'kl xconk tan chipo'tze'n. Nin qui tz'icy' scyetz yil tz'ul tzaj chicaws. ² Ej nin wi'nin creyent ḥchixomok tan banle'n yi e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi na chibán cyetz. Ej nin tan chipaj yi e' la'ja'tz sjalok yolbil tetz yi be' yi xomcho' te'j, yi mero bintzi nin tetz. ³ Ej nin tan yi na el cyalma' te pwok, xconk e'chk balaj yol cya'n tan chixile'nu'. Poro tx'aklij chicaws cyera'tz ḥchiwutz, na ten᠁chan bixewe'n tan Ryos tan tk'ol chicaws.

⁴ Quil scuy Ryos chipaj, na quinin cuynak chipaj e' ángel yi chijuchnak quil swutz i' tentz, ma na e' ben jo'li'n xetze', tul tz'o'tz. Nin jopij che' tan ḥch'iwe'n chicaws. ⁵ Ncha'tz yi e' antiw wunak yi chin cachi' nin e', quinin cuy Ryos chipaj. Cha'stzun te saje'n kojol i' abal squibaj. Ntin Noé clax ta'n, yi jun yi xtxolnak scyetz yi tajwe'n tan cyaje'n cyen quiol e'chk takle'n cachi' nin tan cyoque'n tetz balaj. Poro nk'e'tz ntin Noé clax ta'n ma na ncha'tz e' clax yi juk najal i!.^d ⁶ Ej nin ncha'tz yi e' aj Sodoma tu e' aj Gomorra, tak' Ryos chicaws cyera'tz. Na tircu'n

^a1.18 Mt 17.1-5; Mr 9.2-7; Lc 9.28-35. ^b1.19 Yi yol "te'tz" na jop yi antiw testament. ^c1.19 Si'leju' Lc 1.78; 2 Pe 3.10-11; Ap 2.28. ^d2.5 Gn 6.1-7.24; 8.18.

chitz'e'e'n tan k'ak!. Jalt nin stza'jil yi cob tnuma'tz cyaj cyen.^e Ya'stzun banak Ryos tentz tetz jun techl yi ya'stzun sbajok scye'l cyakil yi e' mal nak, yi e' yi e' jalnak sajle'nix tunintz tu yi e' yi ñchijalok sbne' opon tunintz. ⁷Ntin clax jun balaj yaj yi na bi'aj Lot. Na yi jun yaja'tz ntin cu'n i' bisun tan yi e'chk takle'n cachi' yi na chitzan yi e' mas wunaka'tz tan banle'n.^f ⁸Na cyakil nin k'ej jal jun chin bis tetz talma' yi tbtial nin yi tilol yi e'chk takle'n cachi' yi na chitzan yi e' mal naka'tz tan banle'n. ⁹Tan yi xtxolbila'se'l na lajluchax skawutz yi na xcy'e' Ryos tan chicolche'n yi e' yi na cyek ñchi' i'. Ej nin ncha'tz na ñchaj sketz yi tx'aklij chicaws yi e' mal nak. Na tz'ul jun k'ej yil tz'oc Ryos tan tak'le'n chicaws cyakil yi e' yi na chijuch quil.

¹⁰Pyor nin sbne' Ryos tan tak'le'n chicaws yi e' yi na chibán yi cyetz cyajbil yi chin juntlen nin. Na chin pajol ca'wl nin e'. Qui na cyek ñchi' jun. Qui tocle'n jun takle'n te chiwi!. Ej nin qui na chixob tan chijisle'n yi e' ajcaw yi ate' tcyaj.

¹¹Wech yi e' ángel yi ate' nintz tcyaj, at mas chik'ej ñchiwutz cyetz, poro qui na cho'c cye'tz tan telse'n k'ej jun, nka tan chijisle'n yi e' ajcawa'tz yi ate' tcyaj.

¹²Poro yi e' wunaka'tze'l ni'cu'n e' tu txuc, qui'c cyajtza'kl. Ntin ja chitz'ij tan chiquime'n chi na chibán smaron txuc ñchik'ab aj txuquinl. Qui'c cyajtza'kl, na na cho'c tan telse'n k'ej e'chk chusu'n yi qui na pujsx cya'n. Poro yi e'a'tz ñchiquimok chi na chiquim e' smaron txuc. ¹³Ñchitije' q'uixc'uj tan yi e'chk takle'n cachi' yi na chibán, na tan chipaj at kajwutz yi na chitij q'uixc'uj. Yi e'a'tz qui na chitx'ixwij tan banle'n e'chk takle'n cachi'. Chintx'ixwil nin chiwutz yi na chopon ñchixo'l! lakak chik'eju' na tunin na chitx'ujt tunin tan banle'n e'chk takle'n cachi'.

¹⁴Nk'e'tz ntin chiwutz tan xmaye'n jun xna'n, ma na ilenin na el nin cyalma' te'l. Qui na icy' chipaj tan juchle'n quil. Nin na chixcy'e' tan chipo'tze'n yi e' cotxcoj. Chin list nin e' tan chicambal yi cyetz cyajbil. Chin juntlen nin e'.

¹⁵E' tx'akxnake't tan paj yi ja cyaj cyen quiol yi balaj be!. Nin na chixom te yi tajtza'kl k'ajtzun Balaam, yi cy'ajl Beor, na nin oc i' tan xtx'acle'n pwok te e'chk ajtza'kl cachi' yi el talma' te'l. ¹⁶Yi Balaama'tz i i'a'tz yi xcy'e' jun ti buru' tan makle'n wutz. Wech qui na a'w yol cyak'un yi e' buru', poro jilon yi juna'tz chi na jilon wunak, nin xcy'e' i' tan xite'n jun rat yi yab ajtza'kl yi at le wi' Balaam.^g

¹⁷Yi e' aj chusunla'tz ni'cu'n e' tu jun c'wa' yi ja skej yi qui'ct a' tul. Ej nin cha'tz ni'cu'n cyajtza'kl chi tane'n sbak', yi na'c cuntunin na aj nint tan cyek'ek!. Poro at jun ama'l yi bixba'nt tetz cyetz, yi chin tz'o'tz nin, ya'stzun chichyaje't tetz ben k'ej ben sak. ¹⁸Ej nin yi na chitxolin, na chijoy e'chk weltil yol yi chumbalaj nin poro qui'c xtxolbil, qui'c eka'n ta'n. Tan yi chiyol yi chin elsbil alma' nin, na chixcy'e' tan chipo'tze'n yi e' yi cotxcoj, yi e' yi pentu' k'uklij chic'u'l. ¹⁹Na na cyal scyetz: "Kol xom chiwi'u' ske'l cheleponu' tk'ab ilc'ol," che'lch. Poro e' te'n pres tk'ab yi e'chk takle'n cachi' yi na chibán. Na cyakil wunak e' pres tk'ab yi e'chk ajtza'kl yi cyak'o'nt quib tan banle'n. ²⁰Poro ko at e' yi ja che'l tzaj tk'ab yi ilc'ol tan tu' yi mme'l chitxum tetz yi Kajcaw Jesucristo yi i' yi colol cyetz, nin kol chipakxij junt tir tan banle'n yi e'chk takle'n cachi', pyor tcu'n ñchibne' swutz yi sajle'n yi ntaxk cyocsaj. ²¹Lastum e' yi elnak chitxum tetz yi balaj be' tu yi ca'wl Kataj yi chin xan nin. Mas ba'n tcu'n yi qui'k elnak chitxum tetz. ²²Na tan

^e 2.6 Gn 19.24. ^f 2.7 Gn 19.1-16, 29. ^g 2.16 Nm 22.4-35.

yi jun ajtza'kla'tz yi na chiban na el cu'n te'j yi jun yol yi na a'lchij: "Yi e' tx'i', na chixa'pij, nin na cha'jt junt tir tan bajse'n. Ncha'tz yi e' boch, watok nin chijetzaj xe a' nin na chitol cu'n quib junt tir tul xk'ol."^h

Yi tulbil Kajcaw

3 ¹I bin jalu', e'u' jun c'oloj wajwutz, yi carte'j i'tz yi ca'p cart yi mbrix wa'n tan tpone'n xchiwutzu!. Nin ja injoy puntil tul chicabil cart tan c'ase'n cyajtza'klu'. ²Ulk bin tx'akx chic'u'lu' yi e'chk chusu'n yi cyajnak chitz'ibal yi e' elsan stzi! Ryos tentz, tu e'chk ca'wl Kajcaw yi colol ketz yi ocnako' yi o' apostl tan chichusle'nu' te'j.

³Poro bajx na waj yil tz'el chitxumu' te yi xtxolbile'j yi swale' nin scyeru!: Yil kocopon xe' quen yi wi'tzbi k'ejlal, xchijalok e' yi xchixomok te cyetz cyajtza'kl yi na icy' xchic'u'l. ⁴Ej nin yi e'a'tz scyale!: "¿Tona' tz'el k'ab Cristo te yi yol yi talnak yi at tulbil i'? Qui't tz'u'l, na iñin tane'n yi tiemp jalu' chi tane'n yi cwe'nle'n cunin wuxtx'otx!, nin chi tane'n yi tiemp yi ate' tzaj yi e' kamam kate', na qui'c na tx'ixpij tetz," che'ch sbne!. ⁵Poro nk'e'tz bintzi, na qui na cyaj cho'c tan xtxumle'n yi xé'n tane'n yi munt tu yi tcyaj le x'e'tzbi tzaj. Ej nin qui na cho'c tan xtxumle'n yi tan tu' ca'wl Ryos yi je'ule't titz'p yi tx'otx' tul a!. ⁶Ej nin qui na cyaj cho'c tan xtxumle'n yi tan a' e' sotze't yi e' antiw wunak tan Ryos. ⁷Nin qui na cyaj cho'c tan xtxumle'n yi tcyaj tu yi wuxtx'otx' yi at jalu' colij cuntu' tan Ryos tan toque'n k'a'kl. Colij cuntuinin jalen yil tz'u'l tzaj yi k'ejlal yil tz'oc Ryos tan pujle'n xtisya', nin tan tak'le'n chicaws yi e' yi qui na cyek xchi' i!.

⁸Ncha'tz e'u' wajwutz, elch te chic'u'lu' yi swutz Ryos jun k'ej ni'cu'n tu jun mil yob, nin jun mil yob ni'cu'n tu jun k'ej. ⁹Nk'e'tz yi qui'k tz'el k'ab Kajcaw te yi yol yi at tulbil i', chi na cyal cobox, ma na yi puntil i'tz, yi nim cuntuinin c'u'l i' skibaj. Qui na taj yi nink sotz jun. Ma na yi tajbil i' i'tz yi nink chitx'ixpuj cyakil wunak yi cyajtza'kl. ¹⁰Poro jun cu'n tz'u'l Kajcaw. Nin quinin tz'icy' sketz yil tz'u'l tzaj i!. Cho'n cunin sbne' tulbil i' chi na ban jun alk'om tan alak' lak'bal. Ej nin yil tz'u'l yi jun k'ejlala'tz xitok yi e'chk takle'n yi at tcyaj. Chin jincane'n nin sbne' yil xit. Nin tz'ocopon k'a'kl yi wuxtx'otx!. Nin tan paj yi stz'a'al yi k'ak' tz'elepon a' cyakil yi at wuxtx'otx!. Na stz'e'ok cyakil yi at wi tx'otx' bene'n tzi'n wi munt.

¹¹I bin jalu', ko ya'tz sbajok, ko at xitbil yi tcyaj tu yi wuxtx'otx!, qmbi tzun tajwe'n yil kaban ketz? Tajwe'n yil ko'c tan banle'n yi e'chk takle'n balaj swutz Ryos, nin yil kek xchi' i!. ¹²Elk bin cyalma'u' te yi k'ejlal yil tz'u'l tzaj Kataj Ryos, nin chijoye'u' puntil tan tulse'n chan. Na yil tz'u'l tzaj yi jun k'ejlala'tz stz'e'ok yi tcyaj tan k'ak', nin tan paj yi k'ak' tz'elepon a' cyakil e'chk takle'n yi at.

¹³Poro yi o' ketz at kach'iw te jun ac'aj tcyaj, nin jun ac'aj wuxtx'otx' yi suki'nt sketz tan Kataj. Yil kopon tul yi jun ama'la'tz qui't bajij e'chk takle'n yi qui na yub. Chumbalaj nin sbne' cyakil. ¹⁴Cha'stzun te e'u' jun c'oloj wajwutz, jalen pe'k yi na chitzanu' tan xch'iwe'n yi jun tiempa'tz, chijoye'u' puntil tan chibansal quibu' tu Ryos, nin tan cyoque'nu' tetz balaj bantz qui'c mu'x tal chipaltilu' yil tz'u'l tzaj i!. ¹⁵Ok bin tetz cyajalu' yi i'tz tajbil Ryos tan chilaxe'n wunak. Cha'stzun te nim cuntuinin c'u'l i' skibaj. Ej nin ite'n nin xtxolbila'tz benak stz'ibal kajwutz Pawl scyeru!. Nin yi e'chk ajtza'kl yi at tulak e'chk carta'tz ya'stzun yi

^h 2.22 Pr 26.11.

tak' Ryos tetz. ¹⁶Nin na jilon i' te yi e'chk xtxolbila'se'j tul cyakil yi e'chk cart yi bnixnak ta'n. Poro at e'chk xtxolbil yi at q'uixbel tan tele'n katxum tetz. Ej nin at e' yi qui na pujx cya'n, scyuch' yi e' cotxcoj, nin na cho'c tan xtx'ixpe'n yi mbi eka'n tan yi e'chk chusu'na'tz. Ej nin nk'e'tz ntin yi ñchusu'n kajwutz Pawl, ma na ncha'tz na chiban te yi mas xtxolbil yi tz'iba'nt cyen. Na na cho'c tan xtx'ixpe'n yi mbi na elepont. Poro tan tu' yi jun ajtza'kla'tz, e' te'n na chijoyon chicaws.

¹⁷Ma jalu', e'u' jun c'oloj wajwutz, elnak chitxumu' tetz cyakil e'chk xtxolbila'se'j. Cha'stzun te or quilu'. Xomi'ch cyajitza'klu' scye'j yi e' aj subunla'tz bantz qui chipakxe'nu'. ¹⁸Ma na chijoye'u' puntil tan tele'n chitxumu' mas te yi mbi eka'n tan Kajcaw Jesucristo, yi colol ketz. Nin chijoye'u' puntil tan tele'n chitxumu' mas te yi banl talma' i'.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz i' jalu', nin sbne' opon tunintz.

YI BAJX CART YI BNIXNAK TAN WA'N

Yi xtxolbil tetz yi ñe'n jal kutz'ajbil

1 ¹I bin jalu', e'u' wajwutz, at jun xtxolbil yi bita'nt ka'n nin ya'stzun na katzan tan stz'ibe'n nin scyeru!. Yi jun xtxolbila'tz, i'tz te yi jun yi at nintz yi ntaxk bnix jun takle'n. Ej nin ja kil tan kawutz, yi mbi cu'n ban i!. Nin ncha'tz ja kamac yi wankil. Nin yi juna'tz ya'stzun na ak'on itz'ajbil. ²Na yi jun ak'ol itz'ajbila'tz, ja ñchaj tib skawutz. Nin o' stiw te'j, na ja kil tan kawutz. Cha'stzun te na katzan tan xtx'olche'n nin xo'l scyeru' te yi jun ak'ol itz'ajbila'tz yi na tak' jun itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Yi juna'tz, at nintz te Kataj Ryos. Ej nin i i'a'tz yi jun yi ñchaj tib skawutz. ³Na katzan nin tan xtxole'n scyeru' yi kilnak, nin yi kubitnak tetz i!, na skawutz cu'n mbajij yi e'chk takle'na'tz. Ncha'tz yi ketz kajbil i'tz tan jale'n jun tzatzin paz skaxo'l scyuch'u! chi tane'n yi tzatzin paz yi at skaxo'l ketz tu Ryos, nin tu Jesucristo yi tetz Cy'ajl. ⁴Ncha'tz na katzan tan stz'ibe'n yi xtxolbile'j scyeru', na yi kajbil i'tz tan chitzatzine'nu'!

Yi skojal Kataj Ryos

⁵ Je bin xtxolbile'j yi talnak Jesucristo sketz: Yi Ryos, chin skoj nin te talma!, na qui'c mu'x tal til. ⁶Cha'stzun te ko na kal yi xomcho' te'j, poro ko qui na kaban yi e'chk takle'n balaj, o' tzun la'jtz. ⁷Poro kol kaxom te yi balajil Ryos, sjalok tzun lok' ib skaxo'l, nin yi ñch'el Jesucristo, yi tetz Cy'ajl, na xcy'e' tan xtx'ajle'n cunin cyakil yi kil yi cy'a'n ka'n.

⁸Poro ko na kal yi qui'c ketz kil, o' te'n na kasub kib, nin qui na kaxom te yi bintzi. ⁹Poro kol katxol yi kil, ba'n k'uke' kac'u'l te'j yi tz'eleon k'ab te yi alij cyen ta'n. Na chin tz'aknak cunin i! te yol, na list i! tan cuyle'n kapaj, nin tan xtx'ajle'n cunin cyakil yi ilc'ol yi at ske'j. ¹⁰Poro kol kal yi qui'c ketz kil, na tzun oc Ryos ka'n tetz la'j. Txe'n nin tzun ocpon yi yol Kataj te kalma!.

Yi kayolol i'tz Jesucristo

2 ¹E'u' jun c'oloj kajwutz, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi jun xtxolbile'j scyeru', na qui na waj yil chijchuchu' quilu!. Poro ko at jun yi na juch til, at jun kayolol skaxo'l tu Ryos, i'tz yi Jesucristo, yi jun yi chin tz'aknak cu'n. ²Na i! katx'lixwatz yi na cuyun kapaj. Nin nk'e'tz ntin yi ketz ma na ncha'tz scyetz cyakil wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt.

³Ej nin ko na katzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Ryos, na tzun el katxum tetz yi o' tetz. ⁴Poro ko at jun yi na tal: "In tetz Ryos," nin qui na tzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl, la'j tzun i'-tz. Nin qui na xom te yi bintzi. ⁵Poro cyakil yi e' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Ryos, ya'stzun yi e' yi bintzinin na chipek' te Ryos. Na kol kaban tane'n yi tetz ca'wl, na tzun el katxum tetz yi ato'-tz tk'ab. ⁶Na alchok scyetz yi na tal: "In tetz Ryos," tajwe'n cu'n tan xome'n i' te yi xe'n cu'n banak Cristo.

Jun ac'aj ca'wl

⁷E'u' wajwutz, je jun ca'wle'j swale' nin scyeru': Poro nk'e'tz jun ac'aj ca'wl, ma na ite'n nin ca'wla'tz yi quibitnaku' yi cyocsal cuninu'. ⁸Poro tan tu' yi na chintzan tan talche'n nin scyeru' jalu', ni'cu'ntz chi ik jun ac'aj ca'wl. Nin Kajcaw Jesucristo je'nak pon tan banle'n tane'n. Na, tzan cyele'n tzaju' tul tz'o'tz wutzil. Chebele'n cuntu' xcyek yi yol Jesucristo tan xite'n yi jun tz'o'tz wutzila'tz.

⁹Poro, ko at jun yi na tal: "Na chinxom te Ryos," nin ko na chi'ch c'u'l te junt tajwutz, atit nin tzuntz tul tz'o'tz wutzil. ¹⁰Poro alchok scyetz yi na pek' scye'j tajwutz, ja tzun el xtxum te yi ca'wl Ryos, nin qui na tzan tan chipotze'n yi e' mas. ¹¹Na alchok scyetz yi na chi'ch quen c'u'l te junt tajwutz, at nin i'-tz tc'u'l yi tz'o'tz wutzil. Quinin tz'icy' tetz yi xe'n tane'n i' tu tajtza'kl, na jopij wutz tajtza'kl.

¹²E'u' jun c'oloj wajwutz, chi e'u' witz'un tane'n, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru', na ja wi't cuyluj chipaju' tan Jesucristo. ¹³Ncha'tz e'u' kawutzile'n, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru', na elnak chitxumu' te yi mbi eka'n tan Cristo, yi jun yi at nintz le xe'tzbil tzaj. Ncha'tz axwok jun c'oloj witz'un, yi axwok xicy'e't, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j tzitetz, na ja wi't cxeye'wok te Bayba'n.

E'u' jun c'oloj wajwutz, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru', na tzan tele'n chitxumu' tetz Ryos. ¹⁴Ej ncha'tz e'u' kawutzile'n, na chintzan tan stz'ibe'n nin scyeru', na ja wi't el chitxumu' tetz yi jun yi at nintz le xe'tzbil tzaj. Ej, ncha'tz axwok xicy, na chintzan tan stz'ibe'n nin tzitetz, na ja cxquiwixwok na at yol Kataj le iwi!. Nin ja wi't cxeye'wok te Bayba'n.

¹⁵Quil tz'el nin cyalma'u' te e'chk takle'n tu e'chk ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx!. Na ko na chipek'u' te e'chk ajtza'kla'tz, qui tzun na chipek'u' te Kataj Ryos. ¹⁶Na cyakil yi e'chk ajtza'kla'tz cyetz tu' wunak, nk'e'tz cho'n na saj tu Ryos. Ej nin yi e'chk ajtza'kla'tz i'tz chi tane'n: kol kak' ama'll tetz yi tajbil kawankil, nka ko na el nin kalma' te yi e'chk takle'n yi chin elsbil alma' nin, nka ko ntin yi ketz kak'ej na kajoy. Cyakil yi e'chk ajtza'kla'tz nk'e'tz cho'n na saj tu Ryos, ma na cho'n na jal tzone'j wuxtx'otx!. ¹⁷Cyakil yi e'chk takle'na'tz sotzok tera'tz tuml yi e' yi na chixom te'j. Ma yi e' yil chiban tane'n yi tajbil Ryos quil chisotz cyera'tz.

Yi e' contr Cristo

¹⁸E'u' jun c'oloj wajwutz, txant tan tule'n yi wi'tzbil k'ejjal. Na bita'nt cyanu' yi txant tan tule'n Cristo at tulbil jun yaj yi chin contr nin sbne' te i!. I'tz yi anticristo. Nin tan tu' yi ja wi't jal wi'nin contr te yi xchusul'n Cristo na el katxum tetz yi ja wi't kopon xe' cyen yi jun wi'tzbil k'ejjalalatz. ¹⁹Poro yi e' contra'tz te Cristo, cho'n

cycle'n skaxo'l, na nk'e'tz junit o' scyuch!. Yi ik junit o' scyuch!, qui klo' el chijatxol quib. Poro tan tu' yi cycle'n chijatxol quib ja lajluchax yi nk'e'tz junit o' scyuch!.

²⁰Inti e' cyeru', ak'ij yi Espíritu Sant scyeru' tan Cristo. Cha'stzun te na el len chitxumu' te yi bintzi. ²¹Qui na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru' tan tu' yi qui na el chitxumu' tetz, ma na tan tu' yi na el chitxumu' tetz. Na elnak chitxumu' tetz yi qui'c rmeril tan cwe'n tok'bel tib yi la'jil tu yi bintzi.

²²I bin jalu', swale' nin scyeru' na' scyetz e' yi e' la'j. Itz yi e' yi na cyal yi Jesús nk'era'tz yi Cristo. Yi jun jilwutz wunaka'tz, e' anticristo. Qui'c xac Ryos ḫchiwutz. Nin qui'c xac yi Cy'ajol ḫchiwutz. ²³Nin alchok scyetz yi qui na tocsaj yi Jesús i' Cy'ajol Ryos, qui'c tzun Ryos te talma!. Poro alchok scyetz yi na tal yi Jesús i' Cy'ajol Ryos, at tzun Ryos te talma!.

²⁴Eli'ch len te chic'u'lu' yi chusu'n yi bita'nt cyanu' te yi xe'te'n cu'n xtxole'n scyeru'. Na ko quil tz'el yi jun chusu'n'a'tz te chic'u'lu', junit tzun ḫchibne'u'-tz tu Kataj Ryos, nin tu yi tetz Cy'ajl. ²⁵Ej nin at jun oy yi suki'nt tan Cristo sketz, i'tz yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak.

²⁶Tan paj yi e' subul naka'tz, na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbile'j scyeru'.

²⁷Poro qui tajwe'n tetz cyeru', na Cristo ak'on yi Espíritu Sant scyeru'. Na ko najlij yi Espíritu Sant scye'ju', qui tajwe'n yi nink tz'oc jun tan chichusle'n'u', na yi Espíritu Sant ya'stzun yi chusul ketz te cyakil e'chk takle'n. Ej nin yi ḫchusu'n i' ya'stzun yi bintzi. Qui'c la'jil tuch!. Cho'ku' bin tan banle'n tane'n yi tetz ḫchusu'n yi na tal: Qui bin chijatxlen quibu' te Cristo.

²⁸Cha'stzun te e'u' jun c'oloj wajwutz, quil chijatxle'n quibu' te Cristo, bantz quil chixobu' tetz yil tz'ul tzaj junt tir. Na ko iixin ato'-tz tk'ab i' yil tz'ul tzaj quil katx'ixwii swutz, nin qui tajwe'n tan kewal kib swutz.

²⁹Ncha'tz elnak chitxumu' tetz Jesucristo, yi ntin na ban e'chk takle'n balaj. Cha'stzun te cyakil yi e' yi na chibán yi e'chk takle'n balaj, e' cu'n me'l cy'ajl Ryos.

O' me'l cy'ajl Ryos

3 ¹E'u' wajwutz, cho'ku' tan xtxumle'n yi balajil Kataj Ryos. Wi'nin na pek' ske'j, na i' te'n nko'csan tetz me'l cy'ajl i'. Yi e' wunak qui na el chitxum sketz, na qui na el chitxum tetz Ryos. ²Poro e'u' jun c'oloj wajwutz, yi ko o' me'l cy'ajl Ryos jalu', i nin tzun pyor tzantzaj, na qui ilij ka'n yi jat lo' chin tzatzin sbajok ske'j. Poro elnak katxum tetz yil ḫchaj tib junt tir Jesucristo, kajepón tx'ixpuj chi tane'n i'. Nin ya'stzun lkech wutz i!. ³Tan tu' yi k'uklij kac'u'l te i' at kach'iw tan kilol yi xtxolbile'j nin na katzan tan joyle'n puntiñ tan koque'n tetz balaj, chi tane'n yi balajil Jesucristo, yi qui'c tetz til.

⁴Cyakil yi e' yi na chijuch quil, e' cu'n pajol ca'wl. Na ko na katzan tan pajle'n ca'wl Ryos, o' tzun juchul iltz. ⁵Na el katxum tetz yi ulnak aj Jesucristo wuxtx'otx' tan stzajse'n kil. Ncha'tz na el katxum tetz yi qui'c mu'x tal til.

⁶Cha'stzun te, cyakil yi e' yi na cyal yi cho'n najlche' tk'ab Cristo tajwe'n tan chixome'n te yi tajbil i' na cyakil yi e' yi na chijuch quil, qui na el chitxum te yi mbi eka'n tan Cristo. ⁷E'u' jun c'oloj cmon kajwutz, e' xubsi'chu'. Alchok scyetz yi na ban yi e'chk takle'n balaj, balaj tzun i'-tz swutz Ryos. Chumbalaj nin i' chi banak Jesucristo. ⁸Poro alchok scyetz yi na tzan tan pajle'n ca'wl Ryos, tetz tzun Bayba'n i'-tz. Na yi Bayba'n, pajol ca'wl i' le xe'tzbil tzaj. Cha'stzun te tulake'n yi Cy'ajl Ryos tan xite'n yi tajtza'kl Bayba'n.

⁹Cyakil yi e' me'l cy'ajl Ryos nk'e'tz ch'inch'uj cuntunin e' tan juchle'n mas quil, na najlij Ryos te cyalma!. Qui'c rmeril tan cyoqe'n ch'inch'uj tan juchle'n mas quil, na e' mero me'l cy'ajl Ryos. ¹⁰Chin clar cunin na el katxum tetz yi na' scyetz e' yi cho'n najlche' tul tkan skil, i'tz yi e' cy'ajl Ryos, nin na' scyetz yi e' me'l cy'ajl Bayba'n. Na alchok scyetz yi qui na ban tane'n yi e'chk takle'n balaj, nka qui na pek' scye'l kajwutz, nk'e'tz tzun me'l cy'ajl Ryos i'-tz.

Kalok'e' kib skibil kib

¹¹I bin jalu', yi xtxolbil yi bita'nt cyanu' yi cyocle'nixu' tk'ab Kataj, i'tz yi kalok'e' kib skibil kib. ¹²Na qui na yub yi kol kaxom te tajtza'kl Caín, na yi tajtza'kl Caín, ni'cu'n tu tetz Bayba'n, na nin cu' biyol yi titz'un.^a Poro ɔmbi xac cwe'n biyol yi titz'un le chiwutz cyeru? I'tz tan paj yi at cachi' ajtza'kl le wi' Caín. Ma yi titz'un, xomij te'tz te yi balaj ajtza'kl.

¹³Cha'stzun te e'u' wajwutz, ko at jun wunak yi na chi'ch c'u'l scye'ju', quil che'l yabu' te'l. ¹⁴Poro yi o' ketz ja el katxum tetz yi ja wi't ke'l tzaj tk'ab quimichil. Ja kacambaj kutz'ajbil. Na at jun chin balaj lok' ib skaxo'l. Poro alchok scyetz yi qui na pek' te jun kajwutz at nin tzun tera'tz tk'ab quimichil. ¹⁵Cyakil yi e' yi na chi'ch chic'u'l scye'l yi e' kajwutz, e' tzun biyol nak cyera'tz. Ej nin na el katxum tetz yi quil chicambaj cyera'tz yi itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. ¹⁶Na el katxum tetz yi mbi na elepont lok' ib kol ko'c tan xtxumle'n yi mbi banak Cristo. Ja tak' tib i' tk'ab quimichil tetz kaxel. Ncha'tz o' ketz jalu', tajwe'n yi list ato't tk'ab quimichil tan colche'n junt kajwutz. ¹⁷Ej nin je junt xtxolbile': Ko at cyakil yi tajwe'n sketz, nin na kil yi at jun prow kajwutz yi at tajwe'n tetz, nin ko qui na el kak'ajab te'l tan ḫch'eye'n, na ḫchaj yi qui'c yi lok' ib ske'l yi cho'n na saj tu Ryos. ¹⁸E'u' jun c'oloj cmon creyent, yi lok' ib nk'e'tz cho'n na lajluchax tan kajilon, ma na yi lok' ib na lajluchax tan yi e'chk takle'n balaj yi na kaban.

Chumbalaj ko ba'n ato't swutz Ryos

¹⁹Tan tu' yi na kalok' kib skibil kib, na el katxum tetz yi na kaxom te yi bintzi. Nin na el katxum tetz yi ba'n ato't swutz Ryos. ²⁰Poro yi ko na kanachon te yi at kapaltil, pyor tzun Ryos, na na til cyakil yi na icy' tkac'u'l. ²¹Poro ko na kanachon te yi qui'c kil, ba'n tzun ato't swutz Ryos. ²²Ej nin stk'e' i' cyakil e'chk takle'n yil kajak tetz, na na katzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl tu yi e'chk takle'n yi na tzatzin i' te'l. ²³Yi ca'wl yi ak'ljij tan Kataj i'tz yil kocsaj Jesucristo yi tetz Cy'ajl, ej nin yil kalok' kib skibil kib, chi talnak i' sketz. ²⁴Cyakil yi o' yi na kaban tane'n yi ca'wl Ryos, cho'n najlcho' tk'ab. Ej nin cho'n najlij Ryos ske'l ketz. Na cyakil yi o' yi na kaban tane'n yi ca'wl Ryos, na el katxum tetz yi xomij i' ske'l, tan yi Espíritu Sant yi ja ak'ljij sketz.

Ẋchijalok aj chusunl yi chocpon tan chisuble'n wunak

4 ¹Poro e'u' jun c'oloj wajwutz, quil cyocsaju' cyakil yi e' yi na cyal yi Ryos na ak'on quen cyajtza'kl. Qui!. Ba'n tcu'n cho'ku' tan ma'le'n cyajtza'kl, tan lajluchaxe'n yi ko cho'n na saj yi cyajtza'kl te Ryos, nka qui!. Na wi'nin chijale'n ajchusunl yi e' tu' subul nak. ²Je jun xtxolbile': tan ma'le'n cyajtza'kl tan tilwe'n

^a 3.12 Gn 4.8.

yi ko bintzinin yi Espíritu Ryos na tzan tan quich'eye'n, nka qui!: Cyakil yi e' yi at Espíritu Sant tan quich'eye'n na cyocsaj cye'tz yi Jesús ya'stzun yi Cristo, yi ulnak tzone'j wuxtx'otx' chi yaj tane'n.³ Qui'c yi Espíritu Sant tetz talma' jun yaj yi ko qui na tocsaj yi cho'n saje'n Jesús te Ryos. Ma na contr i' te'l. Poro bita'nt cyanu' yi at tulbil yi jun ajtza'kla'tz, yi ḥchaje' yi anticristo. Ej nin tzan ḥchajone'n yi jun ajtza'kla'tz jalu.

⁴Poro e'u' jun c'oloj wajwutz, e'u' tetz Ryos. Ja wi't chixcye'u' scye'j yi e' subul naka'tz, na yi jun yi najlij te cyalma'u', mas cham i' swutz yi jun yi najlij tetz cyalma' yi e' mal wunaka'tz.⁵ Yi ajtza'kl yi at le chiwi', cho'n na jal tzone'j wuxtx'otx!. Nin jalta'tz na chitzan tan xtxole'n, nin na xom chiwi' wunak te chiyol.⁶ Poro yi o' ketz, o' tetz Ryos. Ej nin yi e' yi na el chitxum tetz Ryos, na tzun cyocsaj cye'tz yi xtxolbil yi na katzan tan xtxole'n. Tan yi xtxolbile'j, na lajluchax na' scyetz e' yi na cyocsaj yi bintzi, ej nin na' scyetz e' yi subij che't.

Ryos na chajon yi lok' ib

⁷E'u' jun c'oloj wajwutz, kalok'e' kib skibil kib, na yi jun ajtza'kla'tz cho'n na saj tu Ryos. Alchok scyetz yi at lok' ib tuch', me'l cy'ajl Ryos i'. Ej nin na el xtxum te tajbil Ryos.⁸ Alchok scyetz yi qui'c lok' ib tuch', nk'e'tz tetz Ryos, na yi lok' ib cho'n na saj te Ryos.⁹ Ja lajluchax yi lok' ib yi at tu Ryos tan tu' yi saje'n ḥchakol yi jun tal ḥütuj Cy'ajl tzone'j wuxtx'otx' tan tk'ol yi kutz'ajbil.¹⁰ Tan yi xtxolbile'j, na lajluchax yi mbi'tz yi lok' ib. Nk'e'tz yi o'-k nkachajon lok' ib tetz Ryos, ma na Ryos nchajon sketz, na nin saj ḥchakol yi tetz Cy'ajl tan xcone'n tetz jun katx'ixwatz tan stzajse'n kil.

¹¹E'u' jun c'oloj wajwutz, yi ko ya'tz tane'n Ryos tan ḥchajle'n lok' ib sketz, ncha'tz bin o' ketz, kalok'e' bin kib ketz skibil kib.¹² Cya'l jun yi jajk tech wutz Ryos. Poro kol kalok' kib skibil kib, na lajluchax ḥchiwutz wunak yi xomij Ryos ske'j, nin chebele'n cuntu' na kajepon tan banle'n tane'n.¹³ Na el katxum tetz yi o' tetz Ryos nin xomij i' ske'j tan tu' yi na kanachon te'l yi najlij yi Espíritu Sant ske'j.¹⁴ Na yi o' ketz yi o' apostol ja kil tan kawutz yi Ryos chakon tzaj yi Cy'ajl tan chicolpe'n wunak. Itzun i'a'tz na katzan tan xtxole'n.¹⁵ Alchok scyetz yil tal ḥchiwutz wunak yi Jesús ya'stzun yi Cy'ajl Ryos, najlij tzun Ryos te talma'. Ncha'tz i' tetz cho'n at i' tk'ab Ryos.

¹⁶Yi o' ketz, ja el katxum tetz, nin na kocsaj yi na pek' Ryos ske'j na i' taw nin i' xe' yi lok' ib. Ej nin yi e' yi na chitzan tan ḥchajle'n yi lok' ib, ya'stzun yi e' yi xomche' te Ryos. Ej nin ya'stzun yi e' yi xomij Ryos scye'j.¹⁷ Kol kaxom te yi jun ajtza'kla'tz, chebele'n cuntu' kachaje' jun lok' ib yi chin tz'aknak cu'n. Ej nin ko ya'tz kulej, quil kabisun swutz Ryos yil tz'oc pujle'n xtisya' le wi'tzbil k'ejlal. Na kol ko'c tz'aknak cu'n nin kol kachaj lok' ib chi banak Cristo, qui tzun kaxob yil tz'oc pujle'n xtisya'.¹⁸ Qui na bisun nin qui na xob jun yaj yi at lok' ib tuch'. Ko at lok' ib tu jun yaj, na xcy'e' tan xite'n yi xo'w tu bis yi at te'l, na tan tu' yi q'uixc'uj yi tx'aklij swutz jun yaj, ya'stzun na xo'wle'j, nin ya'stzun na bisun ta'n. Ko na bisun jun yaj, i'tz tan paj yi txe'n jepon tan banle'n tane'n yi lok' ib.

¹⁹Ryos nchajon yi lok' ib sketz, yi ntaxk el katxum tetz. Cha'stzun te na kapek' te'l jalu!.²⁰ Poro ko at jun yaj yi na tal: "At lok' ib skaxo'l tu Ryos," nin ko na chi'ch c'u'l yi jun yaja'tz te jun tajwutz, la'j tzun i'-tz. Na ko qui'c lok' ib skaxo'l tu jun kajwutz yi txiclij skawutz, ḥe'n tzun kalok' Ryos na qui'c bin i' at skawutz.

²¹ Jesucristo ak'on te jun ca'wle'j sketz: Ko at lok' ib skaxo'l tu Ryos, tajwe'n tan jale'n lok' ib skaxo'l tu junt kajwutz.

Kaxcyek tan cyajse'n cyen cyakil e'chk yab ajtza'kl

5 ¹Cyakil yi e' yi na cyocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cristo, e' cu'n me'l cy'ajl Ryos. I bin jalu', ko na kapek' te Ryos, tajwe'n yil kapek' scye'j yi e' me'l cy'ajl Ryos. ² Ko na katzan tan lok'e'n Ryos, ej nin ko na katzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl, na tzun kapek' scye'j yi e' me'l cy'ajl Ryos. ³ Ko na katzan tan lok'e'n Ryos, na tzun katzantz tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl. Ej nin yi tetz ca'wla'tz, qui'c q'uixbel. ⁴Qui'c q'uixbel, na cyakil yi e' me'l cy'ajl Ryos chixcyek tan cyajse'n cyen cyakil e'chk yab ajtza'kl yi xomche' wunak te'j, tan tu' yi k'uklij chic'u'l te Jesucristo. ⁵Yi e' yi ba'n na chixcye' tan cyajse'n cyen yi yab ajtza'kl tetz tzone'l wi munt, i'tz yi e' yi na cyocsaj cu'n yi Jesús ya'stzun yi Cy'ajl Ryos.

⁶Nin yi jun Jesús'a'tz i' yi jun yi je' a' twi' yi tulake'n skaxo'l, nin i' yi jun yi el kojxuj yi ḫch'el. Poro nk'e'tz ntin tan yi a' yi nje' twi', ma na ncha'tz tan yi a' tu ḫch'el yi el kojxuj swutz pasyon. Nin ite'n Espíritu Sant na a'lon sketz yi bintzinin yi xtxolbila'se'l. Nin nk'e'tz la'j i!. ⁷Ncha'tz, at ox stiw yi cho'n ate' tca'yj yi na cyal yi bintzinin yi xtxolbile'j. Itz Kataj Ryos, tu yi jun yi na bi'aj Yol, ej nin yi Espíritu Sant. Yi oxa'tz, junit cyajtza'kl. ⁸Ncha'tz, at ox xtxolbil yi bajijnak tzone'l wuxtx'otx' yi na ḫchaj sketz yi bintzinin yi xtxolbil yi Jesús ya'stzun yi Cristo yi colpinl ketz. Yi bajx i'tz yi porer yi Espíritu Sant yi na lajluchax skawutz. Yi ca'p i'tz yi mbi bajij yi je'n a' twi' Jesús. Nin yi toxi'n i'tz yi mbi eka'n tan yi quimichil yi ban Jesús swutz pasyon. Yi ox puntila'tz junit xtxolbil na ḫchaj. ⁹Ko na kocsaj chiyol wunak, ɺmbi tzuntz qui na kocsaj yi yol yi alijt tan Ryos yi mbi'tz yi munl yi tetz Cy'ajl? ¹⁰Cyakil yi o' yi na kocsaj yi Jesús ya'stzun yi Cy'ajl Ryos, na kanachon te yi ya'stzun yi bintzi. Poro cyakil yi e' yi qui na cyocsaj yi yol Ryos, la'j tane'n Ryos ḫchiwutz, na qui na cyocsaj yi yol Ryos yi tal i!: "A᷇ inCy'ajl."

¹¹Poro yi mero xe' yi xtxolbil yi bita'nt ka'n, i'tz yi at jun itz'ajbil ak'i'j sketz tan Ryos. Ej nin yi jun itz'ajbila'tz cho'n na jal ka'n te Cristo. ¹²Na ko cho'n k'uklij c'u'l jun yaj te yi Cy'ajl Ryos, ja tzun cambaj i' yi jun itz'ajbila'tz. Poro ko qui k'uklij c'u'l jun te Cy'ajl Ryos, qui'c rmeril yi nink cambaj yi jun itz'ajbila'tz.

Cobox ajtza'kl yi tal Wa'n tan stzajse'n wi' yi yol i'

¹³I bin jalu', yi e'u' kajwutz yi na cyocsaju' yi mbi eka'n tan yi Cy'ajl Ryos na chintzan tan stz'ibe'n nin yi xtxolbila'se'l scyeru' tan tele'n chitxumu' tetz yi ja wi't chicambaju' quitz'ajbilu' tetz ben k'ej ben sak.

¹⁴Cha'stzun te qui na kacabej kac'u'l tan c'uche'n jun e'chk takle'n tetz Ryos, na elnak katxum tetz yi kol kajak alchok e'chk takle'n tetz, stk'e' i' sketz. Poro tajwe'n yil kajak yi e'chk takle'n yi na tzatzin i' te'j. ¹⁵Na na tbit Ryos yi katzi' yi kakul. Ej nin na el katxum tetz yi ya'stzun yi xtxolbil yi mero bintzinin tetz. Cha'stzun te, ba'n k'uke' kac'u'l te yi jun cu'n tz'ak'lok yi e'chk takle'n yil kajak tetz.

¹⁶Nin ko na kil yi at jun kajwutz yi na xubsij, ba'n kanach Kataj tibaj, nin scuye' Ryos paj, nin sclaxok tk'ab quimichil. Poro at e' wunak yi ch'inch'uj cuntunin e' tan juchle'n mas quil. Poro yi jun ajtza'kla'tz xcyek tan chipitle'n nin tul q'uixc'uj. Quil kajak cuybil chipaj yi e'a'tz. ¹⁷Chin xan nin swutz Ryos cyakil

yi e'chk takle'n cachi' yi na kaban. Poro ko quil ko'c ch'inch'uj tan banle'n e'chk takle'na'tz, qui tzun kabentz tq'uixc'uj. ¹⁸Na elnak katxum te yi xtxolbile'j: Jun mero cy'ajl Ryos nk'e'tz ch'inch'uj nin tunin tan juchle'n til, na at yi Cy'ajl Ryos tan q'uicy'le'n. Qui tzun xcye' Bayba'ntz tan po'tze'n. ¹⁹Ej nin ncha'tz, elnak katxum tetz yi o' ketz, o' tetz Ryos, poro wi'nin e' yi ate' jak' ca'wl Bayba'n.

²⁰Ej ncha'tz, elnak katxum tetz yi ya'stzun yi Cy'ajl Ryos yi ulnak aj tan tele'n katxum te yi Ryos yi bintzinin tetz. Ej nin junit o' tuch!, tu yi tetz Cy'ajl yi Jesucristo. Ntin i' Ryos. Nin cho'n na jal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz te I'!

²¹E'u' jun c'oloj wajwutz, chixomi'chu' te chirysil yi e' mas wunak, na nk'era'tz bintzi. Amén.

YI CA'P CART YI BNIXNAK TAN WA'N

¹I bin jalu', wutzile'n cu'n in na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'lj. Nin i'tz tetz cyakil e'u' cmon yi tx'ajj che'tu' tan Ryos. Ni'cu'n e'u' tk'ab Cristo chi tane'n jun xna'n yi wi'nin k'ej. Ncha'tz yi carte'lj i'tz tetz cyakil yi e'u', yi e'u' tal yi jun xna'na'tz tane'n. Wi'nin na chimpek' scye'ju'. Poro nk'e'tz ntin in na chimpek' scye'ju', poro ncha'tz cyakil yi e' yi ja el chitxum te yi bintzi. ²Na kapek' len scye'ju', tan tu' yi ja el katxum te yi bintzi. Ej nin yi jun bintzija'tz quil tz'el te kac'u'l. ³Stk'e' Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi Cy'ajl i', yi banl tu tzatzin paz squibu'. Ncha'tz kol chixomu' te yi bintzi, nin kol jal lok' ib ñchixo'lu' tz'elepon k'ajab scye'ju'.

⁴Ja chintzatzin yi wilol yi at cobox talu' tane'n yi nternin na chixom te yi bintzi, chi alijt cyen tan Kataj sketz.

⁵Ma jalu', yi e'u' cmon creyent na cu' inwutz scyeru!. Kalok'e' kib skibil kib. Nin yi xtxolbile'lj yi na wal nin scyeru', nk'e'tz jun ac'aj ca'wl, ma na ite'n nin ca'wla'tz yi bita'nt cyanu' jetz yi cyocsal cuninu!. ⁶Na ko na kalok' kib skibil kib na tzun katzantz tan banle'n tane'n yi ca'wl Kataj.

Yi e' subul nak

⁷Poro e'u' wajwutz, or quilu' na at wi'nin subul nak yi na chixon bene'n tzi'n. Nin yi e'a'tz, qui na cyocsaj yi ja itz'ij Cristo chi wunak tane'n. Nin cyakil yi e' yi na chitzan tan xtxole'n yi jun xtxolbila'tz ya'stzun e' subul naka'tz, nin ya'stzun yi e' contr Cristo. ⁸Or bin quilu', quil chixomu' te cyetz cyajbil, na ko ya'tz qui'c chicambaju' te yi cu's k'ej yi e' banaku' sajle'nix tunintz. Ma na cho'ku' il te yi na kocsaj bantz chicambalu' jamel chik'eju' te yi cu's k'ej yi ja wi't chibantu' sajle'n tunintz.

⁹Na cyakil yi e' yi na oc stz'a'pl yi yol Kataj cya'n nin yi quinin na chixom te yi ñchusu'n Cristo, nk'e'tz e' tetz Ryos. Poro cyakil yi e' yi na chixom te ñchusu'n Cristo, ya'stzun yi e' yi ate' cwent Ryos tu yi tetz Cy'ajl. ¹⁰Cha'stzun te, kol tz'opon jun yaj tan xtxole'n scyeru', nin ko qui na xom te ñchusu'n Cristo, quil cyak'u' ama'l tetz. Nin quil cyalu': "Tak' tzaj Kataj banl tibu!". ¹¹Na kol kajak yi banl Kataj tibaj yi jun jilwutz wunaka'tz na elepont yi ni'cu'n tzun kajtza'kl tuch!.

Stzajsbil wi' yol

¹² Wi'nin xtxolbil na waj lwal scyeru', poro quil tzintz'ib tan tint tul jun u'j.
Na at inch'iw tan wopone'n tan chixajse'nu' nin tan yol scyeru', nin yil nopontz
skatzatzink jun scyuch'u'!

¹³ Yi e' quitz'unu' yi ate' tzone'j, na cyal nin jun yos scyeru', na ncha'tz e' txa'ij
che't tan Kataj. Amén.

YI TOXI'N CART YI BNIXNAK TAN WA'N

Yi tak'le'n k'ej kajwutz Gayo

¹Ma jalu' wajwutz Gayo, wutzile'n cu'n in na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'lj tzatz. Na wi'nin ok'le'n awutz wa'n. ²Ax jun c'oloj wajwutz, na chintzan tan nachle'n Kataj tzawibaj. Nin yi wetz yi na cu' intzi' ta'n i'tz yi ba'niñ cuntu'k te awak'un, chi awutane'n tka'b Kataj. ³Ja tak' wi'nin tzatzin swetz yi cyulake'n cobox kajwutz tan xtxole'n swetz yi xe'n tane'n yi ac'ulutxumil, nin yi xe'n cu'n xomquiix te yi bintzi. ⁴Qui'c nin junt tzatzin yi ni'cu'nk tu yi tzatzin yi na tak' swetz yi na wit yi xomche' yi e' witz'un te yi bintzi.

⁵Ax jun c'oloj wajwutz, awak'o'nt awib tan quich'eye'n yi e' kajwutz, pyor nin na aban tan quich'eye'n yi e' kajwutz yi cho'n na chisaj joylaj. ⁶Yi e' yi e' ulak tzone'lj, ja cyal xchiwutz yi cmon yi xe'n cu'n awutane'n tan xchajle'n yi lok' ib scyetz. Tzinc'uche' bin jun pawor tzawetz, yil chicy'akt junt tir yi e' kajwutzta'tz tan axajse'n, joyaj puntil tan tak'l'e'n mu'x tal xch'eybil cyetz tan quich'eye'n te chipyaj. Ba'n tzawak' mu'x xch'eybil cyetz yi stzatzink Ryos te'lj. ⁷Na tan tu' yi na chipek' yi cobox kajwutzta'tz te Jesucristo na chixon tan chixcone'n tetz, nin qui na chijak mu'x xch'eybil cyetz scyetz yi e' yi qui na cyocsaj. ⁸Cha'stzun te yi o' ketz, tajwe'n tan che' kuch'eyal tan chibene'n tan xtxole'n yi chusu'n yi bintzinin tetz.

Cachi' tajtza'kl Diótrefes

⁹Benak intz'ibal jun u'j scyetz yi cmon creyent kale atixe'l. Poro yi Diótrefes qui na tzatzin ske'l na yi tetz tajbil i'tz yil cawun i' tu yi tetz tajtza'kl. ¹⁰Cha'stzun te yil nopen, nocopon tan makle'n wutz, na na tzan tan xchaq'ue'n yol nin tan xtxumle'n e'chk la'jil ske'l. Ej nin nk'e'tz ntin yi ajtza'kle'l, ma na ncha'tz qui na tak' ama'l scyetz yi e' kajwutz yi na chopon tan ixajse'nwok. Nin na che' lajlen yi e' yi na cyak' chiposar yi e' kajwutz yi na chopon.

¹¹Ax jun c'oloj wajwutz quil cxom te e'chk yab ajtza'kla'tz, ma na xomen te yi balaj ajtza'kl. Na cyakil yi e' yi na chixom te yi balaj ajtza'kl, e' cu'n tetz Ryos. Ma yi e' yi na chixom te yi cachi' ajtza'kl, qui na el chitxum te yi tajbil Ryos.

Chumbalaj nin Demetrio

¹²Ma yi kajwutz Demetrio, cyakil wunak na cyal yi chumbalaj nin i!. Bintzinin chiyol, na ite'n yaj na chajon tetz. Ej nin ncha'tz o' ketz, na kil yi chumbalaj nin i!. Nin elnak atxum tetz yi nk'e'tz o' la'j tu kayol.

Stzajsbil wi' yol

¹³At wi'nin e'chk takle'n yi tajwe'n tan walol tzatz, poro qui na waj tzintz'ib nin tul u'j. ¹⁴Poro tzinjoye' puntil tan wopone'n tan axajse'n. Kalena's tzun kajilontz tzawuch'.

¹⁵Tak' tzaj Kataj Ryos yi tzatzin paz tzawibaj. Nin yi e' kajwutz yi e' awami, yi ate' tzone'l, na cyal nin jun yos tzawetz. Banaj jun pawor swetz tan talche'n quen jun yos scyetz cyakil yi e' kajwutz yi kamiw kib scyuch' yi ate'-tz kale atixe't.

JUDAS

Q'uicy'le'n cho' tan Kataj Ryos

¹I bin jalu', i ina'tz, in Judas. In esclaw Jesucristo, nin in titz'un Santiago. Ej nin yi carte'lj i'tz tetz cyeru' yi xansa'nche'tu!, yi e'u! yi wi'nin ok'le'n chiwutzu' tan Kataj Ryos, yi e'u! yi q'uicy'le'n che'u' tan Jesucristo. ²Tak' tzaj Kataj yi banl talma' squibu!. Ncha'tz tak' tzaj i' wi'nin tzatzin paz tu lok' ib scyeru!.

Tajwe'n tan koque'n il tan colche'n yi balaj chusu'n yi na kocsaj

³E'u! jun c'oloj wajwutz, sajle'nix tunintz ja el walma' tan stz'ibe'n nin jun cart scyeru' te yi claxe'n yi skacambaje' scyuch'u!. Poro yi jalu' na wil yi tajwe'n cunin tan bene'n intz'ibal junt xtxolbil tan chiquiwse'nu!, bantz cyoque'nu' il tan colche'n yi chusu'n yi na kocsaj, yi chusu'n yi bixba'nt cyen nin yi ak'ijt sketz, yi o' yi xansa'n cho't.

Ja cho'c pok' subulnak ñchixo'lù'

⁴Tajwe'n tan bene'n intz'ibal yi xtxolbile'j scyeru' na at e' yi ewun cu'n ncho'c ñchixo'lù' nin na chitzan tan chisuble'nu!. Poro tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj: Tx'aklij len chicaws. Na qui na cyek ñchi! Ryos. Na le wutz cyetz cyajtza'kl yi alcawe't Ryos na at banl talma' i' scye'lj. Cha'stzun te qui na cho'c c'ulutxum jak' ca'wl yi ketz Kajcawil, yi Kajcaw Jesucristo, yi ntin i' na cawun ske'lj. ⁵Elnak chitxumu' tetz cyakil xtxolbile'j yi swale' scyeru' poro tzinna'wse' junt tir tan tule'n tx'akx ñchic'u'lù'.

Tx'aklij len chicaws, na nk'e'tz e' c'ulutxum jak' ca'wl Kataj Ryos

Yi Kataj Ryos i' elsan tzaj yi e' aj Israel jak' chica'wl yi e' aj Egipto, poro yi tele'n tiemp nin e' cu' sotzal cyakil yi e' yi quinin e' oc c'ulutxum jak' ca'wl i!.

⁶Ncha'tz ulk tx'akx ñchic'u'lù' yi mbi mbajij scye'lj yi e' ángel tentz, yi e' yi cyaj cyen quiol yi chimunl tu chinajbil yi ak'ij scyetz. Ate' pres jalu' tan Ryos, na e' pajol ca'wl. C'alijche' tul tz'o'tz tan ñch'iwe'n yi k'ejal yil tz'oc Kajcaw tan pujle'n xtisia!. ⁷Ncha'tz ulk tx'akx ñchic'u'lù' yi chicaws yi e' aj Sodoma tu aj Gomorra scyuch' yi e' mas wunak yi najlche'-tz naka'j. Na ja chipaj yi ca'wl Ryos chi e' ban yi e' ángel. Na ja cyak' quib tan xna'ni'n tu yaji'n, nin na chiwitbej quib yi e' yaj tu yaj, nin xna'n tu xna'n. Siquier yi e' txuc na chiban yi e'chk takle'na'tz. Poro yi chicaws yi ak'lilj i'tz jun elsawutzil yi at tulbil

chicaws yi e' pajol ca'wla'tz yi ate' ñchixox'lú'. Na tz'opon jun k'ej yi sticy'se' Ryos c'u'l scye'l tan chicawse'n tetz ben k'ej ben sak.^a

⁸Poro yi e'a'tz yi ate' ñchixox'lú', qui na cho'c tan xtxumle'n yi e'chk techla'tz. Ma na ntin na ben cyajtza'kl joylaj tan xtxumle'n jun c'oloj takle'n. Cha'stzun te na chitzan tan po'tze'n chiwankil. Ncha'tz qui na cho'c c'ulutxum jak' ca'wl jun, na na cho'c tan chijisle'n yi e' wi'tz ajcaw yi qui na che' kil tan kawutz. ⁹Wech yi wi'tz ángel yi na bi'aj Miguel, quinin nimsaj c'u'l tan yajle'n yi Bayba'n nicy' yi na chimaj quib te yi wankil Moisés, ma na ntin tal i' tetz: "Ryos lmakon wutzul."

Alcawe't Ryos le chiwutz cyetz

¹⁰Ej nin ncha'tz yi e'a'tz yi ate' ñchixox'lú' qui na chixob tan telse'n k'ej yi e'chk balaj ajtza'kl, ma na xitu'n na cyulej. Na qui na el chitxum tetz yi mbi'tz yi mero xe!. Ba'n nin pe' e' txuc, at cyajtza'kl yi na chitz'ij. Nin ncha'tz yi e'a'tz, at cyajtza'kl yi cy'a'n cya'n yi na chitz'ij, poro ntin na xcon cya'n tan chipo'tzal quib squibil quib.

¹¹iPoro lastum e!! Na na chixom te tajtza'kl Caín.^b Ej nin ni'cu'n cyajtza'kl tu tajtza'kl Balaam.^c Na ntin wutzche' cyen te pwok. Cha'stzun te cho'n sbajok scye'^d chi bajij scye'^e tu Coré yi sotzel chiwutz ban tan paj stze'tzal yi cyajtza'kl.^d

Qui na cyek ñchi' Ryos

¹²Ncha'tz yi e'a's, ni'cu'n e' tu jun c'ub yi qui lajluch yi na xcy'e' tan katzotpe'n. Na yi na bajij e'chk tzatz'i'n, na chocopon tan wa'a'n ñchixox'lú!. Qui'c mu'ñ tal na chitx'ixwij, na at na chiwutz cyen te'lj. Ej nin ni'cu'n e' tu noc sbak! yi qui'c a' cy'a'n ta'n yi na' cuntu' na aj nint tan cyek'ek!. Nin ni'cu'n e' tu jun wi' tze' yi qui na tak' wutz, nin je'nak buk'ij. Quimnake' tane'n. ¹³Ncha'tz ni'cu'n e' tu pak'bil mar yi chin xo'wbil nin, yi na ul c'oxe' e'chk takle'n cachí' wi samlicy!.^e Ej nin ni'cu'n e' tu jun tx'uml yi tu na pa'ca'b tu', nin qui't na jal be' ta'n. Tx'aklij len chicaws yi e'a'tz ñchiwutz. Na cho'n chopon jo'li'n tul jun ama'l yi chin tc'ul nin tetz ben k'ej ben sak.

Poro alijt cyen yi tx'aklij cyetz chicaws

¹⁴⁻¹⁵At jun xtxolbil yi alijt cyen scye'^j yi e' yaja'tz tan k'ajtzun kamam Enoc, yi cho'n titz'e'n ñchixox'l yi juki'n wek wunak jetz te Adam. Je yi xtxolbil yi tal i'e': "Bitwok tzaj inyol, na ja wil tul jun inwutzicy' tane'n yi tule'n tzaj Kajcaw. Jat nin lo' mil chixone'n yi e' ángel xomche' te'lj. Nin ja ben wilol yi tule'n i' tan takle'n chicaws cyakil wunak tan paj yi e'chk takle'n cachí' yi banake', nin tan paj yi e'chk quiw yol yi na cyal tetz i,"^k stzun Enoc banak cyen. ¹⁶Ya'stzun sbajok scye'^j e' yaja'tz na e' cu'n ajxochonl. E' cu'n ajxbajtzi'lnl. Ntin na chixom te cyetz cyajbil. Nin na cyocsaj quib nim tu cyetz cyajtza'kl. Ntin na cyak' k'ej jun ko at chiwutz cyen te'lj.

Nin alijt cyen cyak'un yi e' apostl yi ñchijalok subulnak

¹⁷Poro e'u' jun c'oloj wajwutz, ulk tx'aklx chic'u'lú' yi xtxolbil yi alijt cyen cyak'un yi e' apostl cwent Kajcaw Jesucristo. ¹⁸Je chiyole'lj: "Yil tz'opon yi tiemp

^a1.7 Gn 19.1-24. ^b1.11 Gn 4.3-9. ^c1.11 Nm 22.1-35. ^d1.11 Nm 16.1-35. ^e1.13 Is 57.20-21.

yi txant tan tule'n yi wi'tzibil k'ejlal, ḫchijalok yi e' yi chocopon tan xbajtzi'e'n yi na kocsaj nin ntin ḫchixomok te cyetz cyajtza'kl yi na icy' ḫhic'u'l, jun ajtza'kl yi qui na saj tu Ryos." ¹⁹Yi jun jilwutz wunaka'tz chixcyek tan jatxle'n cu'n yi e'chk cmon, na ntin chixomok te e'chk ajtza'kl tetz tzone'j wuxtx'otx'. Na qui'c Espíritu Sant tetz cyalma!

**Ẋe'n kaban tan colche'n yi chusu'n yi na kocsaj, nin
tan chiquiwse'n yi e' yi na cabej chic'u'l**

²⁰⁻²¹Cha'stzun te e'u' jun c'oloj wajwutz: Skajunal cu'n kaq'uicy'lej kib bantz ilenin lpek' Kataj Ryos ske'j. Nin skajunal cu'n kaquiwsaj kib te yi chusu'n yi wi'nin xanil, yi cho'n k'uklij kac'u'l te'j. Nin kanache' Kataj tan porer yi Espíritu Sant. Ej nin ncha'tz, elk kalma' tan ḫch'iwe'n yi tulbil Kajcaw Jesucristo na tan tu' yi na el k'ajab ske'j, stk'e' jun itz'ajbil sketz yi quinin bajsbe'n tetz.

²²⁻²³Ncha'tz cho'ku' il tan chiquiwse'n yi e' yi na chicabej chic'u'l te yi na kocsaj, bantz chichlaxe'n tk'ab yi k'ak' yi tx'aklij ḫchiwutz. Ma yi e' mas, yi qui na cyaj chitx'ipuj cyajtza'kl, elk chik'ajabu' scye'j. Poro or quilu' yil cho'cu' tan chimoxe'n, yi quil chixomu' te cyetz cyajtza'kl. Mpe ik yi be'ch cyetz quil chimacu', na cy'a'n ilc'ol ta'n tane'n tan paj yi e'chk takle'n cach'i' yi na chiban.

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw

²⁴Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj Ryos. Na chin cham nin i' tan kacolche'n bantz quil kapakxij. Nin chin cham nin i' tan kanuc'le'n bantz ba'n ato't, nin tzatzin cu'n kopon swutz i' tan kilol yi tetz k'ej. ²⁵Na ntin i' Ryos. Nin ntin i' ko' colon tan Jesucristo yi ketz Kajcawil. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz, na at k'ej i'. Na chin wutzile'n nin k'ej tu pak'puchal i'. Nin chumam nin yi tetz porer tan chixite'n yi tetz contr. Na ntin i' wi'tz Ajcaw sajle'nix tunintz, nin sbne' opon tunintz. Amén.

APOCALIPSIS

Yi e'chk xtxolbil yi a'lchij tetz apostol Wa'n

1 ¹Yi xtxolbile'j, i'tz yi xtxolbil yi tal Ryos tetz Jesucristo, bantz lajluchaxe'n
x̄chiwutz yi e' tetz x̄chakum yi mbi sbajok chan. Ej nin ja xcon jun ángel ta'n
tan talche'n tetz Wa'n, yi x̄chakum i!. ²Ej nin clar cunin talol Wa'n yi yol Ryos yi
ntal Jesucristo tetz.

³Ba'n cyeri e' yil cho'c tan si'le'n yi xtxolbile'j scyetz e' mas wunak, nin ba'n
cyeri e' yil cyak' ama'l tan tbite'n, nin tan banle'n tane'n yi e'chk chusu'n yi at tul
yi liwre'j, na txant tan kocompone'n xe' cyen yi tiemp yil bajij yi xtxolbile'j.

Yi bene'n stz'ibal Wa'n yi jujun cart scyetz yi juk cmon creyent.

⁴I bin jalu', i ina'tz in Wa'n, nin na chintzan tan stz'ibe'n nin yi carte'j tetz
cyeri' yi e'u' yi ate'u' tajjal yi juk k'u'j cmon creyent yi ate' lakak tnum cwent yi
ama'll Asia. Tak' tzaj Kataj yi banl tu tzatzin paz squibu', yi Kataj Ryosa'tz yi at
nintz sajle'n tunintz, nin yi at tulbil junt tir. Nin ncha'tz tak' tzaj yi juk espíritu
yi ate' tcyal' swutz yi c'olchbil i!, yi banl tu yi tzatzin paz squibu'. ⁵Ncha'tz tak'
tzaj Kajcaw Jesucristo yi banl tu yi tzatzin paz squibu', na i' yi stiw yi ba'n k'uke'
kac'u'l te'j. Ncha'tz i' yi jun yi bajx mitz'lj x̄chixo'l alma!. Ej nin i' yi wi'tz ajcaw
x̄chiwutz cyakil yi e' ajcaw yi ate' tzone'j wuxtx'otx!. Kak'e' bin k'ej i' na wi'nin
na pek' ske'j. Ej nin kak'e' k'ej i' na i' ntzajsan cyakil yi kil, tan yi tetz x̄ch'e! yi el
kojxuj swutz pasyon. ⁶Kak'e' bin k'ej i!, na ja wi't ko'c ketz tetz ajcaw ta'n, nin ja
wi't ko'c tetz pale' ta'n bantz kaxcone'n tetz Ryos, yi Taj i!. Ej nin ncha'tz kak'e' yi
k'ej i!, na scawunk i' tetz ben k'ej ben sak. Amén.

⁷ iQuibit tzaju!! At tulbil Cristo junt tir.

Ej nin yil tz'ul, cho'n tz'ul tibaj noc sbak!^a

Qui'c nin jun wunak yi qui'k til wutz i!.

Mpe ik yi e' yi ocnake' tan biyle'n, squile' wutz.

Nin x̄chok'ok cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt yil quilnin
wutz i!.

Jun cu'n ya'stzun sbajok.

⁸Je yol Kajcawe'j: "Yi in wetz, in yi xe'tzbil, nin in yi wi'tzbil te cyakil, chi
tane'n yi letra A jal en Z," chij Kajcaw yi kaRyosil, yi jun yi at sajle'n tunintz, nin
yi at jalu', nin sbne' opon tunintz; yi jun yi cya'l na xcy'e' quen te'j.

^a 1.7 Dn 7.13.

Yi tilol Wa'n k'ej Cristo.

⁹Ma yi in wetz, in Wa'n, kitz'un kutzicy kib scyuch'u' tk'ab Kataj. Ncha'tz nk'e'tz chichucu' tan muc'le'n q'uixc'uj ma na ncha'tz in, na wi'nin q'uixc'uj na intij. Ej nin ja lajluchax yi junit o' scyuch'u' jak' ca'wl Ryos, tan tu' yi nkanimsaj len kac'u'l tan muc'le'n yi e'chk q'uixc'uja'tz tan yi porer Jesucristo.

Ma jalu', je imbanake'j, yi incyaje'n cyen pres tul yi ama'le'j yi na bi'aj Patmos, yi at nicy'al yi mar. Cho'n tzun incyaje'n cyen pres tul yi jun ama'le'j tan paj yi woque'n tan xtxole'n yi Yol Kataj yi talnak Jesucristo. ¹⁰Itzun bantz le jun k'ej ujle'n, ja chin nachon te yi at yi porer yi Espíritu Sant swe'j. Nin ben wital yi jilone'n tzaj jun wutz incoc. Chin wi' nin bantz tan yol, chi na ñch'in jun chun. ¹¹Ej nin je yol i'e'lj yi tal swetz: "Ma jalu' tz'ib cu'n cyakil yi na cëtzan tan xmaye'n, nin benk awa'n ñchik'ab yi juk k'u'lj cmon creyent yi ate' lakak ama'll cwent Asia. Nin je chibi' yi e'chk tnuma'tz kale ate't yi e' cmona'tz: Efeso, Esmirna, Pérximo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, nin Laodicea," stzun i' ban tzajtz.

¹²Je'n tzun insuch'k'il wibtz tan xmaye'n na' scyetz i' yi na jilon tzaj swetz. Itzun yi je'n insuch'k'il wibtz, nin ben wilol juk cantil yi oro cu'n yi ate'-tz.

¹³Ej nin nicy'al yi juk cantila'tz wil yi at jun txiclijtz. I'tz yi bajx Cy'ajol. Ej nin yi be'ch tetz chukpi'n nin tu'. Ma yi c'albil i' chin oro cunin, nin cho'n at jalen wutz c'u'l. ¹⁴Ma yi xi'il wi' chin skoj nin. I cunin mojob yi chin stum nin, nka chi tane'n k'ab che'w. Ma yi bak' wutz chin txekun nin, chi tane'n k'ak!. ¹⁵Ma yi tkan, chin litz'un nin, chi tane'n yi litz'unil yi jun jilwutz ch'ich' yi na bi'aj bronce, yi watok cunin el tzaj wi k'ak!. Ma yi wi' tan yol, wi'nin na wajcan, chi na wajcan jun chin tzanla!. ¹⁶Tz'amij juk tx'uml ta'n le sbal. Ma yi yol yi na yol, ni'cu'n tu jun spar yi chin a' nin wi', nin cabil len xlaj atit wi!. Ma yi wutz, wi'nin txekune'n, chi tane'n k'ej yi na opon chajcu'n.

¹⁷Itzun yi bene'n wilol wutz i' insaj tunin colpuj swutz. Poro nintzun je' tk'ol i' yi k'abtz tinwi', nintzun taltz: "Quil cxob swetz na i ina'tz yi jun yi at nintz le xe'tzbil tzaj yi ntaxk jal jun wunak, nin atin nintz sbne' opon tunintz. ¹⁸iBit tzaj! Quimnakin, poro ja nitz'iij junt tir. Nin qui't chinquim tetz ben k'ej ben sak, na in na chincawun tibaj yi quimichil. Nin in colol tetz yi lawe'il yi ama'l kale ate't yi e' alma!. ¹⁹Tz'ib cu'n bin cyakil yi e'chk takle'ne'lj yi mawil tu yi e'chk takle'n yi na cëtzan tan tilwe'n jalcu'n tu yi mbi cu'n tzawile!. ²⁰Ma jalu' swale' tzatz yi mbi na elepont yi juk tx'uml yi at tink'ab, nin yi mbi na elepont yi juk cantil yi oro cu'n. Yi juk tx'umla'tz i'tz jun elsawutzil yi juk inchakum yi ate' tan chiq'uicy'le'n yi juk cmon creyent nin yi juk cantil i'tz jun elsawutzil yi juk cmon creyenta'tz.

Yi xtxolbil yi ben stz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Efeso

2 ¹"I bin jalu' tz'ib nin yi xtxolbile'j tetz inchakum yi na tzan tan q'uicy'le'n yi cmon creyent le tnum Efeso. Je wajbile'j: 'Je yol yi jun yi tz'amij yi juk tx'uml ta'n, nin yi na xon xo'l yi juk cantil yi oro cu'n: ²Na wil cyakil yi na icy'pon ita'n te yi itak'un. Ej nin na wil cyakil yi q'uixc'uj yi na imuc' tan banle'n yi imunl. Ej nin na el intxum tetz yi qui na itak' ama'l scyetz yi e' mal wunak, na ocnakquix tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' yi na cyal yi e' apostol, poro qui', e' tu' laj. ³Ncha'tz na el intxum tetz yi at wi'nin ipasens na ja imuc' wi'nin q'uixc'uj tan tu' yi xomquixwok swe'j. Nin quinin micy' ipaj swutz. ⁴Poro ilenin at ipalti

tzinwutz. Je yi ipaltile'j: Qui't na cxpek'wok swe'j, chi sajle'n. ⁵Ulk tx'akx tic'u'l yi xe'n itane'n sajle'n, nin xe'n itane'n jalu', na ja cxplojinwok. Tx'ixpe'nwok itajtza'kl. Xomenwok te yi balaj ajtza'kl chi mibanwok sajle'n. Poro ko quil cxomwok te inyol, nopenz tan xite'n cu'n icantil. ⁶Poro ilenin at mu'x ibalajil na qui na cxpek' scye'j yi e' yi na xom chiwi' te cyajtza'kl yi e' nicolaíta, na ncha'tz in qui na chimpek' scye'j. ⁷Ma jalu', ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum tetz yi xtxolbila'se'j tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi ntal yi Espíritu Sant scyetz cyakil cmon creyent. Je yol i'e'j: Cyakil yi e' yil chixcye' te kacontr swak'e' ama'll scyetz tan bajse'n yi lo'baj yi na tak' itz'ajbil, yi lo'baj yi na jal te jun wi' tze' yi at tcya'j le cojibil Ryos.'

Yi xtxolbil yi ben stz'ibal Wa'n tetz cmon creyent le tnum Esmirna

⁸"I bin jalu', tz'ib nin yi xtxolbile'j tan tpone'n tk'ab yi inchakum yi at tan q'uicy'le'n yi cmon creyent le tnum Esmirna. Je xtxolbile'j yi na waj yil tzatz'ib nin: 'Yi yole'j i'tz yol yi jun yi at nintz le xe'tzbil tzaj, yi ntaxk jal jun e'chk takle'n, nin yi ixnin lcyaj cyen yil sotz cyakil e'chk takle'n yi at wi munt; yi jun yi nquim poro itz'ij junt tir: ⁹Na wil cyakil yi q'uixc'uj yi atix cu'nt, nin na wil yi imeba'il. Poro yi mero xtxolbil i'tz yi axwok ric tk'ab Ryos. Ncha'tz na wit yi e'chk jisbil itetz yi na chitzan yi e' judiy tan talche'n. Poro yi e'a's nk'e'tz e' mero judiy, na nk'e'tz e' tetz Ryos, ma na e' tetz Bayba'n. ¹⁰Quil cxbisunwok tan yi e'chk q'uixc'uj yi tz'ul chan tziwutz. iBitwok tzaj! Je'j sbajok tzite'je'j. Tz'ul pilbil itetz, na at cobox tzixo'l yi tz'ocpon chipile'n na chocopon xetze' tan yi Bayba'n. Tzitije'wok q'uixc'uj tetz cobox k'ej. Poro quil cxbisunwok, ma na benk itkan ttx'otx' jalen yil xquim. Swak'e' tzun jun oy tzitetz. Yi jun oya'tz, i'tz yi itz'ajbil yi qui nin bajsbe'n tetz. ¹¹Ma jalu' ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum tetz yi xtxolbila'se'j tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi'tz na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent. Yi e' yi chixcyek te yi kacontr, ya'stzun yi e' yi quil chitij yi ca'p quimichil.'

Yi xtxolbil yi ben stz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Pérgamo.

¹²"I bin jalu' tz'ib nin yi xtxolbile'j tan tpone'n tk'ab yi inchakum yi na tzan tan q'uicy'le'n yi cmon creyent le tnum Pérgamo. Je yi xtxolbile'j yi na waj yil tzatz'ib nin: 'Yi yole'j i'tz yol yi jun yi ni'cu'n yol tu jun spar yi chin a' nin wi', nin cabil len xlaj atit wi': ¹³Na wil yi cho'n najlquixwok tul jun tnum kale na cawune't Bayba'n. Poro quiw cuntunin axwoktz tan ixome'n swe'j, na cya'l jun tzitetz yi mpakxij yi toque'n biyle'n Antípas, yi jun balaj inchakum. ¹⁴Poro ilenin at cobox ipaltiil, na at e' tzixo'l yi na chixom te yi tajtza'kl Balaam yi ocnak tan xchusle'n Balac te yi xe'n sban i' tan chipo'tze'n yi e' aj Israel tentz. Ncha'tz oc i' tan talche'n scyetz yi ba'n chibajsaj yi xchibel yi e'chk chitx'ixwatz wunak yi na oyij swutz yi chirysil yi banij tu' tane'n. Nin oc i' tan talche'n scyetz yi nk'e'tz xan yi yajiln tu xna'ni'n. ¹⁵Poro lastum, at e' tzixo'l wok yi na chixom te yi jun ajtza'kl'a'tz. Ncha'tz at e' tzixo'l wok yi na chixom te yi cyajtza'kl yi e' nicolaíta, yi apart na cyocsaj. ¹⁶Tx'ixpe'n binwok itajtza'kl, na ko qui', nopenz chan tzite'j, nin sno'yintzink scyuch' yi e' yi na xom chiwi' scye'j e' nicolaíta'tz. Tzinconse' inyol yi tz'iba'nt cyen tul u'j tan oyintzi' scyuch' na ni'cu'n inyola'tz tu jun spar. ¹⁷Ma jalu', ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum te yi xtxolbila'se'j, tajwe'n yil tz'oc

il tan xtxumle'n yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent. Ej nin yi e' yi chixcye'k te kacontr, swak'e' ama'l scyetz tan chiwane'n te yi maná yi colij wa'n jalen tzi'n tcyal'. Ncha'tz swak'e' jujun tal balaj c'ub scyetz yi sak te'j,^b kale tz'ibane't jun ac'aj chibi!. Ej nin cya'l jun tz'el xtxum tetz, ma na ntin cu'n yi tz'amon tetz yi jun c'uba'tz.'

Yi xtxolbil yi ben tz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Tiatira.

¹⁸ "I bin jalu' tz'ibnin yi xtxolbile'j tetz inchakum yi na tzan tan q'uicy'le'n yi cmon creyent le tnum Tiatira. Je yi xtxolbile'j yi na waj yil tzatz'ib nin: 'Yi yole'j i'tz yi yol yi Cy'ajl Ryos, yi na txekun yi bak' wutz chi tane'n k'ak', nin yi chin litz'un nin tkan, chi na litz'un bronce: ¹⁹ Na el intxum tetz cyakil yi e'chk takle'n balaj yi na ibanwok. Nin na el intxum tetz yi k'ulkij ic'u'l swe'j. Ncha'tz na el intxum tetz yi at ipasens. Nin na el intxum tetz yi na itak! itib tan ixcone'n swetz. Ej nin na el intxum tetz yi mas na cxo'cwok il tan banle'n yi e'chk takle'na'tz jalu' swutz yi sajle'n. ²⁰ Poro ilenin at cobox ipalti tzinwutz. Je ipaltile'j: K'u'ja'n cuntunin yi jun xna'n ita'n, yi ni'cu'n tajtza'kl tu yi tajtza'kl Jesabel,^c na na tocsaj tib tetz elsanl stzi' Ryos. Poro tan yi tetz xchusun na tzan tan chisuble'n yi e' wetz yi ate' jak' inca'wl. Na tzan i' tan chisuble'n, na na tal i' yi nk'e'tz xan yi xna'ni'n tu yajil', nin nk'e'tz xan yi kol chibajsaj yi xchibel chitx'ixwatz wunak yi na cyoy swutz chiryosil yi banij cuntu!. ²¹ Ja wak' ama'l tetz yi xna'na'tz tan je'n klo' xtx'ixpul yi tajtza'kl, poro qui na xtx'ixpul. ²² Cha'stzun te ibitwok tzaj! Je tzimbne'e'j te yi jun xna'na'tz: Copon boc'l tan jun chin yabil. Ej nin ncha'tz che' incawse' yi e' yi na xom chiwi' te'j, na ko quil chitx'ixpul cyajtza'kl, chicopon boc'l tan jun chin yabil. Ej nin xchitije' wi'nin q'uixc'uj. ²³ Ncha'tz cyakil yi e' tal yi jun xna'na'tz, xchiquimok len. Ya'stzun tzimbne'-tz bantz tele'n chitxum cyakil yi e' cmon creyent lakak e'chk ama'l, yi na el intxum tetz yi mbi na icy' te'u'l jun yaj. Ijunalen swak'e' icaws. Tul xomquen tu' te yi mbi mbaj ibnol. ²⁴ Poro at wi'nin axwok yi qui na cxomwok te yi jun chusu'na'tz yi chin juntlen nin, na quinin itak' ama'l scyetz yi e' yi na cyal: At wi'nin eka'n tan yi xchusun Bayba'n, yi na kaxom ketz te'j, che'ch. ²⁵ Poro yi axwok itetz quil wak' mas itarey te yi ja wi't itbitwok. Ntin quil tzitzakplen tkanil yi balaj ajtza'kl yi xomquixwok te'j. Ma na iixnink xomquixwok te'j yil nu'l tzaj junt tir. ²⁶ Na cyakil yi e' yil chixcye' te yi kacontr, nin yil chiban tane'n yi wetz wajbil sbne' opon tunintz, swak'e' ama'l scyetz tan chicawune'n squibaj cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt. ²⁷ Chi ban Intaj yi tk'ol ama'l swetz tan incawune'n, ncha'tz tzimbne' wetz. Swak'e' ama'l scyetz tan chicawune'n. Chin cham nin xchibne' tan cawu'n, nin cya'l nin jun xcyek tan xite'n chica'wl. Xchilo'onk yi e' chiccontr cya'n chi na cu' pok'lo'n jun xwok' yi tx'otx' tu!. ²⁸ Sjalok chik'ej nin chitxekunk sbne' opon tunintz chi na ban yi xkisum. ²⁹ Nin ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum tetz yi xtxolbila'se'j tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent.'

Yi xtxolbil yi ben stz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Sardis

3 ¹"I bin jalu' tz'ib nin yi junt xtxolbile'j tetz yi inchakum yi na tzan tan q'uicy'le'n yi cmon creyent le tnum Sardis: Je yi xtxolbile'j yi na waj yil

^b 2.17 Is 62.2; 65.15. ^c 2.20 I R 16.31-32; 2 R 9.22, 30; Pr 6.24.

tzatz'ib nin: 'Yi yole'j i'tz yol yi jun yi cy'a'n yi juk Espíritu tetz Ryos ta'n, tuml yi juk tx'uml: Yi in wetz na wil cyakil yi na ibanwok. Ej nin ncha'tz na wil yi quimnak quix tane'n. Wech na na a'lchij yi chumbalaj nin axwok. ²Poro elk watl itajtza'kl. Quiwswok itib te mu'x tal ibalajil yi at, yi mu'x tal ibalajil yi txant tan tele'n c'u'l. Or tzitilwok na na wil yi qui na yub yi e'chk takle'n yi na ibanwok, na qui na iban tane'n yi tajbil Ryos. ³Ulk bin tx'akx tic'u'l yi chusu'n yi itbitnak. Quiwit bin te yi na itocsaj. Tx'ixpe'nwok yi itajtza'kl. Na ko qui', nopontz tan icawse'n. Qui tz'icy' tzitetz yil nopen, na nopontz chi na opon jun alk'om yi qui'c sziblal. ⁴Poro ilenin at cobox tzixo'll yi cya'll cunin na chisuk' wit quib tan banle'n jun e'chk takle'n cach'i. Yi e'a'tz, ya'stzun yi e' yi kab'en tan xo'n scyuch!. Nin chin stum nin sbne' yi be'ch cyetz, na chumbalaj nin e!. ⁵Cyakil yi e' yil chixcy'e' te kacontr tz'ocopon jun be'ch cyetz yi chin skoj nin. Ej nin kol chixcy'e' te kacontr quil tzintzajsaj yi chibi' tul yi planiy, kale tz'ibane't chibi' yi e' yi xchicambok te yi itz'ajbil yi qui nin bajsbe'n tetz. Ej nin kol chixcy'e' te kacontr swale' tetz Intaj nin swale' scyetz yi e' ángel, yi jun cu'n e' wetz yi e'a'tz. ⁶Ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum te yi xtxolbile'j tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent.'

Yi ajtza'kl yi ben stz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Filadelfia

⁷"I bin jalut' tz'ib nin yi jun xtxolbile'j tetz yi inchakum yi na tzan tan q'uiicy'le'n yi cmon creyent le tnum Filadelfia. Je wajbile'j: 'Yi yole'j i'tz yol yi jun yi chin xan nin, nin yi bintzi na jilon, yi jun yi at ca'wl tk'ab chi banak Luwiy tentz, yi jun aj lawe' yi ko na taj sjop puert, cya'l xcy'e' tan jakle'n. Ej nin ko na taj sjak, cya'l xcy'e' tan jople'n: ⁸Na wil cyakil yi na ibanwok. Ej nin na el intxum tetz yi axwok quiw mu'x tal. Cha'stzun te ibitwok tzaj yi xtxolbile'j! Jakij jun puert tziwutz, nin cya'l nin jun xcy'e' tan jople'n. Nk'e'tz chin quiw nin axwok poro ja cxomwok te inchusu'n, nin quinin cctx'ixwijkwok tan talche'n yi xomquixwok swe'j. ⁹I bin jalut' at jun cmon tetz Bayba'n yi na cyal: Yi o' ketz, o' yi mero judiy, poro qui', wicyak' tu', na e' tajjal yi cmon Bayba'n. iBitwok tzaj! Chincawunk nin scye'j tan chimejewe'n cu'n tziwutz bantz tele'n chitxum tetz yi na chimpek' tzite'j. ¹⁰Ma jalut' tan tu' yi xomquixwok te inca'wl, nin muq'uij q'uixc'uj ita'n, xincole'wok tk'ab yi jun chin q'uixc'uj yi at tulbil squibaj cyakil wunak yi najlche' bene'n tzi'n wi munt. Tz'ul jun chin q'uixc'uja'tz wa'n tan chipile'n kol chitx'ixpuj yi cyajtza'kl nka qui'. ¹¹iBitwok tzaj! Txant tan wule'n junt tir. Quil tzitzakplen tkanil yi na itocsaj, bantz cya'l junt camban tetz yi oy yi tz'ak'lok tzitetz. ¹²Cyakil yi e' yil chixcy'e' te yi kacontr chocopon wa'n chi tane'n jun balaj tkan ca'll le ca'll Ryos. Ej nin qui't che'l tetz tajjal Ryos. Ncha'tz tzitzak'ibe' quen yi bi' yi kaRyosil scye'j tuml yi bi' yi tetz tnum yi na bi'aj Ac'aj Jerusalén, yi cho'n lsaj tcyal' kale attit Ryos. Ncha'tz tz'ocopon intz'ibal yi ac'aj imbi' scye'j yi e'a's. ¹³Ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum te yi xtxolbile'j, tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent.'

Yi xtxolbil yi ben stz'ibal Wa'n tetz yi cmon creyent le tnum Laodicea

¹⁴"I bin jalut', tz'ib nin yi xtxolbile'j tetz inchakum yi na tzan tan q'uiicy'le'n yi cmon creyent le tnum Laodicea. Je yi wajbile'j: 'Yi yole'j i'tz yi yol yi jun yi na bi'aj AMEN, yi jun yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j, yi jun yi txumul tetz cyakil

e'chk takle'n yi at: ¹⁵Na el intxum tetz yi ñe'n itane'nwok. Nk'e'tz axwok contr swe'j. Poro ncha'tz qui'c nin mu'ñ ixc'atnakil. Lastum qui na bixe! itxumu'n, na atixcuntuwok. ¹⁶Cha'stzun te cxelepon intzibil le intzi!. Cxeleponwok te wajal.

¹⁷Wech na italwok: Chin ric nin o!. Wi'nin kamebi'l. Ncha'tz na italwok: Qui'c tajwe'n sketz. Poro yi mero bintzi i'tz yi qui'c ixac swutz Ryos, na chin meba' nin axwok. Ni'cu'n axwok tu jun moyi'ñ. Ni'cu'n yi tx'anl quix cuntu'kwok.

¹⁸Cha'stzun te je jun itajta'kle': Ba'n tcu'n yi nink tzilok'wok balaj oro swuch' yi qui'c paltil. Sjalok tzun imebi'l. Ej ncha'tz ba'n tcu'n yi nink tzilok'wok be'ch itetz swuch', yi chin stum nin, bantz iwekxe'n, na chin tx'ixwil nin ita'n. Ba'n tcu'n yi nink tzilok'wok tz'ac'bil wutzaj swuch' tan jakxe'n iwutz. Cxmayink tzunwoktz.

¹⁹Ma yi e' yi na chimpek' wetz scye'j, na oc chitz'u'm wa'n tan makle'n chiwutz. Cha'stzun te c'asok ic'u'l nin tx'iexe'nwok itajta'kl tan ixome'n swe'j. ²⁰Bitwok tzaj. Atin tzi puert, nin na chintzan tan c'onle'n quen. Alchok scyetz yil tbit inwi' nin kol sjake'n yi puert, nocopon tzuntz te'j, nin skawank jun tuch'. ²¹Cyakil yi e' yil chixcye' te kacontr, swak'e' ama'l scyetz tan chic'olewe'n tzinxlaj tan kacawune'n scyuch!. Yi in wetz ja chinxcye' te incontr cha'stzun te ja chinc'ole' xlaj Intaj tan cawu'n. Ite'n nin tzimbne' tzite'j kol xcye'wok te kacontr. ²²Ma jal', ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum te yi xtxolbile'j tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan talche'n scyetz cyakil cmon creyent,' " stzun i' ban swetz.

Yil tz'ak'lil k'ej Ryos tcyaj

4 ¹Itzun bantz yi nsken wi't a'lchij yi xtxolbila'sej swetz, nintzun ben wilol yi jakij yi puertil tcyaj. Nin ben wital junt tir yi wi' yi jun yi nsken cyen jilon swetz. Chin wi' nin i' tan yol, chi wi' jun chun. Itzun saj tlol swetz: "Cajen tzaj tzone'j, nin tzinchaje' tzatz yi mbi xomtzaj yil tz'icy' yi e'chk takle'na'tz yi mawil." Ite'n nin tkuja'tz innachone'n te yi at porer yi Espíritu Sant swe'j. ²Ej nin wil jun balaj c'olchbil, chi tane'n c'olchbil jun wi'tz ajcaw. ³Ej nin yi jun yi c'olchij tibaj, ni'cu'n yubil wankil chi tane'n yubil yi jun jilwutz balaj c'ub yi na bi'aj jaspe, tu yi c'ub yi na bi'aj cornalina. Ej nin wil solte'j yi jun c'olchbila'tz yi at jun arco iris, yi wi'nin litz'UNE'n chi litz'unil yi jun jilwutz c'ub yi na bi'aj esmeralda. ⁴Ej nin solte'j len mu'ñ yi jun c'olchbila'tz wil junak cyajt c'olchbil, kale c'olçhe't junak cyaj wi' banl wi' yi sak cu'n be'ch cyetz. Ate'n jujun coron chiwi' yi oro cu'n. ⁵Nin ben wilol te yi jun balaj c'olchbila'tz yi wi'nin tele'n tzaj e'chk xlitz', nin wi'nin jincane'n chi na jincan k'ancyok. Ej nin swutz, at juk txezbil yi na tzan k'a'kl, ya'stzun yi juk espíritu Ryos. ⁶Ncha'tz wil jun ama'l swutz yi c'olchbila'tz yi i cunin mar tane'n yi pi'l cuntu!. Ni'cu'n tu spej, yi ba'n na icy' kawutz tul. Ej nin xlajak yi jun c'olchbila'tz wil cyaj xchakum Ryos, ^d yi ala' len bak' chiwutz at te chiwankil. At xchiwutz nin at wutz chicoc. ⁷Jun scyeri yi e' xchakum Ryosa'tz i cunin balum. Nin junt i cunin jun mam tor. Ej nin junt ni'cu'n wutz tu wutz wunak, ma yi cyaje'n, i cunin jun chin q'uilq'uitx yi elnak tu li't yi xicy!. ⁸Yi cyaj xchakum Ryosa'tz, at len wukak chixicy!. Nin wutzaj cuntuun te'jak chiwankil, ncha'tz te'jak chixicy!. Sk'ejl tu lak'bal quinin na chitane' tan tak'le'n k'ej Ryos, nin je chiyole':

^d 4.6 "Xchakum Ryos nka Querubines: Ez 1.4-25; Ex 25.28.

“Santo, santo, santo,
Kajcaw, chin cham nin ilu' teru'.
Ixñin atu'-tz sajle'n, nin sbne' opon tunintz.”

⁹Ej nin yi jun yi c'olchij tib yi jun c'olchbila'tz, i'tz Ryos, yi jun yi qui'c quimbił, tetz ben k'ej ben sak. ¹⁰Ej nin cyakil nin tir yi na cho'c yi cyaj chakuma'tz tan tak'le'n k'ej Ryos, nin tan tak'le'n chik'ajsbil tetz nin tan tyoxi'n tetz, ncha'tz yi junak cyaj wi' banl wi', nin na chimeje' cu'n tan tak'le'n k'ej nin tan c'u'laje'n Kataj Ryos. Nin na chicy'ajlen chicoron, nin na cyak' cu'n swutz yi c'olchbil Kajcaw. Nin je tzun chiyole'j yi na cyal:

¹¹ “Kajcaw, ilu' kaRyosil.
Chin tz'aknak cunin ilu' teru' Ta'.
Chin cham nin teru' Ta'.
Cha'stzun te na katzan tan tak'le'n kak'ajsbil teru'.
At poreru' tan cawu'n.
Cha'stzun te na katzan tan tak'le'n k'eju' Ta'.
Na ilu' bnol tetz cyakil yi e'chk takle'n yi at.
Nin ilu' xicyol tetz cyakil,
Ja bnix cyakil tan tu' yi banl talma'u', nin tan tu' yi ya'tz tajbilu'”,
che'ch yi junak cyaj wi' banl wi'a'tz.

Yi jun toloj u'j

5 ¹Nintzun ben wilol jun toloj u'j yi tz'amij tan yi jun yi c'olchij tibaj yi jun c'olchbila'tz. Yi jun toloj u'ja'tz tz'iba'n len yi wutz cabil xlaj, nin ocnak lac'ba'n juk sello tan jople'n.

²Bene'n tzun wilol jun ángel yi chin cham nin yi na tzan tan jakle'n scyetz cyakil: “¿At pe' jun skaxo'l yi at k'ej tan loch'e'n len yi e'chk sello bantz je'n xchitpul yi jun toloj u'je'l?” ³Poro quinin jal jun yi atk k'ej tan je'n xchitpul yi jun toloj u'ja'tz mpe ik tan xmaye'n. Quinin jal jun tcyaj' nka jun wuxtx'otx', mpe ik jak' tx'otx' yi at k'ej tan jakle'n yi jun toloj u'ja'tz. ⁴Ej nin tan paj yi cya'l nin jale't jun yi at k'ej tan je'n xchitpul nin tan si'l'e'n yi jun u'ja'tz, wi'nin tzun wok'e'n wetz, na cya'l jale't jun mpe ik tan xmaye'n quen tu' te'l. ⁵Jilone'n tzaj tzun jun scyeri yi e' wi' banl wi' swetz, itzun taltz: “Yaj, quil cök', na at jun yi xcy'e'nak te kacontr. I'tz yi chireyil yi e' aj Judá, yi Balum na a'lchij tetz, yi jun xlumil k'ajtzun rey Luwiy. Ba'n tz'oc i' tan loch'e'n len yi e'chk sello, nin tan je'n xchitpul yi jun toloj u'ja'tz,” stzun i' bantz swetz.

⁶Bene'n tzun wilol Katx'ixwatz. ⁷Cho'n at i' xlaj yi jun balaj c'olchbil xchixo'l yi cyaj xchakum yi ate' chinicy'al yi junak cyaj wi' banl wi'. At ticy'le'n chich' tel'j yi na xchaj sketz yi quim i'. Ncha'tz wil yi at juk tuc' nin juk bak' wutz yi katx'ixwatz'a'tz. Yi juk bak' wutz'a'tz, i'tz jun elsaawutził yi juk espíritu Ryos yi chakijt tzaj ta'n tan xmaye'n cyakil yi mbi na bajij wuxtx'otx'!

⁷Bene'n tzun yi Katx'ixwatz'a'tz tan ticy'le'n tzaj yi jun toloj u'j, yi tz'amij tan yi jun yi c'olchij le balaj c'olchbil. ⁸Ma yi je'n tcy'al yi jun toloj u'ja'tz, chicwe'n

^e5.6 Is 53.7; 1 Pe 1.19. Na elepong yi i'tz Kajcaw Jesucristo yi nquim chi na quim jun tal ne''x cneru' tetz katx'ixwatz.

tzun mejlok yi cyaj chakuma'tz swutz i!. Ncha'tz e' ban yi junak cyaj wi' banl wi!. Cy'a'n len jujun arpa cya'n. Ncha'tz cy'a'n len jujun patbil incens cya'n yi oro cu'n. Yi incens i'tz jun elsawutzel yi chi oración yi e' yi ate' tajal Ryos. ⁹Nin e' octz tan bitze'n jun ac'aj bitz. Je chiyole'j:

“Ntin ilu' at k'eju' tan je'n stz'amolul' yi jun toloj u'j.

Ntin ilu' at k'eju' tan loch'e'n len e'chk sella.

Ntin ilu' at k'eju', na cu'nak biyiju'.

Ej nin tan yi ḫch'elu' yi el kojxuj,

ja che' lok'u' jun c'oloj wunak ḫchixo'l cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzin wi munt.

Qui'c na ban yi mbi jilwutz yolil na chiyol.

Qui'c na ban yi mbi jilwutz wunakil e',

na ja che' lok'u' chicyakil tan yi ḫch'elu'!

¹⁰ Nin ilu' ncho'csan tetz rey nin tetz pale' tan chixcone'n swutz kaRyosil, nin tan chicawune'n bene'n tzi'n wi munt,”

—che'ch yi junak cyaj wi' banl wi'a'tz.

¹¹ Bene'n tzun wilol jun c'oloj ángel yi ate' wutz chicoc yi e' wi' banl wi'a'tz scyuch' yi e' chakum yi ate' xlaj yi c'olchbil. Jat lo' millón chixone'n. ¹²Chin chiwi' nin tan yol. Itzun cyaltz:

“iAt wi'nin k'ej yi jun chitx'ixwatz wunake'j yi ncu' biyij.

At k'ej i' tan toque'n tan cawu'n.

At k'ej i' tan tetzal cyakil mebi'l.

Na chin tzlaknak cu'n i' tu tajtza'kl.

Chin cham nin i'.

Ba'n kak' k'ej i'.

Ba'n kak' kak'ajsbil swutz i!!”

—che'ch yi jun c'oloj ángela'tz.

¹³ Ncha'tz wit yi chiwi' cyakil jilwutz txuc yi bnixnake' tan Ryos. Na ja wit chiwi' cyakil yi e' yi ate' tcya'j, scyuch' yi e' yi ate' wuxtx'otx' nin scyuch' cyakil yi e' yi ate' xe mar. Nin je chiyole'j:

“iKak'e' kak'ajsbil tetz yi jun yi c'olchij tibaj yi jun balaj c'olchbile'j.

Kak'e' kak'ajsbil tetz yi tx'ixwatz yi at xlaj.

Kak'e' chik'ej na chin cham nin e'.

Kabitzink ḫchiwutz, na at chik'ej tetz ben k'ej ben sak!” —che'ch tzun bantz.

¹⁴ Itzun yi quibital yi cyaj chakum yi e'chk yola'se'j, nintzun cyaltz: “Amén. Ya'stzunk sbantz,” che'ch. Ma yi e' wi' banl wi' nintzun e' cu' mejlok nin e' octz tan c'u'laje'n yi jun yi quil sotz tetz ben k'ej ben sak.

Yi juk sello

6 ¹Bene'n tzun wilol yi toque'n yi Katx'ixwatz tan loch'e'n len jun scyeri yi juk sello. Ej nin wit yi jilone'n jun scyeri yi e' chakum. Chumam nin wi' ban

tan yol. Ni'cu'n chi na jincan k'ancyok. Itzun taltz: "iCatzam tzone'j!" ²Bene'n tzun wilol jun chej yi sak te'j. Ej nin yi jun yi ate'n te yi cheja'tz, cy'a'n jun ma'cl ta'n yi na bi'aj arco yi xconak ta'n tetz oyintzi!. Nin ak'lilj jun coron tetz yi na ḫchaj yi i' aj tx'aconl. Bene'n tzun i' tan oyintzi!, nin xcy'e' te yi e' contr. Nin inin tunin ban i'-tz, cya'l nin jun na xcy'e' quen te'j.

³Yi toque'n yi Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi ca'p sello, jilone'n tzaj tzun yi ca'p chakum. Itzun taltz: "iCatzam tzone'j!" ⁴Bene'n tzun wilol junt chej yi cyak te'j. Nin ak'lilj ama'll tetz yi jun yi ate'n te yi jun cheja'tz tan toque'n tan xite'n yi tzatzin paz yi at wi munt. Oc i' tan c'ope'n quen le chiwi' wunak tan chibiyol quib squibil quib. Ej nin ak'lilj jun chin spar tetz.

⁵Yi toque'n Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi toxi'n sello, jilone'n tzun yi toxi'n ḫchakum Ryos. Itzun taltz: "iCatzam tzone'j!" Bene'n tzun wilol junt chej yi k'ek te'j. Ej nin yi jun yi ate'n te'j, cy'a'n jun p̄xu'bil ta'n. ⁶Nin ben wital jun yi jilone'n tzaj chixo'l yi cyaj ḫchakum Ryos yi ate'-tz, itzun taltz: "Tul tz'el quen tu' yi jamel k'ej jun yaj tan lok'che'n cob liwr ixi'n triw, ma yi cebada kak ntzi' liwr. Pyor yi vino tu yi aceit tetz cumir, qui't ljal."

⁷Yi toque'n yi Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi cyaji'n sello, jilone'n tzun yi cyaji'n chakum. Itzun taltz: "iCatzam tzone'j!" ⁸Bene'n tzun wilol junt chej yi way te'j. Ej nin yi jun yi ate'n te'j na bi'aj Quimichil. Ej nin ate'n junt wutz coc i', yi na bi'aj taw yi ama'll kale ate't yi e' alma!. Inti yi bajx yi ate'n te chej ak'lilj ama'll tetz tan toque'n tan chibiyole'n cu'n jun cuarto tetz yi tajlal yi e' wunak yi najlche' wi munt. Nin ak'lilj ama'll tetz tan chixuxe'n wunak tan cyoqe'n tan oyintzi' bantz chibiyol quib squibil quib. Ncha'tz at e' e' quim tan we'j. Nin at e' e' quim tan yabil. Ej nin at e' e' quim tan smaron txuc.

⁹Yi toque'n yi Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi to'i'n sello bene'n tzun wilol yi e' alma' yi quimnake' tan paj xtxole'n yi tajbil Ryos. Cho'n ate' jak yi altar yi at tcyaj. Ja chibiylij tan paj yi cyoqe'n tan xtxole'n yi mbi na cyocsaj. ¹⁰Chin chiwi' nin e'a'tz tan yol. Itzun na cyaltz: "Kajcaw chin xan nin ilu!. Nin na el k'abu' te yolu'. ¿Tona! tzun tz'ocu' tan chicawse'n yi e' yi ate' wuxtx'otx', yi e' yi ocnake' tan kabiyle'n?" —che'ch.

¹¹Nintzun ak'lilj jujun be'ch cyetz yi sak yubil, nin oc scye'j. Ej nin a'lchij scyetz yi tajwe'n tan cyujewe'n jun tkuj jalen cu'n jepon cyajjal yi e' yi at chiquimbil tan tu' yi xomche' te Cristo, yi e' yi ḫchiquimok chi nchiban cyetz.

¹²Bene'n tzun wilol yi toque'n Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi kaki'n sello. Xe'te'n tzun jun chin wutzile'n coblajnob. Nin oc tz'o'tz wutz yi k'ej. Chin tz'o'tz nin bantz. Ej nin chin cyak nin ban wutz yi xaw, chi yubil chich!. ¹³Ma yi tx'uml yi ate' tcyaj e' baj saj tx'akx. Cho'n cunin ban chi na ban jun wi' lo'baj yi na cu' tx'akx yi tal ne'x wutz tan jun chin wutzile'n cyek'ek!. ¹⁴Ej nin yi tcyaj tzaj cuntunin chi na tole'n tib jun u'j. Ej nin cyakil yi e'chk wutz tu yi e'chk isla baj el len tulak e'chk chiluwar kale ate't. ¹⁵Ej nin cyakil yi e' rey yi ate' wuxtx'otx' scyuch' yi e' yi wi'nin chik'ej, scyuch' yi e' ric, scyuch' yi e' cham, nin cyakil yi e' esclaw scyuch' yi e' yi na chicaw quib chichuc, cyakil yi e'a'tz e' baj len cyewal quib xo'l c'ub nin lakak picy, xo'lak wutz. ¹⁶Wi'nin cwe'n chitz'i tetz yi e'chk wutz tu e'chk c'ub kale cyewane't quib. Itzun cyaltz: "iNilo'nk tzaj skibaj tan kewe'n swutz yi jun yi c'olchij tib yi jun balaj c'olchbil! iNilo'nk tzaj skibaj bantz kele'n swutz yi jun chin wutzile'n q'uixc'uj yi tz'ul tan yi jun yi tak'nak tib tetz

chitx'ixwatz wunak! ¹⁷iNilo'nk tzaj skibaj na ja ul yi k'ejlala'tz tan ticy'sal Ryos c'u'l ske'j! iCya'l jun yi nink xtx'aj yi jun cawsa'tz!"

Yi jun cient tu ca'wnak cyaj mil wunak yi baj oc len cyechl

7 ¹Itzun bantz yi wi't baje'n yi e'chk xtxolbila'tz, nintzun ben wilol cyaj ángel yi txicl che'-tz. Cho'n ate' xtx'u'cak yi munt. E' makol tetz yi cyaj tojkbil cyek'ek!. Quinin cyak' ama'l tan saje'n yi e'chk cyek'ek'a'tz wuxtx'otx', wi mar, mpe ik te jun wi' tze'.

²Ncha'tz bent wilol junt ángel yi cho'n saje'n jalen tele'n tzi'n. Cy'a'n yi sello Ryos ta'n, yi Ryos yi itz' nin tetz. Chin wi' nin tzun yi jun ángela'tz bantz tan yol scyetz yi cyajt ángel yi ate' xtx'u'cak yi munt, yi e' yi ak'lij porer scyetz tan po'tze'n yi wuxtx'otx' tu yi mar. Itzun taltz scyetz: ³"Quil cho'c chanu' tan po'tze'n yi wuxtx'otx' tu yi mar mpe junk wi' tze', jalen yil tz'oc jun cyechl yi e' xchakum yi kaRyosil ka'n, na tz'ocpon jun cyechl ka'n swutzak chiplaj.

⁴Bene'n tzun wital yi cyajjal yi e' yi oc cyechl scye'l. Itz jun cient tu ca'wnak cyaj mil wunak. Yi jun c'oloj wunaka'tz cho'n chijale'n xchixo'l yi e' xonl Israel.

⁵Coblaj mil oc cyechl xchixo'l yi e' xonl Judá. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Rubén. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Gad.

⁶Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Aser. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Neftalí. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Manasés.

⁷Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Simón. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Leví. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Isacar.

⁸Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Zabulón. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Xep. Nin coblaj mil xchixo'l yi e' xonl Benjamín.

Yi jun chin c'oloj wunak yi sak cu'n be'ch cyetz

⁹Itzun bantz yi wi't baje'n yi xtxolbila'se'j, bene'n tzun wilol jun chin c'oloj wunak yi sak cu'n be'ch cyetz. Jilwutz cu'n wunak ate'-tz. At tetz cyakil jilwutz nación, nin tetz cyakil jilwutz tnum, nin tetz cyakil jilwutz yol yi na chiyolbej bene'n tzi'n wi munt. Cyakil yi jun c'oloj wunaka'tz txicl che' swutz yi jun c'olchbila'tz nin swutz yi Katx'ixwatz. Cy'a'n len jujun xak xa'j cya'n. Ej nin qui nin ajlbe'n cyetz yi jun c'oloj wunaka'tz. ¹⁰Chin chiwi' nin tzun bantz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos, itzun cyaltz:

"Ja kaclax tan tu' porer kaRyosil yi c'olchij wi balaj c'olchbil nin tan porer yi Katx'ixwatz,"
che'ch yi jun c'oloj wunaka'tz.

¹¹Ma yi e' ángel yi txicl che' xchixlaj yi e' wi' banl wi', nin xchixlaj yi cyaj xchakum Ryos yi ate' solte'l yi jun chumbalaj c'olchbila'tz, e' baj cu' joklok tan c'u'laje'n Ryos. ¹²Itzun cyaltz:

"iAmén! Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj.
Kak'e' k'ej i' na chin tz'aknak cu'n i'.
Katyoxink tetz, na wi'nin k'ej i'.
Wi'nin porer i', nin chin cham nin i'

tetz ben k'ej ben sak. Amén,”
che'ch e' ángela'tz.

¹³Saje'n tzun jakol jun scyeri yi e' wi' banl wi' swetz, i tzun taltz: “Yi wunake'j yi sak cu'n be'ch cyetz, ɿna pe' el atxum tetz yi na' scyetz e' nin na' nchisite't?”

¹⁴“Qui' Ta', qui wajske'n chiwutz. Ntin ilu' teru' na el xtxumu' tetz yi na' scyetz e' nin na' nchisite't,” chinch wetz bantz. “Ya'stzun yi e' yi ja chimuc' nin yi ja icy'pon yi jun chin wutzile'n q'uixc'uj cya'n. Ya'stzun yi e' yi tx'ajjt yi be'ch cyetz, nin chin skoj nin ban tan ñch'el yi Katx'ixwatz.

¹⁵“Cha'stzun te ate' tzone'lj swutz yi c'olchbil Ryos.

Sk'ejl tu lak'bal na chitzan tan c'u'laje'n i' tzone'lj le ama'l yi chin xan nin.

Ej nin ñchicoloxok tan yi porer yi jun yi c'olchij.

¹⁶Qui't chitij we'lj. Qui't chitij saktzi!.

Qui't chitij k'ej. Nin qui'ct tz'a'l ñchitije!.

Qui'ct chitij jun q'uixc'uj.

¹⁷Qui't chitij q'uixc'uj.

Na yi Katx'ixwatz yi at xlaj yi jun balaj c'olchbile'lj, i' q'uicy'lom cyetz.

Ñche' q'uicy'le' chi na ban jun pstor tan chiq'uicy'le'n yi e' tetz tawun.

Nchiben tcy'al kale atit jun balaj a' yi na tak' itz'ajbil.

Ite'n nin Ryos tz'ocopon tan sele'n t'a'al chiwutz.

Nin qui'ct bis o'kl tz'ul ñchiwutz.”

Yi juki'n sello tu yi patbil incens yi oro cu'n

8 ¹Itzun yi toque'n Katx'ixwatz tan loch'e'n len yi juki'n sello yi at te yi jun toloj u'ja'tz, qui'c nin jun jumi'n bajij tcy'a'. Numl cuntu' bantz tetz me' lo'or.

²Bene'n tzun wilol jukt ángel yi txicl che' swutz Ryos. Nin ak'lilj jujun chun scyetz. ³Tule'n tzaj tzun junt ángel yi cy'a'n jun patbil incens ta'n yi oro cu'n. Cho'n tzun xcyewe'n cu'n swutz yi altar yi oro cu'n. Ej nin ak'lilj wi'nin incens tetz tan pate'n wi yi jun altara'tz yi at swutz yi c'olchbil Ryos. ⁴Ak'lilj yi incensa'tz tetz tan pate'n bantz tpone'n yi sibel tuml chi'oración cyakil yi e' xansa'nche' swutz Ryos. ⁵Cwe'n tzun nojsal yi ángela'tz yi patbil incens tan xtxak'a'k yi at tib yi altar nintzun saj jo'liltz wuxtx'otx!. Yi cwe'n mule'n wuxtx'otx' ja xe'tij jun chin wutzile'n coblajnob, nin wi'nin k'ancyok tu xlitz' baj cu', nin wi'nin jincane'n ban.

Yi toque'n yi e'chk chun

⁶Itzun yi juk ángela'tz yi nsken baj ak'lilj yi jujun chun scyetz nintzun e' ban list quib tan tocse'n yi chun.

⁷Yi toque'n yi chun tan yi bajx ángel, cwe'n tzun jun chin c'ub abal wuxtx'otx!. Yuju'n tib yi c'ub abal tu k'a'k' nin chich!. Wi'nin tzun ama'l tz'e' bene'n tzi'n wuxtx'otx!. Txant nin qui nicy'an cyakil yi wuxtx'otx!. Ncha'tz wi'nin e'chk tze' tz'e!. Txant nin qui nicy'an cyakil. Ma yi txa'x ch'im, tircu'n stz'e'e'n.

⁸Ma toque'n yi ca'p ángel tan tocse'n yi tetz chun, saje'n tzun jo'lilj jun takle'n chi jun chumam wutz yi na tzan k'a'kl. Cho'n cwe'n wi mar. Yi cwe'n, nim cunin mar oc tetz chich!. Txant qui nicy'an cyakil yi mar ta'n. ⁹Wi'nin tzun txuc e' quim xe mar. Ncha'tz wi'nin barc nchilo'on. Txant qui nicy'an yi tajjal yi e'chk barc yi baj lo'on. ¹⁰Ma yi toque'n yi toxi'n ángel tan tocse'n yi tetz chun,

saje'n tzun tx'akx jun chumam tx'uml tcyaj yi na tzan k'a'kl. Cho'n cwe'n tibaj yi e'chk tzanal' tu e'chk tal a' yi na mulk'ine'l tzaj lakak e'chk luwar.¹¹ Yi bi' jun tx'umla'tz i'tz c'a!. Na chin c'a! nin ban yi a' ta'n. Wi'nin a' po'tij tan yi jun tx'umla'tz. Nin wi'nin wunak e' baj quim yi baje'n yi jun a'a'tz cya'n, na chin xkolum nin ban yi a'.

¹² Ma yi cyaji'n ángel, nintzun oc yi tetz chun ta'n. K'ekaxe'n nintzun ban yi k'ej. Txant nin qui nicy'an tan k'ekal. Ncha'tz ite'n nin bajij te yi xaw. Nin wi'nin tx'uml qui't nchitxekun mas. Ja tzun tz'o'tzax mu'x yi wuxtx'otx!. Nin ncha'tz nin ban lak'bal yi xaw tu e'chk tx'uml, qui'ct mas ntxekun.

¹³ Bene'n tzun wilol junt ángel yi na xicy'in tcyaj chi na ban jun q'uilq'uitx. Ej nin je yol i'ej yi ntal: "iLastum yi e' wunak yi ate' wuxtx'otx! iLastum yi e' wunak! iLastum e'! Na chin xo'wbil nin sbne' yil tz'oc yi oxt chun cyak'un yi oxt ángel."

9 ¹Ma yi toque'n yi to'i'n ángel tan tocse'n yi tetz chun, nintzun ben wilol jun tx'uml yi nsken ul tx'akx wuxtx'otx!, yi cho'n nsaj tcyaj. Nintzun ak'l ij yi lawe'il yi jul yi chin xe' nin, tetz. ²Toque'n tzun i'-tz tan jakle'n yi puertil yi jun chin jula'tz. Ma yi je'n jakol, tele'n tzaj tzun juc jun c'oloj sib, chi na el te jun patbil xc'o'n. Cu' tunin jopx wuxtx'otx! tan yi jun c'oloj siba'tz. Ej nin qui't nin quil wunak wutz k'ej. ³Ej nin tc'u'l yi jun chin siba'tz ya'stzun e' eltzit jun chin c'oloj txuc chi tane'n sac!. E' baj el tunin xit bene'n tzi'n wuxtx'otx!. Ak'l ij len quipisyo! tan chi'o'n chi na chiban sina'j. ⁴Poro nin a'lchij scyetz yi qui'c cu tan baje'n yi ch'im cya'n nka alchok jilwutz xtze! nka alchok jilwutz xak tze!. Ma na ntin at cu tan cyoque'n tan chichi'le'n yi e' wunak yi qui'c techl Ryos wutz chiplaj. ⁵Ncha'tz quinin ak'l ij ama'll scyetz tan chibiyle'n cu'n yi e' wunak, ma na ntin tan tak'le'n q'uixc'uj scyetz tetz o' xaw. Ej nin yi q'uixc'uj yi nchitij ni'cu'n t'a'we'n tu xchi'be'n jun sina'j.

⁶Yil tz'ul yi jun tiempa'tz xchic'uche' wunak quimichil. Poro quil chiquim.

⁷Ni'cu'n quitane'n yi e' sac'a'tz chi quitane'n chej yi wekijche' tan oyintzi!. Ej nin at len jun e'chk takle'n xchiwi' yi ni'cu'n tu jun coron yi oro cu'n. Nin i cunin wutz wunak yi chiwutz. ⁸Ma yi xi'il chiwi', chin tkan nin, chi tane'n xi'il wi' xna'n. Ma yi cye' i cunin te' balum. ⁹Ej nin jokl quen jujun e'chk takle'n wutz chic'u'l tan chicolol quib. I cunin jun jokoj ch'ich' tane'n. Ej nin yi chixicy', wi'nin xumcane'n. I cunin yi na xumcan jun c'oloj care't yi jutu'n tan jun c'oloj chej yi na chiben lajke'l tan oyintzi!. ¹⁰Yi e' sac'a'tz, ni'cu'n chije' chi je' sina'j, na i cunin bak tane'n chije!. Nin ak'l ij ama'll scyetz tan cyoque'n tan chichi'le'n wunak tetz o' xaw. ¹¹Ej nin at jun cyajcawil yi e' sac'a'tz. I'tz yi ángel yi najlij tjul, yi na bi'aj Abadón le chiyol yi e' hebreo. Ma le chiyol yi e' griego na bi'aj Apolión, yi na elepont aj xitunl.

¹² Ya'stzun yi bajx q'uixc'uj yi sbajok, poro at cobt yi at tulbil.

¹³ Ma yi toque'n yi kaki'n ángel tan tocse'n yi tetz chun, nintzun ben wital wi' jun yi cho'n jilone'n tzaj txo'l yi cyaj tuc' yi at te yi altar, yi oro cu'n, yi at swutz Ryos. ¹⁴Nin je tal i'ej tetz yi kaki'n ángel yi cy'a'n chun ta'n: "Cun pujwe' yi cyaj ángel yi c'alij che' tzi yi jun chumam a' yi na bi'aj Eufrates."

¹⁵ Bene'n nintzun bantz tan chipujle'n len yi cyaj ángela'tz, na bixba'nt che' tan chixcone'n tetz yi jun tiempa'tz. Bixba'n che' tan chixcone'n tetz yi jun xawa'tz, tu yi jun k'eja'tz, nin yi jun ora'tz. Yi cyetz chitarey i'tz tan chibiyle'n cu'n wi'nin

wunak. Txant nin qui nicy'an yi wunak yi ate' wuxtx'otx' yi e' quim cyak'un.
¹⁶ Ma chisanlar yi e' ángela'tz, nin ben wital yi cyajlal yi e' sanlar yi ate' te chej. I'tz cob cient millón chixone'n.

¹⁷Ej nin je quitane'n yi e' cheja'tz scyuch' yi e' sanlar yi ate' te chej. Yi yubil yi jujun jokoj ch'ich' yi at len wutz chic'u'l yi e' sanlar i'tz cyak, tu txa'x, tu k'an. Ej nin yi e' chej i cunin wi' balum tane'n chiwi'. Ej nin le chitzi' na el tzaj k'ak' tu sib, nin azufre. Ya'stzun yi xtxolbil yi wil tul wutzicy' tane'n. ¹⁸Ej nin wi'nin wunak e' quim tan yi k'ak' tu sib nin yi azufre. Txant qui nicy'an cyakil wunak wi munt yi e' quim tak'un yi ox jilwutz takle'na'tz yi me'l tzaj le chitzi' yi e' chej. ¹⁹Na ja chixcye' yi e' cheja'tz tan chibiyle'n wunak tan yi k'ak' tu yi sib tu yi azufre yi el tzaj le chitzi'. Ncha'tz wi'nin wunak e' quim tan chije'. Na yi chije' i cunin lubaj tane'n yi nim wi!. Xcon yi chije' tan chibiyle'n wi'nin wunak.

²⁰Ma yi e' wunak yi quinin e' quim tan yi ox cawsa'tz yi ak'lij, quinin chitx'ixpuj cyajtza'kl. Iñnin na chitzan tan banle'n yi e'chk takle'n cach!. Ej nin quinin cyaj quilol yi c'u'laje'n yi e'chk takle'n yi banij quitane'n, ma na e' ban seguir tan mejle'n swutz e'chk chirysol yi oro, nka sakal, nka bronce tu', nka c'ub nka tze' tu!. E' meje' swutz e'chk chirysola'tz yi qui na xmayin, yi qui na tbit yol, nin yi qui na xon. ²¹Ncha'tz quinin cyaj cyen quilol yi biyolnaki'n tu cuna'n. Ej nin quinin cyaj cyen quilol yi xna'ni'n tu yaji'n, tu e'chk alak'.

Yi ángel yi cy'anl tetz yi tal liwr

10 ¹Bene'n tzun wilol junt ángel yi chin cham nin, yi cho'n saje'n tcyaj tul sbak!. Ej nin ate'n jun arco iris twi!. Ma yi wutz i' chin litz'unin chi na litz'un yi k'ej. Ej nin yi tkan i' chin txekeunin chi tane'n k'ak!. ²Cy'a'n jun tal toloj u'j ta'n yi elnakt xchitpul. Itzun yi cwe'n mule'n cho'n tzun cwe'n tk'ol jalaj tkan yi sbal wi mar. Ma yi max cho'n cwe'n tk'ol wuxtx'otx!. Nintzun xcy'e cu'ntz. ³Chin wi' nin tzun bantz tan yol, chi na xch'in jun león. Itzun yi wi't jilone'n yi jun ángela'tz nintzun nilcan juk k'ancyok. ⁴Itzun yi nsken wit chiyol yi juk k'ancyoka'tz, woque'n tzun klo' tan stz'ibe'n cu'n yi mbi cu'n baj cyalol. Poro ja wit junt yi cho'n jilone'n tzaj tcyaj. Itzun taltz swetz: "Quil tzatz'ib cu'n chiyol yi juk k'ancyoka'tz, ma na a'tok cuntu' tac'u'l."

⁵Inti yi ángel yi at cu'n yi jalaj tkan wi mar nin yi jalajt wuxtx'otx!, je'n tzun tk'ol yi k'ab tcyaj!. ⁶Itzun taltz: "Sak swutz yi jun yi at cuntunintz cyakil tiemp, yi jun yi bnol tetz yi tcyaj tu yi wuxtx'otx!, tu yi mar tu cyakil yi mbi cunin at bene'n tzi'n. Sak swutz i' yi bintzi nin yi yole'j yi swale!. ⁷Yil tz'oc yi juki'n ángel tan tocse'n yi chun yi cy'a'n ta'n, ya'stzun yi techl yi ja wi't jepon tampuj yi tiemp yi bixba'nt tan Ryos tan tele'n cu'n te cyakil yi e'chk takle'n yi alijt cyen ta'n scyetz yi e' elsanl stzi' i!."

⁸Bene'n tzun wital junt tir yi yol yi jun yi cho'n jilone'n tzaj swetz tcyaj. Itzun taltz: "Cun cy'aj yi jun tal liwr yi cy'a'n tan yi ángel yi at jalaj tkan wi mar nin yi jalajt wuxtx'otx!", stzun i' bantz swetz.

⁹Imbene'n tzuntz swutz yi ángela'tz nin oc injakol yi tal liwr tan tk'ol i' swetz. Itzun taltz: "Je'j, tz'amaj, nin bajse'n. Chin chi' nin sbne' yil tz'ocpon le atzi!. Ma yil tz'opon tac'u'l, chin c'a' nin sbne'!"

¹⁰Saje'n tzun intz'amol yi tal liwra'tz nin je' imbajsaltz. Chin cab nin yi tocompone'n le intzi', i cunin cabil wunak txuc. Poro yi cwe'n pon le inc'u'l,

chin c'a' nin ban.¹¹ Saje'n tzun alijt swetz: "Tajwe'n tan atxolil junt tir yi mbi sbajok scye'lj cyakil jilwutz wunak, nin scye'lj e'chk nación yi aparchklen chijilon. Ncha'tz tajwe'n tan atxolil yi mbi sbajok scye'lj yi e' rey," stzun i' ban swetz.

Yi cob balaj stiw

11 ¹Saje'n tzun tak'le'n jun ma'lbil swetz, chi tane'n jun wa'j aj. Itzun a'lchij swetz: "Txiclige'n, cun ma'laj yi ama'l yi mas xan yi at xe ca'l Ryos, tuml yi ama'l kale atit yi altar. Ej nin ajlwe' jatna' chixone'n yi e' yi na chitzan tan c'u'laje'n Ryos tul yi jun ama'la'tz. ²Poro qui na waj yil c'xo'c tan ma'le'n yi ama'l yi at solte'lj yi jun luwara'tz na tz'ak'llok ama'l scyetz yi e' awer nak, tan chibnol yi cyetz cyajbil tc'u'l. Ncha'tz stz'ak'llok ama'l scyetz tan telse'n k'ej yi tnum yi wi'nin xanil. Tul ca'wnak cob xaw ḫchibne' yi cyetz cyajbil tul yi jun ama'la'tz nin tul yi tnuma'tz. ³Poro nchiben inchakol cob instiw tan xtxole'n yi wetz wajbil scyetz yi wunak yi najlche'l-tz le jun tnuma'tz. Ḫchitxole' yi wetz wajbil scyetz tul jun mil tu cob cient tu ox c'al k'ej. Ej nin yi be'ch cyetz yi cob instiwa'tz i'tz yi be'chok yi na ḫchaj bis."

⁴Ej nin yi cob stiwa'tz ya'stzun yi cob wi' olivo tu yi cob txekbil yi ate' swutz Kajcaw yi taw wuxtx'otx.^f ⁵Ej nin cyakil yi e' yi ḫchijoye' puntil tan chibiyle'n cu'n, ḫchiquimok cya'n, na tz'elepon k'ak' le chitzi' tan chibiyle'n cyakil chicontr. ⁶Ncha'tz stz'ak'llok ca'wl scyetz tan makle'n yi abal, nin ḫchixcyek tan xtx'ixpe'n yi a' tett chich!. Ej nin ko na cyaj, ba'n tz'ul alchok jilwutz chicaws yi e' wunak cyak'un. ⁷Poro yil chixcye' te chimunl yi tz'ak'llok scyetz, tz'ocopon yi yaj yi txuc tane'n yi cho'n je' ul tjuł tan oyintzi' scye'lj. Ej nin xcyek tan chibiyle'n cu'n. ⁸Tul cyaj tu' chiwankil tbe', tul yi jun chumam tnum yi at na ban cu'nt na a'lchij Sodoma nka Egipto tetz. Yi jun tnuma'tz i'tz kale quime't Kajcaw swutz pasyon. ⁹Cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt squile' chiwankil yi sanlche' tbe'. Ox k'ej tu ni'cy chixmaye' chiwankil yi cob inchakuma'tz na quil tz'ak'llij ama'l tan chimukxe'n. ¹⁰Ej nin cyakil wunak yi ate' wuxtx'otx' chitzatzink yil chiquim yi cob chakuma'tz. Ej nin tan yi tzatzin yi ate' cu'nt, scyo'e' e'chk oy squibil quib. Ḫchitzatzink, na stal'e' ch'on scyetz yil cho'c yi cob chakuma'tz tan chibuchle'n.

¹¹Poro yi ticy'e'n yi ox k'eja'tz tu ni'cy, e' itz'ijt junt tir tan porer Ryos. Nin ḫchiwutz cu'n cyakil wunak yi chije'n txiclok. Wi'nin tzun e' xobe'n cyakil wunak yi quilol yi quitz'e'n junt tir yi cob chakuma'tz. ¹²Bene'n tzun quibital yi cob chakuma'tz jun yol yi cho'n saje'n tcyaj. Je yole': "Cajenwok tzaj tzone'lj." Ej nin ḫchiwutz cu'n cyakil chicontr yi cyaje'n tcyaj. Cho'n cyaje'n tul noc sbak!. ¹³Ej nin te yi jun tkuja'tz, bajij jun chin wutzile'n coblajnob, nin wi'nin ca'l baj lo'on. Juk mil wunak e' quim tan yi jun coblajnob'a'tz. Ej nin tan yi xo'w yi ate' cu'nt yi e' mas wunak yi qui e' quim, cyoque'n tzuntz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz yi kaRyosil yi at tzi'n tcyaj.

¹⁴Ya'stzun yi ca'p il yi sbajok. Poro at junt yi xomt tzaj.

Yi mbi sbajok yil tz'oc yi juki'n chun

¹⁵Ma yi toque'n yi juki'n ángel tan tocse'n yi tett chun, nintzun ben wital yi na chitzan tan yol tcyaj. Ej nin chin chiwi' nin e' bantz tan yol. Je xtxobil yi cyale':

^f11.4 Zac 4.1-3; 4.12; 4.3, 11-14.

“Ja cho'c cyakil tnum yi at wuxtx'otx',
 jak' ca'wl yi ketz kajcawil,
 nin jak' ca'wl yi jun yi bixba'nt ta'n.
 Nin scawunk i' tetz ben k'ej ben sak.”

¹⁶ Ma yi junak cyaj wi' banl wi' yi c'olxche' swutz Ryos nin e' cu' joklok swutz Ryos tan c'u'laje'n i'. ¹⁷ Itzun cyaltz:

“Ta!, chin cham nin ilu' teru!.
 At nin teru'-tz sajle'n tunintz.
 Ej nin cya'l nin jun yi nink xcy'e' te'ju!.

Ntyo᷑ teru! Ta!,
 na ja xcon yi poreru',
 nin ja xe'tiju' tan cawu'n wuxtx'otx'.

¹⁸ Wi'nin na chi'ch chic'u'l cyakil yi wunak te'ju!.
 Poro ja opon yi tiempil tan toque'nu' tan chicawse'n.

Ntyo᷑ teru! Ta!,
 na ja opon yi tiempil tan toque'nu' tan xtisya'i'n scye'j yi e' alma!.
 Ej nin ja opon yi tiempil tan tk'olu' yi oy scyetz yi e' ḫchakumu' yi ja chitxol
 yi tajbilu'.

Ntyo᷑ teru! Ta!,
 na ja opon yi tiempil tan tk'olu' e'chk oy scyetzak yi e' yi xansa'n che', yi e'
 yi na cyek ḫchi'u!.
 Qui'c na ban ko e' nim nka e' juy,
 na stk'e'u' jun oy scyetz chicyakil cu'n.

Ntyo᷑ teru! Ta!,
 na ja opon yi tiempil tan chixite'n cu'n cyakil yi e' yi na chitzan tan po'tze'n
 yi munt,”
 che'ch yi junak cyaj wi' banl wi'a's.

¹⁹ Jakxe'n tzun yi templo, yi ca'l Ryos, yi at jalen tzi'n tcyaj. Ej nin lajluch cu'n
 ban yi caña' kale colije't yi quiwel yi yol yi suki'nt tan Ryos scyetz wunak. Wi'nin
 xlitz' baj cu'-tz nin wi'nin jincane'n ban. Ncha'tz wi'nin k'ancyok cu!. Ej nin icy'
 jun chin coblajnob wuxtx'otx' tu jun chin wutzile'n c'ub abal.

Yi xna'n tu yi dragón

12 ¹ ḫchajol tzun tib jun xtxolbil tcyaj. I'tz jun elswutzel tetz jun xna'n yi
 i cunin k'ej yi be'ch tetz. Cho'n at yi xaw jak' tkan. Nin ate'n jun coron
 twi' yi lac'chij coblaj tx'uml te'j. ² Ch'on wi' i!, nin wi'nin na tx'ayne' tan yi il yi
 at cu'nt, na txant tan tule'n yos tuch!. ³ Le rat nin mbajij junxt xtxolbil tcyaj. I'tz
 jun chumam dragón yi cyak te'j. Juk cu'n wi' at nin lajuj cu'n tuc!. Ej nin ate'n
 jujun coron te jujun wi!. ⁴ Ej nin tan yi je', saj masol wi'nin tx'uml. Ej nin yi tx'uml
 yi nsaj masol txant qui nicy'an cyen ta'n. Cho'n saje'n jo'lil jalen wuxtx'otx!.

Xcyewe'n cu'n tzun yi jun chin txuca'tz swutz yi xna'n yi txant tan tule'n yos tuch', na yi tajbil i'l tz yi nink baj yi tal ni' ta'n yil tz'ul itz'ok. ⁵Ma yi tule'n yos tu yi xna'n, xicy tzun yi ni' yi ul itz'ok. Nin yi jun ni'a'tz ya'stzun yi jun yi at tocbil tan chicawe'n cyakil jilwutz tnum bene'n tzi'l wi munt. Chin cham nin i' sbne' tan cawu'n. Ma yi titz'e'n, jalcunin taje'n majij tan topone'n kale c'olche't Ryos tan cawu'n. ⁶Inti xna'n, nintzun el ojkujtz. Cho'n topone'n tul jun ama'l yi tz'inunin tu!. Na at jun ama'l yi list tan Ryos kalel tz'a'te't nin kalel wane't tetz jun mil tu cob cient tu ox c'al k'ej.

⁷Xe'te'n tzun jun chin oyintzi' tcyaj. Na nin oc yi wi'tz ángel yi na bi'aj Ciel scyuch' yi e' mas ángel yi xomche' te'l tan oyintzi' tu yi jun chin txuca'tz yi dragón bi'. ⁸Oc chibnl quib tan oyintzi' poro quinin e' xcy'e yi dragón scyuch' yi e' tetz ángel, nin e' el tzaj laju'n tcyaj. ⁹Yi jun dragóna'tz, ya'stzun yi jun lubaj yi at nintz tiemp tzaj. Ya'stzun yi diablo yi Satanás, yi Bayba'n. I' yi jun yi na tzan tan chisuble'n cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt. Ja el tzaj laju'n tcyaj scyuch' yi e' tetz ángel yi xom chiwi' te'j. Cho'n chisaje'n jo'lli'n tzone'j wuxtx'otx'.

¹⁰Bene'n tzun wital yi jilone'n tzaj jun tcyaj. Chin wi' nin ban tan yol, itzun taltz:

“Ja wi't opon yi tiempil tan chiclaxe'n yi e' nitxajil Ryos.
 Nin ja lajluchax yi bintzi nin at porer i'.
 Ncha'tz ja lajluchax yi at k'ej Cristo tan cawu'n,
 na ja el tzaj lajul yi jun txumul yola'tz,
 yi jun yi na tzan tan jale'n cu'n quil yi e' kajwutz.
 Na ja el laju'n yi juna'tz ta'n yi sk'ejl tu lak'bal na tzan tan chioxchle'n quen
 yi e' kajwutz swutz Ryos.

¹¹Poro yi e' kajwutza'tz ja chixcye' te yi jun txumul yola'tz,
 tan tu' yi nk'uke' chic'u'l te yi ñch'el yi Katxixwatz yi el kojxuj swutz pasyon.
 Ej nin ncha'tz ja chixcye' tan tu' yi quinin nchixob tan xtxole'n yi bintzi, na
 cyak'o'nt quib tan chiquime'n.

¹²Chitzatzink cyakil yi e' yi najlche' tcyaj.
 Poro lastum yi e'u' yi najlche'u' wuxtx'otx'.
 Nin lastum yi e'u' yi ate'u' wi mar,
 na ja opon yi Bayba'n ñchixo'lu'.
 Lastum e'u' na wi'nin na chi'ch c'u'l i' scye'ju',
 poro qui't tz'ampon tiemp tan toque'n cawse'n.”

¹³Yi tilol yi Bayba'n yi nsken wi't opon laju'n wuxtx'otx' nintzun octz tan buchle'n yi jun xna'n yi nsken wi't talaj yi jun tal yi xicy. ¹⁴Poro yi jun xna'na'tz nintzun ak'lilj cob chumam xicy', chi tane'n xicy' jun q'uilq'uitx, bantz bene'n tan ew ib tul jun luwar yi tz'inunin tu!, yi joylaj len te yi Bayba'n. Cho'n c'a'chxe'n yi jun xna'na'tz tetz ox yob tu ni'cy tul yi jun a'ma'l a'tz yi tz'inunin tu!. ¹⁵Poro el tzaj jun c'oloj a' le stzi' yi Bayba'n tan biyle'n cu'n klo!. ¹⁶Poro nin oc yi tx'otx' tan ñch'eye'n yi jun xna'na'tz, na nin je c'apxuj yi tx'otx' tan bek'le'n nin yi jun chin a' yi el tzaj le stzi' yi dragóna'tz. ¹⁷Wi'nin tzun ñchi'che'n c'u'l yi dragón te yi xna'na'tz. Cha'stzun te yi toque'n i' tan chibiyle'n cu'n yi e' xonl i', yi e' yi na chibán tane'n yi ca'wl Ryos, yi e' yi xomche' nintz te yi ñchusu'n Jesucristo. ¹⁸Ma yi dragóna'tz cho'n bene'n tzi mar nintzun txicye' cu'ntz.

Yi cob txuc yi chin xo'wbil nin e'

13 ¹Bene'n tzun wilol yi je'n mule'n jun txuc xe mar. Yi jun txuca'tz at juk wi' nin lajuj tuc'. Tib yi jujun tuc'a'tz ate'n jujun coron. Nin te yi jujun wi', tz'iba'nt e'chk bi'aj yi na tak' ch'on tetz Ryos. ²Yi jun txuca'tz, i cunin leopardo,^g poro yi tkan i cunin tkan oso. Ej nin yi stzi' i! i cunin stzi' león. Nintzun ak'lij ḥchamil tu k'ej tan cawu'ne'n tzone'l wuxtx'otx!. Chin wi'tz ajcaw nin ban. Poro yi dragóna'tz i' ak'on yi porera'tz tetz. ³I cunin quimnak jun scyeri wi' yi jun txuca'tz, tan paj yi q'uixpnak. Poro ul yos tuch!. Wi'nin tzun cyele'n yab wunaktz te'j. Cha'stzun te xome'n chiwi' te'j. ⁴E' octz tan c'u'laje'n yi dragón na i' ak'on ḥchamil yi jun txuca'tz. Ncha'tz e' octz tan c'u'laje'n yi txuca'tz. Itzun cyaltz: "Cya'l nin jun yi cho'n nink ḥchamil chi tane'n ḥchamil yi txuque'j. Cya'l nin jun yi nink xcye' cyen te'j," che'ch tzun bantz.

⁵Ak'lij tzun ama'l tetz yi txuca'tz tan tocsal tib nim tu jilon, nin tan talche'n e'chk yol yi na el k'ej Ryos ta'n. Ncha'tz ak'lij ama'l tetz tan cawu'n tetz ca'wnak cob xaw. ⁶Ej nin oc i' tan telse'n k'ej Ryos na nin oc tan yolche'n. Ej nin oc i' tan talche'n yi qui'c mu'x tal xac yi ama'l kale najle't Ryos scyuch' yi e' yi ate'-tz tcyaj'. ⁷Ncha'tz ak'lij ama'l tetz tan contri'n scye'j yi e' yi ate' tetz tajal Ryos. Ej nin xcye' i' scye'j.^h Ej nin ak'lij ama'l tetz tan chicawe'n cyakil jilwutz wunak tu cyakil jilwutz tnum yi at bene'n tzi'n wi munt. Qui'c na ban mbi jilwutz yolin na chiyol, na ja cawun i' squibaj. ⁸Ej nin chocopon cyakil wunak yi najlche' wuxtx'otx! tan c'u'laje'n yi jun txuca'tz. Ya'stzun yi e'a's yi qui cu'nak chibi' tul yi planiy kale tz'ibane't chibi' yi e' yi ḥchicambok te yi itz'ajbil. Yi jun planiya'tz, Katx'ixwatz q'uil tetz. Ej nin ya'stzun Katx'ixwatz yi txumijt tan Ryos le xe'tzbil tzaj, tan quime'n tetz kaxel.

⁹Ko at jun yi na el talma' tan tele'n xtxum tetz yi xtxolbile'j, tajwe'n yil tz'oc il tan xtxumle'n:

¹⁰"Yi e' yi xomok chiwi' te Ryos at e' ḥchicho'l yi tx'aklij presi'n ḥchiwutz.ⁱ Ej nin at e' yi ḥchiquimok tan spar."

Cha'stzun te pasens na taj, nin nimit cuntunin chic'u'l swutz. Tajwe'n yil k'uke' chic'u'l te yi na cyocsaj.

¹¹Bene'n tzun wilol junt txuc yi chin xo'wbil nin. Cho'n je'n mule'n jak' tx'otx!. Yi tuc' i' cunin tuc' jun ne'x bak wi'. Poro yi jilon i' i cunin jilon jun dragón.

¹²Wi'nin k'ej i' tan cawu'n jak' ca'wl yi bajx txuc. Nintzun oc i' tan chixo'wse'n cyakil wunak yi ate' wuxtx'otx! tan chilok'il yi bajx txuc, yi jun yi q'uixpij poro ul yos tuch!. ¹³Toque'n tzun yi ca'p txuca'tz tan banle'n wi'nin e'chk milawr ḥchiwutz cyakil wunak. Nin xcye' i' tan sajse'n k'ak' tcyaj' tan tule'n wuxtx'otx!. ¹⁴Ej nin tan yi e'chk milawra'tz xcye' i' tan chisuble'n cyakil wunak yi ate' wuxtx'otx!. Cho'n tzun bnixe'n e'chk milawra'tz ta'n swutz cu'n yi bajx txuc yi chin xo'wbil nin.

Yi nsken bnix yi e'chk milawra'tz nintzun cawun scyetz cyakil wunak tan chibnol jun teblal yi bajx txuc yi pitz'cnak yi ticy'le'n spar te wi!. ¹⁵Ej nin ak'lij

^g13.2 Yi leopardo i'tz jun txuc ni'cu'n mu'"x tu jun balum, poro pinti'n te'j, nin chin smaron nin i!. Dn 7.4-6. ^h13.7 Dn 7.21. ⁱ13.10 Jr 15.2; 43.11.

porer tetz yi ca'p txuca'tz tan jalse'n talma' yi jun teblala'tz nin tan ta'we'n yol ta'n. Nin cawunin yi jun teblala'tz tan chibiyle'n cu'n cyakil yi e' yi quinin chimeje' swutz i!. ¹⁶Ej nin ncha'tz cawun i' tan toque'n jujun cyechl cyakil wunak. Qui'c na ban ko e' nitxa', nka e' tijlc'u'lal. Qui'c na ban yi ko meba' nka ric. Qui'c na ban yi ko pres chiwutz jak' ca'wl yi chipatrón nka chichuc na chicaw quib. Tajwe'n tan toque'n yi jun cyechla'tz te chik'ab nka wutz chiplaj. ¹⁷Ma yi e' yi qui nin chicuji tan toque'n yi cyechl, qui'nt nin ak'lilj ama'l scyetz tan c'ayi'n nka tan lo'k. Qui nin tzun ak'lilj ama'l scyetz yi ko qui'c cyechl, nka qui'c yi bi' yi bajx txuc scye'j, nka ko qui ocnak yi numbril yi bi' i' scye'j. ¹⁸Na taj wi'nin ajtza'kl, nin na taj wi'nin xtxumle'n tan tele'n katxum te yi mbi na elepont yi xtxolbilase'j. Poro slajluchaxk ñchiwutz yi e' yi at cyajtza'kl. Na yi número i'tz k'ajbil bi' yi jun txuca'tz, nin yi número i'tz kak cient oxc'al tu wukak, [666].

Yi cyoque'n yi jun ciente ca'wnak cyaj mil tan bitz

14

¹Bene'n tzun wilol yi Katx'ixwatz yi txiclij wi'wtz yi na bi'aj Sión. Ej nin ate' jun ciente tu ca'wnak cyaj mil wunak te i!. Yi e'a'tz at len yi bi' Katx'ixwatz tu yi bi' Kataj swutzak chiplaj. ²Bene'n tzun wital jun chin bitz yi cho'n na tzan tcyaj'. Chin wi' nin. I cunin chi na wajcan jun chin tzanal' yi na el kojxuj wutz kotx', nka chi na nilcan jun chin k'ancyok. Poro i'tz tan tu yi na chibitzin, nin tan tu' yi na chitzan len tan toce'se'n jujun chikbetz yi na bi'aj arpa. ³Cho'n ate' yi e'a's tan bitz swutz yi c'olchbil Ryos, nin ñchiwutz yi cyaj ñchakum Ryos, nin ñchiwutz yi e' wi' banl wi'. Ej nin yi bitz yi na chitzan tan bitze'n, i'tz jun ac'aj bitz. Cya'l nin junt yi nink tz'a'w yi jun bitz ta'n ma na ntin yi jun ciente tu ca'wnak cyaj mil wunaka'tz yi lok'i'j che' ñchixoi'j yi e' mas wunak yi ate' wuxtx'otx!. ⁴Chin skoj nin cyalma' yi jun ciente tu ca'wnak cyaj mil wunaka'tz, na qui nchipo'tzaj quib scye'jak xna'n. Ñchixomok yi e'a'tz te yi Katx'ixwatz alchok tz'a'j nint. Colpi'n che't ñchixoi'j yi e' mas wunak, Ej nin e' yi oy yi mas balaj swutz Ryos nin swutz yi Katx'ixwatz. ⁵Na qui'c nin jun tir yi jajk cyal jun la'jil. Cha'stzun te qui'c mu'x quil.

Yi xtxolbil yi cyal yi oxt ángel

⁶Bene'n tzun wilol jun ángel yi cho'n na xicylin tcyaj'. Yi tarey i' i'tz tan xtxole'n yi balaj stziblal yi at sajle'n tunintz. Yi jun balaj stziblala'tz i'tz scyetz cyakil jilwutz wunak. Qui'c na ban yi mbi jilwutz yobil na chiyol, nka mbi tnumil kale najlche't. ⁷Chin wi' nintzun yi jun ángela'tz bantz tan yol. Ej nin je yol i'e'j: "Cyeke'u' ñchi'j Ryos, nin cyak'e'u' chik'ajsbil' tetz, na ja opon yi tiempil tan toque'n i' tan banle'n xtisya' scye'j cyakil wunak. Cho'ku' tan c'u'laje'n yi ketz kaRyosil, na i' bnol tetz yi tcyaj' tu yi wuxtx'otx!, nin i' bnol tetz yi mar, tu yi e'chk mas a!."

⁸Xomit tzaj tzun junt ángel yi tal: "Ja el cu'n swutz yi jun chin wutzile'n tnum yi na bi'aj Babilonia! Ja el cu'n swutz yi tnuma'tz yi nxcke' tan po'tze'n cyajtza'kl cyakil jilwutz wunak tan chixome'n te yi tetz tajtza'kl yi chin juntlen nin."

⁹Wutz chicoc yi cob ángela'tz, xom tzaj tzun junt. Ej nin ncha'tz i' chin wi' nin ban tan yol. Je tzun taltze'j: "Cyakil yi e' yi na cho'c tan c'u'laje'n yi txuc, nka tan c'u'laje'n yi teblal i', tz'ak'llok chicaws tan Ryos. Ncha'tz tz'ak'llok chicaws cyakil yi e' yi ja cyak' ama'l tan toque'n cyechl wutzak chiplaj nka te'jak chik'ab. ¹⁰Yi

chicaws ni'cu'nk yi nink ltak! Ryos jun lak wenen scyetz, yi wenen cu'n yi qui'c a'tul. Ya'stzunk chicaws sbne' tan paj yi wi'nin na chi'ch c'u'l Ryos scye'l. Xchiwutz cu'n yi e' ángel Ryos, min swutz cu'n yi Katx'ixwatz, chocopon jo'li'n cyera'tz tk'ak!. Xchitije' wi'nin q'uixc'uj tul yi jun k'ak'a'tz yi azufre' cu'n yi na tzan k'a'kl.¹¹ Ej nin qui nin ltz'uje' yi jun k'ak'a'tz, na sbne' opon tunintz, tunin ljuquin cu'n. Cyakil yi e' yi e' oc tan c'u'laje'n yi jun txuca'tz nka yi teblal i!, yi e' yi cyak' amal tan toque'n cyechl, qui'c cyelbil tzaj tul yi jun chin k'ak'a'tz. Ma na sk'ejl nin lak'bal xchitije' q'uixc'uj sbne' opon tunintz."

¹² iCha'stzun te cyakil yi e' yi ate' tetz tajal Ryos, tajwe'n tan bene'n quikan ttx'otx' tan muc'le'n q'uixc'uj! Tajwe'n yi quil chitz'ixpuj cyajtza'kl tan chixome'n te Cristo nin tan banle'n yi tajbil i!.

¹³ Bene'n tzun wital jun yi cho'n na jilon tzaj swetz tcyal: "Tz'ib cu'n yi xtxolbile'j yi swale' tzatz: Ba'n cyeri yi e' yi xchiquimok sbne' opon tunintz tan tu' yi na k'uke' chic'u'l te Kataj."

Ej nin ncha'tz tal yi Espíritu Sant swetz: "Jun cu'n yol yi xtxolbile'j na qui't chitij mas q'uixc'uj. Ej nin sjamelank yi cyak'un."

Yi tpone'n tiempil tan je'se'n cosech

¹⁴ Bene'n tzun wilol noc sbak' yi chin stum nin. Ej nin c'olchij jun tibaj yi sbak'a'tz yi i cunin i'a'tz yi Bajx Cy'ajol. Ate'n jun coron twi' yi oro cu'n, nin cy'a'n jun jos ta'n yi chin a' nin wi!. ¹⁵ Tele'n tzaj tzun junt ángel tc'u'l yi templo. Ej nin chin wi' nin i' ban tzajtz tan yol tetz yi jun yi c'olchij wi sbak!. Itzun saj tloltz: "iJa wi't opon yi tiempil tan je'n yi cosech, na ja k'anax! Xconken bin yi josu' tan je'se'n yi cosecha'tz," chij ángel ban tzajtz.^k ¹⁶ Xcone'n tzun yi jos ta'n, nin je' yi cosech yi at bene'n tzi'n wi munt.

¹⁷ Tele'n tzaj tzun junt ángel tul yi templo yi at tzi'n tcyal. Ncha'tz i!, cy'a'n jun jos ta'n yi chin a' nin wi!. ¹⁸ Tele'n tzaj tzun junt ángel xlaj yi altar. I' yi q'uciy'lom k'ak' yi at wi altar. Chin wi' nin tzun ban tzaj tan yol tetz yi ángel yi cy'a'n jos ta'n yi chin wi' nin. Itzun taltz: "iXconken yi ma'clu' tan je'se'n yi cosech uva, na nternin k'ant yi lo'baj uva yi at bene'n tzi'n wi munt! Nternin k'ant yi jujun jutuj uva, iTajwe'n lje!"¹⁹ Xcone'n tzun yi jos tan yi ángel tan je'se'n yi uva yi at bene'n tzi'n wi munt. Nintzun ben jo'liltz tul yi yak'bil uva cwent Ryos, kale ticy'swit Ryos c'u'l scye'l, na wi'nin na chi'ch c'u'l scye'l. ²⁰ Toque'n tzun yak'pe'n yi uva solte'j len yi tnum. Poro yi t'a'al yi el tzaj i'tz chich' cu'n. Chin te'j nin yi chich' yi el tzaj, na jepone'n cunin jak' chikul e' chej. I cunin chin tzanla' ban. Ej nin ox cient kilómetro cu' je' tzi'n.

Yi juk ángel yi scyak'e' yi juk wi'tzbil chicaws wunak

15 ¹ Ej nintzun ben wilol junt xtxolbil yi mbajij tcyal yi chin xo'wbil nin. I'tz juk ángel yi e' ak'ol yi jukt jilwutz chicaws wunak. Yi jukt jilwutz cawsa'tz ya'stzun wi'tzbil chicaws wunak yi stk'e! Ryos tzone'l wuxtx'otx!.

² Ncha'tz wil jun e'chk takle'n yi i cunin jun chin a' yi pi'lilj. Poro nk'e'tz a!, ma na i cunin spej yi yuju'n tib tu k'ak' tane'n. Nin wil yi wi'nin wunak txicliche' tzi

^j 14.10 Yi asufre i'tz jun jilwutz puklaj yi k'an yubil, yi ba'n na oc k'a'kl. ^k 14.15 Is 63.3; Jl 3.13; Mt 13.30; Mr 4.26-29; Ap 19.15.

jun a'a'ltz. Ya'stzun yi e' yi quinin cyak' quib tan chixome'n te yi tajtza'kl yi jun txuca'tz nka tan lo'k'e'n yi teblal i!. Ej nin ya'stzun yi e' yi quinin cyak' quib tan toque'n yi numbril yi bi' yi txuc scye'j tetz cyechl. Cy'a'n len arpa cya'n yi Ryos ak'on tetz scyetz.³ Ej nin na chitzan len tan bitze'n yi bitz Moisés yi ḫchakum Ryos, nin tan bitze'n yi bitz yi Katx'ixwatz. Nin je yi bitze':

“Ta', chin cham nin ilu'.
 Cya'll nin junt tz'opon k'ab tan banle'n yi e'chk takle'n yi mbaj bnolu'.
 Ilu' Kajcawil. Ilu' kaRyosil.
 Chin jicyuch nin te tajtza'klu'.
 Cya'l nin jun yi ni'cu'nk balajil chi tane'nu'.
 Ncha'tz chin cham nin ilu' Ta',
 na ilu' yi wi'tz ajcaw squib cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt.
⁴ Cya'll jun jalu' yi qui'k stek ḫchi'u',
 na chin cham nin ilu'.
 Qui'c nin jun jalu' yi qui'k tak' k'eju'
 na ntin ilu' chin tz'aknak cu'n.
 ḫchichame' quib cyakil jilwutz wunak swutzu'.
 Nin chocopon tan c'u'laje'nu',
 na ja lajluchax cyakil yi e'chk takle'n balaj yi mbaj bnolu',” che'ch bantz.

⁵ Itzun bantz yi wi't baj'e'n yi xtxolbila'se'j, bene'n tzun wilol yi je'n jakol tib yi tcyaj', nin lajluch cunin ban yi ama'l yi chin xan nin, yi at le ca'll Ryos. ⁶Cyele'n tzaj tzun yi juk ángel yi ak'ol tetz yi juk chicaws wunak. Yi be'ch cyetz yi juk ángela'tz i'tz jun balaj xbu'k yi na bi'aj lino. Chin skoj nin, nin chin litz'un nin. Nin at jujun chic'albil at wutz chic'u'! yi oro cu'n. ⁷ Jun tzun scyeri yi e' ḫchakum Ryos yi i cunin txuc tane'n, nin tak' jujun lak yi oro cu'n scyetz yi e' ángela'tz. Nojnak len yi juk laka'tz tan chicaws wunak. Na wi'nin ḫchi'che'n c'u'l Ryos scye'j, yi Ryosa'tz yi iñ nin at sajle'n tunintz nin sbne' opon tunintz. ⁸Ej nin tan yi pak'puchal tu yi ḫchamil Ryos, sibt nin tunin ban yi ama'l yi wi'nin xanil. Ej nin qui'c nin rmeril bantz tan toque'n jun le ama'la'tz tan paj yi sib, jalen yil tzaj wi' yi juk jilwutz caws yi at ak'bil cyak'un yi juk ángela'tz.

Yi e'chk cu'lbil kale atite't chicaws wunak

16 ¹ Yi chitz'amol yi e' ángel yi e'chk cu'lbil, bene'n tzun wital jun yi cho'n jilone'n tzaj le ama'l yi wi'nin xanil. Itzun saj tloltz scyetz yi juk ángela'tz: “Quibene'nk tan kojle'n yi at tul yi e'chk cu'lble'j squib yi e' wunak yi ate' wuxtx'otx', na ya'stzun chicaws stk'e' Ryos.”

²Bene'n tzun yi bajx ángel tan kojle'n yi at tul yi lak yi cy'a'n ta'n. Cho'n bene'n kojol squibaj yi e' yi cyak'nak ama'l tan toque'n cyechl tak'un yi jun ta'k txuc, yi e' ocnake' tan c'u'laje'n yi teblal yi jun txuca'tz. Telemule'n tzun e'chk c'u' scye'j, yi chin xo'wbil nin.

³Bene'n tzun yi ca'p ángel tan kojle'n yi at tul yi lak yi cy'a'n ta'n. Cho'n bene'n kojol wi mar. Nin oc yi mar tetz chich'. I cunin yi ḫch'el jun yaj yi quimnakt. Tir cunin tzun yi e' txuc yi ate' xe mar, e' baj quim len.

⁴Ite'n nin ban yi toxi'n ángel. Nin ben tan kojle'n yi cy'a'n ta'n, tulak e'chk tzanla' tu e'chk c'wa!. Tircu'n toque'n tetz chich'. ⁵Bene'n tzun wital yi jilone'n yi ángel yi q'uicy'lom tetz a!. Itzun taltz:

“Ba'n mbanu' Ta',
 yi ilu' teru' yi chin xan nin ilu',
 yi ilu' teru' yi iñin atu' tetz cyakil tiemp.
 Ba'n mbanu' yi ncu' xtxumulu' chicaws yi e' wunak yi ate' wuxtx'otx!.

⁶ Na e' nchibiyon yi e' yi xansa'nche't tanu'.
 Ej nin e' nchibiyon yi e' elsanl stzi'u'.
 Elnak chiñch'el cya'n.
 Cha'stzun te yi ba'n atit yi jalt chich' na quic'aj jalu', na chipaj nin cyera'tz.”

⁷Ncha'tz ben wital yi jilone'n tzaj jun kale atit yi altar. Je yol i'e:j: “Jun cu'n yol Ta', ba'n mbanu' yi ntak'u' chicaws yi e' mal wunak yi ate' wuxtx'otx!. Punti cu'n tuleju' yi ma'le'n cyajtza'kl. Qui'c mu'x tal paltil yi xtxumu'nu!,” chij yi juna'tz.

⁸ Itzun yi cyaj'i'n ángel, cho'n tzun bene'n tan kojle'n yi cy'a'n ta'n tib yi k'ej. Jale'n tzun xhamil yi k'ej tan chipate'n cyakil wunak. ⁹E' baj tz'e' len chicyakil cu'n. Chin xo'wbil nin e' ban. Poro quinin chitx'ixpuj cyajtza'kl, nin quinin e' octz tan c'u'laje'n Ryos. Ma na e' octz tan telse'n k'ej yi jun yi ak'ontzaj e'chk chicawsa'tz.

¹⁰Bene'n yi to'i'n ángel tan kojle'n yi cy'a'n ta'n tib yi luwar kale na cawune't yi jun ta'k yaj yi i cunin txuc yi chin xo'wbil nin. Tz'o'tz nin tunin ban cyakil yi luwar yi at jak' ca'wl yi jun yaja'tz. Nin tan paj yi il yi ate' cu'nt cyakil wunak, nicy't nin yi cyak' baj chichayul tan yi q'uixc'uj yi ate' cu'nt. ¹¹Poro quinin chitx'ixpuj cyajtza'kl. Quinin e' tane' tan banle'n yi e'chk takle'n cachí', nin tan paj yi il yi ate' cu'nt e' octz tan telse'n k'ej yi Ryos yi at tzi'n tcyal'j.

¹²Bene'n tzun yi kaki'n ángel tan kojle'n yi cy'a'n ta'n tul yi a' yi na bi'aj Eufrates. Skeje'n tzun yi jun a'litz tan tak'le'n ama'l tan quicy'e'n tzaj yi e' ajcaw scyuch' chisanlar yi cho'n chisaje'n tele'n tzi'n.

¹³Bene'n tzun wilol yi cycle'n tzaj jujun txuc le stzi' yi dragón, tu yi jun ta'k yaj yi i cunin txuc tane'n, nin le stzi' yi jun yi tocsaj tib elsanl stzi' Ryos. Yi ox txuca'tz yi el tzaj le chitzi', itz ox espíritu yi chin cachí' nin. I cunin wo' quitane'n. Poro e' cu'n espíritu cwent Bayba'n. ¹⁴Nintzun e' octz tan banle'n e'chk milawr nin tan tocse'n chic'u'l yi e' wi'tz bajxom lakak tnum yi ate' bene'n tzi'n wi munt. E' octz tan chimoxe'n tan cyoque'n tan oyintz' tu ketz kaRyosil yi cya'l jun xcy'e' quen te'j. Xchoyintzink tul yi jun tiempa'tz, na ya'stzun yi tiemp yi bixba'nt tan Kataj Ryos tan chixite'n cu'n.

¹⁵Je junto yole'j yi ben wital: “I bin jalu' bitwok tzaj. Nopontz xchixo'l wunak. Ej nin qui cunin tz'icy' scyetz yil nopen. Cho'n tzimbne' chi na ban jun alk'om yi qui'c stziblal. Poro ba'n cyeri yi e' yi na chitzan tan xch'iwe'n wupombil, yi e' yi na chitzan tan q'uicy'lle'n be'ch cyetz. Lastum ko tx'anlche' cuntu' tane'n yil nopen na ko ya'tz xchitx'ixwok tzinwutz.”

¹⁶Yi chixcyewe'n yi e' espíritu cwent Bayba'n tan tocse'n chic'u'l yi e' bajxoma'tz nintzun baj chimolol quibtz le ama'l yi na bi'aj Armagedón' le yol hebreo.

¹⁷Bene'n tzun yi juki'n ángel tan kojle'n yi cy'a'n ta'n. Saj tu' kojoltz tul cyek'ek!. Yi wi't saje'n kojol, bene'n tzun wital yi jilone'n tzaj jun jalen tzi'n tcyal'j,

^{16.16} Yi yol Armagedón le hebreo na elepont “Tamij”. Itz jun chin “xk'ajlaj yi cho'n at Israel swutz jun ju'wtz yi na bi'aj wi Meguido.

tul yi ama'l yi chin xan nin, yi ama'l kale atit yi c'olchbil Ryos. Itzun taltz: "Ja wi't bnix yi wajbil."

¹⁸Xe'te'n nintzun ban jun chin iltz. Baj cu' xlitz!. Baj cu' k'ancyok, nin yucan cyakil yi wuxtx'otx! tan jun chin coblajnob yi qui otojt na bajij jetz yi jale'n yi bajx wunak wuxtx'otx!. ¹⁹Tan paj yi jun chin coblajnoba'tz je c'apx yi wuxtx'otx!, nin ox cuntunin el yi chumam tnum, yi chitnumil yi e' contr. Ej nin nk'e'tz ntina'tz ma na ncha'tz cyakil e'chk tnum yi at bene'n tzi'n wi munt, e' baj cu' ch'uk. Ej nin ncha'tz ya'stzun yi ticy'sal Ryos yi c'u'l te yi jun tnuma'tz yi na bi'aj Babilonia. Tak' i' chicaws yi e' wunaka'tz yi ate' tul yi jun tnuma'tz na at swutz i' yi mbi cu'n baj chibnol. Yi caws yi tak' scyetz, i cunin xc'al'a yi at wenen tul, nin puers baje'n cya'n. ²⁰Alo' nin e' aj nint e'chk wutz. E' tx'akx cuntunintz. Ncha'tz e'chk isla yi ate' bene'n tzi'n nicy'al mar, e' sotz cuntunintz. ²¹Ncha'tz cu' jun chin wutzile'n c'ub abal. Chin lmak len nin yi c'ub yi cu'. At lo' jun quintal jujun. Poro yi e' wunak ntin e' octz tan jisle'n Ryos, tan paj yi jun chin chicaws yi ak'lilj scyetz.

Yi tk'ol Ryos caws yi chin aj po'tzanl

17 ¹Tule'n tzaj tzun jun scyeri yi juk ángel swe'j, jun scyeri yi e' yi cy'a'n jujun lak cya'n. Itzun taltz swetz: "Xomen tzaj swe'j nin tzinchaje' tzatz yi caws yi xna'n yi wi'tz aj po'tzanol yi tz'ak'llok, yi jun yi c'olchij tibaj e'chk mar. ²Ya'stzun yi xna'n yi nxeye' tan chipo'tze'n cyakil yi e' ajcaw bene'n tzi'n wi munt nin ja xom chiwi'-tz te'j. Ya'stzun yi xna'n yi ja je' chijobil wunak yi tajtza'kl i' yi chin juntlen nin."

³Itzun bantz chi tul wutzicy! tane'n ja wil jun xtxolbil tan porer yi Espíritu Sant, nintzun oc yi ángel tan wicy'le'n nin le jun ama'l yi tz'inunin tu!. Itzun bantz nin wil yi jun xna'na'tz. Cho'n ate'n te jun txuc yi cyak te'j. Juk cu'n wi' yi jun txuca'tz nin lajuj cu'n tuc!. Nin te yi wankil yi jun txuca'tz tz'iba'n cyen wi'nin yol yi na tak' ch'on tetz Ryos. ⁴Inti yi xna'n, txib yubil yi be'ch tetz. Chin bno'n nin tib tan e'chk tal c'ub yi wi'nin na litz'un, nin tan yi e'chk uwaj yi oro cu'n, nin tan yi e'chk balaj c'ub yi nim jamel. Nin cy'a'n jun chin lak ta'n yi oro cu'n. Poro yi jun laka'tz nojnak tan jun wenen yi tajwe'n tan baje'n ta'n. Ya'stzun caws i' tan paj yi e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi mbaj bnol, yi ni'cu'n tu jopol wutzaji'n swutz Ryos. ⁵Ej nin at jun xtxolbil yi tz'iba'n wutz plaj yi jun xna'na'tz yi na taj xtx'olche'n xo'l. Je xtxolbile'j yi tz'iba'n wutz plaj i': "Wutzile'n Babilonia, chitxu' yi e' aj po'tzanl, yi c'opin quen e'chk yab ajtza'kl le chiwi' cyakil jilwutz wunak yi ate' wi munt." ⁶Tele'n tzun intxum tetz i cunin kbarel yi jun xna'na'tz tan paj baje'n chiëch'el yi e' yi baj biyol, yi e' yi ate' tetz tajal Ryos, yi e' yi chitxol yi tajbil Cristo.

Yi wilol yi xtxolbile'j, wi'nin wele'n yab te'j. ⁷Saje'n tzun tlol yi ángel swetz: "¿Mbi tzuntz yi na cxe'l yab te yi xtxolbile'j? Swale' tzatz yi mbi na xchaj yi jun xna'na'tz tu yi txuc yi ate'n i' te'j. Yi jun txuca'tz yi juk cu'n wi' nin lajuj cu'n tuc!. ⁸At i' sajle'n ma jalul' qui'ct, poro tz'it'z ok junt tir. Txant tan tele'n tzaj i' tjul, jetu'l i' wuskil. Je' ult i' junt tir yi ntaxk sotz. Cyakil yi e' wunak yi ate' wuxtx'otx' chelepon yab yil quilnin yil je' ul yi jun txuca'tz yi at sajle'n. Yi e' yi chelepon yab, i'tz yi e' yi qui cu'nak chibi' tul yi planiy kale cu'nakit chibi' yi e' yi xchicambok te yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz, yi e'a'tz yi cu'nakt chibi' yi ntaxk cu' wuxtx'otx!"

⁹“I bin jalu' na taj ajtza'kl tan tele'n katxum tetz yi mbi na elepont yi xtxolbile'j: Na yi juk wi' yi txuc na ñchaj juk wutz nin i'tz kale na cawune't yi jun xna'na'tz. ¹⁰Ncha'tz yi juk wi' yi jun txuca'tz na ñchaj juk wi'tz ajcaw. O'ix scyeri e' ajcawa'tz ten chisotz. Yi kaki'n na cawun jalu', nin yi juki'n txe'n ñchaj tib. Nin yil tz'ul yi jun wi'tz ajcawa'tz quil cawun tetz nim tiemp. ¹¹Ma yi wajxoki'n ajcaw, ya'stzun yi jun yi at sajle'n. Qui'c i' jalu' poro at tulbil. Ni'cu'n tajtza'kl scyuch' yi e' mas. Nin yil tz'el tiemp ncha'tz i' tz'elk cu'n swutz.

¹²“Ej nin yi lajuj tuc' yi txuc yi mawil, na ñchaj lajuj ajcaw yi ñchicawunk jak' ca'wl yi yaj, yi i cunin txuc tu tajtza'kl. Poro yi lajuj ajcawa'tz mu'ñ ntzi' tiemp ñchicawunk, ¹³na nunit cyajtza'kl sbne' tan tak'le'n ama'l tetz yi jun txuca'tz tan cawu'n squibaj. ¹⁴Cyakil yi e'a'tz tuml yi yaj yi i cunin txuc, ñchoyintzink tu yi Katx'ixwatz. Poro yi e' cyetz quil chixcye', na ñchilo'onk ta'n. Xtx'aconk yi Katx'ixwatz scye'j yi e' contra'tz, na mas cham i' swutz alchok jilwutz ajcaw, nka alchok jilwutz rey.”

¹⁵Ncha'tz tal yi ángel: “I bin jalu' swale' tzatz yi mbi na elepont yi e'chk mar kale na cawune't yi jun xna'na'tz yi wi'tz aj po'tzanl. Yi e'chk mara'tz i'tz jun elsaawutzel tetz cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'n wuxtx'otx'. Qui'c na ban yi mbi jilwutz yolil na chiyol, nka yi mbi jilwutz tnum kale najlche't. C'olchij yi jun xna'na'tz squibaj tan chicawe'n. ¹⁶Ej nin yi lajuj tuc' yi txuca'tz, i'tz jun elsaawutzel tetz lajuj ajcawa'tz. Ñchi'chok chic'u'l te yi jun xna'na'tz yi wi'tz aj po'tzanl, nin scyajk col'i'n cya'n. Yil quil cyen yi jun xna'na'tz, chin meba' nin sbne' cyen cya'n, chi tx'anl cuntu' tane'n. Sbajk cyakil yi ñchibel yi jun xna'na'tz cya'n, nin yi sowril tz'ocopon wi k'ak!. ¹⁷Ryos lc'opin quen yi jun ajtza'kl le chiwi', na ya'stzun tajbil Ryos tan xite'n yi jun xna'na'tz. Nin ncha'tz Ryos c'opin quen le chiwi' tan cyak'ol ama'l tetz yi jun txuca'tz tan cawune'n squibaj. Ya'stzun sbajok jalen yi tz'el cu'n te yi alijt cyen tan Ryos. ¹⁸Ma yi jun xna'na'tz yi mawil, ya'stzun yi jun wutzile'n tnum yi na cawun squibaj cyakil yi e' ajcaw yi ate' bene'n tzi'n wi munt,” stzun ángel bantz swetz.

Xitok yi chumam tnum Babilonia

18 ¹Itzun bantz yi baje'n yi xtxolbila'se'j nintzun wil jun ángel yi cwe'n mul atit tcyal'. Chin wi'tz ajcaw i'. Nin tan yi pak'puchal i' xcy'e' tan xtxeke'n cyakil wuxtx'otx'. ²Nin chin wi' nin ban tan yol, itzun taltz:

“Yi tnum Babilonia yi wi'nin k'ej, ja wi't el cu'n swutz.

Ja oc tetz chinajbil yi e' espíritu cwent Bayba'n.

Jalu' i'tz jun luwar kale cyewane't quib cyakil e'chk jilwutz espíritu yi chin cachi' nin,

scyuch' cyakil yi e' txuc yi chin xa'bil nin e'.

³Ja el cu'n swutz na ja che' baj po'tzal cyakil jilwutz wunak tan yi tetz tajtza'kl yi chin cachi' nin.

Ej nin yi e' wi'tz bajjom yi ate' bene'n tzi'n wi munt,

ja chixom te yi tetz tajtza'kl yi ni'cu'n tu jopol wutzaji'n swutz Ryos.

Ej nin ja el cu'n swutz,

na ja chiriquin cyakil yi e' aj c'ayinl wuxtx'otx' tan yi tetz tajtza'kl, na wi'nin na el talma' te yi e'chk takle'n balaj.”

⁴ Bene'n tzun wital junt yi cho'n jilone'n tzaj tcy'a'j.

Itzun saj tloltz:

“Cyakil axwok yi atix te wajal,
il quenwok yi jun tnuma'tz,
na qui na waj xom iwi' te'j,
bantz quil cxtz'aben ninwok te i', yil tz'ul yi caws.

⁵ Chin juntlen nin i', na techix nin til baj juchul.

Poro na til Ryos cyakil yi mbaj bnl.

⁶ Chi ban i' tan ibuchle'n, ite'n nin tzibne' itetz te'j.

Oponk cu'n yi caws ita'n, chi yi caws yi tak'nak i' tzitetz.

Chi ban i' tan ibuchle'n, ncha'tz tzibne' itetz te'j.

Chi banak i' tan xajle'n nin wenen yi chin q'uixc'uj nin scyetz e' wunak,
ncha'tz axwok itetz xajwok nin wenen tetz yi oponk cu'n.

⁷ Chi yi nicy' tzatz'i'n yi banak i', ni'cu'n caws tz'ak'llok.

Tz'ak'llok caws, na na tocsaj tib nim.

Na je yol i'e'j yi icy' tc'u'j:

‘In jun chin wi'tz ajcaw.

Nk'e'tz cho'n wutane'n chi tane'n jun xma'lca'n.

Qui't sotz inc'u'l sbne' opon tunintz, chij i'.

⁸ Ma jalul' tan paj yi ya'stzun tajtza'kl,

tz'elk cu'n swutz tul jun ntzi' k'ej.

Tz'ul jun chin caws i' yi chin xo'wbil nin.

Stije' q'uixc'uj. Stije' we'j. Stz'e'ok tan k'ak'!

Squimok, na ya'stzun txumijt tan Ryos,

yi Ryosa'tz yi cya'l jun na xcy'e' quen te'j.”

⁹ Ḍchok'ok yi e' wi'tz ajcaw yi ate' bene'n tzi'n wi munt, yi e' yi ja xom chiwi'
te tajtza'kl yi jun xna'na'tz. Ḍchibisunk yil quil nin yi tzan je'n sibel yi tnum.

¹⁰ Joylaj chixmayintzit tan paj yi xo'w yi ate' cu'nt. Itzun scyale'-tz:

“Lastum yi jun chumbalaj tnum.

Lastum Babilonia, na chin cham nin i' sajle'n.

Poro tul jun tkuj ja ak'lilj caws, nin ja el cu'n swutz,” che'ch sbne'.

¹¹ Ite'n nin Ḍchibne' yi e' aj pyaj. Ncha'tz e', Ḍchok'ok nin Ḍchibisunk, na qui'ct
wunak tul yi jun tnuma'tz tan lok'che'n chic'a'y yi cy'a'n cya'n. ¹² Na at aj pyaj yi
cy'a'n oro tu sakal cya'n, tu e'chk balaj c'ub, tu e'chk uwaj yi chin litz'un nin. Nin
at e' yi cy'a'n e'chk balaj xbu'k cya'n yi chin yube'n nin. Nin at aj pyaj yi cy'a'n
e'chk balaj tze' cya'n yi chin c'o'c nin, tu e'chk balaj takle'n yi na bnix te te'
txuc, nka te e'chk tze' yi nim jamel, nka te e'chk jilwutz ch'ich' chi tane'n bronce
nka te yi jun jilwutz c'ub yi na bi'aj mármol. ¹³ Ej nin at e' yi chin ektz nin canel
cy'a'n cya'n tu e'chk balaj c'o'csbil, tu incens tu mirra nin perjum. Ej nin at e' yi
win, nin aceit tetz cumir cy'a'n cya'n, nin balaj arin tu ixi'n triw. Ej nin at e' yi
txuc cy'a'n cya'n tetz chic'a'y. At cy'a'n cneru' cya'n. Nin at e' cy'a'n chej cya'n
tu care'l. Ej nin at e' yi esclaw cy'a'n cya'n tetz chic'a'y. ¹⁴ Ej nin yi e' aj pyaja'tz
scyale':

“Lastum cyakil yi e'chk takle'n balaj yi el cyalma'u' te'j sajle'n. Ja sotz.
 Ej nin ja el cu'n swutz cyakil yi e'chk takle'n balaj yi chin elsbil alma' nin.
 Qui't ljal.”

¹⁵ Joylaj chixcye' nint cyakil yi e' aj negos scyuch' yi e' mas yi jalnak chiriquil tul yi jun tnuma'tz. Joylaj chixcye' nint tan bi'l yi xo'wl yi ate' cu'nt na nsken ul caws yi jun tnuma'tz. Xchok'ok nin xchibisunk, ¹⁶nin scyale':

“Lastum yi jun chumbalaj tnuma'tz.
 Na yi sajle'n, ni'cu'n i' tu jun xna'n yi wi'nin na ban cu'n tib tu yi be'ch tetz yi chumbalaj nin chi tane'n lino, tu e'chk balaj xbu'k yi na xcon cyak'un e' rey.
 Chin yube'n nin yi jun tnuma'tz sajle'n,
 chi yubel jun xna'n yi wi'nin na ban cu'n tib tan e'chk balaj uwaj, tu oro, tu e'chk balaj ne'x c'ub yi nim jamel.

¹⁷ Lastum, —che'ch— na june'n tkuj mme'l cu'nt swutz cyakil yi mebi'l il.”

Ej nin cyakil yi e' yi na chixon wi a', chi tane'n yi e' capitán tetz barc, scyuch'
 yi e' aj tolinal barc, nin scyuch' yi e' wunak yi cy'anche' tan yi barc, cyakil yi e'a'tz kajpe'n nin lchixmayinint tan xmaye'n yi sibel yi jun tnuma'tz yi na tzan k'a'kl. ¹⁸ Ej nin yil quil nin yi na tzan k'a'kl yi jun tnuma'tz scyale': “Lastum yi jun chumam tnuma'tz. Wech na qui'c nin junt tnum yi cho'n nink chi june'j.”

¹⁹ Nin tan bi'l yi bis o'kl, je pon chichitol tza'j xo'l chiwi', nin scyale':

“Ah, lastum yi ja el cu'n swutz yi jun chin tnume'j,
 na cyakil o' yi na kak'uj wi mar ja kariquin ta'n.
 Lastum, na june'n tkuj mme'l cu'nt swutz,” che'ch sbne'!

²⁰ Ma yi e' cyeru', yi najlche'u' tcyal'j chitzatzinku',
 na ja sotz yi jun tnuma'tz.
 Nin ncha'tz e'u' apostol, scyuch yi e'u' yi na chitxolu' yi tajbil Kataj, scyuch'
 cyakil yi e'u' yi xansa'n che'tu' chitzatzinku',
 na ja ticy'saj Ryos c'u'l te yi jun tnuma'tz.
 Na ja tak' Ryos caws tan paj yi e'chk takle'n cachil' yi banak scye'ju'.

²¹ Bene'n tzun jun ángel yi chin cham nin tan xicle'n jun chin c'ub chi tane'n e'chk c'ub yi na xcon tan xche'je'n ixi'n triw. Cho'n tzun bene'n jo'liltz wi mar. Itzun taltz:

“Ya'stzun sbajok te yi chin wutzile'n tnum Babilonia,
 nin qui't ljal sbne' opon tunintz.

²² Cya'l tz'ocsan e'chk su'.

Nin cya'l tz'ocsan e'chk arpa tu e'chk chun yi quibitnak wunak sajle'n tul yi jun tnuma'tz.

Qui'ct ak'unwil xchijalok.

Qui'ct jun molin ljincan. ²³ Qui't txekun jun k'ak' nka luz le jun tnuma'tz sbne' opon tunintz.

Cya'l baje't e'chk tzatzi'n chi e'chk tzatzi'n yi na bajij yi na chume' jun lmuj aj umle'n.

Na ja el cu'n jun tnuma'tz swutz,
tan paj yi mbi cu'n e' banak cyakil yi e' aj negos,
yi ocnake' tan chisuble'n cyakil jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt tan yi
cyetz cyajtza'kl yi chin cachi' nin.

²⁴ Ja el cu'n swutz yi jun tnuma'tz tan paj yi ocknake' tan chibiyle'n yi e' elsan stzi' Ryos, scyuch' yi e' xansa'nche' yi najlche' bene'n tzi'n wi munt.

19 ¹Itzun bantz yi nsken wi't bajij yi xtxolbila'se'j nintzun ben wital yi na chijilon jun c'oloj wunak tzi'n tcyaj'. Chin chiwi' nin tan yol. Itzun na cyaltz:

“iAleluya! K'ajsbil tetz Kataj Ryos, na ja wi't kacolpij ta'n.

² Ba'n mban i' yi ntak' caws yi jun chin wi'tz aj po'tzanl.

Na bintzi nin at paj jun tnuma'tz, na ja baj po'tzal cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt tan yi tetz tajtza'kl yi ni'cu'n tu jopol wutzaji'n.

Ej nin ocnak tan chibiyle'n yi e' ḫchakum Ryos. Cha'stzun te tk'ol Ryos caws i' tan tele'n cu'n swutz.”

³ Ej nin ncha'tz cyal, yi jun c'oloj wunaka'tz yi ate' tcyaj':

“iAleluya! K'ajsbil tetz Kataj Ryos, na sbne' opon tunintz, tunin lwan cu'n k'ak' te yi tnuma'tz.

Quil tane' yi sibel sbne' opon tunintz.”

⁴ Chicwe'n tzun joklok yi junak cyaj wi' banl wi' scyuch' yi cyaj ḫchakum Ryos yi i cunin txuc quitane'n, tan c'u'laje'n yi Kataj Ryos yi c'olchij tib yi tetz c'olchbil kalel cawune't i!. Itzun cyaltz: “iAmén! Ya'stzun sbantz, Ta!. iAleluya! Kak'e' kak'ajsbil teru!.”

⁵ Bene'n tzun wital yi jilone'n tzaj jun kale atit yi c'olchbil Ryos. Itzun taltz:

“Axwok jun c'oloj ḫchakum Ryos, ak'wok yi ik'ajsbil tetz i!.

Axwok yi na itekwok ḫchi' i!, ak'wok yi ik'ajsbil tetz Ryos.

Qui'c na ban yi ko axwok tijlc'u'lal nka axwok nitxa', ak'wok ik'ajsbil tetz,” chij yi juna'tz.

Yi tzatzin yi sbajok yil chopon yi e' creyent te Cristo

⁶ Bene'n tzun wital jun c'oloj wunak yi na chijilon. Chin chiwi' nin ban tan yol. I cunin chi na wajcan jun chin tzanla' nka chi na nilcan k'ancyok. Itzun na cyaltz:

“iAleluya! Kak'e' kak'ajsbil tetz yi kaRyosil,
yi Kajcaw yi cya'l na xcyel quen te'j.

Na ja xe'tij i' tan cawu'n.

⁷ Tan bi'l yi tzatzin yi ato' cu'nt kak'e' bin k'ej i!.

Na ja wi't opon yi oril tan kumewe'n tu yi Katx'ixwatz.

Yi o' ketz yi o' txkel i' tane'n, list ato't.

⁸ Na ja wi't ak'lilj ama'l sketz tan kawekol kib

tan jun jilwutz xbu'k yi chin stum nin, nin yi chin litz'un nin.

Yi jun xbu'ka'tz yi chin skoj nin na elepont yi kabalajil, yi o' yi xansa'ncho't," che'ch yi jun c'oloj wunaka'tz.

⁹Saje'n tzun tlol jun ángel swetz: "Tz'ib cu'n yi xtxolbila'se'j: 'Ba'n cyeri yi e' yi
xchitxoclok tan wa'a'n yil tz'ume' yi chitx'ixwatz.'"

Ncha'tz tal i' swetz:

"Yi e'chk yola'se'j, i'tz yi mero bintzi na ya'stzun yol Ryos."

¹⁰Incwe'n tzun mejlok tan c'u'laje'n yi ángel, poro itzun saj tlol swetz: "Yaj,
quil tzaban yi juna'tz, na ncha'tz in, in xchakum Ryos chi awutane'n, nin chi
quitane'n yi e' mas yi na cyocsaj yi xchusu'n Jesús. Nque'n tan c'u'laje'n Ryos, na
yi xe' cyakil yi nwal tzatz, i'tz tan lajluchaxe'n yi balajil Jesús," stzun yi ángel
bantz swetz.

Yi jun yi ate'n te yi chej sak te'j

¹¹Itzun bantz nin ben wilol yi jakij yi tcyaj. Nin wil jun yi ate'n te jun chej yi
sak te'j. Yi bi' yi juna'tz i'tz: Yi jun yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j, yi jun yi na el k'ab
te yol. Tz'ocopon i' tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' contr. Chin jicyuch nin sbne' yil
cawun i'. Ej nin stk'e' chicaws yi e' contra'tz na e' aj paj. ¹²Wi'nin litz'une'n yi
bak' wutz i' chi tane'n k'ak!. Nin ate'n coron twi' tan xchajle'n yi i' bajxom. Nin
te yi wankil tz'iba'n cyen jun bi'aj yi ntin i' na el xtxum tetz. ¹³Ej nin te yi be'ch
tetz i' nojnak chiixch'el yi e' contr. Nin at junt bi' i', i'tz Yol Ryos. ¹⁴Xomche' jun
c'oloj sanlar te i' yi cho'n chisaj tcyaj. Ate' len te chej yi sak cu'n cye'j. Ej nin
yi e' sanlara'tz chumbalaj nin yi be'ch cyetz, na lino cu'n, jun jilwutz xbu'k yi
chin stum nin. ¹⁵Nin wil yi na el tzaj jun spar le stzi' yi jun bajxoma'tz yi xconk
tan chibiyle'n cu'n cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt. Chin cham nin i' sbne'
tan cawu'n squibaj cyakil wunak. Ej nin scawunk chi cy'a'nk jun tx'amij ta'n yi
ch'ich' cu'n. Stk'e' i' chicaws wunak. Xche' bajk yak'pul chi na ban yak'pe'n wutz
uva tan telse'e'n t'a'al. Ya'stzun sbne' i', na wi'nin na ch'i'ch c'u'l Ryos scye'j yi e'
wunaka'tz, yi jun Ryosa'tz yi cya'l jun nink xcy'e' quen te'j. ¹⁶Ej nin ncha'tz wil
yi tz'iba'n jun xtxolbil te yi be'ch tetz nin te yi wutz cux yi na tal: "Yi Rey yi mas
cham swutz alchok jilwutz rey, nin yi Ajcaw yi mas cham swutz alchok jilwutz
ajcaw."

¹⁷Bene'n tzun wilol jun ángel yi cho'n txiclij swutz yi k'ej. Chin wi' nin ban
tzajtz tan yol scyetz yi e' txuc yi na chixicy'in tcyaj, nin yi na baj chichibel
quimnak cya'n:

"Axwok jun c'oloj txuc. Bitwok tzaj, chamwok cu'n itib te yi jun wa'a'n yi ja
nuc'xij tan Kataj Ryos. ¹⁸Chamwok cu'n itib tan ibajsalwok chichibel yi e' rey
yi xchiquimok, tu chichibel yi e' capitán tu chichibel yi e' yaj yi le wutz cyetz
cyajtza'kl chin cham nin e!. Chamwok cu'n itib tan ibajsal chichibel yi e'a's tu
xchibel yi chichej. Na xchiquimok wi'nin wunak. Qui'c na ban yi ko e' ajcaw nka
e' tu' mos. Qui'c na ban yi ko e' xicy'e' t nka tijlc'u'lal, tircu'n e' xchiquimok len."

¹⁹Bene'n tzun wilol yi ta'k yaj yi i cunin ta'k txuc tane'n, scyuch' yi e' wi'tz
ajcaw tetz bene'n tzi'n wi munt, scyuch' chisanlar. Chichamo'n quib tan oyintzi'
tu yi jun yi ate'n te chej, scyuch' yi tetz sanlar yi xomche' te'j. ²⁰Xtx'amxe'n tzun

yi jun yaja'tz yi i cunin txuc tane'n, tu yi yaj yi tocsaj tib elsanl stzi' Ryos, yi jun yi bnix wi'nin milawr ta'n swutz yi jun yi i cunin txuc. Ej nin tan yi e'chk milawra'tz yi bnix ta'n, ja baj subul yi e' wunak yi cyak' ama'l tan toque'n cyechl, yi e' oc tan c'u'laje'n yi teblal yi jun yaj yi i cunin txuc tane'n. Chitx'amxe'n tzun yi coba'tz. Itz'enle'n chibene'n jo'lil'n tul jun chin k'ak' yi na lamcan, yi azufre cu'n. ²¹ Nin cyakil yi e' mas yi xomche' scye'j, e' baj quim tan yi spar yi na el tzaj le stzi' yi jun yi ate'n te chej.

Inti yi e' txuca'tz yi na chixicy'in tcyaj' yi nsken baj chimolol quib, nin quicy'saj cunin chic'u'l tan bajse'n chiwankil yi e' contr Ryosa'tz.

Yi mbi cu'n sbajok tul jun mil yob

20 ¹Bene'n tzun wilol jun ángel yi cwe'n mul atit tcyaj'. Cy'a'n lawe'il yi jun chin jul ta'n, yi qui bajsbe'n xe!. Ej nin ncha'tz cy'a'n jun chin caren ta'n. ²Bene'n tzun yi jun ángela'tz tan stz'amle'n yi dragón nin cu' c'alol. Yi jun dragóna'tz, ya'stzun yi jun lubaj yi iñnin at tiemp tzaj. Ej nin ya'stzun yi jun yi na bi'aj Bayba'n nka Satanás. ³Bene'n tzun jo'lil ángel yi jun dragóna'tz tul yi jul yi chumam nin xe!. Yi cwe'n quen tjal nintzun jopxij yi puertil yi jul, nin oc quen seyiltz tan ángel, bantz qui't tz'el tzaj yi dragón tan chisuble'n wunak jalen yil tz'ak jun mil yob. Poro yil jepon tamp yi jun mil yoba'tz, tz'elu'l tzakpu'n tetz mu'x tiemp.

⁴Bene'n tzun wilol jun c'oloj c'olchbil. Ej nin tibaj yi e'chk c'olchbila'tz, c'olch'e' yi e' yi ak'lilj chik'ej tan cawu'n. Ncha'tz wil cyalma' yi e' yi elnakt tamij chiwi' tan paj yi ocnake' tan xtxole'n yi mbi eka'n tan Jesús, tu yi mbi'tz yi tajbil Ryos. Ya'stzun yi e' yi quinin cyak' k'ej yi jun yaj yi i cunin txuc tane'n, nin quinin cyak' k'ej yi teblal i!. Nin ncha'tz ya'stzun yi e' yi quinin chicujij tan toque'n cyechl wutz chipraj nka te chik'ab tan yi yaj yi i cunin txuc tane'n. Ej nin wil yi e' alma'a'tz. E' itz'ij junt tir tan chicawune'n tu Cristo tetz jun mil yob. ⁵Poro yi e' mas alma', quinin e' itz'ij jalen cu'n yi je'n pone'n yi jun mil yoba'tz. Yi e' yi e' itz'ij tan cawu'n, ya'stzun yi e' yi bajx lchitz'ij. ⁶Ba'n cyeri yi e' yi xchitz'ok te yi bajx tir itz'e'n, na xansa'nche't nin qui'ct ltaj quen yi ca'p quimichil scye'j. Nin chocopon tetz elsanl stzi' Ryos nin elsanl stzi' Cristo. Xchicawunk tu Cristo tetz jun mil yob.

⁷Yil jepon tampuj yi jun mil yoba'tz tz'elpont yi Bayba'n liwr. ⁸Ej nin tz'ocopon tan chisuble'n cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt. Ncha'tz xcyek tan chisuble'n yi e' aj Gog scyuch' yi e' aj Magog. Ej nin xchimole' yi cyetz chisanlar tan oyintzi!. Quin tech nin e' xchimole' quib. Quinin ajlbe'n cyetz, chi tane'n puklaj yi at tzi mar. ⁹Chisaje'n tzun nil jun c'oloj sanlara'tz, nin jopx cunin cyakil yi chk'a'laj cya'n. Nin baj nin chitxolil quibtz solte'j yi luwar kale chicolone't quib yi e' xansa'nche't tan Ryos, yi tnum yi wi'nin na pek! Ryos te'j. I nin chitxolin quib te yi jun tnuma'tz yi saje'n jun chin k'ak' tan Ryos tan chisotzaje'n. Tir cunin chitz'e'e'n tan k'ak'!

¹⁰Inti Bayba'n, yi oc tan chisuble'n wunak, cho'n bene'n c'oxij tul yi jun chin k'ak' yi azufre cu'n. Ite'n nin k'ak'a'tz kale benakit c'oxij yi jun yaj yi i cunin txuc tane'n tu yi jun yaj yi tocsaj tib elsanl stzi' Ryos. Cho'n xcha'toktz tan tijle'n q'uixc'uj tul jun k'ak'a'tz tetz ben k'ej ben sak.

Yi c'olchbil Kajcaw yi chin sak nin kale tz'oque't i' tan pujle'n xtisya'

¹¹Itzun bantz nin ben wilol jun yi c'olchij tibaj jun c'olchbil yi chumbalaj nin, chi tane'n c'olchbil jun rey. Chin sak nin yi jun c'olchbila'tz. Ej nin el

ojkuj yi wuxtx'otx' tu yi tcyaj swutz yi porer yi juna'tz yi c'olchij wi jun chin c'olchbila'tz. Tx'akx cun tu'-tz. Qui't jal.¹² Bene'n tzun wilol cyakil yi e' quimnake!. Txiclche' swutz Ryos. At nitxa', nin at tijlc'u'lal. Tircu'n ate!. Nintzun oc jun tan jakle'n yi e'chk liwr yi at tcyaj. Ncha'tz yi junt liwr kale tz'ibane't chibi' cyakil yi e' yi ñchicambok te yi itz'ajbil. Nintzun baj oc ma'le'n cyajtza'kl. Xomquen tu' te yi mbi baj chibnal, na tz'iba'nt cyen tul yi e'chk liwra'tz yi mbi cu'n mbaj chibnal.¹³ Nsken chibaj je'ul yi e' yi e' quim xe mar, scyuch' cyakil yi e' alma' yi ate' xetze!. Oc ma'le'n cyajtza'kl chicyakil cu'n. Xomquen tu' te yi mbi baj chibnal yi ntaxk chiquim.¹⁴ Bene'n tzun jo'li'n yi porer yi quimichil tul yi jun luwar kale jopij che't yi e' alma' jalu', tul jun chin k'ak' yi kale'n nin lamcane'n. Yil tz'opon jun tul yi jun chin k'ak'a'tz ya'stzun yi ca'p quimichil.¹⁵ Ej nin ya'stzun yi k'ak' kalel chibene't c'oxij cyakil yi e' yi qui cu'nak chibi' tul yi liwr kale tz'ibane't chibi' yi e' yi ñchicambok te yi itz'ajbil.

Jun ac'aj tcyaj tu jun ac'aj wuxtx'otx'

21 ¹Bene'n tzun wilol jun ac'aj tcyaj nin jun ac'aj wuxtx'otx', na nsken xit yi bajx tcyaj tu yi bajx wuxtx'otx'. Poro tul yi jun ac'aj wuxtx'otx'a'tz quinin wil mar. ²Ej nin tzinwutz cunin, yi in, yi in Wa'n, yi cwe'n mule'n yi ac'aj Jerusalén, tibaj yi jun ac'aj luwara'tz. Ya'stzun yi jun tnuma'tz yi chin xan nin. Cho'n tpone'n tzaj tcyaj kale atit Kataj Ryos. Chin yube'n nin yi jun tnuma'tz. I cunin jun xun yi umewe'n tlen tu' atit, yi chin weko'n nin tib. ³Bene'n tzun wital jun yi chin wi' nin ban tzaj swetz. Itzun taltz:

“Yaj, bit tzaj. Snajank Ryos ñchixol' wunak sbne' opon tunintz. Stz'a'tok ñchixol', nin tetz cu'n i' ñchibne' cyakil jilwutz wunak, na tz'ocopon i' tetz mero chiRyosil. ⁴Qui'ct bis o'kl lbajij. Nin cyalt chunan, na qui'ct quimichil. Ej nin qui'ct ltaj cyen ch'on scye'j, na nk'e'tz cho'n sbne' chi banak cyen,” stzun yi juna'tz ban swetz.

⁵Jilone'n tzaj tzun yi jun yi c'olchij wi yi jun balaj c'olchbila'tz. Itzun saj tloltz: “iBit tzaj! Tz'ocopon cyakil e'chk takle'n wa'n tetz ac'aj.”

⁶Ncha'tz nin saj tlol swetz: “Ja wi't bnix yi wajbil. Yi in wetz, in xe'tzbil, nin in wi'tzbil tetz cyakil. Ni'cu'n wutane'n chi tane'n yi letra A jalen Z. In lnak'on jun a' scyetz yi e' yi na chiquim tan saktzi!. I'tz jun a' yi na tak' itz'ajbil. Ej nin oy tu' lwak'wit scyetz. ⁷Yi e' yi chixcyek te kacontr, ya'stzun yi e' yi ñchicambok te quitz'ajbil nin te cyakil yi e'chk xtxolbil yi ja wi't wal. Nocopon tetz chiRyosil nin e' cyetz chocpon tetz inme'l incy'ajl. ⁸Poro cyakil yi e' yi na chixob tan chixome'n swe'j, cho'n chopon cyera'tz tul yi jun chin k'ak' yi azufre cu'n yi na tzan k'a'kl. Ncha'tz cyakil yi e' yi qui na cyocsaj inyol, scyuch' cyakil yi e' yi chin juntlen nin cyajtza'kl, scyuch' cyakil yi e' biyol nak, scyuch' yi e' aj xna'ninl tu aj yajinl, scyuch' cyakil yi e' aj cun, scyuch' cyakil yi e' yi na chimeje' quen swutzak yi e'chk takle'n yi banij quitane'n, scyuch' cyakil yi e' la'j. Cyakil yi e'a'tz yi na chiban yi e'chk ajtza'kla'tz, cho'n chopon cyera'tz tul yi jun chin k'ak'a'tz yi azufre cu'n. Yil tz'ocopon jun tul yi jun k'ak'a'tz ya'stzun yi ca'p quimichil.”

Yi ac'aj Jerusalén

⁹Itzun bantz nin ul tzaj jun scyeri juk ángel yi cy'anl tetz yi lak kale at cu'nt chicaws wunak. Itzun taltz swetz: “Xomen tzaj swe'j. Tzinchaje' tzatz yi jun yi xun tane'n yi tz'ocopon tetz txkel yi Katx'ixwatz.”

¹⁰ Chi tul wutzicy' tane'n yi wilol junt xtxolbil tan porer yi Espíritu Sant. Imbene'n tzun tcy'al yi ángel tib jun chin wutz, yi chin wutz tkan nin. Xchaj jun chin tnum swetz yi chin xan nin, yi na bi'aj Jerusalén. Cho'n mpon tzaaj tcyaj' kale atit yi najbil Ryos. ¹¹ Tan tu' yi pak'puchal Ryos wi'nin litz'une'n yi jun tnuma'tz. Chin yube'n nin, nin chin litz'un nin chi tane'n yi jun jilwutz c'ub yi na bi'aj jaspe, yi nim jamel. ¹² Chin tapij cu'n solte'j yi jun tnuma'tz. Chin wutz tkan nin, nin coblaj cu'n sawanil. Nin txiclij len jujun ángel tzi'ak yi jujun sawan. Ej nin tibaj yi jujun sawan tz'iba'n jujun bi'aj, nin i'tz chibi' yi jujun k'u'j xonl Israel. ¹³ Cyaj xtx'u'cnaki'n tane'n yi tapij yi at solte'j yi jun tnuma'tz. Nin ox ox cu'n puert le jalajchak xlaj. ¹⁴ Coblaj cu'n c'ub at tetz quiwel yi tapij. Nin te jujun c'ub tz'iba'n jujun chibi' yi e' apostol tetz Katx'ixwatz.

¹⁵ Inti yi ángel yi o' jilon tuch', cy'a'n jun aj ta'n tetz ma'llbil, yi oro cu'n, Yi xac yi jun ma'llbila'tz i'tz tan ma'le'n yi tnum, tu e'chk sawan, tuml yi tapij. ¹⁶ Cyaj xtx'u'cnaki'n tane'n yi jun tnuma'tz. Nicy'nintu' wutz yi cyaj xlaj. Toque'n tzun yi ángel tan ma'le'n yi jun tnuma'tz. Nin lajluchax yi nicy'nintu' wutz yi cyaj xlaja'tz. I'tz cob mil tu cob cient kilómetro yi jujun xlaj. Ej nin ite'n nin wutz yi wutz tkan yi tnum. ¹⁷ Toque'n tzun tan ma'le'n yi wutz tkan yi tapij nin i'tz oxc'al tu o' metr.

¹⁸ Yi tapijil yi tnum, c'ub cu'n. Nin i'tz jun tx'akaj c'ub yi na bi'aj jaspe. Poro yi tnum i'tz oro cu'n, jun oro yi chin tz'aknak cu'n, nin chin litz'un nin, chi tane'n spej. ¹⁹ Ma yi coblaj c'ub yi at tetz c'olchbil yi tapij chin yube'n nin tan wi'nin tal c'ub yi chumam nin jamel. Cho'n lac'ëche' quen te'jak jujun. Yi bajx c'ub lac'ëche' tal c'ub te'j yi na bi'aj jaspe. Ma yi ca'p, zafiro cu'n lac'ëche' te'j. Nin yi toxil'i t'z ágata cu'n. Yi cyajil', esmeralda cu'n yi lac'ëche' quen te'j. ²⁰ Yi to'i'n i'tz ónica cu'n. Yi kaki'n i'tz cornalina cu'n. Ej nin yi juki'n i'tz crisólito. Ma yi wajxoki'n i'tz berilo cu'n. Nin yi belujil'i t'z topacio. Ma yi lajuijil'i t'z crisoprasa cu'n. Ej nin yi junlaji'n, i tal c'ub yi na bi'aj jacinto lac'ëche' quen te'j. Ma yi coblaji'n c'ub amatista cu'n lac'ëche' quen te'j. ²¹ Ej nin yi coblaj sawanil yi jun tnuma'tz, perla cu'n. Ej nin yi mero be' yi at nicy'al tnum, oro cu'n. I'tz jun jilwutz oro yi chin tz'aknak cu'n, yi ba'n na icy' kawutz tul chi tane'n spej.

²² Poro tc'u'l yi jun tnuma'tz quinin wil jun ama'l yi mas tcu'n xan tan c'u'laje'n Ryos, na cyakil cu'n xan. Ja xcon cyakil yi tnum tan c'u'laje'n yi Katx'ixwatz, tu yi Kajcaw, yi kaRyosil yi cya'l na xcye' quen te'j. ²³ Ncha'tz wil tul yi jun tnuma'tz yi qui tajwe'n tkan k'ej, nin qui tajwe'n tkan xaw tan xtxeke'n. Na yi pak'puchal Ryos tu yi pak'puchal yi Katx'ixwatz na xcye' tan xtxeke'n cyakil yi tnum. ²⁴ Ja xcon yi jun tnuma'tz tetz chitxekbil cyakil wunak yi ate' wuxtx'otx!. Ej nin chocopon cyakil yi rey yi ate' wuxtx'otx' scyuch' yi e' mas ajcaw tan tak'le'n chik'ajsbil nin tan takle'n k'ej Ryos tul yi jun tnuma'tz. ²⁵ Yi e'chk sawanil yi jun tnuma'tz quil jopxij na sk'ejl cuntunin sbne'-tz. ²⁶ Cyakil yi e' wunak bene'n tzi'n wi munt chopon tan toye'n e'chk oy tetz Ryos tul yi jun tnuma'tz. Nin chopon tan tak'le'n chik'ajsbil. ²⁷ Poro quil tz'ak'lilj ama'l tetz jun tan toque'n tul yi jun tnuma'tz ko na ban e'chk takle'n cachil'. Quil tz'ak'lilj ama'l tetz jun subul nak tan toque'n le jun tnuma'tz, ma na ntin tz'ak'llok ama'l scyetz yi e' yi cu'nak chibi' tul yi jun planiy kale cu'nakit chibi' yi e' yi xchiclaxok. Yi planiya'tz, cho'n cy'a'n tan Katx'ixwatz.

22

¹ Ncha'tz xchaj yi ángel jun chin a' swetz, yi a' yi na tak' itz'ajbil. Cho'n na el tzaj swutz yi c'olchbil Ryos tu yi c'olchbil yi Katx'ixwatz. Yi jun

chin a'a'tz chin skoj nin. I cunin spej tane'n. Nin cho'n na xon nicy'al yi be' yi at xo'l ca'l. ² Ej nin xlajak yi jun a'a'tz wil cobox tze' yi na tak' coblaj tir wutz tul jun yob. Tul xawi'n na wutzin. Ej nin yi bi' yi jun jilwutz tze'a'tz i'tz: Yi tze' yi na tak' itz'ajbil. Nin yi xak yi tze'a'tz na xcon tan chitz'aque'n cyakil jilwutz wunak yi ate' bene'n tzi'l wi munt. ³ Qui't lcawsij jun e'chk takle'n tan Ryos.^m Ya'stzun atit yi c'olchbil Ryos tu yi c'olchbil yi Katx'ixwatz. Ej nin ya'stzun kalel cho'que't yi e' ñchakum Ryos tan c'u'laje'n i!. ⁴ Squile! len wutz Ryos, nin tz'ocopon bi' i' wutzak chiplaj. ⁵ Qui't tz'oc tz'o'tz. Sk'ejl cuntunin sbne!. Qui't tajwe'n e'chk txekbil, mpe ik tkan k'ej. Na Kataj Ryos ya'stzun txekbil sbne!. Yi e' wunak yi ate' tul yi jun tnuma'tz ñchicawunk tetz ben k'ej ben sak.

Txant tan tule'n junt tir Jesucristo

⁶ Itzun tal yi ángel swetz: "Yi e'chk xtxolbila'se'lj ya'stzun yi mero bintzi, yi ba'n lk'uke' chic'u'l wunak te'j. Yi Ryos yi mak'on cyajtza'kl yi e' elsanl stzi' i!, i' nchincharon tzaj, na in jun scyeri yi e' tettz ángel. Ja nu'l tan talche'n scyetz cyakil yi e' tettz, yi mbi sbajok chan. ⁷Nin je yol i'e'j: 'iBitwok tzaj! Txant tan wupone'n. Ba'n cyeri yi e' yi na quibit, nin na chitzan tan banle'n tane'n yi yol Ryos yi tz'iba'nt cyen tul yi liwre'j,' " chij yi ángel bantz swetz.

⁸ Yi in, yi in Wa'n, ja wil, nin ja wit cyakil yi e'chk xtxolbil yi tz'iba'nt tul yi liwre'j. Itzun yi bene'n wital yi yol yi ángel, incwe'n tzun klo' mejloktz swutz tan c'u'laje'n i!. ⁹Poro itzun saj tlol swetz: "Quil cëmeje' cu'n tzinwutz, na ncha'tz in, in tu' ñchakum Ryos chi awutane'n. In tu' jun aj txolnl chi quitane'n yi e' mas awajwutz yi na chitxol yi tajbil Ryos. In tu' ñchakum Ryos chi quitane'n yi e' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos yi tz'iba'nt tul yi liwre'j. Qui bin cëmeje' cu'n tzinwutz, ma na mejlen cu'n swutz Ryos."

¹⁰ Nchaltz tal yi ángel swetz: "Qui na waj yil tz'oc jun sey te yi liwre'j, na yi wajbil i'tz tan chisi'l el wunak. Na, na waj yil ben lo'on yi xtxolbil yi tz'iba'n tc'u'l, na txant tan kocompone'n xe' quen yi tiemp yil bajij yi e'chk xtxolbila'tz. ¹¹ Poro yi e' mal wunak yi qui na chitan'e' tan banle'n e'chk takle'n cach'i, ba'n nin chibán yi cyetz cyajbil. Ej nin yi e' yi qui na chitan'e' tan banle'n e'chk takle'n yi qui na yub, ba'n chibantz. Ma yi e' yi na chibán yi e'chk takle'n balaj, e' tzakpi'ch len tkanil. Nka yi e' yi xansa'nche't, benk quikan ttx'otx," chij yi ángel swetz.

¹² Ncha'tz je yolt Kajaw:

"iBitwok tzaj! Txant tan wupone'n. Cy'a'n e'chk oy wa'n yil nopen. Swak'e' len jujun oy scyetz wunak, xomquen tu' te yi mbi mbaj chibnol. ¹³ Ni'cu'n wutane'n chi tane'n yi letra A jalen Z. In xe'tzbil nin in wi'tzbil te cyakil."

¹⁴ Ba'n cyeri yi e' yi tx'ajij cu'n te cyajtza'kl, na tz'ak'llok ama'l scyetz tan chibajsal yi lo'baj yi na tak' itz'ajbil, nin tan cyopone'n tul yi jun tnuma'tz. ¹⁵ Poro yi e' yi qui na cyocsaj inyol, scyuch' yi e' aj cun, scyuch' yi e' aj xna'ninl, tu yi e' aj yajinl, scyuch' yi e' biyol nak, scyuch' yi e' yi na chimeje' quen swutz yi e'chk takle'n yi banij quitane'n, nin cyakil yi e' yi na chitzatzin yi na chixcye' tan suble'n junt wunak, cyakil yi e'a'tz quil tz'ak'llij ama'l scyetz tan cyopone'n tul yi jun tnuma'tz.

Ej nin talt i' yi je'j:

^m 22.3 Gn 3.17.

¹⁶“I ina'tz in Jesús. Nin ja ben inchakol jun scyeri e' in ángel tan talche'n yi xtxolbile'j scyetz yi e' cmon creyent. Tan in njale't rey Luwiy, nin in yi xonl i' yi at tulbil. Ncha'tz in yi jun yi na a'lchij xkisum tetz,” chij yi Kajcaw ban swetz.

¹⁷“Ba'n cxu'l,” chij yi Espíritu Sant scyetz cyakil wunak. “Ba'n cxoc tk'ab Kataj,” che'ch yi cmon creyent, yi txkel yi Katx'ixwatz tane'n. Ej nin cyakil yi e' yi na quibit yi xtxolbile'j tajwe'n lcyal:

“Ba'n tz'ocu' tk'ab Kataj.”

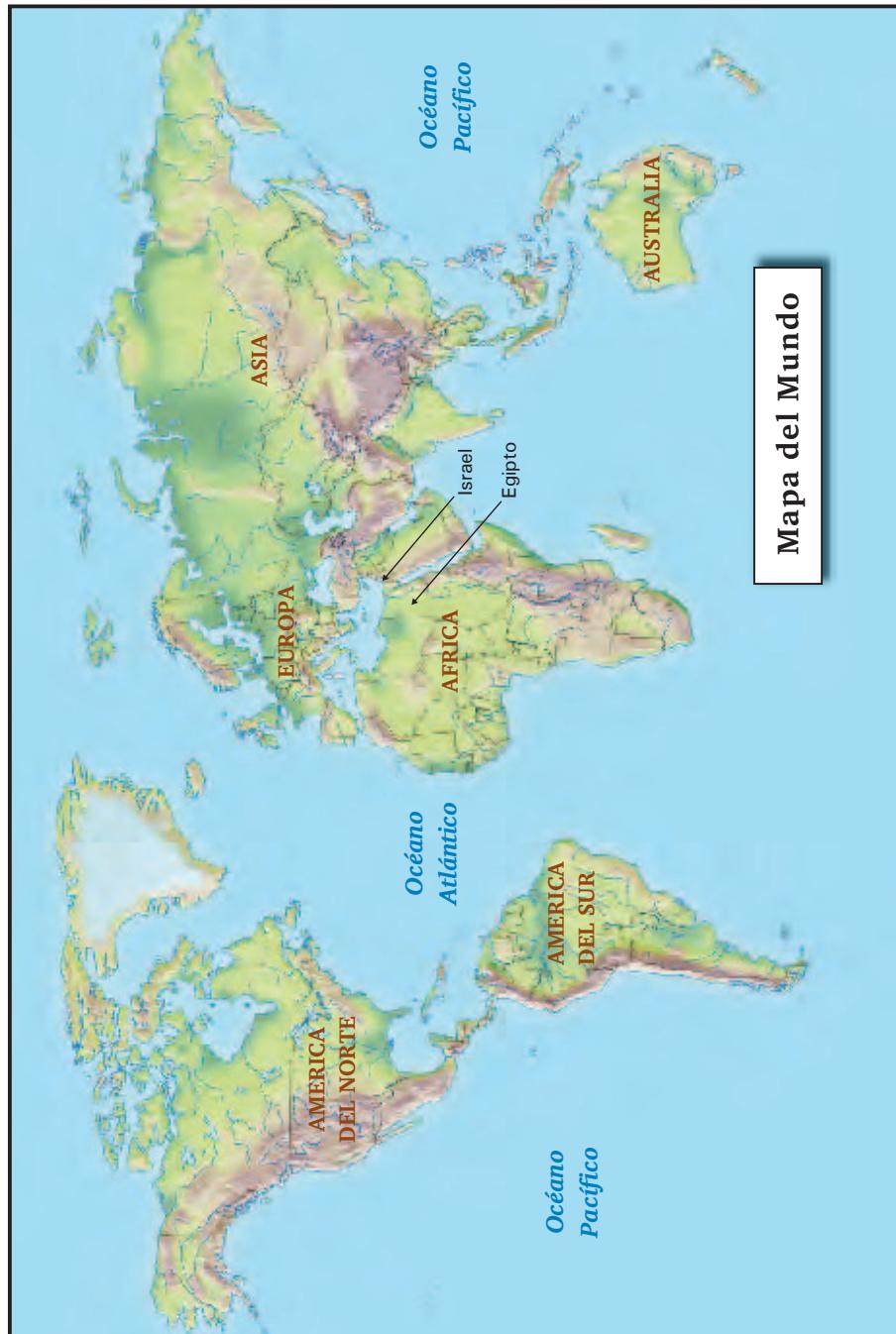
Cyakil yi e' yi na chiquim tan saktzi' ba'n lchu'l tan uc'a'e'n te yi a' yi na tak' itz'ajbil, nin qui'c jamel na taj.

¹⁸I bin jalu', cyakil yi e' yi na quibit yi x̄chusu'n Ryos yi at tul yi liwre'j na waj lwal scyetz: Oqui'ch stz'a'pl cya'n, na yi ko at jun yil tz'ocsan stz'a'pl, scawsok tera'tz tan Ryos. Stije! i' cyakil yi e'chk q'uixc'uj yi tz'iba'n tul yi liwre'j. ¹⁹Ej nin ncha'tz ko at jun yil tz'oc tan telse'n mu'x tal, stzajsok yi bi' i' tul yi liwr kale cu'nakin chibi' yi e' yi x̄chiclaxok. Quil tz'ak'lij ama'l tetz tan najewe'n tul yi jun balaj tnuma'tz yi chin xan nin, nin quil cambaj i' yi e'chk takle'n balaj yi tz'iba'n cyen tul yi liwre'j.

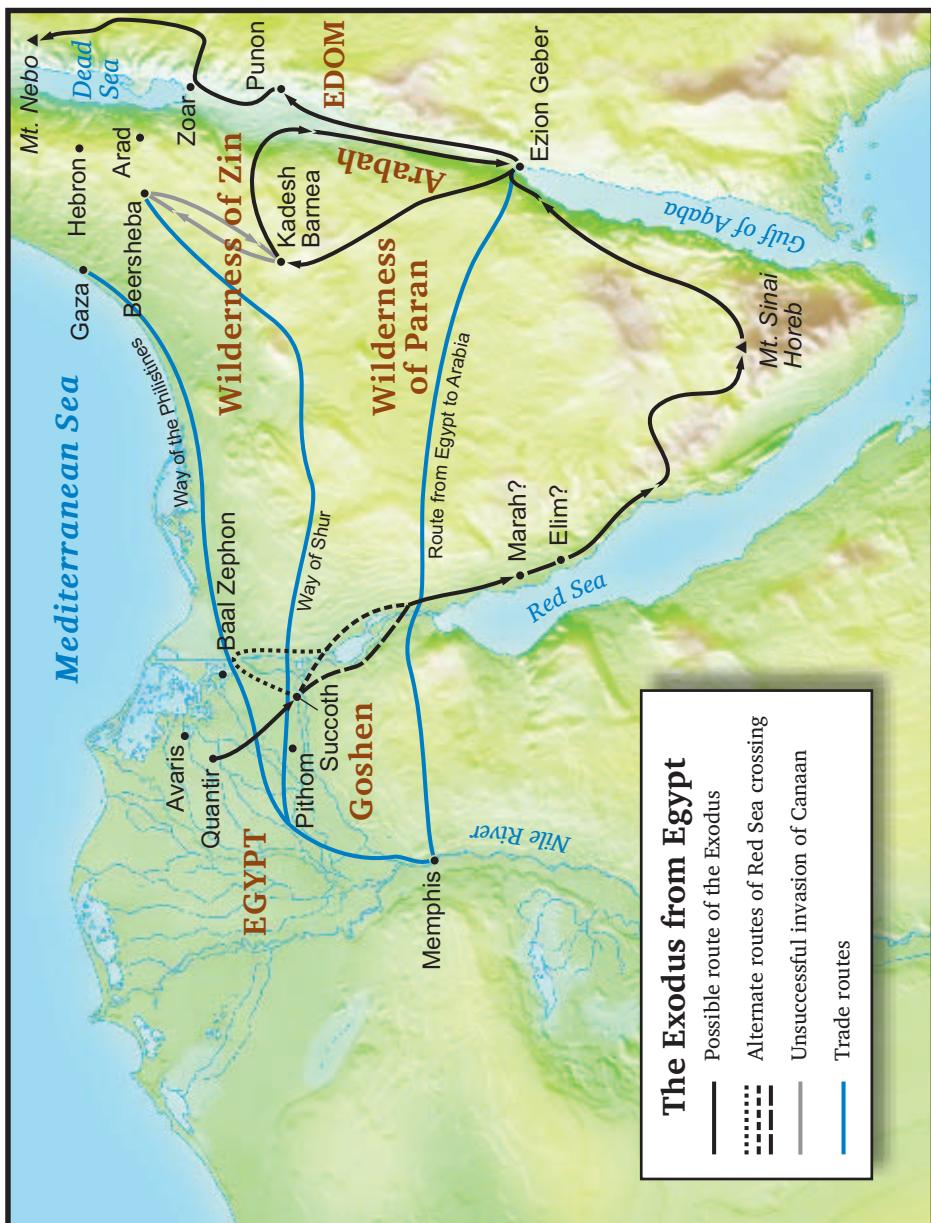
²⁰Ncha'tz je yol yi jun yi ntal yi xtxolbile'j: “Jun cu'n nu'l chan,” stzun i'!

Amén. Ya'stzunk sbantz. iLok tz'ul chanu' Ta' Jesús!

²¹Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl squibu' chicyakilu'. Amén.

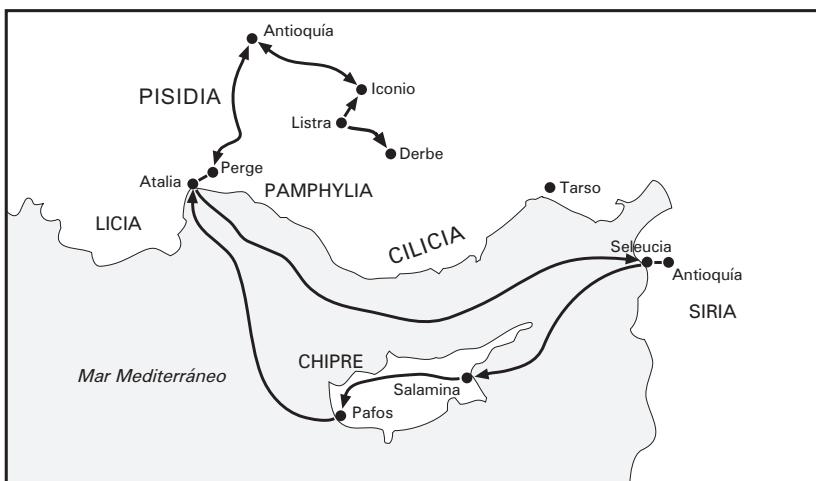

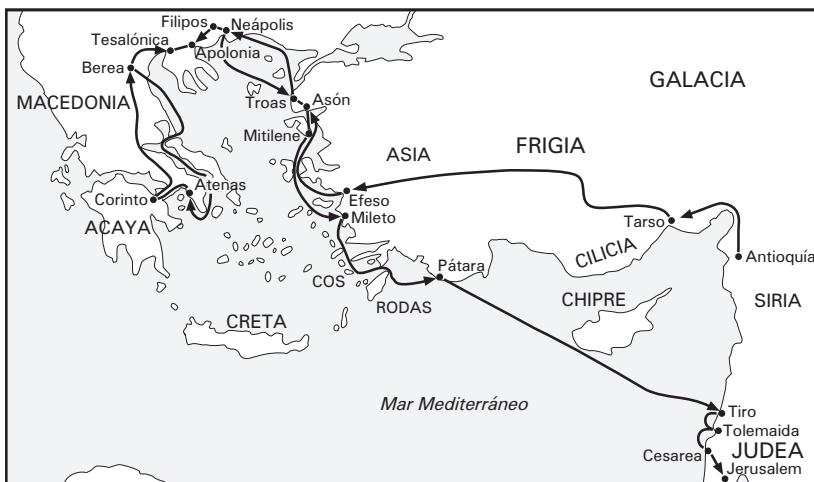

PRIMER VIAJE MISIONERO DE PABLO

SEGUNDO VIAJE MISIONERO DE PABLO

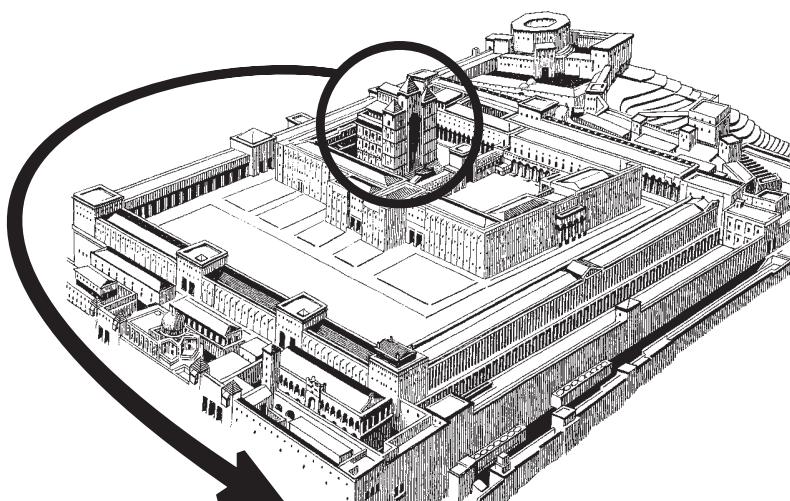

TERCER VIAJE MISIONERO DE PABLO

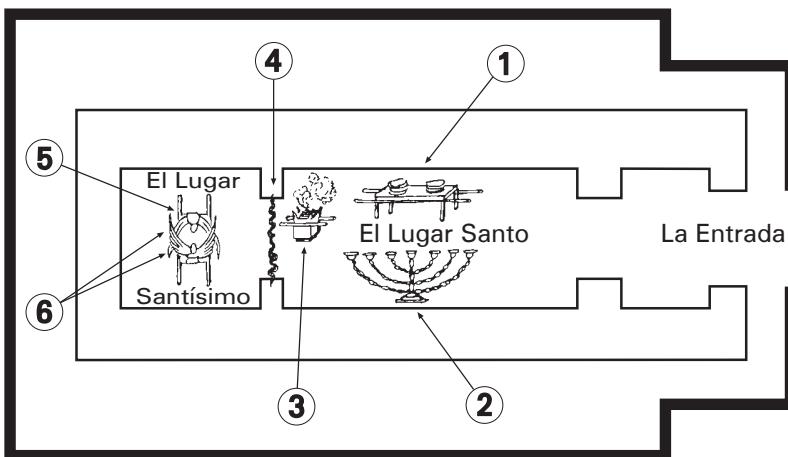

VIAJE DE PABLO A ROMA

El Templo en el tiempo de Jesucristo

Plano del Interior del Templo

1. La Mesa y los Panes de la Proposición
2. El Candelabro
3. El Altar del Incienso
4. El Velo
5. El Arca del Pacto
6. Los Querubines

